Sven Wimnell 16 mars 2019:
Om Europa, klimat, FNs mål och artiklar
16 februari - 12 mars om Klimat, Brexit och Utrikes och internationella förhållanden

http://wimnell.com/omr36-39zzzzzd.pdf

Sven Wimnell 16 mars 2019:
Om Europa, klimat, FNs mål och artiklar 16 februari - 12 mars om Klimat, Brexit och Utrikes och internationella förhållanden
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzd.pdf

Innehåll:

Sida

4 **Dags för en förnyelse av Europa**

7 **Så hade historiens skickligaste statsmän hanterat klimatkrisen**

11 **Hållbar utveckling bör bli ett övergripande mål för all politik**

14 **17 globala mål för hållbar utveckling**

23 Ingen fattigdom
Mål 1 är att avskaffa all form av fattigdom överallt.

24 Ingen hunger
Mål 2 är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordb

26 Hälsa och välbefinnande
Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

27 God utbildning för alla
Mål 4 är att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

29 Jämställdhet
Mål 5 är att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

30 Rent vatten och sanitet
Mål 6 är att säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

32 Hållbar energi för alla
Mål 7 är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

33 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
Mål 8 är att verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

35 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
Mål 9 är att bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

38 Minskad ojämlikhet
Mål 10 är att minska ojämlikheten inom och mellan länder.

38 Hållbara städer och samhällen
Mål 11 är att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

40 Hållbar konsumtion och produktion
Mål 12 är att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

42 Bekämpa klimatförändringen
Mål 13 är att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

43 Hav och marina resurser
Mål 14 är att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

44 Ekosystem och biologisk mångfald
Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

46 Fredliga och inkluderande samhällen
Mål 16 är att främja fredliga och inklude-rande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

47 Genomförande och globalt partnerskap
Mål 17 är att stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

50 **Kinas snabba utveckling ger möjligheter för Sverige**

52 **Vi klimatforskare stödjer Greta och skolung-domarna**

56 Greta-inspirerade protester väntas i över 1 500 städer

59 **Sven Wimnells hemsida:**
Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ?

61 Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

63 **Politikområden för politiken**

65 **Artiklar om Klimat 16 februari - 15 mars 2019**

136 **Artiklar 16 februari - 15 mars 2019 om Brexit**

193 -651 **Artiklar 16 februari - 12 mars 2019 om utrikes och internationella förhållanden, utom Klimat och Brexit.**

”Dags för en förnyelse av Europa”

DN TISDAG 5 MARS 2019

"DN. DEBATT 20190305
Medborgare i Europa, när jag nu tar mig friheten att vända mig direkt till er, är det inte bara med anledning av vår gemensamma historia och våra värderingar. Det beror på att läget är akut. EU-valen, som hålls 23–26 maj, blir avgörande för Europas framtid. Sedan andra världskriget har Europa aldrig behövts så mycket. Ändå har Europa aldrig varit i lika stor fara, skriver Frankrikes president Emmanuel Macron.

Brexit är en symbol för detta. En symbol för krisen i Europa, som inte har kunnat uppfylla folkens behov av skydd i samtida krissituationer.

Men också en symbol för den europeiska fällan. Fällan är inte att höra till Europeiska unionen; fällan är de lögner och den ansvarslöshet som kan förstöra unionen. Vem sade sanningen till britterna om deras framtid efter Brexit? Vem sade att de skulle förlora tillgången till den europeiska marknaden? Vem talade om riskerna för freden på Irland om man återgick till den forna gränsen? Ett nationalistiskt tillbaka-dragande innebär att förkasta utan att erbjuda en lösning. Och denna fälla hotar hela Europa: De som utnyttjar missnöjet, och får hjälp av falsk information, lovar allt och dess motsats.

Inför dessa manipulationer måste vi stå starka. Vara stolta och klarsynta. Förklara vad Europa är. Nämligen en historisk framgång: en ödelagd kontinent som försonades i ett aldrig tidigare skådat projekt för fred, välstånd och frihet. Det får vi aldrig glömma. Detta projekt fortsätter att skydda oss i dag. Vilket land kan klara sig allena mot stormakternas aggressiva strategier? Vem kan ensam säga sig vara oberoende gentemot de digitala jättarna? Hur skulle vi kunna stå emot den finansiella kapitalismens kriser utan euron, som är en styrka för hela unionen? Europa är också tusentals projekt som förändrat så mycket i våra territorier, en skola som renoverats, en väg som byggts, en snabb internetanslutning som äntligen kommit. Denna kamp kräver ett dagligt engagemang, för både Europa och freden kan aldrig uppnås för gott. I Frankrikes namn för jag oavlåtligen denna kamp för att utveckla Europa och försvara denna modell. Vi har visat att det som sades vara ouppnåeligt, alltså att skapa ett europeiskt försvar eller skydda sociala rättigheter, var möjligt.

Men mer måste göras, och snabbare. För det finns en annan fälla, nämligen status quo och resignation. Vid stora kriser i världen får vi ofta frågan: ”Var är Europa? Vad gör Europa?” De som frågar ser Europa som en marknad utan själ. Men Europa är inte bara en marknad, utan även ett projekt. En marknad är nyttig, men detta får inte överskugga behovet av skyddande gränser och gemensamma värderingar. Nationalisterna tar fel när de säger sig försvara vår identitet genom att minska EU:s inflytande. Det är den europeiska civilisationen som förenar oss, som ger oss frihet och skydd. Men de som inte vill ändra någonting misstar sig också, de förnekar rädslorna bland våra folk, tvivlen som försvagar våra demokratier. Vi har nu nått en tidpunkt som är avgörande för vår kontinent, när vi tillsammans måste både politiskt och kulturellt skapa formerna för vår civilisation på nytt i en föränderlig värld.

Det är dags för en Förnyelse av Europa. I stället för att vända oss inåt och splittras, föreslår jag att vi tillsammans bygger upp denna Förnyelse kring tre ambitioner: frihet, skydd och framsteg.

1 Försvara vår frihet. Den europeiska modellen baserar sig på individens frihet, en mångfald av åsikter och kreativitet. Vår främsta frihet är den demokratiska friheten att välja våra ledare genom val. Men främmande makter försöker varje gång påverka medborgarnas valbeteende. Jag föreslår inrättande av en europeisk byrå för skydd av demokratierna, som tillhandahåller alla medlemsstater europeiska experter, vars uppgift är att skydda staternas valprocess mot cyberattacker och manipulationer. För att slå vakt om vår självständighet borde vi också förbjuda att politiska partier i Europa finansieras av främmande makter. Vi borde genom europeiska riktlinjer förbjuda alla hat- och våldsbejakande inlägg på internet, eftersom respekt för individen är själva grundvalen för vår civilisation.

2 Skydda vår kontinent. Europeiska unionen, som byggdes på en intern försoning, har glömt att se realistiskt på världen. Ingen gemenskap kan skapa en tillhörighetskänsla, om den inte har gränser som den skyddar. En gräns innebär frihet i säkerhet. Därför måste vi omstrukturera Schengenområdet: Alla som vill vara med måste uppfylla skyldigheter relaterade till ansvar (noggrann kontroll vid gränserna) och solidaritet (identisk asylpolitik, med samma regler för mottagande och avvisning). Vi behöver stärka insatserna med en gemensam gränspolis och en europeisk asylbyrå, stränga kontrollskyldigheter, en europeisk solidaritet som alla länder bidrar till under överinseende av det Europeiska rådet för inre säkerhet. Vad gäller migrationen tror jag på ett Europa som skyddar såväl sina värderingar som sina gränser.

Samma krav ska gälla för försvaret. Betydande framsteg har gjorts de två senaste åren, men vi måste ha tydliga riktlinjer i form av ett försvars- och säkerhetsfördrag som definierar våra absolut nödvändiga åligganden, i samarbete med Nato och våra europeiska allierade: ökade militärkostnader, en fungerande ömsesidig försvarsklausul, och ett Europeiskt säkerhetsråd som förbereder våra kollektiva beslut tillsammans med Storbritannien.

Våra gränser ska också säkerställa en rättvis konkurrens. Vilken makt i världen skulle acceptera att genomföra handelsutbyten med någon som inte respekterar några regler? Vi kan inte bara tiga och ta emot. Vi måste reformera vår konkurrenspolitik och omarbeta vår handelspolitik: vidta sanktioner mot eller förbjuda de företag i Europa som skadar våra strategiska intressen och våra grundläggande värderingar (som exempelvis miljöstandarder, dataskydd och ett rättvist skattesystem), gå in för en europeisk preferens i strategiska industrier och offentliga upphandlingar, som våra amerikanska och kinesiska konkurrenter gör.

3 Hitta tillbaka till framstegsandan. Europa är inte en andra rangens makt. Hela Europa står i främsta ledet och har alltid definierat standarderna för framsteg. Därför ska det europeiska projektet grunda sig mer på konvergens än på konkurrens: Europa, där den sociala tryggheten skapades, borde införa för alla arbetstagare, från öst till väst och från norr till söder, ett socialskydd som garanterar dem samma lön på en och samma arbetsplats, och en europeisk minimilön, som anpassas till varje land och diskuteras kollektivt varje år.
Att återknyta till framstegsandan innebär dessutom att ta upp kampen för miljön. Hur kan vi se våra barn i ansiktet, om vi inte minskar vår klimatpåverkan?

Europeiska unionen måste ställa upp sitt mål – få bort kolet till år 2050, halvera pesticiderna till 2025 – och anpassa politiken därefter. Det bör ske genom en europeisk klimatbank för att finansiera den ekologiska omställningen, ett europeiskt hälsovårdsorgan för att förstärka kontrollerna av våra livsmedel, och en oberoende vetenskaplig utvärdering av hälso- och miljöfarliga ämnen för att möta hotet från lobbygrupper. Detta krav ska styra våra handlingar: både Europeiska centralbanken och EU-kommissionen, samt EU-budgeten och investeringsplanen för Europa, alla våra institutioner ska ta hänsyn till klimatfrågan.

Framsteg och frihet innebär att kunna leva av sitt arbete: Europa måste vara förutseende för att kunna skapa sysselsättning. Därför är det nödvändigt att inte bara reglera de digitala jättarna genom att skapa en europeisk övervakning av de stora plattformarna (snabba sanktioner mot konkurrensbrott, transparenta algoritmer, med mera), men även finansiera innovation genom att ge det nya Europeiska innovationsrådet en budget i klass med motsvarande amerikanska budget, för att gå i spetsen för de nya teknologiska omvälvningarna, som till exempel artificiell intelligens.

Ett Europa som blickar ut i världen ska vara vänt mot Afrika, som vi bör ingå en framtidspakt med. Genom att acceptera ett gemensamt öde, stödja Afrikas utveckling ambitiöst och inte defensivt: med investeringar, partnerskap på universitetsnivå, utbildning för flickor med mera.

Frihet, skydd, framsteg. På dessa grundpelare ska vi bygga en Förnyelse av Europa. Vi kan inte låta nationalister, som inte har någon lösning att erbjuda, utnyttja missnöjet bland våra folk. Vi kan inte vara sömngångare i ett kraftlöst Europa. Vi kan inte nöja oss med rutiner och magiska formler. Den europeiska humanismen kräver handling. Överallt vill medborgarna delta i förändringen.

Därför ska vi innan slutet av året, tillsammans med representanter för europeiska institutioner och stater, inrätta en Konferens för Europa för att framlägga alla förändringar som är nödvändiga för vårt politiska projekt, utan tabu, utan att ens revidera fördragen. Denna konferens skulle ta med medborgarpaneler, höra universitetslärare, arbetsmarknadsparter, representanter för religiösa och andliga samfund. Den skulle utarbeta en färdplan för Europeiska unionen och omsätta de viktigaste prioriteterna i konkreta handlingar. Det skulle leda till en del motsättningar, men är det bättre med ett Europa som står stilla eller ett Europa som går framåt, ibland i olika takt, men öppet för alla?

I detta Europa kommer folken verkligen att ha tagit kontrollen över sin framtid. I detta Europa är jag säker på att Storbritannien har sin plats. Medborgare i Europa, Brexit-dödläget är en läxa för oss alla. Men vi kan gå vidare och ge de kommande valen och vårt projekt en mening. Det är ni som får avgöra om Europa och därtill hörande framstegsidéer blir något mer än en historisk parentes. Det är det val jag förordar, för att tillsammans lägga ut kursen för en Förnyelse av Europa.

Emmanuel Macron, Frankrikes president "

" Så hade historiens skickligaste statsmän hanterat klimatkrisen

DN TORSDAG 7 MARS 2019

Hur hade en statskonstnär som Axel Oxenstierna sett på klimathotet? Han hade förstått att politiken måste hjälpa marknaden – och dessutom formulera mål och verktyg för att mobilisera människor i alla länder. Ett hundra dollar per ton i koldioxidskatt borde bli klimatdiplomatins huvuduppgift under de kommande åren, skriver historikern Gunnar Wetterberg.

För tjugo år sedan arbetade jag med en biografi över Axel Oxenstierna. Den blev mycket längre än jag hade trott – det fanns en mycket märkvärdigare historia än bara 1600-talets krig att berätta. Oxenstiernas statskonst är tidlös – han hade en makalös förmåga att skilja stort från smått, att välja åtgärder som satte stenar i rullning med minsta möjliga ansträngning.

Koldioxidutsläppen måste bli den första stora uppgiften som världens nationer hanterar och löser tillsammans. Då är det en givande tankelek att fundera över, hur den gamle kanslern skulle ha gått till väga.

Först och främst skulle nog det internationella samarbetet ha kommit. Under 1970- och 1980-talen var jag förhandlare i FN-systemet och OECD. Det var en bedrövlig tid. Tilltron till marknaden visste bokstavligen inga gränser, allt skulle kommersen ordna. Det internationella samarbetet sågs som lite föråldrat och smått löjeväckande, regelverket och institutionerna vittrade ner.

Två kriser vände detta: klimatet och Lehman Brothers. De hotande sammanbrotten bäddade för politikens återkomst. Till slut värkte Parisavtalet fram med hela sitt uppföljningsmaskineri. Det var ett första steg i det internationella samarbetets pånyttfödelse, men det krävs många fler.

Man kan inte nog betona vikten av politiska överenskommelser och åtgärder. Även om det är utmärkt att var och en uppmanas att göra mer för att bidra till klimatfrågans lösning, så är det alldeles avgörande att staterna drar marknaderna åt rätt håll. För att komma åt de stora utsläppen måste ekonomins stora aktörer på halsbrytande kort tid byta ut både teknik och affärsmodeller.

För att åstadkomma detta är Parisavtalet än så länge otillräckligt. Det grundläggande problemet är att klimathotet är internationellt, men Parisavtalets mekanismer är i allt väsentligt nationella. Varje stat ska redovisa hur den tänker bromsa utsläppen, men allt tyder på att de hittills utlovade åtgärderna inte kommer att räcka.

Med ansvaret splittrat måste de enskilda staterna vända sina åtgärder inåt. Rabaldret om den svenska flygskatten bär syn för sägen: varför ska en enskild stat göra något som riskerar att gynna andra? Då försöker regeringarna klara sina bidrag med åtgärder som bara berör den egna befolkningen – men då riskerar både politikerna och kilmatpolitiken att förlora legitimitet, som i de gula västarnas Frankrike.

Om åtgärderna ska bli effektiva måste de också omfatta alla varor och tjänster i den internationella handeln. Om man ska komma åt exporten och andra konkurrensutsatta sektorer måste staterna komma överens om spelregler som gäller för alla.

Därför borde koldioxidskatten bli klimatdiplomatins huvuduppgift under de kommande åren. Genom att beskatta alla utsläpp ökar pressen att minska dem. Koldioxidskatten kommer också att begränsa utsläppen från transporterna, vare sig det handlar om solsugna flygresenärer eller paket från Wish och Alibaba.

Genom att ta betalt för alla utsläpp åstadkommer man långt mer än med punktvisa åtgärder här och var. En kraftfull koldioxidskatt banar väg för de nya teknologier som behövs för att minska utsläppen. Bidrag kan bara riktas mot de problem vi känner till redan i dag; koldioxidskatten kan sporra fantasin och uppfinningsrikedomen till lösningar över hela registret, klurigheter som vi i dag inte ens kan föreställa oss.

Det har ekonomerna predikat i flera årtionden. I samband med att William Nordhaus tog emot ekonomipriset till Alfred Nobels minne höll han en föreläsning för Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS). Nordhaus argumenterade kraftfullt för en skatt på 100 dollar per ton koldioxid, som stegvis borde höjas till 200 dollar för att ge full effekt. Sverige hör i dag till de länder som har den högsta koldioxidskatten i världen – på 125 dollar per ton – men den omfattar inte exportindustrin.

Nyligen gick Alan Greenspan, Ben Bernanke och Janet Yellen ut i Wall Street Journal tillsammans med en rad ekonomipristagare. De pläderade för att USA borde ta steget. Pengarna från skatten skulle samlas och med jämna mellanrum delas ut som en klumpsumma till alla medborgare, lika för alla. På så vis skulle de fattiga kompenseras för konsumenternas ökade kostnader. Det är en tänkbar teknik för att öka det folkliga stödet genom rättvis fördelning.

De gamla cheferna för Federal Reserve stannade vid att föreslå 40 dollar per ton. Inte ens USA vågar införa en tillräckligt hög skatt på egen hand. Det understryker behovet av att Parisavtalet utvidgas till att också innefatta överenskommelser om koldioxidskatter och andra åtgärder, som påverkar handeln över gränserna och ländernas konkurrens med varandra.

Därför måste 100-dollarmålet bli den svenska utrikes- och EU-politikens huvudfråga under de närmaste åren. Den svenska regeringen borde samla våra erfarenheter av skatten och dela med sig av dem till andra, för att visa vad som är möjligt och vilka problem som behöver lösas. Kandidaterna i vårens EU-val borde åka till Bryssel och Strasbourg för att sätta EU-parlamentets press på regeringarna. EU är stort nog att på egen hand kunna införa beskattningen på den inre marknaden, precis som Fed-cheferna föreslagit för USA:s del. För det andra tror jag Axel Oxenstierna skulle ha ställt frågan: Vilka åtgärder är mest effektiva?

FN:s internationella klimatpanel (IPCC) har gjort ovärderlig nytta genom att envist analysera klimatförändringarna och lägga grunden för 1,5-gradersmålet. Men på samma sätt borde tänkbara åtgärder och teknologier också analyseras, så att staterna och den allmänna opinionen kan få hjälp att hitta de mest effektiva vägarna att minska utsläppen. IPCC borde få en systerkommitté av praktiker, och i varje land borde det finnas liknande organ som bryter ned analyserna på nationell nivå.

Med sådana organ skulle debatten om miljöpolitikens åtgärder kunna hyfsas. Hur stor verkan har ett dieselförbud 2030, om bilisterna de närmaste åren köper bensinbilar i stället? Vilka faror och fördelar skulle finnas med en förnyad utveckling av kärnkraften? Vilka tekniker måste vi använda i jordbruket, om vi ska försörja tio miljarder människor och samtidigt öka skogens roll som kolsänka? Med en vetenskapligt underbyggd samsyn i sådana frågor skulle det vara lättare att komma överens om internationella avtal och nationella åtgärder.

Men Axel Oxenstierna skulle inte ha satt hela sin lit till det internationella samarbetet. Han skulle ha ställt frågan: hur kan Sverige göra sitt för att driva utvecklingen framåt?

Argumentet att det är billigare för Sverige att minska utsläpp i andra länder håller inte. Även om klimatbiståndet har en viktig roll att spela, så måste Sverige också agera laboratorium och ta fram teknik och lösningar som kan användas av andra.

Det allra viktigaste bidraget kan vi lämna genom att forska och utveckla den skogsbaserade industrin. Träet är vår märkvärdigaste råvara. Generationer uppfinnare har drömt om virkets möjligheter. Alfred Nobel tog fram en svart klänning i konstsilke, under andra världskriget fick kossorna äta cellulosa spetsad med sirap för att människorna skulle få säd till bröd och gröt.

I dag har forskningen kommit ikapp drömmarna. Skogen är inte bara kolsänka, den rymmer löftet om att oljeparentesen kanske är på väg att ta slut. Träkläderna är en växande verklighet, talloljan ger diesel till bilar och flygbolagen nosar på nya bränslen ur ligninet.

Mellan 30 och 60 procent av alla husens utsläpp hänger samman med själva byggandet. Cement svarar för sex procent av alla världens koldioxidutsläpp. Stål står för ytterligare åtta procent – och av det används hälften att bygga med. Till detta kommer all energi som går

till belysning, uppvärmning och luftkonditionering. Hur vi bor borde vara ett av klimatarbetets största bekymmer.

Just där kan Sverige bana väg för en viktig minskning av utsläppen. Med ny teknik har det blivit möjligt att limma samman bräder till balkar och låta trä ersätta stål och betong. En träbalk drar bara en sjättedel så mycket energi vid tillverkningen som en stålbalk. Träet väger mindre än de andra materialen, och drar därmed inte lika mycket energi vid transporter och grundläggning.

För att nå dit har staten en nyckelroll. Den offentliga sektorn är byggarnas viktigaste beställare – myndigheter, landsting och kommuner kan ta täten i träbyggandet. För att det ska bli praktiskt möjligt är utbildningen en nyckelfråga. Arkitekter, byggingenjörer och byggjobbare måste bli minst lika bra på trä som betong.

Med mer trä kommer skogsbruket att bli bättre betalt. Då blir fler träd planterade, inte bara i Sverige utan ännu mer i andra länder som behöver dem ännu mer. Häromveckan spekulerade The Economist i att olönsamma jordar i England skulle beskogas, när EU-stödet faller bort – i så fall en av de få positiva Brexitföljderna.

Axel Oxenstierna skulle också ha lagt stor vikt vid vilka som ska göra jobbet. Han hade en makalös förmåga att skaka fram duktigt folk till de viktigaste uppgifterna – också när han tvingades gå runt de adelsprivilegier som han själv hade utverkat. De skickligaste och mest uppslagsrika forskarna, praktikerna, diplomaterna och politikerna måste dras in i klimatarbetet. Det duger inte längre att svensk EU-politik hanteras med vänster hand – det är tillsammans med Europa vi kan göra mest för att rädda framtiden.

Gunnar Wetterberg historiker och författare, senast till boken ”Träd. En vandring i den svenska skogen”. "

”Hållbar utveckling bör bli ett övergripande mål för all politik”

DN MÅNDAG 11 MARS 2019

"DN. DEBATT 20190311
För att de 17 målen i FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling ska nås föreslår vi att statens budget, förvaltningspolitiken, myndighetsstyrningen och utredningsväsendet alla ställs om för hållbar utveckling. En Agenda 2030-kommitté bör utses för att fortlöpande utvärdera läget och lägga fram nya förslag, skriver Agenda 2030-delegationen.

Det krävs omställning och krafttag i alla länder för att nå målen i Agenda 2030. Den globala utvecklingen är komplex. Fattigdomen minskar, fler barn går i skola och uttunningen av ozonskiktet har stoppats. Samtidigt ökar antalet hungriga för första gången på ett decennium, miljontals människor är på flykt och klimatfrågan blir alltmer akut. FN:s Agenda 2030 visar att de globala samhällsutmaningarna är sammanflätade. De måste därför också hanteras sammanhållet.

Sverige faller väl ut i internationella jämförelser rörande hållbar utveckling. Välfärdssamhället och den breda politiska enigheten om klimatpolitiken gör att förutsättningarna för en omställning i Sverige är relativt goda. Samtidigt står vi inför betydande utmaningar med ohållbara konsumtionsmönster, ojämlikheter i hälsa och bristande integration. Statistiska centralbyrån (SCB) bedömer att Sverige uppfyller endast cirka 20 procent av de globala indikatorerna för Agenda 2030. Sverige måste med andra ord öka takten och låta Agenda 2030 vara styrande de kommande tio åren. Vi har nationella mål, lagstiftning, strategier och handlingsplaner inom olika politikområden, men det finns gap mellan mål och resultat. De åtgärder som vidtas räcker inte. Delegationens förslag syftar därför till att få bättre koordinerade mål och stärkta förutsättningar så att beslut och åtgärder bidrar till en hållbar utveckling.

Mål, strategier och styrmedel utvecklas ofta separat inom olika områden. Det gör att synergier eller målkonflikter lätt förbises. Agenda 2030 visar att detta förhållningssätt inte fungerar i längden. Hållbar utveckling måste bli det övergripande målet för all politik och därför integreras i ordinarie processer. Den statliga budgetprocessen, förvaltningspolitiken, myndighetsstyrningen och utredningsväsendet bör organiseras för att främja en hållbar utveckling. Delegationen föreslår därför ett riksdagsbundet nationellt mål för Agenda 2030-arbetet, en justering av det förvaltningspolitiska målet och att arbetet med genomförandet av agendan redovisas samlat i budgetpropositionen.

Frågan om hållbarhetskrav vid offentlig upphandling har varit en av de oftast återkommande i våra dialoger med såväl företrädare för offentlig verksamhet som med representanter för näringslivet. Bilden som framkommit är att det i för liten utsträckning ställs krav om hållbarhet i samband med offentlig upphandling. Offentlig upphandling kan och ska användas för att påverka i en hållbar riktning.

Den lokala och regionala nivån spelar en nyckelroll för Agenda 2030. En stor del av ansvaret för viktiga åtgärder inom vård, skola, omsorg och samhällsplanering ligger på kommuner och landsting som också har närhet till medborgarna. Därför föreslår delegationen bland annat att regeringen ingår ett handslag med Sveriges kommuner och

landsting (SKL). Det behövs en gemensam programförklaring för genomförandet av agendan. Regeringen bör samtidigt tydliggöra ansvaret för hållbar utveckling inom det regionala utvecklingsarbetet. Ett väl fungerande näringsliv med hållbara affärsmodeller är en förutsättning för samhällets tillväxt, sysselsättning och innovation och för att förse samhället med de varor och tjänster som behövs för omställningen. Det krävs i många fall omfattande och långsiktiga satsningar från såväl privata som offentliga aktörer. Regeringen måste därför säkerställa långsiktiga spelregler över mandatperioderna som möjliggör investeringar som främjar hållbar utveckling. Svenska företag är i hög grad internationella och kan därför ha en positiv inverkan både nationellt och globalt. Många svenska företag ligger redan långt fram vad gäller internationella riktlinjer om hållbarhet. För att ytterligare stärka och underlätta detta arbete är det viktigt med förutsägbara regler som underlättar långsiktiga investeringar, men också att utreda en förstärkt nationell lagstiftning om företag och mänskliga rättigheter.

Den svenska arbetsmarknadsmodellen ger stabilitet och goda ekonomiska och sociala villkor för arbetstagare och arbetsgivare i Sverige. Arbetsmarknadens parter är viktiga i omställningen till ett hållbart välfärdssamhälle. Samtidigt kan ambitionen hos arbetsmarknadens parter höjas för att bidra till miljömässigt hållbar utveckling. Det kan exempelvis ske genom utvecklade omställningsavtal och särskilda överenskommelser eller avsiktsförklaringar som stimulerar miljömässig hållbarhet.

Civilsamhällets organisationer är en hörnsten i ett hållbart samhälle. En fråga som återkommande lyfts är osäkerheten gällande finansiering av deras verksamhet. Det är därför viktigt att bidragsgivningen är långsiktig. I många länder är det civila samhället under hot. Regeringen bör därför stå upp för ett fritt och livskraftigt civilsamhälle och rätten att organisera sig.

Forsknings- och innovationsverksamhet behövs för att hitta lösningar på många utmaningar i Agenda 2030. Regeringen bör i kommande forskningspropositioner premiera utmaningsdriven forskning och innovation som bidrar till lösningar på hållbarhetsutmaningar. Behovet av transformativa förändringar är stort inom många sektorer, vilket kräver ett framåtsyftande och evidensbaserat beslutsunderlag. Agenda 2030 visar också hur olika samhällsutmaningar hör ihop. Detta ställer krav på ökad tvärdisciplinär kompetens, vilket bör premieras i större utsträckning än i dag.

Partnerskap och gemensamt ansvar är viktiga faktorer för att nå målen. Därför föreslår vi att en Agenda 2030-kommittée utses av regeringen. Den bör utvärdera arbetet och lägga förslag på nya åtgärder fram till år 2030. Att verka över sektorsgränser förutsätter en bred representation i kommittén. Inte minst barn och unga är viktiga aktörer för att driva det arbetet framåt. Vi föreslår även nationella och regionala dialogforum för att ge förankring på alla nivåer, i linje med agendans budskap om att ingen ska lämnas utanför.

Regeringen har uttryckt att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. Sveriges goda utgångsläge både förpliktigar och möjliggör. En omställning är nödvändig och tiden är knapp. Ett ökat tempo i omställningen ger fördelar för organisationer och enskilda både i och utanför Sverige. Om alla svenska aktörer bidrar kan vi vända världens utmaning till världens möjlighet.

Ingrid Petersson, generaldirektör Formas, ordförande Agenda 2030-delegationen
Henrik Henriksson, vd Scania
Liza Jonson, vd Swedbank Robur Fonder
Mikael Karlsson, docent i miljövetenskap, KTH
Ulrika Liljeberg (C), kommunstyrelsens ordförande Leksands kommun
Olle Lundberg, professor i Health Equity Studies vid Stockholms universitet
Veronica Magnusson, förbunds- ordförande fackförbundet Vision
Johan Rockström, professor i miljövetenskap Stockholm Resilience Centre och Potsdam Institute for Climate Impact Research
Johanna Sandahl, ordförande Naturskyddsföreningen
Hannah Stanton, verksamhetschef vid TheGoals.org
Katrin Stjernfeldt Jammeh (S), kommunstyrelsens ordförande Malmö stad
Ida Texell, förbundsdirektör Attunda räddningstjänst

" Bakgrund. Agenda 2030
Agenda 2030 för hållbar utveckling, med 17 globala mål, syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Under en 15-årsperiod, mellan 2016 och 2030, har världens länder förbundit sig att tillsammans jobba för att uppnå de globala målen. Agenda 2030-delegationen är en statlig kommitté med ett utredningsuppdrag som är tillsatt av regeringen, men arbetar självständigt från regeringen och departementen. Delegationen har till uppdrag att stödja och stimulera Sveriges genomförande av Agenda 2030. Delegationen avslutar sitt uppdrag i dag. "

17 globala mål för hållbar utveckling

Illustration: FN

17 globala mål för hållbar utveckling

Ingen fattigdom

Mål 1 är att avskaffa all form av fattigdom överallt.

- Ingen fattigdom

Illustration: FN

Ingen hunger

Mål 2 är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

- Ingen hunger

Illustration: FN

Hälsa och välbefinnande

Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

- Hälsa och välbefinnande

Illustration: FN

God utbildning för alla

Mål 4 är att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

- God utbildning för alla

Illustration: FN

Jämställdhet

Mål 5 är att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

- Jämställdhet

Illustration: FN

Rent vatten och sanitet

Mål är 6 att säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

- Rent vatten och sanitet

Illustration: FN

Hållbar energi för alla

Mål 7 är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

- Hållbar energi för alla

Illustration: FN

Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Mål 8 är att verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

- Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Illustration: FN

Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Mål 9 är att bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

- Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Illustration: FN

Minskad ojämlikhet

Mål 10 är att minska ojämlikheten inom och mellan länder.

- Minskad ojämlikhet

Illustration: FN

Hållbara städer och samhällen

Mål 11 är att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

- Hållbara städer och samhällen

Illustration: FN

Hållbar konsumtion och produktion

Mål 12 är att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

- Hållbar konsumtion och produktion

Illustration: FN

Bekämpa klimatförändringen

Mål 13 är att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

- Bekämpa klimatförändringen

Illustration: FN

Hav och marina resurser

Mål 14 är att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

- Hav och marina resurser

Illustration: FN

Ekosystem och biologisk mångfald

Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

- Ekosystem och biologisk mångfald

Illustration: FN

Fredliga och inkluderande samhällen

Mål 16 är att främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

- Fredliga och inkluderande samhällen

Illustration: FN

Genomförande och globalt partnerskap

Mål 17 är att stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

- Genomförande och globalt partnerskap

17 globala mål för hållbar utveckling

Agenda 2030. Från regeringen.se

Ingen fattigdom

Mål 1 är att avskaffa all form av fattigdom överallt.

Fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska. Fattigdom innebär bland annat även brist på frihet, makt, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet. Man brukar tala om multidimensionell fattigdom. Särskilt utsatta är kvinnor och flickor. Det är viktigt att alla länder inkluderas oavsett deras ekonomiska status, då fattiga människor även finns i rika och medelinkomstländer.

Att utrota fattigdomen är en grundläggande förutsättning för att uppnå människors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. Rätten till social trygghet slås till exempel fast i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, ändå saknar en stor andel av jordens befolkning grundläggande trygghet (bland annat personlig säkerhet, mat, vatten och sanitet).

Delmål för mål 1

1.1 Senast 2030 avskaffa den extrema fattigdomen för alla människor överallt. Med extrem fattigdom avses för närvarande människor som lever på mindre än 1,25 US-dollar per dag.

1.2 Till 2030 minst halvera den andel män, kvinnor och barn i alla åldrar som lever i någon form av fattigdom enligt nationella definitioner.

1.3 Införa nationellt lämpliga system och åtgärder för socialt skydd för alla, inklusive grundskydd, och senast 2030 säkerställa att de omfattar en väsentlig andel av de fattiga och de utsatta.

1.4 Senast 2030 säkerställa att alla män och kvinnor, i synnerhet de fattiga och de utsatta, har lika rätt till ekonomiska resurser, tillgång till grundläggande tjänster, möjlighet att äga och kontrollera mark och andra former av egendom samt tillgång till arv, naturresurser, lämplig ny teknik och finansiella tjänster, inklusive mikrokrediter.

1.5 Till 2030 bygga upp motståndskraften hos de fattiga och människor i utsatta situationer och minska deras utsatthet och sårbarhet för extrema klimatrelaterade händelser och andra ekonomiska, sociala och miljömässiga chocker och katastrofer.

1.a Säkra en betydande resursmobilisering från en mängd olika källor, inklusive genom ökat utvecklingssamarbete, i syfte att ge utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna, tillräckliga och förutsebara medel för att genomföra program och politik för att avskaffa all form av fattigdom.

1.b Upprätta sunda policy ramverk på nationell, regional och internationell nivå på grundval av utvecklingsstrategier som stödjer de fattiga och tar hänsyn till jämställdhetsaspekter, för att stödja ökade investeringar i åtgärder för att avskaffa fattigdom.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- UNRIC:s handlingsplan för fattigdomsbekämpning

Ingen hunger

Mål 2 är att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

Tillgång till tillräcklig och näringsriktig mat är en mänsklig rättighet, som varje stat har en skyldighet att tillförsäkra sina medborgare. I dag lever omkring 850 miljoner människor i världen i hunger. Det är en mänsklig katastrof i sig, och hindrar dessutom många länders utveckling och tillväxt genom de effekter som otillräckligt näringsintag har för lärande och produktivt arbete. Särskilt fokus ska ligga på att trygga livsmedelsförsörjningen för flickor och pojkar, flickor i puberteten och gravida kvinnor som löper störst risk för svält och undernäring.

Livsmedelsförsörjning är särskilt beroende av välfungerande handel och marknader liksom av väl fungerande infrastruktur för transport och förvaring, när en stor del av jordens befolkning lever i städer. Tryggad livsmedelsförsörjning främjas genom öppen och transparent handel, liksom rättssäkert, jämställt och jämlikt tillträde till marknader, forskning och innovation, finansiella tjänster, information och adekvat rådgivning, där den privata sektorn kan spela en viktig roll. Samtidigt är livsmedelssvinn och livsmedelsförluster längs hela värdekedjan ett stort problem.

Delmål för mål 2

2.1 Senast 2030 avskaffa hunger och garantera alla människor, i synnerhet de fattiga och människor i utsatta situationer, inklusive små barn, tillgång till tillräckligt med säker och näringsrik mat året om.

2.2 Senast 2030 avskaffa alla former av undernäring, bland annat genom att senast 2025 nå de internationellt överenskomna målen i fråga om tillväxthämning och undervikt bland barn under fem år, samt tillgodose tonårsflickors, gravida och ammande kvinnors samt äldre personers näringsbehov.

2.3 Till 2030 fördubbla jordbrukets produktivitet och inkomster för småskaliga livsmedelsproducenter, i synnerhet kvinnor, ursprungsfolk, familjejordbrukare, boskapsskötande nomader samt fiskare, inklusive genom säker och lika tillgång till mark, andra produktionsresurser och insatsvaror, kunskap, finansiella tjänster och marknader samt möjligheter till förädling och sysselsättning utanför jordbruket.

2.4 Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.

2.5 Senast 2020 upprätthålla den genetiska mångfalden av fröer, odlade växter, produktionsdjur och tamdjur samt deras besläktade vilda arter, bland annat med hjälp av välskötta och diversifierade frö- och växtbanker på nationell, regional och internationell nivå. Främja tillträde till samt rimlig och rättvis fördelning av de fördelar som uppstår vid användning av genetiska resurser och därmed förknippad traditionell kunskap, i enlighet med internationella avtal.

2.a Öka investeringarna, bland annat genom stärkt internationellt samarbete, i infrastruktur på landsbygden, forsknings- och rådgivningstjänster för jordbruket, teknikutveckling samt genbanker för växter och husdjur i syfte att öka jordbrukets produktionskapacitet i utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna.

2.b Korrigera och förhindra handelsbegränsningar och snedvridningar på världsmarknaderna för jordbruksprodukter, inklusive genom att parallellt avskaffa alla former av exportsubventioner inom jordbruket liksom alla exportåtgärder med motsvarande verkan, i enlighet med mandatet för Doharundan.

2.c Vidta åtgärder för att säkerställa väl fungerande marknader och derivatmarknader för jordbruksråvaror. Underlätta tillgången till aktuell marknadsinformation, inklusive om livsmedelsreserver, i syfte att bidra till att begränsa extrema svängningar i livsmedelspriser

Genvägar

- **Globala mål för hållbar utveckling**
- **Agenda 2030 för hållbar utveckling**
- **FN:s livsmedelsprograms arbete för att bekämpa hunger**

Hälsa och välbefinnande

Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Investeringar i hälsa genom till exempel hälso- och sjukvårdssystem är en återinvestering i samhällets utveckling i stort. Därtill är bästa möjliga hälsa, inklusive nödvändig hälso- och sjukvård, mat, vatten, ren luft, sanitet, hygien och läkemedel, grundläggande rättigheter.

Den globala trenden är att människor lever allt längre liv men i många fall saknas stödsystem för äldre personer. Den tilltagande globaliseringen innebär även en ökad risk för spridning av olika typer av hälsohot. Insatser som syftar till att motverka antibiotikaresistens är en viktig del av arbetet för skydd mot hälsohot och för att säkra tillgång till nödvändiga läkemedel. Skrivning om antibiotikaresistens finns i den politiska deklarationen.

Delmål för mål 3

3.1 Till 2030 minska mödradödligheten i världen till mindre än 70 dödsfall per 100 000 förlossningar med levande barn.

3.2 Senast 2030 säkerställa att inga spädbarn eller barn under fem år dör av orsaker som hade kunnat förebyggas. Alla länder bör sträva efter att minska den neonatala dödligheten till högst tolv dödsfall per 1 000 levande födda och dödligheten bland barn under fem år till högst 25 dödsfall per 1 000 levande födda.

3.3 Senast 2030 utrota epidemierna av aids, tuberkulos, malaria och försummade tropiska sjukdomar samt bekämpa hepatit, vattenburna sjukdomar och andra smittsamma sjukdomar.

3.4 Till 2030 genom förebyggande insatser och behandling minska det antal människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar med en tredjedel samt främja psykisk hälsa och välbefinnande.

3.5 Stärka insatserna för att förebygga och behandla drogmissbruk, inklusive narkotikamissbruk och skadligt alkoholbruk.

3.6 Till 2020 halvera antalet dödsfall och skador i vägtrafikolyckor i världen.

3.7 Senast 2030 säkerställa att alla har tillgång till sexuell och reproduktiv hälsovård, inklusive familjeplanering, information och utbildning, och att reproduktiv hälsa integreras i nationella strategier och program.

3.8 Åstadkomma allmän hälso- och sjukvård för alla, som även skyddar mot ekonomisk risk, tillgång till grundläggande hälso- och sjukvård av god kvalitet liksom tillgång till säkra, effektiva och ekonomiskt överkomliga grundläggande läkemedel och vaccin av god kvalitet.

3.9 Till 2030 väsentligt minska antalet döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt föroreningar och kontaminering av luft, vatten och mark.

3.a Stärka genomförandet av Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll i alla länder, där så är lämpligt.

3.b Stödja forskning om och utveckling av vaccin och läkemedel mot de smittsamma och icke-smittsamma sjukdomar som i första hand drabbar utvecklingsländer. Sörja för tillgång till ekonomiskt överkomliga grundläggande läkemedel och vaccin, i enlighet med Doha-deklarationen om TRIPS-avtalet och folkhälsa, i vilken det bekräftas att utvecklingsländerna har rätt att fullt ut utnyttja den flexibilitet som avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter erbjuder för att skydda folkhälsan och, framför allt, säkerställa att alla har tillgång till läkemedel.

3.c Väsentligt stärka finansieringen av hälso- och sjukvården liksom insatserna för att rekrytera, utveckla, utbilda och behålla hälso- och sjukvårdspersonal i utvecklingsländerna, särskilt i de minst utvecklade länderna och små önationer under utveckling.

3.d Stärka alla länders, i synnerhet utvecklingsländernas, kapacitet när det gäller tidig varning, riskreducering och hantering av nationella och globala hälsorisker.

Genvägar

- **Globala mål för hållbar utveckling**
- **Agenda 2030 för hållbar utveckling**
- **UNICEF:s arbete med mål 3**

God utbildning för alla

Mål 4 är att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet. Trots det beräknas fortfarande 250 miljoner barn inte kunna läsa och skriva när de når fjärde årskursen. 774 miljoner människor i världen är inte läs- och skrivkunniga, varav två tredjedelar är kvinnor. Forskning visar att inkluderande utbildning av god kvalitet för alla är en av de viktigaste grunderna för välstånd, hälsa och jämställdhet i varje samhälle. Det gäller särskilt för investeringar i flickors utbildning där effekterna är påtagliga när det gäller att främja inkluderande ekonomisk utveckling och minskad fattigdom. Utbildning har en viktig roll i att bidra till måluppfyllelse inom flera områden i 2030-agendan.

Utbildningssystem måste möta människors behov under hela livet – från tillgång till förskola över grundskoleutbildning till att alla unga personer ges möjlighet till gymnasie-, yrkes- och högre utbildning. Det stora antalet män och kvinnor som inte är läs- och skrivkunniga visar på att behovet av vuxenutbildning är avgörande. Alla könsbaserade skillnader i tillgång till utbildning måste avskaffas och alla, inklusive personer med funktionsnedsättning, måste ges likvärdig tillgång till alla utbildningsnivåer och möjlighet till livslångt lärande.

2030-agendan inkluderar tydligt utbildningens kvalitativa innehåll inklusive tillgången på kvalificerade lärare. Utbildningsfrågor ska ses utifrån behovet av kunskapsinhämtning under hela livet och då särskilt

kopplat till möjligheten till deltagande i arbets- och samhällsliv. All utbildning ska främja värderingar, kunskaper och färdigheter, som bidrar till hållbar utveckling.

Delmål för mål 4

4.1 Senast 2030 säkerställa att alla flickor och pojkar fullbordar avgiftsfri och likvärdig grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet som leder till relevanta och ändamålsenliga kunskaper.

4.2 Senast 2030 säkerställa att alla flickor och pojkar har tillgång till förskola av god kvalitet som ger omvårdnad och förbereder dem för att börja grundskolan.

4.3 Senast 2030 säkerställa alla kvinnor och män lika tillgång till yrkesutbildning och eftergymnasial utbildning, inklusive högskoleutbildning, av god kvalitet till en överkomlig kostnad.

4.4 Till 2030 väsentligen öka det antal ungdomar och vuxna som har relevanta färdigheter, däribland r tekniska färdigheter och yrkeskunnande, för sysselsättning, anständigt arbete och entreprenörskap.

4.5 Senast 2030 avskaffa skillnaderna mellan könen inom utbildningsområdet och säkerställa lika tillgång till utbildning och yrkesutbildning på alla nivåer för utsatta personer, inklusive personer med funktionsnedsättning, ursprungsfolk och barn som lever under utsatta förhållanden.

4.6 Senast 2030 säkerställa att alla ungdomar och en väsentlig andel av alla vuxna – både män och kvinnor – lär sig läsa, skriva och räkna.

4.7 Senast 2030 säkerställa att alla studerande får de kunskaper och färdigheter som behövs för att främja en hållbar utveckling, bland annat genom utbildning för hållbar utveckling och hållbara livsstilar, mänskliga rättigheter, jämställdhet, främjande av en kultur av fred, icke-våld och globalt medborgarskap samt värdesättande av kulturell mångfald och kulturens bidrag till hållbar utveckling.

4.a Bygga och förbättra utbildningsmiljöer som är anpassade för barn och personer med funktionsnedsättning, samt tar hänsyn till jämställdhetsaspekter och därmed erbjuder en trygg, fredlig, inkluderande och ändamålsenlig lärandemiljö för alla.

4.b Till 2020 väsentligen öka antalet stipendier i världen som kan sökas av personer från utvecklingsländer, i synnerhet de minst utvecklade länderna, små önationer under utveckling och afrikanska länder, för studier inom högre utbildning, inklusive yrkesutbildning samt informations- och kommunikationstekniska, tekniska, ingenjörsvetenskapliga och naturvetenskapliga program, i utvecklade länder och andra utvecklingsländer.

4.c Till 2030 väsentligen öka tillgången på utbildade lärare, bland annat genom internationellt samarbete kring lärarutbildning i utvecklingsländerna, särskilt de minst utvecklade länderna och små önationer under utveckling.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- UNDP:s arbete med mål 4
- Unesco:s arbete med mål 4

Jämställdhet

Mål 5 är att uppnå jämställdhet, och alla kvinnors och flickors egenmakt.

Jämställdhet är ett mål i sig liksom en förutsättning för hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet uppnås när kvinnor och män, flickor och pojkar har lika rättigheter, villkor, möjligheter samt makt att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling. Det handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället. Kvinnors och flickors generellt underordnade maktposition i förhållande till män och pojkar måste upphöra.

Alla former av våld mot kvinnor och flickor drabbar såväl individen som samhället i stort och utgör ett hinder för jämställdhet och utveckling. Sociala normer och sedvänjor som sanktionerar ojämställdhet och våld mot kvinnor och flickor måste förändras. Den ojämna fördelningen mellan kvinnor och män av det obetalda hem- och hushållsarbetet utgör ett stort hinder för kvinnors och flickors möjlighet att utbilda sig och delta på arbetsmarknaden och i samhället på samma villkor som pojkar och män.

Ett samhälles välstånd ökar då kvinnor och flickor kan bidra på lika villkor som män och pojkar genom sina resurser och kunskaper. Att tillvarata kvinnors förmågor och initiativkraft är en viktig drivkraft för utveckling. Fattigdomen minskar och ekonomisk produktivitet och tillväxt ökar när kvinnor deltar i ekonomin och på arbetsmarknaden, har tillgång till resurser och tillträde till fungerande marknader.

Delmål för mål 5

5.1 Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt.

5.2 Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.

5.3 Avskaffa alla skadliga sedvänjor, såsom barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap samt kvinnlig könsstympning.

5.4 Erkänna och värdesätta obetalt omsorgs- och hushållsarbete genom att tillhandahålla offentliga tjänster, infrastruktur och socialt skydd samt genom att främja delat ansvar inom hushållet och familjen, i enlighet med vad som är nationellt lämpligt.

5.5 Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

5.6 Säkerställa allmän tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och reproduktiva rättigheter i enlighet med överenskommelserna i handlingsprogrammet från den internationella konferensen om befolkning och utveckling, Pekingplattformen samt slutdokumenten från respektive översynskonferenser.

5.a Genomföra reformer för att ge kvinnor lika rätt till ekonomiska resurser, möjlighet att äga och kontrollera mark och andra former av egendom samt tillgång till finansiella tjänster, arv och naturresurser, i enlighet med nationell lagstiftning.

5.b Öka användningen av gynnsam teknik, i synnerhet informations- och kommunikationsteknik, för att främja kvinnors egenmakt.

5.c Anta och stärka välgrundad politik och genomförbar lagstiftning för att främja jämställdhet och öka alla kvinnors och flickors egenmakt på alla nivåer.

Genvägar

- **Globala mål för hållbar utveckling**
- **Agenda 2030 för hållbar utveckling**
- **UN Women:s arbete med mål 5**

Rent vatten och sanitet

Mål 6 är att säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

Vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden, och därmed också en förutsättning för en hållbar utveckling. En mycket stor andel individer som lever i fattigdom saknar tillgång till rent vatten och grundläggande sanitet. Orenat avlopp från industri och hushåll leder till att vatten förorenas och skapar en ohälsosam miljö som särskilt drabbar människor som lever i fattigdom.

Vatten är också en förutsättning för världens livsmedelsproduktion och energiproduktion och därmed kan brist på vatten bli orsak till konflikt. Integrerad och transparent vattenförvaltning både inom och mellan stater är en förutsättning för långsiktigt hållbar vattenanvändning. Effekterna av klimatförändringarna visar sig tidigt och tydligt i förändrad vattentillgång. Restaurering av ekosystemens vattenhållande förmåga är en nödvändig anpassningsinsats.

Avsaknaden av en pålitlig och närliggande vattenkälla och säkra, privata toaletter har djupgående effekter på livet för miljontals människor världen över. Konsekvenserna av detta är förödande och slår hårdast mot kvinnor och flickor och påverkar deras hälsa, säkerhet, utbildning, inkomstmöjligheter och familjerelationer.

Kvinnor och flickor ansvarar ofta för familjens vattenförsörjning vilket leder till att kvinnor förlorar inkomstmöjligheter och att flickor missar

skoldagar. Detta påverkar deras politiska, ekonomiska och sociala möjligheter. Tillgången till rent vatten och toaletter i skolan är avgörande för att flickor ska stanna i skolan, särskilt i pubertetsåren. Många kvinnor och flickor riskerar sin personliga säkerhet då de tvingas söka avskilda platser för att utföra sina behov eller hämta vatten.

Delmål för mål 6

6.1 Senast 2030 uppnå allmän och rättvis tillgång till säkert och ekonomiskt överkomligt dricksvatten för alla.

6.2 Senast 2030 säkerställa att alla har tillgång till fullgod och rättvis sanitet och hygien och att ingen behöver uträtta sina behov utomhus. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt behoven hos kvinnor och flickor samt människor i utsatta situationer.

6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.

6.4 Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist.

6.5 Senast 2030 genomföra en integrerad förvaltning av vattenresurser på alla nivåer, när så är lämpligt genom gränsöverskridande samarbete.

6.6 Senast 2020 skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen, däribland berg, skogar, våtmarker, floder, akviferer och sjöar.

6.a Till 2030 utöka det internationella samarbetet och stödet för kapacitetsuppbyggnad till utvecklingsländerna inom vatten- och sanitetsrelaterade verksamheter och program, inklusive genom tekniker för vatteninsamling, avsaltning, vatteneffektivitet, rening av avloppsvatten, återvinning och återanvändning.

6.b Stödja och stärka lokalsamhällenas deltagande i arbetet med att förbättra vatten- och sanitetshanteringen.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- WaterAid:s arbete för rent vatten och sanitet

Hållbar energi för alla

Mål 7 är att säkerställa att alla har tillgång till tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

Global tillgång till modern och förnybar energi, och rena bränslen är en förutsättning för att kunna möta flera av de utmaningar världen står inför idag såsom fattigdom, livsmedelsförsörjning, klimatförändringar, rent vatten, hälsa och inkluderande ekonomisk tillväxt.

En stor andel av de ökade utsläppen av växthusgaser kommer från sättet vi utvinner, omvandlar och använder fossil energi. Andelen fossil energi utgör nästan 80 procent av den totala energitillförseln globalt. Mer kraftfulla åtgärder ska göras för att påskynda omställningen till ett mer hållbart energisystem globalt.

Efterfrågan på energi väntas enligt International Energy Agency öka med 37 procent till 2040. Samtidigt lever en stor del av jordens befolkning utan tillgång till el och en än större andel har endast träkol som energiresurs för matlagning, vilket är ett stort miljö- och hälso-problem framförallt för kvinnor och flickor. Avsaknaden av el och hälso- och miljömässigt hållbara bränslen är en stor utmaning för fattigdomsbekämpning.

Delmål för mål 7

7.1 Senast 2030 säkerställa allmän tillgång till ekonomiskt överkomliga, tillförlitliga och moderna energitjänster.

7.2 Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen.

7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.

7.a Till 2030 stärka det internationella samarbetet för att underlätta tillgång till forskning och teknik inom ren energi, inklusive förnybar energi, energieffektivitet samt avancerad och renare fossilbränslebaserad teknik, samt främja investeringar i energiinfrastruktur och ren energiteknik.

7.b Till 2030 bygga ut infrastrukturen och uppgradera tekniken för att leverera moderna och hållbara energitjänster till alla i utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna och små önationer under utveckling.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling

Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Mål 8 är att verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Mer än hälften av världens arbetstagare befinner sig i osäkra anställningar, ofta instängda i en ond cirkel av lågproduktiva yrken med dålig lön och begränsad tillgång till både utbildning och socialförsäkringar. Detta gäller i högre utsträckning kvinnor än män.

Under de kommande 20 åren väntas dessutom den globala arbetskraften öka med 800 miljoner människor, vilket kräver stora ansträngningar för att skapa nya jobb. Att främja makroekonomisk stabilitet och gott investeringsklimat, sysselsättning och anständiga arbetsvillkor är viktiga faktorer för hållbar utveckling.

Goda förutsättningar för privat företagande och entreprenörskap är en av grundpelarna för en tillväxt som hela samhället deltar i, och för att målet om utrotning av extrem fattigdom år 2030 ska kunna bli verklighet. För att företagen till fullo ska kunna utveckla sin potential är tillgång till nationella, regionala och globala marknader avgörande. Dessa faktorer är också viktiga för utländska investeringar, som kan ge ett viktigt bidrag till sysselsättning, innovation, teknologiöverföring och produktiv kapacitet.

Främjande av anständiga arbetsvillkor bör bedrivas parallellt med att utvidga tillgången till grundläggande sociala förmåner. Sociala trygghetssystem främjar trygga individer, minskar risken att barn exploateras, stabiliserar ekonomin vid kriser och underlättar mobilteten på arbetsmarknaden. Skrivningar om sociala trygghetssystem går att återfinna under mål 1.

Delmål för mål 8

8.1 Upprätthålla ekonomisk tillväxt per capita i enlighet med nationella förhållanden och i synnerhet en BNP-tillväxt på minst 7 procent per år i de minst utvecklade länderna.

8.2 Uppnå högre ekonomisk produktivitet genom diversifiering, teknisk uppgradering och innovation, bland annat genom att fokusera på sektorer med högt förädlingsvärde och hög arbetsintensitet.

8.3 Främja utvecklingsinriktad politik som stödjer produktiv verksamhet, skapande av anständiga arbetstillfällen, företagande, kreativitet och innovation samt uppmuntra att mikroföretag liksom små och medelstora företag växer och blir en del av den formella ekonomin, bland annat genom tillgång till finansiella tjänster.

8.4 Fram till 2030 successivt förbättra den globala resurseffektiviteten i konsumtionen och produktionen samt sträva efter att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring, i enlighet med det tioåriga ramverket för hållbar konsumtion och produktion, med de utvecklade länderna i täten.

8.5 Senast 2030 uppnå full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla kvinnor och män, inklusive ungdomar

och personer med funktionsnedsättning, samt lika lön för likvärdigt arbete.

8.6 Till 2020 väsentligt minska den andel ungdomar som varken arbetar eller studerar.

8.7 Vidta omedelbara och effektiva åtgärder för att avskaffa tvångsarbete, modernt slaveri och människohandel och säkra att de värsta formerna av barnarbete, inklusive rekrytering och användning av barnsoldater, förbjuds och upphör. Avskaffa alla former av barnarbete senast 2025.

8.8 Skydda arbetstagarnas rättigheter och främja en trygg och säker arbetsmiljö för alla arbetstagare, inklusive arbetskraftsinvandrare, i synnerhet kvinnliga migranter, och människor i otrygga anställningar.

8.9 Senast 2030 utarbeta och genomföra politik för hållbar turism som skapar arbetstillfällen och främjar lokal kultur och lokala produkter.

8.10 Stärka de inhemska finansinstitutens kapacitet att främja och utöka tillgången till bank- och försäkringstjänster samt finansiella tjänster för alla.

8.a Öka det handelsrelaterade stödet (Aid for Trade) till utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna, bland annat genom det förstärkta integrerade ramverket för handelsrelaterat tekniskt bistånd till de minst utvecklade länderna (Enhanced Integrated Framework for Trade-related technical Assistance to Least Developed Countries).

8.b Senast 2020 utarbeta och börja tillämpa en global strategi för ungdomssysselsättning samt genomföra Internationella arbetsorganisationens globala sysselsättningspakt.

Genvägar

- **Globala mål för hållbar utveckling**
- **Agenda 2030 för hållbar utveckling**
- **Union to Union:s arbete och mål 8**

Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Mål 9 är att bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

En väl fungerande och hållbar infrastruktur genererar flera positiva effekter och främjar ekonomisk tillväxt och utveckling.

Över hälften av världens befolkning bor i urbana områden. År 2050 väntas andelen ha stigit till 70 procent. Politik som ökar produktionskapaciteten, produktiviteten och den produktiva sysselsättningen, som främjar hållbar industriell utveckling, allmän tillgång till ekonomiskt överkomliga, tillförlitliga, hållbara och moderna energitjänster samt hållbara transportsystem och som ger motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet blir alltmer viktig i en urbaniserad värld.

Att investera i infrastrukturen och anpassa industrin för att göra de hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser är alla viktiga sätt för att underlätta en hållbar utveckling.

Delmål för mål 9

9.1 Bygga ut tillförlitlig, hållbar och motståndskraftig infrastruktur av hög kvalitet, inklusive regional och gränsöverskridande infrastruktur, för att stödja ekonomisk utveckling och människors välbefinnande, med fokus på ekonomiskt överkomlig och rättvis tillgång för alla.

9.2 Verka för en inkluderande och hållbar industrialisering. Till 2030 avsevärt öka industrins andel av sysselsättning och BNP, i enlighet med nationella förhållanden, och fördubbla denna andel i de minst utvecklade länderna.

9.3 Öka tillgången för småskaliga industriföretag och andra företag, i synnerhet i utvecklingsländerna, till finansiella tjänster, inklusive överkomliga krediter, samt deras integrering i värdekedjor och marknader.

9.4 Till 2030 rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser. Alla länder vidtar åtgärder i enlighet med sina respektive förutsättningar.

9.5 Förbättra den vetenskapliga forskningen och industrisektorernas tekniska kapacitet i alla länder, i synnerhet utvecklingsländerna, bland annat genom att till 2030 uppmuntra innovation och väsentligt öka det antal personer som arbetar med forskning och utveckling per 1 miljon människor liksom de offentliga och privata utgifterna för forskning och utveckling.

9.a Främja utbyggnad av hållbar och motståndskraftig infrastruktur i utvecklingsländerna genom ökat finansiellt, teknologiskt och tekniskt stöd till afrikanska länder, de minst utvecklade länderna, kustlösa utvecklingsländer och små önationer under utveckling.

9.b Stödja inhemsk teknikutveckling, forskning och innovation i utvecklingsländerna, inklusive genom att säkerställa en gynnsam policymiljö för exempelvis industriell diversifiering och förädling av råvaror.

9.c Väsentligt öka tillgången till informations- och kommunikationsteknik samt eftersträva allmän och ekonomiskt överkomlig tillgång till internet i de minst utvecklade länderna senast 2020.

Genvägar

- **Globala mål för hållbar utveckling**
- **Agenda 2030 för hållbar utveckling**
- **Jernkontorets arbete med mål 9**

Minskad ojämlikhet

Mål 10 är att minska ojämlikheten inom och mellan länder.

Ekonomisk utveckling kan leda till minskad fattigdom för individen och samhället. Vi måste verka för att tillgången till resurser och möjligheten att delta i och påverka samhällsutvecklingen är rättvis, inom länder såväl som mellan länder. Även om många fattiga länder har haft en positiv ekonomisk utveckling med minskad fattigdom, så har klyftorna mellan individer och grupper, baserat på bland annat kön, ålder, etnicitet och ekonomisk och social status, ökat.

Stater bär huvudansvaret för att främja jämlikhet i samhället, eftersom ojämlikhet har sin grund i strukturella förhållanden. Ett jämlikt samhälle bygger på principen om allas lika rättigheter oberoende av till exempel kön, sexuell läggning, etnicitet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning och härkomst, som grund för en rättvis fördelning av resurser och såväl ekonomiskt som politiskt inflytande i samhället.

Ojämlikhet handlar också om skillnader i tillgång, förutsättningar, resurser och förmåga att bidra till och tillvarata potentiella möjligheter till utveckling. Det gäller på alla nivåer, från skillnader i möjligheter som individer har till skilda förutsättningar till utveckling mellan länder. Ojämlikhet tenderar att permanenta fattigdom eftersom fördjupad fattigdom i olika dimensioner försvårar för människor och samhället att ta del av utveckling. Ojämlikhet handlar ofta om bristen på rättvis tillgång till resurser och nyttigheter, så som exempelvis tillgång till rent vatten, och är därför också en källa till konflikt.

Frågan om jämlikhet knyter an till merparten av övriga målområden.

Utbildning av god kvalitet, för alla genom hela livscykeln, är en nyckel till att bygga ett demokratiskt samhälle och att främja jämlikhet och jämställdhet. Rättvis tillgång till hälsoservice och till förhållanden som främjar en god hälsa främjar god livskvalitet och möjligheter till försörjning, även för människor med begränsade resurser.

Tydliga regelverk för innehav, avyttring och arv av mark och dess avkastning, som omfattar kvinnor såväl som män och olika grupper i samhället, är grunden för ett hållbart nyttjande av naturresurser och därmed också för en tryggad livsmedelsförsörjning. Jämställdhet och kvinnors och flickors egenmakt är centralt i arbetet med att åstadkomma större jämlikhet i samhället. Fred och frihet från våld i alla former är en grundläggande förutsättning för att kunna bygga upp hållbara samhällen där alla individer och grupper kan använda sina förmågor.

Delmål för mål 10

10.1 Till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en inkomsttillväxt högre än det nationella genomsnittet för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst.

10.2 Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

10.3 Säkerställa lika möjligheter och minska förekomsten av ojämlika utfall, bland annat genom att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis och främja lagstiftning, politik och åtgärder av lämpligt slag i detta hänseende.

10.4 Besluta om politik, särskilt finans-, löne- och socialskyddspolitik, och successivt uppnå ökad jämlikhet.

10.5 Förbättra regleringen och övervakningen av globala finansmarknader och finansinstitut samt stärka genomförandet av sådana regleringar.

10.6 Säkra stärkt representation och röst till utvecklingsländer i beslutsfattandet i globala internationella ekonomiska och finansiella institutioner i syfte att göra dessa mer effektiva, trovärdiga, ansvarsskyldiga och legitima.

10.7 Underlätta en ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer, inklusive genom planerad och väl fungerande migrationspolitik.

10.a Genomföra principen om särskild och differentierad behandling för utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna, i enlighet med Världshandelsorganisationens avtal.

10.b Uppmuntra offentligt utvecklingsbistånd och finansiella flöden, inklusive utländska direktinvesteringar, till de stater där behovet är som störst, i synnerhet de minst utvecklade länderna, afrikanska länder, små önationer under utveckling samt kustlösa utvecklingsländer, i enlighet med deras nationella planer och program.

10.c Senast 2030 minska transaktionskostnaderna för migranters remitteringar till mindre än 3 procent samt avskaffa remitteringskorridorer där kostnaderna överstiger 5 procent.

Genvägar

- **Globala mål för hållbar utveckling**
- **Agenda 2030 för hållbar utveckling**
- **Concord skriver om kopplingar till mål 10Minskad ojämlikhet**

Hållbara städer och samhällen

Mål 11 är att städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

Urbaniseringen är omfattande och transformerande i hela världen. Över hälften av världens befolkning bor i urbana områden. År 2050 väntas andelen ha stigit till 70 procent. Städer går ofta i bräschen för utveckling, och är nav för innovationer och nya idéer. Den snabba och stora inflyttningen till städer ställer nya krav som behöver bemötas på ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt.

Växande städer kan skapa nya möjligheter för ekonomisk tillväxt men kan också bidra till ökade sociala klyftor och påfrestningar på ekosystem. Rättighetsperspektivet och rätten till bostad är en viktig utmaning. Idag bor en miljard människor i slumområden. Fattigdom, svaga förvaltningar och otillräcklig planeringskapacitet leder till att slumområden uppkommer och växer. Dessa har stora brister i fråga om tillgång till hälsosamma bostäder, rent vatten, tillfredställande sanitetslösningar, trygg energiförsörjning och avfallshantering samt trygghet och säkerhet för individer som bor där.

Katastrofriskreducering och återuppbyggnad av bostäder i postkonfliktområden bidrar till hållbar utveckling.

Hållbar stadsutveckling omfattar hållbart byggande och hållbar planering inklusive bostäder, offentliga platser såsom parker och torg,

transporter, återvinning och säkrare kemikaliehantering som i sin tur kräver bl.a. institutionell kapacitet, och ny teknik.
Hållbar stadsutveckling kräver samarbete mellan sektorer och styrning på flera nivåer samtidigt, (nationell, regional, kommunal och lokal nivå) inklusive utvecklade former för dialog med medborgare och näringsliv. Hållbar stadsutveckling bör särskilt ta hänsyn till kvinnors och flickors behov av infrastruktur och sanitet. Hänsyn bör också tas till personer med funktionsnedsättning, barn, samt äldre människors behov.

Delmål för mål 11

11.1 Senast 2030 säkerställa tillgång för alla till fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder och grundläggande tjänster samt rusta upp slumområden.

11.2 Senast 2030 tillhandahålla tillgång till säkra, ekonomiskt överkomliga, tillgängliga och hållbara transportsystem för alla. Förbättra vägtrafiksäkerheten, särskilt genom att bygga ut kollektivtrafiken, med särskild uppmärksamhet på behoven hos människor i utsatta situationer, kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning samt äldre personer.

11.3 Till 2030 verka för en inkluderande och hållbar urbanisering samt förbättra kapaciteten för deltagandebaserad, integrerad och hållbar planering och förvaltning av bosättningar i alla länder.

11.4 Stärka insatserna för att skydda och trygga världens kultur- och naturarv.

11.5 Till 2030 väsentligt minska antalet dödsfall och antalet människor som drabbas av katastrofer, inklusive vattenrelaterade katastrofer. Även tillse att de direkta ekonomiska förlusterna till följd av sådana katastrofer, i form av lägre global BNP, minskar väsentligt. Särskilt fokus bör ligga på att skydda de fattiga och människor i utsatta situationer.

11.6 Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.

11.7 Senast 2030 tillhandahålla universell tillgång till säkra, inkluderande och tillgängliga grönområden och offentliga platser, i synnerhet för kvinnor och barn, äldre personer och personer med funktionsnedsättning.

11.a Främja positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att stärka den nationella och regionala utvecklingsplaneringen.

11.b Till 2020 väsentligen öka det antal städer och samhällen som antar och genomför integrerade strategier och planer för inkludering, resurseffektivitet, begränsning av och anpassning till klimatförändringarna och motståndskraft mot katastrofer samt utveckla och genomföra, i linje med Sendai-ramverket för katastrofriskreducering 2015–2030, en samlad katastrofriskhantering på alla nivåer.

11.c Stödja de minst utvecklade länderna, inklusive genom finansiellt och tekniskt bistånd, att bygga hållbara och motståndskraftiga byggnader av lokala material.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- Hållbar stad arbetar för att uppnå mål 11
- Världsnaturfondens arbete med mål 11

Hållbar konsumtion och produktion

Mål 12 är att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

Omställning till en hållbar konsumtion och produktion av varor och tjänster är en nödvändighet för att minska negativ påverkan på klimat och miljö samt människors hälsa. Särskilt utvecklingsländer påverkas i hög grad av klimatförändringar och annan miljöpåverkan vilket innebär ökad fattigdom och minskad välfärd.

En hållbar konsumtion och produktion innebär en effektiv användning av resurser, hänsyn till ekosystemtjänster som är nödvändiga för försörjningen samt minskad påverkan från farliga kemikalier. Detta innebär inte bara miljöfördelar utan även sociala och ekonomiska fördelar såsom ökad konkurrenskraft, näringslivsutveckling på en global marknad, ökad sysselsättning och förbättrad hälsa och därmed minskad fattigdom. Hållbara konsumtions- och produktionsmönster är därför även en förutsättning för att ställa om till en grön ekonomi och för en hållbar utveckling.

Hållbar konsumtion och produktion är en tvärgående fråga som kompletterar andra mål. För att ställa om till hållbara konsumtions- och produktionsmönster behövs en rad verktyg och åtgärder, på olika nivåer och genomförda av olika aktörer. Utbildning är en viktig hörnsten. Genom utbildning kan människor förvärva värderingar, kunskaper och färdigheter som möjliggör för dem att bidra till en hållbar utveckling. En annan hörnsten är information. Tydlig och lättillgänglig information i form av bland annat miljömärkning, konsumentupplysningstjänster, produktinformation i butiker samt webbaserad information etc. möjliggör för konsumenter och andra aktörer att göra ansvarsfulla och hållbara val av produkter och tjänster och att ställa om till mer hållbara livsstilar.

Det globala 10-åriga ramverket av program för hållbar produktion och konsumtion (10YFP) som antogs vid FN:s möte om hållbar utveckling i Rio 2012 kommer att vara ett viktigt verktyg för genomförande av detta mål.

Delmål för mål 12

12.1 Genomföra det tioåriga ramverket för hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Alla länder vidtar åtgärder, med de utvecklade länderna i täten och med hänsyn tagen till utvecklingsländernas utveckling och förutsättningar.

12.2 Senast 2030 uppnå en hållbar förvaltning och ett effektivt nyttjande av naturresurser.

12.3 Till 2030, halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentledet, och minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd.

12.4 Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön.

12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.

12.6 Uppmuntra företag, särskilt stora och multinationella företag, att införa hållbara metoder och att integrera hållbarhetsinformation i sin rapporteringscykel.

12.7 Främja hållbara offentliga upphandlingsmetoder, i enlighet med nationell politik och nationella prioriteringar.

12.8 Senast 2030 säkerställa att människor överallt har den information och medvetenhet som behövs för en hållbar utveckling och livsstilar i harmoni med naturen.

12.a Stödja utvecklingsländerna att stärka sin vetenskapliga och tekniska kapacitet att utvecklas i riktning mot mer hållbarar konsumtions- och produktionsmönster.

12.b Utveckla och genomföra verktyg för att övervaka hur en hållbar utveckling påverkar en hållbar turism som skapar arbetstillfällen och främjar lokal kultur och lokala produkter.

12.c Rationalisera ineffektiva subventioner av fossila bränslen som uppmuntrar till slösaktig konsumtion genom att undanröja snedvridningar på marknaden, i enlighet med nationella förhållanden. Detta kan till exempel omfatta att omstrukturera beskattningen och avveckla eventuella skadliga subventioner för att avspegla deras effekter på miljön. En sådan politik måste ta full hänsyn till utvecklingsländernas särskilda behov och förhållanden och minimera eventuella negativa effekter på deras utveckling på ett sätt som skyddar de fattiga och de berörda samhällena.

Pressmeddelande: Sverige leder FN:s globala program om hållbara livsstilar och utbildning tillsammans med Japan och WWF

Genvägar

- **Globala mål för hållbar utveckling**
- **Agenda 2030 för hållbar utveckling**
- **Naturvårdsverkets arbete för en hållbar konsumtion och produktion**
- **Framtidsstigens arbete med mål 12**

Bekämpa klimatförändringen

Mål 13 är att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

Klimatmålet stödjer fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling och kan ge positiva synergieffekter och förutsättningar för att kunna bemöta flera av de utmaningar världen står inför idag så som livsmedelstrygghet, rent vatten, hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystem, mänsklig säkerhet, jämställdhet, hälsa och ekonomisk tillväxt. Behovet av anpassning till pågående och kommande klimatförändringar är mycket stort särskilt för de minst utvecklade länderna och för de mest sårbara befolkningsgrupperna. Åtgärder behövs för att minska riskerna för, och konsekvenserna av naturkatastrofer.

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. En stor andel av de ökade utsläppen av växthusgaser i atmosfären kommer från sättet vi utvinner, omvandlar och använder fossil energi. Som följd av de ökade utsläppen riskerar vi gå mot en genomsnittlig global uppvärmning som överstiger två grader Celsius, vilket skulle få allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförsurning, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och med ökad risk för väderrelaterade naturkatastrofer. Klimatpåverkan måste begränsas för att skapa förutsättningarna för fattigdomsbekämpning och en långsiktigt hållbar utveckling.

Delmål för mål 13

13.1 Stärka motståndskraften mot och förmågan till anpassning till klimatrelaterade faror och naturkatastrofer i alla länder.

13.2 Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå.

13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.

13.a Fullfölja det åtagande som de utvecklade länder som är parter i Förenta Nationernas ramkonvention om klimatförändringar gjort gällande en målsättning att till 2020 gemensamt mobilisera 100 miljarder US-dollar årligen från alla typer av källor för att tillgodose utvecklingsländernas behov vad gäller meningsfulla begränsningsåtgärder och insyn i genomförandet samt så snart som möjligt finansiera och operationalisera den gröna klimatfonden fullt ut.

13.b Främja mekanismer för att höja förmågan till effektiv klimatrelaterad planering och förvaltning i de minst utvecklade länderna, med särskilt fokus på kvinnor, ungdomar samt lokala och marginaliserade samhällen.

* Med beaktande av att Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar är det främsta internationella, mellanstatliga forumet för förhandlingar om hur världen ska hantera klimatförändringarna.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- SMHI, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Hav och marina resurser

Mål 14 är att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

Många av havens fiskebestånd är överutnyttjade och därför krävs en global ansträngning i syfte att vidta åtgärder som främjar återuppbyggnaden av hotade bestånd. För att säkra långsiktigt hållbara fiskebestånd bör fisket baseras på uppfyllande av maximalt hållbart uttag och hänsyn tas till särskilda förutsättningar i specifika regioner och havsområden. En tillväxt baserad på havens resurser visar på den potential haven har för global utveckling, inklusive fattigdomsbekämpning. Vattenbruket har i det här avseendet en nyckelroll och är en del i att trygga livsmedelsförsörjningen, under förutsättning att det sker hållbart.

Det är viktigt att fortsatt utveckla åtgärder och förvaltningsverktyg, för att hantera kända påverkansfaktorer som föroreningar, utfiskning och utvinning av naturresurser. Skydd och restaurering av kust och havsområden är nyckelåtgärder för att bevara biologisk mångfald och fiskeresurser men även för att stärka motståndskraften mot klimatförändringar. Nya ytterligare utmaningar för att säkra havens produktion av livsmedel är marint skräp, inklusive mikroplaster, och i synnerhet havsförsurningen som visar på vikten av att koppla ihop havsfrågorna med arbetet med klimatförändringar.

Delmål för mål 14

14.1 Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen.

14.2 Senast 2020 förvalta och skydda marina och kustnära ekosystem på ett hållbart sätt för att undvika betydande negativa konsekvenser, bland annat genom att stärka deras motståndskraft, samt vidta åtgärder för att återställa dem i syfte att uppnå friska och produktiva hav.

14.3 Minimera och åtgärda med havsförsurningens konsekvenser, bland annat genom ökat vetenskapligt samarbete på alla nivåer.

14.4 Senast 2020 införa en effektiv fångstreglering och stoppa överfiske, olagligt, orapporterat och oreglerat fiske liksom destruktiva fiskemetoder samt genomföra vetenskapligt baserade förvaltningsplaner i syfte att återställa fiskbestånden så snabbt som möjligt, åtminstone till de nivåer som kan producera maximalt hållbart uttag, fastställt utifrån deras biologiska egenskaper.

14.5 Senast 2020 skydda minst 10 procent av kust- och havsområdena, i överensstämmelse med nationell och internationell rätt och på grundval av bästa tillgängliga vetenskapliga rön.

14.6 Senast 2020 förbjuda vissa former av fiskesubventioner som bidrar till överkapacitet och överfiske, avskaffa subventioner som bidrar till olagligt, orapporterat och oreglerat fiske och avstå från att införa nya sådana subventioner, med erkännande av att en ändamålsenlig och effektiv särskild och differentierad behandling av utvecklingsländerna och de minst utvecklade länderna bör vara en integrerad del av förhandlingarna om fiskesubventioner i Världshandelsorganisationen.[1]

14.7 Till 2030 öka den ekonomiska nyttan för små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna av ett hållbart nyttjande av marina resurser, bland annat genom en hållbar förvaltning av fiske, vattenbruk och turism.

14.a Öka den vetenskapliga kunskapen, utveckla forskningskapaciteten och överföra havsteknik, med hänsyn tagen till den mellanstatliga oceanografiska kommissionens kriterier och riktlinjer för överföring av havsteknik (Criteria and Guidelines on the Transfer of Marine Technology), i syfte att skapa friskare hav och öka den marina biologiska mångfaldens bidrag till utvecklingen i utvecklingsländerna, i synnerhet i små önationer under utveckling och de minst utvecklade länderna.

14.b Säkerställa tillträde för småskaliga icke-industriella fiskare till marina resurser och marknader.

14.c Stärka bevarandet och hållbart nyttjande av haven och havsresurserna genom att genomföra internationell rätt, såsom den kommer till uttryck i Förenta Nationernas havsrättskonvention (UNCLOS), som utgör den rättsliga ramen för bevarande och hållbart nyttjande av hav och havsresurser, vilket erinras om i punkt 158 i slutdokumentet The Future We Want från Förenta Nationernas konferens om hållbar utveckling (Rio+20).

[1] Med beaktande av pågående förhandlingar i Världshandelsorganisationen, utvecklingsagendan från Doha och mandatet från ministermötet i Hongkong.

Genvägar

- Globala mål för hållbar utveckling
- Agenda 2030 för hållbar utveckling
- Unescos arbete med mål 14

Ekosystem och biologisk mångfald

Mål 15 är att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

Biologisk mångfald är en avgörande grund för jordens livsuppe-hållande system och vår nuvarande och framtida välfärd vilar på denna grund, såsom framhålls i konventionen om biologisk mångfald. En långsiktigt hållbar användning av naturresurser och ekosystemtjänster är en viktig faktor för att människor ska kunna ta sig ur fattigdomen permanent. Att ta ansvar för detta åligger utvecklade såväl som utvecklingsländer.

Det är oftast människor som lever i fattigdom, särskilt flickor och kvinnor, som är mest sårbara för utarmningen av ekosystemtjänster, såsom exempelvis dricksvatten, vattenrening och -reglering, erosionsskydd och bördighet. Naturresurser och ekosystemtjänster påverkas även negativt av klimatförändringar.

Hållbar användning av skogsresurser inklusive minskning av avskogningen bidrar positivt till vårt klimat och till vår försörjning.

Biologisk mångfald bidrar till ökad motståndskraft i ekosystemen. Att tillgodose mänsklighetens behov av livsmedel, energi, vatten, mineraler, läkemedel och förnyelsebara råmaterial utan att undergräva biologisk mångfald och genom att hållbart nyttja ekosystemtjänster och samtidigt minska utsläppen av växthusgaser är därför viktiga utmaningar.

Delmål för mål 15

15.1 Till 2020 bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i sötvatten och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser.

15.2 Till 2020 främja genomförandet av hållbart brukande av alla typer av skogar, stoppa avskogningen, återställa utarmade skogar och kraftigt öka nybeskogningen och återbeskogningen i hela världen.

15.3 Till 2030 bekämpa ökenspridning, återställa förstörd mark och jord, inklusive mark som drabbats av ökenspridning, torka och översvämningar, samt sträva efter att uppnå en värld utan nettoförstöring av mark.

15.4 Senast 2030 säkerställa att bevara bergsekosystemen, inklusive deras biologiska mångfald, i syfte att öka deras förmåga att producera nytta som behövs för en hållbar utveckling.

15.5 Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter.

15.6 Främja en rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser samt lämpligt tillträde till sådana resurser, i enlighet med internationella avtal.

15.7 Vidta omedelbara åtgärder för att stoppa tjuvjakt på och handel med skyddade djur- och växtarter och inrikta åtgärderna på både utbudet av och efterfrågan på olagliga produkter från vilda djur och växter.

15.8 Senast 2020 införa åtgärder för att förhindra införseln av invasiva främmande arter och avsevärt minska deras påverkan på land- och vattenekosystem samt kontrollera eller utrota prioriterade arter.

15.9 Senast 2020 integrera ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden i nationella och lokala planerings- och utvecklingsprocesser, strategier för fattigdomsminskning samt räkenskaper.

15.a Mobilisera och väsentligt öka de finansiella resurserna från alla källor för att bevara och hållbart nyttja den biologiska mångfalden och ekosystemen.

15.b Mobilisera betydande resurser från alla källor och på alla nivåer för att finansiera hållbart brukande av skogar och ge utvecklingsländerna lämpliga incitament att utveckla ett sådant bruk, inklusive för bevarande och återbeskogning.

15.c Öka det globala stödet till insatser för att bekämpa tjuvjakt på och illegal handel med skyddade arter, inklusive genom att öka möjligheterna till en hållbar försörjning i lokalsamhällena.

Genvägar

- **Globala mål för hållbar utveckling**
- **Agenda 2030 för hållbar utveckling**
- **Läs om UNDP:s arbete med mål 15**

Fredliga och inkluderande samhällen

Mål 16 är att främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

Fredliga samhällen och frihet från våld utgör både ett mål och ett medel för hållbar utveckling. Inga varaktiga framsteg kan nås i en kontext präglad av våld, konflikt och hot om våld.

En väl fungerande statsförvaltning med ansvarsfulla institutioner, transparens och rättsstatens principer har alla ett fundamentalt egenvärde. De utgör grund för god samhällsstyrning inklusive korruptionsbekämpning och är viktiga drivkrafter för utveckling.

Alla människor är lika inför lagen och ska ha lika tillgång till rättvisa samt ska ha möjlighet att utöva inflytande och ansvarsutkrävande över beslutsfattande. God samhällsstyrning och rättsstatens principer är grundläggande mål och medel för utveckling.

Våld i alla dess former är ett av de största hoten mot utveckling både på individuell nivå och på samhällsnivå. Att minska och förebygga våld, särskilt mot kvinnor och flickor, liksom konfliktvåld är en viktig utmaning för 2030-agendan. Det gäller att bryta en upprepad våldscykel: Risken för konfliktdrabbade länder att återfalla i våld är betydande – risken att ett barn som utsatts för våld, som vuxen själv brukar våld mot andra, är överhängande.

Avsaknad av våld är en förutsättning för att människor ska kunna fatta fria beslut för egen del och för samhällets utveckling och styrning.

Våld innebär inte bara mänskligt lidande och en förlust av människoliv. Våld raserar också den mellanmänskliga tillit och sociala sammanhållning som är grunden för ett samhälles ekonomiska, miljömässiga och sociala utveckling.

Begreppen demokrati och de mänskliga rättigheterna återfinns inte uttryckligen under mål 16. Dessa begrepp förekommer dock tydligt i den politiska deklarationen i 2030-agendan.

Delmål i mål 16

16.1 Avsevärt minska alla former av våld och dödligt våld överallt.

16.2 Eliminera övergrepp, utnyttjande, människohandel och alla former av våld eller tortyr mot barn.

16.3 Främja rättssäkerheten på nationell och internationell nivå samt säkerställa lika tillgång till rättvisa för alla.

16.4 Till 2030 avsevärt minska de olagliga finansiella flödena och vapenflödena, öka möjligheterna att återvinna och återfå stulna tillgångar samt bekämpa alla former av organiserad brottslighet.

16.5 Väsentligt minska alla former av korruption och mutor.

16.6 Bygga upp effektiva och transparenta institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.

16.7 Säkerställa ett lyhört, inkluderande, deltagandebaserat och representativt beslutsfattande på alla nivåer.

16.8 Utvidga och stärka utvecklingsländernas deltagande i institutionerna för global styrning.

16.9 Senast 2030 tillhandahålla juridisk identitet för alla, inklusive födelseregistrering.

16.10 Säkerställa allmän tillgång till information och skydda grundläggande friheter, i enlighet med nationell lagstiftning och internationella avtal.

16.a Stärka berörda nationella institutioner, bland annat genom internationellt samarbete, i syfte att bygga upp kapacitet på alla nivåer, i synnerhet i utvecklingsländerna, för att förebygga våld och bekämpa terrorism och brottslighet.

16.b Verka för och genomdriva icke-diskriminerande lagstiftning och politik för en hållbar utveckling.
Mer om FN:s 2030-agenda på FN:s webbplats (engelska)

Genvägar

- **Globala mål för hållbar utveckling**
- **Agenda 2030 för hållbar utveckling**
- **UNDP:s arbete med mål 16**

Genomförande och globalt partnerskap

Mål 17 är att stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

Omfattningen och ambitionen i den nya agendan kräver att det globala partnerskapet återvitaliseras för att säkerställa agendans genomförande. Det kommer att behövas ett intensivt globalt engagemang till stöd för genomförandet av agendan. Ett multi-aktörsperspektiv genomsyrar 2030-agendan och kommer även att krävas vid genomförandet. Regeringar, den privata sektorn, det samlade civilsamhället, FN-systemet och andra aktörer måste samverka för att nå de resultat vi har föresatt oss att nå genom 2030-agendan.

Genomförandet av agendan kräver mobilisering av ekonomiska resurser samt kapacitetsuppbyggnad och överföring av miljövänlig teknik till utvecklingsländerna på förmånliga villkor. Offentliga finanser, både inhemska och internationella, kommer att spela en viktig roll när det gäller att tillhandahålla grundläggande tjänster och kollektiva nyttigheter samt att katalysera andra finansieringskällor.

Att mobilisera de medel som krävs för att genomföra 2030-agendan bygger på en anda av global solidaritet och fokuserar särskilt på behoven hos de fattigaste och mest sårbara människorna och med deltagande av alla länder, alla berörda parter och alla människor.

Delmål för mål 17

Finansiering

17.1 Stärka den inhemska resursmobiliseringen, inklusive genom internationellt stöd till utvecklingsländerna, för att förbättra den inhemska kapaciteten att ta upp skatter och andra intäkter.

17.2 De utvecklade länderna ska fullt ut fullfölja sina åtaganden i fråga om offentligt utvecklingsbistånd, inklusive många utvecklade länders åtagande att nå målet att ge 0,7 procent av BNI till utvecklingsländer och 0,15–0,20 procent av BNI till de minst utvecklade länderna. De länder som ger offentligt utvecklingsbistånd uppmanas att överväga att fastställa ett mål om att ge minst 0,20 procent av BNI till de minst utvecklade länderna.

17.3 Mobilisera additionella finansiella resurser till utvecklingsländerna från många olika källor.

17.4 Bistå utvecklingsländerna att uppnå en långsiktigt hållbar skuldsättning genom en samordnad politik som syftar till att, när så är lämpligt, främja skuldfinansiering, skuldlättnad och skuldomstrukturering samt åtgärda kraftigt skuldtyngda fattiga länders utlandsskuld för att minska skuldbördan.

17.5 Anta och genomföra investeringsfrämjande regleringar för de minst utvecklade länderna.

Teknologi

17.6 Stärka nord–syd-samarbetet, syd–syd-samarbetet och det regionala och internationella trepartssamarbetet kring och tillgången till vetenskap, teknik och innovation samt öka kunskapsutbytet på gemensamt överenskomna villkor, inklusive genom förbättrad samordning mellan befintliga mekanismer, i synnerhet på FN-nivå, och genom en global mekanism för teknikfrämjande.

17.7 Främja utveckling, överföring och spridning av miljövänlig teknik till utvecklingsländerna på gynnsamma villkor, inklusive koncessions- och förmånsvillkor, på villkor som överenskommits mellan parterna.

17.8 Senast 2017 fullt ut operationaliserat teknikbanken och mekanismen för kapacitetsuppbyggnad inom vetenskap, teknik och innovation för de minst utvecklade länderna samt öka användningen av gynnsam teknik, i synnerhet informations- och kommunikationsteknik.

Kapacitetsuppbyggnad

17.9 Öka det internationella stödet för genomförande av effektiv och riktad kapacitetsuppbyggnad i utvecklingsländerna till stöd för nationella planer för att genomföra alla målen för hållbar utveckling, inklusive genom samarbete nord–syd och syd–syd samt trepartssamarbete.

Handel

17.10 Främja ett universellt, regelbaserat, öppet, icke-diskriminerande och rättvist multilateralt handelssystem inom ramen för Världshandelsorganisationen, inklusive genom att slutföra förhandlingarna enligt utvecklingsagendan från Doha.

17.11 Avsevärt öka utvecklingsländernas export, i synnerhet i syfte att fördubbla de minst utvecklade ländernas andel av den globala exporten till 2020.

17.12 Se till att alla de minst utvecklade länderna inom fastställda tidsramar bereds varaktigt tull- och kvotfritt marknadstillträde, i överensstämmelse med Världshandelsorganisationens beslut, inklusive genom att säkerställa att preferentiella ursprungsregler som gäller för import från de minst utvecklade länderna är genomblickbara och enkla, samt bidra till att underlätta marknadstillträde.

Systemfrågor

Politisk och institutionell samstämmighet
17.13 Öka den makroekonomiska stabiliteten i världen, bland annat genom politisk samordning och samstämmig politik.

17.14 Föra en mer samstämmig politik för hållbar utveckling.

17.15 Respektera varje lands politiska handlingsutrymme och ledarskap att fastställa och genomföra politik för fattigdomsutrotning och hållbar utveckling.

Partnerskap mellan flera parter
17.16 Stärka det globala partnerskapet för hållbar utveckling och komplettera det med partnerskap mellan flera parter som mobiliserar och utbyter kunskap, expertis, teknik och finansiella resurser, för att bidra till att målen för hållbar utveckling nås i alla länder, i synnerhet utvecklingsländer.

17.17 Uppmuntra och främja effektiva offentliga och offentlig-privata partnerskap samt partnerskap inom det civila samhället vilka bygger på erfarenheterna från andra partnerskap och deras finansieringsstrategier.

Data, övervakning och ansvarsskyldighet
17.18 Till 2020 öka stödet för kapacitetsuppbyggnad till utvecklingsländerna, inklusive de minst utvecklade länderna och små önationer under utveckling, för att avsevärt öka tillgången på aktuella och tillförlitliga uppgifter av hög kvalitet, uppdelade efter inkomst, kön, ålder, ras, etnicitet, migrationsstatus, funktionsnedsättning, geografisk plats och andra nationellt relevanta aspekter.

17.19 Till 2030 bygga vidare på befintliga initiativ för att utveckla mått på framsteg som görs mot hållbar utveckling som kompletterar BNP samt stödja uppbyggnad av statistisk kapacitet i utvecklingsländerna.

Genvägar

- **Globala mål för hållbar utveckling**
- **Agenda 2030 för hållbar utveckling**
- **UNDP:s arbete med mål 17**

”Kinas snabba utveckling ger möjligheter för Sverige”

DN TORSDAG 14 MARS 2019

" DN. DEBATT 20190314
Kinas mål är inte att dominera och hota andra länder. Med vår historia av plågsamma invasioner vill vi bidra till världsfred och rättvisa. Att det finns olikheter i historia, kultur och politiskt system mellan Kina och Sverige bör inte vara ett hinder för att vi ska kunna utveckla vår relation, skriver Kinas ambassadör Gui Congyou.

Det är naturligt att utvecklingen i ett land som har världens största befolkning, den näst största ekonomin och tredje största ytan uppmärksammas av det internationella samhället. Och det är naturligt att en del västerländska vänner framför kritik.

Men det är fel tro att Kinas storlek kommer att leda till att landet kommer att försöka dominera och hota andra länder när det blivit tillräckligt starkt.

Kinas framgångar baserar sig främst på egna ansträngningar. Som en nation med nära 1,4 miljarder invånare, en yta på 9,6 miljoner kvadratkilometer och med 56 nationaliteter kan vi inte göra oss beroende av andra länder, inte heller genom plundring eller stöld.

Under fyrtio års reform- och frihandelspolitik har Kinas bnp ökats med i genomsnitt hela 9,5 procent per år. Antalet fattiga har minskat med hela 740 miljoner invånare. Kina har etablerat ett av världens största socialförsäkringssystem som täcker äldreomsorg, sjukvård, stöd till låginkomsttagare och bostäder. Trots att vi har valt en utvecklingsväg som skiljer sig från den västerländska har vi samma målsättning och samma värderingar: att förse de egna medborgarna med välfärd.

Den kinesiska utvecklingen har befrämjat världsfreden. Vi har invaderats upprepade gånger under vår moderna historia vilket lett till svåra plågor. Därför tycker vi att det är värdefullt att ha fred, därför vill vi skydda och bidra till världsfred och rättvisa och därför har vi satsat mycket på en ständigt fredlig väg i utvecklingen.

Kina har till exempel skickat ut de största fredsbevarande styrkorna bland de fem permanenta medlemmarna i FN och våra ekonomiska bidrag till FN:s fredsbevarande arbete är de näst största. Vi har spelat en väsentlig och konstruktiv roll för att på flera sätt främja en fredlig dialog mellan berörda länder för att lösa det koreanska kärnvapenproblemet och det iranska nukleära problemet. Och vi står fast vid att bekämpa terrorismen. Kina har på dessa sätt bidragit med positiv energi till fred och stabilitet i världen.

Kina står fast vid frihandelspolitik och ömsesidigt samarbete. Frihandeln är vår nationella strategi och vårt mål är en ömsesidig gemenskap. I dag är Kina det största landet när det gäller varuutbyte och det andra största landet vad gäller kapitalinflöde. Vår genomsnittliga tullnivå har sjunkit till 4,4 procent, vilket är lägre än de flesta utvecklingsländer och vi närmar oss USA:s och EU:s nivå.

Kina har befrämjat det internationella samarbetet genom det så kallade Nya sidenvägenprojektet. Det baserar sig på en princip av samråd, gemensam uppbyggande och utbyte. Under fem år har 10 000 godståg åkt mellan Kina och Europa och varuutbytet med länderna runt

tåglinjerna har passerat 5 000 miljarder amerikanska dollar i värde. Kinas direkta investering i andra länder ligger på över 70 miljarder dollar. Vi menar att Kina kommer att bli bättre endast under förutsättning att också världen blir bättre. Om alla får det bättre så är det riktigt bra.

Den kinesiska utvecklingen har skapat viktiga möjligheter för Sverige. Vår bilaterala handel passerade år 2018 17 miljarder dollar, en ökning med 17 procent jämfört med året innan. Investor, Ericsson, Ikea, H&M med flera kända svenska företag har drivit sin verksamhet i Kina i många år och Kina har blivit en viktig marknad för Sverige. Många svenska företag har deltagit på den första kinesiska importmässan och de har fått order på mer än 360 miljoner dollar.

Både Kina och Sverige håller fast vid mångfald och är eniga om att skydda frihandeln och att agera kring klimatförändringen. Vi delar uppfattningen att de internationella konflikterna ska lösas med politiska medel, som förhandling, och hittills har vi fört goda dialoger i det internationella samfundet.

Att det finns olikheter i historia, kultur och politiskt system mellan våra båda länder bör inte vara ett hinder för att vi ska kunna utveckla vår relation. Det viktigaste är att vi respekterar varandra och har en utåtriktad och konstruktiv attityd. Fastnar man i gamla ideologiska fördomar, ser världen bara i svart och vitt, eller till och med ägnar sig åt grundlösa gissningar, leder det endast till att man missar möjligheter till samarbete.

Sverige var det första västerländska landet som etablerade diplomatiska förbindelser med Folkrepubliken Kina. Därför vill vi nu och framöver gärna erbjuda Sverige att dra nytta av de möjligheter som den kinesiska utvecklingen medför. Vi hoppas att svenskarna inte glömmer bort sin ursprungliga vilja då vi etablerade de diplomatiska förbindelserna, och vi hoppas att vi kan fortsätta in i en ny epok av vänligt sinnade relationer och gynnsamt samarbete.

Gui Congyou, Kinas ambassadör i Sverige

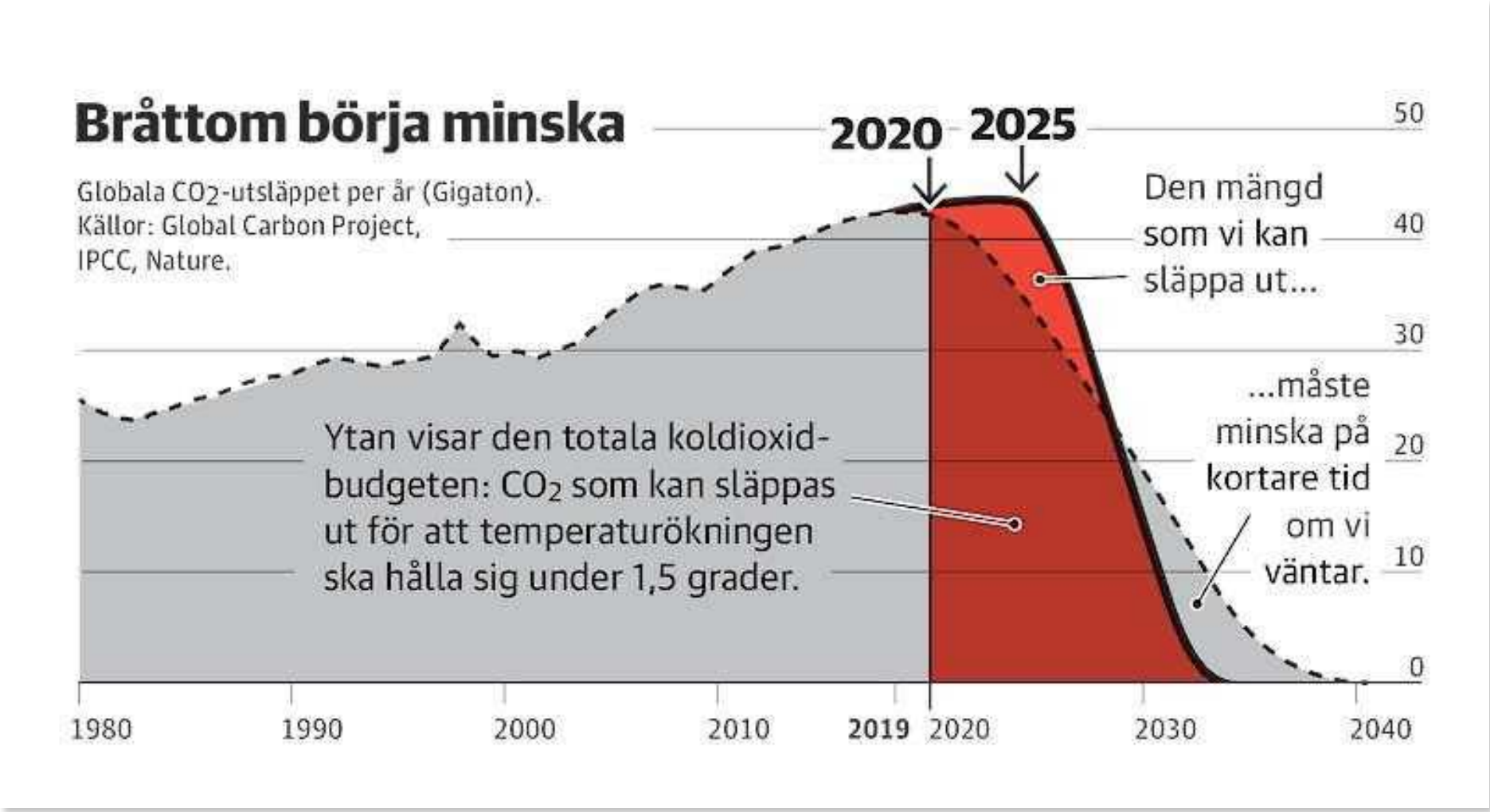
Bråttom börja minska
Globala CO2-utsläppet per år (Gigaton).
Källor: Global Carbon Project, IPCC, Nature.
2020
2025
Den mängd som vi kan släppa ut...
...måste minska på kortare tid om vi väntar.
Ytan visar den totala koldioxid-budgeten: CO2 som kan släppas ut för att temperaturökningen ska hålla sig under 1,5 grader.
50
40
30
20
10
0
1980
1990
2000
2010
2019
2020
2030
2040

”Vi klimatforskare stödjer Greta och skolungdomarna”

DN FREDAG 15 MARS 2019

"DN. DEBATT 20190315
Sedan industrialiseringens början har vi använt omkring fyra femtedelar av den mängd fossilt kol som får förbrännas för att vi ska klara Parisavtalets 1,5-gradersmål. Vi har bara en femtedel kvar och det är bråttom att kraftigt reducera utsläppen. Det har Greta Thunberg och de strejkande ungdomarna förstått. Därför stödjer vi deras krav, skriver mer än 230 klimatforskare.

Världsomspännande demonstrationer, initierade av ungdomar, ställer krav på samhälle och beslutsfattare att minska klimatpåverkan och skador på ekosystem. Det finns vetenskapligt stöd för deras oro. Kraven på snabb, robust och rättvis omställning är berättigad. De nuvarande åtgärderna är otillräckliga.

Långt innan dagens skolungdomar var födda var vetenskapen tydlig rörande människans påverkan på klimatet. Men nu handlar det inte längre om risker i en avlägsen framtid på avlägsna platser. Vi ser förändringar redan i dag och vi upplever dem på nära håll.

Framtiden kommer att präglas alltmer av naturens återkopplingar på förändringar som vi initierat. Dessa återkopplingar ligger i stor utsträckning utom vår kontroll. Det är möjligt att vi redan har passerat vissa trösklar som gör att det i praktiken inte längre går att förhindra till exempel mycket stor avsmältning av landisar på Grönland och Västantarktis eller förstörelsen av merparten av korallreven.

Parallellt med detta sker just nu stora samhällsförändringar. Företagsledare världen över rankar klimatrisker som de största hoten mot världsekonomin. Opinionsundersökningar visar att en majoritet av befolkningarna i USA, Europa och Kina är djupt oroade över klimatförändringarna.

Men den snabbast växande reaktionen kommer från våra barn som reser sig mot vuxenvärldens oförmåga att agera på vetenskap som varit tydlig under årtionden.

Greta Thunbergs skolstrejk, varje fredag sedan september, har inspirerat tiotusentals ungdomar och äldre att organisera sig för att uttrycka oro och krav på att samhället ska göra vad som är nödvändigt enligt vetenskapen för att begränsa klimatförändringarna. I dag fredag den 15 mars genomförs en unik global manifestation av detta, Global Strike for Future. Den är i skrivande stund planerad på 1325 platser i 98 länder.

Ungdomarna har fått kritik för att de inte följer skolplikten. Deras metoder må vara kontroversiella i vissas ögon, men de gör uppoffringen för att undvika betydligt större uppoffringar i framtiden.

Ungdomarna strejkar för det som alla generationer förväntar sig, rätten till en framtid och att beslutsfattare ska ta ansvar utifrån vetenskapliga insikter. De ber också vuxna att ansluta sig, vilket alltfler hörsammar.

För över hundra år sedan påvisade kemisten Svante Arrhenius att förbränning av fossilt kol påverkar mängden koldioxid i luften och att det skapar klimatförändringar. För sextio år sedan kunde geokemisten David Keeling mäta hur halten koldioxid i atmosfären steg. För femtio

år sedan tog Sverige upp klimatförändringarna i FN:s Generalförsamling. För drygt trettio år sedan grundades FN:s klimatpanel IPCC.

För tre år sedan skrevs Parisavtalet under. I höstas publicerade IPCC ännu en i raden av sina noggrant genomarbetade sammanställningar av forskningsläget. Denna gång med fokus på 1,5-gradersmålet.

Rapporten visade hur allvarligt läget är och vilka oerhört kraftfulla åtgärder som måste vidtas för att överhuvudtaget ha möjlighet att begränsa globala uppvärmningen i linje med Parisavtalet.

Den allt högre halten växthusgaser i luften gör att värme lagras i hav, luft och mark. Glaciärer smälter, havsnivåer stiger, haven försuras. Det hydrologiska kretsloppet, vatten som avdunstar och faller ner som nederbörd, blir intensivare. Förändringarna är ur ett geologiskt perspektiv mycket snabba. Växt- och djurarter som inte hinner anpassa sig dör ut. Förluster av arter och genetisk variation minskar ytterligare ekosystemens och människans anpassningsförmåga till förändringar av klimatet.

Varje år publiceras tusentals vetenskapliga artiklar som visar samband och följder av människans påverkan på klimatet. Vetenskapen är tydlig, grunderna enkla att förstå och det finns en enighet inom forskarvärlden om att effekterna av de mänskligt skapade klimatförändringarna leder till omfattande konsekvenser för ekosystem, samhällen och individer. Många väsentliga förändringar är irreversibla, det vill säga går inte att ”backa” eller kompensera.

I dag gör samhället varken tillräckligt för att minska påverkan på klimat och ekosystem, eller för att förbereda oss för konsekvenser av denna brist på agerande.

När vi förbränner fossilt kol ökar mängden koldioxid i atmosfären. Hur fördelningen mellan atmosfär och ekosystem därefter sker är inget vi kan styra annat än i begränsad omfattning. Kol som lagrats i till exempel hav och biomassa kan återföras till atmosfären utom vår kontroll.

Parisavtalet satte tydliga mål och för att begränsa den globala uppvärmningen så är det nödvändigt att begränsa mängden fossilt kol som förbränns. Sedan industrialiseringens början fram till i dag har vi förbränt omkring fyra femtedelar av den mängd fossilt kol som får förbrännas, den så kallade koldioxidbudgeten. Kvar är med andra ord en femtedel. Och beroende på hur känsligt klimatsystemet visar sig vara så är det ändå inte säkert att vi klarar målsättningarna i Parisavtalet.

Det finns olika scenarier och antaganden, men slutsatserna är desamma: Vi behöver planera för en värld där vi i princip inte använder stenkol, olja eller naturgas. Vi behöver också utveckla metoder för att ta bort koldioxid ur atmosfären. Och detta utan att överutnyttja skogar och andra ekosystem vilka fyller väsentliga funktioner för biologisk mångfald och som naturliga kolsänkor.

Ju längre vi avvaktar med att kraftigt reducera utsläppen, desto snabbare måste minskningen ske. Varje år som vi ligger kvar på fjolårets utsläppsnivå blir det med andra ord allt svårare att genomföra. I praktiken skjuter vi det nödvändiga arbetet framför oss samtidigt som vi förvärrar problemet.

Ungdomarnas mobilisering av Fridays for Future och Climate Strike visar en generation som tar ställning i en av mänsklighetens största frågor. De förtjänar respekt. Vi som skriver under denna artikel stödjer

deras krav och understryker att det för varje dag som går blir allt svårare att hantera denna för mänskligheten och övrigt liv på planeten avgörande fråga.

Artikeln undertecknas av mer än 230 klimatforskare från Sveriges universitet, bland dem:
Kevin Anderson, professor, Uppsala universitet, forskar inom energi och klimat;
Frida Bender, docent, Stockholms universitet, forskar inom klimatmodellering;
Deliang Chen, August Röhss professur, Göteborgs universitet, forskar om klimatförändringar;
Annica Ekman, Professor, Stockholms universitet, forskar inom Moln- och klimatmodellering;
Line Gordon, Docent, Föreståndare, Stockholm Resilience Centre, Stockholms universitet, forskar inom vatten och klimat, livsmedel, resiliens;
Mattias Hallquist, Professor, Göteborgs universitet, forskar om emissioner och atmosfärskemi;
Margareta Hansson, Professor, Stockholms universitet, forskar om klimatarkiv från iskärnor;
Martin Hedberg, fil kand, Swedish weather and climate centre, expert inom meteorologi och klimatanpassning;
Åsa Kasimir, docent, Göteborgs universitet, forskar om växthusgaser från skog och mark;
Erik Kjellström, professor, SMHI, forskar inom klimatologi och klimatmodellering;
Johan Kuylenstierna, adjungerad professor, Stockholms universitet, expert inom klimatpolitik;
Hjalmar Laudon, professor, SLU, forskar inom hydrologi och vattenkvalitet;
Paul Miller, lektor, Lunds Universitet, forskar inom ekosystem- och klimatmodellering;
Kimberly Nicholas, universitetslektor, Lund university centre for sustainability studies (LUCSUS) , forskar inom klimat och hållbarhet;
Douglas Nilsson, docent, Stockholms universitet, forskar om aerosolkällors klimateffekter;
Kevin Noone, professor, Stockholms universitet, forskar om aerosoler-moln-klimat;
Madelene Ostwald, docent, Chalmers, forskar om markanvändning och klimat;
Jan Pettersson, professor och föreståndare, Göteborgs centrum för hållbar utveckling vid Göteborgs universitet och Chalmers, forskar inom förbränning, partiklar och hållbar utveckling;
Johan Rockström, professor, Stockholm resilience centre, Stockholms universitet, chef för Potsdam institute for climate impact research, Tyskland, forskar inom miljövetenskap;
Birgitta Svenningsson, docent, Lunds Universitet, forskar om aerosoler och klimat "

" Greta-inspirerade protester väntas i över 1 500 städer

DN FREDAG 15 MARS 2019

Skolstrejker för klimatet, inspirerade av miljöaktivisten Greta Thunberg, väntas äga rum i över 1 500 städer i över hundra länder under fredagen. Klimatstrejken är den andra större av sin typ sedan den första den 30 november 2018.

Under torsdagseftermiddagen listade webbsidan Fridaysforfuture – som samlar den rörelse som 16-åriga Greta Thunberg lade grunden till i augusti 2018 – ungefär 1 600 klimatstrejker som planeras äga rum i dag, fredag. Demonstrationerna ska ske i över 100 länder från kanadensiska Inuvik till Rio Gallegos i Argentina.

Tillväxten har varit stor, i DN:s kartläggning tidigare i mars uppgick de planerade strejkerna till drygt 700 i 60 länder. Kanske något förvånande är det inte i Sverige som de flesta anordnas, 197 planeras i Tyskland och 210 i Frankrike. I Sverige förbereds manifestationer i 114 städer, från Gällivare i norr till Trelleborg i söder.

Manifestationerna, som tar sig formen av en skolstrejk, är inte okontroversiella. Bland annat Stockholms grundskolor har informerat om att den som vill delta i manifestationerna måste ansöka om ledighet.

– Det är positivt att ungdomarna engagerar sig i en viktig fråga, det bådar gott för framtiden, men fredag är en ordinarie skoldag, säger Lee Orberson, grundskolechef i Stockholms stad.

En majoritet av demonstrationerna äger rum i Europa, men en titt på kartan visar att skolstrejkerna ska pågå på alla jordens kontinenter förutom Antarktis, bland annat på Mauritius, i Uzbekistan och på Vanuatu.

Syftet med demonstrationerna är att lyfta klimatfrågan som man menar att vuxenvärlden inte har tagit på allvar. De exakta målen formuleras något olika beroende på var och av vilka strejkerna arrangeras. Greta Thunberg själv, som är inspirationen till de världsomfattande demonstrationerna, har bland annat krävt av EU att minska sina utsläpp med 80 procent till 2030. Gemensamt är dock ett krav om att Parisavtalet som undertecknades 2015 ska följas.

Greta Thunberg ser massdemonstrationerna som följden av ett uppdämt behov.

– Jag ser det inte som att jag har startat något. Jag tror bara att jag har visat en metod för att göra min röst hörd, och som andra sedan har kopierat, säger hon.

Vid lunchtid på fredagen håller Greta Thunberg tal på Mynttorget i Stockholm.

– Det blir nog ett improviserat tal. Jag har inte hunnit förbereda mig så mycket, säger Greta Thunberg till DN efter att ha slutat skolan på torsdagen.

Det har varit en vanlig dag, men ändå inte.

– Vi hade nationella prov, i flera timmar. CNN var där och jag gjorde flera intervjuer.

Hon håller noggrann koll på hur många platser i världen där klimatstrejker arrangeras, och följer uppdateringen på nätet.

– Nya ställen tillkommer hela tiden. Vänta lite … jag ska se. Nu är vi uppe i 106 länder.

Men Greta Thunberg ser inte strejkerna som något hon själv har startat, utan bara satt i gång.

Vad hoppas du ska hända under fredagen?

– Jag hoppas att strejkerna får stor uppmärksamhet, och att alla pratar om dem. Jag hoppas att man ser att unga vill ha en framtid, och att vi är villiga att riskera vår utbildning och vår egen framtid för att visa det. Att makthavarna börjar agera, se klimatkrisen.

Är du nervös inför fredagen?
– Nej, det är jag inte. Hon är tyst en kort sekund.
– Några från min klass kommer i morgon för att vara med. Det är första gången de är det, säger Greta Thunberg.

Sanna Torén Björling
Hugo Ewald
hugo.ewald@dn.se"

"Fakta. Greta Thunbergs klimatstrejk
Greta Thunberg påbörjade sin strejk utanför riksdagshuset i Stockholm den 20 augusti 2018 och fick snabbt uppmärksamhet i svenska och internationella medier. Sedan dess har hon bland annat talat på FN:s klimatmöte i Katowice och på World economic forum i Davos.

Den 8 mars utsågs Greta Thunberg till Årets kvinna av Expressen. Den 13 mars nominerades hon till Nobels fredspris av tre politiker från det norska vänsterpartiet Socialistisk Venstreparti. "

Sven Wimnells hemsida: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?

På Sven Wimnells hemsida på Internet, http://wimnell.com, ges en redovisning av ett forskningsarbete med titeln: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen. Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter. Forskningen har med varierande intensitet pågått sedan mitten av 1960-talet.

Hemsidan lades in på Internet våren 1998. Redovisningen omfattar sju inledande dokument och 129 dokument med verksamhetsområden som i första hand ska belysa hur verksamheterna fördelas på de olika områdena. De första åren fylldes de 129 sidorna med sådant, men det visade sig att allt inte kunde läggas in, det skulle bli för mycket. Därför gjordes särskilda bilagor, vanligen i pdf-format, som fick länkar på de 129 sidorna.

De särskilda utredningarna/bilagorna finns förtecknade i följande pdf, som också innehåller innehållsförteckningar till de senaste årens utredningar.
Sven Wimnell 080203+++: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen? Ett forskningsarbete. Utredningar och deras innehåll. (http://wimnell.com/omr40zf.pdf)

De senaste bilagorna, som var för sig ofta redovisar aktuella saker i alla de 129 delområdena. förtecknas här i kronologisk ordning med den senaste allra överst:

Sven Wimnell 16 mars 2019:
Om Europa, klimat, FNs mål och artiklar 16 februari - 12 mars om Klimat, Brexit och Utrikes och internationella förhållanden
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzd.pdf

Sven Wimnell 15 mars 2019:
Om Europa, klimatet, FNs mål, mänskliga verksamheter, inrikespolitik och artiklar 16 februari - 12 mars om Svenska inrikes förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzc.pdf

Sven Wimnell 21 februari 2019:
Artiklar 23 januari - 15 februari 2019 om utrikes och internationella förhållanden. Med introduktion och artiklar om klimat och Brexit samt Utrikesdeklaration 2019 och protokoll om utrikesdebatt i riksdagen.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzzb.pdf

Sven Wimnell 20 februari 2019:
Samällsplaneringens problem. Något av det viktigaste och artiklar 23 januari - 15 februari om inre svenska förhållanden.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzza.pdf

Sven Wimnell 23 januari 2019 :Artiklar om utrikes och internationella förhållanden 22 dec 2018 - 22 jan 2019
http://wimnell.com/omr36-39zzzzz.pdf

Sven Wimnell 22 januari 2019 : Artiklar om klimat, regeringsbildning och svenska inrikes förhållanden 22 december 2018 - 22 januari 2019.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzy.pdf

Sven Wimnell 2 januari 2019: Artiklar om utrikes förhållanden från 1 november till 21 december 2018. Komplement till redovisningen 21 december om samhällsplaneringens problem, klimatet och regeringsbildningen.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzx.pdf

Sven Wimnell 21 december 2018: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen: Innehåll i en stor sammanfattning 16 maj 2018 och artiklar från och med 1 november 2018 om klimatet och regeringsbildningen.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzv.pdf

Sven Wimnell. 16 maj 2018: Boende och bostadsbygge. Levnadsförhållanden, skatter. SCB-statistik. Boverket. SOMinstitutet. Vårbudgeten. Första maj och veckor därefter. Löner. TVdebatt. Regeringens verksamheter.
http://wimnell.com/omr40zo.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken ochutbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3: FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 de 3 av 3: Samhällsplaneringens problem. Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.
http://wimnell.com/omr40zn.pdf

Det är huvudsakligen människornas verksamheter som styr utvecklingen i världen.

Kunskaps- och värderingsverksamheter:

Samlade kunskaper och övergripande värderingar
Samhällenas arkiv, bibliotek och gällande kunskaper och värderingar. Bl a Mänskliga Rättigheter.Kunskapsforskning. Överblickande samhällskunskap. Lärdomshistoria.

Individernas inre verkligheter.
Tankar om hur det var, är, kan bli och bör bli. Framtidsvisioner. Individens känslor, värderingar o d. Estetik. Ideologi, uppfattningar om samband o d. Psykiska mekanismer. Psykologi od. Individens logik. Vetenskapsteori od. Individens moral och tankar om moral.

Religiösa verksamheter od.

Politiska vetenskaper.
Statistik. Demografi. Statvetenskap. Nationalekonomi. Internationell ekonomi. Lagar och förordningar, traktat, juridik

De demokratiska församlingarnas verksamheter.
Riksdag. Kommun- och landstingsfullmäktige. Regering. Mellanfolkliga centrala organ, FN, EU od.

Politiska krav och politiska planeringar.
Poltiska partier o d om indidviernas kroppsliga förhållanden, utbildning o d, fysiska miljöer och ekonomiska verksamheter, sociala miljöer o d.

Sambandsforskningsverksamheter.
Samband och samordning mellan olika verksamheter

Naturforsknings- och matematikverksamheter.
Naturkunskap. Matematik. Astronomi, rymdforkning. Fysik. Kemi. Geologi. meteorologi, hydrologi o d. Arkeologi o d. Biologi, ekologi, naturgeografi, utvecklingslära, ärftlighet. Botanik, Zoologi.

Teknologiska/ ekonomiska verksamheter:

Allmänt om Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.

Hälso- och sjukvårdsverksamheter, räddning o d. Veterinär.

Ingenjörsverksamheter, konstruktion o d.

Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.

Hushållsverksamheter.
Mat, boende. El-, gas- värme-, vatten-, avloppsförsörjning o d. Sophantering. Användning av inventarier od. Personlig hygien och verksamheter i hemmet. Hushållsekonomi, inkomster och utgifter o d. Städning od. Personvård: barnuppfostran, hjälp till gamla och sjuka i hemmet.

Kontorsarbete o d. Datoranvändning.

Opolitisk offentlig civil förvaltning.

Militära verksamheter. Fredsarbete.

Handelsverksamheter.

Telekommuniationsverksamheter.

Förlagsverksamheter o d.

Transportverksamheter. Resebyrå. Lagringsverksamheter o d.

Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.

Allmän företegsekonomi. Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.

Marknadsförings- och reklamverksamheter o d.

Tillverkning av varor.

Tillverkning / byggande av byggnader och anläggningar.

Kulturella verksamheter:

Allmänt om fysiska och sociala miljöer och konst och kultur

Övergripande formgivning av fysiska miljöer.
Klimatproblem. Jordens geologi. Växt- och djurvärd. Världsplaner. Riksplaner. Länsplaner. Stadsplaner. Vägar, ledningar. Kvartersplaner. Kulturvård.

Formgivning av byggnader och anläggningar. Arkitektur.

Formgivning av föremål och ljud.
Skulptur. Museer. Konsutställningar. Konsthantverk. Bruksföremål. Konstmåleri. Grafisk konst. Teckenkonst. Fotografi. Musik

Sociologi. Seder och bruk.

Film, radio, TV, offentliga fester m m. Teater. Opera. Konserter. Revyer. konstdans, Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. lek. Spel. Lotteri. Tips etc.

Socialvård.

Äldre sociala miljöer.

Vissa sociala miljöer. Bl a brott och kriminalvård m m

Undervisning o d. Forskning.

Sociala verksamheter i boendet.

Verksamheter i allmänna grupper od.

Sport. Idrott od.

Språkvetenskap.
Litteraturvetenskap.
Skönlitteratur.

Tidningar o d.

Allmän geografi. Lokalhistoria. Reseskildringar.

Biografiska verksamheter.

Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
Allmänt om allmän historia. Världs- och forntidshistpria. Medeltidens och nya tidens historia i allmänhet och i Europa. Medeltidens och nya tidens historia i Asien. Medeltidens och nya tidens historia i Afrika. Medeltidens och nya tidens historia i Nord- och Mellanamerika Medeltidens och nya tidens historia i Sydamerika. Medeltidens och nya tidens historia i Oceanien. Poler. Rymden..

Politikområden för politiken 21 januari 2019

Under årens lopp har innehållet i dominerande politikområden skiftat. Utredningar har visat att dagens politiska problem kan inordnas i politikområden som hvudsakligen stämmer överens med regeringens ministerområden. http://www.regeringen.se Här en provisorisk lista innan regeringen hunnit ordna sin hemsida.

*** Partiledaren/statsministern Stefan Löfven.**
*** Allmänt om regeringens politik.**
Statsminister Stefan Löfven
statsradsberedningen.registrator@regeringskansliet.se

*** Europapolitik.**
Politik för EU
EU-minister Statsrådsberedningen Hans Dahlgren
sb.registrator@regeringskansliet.se

*** Utrikespolitik.**
Politik för en utrikesminister.
Utrikesminister Margot Wallström
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Politik för juridik och migration.**
Politik för en justitie-och migrationsminister.
Justitie- och migrationsminister Morgan Johansson
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Försvar.**
Politik för en försvarsminister.
Försvarsminister Peter Hultqvist
forsvarsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Miljö och klimat.**
Politik för miljöminister för fysiska och sociala miljöer i regioner och kommuner. Politik för klimat.
Miljö- och klimatminister samt vice statsminister Isabella Lövin
m.registrator@regeringskansliet.se Miljödepartementet

*** Transporter och infrastruktur.**
Politik för en infrastrukturminister.
Infrastrukturminister Tomas Eneroth
n.registrator@regeringskansliet.se (Infrastrukturdepartement ?)

*** Energi- och digitalisering.**
Politik för energi och digitalisering
Energi- och digitaliseringsminister Anders Ygeman
n.registrator@regeringskansliet.se (Infrastrukturdepartement ?)

*** Landsbygdspolitik.**
Politik för en landsbygdsminister.
Landsbygdsminister Jennie Nilsson
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Internationellt utvecklingssamarbete. Bistånd.**
Minister med ansvar för internationellt utvecklingssamarbete.
Biståndsminister. Peter Eriksson
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Sjuk- och hälsovård o d.**
Politik för en socialminister med hälso- och sjukvård.
Socialminister Lena Hallengren
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Hushållet.Mat, boende, konsumtion, hushållsekonomi o d**
Politik för en socialförsäkringsminister. som borde ha ansvar för hushållsverksamheter.
Socialförsäkringsminister Annika Strandhäll
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Jämställdhet. Diskriminering. Segregation**
Politik för jämställdhet och mot diskriminering och segregation

Jämställdhetsminister samt minister med ansvar för arbetet mot diskriminering och segregation Åsa Lindhagen
arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Utbildning.**
Politik för utbildning i skolor. Ungdomspolitik

Utbildningsminister Anna Ekström
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Högre utbildning och forskning.**

Minister för högre utbildning och forskning Matilda Ernkrans
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Information, konst, kultur o d. Demokrati. Idrott.**
Politik för en kultursminister. Med demokrati och idrott

Kultur- och demokratiminister Amanda Lind
kulturdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Jobb.**
Politik för en arbetsmarknadsminister.

Arbetsmarknadsminister Ylva Johansson
arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Näringar.**
Politik för en näringsminister.

Näringsminister Ibrahim Baylan
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Handel.**
Politik för en handelsminiser.

Utrikeshandelsminister och minister med ansvar för nordiska frågor Ann Linde
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Migration.**
Politik för en migrationsminister.

Migrationsminister Morgan Johansson
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Polisen. Brott. Kriminalvård.**
Politik för en inrikesminister för brott och polis o d

Inrikesminister Mikael Damberg
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Politik för statens finanser och statens stöd till regioner och kommuner o d.**
Politik för finans- finansmarknads- och civilministrar.

Finansminister Magdalena Andersson
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Finansmarknads- och bostadsminister, biträdande finansminister Per Bolund
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Civilminister Ardalan Shekarabi
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Andra aktörer**

Partisekreterare (S) Lena Rådström Baastad
Socialdemokraterna Partiet info@socialdemokraterna.se

Karl-Petter Thorwaldsson. Ordförande i LO
karl-petter.thorwaldsson@lo.se

Vänsterpartiledare Jonas Söstedt
Sjöstedt Jonas <jonas.sjostedt@riksdagen.se>

Ulla Andersson, vänsterpartiet. <ulla.andersson@riksdagen.se>

Vice gruppledare för S i riksdagen. annelie.karlsson@riksdagen.se

Artiklar om Klimat 16 februari - 15 mars 2019

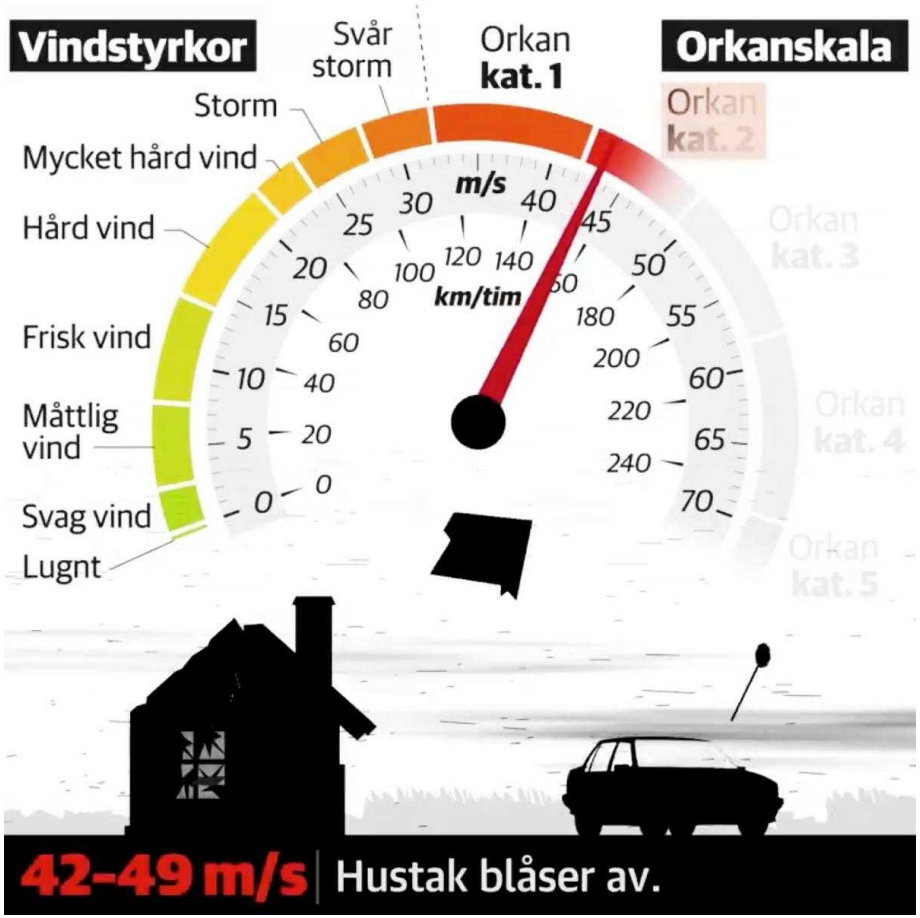

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

" Tusentals väntar på stöd för solceller

DN SÖNDAG 17 FEBRUARI 2019

Över tolv tusen hushåll väntar på stödpengar de räknat med för solceller. Men den budget som röstades fram under regeringskrisen kapade anslagen kraftigt. Hoppet står till vårbudgeten. Både MP och C säger att de vill skjuta till mer pengar.

För att öka andelen förnybar el satsade den förra S-MP-regeringen på mer pengar och mer gynnsamma regler för solceller. De avsatte drygt 900 miljoner kronor per år under perioden 2018–2020 och ökade stödet från 20 till 30 procent av investeringskostnaden för privatpersoner.
Satsningen gav rekordmånga solcellsinstallationer. När de nya reglerna började gälla mer än trefaldigades ansökningarna om stöd. Under 2018 inkom 18 665 ansökningar, året före var antalet knappt 6 000.
– Överlag är intresset för solceller stort och det är en marknad som har ökat mycket varje år sedan en tid tillbaka, säger Sara Grettve, analytiker på Energimyndigheten.
Intresset var så stort att de pengar som hade avsatts för 2018 inte räckte till. Det innebar att många fick vänta på de nya pengar som skulle komma 2019. I dagsläget finns ungefär 12 500 ansökningar som ännu inte har beviljats stöd.
Men så kom valet i september som följdes av flera månader utan ny regering. I den budget från Moderaterna och Kristdemokraterna som röstades fram i december halverades pengarna till solcellsstödet – 900 miljoner kronor blev 436 miljoner kronor. Dessutom föreslogs ändrade regler för installationsbidraget så att nivån sänktes från 30 procent till 15 procent av investeringskostnaden. Men stödnivån bestäms inte i budgeten utan av förordningen vilken bara regeringen kan ändra.
Budgeten blev en kalldusch för tusentals hushåll eftersom pengarna inte på långa vägar räcker till alla som ansökt om stöd.
Roland och Lissette Johansson i Hagstorp strax norr om Kungälv är två av dem som nu väntar på besked.
– Om förutsättningarna ändras under löpande period känner vi oss besvikna. I ett system med bidrag som redan är i gång borde de regler och villkor fortsätta löpa som gällde när beslutet togs och investeringen gjordes, säger Roland Johansson.
– Stödet var en del av det incitament som gjorde att vi beslutade oss för att satsa på solceller. För vår del skulle det bli 37 500 kronor om man får tillbaka 30 procent av investeringen. Hela paketet gick på 125 000 kronor.
På taket sitter 20 nya solpaneler med 5 900 watt totaleffekt. Nu i februari när solen står lågt och snön har täckt anläggningen levereras inte mycket, men enligt beräkningar ska de ge 5 500 kWh/år, halva årsförbrukningen.
Deras stödansökan skickades in till länsstyrelsen i Västra Götaland i mitten av augusti, de har fått meddelande om att kvoten för 2018 var fylld och att deras ansökan skulle stå kvar till 2019. Nu är det osäkert vad som händer.
– Det kanske blir 15 procent eller eventuellt ingenting. Men det var den höstbudgeten som M och KD lade fram. Nu har vi ny regering. Miljöpartiet tar kanske strid för solceller när de lägger den nya budgeten i vår, säger Roland Johansson.
– Hoppet är det sista som överger en, brukar de säga.
Möjligheten finns att det skjuts till pengar i den vårändringsbudget som läggs fram om ett par månader. I överenskommelsen som gjordes i januari mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna och Centerpartiet står under punkt 24: ”Det ska vara enklare och mer lönsamt att investera i förnybar energi för eget bruk, till exempel i solceller och solvärme, eller i vindkraft till havs eller på land.”

Hur budgetdiskussionerna kring solcellsstödet går är oklart. Enligt Fredrik Persson, pressansvarig hos energiminister Anders Ygeman (S), finns ännu inga besked. Men åtminstone två partier vill skjuta till mer pengar redan i vår.
– Från Miljöpartiets sida kommer det självklart att vara en av våra absoluta topprioriteringar i budgetarbetet framöver, säger Lorentz Tovatt, talesperson i energi- och klimatfrågor hos MP.
Även Centerpartiets energitalesperson Rickard Nordin är inne på samma spår:
– För vår del vill vi öka stödet så att det skjuts till mer pengar, det är ju orimligt att de som har sökt inte ska få någonting alls, säger han.
– Sedan är det ju regeringen som ska utfärda en förordning om hur procentsatsen ska se ut, där har ju M och KD sagt 15 procent och tills det finns ett annat beslut så är det ju det som ska genomföras. Men det viktiga är att skjuta till nya pengar så att folk inte blir helt utan, det vore ett jätteproblem.
När det gäller vilken procentsats som ska gälla för investeringsstödet kan även Miljöpartiet tänka sig att den blir lägre än 30 procent.
– Vi stänger inte den dörren. Vi har velat ha en generös stödnivå i ett inledande skede för att få i gång marknaden, och det har bevisligen fungerat. Därför kan vi diskutera att sänka själva stödnivån, säger Lorentz Tovatt.
Solcellsbranschen har sedan tidigare hävdat att de hellre ser ett lägre stöd som räcker till fler.
– Fördelen med att sänka stödnivån är att pengarna räcker till många fler anläggningar. Nackdelen är att vissa kan känna sig lurade om de ansökt för stödnivå på 30 procent men bara får exempelvis 15 procent. Men alternativet är att många solcellsköpare riskerar att helt bli utan pengar och att missnöjet blir ännu större, säger Johan Lindahl, på Svensk Sol- energi.
– Vi tror att den prissänkning på solcellsmoduler som skett under hösten, som en följd av en fortsatt global pris- och teknikutveckling tillsammans med att EU-tullarna på kinesiska solcellsmoduler slopades, kan kompensera för en sänkt stödnivå så att det ekonomiskt inte blir så stor skillnad för solcellsköparen. Därför förespråkar vi en successiv utfasning av solcellsstödet. Vi tror att marknaden snart kan stå på egna ben.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se "

"Fakta.
Antal ansökningar om stöd till solceller som inkom under 2018 var 18 665. Under 2017 inkom knappt 6 000 ansökningar.
Sökt belopp som inte är beviljat är nu knappt 1,4 miljarder kronor. Det handlar om cirka 12 500 ansökningar.
De senaste åren har installationer av solceller ökat med 50–80 procent årligen. Men ökningen har skett från låga nivåer och fortfarande står solel bara för 0,2 procent av den totala elproduktionen. Det är långt under det globala genomsnittet på 2 procent och mycket långt ifrån Tysklands nära 8 procent.
Källa: Energimyndigheten, Svensk Solenergi "

" Forskare tonar ned larm om insektsdöd

DN SÖNDAG 17 FEBRUARI 2019

En ny larmrapport om världens insekter har fått stort genomslag i medierna. Är läget så allvarligt? Svaret är att ingen egentligen vet. Rapporten bygger på ett fåtal lokala studier, och forskare påpekar att det är riskabelt att dra långtgående slutsatser från ett så litet material.

– Vi har sett väldigt dramatiska nedgångar lokalt, även i Sverige. Men det innebär inte att man kan skala upp resultaten till nationell nivå, säger Markus Franzén, insektsforskare på Linnéuniversitetet.
Han har själv studerat fjärils- och nattfjärilsfaunan på naturreservatet Kullaberg i Skåne. Där konstaterades en katastrofal nedgång – nästan hälften (45 procent) av fjärilsarterna hade försvunnit sedan 1950-talet.
Liknande siffror finns i den nya larmrapporten, där forskarna bygger sina rön på 73 studier som gjorts de senaste 30 åren. De drar slutsatsen att insekternas biomassa i världen nu minskar med 2,5 procent per år. I värsta fall kan 40 procent av alla arter dö ut det här århundradet.
Problemet är att nästan samtliga studier har gjorts i Europa och USA, ofta i rena jordbruksmiljöer.
Ingen studie har gjorts i tropiska Afrika, eller i Amazonas, eller Indonesien.
– Det är en väldig brist på data. Kunskapsbristen är enorm, säger Markus Franzén.
Han anser att man måste vara försiktig med hur man tolkar resultaten.
– Läget är sannolikt allvarligt i många regioner och länder, men vi vet väldigt lite om situationen i stort, säger han.
Markus Franzén påpekar att nedgången i Kullaberg i viss mån berodde på att man hade anlagt en golfbana mitt i reservatet. Innan man anlade golfbanan bestod miljön av blommande ängsmark. När ängarna försvann, försvann också fjärilarna.
– Fast samma arter finns kvar på andra håll. Det är inte så att vi kan säga att insektsfaunan har halverats i hela landet utifrån studien på Kullaberg. Vi ser istället att vissa arter expanderar i landet, och på nationell nivå går det bra för ganska många. Troligen gynnas de av att klimatet blivit varmare i Sverige, säger han.

TT "

" Björn Wiman: Vad gör Stefan Löfven i dag för att säkra honungsbinas surr?

DN SÖNDAG 17 FEBRUARI 2019

Det är vår uppgift att bevara svensk natur åt våra barn och barnbarn", inskärpte statsminister Stefan Löfven i sin regeringsförklaring nyligen. Han talade om magin i svensk gammelskog och om lärkans drill. Och han talade om "surret av honungsbin".

Kanske såg statsministern de flitiga steklarnas arbetsordning som ett förkroppsligande av den demokratiska socialismen – varje bi in och ut ur kupan med nektar och pollen, samfällt och solidariskt arbetande för den organism de utgör. Eller så tänkte han på 1700-talszoologen Jan Swammerdams studier av hur Gud även i den minsta av biets beståndsdelar "döljer överväldigande mirakel".
Eller så utgick han helt enkelt från verkligheten. I veckan publicerades en rapport i tidskriften Biological Conservation, den första globala forskningsgenomgången som visar att världen är på väg mot en massutrotning av inte bara bin utan av alla insekter. Forskarna pekar på att insektsarter dör ut i en hittills okänd fart och att om denna utveckling fortsätter kommer den totala mängden insekter på jorden att ha halverats om 50 år och vara helt försvunna om 100 år. Bland orsakerna finns klimatförändringarna, men också ett alltför intensivt jordbruk och omfattande användning av bekämpningsmedel.
Rapporten ligger i linje med tidigare varningar om en historisk sjätte massutplåning av liv på jorden.
Varför är insekternas död så allvarlig? Därför att insekterna står för 70 procent av planetens levande arter och spelar en helt avgörande roll för en stor del av den övriga faunan och floran. Inte minst gäller det bina, som står för en del av den livsnödvändiga pollineringen av de växter som ger oss livsmedel. En värld utan bin, humlor och andra pollinatörer är en värld utan mat. En värld utan liv. Insekternas död är en existentiell fråga – i alla bemärkelser.
Ändå (eller just därför) är det som om samhället står helt lamslaget inför den typ av nyheter som rapporten om insektsdöden utgör. I SVT:s "Aktuellt" får en forskare stillsamt svara på frågor om "Vad kan vi som individer kan göra för att rädda insekterna?" Plantera en växt? Köpa ekologisk mat?
Visst kan "vi" göra det. Men precis som i fallet med klimatkrisen är ju enbart individens mått och steg hopplöst otillräckliga. Det är som att vi kollektivt glömmer bort att rikta blicken åt rätt håll och utkräva omedelbart ansvar på högsta politiska nivå. Det är inte forskarna som ska lösa detta, det är samhällets ledare. Insektsdöden är ju – i likhet med till exempel hålet i ozonlagret eller plasten i världshaven – ett problem där konkreta politiska insatser kan åstadkomma snabb och avgörande skillnad. Alla vet vad problemet beror på och vad som behöver göras. Stefan Löfven höll ju sin hand över honungsbina i regeringsförklaringen. Vad gör statsministern i dag för att säkra deras fortsatta surrande?
En av de senaste årens finaste romaner är "Binas historia" av den norska författaren Maja Lunde, som på ett vackert och trovärdigt sätt gestaltar övergången till den nya tidsålder som människan är på väg att skapa på jorden. I romanen blir just binas död den utlösande orsaken till en civilisationskollaps. Det börjar med den verkliga bidöden i USA 2006–2007, 40 år senare finns inga bin alls kvar på jorden och 2098 har majoriteten av världens befolkning utplånats av svält och krig, samtidigt som klimatförändringarna löper amok.
En av romanens tre parallellhistorier utspelas i Kina 2097, där man handpollinerar fruktträd – något som sker i verkligheten redan i dag. Redan på 1980-talet försvann humlorna och bina i ett av de mest

berömda fruktdistrikten i Kina, där bönderna i stället får klänga runt i träden och pollinera själva, precis som Tao i Maja Lundes roman.
Men det är också Tao som genom att återknyta till historien tänder det hopp som ändå genomsyrar ”Binas historia”. Romanen kretsar kring samma fråga som Stefan Löfven ställde i regeringsförklaringen: Vad är det vi som föräldrar lämnar vidare till barn och barnbarn? Familjens värld är, precis som bikupan, den lilla världen, som i sin tur påverkar den stora världen – och vice versa. ”Binas historia” mynnar ut i en insikt: ”För att kunna leva i naturen, med naturen, måste vi fjärma oss från naturen i oss själva… Utbildning är att trotsa oss själva, att trotsa naturen, instinkterna…”
En besläktad vördnad inför världen finns i Lars Gustafssons lilla mästerverk ”En biodlares död” från 1978. Här finns den moderna människans dilemma samlat hos huvudpersonen, den pensionerade yrkesläraren och biodlaren Lars Westin, ”Vesslan” – han som får ett svarsbrev från läkarundersökningen som han aldrig bryr sig om att öppna. ”Vesslans” sätt att hantera sitt eget cancerbesked känns sammanbundet med hur mänskligheten tar emot de stora ödesbeskeden om insektsdöd och klimatkollaps. Vi vet så väl vad det bruna kuvertet innehåller där det ligger på hallbänken. Men vi öppnar det aldrig – och vägrar därmed genomgå adekvat behandling.
I en av sina drömmar lyfter Westin i stället på locket till en av sina bikupor och finner att bina förvandlats till intelligenta, tekniskt avancerade varelser från yttre rymden – flyktingar från en civilisation av kloka insekter som han utan problem kan samtala med.
Vad säger de till honom?
”Vi börjar om igen, vi ger oss inte.”

Björn Wiman
bjorn.wiman@dn.se "

" De klarar miljömålen – om samhället ger stöd

DN ONSDAG 20 FEBRUARI 2019

Fordonstillverkarna Volvo Lastvagnar och Scania säger att de kan möta EU:s beslut om minskade utsläpp, men att det krävs insatser från hela samhället. – Ökad elektrifiering kräver betydande investeringar i laddinfrastruktur, säger Scanias vd Henrik Henriksson.

EU:s lagstiftare har för första gången enats om utsläppskrav för tunga fordon. Det har sedan länge funnits krav på allt renare avgaser, men inga krav på utsläpp av växthusgasen koldioxid motsvarande det som gäller för personbilar.
Bakgrunden är ett lagförslag om bindande nivåer för tunga fordon som EU-kommissionen lade fram i maj i fjol.
Enligt beslutet ska koldioxidutsläppen från tunga bussar och lastbilar minska med 15 procent till år 2025 och 30 procent till år 2030, jämfört med en baslinje för 2019–2020 års nivåer.
Det var i linje med vad den svenska fordonsindustrin förespråkat, men branschens gemensamma intresseorganisation Acea i Bryssel ville se lägre nivåer.
– Sverige ligger i framkant i omställningen. Men det spelar ingen roll om vi tar fram lastbilar som går på el, vätgas eller dieslar som kan tankas med biodrivmedel som HVO om andra aktörer samtidigt inte följer efter och bygger laddinfrastruktur och biodrivmedelsanläggningar, säger Mattias Bergman, vd för Bil Sweden.
Volvo Lastvagnars vd Roger Alm är inne på samma linje. Volvo råkar

visa nya eldrivna lastbilar i Göteborg samtidigt som EU-beslutet blir känt.
– Att minska den tunga trafikens klimatpåverkan är en oerhört viktig uppgift och ett fundament för vårt arbete med hållbara transporter. Från Volvo Lastvagnars sida är vi väl positionerade för att ta oss an utmaningen. Det är naturligt att EU nu inför gränsvärden för utsläpp av CO2. För att skynda på omställningen vill vi också se starkare ekonomiska incitament för de kunder som går före och väljer nya fordon med lägre klimatpåverkan, säger han.
– Om alla delar av transportkedjan arbetar mot samma mål kan vi minska klimatpåverkan betydligt mer. Bättre logistik, ökad tillgång till biobränslen, förarutbildning i sparsam körning, aerodynamiskt utformade släp, förbättringar av vägstandarden och utökade möjligheter att utnyttja högkapacitetsfordon är några exempel på åtgärder som olika aktörer kan bidra med, säger Lars Mårtensson, miljö- och innovationschef på Volvo Lastvagnar.
Scaniachefen Henrik Henriksson framhåller att även om Scania tror starkt på elektrifiering för lägre utsläpp av koldioxid är tekniken långt ifrån mogen – det finns en osäkerhet bland kunderna och det finns ännu inga publika laddplatser för dessa typer av fordon någonstans i Europa, enligt Scania.
– De ambitiösa målen och övergången till nya drivlinetekniker kräver betydande investeringar i lastbilsanpassad ladd- och tankinfrastruktur för alternativa drivmedel, menar han.
Scania vill också att EU vid nästa översyn av reglerna år 2022 tar hänsyn till klimatnyttan av att använda förnybara drivmedel och extra långa ekipage, som används i Sverige, Finland och Danmark.
I Sverige svarar tunga lastbilar och bussar för cirka 25 procent av vägtrafikens utsläpp.
Beslutet måste godkännas i EU-parlamentet i en omröstning i mars.
Lasse Swärd lasse.sward@dn.se "

" Full laddning i 25 minusgrader

DN LÖRDAG 23 FEBRUARI 2019

Klockan är 07:27 en kall och klar vintermorgon i utkanten av Kiruna. Året är 2011. Ut ur containern rullar en kraftigt nedkyld Volvo C30 Electric . Dagens uppdrag: hur fungerar värmen i sträng kyla? Hur påverkas räckvidden?

Här i Backspegeln brukar vi mest skriva om avgasbilar från svunna tider, men i dag handlar det om en betydligt modernare bil: En silverfärgad Volvo C30 som byggts om för ren eldrift. Bilen ska fungera som en rullande provbänk för Volvos kommande elektrifiering.
Projektet inleddes redan 2009. Ett år senare, hösten 2010, fick dåvarande produktchefen Annelie Gustavsson ett tydligt uppdrag: Fixa värme i nya C30 Electric! Ordentlig värme – utan att räckvidden påverkas!
Att värma upp en nedkyld kupé enbart med hjälp av fläktar och en doppvärmare som drivs av elektricitet från batteriet skulle inte gå. Det skulle drastiskt förkorta räckvidden. Lösningen blev att lägga till en värmare som drivs med etanolbränslet E85.
– Den avlastar övriga system när temperaturen faller under nollstrecket. Det är vid sådana förhållanden man ska koppla in den, förklarar Annelie Gustavsson inför provkörningen.
– Den största utmaningen i projektet har varit klimatoptimering, att hitta den bästa avvägningen mellan klimat och körsträcka, säger hon.
När vi tar plats bakom ratten känns det att bilen är ordentligt nedkyld. Termometern i containern, där bilen stått under natten, visar minus 25 grader. Värdet bekräftas på instrumentet när jag startar bilen. Där står

också räckvidden: tio mil med fulltankade batterier. Den räknas fram automatiskt baserat på körmönstret under de senaste 30 kilometerna. Enligt deklarationen klarar bilen upp till 16 mil på en laddning. Men det är körning i laboratorium. Verkligheten visar något annat. Volvos egna fältprov i vanlig trafik i ett snöigt och ofta kallt Göteborg i vintras visade cirka 10 mil. Prov i soliga Spanien gav uppemot 13 mil.
Redan efter tre minuter börjar värmen sprida sig. Fem minuter senare, kockan 08:38, skruvar jag ner värmen. Kupén känns varm och behaglig. Och är det någon skillnad mot en vanlig C30 så blir den här snabbare varm. Vem hade trott det om en elbil?
Förbrukningen mäts i kWh/mil. Första varvet visar 2,33 kWh/mil. Batteriets kapacitet är 24 kWh.
Jag sätter fart mot Jukkasjärvi och ishotellet för att ta några bilder. Bilen hörs inte när jag backar ner mot ingången. En kvinna på spark passerar och tittar fascinerat. En annan kvinna frågar varför det inte hörs något. Det är en elbil, säger jag.
– Oj, hur ofta måste du köpa nya batterier?
Skratta inte! Branschen står inte bara inför utmaningen att skifta från förbränningsteknik till elektrifiering, den har också ett pedagogiskt arbete framför sig, att förklara för oss konsumenter hur tekniken fungerar. Och ännu viktigare – att den fungerar i alla väder!
Den givna frågan är: när blir det serieproduktion? När kan en privatkund köpa en eldriven Volvo – till rimligt pris?
– Vi har en tydlig strategi om elektrifiering, men vi har inte beslutat om storskalig produktion. Inte ännu. Tekniken måste utvecklas. Jag tror på rätt stora språng för bättre batterier inom några år. Och kostnaderna måste ner, säger Annelie Gustavsson.
Ja, så beskrev vi projektet då, i mars 2011 och i en uppföljande artikel året därpå. Vad som sedan följde var att Volvo tecknade samarbetsavtal med tyska Siemens om leveranser av motorer och elektronik. Fram till dess hade C30 eldrift från Brasa i Schweiz.
Ursprungligen hade Volvo planerat att bygga 1 000 C30 med beredskap för ännu fler om marknaden visade tillräckligt stort intresse. Men så blev det inte. Totalt blev det 252 C30.
Bilarna gick inte att köpa, enbart leasa för 13 900 kronor per månad plus moms. De flesta rullade i Sverige vid kommuner, landsting, energibolag och liknande. En del exporterades till bland annat Belgien, Nederländerna och Tyskland.
I pressmaterialet beskrivs eldrift som framtiden:
”Elektricitet är väl lämpat som drivmedel för personbilar. Den överlägsna energieffektiviteten hos en elmotor jämfört med en förbränningsmotor talar för att elbilar kommer att bli allt vanligare i framtiden i takt med att bränslepriserna väntas öka och kraven på låga CO2-utsläpp hårdnar.”
Vad kom ut av försöken? Blev det som ni hade tänkt er?
– Vi drog viktiga lärdomar av C30-projektet, kunskap som vi sedan förde vidare i utvecklingen av dagens laddhybrider och kommande elbilar från Volvo och Polestar. Vi använder fortfarande Siemens elmotorer i våra laddhybrider. Batterierna däremot kommer från LG, säger Volvos presstalesperson Stefan Elfström.

Lasse Swärd
lasse.sward@dn.se"

"Fakta. Volvo C30 Electric
Pris: Går ej att köpa.
Elmotor: 111 hk, 220 newtonmeter (senare versioner fick 120 hk och 250 Nm).
Växellåda: Enväxlad, ”automatisk”, två lägen för drive, ett med motorbroms (som ger återladdning) och ett med frihjul.
Batteri: Litium-jon.
Kapacitet: 22,7 kWh tillgängligt av totalt 24 kWh.

Energiförbrukning: 22,8 kWh/100 km enligt EU-körcykeln.
Räckvidd: 16,3 mil, enligt särskilt räckviddsprov i EU-körcykeln.
Blandad körning ger betydligt lägre värde, snarare kring 10–12 mil.
Toppfart: Strypt vid 130 km/t.
Acceleration 0–50 km/t: 4 sekunder.
Acceleration 0–100 km/t: 10,9 sekunder.
Tjänstevikt: 1 695 kilo.
Värmesystem: Tre olika värmare/kylare för att batteri elektronik och kupén.
Bränslevärmare: Bensin eller etanol. 12 liter. Räcker i 20 timmar.
Utsläpp koldioxid: 4–5 gram/km med svensk el. 49 gram/km med EU-snitt, enligt Volvos egna uppgifter.
Lokala utsläpp: Noll. "

" Eldrivna lastbilar möter verkligheten

DN LÖRDAG 23 FEBRUARI 2019

Göteborg. Volvos eldrivna lastbil FL Electric kommer inom kort ut i daglig trafik. Två förseriebilar ska ge förarna en bättre arbetsmiljö och bidra till renare luft och mindre buller i Volvos ”hemstad” Göteborg. DN har provkört en av FL-bilarna – en kort tur som gav mersmak.

Häromdagen överlämnade Volvo Lastvagnar två renodlat eldrivna ekipage, en sopbil till avfalls- och återvinningsföretaget Renova, samt en distributionsbil till åkeriet TGM, som kör för transport- och logistikjätten DB Schenker. Presentationen av de nu körklara fordonen, förlagd till en av Volvos provkörningsbanor på Hisingen i Göteborg, följde knappt ett år efter det att tillverkaren visat upp prototyper av helt eldrivna lastbilar för användning i stadstrafik.
Volvo Lastvagnars vd Roger Alm vände sig till inbjudna representanter för transportsektorn, Göteborgs stad och andra intressenter samt pressen och underströk att kraven på hållbara lösningar är det som gäller och som driver utvecklingen av eldrift framåt:
– I takt med att tekniken blir ett konkurrenskraftigt alternativ för fler kunder kommer vi att fortsätta att utveckla vårt erbjudande för eldrift. Parallellt minskar vi också stadigt klimat- och miljöpåverkan från våra dieseldrivna och gasdrivna lastbilar, framför allt genom allt energieffektivare drivlinor.
Volvo menar att man nu har elektrifierade transportlösningar som svarar upp mot de krav som kunder satt upp om prestanda, räckvidd, lasthantering och ett effektivt utnyttjande av fordonen.
Serietillverkning i liten skala ska följa under andra halvåret 2019.

I de nu aktuella projekten har ett antal förare fått tillfälle att köra bilarna innan de inom kort sätts i trafik. Yasar Aydin, sopbilsförare hos Renova i Göteborg, är en av dem:
– Jag körde en hel dag i drift. Det var en annorlunda upplevelse – man är ju van vid dieselbilar. Jag sitter i en tyst och vibrationsfri bil, så klart en bättre arbetsmiljö än den vi är vana vid, säger Aydin.
– Nu ska vi få bilen i nästa vecka, har förstått att en del inkoppling av datorer återstår. Sedan får vi efterhand utröna om den klarar det som utlovats, säger han.
Anna Thordén, produktchef hos Volvo Lastvagnar för elektrisk mobilitet, säger att det är *en* specifik fråga som ofta återkommer kring elbilssatsningen.
– Den om räckvidden. För Renovas del, där vår loggning visat att totalsträckan under en arbetsdag med korta sträckor och många stopp ligger på mellan 50 och 60 kilometer per dag, räcker det med laddning enbart under natten. Bilens kompaktor, påbyggnaden för själva sophanteringen, tar genom sin tyngd och arbetsmoment en tredjedel av den laddade energin, säger Anna Thordén.
Distributionsbilen som kommer i tjänst hos TGM kommer förutom under natten även att laddas under lunchuppehållet, då via DC-laddning (supersnabb laddning) som enligt Thordén ska finnas vid ”en populär lunchrestaurang” i Göteborg.
Under överinseende av Volvos instruktör Dieter De Waele fick DN provköra en av elbilarna, TGM:s distributionsbil. Inte oväntat var körupplevelsen i grunden lik den jag fick under körning nyligen av Jaguars elbil I-Pace: bilen reagerar direkt vid gaspådrag och fångar upp bromsenergi när man lättar på pedalen. Jaguarens ”motorbroms” var dock kraftigare, en inställningssak.
Volvo FL Electric är lättkörd med bra känsla i styrningen. Precis som med elbilar i övrigt känner jag att hushållande med effekten är en god idé. Med mjuk körstil blir den tysta och vibrationsfria förarupplevelsen än mer positiv.
Yasar Aydin och hans kolleger har att se fram emot en klart förbättrad arbetsmiljö – så länge räckviddsångest inte tillstöter.

Kalle Holmberg
kalle.holmberg@dn.se "

"Fakta.
Volvo FL Electric och den kraftfullare Volvo FE Electric är utvecklade för distribution, soptransporter och andra användningsområden i stadsmiljö.
FL Electric är avsedd för totalvikter på upp till 16 ton, medan FE Electric har kapacitet för upp till 27 ton.
FL har en elmotor med en maxeffekt på 200kW, medan FE har två motorer med totala effekten 400kW – vilket motsvarar 540 hästkrafter.
Serietillverkning av ellastbilarna kommer att påbörjas i liten skala för Europamarknaden under andra halvåret 2019. "

" Bästa tipsen för dig som vill privatleasa en laddbar bil

DN LÖRDAG 23 FEBRUARI 2019

Att privatleasa en laddhybrid eller elbil i tre år är ett bra sätt att bekanta sig med den nya tekniken. Men det kan vara svårt att hitta vilka alternativ som finns. Dessutom är det stora prisskillnader mellan bilar med jämförbar prestanda och räckvidd.

Utvecklingen går rasande snabbt när det gäller laddbara fordon. Batterierna får ökad energitäthet, räckvidden ökar och priserna sjunker.
Många är sugna på att köra elektriskt, men tvekar över de höga priserna och osäkerheten kring andrahandsvärdet eftersom tekniken blir allt bättre.
Då kan privatleasing vara ett bra alternativ. Du binder dig för en viss period, i regel tre år, men slipper oroa dig för restvärdet. Den risken tar återförsäljaren.
Det finns flera hemsidor som samlar olika erbjudanden om privatleasing. Även återförsäljare och importörer har det på sina respektive sidor. Sammanställningen är gjord efter att ha jämfört erbjudanden från flera olika hemsidor. Det nämnda priset är det som just nu varit det lägsta. Självklart kan det ändras, men det ger ändå en bild av på vilken nivå priserna ligger för dessa modeller.
Här har vi valt ut tio alternativ på laddbara bilar.

BMW 2-serie Active Tourer
6 369 kronor/månad
Det är verkligen inte lätt att forcera BMW:s hemsida för att få fram ett pris för privatleasing av de olika modellerna. Men trots att en i3 finns att leasa för cirka 4 500 kronor fastnar vi för fyrhjulsdrivna 2-serie Active Tourer med hygglig räckvidd, drygt fyra mil. 225 xe – som modellen heter i BMW:s prislista – har bra utrymmen för en familj och en lite speciell sittposition för föraren, ja, den är i alla fall ovanlig för att vara en BMW.
BMW säljer många laddhybrider runtom i Europa, men priserna gör att merparten är företagsförsäljning.

Hyundai Ioniq Electric
6 442 kronor/månad
Ioniq får tuff konkurrens i vår när de allra senaste elbilarna når bilhallar i Sverige. Men vill du ha en elbil som ser ut som en vanlig sedan är Ioniq ett av få alternativ. Utvecklingen har gått snabbt och räckvidden på 28 mil på en laddning känns i dag lite klent trots att det bara för ett år sedan var klart konkurrenskraftigt.
Redan i vår kommer Hyundai att plocka fram den lilla suvliknande Kona Electric med klart längre räckvidd. Då kan vi hoppas att Hyundai också trimmar priserna för Ioniq en aning. I priset över 36 månader ingår tre års vägassistans och 1 500 mils körning per år.

Hyundai Ioniq PHEV
5 563 kronor/månad
När Hyundai lanserade sin mellanstora bil Ioniq visade de direkt upp tre olika drivlinor, alla tre elektrifierade. En hybrid kompletterades med en laddhybrid och en elbil. Laddhybriden ska klara drygt sex mil på el och känner ni igen prestandasiffrorna från Hyundais syskon Kia så stämmer det förstås. Att dela komponenter är ett smart sätt att hålla nere utvecklingskostnaden. I det här fallet betyder det också att både Kia och Hyundai saknar värmepump.

Använder du klimatanläggningen betyder det att bensinmotorn börjar arbeta. Ett känt knep är därför att stänga av värmaren och istället köra med stols- och rattvärme – då hålls bensinförbrukningen nere och du kan ändå vara varm. Ioniq är en klassisk sedan och därmed en lite annan typ av bil än Kia Niro.

Kia e-Niro
5 429 kronor/månad
Kia-importören har ännu inget eget privatleasingerbjudande på sin elbilsversion av Niro. Men det finns leasingsajter som har satt ett pris på 5 429 kronor per månad, med klimatbonusen på 60 000 kronor avdragen och klar. e-Niro har ett batteri på 64 kWh vilket kanske låter lite med tanke på andra elbilar. Men bilens låga vikt gör att räckvidden ändå blir drygt 45 mil på en laddning. I erbjudandet ingår service, tre års garanti och 1 500 mil körsträcka per år.
Det går att snabbladda e-Niro och när vi testkörde bilen strax före årsskiftet fick bilen 21 av 25 poäng i betyg. Det stora batteriet har inte påverkat lastutrymmet eller utrymmet i baksätet och Kia har försett e-Niro med alla säkerhetssystem som ”vanliga” Niro har. Kia e-Niro är det kanske allra bästa elbilsalternativet i år – även för plånboken.

Kia Niro PHEV
3 695 kronor/månad
Kia har flera intressanta modeller som är laddbara och en storsäljare från 2018 är Niro PHEV. En väldigt lagom bil för allt fler och en laddhybrid med användbar räckvidd på 5,8 mil på en laddning. Det betyder i praktiken att du klarar ett par mils pendling på el per dag. Köper du loss bilen kostar det från drygt 300 000 kronor men Kia erbjuder också privatleasing från 3 695 kronor per månad. Du behöver ordna hemmaladdning, eller ladda på jobbet, för att utnyttja den låga milkostnaden på el. Men Niro har också en relativt låg förbrukning i bensinmotorn även när batteriet är helt tömt. Hyggligt utrymme i baksäte och bagageutrymme.

Kia Optima SW PHEV
4 795 kronor/månad
En rejäl kombi som kan köras på el i cirka sex mil. Kias storsäljare Optima har snabbt blivit populär som tjänstebil tack vare ett lågt förmånsvärde men den går att leasa även för privatpersoner. Här finns det en rad olika prisuppgifter men det billigaste just nu gäller en Optima kombi med Advance Plus-paket för 4 795 kronor per månad. Erbjudandet finns i Kias egen prislista.
Kia har förbättrat köregenskaper och isolerat bort besvärande vägljud i sina nya modeller och trots att batteriet ligger i bagageutrymmet försämras inte lastvolymen nämnvärt.

Nissan Leaf
4 490 kronor/månad
Andra generationen av Nissans elbil Leaf lanserades för ett drygt år sedan. Nissan kommer i år att börja sälja en Leaf med ett större batteri, men priset 4 490 kronor per månad gäller 40 kWh-batteriet med en räckvidd på 27 mil enligt den något tuffare körcykeln WLTP.
Testkörningen av Leaf under hösten och vintern har visat att det här är en väldigt bra och praktisk vardagsbil. I normal stads- och landsvägskörning håller sig förbrukningen på en låg nivå och det går att komma nära räckviddssiffrorna.
Leaf är ett bra alternativ till en diesel- eller bensindriven andrabil även om månadskostnaden då blir lite väl hög. I priset ingår 3 000 mils körning på tre år, vinterdäck och service.
Mitsubishi Outlander PHEV
6 500 kronor/månad

Det här är en av de allra populäraste laddhybriderna och då främst bland tjänstebilsförare. I januari hamnade den åter på första plats i registreringarna. Det låga förmånsvärdet är förstås en anledning, men även att det här är en av få stora suvar som kan köras på el.
Sommaren 2018 förnyades Outlander, men lägsta priset på 6 500 kronor per måand just nu gäller den utgående modellen. Priset har också sänkts med cirka 800 kronor efter modellbytet. Räkna med ett par tre mil på el i vanlig körning i den gamla modellen. Den uppdaterade Outlandern klarar några mil till på fullt batteri.
Bra utrymmen, bra komfort på alla platser i bilen och bra säkerhetsnivå är några av styrkorna i Outlander PHEV. Men förhoppningsvis får vi inom kort se bra privatleasingerbjudanden även på Outlander modellår 2019.

Renault Zoe
2 950 kronor/månad
Det är inte helt enkelt att leta sig fram till rätt pris för rätt version av Renaults elbil Zoe. Motorn har uppdaterats nyligen och levererar i sin senaste version 110 hästkrafter. Men privatleasingpriset på en leasingsajt på 3 394 kronor per månad gäller motorn på 92 hästkrafter. Samma version dyker upp på Renaults egen hemsida men då med ett pris på 2 950 kronor per månad. Räckvidden är cirka 30 mil på en laddning där batterihyran ingår. Men leasingpriser på den senaste versionen borde inte vara speciellt långt borta.
Zoe är en lite mindre elbil och det är förstås därför som räckvidden kan bli så lång trots ett inte så jättestort batteri. Renault har ett system där batteriet kan hyras vilket förstås påverkar priset per månad. Läs på olika erbjudanden och just nu finns i alla fall två versioner av Zoe ute på marknaden.

Volkswagen e-Golf
6 564 kronor/månad
Kommentar: Volkswagen står inför en stor lansering av en ny Golf och en helt ny generation elbilar. Och med en teoretisk räckvidd på 30 mil i e-Golf så är det lätt att förstå att det behövs något nytt.
Privatleasingpriset för e-Golf är riktigt högt men det kommer förhoppningsvis sjunka kraftigt ju närmare vi kommer nylanseringarna. För som elbil fungerar e-Golf riktigt bra och du får alla de fina köregenskaperna från Golf-familjen på köpet.

Jan-Erik Berggren "

"Tio i topp. Här är de popläraste laddbara bilarna i januari 2019
Nyregistreringar från Bil Sweden (2018 års resultat inom parantes).
1 Mitsubishi Outlander laddhybrid (VW Passat GTE)
2 Kia Niro laddhybrid (Kia Optima laddhybrid)
3 Nissan Leaf elbil (Mitsubishi Outlander laddhybrid)
4 Volvo XC60 laddhybrid (Kia Niro laddhybrid)
5 Renault Zoe elbil (Volvo XC60 laddhybrid)
6 Kia Niro elbil (Nissan Leaf elbil)
7 Hyundai Ioniq elbil (Renault Zoe elbil)
8 Kia Optima laddhybrid (Volvo V60 laddhybrid)
9 BMW i3 elbil (Volvo S/V90 laddhybrid)
10 Volvo S/V90 laddhybrid (Tesla Model S elbil) "

" Renault öppnar egen batteriverkstad i Sverige

DN LÖRDAG 23 FEBRUARI 2019

Renault Nordic AB öppnar ett servicecenter för elbilsbatterier i Sverige. Det blir det andra servicecentret i Norden för Renault, ett finns i Norge sedan tidigare.
– Elbilar är det segment som ökar mest just nu. Med det nya skattesystemet bonus malus och med mer stöttning från regeringen i form av klimatbonus, har försäljningen av batteridrivna bilar ökat, säger säger Mathieu Barthelemy, direktör för Renault Nordic, återförsäljarutveckling.

DN "

" Volvo Cars: Stort steg mot en elektrifierad framtid

DN LÖRDAG 23 FEBRUARI 2019

Alla modeller från Volvo Cars kommer framöver att erbjudas med uppgraderade och nyutvecklade elektrifierade drivlinealternativ. Det uppger biltillverkaren i ett pressmeddelande där det heter att ”ett viktigt steg” nu tas mot uppfyllandet av elektrifieringsmålet.
De redan tillgängliga laddhybriderna T8 Twin Engine och T6 Twin Engine har fått uppgraderade drivlinor. Samtidigt uppger Volvo att alla modeller som företaget i nuläget tillverkar kommer att kunna fås i laddhybridutförande, samt att en rad mildhybrider introduceras under kommande månader.
Volvos tidigare löften om att samtliga modeller med lansering från 2019 och senare ”kommer att vara utrustade med en elmotor” har inte uppfyllts. Nu heter det att man är på god väg att ”komma lite närmare målet om att alla företagets bilar ska vara elektrifierade i mitten av nästa årtionde”. "

" Tesla 3 redan ute på gatorna

DN MÅNDAG 25 FEBRUARI 2019

Leveranserna av den omtalade mindre elbilen Model 3 har börjat i Kina, lite tidigare än väntat, meddelar Tesla. Även i Europa har leveranserna börjat, och i veckan kan det vara Sveriges tur.

Men den amerikanska batteri- och biltillverkaren har eventuellt bråttom, med tanke på att Kinas tullar på bilimport höjs till 40 procent om inte Peking och Washington kommer överens om handeln snart. Presidenterna Xi Jinping och Donald Trump har utlyst en ”smekmånad” då inga tullar införs, men den löper ut vid månadsskiftet.

Teslas vd Elon Musk besökte Kina i januari, bland annat för att få fart på bygget av Teslas nästa fabrik, i Shanghai. Tills den är klar skeppas alla Teslabilar som säljs runtom i världen från fabriker i USA. Därmed riskerar företaget även att hamna i kläm när USA och EU fortsätter bråka om bilhandeln. Också i det fallet hotar nya tullar.

Sedan 2017 har Model 3 fram till nu bara levererats i Nordamerika. Trots det blev den världens mest sålda elbil förra året. I hemmadelstaten Kalifornien är Model 3 den för tillfället mest populära bilen alla kategorier, enligt statistik för andra halvåret 2018 publicerad av branschsajten Clean Technica.

De första leveranserna i Kina skedde enligt Teslas besked i fredags. Enligt medieuppgifter är intresset där mycket stort, med vad som kallas ”en tsunami” av beställningar. Det är dock oklart hur det blir med dessa om tullarna chockhöjs.

I Europa har mottagandet av det som kallats Teslas första modell för vanliga plånböcker varit något svalare, sedan det framkommit att de billigare varianterna av Model 3 dröjer. Med tiden ska det komma en version med startpris i USA på 35 000 dollar (325 000 kronor), men för tillfället kostar Model 3 i Europa motsvarande över en halv miljon kronor, även på subventionerade marknader som Norge och Danmark. De första kunderna i länder som Nederländerna och Norge har dock fått sina Model 3. Enligt vittnesmål på sociala medier har även de första kundexemplaren av bilen anlänt till Sverige, och eventuellt kan de komma ut på gatorna under den kommande veckan.

TT "

" Jaguars Tesladödare en dröm att köra

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

Så bekväm, så snygg, så snabb – och samtidigt så sofistikerad utan att bli snobbig. Den helt eldrivna Jaguar I-Pace tar nu upp kampen med Tesla, regenten i elbilsland. Och det gör britten med en lyxbilskänsla som den amerikanska konkurrenten inte når upp till. Men så var det haken med räckviddsångest…

Jaguarens formspråk är lite svårt att greppa, åtminstone inledningsvis. Linjeföringen känns igen från E-Pace och F-Pace, men I-Pace har ett eget uttryck som efterhand verkligen tilltalar. I marknadsföringen hävdas att det är en suv.
Suv, crossover, sport? Det förhållandevis låga insteget påminner inte om suv, crossover kanske är bättre (men det epitetet har Jaguar reserverat för F-Pace). En slags sportbil för fyra känns mest rätt. Formgivningen med ett hjul i varje hörn och en långsluttande bakruta, avrundat med karossens skarpa kapning bak (det sistnämnda lite likt gamla Saab 9000 CS), ger ett kraftfullt intryck utan att vara det minsta aggressivt.
Denna formel har dock inget med bra runtomsikt att göra. Med blicken i backspegeln påminner bakrutan mest om de tidiga Folkornas futtiga dito. Stilen känns igen från exempelvis koncernsystern Range Rover Evoque.
Hur som helst, I-Pace är snygg på ett slags sofistikerat sätt, klart värdigt ärevördiga Jaguar.
De 400 hästkrafterna fördelas på två motorer, en på varje axel, och ger genom eldriftens direkta vridmoment denna femsitsiga bil hisnande acceleration. Noll till hundra ska gå på 4,8 sekunder. Verkligen imponerande, men det var också här som novisen i mig började ana oråd. Ska elen räcka?
Min enda helt eldrivna bilbekantskap sedan tidigare är Mitsubishis småbil I-Miev. En kortare tur centralt i Stockholm för åtta år sedan var en liten men ändå ögonöppnare för vad eldriften har att ge. Begreppet räckviddsångest fanns redan då, men inget jag fick anledning att fundera över.
Två dagar i sträck blev däremot denna speciella ångest påtaglig i Jaguaren, i hög grad beroende på dålig planering som skylls på min bristande elbilserfarenhet, men också av icke fungerande laddstationer – i mitt fall i Vingåker och Katrineholm. Med 18 mils räckvidd angiven kändes det högst riskabelt att från Vingåker – där en laddstation vid en outletbutik gav noll i resultat – styra hem mot Stockholm, totalt 16 mil.
Av Clevers laddstationer i Katrineholm, två med sammanlagt sju laddpunkter, uppgav företagets jour att tre var ur funktion. Efter många om och men, med berömvärd hjälp av jourhavande serviceperson, fick vi fram el till bilens törstande batterier på en av dessa punkter.
Men det tog tid att få till en extra dos om 58 kilometer. Tur att McDonalds låg intill, med värmande kaffe och annat i näringsväg. Efter fotografering dagen därpå följde ytterligare en portion räckviddsångest. Till slut räddades vi av en laddstation vid Huddinge sjukhus besöksparkering. Rena hägringen, men det var verkligen el som stod där och väntade.
Teslas satsning på egen laddservice är föredömlig, en viktig förklaring bakom märkets framgångar. I långa loppet måste dock en standard utkristallisera sig som alla tillverkare kan ansluta till.
Tillbaka till denna bils körbarhet, oaktat laddningsaspekterna. I-Pace är helt underbar att köra, färden är bekväm med luftfjädring (tillval) som en faktor, en bekväm kupé för åtminstone fyra en annan. En femte

passagerare i mitten bak kan slå i taket och dessutom ”knuffa ut” grannarna.
Hård körning klarar den fyrhjulsdrivna bilen väl, viss understyrning kan kännas av i skarpa kurvor då föraren tillåter olämpligt hög fart. Sammantaget kände jag dock att sportbilsegenskaperna inte var där för att utnyttjas för ofta, dels för den kraftigt ökade elåtgången, men också för att I-Pace är en långfärdsvagn som slukar mil i en värdig och tyst omgivning – så när som på högt ljudande däck när asfalten är grov.
Den kraftiga motorbromsning som träder in när man släpper gaspedalen – en förutsättning för extra laddning under färd – känns till en början smått obehaglig (bilens bromsljus varnar bakomvarande även utan tryck på bromspedalen). Efterhand vande jag mig, med följd att känslan av att alltid ge bilen gas infann sig. Funktionen kan dämpas, om man så vill.
Bagagerummet är definitivt inte i Teslas klass – hyfsat stort, inte mer. Bakre ryggstöden kan fällas enligt kombikupéprincipen för större utrymme. Säkerhetsfunktioner som döda vinkeln- och filvarnare finns med i utrustningen. Euro Ncap har gett I-Pace högsta betyg, fem stjärnor, i sitt krocktest.
Tesla ligger ännu en tid före Jaguar. Men britterna har med indiskt kapital fått fram en värdig utmanare, inte minst för att premiumkänslan är påtaglig i I-Pace – en lyxbil helt enkelt.
Glöm sedan inte bort att Audi E-tron och Mercedes EQC finns med i elbilskapplöpningen.

Kalle Holmberg
kalle.holmberg@dn.se "

"Fakta. Jaguar I-Pace EV 400 AWD HSE
Miljö
Koldioxidutsläpp: 0 gram/km.
Energiförbrukning: 22 kWh/100 km, 24,8 kWh/100 km för HSE-versionen. Miljöförmåner: Ja, klimatbonus 60 000 kronor.

Ekonomi
Pris: Från 849 900 kronor, provbilens (HSE) pris 943 100 kronor.
Årlig fordonsskatt: 360 kronor.
Energikostnad: Uppgift saknas.
Servicekostnad 3 år/6 000 mil: Fri service 3 år/10 000 mil.
Garantier: Nybil 3 år/10 000 mil, fri service 3 år/10 000 mil (gäller ej taxi), rostskydd 6 år, vagnskada 3 år, lack 3 år, assistans 3 år, drivlina och batteri 8 år/16 000 mil.

Teknik
Motor: Två elmotorer, en fram på 200 hk, en bak på 200 hk, vridmoment 696 Nm.
Drivning: Fyrhjulsdrift.
Batteri: 90 kWh.
Räckvidd: 41,5–47 mil (enligt WLTP).
Växellåda: Automatisk.
Acceleration 0–100 km/tim: 4,8 sekunder.
Toppfart: 200 km/tim.

Mått/vikt
Längd/bredd/höjd: 469 cm/190 cm/157 cm.
Bagagevolym bak/fram: 656 liter, 1 453 liter med fällt baksäte, litet utrymme framtill.
Tjänstevikt: 2 302 kilo.
Dragkapacitet: 750 kilo.

Betyg del för del
Köregenskaper 5
Säkerhet 4

Design 5
Komfort 5
Ekonomi 3 Totalbetyg = 22 av 25
Plus
Snabb, bekväm, formgivningen, sofistikerad lyx.
Minus
Svag infrastruktur, dyr, begränsat bagagerum. "

" Värtaverkets utsläpp större än redovisat

DN TISDAG 26 FEBRUARI 2019

Fjärrvärmeanläggningen Värtaverkets rapport om klimatskadliga utsläpp var för låg. Naturvårdsverket har nu slagit fast att verket redovisade över 5 800 ton koldioxid mindre än vad som faktiskt släpptes ut. Men ägaren slipper betala vite.

Stockholm Exergi AB, som äger den delvis koleldade fjärrvärmeanläggningen Värtaverket, fick skarp kritik för klimatrapporten för år 2017. I Naturvårdsverkets register flaggades för att den hade ”väsentliga felaktigheter”, den allvarligare klassen av anmärkning. Beräkningarna skulle därför granskas.
Nu har Naturvårdsverket fattat sitt beslut. Som väntat så var utsläppen högre än de redovisade. Det rör sig om 5 822 ton koldioxid mer än vad som uppgavs i den ursprungliga utsläppsrapporten.
Däremot kommer inte Värtaverkets ägare tvingas att betala något vite. Detta på grund av att Stockholm Exergi redan har överlämnat utsläppsrätter nog för att täcka in även den större mängden utsläpp. Naturvårdsverkets representant sa till DN i december att felet sannolikt skulle medföra mångmiljonbelopp i straffavgift.
Värtaverket släpper ut växthusgaser motsvarande upp mot en halv miljon ton koldioxid årligen. Det gör verket till en av de tio anläggningar i Sverige som bidrar mest till klimatförändringarna. Det är ett av få i Sverige, och det enda i Stockholmsregionen, som fortfarande eldas delvis med kol.
I december kunde DN också berätta att Värtaverket har uppgett fel siffra i miljörapporten för 2015. Då uppgavs att verket eldade 52 000 ton kol mindre än vad som verkligen var fallet. En annan, korrekt, siffra har dock används både för interna beräkningar och som underlag till myndigheter, uppgav Stockholm Exergi då.
Målet är att fossilt kol ska fasas ut från Värtaverket till 2022.
Linus Larsson linus.larsson@dn.se "

" Utsläppen från vägtrafiken ökar – klimatmålet allt mer avlägset

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

Utsläppen från vägtrafiken har vänt uppåt igen – helt på tvärs med gällande klimatmål. Ökad lastbilstrafik ligger bakom, men också minskad mängd biodiesel, visar Trafikverkets årsrapport 2018. Med nuvarande styrmedel når vi bara halvvägs till målen 2030.

2018 blev ett dystert år för vägtrafiken sett till utsläpp av växthusgaser. En ökning av lastbilstrafiken med närmare 3 procent gjorde att de samlade utsläppen från vägtrafiken steg med 76 000 ton. Det motsvarande en uppgång med 0,5 procent från året före. Som jämförelse sjönk utsläppen med 2 procent mellan 2016 och 2017.
En halv procent 2018 låter kanske lite, men det är en förändring i helt fel riktning. Enligt klimatmålet som riksdagen spikat ska utsläppen från trafiken ha pressats med 70 procent till år 2030 jämfört med 2010 års nivåer.
För att klara det måste utsläppen fortsättningsvis minska med åtta procent varje år, fram till 2030. Nuvarande styrmedel räcker inte på långa vägar till för det. De ger en sammanlagd minskning med mellan 31 och 37 procent. För att uppfylla målet krävs en rad ytterligare åtgärder, konstaterar Trafikverket.
”Nya styrmedel kommer behövas för att täcka gapet mellan den prognostiserade utvecklingen och målet. Det kommer då inte räcka med tekniska åtgärder utan det kommer även krävas en förändrad inriktning i utveckling av samhälle och transportsystem mot ett samhälle med minskad biltrafik och effektivare godstransporter”, står det i rapporten.
Nybilsförsäljningen har varit extremt hög de senaste åren. I fjol blev det rekordmånga lätta och tunga lastbilar. Trafikverket spår att trafikarbetet fortsätter att öka för både personbilar och lastbilar. Utan extra åtgärder väntas personbilstrafiken växa med 18 procent och lastbilstrafiken med 28 procent mellan 2014 och 2030.
”Det står i kontrast med att det skulle behövas en minskning av biltrafiken för att nå klimatmålet för inrikes transporter på ett långsiktigt hållbart sätt”, skriver Trafikverket.
Rapporten innehåller flera oroande signaler. Nya personbilar blir inte längre snålare för varje år. Visserligen ökade antalet elbilar och laddbara bilar i fjol, men den absoluta merparten nya bilar var bensin- eller dieseldrivna.
2018 blev genomsnittsbilen för bensin närmare 4 procent törstigare jämfört med 2017. Motsvarande för genomsnittsdieseln blev plus 2 procent. Även hybriderna blev törstigare. Ser man på hela nybilsflottan utom rena elbilar ökade medelförbrukningen från 5,1 till 5,2 liter/100 kilometer.
Även andelen förnybar energi inom vägtransportsektorn minskade, marginellt visserligen, men även här gick det i fel riktning. Andelen sjönk till 20,3 procent, från 20,5 procent året före. Reduktionsplikten från den 1 juli fjol, som tvingar bränslebolagen att blanda in förnybart för att klara givna utsläppsmål, ledde därmed inte till någon ökning av andelen biodrivmedel i vägtrafiken.
Nedgången hängde i huvudsak samman med en minskad mängd ren biodiesel i form av HVO100, ett grönt bränsle som enligt Energimyndigheten ger mycket hög klimatreduktion, uppemot 90 procent.
Den minskade mängden biodrivmedel motsvarade en ökning av växthusgasutsläppen med cirka 85 000 ton. Den förnybara andelen i

diesel sjönk med en procentenhet till 27 procent. Andelen dieseldrivna personbilar fortsatte att falla och stannade på 38 procent. Även inom EU har dieselandelen gått ned de senaste åren, men nu syns tecken på en utplaning på flera marknader, däribland Sverige.
”Debatten kring dieselbilars miljöegenskaper under de gångna åren har sannolikt påskyndat minskningen något. Mycket har dock gjorts vad gäller krav och provmetoder som gör att utsläppen från dieselbilar nu inte är lika stort problem längre. Det återstår att se om detta kan göra att marknaden vänder och att andelen dieselbilar åter börja öka”, skriver Trafikverket.

Lasse Swärd
lasse.sward@dn.se"

"Fakta. Större andel bensinbilar
Försäljningen av nya dieseldrivna personbilar har fallit kraftigt på senare år. I fjol var andelen 38 procent. Det var ett fall med 11 procentenheter från 2017.
Under samma tid steg andelen nya bensinbilar med åtta procentenheter till 47 procent.
Bensinbilar drar mer energi än motsvarande dieselbilar och släpper ut mer växthusgaser.
Inom den tunga yrkestrafiken är det diesel som gäller. Med förnybar HVO-diesel, som blandas med fossil diesel, pressas utsläppen av fossil koldioxid.
Ett annat förnybart alternativ som nu växer är flytande biogas. Även eldrift med bränsleceller och vätgas kan på sikt bli ett intressant alternativ.
Lasse Swärd
lasse.sward@dn.se"

"Fakta. Större andel bensinbilar
Försäljningen av nya dieseldrivna personbilar har fallit kraftigt på senare år. I fjol var andelen 38 procent. Det var ett fall med 11 procentenheter från 2017.
Under samma tid steg andelen nya bensinbilar med åtta procentenheter till 47 procent.
Bensinbilar drar mer energi än motsvarande dieselbilar och släpper ut mer växthusgaser.
Inom den tunga yrkestrafiken är det diesel som gäller. Med förnybar HVO-diesel, som blandas med fossil diesel, pressas utsläppen av fossil koldioxid.
Ett annat förnybart alternativ som nu växer är flytande biogas. Även eldrift med bränsleceller och vätgas kan på sikt bli ett intressant alternativ. "

"Jannike Kihlberg: Tydligt att det krävs tuffare åtgärder

N ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

Att utsläppskurvor nu pekar uppåt efter att tidigare ha minskat är en riktigt dålig nyhet – inte bara för dagen eller för året utan framför allt för framtiden. Ska klimatmålen klaras krävs politiska styrmedel som greppar helheten.

När det som borde ha varit en markant minskning av utsläppen i stället blir en ökning innebär det mer än ett förlorat år i klimatarbetet. Precis som med andra besvärliga jobb så innebär det att ansträngningen skjuts upp till morgondagen och då blir ännu besvärligare. Takten i utsläppsminskningarna måste öka, det kommer att bli svårare och troligen mer kostsamt att nå de mål som redan tidigare var svåra att nå.
En halv procent låter inte mycket, men om det under 2018 inte gick att minska vägtrafikens utsläpp över huvud taget säger det sig självt att det ska väldigt mycket till om de i år och kommande år ska kunna minska de 8 procent årligen vilket krävs för att nå miljömålet till 2030. Dit är det bara elva år och tiden går fort. Om inget radikalt händer är risken att de 8 procenten som krävs i nuläget kommer att blir väldigt många fler procent om några år.
Transporter är en nyckelsektor när det gäller klimatarbetet i Sverige. Ungefär en tredjedel av de totala inhemska utsläppen av växthusgaser kommer från inrikes transporter, och vägtransporterna står för den allra största delen.
Överlag ser det dystert ut när det gäller utsläppskurvorna i Sverige, inte heller de totala nationella utsläppen minskar i den takt som krävs för att klimatmålen ska nås.
Och det blir allt tydligare att det krävs tuffare åtgärder och att förändringarna måste ske i alla sektorer för allt hänger ihop. Den enkla snabba lösningen finns inte. Biobränsle kan inte fixa alla klimatproblem, de räcker helt enkelt inte till både flyg och vägtransporter.
Transporter är inte heller enbart en fråga om förnybara bränslen eller energieffektiva fordon. Det handlar även om vad den ökande lastbilstrafiken transporterar, vilka transporter som är nödvändiga och vilka som kan ersättas av något annat. Då handlar det även om frågor som konsumtionsvanor och samhällsplanering.
Ska klimatmålen nås måste trafiken överlag minskas, det måste finnas fler alternativ till bilresor och lastbilstransporter. Det krävs lösningar som kan hantera helheten och då behövs politiska styrmedel på både nationell och internationell nivå.
Tyvärr följer utvecklingen i Sverige den internationella. Förra året ökade de globala utsläppen av koldioxid för andra året i rad efter att ha minskat under tre år.
Det är som att simma mot strömmen; avståndet mellan var vi befinner oss och var vi behöver befinna oss för att nå klimatmålen har ökat, trots alla larmrapporter.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se "

"Trafikverket: Det här ser inte alls bra ut

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

Utvecklingen är inte alls bra. Vi behöver starkare styrmedel inom tre områden, fordon, bränslen och samhällsplanering. Det säger Marie Hagberg, avdelningschef inom Transportkvalitet på Trafikverket.

1. Plus en halv procent när utsläppen i stället kraftigt måste ned. Hur illa är det?
– Det ser inte alls bra ut. Ska vi nå målet om 70 procents minskning av utsläppen fram till 2030 så krävs det att vi ökar takten och får de politiska styrmedel som behövs. Vår roll som expertmyndighet är att visa vilka åtgärder som ger bäst effekt.

2. Vilka åtgärder tänker du på?
– En del av de styrmedel vi lagt fram underlag till, tillsammans med andra myndigheter, är bonus malus och reduktionsplikten, som implementerades vid halvårsskiftet i fjol.
– Vi har en tydlig roll i planeringen av transportsystemet, att tillsammans med kommuner och näringsliv få ett mer transporteffektivt samhälle.
– Genom statsmiljöavtalet kan vi fördela totalt en miljard kronor per år i bidrag till kommuner för att minska biltrafiken. Ett av de goda exemplen är Östersund där det nu rullar elektriska bussar. Bidragen ska gå till just sådant, som elfordon, bättre gång- och cykelvägar och fler kollektiva lösningar.
– Vi är aktiva inom forskning och utveckling. Elvägen i Gävle är ett exempel. Där utökar vi med ett par till piloter. Sedan ställer vi klimatkrav i våra upphandlingar. Digitaliseringen av transportsystemet ger stora möjligheter till bland annat effektivare trafikflöden och även säkrare trafik.

3. **Ni har i flera årsrapporter varnat för att befintliga åtgärder inte kommer att räcka. Har regeringen inte lyssnat tillräckligt på er?**
– Vi ser att det behövs mycket starkare styrmedel inom tre områden: Fordonen måste bli mer energieffektiva. Drivmedlen måste bli grönare, helst helt fossilfria. Samhället måste planeras för effektivare transporter. Den bästa transporten är ju den som aldrig behöver genomföras ur ett klimatperspektiv och där leder och stöttar Trafikverket 80 myndigheter med resfria möten inom staten.

4. **Utan kraftfulla insatser räknar ni med att personbilstrafiken ökar med 18 procent fram till 2030 och lastbilarna med 28 procent. Vad krävs för typ av radikala åtgärder för att i stället minska bilarna och frysa lastbilarna på nuvarande nivå?**
– Återigen: det handlar om bränslet och samhället. När det gäller bonus malus kan vi redan se en kraftig effekt på nyregistreringarna av elbilar i fjol. Däremot såg vi inte samma effekt på malusbilarna, de som fick höjd skatt. Det kan finnas skäl att skruva på utformningen.
– I Sverige tillåter vi 74 tons lastbilar på stora delar av det statliga vägnätet. Det ger lägre utsläpp. Men vi ser att det också där behövs styrmedel för att flytta över gods från lastbil till tåg och fartyg.

5. **Andelen personbilsdieslar har fallit till 38 procent och andelen bensinbilar har ökat. Vilka effekter får det utsläppen på några års sikt, särskilt med tanke på att bensinen har så låg andel förnybart?**
– Den utvecklingen ser inte alls bra ut, även om nya bilar blir snålare. De är fortfarande inte fossilfria. Det är faktiskt en ganska skrämmande

ökning. Sedan 2012 har bensinbilarna mer än fördubblats. I fjol blev det 187 497 stycken. Här behövs skarpare styrmedel.

6. Hur ska man förena kraven på kraftigt minskad personbilstrafik med att hela landsbygden måste leva?
– Det krävs olika styrmedel. Politiken måste fatta de besluten nationellt, regionalt och lokalt. Det är enklare i storstaden, men på landsbygden råder andra förutsättningar. Bilen kommer att vara mycket viktig även framöver, särskilt för folk i glesbygd, men det måste vara fler elfordon och mer fossilfria bränslen i mer energieffektiva fordon.
– Möjligheterna att köra elfordon blir bara bättre och bättre. I fjol kartlade vi laddinfrastrukturen hela Sverige. Det visade sig att vi har förvånansvärt få vita fläckar. Målet är att max fem mil mellan laddstolpar på det statliga vägnätet. Vi är ganska snart där. I storstäderna byggs det ut kommersiellt, vi kartlägger områden där det inte är kommersiellt gångbart. Vi har lämnat en plan till näringsdepartementet som tagit emot väl.

Lasse Swärd
lasse.sward@dn.se "

" Eldrivet passagerarflyg är en teknisk omöjlighet

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

Klimatet. Svar om elflyget (19/2). Eftersom varje kilo flygfotogen måste ersättas med cirka 30 kilo batterier är elflyg, utom i några specialtillämpningar, en flygteknisk omöjlighet.

Det globala flygresandet ökar med 4–5 procent per år. Samtidigt ökar utsläppen av växthusgaser.
I dag finns cirka 30 000 passagerarflygplan i världen, varav cirka hälften har ungefär 150 flygplansstolar. För att göra skillnad vad gäller utsläppen av växthusgaser skulle, säg, tio procent av kapaciteten behöva bytas ut årligen. En betydande kapitalförstöring och stora kostnader oavsett slag av ny teknik.
Flygplan är extremt viktskänsliga. Bränslet är en stor del av startvikten (10–35 procent) och tomvikten utgör 50–60 procent. Därför har alltid stor möda lagts ner på att minska bränsleförbrukningen, som ju också innebär en stor kostnad direkt och indirekt (driver upp flygplanens vikt och därmed pris).
När hänsyn tas till verkningsgrader hos olika komponenter måste varje kilo flygfotogen ersättas med cirka 30 kilo batterier.
Startvikten för 150-sitsarna Airbus A320 respektive Boeing B737 är cirka 60 ton. För en ”typisk” flygning kan 20 procent av startvikten vara bränsle.
Omsatt till vid starten lagrad elenergi skulle batterierna – ”bränslet” – med ”Teslastandard” väga 360 ton. Redan de nödvändiga reserverna kräver 90 ton batterier. Inte ens stora förbättringar av aerodynamik eller tomvikt skulle göra någon principiell skillnad.

Slutsatsen blir att batteridrivna passagerarflygplan oavsett storlek är flygtekniskt omöjliga, även för mycket korta distanser. Batterierna måste bli minst 20 gånger bättre för att batteridrivna flygplan ska kunna bli verklighet.
Eldrift medför inte heller några särskilda flygtekniska fördelar, snarare tvärtom. Detta gäller även påståenden om ”tysta elflygplan”. I nästan alla tillämpningar bullrar, på grund av höga spetshastigheter, propellern/fläkten mest.
Självfallet kan det finnas specialiserade tillämpningar utanför det storskaliga kommersiella flyget, till exempel inom sportflyget, där eldrift kan vara intressant.

Kenneth Nilsson och Patrick Berry, flygingenjörer "

"En längre version finns att läsa på dn.se/asikt"

" Diesel största orsaken till avgasdöd

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

385 000 människor miste livet i förtid till följd av avgaser under 2015, enligt en ny studie. Dieselfordon pekas ut som den främsta källan till dödsfallen.

Dieseln står för nästan hälften av dödsfallen i världen som inträffade på grund av fordonsavgaser 2015. Det har studien från International Council on Clean Transportation (ICCT), i samarbete med amerikanska universitet, kommit fram till. ICCT avslöjade Volkswagens utsläppsfusk för fyra år sedan. Studien har tittat på utsläpp från olika bränslen i bilar, lastbilar, bussar och sjöfarten för att se hur de påverkar vår hälsa.
Enligt studien dör minst 3,4 mil- joner varje år av luftföroreningar. 11 procent av dessa dödsfall orsakas av avgaser. Utsläppen från transportsektorn kopplas till hjärt- och lungsjukdomar, stroke och diabetes och tros ha kostat det globala samhället cirka 1 000 miljarder USA-dollar under 2015. Det motsvarar 9,3 biljoner kronor – eller drygt 1 200 kronor per människa på jorden.
Stora andelar av de utsläppsrelaterade dödsfallen återfinns i folkrika länder som Kina, Indien och USA men sett till befolkningsmängd var antalet dödsfall högst i Tyskland – tre gånger högre än det globala genomsnittet. En större andel dieseldrivna fordon pekas ut som orsaken.

TT AFP "

" Volvo ska utmana Tesla med egna elbilsmärket

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

Volvo tar upp kampen med Teslas ”folkbil”, Modell 3, och lanserar Polestar 2. Produktionen kommer att inledas i Kina i början av nästa år.

– Den bäst designade elbilen någonsin, sade Thomas Ingenlath, som är vd för Polestar, vid premiärvisningen, som för att visa företagets miljömedvetenhet skedde via en webbsändning.
Polestar, som är Volvos prestigemärke, lanserade sin första modell, en hybrid, i fjol. Nummer 2 är en ren elbil med 480 hästkrafter, vars kraftfulla batterier räcker för upp till 50 mils färd.
Genom samarbete med Google och Android erbjuder Polestar 2 en avancerad navigations- och underhållningsteknik. Den nyckellösa bilen öppnas och startas via mobilen.
– Tesla har satt en ny nivå. Det här är vårt bidrag till hållbar elektrisk mobilitet, sade Ingenlath.
Bilen kommer att börja byggas i Kina i februari nästa år och lanseras Kina, Kanada och Kalifornien samt sex europeiska länder, däribland Sverige och Norge. Riktpriset blir drygt 420 000 kronor.
Volvo Cars vd Håkan Samuelsson har förklarat att hälften av den totala försäljningen i mitten av 2020 ska vara elbilar.

Jens Littorin "

" Nya krav på flygbränslet ska minska utsläppen

DN FREDAG 1 MARS 2019

Koldioxidutsläppen från flyget i Sverige kan minska med 25–30 procent, genom att biobränsle blandas i drivmedlet. Så kallad reduktionsplikt är det centrala förslaget i en ny utredning av Miljöpartiets förra språkrör Maria Wetterstrand.

Utredningens förslag innebär i korthet att Sverige inför vad som kallas reduktionsplikt för flyget. Det innebär att de som säljer drivmedel får krav på sig att minska utsläppen med en viss andel, genom att blanda i biobränsle. Tanken är att det då blir lönsamt för bolagen att välja bränsle med bra klimatprestanda, istället för till exempel palmolja, som har en dålig effekt.
Men biodrivmedel kommer inte att lösa alla flygets problem.
– Man får avsevärt mindre klimatpåverkan. Men man kommer aldrig ned till noll så länge man använder resurser, säger Maria Wetterstrand, som är regeringens särskilda utredare om styrmedel för att minska utsläppen från flygen.
Ett problem är att tillgången på biodrivmedel är begränsad, och att det kommer ta tid att få fart på produktionen.
Därför föreslår utredningen att reduktionsplikten blir ganska begränsad under de första åren – en minskning av utsläppen från cirka 1 till cirka 5 procent fram till år 2025. Den stora effekten på koldioxidutsläppen kommer att synas framemot år 2030. Till dess kan utsläppen minska med 25–30 procent.
– En del kommer att tycka att vårt förslag är mesigt. Men det handlar om den bristande tillgången på biodrivmedel och den tid vi bedömer

det tar att få upp volymerna. Vi vill inte införa krav som det inte går att leva upp till, säger Maria Wetterstrand.
Det finns risker med att Sverige ensidigt inför krav på utsläppsminskningar. Framför allt kan flygbolagen välja att tanka någon annanstans.
– När man höjer inblandningsnivån framemot 2030 så får man vara vaksam och ha en diskussion med branschen. Framför allt om flygen väljer att släpa med sig en massa extra bränsle för att slippa tanka i Sverige. Då ökar utsläppen eftersom det blir tyngre flygplan, så det är väldigt dåligt ur klimatsynpunkt, säger Maria Wetterstrand.
Hon tycker dock att hon har mött ett engagemang i flygbranschen.
– Flygbolagen inser att de inte kommer undan den här frågan. Att de måste vara med i den här omställningen på ett starkare sätt än de har varit hittills. De upplever ett tryck från sina egna anställda och från företagskunder och privatkunder. Och väldigt lite talar för att flyget kan ställa om av sig självt, säger hon.
Eftersom biodrivmedel är dyrare än fossilt drivmedel kommer kostnaderna för flygbolagen att öka något, vilket kan påverka biljettpriserna. Om hela kostnaden för prisökningen läggs på biljettpriset beräknar utredningen att en interkontinental flygresa ökar i pris med 250 kronor år 2030. För inrikes resor och resor inom Europa blir prisökningen lägre än så.
Utredningen bedömer inte att höghöjdseffekten påverkas av biobränslet.

Karin Eriksson "

"Fakta. Förslag från utredningen
Utredningen föreslår att reduktionsplikt införs. De som säljer drivmedel får krav på sig att minska utsläppen med en viss andel, genom att blanda i biobränsle. Kraven trappas upp successivt, i takt med att tillgången på biobränsle ökar.
Utredningen föreslår också att nattåg till kontinenten ska upphandlas.
Dessutom föreslås att biodrivmedel inhandlas för att täcka behovet hos statsflyget och att obligatoriska klimatdeklarationer för långväga resor införs.
Målet är att allt flyg som lämnar svenska flygplatser ska vara fossilfritt år 2045.
Slutbetänkandet lämnas över till miljöminister Isabella Lövin den 4 mars"

"Jannike Kihlberg: Många hade väntat sig vassare åtgärder

DN FREDAG 1 MARS 2019

Flyget och klimatet är en fråga som har blivit allt hetare och också mer polariserad på senare tid. Det har ökat pressen på flygbranschen minska sin klimatpåverkan.

Allt fler personer har deklarerat att de har slutat flyga för klimatets skull. Begreppet ”flygskam” blev ett av nyorden förra året, efterfrågan på tågresor ökar och det syns ett trendbrott i statistiken över flygresandet. Flygskatten var något så ovanligt som en populär skatt, omtyckt av mer än hälften av väljarna.

Det finns en växande press på flygbolagen att se över sin klimatpåverkan. Utsläppen per person och kilometer har minskat tack vare teknisk utveckling och fler passagerare i kabinen. Men samtidigt har flygresandet ökat kraftigt.
Utredningens förslag är inte radikala. Maria Wetterstrand själv säger att det kan komma att kallas mesigt. Och många hade säkert väntat sig vassare åtgärder, utredningens huvudpunkter är förslag som redan ligger på bordet.
Såväl reduktionsplikt som att staten ska upphandla nattåg till Europa finns redan med i januariavtalet. Fossilfritt inrikesflyg till år 2030, och fossilfritt för alla flyg som startar från svenska flygplatser till 2045, är samma ambitionsnivå som den svenska flygbranschen aviserade för ett år sedan.
Förslaget om en blygsam inblandning av biobränsle är realistiskt. Biobränslet räcker inte till alla som ropar efter det som fossilfritt alternativ.
Därför är förslaget om att utreda vad som skulle krävas för att hitta tekniska lösningar för att få fram biobränsle från hållbara råvaror viktigt. En inhemsk produktion av biobränsle för att säkra tillgången har länge efterlysts från flera håll. I dagsläget finns bara en anläggning i hela världen som framställer biobränsle för flyg, den ligger i Kalifornien och råvaran som används är frityrolja.
Även med inhemsk tillverkning kommer biobränsle att vara en bristvara. Vissa experter pratar om att öronmärka biobränsle för flyget som har få andra möjligheter att minska utsläppen.
I utredningens beräkningar av utsläpp är inte höghöjdseffekten inräknad. Planen som flyger på hög höjd beräknas fördubbla klimatpåverkan, även med biobränslen.
Inom överskådlig tid kommer flyget att orsaka stora utsläpp. Satsningar på alternativa färdmedel kommer också att krävas – reslusten visar inga tecken på att avta.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se "

" Värmeverkens utsläpp tilltar

DN FREDAG 1 MARS 2019

Koldioxidutsläppen ökar kraftigt från Stockholms värmeverk liksom andelen fossila bränslen. Värtaverkets kol ska fasas ut 2022 men kraftvärmeverket som ska ersätta kolanläggningen har inte ens börjat byggas. – Det är först när vi fasar ut kolet 2022 som vi kan se större utsläppsförändringar, säger Ulf Wikström, hållbarhetschef.

Stockholm Exergis nya miljörapport visar att stadens kraftvärmeverk släppte ut 15,5 procent mer växthusgaser räknat per kilowattimme förra året jämfört med 2017. Preliminärt handlar det totalt om cirka 917 000 ton koldioxid för 2018 jämfört med 848 000 ton 2017 – en ökning med 8 procent.
Utsläppsökningen beror delvis på att man tvingades använda mer olja och kol på grund av brist på skogsflis från Baltikum. Förra året ställdes avverkningar in på grund av extremt regn och mild vinter som gjorde att marken inte bar för tunga fordon. Lika extrem svensk sommarvärme bidrog till att fjärrkylan drog mer el än förväntat.
– Det kan låta mycket men har inte så stor klimatpåverkan eftersom vi räknar med att den inte är permanent. Utsläppen kommer alltid att variera med vädret, däremot måste vi rusta oss för att klimatförändringen gör att vi oftare får mer extrem väderlek som till exempel det som gjorde att vi inte fick våra bioflisleveranser från Baltikum, säger Ulf Wikström.
I stället köpte ni bioflis från en eukalyptusodling i Brasilien, hur hållbart är det?
– Ur klimatsynpunkt kan ett hållbarhetscertifierat eukalyptusplantage i Sydamerika vara likvärdigt eller bättre än skogsflis från Sverige, trots transporterna, därför att snabbväxande plantage binder koldioxid snabbare. Dessutom var alternativet att använda fossilt bränsle, vilket är sämre, säger han.
För att kompensera har bolaget tvingats använda mer kol och framför allt olja i produktionen. De senaste åren har kolet köpts från Carbo One, det ryska bolag vars ägare misstänks ha kopplingar till pengatvätt i Swedbank.
– Vi har granskat Carbo One och ser i vår egen rapport tydliga risksignaler kopplade till bolaget. Vi tar med i bedömningen Uppdrag Gransknings uppgifter inför den nya upphandlingen nästa värmesäsong, säger Ulf Wikström.
De senaste tre åren har andelen fossilt bränsle i fjärrvärmen ökat från 9 till 12 procent. Trots att bolaget lovat att fasa ut allt kol till 2022.
– Sedan en tid varierar utsläppen på en ganska stabil nivå, men när kolet fasas ut 2022 kommer hela fjärrvärmesystemet att ta ett tydligt steg mot lägre utsläpp. Det är för tidigt att ge någon prognos för 2019. Vi hoppas att ökad utsortering av plast ska få viss effekt, men det blir inga större utsläppsminskningar förrän vi avvecklar kolet 2022.
Kolet ska ersättas av en mix av biobränslen och avfallsbränsle. För att kunna stänga kolkraftverket i Värtan på ett hållbart sätt krävs ett helt nytt biokraftvärmeverk i Lövsta. Men det kommer inte att vara färdigt till 2022.
Lövsta har inte ens börjat byggas, det innebär ett glapp på flera år?
– Ja, Lövstaverket kommer att fasas in 2023–2024. Det kommer att bli ett glapp, men det får vi hantera då. Vi planerar att knyta samman fjärrvärmenätet i nordvästra Stockholm med nätet i city och kan då föra in fjärrvärme från Hässelbyverket.
– Det är svårt att säga exakt hur snabbt det kan gå att få klart det nya kraftvärmeverket, men det behövs för att vi ska uppnå våra mål och dessutom kunna stänga ner Hässelbyverket. Vi ska gå in med en ansökan om miljötillstånd i år och det pågår en detaljplaneprocess för

området, säger Ulf Wikström.
Stockholm Exergi ägs till lika delar av Stockholms stad och Fortum.
Miljöborgarrådet Katarina Luhr (MP) är bekymrad över att utsläppen ökar.
– Det är självklart väldigt oroväckande. Det är också ett tecken på att vi behöver spara energi. Om vi inte får in tillräckligt mycket förnybart skogsavfall så underlättar det om vi inte gör av med så mycket energi, säger Katarina Luhr.
Stockholms stad väntas klara delmålet på 2,2 ton växthusgasutsläpp per person till 2020, men på de flesta fronter går utvecklingen åt fel håll.
– Vi måste öka takten rejält. Vi klarar sannolikt det övergripande utsläppsmålet. Men om alla hade gjort vad de skulle och uppfyllt alla mål hade vi kommit mycket längre.
Stadens mål att minska energianvändningen i egen verksamhet med 10 procent till 2020 kommer inte att klaras. Den ökar tvärtom i bostäder och byggnader, på två år med cirka 5 procent.
– Vi måste jobba mycket mer med energieffektivisering i vår nya klimatstrategi. Vi har haft mycket fokus på att byta från fossilt till förnybart, säger Katarina Luhr.

Jessica Ritzén
jessica.ritzen@dn.se"
"Fakta. Så klaras delmålen i Stockholms miljöprogram
1. Minska växthusgasutsläppen med 10 procent till 2020: Klaras sannolikt.
2. Minska energianvändningen i egen verksamhet med 10 procent till 2020: Klaras ej.
3. Energieffektivisera vid större ombyggnader: Klaras ej.
4. Energianvändningen ska vara högst 55 kWh/m2 i markanvisad nyproduktion: Klaras ej.
5. Stadens egen solelproduktion ska öka: Klaras sannolikt.

Koldioxidutsläppen ökar

Koldioxidutsläpp från Stockholms värmeverk. Trots att kolet ska fasas ut till 2022 ökar andelen fossila bränslen.

Utsläpp av växthusgaser från inköpt energi (g/kWh)

Utsläpp av växthusgaser från transport och produktion av bränsle (g/kWh)

I växthusgaserna ingår koldioxid, metan och lustgas.
Källa: Stockholm Exergi

" Forskare tar fram koldioxidsnål skolmatsmeny

DN FREDAG 1 MARS 2019

Södertälje och Huddinge ligger i framkant med klimatsmart mat enligt Skolmat Sverige. Nu har forskare på KI utvecklat en koldioxidsnål skolmatsmeny. – Vi har nästan halverat koldioxidutsläppen utan att ta bort livsmedel bara genom att ändra maträtternas proportioner, säger Emma Patterson, forskare på Karolinska institutet.

Skolor i 14 kommuner i länet rapporterar regelbundet skolmatens miljöpåverkan till Skolmat Sverige. Södertäljeskolorna är mest aktiva och en stor andel av skolorna arbetar målmedvetet med hållbar mat.
– Södertälje ligger i framkant, liksom Huddinge bland skolorna som utvärderar måltidernas miljöpåverkan. Näringsriktigheten har blivit bättre i länet de senaste åren men miljöpåverkan har inte utvecklats i samma takt, säger Emma Patterson, som även jobbar med Skolmat Sverige vid regionens Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin.
Södertäljes skolor har bland annat hög andel ekologisk mat och bra koll på matsvinnet. I snitt kastas 25 gram av maten på varje tallrik i länets skolor, vilket ger ett matsvinn på nio procent.
– Det är små mängder men blir stora mängder över tid eftersom det handlar om så många kök. Det är viktigt att visa att det kostar tid och pengar och miljö att slänga mat i onödan, säger Emma Patterson.
Ett överdrivet svinnfokus kan dock få motsatt effekt.
– Det kan gå överstyr med skolor som försöker minska svinn om elever blir rädda för att ta mat. Svinntävlingar kan göra att eleverna inte vågar testa nya klimatsmarta maträtter och utveckla sina matvanor.
Forskarna på Karolinska Institutet har nu tagit fram en ny skolmatsmeny för att hjälpa skolorna att minska sina klimatavtryck.
En fyra veckors matsedel från en skola i länet som släppte ut 830 gram Co2-ekvivalenter per portion har nu optimerats och minskat koldioxidutsläppet med 40 procent till 500 gram.
– Med hjälp av experter har vi skapat en ny matsedel som ska serveras nu i vår. Det är exakt samma livsmedel men med nya maträtter med nya proportioner. Matsedeln möter alla krav på näringsriktighet och kostnaden har inte ökat. Vi ska följa upp både konsumtion och svinn.
Det visade sig att köttgrytan som innehöll tio kilo nötkött gick att laga med 2,5 kilo kött och mer linser och grönsaker. Den gratinerade falukorven blev en korvgryta med en fjärdedel av falukorven och mer bönor och grönsaker.
Målet är att den nya klimatsmarta skolmenyn ska kunna användas av alla skolor i landet efter testet.
– Det är svårt för skolorna att själva förstå och räkna vad som är klimatsmart. Ekologiskt är inte lösningen på allt och närodlat kan vara på en gård som använder en massa el. Man ska helst se till helheten – allt från markanvändning, djurvälfärd, biologisk mångfald till koldioxidutsläpp.
Hon menar ändå att offentliga måltider kan visa vägen.
– Vi måste utnyttja offentliga måltiders kraft och potential för att för att vända våra matvanor till att bli mer hållbar och hälsosam, säger Emma Patterson.

Jessica Ritzén
jessica.ritzen@dn.se "

"Fakta. Den koldioxidsnåla skolmatsmenyn
En vanlig fyra veckors matsedel från en Stockholmsskola har förändrats för att minska koldixidavtrycket med cirka 45 procent.
De nya maträtterna innehåller (cirkasiffror):
Cirka 30 procent mindre kött.
Cirka 10 procent mindre mejeriprodukter.
Oförändrad andel fisk.
Cirka 30 procent mer rotfrukter (ej potatis).
Cirka 30 procent mindre övriga grönsaker.
Cirka 50 procent mer baljväxter.
Källa: Skolmat Sverige
Fakta. Så stor andel ekologiskt köper skolorna

209 skolor i Stockholms län har rapporterat andelen ekologisk mat de köper till Skolmat Sverige.
Andel (%) skolor som anger att allt är ekologiskt/KRAV-märkt:
Mjölk 99,0
Ägg 78,1
Mjöl 62,2
Smör 47,4
Nötfärs 45,4
Margarin 35,7
Ost 32,1
Rotfrukter 27,0
Frukt 26,5
Helt nötkött 21,4
Bröd 18,9
Grönsaker 17,9
Kyckling 10,2
Griskött 8,7 "

" Flygnäringen välkomnar utredning om bränslet men ser svåra problem

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Branschorganisationen Svenskt Flyg, SAS, och miljöforskaren Jana Moldanova är eniga, den statliga utredningen om skärpta krav på flygbränsle är ett steg i rätt riktning. Men många frågor kvarstår när det gäller vårt fortsatta flygande.

Den flygutredning som lämnas till regeringen på måndag rekommenderar att en så kallad reduktionsplikt införs för det svenska flyget.
Det skulle innebära att de som säljer drivmedel tvingas minska utsläppen med en viss andel, genom att blanda i biobränsle. Grundidén är att göra det lönsamt för bolagen att välja bränsle med bra klimatprestanda.
– Man måste börja någonstans så på så vis är reduktionsplikter bra. Sverige har goda möjligheter att ta fram bränslen som verkligen är fossilfria och man måste titta på hela tillverkningskedjan från början till slut, säger forskaren, Jana Moldanova på Svenska Miljöinstitutet.
Niklas Nordström, S-politiker och ordförande för intresseorganisationen Svenskt Flyg, välkomnar utredningens slutsatser.
– Vi är glada att man utrett den här frågan och att man lägger fram ett skarpt förslag när det gäller att öka biobränsleproduktionen i Sverige så att vi kan börja använda det i den utsträckning vi önskar, säger Nordström.
Han får medhåll från SAS hållbarhetschef Lars Andersen Resare.

– Vi har som mål att använda lika stora delar biobränsle som vanligt bränsle i Sverige, Norge och Danmark till 2030, säger han.
Enligt utredningens förslag betyder reduktionsplikten en minskning av utsläppen från cirka 1 till cirka 5 procent fram till år 2025. Den stora effekten på koldioxidutsläppen ska sedan synas framemot år 2030 då utsläppen kan minska med 25–30 procent.
– Utifrån vad vi sett nu så ser vi det som rimligt, man måste börja där man står. Nu har vi låga produktionsnivåer och en efterfrågan som är större än tillgången, det är orealistiskt att börja för högt om det innebär att vi inte kan uppfylla kraven eller tvingas köpa in bränslen som av olika skäl inte är bra, säger Niklas Nordström.
Den föreslagna reduktionsplikten skulle bara gälla i Sverige. Det kan innebära att vissa flygbolag antingen väljer att tanka utanför Sverige eller att frakta mer bränsle än nödvändigt.
Lars Andersen Resare påpekar att tillgången på biobränsle i världen, bortsett från i Nordamerika, är extremt begränsad, och att SAS inte vill transportera bränsle i onödan, utan använder det direkt där det finns tillgängligt.
– Det biobränsle vi använder under 2019 tankas på flygplatser i Nordamerika, eller transporteras till Gävle från Finland, det sistnämnda tankas främst på Arlanda, säger Lars Andersen Resare.
Eftersom biobränslen är dyrare än fossila motsvarigheter kan förslaget innebära höjda priser på flygbiljetter. I utredningen beräknar man att priset för en interkontinental resa kan höjas med 250 kronor år 2030.
– Till skillnad från flygskatten så är det här ett sätt att göra flygresan grönare och då tror jag folk har en förståelse för att priset kanske ökar, då blir det kanske enklare att lägga det på biljetten, säger Niklas Nordström vid Svenskt Flyg.
Men flygets successiva övergång till användande av biobränsle löser inte alla miljöproblem som kopplas till transportformen. Biobränsle i sig är inte nödvändigtvis miljövänligt enligt Jana Moldanova på Svenska Miljöinstitutet.
– Om man till exempel skövlar skogar för att odla biobränsle, eller använder grödor som palmolja eller soja, som kräver stora arealer, så är det inte miljövänligt. Om man använder fel typ av material eller processer vid tillverkningen av biobränsle så kan det till och med få ett större ekologiskt avtryck än fossila bränslen, säger hon.

Ivan Solander
ivan.solander@dn.se "

" Starkt sug efter laddbara bilar – prognosen skruvas upp

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Det är fortsatt deppigt på nybilsmarknaden. I februari sjönk nyregistreringarna med 15 procent. Men laddbara bilar fortsatte att öka. Andelen nära fördubblades till tolv procent.

Att nyregistreringarna skulle visa minus även i februari var väntat. Men nedgången blev djupare än i januari, som backade 11 procent. Nyregistreringarna har fallit varje månad sedan augusti i fjol.
– Det var väntat med en minskning även i februari. En viss konjunkturavmattning samt kvardröjande effekter av den nya testmetoden WLTP, som medfört förlängda leveranstider, har påverkat marknaden negativt, säger Jessica Alenius, vice vd för Bil Sweden.
– När det gäller effekterna av det nya fordonsskatten bonus malus, som gjorde att många passade på att köpa och registrera sina bilar före 1 juli förra året, är vår bedömning att den effekten nu till stor del klingat av.
Samtidigt säger Jessica Alenius att jämförelsen görs med ett starkt februari förra året, som var den tredje bästa februarimånaden någonsin för nya personbilar.
Laddbara bilar fortsatte att öka i februari. Takten är nu så hög och stabil att Bil Sweden väljer att skruva upp sina prognoser.
– Vi har nyligen justerat upp vår prognos för antalet nyregistrerade laddbara bilar år 2020 och 2021 med närmare 10 000 bilar per år. Andelen laddbara bilar av nybilsregistreringana väntas enligt den nya prognosen uppgå till 24 procent under 2020 och 30 procent under 2021, jämfört med 19 respektive 25 procent enligt den tidigare prognosen, säger hon.
Tittar man på tio-i-topp i hittills i år är Volvo i topp följt av Volkswagen, precis som under helåret 2018, men nya är Kia med modellen Niro, som finns som hybrid, laddhybrid och ren elbil samt Mitsubishi med laddhybriden Outlander. De har kört in på sjätte respektive sjunde plats.
Bästsäljande elbil hittills i år är Renault Zoe följd av Nissan Leaf.

Lasse Swärd
lasse.sward@dn.se "

" Vår projektbil Saab 9-3X tillbaka där allt började

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Den blev vår för ett år sedan. Snart ska vi skiljas från den. Tårar lär trilla, för den Saab 9-3X vi på DN Motor köpte in som begagnad långtestbil har charmat oss med både sin historia och alltjämt goda tillförlitlighet. Som belöning har den fått ”åka hem” till Trollhättan.

Berättelsen om Saabs uppgång och fall är både vacker och sorglig. Och redan berättad. Punkt för den delen av historien här.
Saab lever alltjämt, både vår 9-3X av årsmodell 2010 och alla andra Saabar världen över som har undgått förgängelse. Med det som utgångspunkt styr jag ut från Stockholm sent en söndagseftermiddag i februari, med Mariestad som ett fängslande första stopp efter 30 mils problemfri körning.
Utmärkt sömn följer i cell nummer 1225 i fångvårdsanstalten, omvandlad till hotell och vandrarhem. Vid dess port får 9-3:an välförtjänt vila.
Måndagen gryr. En polis vid Lunden på riksväg 44, med radarpistol i högsta hugg, har inget att hämta från oss. 70-gräns ska hållas.
Med gps-hjälp landar vi vid lunchtid hos Orio, bildelsföretaget som tidigare hette Saab Automobile Parts. Med placering nästan vägg i vägg med välrenommerade Saab Car Museum i Trollhättan ser Orios medarbetare till att reservdelar till det insomnade märket säkras, både nytillverkade sådana och renovering av befintliga delar.
Det märks direkt att det finns ett stort hjärta för Saab här på kontoret i Trollhättan.
– Nya 9-5 var konstruerad av Saab som en Saab, det är fel att kalla den för en kopia av ett annat bilmärke, säger Alan Ludwell med eftertryck. Han är britten som i unga år kom till Trollhättan och sökte jobb som ingenjör hos Volvo Flygmotor.
– Men Volvo ville inte ha mig, de jobbade med militära produkter och jag var ju utlänning. Då gick jag rakt över gatan till Saab. Och där fick jag jobb, säger Ludwell, som i rollen som försäljningschef än i dag har Saab som sitt arbetsmaterial.
Hjärta är en sak, men inget som bildar affärsmässig grund för näringsverksamhet. Det gör däremot de cirka 250 000 Saabar som ännu rullar i Sverige. Dessa bilar tillsammans med de runt 750 000 Saabarna i övriga världen är Orios fokus.
– Men vi är försiktiga med att använda varumärket Saab, det tillhör försvarskoncernen Saab AB. Vi använder Saab Original som beteckning på våra produkter, längre än så kan vi inte gå, säger Urban Edin, ansvarig för marknadsföring och kundrelationer, om de tusentals delar från leverantörer i både Sverige och utomlands som Orio levererar vidare.
Själva distributionsnavet i detta ligger i företagets stora lager i Nyköping.
Innan denna road trip för oss dit styr jag dock vår 9-3X norrut i Trollhättans täta trafik, till fabriken där vår projektbil för 16 644 mil sedan rullade av bandet den 28 augusti 2009, som årsmodell 2010. En mycket förstående väktare i nuvarande fabriksägaren Nevs vaktkur låter mig ställa upp Saaben framför grinden för fotografering. Här blev du till ...
Ut på vägen igen, riktning nordost på den till stora delar så bedrövliga E20. Det hinner bli sent innan vi får nattvila hos ett bed and breakfast i sörmländska Vingåker. Under följande förmiddag lyser solen över oss under de återstående knappa nio milen till Nyköping. Hos OKQ8 intill stadens busstation får Saaben en automattvätt modell större.

Dan Samuelsson, operativ chef, och Bengt Ekholm, kundtjänstmedarbetare, öppnar en av portarna in till Orios gigantiska lager i Nyköpings utkant. Snart står vår nytvättade projektbil inne i byggnaden, med det väldiga hyllsystemet bildande bakgrund. Vi hade bett om den bilden – och vi får den: Vår Saab omgiven av delarna som tillsammans kan hålla ihop just en Saab.
Verksamheten som handlar om bilmärket växer inte längre. Logistiktjänster för andra kunder ger viss kompensation.
– Oundvikligt att den delen minskar, takten har planat ut. Men vi vill hålla bilarna rullande så länge som möjligt, säger Dan Samuelsson.
Han försäkrar att det finns mycket Saab-hjärta på arbetsplatsen:
– För många var det smärtsamt att se moderbolaget gå i konkurs. Det finns helt klart en stolthet här i Nyköping att få jobba för Saab. Det är alltjämt så.

Kalle Holmberg
kalle.holmberg@dn.se "

" Nervös väntan på verkstadens omdöme

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Vår projektbil sade ifrån om att den önskade få service. Okej, vi lämnade den till Mats Riesel Bilservice i Solna, expert på just Saab. ”Er bil är bra”, löd hans omdöme efter slutförd service.

Det ska erkännas; Riesels korthuggna men positiva besked var en lättnad för oss på redaktionen. Inte så att vi väntade oss någon dödsdom över vår Saab 9-3X, ändå skönt få höra att allt stod rätt till. Det klonkande ljud i framvagnen som kunnat noteras visade sig vara ett krängningshämmarstag som gjort sitt. Ingen ovanlig åkomma på 9-3-modellerna och inte heller kostsamt att få åtgärdat: 462 kronor.
Mats Riesel har jobbat med att serva och reparera Saabar sedan 1975.
– Jag är uppväxt med Saab, alltid haft armarna nere i såna där, säger veteranen när han visar runt i verkstaden i Solnastadsdelen Huvudsta.
Han är inte precis de många ordens man. Och någon nostalgisk vurm för den svenska klassikern är svår att ana, den blonde nöjer sig med att konstatera att ”det var tråkigt att Saab gick i graven”. Säger att vad gäller hans rörelse så noterade han inte någon skillnad när Saab slutade tillverkas.
– Har levt på Saab förr och lever på Saab nu. Nya kunder hittar hit på inrådan från tidigare kunder, säger Riesel, som följer devisen att ”sitta still i båten för att se vad som händer”.
Vad gäller vår projektbil så kommer han in på ämnet fyrhjulsdrift, något han inte imponeras av.
– Man bör fråga sig om man verkligen behöver fyrhjulsdrift, en dyr konstruktion som ger högre bränslekostnad. Och börjar den krångla så kostar det stora pengar.
Gamla bilar är inget Mats Riesel fyller fritiden med:
– Fiskar hellre med mina söner. Eller ägnar mig åt hästar tillsammans med frun och dottern.
Kalle Holmberg. kalle.holmberg@dn.se "

" Lasse Swärd: Varför fick inte Volvo visa vägen?

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Hur tänker Volvo kring elbilarna? Många minns löftena från juli 2017 att Volvo kör in en elmotor i alla sina nya bilar från 2019.

Vi är där nu, men den senaste modellen V60 Cross country går endast att få med bensin eller diesel.
Den som önskar en laddbar Volvo får vänta länge. Inga leveransbesked kan ges. Den som vill köpa en renodlad elbil från Volvo får vänta ännu längre.
Enda alternativet med el är från Polestar, prestandamärket i Volvo-gruppen. Bilen heter Polestar 2 och visades i veckan (mer på nästa uppslag). Men inte heller den går att få i år. Den börjar byggas först nästa år – i Kina.
Vid det laget har huvudkonkurrenten Tesla Model 3 redan hunnit uppdateras flera gånger och blivit ännu svårare att köra ikapp.
Varför blir Polestar först med eldrift? Varför fick inte Volvo visa vägen?
Än mer besvärande blir det när man ser hur förtvivlat svårt Volvo fortfarande har att leverera laddhybrider. Varför?
Är det för att skydda försäljningen av vanliga avgasbilar så länge som möjligt? Eller visar det hur svårt det är för en liten tillverkare som Volvo att få företräde hos de stora batteritillverkarna?
Efterfrågan på battericeller växer långt snabbare än kapaciteten hinner byggas ut. Den planerade jättefabriken i Skellefteå täcker bara en mindre del av Volkswagens väntade behov. Lägg till planer hos BMW, Mercedes med flera så förstår man vidden av problemet.
Teslachefen Elon Musk kan bara mysa. Han har sett om sitt hus. Han har redan en egen megafabrik i gång. Han har ett eget nät av superladdare. Han har styrkan i varumärket. Och nu sänker han priset på Model 3.
Polestar är okänt för de flesta i världen. Tanken är väl att bilens prestanda ska tända publiken, lyfta varumärket och att det smittar av sig på Volvos kommande modeller. Det är väldigt mycket förhoppning i det.

Lasse Swärd
lasse.sward@dn.se"

"Rött ljus: Varför har vi inte fler mackar för vätgas? "

" Så mycket kostar service på elbilen

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

En elbil har betydligt färre delar som behöver service och underhåll än en konventionell avgasbil. Elbilen borde därför vara billigare att serva på verkstad. Är det så? Ja - och nej, visar vår undersökning.

Elbilar kostar i regel mindre än konventionella bilar att serva. Hyundais modell Kona är ett bra exempel. Första servicen för eldrivna Kona Electric kostar 1 274 kronor. Motsvarande arbete för bensindrivna Kona 1,0T kostar 2 369 kronor.
Det är oljebytet som gör skillnad. Ett filter och några liter olja betyder tusenlappen mer i servicekostnad för en traditionell Otto-motor.
Det finns undantag. Tesla tar ordentligt betalt för service: 4 900 kronor för en basservice på en Model X. Model 3 hamnar mellan 4 000 och 5 000 kronor för första servicen (exakt pris är ännu inte fastställt) men behöver service endast vartannat år.
Nissanverkstäderna tar också bra betalt för att serva elektriska Nissan Leaf. Märkesverkstaden Mobility Motors i Stockholm tar 2 955 kronor för första service.
Det är inte dyrt jämfört med vad en bensindriven bil kostar. Men med tanke på att verkstäderna mest ägnar tid åt kontroller är det mycket pengar. Om bilen är frisk har bara kupéfiltret bytts ut.
En elmotor är nämligen i princip servicefri. Ingen olja, inget oljefilter. Inga tändstift, ingen kamrem, ingen vattenkylning. Ingen kylarglykol att kontrollera. Inga oljeläckage att leta efter, inga packningar som ger sig. Det finns heller ingen växellåda som kan spöka och läcka olja. Elmotorer har direktdrift.
Men elbilen behöver ändå kontrolleras. På Nissan-verkstaden har mekanikern ett serviceschema med 63 kontrollpunkter för en Nissan Leaf. I huvudsak gäller kontrollerna samma funktioner som vid servicen av en konventionell bil. Däcktrycket kontrolleras, man känner på vindrutetorkarbladet. Dörrarna öppnas och stängs – behöver de smörjas?
Spolarvätskenivån kontrolleras, liksom strålkastare och hjulupphängning. Många kontrollpunkter känns också igen från kontrollbesiktningen.
Med tanke på att en kontrollbesiktning också är omfattande är prisnivån hög på märkesverkstäderna. Bilprovningen tar omkring 400 kronor för en kontrollbesiktning. Snarlika kontroller som görs på Nissan-verkstaden kostar sju gånger mer.
Vissa elbilsspecifika kontroller görs dock bara på serviceverkstaden. Laddporten kontrolleras, och verkstaden gör också ett konditionstest av batteriet. Men med tanke på den begränsade omvårdnad en elbil behöver framstår servicekostnaden ändå som ogenerat hög.
Men att strunta helt i servicen kan få konsekvenser.
Dels blir man förmodligen utan uppdateringar av mjukvaran. En annan bra anledning till att besöka verkstaden är att få bromsarna kontrollerade. Just för att bromsarna används sällan i en elbil är det extra viktigt att oken kontrolleras. Om inte bakbromsarna används alls under en längre tid kommer de garanterat att börja kärva.
Slutligen handlar det om garantin. Normalt sett kräver nybilsgarantin att bilägaren utför den service som tillverkaren rekommenderar. Men viktigare för elbilarna är hur den långa batterigarantin påverkas. Tesla har ingen koppling mellan service och garantigivningen.
Både nybils- och batterigaranti gäller oavsett om bilen har servats eller inte. Nissan kräver däremot att servicen har utförts enligt tillverkarens rekommendationer.

– Vi kräver inte märkesverkstad men kunden måste kunna visa att servicen är utförd enligt våra rekommendationer, säger Alexandra Österplan, informationschef på Nissan.
Andra tillverkare kräver inte att servicen är gjord, men friskriver sig för vissa batterifel.
”Garantin på högspänningsbatterier gäller inte om felet har orsakats av att batteriet inte har använts, hanterats eller underhållits som beskrivet i instruktionsboken”, säger Volkswagen.
Att serva elbilen ordentligt under garantitiden kan därför betala sig – om inte annat i form av bättre andrahandsvärde.

Mikael Stjerna "

"Fakta. Stor skillnad mellan olika märken

Hyundai Kona electric
(Hyundai Kona 1,0T bensin)
Service 1 år: 1 274 kr (2 221 kr).
Service 2 år: 2 562 kr (4 358 kr).
Service 3 år: 1 274 kr (2 221 kr).
Batterigaranti: 8 år/20 000 mil.
Krav: Service enligt tillverkarens rekommendationer.
Priser från Hyundai Center, Stockholm.

Kia e-Niro
Service 1 år: 749 kronor.
Service 2 år: 2 205 kronor.
Service 3 år: 749 kronor.
Batterigaranti: 7 år/15 000 mil.
Krav: Service enligt tillverkarens rekommendationer.
Priserna kommer från generalagenten.

Nissan Leaf
Service 1 år: 2 955 kronor.
Service 2 år: 3 317 kronor.
Service 3 år: 3 155 kronor.
Batterigaranti: 8 år/16 000 mil.
Krav: Service enligt tillverkarens rekommendationer.
Serviceavtal kostar 5 700 kronor för tre servicetillfällen.
Priser från Mobility Motors, Stockholm.

Tesla Model 3
Service 2 år: ca 4 500 kronor.
Service 4 år: ca 5 500 kronor.
Batterigaranti: 8 år/16 000 mil. (19 200 mil för Long Range-batteriet).
Krav: Inget krav på genomförd service.
Priserna kommer från generalagenten.

Volkswagen e-Up
Service 1 år: Ej service första året.
Service 2 år: 2 314 kronor.
Service 3 år: 3 355 kroor.
Batterigaranti: 8 år/16 000 mil.
Krav: Ersätter inte fel som beror på bristande service.
Serviceavtal kostar 99 kr per månad (totalt 3 564 kr) för totalt 4 500 mil/3 år.
Priser från Din Bil, Stockholm.

Volkswagen e-Golf
Service 1 år: Ej service första året.
Service 2 år: 3 014 kronor.
Service 3 år: 4 055 kronor.
Batterigaranti: 8 år/16 000 mil.

Krav: Ersätter inte fel som beror på bristande service.
Serviceavtal kostar 99 kronor per månad (totalt 3 564 kr) för totalt 4 500 mil/3 år.
Priser från Din Bil, Stockholm.

Slutsats: Elbilar är inte servicefria, och de kostar en del på serviceverkstaden. Men jämfört med vad en bensindriven motsvarighet är elbilen billig. Den bensindrivna Kona 1,0T kostar de tre första åren 3 690 kronor mer i service än Kona Electric. "

" Polestar 2 – kan den ge Tesla Model 3 en match?

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Göteborg. Volvo tar upp kampen med Tesla och lanserar elbilen Polestar 2.

För att visa miljömedvetenhet skedde den första visningen digitalt.
När Volvo lanserar nyheter brukar inte sällan journalister från hela världen flygas in till Göteborg. Men när biltillverkaren presenterade den andra modellen från sitt prestandamärke Polestar skedde det via en webbsändning, som följdes av över 5 000 personer.
Enligt Brent Ellis, som är kommunikations- och pr-ansvarig på företaget, var ett av skälen att man ville nå en stor publik över hela världen.
– Men det betyder också att vi kan realisera ett av våra stora mål som elbilstillverkare, att förbättra luftkvalitén, genom att vi inte flyger in ett hundratal besökare till Göteborg för ett relativt kort evenemang, sade Ellis, som tror att företaget kommer att genomföra fler digitala lanseringar i framtiden.
Polestar kan beskrivas som bilen för den som gillar Volvo, men vill ha lite mer. Den första modellen, som lanserades i fjol, var en laddhybrid med 600 hästkrafter med Volvo S90-modell som grund och med ett pris på över 1,5 miljoner kronor. Polestar 2 är en renodlad elbil, som förväntas ta upp kampen med Teslas omtalade Model 3.
– Tesla har satt en ny nivå. Det här är vårt bidrag till hållbar elektrisk mobilitet, sade Polestars vd Thomas Ingenlath, tidigare chefdesigner på Volvo, under presentationen inför en entusiastisk publik.

Volvo Cars köpte Polestar Performance 2015 efter att man haft ett samarbete inom motorsport. Polestar blev ett eget bolag under Volvo Cars för två år sedan och har efter investeringar från både Volvo och huvudägaren Geely låtit bygga en ny fabrik i Kina.
Företagets andra modell är en femdörrars halvkombi, som kommer att börja tillverkas i i februari med sikte på marknaderna i Kina, Kanada, Kalifornien samt sex europeiska länder, däribland Sverige och Norge.
Bilens kraftiga batteripaket på 78 kWh (kilowattimmar) räcker för färd upp till 50 mil, enligt den tuffare körcykeln WLTP. Bilen öppnas och startas med hjälp av mobiltelefonen. Navigations- och underhållningssystemet är utvecklats tillsammans med Android och Google.
– Men har du ingen Android behöver du inte vara orolig. Det fungerar med Iphone också, sade Ingenlath, som också verkar speciellt nöjd med bilens ovanligt smäckra sidospeglar och att sätesklädseln inte är i läder.
– Bye, bye, Dumbo, sade han under presentationen och syftade på att många bilars speglar ser ut som elefantöron.
Polestar 2 kommer att kosta mellan 420 000 och 630 000 kronor beroende på vilken tilläggsutrustning man väljer. Till en början kommer bara den topprustade versionen att säljas. Den så kallade folkteslan, Modell 3, kostar i Sverige runt 650 000 kronor, men har å andra sidan några mils extra räckvidd.
Den som inte vill köpa sin Polestar kan abonnera på den.
– Inget stök, bara en enda räkning för bilisten, sade Ingenlath, som redan kan se fram mot nästa modell.
Polestar 3 kommer att bli en elektrisk suv.

Jens Littorin
jens.littorin@dn.se "

"Fakta. Polestar 2
Pris: 39 900–59 000 euro. (Första året säljs bara den topputrustade versionen.)
Motor: Två elmotorer, en fram och en bak. 408 hästkrafter, vridmoment 660 Newtonmeter.
Räckvidd: Upp till 50 mil.
Acceleration 0–100 km/tim: 5 sekunder.
Batterier: 78 kWh.
Finesser: Bilen öppnas och startas via din mobiltelefon. "

" Kan flygskam lösa framtidens resande?

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Uppdateringen känns till en början bekant. ”Varma hälsningar från paradiset”. En apelsinfärgad solnedgång, en öde strand, två solstolar.

Men det finns ett PS i författaren Katarina Wennstams semesteruppdatering på instagram. En lång förklaring som kretsar kring varför hon har valt att flyga till tolv timmar till solen.
Omedelbara reaktioner och frågor från kontot ”Aningslösa influencers” följer: ”Har du funderat på om det är nödvändigt att posta inlägg från flygresmål?”
Det finns framför allt tre saker som var och en av oss kan göra för att minska vår klimatpåverkan. Vi kan äta mindre kött, värma upp bostaden miljövänligt – och långflyga mindre.
Många av oss behöver nu ställa om vår livsstil. Och det innebär ett inre dealande: Vad kan jag leva med? Vad är rimligt att avstå?
DN:s Karin Eriksson och Nicklas Thegerström har intervjuat det tidigare språkröret Maria Wetterstrand. Hon har lämnat toppolitiken men tackade ja till regeringsuppdraget att ta reda på om det går att minska utsläppen i luften. I förlängningen kan det ge ett svar på frågan: kommer vi att kunna fortsätta flyga?
Maria Wetterstrand har själv barnen på ena sidan Östersjön och arbetar på den andra.
– Detta är mitt ständigt dåliga miljösamvete. Jag har i många år intresserat mig för vilka möjligheter som finns att göra flyget lite mindre dåligt.
”Sluta skamma!”, uppmanar Katarina Wennstams följare dem som kritiserat hennes solnedgångsbilder.
Är flygskam lösningen? Eller finns det andra möjligheter?
Välkommen till veckans DN Lördag.
Matilda E Hanson matilda.e.hanson@dn.se "

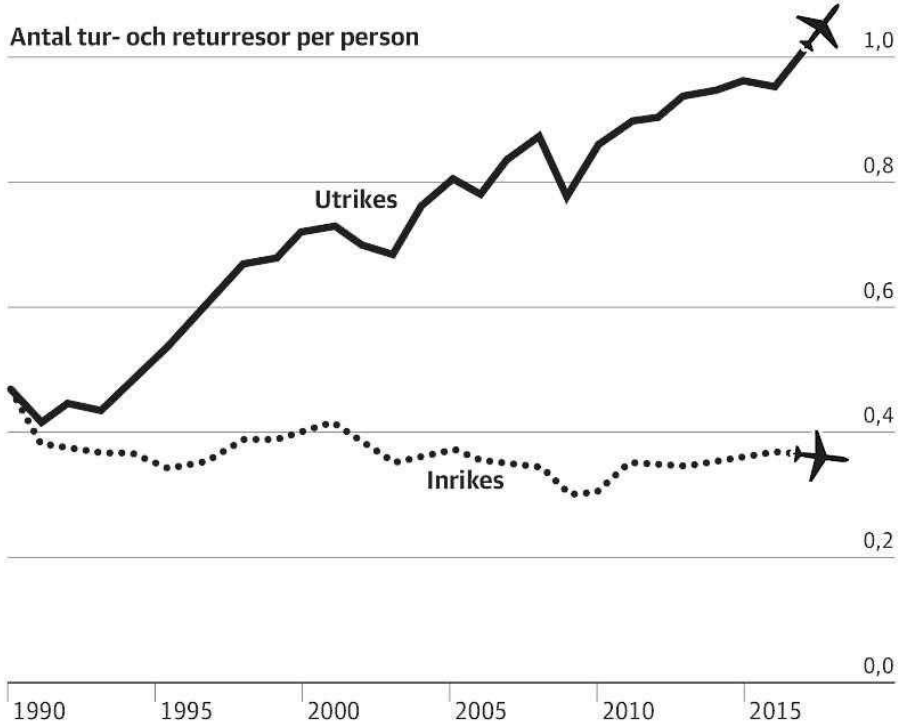

"Maria Wetterstrand: Man kan vara radikal utan att vara arg

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

I närmare åtta år har Maria Wetterstrand tackat nej till det mesta för att slippa ångesten som kom i spåren av toppolitiken. Men hon tackade ja till uppdraget att granska hur utsläppen från flygen kan minska. – Det är omöjligt att lösa klimatfrågan utan politik, säger hon. Svenskarnas flygutsläpp är fem gånger så stora som - genomsnittet i världen. ”Detta är mitt ständigt dåliga miljösamvete”, säger Maria Wetterstrand.

anske finns framtiden i ett vitt plåtskåp på Kungliga tekniska högskolan i Stockholm.
I liten skala pågår företaget Swedish biofuels banbrytande produktion. Slutprodukten går att beskåda i en glasflaska med genomskinlig vätska. Det är biobränsle som kan användas i ett flygplans jetmotorer. Maria Wetterstrand tittar uppmärksamt: några deciliter hopp i en global klimatkris.
○ ○ ○
Det har gått nästan åtta år sedan hon slutade som språkrör för Miljöpartiet.
Det var en av det tidiga 2000-talets mest populära politiker som sa farväl.
I en undersökning hösten 2010 uppgav nära sex av tio att de hade stort eller mycket stort förtroende för Maria Wetterstrand, en mycket hög siffra för en partiledare i ett så litet parti.
De rödgröna hade misslyckats med att vinna riksdagsvalet 2010, så hon kunde lämna topppolitiken helt och flytta till Finland med sin familj. Sedan våren 2017 är hon vd för konsultbyrån Miltton purpose, som arbetar med strategisk hållbarhet med företag i Norden och Baltikum.
– Jag har tackat nej till väldigt mycket genom åren, konstaterar hon.
Det händer att hon sitter i tv-soffor och svarar på frågor om politik. Men med viss vånda.
Miljöpartiet har haft stökiga år, och Maria Wetterstrand vet mycket väl att det kan bli jobbigt när gamla språkrör lägger sig i.
– Det var mitt löfte när jag lämnade att jag inte ska skriva sura debattartiklar i DN om att partiet har förlorat sin själ, säger hon.
En intervju kan också innebära ett enormt stresspåslag för en före detta toppolitiker. Det ska Maria Wetterstrand berätta mer om senare. Hon funderade innan hon tackade ja till den här intervjun.
Men det fanns saker att säga. Om klimatet och samtalsklimatet. Om behovet av politik och problemen med att vara politiker. Och om det som på kanslisvenska kallas: ”M 2018:01. Utredning om styrmedel för att främja användning för biobränsle för flyget.”
Går det att minska utsläppen?
Det är frågan som Maria Wetterstrand ska svara på.
○ ○ ○
Vintern 2019 har Greta Thunbergs skolstrejk för klimatet gått på export till Europa. På Instagramkontot ”Aningslösa influencers” kritiseras kändisar som ger sig ut på långresor. DN-krönikören Fredrik Strage lovar att avstå sina 7 750 bonuspoäng för att stanna på marken. Vid middagsborden och i sociala medier pågår debatten.
Flyg lyfter numera från minerad mark.
– En del tycker kanske att vi inte ens ska prata om biobränsle, för då ger man sken av att man kan fortsätta flyga, säger Maria Wetterstrand.
Att flyget väcker känslor är egentligen ingen nyhet.
Reaktionerna blev starka när Miljöpartiet för elva år sedan lanserade visionen om att ersätta allt inrikesflyg söder om Sundsvall med

snabbtåg. Maria Wetterstrand minns hur hon blev utskälld om hon själv syntes ombord på ett plan.
Men uppmärksamheten runt flyget är på en helt annan nivå nu.
– Det har kommit en rad forskarrapporter och det är en väldigt stark trend just nu att klimatdebatten handlar om individuellt ansvar. Då finns det två saker som sticker ut i vårt beteende, och det är köttkonsumtion och flygresor, säger hon.
Sverige är ett litet land, men svenskarna flyger mycket. Utsläppen från en medelsvensks flygresor är cirka fem gånger högre än det globala genomsnittet.
Men vad gör man, när det inte finns hållbara alternativ? Det har Maria Wetterstrand fått grubbla över, många gånger.
Som utvandrare med två barn i Finland och släkt och jobbuppdrag i Sverige behöver det tidigare språkröret korsa Östersjön ganska ofta. Hon betraktar färjan som ett lika dåligt alternativ för miljön som flyget.
Så när hon fick en förfrågan om att bli regeringens särskilda utredare för att analysera flygets användning av biobränslen , då kunde hon helt enkelt inte säga nej.
– Detta är mitt ständigt dåliga miljösamvete. Jag har i många år intresserat mig för vilka möjligheter som finns att göra flyget lite mindre dåligt. Och då kändes det roligt att få gräva ner sig ännu lite mer i det, säger hon.
○ ○ ○
Det är lika bra att avslöja direkt. En statlig utredning vårvintern 2019 kommer inte att ha alla svar. Biodrivmedel kommer aldrig att lösa alla flygets problem.
– Man får avsevärt mindre klimatpåverkan. Men man kommer aldrig ned till noll så länge man använder resurser, säger Maria Wetterstrand.
Utredningens förslag innebär i korthet att Sverige inför vad som kallas reduktionsplikt för flyget. Det innebär att de som säljer drivmedel får krav på sig att minska utsläppen med en viss andel, genom att blanda i biobränsle.
Det stora problemet fångas i den lilla flaskan på KTH: Tillgången på biobränsle är begränsad, även om storbolag som Preem är på väg att trappa upp produktionen.
Därför föreslår utredningen att reduktionsplikten blir ganska begränsad under de första åren – en minskning av utsläppen från cirka 1 till cirka 5 procent fram till år 2025. Den stora effekten på koldioxidutsläppen kommer att synas framemot år 2030. Till dess kan utsläppen minska med 25–30 procent.
– En del kommer att tycka att vårt förslag är mesigt. Men det handlar om den bristande tillgången på biodrivmedel och den tid vi bedömer det tar att få upp volymerna. Vi vill inte införa krav som det inte går att leva upp till, säger Maria Wetterstrand.
Utvecklingen i biobränslebranschen har ändå kommit långt, jämfört med planerna på elflyg och hybridflyg, som kan ta många decennier att förverkliga.
Jag märker att jag ställer samma fråga om och om igen, och att Maria Wetterstrand omsorgsfullt undviker att ge snabba eller enkla svar.
Går det att fortsätta flyga?
– Det kommer att fortsätta vara en helt individuell bedömning, säger hon.
– Det är klart att ju mindre vi flyger, desto lättare blir det att ersätta bränslet med biodrivmedel. För dem som behöver flyga även i fortsättningen, framför allt på sträckor där det inte finns många andra alternativ.
○ ○ ○
Utanför kansliet för statliga utredningar nära Karlaplan återförenas ett gammalt radarpar i svensk politik: Maria Wetterstrand och Peter Eriksson, som numera är minister för internationell utveckling.

Våren 2002 fick de uppdraget att gemensamt leda de gröna, som med månader till riksdagsvalet låg långt under spärren till riksdagen i opinionsmätningarna.
De bokade bord på en restaurang i Gamla stan för att till att börja med att se om de kunde reda ut vem som skulle ta vilken debatt i tv. Det där hade partistyrelsen fått sköta tidigare, när språkrören grälat om uppdragen.
– Vi var klara med uppdelningen innan vi ens hade fått in maten, minns Maria Wetterstrand.
De nya språkrören struntade i prestigen.
De beslöt att den som uttalade sig först fick bestämma vad de skulle tycka. Det sprack två gånger på nio år, när de inte hann stämma av innan de fick frågor från journalister på olika håll. Det ena gällde tolkningen av en folkomröstning i Nederländerna. Det andra var frågan om hovet skulle få extrapengar till kronprinsessan Victorias bröllop.
– Peter sa nej och jag sa ja, minns Maria Wetterstrand.
De hade olika roller. Han var strategen som inte ryggade för att ta konflikter internt. Hon var den populära budbäraren som månade om sammanhållningen.
Bad cop. Good cop.
Rollfördelningen förändrades lite när Maria Wetterstrand gick ut och gjorde klart att hon ville slopa kravet på EU-utträde.
– Det knaprade lite på min popularitet i partiet. Men det höjde mig nog i Peters ögon när jag tog den svåraste striden av dem alla. Då kände han att det var värt det att jag hade byggt upp mitt förtroendekapital, säger hon.
○ ○ ○
Även under Maria Wetterstrands år som språkrör väckte bränslen het debatt.
Först handlade det om höjd skatt på villaoljan.
– Där satt jag i tv-debatter i början av 2000-talet och så började man med inslag med en gammal tant som satt och petade in pinnar i sin gamla vedspis, för att visa att så här kommer det att bli nu, tanterna kommer att frysa ihjäl när vi inför den här skatten och glesbygden kommer att avfolkas och tre år senare så hade utsläppen minskat med 70 procent och tanterna hade inte frusit ihjäl och glesbygden hade inte avfolkats.
I dag är det nästan ingen som använder oljepannan för att värma upp sitt hus, och fossila bränslen är på väg att fasas ut inom fjärrvärmen.
– När man började omställningen var det ingen som trodde att det skulle gå, säger Maria Wetterstrand.
Miljöfrågorna fick en undanskymd plats i valet 2006. Moderatledaren Fredrik Reinfeldt och allianspartierna hade andra prioriteringar. Men samma höst kom slutrapporten från FN:s klimatpanel, och få politiker kunde blunda för larmen om den globala uppvärmningen.
Reinfeldt bytte budskap till partikamraterna: ”Förändra er eller dö.”
– Han hade en jättefin presskonferens, och som en blinkning till oss miljöengagerade människor var han iklädd grön stickad tröja. Det var på riktigt, säger Maria Wetterstrand.
Sverige var ordförande i EU under klimattoppmötet i Köpenhamn i december 2009. Ett möte som många skulle beskriva som en besvikelse.
Sex år senare fick världens ledare en ny chans. I Parisavtalet förband de sig att minska utsläppen av växthusgaser. Men sedan då? Maria Wetterstrand saknar flera nivåer i debatten.
– Det har rört sig mot att handla om mycket mer om individen och väldigt lite om nationell politik och internationell politik och EU-politik, säger hon.
○ ○ ○
De politiska motståndarna hävdade att Miljöpartiets kvinnliga språkrör behandlades alldeles för okritiskt av medierna. Journalister anklagades

för att sympatisera med Miljöpartiet, och en undersökning från Göteborgs universitet skulle ge kritikerna vatten på sin kvarn.
Men relationen mellan Maria Wetterstrand och olika journalister kunde innehålla friktion.
Ibland uppfattades hon som taggig. Hon upplevde att reportrar – även jag, vid ett tillfälle – var ute efter henne.
– Det fanns en stark önskan att komma åt mig med någonting, eftersom jag hade väldigt höga förtroendesiffror. Då fanns det inget intresse för politik egentligen, utan det var bara fokus på om man släckte lampan på Earth hour och vilken bil man körde och vilka kvitton man hade lämnat in till riksdagen och vilka vabdagar som man hade tagit ut.

Du kände dig jagad?
– Ja, jag blev jättestressad, jag blev lätt paranoid, fast jag inte hade något att dölja. För man vet att medierna kan förstöra ens liv och omöjliggöra hela ens framtida karriär.
Maria Wetterstrand berättar hur hon förbjöd sin dåvarande man att ta med sin bil från Finland. Ingen fick misstänka att hon smet från trängselavgiften genom att åka i en utlandsregistrerad bil. När paret skulle flytta från en lägenhet var pappersåtervinningen full, så han slängde en hög papper i de vanliga soporna.
Då ringde en granne.
– Han var allmänt hotfull och berättade att han hade tagit bilder på soporna, som han skulle försöka sälja till Aftonbladet och Expressen. Och han berättade att han hade hållit utkik efter den där finländska bilen.
Att ständigt vara påpassad. Det gör saker med en människa. Maria Wetterstrand säger att hon förstår att mediernas granskning är viktig. Men hon kan fortfarande bli illamående när hon ser hur enskilda politiker utsätts. Även människor vars åsikter hon verkligen ogillar.
– Kommer du ihåg när Jimmie Åkesson blev uthängd för sitt spelande? Då var det två personer som gick ut och kritiserade medierna på Twitter. Det var jag och Carl Bildt, säger hon.
Detta är alltså ett vittnesmål från en politiker som, trots granskningar, klarade sig undan stora skandaler. En annan vinnare i förtroendebranschen, Fredrik Reinfeldt, beskrev i självbiografin ”Halvvägs” att ett mediedrev fungerar som maskar som letar sig in i ”alla kroppsöppningar”.
– Man blir rädd för att försvara kolleger, det tycker jag kanske är det värsta, säger Maria Wetterstrand.
Hon tar ett exempel från i fjol: Granskningen av Isabella Lövins flygresor, när det visade sig att Miljöpartiets språkrör brukade åka business class.
– Att inte statsministern går ut och säger att ”våra ministrar åker business class och vi tycker att det är rimligt”. Att han inte förklarar att det kan handla om status och bekvämlighet och att man ska vara ska vara pigg när man kommer fram. Sånt gör den här typen av journalistik. Att man inte vågar stå upp för sina kolleger. Ingen vågar försvara den som är utsatt i drevet. Inte heller jag.
När tycker du att du svek?
– Ta diskussionen om Åsa Romson och sedan Mehmet Kaplan. Man gör något uttalande, blir överöst med hat från twittrare som av princip hatar nyanser, och sedan orkar man inte mer.
Kulturminister Amanda Lind har nu fått kritik för att hon nämnde Mehmet Kaplan i en hyllning till Miljöpartiets ministrar?
– Ja, precis. Så nu vågar jag ju inte säga någonting om det till dig.
Maria Wetterstrand berättar att hon hade vad hon kallar nyhetsfobi i flera år.
När andra skulle kolla på Aktuellt fick hon gå ut ur rummet. Hon klarade inte att titta.

– Det är som någon som ser en spindel. Man fattar att den inte är giftig, men ändå får man superhöga stressnivåer.
– Men nu läser jag nyheter varje dag. DN och SVT.se.
○ ○ ○
Det är många känslor som omger klimatdebatten år 2019.
Den som uppfattar den globala uppvärmningen som ett djupt existentiellt hot kan ha svårt att hålla sig lugn i debatten. Dessutom kan skam fungera som påtryckning: Det går att skönja ett trendbrott i flygandet.
Maria Wetterstrand tycker att det är bra att hon har vänner som tjatar. Det påverkar hur ofta hon kör bil eller flyger. Men hon väljer ett annat tonläge.
– Man kan vara radikal utan att vara arg. Det är fullt tillåtet och möjligt att ha radikala åsikter utan att vara förbannad, säger hon.
Det är inte bara gröna aktivister som är arga. Vreden kommer från många håll, på många platser i världen.
Gula västarnas demonstrationer i Frankrike började som protester mot miljöskatter på drivmedel.
– Spontant blir man bara provocerad. Vi vet ju att vi måste ställa om, annars kommer det att kosta oss skitmycket, oavsett var vi bor, säger Maria Wetterstrand.
På senare år har hon ändå funderat mer och mer på den där ilskan och på vad politiker behöver göra för att hantera den. På vad som på riktigt är en bra klimatpolitik, som kan övervinna polariseringen och få en bred acceptans.
– Jag är väldigt liberal för att vara miljöpartist, jag ligger ganska långt ut på den liberala kanten. Men jag tror inte att det är lämpligt att tillämpa marknadsekonomiska principer på precis allt. Ibland kan det vara värt pengarna att göra något som inte är marknadsekonomiskt rationellt för att man måste skapa ett samhälle som håller ihop, säger hon.
– Jag tror att det är mycket svårare än vad vi kanske tänkte när vi genomförde den första gröna skatteväxlingen.
Kanske var det den där debatten om villaoljan som fick henne att börja tänka i nya banor. Miljöpartiet ville höja skatten, och såg inga behov av andra åtgärder. Men Socialdemokraterna drev på för att folk skulle få bidrag för att byta sina gamla oljepannor mot bättre värmesystem.
– Och jag har tänkt på det efteråt. Jag tror att det var väldigt viktigt. För även om folk var arga, så blev de mycket mindre arga när det fanns ett investeringsbidrag. Det gick inte att räkna hem ekonomiskt och juristerna på finansdepartementet var säkert arga, men pedagogiskt sett så gjorde det att acceptansen för skattehöjningen blev högre.
Sedan hon lämnade politiken har hon också funderat över hur politiker skulle kunna bli bättre på att stärka varandra över partigränserna. För det finns engagerade miljöpolitiker i många partier.
– Ta när Reinfeldt gick ut på den där presskonferensen i sin gröna tröja. Även om jag blev glad, så gick vi ju ut och sa att hans utspel var ”för lite och för sent”. Tänk då, vad de som är engagerade i miljöpolitiken i Moderaterna hade fått jobba hårt för att få ut Reinfeldt på presskonferensen. Och så fick han ändå bara en klubba i huvudet från Miljöpartiet.
– Där tänker jag att man kanske bara ska applådera när det tas steg i rätt riktning, och spara kritiken till en annan dag.
○ ○ ○
Maria Wetterstrand följer den politiska debatten i Sverige på distans numera. När hon ser stödet för Sverigedemokraterna i opinionsmätningarna tänker hon ibland att hon borde engagera sig mer.
– Jag tänker att man borde gå med i ett parti. Men jag är med i ett parti, säger hon.
En enda gång har hon skrivit på DN Debatt sedan hon lämnade språkrörsposten. Då var Miljöpartiets grundare Per Gahrton

medförfattare och rubriken löd: ”Löfven har missbrukat MP:s respekt för regeringsansvaret.”
– Vi ville ingjuta mod i partiföreträdarna. De skulle känna att de har rätt att ställa krav på ett jämbördigt samarbete, säger Maria Wetterstrand.
Hennes bild av regeringssamarbetet är kluven: Å ena sidan har relationen mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet förbättrats, å andra sidan har Stefan Löfven och hans partikamrater blivit allt svårare att få grepp om.
– De har blivit som slajm, man vet inte var de står. Och det blir kanske inte tydligare av den här regeringsöverenskommelsen heller.

Vad tycker du om den här regeringsbildningen?
– Jag förstår att det är att önska lite mycket, men jag hade önskat att Centerpartiet och Liberalerna var med i regeringen. Då hade man haft en mer jämbördig samverkan och det hade varit en mer intressant konstellation för Miljöpartiet.
– Egentligen skulle det vara perfekt med mittensamarbetet. Man skulle kunna kombinera social rättvisa och ekonomisk effektivitet och en tillräckligt stark klimatpolitik.

Det låter inte som om du är övertygad om att det blir så?
– Det har ju varit lite för mycket av att partierna bara pekar på det som de ogillar hos varandra. Om man inte kan ändra samtalstonen blir det svårt.
Maria Wetterstrand tror att det kan bli svårt att förverkliga delar av januariavtalet – det är komplicerade frågor och många punkter kan tolkas på olika sätt.
– Det är otroligt viktigt att S och MP gör allt som står i deras makt för att leverera, om man vill ha något som helst hopp om att ett mittensamarbete ska vara möjligt framöver. Och det är otroligt otaktiskt av M och KD att gå så hårt åt C och L för att de har gått in i det här samarbetet. De borde hålla dörrar öppna, för det kan finnas en och annan som vill gå igenom den dörren, om inte S levererar.
○ ○ ○
Den statliga utredaren Maria Wetterstrand har samma ideal som politikern Maria Wetterstrand: Hon vill vara grundlig och peka på komplicerade samband.
– Jag kan ju intervjua mig själv om biodrivmedel, för jag kan alla motargument också, och håller med om många av dem, säger hon och skrattar.
Det är klart att det finns invändningar mot att Sverige ensidigt inför krav på utsläppsminskningar, även om andra länder är på väg med liknande lagstiftning. Framför allt finns risken att flygbolagen väljer att tanka någon annanstans.
– När man höjer inblandningsnivån framemot 2030 så får man vara vaksam och ha en diskussion med branschen. Framför allt om flygen väljer att släpa med sig en massa extra bränsle för att slippa tanka i Sverige. Då ökar utsläppen eftersom det blir tyngre flygplan, så det är väldigt dåligt ur klimatsynpunkt, säger Maria Wetterstrand.
Men under arbetet med utredningen har hon mött ett engagemang från branschen.
– Flygbolagen inser att de inte kommer undan den här frågan. Att de måste vara med i den här omställningen på ett starkare sätt än de har varit hittills. De upplever ett tryck från sina egna anställda och från företagskunder och privatkunder. Och väldigt lite talar för att flyget kan ställa om av sig självt.
Stora delar av intervjun görs på ett kafé och en gäst frågar om hon får avbryta för att tacka Maria Wetterstrand för alla insatser.
Det visar sig att kvinnan är miljöpartist, och hon talar hoppfullt om initiativet #jagstannarpåmarken och att det spelar roll om tio miljoner svenskar ändrar kostvanor och resvanor.

– Det gör det. Men jag tror ännu mer på politiken. Jag tror att politiken måste driva fram alternativ så det går att förändra, svarar Maria Wetterstrand.
Hon ser flera skäl till att debatten handlat så mycket om individens ansvar på senare år.
– Dels finns en önskan från människor att svara på frågan ”vad kan jag göra själv?”. Men jag har också en känsla av att man politiskt ha velat få det dit.

Vem är ”man”?
– Den som inte vill ha flygskatt tycker kanske att det är viktigare att fokusera på frivilliga åtgärder. Men även Miljöpartiet har rent taktiskt velat tala om det som är vardagsnära. Då får man en kombination av att de som driver på politiken vill prata om det vardagsnära och så har man andra som gärna vill prata om det vardagsnära för att slippa politiska insatser. Maria Wetterstrand hoppas och tror att klimatfrågan kommer att komma tillbaka till politikerna och näringslivet. Hon citerar efterträdaren Gustav Fridolin: En enskild person kan inte ens bygga så mycket som tjugo centimeters höghastighetsbana.
– Jag är helt övertygad: Det är omöjligt att lösa klimatfrågan utan politik, säger hon.
– Individer och företag kan minska sina klimatfotavtryck. Men de kan inte lösa alla problem. Vi kan inte heller vänta i all evighet på internationella överenskommelser som ska gälla överallt samtidigt. Även fortsättningsvis behövs länder som går före och gör mer.
○ ○ ○
Miljökämpen Maria Wetterstrand behöver politikens hjälp, men behöver politiken hjälp av en person som Maria Wetterstrand?
På måndag lämnar hon formellt över utredningen om flygbränslet till miljöminister Isabella Lövin. Sedan kan hon ägna full kraft åt arbetet med strategisk hållbarhet inom Miltton purpose.

Vad tänker du när du ser spekulationer om dig som minister eller EU-parlamentariker?
– Jag har varit jättetydlig med att jag inte är intresserad av att vara minister. De har ju hört av sig och kollat av, på ett tidigt stadium, och jag har sagt att jag inte står till förfogande. Det var likadant med EU-valet. Folk har frågat om de får nominera mig och jag har sagt nej tack.
Till viss del styrs beslutet av familjelogistiken. Hon har en tillvaro i Finland nu, med barn i skolan. Men hon har också blivit kontinuerligt påmind om pressen i toppolitiken, eftersom hennes exmake Ville Niinistö har haft en utsatt position i perioder, som partiordförande för De gröna och minister.
– Huvudsakligen tror jag faktiskt att jag inte känner lust att vara i en så medialt utsatt position igen. Sedan har det blivit avsevärt mycket bättre med åren och jag har mycket mer distans nu än för fem år sedan. Men även om det skulle kännas okej, så hade jag tackat nej nu på grund av min privata situation, säger Maria Wetterstrand.
Det innebär inte att hon helt försvinner från rampljuset.
– Jag kanske kan göra fler utredningar, det har varit superintressant.

Kommer du någonsin att vara i politiken igen?
– Nej, jag tror inte det. Det känns som att jag har tagit mitt ansvar. Jag måste få en mycket mer avdramatiserad relation till det jobbet i så fall.

Karin Eriksson
karin.eriksson@dn.se "

"Svenskarna & flyget
För många hushåll är flygresor den enskilt största källan till utsläpp. Utsläppen från en medelsvensks resor är cirka fem gånger högre än det globala genomsnittet.
En Thailandsresa tur och retur innebär utsläpp av cirka två ton koldioxidekvivalenter växthusgaser per resenär. Det är ungefär lika mycket som ett helt års genomsnittlig livsmedelskonsumtion.
Att flyga mindre och kortare har därför stor effekt på klimatet.

Klimatförändringarna

Den globala medeltemperaturen har ökat med ungefär en grad jämfört med 1800-talets andra hälft. Förändringen har redan fått allvarliga följder, till exempel smältande glaciärer och stigande havsnivåer.
De fyra senaste åren är de varmaste som har uppmätts. Ett tydligt tecken på en pågående klimatförändring orsakad av växthusgaser, enligt Världsmeteorologiska organisationen, WMO.
Världens länder har enats om att begränsa uppvärmningen till under två grader, med ambitionen att den inte ska överstiga 1,5 grader.

Maria Wetterstrand
Född: Oktober 1973 i Eskilstuna.
Familj: Två barn, 14 och 11 år gamla. Exmaken Ville, som är finsk politiker.
Bor: I Helsingfors i Finland.
Bakgrund: Biolog. Riksdagsledamot 2001–2011, språkrör för Miljöpartiet 2002–2011. Konsult. Från 2017 vd för Miltton purpose som jobbar med strategisk hållbarhet i näringslivet. Debattör.
Aktuell: Utreder hur flyget kan bli mer hållbart.

11 frågor om flygbränsleutredningen
Vad är syftet?
Att utreda styrmedel för att främja biobränsle för flyget.
Vilka ligger bakom utredningen?
S-MP-regeringen utsåg Maria Wetterstrand till särskild utredare i februari 2018. På kansliet ingår sekreterarna Andreas Kannesten, jurist, och Anna Elofsson, Chalmersforskare. Dessutom har en expertgrupp knutits till utredningen.
Hur ska utsläppen från flyget minskas?
Utredningen föreslår en så kallad reduktionsplikt – som innebär att drivmedelsleverantörerna får krav på sig att blanda in biobränsle för att uppnå en viss utsläppsminskning. Tanken är att det då blir lönsamt för bolagen att välja bränsle med bra klimatprestanda, i stället för till exempel palmolja, som har en dålig effekt.
Var kommer kravet att blanda in biobränsle gälla?
Allt drivmedel som tankas på svenska flygplatser.
Hur snabbt kan det gå att minska utsläppen?
Kraven på utsläppsminskningar ska trappas upp successivt, i takt med att tillgången på biobränsle förväntas öka. På tio års sikt kan koldioxidutsläppen från flyget minskas med 25–30 procent.
Vad händer med höghöjdseffekten?
Utredningen bedömer inte att höghöjdseffekten – som uppstår när planet nått så högt att kondensstrimmor bildas – påverkas av biobränslet. Höghöjdseffekten har också effekter för den globala uppvärmningen.
Vad kostar det att minska utsläppen?
Eftersom biodrivmedel är dyrare än fossilt drivmedel kommer kostnaderna för flygbolagen att öka något, vilket kan påverka biljettpriserna. Om hela kostnaden för prisökningen läggs på biljettpriset beräknar utredningen att en interkontinental flygresa ökar i

pris med 250 kronor år 2030. För inrikes resor och resor inom Europa blir prisökningen lägre än så.
Vad säger utredningen om målet för flyget?
Att allt flyg som lämnar svenska flygplatser ska vara fossilfritt år 2045 – ett mål som är avsevärt lättare att nå om flygtrafiken minskar.
Hur kan utvecklingen av biobränsle främjas?
Utredningen vill ge Energimyndigheten i uppdrag att analysera behovet av ett investerings- eller driftsstöd. Ett sånt stöd skulle kunna ges till produktionsanläggningar med ny teknik som inledningsvis är för kostsam för att klara konkurrensen i reduktionsplikten.
Nämner utredningen några alternativ till flyget?
Ja, utredningen föreslår att nattåg till kontinenten ska upphandlas. Dessutom föreslås att biodrivmedel inhandlas för att täcka behovet hos statsflyget och att obligatoriska klimatdeklarationer för långväga resor införs.
När ska utredningen vara klar?
Slutbetänkandet lämnas över till miljöminister Isabella Lövin den 4 mars. "

" Catia Hultquist: Flygskammen får fotvandringar att ta stora kliv på sociala medier

DN MÅNDAG 4 MARS 2019

Strategin att göra flygande pinsamt verkar vara framgångsrik. Och är rätt härlig för oss som gärna känner oss medelklassigt duktiga medan vi skammar människor vars livsstil vi avundas.

Var det trevligt i USA?
Min officiellt mycket klimatsmarta vän blir blek. Tar mig åt sidan och väser: ”Är du inte klok?! Inte här framför kollegorna! De tror att jag bara åker tåg.”
Hon är inte ensam om sitt nya flygskambelagda dubbelliv.
Liksom varje vårvinter dyker de mer välbeställda i bekantskapskretsen upp med en klädsam solbränna efter sportlovet. Den stora skillnaden i år är att ingen svarar ett glatt ”Thailand” på frågan om var de varit – även om det med all önskvärd tydlighet framgår av hudens nyans att de inte precis sysslat med fotvandring i närområdet. Det blir i stället obekvämt tyst eller brådskande att göra något annat än att svara på just den där frågan. På sin höjd mumlas det något vagt om Spanien eller ”solkusten”.
Ni minns säkert de där obligatoriska semesterbilderna som florerade i sociala medier för några år sedan. Först en close up på en flygplansvinge som närmar sig ett spännande resmål och därefter den enerverande klassikern ”fötter mot finkornig strand och turkosblått hav”. Oftast parat med den oombedda informationen om hur ägaren till fötterna njöt av att ligga där på sin solstol i Långtbortistan. Att lägga upp motsvarande bilder i dag skulle förmodligen vara värre än att skylta med ett porrmissbruk.
En känd författare gjorde nyligen det stora misstaget att på Facebook berätta helt öppet om sin långväga familjesemester i ett exotiskt land.

Skammandet i kommentarsfältet är inte av det milda slaget. Men felet var inte att hon tog med sin familj på semester till värmen. Nej, problemet var att *hon berättade om det på Facebook*, illustrerat med frestande färgglada bilder. Så gör man bara inte 2019.
Författaren har uppenbarligen inte tagit till sig av det aktivistiska påbud som DN:s Sverker Lenas nyligen uppmärksammade i en artikel om klimatångest och flygskam. Följande uppmaning spreds för en tid sedan i sociala medier:
”Vill du göra en effektiv, gratis och superenkel grej för att motverka klimatförändringar?! Så här går det till: Dela INTE med dig av din flygsemester i sociala medier. Klart! Sociala nätverk påverkar vårt beteende. Ju fler flygresor vi ser i vårt flöde, desto mer benägna blir vi att göra likadant”.
De kända personer och/eller influerare som inte självmant lydde den uppmaningen riskerar nu i stället att hängas ut på instagramkontot ”Aningslösa influencers”.
Kontot, som drivs av två anonyma aktivister, har tagit på sig uppdraget att ”uppmärksamma influencers om klimatpåverkan av deras flygresor”. Följarna uppmanas att tipsa om bra/dåliga förebilder.
Strategin – att göra flygandet pinsamt och otrendigt – tycks vara framgångsrik. Instakontot har 58 600 följare och är naturligtvis en riktig godbit för alla som inte har som heltidsjobb att helgflyga till Dubai för att prova lyxspa. Äntligen får vi ogenerat skamma alla de vars livsstil vi avundas i smyg, och samtidigt känna oss medelklassigt duktiga.
Vi kan alltså lugnt fortsätta att flyga, så länge vi gör det i hemlighet. Våra sociala medier fylls i stället med fotvandringar, tågresor och hashtaggar som #vistannarpåmarken. Så kan Instagram på riktigt fylla funktionen som vår tids ”Dorian Gray”-porträtt. Avtalet med sociala medier-djävulen lyder: Den fina fasaden i sociala medier krackelerar aldrig. Den döljer bara förruttnelsen som pågår någon annanstans.

Catia Hultquist
catia.hultquist@dn.se "

" Ledare: Dags att bojkotta den brasilianska biffen

DN TISDAG 5 MARS 2019

Saken är biff. Det är ett gammalt svenskt uttryck som av flera skäl passerat sitt bästföredatum. Vad man ville säga när man förklarade att saken var biff var ungefär: Inga problem. Nu har biffen i sig blivit ett växande problem. I köttbiten på tallriken finns skärningspunkten för flera av samtidens stora kriser och kontroverser.

Utvecklingen i Amazonas gör detta tydligt. Där skövlas regnskogen, världens gröna jättelunga, för att ge plats åt gigantiska sojafält och växande betesmarker för landets tunga exportprodukt, köttdjur. Här sammanstrålar också det existentiella hotet mot mänskligheten med de destruktiva politiska samtidströmningarna. Här förvärras klimatkrisen och hoten mot den biologiska mångfalden av en president sprungen ur den auktoritära högerextremismen.
Jair Bolsonaro profilerar sig som arrogant klimattorped i tjänst hos kött- och sojaindustrin. Amazonas ska skövlas primärt av ekonomiska skäl men också, i alla fall får man det intrycket, av princip, för att klimatfrågan drivs av pk-kärringar.
Dessa ändamål tycks helga också de brutalaste medel. I ett skakande reportage (3/3) berättar DN-medarbetarna Lotta Härdelin och Henrik Brandão Jönsson om hur småbrukare i Amazonas mördas på uppdrag av boskapsuppfödare på jakt efter mer mark till sina djur. Man känner igen det från gamla västernfilmer: den mäktige skrupelfrie ranchägaren som låter sina revolvermän trakassera och attackera grannfamiljen.
Men här är det verklighet. Över tusen personer uppges ha mördats i markkonflikter. Bara en bråkdel av fallen har resulterat i rättegångar.

Hungern efter betesmark, och i grunden omvärldens hunger efter saftiga billiga biffar, driver fram död för människor, djur, växter, ekosystem.
Brasilien är världens största exportör av rött kött. Också Sverige sätter tänderna i det brasilianska köttet. Vi borde avstå. Världsnaturfonden ger i sin ”köttguide” rött ljus för sydamerikanskt nötkött av klimat- och miljöskäl och pekar särskilt ut det brasilianska köttet.
Till detta kommer så den kriminalitet som följer i boskapshjordarnas spår, och den politiska miljöförstörelse president Bolsonaro bedriver.
Det brasilianska köttet aktualiserar den ständigt återkommande tvistefrågan om ”individens ansvar” kontra ”strukturerna som måste förändras”. Det är en skenkonflikt. ”Strukturerna” måste ofta ändras för att individen ska ha möjlighet att ”ta ansvar”. Men det är genom att ”ta ansvar” som vi individer gemensamt kan tvinga fram strukturella förändringar.
Att som konsument bojkotta brasilianskt kött i butikerna är inte svårt. Det finns alternativ. På restauranger och som gäst hos storkök kan det vara besvärligare. Där finns det inte sällan bristande kunskap om den billiga köttbitens ursprung, kanske också ibland ett bristande intresse av att dela med sig av den kunskap man har.
Ett särskilt problem är sojabönan, Amazonas andra stora industriprodukt. Den brasilianska sojabönan exporteras i hög grad som foder i animalieproduktionen. Det betyder att också kött producerat i andra länder än Brasilien kan vara en länk i en kedja som sträcker sig från skövlad regnskog till dukat svenskt bord.
Det är här konsumentmakten kommer in. Fråga om ursprungsland. Fråga om foder och miljöcertifieringar. Fråga din livsmedelshandlare och personalen på din lunchkrog. Tvinga dem att fråga vidare. Sätt ett besvärlighetspris på budgetköttet. Bidra till att skapa ett strukturellt tryck. Till sist kanske saken ändå kan resultera i bättre biff.
DN 5/3 2019 "

"Dyr elbil årets bil i Europa

DN TISDAG 5 MARS 2019

Jaguar I-Pace, en elbil som kostar från drygt 800 000 tusen kronor och uppåt, utsågs till Årets bil i Europa i Genève. Utmärkelsen kommer efter att en jury med 60 europeiska motorjournalister röstat om ett finalfält bestående av, förutom Jaguar I-Pace, Alpine A110 från Renault, Citroën C5 Aircross, Ford Focus, Kia Ceed, Mercedes-Benz A-class och Peugeot 508.

Den första omröstningen slutade med dött lopp mellan Alpine A 110, en sportbil med rötter på 1960-talet, och Jaguar I-Pace som båda fick 250 röster. När juryns röstade på enbart de båda bilarna vann Jaguaren. 2018 utsågs Volvo Cars XC 40 som första svenska bil någonsin till Årets bil i Europa.

TT "

" Ledare: Makten ska inte bada i grumliga vatten

DN ONSDAG 6 MARS 2019

Miljö, det är fint det. Företag som ägnar sig åt miljöteknik är också fina. Fast det hindrar inte att samma risker för intressekonflikter som i andra branscher uppstår när politik blandas med ekonomi. Maria Wetterstrand, tidigare språkrör för Miljöpartiet, har för regeringens räkning utrett hur flygtrafikens koldioxidutsläpp ska kunna minskas. I måndags kom resultatet. Hennes förslag är att undan för undan blanda i mer biobränsle i drivmedlet, så att andelen år 2030 blir 30 procent.

De flesta är överens om att något måste hända med flyget. Biobränsle är ingen universallösning, men kan spela en viktig roll. Än så länge är produktionen minimal och i Sverige obefintlig.
Men Wetterstrand sitter samtidigt i styrelsen för företaget Cortus energy. För bara några månader sedan fick det 400 000 kronor i statligt stöd från Energimyndigheten för att undersöka hur biobränsle ska kunna tillverkas i Sverige. Under tiden Wetterstrand har haft sitt utredningsuppdrag har hon fördubblat sitt aktieinnehav i bolaget. Aktiekursen steg med 40 procent i måndags, efter att utredningen presenterats, och Wetterstrands innehav ökade i värde med 50 000 kronor.
Uppgifterna publicerades först på sajten Samhällsnytt, före detta Avpixlat, men Wetterstrand har bekräftat för Expressen (5/3) att de stämmer.
Själv ser hon inget problem med sina dubbla stolar. Kopplingen är ”otroligt långsökt”, säger hon, för att det är så lång tid från hennes förslag till eventuell produktion.
Lätt att säga. Men det är också lätt att föreställa sig att trycket snabbt växer på både flygbranschen och politikerna. Opinionen gör sitt, så att biobränslets framtid snart är här. Fast det vore ju en god sak? Och om Wetterstrand tjänar en hacka är det väl bara att gratulera?
Så enkelt är det förstås inte. Sammanblandning mellan samhällsbehov och egenintresse är så vanligt att misstankar inte kan viftas bort. Även den som har ärligt uppsåt gör sin sak en otjänst när nödvändiga gränser inte upprätthålls. Det är bättre att avstå från aktier i vissa företag än att chansa.
Ett annat färskt exempel på olämpligt beteende är Liberalernas EU-parlamentsledamot Cecilia Wikström. Hon tjänar runt 80 000 kronor i månaden på sitt politiska uppdrag. Nästan lika mycket drar hon in på styrelseposter i börsbolagen Elekta och Beijer Alma.
Så vem representerar hon egentligen i Bryssel? Sina väljare eller näringslivet? Det ligger nära till hands att hon inte har hamnat i de två styrelserna på grund av sin bristande erfarenhet av företagande, utan för att hon är just Europaparlamentariker.
Och gissa vad? Hon ser inga problem med dubbla lojaliteter. Tyvärr gör inte heller hennes partiledning det. Wikström toppar listan inför EU-valet i maj.
Liberalerna har fler bekymmer, trots vinglandet runt 4-procentsspärren. Genom att hyra en lägenhet av sin man kan riksdagsledamoten Emma Carlsson Löfdahl plocka ut maximalt bidrag från skattebetalarna. Det är futtigt och girigt på samma gång.
Korruption finns på alla möjliga nivåer i samhället, och visst sinne för proportioner behövs. Generaldirektören för Svenska kraftnät som anlitade en kompis som konsult verkade inte ens begripa att hon hade gjort fel. Teliadirektörerna som mutade för miljarder i Uzbekistan såg det som en affär där moraliska aspekter inte hade med saken att göra.
Men rågången mellan rätt och orätt får inte bli en chimär. Vaksamhet och granskning är nödvändigt. Och en makthavare borde kunna känna på lukten när något stinker.

DN 6/3 2019 "

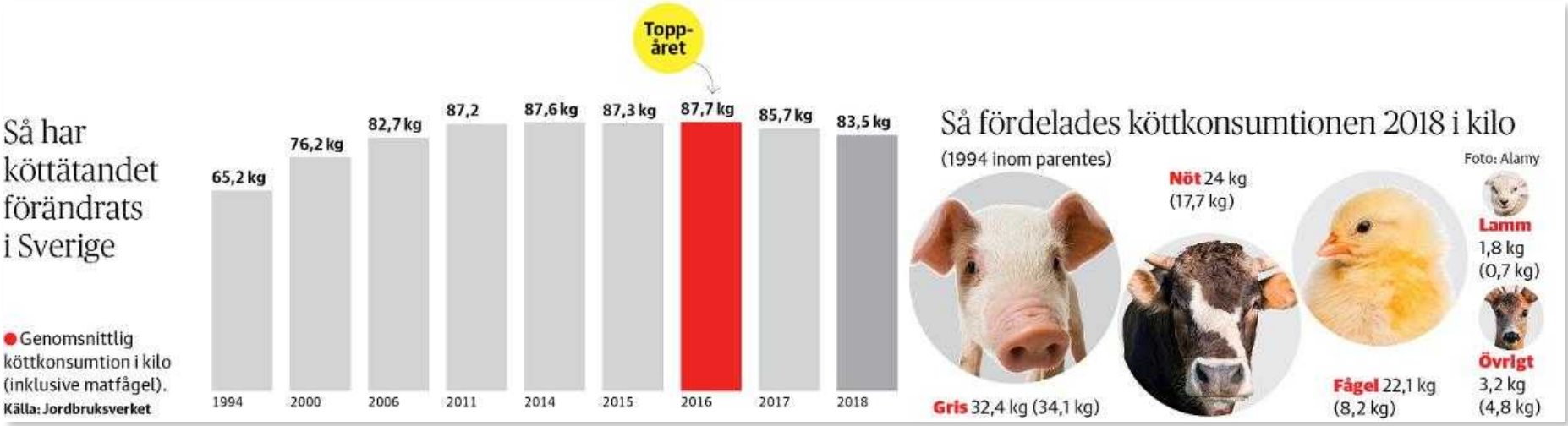
Så har köttätandet förändrats i Sverige
Genomsnittlig köttkonsumtion i kilo (inklusive matfågel).
Källa: Jordbruksverket
Topp-året
65,2 kg
76,2 kg
82,7 kg
87,2
87,6 kg
87,3 kg
87,7 kg
85,7 kg
83,5 kg
1994
2000
2006
2011
2014
2015
2016
2017
2018
Så fördelades köttkonsumtionen 2018 i kilo
(1994 inom parentes)
Foto: Alamy
Gris 32,4 kg (34,1 kg)
Nöt 24 kg (17,7 kg)
Fågel 22,1 kg (8,2 kg)
Lamm 1,8 kg (0,7 kg)
Övrigt 3,2 kg (4,8 kg)

" Köttätandet fortsätter att minska

DN ONSDAG 6 MARS 2019

Trendbrottet 2017 var ingen tillfällighet. Konsumtionen av kött i Sverige minskade 2018 för andra året i rad, visar siffror som släpptes på tisdagen. Varje svensk äter nu nästan 5 procent mindre kött än toppåret 2016. – Jag tror konsumtionen går ner lite till, säger Åsa Lannhard Öberg på Jordbruksverket.

Svenskarnas köttätande ökade i stort sett varje år efter EU-inträdet 1995 (som ledde till sänkta priser) fram till 2011. Därefter låg konsumtionen på en hög nivå till 2017, då trenden bröts och konsumtionen gick ner.
Förra året fortsatte nedgången, visar nya siffror från Jordbruksverket. I snitt åt varje svensk 83,5 kilo kött och fågel 2018. Det innebär en nedgång med 4,2 kilo, eller nästan 5 procent, sedan 2016, då den högsta konsumtionen hittills noterades. Minskningen från 2017 är 2,2 kilo.
Köttkonsumtionen är den lägsta på tio år. Nedgången från 2016 till 2018 är den mest långvariga på flera decennier.
– En viktig anledning till att konsumtionen minskar är att svenskarnas intresse för hållbarhetsfrågor ökar, tror Åsa Lannhard Öberg, utredare på Jordbruksverket.
– Vi äter mer vegetarisk mat och mindre kött, och förhoppningsvis jobbar vi också stenhårt på att minska matsvinnet.
Ett annat uttryck för hållbarhetstänkandet är att andelen svenskt kött ökar. Folks bild av svenskt kött är att det är mer närproducerat, att djurvälfärden är bättre och att det har en mindre negativ miljöpåverkan än importerat kött.
– Svenskt kött har, som vi vet, mervärden vi gärna betalar lite extra för. Det har vi råd med i Sverige, säger Åsa Lannhard Öberg.
I själva verket var det bara konsumtionen av importerat kött som minskade under 2018. Den svenska produktionen och exporten ökade. Andelen svensk kött var 67 procent, högst sedan 2010.
– Många har börjat värdesätta bonden och tycker det är viktigt att värna om det svenska lantbruket för att man vill ha det runt knuten.
Att försäljningen av vegetarisk mat ökar tror Lannhard Öberg beror på flera faktorer: klimatdebatten, ett ökat hälsofokus, starkare djuretik och nya mattrender.
– Vi vet i dag att produktionen av kött har ett högre klimatavtryck än produktionen av vegetabilier. Men för en del blir det ökade intresset för vegetarisk mat bara en helt vanlig mattrend.
De tidigare nedgångar som setts på konsumtionskurvan genom åren har mest berott på tillfälliga händelser, exempelvis utbrott av olika djursjukdomar och finanskrisen 2008–2009. Skälen bakom den senaste köttminskningen talar för att den kan bli permanent.
– I dag är det mer långvariga faktorer som påverkar oss. Det är ju ingen som tror att klimatfrågan tynar bort efter ett par år, säger Åsa Lannhard Öberg.
– Så jag tror att köttkonsumtionen kommer att gå ner lite till och kanske plana ut på en lägre nivå.
Hur kan den här förändringen påverka svenskt jordbruk?
– Som utvecklingen ser ut nu har vi ett ”lappkast” av hela marknadsbalansen som gynnar det svenska lantbruket. Trots att vi äter mindre kött efterfrågar vi mer av det svenska köttet.
– Den svenska självförsörjningsgraden, som dalat sedan EU-inträdet, stärktes 2018 för femte året i rad.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se "

" Expert: Wetterstrands olika roller kan vara jäv

DN ONSDAG 6 MARS 2019

Det tidigare MP-språkröret Maria Wetterstrand har på uppdrag av regeringen utrett framtida flygbränsle – samtidigt som hon sitter i styrelsen för ett företag som får statligt stöd att forska i att utveckla grönt flygbränsle. Det kan vara fråga om jäv, menar Olle Lundin, professor i förvaltningsrätt.

– Enligt aktiebolagslagen har hon en plikt att verka för bolagets bästa, säger han.

Det var i fredags som utredningen om framtida flygbränsle ”biojet” offentliggjordes. Den som har lett utredningen är det tidigare MP-språkröret Maria Wetterstrand. I utredningen kommer Wetterstrand fram till att 30 procent av flygbränslet som tankas i Sverige år 2030 bör vara förnybart.

Men det som inte nämns utredningen är att Maria Wetterstrand är aktieägare och sitter i styrelse i företaget Cortus Energy som fått stöd från Energimyndigheten att undersöka möjligheterna att producera förnybart biobränsle i Sverige.

I november förra året skriver Cortus vd Rolf Ljunggren i ett pressmeddelande att stödet från Energimyndigheten är på nästan 400 000 kronor för ”en genomförbarhetsstudie för att producera grönt flygbränsle genom förgasning av skogsbränslen” med hjälp av deras teknik.

”Om vi nu kan finna och kvalificera en användbar lösning för grönt flygbränsle är marknadspotentialen enorm”, skriver Rolf Ljunggren i pressmeddelandet.

Wetterstrand gick in i bolaget som styrelseledamot 2013 och blev aktieägare den 30 september 2015. Hon har sedan dess ökat sitt aktieinnehav successivt. I juni förra året fördubblade hon sitt innehav till 615 000 aktier, som i dag är värt 209 100 kronor då aktiekursen i skrivande stund ligger på 0,34 kronor.

Det senaste aktieköpet gjorde Wetterstrand fyra månader efter att hon fått uppdraget av regeringen.

Maria Wetterstrand hävdar att hon informerade regeringen om sitt aktieinnehav i Cortus Energy i ett cv innan hon utsågs till särskild utredare i februari 2018.

Men något aktieinnehav finns inte med på cv:t och miljö- och energidepartementet säger att de informerades om aktierna först i februari i år.

Wetterstrand svarar på DN:s frågor via mejl. Hon anser att de olika uppdragen är förenliga med varandra. Om risken för att hon gjort sig skyldig till jäv och eventuella trovärdighetsproblem gentemot allmänheten svarar Wetterstrand:

– Jag har utfört mitt uppdrag och lagt fram ett förslag på hur politiken bäst kan främja biodrivmedel för flyg. Hittills har aktörerna i branschen varit positiva i sina reaktioner, och förslaget anses ligga väl i linje med vad som förväntats. Utifrån det får var och en bedöma utredningsresultatet enligt eget huvud.

Anser du att utredningen kan betraktas som objektiv?

– Jag skulle ha lagt samma förslag om jag inte suttit i Cortus styrelse. Jag skulle köpt aktier i Cortus även om jag inte gjort flygutredningen. Det har inte påverkat mina slutsatser.

Hur resonerade du om ditt aktieinnehav och styrelseuppdrag i Cortus när du fick utredningsuppdraget?

– Inte alls, eftersom Cortus inte tillverkar flygbränslen.

Du säger att det inte är något bolag som man tjänar pengar på att äga aktier i men om Cortus börjar tillverka förnybart flygbränsle, skulle det då inte kunna generera en del pengar?
– Dit är det idag långt och det kommer krävas mycket stora investeringar innan något sådant kan bli verklighet, skriver Wetterstrand.
Enligt bolagets styrelseordförande Per-Olov Norberg har Wetterstrand har hållits utanför när styrelsen diskuterat eller har fattat beslut som rör grönt flygbränsle. Beslutet, som inte ska finnas dokumenterat i något protokoll, fattades i samband med att hon utsågs till att leda regeringens utredning.
– Vi bestämde då att hon givetvis inte ska vara med i någon diskussion eller beslut som har med vårt eventuella intresse i flygbränsle, säger Per-Olov Norberg och fortsätter:
– Därmed ansåg vi att det inte finns någon intressekonflikt och hon har i sin tur kollat av det med sina uppdragsgivare och vad jag förstår har fått klartecken, säger Per-Olov Norberg.
Den högerpopulistiska sajten Samhällsnytt var först att berätta om Wetterstrands två roller.
Olle Lundin, professor i förvaltningsrätt vid Uppsala universitet, säger att Wetterstrand kan ha gjort sig skyldig till jäv. Den brinnande frågan är, enligt Lundin, om det finns någon personlig vinning för Wetterstrand.
– I styrelseuppdraget ligger att hon har en plikt för att verka för bolagets bästa. Där har du ett potentiellt bekymmer. Tar hon med sig bolagets bästa i utredningsuppdraget? Hon skulle säkert säga nej om du frågar men enligt aktiebolagslagen har hon samtidigt en plikt att verka för bolagets bästa, säger han.
Enligt juridiken ska en utredare betraktas som en förvaltningsmyndighet och lyder därmed under förvaltningslagen och de jävsregler som ingår där. Och även om det inte skulle röra sig om en jävssituation är hennes agerande problematiskt från medborgarnas perspektiv, anser professorn.
– Det handlar om hur det ser ut utifrån. Varför ska vi tro på att hon inte tar otillbörliga hänsyn? säger Lundin.
DN har sökt miljö- och klimatminister tillika departementschefen för det ansvariga departementet, Isabella Lövin.

Hanna Jakobson
hanna.jakobson@dn.se"

"Fakta. Utredningen om flyget
Utredningen föreslår att reduktionsplikt införs. De som säljer drivmedel får krav på sig att minska utsläppen med en viss andel, genom att blanda i biobränsle. Kraven trappas upp successivt, i takt med att tillgången på biobränsle ökar.
Utredningen föreslår också att nattåg till kontinenten ska upphandlas. Dessutom föreslås att biodrivmedel inhandlas för att täcka behovet hos statsflyget och att obligatoriska klimatdeklarationer för långväga resor införs.
Målet är att allt flyg som lämnar svenska flygplatser ska vara fossilfritt år 2045. "

" Svensk toppchef hos Daimler: Tuff omvandling när elbilen tar över

DN ONSDAG 6 MARS 2019

Genève. Från förbränningsmotorer till elmotorer – det är den gradvisa omvandling som biltillverkarna nu kämpar med. Det kommer minst att ta mellan fem och sju år att komma fram till en kostnadsnivå för elbilen som liknar den för dagens fossilbilar, enligt Daimler AG:s blivande koncernchef.

Han är svensk, 49 år gammal och en nyckelperson för hur Mercedes-Benz personbilar, ingående i Daimler AG, ska klara omvandlingen. I egenskap av chef för forskning och utveckling hos Mercedes mötte Ola Källenius medierna på tisdagen inför öppnandet av Genèves bilsalong. ”Transformationen”, som han kallar processen, handlar om att med kostnadsbesparingar kunna förverkliga en produktion av elbilar som kunderna har råd med.
– Utan samarbete kommer det inte att gå. Vi har exempelvis just kunnat ta beslut om samverkan med BMW för att utveckla själv-körande fordon, säger Källenius, som i slutet av maj kliver upp till företagets högsta position, som koncernchef för Daimler AG.
Västervik-sonens hela karriär inom Daimler har för övrigt förevarit utanför Sveriges gränser, bland annat i Tyskland, USA och Storbritannien.
Han sticker inte under stol med att elektrifieringen är en stor utmaning. Snart kommer Mercedes första renodlat eldrivna bil, suven Mercedes-Benz EQC, att lanseras som första del i det man kallar EQ-familjen. Många fler modeller ska följa, både helt eldrivna samt laddhybrider och mildhybrider.
En förutsättning för att lyckas med det är att placera de batterifabriker som krävs nära bilfabrikerna, understryker Ola Källenius:
– Batterierna utgör tillsammans med själva karossen den största delen av bilen. De tunga transporterna kräver närhet.
Källenius försäkrar att Daimler har klart med leverantörer för att få fram den batterikapacitet som krävs. Dessutom försäkrar han att man har fullt fokus på att kontrollera hur batteriframställningen går till, att den blir hållbar och sker i en acceptabel arbetsmiljö.
– Vi tittar igenom hela kedjan och nöjer oss inte förrän vi kommit ner ända till gruvnivån, säger han, med syftning på koboltbrytning, en verksamhet som mediegranskningar visat inte sällan sker i gruvor i Afrika där arbetskraften far illa.
Det långsiktiga målet för Mercedes-Benz – och även för övriga tillverkare – är att framtidens elbilar kostnadsmässigt står på egna ben.
– Den totala kostnadsbilden på sikt för elbilen måste likna den som i dag gäller för fossilbilen, oavsett vilka statliga subventioner på skilda marknader som påverkar prislappen, säger Ola Källenius.

Kalle Holmberg
kalle.holmberg@dn.se "

" Färdigprutat hos Mercedes

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

Sverige blir pilotmarknad för Mercedes-Benz för ett nytt sätt att sälja nya bilar. Generalagenten sätter fasta priser och tar betalt direkt av kunden. Återförsäljaren blir i stället agent och får provision. – Nu är det slut på prutandet. Det blir tryggare och bättre för alla parter, säger Björn Hauber, chef för Mercedes i Sverige.

Förändringen genomförs senare i vår. Förhandlingar med återförsäljarna har pågått i närmare ett år, men nu är allt klart. Samtliga återförsäljare har skrivit på.
Extra intressant är att Sverige är pilotmarknad. Mercedes-Benz i Tyskland har valt att testa detta sätt att sälja nya bilar här först. Faller det väl ut väntas tillverkaren införa det på fler marknader.
Bakgrunden är digitaliseringen som slår igenom i allt fler branscher. Bilhandeln har hittills legat långt efter andra branscher. För att klara konkurrensen från digitala jättar som Amazon och Google vill biltillverkarna få direktkontakt med slutkunden och därmed tillgång till kunddata för effektivare kampanjer och för att bättre förstå kundernas beteenden.
Volvo Cars har tagit ett första steg med Care By Volvo, ett slags abonnemang som man tecknar direkt med Volvo. Volkswagen Sverige har nya kontrakt som börjar gälla nästa år och som ska knyta tillverkaren närmare kunden.
Mercedes tar steget fullt ut redan i vår och tar över all nyförsäljning. Varför Sverige av alla marknader?
– Det händer mycket i världen med digitalisering och automatisering, två nyckelord. Där ligger Sverige absolut i framkant och svenskarna är nyfikna på att testa ny teknologi.
– Samma sak gäller för våra handlare som är benägna att testa nytt. Och det är exakt vad det här handlar om, att förbättra. Tyskland valde ut Sverige och vi var tacksamma för det. Det var ett naturligt val.
Hur har era återförsäljare reagerat på förändringen?
– Vi har haft långa och intensiva diskussioner med dem under ett års tid. Att vara pilot innebar en rad fördelar, som att vi kan anpassa hela system till vår marknad. Vi kan säkerställa processen och vi har tacklat alla synpunkter och vinklar. Det är tufft i början att gå igenom en förändring men jag upplever det som att alla är laddade för den nya försäljningsmodellen.
Hur många handlare har ni och har alla skrivit på?
– Vi har 23 partner och alla har skrivit på nya agentkontrakt. Min bedömning är att det råder väldigt positiv stämning i nätverket. Detta ger en fantastisk möjlighet att säkerställa att vi sätter kunden i fokus.
Att generalagenten sätter priset på bilen och att det gäller oavsett var man köper den – innebär det att prutandets tid är förbi på nybilsmarknaden?
– Ja, det hoppas vi. Vi ser redan att kunden gör betydligt färre besök i bilhallen inför ett köp i dag än för bara några år sedan. Kunden kommer mer förberedd. Det viktiga för oss är full transparens, den bil kunden söker får samma pris, oavsett säljkanal. Det blir inget prutande. Det skapar enkelhet och kunden vet exakt vad det handlar om. Det är superviktigt för oss.
Gäller det företagskunder också?
– För företag gäller som tidigare olika former av ramavtal.
Vad innebär det här i praktiken för återförsäljaren?

– Vi avlastar handlarna en massa administrativt arbete. Det ger dem tid att fokusera på kunden, så att kunden får den upplevelse av köpet och bilägandet man kan förvänta sig av en premiumprodukt.
– Vi ansvarar för demobilar och lagerbilar och ser till att varje agent har rätt sammansättning av nya fordon att visa.
– Vi bygger en gemensam databas mellan agenten och oss. Det ger oss värdefull information och möjligheter att ytterligare förbättra kvaliteten.
Att ni svarar för nybilsaffären och även för demo- och lagerbilar får ju stor påverkan på handlarens ekonomi sett till omsättning, kapitalbindning med mera. Hur kan ni stötta dem i omställningen?
– Först och främst är det viktigt att slå fast att det fysiska mötet med kunden förblir en hörnsten. Vi satsar också mycket tid på utbildning av säljarna. Vi tar hand om nybilshanteringen, vi beställer bilarna, vi transporterar dem runt mellan anläggningarna, och vi kommer att ha experter på plats för att hjälpa till.
Påverkas även försäljningen av begagnade bilar?
– Nej, den delen fortsätter som vanligt.
Vilka trender ser du: får vi på sikt betydligt färre återförsäljare eller behövs lika många för att klara service, reservdelar, däckhotell med mera?
– Jag tror inte affärsmodellen påverkar antalet handlare. Dagens nivå är bra. Vi ska vara där kunderna är.

Lasse Swärd
lasse.sward@dn.se "

" Lasse Swärd: Jag längtar efter att få säga Bye bye fossilmacken!

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

Det har sina sidor att köra laddhybrid. Varje gång bensinmotorn startar känns som en förlust.

Jag står vid ett rödljus i Solna. Det är en kall vinterdag och laddningen visar bara ett streck.
Plötsligt känner jag en vibration och då vet jag att det är kört. Bensinmotorn vaknar till fossilt liv och den rusar direkt upp i varv, som för att skaka av sig gamla intorkade bränslerester.
Jag brukar klara i stort sett all lokal körning på el. Men i dag hade laddningen på jobbet krånglat. Trots att kontakten var rätt ansluten och lampan lyste när jag lämnade bilen på morgonen blev det ingen ström till batteriet.
På väg hem blev tre streck snart två, sen ett och då bröts den goda känsla som eldriften ger: att susa fram utan lokala avgaser.
Nu sitter jag här i en klimatbonusbil som förvandlats till avgasbil bland andra avgasbilar.
Att köra laddhybrid blir en tävlan mot sig själv att komma så långt det går på el. Ett delmoment är att se i almanackan när jag senast tankade bensin. Två månader – helt ok. Tre månader – yes!
Bye bye fossilmacken är vad man längtar efter att få säga!
Så kändes det redan efter första långtestet med Toyota Prius laddhybrid 2012 och så känns det fortfarande efter att ha långkört - ytterligare två laddhybrider i 10 000 mil.

Eldrift är framtiden. Egentligen är det så självklart. En elmotor är tre-fyra gånger mer energieffektiv än en bensinmotor. Den kräver nästan ingen service. Den bullrar inte, den skitar inte ner.
Laddhybriden är en brygga i övergången, men den har klara begränsningar. Den blir tyngre och mer komplicerad och den blir törstig när elen tar slut. Men rätt använd kan den göra viss skillnad, som min fyrhjulsdrivna suv Outlander. Den går nu i depå efter 3 100 mil, varav hälften på landsväg. Förbrukning: 0,46 liter per mil. Utan hybridteknik hade det varit dubbelt upp. Minst.

Lasse Swärd
lasse.sward@dn.se "

"Grönt ljus: Honda har lägsta utsläppen från nya bilar i USA. "

" Rädslan kan vara det som räddar oss

DN SÖNDAG 10 MARS 2019

Länge ville forskarna inte vara för alarmistiska när det gällde klimatförändringarna. Men nu börjar vi se effekterna i vår egen vardag. Panikens tidsålder är här – och det får oss äntligen att agera, skriver den amerikanska författaren David Wallace-Wells.

Klimatpanikens tidsålder är här. I somras pressade en värmebölja hela den norra hemisfären och dödade människor från Quebec till Japan. Några av de största skogsbränderna i Kaliforniens historia förvandlade tusentals kvadratkilometer till aska och smälte både däck och skor för dem som försökte fly undan elden. Orkaner över Stilla havet tvingade tre miljoner kineser att fly och svepte bort nästan hela East Island i Hawaii.
Vi lever nu i en värld där värmen stigit med bara en grad Celsius sedan det sena 1800-talet när man började registrera temperaturer globalt. Vi höjer halterna av värmande koldioxid i atmosfären i snabbare takt än någonsin i människans historia.
I oktober presenterade FN:s klimatpanel IPCC vad som kommit att kallas ”domedagsrapporten” – ”ett öronbedövande, genomträngande brandalarm från köket”, som en FN-tjänsteman beskrev den – med noggranna beskrivningar av klimateffekterna vid 1,5 och 2 graders uppvärmning. Vid en större FN-konferens två månader senare uttryckte David Attenborough, mannen med den honungslena rösten i BBC:s ”Planet Earth”, det hela ännu dystrare: ”Om vi inte gör något”, sa han, ”ligger ett sammanbrott för våra civilisationer och utplåningen av en stor del av den naturliga världen inom synhåll.”

Forskare har känt till det här en tid. Men de har oftast inte uttryckt sig så. I decennier var det få saker som ansågs värre bland dem som studerade klimatfrågor än att dra på sig ett rykte för ”alarmism”.
Det är lite märkligt. Man hör vanligtvis inte folkhälsoexperter tala om vikten av återhållsamhet när de beskriver risken med cancerframkallande ämnen. Klimatologen James Hansen som 1988 vittnade om den globala uppvärmningen inför den amerikanska kongressen kallade fenomenet ”vetenskaplig finkänslighet” och kritiserade sina kollegor för att de putsade sina rön så samvetsgrant att de inte lyckades förmedla hur överhängande hotet i själva verket var. Den tendensen höll i sig trots att nyheterna från forskningsfronten blev allt bistrare. Varje större studie, essä eller bok följdes av ett moln kommentarer om ton och perspektiv, som diskuterade balansen mellan dåliga nyheter och optimism och gärna avfärdade slutsatserna som ”fatalistiska”.
Under 2018 började detta förändras, kanske för att alla extrema väderhändelser tvingade fram det. Vissa forskare började till och med låta alarmistiska – särskilt i och med FN-rapporten. Trots att rapporten – sammanställd av närmare 100 forskare världen över – delvis byggde på gamla rön och inte tog upp några av uppvärmningens mest skrämmande utsikter öppnade den en ny möjlighet för världens vetenskapsmän. Det nya var budskapet: det är äntligen okej att flippa ur. Helt rimligt, till och med.
För mig är det ett framsteg. Panik kan tyckas kontraproduktivt, men vi har nått en punkt där alarmism och katastroftänkande fått ett avgörande värde, och det har flera skäl.
Det första är att klimatförändringen är just en kris, en annalkande katastrof som kräver en aggressiv och omedelbar global respons. Det är med andra ord rätt att bli alarmistisk. Den utsläppskurva vi följer i dag kommer troligen att ge oss 1,5 graders uppvärmning 2040, två grader inom några decennier efter det och kanske fyra grader år 2100. När temperaturer stiger kan det innebära att många av de största städerna i Mellanöstern och södra Asien blir dödligt heta på sommaren, kanske redan 2050. Det blir isfria somrar i Arktis och den ohejdbara avsmältning av västra Antarktis istäcke, som många forskare anser redan har inletts, hotar världens kuststäder med översvämning. Korallreven kommer i stort sett att försvinna. Och det lär bli tiotals miljoner klimatflyktingar, kanske många fler, som flyr undan torka, översvämningar och extrem hetta, och andra klimatdrivna naturkatastrofer som kan slå till samtidigt.
Det finns många skäl att tro att vi inte kommer att nå upp till fyra grader, men globalt växer fortfarande utsläppen, och den tid vi har på oss för att undvika vad som nu anses vara en katastrofal uppvärmning – två grader – minskar för varje dag som går. För att säkert hålla oss under den nivån måste vi enligt FN-rapporten minska utsläppen av växthusgaser med 45 procent av 2010 års nivåer fram till 2030. I stället ökar de fortfarande. Så att bli alarmistisk är inte ett tecken på hysteri. Kanske är det den enda logiska reaktionen.
Vilket också belyser det andra skälet till att alarmism är viktig: genom att mer precist peka ut det tänkbara blir det lättare för oss att förstå klimathotet. I åratal har vi läst i tidningarna hur två graders uppvärmning setts som den högsta uthärdliga nivån. En uppvärmning högre än så diskuterades sällan utanför vetenskapliga kretsar. Då skapade vi oss en intuitiv bild av att uppvärmningen hade ett tak på två grader.
I själva verket är det nästan säkert ett golv. Det här århundradets mest sannolika utfall landar på mellan två och fyra graders uppvärmning. Att föreställa sig hur världen kan komma att se ut i det spannet – två, tre, fyra grader – är därför en betydligt bättre förberedelse för de utmaningar vi står inför än att söka skydd i vardagens lugnande, relativa normalitet.

Det tredje skälet är att medan oron för klimatförändringar – dess bättre – växer så förblir bristen på engagemang ett betydligt större politiskt problem än fatalismen. I december fann en nationell studie som undersökte amerikaners hållning till klimatförändringar att 73 procent ansåg att en global uppvärmning verkligen pågår, den högsta siffran sedan frågan började ställas 2008. Men majoriteten var ovillig att lägga ens tio dollar i månaden på att göra något åt saken, i en opinionsundersökning månaden innan drog de flesta gränsen vid en dollar.

Vill de inte betala för att de tror att det är för sent, eller för att de tror att det ännu inte är nödvändigt?

Det är en retorisk fråga. Om vi följt Global Carbon Projects rekommendationer och inlett en världsomfattande reducering av koldioxid år 2000 hade vi bara behövt skära ner omkring två procent årligen för att säkert hålla oss under två graders uppvärmning. Faktum är att ytterligare dröjsmål kommer att förvärra problemen. Om vi drog igång en storskalig satsning på koldioxidreducering i dag – ett gigantiskt projekt för att förändra våra energisystem, infrastrukturen för byggande och transport och sättet att producera mat – så skulle den utsläppsminskning som krävs vara omkring fem procent om året. Om vi väntar ytterligare ett decennium kommer det att krävas omkring 9 procent årligen. Det är därför FN:s generalsekreterare António Guterres anser att vi bara har tiden fram till 2020 på oss för att lägga om kurs.

Ett fjärde skäl att uppamma katastroftänkande är historiskt. Rädsla kan mobilisera, till och med förändra världen. När Rachel Carson publicerade sin epokgörande bok om missbruket av bekämpningsmedel, ”Tyst vår”, skrev Life Magazine att hon ”överdrivit saken”, och Saturday Evening Post avfärdade boken som ”alarmistisk”. Men nästan av egen kraft lyckades den driva fram ett nationellt förbud mot ddt.

I sin ”domedagsrapport” använde FN:s klimatpanel en slående analogi för den mobilisering som krävs för att undvika en katastrofal uppvärmning: andra världskriget, som president Franklin Roosevelt kallade ett ”hot mot liv, frihet och civilisation”. Det kriget utkämpades inte på hoppet allena.

Men det kanske starkaste argumentet för det kloka i katastroftänkande är att alla våra mentala reflexer drar åt rakt motsatt håll, de vill inte tro på ett mycket dåligt resultat.

Jag har själv tillbringat de senaste tre åren begravd i klimatvetenskap och bevakat forskningen. Antalet rapporter med ”goda nyheter” skulle jag kunna räkna på ena handens fingrar. De med ”dåliga nyheter” är säkert tusentals – varje dag tycks det dyka upp ny, oroande kunskap om det miljötrauma som redan pågår.

Jag vet att forskningen är korrekt, jag vet att hotet är allomfattande och jag vet att om utsläppen fortsätter i oförminskad omfattning så kommer följderna att bli förfärande. Och ändå, om jag föreställer mig mitt liv om tre årtionden, eller min dotters liv om fem, så måste jag erkänna att jag inte tänker mig en värld i lågor utan en som liknar den vi har nu. Så svårt är det att rubba vår sinnesro. Vi lever alla i en illusion, oförmögna att på allvar hantera forskningens budskap att klimatförändringen utgör ett allomfattande hot. Ett hot mot livet självt.

Hur kan vi bli så vilseledda? Ett svar härrör från beteendeekonomin. Det senaste halvseklet har psykologin identifierat en lång rad olika mentala hinder mot insikt, den kan förefalla lika ändlös som ett flöde i sociala medier och det är också den sortens inre motstånd som stör vår förmåga att uppfatta konsekvenserna av ett förändrat klimat. Optimistiska förhoppningar, lugnande tolkningar och känslostyrda motreaktioner samlas till ett helt bibliotek av klimatillusioner.

Vi skapar vår världsbild utifrån egna erfarenheter, en reflexmässig tendens som säkerligen också präglat vår förmåga att hantera verkligt existentiella hot mot vår art. Vi väntar gärna på att andra ska reagera

snarare än att handla själva; vi föredrar den rådande situationen, är obenägna att ändra våra livsförhållanden. Vi ser genom dimridåer av självbedrägeri.
Att klimatförändringen aktiverar så många av våra mentala blockeringar är ett tecken på hur stor del av det mänskliga livet den berör. Att krisen kräver experter, och tillit till dem, just vid en tidpunkt då allmänhetens tilltro till expertis kollapsar är bara en av många paradoxer.
Vad kan vi då göra? Och vilka är ”vi”? Omfattningen av klimatkrisen innebär att det krävs organisation på alla nivåer – samhällen, städer, nationer och internationella överenskommelser som samordnar aktioner mellan sig. Men de flesta av oss lever inte i FN:s salar eller i de styrelserum där klimatöverenskommelsen i Paris förhandlades fram.
I stället lever vi i en konsumtionskultur som säger oss att vi kan göra politiska avtryck genom var vi handlar, vad vi har på oss, hur vi äter. Det är därför vi nyligen fick ta del av tidskriften Lancets dietrekommendationer om hur man ska äta för att lindra klimatkrisen – mindre kött för somliga, mer grönsaker.
Men att konsumera medvetet är en smitväg, en nyliberal avledningsmanöver bort från kollektiv handling, som är vad som krävs. Folk bör försöka leva efter sina egna värderingar när det gäller klimatet som i allt annat, men effekterna av individuella livsstilsval är ytterst försumbara jämfört med vad politiken kan åstadkomma.
Att köpa en elektrisk bil är en droppe i havet jämfört med att kraftigt höja standarden för bränsleeffektivitet. Att av samvetsskäl flyga mindre är betydligt lättare om det finns fler höghastighetsjärnvägar. Och vad gör det till eller från om jag äter färre hamburgare varje år? Om boskapsuppfödare åläggs att mata sina kreatur med tång från havet, något som enligt en studie skulle kunna minska utsläppen av metan med 60 procent, skulle det däremot göra oerhörd skillnad.
Det är vad det betyder när man ser politik som en ”moralisk förstärkare”. Det pekar också på en väg bort från personliga känslobördor. Vi kräver inte av människor som betalar skatt att de också måste vara filantroper och stödja social välgörenhet, och på samma sätt borde vi inte kräva av någon – och avgjort inte av alla – att hantera sitt eget ekologiska fotavtryck innan vi ens på allvar har försökt driva fram lagar och politiska åtgärder som skulle minska våra utsläpp totalt.
Just det är politikens syfte: att vi tillsammans kan vara och agera bättre än vi klarar av som individer.
Och plötsligt har klimatförändringarna satt politiken i brand. Bara ett av flera exempel är den aktivistgrupp med det alarmistiska namnet Extinction Rebellion som uppstod i Storbritannien i höstas, och som omedelbart växte sig så stor att den lamslog delar av London i sin första större protest. Dess främsta krav: ”Säg sanningen.”
Miljöaktivism är naturligtvis ingenting nytt. Men samma alarm genljuder även högre upp. I den amerikanska kongressen har ledamoten Alexandria Ocasio-Cortez från New York samlat demokrater kring en grön New deal – en uppmaning till att omorganisera ekonomin i riktning mot ren energi och hållbart välstånd. Staten Washingtons guvernör Jay Inslee har mer eller mindre förklarat sig vara en grön enfrågekandidat till presidentposten.
Och medan inte en enda direkt fråga om klimatförändringen ställdes till vare sig Hillary Clinton eller Donald Trump under 2016 års presidentvalsdebatter så kommer frågan säkert att dominera Demokraternas primärval 2020, vid sidan av ”Medicare åt alla” och gratis college. Michael Bloomberg, som är beredd att spendera minst en halv miljard dollar på kampanjen, insisterar på att varje kandidat partiet lyfter fram ska ha en konkret plan för klimatet.
Så här ser början på en lösning ut – men bara allra första början, och bara en dellösning. Vi har troligen försuttit möjligheten att undvika två

graders uppvärmning, men vi kan undgå tre grader, och med viss säkerhet allt det förfärande lidande som väntar över den nivån. Men ju längre vi väntar, desto värre blir det. Vilket är ett sista argument för katastroftänkande: för vad skapar en starkare känsla av överhängande brådska än rädsla?

David Wallace-Wells"

"David Wallace-Wells är skribent och redaktör på New York Magazine. I juli 2017 skrev han en i USA mycket omdebatterad artikel om klimatkrisen. Hans bok ”The uninhabitable Earth. Life after warming”, som snart ges ut i USA, kommer på Albert Bonniers förlag i höst med titeln ”Den obeboeliga planeten”. "

Grafik: DN Källa: Klimataktivisten "The Dormouse That Roared" - Google Maps

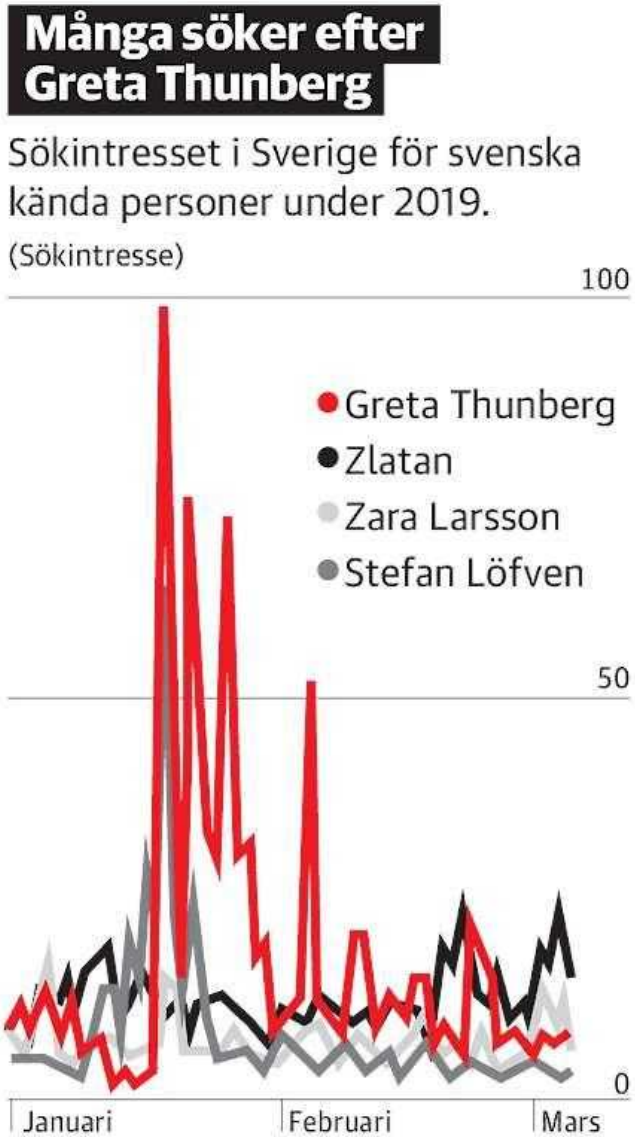

" Greta Thunberg lyckas inspirera och provocera i hela Europa

DN MÅNDAG 11 MARS 2019

I en växande global rörelse demonstrerar tiotusentals för klimatet, inspirerade av Greta Thunberg. Den 15 mars planeras manifestationer på mer än 520 platser i ett 60-tal länder. Men 16-åringens uppriktighet provocerar också politiker i flera länder, och i Sverige drar hennes envisa klimatstrejk betydligt mindre skaror.

Med en svart spritpenna skriver flickorna i varandras ansikten: SAVE OUR PLANET. Panna, kind, kind. Klockan är strax före nio, skyarna är regntunga när folk börjar strömma in till torget framför operahuset i Antwerpen.
Greta Thunberg har blivit kontroversiell: hon uppmanar inte bara till skolk, utan också till radikalt ny politik. För det får hon kritik och ibland hatiska eller hånfulla reaktioner.
Men här har hon hjältestatus.
– Vi har latinprov i dag, men vår lärare låter oss göra det i morgon i stället. Så länge vi säger till i förväg får vi gå hit, säger Olivia Engels. På hennes plakat står: ”Make the world GRETA again”.
– Andra lärare i vår skola gillar inte alls att vi skolstrejkar, och tycker att vi ska göra det på helgen. Men det här måste ske på vardagar för att få effekt, säger Fien De Munck, hennes kompis.
De är fjorton år gamla.
En halvtimme senare avgår 3 000 personer från torget vid operan, 50 procent fler än vad polisen hade räknat med. Demonstrationståget går genom Antwerpens modebutikstäta gator i en och en halv timme. Slagord varvas med popmusik ur högtalare. Längst fram går Greta

Thunberg med sin egen skylt. En grupp unga klimataktivister håller ett rep för att markera ett utrymme runt henne, så att trängseln inte kommer för nära.
I Stockholm, veckan därpå, inleder Greta Thunberg sin skolstrejk som vanligt, klockan åtta. Det regnar. På morgonen kommer en trogen liten skara. Totalt under en fredag brukar det bli runt 250 personer, men många stannar bara en kort stund.
Journalister från El Pais och Le Monde är på Mynttorget för att göra stora reportage.
När Greta Thunberg greppar mikrofonen i Antwerpen trycker publikhavet på nedanför scenen. Hon ser ut över folkmassan och säger:
– Allt för länge har makthavarna kommit undan med att ignorera klimatkrisen. Vi ska se till att de inte kommer undan längre!
Stämningen påminner om en rockkonsert.
Den här dagen demonstrerar 13 000 personer runt om i Belgien.
Efteråt äter Greta Thunberg och hennes pappa Svante en vegansk lunch på centralstationen i Bryssel. Efter att ha tillbringat sportlovet på resande fot, Bryssel, Paris, Antwerpen, är Greta Thunberg på hemväg nu. Sista anhalt är Hamburg.
Människor kommer ideligen fram: tonåringar, pensionärer, affärsfolk. En del vill ta en bild, många ursäktar sig, men måste bara få säga ”heja dig!”
– Jag bara häpnar över vad du har åstadkommit. Mina döttrar ville strejka, men deras lärare hade synpunkter, så inskränkt av dem! Vad ger det att bli fast med ändan på en skolstol? säger Lewis Langford, en man i beige rock och portfölj som väntar på samma tåg som vi.
Greta Thunberg får ständigt erbjudanden om att medverka i konferenser, dokumentärer, böcker och intervjuer. Hon säger nej till nästan allt.
Det har gått på några månader. Den 20 augusti inledde Greta Thunberg sin protest utanför riksdagshuset. Inspirerad av Parklandstudenterna i Florida hade Greta Thunberg försökt få med sig några klasskamrater, men när ingen var intresserad började hon ensam. Efter riksdagsvalet ersatte hon den dagliga protesten till den fredagsstrejk som fortfarande pågår.
I dag har klimatstrejken blivit en massrörelse. Många engagerar sig under vinjetten och hashtagen ”Fridays for future”. (Belgien förlade av misstag sina demonstrationer till torsdagar i stället, där de har blivit kvar.)
I takt med att demonstrationerna har spritt sig och växt har Greta Thunberg bjudits in på högsta politiska nivå, och varje större framträdande har gett hennes namn mer skjuts: Katowice, Davos, Bryssel, Elyséepalatset. Hon har prisats av amerikanska politiker som Bernie Sanders, Alexandra Ocasio Cortez och Arnold Schwarzenegger; av filmstjärnan Leonardo DiCaprio och U2-sångaren Bono.
Ofta fastnar de för flickans obevekliga budskap och fasta blick.
Kontrasten mot hemmaplan är stor: i Sverige är de politiska inviterna få. Alla partiledare har passerat henne, tre har stannat till. Hon tror inte att den segdragna regeringsbildningen är hela förklaringen:
– Det finns två sorters politiker: de som saknar klimatpolitik och som vet att de inte har något att vinna på att prata med mig. De övriga är nog rädda för att jag ska kritisera dem, de har ju inte heller några lösningar. De säger att Sverige är bäst i världen, men det stämmer inte. Sverige är ett av tio länder med högst ekologiskt avtryck per capita, säger hon i tågkupén.
Utanför fönstret förändras arkitekturen och landskapet när Belgien blir Tyskland. Det är grönt ute för årstiden.
Hur var det att träffa Frankrikes president?

– Det var bra. Jag hade sett till att också de lokala ledarna fick följa med. Vi pratade om vad man kan göra för klimatet. Jag delade ingenting, inga bilder, tänkte: varför skulle jag göra det?
Tror du att Emmanuel Macron ville sola sig i din glans?
– Det spelar i så fall ingen roll. Det viktiga är att något händer.
Greta Thunberg blir inte nervös av att tala inför storpublik. Hon tror att Aspergerdiagnosen hjälper henne att hålla kurs. Helt andra saker gör henne stressad.
När Greta Thunberg var elva år och lärde sig om klimatförändringarna gick hon in i en depression. Familjen hamnade i en kris som den kom ur först genom en livsstilsförändring. De slutade flyga, blev veganer, slutade slökonsumera.
I dag mår Greta Thunberg bra. I engagemanget har hon något att leva för, och folk lyssnar.
Hennes historia har berättats över hela världen.
Alla är emellertid inte lika förtjusta i den 16-åriga klimataktivisten, och utomlands har kritiken också kommit från högt uppsatta politiker. Främst gäller det skolstrejken:
– Avbrotten ökar lärarnas arbetsbörda och ödslar noga förberedd lektionstid, sa en talesperson för Storbritanniens premiärminister Theresa May i mitten av februari.
Roy Stokes, utbildningsminister i den australiska delstaten New South Wales, kallar skolstrejk för ett ”opassande beteende” och varnar för att elever som skolkar den 15 mars kan straffas:
– Barn ska gå i skolan.
Punkt.
Greta Thunberg höjs till skyarna och ifrågasätts samtidigt på alla plan. Hennes kopplingar till pr-strategen Ingmar Rentzhog har granskats: Rentzhog, som profilerat sig med klimatfrågorna, uppmärksammade tidigt skolstrejken. Han plockade in henne i en rådgivande grupp av ungdomar till styrelsen för den ideella stiftelsen We don’t have time. Att det också fanns ett bolag som använde Greta Thunbergs namn hade varken hon eller hennes föräldrar en aning om. I februari bad Ingmar Rentzhog om ursäkt, och Greta Thunberg har av tidsskäl lämnat arbetet i stiftelsen.
Att klimatstrejken sammanföll med lanseringen av ”Scener ur hjärtat”, den bok som familjen Ernman Thunberg tillsammans har skrivit om familjens kris, har också misstänkliggjorts. Föräldrarna har betonat att allt engagemang kommer från Greta själv. Inkomsterna från boken går till välgörenhet. Greta Thunberg själv ska stå fri.
En del debattörer resonerar kring att vuxenvärldens okritiska hyllande av tonåringar är att göra det lätt för sig.
På sociala medier är tonen grövre. I Sverige kommer de inte sällan från anonyma konton, ofta från personer som tycks ha en nationalkonservativ agenda, men i andra länder har hennes namn skapat motsättningar, också bland etablerade politiker och debattörer.
I Tyskland blev hon angripen av Paul Ziemiak, generalsekreterare i CDU, som på Twitter kallade hennes kritik av tysk kolkraftpolitik för ”absurd”. ”Inte ett ord om arbetsplatser, energisäkerhet, ekonomisk nytta. Endast ren ideologi. Stackars Greta!”
Inlägget fick snabbt 1 500 kommentarer. En ledamot av förbundsdagen undrade hur det stod till med självkänslan hos den som måste hetsa upp sig över en 16-åring.
Hatet i Tyskland är starkare och mer högljutt än i Sverige. Det handlar om det provocerande i att ta klimathotet på allvar, men också skolk är en laddad fråga.
I Hamburg väntar ett tjugotal personer i hotellobbyn. Tidskriften Der Spiegel har skickat sex, sju journalister. Greta Thunberg har ätit frukost på rummet, svensk limpa och hummus. Hon placeras i en soffa där hon intervjuas. Utanför står två vakter i skägg och toppluva. Det är råkallt. Den lokala logistiken kring Greta Thunberg sköts bestämt av Annalena Kirchler, med vana vid att hålla i stora arrangemang. När

börjar vi gå mot mötesplatsen fortsätter Der Spiegels reporter att intervjua.
Men snart beordrar Annalena Kirchler journalisterna att lämna Greta ifred. Frågorna har börjat gå in på infekterad, tysk inrikespolitik: ”om kolkraftverken bör stänga, hur ska vi då göra med kärnkraften, menar du?”
Hon svarar fåordigt. Efteråt säger hon att hon inte sitter inne med några lösningar. Det viktiga, menar hon, är att sätta press på politikerna att följa Parisavtalet och den senaste rapporten av FN:s klimatpanel IPCC. Att lyssna på forskarna. Det är vad hon alltid säger.
I Hamburg marscherar 6 000 demonstranter. Innan Greta Thunberg går ut på scenen för ett kort tal ger hon intervjuer till ett tiotal stora, tyska och internationella medier.
Två tonåringar lämnar över en kartong till Greta Thunberg med 72 650 namnunderskrifter till stöd för Greta, och som uttalad motvikt till hatet.
Efteråt får hon hemlagad grönsakscurry på de lokala arrangörernas kontor. Hon avslutar den avbrutna intervjun med Der Spiegel, vars reportrar väntar i ett rum på kontoret. De frågar om hennes relation till Ingmar Rentzhog, och om hur hon själv lever. Har hon någonsin flugit? (”Ja. Det tror jag att nästan alla har.”)
Det blir bråttom till tåget. På nyhetsskärmarna på stationen syns Greta Thunbergs namn över hela skärmen.
I kupén får hon en rynka i pannan. Ögonen är allvarliga, lite trötta.
– Varför tror de alltid att man har en dold agenda? Varför kan de aldrig tro att man gör något för en god sak?
Tonen är hårdare i Tyskland, både bland journalister och på sociala medier, förklarar hon och fortsätter:
– Ofta skjuter man in sig på min personlighet och mitt utseende. På plastartiklar, en salladsskål som har synts i bild. Men jag ser också hatet som ett positivt tecken. Det visar att det vi gör uppfattas som hotfullt.
En bonuseffekt är att hon har lärt sig en hel del tyska genom de ilskna kommentarerna.
Tåget passerar några tyska energikällor: kolkraftverk, vindkraftverk, solceller. Tyskland övergår i Danmark.
Greta Thunberg skriver också sina tal på tåg. Nästa tal ska handla om den äldre generationens svek, säger hon. Sedan tittar hon på Youtube.
Under de dagar vi tillbringar med Greta Thunberg skrattar hon aldrig så mycket som hon gör när hon berättar om de dansande hundarna på Youtube.
Den 15 mars planeras demonstrationer på mer än 716 platser i 72 länder. I Sverige arrangeras tiotals evenemang.
– Antalet deltagare är kanske inte så stort, men det är inte oviktigt att det finns klimatstrejker i minst 138 kommuner. Man ska också komma ihåg att det är skillnad på att demonstrera ett par timmar, på en enskild dag, och att regelbundet vika en hel dag, som Greta. Det är 20 procent av en skoltid, säger Janine O’Keeffe, som är aktiv inom nätverket Klimatsverige, där en lång rad organisationer ingår.
I Stockholm har tillstånd begärts för strejken på Mynttorget, men i uppiffad version, med bland annat 600 körsångare. Platsen kan komma att ändras om det ser ut att komma för många.
Skillnaderna mellan länderna bekräftas av forskningen: Sverige har historiskt ofta haft många, men mindre, manifestationer, säger Magnus Wennerhag, som forskar i sociologi vid Södertörns högskola:
– Vi är ett stort land: i till exempel Belgien kan det vara mer naturligt för alla att ta sig till Bryssel. Allt är nära, säger han.
Varför har Greta Thunberg blivit mer kontroversiell i en del andra länder, tror du?

– Att yngre demonstranter förlöjligas är inget nytt. Man gjorde något liknande under protesterna mot Vietnamkriget: ”äsch, det är bara studenter”.
Han säger att svenskar generellt är positiva till demonstrationen som ett påverkansmedel, och att de allra flesta kan tänka sig att någon gång demonstrera. Så är det inte i Frankrike. Det kan möjligen delvis förklara varför Greta Thunberg inte har blivit lika kritiserad här.
På Facebook och i tal bemöter Greta Thunberg en del av kritiken. Men mycket ser hon inte, hon har slutat läsa kommentarer. Dessutom har hon inte tid.
Blir du inte arg ibland, på hur långsamt det går?
– Jo. Fast jag tror ju inte att en familj som åker till Bali på semester är ondskefull. Jag tror inte att de har tillräcklig kunskap, för hade de det skulle de agera annorlunda. Argast blir jag på makthavare, de som har information men som ändå inte gör något.
Under en tid var du väldigt ledsen. Kan du fortfarande bli det?
– Jag är väldigt känslig, men jag ser det som en styrka. Det är fint med empati. Jag är absolut ledsen, men det är inte alltid jag hinner vara det.

Sanna Torén Björling "

" Detta har hänt.
Den 20 augusti 2018 började Greta Thunberg, född 2003, skolstrejka för klimatet i Stockholm.
Under senhösten fick hennes aktion allt större internationellt intresse. Hon talade i London och i Helsingfors.
I december fanns hon med på Time Magazines lista över världens mest inflytelserika tonåringar. Samma månad talade hon på FN:s klimatmöte i Katowice.
I januari talade hon på World Economic Forum i Davos, och blev efter tv-programmet ”Skavlan” världens mest googlade svensk.
I februari talade Greta Thunberg inför EU-kommissionen och EESK, EU:s ekonomiska och sociala kommitté, i Bryssel. Demonstrationerna drog tiotusentals.
I Paris, dagen därpå, bjöds Greta Thunberg in att träffa Frankrikes president Emmanuel Macron i Elyséepalatset.
På den internationella kvinnodagen, den 8 mars, skötte Greta Thunberg Instagrams eget konto.
Den 15 mars planeras klimatdemonstrationer över hela världen under vinjetten Fridays for future. "

" Löfven: Vi ska jobba stenhårt

DN FREDAG 15 MARS 2019

Skolstrejkerna är en påminnelse om att klimatarbetet inte kan vänta, menar Stefan Löfven (S). – Vi ska jobba stenhårt för att infria deras förväntningar, säger statsministern.

Klimatet var ett ämne under statsministerns frågestund i riksdagen på torsdagen. Efteråt svarade Stefan Löfven på frågor om hur han ser på 16-åriga klimataktivisten Greta Thunberg och hennes efterföljare.

– Jag tycker att det är oerhört bra att det tas initiativ för att lyfta klimatfrågan. Den måste upp högre på dagordningen och de här ungdomarna brinner verkligen för det här. Som statsminister måste jag ändå säga att vi har skolplikt i vårt land. Men kan det arrangeras på något sätt som fungerar så är det ju bra.

Vad tar du för intryck av de här protesterna?

– Det gör en påmind om att arbetet med att få ner utsläppen i transportsektorn och så vidare måste göras. Jag vill ha en folkrörelse för klimatomställningen och där är vi på väg. Vi har en rad projekt i gång runt om i vårt land med solceller, biogasanläggningar och laddstolpar, säger Stefan Löfven.

Men de här barnen och ungdomarna tycker ju att vuxenvärlden gör för lite. Vad har du för kommentar till det?

– Jag har stor respekt för det och det är därför vi ska ligga på varje dag och jobba stenhårt för att möta deras förväntningar. Vi ska lämna över en värld så att vi kan säga att vi förstod vad som var på väg att hända. De har ännu mer liv framför sig, det är klart att de vill se att det händer något så att de har en bra framtid med ren luft och rent vatten, säger Stefan Löfven.

Han menar samtidigt att ansvaret för omställningen inte bara kan läggas på den enskilde, och att människor fortfarande måste kunna ta bilen.

– Jag är uppvuxen på landsbygden, jag vet betydelsen av att kunna ta bilen men vi ska köra på renare bränslen och ha så lite utsläpp som möjligt. Vi ska kunna resa också men med mindre koldioxid och mer tåg. Här måste vi hjälpa människor att göra rätt, säger statsministern.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se "

Artiklar 16 februari - 15 mars 2019 om Brexit

"EU-ministern Hans Dahlgren: Risken är att Brexit blir en stor krasch

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

Han stod i kulisserna när Sverige gick in i EU. Nu ska han hantera Brexit. – Jag har aldrig tyckt illa om att ta tag i kriserna, säger den nye EU-ministern Hans Dahlgren, snart 71.

Belfast vintern 1973. På golvet i en taxi hukar en ung reporter från Sverige, utskickad från Aktuellt för att göra reportage om konflikten i Nordirland.
Hans Dahlgren sa adjö till journalistiken redan som 27-åring, när han värvades som medarbetare till dåvarande utrikesministern Sven Andersson. Året därpå, 1976, blev han partiledaren Olof Palmes pressekreterare.
Han är på väg till hotell Europa, där journalisterna bor. Förbi säkerhetskontroller, med risk för attacker.
Det är ögonblick av ren skräck.
– Jag har aldrig varit så rädd i hela mitt liv, berättar han, nästan ett halvsekel senare.
Ur högtalarna på Bromma flygplats kommer meddelandet att morgonflyget med Brussels Airlines är redo för ombordstigning.
Hans Dahlgren, nyutnämnd EU-minister, avrundar berättelsen om sin korta tid som krigskorrespondent. Nu ska han besöka Bryssel och få höra senaste nytt om förhandlingarna om Brexit, Storbritanniens förväntade sorti från Europeiska unionen den 29 mars i år. Den som skapar särskilda problem vid gränsen mellan Irland och Nordirland.
○ ○ ○

Det är en grå eminens i svensk politik som vandrar ut till Brysselplanet.
Han har, med avbrott för internationella uppdrag, tjänstgjort för fyra socialdemokratiska statsministrar.
Gång på gång har han utsetts till chefstjänsteman i regeringskansliet: Statssekreterare åt Ingvar Carlsson. Statssekreterare åt Göran Persson. Kabinettssekreterare, som statssekreteraren kallas, när han eller hon är högste chef på utrikesdepartementet. Statssekreterare hos Stefan Löfven, som rådgivare i internationella frågor och EU-politik.
Först vid 70 fyllda blir han statsråd och ska verka utåt.
– Jag tackade genast ja. Det var inget som jag hade räknat med, alls. Jag har känt stor tillfredsställelse i att få vara den som kan bistå. Men när nu tillfället gavs tänkte jag... ja, varför inte?

Den tystaste musslan, har du kallats genom åren.
– Jadå.

Så hur går det nu, när du ska prata?
– Det är rätt kul, faktiskt. Jag tror inte att jag är alltför tystlåten när jag nu försöker svara på frågor. Men jag har ju jobbat med ganska allvarliga säkerhetsfrågor. Då är det inte tal om att man pratar med någon annan än statsministern och kanske försvarsministern och utrikesministern.

○ ○ ○

Det finns en första gång för allting: När planet landar är marken på flygplatsen Zaventem täckt av ett vitt täcke.
– Jag har nog inte sett snö i Bryssel förut, säger Hans Dahlgren.
Det var maj och Europa stod i blomning när han besökte Belgiens huvudstad 1988, som en del av Ingvar Carlssons delegation. Den dåvarande svenske statsministern var ute på turné bland medlemsstaterna i det som då kallades EG, den europeiska gemenskapen. Medlemskap var det inte tal om då, i det kalla krigets slutskede. Den svenska neutralitetspolitiken betraktades som ett oöverstigligt hinder.
Men Sverige ville ha täta kontakter med Europas framväxande inre marknad.
I ambassadbilen på väg in till EU-kvarteren berättar Hans Dahlgren om mötena med Europas toppolitiker.
– Jag minns framför allt när vi åt lunch med Margaret Thatcher. Hon var en otroligt kraftfull politiker. Hon pratade nästan hela tiden själv, hon hade väldigt mycket att förmedla, och hon ville att vi skulle engagera oss mer.
Ett och ett halvt år efter Carlssons turné i Europa föll Berlinmuren.
– Det var en fantastisk tid, säger Hans Dahlgren, som var på plats när Sverige lämnade in en ansökan om svenskt medlemskap i juli 1991.
Tre år senare sa svenska folket, med knapp marginal, ja till inträde i Europeiska unionen.
– Några som har följt opinionsmätningar säger ju att den enda veckan det året som det var majoritet för medlemskapet, det var den vecka då vi hade folkomröstningen, säger Hans Dahlgren.
– Jag är inte säker på att det stämmer, men att det var väldigt jämnt, det kan vi se på siffrorna. Jag tror att väldigt många är överens om att den person som bidrog allra mest till att det blev ett svenskt medlemskap, det var Ingvar Carlsson. Folk litade på Ingvar.

○ ○ ○

Trafiken till EU-kvarteren flyter oväntat smidigt. Pressekreteraren hinner stämma av förfrågningar från medierna. Brittiska BBC vill gärna göra en intervju på Skype eller Facetime.
Staben är tveksam. BBC är BBC, med hög trovärdighet, men brittiska medier letar efter glipor i EU-ländernas enighet. Politiksajten Politico har precis gjort ett stort nummer av ett panelsamtal i Helsingfors med

Sveriges utrikesminister Margot Wallström, och en formulering om att hon inte kan förlåta britterna.
Medarbetarna tvekar.
– Vi känner på det, konstaterar ministern.
Det är svårt att beröra Storbritanniens beslut om Brexit vid midsommar 2016 utan att nämna den dåvarande konservativa premiärministern David Camerons strategiska misstag. Ett år tidigare hade han gått till val på löftet om att utlysa en folkomröstning.
– Det som jag har hört spekulationer om, det är att man räknade med att den liberala koalitionspartnern i regeringen skulle stoppa en omröstning. Men så gick Cameron och de konservativa och fick egen majoritet. Det visar väl vådan av att använda stora och viktiga nationella frågor för interna partipolitiska syften, säger Hans Dahlgren.
I Sverige har stödet för medlemskap i EU aldrig varit större. Till och med Sverigedemokraterna väljer nu att tona ned kraven på utträde.
– Jag tror att det finns en förståelse för att vi behöver samarbete. För freden. För klimatet. För bra och schysta jobb. Men sedan tror jag att vanligt folk också ser vad som händer i Storbritannien. Det fanns ingen plan för hur man skulle lämna unionen. Risken är ju att det blir en stor krasch den 29 mars, säger EU-ministern.
○ ○ ○
Ambassadbilen bromsar in vid EU-kommissionens högkvarter. Där väntar Sveriges EU-ambassadör Lars Danielsson.
Det är två veteraner i svensk statsförvaltning som skakar hand. De har en komplicerad historia, och den ska vi återvända till.
Ingen av dem uppvisar något annat än ömsesidigt professionellt förtroende under samtalet i Bryssel, inför mötet med kommissionens Brexitförhandlare Sabine Weyand.
Lars Danielsson levererar en snabbanalys av premiärministern Theresa Mays ansträngningar för ett ordnat utträde ur EU. Frågan är om hon behöver mer tid. Frågan är om hon ens vill ha det.
– Om hon ska sätta press på parlamentet, ja, då är det ingen bra idé att förlänga, konstaterar Hans Dahlgren.
– Nej, det finns ingen universallösning. Två tre månader extra kan nog de flesta ställa sig bakom, men därefter måste vi veta hur det blir, svarar Lars Danielsson.
Brexitkaos hotar. Det är en dag på jobbet för Hans Dahlgren, ny som minister, men erfaren som krishanterare.
Den som bläddrar i arkiven får en snabb sammanfattning av närmare ett halvsekel av samhällskriser och politiska skandaler: Ubåtskränkningarna, Harvardaffären, mordet på Olof Palme, den ekonomiska krisen, Estonias undergång. Mona Sahlins kontokortsaffärer. Mordet på Anna Lindh. Flodvågskatastrofen. Flyktingkrisen.
Gång på gång har Hans Dahlgren varit där, i stormen.
– Jag har nog aldrig tyckt illa om att ta tag i kriserna, säger han.
Han tar ett exempel: När ”Kalla fakta” år 2004 började granska historien med två egyptier som avvisats från Sverige strax efter terrorattentaten den 11 september 2001, ja, då fick Hans Dahlgren rycka in.
– Det var inget som jag alls hade varit inblandad i. Men jag läste på och försökte svara så gott jag kunde i tv och i utrikesutskottet. Jag tyckte inte att det var otrevligt. Det var en utmaning.

Vad är det med dig som gör att du går i gång på detta?
– Inte vet jag! Inte vet jag! Men något är det som triggar en.

Hur fungerar du i dessa lägen?
– Jag tror att jag är någorlunda lugn. Sedan gör ju alla fel. Ta tsunamin. Det är klart att jag insåg snabbt att jag borde ha varit ännu snabbare med att förstå vad som hade hänt, och att det krävdes insatser från

regeringskansliet som vi var alldeles för långsamma med att sätta i verket.

○ ○ ○

Det finns en minnesbild som inte är särskilt smickrande för den nya EU-ministern. Den är från vintern 2006: En sammanbiten kabinettssekreterare böjd över en blå mapp, under konstitutionsutskottets granskning av flodvågskatastrofen.

Tiotusentals svenska turister befann sig i Sydostasien under mellandagarna 2004. 543 svenska medborgare omkom, när flodvågen svepte in över Thailands stränder på annandagen.

Hans Dahlgren började förstå vidden av katastrofen på väg till jobbet på morgonen den 27 december, när han såg löpsedlarna på en tidningskiosk vid Riksbron från Gamla stan.

– Just då ringer Göran Persson och vill veta vad som är läget. Jag säger att jag är på väg in och att vi ska ha ett möte, men att jag ser på löpsedeln att det kan vara 600 till 800 saknade svenskar. Och skulle de vara borta, så är det ju värre än Estonia.

Katastrofkommissionen riktade hård kritik mot många inblandade. Hans Dahlgren var en av dem. Men dåvarande statsministern Göran Persson fick också övergripande kritik för att krisberedskapen brast.

– Nu har vi i regeringskansliet en krishanteringscentral av stora dimensioner som jobbar 24-7 och som har koll på vad som händer, både i landet och runtom där svenska intressen berörs. Vår statsminister Stefan Löfven har haft ett antal övningar runt krissituationer med hela regeringen. Det har varit väldigt bra, det såg vi i tragedin på Drottninggatan den 7 april 2017, säger Hans Dahlgren.

Under granskningen av flodvågskatastrofen blev den stora tragedin också en politisk affär. Lars Danielsson, som då var statssekreterare på statsrådsberedningen, uppgav att han hade pratat med Dahlgren på UD på annandagen. Dahlgren protesterade, med hänvisning till samtalslistor.

Efter många turer fick Danielsson gå.

Personer med insyn säger att de båda topptjänstemännen har tävlat om toppjobb i många år, och att den kunnige Danielsson hamnat i skuggan av den skickligare strategen Dahlgren.

EU-ministern säger att han lämnat historien om telefonsamtalen bakom sig.

– Jag tycker att jag gjorde vad jag skulle göra. Jag sa som det var. Jag behöver inte säga så mycket mer om det.

Han tillägger:

– Men jag kan säga att jag nu har förmånen att få jobba nära Lars Danielsson. Han är en utomordentligt skicklig företrädare i Bryssel. Vi har den bästa relation som man kan ha. Jag sa till regeringen häromdagen, när jag hade en genomgång av olika EU-frågor, att det finns flera som har sagt till mig att de är avundsjuka över att vi har en så skicklig ambassadör.

○ ○ ○

Blicken mot framtiden. Det är idealet för den ende 40-talisten i regeringen Löfven.

Hans Dahlgren är gruvläkarson, uppvuxen i bland annat Kiruna och Boliden. Utbildad civilekonom från Handelshögskolan, med en kort karriär på radio och tv, och med en diktion som en Dramatenskådespelare.

Han blir korthuggen när frågor närmar sig det privata. Men han har många anekdoter från sina möten med världsledare och han reflekterar ofta över känslan i ett politiskt beslut.

– Men man kan inte bara blicka bakåt. Mitt jobb är att titta framåt, att vara med och göra så att vi får ett starkare samarbete i Europa som är till gagn för vårt land och andra länder. Då kan min erfarenhet komma till nytta, säger han.

Om du tittar på var EU befinner sig i dag, vad blir diagnosen då?
– Stora möjligheter. Stora möjligheter.

Det är inte alla som skulle säga just det.
– Nej, men jag säger det. Vi har Brexit. Det innebär att ett stort medlemsland lämnar. Men i den frågan har de andra 27 länderna hållit ihop väldigt bra.
Hans Dahlgren har den politiska tjänstemannens vaksamhet över orden, och säger mer än en gång att han nog borde gå tillbaka till anteckningarna för att ge en exakt bild. När han får en fråga som han inte omedelbart kan svara på, gör han en notering på ett litet vitt papper, och ber att få återkomma.
Hemma på arbetsrummet i Stockholm har han en gammaldags skrivmaskin av märket Facit. Den har kommit till användning i arbetet med säkerhetsfrågor.
– Ibland behöver jag skriva sådant som är väldigt hemligt. Då skriver jag bara på skrivmaskinen. Det händer att jag skriver tackbrev också, det brukar vara uppskattat, säger han.
Han kan sammanfatta sina lärdomar för kontakten med fyra statsministrar i några punkter. Det är viktigt med personliga relationer – att inte bara nöja sig med mejl och brev, utan att föra samtal med människor. Det är viktigt att ta politiska initiativ. Och det är viktigt att behålla lugnet i tillspetsade situationer.
– När man ska anställa folk, och det är bland det viktigaste som man kan göra som chef, då ska man gärna sova på saken. Det ska kännas rätt. Det är väldigt mycket känslor när det gäller människor, säger han.
När han blickar tillbaka ser han också glimten av den framtid som gick förlorad.
Av alla kriser, skandaler och affärer, blev mordet på Anna Lindh i EMU-valrörelsens slutskede i september 2003 den kanske svåraste prövningen.
– Jag kände att vi hade så mycket kvar att göra. För att hon hade så mycket kvar att göra. Så plötsligt rycktes hon bort. Det grep mig ganska djupt.
○ ○ ○
Bortom Brexit väntar stora frågor: Hanteringen av nästa långtidsbudget som ska börja gälla år 2021. Respekten för rättsstaten i medlemsländer som Polen och Ungern. Migrationen.
”Mitt Europa bygger inte murar”, deklarerade Stefan Löfven i ett tal i början av hösten 2015. Men när närmare 163 000 personer sökte asyl i Sverige, många inom loppet av några månader, valde den svenska regeringen en tvärvändning, med åtstramningar av asylreglerna.
Det är den senaste riktigt stora krisen som Hans Dahlgren kommit i närheten av.
– Hade vi haft tillgång till någon slags kristallkula och förstått att det skulle bli ett så stort antal asylsökande som sökte sig just till vårt land, då hade man kunnat vara bättre förberedd. Men ingen av oss har några kristallkulor. Jag menar att regeringen snabbt drog konsekvenserna av det som skedde, innan det var för sent.

Ni höll fast länge vid idén om en europeisk lösning. Har det funnits ett mått av naivitet från svensk sida?
– Man kan nog säga att det var flera av oss som trodde att det här skulle gå att lösa tidigare än vad som har skett. Men vi har ju sett en framväxt i flera europeiska länder av väldigt främlingsfientliga krafter som inte alls vill ta något ansvar. Vi vill fortfarande ha en europeisk lösning, men det blir en knepig resa framöver också.
Den svenska regeringen vill nu försöka sätta press via förhandlingarna om långtidsbudgeten. Tanken är att införa villkor, en *konditionalitet*: Att de länder som inte lever upp till rättsstatens grundläggande principer eller inte tar tillräckligt stort ansvar för migrationen ska få mindre tillbaka från EU än de annars skulle fått.

– Det kanske ska få kosta. De kanske ska få se priset av att avstå, säger Hans Dahlgren.

○ ○ ○

Sverige har valt en annan väg. Det är ett av budskapen som Hans Dahlgren upprepar, när han berättar om den nya regeringen och samarbetet med Centerpartiet och Liberalerna på sina möten med företrädare för institutionerna i EU:s korridorer.

– Vi satte en ordentlig gräns för politiskt inflytande från Sverigedemokraterna. Det märks att de som jag talar med ser med respekt på detta.

Kampen mot högerpopulism och nationalism blir också ett huvudnummer när Hans Dahlgren, mitt i hanteringen av Brexit, ska förbereda sin första valrörelse som toppolitiker. Under våren kampanjar han ihop med Socialdemokraternas toppkandidater till EU-parlamentet.

– Valet blir förstås otroligt viktigt i Sverige, efter en dramatisk höst och vinter. Vad blir det för kraftmätning mellan partierna? Men också i Europa. Vad får vi för parlament i en tid när vi har nya populistiska krafter i flera stora medlemsstater? Vad kan vi göra för att behålla en anständig politik?

Det finns socialdemokrater som oroar sig för EU-valet, och hur det ska gå att få fart på valarbetarna efter alla kompromisser i januariavtalet. Men Hans Dahlgren beskriver bara entusiasm.

– Du kan höra med mina medarbetare genom åren. Jag brukar säga att det där med att gå och känna sig orolig, det är ingen bra idé.

○ ○ ○

Det första besöket som minister i Bryssel går mot sitt slut. Hans Dahlgren, som varit igång sedan fem på morgonen, ska hem till Stockholm och ordna middag för staben på statsrådsberedningen. Italienskt. Hemgjord cassataglass till efterrätt.

Han fyller 71 år i mars, men har inga planer på att trappa ned. Frågor om drivkraften får ett snabbt svar:

– Jag är så himla nyfiken på hur det ska gå, säger han.

– Tänk att sätta sig i soffan och titta på tv. Eller gå ut med hunden om man hade någon. När man i stället kan få vara med. Och kanske påverka.

I bilen på väg till flygplatsen visar en av medarbetarna en karikatyr där britterna anfaller EU-ledarna med en brittisk elkontakt. Kanske något för nästa powerpointpresentation på regeringskansliet?

Hans Dahlgren brukar använda bilder när han föreläser om EU för staben. En av dem togs i höstas, när Tysklands förbundskansler Angela Merkel och Frankrikes president Emmanuel Macron möttes i Paris för att uppmärksamma hundraårsminnet av stilleståndsavtalet efter första världskriget.

Hans Dahlgren besökte ceremonin, ihop med statsminister Stefan Löfven.

– Den bilden med Merkel och Macron ger mig en känsla av att det här kommer på riktigt aldrig att hända igen. De här två länderna kommer aldrig att förgöra varandra. Det är för mig en otroligt stor drivkraft i EU-arbetet, säger han.

Också i hanteringen av Brexit är det i slutändan freden som står på spel. Konflikten på Nordirland präglade flera decennier, och krävde många oskyldiga civila människoliv.

– Det får inte bli en hård gräns mellan Nordirland och Irland, säger Hans Dahlgren.

Han återvänder 46 år i tiden: En taxiresa i skräck.

– Jag kunde ju åka hem. Men folk levde med detta varje dag. Mitt i Västeuropa. Det ska vi inte ha igen.

Karin Eriksson
karin.eriksson@dn.se "

Hans Dahlgren
Född: 1948 i Uppsala. Tillbringade delar av uppväxten i Kiruna och Boliden.
Familj: Hustrun Eva Stenström. Fyra vuxna barn.
Bor: Villa i Nacka, sydost om Stockholm.
Utbildning: Civilekonom från Handelshögskolan i Stockholm.
Fritid: Ger sig ut på skidor i fjällvärlden – bortom mobiltäckning – varje vår.

Karriär
Reporter på Aktuellt 1970–1974.
Medarbetare hos utrikesminister Sven Andersson 1975–1976.
Pressekreterare åt Olof Palme 1977–1983.
Departementsråd och utrikespolitisk rådgivare till Palme 1983–1986.
Ambassadör och utrikespolitisk rådgivare åt Ingvar Carlsson 1986–1991.
Generalsekreterare för Kommissionen för globalt samarbete, Genève, 1992–1994.
Statssekreterare i statsrådsberedningen 1994–1997.
FN-ambassadör 1997–2000 och svensk representant i FN:s säkerhetsråd 1997-1998.
Kabinettssekreterare på utrikesdepartementet 2000–2006.
Ambassadör i Genève 2007–2010, ambassadör för mänskliga rättigheter 2010–2012.
Kanslichef och partikassör för Socialdemokraterna 2013–2014.
Statssekreterare i statsrådsberedningen med ansvar för internationella frågor och EU-frågor 2014–2018.
EU-minister från den 21 januari 2019.

Fyra decennier av kriser och affärer
Ubåtskränkningarna
1982 pågick intensiv ubåtsjakt i Hårsfjärden i Stockholms skärgård. Ett år efter sovjetiska U137:s grundstötning i Blekinge. Debatten om främmande undervattensfarkoster i svenska vatten har pågått i decennier.
Mordet på Olof Palme
Sveriges statsminister sköts till döds på öppen gata efter ett biobesök den 28 februari 1986. Polisutredningen om mordet pågår fortfarande.
Finanskrisen 1990–1994
Skakade Sverige i omgångar under första halvan av 90-talet och ledde till fallande konsumtion och stigande arbetslöshet och en sanering av de offentliga finanserna.
Estoniakatastrofen
Färjan M/S Estonia förliste på Östersjön på väg från från Tallinn till Stockholm i september 1994. 852 personer omkom, varav 501 svenska medborgare. Krav restes på bärgning av det förlista fartyget, men i stället utlystes gravfrid runt vraket.
Sahlinaffären
Det uppdagades 1995 att S-politikern och partiledarkandidaten Mona Sahlin hade använt statens kontokort för privata utlägg. Dessutom avslöjades att Sahlin haft problem i privatekonomin, bland annat med parkeringsböter som hamnat hos kronofogden. Kallas också Toblerone-affären, eftersom två chokladkakor ingick i utläggen. Sahlin lämnade politiken under flera år.
Mordet på Anna Lindh
Sveriges utrikesminister attackerades av en knivman på varuhuset NK 2003, dagar före den svenska folkomröstningen om euron. Mijailo Mijailovic dömdes för mordet.

Flodvågskatastrofen
i Sydostasien
Hundratusentals människor, varav 543 svenska medborgare, miste livet julen 2004 när en stor tsunami drabbade kusterna i främst Indonesien, Thailand, Sri Lanka och Indien. Sveriges krishantering kritiserades av Katastrofkommissionen och riksdagens konstitutionsutskott.
Flyktingkrisen
Under 2015 steg migrationsströmmarna till Europa mycket kraftigt, med stora tragedier på Medelhavet och svåra påfrestningar på mottagningssystemen som följd. Närmare 163 000 sökte asyl i Sverige, som skärpte reglerna ensidigt, sedan EU misslyckats med att nå en gemensam lösning.
Brexit
Storbritannien förväntas lämna EU den 29 mars 2019, men debatten om utträdet pågår in i det sista.

EU-valet
i maj
Val till Europaparlamentet genomförs i EU-länderna den 23–26 maj 2019.
I Sverige genomförs valet på söndagen den 26 maj.
Om planen för Brexit håller, blir valet det första efter Storbritanniens sorti från EU.
Platserna i parlamentet minskar från 751 till 705, samtidigt som antalet svenska parlamentariker ökar från 20 till 21. "

" Bryssel borde inte skylla hela Brexit på britterna

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Våren 2001 fattades ett EU-beslut som fick unionen i gungning och bidrog till att Storbritannien 15 år senare valde att lämna samarbetet. EU har också ett ansvar för Brexit.

Visst har regeringen i London skapat förhandlingskaoset kring Brexit på egen hand, men en gnutta självkritik från EU:s sida skulle inte skada. EU är också medskyldigt till att Storbritannien är på väg bort. Det handlar om ett beslut om den fria rörligheten som fattades våren 2001, när Sverige höll i EU:s ordförandeklubba, och som fick unionen att tippa.
Den gången, för nästan 20 år sedan, skulle EU:s dåvarande 15 medlemsländer försöka komma överens inför unionens stora utvidgning österut. Förhandlingarna kärvade ordentligt.
Tysklands förbundskansler Gerhard Schröder hotade med att bromsa hela utvidgningen om EU inte begränsade den fria rörligheten för människor från de nya medlemsländerna. Tyskland fick stöd av Frankrike, medan Storbritanniens Tony Blair argumenterade för omedelbart öppna gränser.
Samtidigt växte frustrationen och ilskan bland länderna i östra Europa. De blivande medlemsstaterna hade knackat på EU:s dörr nästan ända sedan murens fall och att skjuta på utvidgningen skulle säkert ha lett till en ordentlig kris.
Den ovanliga lösningen blev därför att EU-länderna fick göra som de ville: Antingen öppna gränserna för människor från de nya medlemsländerna direkt, eller stoppa den fria rörligheten från öst

under maximalt sju år.
Frivilligheten löste motsättningarna inom EU, men priset blev ett brott mot en grundläggande princip. Aldrig tidigare hade unionen gått med på att fri rörlighet bara skulle gälla i vissa delar av EU. Därmed kom hela unionen i gungning.
2004, när EU gick från 15 länder till 25, valde Tyskland, Frankrike och nästan alla andra EU-länder i väst att införa sjuåriga övergångsregler. Enbart tre – Storbritannien, Irland och Sverige – öppnade omedelbart sina gränser.
Från 2004 till 2011, när Tysklands och andra EU-länders övergångsregler försvann, gick därför nästan all migration inom EU till Storbritannien.
Den helt fria invandringen från EU blev mycket större än vad regeringen i London hade räknat med, men beslutet att öppna gränserna gick inte att ta tillbaka. Och Storbritannien fortsatte att vara populärt också efter 2011.
Under 2015 fick 630 140 människor från andra EU-länder ett så kallat nationellt försäkringsnummer i Storbritannien. Det var visserligen en toppnotering, men hur tror ni att svenska politiker skulle ha reagerat om relativt sett lika många, alltså ungefär 100 000, kommit till Sverige under ett enda år?
Ofta påpekas att nästan alla EU-migranter snabbt har hittat jobb i Storbritannien, och det stämmer. Deras sysselsättningsgrad är fortfarande högre än infödda britters. EU-migranter betalar brittisk skatt, men de behöver någonstans att bo och kanske sjukvård och skolplatser till sina barn.
I Bryssel avfärdades länge invändningarna från London om att den av EU så hyllade fria rörligheten i praktiken enbart riktades mot Storbritannien. Britterna fick stå sitt kast, ansåg tydligen EU.

Men EU:s så kallade fyra friheter* – för kapital, varor, tjänster och människor – är starka och omvälvande krafter som inte kan begränsas till att gälla i bara en del av unionen utan att det skapar obalans.
Den som studerar EU:s historia ser ett tydligt mönster: När rörligheten släpps fri tvingas nya regleringar fram för att bringa kontroll över de följder som ingen hade tänkt på.
När till exempel varor tilläts säljas fritt på den inre marknaden dröjde det inte länge innan det behövdes gemensamma lagar för att få bort fuskprodukter och farliga tillsatser. När kapitalet kunde röra sig fritt krävdes snart gemensamma EU-regler för övervakning och kontroll av banker och finansinstitut.
Så fortsatte det: När passkontrollerna togs bort inom Schengenområdet tvingades EU-länderna införa en lång rad nya former för övervakning för att stoppa de kriminella. Fri rörlighet följdes av nya lagar inom område efter område.
Till slut höll också övriga EU med om att Storbritannien hade påverkats mer än andra länder av människors fria rörlighet, och att det därför fanns skäl för nya regler.
I avtalet som David Cameron förhandlade fram med EU utlovades en ”safeguard mechanism”, en skyddsklausul, för särskilt utsatta EU-länder.
Dit räknades enbart Storbritannien. Den fria rörligheten hade försatt landet i en ”exceptionell situation” som påverkade ”vissa delar av landets välfärdssystem”, heter det i avtalet från februari 2016.
I framtiden skulle därför EU-migranter få vänta fyra år innan de fick full tillång till brittiska socialbidrag som var kopplade till anställning, så kallade ”work-in benefits”.
Så blev det inte. En majoritet av de brittiska väljarna förkastade som - bekant Camerons avtal med EU och ville i stället lämna unionen.
Det var förstås inte bara den fria rörligheten som avgjorde folkomröstningen 2016. Men EU kan gott börja fundera över hur klokt det där EU-beslutet från 2001 egentligen var.
Annika Ström Melin journalist och fristående kolumnist i D N "

”Brexit bakom Flybmi-konkurs”

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

" Det brittiska flygbolaget Flybmi har gått i konkurs, rapporterar Nya Wermlands-Tidningen. Bolaget flyger bland annat sträckan Karlstad–Jönköping–Frankfurt och har även avgångar från Norrköping.
– Det är tråkigt. Jättetråkigt. Det kom som en blixt från klar himmel. Jag har inte fått några indikationer på det här – snarare tvärtom, säger Hans Wennerholm, vd för Karlstad Airport, till NWT.
Bolaget har 376 anställda i England, Tyskland, Sverige och Belgien och flyger mellan 25 europeiska städer.
Brexit och högre bränslekostnader uppges vara två avgörande orsaker till konkursen.

TT "

" Historiskt avhopp skakar Labourpartiet

DN TISDAG 19 FEBRUARI 2019

Sju av Labours parlamentsledamöter hoppar av och bildar en oberoende grupp i det brittiska parlamentet. Avhoppet är det största på nära 40 år och ökar pressen på Jeremy Corbyn att stöda en andra folkomröstning om Brexit.

Spekulationer om en splittring av Labour har pågått en längre tid, men beskedet slog ändå ned som en mindre bomb när det kom på måndagen.
– Lösningen på vårt lands problem finns inte längre i de etablerade partierna. De har blivit en del av problemet. Det är därför vi nu har tagit beslutet att lämna den gamla typen av politik bakom oss, sa ledamoten Chuka Umunna på en presskonferens.
Tillsammans med sex andra ledamöter – Luciana Berger, Gavin Shuker, Angela Smith, Chris Leslie, Mike Gapes och Ann Coffey – lämnar nu denne 40-årige representant för valkretsen Streatham i södra London sitt parti och bildar en oberoende grupp i parlamentet.
Det är det största avhoppet från Labour sedan 1981, då fyra ledamöter hoppade av och bildade det Socialdemokratiska partiet, som senare kom att gå upp i det som i dag heter Liberaldemokraterna. Avhopparna är kända kritiker av partiledaren Jeremy Corbyn och dennes vänsterorientering av partiets politik. Men detta handlar också, och kanske framför allt, om Brexit.
Chuka Umunna har varit en drivande kraft bakom kravet på en andra folkomröstning om Brexit, något som gjort honom populär i storstäder som London där många ännu drömmer om att kunna stanna i EU.
Men Jeremy Corbyn är väl medveten om att det i städer i norra England också finns många traditionella labourväljare som röstade för

att lämna EU, och som skulle se det som ett svek om partiet driver frågan om en andra folkomröstning.
Han har därför valt en mer otydlig linje: i första hand nyval, i andra hand ett utträdesavtal med EU baserat på fortsatt medlemskap i en tullunion.
Med bara en dryg månad kvar till EU-utträdet, har dock frustrationen tilltagit i kretsen kring Chuka Umunna. Avhoppen innebär att de sju ledamöterna inte längre är bundna av partipiskan och att de därför kan öka pressen på Corbyn, för att försöka få till stånd en ny folkomröstning. Samtidigt blir det lättare för dem att sluta allianser över blockgränsen.
Flera konservativa ledamöter, som Anna Soubry, Heidi Allen och Sarah Wollaston vill också se en andra folkomröstning – och det är långtifrån omöjligt att de lockas av tanken på ett nytt socialliberalt parti. I synnerhet om premiärminister Theresa May bestämmer sig för att böja sig för brexitörerna i konservativa Tories och ta Storbritannien ut ur EU utan avtal.
En påtryckningsgrupp i mitten börjar därmed ta konkret form.
För Labour handlar detta dock också om en följd av en valhänt och senfärdig hantering av antisemitismen i partiet – såväl bland en del förtroendevalda som bland gräsrötter. Den judiska parlamentsledamoten Luciana Berger har länge påtalat frågan, men inte fått det gensvar hon önskat från ledningen.
– Jag har skämts allt mer över att vara en del av Labour. Nu lämnar jag bakom mig en kultur av mobbning och hot. Jag ser fram emot att arbeta med kollegor som respekterar varandra, säger Luciana Berger.
Något nytt parti är inte aktuellt än så länge. Det brittiska majoritetsvalsystemet gör det svårt för nya partier att slå igenom. Dessutom finns det ju redan ett mittenparti i Storbritannien: Liberaldemokraterna.
Men blotta hotet om ett nytt parti ger avhopparna ett starkt förhandlingsläge. Labourledningen vet att ett nytt parti skulle kunna locka över namn som Londons borgmästare Sadiq Khan. Och om vänsterrösterna splittras kan Tories vinna i valkretsar där Labour annars hade kunnat segra.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

" Vänstern får Labour att kantra

DN TISDAG 19 FEBRUARI 2019

Sju parlamentsledamöter lämnade Labour på måndagen i protest mot partiledaren Jeremy Corbyns förvirrade Brexittaktik. Det är det största avhoppet sedan 1981 när delar av högerflygeln bröt sig ur.

Corbyn tog makten över Labour 2015. En stadgeändring öppnade för hundratusentals icke-medlemmar att rösta, så vänsterfolk från när och fjärran strömmade till och kapade partiet. Sedan dess har Corbyn haft en komfortabel majoritet bakom sig.
Fast 70 procent vill också ha en andra folkomröstning om EU-medlemskapet, och det vill inte Corbyn. Han har varit dogmatisk socialist i hela sitt liv och anser att unionen är en kapitalistisk konspiration. Därför har han saboterat försöken inom Labour att ge väljarna en ny chans. Att slippa få skulden för Brexit är det övervägande intresset.
Linjen har varit att Storbritannien ska lämna EU men ändå behålla medlemskapets alla förmåner. De sju Europavänner som nu blir oberoende i parlamentet stod inte längre ut med Labours uppenbara motsägelser. Nästa vecka väntar nya viktiga omröstningar i Westminster.
Därtill kommer den utbredda antisemitismen inom partiet, särskilt i Corbyns yttervänsterfölje. En av de sju avhopparna är judinna och har fått utstå hätsk mobbning och krav på att sluta kritisera partiledningen. Corbyn själv har haft märkligt svårt att ta avstånd från påhoppen. Partiledarens värme gentemot Venezuelas diktator Maduro och Labours illröda ekonomiska program lockar inte heller massorna.
Trots det Brexitkaos som Toryregeringen har skapat lyckas Corbyn tappa i väljaropinionen. Det är minst sagt en bedrift.
De sju avhopparna har dock en besvärlig resa framför sig. Det brittiska valsystemet är inte välvilligt till nya partier. 80-talsexperimentet vittrade sönder på några år.
Brexit pendlar mellan kaos och tragedi. Labour gör sitt bästa för att ta efter.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se"

" Det skulle vara ett galet resultat av tre års förhandlingar.

DN TISDAG 19 FEBRUARI 2019

Irlands utrikesminister Simon Coveney om risken att Storbritannien lämnar EU utan ett avtal.

TT "

" LO gör svensk kopia av Brexitkampanjen

DN TISDAG 19 FEBRUARI 2019

Inför EU-valet har LO kopierat Brexitkampanjens budskap att ”Ta tillbaka kontrollen”. Det är fullt medvetet, enligt valledaren Johan Ulvenlöv. – Orden beskriver väldigt väl känslan hos våra medlemmar, säger han.

När britterna röstade om EU-medlemskapet i juni 2016 stod valet mellan dels ”Lämna”, som känslosamt anspelade på att väljarna måste ta tillbaka kontrollen från EU, dels ”Stanna”, som med ekonomiska argument försökte övertyga om att det var bättre att vara kvar.
52 procent av dem som röstade valde det förstnämnda.
Det då vinnande budskapet dammar LO av inför EU-valet den 26 maj. Till svenska väljare sprider den fackliga organisationen i sociala medier brexitörernas ord: ”Ta tillbaka kontrollen!”
– Brexitkampanjen är en två år gammal kampanj. Vårt budskap har inget med den att göra. Tvärtom, vi behöver ett starkt EU, säger Johan Ulvenlöv, LO:s valledare.
Han hänvisar till att LO:s medlemmar är oroade över två saker som sker i Europa: arbetsvillkor med lönedumpning samt den växande högerextremismen.
– Det är tre ord som väldigt väl lyssnar på en känsla att arbetarrörelsen ska ta tillbaka kontrollen över den politiska utvecklingen i Europa, säger Ulvenlöv.
Men varför har ni exakt samma ordval?
– Orden beskriver väldigt väl känslan hos våra medlemmar. Vi vill åstadkomma trygghet hos medlemmarna och det gör vi med att få fler socialdemokrater i Europaparlamentet, säger han.

Johan Ulvenlöv är medveten om att Brexitkampanjen hade samma budskap.
– Men det bryr vi oss faktiskt inte om. Det var ett helt annat val i en helt annan kontext. För våra medlemmar är det tydligt att Brexit är att kasta ut länder i kris. Det som högern har gjort, Tories med Brexit liksom i Polen och Ungern, hotar hela utvecklingen i Europa, säger han.
Vilken kontroll har tagits ifrån svenska arbetstagare, som har med EU-valet att göra?
– Om vi tar kollektivavtalen ser vi fortfarande lönedumpning i många branscher. Talar vi om demokratin var det bara några år sedan som vi hade en bättre utveckling i Europa än vi har i dag.
Har lönedumpningen ökat?
– Jag har inte de exakta siffrorna, men problemen är alltjämt kvar, svarar Johan Ulvenlöv.
Enligt uppgift till DN har kampanjen kritiserats av ledande socialdemokrater just för att den flirtar med brexitörerna. Johan Ulvenlöv uppger att han inte har mött den kritiken.
Socialdemokratiska EU-parlamentarikern Jytte Guteland vill inte berätta vad hon anser om kampanjen, utan hänvisar till LO.
– Det är svårt för mig att recensera hur LO funderar. Däremot är det ett viktigt budskap att vi ska ha en arbetsmarknad där det är ordning och reda och där arbetstagarnas rättigheter är sådant som vi ska prioritera. Jag stolt över vad vi socialdemokrater har uppnått den här mandatperioden, säger hon.
Kommer Socialdemokraternas budskap i EU-valet också att vara “Ta tillbaka kontrollen”?
– Nej, vår kampanj handlar om att stå upp för gemensamma värderingar och mot extremismen vi ser i Europa. Liksom om ett hållbart Europa, socialt och miljömässigt, säger hon.
Moderata europaparlamentarikern Gunnar Hökmark är däremot kritisk till LO-kampanjen.
– Det är ingen tillfällighet att man har samma slogan som i Brexit-omröstningen. Man vill få Sverigedemokratiska väljare att rösta med LO, säger han.
Det påståendet tillbakavisar Johan Ulvenlöv. Han säger att kampanjen vänder sig till alla.
Gunnar Hökmark tycker det är oanständigt att LO vädjar till att Sverige har förlorat makt.
– Man föder tanken att makten tagits ifrån oss till ett anonymt Bryssel. Det fanns skäl till att Ukip använde den och till att Alternativ för Sverige gör det. Det borde inte finnas något skäl till att LO gör det.
Men ligger det inte något i tanken att ta tillbaka makt från höger-extrema?
– Nej, för högerextremismen har ingen makt i Europaparlamentet. LO gör dem större än vad de är, säger Gunnar Hökmark.
Jytte Guteland tycker att Gunnar Hökmark gör för stort nummer av LO-kampanjen.
– Det är att göra en höna av en fjäder. Jag tycker han ska fundera mer på vilket arbete han och hans partigrupp gör för att säkra arbetstagares rättigheter, säger hon.

Pia Gripenberg "

"May ska övertyga Bryssel om enigt parlament

DN ONSDAG 20 FEBRUARI 2019

Labourledamöter som hoppat av sitt parti uppmanar konservativa EU-vänliga ledamöter att ansluta sig till utbrytargruppen.
Detta sker samtidigt som premiärminister Theresa May besöker Bryssel för att försäkra att hon kan ena brittiska parlamentet i ett Brexitavtal.

Brexitröran i brittiska parlamentet riskerar att bli än mer komplicerad när sju Labourledamöter har lämnat sitt parti för att bilda ”Den oberoende gruppen”. Avhopparna pläderar bland annat för en ny folkomröstning om EU-medlemskapet och uppmanar likasinnade inom andra partier, som konservativa Tories, att ansluta sig.
Brittiska medier pekar särskilt ut två Toryledamöter som potentiella kandidater gå med för att bilda ett nytt mittenparti.
– Det är många Labourparlamentariker som brottas med sitt samvete i denna fråga, men även konservativa som har blivit demoraliserade av vad man kan kalla partiets Ukipifiering, säger Labouravhopparen Chuka Umunna till BBC, apropå ryktena.
Ukip är partiet som under ledaren Nigel Farage hårdast drev på att Storbritannien skulle folkomrösta om EU-medlemskapet.
Brittiska valsystemet, där en ledamot väljs i varje valkrets, gör att parlamentet länge dominerats av två partier, Labour och Tories. Utbrytargrupper har genom åren haft svårt att få genomslag för sin politik.
Direkt efter avhoppen på måndagen uppmanade företrädare för Labour de sju ledamöterna att lämna sina platser så man kunde genomföra fyllnadsval i dessa valkretsar.
På tisdagen är tonläget mildare.
Ledamoten John McDonnell, ekonomiskpolitisk talesperson och en av Jeremy Corbyns vapendragare, säger till BBC att partiledningen måste lyssna på avhopparna.
– Om det är frågor som vi måste ta itu med, tar vi itu med dem. Om det handlar om ledarskapsstil tar vi itu med det, om det handlar om politik lyssnar vi på det också, säger McDonnel.
Samtidigt som parlamentet i London möbleras om partipolitiskt försöker brittiska regeringen påverka övriga EU att gå med på justeringar i Brexitavtalet. I början av veckan var nya Brexitministern Stephen Barclay i Bryssel för att träffa EU:s chefsförhandlare Michel Barnier.
Premiärminister Theresa May reser till Bryssel på onsdag för att möta bland annat EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker.
Britterna vill ändra i reservlösningen för Irlandsgränsen, den som kallas backstop, eftersom man från brittiskt håll är orolig att bli fast i en evig tullunion med EU.
Labourledaren Jeremy Corbyn har å sin sida fört fram att Labours önskan är just att ha en tullunion, eftersom den skulle kunna garantera att det aldrig blir en hård gräns mellan Nordirland och Irland.
När det gäller utträdesavtalet vidhåller EU-företrädare att det inte kan omförhandlas.
Sveriges nya EU-minister Hans Dahlgren besökte Bryssel på tisdagen för möte med ministrar från övriga EU. DN frågade då om Labouravhoppen i London och hur de kan förändra Theresa Mays förmåga att få igenom Brexitavtalet i parlamentet.
– Det är svårt att ha någon riktig bild av hur det skulle påverka, men det finns uppgifter i Storbritannien om att det kommer flera avhoppare.

Jag tror att det är framför allt är i sitt eget parti och i DUP som Theresa May kommer att söka stöd för avtalet, säger Hans Dahlgren.
DUP är ett nordirländskt konservativt unionistparti som stöttar Theresa Mays minoritetsregering. Den 29 mars är planen att Storbritannien lämnar EU.

Bakgrund. Labour och kritiken mot Corbyn
När Jeremy Corbyn överraskande valdes till partiledare för Labour 2015 innebar det en kraftig vänstersväng politiskt för partiet. Freds- och miljöaktivisten Corbyn ligger långt från det ”nya Labour” som Tony Blair ledde till tre valsegrar under 1990- och 2000-talet.
Till och från har spekulationerna därför gått höga om att Jeremy Corbyn antingen var på väg att sparkas ut av sina egna parlamentariker eller att en del av dem skulle lämna och starta ett nytt parti.
Kritiken mot Corbyn tystnade efter att Labour gjorde ett mycket starkt val 2017, som ledde till att konservativa Tories tappade den majoritet som man hade i parlamentet.
Under Jeremy Corbyns ledarskap har det vid flera tillfällen rapporterats om antisemitiska strömningar inom Labour. Ledande politiker har av den anledningen blivit avstängda, bland dem den tidigare borgmästare i London som heter Ken Livingstone.
Utöver det har Brexitfrågan i varierande grad puttrat under ytan. Jeremy Corbyn tog semester mitt under folkomröstningskampanjen 2016 och gjorde få framträdande. Han har vägrat stödja förslaget om en andra folkomröstning om EU, vilket flera av avhopparna drivit hårt. De hänvisar i sin tur till att partiets kongress förra året beslutade att en folkomröstning var ett alternativ om brittiska parlamentet inte kunde ena sig om ett Brexitavtal.
Labour bildades 1900 och är Storbritanniens klart största parti och Europas största socialdemokratiska parti med omkring 550 000 medlemmar. **DN** "

" Fler ledamöter lämnar sina partier

DN TORSDAG 21 FEBRUARI 2019

Hela havet stormar i det brittiska parlamentet när ytterligare fyra ledamöter lämnar sina partier.

Först beslutade Labours Joan Ryan att ansluta sig till de sju partikamrater som i måndags bestämde sig för att lämna Labour och sitta i en egen oberoende grupp i underhuset.
Vid lunchtid på onsdagen kom så nästa avhopp – med betydligt större konsekvenser.
Välkända Brexitmotståndarna Anna Soubry, Sarah Wollaston och Heidi Allen har alla beslutat att hoppa av från Konservativa partiet.
Den tidigare industri- och hälsoministern Soubry är stenhård i sin kritik mot partiet och regeringen.
– Högerflygeln, den hårdföra anti-EU-kärnan som har förstört för varje partiledare sedan 40 år tillbaka, leder nu Konservativa partiet från topp till botten. De är nu det Konservativa partiet, säger Soubry på en presskonferens i London.
– Vi har inte lämnat Konservativa partiet. Det har lämnat oss.
Därmed är nu hela regeringsbasen i gungning i London. Tillsammans med nordirländska unionistpartiet DUP har Konservativa partiet just nu endast 324 av de 650 mandaten i underhuset.
”Välkomna till Oberoende gruppen. Båda våra partier är trasiga. Vi kommer att ändra politiken till det bättre”, meddelar gruppen på Twitter.
En purfärsk opinionsmätning för tv-kanalen Sky News ger Oberoende gruppen för tillfället 10 procents stöd, en procentenhet mer än det traditionella mittenpartiet Liberaldemokraterna. Konservativa partiet står på 32 procent i mätningen och Labour på 26.

Premiärministern själv säger sig vara ledsen.
”Det här är människor som hängivet tjänat vårt parti i många år och jag tackar dem för det”, säger Theresa May i ett uttalande.
”Naturligtvis har Storbritanniens medlemskap i EU varit en källa till oenighet både i vårt land och i vårt parti under lång tid. Att avsluta det medlemskapet efter fyra decennier var aldrig tänkt att bli enkelt. Men genom att leverera med vårt valmanifest och implementera det brittiska folkets beslut så gör vi det rätta för vårt land”, skriver premiärministern.

TT "

"Japanerna säger sayonara till Brexit

DN TORSDAG 21 FEBRUARI 2019

Det regerande konservativa Torypartiet har inte alltid varit en salig röra av excentrisk verklighetsflykt och eurofobi. På 1980-talet stred Margaret Thatcher frenetiskt för att EU skulle skapa den inre marknaden. Och med den som argument lockade hon japanska biltillverkare till Storbritannien.

Honda har nu beslutat att fabriken i Swindon ska stängas inom två år. 7 000 jobb försvinner. Nyligen meddelade Nissan att den senaste suv-modellen inte ska byggas i Sunderland.
Som av en händelse är Storbritannien samtidigt på väg att ramla handlöst ut ur EU utan avtal när tiden går ut den 29 mars. Premiärminister Theresa May har använt alla skygglappar som finns för att lotsa landet in på en hopplös bana där det splittrade parlamentet inte klarar att fatta några vettiga beslut.
Visst hävdar Honda att nedläggningen i Swindon inte har med Brexit att göra, och det beror inte bara på artighet mot regeringen. Andra faktorer spelar roll. Branschen genomgår en väldig strukturomvandling, där dieseln ska ut, elbilarna in och massiva investeringar krävs. Företaget har en mycket större marknad i Asien och Nordamerika än i Europa, där lönsamheten är svag. Frihandelsavtalet mellan Japan och EU gör att japanska varor kan direktexporteras tullfritt till kontinenten.
Men Brexit är så klart en del av kalkylen. Alltför mycket tyder på att bilar inom bara några veckor faktiskt inte kan skeppas tullfritt från Storbritannien till EU, och inte heller komponenter i andra riktningen. Bara osäkerheten om vad som ska hända skrämmer slag på åtskilliga

företagsledare. Theresa May är uppenbarligen ingen politiker att hålla i handen.
De internationella leverantörskedjorna är en grundbult i modern industri. Lager ska hållas små, transporter måste gå snabbt och smärtfritt. Hondas Swindonfabrik får 2 miljoner delar varje dag. Det mesta kommer via hamnen i Dover eller kanaltunneln.
Om kungariket snubblar ut genom utgången från EU slår exporttullar på 10 procent till. Dessutom riskerar tiotusentals långtradare med bilar och delar att fastna vid någon gränsbom.
Andra bilproducenter, likaväl som andra bolag, lär också sitta och räkna. Sony och Panasonic har redan bestämt sig för att flytta Europahögkvarteret från Storbritannien. Better safe than sorry. Brexit fungerar också fint som ursäkt för den som ändå hade tänkt flytta en fabrik till något billigare ställe.
Brexitfanatikerna sa alltid att Storbritannien skulle fixa så många briljanta handelsavtal på egen hand att EU inte behövdes. Det går otroligt trögt.
I Swindon röstade 55 procent nej till EU 2016. Det var ingen bra idé.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se

" Britternas förolämpning är större än skadeglädjen över deras misstag

DN LÖRDAG 23 FEBRUARI 2019

Ingen vill känna sig som andra klassens europé. Ändå är det vad britterna nu har gjort oss till. Östeuropa kan berätta mer om hur det känns.

Olyckliga äktenskap är långt vanligare än lyckliga skilsmässor – skilsmässor har dessutom ofta ett inslag av kränkande förolämpning, särskilt om de förorsakas av otrohet eller inte sker i ömsesidigt samförstånd.
Brexit är inget undantag. Avsiktligt eller ej: britterna har kränkt oss andra européer genom sitt beslut att lämna den europeiska gemenskapen. Vi försöker låtsas som om det inte vore fallet, håller god min i ett spel som är mer just förödmjukande än elakt. Men vad britterna säger utan att öppet säga det är för oss alla kristallklart: Vi har nu sett oss omkring hemma hos er på kontinenten och kommit fram till att vi föredrar att vara utan ert sällskap. Borta bra, men hemma bäst. *My home is my castle*. Vi trivs helt enkelt bättre utan er hemma hos oss där det ändå – hur ska vi säga? – går mindre främmande och mer civiliserat till.
Så tack för kaffet, och förhoppningsvis *no hard feelings!*
De senare har förstås redan infunnit sig fast vi som ratats gör vårt bästa för att visa oss just civiliserade när vi försöker dölja hur djupt förolämpade vi egentligen är; som svårast är det för sydeuropéerna med fransmännen i spetsen. Offentligt bedyrar vi gång på gång att vi ”på botten av våra hjärtan” ingenting hellre önskar än att britterna skulle ha stannat kvar, men utan att därmed uppnå mycket mer än att

masochistiskt förstärka den där förolämpningen de utsatt oss för.
Denna känsla av förödmjukelse kommer dessutom att överleva också en välordnad Brexit och för framtiden bli ett sår som inte kommer att läkas så lätt.
Och kvar för gott lär den bittra eftersmaken bli – britterna håller sig för bättre. Européer är vi kanske alla, men några är ändå mer europeiska än andra.
Den bittra eftersmaken mildras inte ens av att vi är övertygade om att Brexit kommer att visa sig vara en katastrof för britterna. Vår hemliga skadeglädje över hur de ställt till det för sig förmår ändå inte uppväga att de kränkt oss, att de nedkallat denna olycka över sig själva i (outtalat) namn av sin känsla att vara oss överlägsna. Förolämpningen upprör oss ändå mer än skadeglädjen försonar. Det enda förmildrande, nästan anständiga, är att britterna verkar ha tillfogat oss denna kränkning långt mer av oförstånd och högmod än i direkt avsikt att hänga ut oss som ett slags andra klassens européer.
Känslor, fördomar, historiska mönster som vi tar över utan att ens vara medvetna om, gestaltar världens gång långt mer än vad vi vill tro. När kommunismen bröt samman i Östeuropa tog vi i Västeuropa för givet att det var en demokratisk samhällsordning östeuropéerna ville ha mest av allt.
Nu skulle de äntligen få den.
Fast var det verkligen så? Själva uttryckte de sig något försiktigare och talade om ett ”normalt liv”. Men det hörde vi inte; eller vi uppfattade det som en omskrivning för just vad vi hade bestämt oss för att de ville ha.
Hade vi varit mer lyhörda hade vi kanske kunnat ana att detta ”normala liv” hade mer med möjligheten att kunna resa fritt genom världen, med fungerande telefoner och frånvaron av tomma butiksdiskar, än med parlamentarisk demokrati och institutionaliserad marknadsekonomi att göra. Ja, självfallet även med denna korsett till ett ”normalt liv” – men inte som den nyvunna frihetens omedelbara längtan och mål.
Och i dag vet vi att i länder som Polen eller Ungern den egna nationen tycks vara viktigare än en demokratisk stat.
Förhållandet mellan väst och öst kompliceras dessutom av att det är så dramatiskt ojämlikt. På ena sidan finns allt, på den andra fortfarande nästan ingenting. Det gäller allt från pengar och förväntad livslängd ända bort till pressfrihet, rättssäkerhet och pensioner det går att leva på. Alltså ett i praktiken hierarkiskt förhållande som låter sig beskrivas i termer av givande-tagande, över-under, lärare-elev, centrum-periferi.
Till råga på eländet är skillnaderna långt större än i fallet Brexit, och våra bemödanden att låtsas som om de inte finns kräver diplomatisk finess och ett ädelmod som sällan utmärker förbindelser stater emellan.
EU har gjort stora ansträngningar att integrera sina östeuropeiska medlemmar. Resultatet är väl ganska hyggligt, men på väg att försämras. Det röjer sig i den politiskt-diplomatiska umgängestonen mellan väst och öst.
Visserligen har vi fått lära oss att det är saligare att giva än att taga, men inte sällan visar det sig vara svårare att ta emot än att ge. I väst anser vi oss ge gåvor och visa solidaritet, vi erbjuder hjälp till självhjälp, medan man i öst gärna ser samma sak som historiskt betingad kompensation och något man skulle ha rätt till. Ingen tar gärna på sig rollen som tiggare. I stället omtolkas vad som framställs som generositet till något som kan likna översitteri och koloniala fasoner.
I öst monteras nu den demokratiska staten ner i länder som Ungern och Polen; Rumänien och andra står på tur. Det sker i nationens namn. Kan väst verkligen delta i detta? Där överväger man att se över sitt stora ekonomiska stöd till öst. Det sker i den demokratiska ordningens namn.
Vem som känner sig mest förolämpad över vad som håller på att hända är ännu en öppen fråga.

Richard Swartz journalist och fristående kolumnist i Dagens Nyheter.
richard.swartz@chello.at "

" Theresa May skjuter upp Brexitavgörande

DN MÅNDAG 25 FEBRUARI 2019

Tiden är på väg att rinna ut för premiärminister Theresa May. Det brittiska parlamentets avgörande omröstning om Brexit skjuts upp till den 12 mars, bara drygt två veckor före Storbritanniens utträde ur EU. Redan nu på onsdag kan dock ledamöterna stoppa landet från att lämna EU utan avtal den 29 mars.

Bryssel

Ända sedan Theresa May gick på pumpen i januari, när det brittiska parlamentet med förödande siffror röstade mot hennes Brexitavtal, har hon försökt få övriga medlemsstater i EU att gå med på att förändra avtalet och ge Storbritannien bindande garantier att man inte blir kvar för evigt i en tullunion med EU.

De förhandlingarna går uppenbarligen trögt.

På söndagen beslutade nämligen Theresa May att den nya omröstning i parlamentet, som var planerad om några dagar, skjuts upp till den 12 mars. Det är bara 17 dagar innan Storbritannien är tänkt att lämna EU.

På väg till ett toppmöte i Egypten, mellan EU:s stats- och regeringschefer och Arabförbundet, framhöll Theresa May att det pågår ”positiva” samtal mellan brittiska regeringen och EU samt att det fortfarande är möjligt att landet lämnar den 29 mars.

Hon tillade att på tisdag ska hennes förhandlingsdelegation möta EU-företrädare i Bryssel för fortsatta samtal.

– På grund av det kommer vi inte att lägga fram ett förslag till parlamentet denna vecka, men se till att det görs senast den 12 mars, sade Theresa May, rapporter BBC.

Den 12 mars är inget slumpmässigt valt datum. På onsdag ska nämligen parlamentet i London rösta om flera andra Brexitrelaterade förslag som ledamöter lagt fram.

Ett av förslagen, från Labourledamoten Yvette Cooper och Toryledamoten Oliver Letwin, går ut på att finns ingen ny överenskommelse med EU den 13 mars, har parlamentet rätt att skjuta upp Brexitdatumet. Denna senareläggning ska hindra att Storbritannien kraschar ut ur EU utan avtal den 29 mars.

Formellt kan inte det brittiska parlamentet ensidigt besluta i en sådan fråga. Men i EU-kretsar finns en förberedelse för att brittiska regeringen kan komma att begära att Brexit skjuts upp. Skulle en sådan begäran landa på övriga stats- och regeringschefers bord lär de vara redo att gå med på förseningen.

Yvette Cooper lade fram ett liknande förslag för ett par veckor sedan. Då röstades det ner med drygt 20 röster. Sedan dess har i princip inget hänt i förhandlingarna mellan EU och Storbritannien. Hon och andra som vill skjuta upp Brexit, tror att vart efter skilsmässodatumet närmar sig är fler ledamöter redo att ansluta sig.

I det brittiska parlamentet finns en klar majoritet för att Storbritannien ska ha ett avtal med EU. De högljudda brexitörerna, som vill lämna utan avtal, är i minoritet.

Samtidigt finns olika åsikter inom de största partierna Tories och Labour och det är oklart hur rösterna kan falla om partilojaliteter sätts på spel.

Theresa May har hittills stenhårt motsatt sig att skjuta upp Brexitdatumet. Hon har heller aldrig velat utesluta att britterna lämnar EU utan avtal, eftersom hon anser att ett av hennes starkaste förhandlingskort i sådana fall skulle spelas bort.

Hennes resonemang bygger på att EU inte heller vill ha ett oordnat utträde och därför skulle kunna ge med sig något när det gäller den omtvistade reservlösningen för gränsen på irländska ön.

I helgen åkte dock Theresa May på ett rejält bakslag. Tre tunga ministrar i hennes egen regering; arbetsmarknads- och pensionsminister Amber Rudd, näringsminister Greg Clark och justitieminister David Gauke, gick i en debattartikel i Daily Mail ut och förklarade att de kan tänka sig att rösta med ett förslag som skjuter upp datumet för Brexit.
I artikeln skriver de att för Storbritannien är det bättre att skjuta upp Brexitdatumet än ”att krascha ut ur Europeiska unionen den 29 mars”.
Labours talesperson i Brexitfrågor, Keir Starmer, anser att det är oansvarig att skjuta upp parlamentets omröstning. På Twitter skriver han att Theresa May lättsinnigt låter klockan gå för att parlamentsledamöterna ska hamna i ett läge där de tvingas välja mellan hennes avtal eller inget avtal.
”Parlamentet kan inte stå vid sidan om och låta detta ske”, skriver Keir Starmer.
I samband med toppmötet i Egypten möttes Theresa May och Europeiska rådets ordförande Donald Tusk. Enligt en källa inifrån mötet upprepade Tusk för Theresa May att hennes förslag till EU måste få stöd av en majoritet i parlamentet i London.

Pia Gripenberg "

"Kyrkan ber en bön för Brexit

DN MÅNDAG 25 FEBRUARI 2019

Storbritannien Storbritannien går mot en oklar framtid. Engelska kyrkan vill därför vända sig till Gud och uppmanar nu till en gemensam brexitbön.

– Jag hoppas med detta kunna visa hela nationen att det hög tid att vända sig till något djupare i den mänskliga anden. Att föra filosofiska resonemang och söka svaren hos Gud, säger en källa inom Engelska kyrkan till Sunday Times.
Brexitbönen, som ska pågå under fem dagar, planeras ske offentligt.

TT-Reuters "

" Brexit får militanta grupper i Nordirland att växa

DN TISDAG 26 FEBRUARI 2019

Militanta, våldsbejakande grupper i Nordirland använder dödläget i Brexitförhandlingarna för att mobilisera och rekrytera nya medlemmar. – I England verkar de inte ha den blekaste aning om vad som pågår här, säger Michael Doherty, som arbetat för fred i Nordirland i mer än 25 år.

Londonderry.
Klockan var 20.09 på lördagskvällen när bilbomben detonerade framför domstolsbyggnaden i Londonderry. Dånet hördes över hela staden.
Några minuter tidigare hade polisen evakuerat gatan efter att ha fått ett anonymt tips. Ingen skadades, och byggnaden fick bara mindre skador.
Men attacken, som ägde rum den 19 januari i år, har väckt oro för att gamla tiders våld kan återvända till Londonderry, på gränsen mellan Nordirland och Irland.
Inte minst på grund av Brexit.
Polisen misstänker att en grupp vid namn New IRA (Nya IRA) låg bakom attacken – en grupp som bildades 2012.
– Jag blir väldigt irriterad när jag hörde om det. Det är bara en liten minoritet som stöder dem, säger den 21-åriga sjuksköterskestudenten Caoimhe Wade, som stannat till utanför domstolsbyggnaden tillsammans med sin pojkvän.
Sot och fläckar av bränt gummi finns kvar på asfalten.
Frågan är hur liten den där minoriteten är. För när Caoimhe Wade har gått vidare kommer en 30-årig man fram och vill säga några ord.
– De som gjorde det här borde ha sprängt bort hela jävla huset. Domstolen är en symbol för brittisk imperialism. Det var en för liten bomb! utbrister han.
Londonderry – eller Derry, som katolikerna kallar staden – har haft en central och ofta smärtsam roll i Nordirlands historia.
Det var här som de kravaller bröt ut 1969, som blev starten på ”The troubles” – konflikten som sedan varade i nästan 30 år.
Det var här ”den blodiga söndagen” ägde rum 1972, då 14 demonstranter sköts till döds av brittiska soldater.
Här fick IRA tidigt ett starkt fäste, och behöll det sedan i årtionden.
Än i dag är katoliker och protestanter hårt segregerade. De går i olika skolor, bor i olika bostadsområden, och umgås sällan, annat än på universitet.
Barriärer skiljer bostadsområdena åt.
Ändå har det varit relativt lugnt sedan fredsavtalet 1998. En anledning: att gränsen demilitariserats, och att EU-medlemskapet gjort gränskontroller onödiga.
Men detta kan komma att ändras nu efter Brexit.
– Redan i dag finns kameror för nummerplåtsregistrering vid gränsen. De har förstörts ett antal gånger. Det är rimligt att anta att nya fysiska gränsposteringar kommer att angripas av väpnade grupper, säger Patrick Gallagher, talesperson för det radikala, republikanska partiet Saoradh.
Han får det att låta som en spekulation. Men 14 av Saoradhs medlemmar i Londonderry har gripits och förhörts den senaste månaden. Mängder av husrannsakningar och kontroller har gjorts. Polisen tycks ha starka misstankar om att partiet har kopplingar till bilbomben den 19 januari.

– Vi anser att vi blir trakasserade. Våra medlemmar har släppts, och det finns inte några bevis mot dem, säger Patrick Gallagher, som är 26 år gammal och har lite mer proper uppsyn än många av de andra medlemmarna.
När DN besöker partiets kontor i Londonderry möts vi av en muralmålning med en maskerad man som bär på ett pansarskott. Texten lyder: ”Unfinished revolution” (Revolutionen fortsätter). En skylt snett ovanför ingången är prydd med en annan text: ”Join the IRA” (Gå med i IRA).
Inne i lokalen har tre replikor av automatvapen satts upp på en vägg. När jag frågar Patrick Gallagher varför de hänger där, svarar han:
– Det är ett erkännande av den historiska kampen. Och ett erkännande av dagens väpnade kamp mot ockupationen.
– Vi förstår varför väpnat motstånd äger rum. Vi förstår att det finns en vrede. Vi förstår att det finns de som angriper Storbritannien, säger han.
Patrick Gallagher väger sina ord noga. Antiterrorlagar som infördes i Storbritannien 2006 gör det olagligt att ”uppmuntra till terrorism”. Det innefattar även öppet stöd för terroraktioner. Straffet är upp till sju års fängelse.
Saoradh grundades 2016 och dess mål är en socialistisk irländsk republik. Dessutom vill man se ett utträde ur det ”imperialistiska EU”, men då med hela Irland.
Organisationen växer, enligt Patrick Gallagher. Han påstår att partiet nu har fler än 5 000 medlemmar.
Polisen uppskattar samtidigt att New IRA växt till att ha mellan 100 och 200 aktiva individer. Saoradh förnekar dock samröre med terrororganisationen.
Michael Doherty är en av Londonderrys mest kända brobyggare och prisbelönt fredsaktivist. Han varnar för en stundande kris för fredsprocessen.
– De politiska låsningarna om Brexit har gjort att det uppstått ett vakuum, och jag är rädd att våldsmännen är på väg att fylla det. Min uppfattning är att de militanta organisationerna växer, och att de värvar en hel del nya medlemmar, säger Michael Doherty.
Han är övertygad om att nya, fysiska gränsposteringar bara skulle förvärra situationen och sannolikt leda till skjutningar och bombattacker.
– Sedan väntar troligen motstånd från protestantiska paramilitära grupper. Och så är spiralen i gång.
Det är en sådan utveckling som Irlands regering till varje pris vill undvika. Därför har den insisterat på en garanti i Storbritanniens utträdesavtal – och man fick den i formen av en reservlösning (”backstop”).
Reservlösningen är tänkt att träda i kraft enbart om förhandlingarna om den nya relationen mellan EU och Storbritannien strandar. I så fall skulle Storbritannien stanna i en tullunion med EU, medan Nordirland får finna sig i att följa en del av den inre marknadens regleringar. Allt för att kunna hålla gränsen fortsatt öppen.
Men ”brexitörerna” i Theresa Mays regeringsparti Tories har gjort uppror. De ser reservlösningen som en fälla som EU gillrat för att kunna hålla kvar britterna i sitt hägn.
Även det nordirländska, unionistiska partiet, DUP har slagit bakut. Dess ledning vägrar acceptera reservlösningen, då den fruktar att det skulle kunna bli första steget mot att upplösa unionen med Storbritannien.
Det republikanska, nordirländska Sinn Fein menar, å sin sida, att Nordirland nu bör få möjlighet att folkomrösta om att uppgå i Irland.
Polariseringen har fått maktdelningen i det lokala parlamentet Stormont att kollapsa. Samtidigt utmanas Sinn Fein av andra, radikalare republikanska grupper.

– Det finns nu minst fem sex militanta organisationer, varav de flesta tar ställning mot rättssystemet, och en del stöder New IRA. Men i England verkar de inte ha den blekaste aning om vad som pågår här, säger Michael Doherty frustrerat.
Mitt under den politiska striden i Westminster pågår en mer lågmäld strid om hjärtan och sinnen i städer som Londonderry. Organisationer som Saoradh erbjuder social hjälp, i form av kläder, mat och juridiskt stöd – inte sällan i utbyte mot inflytande.
Den senaste månaden har tre ”straffskjutningar” ägt rum i katolska områden i Londonderry, där radikala misstänks ha skjutit män i knän eller händer som straff för ”antisocialt beteende”, som drogförsäljning.
Samtidigt angrips poliser. 53-årige Robin Young växte upp i en protestantisk familj, men har varit en eldsjäl mot radikaliseringen på båda sidor.
– När min fru och jag hittade en bomb fastsatt under vår bil blev det för mycket. Min fru såg mannen springa i väg från vår garageuppfart. Sen fick kollegorna evakuera flera hus runt omkring, berättar Robin Young.
För två veckor sedan dömdes gärningsmannen för dådet. Då hade Young lämnat kåren.
– Det är slitsamt. Och den där mannen är ju inte ensam. Han samarbetade garanterat med andra, säger Robin Young, som fortfarande går en runda runt bilen varje dag och letar efter sprängladdningar.
Omkring 30 procent av kåren utgörs numera av katoliker. Men utsattheten i yrket gör att det är svårt att locka nya rekryter.
– Jag tror ändå på dialogen, och på närhet. Tyvärr finns en tendens bland en del polischefer att värdera annat. Som antal visiteringar eller antal husrannsakningar. Det kan så klart vara motiverat om det finns trovärdiga underrättelser. Men det riskerar också att stärka de här rörelsernas berättelse om att de är utsatta för förtryck, säger Robin Young.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se"

"Fakta. ”The troubles”
Konflikten i Nordirland åren 1969–98 kallas ”The troubles” (ung. Oroligheterna), och stod mellan å ena sidan IRA och andra republikanska grupper (främst bestående av katoliker) som ville att Nordirland skulle förenas med Irland, och å den andra Storbritannien och unionistiska, paramilitära grupper (främst bestående av protestanter). Fler än 3 500 människor dödades och 47 000 skadades innan det så kallade Långfredagsavtalet skrevs under 1998.
En del radikala utbrytargrupper från IRA accepterar inte fredsavtalet, men de har varit förhållandevis små. "

" En koloss på larvfötter

DN TISDAG 26 FEBRUARI 2019

Det brittiska politiska systemet liknar just nu den motbjudande och formlösa gelén inuti en puppa. Andrew Brown ser hur Brexit-förlamningen antar allt mer animaliska proportioner.

Denna onsdag skulle det brittiska parlamentet ha lagt de senaste, men helt säkert inte de sista, avgörande rösterna om Brexit. Omröstningen skulle inte ha förändrat ett dugg. Det har inte någon av de tidigare gjort.
Men i helgen tillförde premiärminister Theresa May ytterligare en spelregel. I stället för en avgörande omröstning om att skjuta upp ett verkligt beslut, beslöt hon att skjuta upp den avgörande omröstningen om att skjuta upp beslutet.
Brittisk politik blir allt mer förlamad för varje vecka som Brexit-ögonblicket närmar sig. Det finns alltid listiga planer – den senaste handlar om att rösta fram Theresa Mays förslag under förutsättning att det ställs inför en andra folkomröstning – men de grusas alltid.
Historiker skulle nog ha kunnat förklara denna förlamning i detalj: man hade kunnat visa hur premiärministerns rigida envishet i kombination med oppositionsledarens skygglappade trotsighet gjort alla kompromisser nästan omöjliga. Man hade kunnat visa hur bägge partier hamnat i klorna på extremistiska och bokstavligen reaktionära kretsar: Labour leds av män som vill ta oss tillbaka till 1980-talet, medan parlamentsledamoten Jacob Rees-Moggs fraktion av det konservativa partiet snarare föredrar 1880-talet.
Man hade kunnat visa hur 30 år av lögner om Europa i brittiska medier ledde fram till David Camerons katastrofala beslut om en folkomröstning. Man hade kunnat visa hur Theresa Mays än mer

katastrofala beslut om ett val gjort henne beroende av extremisternas röster. Man hade kunnat diskutera den utomordentliga inkompetensen hos de Brexitörer som satts att sköta förhandlingarna, samt desperationen hos varje diplomat eller statstjänsteman som tvingats ha med dem att göra.
Men när man summerar alla lögner och misstag och all inkompetens, så känns de ändå inte tillräckliga för att förklara hur vi hamnade här. Varje stat eller institution kan begå misstag eller rentav ha lite otur. Det som får dem att fortsätta fungera är förmågan att återhämta sig från misstagen och det är just denna förmåga som den brittiska staten har förlorat. Den lider av djup inre förvirring som inte kan botas vare sig man lämnar eller stannar i EU.
Under de fyrahundra åren av styre mellan drottning Elisabeth I och drottning Elisabeth II, visste England vad det hade i världen att göra. Det hade ett yrke. Likt den Mycket hungriga larven i barnböckerna vandrade England omkring i världen och tuggade i sig allt det kunde hitta. Det åt Irland, sedan Skottland, sedan Västindien, därefter en stor del av Nordamerika (trots lite matsmältningsproblem på 1770-talet), Indien, Burma, Australien, Nya Zeeland, ungefär en fjärdedel av den afrikanska kontinenten... listan kunde bli längre.
Och så, likt den Mycket hungriga larven, slutade den äta. Sedan det sista av Imperiet försvann på 1950-talet har England befunnit sig i ett märkligt stadium av förpuppning och inre jäsning. Det har inte riktigt lagt märke till någonting av världen utanför. Man kan se detta i chocken och vreden hos de som vill lämna, när de inser att inte ens ett upphävt EU-medlemskap gör att de slipper ha med utlänningar att göra. De vägrar. De kan inte. Kraven på en ”no deal” Brexit handlar oftast bara om ett oartikulerat vrål för att få världen att gå sin väg och sluta ställa krav om att övervägas.
När en riktig larv, eller någon annan insekt, förpuppas så förändras den fullständigt. En fjärilslarv blir en fjäril, en nymf som har levt under vatten i hela sitt liv förvandlas till en luftburen dagslända; till och med en benlös, hjälplös skalbaggslarv blir en bepansrad, rusande kackerlacka. Processen är ganska äcklig på nära håll. Hela den gamla kroppen måste brytas ned och därefter byggas upp till något helt nytt. Och det brittiska politiska systemet liknar just nu den motbjudande och formlösa gelén inuti en puppa som äter sig själv. Nationen kan inte fungera politiskt eftersom den förintar sig själv i en process den inte själv förstår. Inget vet vilken ny sorts varelse som kommer att uppstå. Det kanske blir en fjäril, som brexitörerna lovar, men det kan lika gärna bli en kackerlacka.
Uppkomsten av Den oberoende gruppen, som består av avhoppade parlamentsledamöter från Labour och de konservativa, är en del av denna process. De har ingen framtid och är inte överens om så mycket annat än att ta avstånd från Brexit, men de har alla förstått att de inte kan hålla fast vid det förflutna. Det tvåpartisystem som har fungerat i en eller annan form sedan omkring år 1700 håller på att bryta samman och vi kan inte vara säkra på att det någonsin kan repareras.
Lika lite som någon annan vet jag vad som kommer att hända denna vecka. Än mindre har jag en aning om vad nästa månad för med sig. En gissning är att bägge partier kommer att explodera under Mays och Corbins vansinnigt stelbenta ledarskap. Men tiden för nedbrytning är nästan över. Om inte det gamla systemets fragment på något vis kan återskapas till en slagkraftig helhet före den 31 maj, kommer vi aldrig att fullgöra förvandlingen.
Likt en insekt som inte lyckats med förpuppningen, kan vi då bara hjälplöst invänta rovdjuren som glufsar i sig återstoden av vår ekonomi och köper våra politiker. Det enda som är säkert är att vi fortfarande kommer att skylla våra problem på utlänningar.
Till och med livet som dyngbagge känns mer lockande än det.
Andrew Brown är journalist, författare och redaktör. Han medverkar regelbundet i The Guardian. Brown har varit bosatt i Sverige och kom 2008 ut med boken ”Fishing in utopia – Sweden and the future that disappeared”.
Läs fler artiklar om Brexit på dn.se/kultur
Andrew Brown "

" Corbyn öppnar för att låta folket rösta igen

DN TISDAG 26 FEBRUARI 2019

Labourledaren Jeremy Corbyn öppnar för en ny folkomröstning om Brexit. Samtidigt säger EU:s ordförande Donald Tusk att det är en ”rationell lösning” att flytta fram utträdet.

Inför Brexitdebatten i underhuset senare i veckan presenterade Jeremy Corbyn en ny strategi på måndagskvällen. ”Premiärministern slösar vårdslöst bort tiden i försöket att tvinga parlamentsledamöterna att välja mellan hennes misslyckade överenskommelse eller ett utträde utan avtal”, säger Jeremy Corbyn i ett uttalande.
”Detta vill vi inte och kan vi inte acceptera.”
Labour vill förhindra att en ”skadlig Tory-Brexit tvingas på landet”. Corbyn ska i första hand försöka övertyga parlamentet att anta Labours villkor för Brexit. Förslaget, som presenteras i ett antal punkter, innebär en mjuk Brexit där Storbritannien efter utträdet skulle fortsätta ha ett tätt samarbete med EU, bland annat genom en permanent tullunion. Partiet kommer också att stödja det tilläggsförslag som ska förhindra att Storbritannien lämnar EU utan ett avtal. Konsekvensen skulle bli att May tvingas ansöka om fördröjt EU-utträde om hon inte har ett avtalsförslag klart senast den 13 mars. Dessutom öppnar Corbyn för att lägga fram eller stödja förslag om en ny folkomröstning.
Vid EU:s toppmöte med Arabförbundet i den egyptiska badorten Sharm el-Sheikh stod inte Brexit på dagordningen men frågan var ständigt närvarande. Både EU-ordföranden Donald Tusk och EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker hade enskilda möten med Theresa May.
Tusk är orolig för en ”kaotisk Brexit” utan avtal och vill skjuta upp utträdet.
– I den situation vi befinner oss vore en förlängning det logiska beslutet., säger han.
Enligt den nuvarande planen ska utträdet ske den 29 mars, om drygt fyra veckor. Och enligt Theresa May är den dagen som gäller.
– En fördröjning av processen ger ingen överenskommelse. En fördröjning innebär ingenting annat än en fördröjning, sa hon.
May hoppas fortfarande att förhandlingar med EU ska leda fram till garantier om avtalets nödlösning om Nordirland.
På onsdag var det tänkt att det brittiska underhuset på nytt skulle rösta om Mays förslag till avtal. På söndagen meddelade dock premiärministern att omröstningen flyttas till den 12 mars.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se "

" Ledare: Britterna borde få säga sitt i en ny folkomröstning

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

På måndagen tog Labour till slut ställning för en ny folkomröstning om Brexit. Ledande företrädare slog dessutom fast att om det blir en ny kampanj så kommer man att kämpa för att Storbritannien stannar kvar i EU.

Det handlar knappast om att partiledaren Jeremy Corbyn ändrat sin inställning till unionen. Han har alltid sett EU som en kapitalistisk klubb, som står i vägen för radikala reformer.
Corbyn skräms knappast heller av ett kaosartat utträde utan avtal. Det skulle kunna mjuka upp britterna för den hårda vänstersväng han tänker genomföra om han skulle nå premiärministerposten.
Men förra veckan lämnade nio parlamentsledamöter partiet. Missnöje med Labours Brexitpolitik var en viktig orsak. Ytterligare ett par dussin funderar på att följa efter. Även Jeremy Corbyns allierade i fackföreningsrörelsen och andra sidoorganisationer ville ha tydligare ställningstaganden för en ny folkomröstning. Partimedlemmarna vill att Storbritannien stannar i EU, det kan Corbyn inte undkomma.
Och när Labour byter fot ökar det chanserna för att britterna får ta ställning i en ny folkomröstning. Det borde de också få.
Det var fel att hålla en folkomröstning om det brittiska medlemskapet i EU. Det beror inte på att väljarna inte borde få säga sitt. I stället var huvudskälet att innebörden av att lämna EU var så otydlig.
För en del Brexitförespråkare var ett utträde en möjlighet att stänga dörren till världen utanför – och framför allt för migranter. Andra betraktade det som en chans för ett frihandelsvänligt Storbritannien att kasta av sig oket från ett inåtvänt Europa. Ytterligare en grupp lovade att det gick att äta kakan och ha den kvar – att vara del av EU:s inre marknad, men slippa den fria rörligheten och dyra medlemsavgifter.
Vad alternativet *lämna* betydde var ett mysterium den 23 juni 2016.
Dessutom använder demokratier normalt olika typer av tröghetsmekanismer för förändringar av konstitutionell karaktär: det kan krävas två tredjedelars majoritet, eller att två beslut fattas med ett parlamentsval emellan. Men när det gällde Brexit räckte det plötsligt med 50 procent plus en röst, utan extra betänketid, trots att tiotals miljoner människors rättigheter påverkades.
Två fel blir inte ett rätt. Men faktum är att en andra folkomröstning skulle åtgärda de viktigaste bristerna med den första. Väljarna skulle ha konkreta alternativ att ta ställning till. Rimligtvis skulle de först få svara på om de fortfarande vill lämna EU eller inte. Står de fast vid det tidigare beslutet får de välja mellan det utträdesavtal premiärminister Theresa May förhandlat fram och att lämna unionen utan något alls.
Och bestämmer sig britterna för att stå fast vid valet att lämna EU, så fattas det slutgiltiga beslutet efter lite eftertanke.
På tisdagen meddelade Theresa May att hon är beredd att skjuta upp utträdet till i juni, om parlamentet inte röstat för hennes avtal före den 29 mars. Hon hoppas sannolikt att brexitörer i det egna partiet – som motsätter sig hennes avtal för att det inte innebär en tillräckligt hård brytning med EU – ska sluta upp, av rädsla för att det inte ska bli någon Brexit alls.
Blir det så att Mays avtal till slut accepteras är det den minst dåliga formen av utträde som faktiskt är möjlig. Men bättre vore om Storbritannien stannade i EU – för båda parters skull. Under alla omständigheter är det rimligt att britterna får säga sitt igen, när det nu är begripligt vilka deras alternativ faktiskt är.

DN 27/2 2019 "

" Nu sätts hoppet till juridiken

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

EU:s och Storbritanniens förhandlare möts nu regelbundet i Bryssel för att nå någon sorts kompromiss runt Brexituppgörelsen. Från brittisk sida sätter man sitt hopp till juridiken.

Bryssel.
Lite i skuggan av Theresa Mays besked i London, om att Brexit kan skjutas upp, pågick på tisdagen samtidigt förhandlingar i Bryssel mellan företrädare för hennes regering och EU:s förhandlingsdelegation, som leds av fransmannen Michel Barnierm. Han har flera gånger den senaste tiden mött Brexitminister Stephen Barclay, tredje mannen på den posten under de snart två år som förhandlingarna har pågått.
Ytterligare en britt av vikt ses allt oftare i Bryssel: Geoffrey Cox. Han är regeringens högsta juridiska rådgivare, en politisk variant av en svensk justitiekansler.
Konservativa Cox är kanske Mays allra största hopp om att kunna få igenom en uppgörelse i parlamentet. Hans ord väger nämligen väldigt tungt när det gäller frågan om Storbritannien riskerar att bli kvar i en evig tullunion med EU, vilket en grupp parlamentariker anser.
Tullunionen är en avgörande del i den så kallade reservlösningen för gränsen mellan republiken Irland och Nordirland. I Storbritannien brukar lösningen ibland liknas vid Eagles låt Hotel California; ”Du kan checka ut när du vill, men aldrig lämna”. Reservlösningen, som ska garantera fortsatt öppna gränser och fred på ön, ingår i det juridiskt bindande utträdesavtalet som Theresa Mays regering och EU:s övriga stats- och regeringschefer blev överens om i november. Utträdesavtalet går inte att ändra, har varit mantrat från EU sedan dess.
Men till ett avtal går att lägga förklarande skrivningar om hur en paragraf ska tolkas. Det är här Geoffrey Cox kommer in. Tidigare i år publicerade nämligen kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker och Europeiska rådets ordförande Donald Tusk ett öppet brev till Theresa May. Där försäkrade de dels att reservlösningen verkligen ska ses som en nödåtgärd som aldrig är tänkt att träda i kraft, dels att om den träder i kraft ska EU arbeta för att den ersätts med ett framförhandlat handelsavtal.
Det är dessa löften som Mays team vill göra lagligt bindande. Hittills har EU sagt definitivt nej: reservlösningen ska ses som en försäkring och en försäkring kan aldrig göras tidsbunden. Förhoppningen med Cox intåg är att han vet vilka exakta formuleringar som krävs, utifrån Junckers och Tusks brev, för att han ska rekommendera parlamentet att säga ja till Theresa Mays avtal.
Om juristerna på båda sidor kanalen kan ena sig om detta före den 12 mars, när nästa avgörande omröstning är tänkt att hållas i London, är en helt annan fråga.

Pia Gripenberg "

" Erik de la Reguera: May tvingas snart välja sida i inbördeskriget

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

Blir det någon Brexit alls nu? Frågan är rimlig att ställa, sedan Theresa May öppnat för en försening av EU-utträdet till i juni. May får allt svårare att hålla samman sitt polariserade regeringsparti – och hotas av öppet myteri från två håll.

London.
Efter vad som förefaller ha varit ett minst sagt stormigt regeringssammanträde på tisdagen tog Theresa May bladet från munnen i det brittiska underhuset:
– Jag vet att ledamöter på alla sidor i den här kammaren är genuint oroade för att tiden är på väg att ta slut. Därför vill jag i dag lova er tre saker: En omröstning om ett nytt avtal kommer att hållas senast den 12 mars. Om det blir nej till det kommer regeringen fråga parlamentet om det vill lämna EU utan avtal. Om det blir nej till det också, kommer vi den 14 mars att fråga parlamentet om vi ska ansöka om en kort, tidsbegränsad försening av utträdet, sa May.
Premiärministern var noga med att betona att hon fortfarande hoppas och tror att det ska gå att få igenom ett avtal i tid, så att Storbritannien kan lämna EU den 29 mars.
Men i praktiken betyder detta att även den brittiska regeringen inser att det nu blir svårt att hinna klart i tid.
Under det senaste året har Theresa May vid minst ett tiotal tillfällen avfärdat tanken på att ansöka om en försening av EU-utträdet. Hon har ofta gjort det i kategoriska termer. Och personer i hennes inre krets har gång på gång sagt att hotet om en avtalslös Brexit är britternas bästa förhandlingskort gentemot Bryssel.
Så vad har förändrats nu?
Svaret finns, som så ofta, i Mays eget parti. Med bara 30 dagar kvar till en potentiellt förödande Brexit utan avtal har trycket från den ganska stora, EU-vänliga och moderata falangen i Tories växt kraftigt. En rad ministrar – bland dem den inflytelserika arbetsmarknadsministern Amber Rudd – har hotat att avgå om inte May avfärdar en avtalslös Brexit.
Så långt gick nu inte May i sitt tal – men hennes löfte om en omröstning om en försening av utträdet är en eftergift som är tänkt att stilla kritikernas oro och minska risken för ministeravhopp och regeringskris.
På onsdagen ska parlamentet debattera Brexit, och mycket tydde tidigare på att det fanns en majoritet för ett förslag som Labourledamoten Yvette Cooper lagt fram. Det skulle ha tvingat May att ansöka om en försening av EU-utträdet senast den 13 mars, om inget avtal spikats då.
Flera ledamöter i Tories – liksom en handfull som hoppat av till den nya ”Oberoende gruppen” i parlamentet – har sagt att de tänkte rösta för förslaget, och May stod därför inför en möjlig, förnedrande förlust.
När detta skrivs är det ännu oklart om Cooper drar tillbaka sitt förslag, men mycket tyder på att premiärministerns initiativ desarmerat det.
Två falanger slipar samtidigt knivarna inför slutstriden.
Å ena sidan de som till varje pris vill stoppa EU-utträdet. De vann i måndags stöd från Labours ledning för idén om en folkomröstning om skilsmässoavtalet med EU. Det andra svarsalternativet skulle då vara ett ja till att stanna i EU.
En rad toryledamöter lockas av denna idé, men för att den ska bli genomförbar måste ett avtal först alltså spikas av parlamentet – något som visat sig lättare sagt än gjort.

På andra sidan finns de ”brexitörer” i Tories som anförs av ledamöter som Jacob Rees-Mogg och Boris Johnson. De har inte på något sätt försvunnit eller gett slaget förlorat. Men de räknar kallt med att det uppstår en svekdebatt om parlamentet förhalar eller försöker stoppa Brexit. Om inte förr, så just efter en försening av utträdet.
Theresa May varnar själv för att om utträdet sker efter den 30 juni, måste Storbritannien delta i valet till EU-parlamentet i maj.
– Vilket budskap skulle det skicka till de mer än 17 miljoner väljare som röstade för att lämna EU för nu nära tre år sedan? frågade May retoriskt i sitt tal.
Efter två och ett halvt år på posten som premiärminister kan Theresa May därför snart tvingas välja sida i detta infekterade inbördeskrig i Tories.
För alternativet kan vara just att EU-utträdet drar ut betydligt längre på tiden än till i juni – något som lär reta upp den Brexit-trötta brittiska allmänheten och sannolikt slå hårt mot premiärministerns popularitet.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

" Erik de la Reguera: Veknande brexitörer är Mays sista hopp

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

Tretton dagar. Det är vad som återstår för premiärminister Theresa May om hon ska kunna ta britterna ut ur EU med ett avtal den 29 mars. Nu står hennes hopp till att hotet om ett uppskjutet EU-utträde ska få de hårdnackade brexitörerna i hennes parti att vekna.

London.
På onsdagen var det Brexitdebatt i det brittiska parlamentet igen. Några avgörande beslut togs inte denna gång, utöver ett spikande av den tidtabell som May redan själv lagt fast och en uppmaning om att regeringen bör säkra britters rättigheter i EU.

Det är lätt att göra sig lustig över detta evinnerliga trätande i parlamentet om när, hur och *om* britterna ska lämna EU. Men de senaste veckornas tröskande har ändå lett till en hel del konkreta resultat.
Fram tills helt nyligen var Theresa Mays officiella linje att ”inget avtal är bättre än ett dåligt avtal”. Men om det är något som debatterna i det brittiska parlamentet har visat är det att det inte finns någon majoritet för att lämna EU utan ett avtal.
Bank of Englands och andra, oberoende ekonomers larmrapporter har gjort sitt till. Så sent som på onsdagen offentliggjordes en tidigare hemligstämplad regeringsrapport, enligt vilken en avtalslös Brexit väntas leda till att den brittiska ekonomin kommer att vara mellan 6

och 9 procent mindre om 15 år, jämfört med hur stor den hade varit om den utvecklats normalt.
Oppositionen och ett antal liberala ledamöter i regeringspartiet Tories – bland dem flera ministrar – har ihärdigt krävt att Theresa May ska utesluta en avtalslös Brexit. I tisdags vann de en viktig delseger, då May lovade att parlamentet ska få rösta om att skjuta upp utträdet, om inget avtal klubbats igenom den 12 mars.
Det var detta som bekräftades på onsdagen i ett beslut.
Tretton dagar återstår därmed för May, om hon vill undvika att parlamentet får fria händer att skjuta upp utträdet. En uppskjuten Brexit måste förvisso godkännas av EU, men ett kortare anstånd – kanske fram till slutet av juni – lär säkerligen accepteras av EU-ledarna.
– Jag tror inte att de andra regeringarna i EU har något ekonomiskt eller ett strategiskt intresse av att det blir ett kaotiskt EU-utträde för Storbritannien, sa kabinettsminister David Lidington på onsdagen.
Men trots att regeringen nu nästan ger intryck av att ha resignerat, så finns fortfarande en liten chans att May får igenom ett avtal i tid. Om hon kan återvända med justeringar i utträdesavtalet som tillfredsställer de hårdnackade brexitörerna i hennes parti och regeringens nordirländska stödparti DUP, kan plötsligt avtalet få ett ja.
Brexitörerna har också börjat mjukna något. De vill inte att EU-utträdet skjuts upp, särskilt då de vet att stödet för en andra folkomröstning växer i parlamentet. I måndags gav Labourledningen sitt stöd till denna idé.
– De som vill förhala med syftet att helt stoppa Brexit begår det största misstag som en ledamot kan göra, sa brexitören Jacob Rees-Mogg, vars falang krävt juridiskt bindande ändringar i utträdesavtalet.
Nu menar Rees-Mogg att det kan räcka med någon typ av politiska klargöranden och ett slags slutdatum för den så kallade reservplanen för Nordirland.
– Jag skulle kunna leva med att reservplanen *de facto* tas bort... Då menar jag att det sätts ett tydligt slutdatum, antingen i avtalet eller i något annex, sa Rees-Mogg tvetydigt.
Det återstår att se om det gör det möjligt för Theresa May att få igenom skilsmässoavtalet i parlamentet. Vis av erfarenhet, ska nog premiärministern inte hoppas alltför mycket.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

" **Allt fler migranter till Storbritannien trots Brexit**

DN FREDAG 1 MARS 2019

Nettomigrationen till Storbritannien har lyft till den högsta nivån på 15 år. Detta trots att antalet EU-medborgare som flyttar till landet faller inför Brexit.

Totalt ökade nettomigrationen till 283 000 personer under ettårsperioden som avslutades i september, enligt den brittiska statistikbyrån ONS. Det är 16 procent fler än motsvarande period ett år tidigare.
Nivån ligger därmed nästan tre gånger högre än den brittiska regerings mål.
Den kraftiga ökningen handlar uteslutande om fler migranter från utomeuropeiska länder. Nettomigrationen till Storbritannien från EU-länder rasar till 57 000 under perioden, vilket är den lägsta nivån på tio år. När det gäller flödet av svenskar till och från Storbritannien finns ingen pålitlig statistik, enligt Sveriges Londonambassadör Torbjörn Sohlström.
– Men vi har ingen anledning att tro att svenskar på något tydligt sätt skulle skilja ut sig från andra EU-medborgare i detta hänseende, säger han.
Enligt ambassadören är det dock tydligt att många av de svenskar som flyttar till Storbritannien i nuläget ofta har frågor kring vad Brexit innebär.
– På samma sätt vet vi att det finns exempel på svenskar som väljer att flytta hem, och där Brexit ibland är en faktor.
Brittiska företag har ofta framhållit att det efter Brexit är viktigt att de fortfarande har tillgång till utbildad utländsk arbetskraft.
Enligt ONS-statistiken verkar det som att Brexit haft en särskilt avskräckande effekt på invånarna i östeuropeiska EU-länder, varifrån det flyttat mer än en miljon personer till Storbritannien sedan 2004.
För vissa av dessa länder, som Polen, har det gått så långt att migrationsströmmen har vänt helt och hållet till ett nettoutflöde från Storbritannien.
Statistiken visar även att migrationen till Storbritannien för att jobba föll till 231 000, den lägsta nivån sedan 2014. Det hänger samman med nedgången för östeuropeiska migranter.
Samtidigt lyfter antalet migranter som ska studera i Storbritannien till 217 000, med draghjälp av studenter från icke EU-medborgare vars antal är uppe på den högsta nivån sedan 2011.
– Precis som företag vill människor ha ett visst mått av säkerhet, så att de kan planera sina liv. Så det är inte överraskande att suget bland EU-medborgare att flytta till och jobba i Storbritannien minskar, säger Jonathan Boys, ekonom på det brittiska forskningsinstitutet Chartered Institute for Personnel Development, till nyhetsbyrån Reuters.

TT "

" En hård Brexit kan tvinga Arla att sänka priserna

DN ONSDAG 6 MARS 2019

En hård Brexit kommer att slå hårdare mot den europeiska mejeribranschen än när Ryssland stoppade mejeriimporten från EU 2014. – Vi kommer att kunna sälja vår produktion, men frågan är vilket pris vi får, säger Patrik Hansson, vd för Arla Sverige.

Arlakoncernen hör till den minoritet av företag som faktiskt försökt analysera effekterna av Brexit för den egna verksamheten.
Det är inte så märkligt – Arla är, efter en rad sammanslagningar, en av Europas ledande mejerikoncerner och dessutom Storbritanniens största mejeriproducent.
– Vi har under två år arbetat med att ta fram analyser av alla möjliga typer av Brexit, säger vd Patrik Hansson.
Mardrömmen är en hård Brexit där Storbritannien lämnar EU utan ett utträdesavtal och utan en övergångsperiod som ger företag tid att anpassa sig.
Runt 20 procent av Arlas produkter som säljs i Storbritannien importeras. På dem kan det införas tullar på 30–40 procent vid en hård Brexit.
– Det kommer att ställa till problem för oss, konstaterar Hansson.
I ett scenario kommer den råvara som finns i landet att bli dyrare när tullarna pressar upp priset på importen.
Men även byråkratin kommer att ställa till det. Livsmedel är varor som är strängt reglerade och när Storbritannien inte längre är med i den inre marknaden måste importen också granskas. Arla importerar 30 kylcontainrar dagligen med sådant som smör och ost.
Men Hansson påpekar också att hela den europeiska marknaden kommer att känna av en hård Brexit. Producenter måste försöka hitta andra kunder inom EU för en del av de varor som de i dag säljer till britterna.
Eftersom alla konkurrenter lär göra samma sak kan det leda till en betydande prispress.
– Det kommer att få en större effekt än när Ryssland stängde gränsen för oss, anser Patrik Hansson.
När Ryssland slog till med importstopp på en rad livsmedel från EU 2014 drabbade det Arla hårt. Koncernen hade året innan haft en export värd 135 miljoner euro (runt 1,5 miljarder kronor) till Ryssland. Den stora effekten blev dock den som Hansson befarar kan ske vid en hård Brexit – att den försäljning som skulle gå till Ryssland bidrog till ett överskott inom EU och därmed pressade priser.
Arla har ändå förberett sig, så gott det går, för olika utfall av Brexit. Men mer än vartannat livsmedelsföretag har inte gjort det, enligt branschförbundet Livsmedelsföretagens chefsekonom Carl Eckerdal.
Av de företag som ändå gjort förberedelser har en tredjedel förberett sig på ökade kostnader och byråkrati och en lika stor andel har sett över sina långa kontrakt med brittiska partner.
Livsmedelsföretagen har i sitt senaste konjunkturbrev också ställt frågan till medlemmarna om hur de tror att Brexit kommer att påverka deras försäljning.
Nästan vartannat företag spådde att den kommer att minska – 31 procent att den kommer att minska mycket.

Dan Lucas
dan.lucas@dn.se "

" Brittiska bönder vinner på utträdet ur EU

DN ONSDAG 6 MARS 2019

En hård Brexit är bra för brittiskt jordbruk och sämre för konsumenterna, visar en studie från Agrifood economics center.

I det värsta fallet, en så kallad hård Brexit utan avtal, skulle den genomsnittliga brittens livsmedelskostnader öka med 125 euro per år.
– Vinnarna blir de brittiska lantbrukarna, säger Torbjörn Jansson, en av utredarna bakom forskningen på Agrifood economics center.
Studien är ett samarbete mellan forskare på Sveriges Lantbruksuniversitet och Handelshögskolan vid Lunds universitet. De har simulerat tre tänkbara varianter av Brexit för att kunna se effekterna på jordbruk och livsmedelsproduktion i Storbritannien och EU. I alla tre fall är den brittiska jordbrukssektorn vinnare och konsumenterna förlorare eftersom livsmedelspriserna väntas stiga när olika typer av handelshinder uppstår efter utträdet.
I dag importeras en stor del av Storbritanniens jordbruks- och livsmedelsvaror från EU, medan en mindre del exporteras.
– Efter Brexit blir det dyrare att importera från EU, vilket gör att tillförseln till den brittiska marknaden blir mindre. Då minskar konkurrensen för de lokala producenterna och de kan höja sina priser, säger Jansson.
De brittiska konsumenternas förlust är i de flesta scenarierna större än producenternas vinst, vilket gör att Brexit ses som en förlust totalt sett. Men det finns ett scenario i studien där utträdet kan bli lönsamt, bland annat tack vare att man slipper belastas av vissa EU-avgifter.
– Det var lite förvånande när vi kom fram till det, och lite obekvämt också. Risken är ju att det blir vatten på kvarnen för Brexitanhängare.
Andreas Lindberg andreas.lindberg@dn.se "

" Brexit och miljö i fokus när kungaparet besöker Bryssel

DN TORSDAG 7 MARS 2019

Bryssel. Efter två dagars studiebesök i Bryssel framhåller kungaparet att de upplever att svenska EU-parlamentariker gör skillnad. Och när det gäller den heta Brexitfrågan, var det inte den som fick prinsessan Madeleine att lämna London.

EU:s klimatarbete, handelspolitik och Brexit har varit i fokus när kungaparet besökt EU:s institutioner.
– Vi har varit här i två dagar, vilket inte är mycket när man ska besöka de olika institutionerna, säger kung Carl XVI Gustaf.
Under onsdagseftermiddagen var kungaparet bland annat i Europaparlamentet.
– Om vi koncentrerar oss på EU-parlamentet, där vi träffade svenska politiker och där det är val om några månader, så upplevde vi att parlamentarikerna känner att de kan göra skillnad, säger kungen till DN.
– De känner att de är väl förankrade i sina politiska konstellationer, som ju är lite annorlunda än hemma. Det är viktigt för svenska allmänheten att veta att parlamentarikerna når ut och kan göra skillnad, fortsätter han.
Under sin rundvandring i parlamentet upplystes kungaparet, och deras medföljare, bland annat om att vid förra valet 2014 var det fler unga än äldre som röstade i Sverige. I EU som helhet är det annars tvärtom de äldre som är flitigare att rösta.
Drygt 370 miljoner européer ska i maj välja 701 ledamöter till parlamentet. I Sverige är valet söndagen den 26 maj. Tidigare på dagen

träffade kungen och drottningen EU:s chefsförhandlare om Brexit, fransmannen Michel Barnier. Just dessa dagar pågår intensiva förhandlingar mellan Storbritannien och EU inför att brittiska parlamentet nästa vecka ska ta ställning till ett förslag av premiärminister Theresa May.
Hur mycket diskuterar kungen Brexitfrågan med drottning Elizabeth II?
– Jag har inte haft tillfälle att diskutera den frågan, inte heller med någon annan i brittiska kungafamiljen.
Vilken betydelse har Brexit haft för prinsessan Madeleines beslut att lämna London och flytta till USA?
– Just i deras fall var det andra anledningar, säger kungen, men tillägger att han förstår att andra EU-medborgare som bor i Storbritannien kan ha sådana funderingar.

Pia Gripenberg "

" Fakta. Kungaparets besök i Bryssel
Under två dagar har kungen och drottningen gjort studiebesök på EU:s institutioner.
De har träffat bland andra kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker, handelskommissionär Cecilia Malmström, Europeiska rådets ordförande Donald Tusk, chefsförhandlaren för Brexit Michel Barnier, Europaparlaments talman Antonio Tajani och svenska Europaparlamentariker. "

" Vi kanske aldrig träder ur.

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

Storbritannien går mot en tid av ovisshet och kommer kanske aldrig att lämna EU om parlamentet säger nej till utträdesavtalet igen, säger premiärminister Theresa May.

TT "

" Britterna blir ett lättare byte för Kina efter Brexit

DN MÅNDAG 11 MARS 2019

Ensam är inte stark. Det står särskilt tydligt för Storbritannien efter den riktning som världen har tagit de senaste åren.

Världen har bevittnat dramatiska förändringar sedan 2016, då de brittiska väljarna röstade för att deras land skulle lämna EU. Ingen av händelserna var lätt att förutse 2016, men det faktum att de inträffat gör att det blivit av akut nationell vikt för Storbritannien att undvika ett avtalslöst utträde.

Det är särskilt tre förändringar som har skapat en fientlig omvärld för ett självsäkert litet land som vill ge sig av på egen hand. För det första har världens regelstyrda system skadats allvarligt. För det andra verkar inte Kina längre vara en så lyckad partner för Storbritannien. Och för det tredje har techplattformar gjort demokratin i Storbritannien, och på andra håll, alltmer sårbar för utländsk inblandning.

2016 kunde britterna förlita sig på multinationella arrangemang – inom handel, säkerhet och diplomati – som, med USA:s stöd, kunde vara ett alternativ till EU. Som den dåvarande presidenten Barack Obama sa skulle USA ”mobilisera världen till att samarbeta med oss” i frågor av världsomspännande intresse, såsom Irans kärnteknikprogram. I handelsfrågor var USA förbundet att använda sig av Världshandelsorganisationen WTO:s procedurer snarare än ensidigt tillämpande av sanktioner.

USA:s presidentval i november 2016 ändrade dramatiskt förutsättningarna för Storbritannien. Under president Donald Trump har USA dragit sig ur kärnteknikavtalet med Iran, infört ensidiga handelssanktioner (inklusive mot egna allierade) och förklarat sin avsikt att dra sig ur klimatavtalet från Paris. Trump har förklarat sig villig att riva sönder gällande handelsavtal, och undergräver WTO genom att vägra utse domare till organisationens organ för tvistlösning. Och, utan att diskutera saken med sina allierade, har Trump ensidigt förklarat att USA tänker dra tillbaka militära styrkor från Afghanistan och Syrien.

Detta nya USA, som vill sköta sig självt, destabiliserar globala allianser, regler och institutioner som Storbritannien måste förlita sig på i ännu högre grad om man lämnar EU utan ett avtal. Britterna har ekonomiska intressen och säkerhetsintressen i hela världen, men kan inte på egen hand skapa regler och se till att de efterlevs. Utan USA behöver Storbritannien starka, samstämmiga vänner som man kan arbeta ännu tätare med. Grannarna i EU är de tydligaste kandidaterna.

En andra förändring rör Storbritanniens förhållande till Kina. Vid tiden för folkomröstningen verkade Kina vara en lovande och mäktig ny partner. President Xi Jinpings påkostade och mycket omskrivna fyradagarsbesök i Storbritannien 2015 hyllades som en enorm framgång. Britterna såg framför sig ett nytt ”gyllene decennium” av bilaterala relationer. Förhållandet glänser betydligt mattare i dag. Kina har fullt upp med handelskriget med USA, en lägre ekonomisk tillväxt och växande utmaningar med det ambitiösa projektet att bygga en ny sidenväg samt de problem som telekomjätten Huawei har i hela världen. Ett Storbritannien som inte är med i EU:s inre marknad eller tullunion skulle ha en mycket lägre prioritet för Kina. När den brittiska

premiärministern Theresa May besökte Kina i början av 2018 var mottagandet mycket dämpat.

När Storbritannien lämnar EU tvingas landet förhandla ensamt med Kina, utan tyngden hos Tyskland som har betydligt starkare bilaterala handelsförbindelser med Kina. Vad värre är, om Storbritannien lämnar EU utan avtal måste man snabbt skriva handelsavtal med andra länder. Britterna skulle utsättas för stark press att öppna viktig infrastruktur, såsom energi och telekom, för mer kinesiska investeringar. I en värld som alltmer präglas av konkurrens och konfrontation mellan USA och Kina har Storbritannien ett mycket större intresse att göra gemensam sak med grannarna i EU.

Till sist: När en knapp majoritet av väljarna i juni 2016 röstade för att skydda den brittiska demokratin mot ”utlänningar” var det få som misstänkte att Ryssland och andra främmande makter i hemlighet infiltrerade och påverkade brittisk politik via sociala medier. Och skandalen kring Facebook och Cambridge Analytica hade ännu inte briserat. Numera vet vi att Ryssland använde falska twitterkonton för att twittra #ReasonsToLeaveEU till och med på omröstningsdagen. Fast det är svårt att hindra sådana störningar. Det är till och med svårare för Storbritannien eftersom de stora företagen inom sociala medier inte är baserade i landet.

För närvarande är EU det bästa försvaret för den brittiska demokratin. Det var påtryckningar därifrån som tvingade Google att införa offentlighetsregler. Annonsörer tvingas nu bevisa att de är EU-medborgare eller EU-baserade juridiska personer. EU:s East stratcom task force sysslar med att motarbeta desinformationskampanjer. En uppförandekod för techbolag i hela Europa tvingar dem att snabbare ta bort olagliga hatinlägg. Att lämna EU är en enorm utmaning under de bästa förhållanden. Men stora, världsomvälvande förändringar som inträffat efter 2016 har gjort ett avtalslöst Brexit till ett ännu mer riskfyllt projekt. I en fientlig värld behöver Storbritannien mer än någonsin sina europeiska vänner.

Ngaire Woods professor i internationell ekonomi och dekanus vid The Blavatnik School of Government vid universitetet i Oxford.
Översättning: Lars Ryding "

”Preppers” bunkrar mat inför Brexit

DN MÅNDAG 11 MARS 2019

Den här veckan blir avgörande för Storbritanniens framtid – parlamentet ska på nytt rösta om utträdesavtalet med EU. Risken för ett kaotiskt utträde får allt fler britter att hamstra basvaror. DN har träffat en av dem, Helena Adams.

”Brexit Preppers”, kallar de sig – britterna som förbereder sig för ett kaotiskt EU-utträde, och som väljer att hamstra basvaror, mediciner och bränsle.

– När jag såg amerikanska ”preppers” som byggde bunkrar och hamstrade varor på tv förr i tiden brukade jag tycka att de var knäppa – och det gör jag nog egentligen fortfarande. Jag trodde aldrig att jag skulle behöva göra det här, och jag hoppas att jag aldrig behöver göra det igen, säger Helena Adams.

Hon är 27 år gammal och bor i ett litet hus i Cardiff i Wales. Utifrån ser hennes bostad ut som vilket brittiskt townhouse som helst.
Men nästan alla lediga utrymmen är fyllda med torra livsmedel, toalettpapper och andra förnödenheter.

I en bokhylla är pastaförpackningar staplade bredvid pulvermjölk, burkar med krossade tomater och andra konserver, pastasåser och flaskor med matolja. I en annan hylla står hundratals burkar till. På en liten bakgård gror potatis, tomater och jordgubbar i balkonglådor.
I köket möts vi av ett berg av konserverad hundmat.

– Jag tror jag har tillräckligt för att klara mig i tre månader efter Brexit. Och hundmat har jag nog så att det räcker i ett år, konstaterar Helena Adams.

Varför så mycket hundmat?
– Jag beställer den från Tyskland, där det finns märken med högre kvalitet. Utan den blir han där outhärdlig …
Helena Adams nickar mot sin hund Charlie, en pigg treårig blandrashund som skuttar runt oss och gläfser.

– Dessutom: om det blir ransoneringar tror jag att det är hundmaten som kommer att ryka först, lägger hon till.

Helena Adams är inte ensam om att bunkra upp inför Brexit. Enligt en ny mätning från Skydata har 28 procent av britterna börjat hamstra dagligvaror eller överväger att göra det inför EU-utträdet. En annan mätning från i februari visar att minst en av tio konsumenter har börjat bygga upp lager hemma.

– Det är egentligen löjligt att vi måste göra det här, som ett svar på den politiska situationen i landet, säger Helena Adams och skakar på huvudet.

Med bara drygt två veckor kvar till Brexitdagen den 29 mars är det ännu oklart hur det ska gå till när britterna lämnar EU. Låsningarna i parlamentet gör att landet glider allt närmare en ”no deal” – en avtalslös Brexit.

Bank of England har flera gånger varnat för att den brittiska ekonomin då skulle utsättas för allvarliga utbudschocker. Britterna importerar i dag omkring 30 procent av sina livsmedel från EU, och nya, höga tullar skulle snabbt leda till kraftigt höjda priser på dessa produkter. På sikt kan det gynna det inhemska jordbruket – men kunderna lär i vilket fall få betala mer. Omfattande kontroller i hamnar som Dover och Calais kan också leda till långa köer, försenade transporter och tomma hyllor i brittiska livsmedelsbutiker.

På Facebook växer grupper som diskuterar risken för varubrist och prisökningar. Enbart den grupp som Helena Adams tillhör, ”48% Preppers”, har sedan i november växt från omkring 3 000 medlemmar till fler än 10 000.

– Vi utbyter råd om vad man ska köpa, hur man ökar hållbarheten, och tipsar om erbjudanden. Men vi undviker mer extrema ”preppers”, sådana som vill ut i vildmarken eller tycker om vapen, säger Helena Adams, som också är en av gruppens administratörer.

Den spretiga subkultur som kallas survivalism, och där många deltagare benämner sig ”preppers”, innehåller alltifrån religiösa fanatiker till konspirationsteoretiker och vapenintresserade exmilitärer.

Gemensamt har de intresset av att bygga upp förråd stora nog för att klara allvarliga samhällskriser – och en del av dem vill helst ha förmågan att helt fly civilisationen.

Nu har rörelsen fått ett uppsving av Brexitoron.

Ett brittiskt företag som säljer vildmarksutrustning har plötsligt fått en storsäljare i ett ”Brexit kit” – och i Leeds i norra England har en instruktör på överlevnadskurser nått oväntade framgångar med en kurs kallad ”Brexit survival course”.

– Hundratals har hört av sig på bara en dryg månad, och jag har 174 anmälda. Det är helt fenomenalt för oss, säger instruktören Tom Linden till DN på telefon.

Du lär ut hur man överlever i vildmarken. Är inte det ett väl alarmistiskt Brexitscenario?

– Jo, det kan så vara. Men samtidigt: om det utbryter kravaller i ens bostadsområde, då kan det vara bra att veta hur man ska ta sig genom det skogsområde som finns bakom det egna huset, och kanske sova där en eller annan natt.

I Cardiff skakar Helena Adams bara på huvudet när jag säger det.
– Jag förbereder mig inte för en samhällskollaps. Däremot tror jag att det kan bli prishöjningar och ransoneringar av varor. Och om det blir kravaller, då tror jag att det bästa är att bara hålla sig hemma.
En sak har hon dock gemensamt med mer radikala ”preppers”: politikerföraktet.

– Jag har noll förtroende för våra politiker efter det här.
Krisen i Brexit-förhandlingarna har inte bidragit till att stärka det redan låga förtroendet för politiker i Storbritannien. Och att regeringen därtill ger dubbla budskap om faran i en avtalslös Brexit gör inte saken bättre.

Å ena sidan manar regeringen till lugn och att inte panikhandla inför slutet av mars.

Å andra sidan läggs stora summor på förberedelser inför en eventuellt oordnad sorti ur EU, läkemedelsföretag beordras hålla lager av mediciner, och färjor chartras för att kunna gå via mindre frekventerade hamnar än Dover.

Att det finns en oro i Westminster framgår också av att försvarsminister Gavin Williamson beordrat 3 500 soldater att stå redo i händelse av oroligheter efter Brexit.

Samtidigt varnar biltillverkare som Nissan och flygplanstillverkaren Airbus för att tusentals jobb är i fara om Storbritannien lämnar EU utan avtal.

Även flyg- och tågtrafiken kan drabbas hårt. Det blev om inte annat tydligt den gångna veckan, då franska tullanställda genomförde minutiösa, tidsödande kontroller i hamnar, på flygplatser och vid internationella tågavgångar.

Avsikten var att visa hur Brexit kan komma att se ut i praktiken, och att kräva flera hundra nya tjänster.

Följden blev den avsedda: långa köer i Calais och förseningar på upp till tre timmar i tågtrafiken från Paris över Engelska kanalen.

En av de som drabbades var 39-årige Londonbon Craig Chard.

– När jag ringde min fru i morse frågade jag: ”Är det här ett tecken på vad som väntar inom kort”? berättar han när han kliver av ett försenat tåg från Paris.

Han har varit på möte med en kund till det brittiska företag för marknadsresearch som han är anställd på.

– För oss vore en avtalslös Brexit en katastrof. Vi har många kunder på kontinenten. Det skulle ta åratal att återhämta sig, säger Craig Chard.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se"

" Fakta. ”Preppers”
Den spretiga så kallade survivalist-rörelsen växte fram i USA och Storbritannien på 1940- och 50-talen. Många av dess medlemmar kallar sig ”preppers” (från engelskans ”prepared”) och hamstrar förnödenheter i händelse av ett kärnvapenkrig eller andra katastrofer. De mest radikala talar om att ”bug out” – att lämna civilisationen helt bakom sig – men långtifrån alla förbereder sig för att fly upp i bergen. En hel del konspirationsteoretiker, religiösa fanatiker och personer med ovanligt stort vapenintresse återfinns dock ännu bland världens ”preppers”. "

" Flera avgörande omröstningar i parlamentet

DN MÅNDAG 11 MARS 2019

London. Theresa Mays utträdesavtal – eller kanske något helt annat? Den här veckan kan bli avgörande för Storbritanniens sorti ur EU. Parlamentet ska i tur och ordning ta ställning till: Mays avtal, en avtalslös Brexit och ett uppskjutet EU-utträde.

Inget tycks längre uteslutet när Theresa Mays regering nu griper efter halmstrån, med bara 19 dagar kvar till Brexit.

Vid ett tal i Grimsby i norra England i fredags manade premiärministern sina trilskande partikamrater och det nordirländska stödpartiet DUP att släppa igenom skilsmässoavtalet, för att undvika en inställd Brexit.

– Om avtalet avvisas vet ingen vad som kommer att hända. Kanske lämnar vi aldrig EU då, varnade May.

Men inte mycket tyder på att hon kommer att hörsammas denna gång – heller. För två månader sedan röstades avtalet ned med historiskt stora röstsiffror, och hittills har May inte lyckats pressa EU till eftergifter om den omstridda reservlösningen för gränsen på Irland. Förhandlingarna pågår in i det sista, och på söndagen gick rykten om att Mays plan stod redo att ta henne till Bryssel.

Parlamentets agenda är fullspäckad de närmaste dagarna:

11 mars: Sista dagen för Theresa May att lägga fram ett förslag till det brittiska underhuset.

12 mars: Underhuset röstar om det omstridda skilsmässoavtalet.

13 mars: Om det blir ett nej igen ska parlamentet få ta ställning till att lämna EU helt utan avtal den 29 mars. Många ledamöter är oroliga för de ekonomiska konsekvenserna av en ”no deal” – liksom en hel del konsumenter (se reportaget intill) och det brittiska näringslivet.

14 mars: Blir det ett nej även till det, kommer parlamentet att få rösta om en begäran att senarelägga Brexit. Sannolikt fram till slutet av juni. Men även om en ansökan om ett senareläggande skulle få ja i underhuset, finns det en del i Westminster som tror att regeringen kommer att försöka rösta ytterligare en gång om skilsmässoavtalet före den 29 mars.

Samtidigt smider de som vill se en andra folkomröstning sina ränker. Labours partiledning vill avvakta in i det sista, men om läget är fortsatt låst om ett par veckor och en ny folkomröstning då ses som enda sättet att stoppa en ”no deal”, kan vad som helst hända.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

" May sätter sitt hopp till ändrat EU-avtal

DN TISDAG 12 MARS 2019

London. Sent på måndagskvällen kom besked om att en överenskommelse nåtts om två ändringar i Brexit-uppgörelsen mellan Storbritannien och EU. Nu ska det brittiska underhuset rösta om skilsmässoavtalet igen.

Storbritanniens premiärminister Theresa May reste på måndagen till Strasbourg i Frankrike för ett sista-minuten-möte med EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker och unionens chefsförhandlare Michel Barnier.
Strax efter klockan 23 gjorde kabinettsminister David Lidington ett uttalande i underhuset – trots att förhandlingarna då ännu pågick.
– Vi har nått legalt bindande ändringar som stärker och förbättrar utträdesavtalet och den politiska deklarationen om den framtida relationen, sa David Lidington.
Vid denna upplagas pressläggning var detaljerna i ändringarna inte särskilt tydliga, men enligt brittisk press inkluderar de:
En överenskommelse om en gemensam tolkningsmekanism som på ett legalt bindande vis styr hur reservlösningen (”backstop”) för gränsen på Irland ska fungera.
Ett gemensamt uttalande som ska läggas till den politiska deklarationen om den framtida relationen mellan Storbritannien och EU.
På tisdagen ska parlamentet ta ställning till ändringarna och rösta om utträdesavtalet på nytt – och det är långtifrån säkert att det ger tummen upp. För knappt två månader sedan röstades Mays avtal ned med 432 röster mot 202.

I Mays parti Tories har omkring ett hundratal ledamöter krävt ändringar i den omstridda reservplanen för gränsen på Irland . Även regeringens nordirländska, unionistiska stödparti DUP har krävt sådana ändringar.
Många av dessa ”brexitörer” avvaktar sannolikt den politiskt tillsatte justitiekanslern Geoffrey Cox åsikt om de modifieringar i avtalet som May nu fått igenom. Utan tydligt stöd från honom lär premiärministern inte ha en chans att få igenom texten i parlamentet.
– Justitiekanslern kommer att ge sin åsikt till känna i god tid före tisdagens debatt, sa David Lidington i underhuset.
Men regeringen behöver sannolikt också locka över ett ansenligt antal labourledamöter, eftersom flera liberala Tory-ledamöter väntas rösta nej.
Oppositionsledaren Jeremy Corbyn höll inte tillbaka när han recenserade Mays Brexit-strategi på måndagen.
– Det här är en regering i kaos som leder ett land i kaos. Det kan inte få fortgå länge till. Människors arbetsplatser, jobb och företag står på på spel, medan den här regeringen misslyckas gång på gång och bara försenar allt, sa Corbyn.
Tonen från kritikerna i Mays eget parti har också skärpts de senaste dagarna. Premiärministern lyckades avvärja en misstroendeförklaring så sent som i december, men om hon nu återigen misslyckas med att få igenom avtalet, kan avgångskraven komma på nytt.
Det gäller i synnerhet om resultatet blir en uppskjuten Brexit – eller om hon riktar öppna inviter till Labour, för att få till ett ”mjukare” avtal med större chans att passera genom parlamentet.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se"

" Oron för Brexit ökar hos svenska företag i Storbritannien

DN TISDAG 12 MARS 2019

I dag, tisdag, röstar det brittiska parlamentet om det ska bli en ny omröstning om utträdelseavtalet från EU. Samtidigt ökar ängsligheten bland svenska företag i Storbritannien. Och det är den politiska osäkerheten kring Brexit som oroar företagsledningarna, berättar Peter Sandberg, vd för Svenska Handelskammaren i London.

Storbritannien är en av Sveriges viktigaste handelspartners och det finns gott om svenska företag av alla storlekar som har verksamhet där. Svenska Handelskammaren har sedan i somras varje månad haft informationsmöten med företagen för att hålla dem uppdaterade om vad de behöver göra inför Brexit.
– För varje gång har uppslutningen ökat, chefsnivån stigit, frågorna blivit fler och mungiporna har gått ner, berättar Sandberg på snabbvisit i Stockholm.
Trots att den brittiska regeringen och EU skrev på ett utträdesavtal i november, har den ännu inte fått godkännande av det brittiska parlamentet. Då landet ska lämna EU den 29 mars ökar risken för var dag att det blir ett kaotiskt utträde med kraftiga förseningar i hamnarna när ökad byråkrati, tullar och handelshinder kan lägga käppar i hjulet för företagen.
Handelskammaren – precis som Kommerskollegium, den svenska regeringen och Business Sweden – har uppmanat företagsledningarna att förbereda sig även för en avtalslös Brexit.

Peter Sandberg understryker att skillnaden är stor mellan hur väl förberedda de är. De stora, som Stena Line, Astra Zeneca och Handelsbanken har förberett sig så gott det går.
– Handelsbanken har ju startat en brittisk bank för att kunna fortsätta även efter en avtalslös Brexit, påpekar Sandberg.
Det var i höstassom Handelsbanken sökte och fick tillstånd för att omvandla sin brittiska verksamhet från en filial till ett brittiskt dotterbolag, Handelsbanken Plc.
Astra Zeneca, som har sitt huvudsäte i Cambridge i England, beslöt i fjol att duplicera kvalitetstestningen av läkemedel på grund av Brexit. Det innebar extra investeringar i Södertälje.
Men för de mindre och medelstora företagen har det varit svårare. De har många gånger inte de resurser som krävs för att göra analyser av följderna av olika utfall av Brexit.
– Men vi kan peka dem i rätt riktning, säger Sandberg.
– Och i vissa fall behöver de inte göra så omfattande förberedelser, tillägger han.
Som exempel tar han en exportör av timmer. En båtslast med produktion, en enkel deklaration, så är det klart.
En helt annan sak är det till exempel med livsmedel. Det är känsliga produkter som dessutom omfattas av ett komplicerat regelverk, ett regelverk som blir ännu mer omfattande vid en avtalslös Brexit.
Trots den politiska låsningen i London är Peter Sandberg övertygad om att landet även i fortsättningen kommer att vara en attraktiv marknad för svenska företag. Det gäller bara att få undan den politiska osäkerheten – då kommer investeringarna igång igen, spår han.
– Och jag har inte hört om ett enda svenska företag som ska lämna landet på grund av Brexit, säger han.

Dan Lucas
dan.lucas@dn.se "

" Ingen sida har segrat – men May har förlorat stort

DN ONSDAG 13 MARS 2019

London. Kan Theresa May sitta kvar som premiärminister efter detta? Frågan ställs nu till och med av en del av hennes partikamrater, sedan May lidit ytterligare ett svidande nederlag i det brittiska parlamentet på tisdagskvällen.

Det var kvällen då Storbritannien äntligen skulle få ett avtal, en färdplan för att lämna EU. En chans att pusta ut.

I stället blev det ett nej – igen. 391 nej mot 242 ja. Ett förnedrande nederlag för regeringen.

Och jo, det blev en mindre förlustmarginal än förra gången. Men 149 rösters marginal är ändå mycket i brittisk politik – och frågan som många i Westminster ställer sig är om Theresa May nu ska tvingas stiga ned från premiärministerposten, eller åtminstone utlysa nyval. Tänk, ändå såg det så bra ut, bara några timmar före omröstningen.

Theresa May hade gjort en sista-minuten-resa till Strasbourg på måndagskvällen och nått en överenskommelse med EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker om ett par separata, mindre tillägg till utträdesavtalet.

För några timmar tycktes ett ja vara inom räckhåll.

Men justitiekansler Geoffrey Cox omdöme om ändringarna ändrade allt. ”De juridiska riskerna kvarstår”, konstaterade Cox – och brexitörerna i Tories och regeringens stödparti DUP tolkade detta som att britterna ännu kan ”fångas” på obestämd tid i den omstridda reservplanen för Nordirland.

Premiärministern kämpade tappert hela tisdagen – både mot sina skeptiska ledamöter och en tilltagande heshet – men hon lyckades inte övertyga tillräckligt många om att detta var sista chansen att få till ett avtal.

Budskapet om att en kaotisk avtalslös Brexit kommer allt närmare, och att alternativet mycket väl kan vara att det inte blir någon Brexit alls – det gick helt enkelt inte hem.

Med bara drygt två veckor kvar till Brexitdagen den 29 mars, vet därför ingen säkert vad som väntar.

På onsdagen ska parlamentet få rösta om en avtalslös Brexit. Men allt talar för att det blir ett nej även till ett sådant utträde – för om det är något som de senaste veckornas debatter och omröstningar visat, är det att det inte finns en majoritet för en kaotisk ”no deal”.

I så fall väntar ännu en omröstning på torsdag om en ansökan om en uppskjuten Brexit. Där kan det bli ja. Men även om ledamöterna röstar ja till en uppskjuten Brexit, är frågan är vad några få månaders förlängning skulle kunna ändra i detta låsta läge.

Som Theresa May sa efter omröstningen:
– En försenad Brexit löser inte de problem vi står inför.

Teoretiskt sett kan Theresa May räcka ut en hand till Labour och den övriga oppositionen och öppna för en tullunion och en betydligt närmare relation till EU än vad brexitörerna i premiärministerns parti vill se.

Men det skulle kräva att May släpper de ”röda linjer” som hon länge hållit fast vid. Och följden skulle sannolikt bli ett öppet inbördeskrig i hennes eget parti, med avgångskrav och en sönderfallande regering.

Förre utrikesministern Boris Johnson sa under tisdagens debatt att britterna skulle kunna lämna utan avtal och ändå tvinga fram en övergångsperiod genom att frivilligt hålla sig till tullunionens och den inre marknadens bestämmelser.

Det förnekades dock snabbt av EU:s chefsförhandlare Michel Barnier.

Från Labours sida väcktes återigen kravet på nyval:
– Nu är avtalet dött, och det måste begravas en gång för alla. Vi kommer att lägga fram vårt förslag till förhandlingsstrategi igen. Men om inte Theresa May lyssnar, kanske hon ändå kan tänka sig ett nyval? sa Labourledaren Jeremy Corbyn efter omröstningen.

Utanför stod hundratals demonstranter – såväl för som emot Brexit.

47-årige Jeff Rees hade satt på sig en snorkel, simglasögon och en badring och höll i ett plakat med texten: ”A Titanic Success”.

– Vi är på väg att sjunka. Och jag vill inte att mitt land går under, sa Jeff Rees med ett snett leende.

Han ville se en andra folkomröstning om Brexit, och att landet stannar i EU.

– Jag jobbar i finansindustrin och mitt företag kan drabbas hårt. I synnerhet om det blir en avtalslös Brexit. Det skulle innebära en katastrof. Redan i dag drabbas vi ju av den fallande pund-kursen, sa Jeff Rees.

Inte alla roades dock av tanken på en ny folkomröstning, som en del ledamöter ännu hoppas på.

– Jag tror på demokrati, men demokratin måste vårdas och respekteras. Vi röstade för att lämna EU - och enda sättet att göra det på riktigt är en avtalslös Brexit, sa den 55-årige säkerhetsvakten Joseph Afrane, som dagen till ära klätt sig i en färggrann ”lämna”-kostym.

Efter tisdagens omröstning kan ingen sida fira. Ingen har segrat. Storbritannien är kvar i ovisshet – och stupet, det kommer allt närmare.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se"

"Under tisdagens debatt i parlamentet gjorde premiärminister Theresa May nya försök att få stöd för sin Brexit-plan. Det blev dock ett rungande nej med siffrorna 391 mot 242 röster. AFP "

" Pia Gripenberg: Dröj gärna kvar, men inte för länge, är EU:s budskap till britterna

DN ONSDAG 13 MARS 2019

Bryssel. EU:s medlemsstater förbereder sig på att britterna vill skjuta upp Brexitdagen den 29 mars. Var god dröj kvar, kommer också att vara budskapet till britterna. Men helst inte längre än till Europavalet i maj.

Theresa Mays förlust var väntad i EU-kretsar, om än inte så stor som den till slut blev. Förhoppningen om ett godkänt avtal, som fanns efter måndagens nattliga möte i Strasbourg mellan May och EU-kommissionen ordförande Jean-Claude Juncker, ändrades under dagen allt eftersom de brittiska parlamentariker berättade hur de skulle rösta.

EU:s övriga 27 medlemsstater förbereder sig därför nu för nästa steg. Deras utgångspunkt är att brittiska parlamentariker på onsdag kväll kommer att rösta mot en hård Brexit, alltså att lämna EU utan avtal. Sådan är matematiken när Bryssel räknar EU-vänner och Brexitörer bland de 650 ledamöterna i parlamentet i Westminster.

Därefter räknar EU med att på torsdag kväll beslutar samma parlament att begära en förlängning av artikel 50, alltså själva uppsägningstiden av EU-medlemskapet.

Då kommer företrädare för den brittiska regeringen, kanske Theresa May, kanske någon annan om hon avgår efter nederlaget, att vända sig till Bryssel och be att Brexitdagen skjuts upp.

För att ge britterna den förlängningen måste EU27 vara enigt. Ser man till olika uttalanden som gjorts är det inte givet att medlemsstaterna beviljar Storbritannien detta.

Till exempel har företrädare för den franska regeringen konstaterat att man vill höra bra argument från britterna för att gå med på att senarelägga Brexitdagen.

Frankrikes EU-minister Nathalie Loiseau sade förra veckan, när hon besökte London, att det måste finnas en anledning till att bevilja en förlängning av förhandlingarna.

Men det är retoriken just för tillfället. Den kommer att ändras i slutet av veckan. Allra senast vid EU-toppmötet om ytterligare en dryg vecka.
För om inte EU beviljar britterna en förlängning, blir det EU som tills slut driver fram att Storbritannien kraschar ut ur EU utan avtal. Alltför stora ekonomiska värden står på spel för den drastiska åtgärden.

Dessutom skapar det en enorm oro hos många britter som lever i EU27 och EU-medborgare i Storbritannien. Till det kommer att mycket av de goda relationer som finns kvar mellan EU och britterna att förstöras.

Även om EU befarar att om ett antal månader är situationen exakt likadan som i dag, inget har förändrats, kommer britterna alltså ändå att få sin förlängning.

Den stora frågan blir hur lång ny uppsägningstid britterna vill ha.

Räkna med att EU ger kraftiga signaler till London att tänka kortsiktigt i ämnet. Högst två månader. För i EU-systemet finns det kritiska datumet 23 maj.

Då öppnar de första vallokalerna i Nederländerna för Europavalet. Drygt 370 miljoner invånare i 27 medlemsstater ska välja vem som ska representera dem i EU-parlamentet. I Sverige är valet söndagen den 26 maj.

Ur EU:s synvinkel blir de väldigt komplicerat, och kanske juridiskt olagligt, om ett land som fortfarande är medlem i unionen inte deltar i valet.

Skulle Storbritannien ändra sig och vilja delta i valet uppstår andra problem. De platser som blir lediga när brittiska EU-parlamentariker lämnar är redan fördelade på övriga medlemsstater. Sverige ska till exempel välja 21 ledamöter, en mer än tidigare.

Bryssel hoppas därför att något kan hända under en förlängning på ett par månader som bryter dödläget. Att på nytt börja diskutera juridik och avtalstexter med samma personer vid rodret vill absolut ingen.

Däremot skulle politiska förändringar, som en ny premiärminister i Storbritannien, kunna ändra förutsättningarna. Liksom ett nyval. Eller en andra folkomröstning om EU-medlemskapet.

Eller att miraklet händer och Storbritannien beslutar sig för att stanna kvar i EU.

Pia Gripenberg"

2019
Torsdag
14
Mars

Parlamentet röstar om uppskjuten Brexit

JA

Regeringen ansöker om uppskjuten Brexit

Troligen som längst till slutet av maj, för annars måste britterna troligen delta i EU-parlamentsvalet den 26 maj. Ett uppskjutande kräver ett godkännande av de andra EU-länderna.

NEJ

Brexit utan avtal den 29 mars (?)

En frenetisk kamp mot klockan lär utbryta, där olika lösningar prövas i parlamentet, som till exempel en andra folkomröstning om Brexit. Om inget alternativ får majoritet väntar en potentiellt kaotisk Brexit.

Grafik: Jenny Alvén Fakta: Erik de la Reguera
Foto: Francisco Seco/AP

" Theresa May på väg att tappa kontrollen

DN TORSDAG 14 MARS 2019

Analys. Theresa May har inte bara förlorat rösten – hon börjar också förlora kontrollen över sin regering och över hela Brexit-processen. Efter ännu en allvarlig näsbränna i parlamentet talar nu mycket för att hon tvingas ansöka om en försening av utträdet. London.

Som väntat röstade det brittiska parlamentet på onsdagskvällen nej till en avtalslös Brexit. Men ledamöterna gjorde det under minst sagt kaotiska och för regeringen oönskade former.

Länge var det regeringens linje att parlamentet borde rösta nej till en avtalslös Brexit. Theresa May argumenterade under debatten för att det bästa för landet är att lämna EU *med* ett avtal, och att ledamöterna därför borde rösta nej till en kaotisk, oordnad Brexit den 29 mars.

– Den här regeringen kommer att fortsätta arbeta för ett utträde ur EU, men med ett bra avtal, lovade hon i underhuset.

Den för dagen mycket hesa premiärministern lade till:
– Jag har kanske ingen egen röst i dag, men jag förstår folkets röst. Och det är att folk vill lämna EU, få slut på den fria rörligheten, ha vår egen handelspolitik och se att lagarna skrivs i det här landet. Det är vad det här avtalet medför, sa May.

Men det omstridda skilsmässoavtal som May förhandlat fram med EU har nu röstats ned två gånger av parlamentet – och med stor majoritet. Och även denna kväll väntade en näsbränna för premiärministern.

Strax innan röstningen om regeringens förslag hölls en omröstning om ett tillägg till regeringens förslag. Det hade lagts av ledamöter från flera olika partier och utesluter en avtalslös Brexit helt – alltså inte enbart den 29 mars, som regeringen velat. Och detta tillägg fick ja av parlamentet med knapp marginal.

Då backade regeringen. Theresa May har länge hävdat att hon vill ha kvar hotet om en ”no deal” för att kunna förhandla effektivt med EU. Regeringen bestämde sig därför i sista stund för att mana sina ledamöter att rösta emot regeringens eget förslag – trots att man tidigare sagt att var och en skulle få rösta efter eget hjärta.

Resultatet: ännu ett nederlag. Det modifierade regeringsförslaget gick igenom, med 321 röster mot 278.

Utfallet innebär inte att EU-utträdet stoppas, insisterade May.
– Rent legalt kommer vi ändå att lämna EU utan avtal om vi inte når ett avtal, sa premiärministern.

På torsdagen väntar nu en omröstning om ett uppskjutande av EU-utträdet – och det mesta tyder på att det blir ett ja.

För Theresa May innebär det dock att risken ökar för att hennes regeringsparti Tories splittras. Bland dem som trotsade regeringen fanns 17 EU-vänliga konservativa ledamöter.

Fyra ministrar avstod också från att rösta. I normala fall hade de sparkats omedelbart, men ännu sent på onsdagskvällen var det oklart om May skulle vidta några åtgärder mot dem.

– En ”no deal” vore katastrofalt för den valkrets som jag företräder, sa Tory-ledamoten Antoinette Sandbach, som var en av dem som öppet trotsade sin partiledares uppmaningar på onsdagskvällen.

Labourledaren Jeremy Corbyn förklarade att han nu vill söka blocköverskridande lösningar:

– Premiärministern har länge sagt att valet står mellan hennes avtal eller inget avtal alls. Men de senaste 24 timmarna har parlamentet röstat nej till både hennes avtal och att lämna EU utan avtal. Nu måste parlamentet ta kontroll över den här processen och söka en kompromiss, sa Corbyn.

Anmärkningsvärt nog kom liknande tongångar från Mays finansminister Philip Hammond på onsdagen.

– Alla har vi en högtidlig plikt under kommande dagar och veckor att lägga våra skiljaktigheter åt sidan och söka en kompromiss som det här huset kan enas om i nationens intresse, sade finansministern.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

" Ledare: Kära britter, stanna – vi européer hör ihop

DN TORSDAG 14 MARS 2019

Man kan tala mycket teknokratiskt om Storbritanniens planerade utträde ur Europeiska unionen. Vad händer vid nordirländska gränsen, vilka paragrafer bör tillföras i nästa – eventuella – avtal, vad händer med importtullen på mejeriprodukter och blir Brexit hård som en Yorkshire Cheddar eller mjukare än en fransk chèvre?

Men dessa spörsmål, relevanta som de må vara, missar ändå den viktigaste aspekten i Brexitdiskussionen, den som kan sammanfattas i tre ord: Vi hör ihop. Storbritannien och kontinenten är ett – historiskt, kulturellt och känslomässigt.

I nya dokumentären ”They shall not grow old” följer vi unga britter som gräver ner sig i Flanderns lera under första världskriget. Drygt tjugo år senare gick Storbritannien över kanalen än en gång, nu för att försvara Europa mot diktaturens ok. Det är fortfarande värt den största tacksamhet.

Därefter har britterna stått sida vid sida med soldater från andra fria europeiska länder, bland annat sina forna fiender, åtskilliga gånger. Liksom resten av EU är landet nu måltavla för såväl islamistisk extremism som informationskrig med trådar till Moskva, Teheran och Peking. Om Brexit blir verklighet kommer sårbarheten att öka avsevärt i såväl London som Berlin och Stockholm. Ensam är svag. Vi behöver varandra – vi hör ihop.

Om den kulturella samhörigheten över Engelska kanalen kan många vittna. Inte minst alla svenska, tyska och polska ungar som reser till Brighton på språkresa, men också de brittiska turister som hänförs av spanska vindalar och polcirkelns norrsken. Fastlandseuropéer njuter av pubarna i London och Glasgow medan resenärer från Storbritannien äter paté i Paris och dricker Valpolicellavin i Venedig.

Lägg därtill de tjugo-någonting-ungdomar som under åren studerat utomlands som del av EU-programmet Erasmus och kommit tillbaka som lite bättre, lite mer vidsynta människor. Gränserna har varit obetydliga och onödiga, för vi hör ihop.

Som svensk kan man särskilt och vädjande hålla fram Abba, som tre generationer britter dansat och blivit kära till, och Ikea där de brittiska parens förälskelse övergår till förtret (och därefter försoning).

Men man kan också peka på vårt djupa gemensamma arv. Det går inte att resa i norra England, och i synnerhet i Skottland, utan att märka hur vi är sammanflätade av språk och traditioner. Alla dessa ortsnamn som slutar på ”by”, ”vik” och ”thorpe”. Alla vikingaruiner som ännu står kvar i Nordsjöblåsten, alla språkliga minnesmärken av nordmännens inflytande.

Kanske är det detta arv som gjort att Storbritannien och Norden ofta kunnat finna gemensam mark i EU och där bildat en hälsosam motpol mot Tyskland och Frankrike. Eller har vi kunnat enas särskilt tack vare vår samsyn på frihandel och öppenhet?

Vi hör ihop. Utan Beatles ingen kontinental popmusik. Utan Kraftwerk ingen brittisk dansmusik. Turner och Banksy älskas lika varmt i Europa som Monet och Munch i London. Medan européer försjunker i de svårlösta morden i Midsomer fascineras britter av den deppiga realismen i den senaste Scandinavian-noir-deckarserien.

”Dimma på Engelska kanalen. Kontinenten isolerad”, lyder ett gammalt skämt om britternas självbild. I dessa dagar av skälvande Brexitosäkerhet kan man tolka det bokstavligt. Vi skulle måhända inte bli isolerade om EU blev ett örike fattigare – men vi skulle förlora en värld av gemenskap och samhörighet.

Tänk om. Vänd tillbaka. Vi hör ihop.

DN 14/3 2019 "

" May styr Brexitprocessen vidare – med en hårsmån

DN FREDAG 15 MARS 2019

Analys. Med en hårsmån styr premiärminister Theresa May fortfarande över Brexitprocessen i Storbritannien. Nu kommer hon att än en gång försöka få igenom sitt avtal i parlamentet, samt begära uppskov med utträdet ur EU.
Bryssel.

Det brittiska parlamentet röstade med bred marginal för att begära att Brexit skjuts upp, 412 röster mot 202. Mer spännande var ett annat förslag från en grupp parlamentariker. Förslaget var att de skulle ta över och driva Brexitfrågan, inte regeringen, för att nå en samsyn om vad Storbritannien vill ha för avtal med EU.

Parlamentarikernas förslag förlorade med 312–314. Två röster! Om parlamentarikerna vunnit hade sannolikt britterna gått mot en mjukare Brexit, till exempel en tullunion med EU.

Theresa May kan alltså tillfälligt andas ut. Mer oroliga har många av brexitörerna blivit. Som röstningen utvecklats under veckan står det allt mer klart för dem att deras Brexit, utan avtal, är kört. De måste nu börja fundera på om Theresa Mays framförhandlade uppgörelse med EU trots allt är att föredra.

Risken, sett ur brexitörernas synvinkel, är annars att Storbritannien hamnar i en tullunion med EU. Det pläderar Labour för och det stödjer mer moderata Toryledamöter. Även från lilla nordirländska partiet DUP, regeringens uppbackare, kommer signaler om att man kan ansluta sig till Mays avtal.

Mycket talar därmed för att premiärminister May försöker få till en tredje omröstning om sitt avtal i början av nästa vecka, innan hon åker till toppmötet i Bryssel för att möta sina 27 EU-kollegor.

Med eller utan ett bifall från sitt eget parlament kommer hon att begära att Brexit skjuts upp.

Om Brexit ska försenas, och med hur länge, beslutar EU27. De måste vara eniga och väntas lämna sitt besked på toppmötet 21–22 mars.

Tidigare i veckan framhöll EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker att Storbritanniens utträde måste vara klart före den 23 maj. Då börjar Europavalet när vallokalerna i Nederländerna öppnar. Sverige röstar den 26 maj.

”Om inte Storbritannien har lämnat Europeiska unionen då, kräver lagen att man håller dessa val”, skrev Jean-Claude Juncker i ett brev till Donald Tusk.

Donald Tusk är Europeiska rådets ordförande och den som samordnar arbetet för EU:s stats- och regeringschefer. Han förefaller ha en annan syn än Juncker. På twitter skrev Tusk på torsdagen, några timmar före omröstningen i London, att han vill att stats- och regeringscheferna är öppna för att bevilja britterna en lång förlängning.

Huvudargumentet är att många EU-länder har svårt att se hur britterna ska kunna lösa sina problem på bara några veckor. Blir det en längre

period finns utrymme för till exempel parlamentsval eller en ny folkomröstning som skulle kunna ändra spelplanen.

Främst ska nog ändå Junckers och Tusks inlägg ses som påtryckningar på britterna att komma samman.

EU-minister Hans Dahlgren säger till DN att en kort förlängning bygger på att Theresa May snarast får igenom ett beslut i sitt parlament.

I vilket fall ska britterna inte räkna med att få en kort förlängning som sedan ersätts av nya perioder för att undvika en hård Brexit. EU kommer inte att gå med på det. Theresa May vill för övrigt inte heller ha det.

Problemet i brittiska parlamentet är den totala låsningen som är mellan premiärminister May och Labours ledare Jeremy Corbyn. De kan absolut inte förhandla med varandra. Vad som är personkemi eller vad som är partitaktik är svårt att säga. Det sistnämnda gäller förmodligen främst för Theresa May. Skulle hon närma sig Labour riskerar konservativa Tories att spricka.

Professor Tony Travers, London School of Economics, tror ändå att det går att nå en överenskommelse mellan Labour och Tories om Brexit i parlamentet.

– Många av parlamentarikerna har mer gemensamt med varandra än med sina respektive partier. De vill skydda sin egen valkrets, ha en mjukare Brexit och undvika ett avtalslöst utträde, säger han till BBC. Travers tror även att lokalt i Nordirland är påtryckningarna hårda på konservativa DUP att ändra sig och rösta för Theresa Mays avtal.

Tidigare i veckan publicerade regeringen i London vilka tullar som ska gälla om Storbritannien lämnar EU utan avtal. De tullarna slår också mot företagare och lantbrukare på Nordirland.

Lite i skuggan av dramatiken i London har det förts samtal mellan DUP:s partiledare Arlene Foster och Irlands premiärminister Leo Varadkar. De båda är just nu i Washington. Att de träffats är kanske det mest lovande denna vecka när det gäller lösning på Brexitknuten.

Pia Gripenberg "

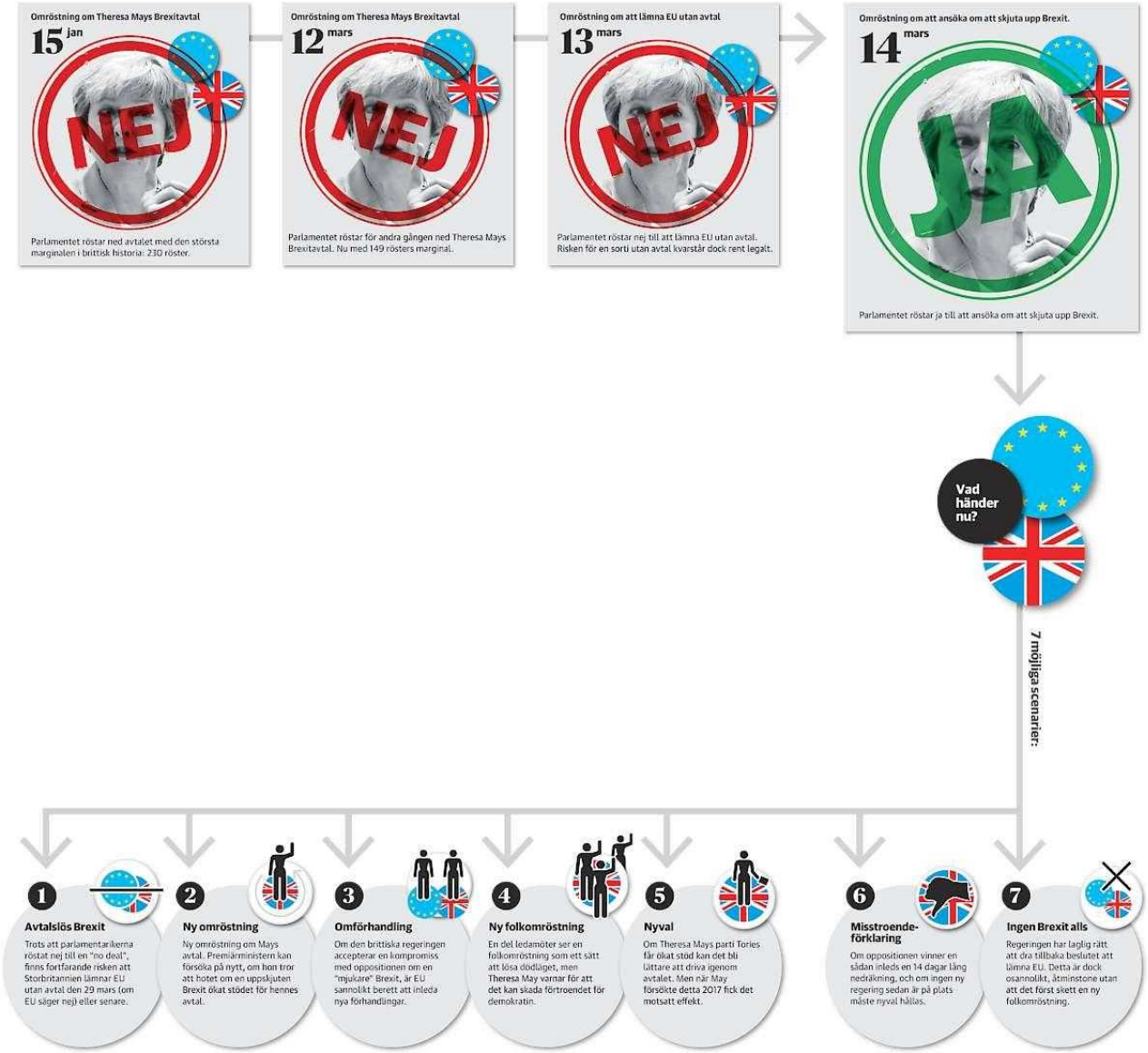
Omröstning om Theresa Mays Brexitavtal
15 jan
NEJ
Parlamentet röstar ned avtalet med den största marginalen i brittisk historia: 230 röster.
Omröstning om Theresa Mays Brexitavtal
12 mars
NEJ
Parlamentet röstar för andra gången ned Theresa Mays Brexitavtal. Nu med 149 rösters marginal.
Omröstning om att lämna EU utan avtal
13 mars
NEJ
Parlamentet röstar nej till att lämna EU utan avtal. Risken för en sorti utan avtal kvarstår dock rent legalt.
Omröstning om att ansöka om att skjuta upp Brexit.
14 mars
JA
Parlamentet röstar ja till att ansöka om att skjuta upp Brexit.
Vad händer nu?
7 möjliga scenarier:
1
Avtalslös Brexit
Trots att parlamentarikerna röstat nej till en "no deal", finns fortfarande risken att Storbritannien lämnar EU utan avtal den 29 mars (om EU säger nej) eller senare.
2
Ny omröstning
Ny omröstning om Mays avtal. Premiärministern kan försöka på nytt, om hon tror att hotet om en uppskjuten Brexit ökat stödet för hennes avtal.
3
Omförhandling
Om den brittiska regeringen accepterar en kompromiss med oppositionen om en "mjukare" Brexit, är EU sannolikt berett att inleda nya förhandlingar.
4
Ny folkomröstning
En del ledamöter ser en folkomröstning som ett sätt att lösa dödläget, men Theresa May varnar för att det kan skada förtroendet för demokratin.
5
Nyval
Om Theresa Mays parti Tories får ökat stöd kan det bli lättare att driva igenom avtalet. Men när May försökte detta 2017 fick det motsatt effekt.
6
Misstroende-förklaring
Om oppositionen vinner en sådan inleds en 14 dagar lång nedräkning, och om ingen ny regering sedan är på plats måste nyval hållas.
7
Ingen Brexit alls
Regeringen har laglig rätt att dra tillbaka beslutet att lämna EU. Detta är dock osannolikt, åtminstone utan att det först skett en ny folkomröstning.

" Soldat åtalas efter ”Blodiga söndagen”

DN FREDAG 15 MARS 2019

En isande påminnelse om vad som faktiskt står på spel i Brexit kom på torsdagen, då åtal väcktes mot en av de 17 brittiska soldater som tros ha avfyrat skott under ”Blodiga söndagen” i Londonderry 1972, då 14 civila dödades.

London
Nära ett halvsekel har gått, men i Londonderry (som av katolikerna i staden kallas bara ”Derry”) i Nordirland är minnet ännu smärtsamt tydligt av den där ödesdigra januaridagen.

– Om det skipas rättvisa för en familj, skipas det rättvisa för oss alla. Men det får räcka med förhalningstaktik nu, de i regeringen som försökt påverka rättsprocessen borde själva ställas inför rätta, sa de anhörigas talesperson John Kelly efter torsdagens besked.

Han sa det sammanbitet, väl medveten som han var om att den soldat, kallad ”Soldat F” som nu ska åtalas, bara ställs inför rätta för två av de 14 dödsskjutningarna.

Övriga 16 soldater frias helt, liksom två misstänkta IRA-män. ”Otillräcklig bevisning”, anges som skälet.

Få händelser har fått så stor symbolladdning i konflikten mellan republikaner (varav de flesta är katoliker) och unionister (merparten protestanter) i Nordirland som den ”Blodiga söndagen”.

Tre år av oroligheter hade rasat mot det brittiska styret. Den brittiska militären hade satts in för att hålla katolikernas uppror stången.
Men söndagen den 30 januari 1972 urartade allt.

En stor, fredlig demonstration möttes av militär som blockerade vägen. Några stenar kastades och glåpord ropades. En grupp soldater avancerade då mot demonstranterna och började skjuta skarpa skott. Bland de som dödades fanns den 31-årige sexbarnspappan Patrick ”Paddy” Doherty. Han sköts i ryggen när han försökta krypa iväg. Bilder visar att han var helt obeväpnad.

När fotografen Nicklas Thegerström och jag besökte Londonderry nyligen träffade vi Paddys barnbarn Rossa O’Dochartaigh, som arbetar som guide på ett museum som upprättats om händelsen.

Rossa O’Dochartaigh vet, som alla andra i Londonderry, att Blodiga söndagen var den kanske viktigaste orsaken till att IRA (Irländska republikanska armén) växte sig stark.

I dag hoppas han att folkbildning ska minska klyftan mellan katoliker och protestanter, som ännu är stor trots fredsavtalet från 1998.

– Folk tvingas lära sig vår historia igen från grunden. Savillerapporten som kom 2010 och förre premiärministern David Camerons formella ursäkt har hjälpt oss att lyfta dimmorna kring det som hände här, säger Rossa O’Dochartaigh.

Trots det är freden nu än en gång i fara. Den här gången på grund av Brexit.

Väpnade grupper som ”New IRA” har växt fram och börjat detonera mindre bomber. Radikala, republikanska partier som Saoradh verkar samtidigt ha fått ett uppsving.

För dem finns det inte någon ”irländsk gräns” – bara en ”brittisk gräns” som ”ockupationsmakten Storbritannien” infört.

I dag är den gränsen helt öppen och i stort sett osynlig, på grund av att både Storbritannien och Irland är EU-medlemmar.

Men om tullar och pass måste kontrolleras är risken stor att det ändras. Theresa Mays plan är att högteknologiska lösningar, som kameror med nummerskyltsavläsning och digitala tulldeklarationer ska kunna göra fysiska installationer onödiga.

Men den tekniken är inte fullt utvecklad, och det råder delade meningar om den alls kommer att fungera.

De flesta fredsaktivister är övertygade om att nya, fysiska gränsinstallationer snart skulle bli mål för såväl bombattentat som skottlossning. Då skulle poliser och soldater snart vara på plats – och sedan vet ingen vad som kan hända.

Det är just för att undvika en sådan upptrappning som den så kallade reservplanen (”backstop”) finns med i det avtal som Storbritannien och EU förhandlat fram – och som det brittiska parlamentet nu röstat nej till två gånger.

Reservplanen innebär att om inte de teknologiska lösningarna finns på plats när övergångsperioden är slut, ska Storbritannien tillfälligt ingå en tullunion med EU, samtidigt som Nordirland fortsätter respektera en del av den inre marknadens bestämmelser.

Skälet är enkelt: att gränsen till varje pris ska kunna hållas öppen. Detta gillas inte av regeringens nordirländska, unionistiska stödparti DUP, och inte heller av de radikala ”brexitörer” i Tories som fruktar att britterna då kan ”fångas” i en evig tullunion med EU. Där står vi nu – på en gräns där Brexit tycks ha fastnat.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

" Bakgrund. Soldater dödade 14 demonstranter
Söndagen den 30 januari 1972 sköt brittiska fallskärmssoldater ihjäl 14 obeväpnade demonstranter under en protestmarsch för medborgerliga rättigheter i Nordirlands näst största stad Londonderry.

Händelsen har gått till historien under namnet ”Bloody Sunday”. Den betraktas allmänt som startpunkten för upptrappningen av den blodiga Nordirlandskonflikten, som krävde 3 600 liv. De 14 som sköts ihjäl var tonåringar eller i 20-årsåldern. Händelsen resulterade i stora protester, som har setts som en avgörande orsak till att Storbritannien införde direktstyre över provinsen senare samma år. "

Artiklar 16 februari - 12 mars 2019 om utrikes och internationella förhållanden, utom Klimat och Brexit.

" Torbjörn Petersson: Relationerna till Kina liknar frysboxen där Norge hamnade

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

Sveriges relation med Kina står inte längre vid ett vägskäl. Dikeskörningen tycks i stället vara ett faktum. Förbindelserna har det senaste året börjat likna dem då Kina ställde Norge i frysboxen 2010. Grunden är den fängslade svenske medborgaren Gui Minhai.

Släpp honom fri", hörs ibland från Sverige.
Protesterna är högre än tidigare nu drygt tre år efter att han fördes bort från Thailand och dök upp i kinesisk tv med bekännelser som såg tydligt framtvingade ut. Inte en gång, utan sammanlagt tre gånger.
Svaret från den kinesiska regimen är att Sverige ska hålla tyst. Sverige har inget att göra med fallet eftersom det är Kinas egen sak att sköta.
Någon snar lösning är inte i sikte.
Sverige, som i Kina tidigare ofta beskrivits i vänskapliga ordalag och som ett nästan socialistiskt land, rikt och med gratis sjukvård, har under det senaste året framställts som ett fientligt land som kineser bör passa sig för.
Efter händelsen då kinesiska turister blev utkastade från ett hotell i Stockholm utfärdade Kinas ambassad i Stockholm, utifrån detta enda fall, en varning för kineser att resa till Sverige.
Sedan var det Sveriges statliga tv som ansågs ha smutskastat hela det kinesiska folket. Bajsa på gatan och äta hundar i stället för att hålla dem som husdjur – den svenska satiren gick inte hem när delar av det svenska inslaget spreds som en präriebrand på Youku, kinesiska Youtube.

Den typen av nyhet, där det kinesiska folket kan enas mot en yttre fiende som vid tidpunkten misshagar det styrande Kommunistpartiet, censureras aldrig.
Däremot är det få kineser som känner till att den svenske förläggaren Gui Minhai sitter inlåst i Kina.
Kina är stort, mäktigt, växande och har skaffat sig vanan att få sin vilja igenom. Sverige är bara ”ett litet land i norra Europa”, som en statskontrollerad kinesisk tidning formulerat sig för att förringa Sverige.
Kina har de senaste åren sökt konflikter med små länder för att sätta dem plats. Norge, Singapore, Sydkorea (litet till ytan, men inte befolkning) och Sverige är några exempel. Senast i raden är Nya Zeeland, som bannlyst det kinesiska telekombolaget Huawei från att bygga ut 5 g-nätet. Det kinesiska svaret är att en planerad lansering av ländernas gemensamma satsning på turistår 2019 just uppskjutits.
Sveriges avgående ambassadör Anna Lindstedt, som nu blivit föremål för en förundersökning av Säpo, har haft en jobbig tid på posten i Peking.
När Gui Minhai sades ha släppts ur häktet hösten 2017 försvann han i någon sorts husarrest, utan spår och utan möjlighet för svenska diplomater att nå.
När han senare sattes på ett tåg från Shanghai till Peking för att genomgå en läkarundersökning på Sveriges ambassad drogs han i väg av civilklädda män som steg ombord på en station. Det skedde inför ögonen på två svenska diplomater.
En kränkande, förolämpande, men beprövad behandling.
Norge mobbades av Kina på alla möjliga sätt sedan norska Nobelpriskommittén utsett regimkritikern och författaren Liu Xiaobo till fredspristagare 2010. Han släpptes ur fängelset först kort innan han avled i cancer. Då hade norska Statoil, som bedrivit framgångsrik verksamhet i Kina, blivit totalt utfruset. Norges laxexport till Kina hade drabbats och politiska besök blivit inställda.
Ambassadör Svein Ole Sæther, som tillträtt 2007, satt kvar på sin post i tio år, sex år längre än vad som är vanligt. Han gjorde det för att Norge fruktade att Kina inte skulle godkänna en ny ambassadör.
När han slutligen fick lämna Kina 2017 hade förhållandet mellan länderna slutligen normaliserats. Det skedde sedan Norge offentligt förödmjukat sig och sagt sig vara ”helt och hållet medvetet om Kinas hållning och oro” över Nobelpriset.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se"

"Fakta. Gui Minhai
Den svenske förläggaren Gui Minhai drev bokförlaget Mighty Current och bokhandeln Causeway Bay i Hongkong. Förlaget gav ut känsliga böcker med frätande satir om det kinesiska ledarskiktet fram till dess att fem medarbetare försvann i slutet av 2015.
Gui Minhai försvann den 17 oktober 2015, då han lämnade sin semesterbostad i Pattaya i Thailand.
I januari 2016 sände den statskontrollerade kinesiska tv-kanalen CCTV en ”bekännelsevideo” med Gui Minhai i vilken han säger att han återvänt till Kina för att ta ansvar för en påstådd trafikolycka. I och med detta medgav kinesiska myndigheter också att Gui Minhai frihetsberövats.
Varken dottern Angela Gui eller någon annan i hans närhet hade före det så kallade erkännandet hört talas om att Gui Minhai skulle ha varit inblandad i någon trafikolycka.
Han släpptes i oktober 2017 efter att ha avtjänat straffet, enligt kinesiska myndigheter. Enligt dottern befann han sig efter det i en

mildare form av husarrest i staden Ningbo, där poliser följt honom så fort han gått ut.
Den 20 januari förra året färdades Gui Minhai på tåg i sällskap med två svenska diplomater för att besöka läkare på svenska ambassaden sedan han uppvisat symptom för ALS. Under ett stopp klev tio civilklädda poliser ombord och förde bort honom, enligt dottern.
Sverige, EU och olika organisationer har kritiserat Kinas agerande mot Gui Minhai.

TT "

" UD: ”Vi kände inte till mötet med kineserna”

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

"UD hade inget med det kontroversiella mötet mellan Sveriges Kinaambassadör Anna Lindstedt och den frihetsberövade svensk-kinesiske bokförläggaren Gui Minhais dotter Angela Gui att göra. Det sa utrikesminister Margot Wallström på fredagen.

Det hemliga mötet genomfördes på ett hotell i Stockholm den 24 och 25 januari i år på ambassadör Anna Lindstedts initiativ. I en blogg har Angela Gui beskrivit hur hon där fick träffa vad som påstods vara två kinesiska affärsmän och hur hon utlovats att hennes pappa skulle kunna friges av de kinesiska myndigheterna i utbyte mot att hon själv under en tid skulle sluta kritisera den kinesiska regimen.
Anna Lindstedt ska ha lovat att om Gui Minhai släpptes fri skulle hon framträda i tv och då tala om Kinas och Sveriges ljusa framtid tillsammans, skriver Angela Gui i sin blogg. Av allt att döma hade ambassadören hållit mötet hemligt. En av de Kinakännare som var med på Sheraton säger till DN att han hade ombetts komma dit i ett helt annat ärende:
– Jag hade haft kontakt med ambassadören och blev bjuden att träffa henne för att prata om en annan sak. Jag hade ingen aning om att Angela Gui skulle vara där och blev förvånad över att hon var där. Jag visste inte att samtalet skulle röra Gui Minhai, säger mannen.
UD har kallat hem Lindstedt till Sverige och även inlett en intern utredning av händelsen. Denna har nu tillfälligt stoppats sedan säkerhetspolisen inlett en förundersökning om egenmäktig förhandling

med främmande makt. Enligt vice chefsåklagare Hans Ihrman, som - leder förundersökningen, gjordes en brottsanmälan den 8 februari. Utrikesminister Margot Wallström (S) sade på fredagen till TT att UD inte var informerat.
– Vi hade ingen kännedom om detta i förväg, säger Wallström.
Enligt Anna Lindstedts elektroniska kalender, som TV4 tagit del av och som DN läst, ska Anna Lindstedt ha träffat minst en representant för UD den 24 januari. Mannen, som står i hennes kalender, är ett av tre utrikesråd vid UD, alltså en av de högre cheferna där.
– När jag kontaktade henne svarade hon att hon var i Stockholm och då försökte vi också ha ett möte men det kunde vi inte för det passade inte med min kalender eller hennes kalender, därför tog vi mötet på telefon i stället, säger utrikesrådet till TV4.
Utrikesrådet avböjer dock att låta sig intervjuas av DN.

Clas Svahn
clas.svahn@dn.se "

" Trump redo ta striden om muren till HD

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

Utan att presentera några nya argument för behovet av en mur meddelade Donald Trump på fredagen att han försätter landet i nödläge. Det ger honom tillgång till pengar, bland annat medel som var öronmärkta för militären.Trump räknar med att striden till sist kommer att avgöras i Högsta domstolen.

Washington.
Under en strålande vårsol meddelade president Trump att han försätter USA i nödläge för att kunna bygga en mur mot Mexiko.
Trump presenterade inga nya motiv för behovet av en mur, utan återvände till sina gamla ursprungliga argument. En ”invasion” bestående av ”människor”, ”knark” och ”gäng” tvingar honom att utlysa katastrofläge. Vilket i sin tur ger honom tillgång till offentliga medel för att kunna bygga muren.
– Det är väldigt enkelt, sade han. Vi ska stoppa droger och kriminella från att komma in i vårt land.
Presidenten specificerade inte hur mycket kapital han kommer att ta i anspråk för att färdigställa sitt drömprojekt. Men han försäkrade att han inte kommer att undergräva militärens ekonomiska ställning – även om delar av pengarna kommer att tas ur arméns budget.
Trump sade att han talat med ”generaler” som berättade vad pengarna egentligen skulle ha gått till.
– Jag kan inte säga vad det var men det lät inte så viktigt, sade Trump.
Experter på knarkhandel har gång på gång intygat att merparten av den narkotika som flödar in över USA:s gräns inte skulle hejdas av en mur.

Trump underkänner det argumentet. För honom är det solklart att en mur skulle stoppa såväl gängmedlemmar som deras varor.
– De säger att murar inte fungerar, sade Trump. De fungerar 100 procent. Titta överallt. Titta på Israel.
Donald Trump tillstod att han gärna skulle ha velat komma i gång med murbygget redan när han först tog över Vita huset efter Obama. Men att kongressledamöter i det egna partiet motarbetat honom. Han kallade dessa kollegor för ”besvikelser”. En reporter frågade om han syftade på Paul Ryan, den tidigare republikanske talmannen.
– Vad spelar det för roll?, svarade Trump, utan att motsäga att han faktiskt syftade på Ryan.
I fråga om muren har Trump i stället lyssnat på högljudda höger-debattörer, snarare än på sina egna kollegor i kongressen.
Under presskonferensen uttryckte han beundran för sina samtalspartner på Fox News, som kväll efter kväll uppmanat honom att bygga en mur. Han nämnde Sean Hannity och Laura Ingraham men också radioprogramledaren Rush Limbaugh, som kan tala i tre timmar utan att svara på inkommande telefonsamtal. En egenskap som Trump rosade flera gånger under presskonferensen.
Presidentens försvarstal för muren var osammanhängande, också för att vara Trump. Han bjöd på få hela meningar eller fullständiga - resonemang.
Han sade att ekonomin går så bra att fler och fler människor söker sig till gränsen och att det är därför han tvingas till denna drastiska åtgärd. Han sade att statistik som medierna hänvisar till – som tvärtom visar att det varit en minskad tillströmning av människor till södra gränsen – är ”fake news”, även om dessa siffror hämtats från den egna statsapparaten.
Han gjorde en charad där han agerade Kinas president. Trump berättade att han frågade Xi Jinping huruvida det väldiga landet i öst har en narkotikakris. Nej, svarade kinesen. Hur kommer det sig, undrade Trump. ”Dödsstraffet”, hade Xi Jinping svarat, myndigt. Trump tycktes tilltalad av den modellen, det vill säga hårdare tag mot kriminalitet relaterad till knarkhandeln.
Trump räknar kallt med att Demokraterna kommer att stämma honom och att den juridiska striden över nödläget blir långdragen. Men att Högsta domstolen till slut kommer att ge honom rätt – just som domstolen gjorde med inreseförbudet för befolkningen i ett antal muslimska länder i Mellanöstern och Afrika. Där en splittrad domstol till slut gav Trump rätt.
Till Vita huset hade Trump bjudit in ett antal så kallade ”ängla-mammor” – föräldrar som fått sina barn dödade av papperslösa invandrare.
När reportrar anmärkte att Trumps egen underrättelsetjänst inte tycks betrakta gränsen som ett krisområde lät Trump en av mödrarna ställa sig upp. Hon pekade på ett fotografi av sin dödade son och riktade sig mot tv-kanalen CNN:s kamera.
– Detta är på riktigt, sade hon.
Nancy Pelosi, Demokraternas ledare i kongressen, meddelade omedelbart efter Trumps tal att hon kommer att försöka stoppa det utlysta nödläget i domstol.
”Trump står inte över lagen. Kongressen kan inte låta presidenten trasa sönder konstitutionen”, meddelar Nancy Pelosi.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se "

" Nationellt nödläge

Sedan möjligheten infördes 1976, i kölvattnet av Richard Nixon och - Watergateskandalen, har olika amerikanska presidenter beslutat om nationellt nödläge i 58 fall, och 31 är fortfarande aktiva.
Nästan alla handlar om internationella sanktioner mot regeringar, terrorister och brottslingar. I några få fall har de gällt specifika kriser, som svininfluensaepidemin 2009 och terrorattackerna den 11 september 2001.
Donald Trump har själv redan beslutat om tre. En av dem handlar om att införa sanktioner ”i händelse av utländsk inblandning i ett val i USA”.
Den här gången vill Trump använda möjligheten på ett sätt som inte gjorts tidigare. Detta blir första gången ett nödläge syftar till att åstadkomma ett byggprojekt.
I budgetförhandlingarna i höstas begärde Trump 5,7 miljarder dollar för att bygga sin utlovade gränsmur mot Mexiko. Kravet gick inte att få igenom i kongressen, vilket resulterade i en rekordlång nedstängning av delar av USA:s statsapparat.
Under valrörelsen hette det att Mexiko skulle betala för muren. Trumps motiv för muren är att ökad illegal invandring över gränsen hotar USA:s säkerhet och utgör en humanitär kris. I den amerikanska opinionen är stödet för Trumps drastiska lösning svagt. Runt 60 procent är emot i flera mätningar.
Också i denna fråga syns den vanliga skillnaden mellan demokratiska och republikanska väljare, men även bland republikaner är mellan 20 och 26 procent negativa till att presidenten ska ta till nationellt nödläge. "

" Presidentens manöver ett kliv i auktoritär riktning

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

Analys. En hård rättslig strid väntar efter Donald Trumps - kontroversiella besked. Justitiedepartementet och Mitch McConnell, Republikanernas talman i senaten, har varnat presidenten för att han kan förlora striden. Men för Trump var denna manöver det enda sättet att få igenom sitt främsta vallöfte. New York.

Att Trump utlyser nationellt nödläge får betraktas som ett rejält kliv i auktoritär riktning för USA. Det kommer omedelbart att få rättsliga konsekvenser för Trump och Vita huset.
Demokraternas ledare i kongressen har gjort klart att de kommer att kriga mot Trumps beslut med alla tillåtna medel. Chuck Schumer, Demokraternas talman i senaten, kallade Trumps åtgärd ”laglös”. Kongressledamoten Jerrold Nadler, demokrat från New York, kallar det ”ett uppenbart maktmissbruk” och lovade att stämma presidenten.
Justitiedepartementet har varnat Donald Trump att hans försök att utlysa nödläge kan stoppas av domstolar, vilket kan förhindra implementering av planen för att betala för gränsmuren. Trump tror att han ändå kommer att gå segrande ur den rättsliga striden, enligt nyhetskanalen ABC.
Beslutet riskerar även att splittra Republikanerna, då en liten men viktig grupp republikaner inte verkar redo att stå bakom Trump i denna fråga. Senatorn Susan Collins, republikan från Maine, kallade Trumps beslut ett ”misstag”. Senatorn Marco Rubio sade att det ”statuerar ett farligt exempel”.

Två republikanska senatorer, Martha McSally i Arizona och John Cornyn i Texas, står inför omval 2020 och befinner sig i ett särskilt känsligt läge. De tvingas nu välja mellan att kritisera presidenten eller acceptera att han använder en manöver för att beslagta privat land längs med gränsen, för att bygga gränsmuren.
Överlag finns inte folkligt stöd för beslutet. I en sammanställning av opinionsmätningar från de senaste veckorna säger 65 procent av amerikanerna att de är emot detta, medan 32 procent är för det.
Bakgrunden till beslutet är att Trump misslyckats med sitt viktigaste vallöfte: att bygga en heltäckande mur längs USA:s södra gräns och få Mexiko att betala för den. Han har lovat detta ordagrant mer än 200 gånger, men kongressen har vägrat finansiera det.
För Trump var det omöjligt att acceptera att gränsmuren inte finansierades i den nya budgetöverenskommelsen, men han tvingades ändå skriva under den eftersom alternativet hade varit att stänga ner federala myndigheter igen, vilket skulle ha kunnat bli ännu mer politiskt skadligt. Under vinterns myndighetskris föll Trumps förtroendesiffror bland oberoende väljare från 39 till 30 procent. Därmed återstod bara denna kontroversiella åtgärd för att bygga muren. Om han inte gjort detta skulle hans kärnväljare förmodligen ha blivit besvikna. Opinionsmätningar under vintern visar även tydligt att det amerikanska folket ser Trump som den svagare parten i förhandlingarna om myndighetskrisen.
I en färsk mätning från konservativa Fox News sade 45 procent att Nancy Pelosi framstod som starkare än Donald Trump i förhandlingarna, medan bara 35 procent sade att Trump framstod som starkare.
För Trump handlar det här därmed främst om att försöka skapa en bild av att hans politiska nederlag under vinterns förhandlingar inte är så allvarligt. Mark Meadows, en konservativ republikan, beskrev tidigare i veckan Trumps förhandlingsmetoder om gränsmuren som ”ett fullständigt nederlag” för Republikanerna.
Att Trump nu utlyser nationellt nödläge för att få igenom sitt viktigaste projekt är ett tecken på politisk svaghet, förklädd till styrka, menar kritikerna.
Den rättsliga processen kommer att avgöras av huruvida domstolarna bedömer att Trump är trovärdig i berättelsen om det han kallar en akut kris vid gränsen. Där är det väsentligt att huvudargumentet i Trumps berättelse bygger på osanna uppgifter.
I talet i Vita huset sade Trump att det ”förmodligen aldrig varit fler” invandrare som kommer över den södra gränsen. I själva verket är gränsmyndigheternas siffror för papperslösa som anländer till den södra gränsen de lägsta på mer än 30 år. Under 1990-talet var det ofta mer än en miljon som greps vid gränsen varje år. De senaste åren har det varit en tredjedel så många.
”Jag behövde inte göra det här”, sade Trump under talet.
De orden kan vändas emot honom när rättsprocessen om nödläget nu inleds.

Martin Gelin "

" Nathan Shachar: Pedro Sánchez tvingas till nyval efter att ha blivit inmålad i ett hörn från tre håll

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

Pedro Sánchez, Spaniens socialistiske premiärminister, har gjort allt för att kunna fortsätta regera fram till mandatperiodens slut nästa år. När han på fredagen gav upp och utlyste nyval den 28 april, så var det efter omilt tvång från tre olika håll.

Politikens och parlamentets svurna fiender, nationalisthögern å ena sidan och de katalanska separatisterna å den andra, gjorde gemensam sak och fällde på onsdagen regeringen Sánchez budgetproposition. Visserligen tillåter författningen regeringen att sitta kvar utan budget och sköta ekonomin via dekret.

Men socialistpartiet PSOE:s ”baroner” – de regionala ledarna jämte partiets veteraner med förre ledaren Felipe González i spetsen – gjorde klart sitt missnöje med en sådan lösning. De vill ha val snarast och inte samtidigt med regional- och EU-valen 26 maj.
Socialistbossarna, och ännu mer PSOE:s borgmästare runt om i landet, vill till varje pris skilja valen åt. De anar att Sánchez kommer att straffas av väljarna för sina långdragna och tålmodiga förhandlingar med de katalanska separatisterna; förhandlingar som högern brännmärker som ”förräderi”.
De vill inte ha sina lokala val hoprörda med den explosiva katalanska frågan. Om Sánchez gör ett uselt val den 28 april, resonerar partistrategerna, så avgår han och partiet får en chans att rycka upp sig inför de övriga valen i maj.
Sánchez har så ofta han kunnat på senare år trotsat partieliten, och med stor framgång. Efter valet 2016, då han vägrade låta högerns Mariano Rajoy bilda regering, avsattes han av partiets centralkommitté, som därmed trodde sig ha förpassat honom till historien. Men några månader senare, i primärvalet av ny ledare, ställde Sánchez upp och besegrade lätt partibossarnas kandidat, Susana Díaz från Andalusien.
Men inför detta val, som lovar bli en rå sluggerbatalj, har Sánchez inte råd att stöta sig med partiets organisation. Han måste kunna stödja sig mot partiets apparat och organ, och dessa är framför allt regionala.
Hans arvfiende inom PSOE, Susana Díaz, som i december drevs från makten i Andalusien av en högerkoalition, kan välja att engagera sig helhjärtat i hans kampanj, eller bara halvhjärtat. Díaz och en rad andra regionala högdjur inom partiet är lika militanta i sin syn på Katalonien som den spanska högern, och de är upprörda över att Sánchez krånglat till livet för dem med sin alltför ”snälla” behandling av separatisterna i Barcelona.
De bägge större nationalistpartierna, PP och Ciudadanos, har gott hopp om att driva Pedro Sánchez från Moncloa-palatset i april. Mätningarna ger högerblocket en minimal kongressmajoritet. Men trots att de har vinden i ryggen ser de valet an med största olust.
Spanien har under den femtioåriga demokratin förskonats från aggressiva, bullersamma högerpartier, men nu står en ny, vital och hungrig extremiströrelse redo att ta för sig av PP:s och Ciudadanos väljare. Det nya Vox, morskt efter att ha spelat huvudrollen under detroniseringen av socialisterna i Andalusien, rycker fram i mätningarna på ett sätt som torde ge PP:s nye ledare Pablo Casado sömnlösa nätter.
Casado skulle gärna stämpla den nye medtävlaren som ett farligt, fascistbetonat, patrask, men han lägger band på sig av flera skäl. Dels

regerar PP nu Andalusien med Vox goda minne; dels består nästan hela Vox väljarkår av personer som migrerat från PP. Att stämpla dem som ovärdiga fanatiker gör det svårare att vinna tillbaka dem.
Casados sätt att konkurrera med Vox är i stället att trappa upp retoriken mot Pedro Sánchez och mot katalanisterna. När PP kommer till makten, lovar Casado, skall de fräcka separatisterna i Barcelona sättas på plats och det katalanska självstyret upphävas. Vox svarar i samma stil och Katalonien breder på ett farligt sätt ut sig på bekostnad av alla andra valfrågor.
Spanien har inte haft något normalt politiskt liv på drygt tre år. Efter valet i december 2015 kunde ingen bilda regering. Landet tvingades till nyval sommaren 2016, men inte heller det bröt dödläget. Först i november 2016 kunde högerpartiet PP:s Mariano Rajoy bilda regering – efter att PSOE gjort sig av med Sánchez och socialisterna lade ned sina röster då Rajoy svors in.
Men Rajoys regering var ett korthus, och det klarade inte tryckvågorna från den katalanska konflikten, som bröt ut för fullt hösten 2017. I maj i fjol fällde katalanska och baskiska nationalister i Madrid-parlamentet Rajoys regering och utkorade Sánchez i hans ställe.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com"

" Fakta. Socialistpartiet störst
Socialistiska PSOE är största parti med 24,4 procent, enligt en sammanvägning av de senaste veckornas olika väljarundersökningar som tidningen El País gjort. Högerns PP får 20,7 procent, det nyare nationalistpartiet Ciudadanos 18 procent och vänsterradikala Podemos 15 procent. Högerradikala Vox får 11 procent.
Vox stjäl framför allt röster från PP, medan många väljare växlar mellan PSOE och Ciudadanos.
Podemos sjunker stadigt, från 21 procent 2016, men dess väljare går inte till något annat parti, utan blir soffliggare eller blankröstare.
PP, Ciudadanos och Vox ser i dag ut att kunna ta hem en parlamentsmajoritet med en hårsmån. "

" Belgien skakas av spionskandal

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

En major i belgiska underrättelsetjänsten anklagas för spioneri. Samtidigt har chefen för kontraspionaget stängts av efter att olagligt ha förstört hemligstämplade dokument.

Världens underrättelsetjänster vill arbeta i det fördolda. Men i Belgien har ljuset senaste dagarna satts på den militära underrättelsetjänsten ADIV. Enligt ett avslöjande av tidningen De Morgen misstänks en major för att arbeta för Ryssland. Personen ska ha överlämnat hemlig information till en serbisk kvinna, som pekas ut som rysk agent.
Fallet utreds av åklagare och en kommitté inom parlamentet.
Samtidigt har chefen för kontraspionaget stängts av från sitt arbete. Han anklagas för att inte sköta sitt jobb och för att olagligt ha förstört känsliga dokument. Till det kommer att företrädare för ADIV, mitt under Syrienkriget 2016, ska ha mött syriske presidenten Bashar al-Assad. Oklart om belgiska regeringen var informerad.
Bryssel och Belgien är högkvarter för Nato och flera EU-institutioner och därmed är avslöjandet om den misstänkta ryska spionen extra känslig.
Så sent som förra veckan rapporterade tyska Welt am Sontag att EU:s utrikestjänst varnat ambassaderna för de många kinesiska och ryska spionerna som rör sig i belgiska huvudstaden.
Och förra årets sade chefen för Österrikes inrikes säkerhetstjänst, Peter Gridling, att Bryssel numera är Europas spioncentrum.
– Jag är glad för att Bryssel har tagit över från Wien och att det numera är fler så kallade underrättelsepersoner i Bryssel än det är här, sade Gridling, rapporterar Reuters. Både den civila och militära underrättelsetjänsten har varit i blåsväder tidigare, särskilt efter terrorattackerna i Paris 2015 och i Bryssel 2016. Då framkom att det fanns information om attentatsmännen, men att den inte hade förts vidare av underrättelsetjänsterna. **Pia Gripenberg"**

" Stökigt när det folkrikaste landet i Afrika går till val

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

Med 84 miljoner registrerade väljare är lördagens val i Nigeria det största i afrikansk historia, sett till antalet röster. Processen lär bli stökig och redan har de båda sidorna anklagat varandra för fusk. I oljestaden Port Harcourt i Nigerdeltat har polis ingripit med tårgas mot demonstranter som klagar på att deras kandidater strukits från valsedlarna.

Lagos.
Tusentals demonstranter skingrades med tårgas av polis utanför valkommissionen Inecs högkvarter i staden Port Harcourt på torsdagen sedan de vägrat lämna platsen i protest mot att deras kandidater från regeringspartiet APC strukits från valsedlarna, rapporterar den nigerianska tidningen The Vanguard.
I Anambra-delstaten har ungdomar satt eld på en polisstation och i Nigerdeltat hotar den militanta gruppen ”Avengers” med att förstöra oljeanläggningar om inte oppositionspartiet PDP vinner valet. Tre lokaler tillhörande valkommissionen har stuckits i brand av arga demonstranter under de senaste veckorna när Inec kämpat för att hinna klart med alla förberedelser.
PDP hävdar att de har uppemot 40 miljoner valobservatörer på plats som ska föra en parallell rösträkning för att undvika fusk, en siffra som regeringspartiet APC:s företrädare menar är totalt osannolik och tagen ur luften. APC anklagar PDP för att aktivt bidra till att skapa en kaosartad situation genom att varna om fusk redan i förväg.
Det är med andra ord stökigt i Afrikas folkrikaste nation inför vad som i antalet röster är det största valet i afrikansk historia. 84 miljoner väljare av totalt 200 miljoner invånare (en majoritet av dessa saknar rösträtt då de inte fyllt 18) ska på lördagen rösta om president och parlament för de kommande fyra åren.
Om två veckor upprepas processen i lokalvalen där valdeltagandet ofta är lägre. Drygt 51 procent av dessa väljare är ungdomar i åldrarna 18-35 år, vilket är något mindre än deras andel av den röstberättigade befolkningen.
På fredagen stängdes alla landgränser och under hela lördagen kommer fordonstrafik att vara förbjuden i hela landet, för att transporter av de många valarbetarna och rösterna ska fungera smidigt i storstäderna där trafiken ofta är kaotisk. 95 procent av alla militärer i tjänst är utstationerade över landets alla delar under valdagen.
I opinionsundersökningarna är det dött lopp mellan presidentkandidaterna Muhammadu Buhari, den tidigare juntaledaren som på fjärde försöket gjorde comeback som statschef efter en sensationell seger för fyra år sedan, och Atiku Abubakar som var vicepresident under de första åren av demokrati i landet.
Buhari har fördel som sittande president men vet av egen erfarenhet att oppositionen numera har en chans att skrälla. För fyra år sedan vann han mot sittande presidenten Goodluck Jonathan som blev historisk i och med att han erkände sig besegrad och lämnade över makten till oppositionen.
Vallokalerna stänger redan vid 16-tiden på lördagseftermiddagen om inte förseningar uppstår och därefter inleds rösträkningen som väntas bli klar under de närmaste dagarna.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

"Fakta. Nigeria
Afrikas folkrikaste land uppskattas ha över 200 miljoner invånare. Sedan fem år är Nigeria den största ekonomin på kontinenten men den präglas av extrema systemfel – hela 85 procent av exportintäkterna kommer från oljeindustrin.
Landet är världens åttonde största exportör av råolja men samtidigt hemland åt det största antalet människor som lever i extrem fattigdom. Under många år styrdes Nigeria av militärjuntor som avlöste varandra men sedan 1999 är landet en demokrati.

66 döda hittade av polis i åtta olika byar
66 kroppar har upptäckts av polis i åtta olika byar i ett område i centrala Nigeria. Kvarlevorna hittades i delstaten Kaduna, sydöst om delstatshuvudstaden med samma namn. Lokala myndighetsföreträdare säger att personerna dödats i attacker av kriminella.
”Bland offren fanns 22 barn och 12 kvinnor. Fyra skadade personer som räddats av säkerhetsstyrkor får nu vård”, säger delstatens guvernör Nasir el-Rufai i ett uttalande.
Enligt lokala uppgifter skedde dödandet i våldsamheter mellan en muslimsk och en kristen gruppering i området. TT-AFP "

" Syriska uppgifter: IS sista fäste faller inom kort

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

Striden om den allra sista skärvan av terrorsekten IS ”kalifat” går nu in i slutskedet. Några tusental IS-terrorister och civila befinner sig i den lilla byn Baghouz vid gränsen mellan Syrien och Irak. De angrips av syrienkurdiska styrkor som får understöd av USA.

När IS så kallade ”kalifat” var som störst, i slutet av 2014, omfattade det ungefär 270 000 kvadratkilometer, en landyta jämförbar med Storbritanniens. I detta område fanns cirka tio miljoner invånare. Världsarvsstaden Palmyra i Syrien var i terroristernas händer, liksom den irakiska miljonstaden Mosul.
Men i den vevan satte offensiven mot terrorsekten i gång på allvar. Framför allt med ihållande flygangrepp från den USA-ledda koalitionen inom Operation Resolve, ett 70-tal länder som gått ihop för att beröva IS dess territorium i Irak och Syrien.
Operationen beräknas kosta motsvarande 100 miljoner kronor per dygn. Men målet har nu i stort sett uppnåtts. I oktober 2017 föll IS självutnämnda huvudstad Raqqa i Syrien.
I december förra året lämnade IS-terroristerna Hajin, den sista större staden de kontrollerade i Syrien. Och den senaste veckan har ett offensiv pågått mot IS allra sista fäste, det lilla samhället Baghouz som ligger inklämt mellan floden Eufrat och den irakiska gränsen.
Markstyrkorna som rycker fram mot Baghouz, där IS-terroristerna förskansar sig, kommer från Syriska demokratiska styrkorna (SDF), en milis som får stöd av USA som till största delen består av kurder från Syrien.

Enligt ögonvittnen som befinner sig vid fronten är det område som IS kontrollerar bara några kvadratkilometer stort. Men terroristerna sägs ha tillgång till ett väl utbyggt tunnelsystem och har minerat omgivningarna, vilket gör att offensiven är tidsödande.
De senaste veckorna har uppemot 40 000 personer, mest kvinnor och barn, tagit sig ut ur Baghouz och överlämnat sig till SDF-styrkorna, rapporterar nyhetsbyrån AFP. De flesta av flyktingarna tros ha samröre med IS på ett eller annat sätt.
När IS förlorat sitt territorium väntas USA dra tillbaka sina marktrupper från Syrien, cirka 2 000 man ur specialenheter.
Samtidigt är de flesta bedömare överens om att IS inte nödvändigtvis är besegrat för att terrororganisationen tappat sina landområden. Även om ”kalifatet” är en central del av IS anspråk att representera världens alla muslimer, innebär inte förlusten av land att anhängarna förlorar sin förmåga att utöva terror.
Dessutom är rörelsens högste ledare, Abu Bakr al-Bagdadi, ännu på fri fot, trots att USA sedan länge har utfäst en belöning på 20 miljoner dollar (drygt 200 miljoner kronor) till den som kan bidra till att IS-ledaren likvideras eller tillfångatas.
En färsk rapport från FN:s byrå för kontraterrorism visar att det finns omkring 18 000 IS-terrorister kvar i Syrien och Irak. De har omgrupperat i sovande celler som har kapacitet att genomföra terrorattacker. Enligt FN är IS också fortfarande en ovanligt resursstark terrorrörelse – deras tillgångar kan uppgå till motsvarande tre miljarder kronor.
En annan fråga som omedelbart kommer att bli aktuell när IS jagats ut ur Baghouz är vad som ska hända med SDF-styrkan och dess kurder.
Turkiets president Recep Tayyip Erdogan har länge hotat med att gå in med trupper i norra Syrien för att skapa en ”säkerhetszon” fri från väpnade syriska kurder.
Erdogans attackhot mot de kurddominerade delarna av Syrien har fördömts av USA. Den amerikanska militära närvaron i nordöstra Syrien anses vara ett skäl till att Turkiet hittills inte satt sina planer i verket.

Erik Ohlsson "

"Fakta. IS uppgång och fall
Islamiska staten växte fram efter den USA-ledda invasionen av Irak år 2003. Extremistiska grupper infiltrerade sunnimuslimernas motstånd mot ockupationen.
Under 2013 gick IS till offensiv och tog kontroll över den syriska staden Raqqa. I juni 2014 intogs Iraks näst största stad Mosul.
I slutet av 2015 inleddes ett bombkrig mot IS. I december 2017 förklarade den irakiske premiärministern att kriget mot IS i Irak var över.
I Syrien har dock IS kunnat bita sig fast i mindre enklaver i den nordöstra delen av landet. "

" <u>100 000 småbarn dör varje år på grund av krig</u>

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

En halv miljon spädbarn dog till följd av krig mellan 2013 och 2017, enligt en rapport från Rädda Barnen. Barn i alla åldrar blir alltmer utsatta. 2017 levde 1 av 5 av världens barn i krigsdrabbade områden – nästan en halv miljard. I de värst drabbade länderna dör fler än 100 000 spädbarn, barn under ett år, årligen i sviterna av krig. Inkluderas alla barn under fem år stiger siffran dramatiskt; mellan 2013 och 2017 dog 870 000 barn.

De väpnade konflikterna har ändrat karaktär, konstaterar den nya rapporten. Allt oftare utspelar de sig i urbana områden, vilket gör barn alltmer utsatta. Våld mot barn i konflikt har aldrig varit så utbrett, enligt Rädda Barnen. Barn dödas i flyganfall och bombattacker, men avlider även av indirekta följder av krigen – undernäring, sjukdomar och brist på sjukvård, vatten och hygien.
Flickor och pojkar drabbas på olika sätt. Pojkar blir många gånger direkta måltavlor på grund av deras potentiella stridskapacitet, medan flickor oftare utsätts för sexuellt våld med intentionen att splittra samhällen.

TT "

”Jag skulle vilja visa Haiti för svenska barn”

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

Chaguiriura, 13, bor i Haiti i Karibien. Det är ett land som drabbas hårt av orkaner och andra naturkatastrofer, men hon är inte orolig.

Klockan är två på eftermiddagen i Haitis huvudstad Port-au-Prince. Solen står högt och det är över 40 grader. Chaguiriura promenerar hem från skolan ihop med sin granne, 15-åriga Thamana Joseph. Skolan ligger 45 minuter från huset där Chaguiriura bor med sin mamma och storebror.
– Jag gillar inte vårt klimat när det är så här varmt. Det är jättejobbigt att gå hem från skolan då, säger Chaguiriura.
Och klimatet kan orsaka värre saker än hetta. På hösten är det stor risk att kraftiga stormar, cykloner och orkaner blåser in från havet. Orkanerna är värst. De är så kraftiga att de raserar hus och välter bilar.
– För drygt två år sedan drabbades vi av orkanen Matthew, berättar Chaguiriura. Den slog inte till mot Port-au-Prince, men jag såg på tv hur den förstörde tusentals hus i andra delar av landet. Flera hundra människor dog.
Haiti är det land i världen som har drabbats hårdast av naturkatastrofer de senaste tio åren. År 2010 inträffade en fruktansvärd jordbävning.
– Jag var bara 3 år då, men jag var utomhus och lekte. Plötsligt började marken skaka och mina kompisar sprang i väg. Mer minns jag inte, säger Chaguiriura.
Jordbävningen var så kraftig att 220 000 människor dödades. Det mesta av bebyggelsen i Port-au-Prince och på många andra platser förstördes helt.
– Min närmsta familj överlevde, men jag hade tre släktingar som dog. Vårt hus skadades inte, men jättemånga andra hus förstördes helt. Nu är det mesta återuppbyggt.
Familjens hus har en våning och är byggt av betong. Chaguiriura oroar sig därför inte för nya naturkatastrofer.
– Nej, det är inget som jag tänker på. Jag älskar Haiti och gillar 80 procent av allt här! Jag tycker framför allt om vår mat, som grillad fisk med ris, bönor, olika grönsaker och stark sås. Om svenska barn kom hit och hälsade på skulle jag vilja visa dem våra stränder, vackra byar i bergen och olika sevärdheter.
Däremot gillar Chaguiriura inte trafiken.
– Den är fruktansvärd. Det blir ofta trafikstockningar. Då är det svårt att komma till och från skolan.
Chaguiriura pratar ett språk som heter kreol.
– Det är en blandning mellan europeiska språk och språken som våra förfäder pratade i Afrika, säger hon.
Franska är andraspråket och barnen börjar lära sig det redan i förskolan.
– I skolan är en del böcker på franska, men de flesta är på kreol. Jag, min familj och mina vänner pratar bara kreol med varandra.
På Haiti går man i skolan antingen på förmiddagen (från klockan sju till klockan ett) eller på eftermiddagen (från klockan ett till sex). Chaguiriura går på förmiddagen.
– Jag gillar att studera, särskilt matematik. Jag tycker om att lösa problem.
Haiti är känt för att många tror på voodoo- religionen. Inom voodoo tror man på en gud och flera hundra olika andar som kan vara hjälp-

samma, men som också kan bli arga. Chaguiriura är kristen och tror inte på voodoo.
– Men ibland är det stora voodoo-festivaler i Port-au-Prince då människor dansar, dricker och äter på gatorna. Jag gillar inte festivalerna, för då dricker många för mycket alkohol och blir bråkiga.
Haiti är ett av världens fattigaste länder. Många flyttar till andra länder för att få bättre liv. Även Chaguiriuras familj är fattig, men de har det bättre än många andra som bor i enkla skjul. Chaguiriura vill stanna i Haiti och jobba som sekreterare när hon blir vuxen.
– Men jag vill gärna besöka andra länder. Min dröm är att resa till Spanien. Jag vill lära mig mer om hur Spanien har gjort för att bli ett rikt land där alla har det bra.

Fakta
Namn: Chaguiriura Ménéditte Louis.
Ålder: 13 år. Bor: I Haitis huvudstad Port-au-Prince.
Familj: Mamma, som jobbar som försäljare, och en 15-årig storebror.
Intressen: Hopprep och fotboll.
Favoritmusik: Copa (haitisk musik).
Favoritfotbollslag: FC Barcelona.

Bengt Sigvardsson "

"Befolkningen var slavar
Haiti har en speciell historia. Spanjorerna invaderade ön Hispaniola i slutet av 1400-talet och dödade nästan alla som bodde där. I slutet av 1600-talet gav Spanien bort den del av ön där Haiti ligger till Frankrike. Fransmännen och andra européer kidnappade 100 000-tals människor i Afrika, förde dem till Haiti och tvingade dem att bli slavar. I slutet av 1700-talet gjorde slavarna uppror och jagade i väg fransmännen. Haiti var det första landet i Latinamerika som blev självständigt från europeiska erövrare. Nästan alla invånare är ättlingar till afrikanska slavar.

" Ta-Nehisi Coates. ”Hela den amerikanska historien är identitetspolitik”

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

"New York. I ”Vi hade makten i åtta år” går Ta-Nehisi Coates till botten med USA:s rasistiska historia. Boklördags Björn af Kleen möter en av landets mest inflytelserika kulturjournalister för ett samtal om att skriva som James Baldwin och att bråka med Barack Obama.

Ta-Nehisi Coates anlände sent.
Det regnade och han var blöt när han kom fram.
Tilltufsad, i jeans, tog han plats mitt emot presidenten.
Snart började de gräla.
Detta tilldrog sig under en av Barack Obamas ”inofficiella samtalsträffar”.
Den förre presidenten bjöd med jämna mellanrum in den amerikanska intelligentian till Vita huset och höll hov. Eller slängde käft. Seanserna kunde pågå i timmar och de som regelbundet kallades hade intrycket att Obama gärna hade fortsatt ännu längre än vad hans schema som överbefälhavare och president tillät.
När Ta-Nehisi Coates inkluderades i kretsen var han den enda afroamerikanske gästen i rummet utöver Barack Obama själv.
Coates, en radikal journalist uppvuxen på hiphop och Malcolm X, tänkte inte låta sig manipuleras av en broder, även om denne råkade bo i Vita huset.
Obama hade läst Coates överraskande noggrant, skulle det visa sig. På den tiden skrev Coates en blogg på tidskriften The Atlantics webb, om allt från Biggie Smalls till Primo Levi. Han var ofta kritisk till Obama,

som han i grunden högaktade. Men Coates avskydde den ”redbarhetspredikan” som Obama plågade svarta ungdomar med: ta er i kragen! Skyll inte era problem på de vita!
Inför mötet i Vita huset hade Coates sågat ett tal som Obama då hållit vid 50-årsdagen av marschen till Washington, när Martin Luther King höll sitt berömda tal. Obama hade inkluderat ett stycke om brist på självdisciplin hos den svarta minoriteten, ”som om fattigdom var en ursäkt för att inte uppfostra sitt barn”, sade presidenten.
Ett svek mot de egna, tyckte Coates, och skrädde inte orden. Obama var klart provocerad av kritiken, men Coates vek sig inte en tum när presidenten motiverade sina invändningar. Temperaturen steg i rummet. Det blev rätt aggressivt. De vita journalistkollegorna i rummet undrade vad fan som hände. Efteråt gick Coates fram för att ta presidenten i hand, varpå presidenten gick ännu en rond mot honom. På väg ut ringde Coates sin förläggare.
– *Yo, you shoulda seen it… I was the only other nigga in the room and fools were looking at us like, ”These niggers are fighting!!!”*
Ta-Nehisi Coates återger samtalet i artikelsamlingen ”Vi hade makten i åtta år. En amerikansk tragedi”, som publicerades i USA i slutet av 2017 och nu ges ut på svenska.
Till mig säger Coates:
– Mäktiga människor försöker ofta charma en. Obama är väldigt smart och väldigt charmig. Jag försökte prata med honom på samma sätt som jag skriver, fattar du?
Funkade det?
– *Nah*. Det är lönlöst att argumentera med presidenten. Det är vad jag lärde mig.
Ta-Nehisi Coates är 1,93 lång. Han pratar en mörk, lite sluddrig engelska. Uppvuxen i västra Baltimore, på gränsen till ghettot. Pappan var avdelningschef för Svarta pantrarna, den militanta protesträrelsen. Familjen var inte proletär utan intellektuell, men det fanns våld och fattigdom i kvarteret. När Coates var tolv år gammal gick sex killar av 28:ans buss, slängde honom mot marken och sparkade mot hans huvud.
Vid 32, samma år som Obama vann valet, hade Coates inget pass. När hans flickvän, i dag hustru, bjöd med honom på en tjänsteresa till Frankrike förstod han inte poängen med att resa och skrattade henne i ansiktet. Paris var som Jupiter för honom.
Han hade underkänts i grundskolan, sparkats ut från high school två gånger och hoppat av universitetet.
I dag är Coates 43 år gammal och sin generations mest inflytelserika kulturjournalist. Memoarboken ”Mellan världen och mig” toppade New York Times bästsäljarlista och har översatts till 18 språk. Vi ses på New York University på nedre Manhattan, där han undervisar journalister i skrivande. Salman Rushdie har rummet intill.
Ta-Nehisi Coates skriver som en afroamerikansk Knausgård. Han smälter samman självbiografi och samhällskritik med en prosa som är romantisk och polemisk, skör och stenhård, drömsk och konkret. Han angriper de stora amerikanska frågorna – inbördeskriget, slaveriet, segregationen – med samma oförskräckthet som Knausgård borrar i Hitlertyskland. Coates har väckt slavhistorien till liv och muckat med det moderna Amerikas självförståelse. Med berömmelse och avundsjuka som pris. I fjol sade han upp sig från The Atlantic eftersom han själv bevakas när han dyker upp någonstans som reporter.
Om Coates prosa är het som lava visar sig själva mannen kylslagen. I hissen upp från universitetsfoajén säger han inte flaska, utan stirrar målmedvetet ned i mobilen. I konferensrummet behåller han baseballjackan på och inväntar tigande första frågan, som om vi var tillbaka på högstadiets rektorsexpedition i Baltimore och han inte ville avslöja fler hyss än nödvändigt.
Att hans genombrott sammanföll med Barack Obamas intåg i Vita huset var ingen tillfällighet.

Obamas vinst slog upp dörrarna för en ny generation av svarta intellektuella. Presidentens lyskraft ”växte efterhand till ett intresse för det samhälle han så medvetet gjort till sitt”, skriver Coates i ”Vi hade makten i åtta år”. Den våldsamma, blodiga ursprungsberättelsen fick nytt liv. ”Det kändes som jag i åratal hade försökt få in nyckeln i fel hål”, skriver han. ”Nu var låset utbytt”.
Hans framgång är sammanbunden med Obamas och som alla riktiga reportrar var han tvungen att försöka frigöra sig från det beroendet.
Vad var ni så oense om?
– I grunden handlar det om att USA är ett väldigt individualistiskt samhälle, säger han. Många uppfattar afroamerikaners ställning som en konsekvens av deras egna ageranden. Även president Obama gjorde det. Jag finner det frånstötande. Ingen amerikansk president bör ge röst åt den föreställningen. Presidenten representerar staten och historien, och Vita husets förhållningssätt gentemot svarta människor har varit allt annat än uppmuntrande.
Obamas predikan påminner Coates om uppväxtens socialkonservativa auktoriteter, svarta kyrkliga män som hötter åt ungdomarna från gathörnen: dra upp byxorna, stäng av stereon. Första essän i ”Vi hade makten i åtta år” handlar om komikern Bill Cosby, som innan han åtalades för sexuella övergrepp turnerade USA runt med just det budskapet.
Men det rör även vid en större fråga: Vem bär ansvar för den svarta befolkningens sociala och ekonomiska underordning?
Coates upplevelse av ras är den omvända från Obamas.
Presidenten uppfostrades av en vit mamma och hennes föräldrar. Han ”valde” den svarta kulturen: basket, hiphop, medborgarrättsrörelsens textskatter, socialarbete i södra Chicago. Det var inte Obamas värld från början. Men han uppmuntrades att utforska den av den vita sidan av familjen.
Obama ”utgick inte ifrån ett antagande om diskriminering”, säger han till Coates i ”Vi hade makten i åtta år”. Han utgick tvärtom från att vita människor skulle behandla honom väl. Gick han som politiker in ett rum med ”vita lantbrukare eller fackföreningsmänniskor” kände han sig hemma. Han såg likadana ”små grejer på spiselkransen” som hos sin mormor och morfar.
För Coates är den sortens tillit fullständigt främmande.
Han kan inte omfamna Martin Luther Kings mest berömda bild: himlabågen som böjer sig mot rättvisa. Hans båge böjer sig mot kaos. - Efter terrordåden i New York kan han inte ansluta sig till den uppflammande patriotismen. Coates tittar ned mot finanskvarteren med ”kallt hjärta”, skriver han i ”Mellan världen och mig” från 2016: ”Jag tänkte på hur södra Manhattan alltid hade varit vårt Ground Zero. Det var där de auktionerade bort våra kroppar, i samma ödelagda rätteligen benämnda finanskvarter.”
”Drömmarna” är hans benämning på vita makthavare i ”Mellan världen och mig”. Det amerikanska frihetsbegreppet har alltid varit lögnaktigt. Han tar Virginia som exempel, där den demokratiske guvernören Ralph Norton just har ertappats med ett rasistiskt fotografi tryckt i hans ”årsbok”, en skolkalender utgiven samma år som han som 25-åring tog sin läkarexamen. Fotografiet i fråga föreställer en man med svartmålat ansikte, så kallat blackface, och en i Ku Klux Klan-kåpa. Inkluderat utan vidare förklaring.
– USA grundas som frihetens hemvist på jorden trots att 40 procent av befolkningen är förslavad. Killen som skrev Självständighetsförklaringen är själv slavägare, och ingen liten sådan, utan en av de största i Virginia, den delstat som hade det största antalet slavar i hela södern. Det är som om en storföretagare hade argumenterat mot kapitalism! Där har du Jefferson! För en svart är lögner och myter inget nytt i det här landet.

Coates reser med Obama under slutfasen av valrörelsen hösten 2016. Trump kommer aldrig vinna, säger Obama, gång på gång. Coates tar det som ytterligare intäkt för hans falska tillit till den vita befolkningen.
– Han trodde att han kunde kompromissa med republikanerna. Ta dem på allvar. Han insåg inte att hela deras poäng var att obstruera. Det är så Trump växer fram. Trump kommer ur Teapartyrörelsen som tar form 2009, direkt efter att Obama har svurits in. De organiserar sig omedelbart. Obama skulle säga att stödet för Teapartyrörelsen uppstår ur ekonomisk osäkerhet, på grund av lögnerna på Fox News. Jag tror inte på det. Jag tror att de organiserade sig mot en svart president, som var ledare för ett parti som svarta röstade på i oproportionerligt hög grad.
Coates kallar Trump för ”den första vita presidenten”. När Trump annonserar sin presidentkampanj har han spekulerat i rasism under årtionden. Trump och hans far stämdes (men friades) för att ha diskriminerat svarta som hyresgäster. Han köpte annonsplats i New York Times för att propagera för dödsstraff för ett gäng svarta pojkar som dömdes, men senare frikändes, för en våldtäkt i Central Park. Han sådde misstankar om äktheten i Obamas födelseattest, och när Obama lade fram bevis för att han var född i USA erbjöd Trump fem miljoner dollar för presidentens universitetsbetyg, som han bedömde som osannolika.
Vanliga tillhyggen i den rasistiska verktygslådan. Men det som verkligen gör Trump unik, säger Coates, är att han är den första presidenten i den amerikanska historien som ersätter en svart president, ”den första presidenten vars politiska existens bygger på att det före honom fanns en svart president”, skriver han i ”Vi hade makten i åtta år”.
När Trump ”negerar” Obamas politik – upphäver reform efter reform – ersätter han ”ett helt niggerstyre med niggersjukvård, nigger-klimatpolitk och niggerrättsreformer”, skriver Coates i essäsamlingen. Vilket gör Trump till ”Förenta staternas första vita president”.
En invändning mot den cynismen är att omkring tio procent av Obamas väljare röstade för Trump.
Motsäger inte det föreställningen om rasismen som bränslet i trumpismen? Åtminstone för den tiondelen?
Inte alls, säger Coates.
Rasismen är sällan så explicit som under Jim Crow-lagarnas tid, när det var kriminellt för svarta att ta plats vid samma restaurangbord som vita.
– Rasismen funkar så här, säger Coates. Du som svensk får gärna sätta dig här. Men jag kräver fem egenskaper av dig som svensk som jag inte kräver av en amerikan. För att Obama skulle få bli president var han tvungen att ha juristexamen, ha varit chefredaktör för Harvard Law Review och inta en väldigt förlåtande syn på vita. Vad kräver man av Trump, förutom att vara rik och man? Försök föreställa dig en svart president som öppet erkänner sexuella övergrepp. Det är omöjligt. Så frågan är inte: röstade de både på Obama och på Trump? Frågan är: skulle dessa väljare under några som helst omständigheter tolerera en Obama som uppträdde som Trump? Om inte håller man sig med väldigt skilda måttstockar. Rasism tillåter vita människor att vara mediokra och ända uppnå positioner som svarta måste vara oklanderliga för nå. Det är så det fungerar. Man behöver inte fullständigt utesluta oss. Man kräver bara mer av oss.
Obamas budskap till svarta människor, skriver Coates, ”var den gamla berättelsen om att allting är möjligt om man bara jobbar dubbelt så hårt som de vita”.
Trumps lockelse bygger på en direkt ”kontring”: ”ännu mer är möjligt om man jobbar hälften så hårt som de svarta”.
Hade det hjälpt om Obama hade sagt detta högt när Trump lanserade sin kampanj? Om han nu skulle ha hållit med?

– Jag tror inte att det hade hjälpt ett dugg. Några av oss hade kanske känt oss bättre till mods. Men det hade inte åstadkommit någon skillnad.
Coates är inte blind för det ekonomiska lidandet i Mellanvästern. Men han är allergisk mot romantiken kring den ädla vita arbetaren. Han vägrar frikänna gruppen från politiskt ansvar.
Okej att lönerna och medellivslängden sjunker för den vite mannen på den avindustrialiserade landsbygden (även om statistik tyder på att den svarta arbetarklassen drabbas värre när tillverkningsindustrin går under). Men varför vill så många av de drabbade ge makten över sina liv till ”en dokusåpastjärna som insisterar på att få sina underrättelserapporter levererade i bilderboksformat”?
Efter sitt första gräl med Obama ”bestämmer” sig Ta-Nehisi Coates för att börja skriva som James Baldwin, en homosexuell afroamerikansk författare och kritiker som dog i Paris 1987.
Han ringer sin agent, Gloria, och meddelar detta.
”Ingen annan kan skriva som Jimmy gjorde”, svarar hon.
Coates avbryter henne: ”Gloria, jag tror att jag vill försöka.”
– Så naivt! säger Coates om det beslutet. Men jag tror det är bra att vara naiv. Fattar du vad jag menar? Folk är rädda för att säga sådana saker. Men man säger inte en sådan sak för att man tror att man kommer att lyckas med det. Jag försöker bevara den barnsliga aspekten av skrivandet. Jag kommer aldrig kunna skriva som Baldwin, men om jag inte sätter målet högt kommer jag alltid att bara att skriva som jag gör, och det skulle vara ett enormt misslyckande.
Vad är Baldwin-receptet? Legeringen av självbiografi, politik och journalistik?
– Ja, men också inslaget av poesi och lyrik. Det kallas stil, ett ord jag inte riktigt gillar. Det är något större än stil: det handlar om klarhet. Att sätta ihop meningar så att det lyser upp vad man vill säga. Det är många som beundrar Baldwin, men få försöker åstadkomma just det. Folk underskattar betydelsen av att skriva vackert. I akademin fnyser man åt det. Det finns en misstro mot att skriva vackert, som om man försökte gömma något.
Tror du att du får uppleva en ny svart president?
– Jag förväntar mig en till minoritetspresident, säger han. Svart eller latino. Eller latina. På grund av hur det demokratiska partiet är organiserat. Republikanerna är i praktiken det vita partiet nu. Det skulle också kunna nominera en brun eller svart kandidat, men den skulle huvudsakligen representera vita intressen.
Coates, som för tio år sedan saknade pass, är just hemkommen från Australien där aboriginer läser hans böcker och speglar sig i hans frihetssträvan.
Nu är han sen till eftermiddagens franskalektion.
Ur universitetsinstitutionens bokhylla rycker han en 640-sidig studie om 1700-talets markspekulation och slänger ned i ryggsäcken.
Han – som nu blivit mer talför – säger att spänningen mellan ekonomisk politik och identitetspolitik är falsk. Detta apropå vem Demokraterna ska utnämna till partiets nästa presidentkandidat.
– All politik är identitetspolitik, fräser han. Hela den amerikanska historien är identitetspolitik. Vita människor i det här landet dödade 800 000 människor för att behålla rätten att äga slavar, vad är det om inte identitetspolitik?! ”*New deal*” var identitetspolitik – som exkluderade Söderns svarta socialförsäkringar och arbetslöshetsstöd.
Ta-Nehisi Coates har omfamnat Alexandria Ocasio-Cortez, den nyinstallerade kongressledamoten från New York. Men fnyser lite över Bernie Sanders.
– Bernie Sanders hävdar att han motsätter sig identitetspolitik. Men på valnatten efter att han förlorat mot Hillary Clinton sade han att han skäms eftersom partiet vänder sig emot den vita arbetarklassen. Vad är det om inte identitetspolitik? Man uttrycker en koppling till en viss grupp, som man själv kommer ur, och tycker att det ska drivas en

särskild politik på uppdrag av den gruppen. Återigen skiljer sig måttstocken: när kvinnor, hbtq-personer eller svarta gör det, då är det identitetspolitik. När folk som inte haft makt gör det, då är det identitetspolitik. Det är *bullshit*!

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se"

"Ta-Nehisi Coates.
Ta-Nehisi Coates, född 1975, är en amerikansk journalist, författare och gästlärare vid New York University.
Bor i Brooklyn med sin fru och sin son.
Han har skrivit för tidningar som Time, New York Times, Washington Post och The Atlantic, och har tidigare skrivit memoarböckerna ”The beautiful struggle” (2008) och ”Mellan världen och mig” (2016).
Den 28 februari kommer essäsamlingen ”Vi hade makten i åtta år. En amerikansk tragedi” på Norstedts förlag, i översättning av Eva Åsefeldt och Alva Dahl. "

" 170 år av lobbying för en finlandssvensk ledamot i Svenska Akademien

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

”Äntligen!” utropade alla finlandssvenskar i kör när beskedet kom att Tua Forsström får en stol i Svenska Akademien. Drömmen om en ny finlandssvensk ledamot har funnits sedan finländaren Franz Michael Franzén dog 1847. Philip Teir följer en debatt som pågått i två århundraden.

Alla vägar leder till Herman Lindqvist.
Man får lätt det intrycket när man börjar gå igenom de senaste decenniernas lobbying för att ge en stol i Svenska Akademien till en finlandssvensk.
Lindqvists namn dyker upp med jämna mellanrum. Den svenska historikern – som är uppvuxen i Helsingfors – föreslog redan i en artikel i Expressen 1991 att Svenska Akademien borde blicka österut efter nya efterföljare.
”Trots att stora delar av Sveriges befolkning aldrig riktigt begripit hur och varför, är det ett faktum att flera hundratusen människor i Finland varje dag och timme talar, tänker och skriver på det svenska språket. Det är deras modersmål, precis som det är ditt och mitt”, skrev han.
Frågan har också återkommit enligt ett visst mönster.
Varje gång någon i Akademien trillat av pinn har diskussionen blossat upp, och finlandssvenska medier som Hufvudstadsbladet har hakat på.
Med åren har ”en finlandssvensk i Akademien” blivit något av ett mantra, en omöjlig dröm om ett historiskt återförenande av två språkområden. Men också minoritetspolitik: ett erkännande för en

litteratur som alltid varit en livskraftig gren av den svenska litteraturen.
När jag själv intervjuade Peter Englund för Hufvudstadsbladet 2009, då han var ny ständig sekreterare, var svaret att finlandssvenskar var uteslutna inte så mycket på grund av medborgarskap, utan för att man inte ville ha en ”finlandssvensk stol”. Det skulle lätt bli så att man alltid måste ha minst en finlandssvensk i Akademien.
– Det är något som Akademien har försökt lösa upp under senare år – vi vill inte ha givna stolar, sa Englund då.
När jag ringer upp ledamoten Per Wästberg bekräftar han bilden.
– Det stämmer nog, man ville undvika en finländsk kvot, säger han.
Enligt Wästberg har opinionen inom Akademien svängt först under det senaste halvåret.
– För egen del tycker jag att det kunde ha svängt tidigare. Jag hade gärna sett Bo Carpelan i Akademien, kanske mer än någon annan av mina jämnåriga.
Faktum är att Svenska Akademien haft finländska stolar. Det mest anmärkningsvärda exemplet var kanske friherren Gustaf Mauritz Armfelt, som föddes nära Åbo 1757, och vars akademikarriär fick ett abrupt slut när han uteslöts från stol nummer åtta 1786. Armfelt var dömd till döden för misstankar om politisk konspiration, och hade flytt till Ryssland.
1849 fanns den blivande nationalskalden Johan Ludvig Runeberg på en shortlist, och var nära att bli invald. Tanken var att Runeberg skulle ersätta finländaren Franz Michael Franzén, som gått bort två år tidigare.
Men det var knepigt, för nu hörde Finland plötsligt till Ryssland, visserligen relativt autonomt. Runeberg hade precis gett ut ”Fänrik Ståls sägner” och höll på att bli ett stort namn i Sverige. Han var prisbelönt av Akademien och hade länge funnits på ledamöternas radar.
När ledamoten Bernhard von Beskow närmade sig kung Oscar I den 30 maj 1949 hade Runeberg ett enhälligt stöd från hela Akademien. von Beskow hade också föregått de möjliga dubierna och föreslog att Runeberg kunde be om tillåtelse av ryska regeringen innan invalet. Oscar I vägrade skriva under Akademiens protokoll, troligtvis på grund av politisk försiktighet. Runeberg var visserligen svenskspråkig finne, men han var ändå rysk undersåte.
Per Wästberg berättar att det gick så långt att kungen kontaktade tsaren Nikolaj I.
– Tsaren avrådde kungen och därmed föll saken. Runeberg var ju rysk medborgare och man tänkte att risken var att Ryssland kunde utöva påtryckningar.
Och så dröjde det 170 år innan nästa finländare valdes till stolen.
Men varför har förändringen inte skett tidigare, till exempel efter att Finland blev självständigt 1917?
Enligt Per Wästberg blev det i något skede så att man ansåg att en ledamot skulle vara svensk medborgare, även om det inte stod i de ursprungliga stadgarna. En förklaring som lagts fram är att kronprinsen Karl Johan ogillade Armfelt så mycket att han drev igenom man inte kunde sitta i Akademien utan att vara svensk medborgare.
– Under modernismens storhetstid kunde man ju ha tänkt sig många finlandssvenska kandidater, som Rabbe Enckell eller Gunnar Björling. Det var storartad litteratur som lätt kunde tävla med den svenska. Men man kände väl att man inte kunde kräva av dem att flytta till Sverige, säger Per Wästberg.
När Sture Allén var ständig sekreterare under 1990-talet tryckte han på en förändring, avslöjar Wästberg.
– Allén försökte väcka debatten genom att bryta med den här traditionen. Han hade visst finländska språkvetare i åtanke då. Men Horace Engdahl och Akademiens majoritet gick emot detta.

För att välja Tua Forsström kontaktade man först kungen och resonerade med honom.
– Han var entusiastisk. Finlands president underrättades också, och han var glad.
Enligt Wästberg behöver Forsström inte bli den sista finländaren i Akademien.
– Det är ju inte som att det saknas framstående finlandssvenska humanister. Under åren har Svenska Akademien delat ut pris till många av dem, säger han.

Philip Teir
philip.teir@gmail.com "

" Tal till Tua Forsström. En alldeles särskild sorts tvättbjörn

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

Det är skönt att alla ni som sitter härinne vet hur det ligger till. Ni behöver inte övertalas eller introduceras eller charmas. Vi vet allihop att poesi inte hjälper.

Inte när det verkligen gäller. När människor dör, jorden brinner och ångesten slår ut som en amaryllis. När den rena skräcken visar sig är dikten inte där.
Det är först långt senare, när vi fortfarande på något märkligt vis är vid liv, fast vi kanske inte ens vill det eller vet hur vi ska stå ut med att dagarna helt respektlöst bara rullar på, som dikten kommer till undsättning. Inte genom att ge några förnumstiga råd, tack för det. Eller med någon blöt medlidsamhet som obehagligt smetas runt i ansiktet.
Nä, den dikt som räddar livet, åtminstone för en stund, är den som lugnt och stilla och uppmärksamt sköter sina sysslor. Ungefär som tvättbjörnen i det Sebald-citat som inleder Tua Forsströms diktsamling:
”Verkligt levande för mig står egentligen bara tvättbjörnen som jag iakttog länge medan han med allvarlig uppsyn satt vid en liten bäck och om och om igen tvättade samma äppelklyfta, som hoppades han genom detta tvättande långt utöver all förnuftig grundlighet kunna undkomma härifrån där han så att säga utan eget åtgörande hade hamnat i fel värld.”
Tua Forsström själv är en särskild tvättbjörn. Finlandssvensk strävhårig, mycket sällsynt. Jag ser henne sitta vid en sjö. Samma sjö

som alltid föreställer jag mig, och tvätta samma lilla ordbit om och om igen. En äppelklyfta. Ordet hare. Ordet gräs. Ordet död fast det heter flicka. Det finns inte någon förnuftighet i detta. Flickan är fortfarande och för alltid död. Haren springer och gräset växer. Ändå framstår denna tunna diktbok som verkligt levande på ett sätt som är magiskt. ”Anteckningar” är en diktsamling i fem sviter, i den sista inleds varje dikt med raden ”Om att lära sig och inte glömma”. Det som är viktigt minns man ju, men det som är allra viktigast glömmer vi, om det gör ont eller är farligt. Därför måste vi lära oss att minnas kärleken, som gjorde så ont att vi aldrig mer vill ha den (fast det vill vi). Och barnen som vi älskade så mycket, fast de inte är barn längre och vi inte kan bära dem i våra svaga armar.
Och varje gång jag försöker skriva detta tydligt och rakt så dväljs jag eller vill slingra mig, eller gå åt det lättsamt ironiska eller smarta skarpa för det kan bli patetiskt och pinsamt och jag önskar att jag vore en tvättbjörn vid en å.
Har hon ingen skam i kroppen, Tua Forsström, tänker jag. Hur kan hon skriva så ogarderat enkelt. Jag har läst den här boken säkert femton gånger, och jag börjar gråta varje gång. Särskilt vid de här idiotiskt enkla raderna, som bara står där, med sidans tomma vithet runt omkring, och utgör hela dikten: ”Lilla gräs / lilla kära gräs”.
Hur rentvättad kan en äppelklyfta bli?
”Kom tillbaka till det här rummet säger rösten”, står det i en av dikterna. Jag vet att den som dikten längtar efter, inte kommer. Det finns en plats där, som alltid är tom. Men jag som läser sugs in i det där rummet och känner mig – vilket jag tycker är det verkligt storslagna med Tua Forsströms diktsamling – ändå välkommen. Kom in och sitt här, säger boken. Titta på haren och gräset. Har du sett hur finurligt tvättbjörnen vrider sina tassar?

Anna Hallberg "

"Ola Larsmo: Det hemliga mötet om Gui Minhai måste redas ut offentligt

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

Frågorna om diplomaten i fallet Gui Minhai handlar om skillnaden mellan demokrati och diktatur, om oberoende medier och yttrandefrihet, skriver Ola Larsmo angående uppgifterna om ambassadör Anna Lindstedts hemliga möte med kinesiska - affärsmän.

Att man ”tappar öronen” är ännu en bra bild för hur en del uppgifter klipper till som fullkomliga överraskningar. Och det smattrade nog till över hela Sverige av öron som slog i parketten när nyheten kom om hur den svenska ambassadören i Kina hanterat fallet med den fängslade förläggaren och svenske medborgaren Gui Minhai.
Det var under onsdagen som Angela Gui publicerade sin redogörelse för den svenska ambassadörens agerande på Twitterplattformen Medium. För två veckor sedan kallades Gui – på egen bekostnad – till ett möte i Stockholm av ambassadör Anna Lindstedt för att möta en grupp kinesiska ”affärsmän” vilka hade en ”öppning” i fallet. I uppgörelsen ingick att hjälpas åt med att lägga locket på i svenska medier om hur han behandlats och få stopp på vidare debatt.
Här började Guis egna varningsklockor att ringa. Hon gjorde det modiga och rätta och gick ut med hela historien. Reaktionerna kom blixtsnabbt från både vänster och höger: såväl Jonas Sjöstedt som Ulf Kristersson krävde full transparens. Nu bekräftar UD att ambassadören agerat utan stöd från Arvfurstens palats och utan att förankra sitt handlande. Men just detta måste bli offentligt utrett. Och det finns en

passus i Angela Guis text som fordrar att vi stannar upp och frågar oss vad som skedde i detalj.
”Hon [ambassadör Lindstedt] sade att om min far släpptes skulle hon i svensk tv tala om den lysande framtiden för svensk-kinesiska förbindelser och uttrycka sitt missnöje med ’den kinesiska hotellincidenten’ och hur den senare hanterades av ett svenskt humorprogram.” Enda källan till vad som sades är Guis egen artikel.
Men om Sveriges representant i Peking, även inom ramen för ett förhandlingsspel, uttalat sig så är det vad diplomater själva skulle kalla ”utomordentligt allvarligt”. Det skulle nämligen bekräfta Kinas sätt att se på svenska medier – som megafoner för staten. (Vilket såsom av en händelse sammanfaller med svenska högerextremisters syn på samma medier.)
Det finns också ett vidare sammanhang kring hela historien. ”Hotellincidenten” och dess hantering i satirprogrammet ”Svenska Nyheter” blåstes upp till en diplomatisk strid. Det är i linje med det ekonomiskt starka Kinas uttalade ambition att spela en större roll även politiskt – att kräva att kommunistpartiets syn på medier och yttrandefrihet ska kunna tillämpas även utanför landets gränser när kinesiska ”intressen” är inblandade.
Vi lever i dag i ett informationskrig, som utspelas runt omkring oss, inte minst på sociala medier. Det är självklart, men något vi ständigt måste påminna oss om. Det handlar oftast först i andra hand om att övertyga om någon särskild politisk linjes förträfflighet. Först och främst syftar denna psykologiska krigföring till att sprida oro och förvirring om vad som är sant. Splittring och osäkerhet är själva målet. Så det är kanske inte förvånande att det i samband med just denna nyhet dyker upp helt nya Twitterkonton, som på svenska kallar Gui Minhai och hans dotter Angela för ”landsförrädare” – extremhögerns favoritskällsord.
Som Klas Åmark visat i sin bok om Sverige under andra världskriget, ”Att bo granne med ondskan” (2011) var den relativt sett fria svenska pressen en nagel i ögat på Nazityskland, som ständigt översköljde UD med hot om vad som skulle hända om man inte fick tyst på sådana som Torgny Segerstedt. Liknande ”strider” utspelade sig också under kalla kriget, till exempel kring Nobelpriset till Alexander Solsjenitsyn. Och Kina har visat prov på samma strategi när det gäller attackerna på norska Nobelkommittén för deras fredspris till Liu Xiaobo.
Att en svensk diplomat skulle ha skickat signaler till en diktatur att staten kontrollerar medierna är obegripligt och måste bekräftas eller avfärdas. Offentligt. Det handlar om skillnaden mellan demokrati och diktatur, om oberoende medier och yttrandefrihet. Vilket, i sin tur, är den troligaste anledningen till att Gui Minhai sitter fängslad – för de böcker han gett ut. Att kräva hans frihet är således samtidigt ett försvar av honom som person och den yttrandefrihet vi alla är beroende av för att kunna andas.

Ola Larsmo
kultur@dn.se "

" Det här skulle du inte kunna läsa i thailändsk press

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

Förvånansvärt många i sociala medier talar om yttrandefrihet, men verkar inte känna till vad det är. Kanske blandar de ihop den med tankefrihet eller åsiktsfrihet: vi har rätt att tänka och tycka vad vi vill, men det är inte säkert att vi borde framföra det. Somliga verkar tro att yttrandefriheten ger människor rätt att säga vad som helst till vem som helst, var som helst. Och att det är censur om de inte får göra det. Ja, det där ordet ”får” kan också betyda olika saker. Vissa verkar tolka det som att de inte ska behöva bli motsagda.

Censur utövas av stater, inte av företag. Att Facebook tar bort människofientliga kommentarer eller nakenbilder är inte censur, det är företagsekonomi. De bedömer att de vinner fler användare än de förlorar på att ta bort nakenhet.
Och den som har prövat att uttala ett dödshot inom räckhåll för lagens långa arm har upptäckt att det faktiskt är en av de saker man inte får säga i det här landet. Eller snarare –man *får* uttala det, men det har juridiska konsekvenser. Yttrandefrihet är en balansgång mellan att ge frihet till individen och att samtidigt skydda andra individer.
De senaste åren har ett nytt hot mot yttrandefriheten blivit allt mer angeläget. Vad händer när autentiska röster dränks i ett hav av fejk-konton och robotröster?
Att läsa Torbjörn Peterssons berättelse om det thailändska kungahuset är en påminnelse om vad yttrandefrihet betyder. Det är förbjudet att kritisera kungahuset. En av de viktigaste institutionerna i Thailand kan inte granskas av medier. När en medlem i kungafamiljen nyligen sa sig vilja bli premiärminister var min fråga till Torbjörn Petersson: Men hur ska valkampanjen gå till om man inte får kritisera en av kandidaterna? DN Lördags historia om det thailändska kungahuset hade med största sannolikhet inte kunnat publiceras i Thailand.

Augustin Erba
augustin.erba@dn.se "

"Susanne Ljung: Kvinnan som satte Donald Trump på plats

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

På bilder kan man se Nancy Pelosi lämna mötet med Donald Trump med ett leende i mungipan, klädd i enkelt elegant roströd kappa med hög skorstenskrage och ett par tuffa solglasögon. Sociala medier exploderade.

Det finns många anledningar till att beundra Nancy Pelosi.
Hon är inte bara den första, och enda, kvinna som valts till talman i det amerikanska representanthuset. Det är den högsta politiska post en kvinna (än så länge) har haft i USA.
Hon har dessutom innehaft posten två gånger. Första gången var mellan 2007 och 2011. I januari i år svors hon in på nytt som det amerikanska representanthusets demokratiska talman – och hon gjorde det klädd i en chockrosa klänning.
En färg som sedan 2017 har kommit att förknippas med modern kvinnokamp. För efter installationen av Donald Trump som USA:s nye president demonstrerade tusentals kvinnor mot sexism klädda i så kallade *pussy hats,* mössor med kattöron, i ilsket rosa.
Och en av Nancy Pelosis många färdigheter, och länge en av de minst uppmärksammade, är hennes kunskap om den gynnsamma effekt som väl valda kläder, och färger, kan ha. Inte minst ifråga om att göra sig bemärkt i maktens korridorer.
Den i dag 77 år gamla Nancy Pelosi har aldrig varit rädd för att sticka ut bland den manliga maktens mörka kostymer. Hon har sedan länge klätt sig i starka färger och höga klackar, och har inte varit rädd för att beskrivningar som ”chic” eller ”välklädd” skulle försvaga henne. Snarare tvärtom.
Under åren har Nancy Pelosi nästan gjort en grej av att klä sig kvinnligt i en manlig miljö, som om hon har velat understryka den procentuella snedfördelningen mellan könen.
Men i dag har hon lagt in en extra växel ifråga om att ta ut stilmässiga svängar som än mer framhäver henne, och hennes maktposition.
Det är en fröjd att se.
Det anser inte minst en hel del på sociala medier, där många i yngre generationer först nu fått upp ögonen för denna politiska veteran, just tack vare hennes sätt att skickligt välja kläder som skapar extra uppmärksamhet kring de frågor hon brinner för.
När hon förra året i det amerikanska representanthuset talade sig för varm för vikten av att värna om de barn till illegala invandrare som fötts och vuxit upp i USA, så kallade *dreamers*, gjorde hon det under rekordlånga åtta timmar – stående i skor med tio centimeter höga klackar.
En dubbel bedrift som inte direkt minskade uppmärksamheten kring ämnet, eller henne. Talet, och den stil hon höll det på, gav rubriker över hela världen. Även måttligt politiskt intresserade började bli nyfikna på vem hon var, och vad hon ville säga.
Något som inte gått Nancy Pelosi förbi. När hon i slutet av december förra året mötte den amerikanske presidenten Donald Trump i Vita huset för att diskutera villkoren kring en, eventuellt framtida, mur mot Mexiko visade hon sig vara redo för en hård strid. Inte minst klädmässigt.
På bilder kan man se henne lämna mötet med ett leende i mungipan, klädd i enkelt elegant roströd kappa med hög skorstenskrage och ett par tuffa solglasögon.

Sociala medier höll på att koka över av upphetsning. Det kryllar av

bilder där hennes look liknas vid diverse actionhjältar som nöjt lämnar en byggnad som exploderar bakom dem.
Och helt fel var inte de tolkningarna. Mötet resulterade i en rekordlång nedstängning av den amerikanska statsapparaten. Men det var också Nancy Pelosi som sedan framstod som en hjältinna, främst för demokratiska väljare, då hon framgångsrikt förhandlade om ett välkomnat öppnade av densamma.
Det var också hon, som i kraft av sin position som talman i det amerikanska representanthuset, kunde ge Donald Trump möjlighet att till slut hålla det traditionsenliga talet om unionens tillstånd, *State of the union*, som han fått vänta på.
Under hans tal ser man Nancy Pelosi i bakgrunden. Hon står direkt bakom presidenten och är, liksom en majoritet av kvinnorna från det demokratiska partiet, helt klädd i vitt. En hyllning till de suffragetter som under 1900- talets början stred för kvinnors rättigheter genom att bära kläder i en färg som fick dem att sticka ut från mängden. En princip som Nancy Pelosi med framgång valt att omfamna.

Susanne Ljung
lordag@dn.se "

" Nancy Pelosi är en av få personer i maktsfären som Donald Trump har visat respekt för. Han har inte gett henne något öknamn.
Även Nancy Pelosi har gjort sig en förmögenhet i fastighetsbranschen. Enligt olika finanstidningar är hon god för minst 30 miljoner dollar, det vill säga ungefär 300 miljoner kronor.
Den roströda kappa Nancy Pelosi bar vid mötet i Vita huset var från det italienska märket Max Mara, känt för just sina kappor. Modellen heter Glamis coat, och är från deras kollektion 2013. Men efter uppmärksamheten kommer den att produceras på nytt och finnas i butiker under 2019. "

" Så tar Thailands playboykung mer och mer makt

DN LÖRDAG 16 FEBRUARI 2019

En kunglig släkt som det är olagligt att kritisera. En bror och en syster som båda strävar efter makt. Den ena kröns snart till kung, den andra försökte häromveckan bli premiärminister. DN:s Torbjörn Petersson berättar hela historien om ett kungadöme i gungning.

Det talades tidigt om Maha Vajiralongkorns anseende.
Redan 20 år gammal omgavs han av ett rykte som playboy. Uppgifter sa att han brukade bjuda in unga, attraktiva kvinnor, födda högt upp i samhällshierarkin, till palatset.
Vad den thailändske kronprinsens gästfrihet uttryckligen ledde till har inte låtit sig dokumenteras – varken i kungliga gästböcker eller i offentliga dokument.
I vilken utsträckning inbjudningarna skickades ut är också okänt.
Men den blivande kungens intresse på området var tillräckligt omfattande för att skapa ilska och oro inom eliten, som till en del därför valde att skicka sina döttrar utomlands för att studera, skriver Andrew MacGregor Marshall i sin i Thailand förbjudna bok ”A kingdom in crisis”.
Sin främsta supporter hade Vajiralongkorn i sin mor, drottningen Sirikit.
– Min son kronprinsen är lite av en Don Juan. Han är en bra student, en bra pojke, men kvinnor finner honom intressant och han tycker att kvinnor är ännu intressantare, sa drottningen under en presskonferens i USA.

Kronprinsen hade då övergett sin första fru och slagit sig ihop med en nattklubbsvärdinna med skådespelarambitioner, som senare skulle föda parets fem barn.
Drottningen kunde inte hålla tillbaka en offentlig tillrättavisning där på presskonferensen i Texas 1981:
– Om det thailändska folket inte accepterar min sons uppträdande måste han antingen ändra beteende eller avsäga sig sin kungliga titel, sa hon enligt ett annat citat i den förbjudna boken av Andrew MacGregor Marshall.
Kronprinsen hade vid andra tillfällen ofta synts i sällskap med män som skapat sina förmögenheter i gränslandet mellan kriminalitet, affärer och politik.
Det ledde till att thailändare började omtala honom som Sia-O, ett öknamn för en gangster av kinesisk-thailändsk börd.
Frustrerad över sonens leverne gav kung Bhumibol Adulyadej kronprinsens yngre syster Sirindhorn status som potentiell framtida regent. Hon hade ofta beskrivits som en älskvärd och beundrad kvinna. Att en kvinna kunde styra landet gavs det klartecken till i lagen.
För en vecka sedan var det i stället hans äldsta syster som gjorde en häpnadsväckande entré. Nyheten om att den 67-åriga Ubolratana Rajakanya kandiderade till posten som premiärminister slog ned som en bomb.
Ingen medlem i kungahuset hade gett sig in i politiken sedan 1932, då den absoluta monarkin upphörde.
Hon hade på 1970-talet flyttat till USA, gift sig och avsagt sig sin titel som prinsessa. Efter en skilsmässa flyttade hon 30 år senare tillbaka. Det var när hon reste runt i Thailand igen som hon uppges ha blivit intresserad av politik när hon såg lidandet som droger ställde till med.
På thailändska tv-kanaler rullade förra fredagen uttalandet: att även om Ubolratana hade avträtt sig sina kungliga titlar behåller hon statusen som det innebär att tillhöra Chakri-dynastin.
Det bidrog till osäkerheten om det var tillåtet att framföra kritiska synpunkter på nomineringen av henne. Enligt Thailands strikta lag mot majestätsbrott kan den som anses förtala en kunglighet dömas till mellan tre och femton års fängelse.
Sensationen av prinsessan i politiken blev inte mindre av att hon nominerats av krafter som alltid setts som kungahusets politiska motpol. Men de som publicerat kritiska synpunkter på sociala medier skyndade sig att radera dem.
Från hennes bror, kungen Maha Vajiralongkorn, hördes däremot först ingenting.
Sent på kvällen kom till slut ett officiellt uttalande. Där fastslog kungen att all inblandning i politiken från en medlem i kungafamiljen bröt mot nationens traditioner, vanor och kultur och därför är ”ytterst opassande”.
Han satte därmed omedelbart stopp för systerns politiska karriär, som varade i mindre än en dag. Partiet Thai Raksa Chart hade inget val, utan tvingades acceptera kungens ord.
Men hur var det egentligen?
Partikällor har i efterhand sagt att de trodde att de hade kungens medgivande till att hans syster kandiderade i valet den 24 mars. Det uppger BBC:s korrespondent i Bangkok Jonathan Head. Om det stämmer vad källorna påstår kan det ha rört sig om ett missförstånd. I annat fall var det kungen som bytte uppfattning.
○ ○ ○
Med kung Bhumibol var allt självklart. Han regerade i en evighet. Thailändare såg honom som en halvgud. På tv visades ibland hur höga militärbefäl eller civila offentliga personer ålade sig fram på golvet till kungens fötter för att ta emot utmärkelser eller order från honom.
När Thailand stod på randen till kaos lyssnade stridande parter på honom. Det faktum att han sågs som en stabiliserande faktor i det stormiga politiska livet gjorde honom oantastlig. Efter militärkupper

gav han klartecken till generaler att ta över ledningen av nationen. För det fick han viss kritik i omvärlden, men aldrig i Thailand där det är förbjudet att kritisera kungahuset.
Framför allt blev kung Bhumibol populär för att han visade hängivenhet inför uppgiften att vara kung. Fotografierna av honom hängde överallt: på allmän plats, i butiker och i restauranger och i hem över hela landet. Kungssången hördes i biografer och i parker.
De sista åren i livet innebar en lång rad av sjukdomar och läkarkommunikéer. Folkskaror klädda i kungens färg rosa samlades utanför sjukhuset i Bangkok för att önska honom god och snabb bättring.
När han vid 88 års ålder avled i oktober 2016 hade han varit kung i 70 år.
○ ○ ○
Den strikta lagen mot majestätsbrott fanns där redan under kung Bhumibols år på tronen. Lagen förbjuder minsta klander av kungen, drottningen eller någon annan kunglighet. Risken att dömas till fängelse för förtal betyder att kritiken mot en kunglighet i Thailand aldrig är öppen.
I kronprins Maha Vajiralongkorns fall betydde det att ryktet om hans kvinnoaffärer cirkulerade och spreds, men ofta stannade vid just att vara en återkommande hörsägen.
Vissa saker går att fastslå mer bestämt än annat, episoder i hans förflutna som bär absurda drag, som den händelse som den amerikanske ambassadören i Thailand, Ralph Boyce, beskrev i ett dokument som senare läcktes till Wikileaks.
Den dåvarande kronprinsen tog 2007 med sin sällskapshund till en mottagning på USA:s ambassad i Bangkok.
”Foo Foo var... uppklädd i formell aftondräkt, inklusive skydd på tassarna, och vid ett tillfälle under musikbandets andra nummer hoppade han upp på honnörsbordet och började dricka vatten från gästernas glas”, skrev ambassadören.
När hunden senare dog arrangerade kronprinsen en storslagen buddhistisk ceremoni.
Det är husse som till slut ska krönas som kung Rama X i Chakri-dynastin vid en ceremoni den 4–6 maj. Dynastin har suttit på Thailands tron sedan 1782, då Rama I tillträdde sedan en tidigare kung avrättats. Bangkok blev ny huvudstad.
Tiotals miljoner thailändare väntas följa högtidligheterna på tv.
○ ○ ○
Den brittiske journalisten och författaren Andrew MacGregor Marshall är en av tre personer som thailändare sedan två år förbjudits ha något som helst samröre med. De två andra är de thailändska akademikerna Somsak Jeamteerasakul och Pavin Chachavalpongpun. Alla tre lever utanför Thailand, men har skaror av följare online som läser deras kritiska synpunkter om militärjuntan och monarkin.
I ett uttalande i april 2017 fastslog thailändska myndigheter att medborgare som kontaktar någon i trion eller delar innehållet de sprider på internet och i sociala medier begår ett lagbrott.
Lagen om förtal av kungahuset har skärpts sedan militären 2014 tog makten genom en kupp. Enligt Pavin Chachavalpongpun, en av de tre bannlysta kritikerna, har lagen om majestätsbrott de senaste åren använts för att kuva varje slag av politiskt motstånd.
Ett växande antal fall som gått till rättegång, hävdar han, visar att fruktan har blivit ett verktyg som används under kung Vajiralongkorns välde för att styra den allmänna opinionen om monarkin.
○ ○ ○
– Han har väl inte gjort någonting bra i sitt liv, säger en kvinna till DN på telefon från nordöstra Thailand om landets nya kung, sedan hon försäkrat sig om att samtalet inte kan avlyssnas.

På tu man hand skräder kritiska thailändare inte orden. De har tagit del av nyhetskällor i exil och tycker sig ha genomskådat det officiella kryperiet för monarkin.
Sedlarna i Thailand har i dag fått nya porträtt. De pryds av den nya kungen. Gamla bilder på kung Bhumibol tas ned på offentliga platser och ersätts av nya på kung Vajiralongkorn.
Också i thailändska hem sker ett byte av fotografier.
– Många har börjat ersätta porträtten på kung Bhumibol med bilder på den nye kungen. Det sker hos dem som stöttar monarkin och hos dem som måste visa upp sig som vänner av kungahuset för att smörja sina affärer, säger kritikern.
Själv har den besvikna kvinnan tappat tron på folkets makt.
I provinsen Isan där hon bor finns sedan länge de flesta kritikerna av kungahuset. Det var ingen tillfällighet att det var här som den tidigare premiärministern Thaksin Shinawatra, när han med början i valet 2001 ritade om den politiska kartan i landet, fann sina flesta och mest trogna väljare bland fattiga bönder.
Före Thaksin var det ingen politiker som hade brytt sig om invånarna i den obetydliga landsändan. Politiker från eliten i Bangkok hade varit inriktade på att fatta politiska beslut som gynnade eliten i Bangkok. Thaksin Shinawatra såg däremot de över 20 miljoner invånarna i provinsen som basen i en kommande väljarskara och erbjöd reformer. Han räknade rätt.
På den andra politiska sidan hamnade de som fram till dess varit vana att styra landet: de kungatrogna och militären, överklassen och delar av medelklassen.
– Jag hade hoppats att folket skulle ha vaknat upp nu, men det har inte skett, säger den desillusionerade kvinnan.
– Så mycket har förstörts på de här åren (sedan militärkuppen 2014) att den som tar över den politiska makten, oavsett om det blir en general eller politiker, inte kommer att kunna ändra på mycket, säger hon.
Naturligtvis finns det många rojalister som applåderar att den starka monarkin lever vidare.
När Maha Vajiralongkorn under nio veckor i slutet av 2016 vägrade att bestiga tronen sedan hans far kung Bhumibol avlidit sågs det som ett tecken på djup respekt. Men i efterhand har det också tolkats som en signal som den nye kungen redan då ville sända till den styrande militären att han hade för avsikt att gå sin egen väg.
○ ○ ○
Kung Vajiralongkorn tillbringar sin mesta tid utomlands i sitt praktfulla residens utanför München. Därifrån flyger han, som utbildad stridspilot, sitt eget plan till Don Mueang-flygplatsen i Bangkok när han besöker Thailand.
I dag har han tre äktenskap bakom sig.
År 2016 fångades han på bilder av en paparazzo på flygplatsen i München, iklädd linne, jeans och fejkade tatueringar på armarna. Han framställdes på nytt som den odåga han så ofta beskrivits som.
Drygt två år senare håller bilden av honom på att förändras. Vilka ambitioner han har som kung är kanske på väg att klarna.
I höstas när den thailändska armén fick en ny överbefälhavare var det kungens man som fick posten. Det anses tyda på att kung Vajiralongkorn skaffat sig avgörande militärt inflytande.
Han har också fått rätten att tillsätta medlemmar i det mäktiga rådet som styr Thailands buddhister, vilket påstås peka på hans makt inom religionen.
Mest iögonfallande är att regeringen 2017 gav honom full kontroll över byrån som förvaltar kungahusets förmögenhet och investeringar – tillgångar som beräknas omfatta cirka motsvarande 300 miljarder kronor. Det gör kungen till den största aktieägaren i Thailands tredje största bank och i ett av landets största industriföretag.
Egentligen hade generalen Prayuth Chan-ocha inget val. Han ledde kuppen 2014 och utnämnde sig själv till premiärminister.

Om han ville ha kungens namnteckning under dokumentet som förändrade grundlagen var han mer eller mindre tvungen att gå med på att kungen på egen hand fick styra över tillgångarna på 300 miljarder kronor. Själv kandiderar Prayuth i valet i mars till posten som premiärminister.
Med byråns hjälp håller kung Vajiralongkorn på att förändra ett stort område i centrala Bangkok. I höstas tvingades en 102 år gammal hästkapplöpningsbana, stadens äldsta, att stänga eftersom kungen inte ville förnya hyreskontraktet. En gammal djurpark råkade ut för samma öde och djuren har flyttats.
Båda områdena gränsar till det kungliga palatset i centrala Bangkok, men vad kungen vill med förändringen är inte känt.
○ ○ ○
Utåt sett har Maha Vajiralongkorn verkat som en demokratiskt sinnad tronföljare när han uppmanat militären att genomföra de val som utlovats, men som skjutits upp fem gånger. Det senaste budet är att alltså ett val till slut ska hållas den 24 mars.
Vid närmare påseende tycks han emellertid inte särskilt intresserad av Thailands demokratiska utveckling, utan kanske mer av sina egna möjligheter till inflytande.
När han tillträdde varnades för att han kunde bli en marionett i händerna på militärregimen. I dag ser den nye kungen, enligt vissa bedömare, i växande grad ut som en man som vill ha egen makt – en man som passat på att öka sin betydelse under tiden som generaler och politiker motarbetat varandra.
Kritiker hävdar att den nye monarken varit fullt sysselsatt med att ackumulera makt för egen räkning sedan hans far avled i oktober 2016.
Fram växer bilden av en 66-årig kung med större ambitioner än vad det kunde verka när han ärvde tronen.
Konstitutionen skrev militären om för att i första hand förhindra familjen Shinawatra – först magnaten Thaksin, sedan hans yngre syster Yingluck – att komma tillbaka i regeringsställning. Det var deras parti som försökte med den fräcka kuppen att värva kungens äldre syster och göra henne till premiärminister.
Vad grundlagen anbelangar har den i dag gjort det svårt för vilken politiker som helst att få en majoritet i parlamentet.
Det i sin tur har resulterat i ett oväntat manöverutrymme för mannen som tidigare avfärdats som en playboy och en högst säregen hundägare.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

"Thailand och svenskarna
Thailand blev en favoritdestination för svenskar på semester. År 2010 reste drygt 400 000 svenskar dit. Sol och bad, god mat, ett trevligt och relativt billigt land att semestra i, är några av fördelarna som beskrivits genom åren.
Men 2017 hade antalet svenskar halverats till 207 000, enligt resetidningen Vagabonds, Europeiska ERV:s och utrikesdepartementets resebarometer.
Orsakerna till nedgången beskrevs vara att en stor andel av de svenskar som reser utomlands har redan varit i Thailand. Det är också långt och därmed obekvämt att flyga dit.
Klimatdebatten kan ha påverkat resandet. Thailandsresor har ofta stått som exempel på svenskars långresor, som leder till stora utsläpp av växthusgaser. Men 2017 reste dubbelt så många svenskar västerut som österut, 475 000 resor gick till USA.
Källa: Vagabonds, Europeiska ERV:s och utrikesdepartementets resebarometer 2018. "

" Trump leker med elden

DN SÖNDAG 17 FEBRUARI 2019

Några pengar för att bygga Donald Trumps mur blev det inte. När kongressen på torsdagen till slut antog en budget innehöll den en extra miljard till säkerhet vid gränsen. Men inte i närheten av de knappa sex miljarder dollar Vita huset ville ha. En ordentlig förlust för presidenten.

Egentligen är det inte så uppseendeväckande. USA:s demokrati bygger på maktdelning. Presidenten får aldrig allt hen vill. Det gäller särskilt när motståndarna kontrollerar någon av kongressens kamrar.
Vad som däremot är uppseendeväckande är Donald Trumps besked på fredagen, att han tänker utlysa ett nationellt nödläge. Det innebär att han kan ta pengar från andra områden, till exempel en särskild fond för katastrofberedskap, för att bygga sin mur.
Situationen vid gränsen mot Mexiko är på inga vis exceptionell. Råder det ett nödläge nu har det gjort det i decennier. I stället handlar det om ett ogenerat försök att flytta makt från kongressen till Vita huset. Den omedelbara konsekvensen är att konfliktnivån i amerikansk politik trappas upp ytterligare en nivå. Demokraternas Nancy Pelosi avfärdade på torsdagen Trumps ”rasistiska mur”. Dessutom är det omöjligt att bortse från att presidenten använder sig av en typ av vapen som en hop auktoritära ledare brukat för att ge sig på demokratin. Recep Tayyip Erdogan och Nicolás Maduro tillhör dem som utlyst undantagstillstånd för att runda parlamentet och oppositionen.
De amerikanska demokratiska institutionerna är självklart många gånger starkare än vad de i Turkiet och Venezuela någonsin var. Maktdelningen står på en stadig grund. Presidentens motståndare har en rad verktyg i kongressen och domstolarna som de kommer använda för att blockera honom.
Likväl vill Donald Trump genomföra ett farligt försök att stärka presidentens makt.

Martin Liby Troein
martin.liby-troein@dn.se "

" Karin Bojs: De kom med båt över haven och reste stenarna

DN SÖNDAG 17 FEBRUARI 2019

Från medeltiden har vi stenkyrkorna, med höga valv som bara experter utifrån kan ha klarat att bygga. Flera tusen år tidigare hände något snarlikt – via haven anlände ny teknik för att resa stenar.

De kallas för megaliter, de jättestora stenarna som forntidens människor placerade i landskapet. Ibland som stenkammargravar, ibland bara som uppresta landmärken. Vi har gott om dem i södra Sveriges jordbrukstrakter, det mest synliga minne vi har av stenålderns bönder.

I nuvarande Sverige började megaliterna resas för ungefär 5 600 år sedan. Men själva jordbruket och de första bönderna anlände flera hundra år tidigare, för ungefär 6 000 år sedan. Det vet vi i dag, bland annat tack vare ny dna-teknik.

Samma mönster syns på brittiska öarna: de första bönderna verkar ha anlänt för ungefär 6 000 år sedan. Då byggde de stora formationer av jord och uppresta trästockar, till exempel de tidigaste strukturerna i Stonehenge. Men några hundra år sedan började även britterna flytta jättestora stenar. I Stonehenge finns bland annat stora stenblock av så kallad blåsten, som har släpats miltals hela vägen från Wales.

I över hundra år har arkeologer bråkat om hur traditionen att flytta stenar och resa megaliter spreds över Europa. Nu i veckan kom ett tungt inlägg från Bettina Schulz Paulsson vid Göteborgs universitet. Hon har arbetat i över tio år med att jämföra 2 400 dateringar, och publicerar sina resultat i tidskriften PNAS.

Bettina Schulz Paulsson slutsats är att stenkammargravar spreds från nordvästra delen av nuvarande Frankrike under en period på några få hundra år. De spreds sjövägen, längs hela Atlantkusten, brittiska öarna, ner till Medelhavet och så småningom också över Nordsjön och Östersjön till södra Skandinavien.

I nuvarande Paris hittar hon de äldsta spåren. Redan för uppåt 7 000 år sedan byggde tidiga bönder i Passy en jättestor struktur – 280 meter lång – av jord och småsten där de begravde sina döda.

Lite senare, för omkring 6 600 år sedan, började människor i trakterna av Carnac i Bretagne bygga gravar med kammare av sten. Därifrån verkar tekniken ha spridits till nuvarande Spanien och ända ner till Korsika och Sardinien i Medelhavet.

Ytterligare några hundra år senare, för ungefär 6 300 år sedan, utvecklades gravar som gick att öppna, kliva in i och återanvända. De äldsta kända exemplen på sådana gravar finns i sydvästra Frankrike, i ett distrikt som kallas Deux-Sèvres och ligger sydost om staden Nantes.

En variant av sådana gravar, så kallade passagegravar, nådde södra Skandinavien för ungefär 5 400 år sedan. De ser ungefär likadana ut över stora områden.

När jag ber Lasse Sørensen, forskningschef på Nationalmuseum i Danmark, att kommentera jämför han stenåldersböndernas passagegravar vid medeltidens stenkatedraler. Sørensen tror att det rörde sig om kringresande gravbyggare som färdades i stora områden.

Bettina Schulz Paulsson själv slår fast att kunskapen måste ha spridits havsvägen. Inte minst för att några mycket tidiga exempel i Sverige finns på Gotland och Öland, och dit gick ju bara att komma med båt.

Under hundratals år, många generationer, återanvände stenålderns bönder sina gravkammare. De begravde sina döda och höll ceremonier. Om dessa ceremonier vet vi inte så mycket. Men ett inslag verkar vara bränd och sönderslagen keramik.

Och den uppåtgående solen. I de flesta fall är passagegravarnas öppning riktad mot öster eller sydost, där solen går upp.
Att släpa de stora stenarna måste ha krävt speciella kunskaper, som säkert kom med båtfarande experter. Dessutom krävdes massor av människor – och även oxar – som drog.
Det var ett arbete som manifesterade kollektiv kraft. Även stenåldersböndernas gravar var kollektiva, med många människor gravlagda tillsammans under hundratals år.
Senare kom en ny våg av människor, med en helt annan kultur. De talade indoeuropeiskt språk och byggde gravar där bara enstaka individer fick ligga. Men det är en annan historia.

Karin Bojs
vetenskap@dn.se "

" Han ledde militärernas försök att störta Maduro

DN SÖNDAG 17 FEBRUARI 2019

Tanken var att inta presidentpalatset, men kuppen misslyckades. Den 21 januari ledde den avhoppade militären Harry Solano ett försök till uppror mot Venezuelas president Nicolás Maduro i huvudstaden Caracas. Nu har sergeanten flytt till Colombia. Cúcuta.

Planen var perfekt. Harry Solano hade fått med sig militärkasernen om flera hundra man i stadsdelen Cotiza på försöket att störta Nicolás Maduro. Soldaterna var hungriga och stod inte längre ut med att förtrycka sitt eget folk. Sergeant Solano hade tidigare arbetat som livvakt åt en av Maduros ministrar och kände till presidentpalatsets ömma punkter.
Det första han och de avhoppade soldaterna gjorde efter att ta tagit befäl över sin kasern var att ta sig till en militärdepå där nationalgardet förvarar sina vita pansarfordon som används mot landets demonstranter. Tanken var att ta fordonen för att köra över barrikaderna som skyddar presidentpalatset, förklarar han.
– Jag visste att vi snabbt skulle få soldaterna som bevakar president-palatset på vår sida. Ingen står längre ut med Maduro. Min enda oro var säkerhetstjänsten och regimens paramilitära styrkor, berättar 36-årige Harry Solano för DN.
När karavanen med de avhoppade militärerna nådde nationalgardets depå hade de redan fått majoriteten av invånarna på sin sida. I stadsdelen Cotiza skrek invånare slagord mot Maduro och byggde barrikader för att skydda sig mot säkerhetstjänsten. När de deserterade

militärerna kom fram till depån i stadsdelen Petare hände något. Fyra soldater avvek och larmade säkerhetstjänsten. På kort tid blockerades alla vägar till presidentpalatset i Caracas och de avhoppade soldaterna fruktade för sina liv, berättar han.
– Om vi inte hade blivit förrådda hade planen lyckats.
Kort efter avslöjandet bekräftade Venezuelas försvarsdepartement att ett rebellförsök gjorts i Cotiza och att regimen gripit 27 av de avhoppade militärerna. En rad internationella medier rapporterade om detta. Oppositionsledaren Juan Guaidó twittrade om kuppförsöket.
För att få tag på Harry Solano kopplade regimen in avdelningen för militärens kontraspionage, DGCIM. Han flydde till fots mot den colombianska gränsen 90 mil bort, utan att ta farväl av sin familj. Då motorvägen var bevakad tog han sig fram på småvägar.
– Jag levde som en Rambo i skogen. Under två dagar hade jag inget att äta, berättar han.
När Harry Solano lyckats ta sig in i Colombia berättade hans vänner vad som hänt hans anhöriga. Enligt dem hade insatsstyrkan FAES brutit sig in i hans 63-åriga mammas hem. Männen hade vridit hennes arm ur led för att tvinga henne att berätta var hennes son gömde sig och avslutade med att ta på hennes kön och bröst.
Sedan bröt insatsstyrkan sig in i hans 73-åriga svärmors hem och utsatte henne för sexuella trakasserier och försökte stoppa en pistol i hans 19-åriga systerdotters vagina. Uppgifterna är Solanos egna, men har också rapporterats av den venezuelanska tidningen El Nacional.
– Min mamma mår dåligt. Hon ligger bara hemma i sängen, säger Harry Solano och får avbryta intervjun för att hålla tillbaka tårarna.
Två dagar efter kuppförsöket samlades hundratusentals demonstranter i huvudstaden Caracas för att kräva att militären skulle ta avstånd från Nicolás Maduro. Det var under den demonstrationen som kongressens talman, den 35-årige Juan Guaidó, utropade sig till landets interimspresident.
Regimen blev orolig och gjorde enligt den venezuelanska människorättsorganisationen Foro Penal massarresteringar. Enbart i januari har 1 003 personer fängslats utan rättegång, enligt Foro Penal.
När DN träffar Harry Solano har det nästan gått en månad sedan upproret i Caracas. Vi sitter längst in i lobbyn på ett hotell i den colombianska gränsstaden Cúcuta och han mår dåligt. Hans fru och tre barn, 4, 6 och 16 år gamla, har gömt sig i en stuga i Venezuela. Även hans frus systrar och hennes barn befinner sig på hemlig ort.
– Jag kan inte ta kontakt med dem. Den enda information jag får om hur de har det kommer via hemliga kontakter.
Harry Solano var 22 år när han gick med i Guardia Bolivariana, det venezuelanska nationalgardet. Landets president Hugo Chávez hade inlett sin så kallade bolivarianska revolution och Solano såg upp till ledaren som skulle fördela rikedomen från landets enorma - oljetillgångar.
Han röstade på Chávez flera gånger, men vid presidentvalet 2012 ansåg han att försöket att göra Venezuela till ett rättvisare land hade misslyckats. Ekonomin var satt ur spel, inflationen tickade och hyllorna på varuhusen gapade tomma. När Nicolás Maduro tog över 2013, efter att Hugo Chávez gått bort i cancer, kollapsade Venezuela.
– Jag blir arg när folk kallar Maduro för president. Han är en brottsling som svälter folket.
Under sin karriär i nationalgardet utsågs Solano till livvakt åt ministern Néstor Reverol som var chef för Venezuelas antidrogbyrå ONA. Solano var med på flera möten, där bland annat Nicolás Maduro deltog, som enligt honom handlade om att mot pengar hjälpa colombianska smugglare att använda venezuelanska hamnar och flygplatser för att föra ut kokain till den europeiska marknaden.
I dag är Néstor Reverol inrikesminister och USA, Kanada och Panama har fryst hans konton. De anklagar honom för att ingå i kokain-

kartellen Soles som består av venezuelanska generaler som smugglar kokain.
– De tänker bara på att tjäna pengar, säger han.
Harry Solanos hopp är nu att andra militärer i Venezuela inleder ett uppror mot regimen. Och han fasar för att regimen hittar hans familj.
– Får de tag i min familj kommer de att döda dem. Regimen vill statuera exempel på vad som händer om någon militär får för sig att vända sina vapen mot makten.

Henrik Brandão Jönsson "

"Fakta.
Det venezuelanska nationalgardet består av omkring 92 000 soldater. Många har deserterat och flytt till Colombia eller andra länder i Latinamerika.

Sedan kongressens talman Juan Guaidó utropat sig till Venezuelas legitime president har även några höga befäl valt att lämna Nicolás Maduro. "

" Fåtal terrorister kvar – gömmer sig i tunnlar

DN SÖNDAG 17 FEBRUARI 2019

De sista IS-styrkorna kring byn Baghouz vid gränsen mellan Syrien och Irak har kapitulerat, enligt Syriska människorätts-observatoriet, SOHR. Nu återstår spridda terrorister som gömmer sig i tunnlar.

Terrorsekten IS uppges nu ha besegrats, efter att omkring 440 terrorister kapitulerat i omgångar till de USA-stödda syrienkurdiska styrkorna (SDF), som belägrat IS-fästet i den slutliga offensiven.
SOHR, som är baserat i Storbritannien men har aktivister på plats i Syrien, gick på lördagsmorgonen ut med att de sista 200 stridande gett upp i en överenskommelse.
Det som återstår nu är spridda motståndsfickor, terrorister som förskansat sig i tunnlar i området, som de syrienkurdiska styrkorna slår ut allt eftersom. Det uppges vara ett mindre antal stridande som inte accepterat kapitulationen.
Befälhavaren för SDF-styrkorna, Jiya Furat, uppgav på lördagen att de återstående IS-stridande var omringade i ett område i Baghouz, under eld från alla håll.
– Inom få dagar, inom en mycket kort tid, kommer vi att sprida de goda nyheterna om slutet för det militära IS, till världen, sade han.
Uttalandet kom efter att USA:s president Donald Trump annonserat att det skulle komma stora nyheter om Syrien inom 24 timmar, skriver Reuters.
Trump har lovat att ta hem de amerikanska styrkorna från Syrien efter att IS förlorat sitt territorium, något som rest frågor kring hur det ska gå för de allierade kurdiska styrkorna.

Juan Flores juan.flores@dn.se"

"Erik Ohlsson: Sista resten av ”kalifatet” erövrad – men IS utgör fortfarande ett hot

DN SÖNDAG 17 FEBRUARI 2019

Den sunniextremistiska terrorsekten IS ”kalifat” är ett minne blott. Det sista stycket land som IS hållit, samhället Baghouz vid syrisk-irakiska gränsen, intogs av syriskkurdiska styrkor på lördagen. Men om IS-terroristerna ska kunna hållas i schack i Syrien och i Irak måste ländernas regeringar gå sunnibefolkningen till mötes.

Den 4 juli 2014 framträdde IS allerhögste ledare Abu Bakr al-Bagdadi i al-Nurimoskén i Mosul, Iraks näst största stad. I samband med fredagsbönen talade han till världens alla muslimer och uppmanade dem att lyda honom. al-Bagdadi framhöll att han från och med nu skulle kallas ”kalif Ibrahim”.
Detta var IS-ledarens finaste stund. Den boksynte 43-åringen stod i spetsen för en Gudsstat som omfattade drygt 40 procent av Syrien och mer än en tredjedel av Irak, sammanlagt närmare 270 000 kvadratkilometer. Terrorsekten kontrollerade miljonstaden Mosul i Irak, provinshuvudstaden Raqqa i Syrien och i stort sett alla syriska oljefält i landets nordvästra del. IS-terroristernas strategi med blixtkrig och ultravåld hade visat sig exempellöst lyckad. Gruppens hårda kärna smidde stora planer på samordnade terrorattacker i Europa.
I dag ligger ”kalifatet” i ruiner. Det sista stycket land som IS hållit, samhället Baghouz vid syrisk-irakiska gränsen, intogs av syriskkurdiska styrkor på lördagen.
Det enda Abu Bakr al-Bagdadi fått behålla är livhanken. IS-kalifen har förvandlats från en fasaväckande förtryckare till en Johan utan land.
Att IS förlorat sitt territorium, sitt självutropade ”kalifat”, ska inte underskattas. Rörelsen har inte längre någon självklar bas dit - proselyter från hela världen kan resa för att ansluta sig till jihad. De har ingen naturlig fredad zon varifrån terrordåd kan planläggas. Själva legitimiteten för en ”islamisk stat” har försvunnit, och att länder i omvärlden skulle förhålla sig till IS som ett statsbygge framstår nu som löjeväckande.
Men. Innan segerjublet blir alltför högljutt är det nödvändigt att påminna om några omständigheter.
Återtagandet av ”kalifatet” innebär ett ofattbart högt pris. Dels i reda pengar räknat – den av USA ledda bombkampanjen har kostat motsvarande 100 miljoner kronor *per dag,* sedan den drog i gång under 2014.
Dels i form av återuppbyggnad: för att jaga bort IS ansåg sig USA-koalitionen vara tvungen att bomba sönder storstäderna Mosul och Raqqa. Återställandet av städerna går trögt.
Det har snart gått två år sedan Mosul befriades från IS-terrorister, men stora delar av staden ligger ännu i ruiner – det beräknas ta tio år innan den är återuppbyggd, rapporterade ett team från tv-kanalen al-Jazira i förra veckan.
Den långsamma takten i rekonstruktionen göder det folkliga missnöje varifrån IS en gång hittade sin näring. Det sunniextremistiska IS och dess sympatisörer är inte sena att spela på etniska spänningar, och det är inte alltid de är ute i ogjort väder.
Både i Irak, med shiamuslimskt dominerat styre, och i Syrien, där alawiterna kontrollerar statsapparaten, har det funnits tendenser till att diskriminera sunnibefolkningen.
FN:s nyligen avgångne Syrienmedlare Staffan de Mistura har understrukit att den syriska fredsprocessen måste innebära att sunnitiska grupper inkluderas. de Mistura var biträdande FN-sändebud

i Irak åren 2005–2006, när den sunniextremistiska terrororganisationen al-Qaida besegrades.
Men det som hände sedan i Irak, påpekar han, var att den irakiska shiadominerade regeringen struntade i att inkludera sunni-befolkningen. ”Risken är att samma mönster upprepas i Syrien om inte en politisk lösning som inbegriper alla grupper genomförs”, sade de Mistura när jag intervjuade honom hösten 2018.
Det har hittills inte funnits några tecken på att Syriens president Bashar al-Assad vill genomföra en maktdelning. Något som inte bådar gott för framtiden. I synnerhet som IS – enligt en färsk FN-rapport – ännu kan ha så många som 18 000 kvarvarande medlemmar i Syrien och i Irak. Till detta kommer att terrorsekten fått fotfäste på många andra håll i världen – i Egypten på Sinaihalvön, i Libyen, i Afghanistan och på Filippinerna.
Erik Ohlsson

" Det inställda valet en smäll för landets fattiga

DN SÖNDAG 17 FEBRUARI 2019

Det inställda valet i Nigeria blir en ekonomisk smäll i ett land där sex av tio invånare lever i fattigdom. I kvarteret Opebi i centrala Lagos bestämde sig David Abass för att öppna plånboken och bjuda de ekonomiskt pressade grannarna på brunch.

Lagos.
I elfte timmen meddelade valkommissionen Inec på lördagsmorgonen att årets viktiga val i Nigeria, det största i afrikansk historia sett till antalet väljare, kommer att skjutas upp till nästa helg. Efter attacker på tre av Inecs lokaler i olika delstater har distributionen av material försenats och det är inte möjligt att hålla en fri och rättvis valprocess.
Beslutet innebär en kraftig ekonomisk smäll för miljontals väljare som rest till sina hemorter och som tvingats stänga sina verksamheter. På valdagen ligger i stort sett all ekonomisk aktivitet nere då fordonstrafik är förbjuden i hela landet och av säkerhetsskäl är det många som bommar igen butikerna tills valresultatet kommit.
– Varför sade de inte detta två dagar tidigare, innan folk började resa hem? säger piloten Kayode Adaje som tar en morgonpromenad i kvarteret i centrala Lagos tillsammans med sin hustru Simisola.
– Folk hade kunnat ändra sina planer om de fått veta det tidigare. Och tänk på människor som planerat sina bröllop till nästa helg för att de räknade med att valet skulle hållas i dag.
Hustrun Simisola är ändå lättad över att människor tagit emot beskedet med relativt lugn. Inga rapporter har ännu kommit in om större oroligheter.

– Men de har haft fyra år på sig att fixa det här. Fyra år, konstaterar hon irriterat.
Ett hundratal meter bort spelar ungdomarna fotboll på de tomma gatorna och alla pratar om nattens nyhet. Omowunwi Osas har ställt upp sina grytor med mat som hon säljer för ett par kronor vid vägkanten till kvarterets många hantverkare och daglönare. Snickaren Bashiru Osho säger att affärerna nu kommer att gå trögt i veckor.
I detta läge är det välkommet med en granne som David Abass. Kvarteret Opebi är en blandning av människor från alla samhällsklasser och på valdagen förs alla samman eftersom förbudet mot motortrafik tvingar dem att stanna där de bor.
Abass driver en farm i grannstaten Ogun och bestämmer sig för att öppna plånboken och bjuda samtliga som vill på brunch från Omowunwi Osas stånd.
– Skriv upp en lista med alla namn så vi har koll på hur många portioner det är. Ge alla mat för 250 naira (5 kronor, reds anm) tills det är slut, instruerar han Osas som plötsligt får årets bästa försäljning.
Kön ringlar lång, stämningen är uppsluppen och ingen är hungrig när Osas plasthinkar är tömda på ris, pasta, kyckling och kött. Hon har plötsligt över 600 kronor på fickan och kunde inte vara gladare.
– Det här väntade jag mig inte. Jag tackar gud för detta. Och den där mannen, som är min Oga (”chef, boss”) nummer ett, säger hon och pekar på Abass och tillägger:
– Det här är Nigeria.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

" Sveriges ambassadör läxades upp

DN SÖNDAG 17 FEBRUARI 2019

Ungern har än en gång gett den svenska ambassadören en diplomatisk reprimand. Skälet är ett kritiskt Twitterinlägg från socialförsäkringsminister Annika Strandhäll. ”Sverige och Ungern har väldigt olika syn på kvinnors rättigheter”, kommenterar UD.

Annika Strandhäll skrev den 12 februari att Ungerns nya politik för att främja barnafödande ”osar 30-tal” och att premiärminister Viktor Orbán ”skapar dimridåer för vad den här typen av politik gör med den självständighet kvinnor kämpat för”.
Det hon reagerade på var ett nytt ungerskt sjupunktsprogram för att främja barnafödande. Programmet innebär bland annat räntefria huslån och skattebefrielse för kvinnor som fött sitt fjärde barn.
Strandhälls inlägg föranledde den ungerska utrikesministern Peter Szijjarto att kalla till sig den svenska ambassadören Niclas Trouvé för en diplomatisk uppsträckning, rapporterar ungerska medier, som refereras av AFP.
Under en presskonferens på fredagen sade Szijjarto att ambassadören fått veta att Strandhälls kommentarer var ”oacceptabla”.
– Ungern spenderar pengar på familjer och Sverige spenderar pengar på migranter, sade Szijjarto.
I en skriftlig kommentar till reprimanden säger svenska UD:
”Vi kan bekräfta att ambassadören i Budapest kallades upp med anledning av Annika Strandhälls kritik mot den ungerska familjepolitiken. Sverige och Ungern har väldigt olika syn på kvinnors rättigheter och familjepolitik.”

Det är inte första gången Ungern kallar upp ambassadörer från andra EU-länder till sitt utrikesministerium sedan politiker kritiserat den ungerska politiken.
Så sent som i slutet av augusti i fjol kallades den svenska ambassadören till utrikesminister Szijjarto sedan dennes svenska motsvarighet Margot Wallström riktat kritik mot den ungerska migrationspolitiken.
När Wallström i en DN-intervju i december kallade Ungern ”problematiskt” i frågan om europeisk enighet slog Szijjarto tillbaka och hävdade att den svenska regeringens invandringsvänlighet skapat politisk osäkerhet, medan Ungern var stabilt.
Ungern har ett av Europas lägsta födelsetal. En halv miljon ungrare har emigrerat sedan landet kom med i EU 2004.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se "

" Ayatollan tillrättavisad av Twitter

DN SÖNDAG 17 FEBRUARI 2019

Iran. Den andlige och politiske ledaren ayatolla Ali Khamenei har blivit stoppad av Twitter. Det är inte okej att önska att författaren Salman Rushdie ska mördas, anser plattformen. Ett inlägg som försvarade den fatwa som legat över Rushdie ansågs bryta mot reglerna och togs bort.
Det var den ayatollan Khomeini som 1989 dikterade att muslimer ska mörda Rushdie eftersom dennes bok ”Satansverserna” ansågs vara hädisk mot islam.
”Imam Khomeinis påbud som gäller Rushdie bygger på gudomliga verser och är, precis som gudomliga verser, välgrundat och oåterkalleligt”, skrev den nuvarande ayatollans till runt 550 000 följare.

TT"

" Tydlig klyfta mellan EU och USA

DN SÖNDAG 17 FEBRUARI 2019

Tyskland. Motsättningarna mellan USA och EU blev uppenbara under säkerhetsmötet i München. Kärnenergiavtalet med Iran, USA:s tillbakadragande av sina styrkor i Syrien, relationen till Ryssland och amerikanska biltullar var några glödheta frågor där åsiktsskillnaderna kom i dagen.

Drygt 35 statsöverhuvuden och ett 50-tal försvars- och utrikesministrar deltar i den tre dagar långa säkerhetskonferensen. USA:s vicepresident Mike Pence gick i sitt tal till skarp attack mot EU och uppmanade unionen att dra sig ur kärnenergiavtalet med Iran.
– Den iranska regimen förespråkar öppet en ny Förintelsen, sade han.

TT-AFP-Reuters "

" Vatikanen utesluter kardinal

DN SÖNDAG 17 FEBRUARI 2019

Vatikanstaten. Vatikanen avkragar den amerikanske förre kardinalen Theodore McCarrick. McCarrick, en av de mest inflytelserika personerna inom katolska kyrkan i USA, avgick i juli från sitt ämbete efter flera anklagelser om sexövergrepp mot minderåriga.

Nästa vecka hålls påve Franciskus toppmöte för att stoppa övergrepp inom kyrkan.

TT-AFP-Reuters "

" Mueller yrkar på 24 år för Manafort

DN SÖNDAG 17 FEBRUARI 2019

USA. Den särskilde åklagaren Robert Mueller skriver i sitt underlag till en domstol i Virginia att Paul Manafort bör dömas till mellan 19,6 och 24,4 år i fängelse. President Trumps tidigare kampanjchef befanns i augusti i fjol skyldig till flera bank- och skattebedrägerier. Manafort är en av sju kampanjarbetare hos Trump som åtalats inom ramarna för Muellerutredningen.

TT-Reuters "

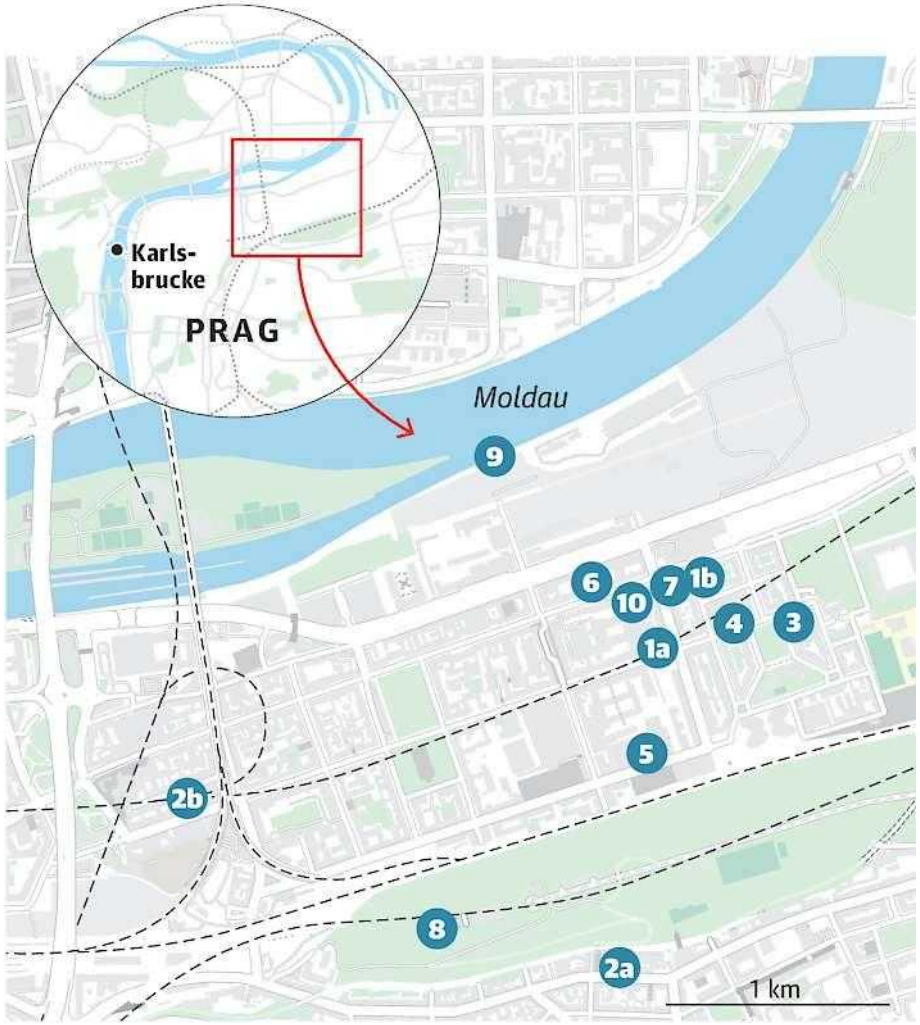

" Kvarterskänsla i Prags avslappnade stadsdel

DN SÖNDAG 17 FEBRUARI 2019

Tjeckiens pampiga huvudstad har blivit en favorit med sitt rika utbud av kultur, god mat och världsberömt öl. Vid sidan om centrala Prag utvecklas nya intressanta områden, väl värda att upptäcka. Ett av dem är gastronomitäta stadsdelen Karlín.

Efter en behaglig och vacker tågresa via Berlin anländer vi till Prag sen eftermiddag.
I den historiska stadskärnan strax utanför centralstationen är det gott om turister, men bara en halvtimmes promenad bort mot floden Vltava blir tempot genast lugnare. Här ligger stadsdelen Karlín, svårt skadad i den enorma översvämningen 2002, men numera restaurerad och renoverad. Modern arkitektur samsas med äldre vackert renoverade byggnader. Här bor unga både med och utan småbarn, restauranger och fik finns i varje gathörn och folklivet har en avslappnad kvarterskänsla.
Efter incheckning på snitsiga Pentahotel börjar kvällen på Veltlin, en intim vinbar med några få träbord och mjuk belysning. På väggen sitter en karta över Tjeckien, Ungern, Slovakien, Slovenien, Polen och Österrike – de vinländer man inriktar sig på. Tjeckiska viner är inte många, men det finns flera bra, om än inte lika kända som de ungerska. Baren är också vinbutik, så då och då kommer kunder in för att köpa med sig en flaska hem, givetvis efter rådgivning om vad som passar bäst till den tänkta middagen. Bardisken är för övrigt en plexiglaslåda fylld med jord, terroir, från en känd vinmakare – allt på Veltlin genomsyras av kvalitet och god kunskap om vin.

Till middag blir det franskinspirerat med tjeckisk touch på Krystal Bistro. Vi beställer ankbröst med pumpa, fetaost och kantareller med tryffel på grönkålsbädd. Smaken är minnesvärd och det är heller inget knussel med portionsstorleken, den är väl tilltagen. Egentligen mätta blir vi övertalade till att beställa efterrätt och rekommenderas en dumpling med plommonsås toppad med vallmofrö. Vi säger till servitören att vi kanske inte äter hela. ”Visst, visst”, svarar han och lämnar oss i fred med ätandet. När sista tuggan slinker ner studsar han självsäkert förbi och säger ”So, how is it going?”. Han vet att efterrätten brukar gå hem hos gästerna och han har rätt.
Karlín har många kaféer som serverar både frukost och fika hela dagen, bara att välja och vraka när det är dags för morgonkaffe. Mest känt är hipster-stället Můj šálek kávy (som för övrigt betyder ”Min kopp kaffe”) men vi gillar också snyggt designade Bistro Proti Proudu. Till sist blir det frukost på trendiga Eska. Detta är restaurangen som drar folk från hela staden och som satt Karlín på kartan som Prags nya gourmetdistrikt. Inredd i en öppen fabrikslokal i två plan med råa väggar och ventilationen synlig ger man också konceptet öppet kök en ny dimension. Ställ dig på trappan till andra våningen så ser du samtliga steg i matlagningen. Menyn är tjeckisk i modern tappning och även om det är dyrare än en genomsnittlig restaurang i Prag är det ändå bra mycket billigare än hemma. Servicen är utmärkt och det serveras frukost, lunch och middag, allt ackompanjerat av bröd från eget bageri.
Efter frukost tar vi en tur upp till Vitkov-parken. Parken ligger på ett mindre berg och det bär ganska brant uppåt, men utsikten är en av Prags bästa. På vägen ner pausar vi på ett gammaldags ölhak, U Slovanské Lipy. Inredningen går i mörkt trä, matsalen är dekorerad med torkad humle och ölkranarna blankputsade. Känslan är att det här stället under lång tid bjudit på vänskaplig stämning och plats för vem som helst som råkar kliva in.
Karlín ligger också nära andra intressanta stadsdelar. Ett annat favoritområde är Holešovice på andra sidan floden. Det visar sig efter lite diskussion om lokaltrafiken i hotellets reception att det faktiskt går en liten färja över till andra sidan. Perfekt för en utflykt till kända konstmuseet Dox. Eller ja, färja och färja – en liten motorbåt som har plats för kanske tio personer som lägger till vid en liten trappa alltmedan dess kapten spelar techno på maximal volym.
Fem minuter senare har vi korsat floden och kan efter en kort promenad kliva in på Dox. Här finns alltid något spännande eller provokativt att se och dessutom lockar museets butik med många roliga och udda prylar. Efter konstrundan blir det en sista sväng i Karlín för att spana in den kända parken Lyčkovo náměstí. Här ligger vad som kanske är en av världens vackraste skolor byggd i art nouveau-stil. Lite som ett mindre slott med en välhållen trädgård. Över en kaffe på närliggande kaféet Můj šálek kávy känner vi av stämningen och låter alla intryck sjunka in. Karlín är inte så dumt faktiskt, det platsar nog till och med på listan över våra favoritstadsdelar i Europa.

Anna W Thorbjörnsson och Marko T Wramén "

"Resa hit med tåg: Tåg till Prag från Sverige med byte i Köpenhamn och Hamburg. Från Hamburg direkttåg via Berlin till Prag.
Resa hit med flyg: SAS, Czech Airlines och Norwegian flyger direkt från Stockholm och Köpenhamn. Norwegian flyger också direkt från Göteborg.
Koldioxidutsläpp: Flyg Stockholm-Prag cirka 461 kg per person, tur och retur, inklusive höghöjdseffekt. (För beräkningsmetod: www.klimatsmartsemester.se)
Bästa tiden: Som alla städer kan man åka hit året om, men sen vår och tidig höst är klimatet perfekt, sommaren är också fin.

Tidsskillnad: Ingen.
Valuta: Tjeckisk koruna.
Språk: Tjeckiska.
Prisnivå: Mycket lägre än i Sverige. En halvliter öl kostar 15–20 kr, en rejäl varmrätt på enklare ställe från 50 kr.
Ta dig runt: Mestadels spårvagn eller tunnelbana, i vissa fall färja. Det går också bra att promenera.
Bra att veta: På andra sidan floden fortsätter Holešovice med roliga barer, konst och kul klubbar. Ta spårvagn eller färja dit för en spottstyver men köp biljett först i en kiosk eller tobaksaffär.
Läs mer: www.czechtourism.com/a/prague

Tio tips till Karlín

1. Fika och ät frukost på hippa hak
Karlín har massor av kaffehak, sitt mysigt ute eller inne på Můj šálek kávy eller ät frukost på snygga Bistro Proti Proudu.
Můj šálek kávy
Křižíkova 105.
www.mujsalekkavy.cz
Bistro Proti Proudu
Březinova 471/22.
www.bistroprotiproudu.cz

2. Drick tjeckiskt öl på klassiskt vis
Svalka dig med en kall öl på fina U Slovanské Lipy eller besök mer kända Pivovarsky Klub som enligt dem själva har Tjeckiens bredaste ölsortiment.
U Slovanské Lípy
Tachovské náměstí 288/6.
www.uslovanskelipy.cz
Pivovarský klub
Křižíkova 17.
www.pivovarskyklub.com

3. Se unik arkitektur vid vacker park
Besök den fina parken Lyčkovo náměstí och se vad som kanske är en av världens vackraste skolor, byggd i art nouveau-stil.
Lyčkovo náměstí 6.

4. Prova naturviner på gemytliga Veltlin
Mysiga vinbaren Veltlin har ett brett utbud av viner från Tjeckien och angränsande länder.
Veltlin
Křižíkova 488/115.
www.veltlin.cz

5. Njut av modernt gourmetkök på Eska
Eska drar gäster från hela Prag med sin moderna gastronomi. Prova avsmakningsmenyn på kvällen, ät finlunch eller kom på frukost.
Eska
Pernorova 49.
www.eska.ambi.cz

6. Ät ljuvliga desserter på Krystal Bistro
Franskinspirerat med tjeckisk touch, generösa portioner och fantastiska efterrätter. Här är det lätt att bli nöjd med maten.
Krystal Bistro
Sokolovská 101/99.
www.krystal-bistro.cz

7. Shoppa balklänningar och kul second hand

Natalia öppnade sin butik för tre år sedan och blandar friskt mellan alltifrån balklänningar och latex till mer eleganta klädesplagg och kul - accessoarer.
Naty Šaty
Sokolovská 467/114.
www.facebook.com/natalky.saty/

8. Gå till Vitkovparken och blicka ut över Prag
Uppe på nationalmonumentet i Vitkov-parken finns en av Prags bästa utsiktsplatser.
Nationalmonumentet i Vitkov
Följ Thámova mot berget, tag tunneln igenom och gå upp på andra sidan.

9. Ta minifärja över floden till Dox och Holešovice
Bara ett par minuter över floden Vltava med en liten färja ligger snygga konstmuseet Dox.
Linje P7 från färjeterminal Rohanský Ostrov.

10. Bo bra och snyggt på Pentahotel Prague
Snygg industriell inredning med bra läge, stor bar i bottenvåningen med många lokala gäster.
Pentahotel Prague
Sokolovská 112.
www.pentahotels.com "

" Världens första digitala museum

DN SÖNDAG 17 FEBRUARI 2019

Det är snyggt, häftigt, informativt – och roligt. Världens första helt digitala museum är något utöver det vanliga.

EPIC, The Irish Emigration Museum, som ligger i Dublin är knappt tre år gammalt och har redan fått en mängd välförtjänta utmärkelser. Bland annat utsågs det till årets Europeiska museum 2018 och 2017 prisades det som bästa barnmuseum. Museet är inhyst i en av de historiska byggnaderna i hamnen, och den ålderdomliga känslan i husväggarna står i skarp kontrast till den moderna digitala och interaktiva tekniken.
I början av turen får besökaren ett emigrantpass som stämplas i vart och ett av de 20 gallerierna. Salarna har olika teman och man får exempelvis känna på hur det var att lämna Irland och ta sig till nya, okända länder, främst USA. Röster, ljud, ljus och inspelade kända och okända irländare guidar och berättar historien om de tio miljoner människor som, ofta på grund av hotande svält och potatisbrist, lämnat ön genom århundradena. Man får samtidigt lära sig mycket om irländsk historia och kultur.
Besöket avslutas med irländsk folkmusik och dans à la riverdance och möjlighet att skicka ett digitalt vykort till en vän. Man lämnar museet trallande och klumpigt dansande (riverdance är mycket svårare än det ser ut).

Colette van Luik "

Var: Åtta minuters promenad från O'Connell Bridge mitt i Dublin.
Adress: CHQ Custom House Quay, Dublin 1.

Entré: 15 euro för vuxna. 7,50 euro för barn. Familjebiljett två vuxna, två barn 37 euro. Köper man Dublin Pass på turistbyrån för 59 euro (28 euro för barn) inkluderar det entré till över 30 museer och andra attraktioner i Dublin samt hop on hop off-buss.
Hemsida: epicchq.com
Övrig info: Öppet sju dagar i veckan, 10–17 varje dag. "

" Martin Gelin: Fortsatt splittrad syn i USA

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Bilden av Sverige i USA fortsätter att vara lika splittrad som amerikansk politik. Vänstern har en romantisk syn på Sverige som en socialistisk utopi. Trumps högerpopulister ser ett brottshärjat och farligt land.

New York.
Donald Trumps anhängare är inte så förtjusta i Sverige. På Trumps kampanjevenemang 2016 möttes jag i många fall av tröstande klappar på axeln när jag berättade att jag kom från en svensk tidning. ”Jag är så glad att du lyckades ta dig därifrån”, sade en äldre kvinna i Fayetteville, North Carolina.
Bilden hon hade av Sverige var någonstans mellan sovjetisk gulag och rekryteringsläger för IS-terrorister, vilket faktiskt inte var så ovanligt bland Trumps anhängare. Så fort de hörde ”Sweden” så ville de gärna prata om invandring och gängbrottslighet. Högerpopulistiska medier i USA och hatsajter som Breitbart har i många år spridit en överdriven bild av ett brottshärjat Sverige.
Bland Trumps kärnväljare tycktes uttalandet om ”last night in Sweden” bekräfta en redan befintlig bild av landet. De såg Sverige som ett förlorat paradis, som inte längre var tryggt och harmoniskt. Det var samtidigt en märklig berättelse, då dessa amerikaner generellt inte var några stora beundrare av den svenska modellen. Men i vilket fall var de fast övertygade om att precis allt blivit sämre i Sverige.
Bland den amerikanska vänstern och i synnerhet Bernie Sanders och Elizabeth Warrens anhängare finns det däremot en rosaskimrande bild av Sverige som ett socialistiskt paradis. De pratar gärna om välfärdsstaten och föräldraledigheten och drömmer allt oftare om att

implementera samma modeller i USA. ”Den nordeuropeiska drömmen har blivit mainstream”, skrev författaren Simon Kuper i Financial Times nyligen, om den ideologiska utvecklingen i USA. Det gäller i alla fall bland en mindre klick demokrater.
För den som träffar konservativa amerikaner som bara vill prata om invandring och gängvåld finns det i alla fall ett pålitligt knep för att få dem att byta samtalsämne: prata om skidskytte. Under en middag med ett större sällskap republikaner insåg jag att en kort skildring av svenska OS-framgångar i skidskytte omedelbart fick dem att glömma alla frågor om *no go zones*. I stället började de ställa storögda frågor om hur idrotten egentligen går till. Tanken på män som åker runt på skidor i skogen och samtidigt avfyrar gevär verkade inte bara väcka stor nyfikenhet, utan även få liv i någon uråldrig idé om svenskar som råbarkade skogsvarelser. Det tycktes i alla fall få dem att tro, för en stund, att det inte är så stor skillnad mellan Texas och Sverige trots allt.

Martin Gelin "

" Överlag positiv Sverigebild som sprids i världen

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Svensken har sex timmars arbetsdag, plockar skräp på fritiden och hatar kineser. DN har gjort en stor genomgång av hur Sverige skildras på sociala medier, två år efter Trumps ”last night in Sweden” – ett uttalande som blev omtalat världen över. Nu är det framför allt positiva skildringar av Sverige som får stor spridning.

Den 19 februari 2017 googlar fler amerikaner efter Sverige än någonsin tidigare. Detta efter att USA:s president Donald Trump under ett kampanjtal i Melbourne, Florida, berättat om ”vad som hände i går kväll i Sverige”. Uttalandet, som väckte stor uppmärksamhet i Sverige, refererade med största sannolikhet till ett reportage om Sverige som sänts i Tucker Carlsons show på tv-kanalen Fox News dagen innan.
Men vad har hänt sedan dess med Sverigebilden? DN har analyserat vilka budskap och bilder av landet som fått stor spridning i sociala medier sedan dess, på flera olika språk. Genomgången visar att Sverige överlag skildras positivt, ibland till en sådan grad att överdrifter och rena felaktigheter fått stor spridning. De överlägset populäraste händelserna som rör Sverige handlar inte om invandring, kriminalitet eller flyktingar – utan om älgar, omhändertagande av skräp och generös föräldraledighet.
Svenskarnas sätt att hantera sina sopor väcker särskild uppmärksamhet i engelskspråkiga länder. ”Vi borde bränna vårt skräp som Sverige gör”, skriver medieföretaget ATTN när de publicerar en video som jämför Sveriges och USA:s avfallshantering i mars 2018. Och ska man tro en stor mängd filmer som setts av miljoner människor har Sverige

fått en ny folkrörelse. Den påstådda folkrörelsen kallas ploggning och går i grunden ut på att kombinera joggning med skräpplockning. Grundaren till fenomenet, Erik Ahlström, hinner i dag knappt svara på alla intervjuförfrågningar som kommer från internationella medier, trots att han nekar till att ploggning skulle vara en stor folkrörelse.
Myndigheten Svenska institutet har genomfört en stor studie där man analyserat diskussionerna om Sverige i sociala medier under 2017. Där framgår att de omnämningar av Sverige som skedde på spanska var relativt sett minst negativa.
Ett klipp från en argentinsk Facebooksida med virala filmer handlar om hur Sverige experimenterar med sex timmars arbetsdag och om att resultaten ”är otroliga”. Videon, som delats nära 130 000 gånger, ger intryck av att Sverige infört sex timmars arbetsdag brett, trots att den typen av pilotprojekt, där anställda går ned till sex timmars arbetsdag med bibehållen lön, enbart skett på ett fåtal enheter i ett fåtal kommuner. En annan artikel, som delats tiotusentals gånger, påstår felaktigt att Sverige infört ett särskilt bidrag för mor- och farmödrar som tar hand om sina barnbarn.
De ämnen på arabiska om Sverige som väckt mest engagemang skiljer sig något från övriga världen och handlar framför allt om Sverige och islam.
Ett typexempel är berättelsen om fotbollsmålvakten Ronja Andersson som konverterade till islam 2018 och som lett till stora reaktioner på Facebook i arabisktalande länder.
Även förra höstens DO-beslut om att det var diskriminerande av en arbetsgivare att avbryta en rekrytering för att den sökande inte tog en man i hand fick hundratusentals delningar. Många av de spridda inläggen kommer från Sverigebaserade sidor som skriver på arabiska för en internationell publik.
Sverigebilden är förstås inte odelat positiv, vilket syns bland annat i kinesiska sociala medier. Enligt webbsidan What’s on Weibo, som rapporterar om trender i kinesiska sociala medier, var två händelser som rör Sverige tillsammans det 18:e mest populära samtalsämnet på Sina Weibo 2018, med nära en halv miljard aktiva användare.
Det började med att tre kinesiska turister avvisades från ett vandrarhem i Stockholm i september förra året, men tog fart i samband med komikern Jesper Rönndahls inslag om Kina som sändes i satirprogrammet Svenska nyheter några veckor senare. I inslaget varnades kinesiska turister för att bajsa utomhus. Inlägg om SVT-inslaget, som väckte stor ilska i Kina, har fått över 200 miljoner visningar på Sina Weibo, visar DN:s genomgång.
Det finns även en stor grupp spridda inlägg och artiklar, ofta på engelska, som fokuserar på negativa konsekvenser av Sveriges flyktingmottagande.
När den här typen av material sprids följer ofta ett tydligt mönster som bland annat beskrivits av Paul Rapacioli, grundare av nyhetssajten The Local, i boken ”Sverigebilden – om journalistik och verklighet”. Ofta börjar det med att en händelse i Sverige beskrivs av en lokaltidning och plockas upp av populistiska och högerextrema sajter. Därefter sprids händelsen av högerpopulistiska amerikanska eller europeiska sajter eller av ryska propagandakanaler som Sputnik och ibland via mer etablerade nyhetssajter som Mail online. Det ursprungliga innehållet är sällan falskt, men händelserna tas ur sitt sammanhang och beskrivs med hårdare ord i samband med att sajter av mer propagandamässig natur skriver om dem.
Några mer stillsamma händelser och berättelser från vårt land har också blivit omtalade över världen. Den vita älgen Ferdinand filmades när han tog sig ett bad och blev därefter världskänd under 2018. Med största sannolikhet är den vita älgen det Sverigefenomen som väckt mest engagemang under 2017 och 2018. Filmen har setts åtminstone 85 miljoner gånger totalt bara på
Facebook.

Men har bilden av Sverige överlag fått sig en törn under de senaste åren och i synnerhet efter ”last night in Sweden”? Förmodligen inte, enligt Svenska institutet.
– Snarare kan vi se att man i många länder anger att man fått en mer positiv bild av Sverige, vilket vi pekar på i vår årsrapport för 2018. Å andra sidan publicerades en hel del artiklar och kommentarer i sociala medier om Sverige i samband med Trumps uttalande och som uteslutande handlade om brottslighet och liknande i Sverige – stundtals faktabaserat och korrekt, men också ofta tämligen onyanserat. En ökning av den här typen av narrativ – där våld och brottslighet är i centrum – har ökat sen flyktingkrisen 2015/2016, säger Jacob Stenberg, analytiker på Svenska institutet.

Hugo Ewald
hugo.ewald@dn.se"

"Fakta. Så har DN gjort genomgången
DN har genom verktyget Crowdtangle tagit fram alla inlägg på Facebook som nämner ”Sverige”, ”Svenska” och ”Svensk” på bland annat arabiska, spanska, engelska, ryska och japanska.
Inläggen har sedan sammanställts utifrån vilka inlägg och ämnen som fått mest gillningar, kommentarer och delningar. Samtidigt har inlägg om sport sorterats bort.
För inlägg på kinesiska har DN gått igenom alla ”ämnen”, som ungefär motsvarar hashtaggar, på sajten Sina Weibo som innehåller Sverige och sorterat ämnena utifrån antalet visningar och antalet unika inlägg. "

" Människorna bakom fenomenen. Tre svenskar som fått omvärlden att lyfta på ögonbrynen

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Jesper Rönndahl. Satir som orsakade diplomatisk storm
Ett av Kinas hetaste samtalsämnen i sociala medier under 2018 var komikern Jesper Rönndahls satirprogram. Över 200 miljoner kineser har sett inlägg om SVT-inslaget där Rönndahl ”informerar” om hur kineser på besök i Sverige bör bete sig. Kinas reaktioner nådde ända upp på diplomatisk nivå.

2018 blev ett stormigt år för relationen mellan Sverige och Kina. Det började med att tre kinesiska turister under vilda protester avvisades från ett hotell i Stockholm. Behandlingen fördömdes av Kinas ambassad i Stockholm som också passade på att skicka ut en resevarning till kineser som vill besöka Sverige.
Kort därefter kom nästa temperaturhöjare. Turistincidenten inspirerade Jesper Rönndahl, bakom satirprogrammet "Svenska Nyheter", att göra en ”informationsfilm” för kinesiska turister. Här får de bland annat lära sig att man inte bajsar utanför offentliga byggnader som Slottet.
Delar av inslaget lades ut på Youku, Kinas motsvarighet till Youtube, med kinesisk översättning. Spridningen blev enorm. Över 200 miljoner har läst inlägg om filmen på Weibo, Kinas motsvarighet till Twitter. Satiren blev tillsammans med turistincidenten det 18:e mest populära samtalsämnet på Weibo under 2018, enligt webbsidan What’s on Weibo.

I Kina var upprördheten stor. Svenska företagare i Kina fick börja sina möten med att förklara vad filmen egentligen ville säga. Från kinesiska ambassaden i Stockholm krävdes en ursäkt från SVT. Protestbrev sändes också till UD.
Jesper Rönndahl tycker ändå att stormen blåste över ganska snabbt.
– Det var precis som en person på vår säkerhetsavdelning sa, de kommer att kalla in en trollfabrik som får i uppgift att dra i gång en storm, sedan blåser det över. Och det gjorde det.

Vita älgen. Hans film väcker känslor i hela världen
Drygt 85 miljoner människor över hela världen har sett den majestätiska vita älgen stiga ner i den mörka skogsbäcken, ta ett par simtag och kliva upp igen på andra sidan. En kort sekund tittar älgtjuren på Hans Nilsson som håller i kameran.
Så börjar älgen beta. I en minut och 22 sekunder hör man vattenskvalpet i bäcken, dropparna som faller när han skakar av sig och rasslet av löven.
Västra Värmlands vita älgar har sysselsatt fotografer och dokumentärfilmare i decennier.
Hans Nilsson var kommunalrådet som brukade ta en omväg hem från jobbet.
En av sommarens varmaste dagar försökte han få en glimt av älgen. Han körde en grusväg fram utan att upptäcka något, och vände bilen.
– Jag tittade till höger och där var den! Han var som ett sagodjur.
Hans laddade upp filmen och folk började dela. Lyriska kommentarer strömmade in från USA, Tyskland, Holland och Australien.
Hans Nilsson blev intervjuad i BBC World. Tidskriften National Geographic tog in hans bild på sajten.
– Riktiga fotografer försöker bli publicerade där i ett helt liv utan att lyckas.
Nu är det länge sedan älgen syntes till. Vart tog den vägen?
– En arbetskamrat såg honom för sista gången för precis ett år sedan.
Hans Nilsson var kommunalråd för det lokala partiet ”Hela Edas lista” som gick tillbaka stort i valet. Han avgick som kommunalråd och hoppar nu in som lärarvikarie.
Filmen lever sitt eget liv. Enligt DN:s beräkningar har den minst 85 miljoner visningar bara på Facebook.
– Hade jag fått ett öre per klick hade jag inte behövt åka runt i en gammal Golf.

Ploggning. Blev en ”svensk folkrörelse” på Facebook
Massvis med vuxna och barn i Sverige springer glatt runt och plockar skräp – ”ploggar” som det också kallas. Det är en del av Sverigebilden som sprids i utländska sociala medier.
I själva verket vet de flesta svenskar knappt vad det är för något.
– Det är jag som driver på ploggning i hela landet, eller världen till och med, säger Erik Ahlström, eldsjäl och initiativtagare till rörelsen.
En Facebookvideo som visar fenomenet ”ploggning” (på engelska plogging) har fått över 21 miljoner visningar. Det är en sorts träningsform där utövare joggar eller springer och samtidigt plockar upp skräp som ligger på marken.
Sedan februari 2017 har över 1 000 inlägg publicerats på Facebook där Sverige och ploggning nämns. Träningsformen beskrivs som en stor svensk folkrörelse.
– Det stämmer faktiskt inte. Vi har kanske satt upp ungefär 200 evenemang sammanlagt, säger Erik Ahlström.
Fenomenet föddes för ungefär två år sedan, Erik Ahlström hade bott i Åre under en längre tid och flyttade tillbaka till Stockholm.
– Då såg jag hur skräpigt det hade blivit i staden, det gjorde mig ledsen. Jag funderade på hur jag skulle kunna göra skillnad. Sen jobbar jag med löpning och vi var några kompisar som var ute och sprang. När vi såg skräp plockade vi upp det, berättar han.

För ungefär ett år sedan hörde journalister från en tysk kanal av sig till Erik Ahlström. De ville göra ett inslag om något ”typiskt svenskt”.
– Så de kom hit ett helt tv-team och ”ploggade” med oss. Sen sändes det där inslaget i tysk tv. Och efter det översattes inslaget till italienska, spanska och franska. Det var då det tog fart på riktigt, säger Ahlström.

Marianne Björklund
Börge Nilsson
riksnatverket@dn.se
Alexandra Carlsson Tenitskaja
alexandra.carlsson.tenitskaja@dn.se "

" Angela Gui om ambassadörens hemliga möte: Blev riktigt hotfullt

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019
Den i Kina frihetsberövade svensk-kinesiske bokförläggaren Gui Minhais dotter Angela Gui bekräftade på söndagen bilden av att hon kände sig hotad under det möte som Sveriges Kina-ambassadör ordnat i Stockholm. Ett möte som UD säger att ambassadören aldrig informerat om.

Den 8 februari an mäldes Sveriges ambassadör i Kina, Anna Lindstedt, misstänkt för att på eget initiativ ha förhandlat med främmande makt utan att ha förankrat det med UD. Detta sedan hon anordnat ett möte på hotell Sheraton i Stockholm den 24–25 januari med dottern Gui Minhai, Angela Gui, och två kinesiska ”affärsmän”. På söndagen intervjuade SVT:s ”Agenda” Angela Gui. I intervjun sa hon:

– Mitt intryck var att hela raden av möten skulle hållas så intensiva så att jag inte skulle få tid att fundera över det de ville att jag skulle göra. Angela Gui har i en blogg beskrivit hur mötet på hotellet blev allt mera bisarrt. De två affärsmän som Anna Lindstedt tagit med sig till mötet agerade oprofessionellt och med tiden också självsvåldigt då en av dem gav sig av till Kinas ambassad i Stockholm för att ”förhandla” om hennes far, ”en plan” som Angela Gui säger att Anna Lindstedt var införstådd med.
– Och det var väl när jag började ifrågasätta den här planen som stämningen började bli riktigt hotfull. Om jag behövde gå på toa så behövde någon följa med mig, och det var också en person där, en av de här affärsmännen, som jag fick intrycket hade koll på alla på ett sätt som jag inte uppfattade som normalt, fortsätter hon i Agendaintervjun.

Under mötet ska en av de båda kinesiska männen också ha hotat Angela Gui, skriver hon i sin blogg:
”Du måste lita på mig, annars kommer du aldrig att få återse din far”, ska en av männen ha sagt.
Under intervjun i ”Agenda” sa Angela Gui att hon inte tror att ambassadören haft ”några onda avsikter” när det gäller mötet i Stockholm:
– Men dåligt omdöme.
Anna Lindstedt är nu föremål för en utredning av säkerhetspolisen.
En UD-källa med insyn i frågan om Gui Minhai, och som tillhör den krets som känner till när större initiativ tas i frågan om bokförläggaren, säger till DN att det inte är otänkbart att folk på UD kan ha känt till att hon befunnit sig i Stockholm.
– Det är mycket möjligt att folk på UD har känt till att ambassadören befunnit sig i Stockholm. Frågan här är ju att mötet som ambassadören tagit initiativet till, och där hon bjöd in Angela Gui, inte var känt av de som jobbar med Gui Minhais fall.
– Den fråga som Säkerhetspolisen nu utreder handlar om att Anna Lindstedt har bjudit in Angela Gui och tagit egna initiativ när det gäller ett av våra viktigaste och känsligaste konsulära fall som rör en främmande stat, till ett möte som inte de som jobbar med fallet vare sig har sanktionerat eller känt till, säger UD-källan.
Så ingen inom UD som arbetar med Gui Minhai-fallet kände till ambassadörens planer på ett möte med Angela Gui och andra på - hotellet i Stockholm?
– Jag vet att mötet mellan Anna Lindstedt och Angela Gui inte var sanktionerat.

Clas Svahn
clas.svahn@dn.se "

" UD: Inga planer på att byta ut Anders Kompass

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Sveriges ambassadör i Guatemala, Anders Kompass, har kallats hem för konsultationer på grund av den oroande utvecklingen i landet, meddelar utrikesdepartementet. Det finns dock inga planer på att byta ut honom som ambassadör, trots Guatemalas påtryckningar.

”Bakgrunden till beslutet är den politiska situationen i landet och läget i våra bilaterala relationer till Guatemala”, skriver Margot Wallström (S)) i ett pressmeddelande, där utrikesministern vidare säger att beslutet ska ses som en markering mot Guatemala.

TT "

" Detta får journalister absolut inte skriva om

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Inget land i världen har fängslat så många journalister som Turkiet. Praktiskt taget alla medier kontrolleras av president Erdogan. – Turkiet har blivit som ett stort Guantánamo, säger en - turkisk reporter.

Det finns tydliga regler för vad man absolut inte får skriva om.
Utsikten över Bosporen från stadsdelen Besiktas är hänförande. För mindre än tre år sedan utspelade sig ett ödesdrama på broarna över denna vattenled som skiljer Europa från Asien.
Försöket till militärkupp i juli 2016 beseglade också ödet för många av landets journalister. Däribland tre av Turkiets ledande publicister – för närvarande på fri fot – som DN möter på en högt belägen terrass.
En av dem, Ahu Özyurt, var då reporter på den nationella tv-kanalen CNN Türk, och det kunde knappast bli mer dramatiskt. Hon hamnade direkt i skottlinjen mellan myteristerna och regeringens förband.
– En militärhelikopter landade på tv-bolagets tak och en grupp kommandosoldater beordrade oss att tömma lokalerna. Men vi stannade och fortsatte att sända tills säkerhetsstyrkorna kom och arresterade kuppmännen.
CNN Türk borde alltså ha betraktats som ”hjältar” av Erdogan. Det var också den kanalen som sände ut presidentens appell mot kuppen från hans gömställe, som avsändes från en mobil med Facetime.
Men det skulle inte dröja länge förrän Ahu Özyurt och kanalens övriga medarbetare var avskedade.
– Det skedde sedan Erdogan tvingat mediekonglomeratet Dogan att sälja sina företag, däribland CNN Türk och tidningen Hürriyet till en regimvänlig ägare, säger Bülent Mumay, som tidigare var chefredaktör för Hürriyets webbtidning.
Han arresterades tio dagar efter kuppen, anklagad för att ha stött Fetö (Fethullah Gülens terroristorganisation), som anses ha legat bakom kuppen. Anklagelsen var absurd – Bülent Mumay var en öppen motståndare till den islamiska Gülensekten, som tidigare samarbetat nära med det styrande partiet AKP.
Han släpptes efter tre dygn i häkte, i brist på bevis.
Nevsin Mengü var nyhetsankare på CNN Türk och skrev krönikor i den lilla tidningen BirGün. Den tidningen var illa utsatt, när chefredaktören dömdes till fem års fängelse sedan han skrivit en artikel där versradernas första bokstäver bildade orden ”Tjuven Tayyip” (syftande på Recep Tayyip Erdogan). Artikeln handlade om korruptionsmisstankar mot presidentens son Bilal Erdogan.
Nevsin Mengü fick sparken från CNN Türk av ett lika bisarrt skäl: Hon nämnde i en sändning att ett möte mellan Trump och Erdogan varat i 23 minuter. Det uppfattades som en pinsamt kort tid, och ansågs därmed nedlåtande mot presidenten.
– Han är extremt känslig för vad journalister säger, allt tolkas som signaler riktade mot honom, vilket gör det riskabelt att säga någonting alls, säger hon.
Bülent Mumay fyller på med ett annat exempel på Erdogans stingsliga och paranoida sida: I ett inslag nämnde han att islamisten Muhammad Mursi hade valts till Egyptens president med 52 procent av rösterna och att han efter att ha störtats dömdes till döden. Det fick Erdogan att gå i taket: Även han blev vald till president med just 52 procent av rösterna, och det uppfattades omedelbart som en maning att göra likadant med Erdogan.

Det kunde ha varit värre; ingen av de tre sitter i fängelse, till skillnad från de 146 turkiska journalister som sitter inspärrade i dag – den högsta siffran i världen.
Alla tre som DN möter för att diskutera pressfriheten i Turkiet har övergått att i huvudsak arbeta för utlandsägda mediebolag som riktar sig till turkisk publik.
På min fråga om hur de tänker på riskerna när de publicerar sig nu – alltså hur stark självcensuren är – svarar Nevsin Mengü att ingen är omedveten om den nya terroristlagen. En paragraf i den lagen gör det straffbart att ge ”indirekt och oavsiktlig hjälp åt terrorister”, och många döms enligt denna gummiparagraf.
– Terroristlagen är klart riktad mot journalister, och det gör alla mer försiktiga, säger Bülent Mumay.
De listar några ämnen som det råder absolut tabu att rapportera om i dagens Turkiet.
Erdogans familj och de anklagelser om korruption och nepotism som länge har cirkulerat, inte minst med tanke på att hans svärson Berat Albayrak har utnämnts till finansminister.
Den kurdiska frågan, där den brutala kampanjen i östra Turkiet och massakrer i Diyarbakir inte nämns någonstans, utom av några små webbsajter.
Den ekonomiska krisen kan inte turkiska medier skriva om. Om den rekordhöga inflationen heter det att ”priserna har uppdaterats”.
Turkiets stöd till terrorgruppen IS i Syrien under ett tidigt skede av konflikten. När tidningen Cumhuriyet för fyra år sedan avslöjade att gränspolisen stoppat en lastbilskonvoj med vapen till de islamistiska rebellerna, avsänd av den turkiska säkerhetstjänsten MIT. De två redaktörerna Can Dündar och Erdem Gul greps anklagade för spioneri och Erdogan krävde livstidsstraff för journalisterna (de släpptes senare efter att författningsdomstolen förklarat gripandet rättsvidrigt).
Inte bara journalisterna själva, utan även deras anhöriga, drabbas av regimens bannstråle och svartlistningar. Makar till arresterade kan inte få arbete.
– När jag greps av polisen efter kuppen spärrades också min fästmös bankkonto, säger Bülent Mumay.
När DN frågar Veysel Ok, en advokat som har specialiserat sig på mediefrågor och pressfrihet, om hur situationen för det fria ordet i Turkiet har förändrats säger han att förtrycket inte är något nytt, men att det har tilltagit kraftigt efter kuppförsöket 2016.
– Skillnaden är att det tidigare nästan uteslutande var riktat mot kurdiska journalister och företrädare för radikala vänstergrupper. Men efter kuppen riktades fokus främst mot tidningar och journalister som var knutna till Gülen. Men vem som helst som uppfattas som oppositionell mot Erdogan kan råka illa ut, säger Veysel Ok, som är medgrundare till pressfrihetsorganisationen Media and law studies association (MLSA).
På organisationens hemsida finns en regelbundet uppdaterad lista över alla turkiska journalister som är inspärrade – häktade eller dömda till fängelse – för att de har utövat sitt yrke på ett sätt som inte makthavarna uppskattar.
– Vi bevakar alla rättegångar som riktar sig mot journalister i Turkiet, säger Veysel Ok.
Han har företrätt flera av Turkiets mest namnkunniga journalister i rättegångar, däribland Deniz Yücel och Şahin Alpay.
Han blev förra året själv åtalad för ”skymfande av det turkiska rättsväsendet”, sedan han i en tidningsintervju sagt att landets domare inte är opartiska och att domstolarnas utslag är förutbestämda.
Den rättsliga processen mot honom är ännu inte avgjord.
En annan variant av kriget mot pressen är att blockera sajter på internet. Sedan 2017 är Wikipedia helt stängt i Turkiet. Även andra publikationer som är i onåd censureras regelbundet. Ett exempel är

sendika.org, som gjorde sig känd som en nyhetsförmedlare under Geziprotesterna 2013. Hemsidan är ett alternativt forum som bevakar kurdiska frågor, kvinnofrågor och andra känsliga teman. Den har blockerats över 80 gånger, men dyker ständigt upp under nya namn, som sendika66.org.
– Ändå produceras journalistik varje dag, vilket visar att det ändå finns journalister kvar. Men hundratals har lämnat landet och flyttat till Europa. Därmed har sociala medier, särskilt Twitter, blivit allt viktigare. Det är också där domstolarna finner ”bevis” för sina anklagelser, där den vanligaste handlar om stöd för terrorism, säger Veysel Ok.
Uppe på terrassen i Besiktas är stämningen pessimistisk.
Nevsin Mengü tror inte att något kommer att ändras så länge den nuvarande regimen finns kvar.
Ahu Özyurt menar att de regeringstrogna medierna går dåligt därför att de på grund av censuren och utrensningarna inte innehåller särskilt mycket information.
– Det enda som skulle kunna hjälpa är att EU-förhandlingarna kom någonstans. Ett totalstopp vore farligt för oss, säger Bülent Mumay.
Men de tre är överens om att Europa inte gör något för att motsätta sig det ökade förtrycket i Turkiet.
– Vilket hyckleri! Européerna vill verkligen ha kvar Erdogan vid makten, eftersom då kan Turkiet hållas utanför EU. På den punkten har de samma intresse som de turkiska religiösa nationalisterna, som är emot allt vad EU står för, inklusive förhatliga saker som gayrättigheter och feminism, säger Nevsin Mengü.

Bakgrund. Flest fängslade journalister i världen
Situationen för det fria ordet i Turkiet försämrades drastiskt efter den 15 juli 2016, då delar av den turkiska militären genomförde ett försök till statskupp och tog kontroll över strategiska platser i Istanbul och Ankara. 249 människor dog i sammanstötningar mellan kuppmakarna och styrkor trogna president Recep Tayyip Erdogan.
Trots att kuppförsöket slogs ned på några timmar fick det långtgående konsekvenser för samhället och politiken. Erdogan stärkte sitt grepp över landet och pressfriheten inskränktes drastiskt. Med hjälp av undantagstillståndet stängde eller övertog regeringen omkring 200 tidningar, tidskrifter, radiostationer och tv-kanaler.
Påstådda kuppmakare, främst misstänkta för att ingå i ett hemligt nätverk som bildats av den islamiske predikanten Fethullah Gülen, rensades ut. Under de knappa tre år som gått efter kuppen har över 180 000 anställda fått sparken eller stängts av från sina jobb inom polisen, militären, massmedierna, domstolarna och skolväsendet – vilket motsvarar en tiondel av Turkiets offentliganställda.
Omkring 70 000 personer har gripits (bland dem 163 generaler och amiraler) och flera hundra journalister. I dag sitter 146 journalister i turkiskt häkte eller är dömda till mångåriga fängelsestraff, i flera fall dubbel livstid, vilket gör Turkiet till världens största fängelse för journalister. "

" Allt djupare klyfta mellan västallierade

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Kommentar
Helgens säkerhetskonferens i München demonstrerade de allt djupare sprickorna i världspolitiken. Särskilt tydlig framstod den transatlantiska klyftan – alltså mellan USA och Europa.

Den årliga säkerhetskonferensen brukar vara ett tillfälle att mäta temperaturen i de internationella relationerna. Om det förr handlade om frost eller töväder mellan Öst och Väst, har det under två år med Donald Trump varit förbindelserna mellan mångåriga västallierade som står på spel.
Frågan är nu snarast i vilken grad – och hur snabbt – relationerna mellan USA och Europa försämras. Det saknas inte ämnen där åsikterna skiljer sig åt: avtalet med Iran om kärnenergi, klimatkrisen, nedrustningsfrågor, frihandeln, synen på Ryssland och vikten av att bevara försvarsalliansen Nato.
I München tycktes motsättningarna cementeras. De ömsesidiga anklagelser som haglade mellan de europeiska och amerikanska företrädarna bådar inte gott för framtiden.
De främsta kombattanterna var Tysklands förbundskansler Angela Merkel och USA:s vicepresident Mike Pence. De lade fram helt motsatta åsikter om hur läget i världen ska hanteras.
Merkel gick till hårt angrepp mot Trumps utrikespolitik, utan att nämna presidenten vid namn, som hon menade har bidragit till det kaos som världen har hamnat i. Hon varnade för riskerna med att upplösa den etablerade säkerhetsarkitekturen – som Trump försöker skjuta i sank – och talade sig varm för såväl ett stärkt Nato som Iranavtalet. Hon ifrågasatte också om det är rätt tid för USA att dra tillbaka sina militärstyrkor från Syrien. Pence, som talade efter Merkel, försäkrade att ”under vår ledning” blir världen en bättre plats. Hans tal bemöttes svalt av den internationella säkerhetspolitiska eliten. När han läste upp en hälsning från president Trump var reaktionen isande tystnad. Därefter krävde Pence i aggressiva ordalag att Europas länder ska följa USA och bryta Iranavtalet för att ytterligare isolera ”mördarregimen” i Teheran.
Eftersom varken EU, Ryssland eller Kina vill riva upp avtalet var det snarast USA som framstod som isolerat vid konferensen.

Michael Winiarski "

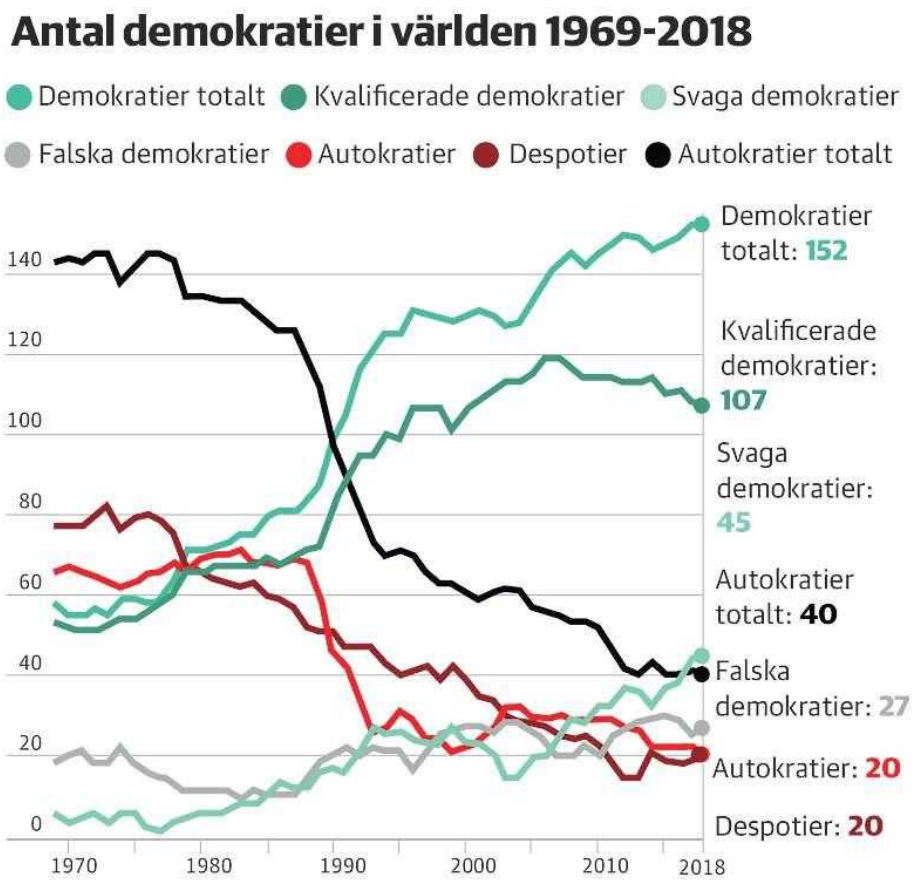

Grafik: Elin Lindwall Källa: Källa: Maxrange/Högskolan i Halmstad.

" Unikt index: Demokratin friskare än sitt rykte

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Att demokratin i världen tappar mark rapporteras med jämna mellanrum. Men med en strikt och konsekvent definition blir bilden lite annorlunda. Under 2018 blev tio länder mer demokratiska och sex mindre demokratiska, visar ett unikt index utvecklat på Högskolan i Halmstad.

Försvagningen av demokratiska institutioner i länder som Ungern, Polen och Turkiet får mycket medial och politisk uppmärksamhet. Detsamma gäller uppsvinget för antidemokratiska krafter och auktoritära tendenser där demokratin inte försvagats på något formellt sätt. Där nämns länder som USA, Italien, Grekland och Frankrike. Den sammantagna bilden är att demokratin i världen mår dåligt. Intrycket förstärks av rapporter från internationella institut som betonar försvagningen av ett antal tidigare starka demokratier.
Det är inte lika känt att antalet auktoritära stater de senaste åren minskat ännu mer. I genomsnitt rör sig inte världens styrelseskick mot mindre demokrati, visar ett omfattande index som tagits fram av statsvetare vid Högskolan i Halmstad.
– Vi glömmer ofta hur världen såg ut tidigare och vilka auktoritära regimer som försvunnit och ersatts med mer fria styren, säger Max Rånge, professor i statsvetenskap, som utvecklat indexet tillsammans med kollegan Mikael Sandberg.
Indexet, Maxrange, bygger på vad som enligt skaparna själva är världens längsta tidsserie över politiska regimer och institutioner. Man

har kartlagt världens alla styren ända från år 1600, och i detalj – månadsvis – från år 1789.
Regimerna definieras i fem huvudkategorier:
Kvalificerad demokrati.
Svag demokrati.
Falsk demokrati (stat med orättvisa val och andra icke-fungerande politiska institutioner)
Autokrati (auktoritär stat med något mått av politiskt ansvars-utkrävande)
Despoti.
Det senaste decenniet har antalet kvalificerade demokratier förvisso minskat med 15, från 110 till 95, men samtidigt har antalet svaga demokratier ökat med 26, från 34 till 60.
Under samma tid har antalet autokratier, båda kategorierna, minskat från 53 till 45 och antalet falska demokratier från 21 till 18.
Det betyder alltså att fler länder har flyttat sig uppåt, mot demokrati, än åt andra hållet, från kvalificerad till svag demokrati. Under 2018 var det tio länder som rörde sig i positiv riktning och sex som rörde sig i negativ riktning.
Max Rånge vill inte förringa det problem som brukar vara i fokus, att kvalificerade demokratier försvagats:
– Nej, men en hel del av de kvalificerade demokratierna för tio år sedan var ganska färska och löpte risk att falla tillbaka. Många hade blivit demokratier på 1990-talet, efter murens fall.
Ryssland lyfts ofta fram som ett land som glidit bakåt de senaste åren. Enligt Max Rånge har landet i själva verket sedan 2003 haft en ganska stabil formell auktoritär nivå.
– Nedgången blir en effekt av att man väger in informella kriterier och subjektiva bedömningar.
I Maxrange definieras Ryssland som auktoritärt.
Donald Trumps USA stämplas av det brittiska demokratiinstitutet EIU som en bristfällig demokrati, och i amerikanska Freedom houses index har supermakten sjunkit sedan 2010, och allra mest 2017.
– Hos oss ligger USA kvar på samma nivå. USA:s demokrati fungerar ju. Men hade en liknande kontroversiell person kommit till makten i ett land med svagare demokrati hade personen haft större möjligheter att påverka, säger Rånge.
Ska man mäta demokrati är det rimligt att definiera den utifrån ordets egentliga och ursprungliga betydelse, ”folkstyre”, tycker han.
– Enligt min mening ska mätningen främst fokusera på kopplingen mellan de politiska ledarna och folket. Hur representativa och legitima är de folkvalda och hur väl det går att ställa dem till ansvar?
– Tonvikten ska läggas på val, politisk konkurrens och politiska rättigheter. Så långt det är rimligt ska demokratibegreppet vara åsiktsneutralt.
Och hur är det då med Ungern, Polen och Turkiet? Jo, de försämringarna är alla överens om. I Maxrange föll Ungern för åtta år sedan från kvalificerad till svag demokrati och efter valet 2018 (med tvekan) ner till falsk demokrati, medan Polen gick från kvalificerad till svag demokrati 2015. Turkiet har på fem år gått från kvalificerad demokrati till falsk.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se "

" Martin Gelin: Amazon betedde sig som om det var för fint för New York

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Ett av USA:s största företag, Amazon, har lagt ner planerna på att bygga ett högkvarter i New York. Beskedet kommer efter högljudda protester från både invånare och lokalpolitiker.

New York.
Under ett års tid har USA:s storstäder tävlat om att locka till sig Amazons nya högkvarter. De lockade med skattelättnader, subventioner och löften om ny infrastruktur, i en process som påminde om globala tävlingar för att få anordna sommar-OS.
Till slut valde Amazon två av de mest välbärgade städerna i USA: Washington DC och New York. Här i New York väckte beskedet högljudda protester från lokalpolitiker och invånare. Högkvarteret skulle ha byggts i ett medelklassområde i Queens, där lokalbefolkningen oroade sig över att Amazons intåg skulle leda till chockhöjningar av boendekostnaderna.
I veckan kom så det överraskande beskedet att Amazon drar sig ur försöket att slå sig ned i New York. Det var inte alls populärt bland lokalbefolkningen i Queens att Amazon krävt skattelättnader på tre miljarder dollar, 28 miljarder kronor. Under demonstrationer utanför stadshuset protesterade tusentals mot att New Yorks invånare skulle subventionera ett av världens rikaste företag.
Men protesterna mot Amazon verkade i grund och botten inte handla om skattelättnader, utan om en gnagande känsla av att det välstånd som dessa företag skapar inte längre gynnar den breda medelklassen.
– Oron över ojämlikhet och gentrifiering har fått märkbara konsekvenser för näringslivet, säger Aaron Renn på konservativa Manhattan institute, till The Atlantic.
I ett New York där vänsterpopulismen snarare än högerpopulismen växer blev Amazon en perfekt politisk måltavla. Det är ett företag som är känt för att ställa så hårda krav på lagerarbetares produktivitet att de måste bära vuxenblöjor då de inte hinner gå på toaletten.
Det blev inte bättre av tabloidrubriker om att Amazons högsta chefer ville bygga helikopterplattor som skulle transportera dem från sina skyskrapor på Manhattan till kontoret i Queens, så att de slipper trängas på tunnelbanan. Amazon betedde sig som om det var för fint för New York. Det slutade med att företaget kördes ut ur stan.

Martin Gelin "

" al-Assad vill inte förhandla

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Syrien. President Bashar al-Assad sa i ett tv-sänt tal på söndagen att han inte kommer att förhandla om landets konstitution och - kritiserar FN:s fredsplaner där man vill ta fram ett förslag till en ny sådan.
FN:s planering för en fredsprocess är välkommen – så länge man respekterar Syriens suveränitet, enligt presidenten. Han hävdar samtidigt att flera av de tjänstemän som valts ut är turkiska agenter.

TT-AFP-Reuters "

" Parter överens om truppförflyttning

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Jemen. Parterna i kriget i Jemen har kommit överens om hur trupper från bägge sidor ska dras tillbaka vid den viktiga hamnstaden al-Hudaydah. Det innebär att en första del av avtalet som nåddes i Sverige i början av december kan börja implementeras.
Fas ett innebär att militära styrkor ska förflyttas från hamnarna i al-Hudaydah-området, samt från områden där det finns anläggningar för humanitär hjälp.

TT-Reuters "

" Tilltänkt FN-ambassadör stoppas

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

USA. Vita huset har dragit tillbaka nomineringen av Heather Nauert som ny FN-ambassadör, efter att det avslöjats att hon anställt en ung kvinna som saknade arbetstillstånd i USA. Nauert ska för tio år sedan ha anlitat barnflickan olagligt. Nauert, som har en bakgrund som programledare på den konservativa tv-kanalen Fox News, var Trumps första val som efterträdare till Nikki Haley som FN-ambassadör för USA.

Washington Post avslöjade nyligen att även Donald Trumps egna företag under flera år anlitat papperslösa och invandrare som saknat arbetstillstånd i USA. Som president har Trump gjort det till en nyckelfråga att utvisa papperslösa och förhindra ny invandring till USA. Vita huset säger att det snart kommer att hitta en ny nominering till FN-ambassadör.

Martin Gelin "

" Netanyahu avstår ministerpost

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Israel. Med bara ett par månader kvar till det israeliska valet meddelar premiärminister Benjamin Netanyahu att han väljer att avstå från sin roll som utrikesminister och lämnar över uppdraget till underrättelseministern Israel Katz. Beslutet kommer efter påtryckningar om att Netanyahu, som även är hälso- och försvarsminister, har för många regeringsposter.

TT-AFP "

" Polens premiärminister nobbar Israel

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Polen. Premiärminister Mateusz Morawiecki ställer in sin planerade resa till Israel. Den israeliska tidningen The Jerusalem Post publicerade citat från Benjamin Netanyahu där han sade att ”polackerna samarbetade med tyskarna” i Förintelsen under andra världskriget. Premiärministern har senare sagt att han blev felciterad. I Polen är frågan om polsk inblandning i den nazityska ockupationsmaktens massmord het. Morawiecki och Netanyahu har haft offentliga ordkrig i frågan tidigare.
Den så kallade Visegradgruppen (Polen, Ungern, Tj
eckien och Slovakien) ska träffas i Jerusalem nästa vecka. Nu åker i stället polske utrikesministern Jacek Czaputowicz.

TT-AFP-Reuters "

" Danska pappor sämst i Norden på att ta föräldraledigt

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

För att få fler fäder att vara lediga med sina barn beslutade EU nyligen att öronmärka två månaders föräldraledighet till vardera förälder. I Danmark, där papporna är sämst i Norden på att ta ut föräldraledighet, väcker beslutet debatt.

Det är sen februarieftermiddag på Vesterbro i centrala Köpenhamn. I en tvårumslägenhet på tredje våningen sprider sig ett öronbedövande ljud när Harald, 1,5 år, häller ut en låda legoklossar över vardagsrumsgolvet. I sovrummet intill bygger storebror Ask, 4, tågbana tillsammans med farmor som är på tillfälligt besök.
I familjen ingår även pappa Mads Fristeen, lärare, och mamma Agnes Johansson, arkitekt och ursprungligen från Skövde. I maj kommer deras tredje barn och precis som vid de tidigare tillfällena planerar de att dela lika på föräldraledigheten, sex–sju månader vardera.
– Det är rätt ovanligt i Danmark. Jag har bara en annan kompis som tagit hälften av föräldraledigheten. Bland många andra bekanta upplever jag att vi delar samma värderingar, alla är för jämställdhet – men när det väl kommer till kritan är det alltid mamman som är ledig större delen av tiden, säger Mads Fristeen.
För honom har det varit en självklarhet att ta hälften av föräldra-
ledigheten.
– Det handlar inte bara om att ha lust att vara hemma. Det handlar också om att man bör göra det för att man vet vad det betyder för relationen till barnen på sikt. Och jag vill inte att Agnes ska vara huvudansvarig, att barnen ska gå till henne först när de behöver hjälp.

Så tror jag det hade blivit om hon hade varit hemma mer med dem, säger han.
Paret brukar möta en del fördomar när de berättar om fördelningen.
– Nu när jag är gravid blir det mycket bebissnack på jobbet. Jag har kollegor som säger ”jaha, då blir du borta i ett år”. ”Nä, ungefär ett halvår, vi brukar dela lika hemma hos oss”, svarar jag. Då kan folk tycka att det är kul att min kille ”vill” det, eller att det är generöst av mig att vilja ge bort ”min ledighet”, säger Agnes Johansson, som vänder sig emot den gängse uppfattningen att mamman ska tycka att det är roligare att vara hemma med barnen.
– Så har det inte varit i mitt fall. Mads har dessutom haft lättare att finna ro och anpassa sig under föräldraledigheten än jag.
○ ○ ○
Danska fäder är sämst i Norden på att vara föräldralediga med sina barn. De tar ut 10 procent av all betald föräldraledighet – att jämföra med isländska eller svenska pappor som tar ut 30 respektive 27 procent.
I genomsnitt tar danska pappor ut 25 dagars föräldraledighet, så kallad ”barsel” per barn, jämfört med mammorna som tar ut 231 dagar.
Men snart kan det bli ändring i statistiken. Detta efter ett EU-beslut som innebär att två månaders föräldraledighet framöver kommer att öronmärkas till vardera förälder.
I Danmark ska de två månaderna tas från de 32 veckor som föräldrarna hittills har kunnat fördela som de själva önskat. Man kan välja att avstå från sina månader, men det kommer inte att vara tillåtet att överföra dem till den andra föräldern – i stället fryser de inne.
Den danska regeringen är starkt kritisk till förändringen. Arbetsmarknadsminister Troels Lund Poulsen, borgerliga Venstre, menar i en intervju med Danmarks Radio att de nya reglerna riskerar gå ut över barnen om pappan väljer att inte ta ut sina två månader. Han anser att föräldrarna själva är bäst lämpade att styra över hur föräldraledigheten ska fördelas.
”Jag tycker att det är en bra idé att män tar mer föräldraledighet. Men förloraren i den nya modellen blir barnet, eftersom det kan innebära att det blir mindre tid med föräldrarna totalt sett. I Danmark har vi skapat ett välfungerande regelverk för föräldraledigheten, som är långt bättre än i andra europeiska länder. Därför ska det inte vara en europeisk affär hur dagarna fördelas.”
Oppositionen är också emot.
– Visst, öronmärkning kan vara ett verktyg för att få fler fäder att ta ut föräldraledighet – men det är inte det enda. De europeiska länderna skiljer sig mycket sinsemellan och jag tror inte på en gemensam modell. Jag hoppas att regeringen nu kommer att arbeta för att få till en undantagsklausul, säger Rasmus Horn Langhoff, ansvarig för jämställdhetsfrågor i danska Socialdemokraterna.
Trots kritiken mot EU-beslutet har de danska politikerna länge varit medvetna om den skeva könsfördelningen i föräldraledigheten. Men medan länder som Sverige, Island och Norge har infört öronmärkt föräldraledighet har man i Danmark i stället initierat informationskampanjer tillsammans med näringslivet om mäns rätt till föräldraledighet.
– Danmark har fastnat i uppfattningen att öronmärkt föräldraledighet är ett tvångsingrepp i individens personliga frihet. Det har lett till att vi har sackat efter medan pappaledigheten i grannländerna har ökat markant, säger Anders Raastrup Kristensen, extern föreläsare vid Copenhagen business school.
Han har skrivit en avhandling om balansen mellan arbets- och familjeliv, och tror att öronmärkt ”barsel” är nödvändigt för att få till en förändring.
– I dag finns det en arbetsplatskultur där det inte är socialt accepterat att män är lediga med sina barn. Men om två månader avsätts till

pappan är det ju väldigt dumt att inte använda dem. Jag tror att det kan leda till ett skifte bland de verksamheter och arbetsgivare där pappaledighet inte är kutym, säger han.
Jesper Lohse, ordförande i den danska barn- och föräldraföreningen Far, är inne på samma linje.
– Det finns inga som helst tvivel om att öronmärkta pappamånader skulle göra skillnad. Samtidigt är det synd och skam att de danska politikerna sitter och diskuterar en minimimodell på EU-nivå – vi borde ha kommit mycket längre än så här. Varför inte införa tre månader direkt, som ni har gjort i Sverige?
Jesper Lohse menar att många danska fäder gärna vill vara lediga med sina barn – men att det är mamman eller arbetsgivaren som bestämmer.
– Fäderna har lagen och rätten på sin sida, men i praktiken är det något annat som sker. Även om arbetsgivaren inte kan säga nej till föräldraledighet finns det många gråzoner, och vi vet att många män mister karriärmöjligheter eller stängs ute på andra sätt om de vill vara föräldralediga, säger han.
Trine Birgitte Hougaard, chefskonsulent på Dansk arbejdsgiver-forening, håller inte med.
– Danska arbetsgivare har inga problem med att papporna tar ledigt med sina barn. Men vi hade gärna sett att de använde sig av den ledighet som de redan har rätt till i stället för att man från politiskt håll ska lägga sig i.
Hon medger samtidigt att det finns en kultur i Danmark som innebär att det är mammorna som tar ut mest föräldraledighet.
– Det måste arbetsgivarna jobba med genom att understödja och informera om rättigheterna. Men vi blir bekymrade när EU går in och begränsar familjernas flexibilitet, det påverkar även arbetsmarknaden, säger hon.
○ ○ ○
Mads Fristeen på Vesterbro var student när han blev pappa första gången. När han skulle vara föräldraledig med andra sonen hade hans anställningskontrakt precis löpt ut. När det nu är dags för tredje barnet har han varit ute i god tid.
– Jag har redan sagt till min arbetsgivare att jag kommer att vara föräldraledig i ett halvår. Reaktionen var inte negativ, utan mer att de blev överraskade. ”Oj, ska du ta så lång tid, men vad gott.”
Agnes Johansson vet att det inte är likadant i alla branscher.
– Jag har hört om män inom arkitekt- och byggbranschen som i princip fått sparken om de velat ta ett halvårs ledighet. Det tror jag att ett lagkrav kan ändra på, det blir lättare att säga att ”det här har jag rätt till”.
Paret tycker det är synd att diskussionen i Danmark har fastnat vid två öronmärkta pappamånader. Själva har de på alla sätt försökt förlänga föräldraledigheten – de har medvetet valt att bo billigt, använt privata besparingar och tagit ut ett mindre belopp av föräldrapengen för att den ska räcka längre.
– I det stora perspektivet känns det bra att ha varit hemma med barnen länge, då gör det inget att man levt på mindre pengar under en kort period i livet. Och jag tror inte att det finns någon man som är så viktig för sitt jobb att han inte kan vara borta några månader, säger Mads Fristeen.

Köpenhamn.
Hanna Grosshög
riksnatverket@dn.se"
"

" Norwegians vd öppnar för att sälja

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Rätt köpare får gärna ta över Norwegian, enligt storägaren och vd:n Bjørn Kjo – Alla bolag på börsen är ju till salu, säger han. Samtidigt räknar han med att bolagets resultat kommer att lyfta under 2019.

– Det som är en förutsättning för mig är att den som går in och köper Norwegian måste vara bra för alla mina medarbetare och alla våra resenärer. Bolaget får inte gå till någon som är dålig. Det är det viktiga för mig, säger Bjørn Kjos.
Den 72-åriga norrmannen är inte bara Norwegians vd, utan också en av grundarna och storägarna i flygbolaget. Tillsammans med sin storebror Tore Kjos och Norwegians styrelseordförande Bjørn Kise äger han via holdingbolaget HBK Invest drygt en fjärdedel av flygbolaget.
– Jag är bara en av ägarna och om de andra ägarna vill sälja Norwegian är jag inte den som säger nej, aldrig i världen, säger Bjørn Kjos.
Kjos bekräftar att flera seriösa intressenter har varit i kontakt med Norwegian för att diskutera en affär, vid sidan av British Airways-ägaren IAG, som tidigare i år förklarade att man inte längre vill köpa bolaget. Denna typ av samtal har dock lagts på is sedan Norwegian i slutet av januari bad om kapitaltillskott från ägarna på tre miljarder norska kronor i en garanterad nyemission.
– Allt sådant måste parkeras, sedan får vi se. Vi gör det som är bäst för kunderna och det som är bäst för aktieägarna, säger Kjos.
Norwegians brakförlust i fjol hänger bland annat samman med höga kostnader till följd av problem med Dreamliner-flygplanens Rolls Royce-motorer och en felsatsning i Norwegians försök att säkra rimliga bränslepriser.
– Vi hade inte varit så långt ifrån att göra vinst om vi inte hade säkrat oljepriset och om vi inte hade haft motorproblemen, säger Kjos.
I ett kompensationsavtal, vars detaljer är hemliga, har Rolls Royce utlovat extra back-up-flygplan under 2019. Kjos räknar med att detta kommer att bidra till att lyfta Norwegians resultat.
Samtidigt ser Kjos en väsentligt mindre risk för att oljepriset ska spöka igen efter fjolårets bokföringsmässiga smäll på cirka två miljarder till följd av en prissäkring på en prisnivå som skulle visa sig vara alldeles för hög.
I affärspressen beskrivs Norwegians läge som en ”finansiell härdsmälta”. The Wall Street Journal har analyserat konkursrisken och konkurrenten Ryanairs vd Michael O’Leary har fått tillfälle att upprepa sin domedagsprofetia om att Norwegian kommer att gå under. Kjos avfärdar detta:
– Så har han sagt i 18 år tror jag, eller 16 i alla fall.
Enligt Norwegian-chefen har bolaget nu nått en lämplig storlek och siktet är inställt på att gå plus 2019.
– 2019 har vi sagt att vi ska vara lönsamma. Nu har vi den produktionsvolym vi önskar och den skala vi vill ha, så nu är det full koncentration på att få det vi håller på med lönsamt. De flyglinjer som inte är lönsamma ska vi lämna, säger han.
Norwegians lånefinansierade och snabba expansion har dock blåst upp nettoskulden till 32 miljarder och bolagets så kallade soliditet närmar sig enligt flera bedömare golvet i avtalen med långivare.
– Vi vill inte vara på sådana nivåer. Det är därför vi nu går ut och hämtar in nytt kapital, säger Kjos.
Men ni är inte nära konkurs?
– Nej, vi är inte i närheten av det.
Kan jag vara säker på att jag får resan om jag köper en biljett?

– Ja, det kan du vara säker på.
För att stärka lönsamheten har Norwegian börjat sälja flygplan och lanserat programmet ”Focus 2019” för att dra ned kostnaderna med två miljarder norska kronor. Avtal med underleverantörer ska förhandlas om och det talas om att knoppa av stora delar av flygplansflottan i ett separat bolag. Men lågprisprofilen kommer bolaget inte att överge.
Så SAS kan inte andas ut?
– Nej, vi har ju väsentligt lägre kostnader än SAS, säger Kjos och utlovar fortsatt prispress.
Men någon ambition att slå ut SAS har han inte.
– Det kommer alltid att finnas utrymme för båda två, om du frågar mig. Och jag har mycket hellre SAS som konkurrent än många andra.

TT "

"Fakta. Aktien störtdök i fjol
Norwegian-aktien kostar i dagsläget knappt 100 norska kronor på Oslobörsen, den lägsta nivån sedan 2012. Den har fallit hårt efter brakförlusten för 2018, beskedet om en nyemission och det faktum att British Airways ägare IAG meddelat att man inte längre vill köpa Norwegian. För tio månader sedan låg kursen på 310 kronor.
Källor: Norwegian, Reuters "

" Torbjörn Petersson: En plikt i Kina att delta i underrättelsearbetet

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Det kinesiska företaget Huawei är redan bannlyst från att bygga ut 5 g-nät i Australien, Nya Zeeland och USA. Nu uppges president Donald Trump av säkerhetsskäl vara på väg att förbjuda all kinesisk teknik i trådlösa nätverk i USA. I Peking kommer det att ses som ett svepskäl för att kunna trycka ned Kinas snabbväxande techbolag.

Det ligger säkert något i den kinesiska kritiken.
År 2019 utmanar kinesiska teknikföretag på ett helt annat sätt än tidigare amerikanska bolag från Silicon valley. Vikten av att dominera på den högteknologiska världsarenan anses ha ökat. Konkurrensen hårdnar.
Enligt sajten Politico hänvisar Trump till framtida cybersäkerhet för att förbjuda all kinesisk telekom-teknik i trådlösa nätverk i USA.
USA misstänker sedan länge att Huawei har möjlighet att spionera för den kinesiska regimens räkning.
Meng Wanzhou – den gripna finanschefen i Huawei som USA anklagar för att ligga bakom brott mot sanktionerna mot Iran – har i Kina blivit sinnebilden för att USA tar till vilka medel som helst för att behålla världsherraväldet inom högteknologi.
Misstankarna om brott mot Iran-sanktionerna går mer än fem år tillbaka i tiden. Hon kan naturligtvis vara skyldig till brott, men varför är det först nu USA vill ställa Meng till svars?
Händelsen med Meng Wanzhou fick hennes far Ren Zhengfei som är Huaweis grundare, att i januari offentligt prisa Donald Trump och

kraftfullt förneka anklagelserna att bolaget spionerar för den kinesiska statens räkning.
Redan i höstas framförde Huawei och ZTE, ett annat kinesiskt techbolag, samma argument i Australien. Det går ut på att den kinesiska lagen inte alls ger Kinas ledning befogenhet att tvinga kinesiska telekombolag att installera bakdörrar och avlyssningsapparatur när de levererar telekomnätverk till andra länder. Huawei har aldrig varit inblandat i underrättelsearbete för någon regering, underströk bolaget.
Oavsett om det stämmer eller inte var det inte just den saken som mest bekymrade Australien när beslutet fattades i somras att utestänga Huawei från att bygga ut 5 g-nätet.
Vad det handlar om är en kinesisk lag som gör det till en plikt för varje medborgare och företag att delta i Kinas underrättelsearbete.
Enligt den australiska tankesmedjan The Strategist var det Kinas nationella underrättelselag från 2015 som låg till grund för avgörandet. Centralt i den lagen är att den gör alla kinesiska medborgare ansvariga för att upprätthålla säkerheten.
”Medborgare i Folkrepubliken Kina, varje statligt organ och de väpnade styrkorna, varje politiskt parti, milisen, företagen, allmänna institutioner och sociala organisationer har alla ansvar för att statens säkerhet bibehålls”, lyder en formulering.
Lagen säger att det är en plikt för kinesiska invånare och företag att delta i underrättelsearbete oavsett geografiska gränser.
I paragraf 7 fastslås:
Varje organisation och medborgare ska enligt lagen, stötta, erbjuda hjälp och samarbeta i arbetet med den nationella säkerheten samt skydda sekretessen i varje nationellt underrättelsearbete de känner till.
I ett tillägg till en lag om kontraspionage från 2017 står i sammandrag att medborgare och organisationer är skyldiga att hjälpa till genom att tillhandahålla faciliteter eller ge annat stöd. Om de vägrar utgör detta en vilja att störa det statliga underrättelsearbetet. (Vilket låter som ett hot om repressalier).
Exakt vad som definieras som underrättelsearbete eller kontraspionage framgår inte, men enligt The Strategist var det hela tillräckligt för att den australiska regeringen skulle se faror i framtiden.
Det styrande kinesiska Kommunistpartiets syn på nationell säkerhet skiljer sig åt från vad demokratier menar med samma begrepp. Klart är att partiets intresse alltid går före lagen i Kina. Vilka förbindelser partistaten Kina har med sina växande techjättar är en annan fråga. Relationen är dunkel, men tycks ha blivit närmare ju större företagen blivit.
Australien drog slutsatsen att även om Huawei har rätt när det hävdar att den kinesiska lagen inte direkt tvingar företaget att installera bakdörrar i nätverk finns det anledning till oro. Risken finns att bolaget i en framtid kan sitta på sådan information som Kommunistpartiet i Peking kräver att få ta del av.
Donald Trump ser ut att ha fler än en anledning att sätta hårt åt Huawei, inte minst den kommersiella. Ett annat skäl är detsamma som Australiens. Han har också uppmanat andra västländer att följa i spåren och Storbritannien, Tyskland, Kanada och Norge är nu några av dem som överväger åtgärder för att stoppa Huawei.
I Sverige saknas lagstiftning för att bannlysa det kinesiska företaget, men energi- och digitaliseringsminister Anders Ygeman har nyligen öppnat för att Sverige bör fundera på att införa möjligheten att kunna stoppa bolag från att bygga ut 5 g-näten.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

" Instagramkonto sätter fokus på influerares ohejdade flygande

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Instagramkontot Aningslösa influencers kritiserar influerare som utan tanke på klimateffekterna flyger kors och tvärs över jorden. DN har intervjuat personerna bakom kontot och ser flygdebatten ta ny fart.

Förra året flög mode- och resebloggaren Angelica Blick lika mycket som 146 personer tillsammans, sett till koldioxidutsläppen orsakade av flygturerna.
Siffrorna är framtagna av Instagramkontot Aningslösa influencers, ett initiativ för att belysa svenska influerares klimatskadliga vanor.
Influencers, eller influerare, är personer med många följare i sociala medier som målar upp bilder av lyckade och framgångsrika liv, ofta med foton från utlandssemestrar i exotiska miljöer. Resorna är i regel sponsrade av turistbyråer och flygbolag.
Förra året chartrade nätbutiken Nelly i samarbete med Gina Tricot ett flygplan och flög ner 200 influerare till Franska rivieran.
Tekniksajten Breakit har granskat några influerares resvanor. Det är en närmast oavbruten jorden runt-parad av sponsrade flygresor. Den enda problematisering som görs från influerarnas håll av det myckna långflygandet till varma länder är att det är så uttorkande för huden, därför tipsas om en sponsrad hudvårdsprodukt för att lösa dilemmat.
En av dem som granskas är Isabella Löwengrip som, förutom att ha rest fyra gånger till Marbella under förra året för att gå på lyxspa, även hann med resor till Moskva, London, Italien, Madrid, London, Paris, Cannes, St Tropez, Nice, Paris, Madrid, London, Milano, Paris, New York, Helsingfors, Verbier, Dubai, New York och Schweiz, skriver sajten.
Löwengrip granskades även av Aningslösa influencers vilket fick henne att svara med ett inlägg på sin blogg där hon förklarar att hon tvärtom är medveten: ”Ni bakom Aningslösa influencers – jag är imponerad över ert engagemang och jag är inte aningslös. Jag har inte bara vetat hur jag ska göra långsiktigt.” Hon erbjöd även klimataktivisten Greta Thunberg att hjälpa hennes bolag att bli mer hållbart.
Det är tydligt att kontot Aningslösa influencers gör avtryck. I skrivande stund har det 50 000 följare och har blivit en maktfaktor i sig självt.
– Att vi får fler följare innebär en extra press på dem vi granskar. De kan inte avfärda oss lika lätt och vi har märkt att några som blockat oss tidigare har avblockerat oss när vi fått större spridning, säger personerna bakom Aningslösa influencers.
De vill vara anonyma och svarar bara på intervjufrågor via meddelanden på Instagram. De beskriver sig själva som två privatpersoner utan kopplingar till organisationer eller politiska partier.
Enligt Casper Törnblom, pr-konsult på byrån 500 Stockholm, finns det flera orsaker till deras växande popularitet.
– Det finns en tydlig konfliktyta, de slår uppåt mot en grupp som många gillar att störa sig på. De är dessutom duktiga på vad de gör, lyfter en aktuell och kritisk fråga och gör sin opinionsbildning spännande och intressant att följa.
Spänningsmomentet, menar han, ligger i att både se hur influerare reagerar på kritik och vem kontot uppmärksammar härnäst. Att det är just influerare man riktar in sig på spelar också roll: deras bilder av ett lyckat liv bygger på att visa upp olika typer av statussymboler. Om symbolerna, som långdistansflygningar, tappar i värde riskerar influerare att förlora sitt existensberättigande.

– Det är så klart en effektiv strategi att, primärt, rikta in sig på de som är mest sårbara och beroende av sitt rykte. Till skillnad från andra ”kändisar” har de flesta ingenting att falla tillbaka på, säger han.
Även tidigare bedrev personerna bakom kontot opinionsbildning om klimatpåverkan, men möttes då av ignorans, blockningar och hatkommentarer från följarna till de influerare man kritiserade. Det blev tröttsamt och ineffektivt, säger de.
– Det finns ingen brist på peppande klimatkonton på Instagram, däremot få som har ett mer direkt tilltal. Vi ville använda denna typ av opinionsbildning för att se hur effektiv den kunde bli. Vi som driver kontot har viss inblick i hur det går att nyttja Instagram för opinionsbildning.
Sedan 1990-talet har antalet utrikes flygresor per invånare i Sverige mer än fördubblats, enligt siffror från Naturvårdsverket. Svenskars livsstil släpper ut åtta gånger mer koldioxid än gränsen för hållbar utveckling, enligt IVL Svenska Miljöinstitutet.
Höstens debatt om flygskam förbyttes dock kring årsskiftet till att i stället handla om klimatapati och cynism. Men med Aningslösa influencers konfrontativa klimatupplysning har diskussionen åter förts upp på agendan. Att rikta in sig på influerare som har större räckvidd än många företag och traditionella medier tror de är effektivt.
– Kan de i sin tur påverka sina följare i positiv riktning kan vi få till vad som faktiskt krävs i den här ödesfrågan, vilket är en snabb attitydförändring kring flygande och andra ohållbara konsumtionsbeteenden.
Vissa menar dock att taktiken drivs av samma mekanismer som ligger bakom digitala drev, att ”hänga ut” personer i offentligheten. Den digitala strategen Brit Stakston säger att det är ett växande samhällsproblem med anklagelser online i syfte att skambelägga någon.
– Uthängningar och misskrediteringar av individer är ett väldigt cyniskt sätt att bedriva opinionsbildning på, säger hon och menar att med växande makt följer även ett ökat ansvar.
– Allt högre häcklande leder till att de som startat kontot får ett större genomslag och fler egna följare. De kan i förlängningen själva sko sig på andras dumheter. Det gäller verkligen att se upp med vems ärenden man springer, även i frågor man känner är viktiga. Kontot Aningslösa influencers kan förhoppningsvis över tid lämna skampålarna och arbeta mer med lösningsorienterade och kunskapsförmedlande klimatinsatser.
Nyligen skrev influeraren Linnea Claesson – som var en av de influerare som flögs ned till Franska rivieran av Nelly och Gina Tricot – ett debattinlägg (Aftonbladet 9/2) om att klimataktivismen nu ”snarare handlar om människor som rusar till för att se kändisar få sig en känga”.
– Om vi ”skammar” eller ej är upp till den som ser våra stories att avgöra. Vi är noga med att föra en saklig och sansad diskussion som grundar sig på utsläppsfakta. Vi uppmanar heller inte till drev, utan tvärtom har majoriteten av de diskussioner vi fört med influencers hållit en hög höjd då våra följare verkar vara duktiga på att formulera sig, säger personerna bakom kontot.
– Under den tid vi varit aktiva har vi noterat att påfallande många influencers tycker att andra ska lösa klimathotet: politiker och företag. Själva vill de inte ta personligt ansvar.
Även Brit Stakson menar att influerare ska svara för sina handlingar och granskas som de makthavare de är.
– Det som saknas helt är analysen av de informella maktsfärer som bildas runt dem och deras nätverk i dag. Särskilt de som arbetar med opinionsbildning. Influencers är till viss del en helt osynlig påverkanskraft kopplade till de frågor de driver med en öppen bakdörr till politiker och beslutsfattare.

Många företag, politiker och intresseorganisationer använder sig av influerare och flirtar med dessa nya opinionsbildare, säger hon.
– Självfallet bör därför influencers också analyseras och granskas utifrån den position de fått som marknadsförare eller påverkare.
Det innebär också att skammen kan fläcka av sig på de företag som har samarbeten med influerare, tror Casper Törnblom.
– Det är möjligt, vi ser redan i dag ett skifte där företag gör mer medvetna val av samarbeten än för, säg, ett eller två år sedan, när många mest betalade för räckvidd. I dag är man mer resultatinriktad och samtidigt känslig för kritik. Då kan de största klimatbovarna förstås drabbas av beröringsskräck från företagens sida.
Men inte alla influerare är negativa till att granskas. Personer som Victoria Törnegren, med 700 000 följare på Instagram, och Peg Parnevik, 240 000 följare, har i sociala medier förkunnat att de nu ska begränsa sitt resande. Influeraren Katrin Brandt, med 420 000 prenumeranter på Youtube, tycker att Aningslösa influencers gör ett bra jobb.
– Ett steg i rätt riktning är att få flygandet att kännas lite pinsamt och otrendigt, rent ut sagt – för är det något influencers är måna om så är det att följa trender. Och detta har Aningslösa influencers verkligen lyckats med i mina ögon. Jag har full förståelse för att de som blir granskade går i försvarsposition och kanske till och med blockerar kontot, för det gör ont att växa som människa, säger hon.
Hon började själv reflektera över sina vanor efter att hon börjat följa Aningslösa influencers.
– Absolut! Jag flyger endast inom jobbet numera, vilket har resulterat i två till sex flygresor om året. Men även det känner jag mig högst kritisk till efter att ha börjat följa Aningslösa influencers. Det är helt enkelt inte värt den påverkan det har på planeten. Det har även gett mig en väldigt dålig smak i munnen när jag ser mina influencerkollegor resa vecka ut och vecka in, helt aningslöst.

Kristofer Ahlström
kristofer.ahlstrom@dn.se "

" Därför är Donald Trumps rådgivare USA:s mest impopulära jude

DN MÅNDAG 18 FEBRUARI 2019

Donald Trumps talskrivare och rådgivare Stephen Miller är en uttalad extremhöger-sympatisör. Jackie Jakubowski porträtterar ett barnbarn till judiska flyktingar som inget har lärt av sin släkts erfarenhet.

President Donald Trumps dotter Ivanka och hennes man Jared Kushner är inte längre ”USA:s mest illa omtyckta judar”. Det är en titel som varje år delas ut av tidningen Forward till en judisk amerikan som landets judar har anledning att skämmas över. Den som förra året förlänades denna tvivelaktiga hedersbetygelse är den 33-årige politiske aktivisten från Santa Monica i Kalifornien, Stephen Miller. På kort tid har han gjort sig känd som en av president Trumps mest lojala hantlangare och en av de mest inflytelserika personerna i Vita huset.
Att dessa namnkunniga personer hamnar på en lista över ”Amerikas mest illa omtyckta judar” har naturligtvis att göra med deras både personliga och politiska koppling till landets president. Det är också ett mått på hur impopulär han är bland USA:s judiska minoritetsgrupp, där opinionen är splittrad efter två år med Trump vid makten.
Paret Jared och Ivanka kan uppfattas som opportunister som, av familjelojalitet eller på grund av ekonomiska intressen, engagerat sig i Donald Trumps valkampanj och senare administration. Men Stephen Miller är inte bara en slug anpassling. Han är en uttalad extremhöger-sympatisör. Redan som collegestudent delade han ut en studenttidning som innehöll hård kritik mot ”politisk korrekthet”, som enligt honom kännetecknade den politiska debatten i USA. Han angrep även

liberalismen, som han menade dominerar universiteten i södra Kalifornien. Han har bjudits in att medverka i konservativa radioprogram där han kritiserat statens maktanspråk och uttryckt sitt stöd för vapenlobbyn. Han kallar sig ”amerikansk patriot”, en omskrivning av ”högerextrem nationalist”.
Stephen Miller chockade många amerikanska judar när han kom ut som en entusiastisk förespråkare för invandringspolitikens ”nolltolerans”, det som i praktiken innebär invandringsstopp och utvisning av illegala invandrare, inklusive deras i USA födda barn. Donald Trump omfamnar dessutom helhjärtat en ideologi som främjar en vision av Amerika som en vit, kristen nationalstat – allt det som många amerikanska judar ser som ett hot mot deras eget välbefinnande.
Som populist appellerar han till de amerikaner vilkas förenklade världsbild ger utrymme åt konspirationsteorier som delar ett samhälle i två grupper: ”folket” och ”eliten”. Steget till ”dolda” krafter, som styr världen, är inte långt. Begrepp som kosmopolit, globalist, Soros, folkets fiender signalerar antisemitism och xenofobi – de är alla kodord för ”judarna”. Stephen Miller tycks trivas bra i miljöer där den typen av uppfattningar anses rumsrena.
Den amerikanske presidenten har visserligen hyllats i konservativa judiska kretsar (liksom av Benjamin Netanyahus regering) för sitt ”stöd till Israel och det judiska folket” när han uppfyllde två symboliska löften från valkampanjen: att flytta den amerikanska ambassaden från Tel Aviv till Jerusalem och att dra sig ur kärnenergiavtalet med Iran. Men många fler har tagit avstånd från hans politik och agerande på hemmaplan där han visat både historielöshet och okänslighet i frågor som berör antisemitism, Vit makt-nationalism, invandring och uppvigling till våld mot politiska motståndare.
Det var Stephen Miller som skrev president Trumps invigningstal efter valsegern 2016 – uppseendeväckande kompromisslöst till innehåll och ton – där han formulerade USA:s nya, mer restriktiva, invandringspolitik.
Tillsammans med den dåvarande republikanske chefsstrategen Steve Bannon och påhejad av Vit makt-extremisten Richard Spencer har han förespråkat en lag som i praktiken innebär ett inresestopp till USA för medborgare i muslimska länder. Miller är också den inom den amerikanska administrationen som ivrigast förordat ”family separation policy”, som innebär att tusentals latinamerikanska invandrare och deras amerikanskfödda barn förklaras statslösa; tusentals har spärrats in i läger vid gränsen till Mexiko, i väntan på utvisning.
Tv-bilderna, som visar flyktingläger med ”olagliga invandrare” och splittrade familjer, väcker obehagliga associationer hos USA:s judiska befolkning, ofta med rötter i Östeuropa och med erfarenhet av förföljelser och diskriminering. Men för Stephen Millers del utgör den mexikanska invandringen bara ett hot – i form av narkotikahandel, gängkriminalitet och trafficking – som måste besegras, med hjälp av en mur eller ett stängsel. Han har till och med använt det tyska ordet ”infest” för att angripa illegala invandrare som ”översvämmar” Amerika. Ordet betyder plåga och ohyra och språkbruket påminner om antisemitisk hatpropaganda i 1930-talets Nazityskland.
Miller, som i Trumps administration fått titeln ”säkerhetspolitisk rådgivare”, har en särskild anledning att förhålla sig till Trumps främlingsfientliga och högerpopulistiska budskap. Hans förfäder flydde till Amerika undan antisemitismen i Belarus i början av förra sekelskiftet. Det var fem år innan USA stängde sina gränser för judiska flyktingar, efter en smutsig ”America first”-kampanj ”mot invandring och för isolationism”.
Hans morbror David Glosser kallar inte utan anledning sin brorson, som formulerat Trumps invandringspolitik, ”en hycklare”: ”Hade släkten Miller inte lyckats få en tillflyktsort i Amerika under pogromerna och Förintelsen i Europa hade Stephen och resten av hans

familj inte funnits i dag/…/ Jag skulle vilja uppmana Stephen att begrunda följande: vad har de marscherande och gapande nazisterna i Charlottesville för planer för sådana som han själv?" (Politico Magazine, 13/8 2018). Och han citerar den amerikansk-judiska poeten Emma Lazarus diktrader ingraverade på sockeln till en staty med Frihetsgudinnan, som möter varje invandrare på väg in mot New Yorks-hamn:
"Give me your tired, your poor, your huddled masses yearning to breathe free."
Det finns ytterligare ett par dussin judiska Trumpanhängare i den amerikanska administrationen som är villiga att stödja en president som inte kan skilja mellan marscherande nazister och antirasistiska demonstranter. Dessa karriärister bryr sig inte om presidentens verbala våld, hans lögner och cynism, förakt mot handikappade och kvinnor, fördomar mot minoriteter. De inbillar sig själva och andra att Trump är judarnas och Israels vän – bara för att han hatar muslimer.
Stephen Miller är dock knappast representativ för den judiska opinionen i USA. Ett flertal judiska företrädare och opinionsbildare har offentligt tagit ställning mot president Trump – senast när tusentals demonstrerade mot hans närvaro vid begravningen av offren för dödsskjutningarna i en synagoga i Pittsburgh. Lokala judiska ledare skrev i ett öppet brev att presidenten inte är välkommen i den av terrorism drabbade staden förrän han fördömt Vit makt-nationalism och rasism.
Alla opinionsundersökningar visar också att en överväldigande majoritet av USA:s judar i senaste valet röstade på Demokraternas presidentkandidat Hillary Clinton, och en opinionsundersökning som gjordes av American Jewish Committee förra sommaren visar att 77 procent av USA:s judar ogillar den nuvarande presidentens politik, medan 21 procent stöder Trump. (Bland den ultraortodoxa minoriteten är dock andelen Trumpanhängare betvingande stor – cirka 90 procent!
I en predikan i höstas – passande nog på jom kippur, den judiska försoningsdagen – sade Neil Comess-Daniels, rabbin i en församling i Santa Monica där Stephen Miller varit medlem, att han uppenbarligen inte lärt sig någonting av sin bar mitsva-undervisning. I den liberala israeliska dagstidningen Ha'aretz skriver Gordon Fellman, sociologiprofessor vid Brandeisuniversitetet i USA, att Trumps politik är ett svek mot grundläggande humanitära principer som definierar Amerika. Jane Eisner, chefredaktör i den amerikansk-judiska publikationen Forward, tillägger: "Han saknar hopp, optimism och generositet – allt det som är motsatsen mot judiska värderingar och erfarenheter. Stephen Miller, du är inte en av oss!"
Även presidenten Donald Trump själv har anledning att påminnas om sin invandrarbakgrund: hans egen farfar kom till Amerika från Tyskland för att slippa militärtjänst, medan hans mor var en "ekonomisk flykting" från fattigdomens Skottland.
De som, likt Trumps, lyckades komma till USA i början av förra seklet gjorde som också dagens invandrare gör: hjälpte sina barn och andra familjemedlemmar att följa efter. Det var "chain migration", anhöriginvandring, som byggde upp det amerikanska mångkulturella samhället.
De nyanlända brottades med samma problem som dagens invandrare: språksvårigheter och dåliga kunskaper om det land som de immigrerat till. Efter fyra år i USA talade Stephen Millers mormor fortfarande endast jiddisch och knappt någon engelska. Hans farfar nekades amerikanskt medborgarskap 1932 efter att ha misslyckats med sitt medborgarskapstest; han förklarades vara för okunnig om vad som på den tiden ansågs vara "amerikanskt".
Familjen Millers livshistoria blev ändå, trots allt, ett exempel på en framgångsrik integration: från fattiga belarusiska invandrare till en "senior adviser" i Vita huset – på bara ett par generationer.

Jackie Jakubowski Jackie Jakubowski är författare och kulturskribent i bland annat Dagens Nyheter. "

" Festar i partyhattar före mötet

DN TISDAG 19 FEBRUARI 2019

Ambassadör Anna Lindstedt träffade den kinesiska affärsmannen vid upprepade tillfällen veckorna innan det kritiserade mötet om den fängslade Gui Minhai på Sheraton i Stockholm. Bilder visar hur ambassadören och affärsmannen äter middag, skålar och umgås under en flera dagar lång resa i Kina.

Det var den kinesiske affärsmannen Kevin Liu som tillsammans med ambassadör Anna Lindstedt förhandlade om frigivningen av den fängslade förläggaren Gui Minhai på Hotel Sheraton i Stockholm.
Kevin Liu driver bolaget MiNiSV Holding och beskrivs som en miljardär med stora intressen i Sverige och med ett stort kontaktnät. Han syns ofta på bild med kända politiker. Under veckorna fram till mötet på Sheraton i Stockholm den 24 och den 25 januari, träffade han Anna Lindstedt ett flertal gånger.
Bilder som tagits av hans affärspartner John Meewella och publicerats på Twitter visar affärsmannen med ambassadören vid en rad olika tillfällen.
Flera bilder är från en flera dagar lång resa till staden Nanjing. Affärsmannen och ambassadören skålar, äter middagar och möts på konferenser.
Några bilder visar ambassadören i partyhatt under firandet av en svensk professors födelsedag.
Det var ambassadör Anna Lindstedt som bjöd in den fängslade förläggaren Gui Minhais dotter Angela till mötet på Sheraton.
Efter avslöjandet om ambassadör Anna Lindstedts delaktighet i förhandlingarna utreds hon av Säkerhetspolisen, misstänkt för egenmäktighet i förhandling med stat. Förundersökningen leds av Riksenheten för säkerhetsmål.
John Meewella, som är bosatt i Finland, har tidigare varit folkbokförd i Sverige och är styrelseledamot i flera svenska bolag. Han var med under mötet på Sheraton men vill inte kommentera varken mötet eller bilderna.
– Jag får inget säga, inga kommentarer, säger han.
Tidigare ministern Kristina Persson (S) var med under en konferens i Peking som ambassadör Anna Lindstedt anordnade i januari och träffade även hon affärsmannen Kevin Liu. Frågan om Gui Minhai togs inte upp då, enligt ex-ministern.
– Jag var lite undrande över vem han var egentligen, han hade starka kopplingar till universitet och forskningsverksamhet samtidigt som han var affärsman, så jag förstod liksom aldrig riktigt. Han var väldigt intresserad av kontakter med Sverige men nämnde aldrig Gui Minhai eller att de skulle komma till Sverige, säger Kristina Persson.
På vägen hem till Sverige hamnade Kristina Persson på samma flyg som affärsmannens partner, John Meewella. Då fick hon veta om det kommande mötet om Gui Minhai.
– Då nämnde de att de skulle ha ett möte. Men inte något närmare om omständigheterna, säger Kristina Persson.
John Meewellas bilder på Twitter visar också den kinesiske ambassadören i Stockholm tillsammans med affärsmannen Kevin Liu och Anna Lindstedt.
Den kinesiska ambassaden har tidigare förnekat all inblandning i mötena.
DN har sökt Anna Lindstedt för en kommentar.

Mattias Carlsson
mattias.carlsson@dn.se "

" Det hemliga mötet blev en Säpo-utredning

DN TISDAG 19 FEBRUARI 2019

Champagne, middag med diplomater och löften om att Gui Minhais friges. DN har kartlagt det hemliga mötet som ambassadören Anna Lindstedt kallade till på hotell Sheraton.

Stockholm, 24 januari 2019:
Angela Gui har kontaktats av Sveriges ambassadör i Peking Anna Lindstedt om ett möte som ska handla om hennes far Gui Minhai, som sitter fängslad i Kina sedan över tre år. Kanske kan mötet leda till hans frisläppande. Angela Gui, som bor i Storbritannien, åker till Stockholm.
Hon kommer att tillbringa större delen av två dygn i slutet av januari, i sällskap med ambassadör Anna Lindstedt och en kinesisk affärsman och hans kompanjon John Meewella. Merparten av mötena är förlagda till hotell Sheraton.
Ett möte inleds som ett samtal om ett konstnärligt samarbete mellan Sverige och Kina. Dit är även två svenska sinologer inbjudna.
Både Torbjörn Lodén, professor i sinologi, och Cecilia Lindqvist, professor och författare, har bjudits in av Anna Lindstedt för att prata om olika samarbeten med en affärsman vid namn Kevin Liu.
Ingen av sinologerna har någon aning om att Kevin Liu har lovat Anna Lindstedt att bistå med större uppgifter.
Torbjörn Lodén häpnar därför när han i hotellfoajén upptäcker Angela Gui, dotter till den fängslade bokförläggaren Gui Minhai. Med sig har hon författaren och samhällsdebattören Kurdo Baksi.
Gästerna förs till en bunkerliknande lokal inne på Sheraton. För att komma in i rummet krävs ett passerkort.
Cecilia Lindqvist beskriver det inledande samtalet som trevligt.
– Men mitt i alltihop kommer Kurdo Baksi och Angela Gui in. Jag har aldrig träffat Angela, men jag känner naturligtvis till den skändliga historien med hennes far, säger Cecilia Lindqvist.
När Kevin Liu, affärsmannen, vill bjuda på middag, och champagne dukas upp, reagerar de svenska sinologerna likadant:
– Jag känner att det här ska jag inte vara med om. Jag måste i väg, säger Cecilia Lindqvist.
Tillsammans med Torbjörn Lodén lämnar hon platsen.
Angela Gui och Kurdo Baksi, som under lång tid har haft kontakt med varandra, är kvar. Baksi beskriver mötet som mycket märkligt.
– De säger att relationerna mellan Sverige och Kina skulle förbättras om medierna tystades. De nämner inte Gui Minhai vid namn, utan kallar honom ”your man”.
Han och Angela Gui reagerar på drinkarna som följs av en middag. Kurdo Baksi får en känsla av att kineserna vill supa honom under bordet.
En av affärsmännen visar Angela Gui ett foto av dem med den kinesiska ambassadören i Stockholm, Gui Congyo. Han erbjuder att ordna ett visum så att hon kan åka och jobba med dem i Kina. Hon tackar nej.
Fredag 25 januari:
Angela Gui får höra att en av affärsmännen åkt till den kinesiska ambassaden för att ”förhandla” om hennes pappa.
Så småningom får hon ett erbjudande: hennes far kan släppas. Som motprestation måste hon lova att inte prata om sin far med medier.
Enligt Angela Gui lovar ambassadör Anna Lindstedt att gå ut i svensk television och uttrycka ånger över turistincidenten i Stockholm och tv-parodin på kinesiska turister i Sverige om Gui Minhai släpps fri.
När Angela Gui börjar ifrågasätta affärsmännen ilsknar de till.
Klockan sju på kvällen lämnar hon Sheraton.
Lördag 26 januari:

Angela Gui kontaktas av en av affärsmännens medarbetare som vill försäkra sig om att hon kommer att hålla tyst. Några dagar senare kontaktar hon utrikesdepartementet för att ta reda på vad de känt till om mötet. Ingenting, blir svaret.
Angela Gui meddelar affärsmännen att hon inte antar deras erbjudande.
Den 13 februari skriver hon om händelserna på sin blogg. Nyheten slår ner som en bomb. UD förnekar till att börja med all kännedom om det hemliga mötet. Efter någon dag modifierar man dock uttalandet och säger att ingen på UD som har med Gui Minhai-fallet att göra har känt till något. UD inleder en utredning men avbryter den när Säpo beslutar sig för att påbörja en förundersökning mot Anna Lindstedt, om egenmäktighet vid förhandling med främmande makt.
Kurdo Baksis intryck av ambassadör Anna Lindstedt har förändrats. Nu kallar han henne naiv, och betraktar henne som olämplig för diplomatiska uppdrag i Sverige.
– Hon känner de här affärsmännen sedan länge. Genom sitt agerande har hon skadat Gui Minhais fall. Jag är väldigt besviken.
DN har sökt Angela Gui.

Marianne Björklund
Sanna Torén Björling"

" Bakgrund.
3 februari: Angela Gui, dotter till den svensk-kinesiske förläggaren som är frihetsberövad i Kina, säger i en intervju med SvD att hon haft ett möte i Sverige med kinesiska representanter gällande sin far.
13 februari: Angela Gui skriver på sin blogg om mötet i Stockholm som ägt rum i slutet av januari på inbjudan av Sveriges Kina-ambassadör Anna Lindstedt. UD säger att man ska utreda Anna Lindstedt.
14 februari: Säpo uppger att man bedriver en förundersökning efter att mötet blivit känt.
15 februari: Utrikesminister Margot Wallström uppger att UD inte hade kännedom om mötet och att man ser väldigt allvarligt på händelsen.
16 februari: UD förtydligar att ingen som arbetar med Gui Minhai-fallet haft kännedom om mötet.

TT "

”Det kan finnas andra personer som är av intresse”

DN TISDAG 19 FEBRUARI 2019

"Åklagare Hans Ihrman, som driver förundersökningen på Riksenheten för säkerhetsmål, säger att ärendet om ambassadörens agerande kom från Säpo till hans bord den 8 februari.

Han valde att inleda förundersökning – något som råkade sammanfalla med medierapporteringen om fallet, men hade ingenting med den att göra, enligt Ihrman.
– Det är rubricerat egenmäktighet vid förhandling med främmande makt, men det kan mycket väl bli något annat under utredningens gång.
Nu ska Ihrman försöka få en bild av ambassadörsuppdraget, om ansvarsfördelningen och försöka ringa in ett persongalleri.
– Flera personer har redan varit ute i media. Det blir en annorlunda situation när man nästan får försöka springa ikapp. Men det kan finnas andra personer som är av intresse.
– Ansvarsfördelningen är en central del. För att kunna säga om någon har överträtt sina befogenheter måste man veta hur den ser ut. När passerar man gränsen? Vi har hört en sida, nu gäller det att se om det finns andra sidor att beakta.

Emma Bouvin
emma.bouvin@dn.se "

"Uppgifter: Nya hot mot Lundin-vittnen

DN TISDAG 19 FEBRUARI 2019

Lundin Petroleums vd och ordförande misstänks för anstiftan till övergrepp i rättssak. Nu kan DN avslöja uppgifter om att personer som vittnat mot oljebolaget fortsätter att hotas.Hoten bedöms vara så allvarliga att flera vittnen beviljats asyl i olika delar av världen, för att skyddas mot förföljelserna.– Det är farligt för mig, säger en av dem som i dag lever gömd till DN.

Oljebolaget utreds sedan 2010 för misstänkt folkrättsbrott. Företrädare för bolaget misstänks för att ha samarbetat med regeringen i dåvarande Sudan för att rensa bort befolkning från områden där olja hittats. Alternativt ska bolaget enligt misstankarna ha känt till det som pågått, men låtit det ske. Över 100 000 har tvingats fly och tiotusentals har dött under rensningen av oljeområdet, enligt rapporter från bland andra FN och Human rights watch.
I augusti avslöjade Dagens Nyheter uppgifter om att vittnen i utredningen trakasserats av personer som sagt sig arbeta för Lundin. Flera personer i Sydsudan och dess grannländer ska ha erbjudits pengar och möjlighet till skolgång för sina barn, mot att de skulle ta tillbaka sina vittnesmål. Vittnena ska även ha blivit förföljda, hotade och utsatta för våld.
En parallell utredning har nu startats om de nya misstankarna och i onsdags kunde DN avslöja att bolagets vd Alex Schneiter och ordförande Ian Lundin har delgivits misstanke om anstiftan till övergrepp i rättssak.
Nu kan DN avslöja uppgifter om att vittnen fortsätter att hotas. Så sent som för en vecka sedan ska nya hot inrapporterats, där ett vittne kontaktats och uppmanats till att ta tillbaka sina uppgifter.

Hoten bedöms vara så allvarliga att FN:s flyktingorgan UNHCR gett flera av vittnena flyktingstatus och en handfull personer har beviljats asyl i länder runtom i världen. DN har haft kontakt med en av dem.
– Jag känner ingen här.
Personen, som vittnat i utredningen mot Lundin, befinner sig i ett land där hen aldrig varit tidigare, långt hemifrån Sydsudan på grund av den potentiellt livsfarliga situationen. Hen berättar att både familjemedlemmar och hen själv sökts upp av personer som försökt få hen att ta tillbaka sitt vittnesmål.
På grund av det rättsliga läget, med den pågående utredningen som ser ut att snart leda till åtal mot det svenska oljebolaget, kan hen inte uppge några uppgifter om vad som hänt – om det hen upplevde då, kring millennieskiftet då hen och hens familj bodde på området där bolaget fått rättigheter till att utvinna olja.
Thomas Alstrand, vice chefsåklagare vid internationella åklagarkammaren i Göteborg, som leder den nya förundersökningen om övergrepp i rättssak, uppger att han varken kan bekräfta eller dementera uppgifterna om att hot mot vittnen pågår kontinuerligt.
– Jag har inte den aktualiteten. Det jag kan säga är att det finns personer som berättat att de varit utsatta för hot och uppmanats att inte vittna i rättegången. Det är det som är brottet. Det handlar om flera personer och det är inte enstaka händelser.
DN har ställt en fråga till Lundin Petroleum om hur man ser på uppgifterna att hot mot vittnen pågår kontinuerligt. Presschefen Robert Eriksson svarar skriftligt:
”Vi ser givetvis mycket allvarligt på de här anklagelserna, som vi anser vara helt ogrundade. Vi noterar också att inga konkreta anklagelser mot vare sig Ian, Alex eller någon annan representant för Lundin framkommit under förhören som hållits eller från annat håll. Vi utgår nu från att åklagaren också tar ställning till den information vi redan har överlämnat till honom i det här ärendet och även undersöker de hot som har riktats mot vittnen och källor på vår sida. Vi har gjort det tydligt för åklagaren att vi tycker att det är korrekt att påståenden som dessa måste undersökas och att vi kommer att samarbeta fullt ut med en sådan undersökning. Samtliga representanter för Lundin som arbetar med att förbereda vårt försvar agerar i enlighet med de högsta standarder och vi ser fram emot att den utredning som pågår visar just det.”

Lisa Röstlund
lisa.rostlund@dn.se"

" **Manifestationer efter antisemitisk attack**

DN TISDAG 19 FEBRUARI 2019

Paris. ”Smutsiga ras! Det här är vårt land! Åk hem till Tel Aviv! Folket kommer att straffa dig!” De hatiska attackerna mot den judiske filosofen Alain Finkielkraut vid en av Gula västarnas demonstrationer i Paris wskakar Frankrike. På tisdagskvällen hålls manifestationer mot antisemitism runt om i landet.

Det var i lördags som den judisk-franske filosofen Alain Finkielkraut klev ur en taxi i 14:e arrondissementet i Paris, när en av proteströrelsen Gula västarnas demonstrationer råkade passera. Några män i gula västar började vråla glåpord.
– Smutsiga sionist! Smutsiga ras! Det här är vårt land! Gud kommer att straffa dig! Folket kommer att straffa dig! skrek en man, vars verbala attack fångades på film.
Den 69-årige filosofen tvingades retirera in på en sidogata.
– Utan polisens ingripande tror jag att de hade försökt slå mig. Det var pogromstämning, sa Finkielkraut, som bland annat blivit känd som en kritiker av multikulturalism.
Mannen på filmen har identifierats och misstänks nu för hatbrott. Men han var inte ensam. Andra hördes skrika förolämpningar som: ”Åk hem till Tel Aviv!”
Frankrikes president Emmanuel Macron har fördömt angreppet och på tisdag kväll har 14 olika politiska partier kallat till gemensamma manifestationer i Paris och andra delar av landet, för att protestera mot de allt fler antisemitiska hatbrotten.
Flera fall av antisemitisk skadegörelse har ägt rum på senare tid. Bland annat har förintelseöverlevaren Simon Veils porträtt klottrats över med nazistiska hakkors.
Det är inte första gången som antisemitistiska slagord hörts under Gula västarnas demonstrationer. Många aktivister i rörelsen tar avstånd från antisemitism, men bristen på struktur och ledare gör att extremister lätt kan delta bara genom att dra på sig gula västar.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

" **Fakta.**
Förra året registrerades 541 hatbrott med antisemitiska förtecken i Frankrike, en ökning med 74 procent jämfört med året innan. "

”<u>När läkaren fick veta att jag har hiv tog han på sig en ansiktsmask</u>”

DN TISDAG 19 FEBRUARI 2019

"I stora delar av världen har man fått bukt med hiv-spridningen. I Ryssland pågår tvärtom en epidemi. En av de mest drabbade regionerna är Irkutsk. DN har besökt den sibiriska staden, där var femtiofjärde invånare bär på hiv.

– Nyligen träffade jag en cancerläkare. När jag sade att jag är hiv-positiv tog han på sig en ansiktsmask.
Snötäckta, sibiriska landskap flyger förbi. Andrej rattar vant bilen medan han talar.
– Jag sade inget. Jag är så van.
I tjugotre år har Andrej haft hiv. När han fick beskedet att han bar på viruset 1996 betraktades hiv som en dödsdom. Själv gick Andrej på heroin och började inte ens ta mediciner förrän år 2008.
Han överlevde. I dag är han drogfri och jobbar i den sibiriska staden Irkutsk med att hjälpa andra narkomaner att bli kvitt sitt beroende. Hiv-viruset hålls i schack med medicin och han lever ett normalt familjeliv med fru och dotter och han driver en egen mekanisk verkstad.
Ryssland har i dag ungefär 1,2 miljoner hiv-smittade, enligt den officiella statistiken. Det innebär cirka 0,8 procent av befolkningen. År 2017 var antalet nya hiv-diagnoser 104 000. Men mörkertalet tros vara stort.
I större delen av världen har man i dag fått ned antalet nya hiv-smittade. I Ryssland är trenden den motsatta.
Världshälsoorganisationen WHO kallar det en epidemi.
Andrej vill inte gå ut med sitt efternamn. Hans 19-åriga dotter vet fortfarande inte om att hennes pappa bär på viruset.
– Okej om jag blir fördömd och diskriminerad. Men varför ska min dotter behöva vara med om det? Jag vill inte att hon ska behöva uppleva hur okunniga folk är om hiv.
En timme senare är vi framme i Tjebogory, en liten by som ligger ett sextiotal kilometer nordväst om Irkutsk. Här har den evangeliska kyrkan byggt ett rehabiliteringscentrum för narkomaner och alkoholister. Över hälften av tjugotalet klienter på rehabiliteringscentret är hiv-positiva. Många har aldrig besökt ett sjukhus innan de kom i kontakt med centret.
Ute på den sibiriska tajgan kryper temperaturen ner till minus 30 grader. Inne i det varma stockhuset sitter klienterna i soffan och samtalar eller lyssnar på föreläsningar via video.
Rehabiliteringen går ut på att man deltar i vardagsarbetet på gården. Man hugger ved, man sköter kon, getterna och hönsen i ladugården. Man gör sina turer i köket, man deltar i gudstjänster och man ber. Hiv är inte i fokus. Det betraktas som en del av livet.
Den vanligaste fördomen om hiv i Ryssland är att det är en sjukdom som bara förekommer bland narkomaner, sexarbetare och homosexuella män. Men i dag är dessa grupper i minoritet. 76 procent av de nya ryska fallen får smittan genom en heterosexuell relation. Sexualundervisningen i ryska skolor har dragits ned till ett minimum. Den äldre generationen är i sin tur ofta okunnig om könssjukdomar.
– En av mina senaste patienter var en 62-årig kvinna som leder en musikteater i en småstad utanför Irkutsk. Hon hade fått smittan av sin man. Jag hade nyligen en 72-årig manlig patient som var mest bekymrad över hur han nu skulle kunna dejta kvinnor, säger Oleg Lajtjenko.
Vi träffar Oleg på hiv-centret i Irkutsk, ett av de få specialsjukhus för hiv och aids som finns i Ryssland. Det nybyggda sexvåningshuset har

allt – egna laboratorier, specialiserade läkare, psykologer, terapeuter, mottagningar för barn och tonåringar.
Oleg Lajtjenko är själv hiv-positiv. I likhet med många personer som jobbar med de här frågorna i Irkutsk är han före detta narkoman och fick sjukdomen under de vilda åren på 1990-talet. Då kunde man, med Lajtjenkos ord, ”köpa heroin på stan lika enkelt som en spårvagnsbiljett”.
I slutet av 1990-talet började droghandlarna sälja flytande opium, som man sålde på gatan till portionspris ur en och samma spruta. Viruset spreds effektivt.
– Drogkurirernas rutt från Afghanistan löper via Irkutsk. Det var så det började, säger Julia Plotnikova som är chefsläkare på hiv-centret i Irkutsk.
När Plotnikova tillträdde som chefsläkare år 2010 var hiv-centret underfinansierat. Byggnaden som vi befinner oss i hade stått halvfärdig sedan 1994. Julia Plotnikova lobbade systematiskt bland guvernörer och folkvalda och lyckades skaka fram pengar för att centret skulle byggas klart. I dag anses hon vara en av Rysslands mest framstående specialister på hiv.
Irkutskregionen är ett av de områden i Ryssland där hiv har spridit sig snabbast. Samtidigt är det i dag ett av de få områden i Ryssland där antalet nya hiv-smittade under de tre senaste åren har gått ned. Det är resultatet av en systematisk informationskampanj.
På stan kör bussar omkring med texten: ”Var femtiofjärde invånare i Irkutsk har hiv. Vad tror du, hur många av dem sitter i den här bussen? Hiv-testa dig.”
– I fjol var antalet smittade 12,5 procent lägre än föregående år. Det är ett tydligt bevis på att informationskampanjerna bär frukt. Nu försöker vi nå mörkertalet ute i regionerna, till dem som lever i förnekelse och inte vill ta medicin, säger Plotnikova.
Effektivt medicinerade hiv-patienter är i stort sett smittfria. Men i Ryssland är det inte ovanligt att hiv-patienter vägrar erkänna att de är sjuka. Stigmat kring viruset är en fruktbar jordmån för de så kallade hiv-dissidenterna – en rörelse som påstår att hiv inte existerar och som Julia Plotnikova jämför med vaccinmotståndarna i väst.
– Det är samma nonsens det handlar om. Det tar i medeltal nio år innan hiv-viruset leder till tydliga symptom. I början känner sig folk normala, och det är lockande att tänka att man inte alls har en sjukdom man uppfattar som skamlig. Nyligen hade vi en hiv-positiv mamma som vägrade ta emot vård och förbjöd oss att vårda hennes nyfödda dotter, som hon ammade och överförde viruset till. Flickan dog i lunginflammation, fem månader gammal.
En av Oleg Lajtjenkos patienter den här dagen är 39-åriga banktjänstekvinnan Olga. Hon fick hiv av sin partner – men insåg det först efter hans död.
– För fyra år sedan dog han i lunginflammation. Han talade aldrig om för mig att han hade hiv. Jag råkade hitta ett intyg i hans pass när ambulansen kom och hämtade honom.
Att Olga också hade blivit smittad anade hon långt före diagnosen.
– Jag blev väldigt sjuk och vägde 32 kilo som minst. Men nu äter jag mina mediciner och mår mycket bättre. Jag är inte arg på honom för det han gjorde. Han bara inte förmådde tala om sanningen för mig.
En förlåtande inställning är inte ovanlig bland ryska kvinnor. Men alla är inte redo att förlåta. 36-åriga Polina smittades medvetet av sin pojkvän år 2016 och drog honom inför rätta. Han dömdes till 2,5 år i fängelse. Men hans advokat hittade ett formellt fel i polisundersökningen och nu måste hela rättsprocessen tas om.
Polina vill inte låta sig fotograferas, inte ens bakifrån. Efter att hennes fall har blivit ett av de mest omskrivna i Ryssland har hon utsatts för hatkampanjer på nätet. När Polinas före detta pojkvän möter henne i rätten hånar och smädar han henne öppet.

– Det finns en uppfattning i vårt samhälle att kvinnor som blir hiv-smittade av män har sig själva att skylla. Jag vet att han har smittat - flera andra kvinnor, men de tiger eftersom de skäms. Det är också därför jag driver det här fallet, säger Polina.
Polina är chef på ett företag och vet hur man försvarar sina rättigheter. Men de hiv-fall som Aleksej Trutnev på organisationen Navigator jobbar med vill helst inte synas alls. I centrala Irkutsk, på andra våningen i ett gammalt stenhus invid torget, ligger Navigator. Det är en organisation som delar ut rena sprutor åt narkomaner och får dem att ta mediciner mot hiv.
– Så gott som hundra procent av narkomanerna i Irkutsk har hiv. De flesta tar inga mediciner, de skäms för att visa sig bland folk. Därför skjutsar vi dem regelbundet till sjukhuset med buss och ser till att de träffar sina läkare, säger Aleksej Trutnev, en av grundarna till Navigator.
Även han är smittad.
– Jag är nummer 130 i hiv-registret. Nu är det långt över 55 000. Och då vet vi inte ens omfattningen av epidemin i hela Ryssland, eftersom myndigheterna inte går till botten med situationen.
Det största problemet, enligt Trutnev, är myndigheternas inställning.
– När en kollega skulle föreläsa om sexualkunskap på en skola sade rektorn att han inte fick säga ordet kondom. Många av de nya hiv-fallen är äldre personer som tittar på tv. De statliga kanalerna borde satsa på upplysning, i stället visar de homofoba inslag och sprider fördomar om aids.
Sedan Ryssland lämnade Globala fonden mot aids 2016 har de lokala hiv-organisationerna kämpat för sin överlevnad. Navigator har nyligen fått 84 000 pund av Elton John-fonden, och dess arbete är säkrat för två år framåt. Hur det ska gå i framtiden vet ingen – en organisation som får bidrag av utländska donatorer kan när som helst klassas som utländsk agent i Ryssland.
– Vi kan få mindre bidrag av presidentens fond, men att dela ut rena sprutor till narkomaner är inget som passar dagens patriotiska ideologi, säger Aleksej Trutnev.
– Våra beslutsfattare talar om framsteg i termer av bnp. Men om ni vill veta vad som egentligen sker i Ryssland – då är hiv-situationen ett mycket bättre mätinstrument.

Anna-Lena Laurén "

"Fakta. Hiv ökar i Östeuropa och Centralasien
Enligt FN-organet UNAIDS är Östeuropa och Centralasien de enda områdena i världen där hiv ökar.
Epidemin har växt med 30 procent mellan 2010 och 2017. 70 procent av hiv-positiva i området bor i Ryssland. Enligt FN spelar Ryssland därför en nyckelroll för att få bukt med epidemin.
Av 2,4 miljoner invånare i Irkutsk med omnejd var 28 808 registrerade hiv-positiva den 1 januari 2019. Det är 1,2 procent av befolkningen, vilket enligt internationell standard är att betrakta som en epidemi.
Sedan 2016 får Ryssland inte längre bidrag från Globala fonden mot aids, tuberkulos och malaria. Det beror på att landet inte längre räknas som fattigt. Det har lett till att organisationer som jobbar med hiv-patienter har mycket svårare att finansiera sin verksamhet. DN

1,2 miljoner ryssar är hiv-smittade, vilket innebär att...
0,8 procent av befolkningen bär på hiv. "

" Gräl om Förintelsen stoppar möte

DN TISDAG 19 FEBRUARI 2019

Ett planerat toppmöte med de fyra så kallade V4-länderna – Polen, Tjeckien, Slovakien och Ungern – i Jerusalem ställs in i sista stund sedan Polen och Israel hamnat i ett gräl om Förintelsen. Den israeliske utrikesministerns kommentar om att ”polacker får i sig antisemitism med modersmjölken” blev till sist för mycket för den polska regeringen.

Irritationen bland polska ledare var redan stor efter att Netanyahu i en intervju förra veckan sagt till en israelisk journalist att ”polackerna samarbetade med nazisterna” under Förintelsen.
Eller vad det så han sa? Den israeliska tidningen Jerusalem Post ändrade sedan sitt citat från ”polackerna” till ”polacker”. En betydelsefull ändring, eftersom den bestämda formen indikerar att det var alla polacker som deltog, medan den andra innebär att vissa gjorde det.

Ingmar Nevéus "

" Puma räddad ur träd

DN TISDAG 19 FEBRUARI 2019

USA. Brandmännen i San Bernardino i amerikanska Kalifornien fick rycka ut på ett ovanligt kisse-i-träd-larm.

Brandmännen anlände till en bostad efter att en ägare sett en puma på en gren omkring 15 meter upp i ett träd i trädgården i helgen, rapporterar BBC
Efter att området säkrats kunde puman sövas och hissas ned till marken. Efter att den undersökts och kvicknat till släpptes den återigen ut i det fria.

TT "

" Linus Larsson: Facebook beskrivs som digitala gangstrar

DN TISDAG 19 FEBRUARI 2019

Det brittiska parlamentets granskning av Facebook och valpåverkan är så dräpande som den kan vara. Facebook kallas ”digitala gangstrar”. DN:s Linus Larsson svarar på tre frågor om rapporten.

1 Vad är det för rapport?
– Det brittiska parlamentets kulturutskott har genomlyst Facebook i relation till valpropaganda, falska nyheter och hanteringen av personuppgifter. Som underlag har utskottet bland annat haft tillgång till beslagtagna, interna mejl från Facebook. En del av dessa har tidigare offentliggjorts.
– Att den släpps just nu är intressant, för det är samma vecka som landets kulturminister Jeremy Wright ska träffa Facebooks vd Mark Zuckerberg, rapporterar The Guardian. Det lät bli ett möte präglat av rapportens stenhårda slutsatser. Rapporten finns att läsa på parlamentets webbplats.

2 Vad är rapportens slutsatser?
– Sammanfattningsvis: Dräpande kritik. Lyssna bara på ordvalet: ”Företag som Facebook får inte tillåtas att agera som ’digitala gangstrar’ på nätet och se sig själva som någon som står över lagen.” Facebook beskrivs närmast som en kriminell organisation.
– Rapporten beskriver också hur Facebook sätter vinsten framför användarnas rättigheter och säkerhet, åsidosätter konkurrenslagar och dataskydd samt banade vägen för Cambridge Analytica-skandalen. Zuckerberg får också kritik rent personligen. Bland annat för att han har vägrat att vittna personligen i Storbritannien, vilket han har gjort i USA och i EU-parlamentet. Utskottets ordförande Damian Collins säger i ett uttalande att Zuckerberg ”misslyckas att visa det ledarskap” som man kan vänta sig av någon i hans position.

3 Vad händer nu?
– Rapportens kritik är så kraftfull att en debatt om någon form av reglering är svår att undvika. Man kan inte likna ett företag vid brottslingar (”digitala gangstrar”) utan att förespråka vidare åtgärder. Det är också värt att notera att kritiken kommer från flera håll, rent politiskt. Collins, som alltså leder utskottet, kommer från konservativa Torys. Samtidigt var Labour snabbt ute och ställde sig bakom rapportens slutsatser.
– Facebook har i sitt svar hållit en defensiv ton och betonar att förändringar redan har genomförts för politisk annonsering som ska göra avsändare tydligare, skapa klarhet om vem som har godkänt den och kräver att de sparas i ett arkiv i sju år. ”Ingen kanal för politisk annonsering är lika transparent”, heter det.

Linus Larsson
linus.larsson@dn.se "

" Helena Lindblad: Därför dröjde det tio år innan den franska hatklubben för mediemän avslöjades

DN TISDAG 19 FEBRUARI 2019

Avslöjandet av hatgruppen Ligue du lol lär inte höja förtroendet för medier i det redan polariserade Frankrike.

Några år innan Facebook såg dagens ljus avslöjade frilansskribenten Mustafa Can ”sändlistan” Elit i DN. Ni minns kanske den slutna, mejlbaserade skvaller- och mobbningscentralen som var full av kända journalister, makthavare och politiker. Som en av redaktörerna minns jag väl vilket rabalder det blev.
Vilken västanfläkt ändå, jämfört med den franska Facebookgruppen Ligue du lol som startades redan 2009 och som avslöjades förra veckan. En sammanslutning av i princip bara manliga journalister med heta poster i den digitala medievärlden och som uppenbarligen ägnat sig åt att inte bara mobba utan hata, förfölja och hota sina offer på nätet.
Om Elitlistan var en lekplats för uttråkade mediemänniskor som ville lajva icke-pk, så känns Ligue du lol på ett helt annat sätt målinriktat ideologisk – vilket också är ett extremt sorgligt tecken på hur samtiden förändrats sedan 2006 när Elitlistan exploderade.
Måltavlorna för Ligue du lol är framför allt kvinnor men också rasifierade och hbtq-personer med flera. Listan över redaktioner där de så kallade *loleurs* kunnat härja i smyg får mig att vilja hoppa i Seine... Les Inrockuptibles, det popkulturella vänstermagasin som jag i princip växt upp med, den anrika, progressiva dagstidningen Libération, nätbaserade franska Slate med flera.
Något av det som chockar mest med kvinnohatet i Ligue du lol är att många medlemmar är så ... unga. Grundaren och frilansjournalisten Vincent Glad – som på senare tid fått mycket uppmärksamhet för sin Gula västarna-bevakning, är 33 år.
Nu tävlar alla de namngivna tidningarna om att ta avstånd från kollegor som varit med i gruppen och berätta hur mycket de avskyr kvinnohat, rasism, homofobi och antisemitism. Känns inte helt trovärdigt, om man säger så.
Men den stora frågan är förstås varför det tog 10 år att vädra ut den här stanken? Slate (vars redaktionschef var med i gruppen, men får behålla jobbet för att han var ”passiv”) konstaterar i en lång krönika att männen tryggt satt tillsammans i maktens centrum, medan deras företrädesvis kvinnliga offer var ensamma och ofta utan fasta jobb. Därför vågade de inte skrika tillräckligt högt för att höras, förrän äntligen Libérations grävgrupp Checknews gjorde det fotarbete de borde gjort för åratal sedan. Förtroendet för medierna, och eliterna, lär dock inte direkt bli bättre i det redan polariserade Frankrike.

Helena Lindblad
helena.lindblad@dn.se"

" Bernie Sanders måste vinna minoritetsväljare inför valet

DN ONSDAG 20 FEBRUARI 2019

Analys. Socialisten Bernie Sanders kandiderar för att bli president 2020. 77-åringen slår mynt av samma missnöje som gynnade Trump. Frågan är Sanders kan locka tillräckligt många minoritetsväljare.

Han kallas "tokige Bernie" av presidenten.
Själv beskriver han sig som "demokratisk socialist".
Att Bernie Sanders kandiderar inför valet 2020 överrumplar få. Efter förlusten mot Hillary Clinton 2016 har 77-årige Sanders oförtröttligt kampanjat vidare.
I säckig kostym och med det vita håret på ända har Sanders attackerat den ekonomiska eliten och Donald Trump med samma vresiga hängivenhet som i förra valrörelsen.
Överraskande många fans står kvar vid hans sida. Sanders har fler småskaliga online-finansiärer än alla andra demokratiska kandidater tillsammans – en betydelsefull faktor när Washingtons band till lobbyister och Wall Street ifrågasätts.
Sanders finansiella stöd från gräsrötter särskiljer honom från fältets övriga potentiella manliga utmanare: miljardären Michael Bloomberg, den tidigare borgmästaren av New York, började sin karriär på Wall Street. Joe Biden, Obamas vicepresident, är omtyckt i breda lager men det var hans regering som räddade bankerna under krisen 2008. De representerar den samhällsordning som Sanders vill störta.
Bernie Sanders styrka är hans aura av kärv autenticitet. I valrörelsen kommer han profilera sig som den ursprungliga vänsterkandidaten. Med viss trovärdighet: Sanders har utan tvekan styrt Demokraterna i en mer socialdemokratisk riktning. Hans nyckelfrågor – allmän sjukvård, avgiftsfria universitet, höjd minimilön – är numer standard i partiets vänsterflygel, där energin och den mediala uppmärksamheten för närvarande finns.
Sanders visade att det var möjligt att kalla sig "demokratisk socialist" i USA och fylla arenor med anhängare. Några av de mest lyskraftiga uppkomlingarna i kongressen – som Alexandria Ocasio-Cortez – arbetade för Sanderskampanjen i förra valet. "Crazy Bernie" är onkeln som vägrade ändra på sig och till sist blev fashionabel.
Men inte hos alla. Söderns afroamerikanska befolkning, skeptisk till vita män som lovar stort, förhöll sig kallsinnig till honom. Under 20 procent av den gruppen röstade på Sanders 2016. Men han måste mobilisera minoritetsväljarna för att kunna sparka Trump ur Vita huset 2020, i synnerhet om den nuvarande presidenten skulle behålla greppet om mellanvästerns vita manliga arbetarklass.
Sanders har konsekvent kallat Trump rasist. "Vi tävlar mot en president som är en patologisk lögnare, en bedragare, en rasist, en sexist", sade Sanders på tisdagen. Inte alla kandidater har varit lika konsekvent explicita i sin beskrivning av presidenten. Det kan möjligen gynna Sanders bland väljare som Trump attackerar.
Sanders är en judisk fyrtiotalist uppvuxen i Brooklyn, och även om hans politiska karriär ägt rum i nordliga Vermont bär hans sluddriga frasering och temperament spår av uppväxtmiljön.
Samtidigt är Sanders nästan helt ointresserad av att framhäva sin egen minoritetstillhörighet. Han diskuterar sällan hur den påverkat hans förståelse av landet. När jag lyssnade till honom i en universitetsaula i höstas gick han ut på scenen och muttrade: "Jag orerar väl i tre-fyra timmar och sen kanske det blir en stund över till ett par frågor". Den unga publiken tjöt lyckligt över denna ovilja att "lyssna" och "föra dialog".

Sanders vill “se bortom” politikers “hudfärg, sexuella tillhörighet, kön och ålder”, en hållning som visat sig populär bland väljare som aldrig tvingats reflektera över sin hudfärg eller sitt kön. Det finns besvärande medierapporter om sexuella trakasserier av kvinnor i hans förra presidentvalskampanj, uppgifter som aldrig nådde Sanders eller som han inte tog på tillräckligt stort allvar.

Han kommer att behöva distansera sig från vissa “Berniebrorsor” – manliga anhängare som hatade Hillary Clinton med samma vällust som de älskade Sanders – för att framstå som en president för alla.

Samtidigt finns något befriande över Sanders vägran att slå mynt av sin egen bakgrund.

Vänsterkandidaten Elizabeth Warren, en vän till honom, har fortfarande inte hämtat sig från det misslyckade försöket att skriva in sig själv i den amerikanska ursprungsbefolkningens blodiga historia. Detta via ett komplicerat DNA-test, av alla metoder. Den amerikanska myten säger att alla kan lyckas oavsett urpsprung. Warren gjorde sig mindre när hon försökte göra sig större. Sanders skulle aldrig göra samma misstag.

Trump kommer sannolikt att glädja sig över Sanders kampanj – presidenten älskar att utmåla Demokraterna som ett parti kapat av socialister. Samtidigt möts Trump och Sanders i vissa profilfrågor, som i protektionismen och motståndet mot Irakkriget. Sanders röstade emot räddningspaketet av storbankerna 2008, en uppgörelse mellan Washington och Wall Street som gav upphov till moderna amerikanska populismen. Känslan av att politikerna valde bankchefer på Manhattan framför vanligt folk bidrog till Trumps vinst 2016. Kan en man från Queens född 1946 ersättas av en man från Brooklyn född 1941? Märkligare saker har hänt.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se "

"Fakta. Bernie Sanders

• Bernie Sanders föddes i New York 1941 och växte upp i en polsk invandrarfamilj.

• Har jobbat som snickare, filmmakare och skribent och spelat in en skiva med folkmusik. 1981 valdes han till borgmästare i staden Burlington. 1990 valdes han in i representanthuset som oberoende representant för Vermont. Sedan 2007 är han senator för delstaten.

• Politiskt betecknar han sig som demokratisk socialist, länge den ende i USA:s kongress. Nu har han fått sällskap av bland andra representanthusledamoten Alexandria Ocasio-Cortez som frivilligarbetade för Sanders förra presidentvalskampanj.

• Bland hans profilfrågor finns korruptionsbekämpning, gratis högre utbildning, och att minska de ekonomiska klyftorna i USA.

Källor: TT, Sanders hemsida, Nationalencyklopedin, The New York Times med flera "

" Huawei är inget trivialt hot

DN ONSDAG 20 FEBRUARI 2019

Ingen ska ha några illusioner om Trumpadministrationen. Presidenten är en övertygad protektionist med bisarra uppfattningar om handel. Han funderar som bäst över om USA av ”nationella säkerhetsskäl” ska införa importtullar på bilar från sina nära allierade i Europa.

Däremot har amerikanerna rätt i att det ekonomiska hotet från Kina måste tas på allvar. Stölderna av patenträttigheter och de massiva subventionerna till statliga exportkoncerner är verkliga.
Den framväxande stormakten är inget vanligt land. I världens största diktatur håller sig Kommunistpartiet med en repressiv övervakningsstat utan motstycke sedan Stalin. Förhoppningarna om att ekonomisk utveckling skulle ge Kina mer demokrati har grusats. Tvärtom dras tumskruvarna ständigt åt.
Alla storföretag måste följa partiets vilja. Lagen tvingar dem att hjälpa till och dela information. Ingen kan sätta kunden före Xi Jinping.
Det är ingen slump att telekomjätten Huawei har hamnat i det amerikanska kikarsiktet. Mobilnät och trådlösa system möjliggör avancerat spioneri och sabotage. USA har stängt ute Huawei och försöker pressa andra västländer att porta kineserna från utbyggnaden av nästa generations teknik,5g. Australien och Nya Zeeland har redan gjort det.
Även inom EU har oron för Kina växt. Många överväger ett stopp för Huawei i 5g-näten, men Frankrike och Tyskland är tveksamma. I veckan framkom att det brittiska underrättelseväsendet anser att det visst går att hantera riskerna med kinesisk utrustning.
Några bevis för att Huawei skulle ha planterat lömska spionprogram sägs inte finnas, men går det att försäkra sig mot det? De ofantliga mängder elektroniska komponenter som tillverkas och monteras i Kina för västliga varumärken kanske inte heller är helt ofarliga. Men att slå sönder internationella leverantörskedjor kan stå alla dyrt.
Hur ska då Sverige ställa sig? Önskvärt vore om USA, EU och Japan drev samma linje, eftersom de står starkare tillsammans mot Kina. Men varje land måste också förbereda sig på att om nödvändigt utesluta Huawei, annars åtminstone minimera dess manöverutrymme. Risken är att 5g försenas, och att det kostar pengar för europeiska företag inklusive Ericsson. Men detta är inte enbart en ekonomisk fråga, utan kan vara avgörande för den nationella säkerheten. Till skillnad från amerikanska bil- och ståltullar.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se 2

" Rysslandsexpert: ”Vi måste inse att Kreml vill oss illa”

DN ONSDAG 20 FEBRUARI 2019

Det går inte att få bättre relationer med Ryssland förrän västledarna inser att Putin-regimen är i ständig konfrontation med väst. För att undvika nya krig i Europa måste Sverige och andra länder sätta hårt mot hårt. Diagnosen och receptet kommer från den brittiske Rysslandsexperten Keir Giles.

Ämnet är högaktuellt eftersom den svenska försvarsberedningen nu förbereder en helomvändning av Sveriges försvarspolitik. Det sker med hänvisning till ett alltmer auktoritärt och upprustat Ryssland.
Kan ett starkare svenskt försvar provocera Ryssland?
– Det kommer inte att provocera Ryssland, de anser sig redan vara i konfrontation. De är snarast smått förundrade över att andra länder inte inser detta och vidtar åtgärder för att försvara sig, svarar Keir Giles.
Han är Rysslandsexpert vid den brittiska tankesmedjan Chatham House och ger i dagarna ut boken ”Moscow Rules”. Den är till ”för alla som inte kan förstå varför Ryssland och dess ledning beter sig som de gör”.
Giles tes är att Ryssland inte – som Storbritannien och Frankrike – accepterat förlusten av sitt imperium.
I stället har Putin-regimen hos ryska folket piskat upp en nationalism som varit djupfryst under det kalla kriget. Nationalismens mentala karta är det ryska imperiet 1914. Då låg Ukraina, Polen, Estland, Lettland, Litauen och Finland under ryskt styre.
– Var gränsen går för territoriet som borde tillhöra Ryssland har alltid varit flexibelt i ryskt tänkande. Vi har talat med ryska generaler som anser att dessa länder borde vara under rysk kontroll. Det betyder inte att de ska invaderas och betvingas militärt. Man kan använda informationskrigföring och omstörtande verksamhet, säger Keir Giles.
I Rysslands informationskrig in- går cyberkrig med stulna mejl, för-falskningar, kampanjer på sociala medier och propaganda. Målet är att så split och splittring som under Brexit-kampanjen, presidentvalet i USA och valen i Tyskland och Frankrike.
– Vi måste inse att Ryssland vill göra oss illa. Vi måste begränsa Rysslands möjligheter att orsaka skada genom att bygga motståndskraftiga samhällen.
Det finns de som skulle säga att du lider av rysskräck?
– Det går inte ens att skriva en resonerande och artig bok som denna, utan att bli beskylld och attackerad för att ha rysskräck. Men jag kan stå ut med att bli kallad alarmist därför att vi varnade i förväg för både Ryssland-Georgienkriget 2008 och Ukraina-kriget 2014, säger Keir Giles.
Han anser att västledarna gång på gång varit alltför optimiska om ett demokratiskt och fredligt Ryssland. Kreml, å sin sida, har tolkat västs dialog med det ryska samhället som ett hot mot sin regim.
– Rysslands konflikt med väst är självförvållad. De förmedlar bilden av att Nato och resten av världen ställer sig i kö för att attackera - Ryssland – vilket är helt malplacerat. Ryssland sprider också bilden av att det är ett speciellt land, för vilket normala regler inte gäller, säger Keir Giles som anser att omvärlden måste markera hårdare för skydda Rysslands grannländer.
– Att rätt hantera relationen med Ryssland kommer att bli dyrt, - besvärligt och kräva investeringar i den egna försvarskapaciteten och i samhällenas motståndskraft. Inget av detta är populärt när det ska in i budgeten, säger Keir Giles.
Sverige har fördömt Rysslands agerande men vill också ha en dialog?

– Dialog med Ryssland är nödvändigt, men än viktigare är vad som verkligen sägs. Vi måste sätta fasta gränser för deras uppförande och inte låtsas att det finns gemensamma intressen där det inte finns några. ”Vi måste begränsa Rysslands möjligheter att orsaka skada genom att bygga motståndskraftiga samhällen”, säger Rysslands-experten Keir Giles.

Mikael Holmström
mikael.holmstrom@dn.se"

"Fakta. Keir Giles och Chatham House
Keir Giles bodde i början av 1990- talet i Ryssland. Han arbetade bland annat för BBC och anses vara en av de ledande internationella experterna på Ryssland. Han leder Conflict Studies Research Center och deltar också i Rysslands- och Eurasia-programmet vid Chatham House.
Chatham House är en ansett brittiskt, oberoende, institut grundat 1926. Dess forskning har privata och offentliga finansiärer, däribland den svenska regeringen. "

" Tiotusentals i protest mot växande antisemitism

DN ONSDAG 20 FEBRUARI 2019

Tiotusentals fransmän gick på tisdagskvällen ut på gator och torg för att protestera mot den växande antisemitismen i landet.
– Efter allt det som hänt på senare tid känner jag mig inte längre trygg, säger 29-åriga pedagogen Laurine Martin.

Paris.
Omkring hundra gravar skändades natten till tisdagen på den judiska kyrkogården i staden Quatzenheim i östra Frankrike. Nazistiska symboler sprejades på gravarna och på grindar runt kyrkogården.
– De som gjort det här är inte värdiga att tillhöra republiken, och republiken kommer att straffa dem, sa president Emmanuel Macron när han besökte kyrkogården, bara några timmar före kvällens manifestation.
Ett tiotal partier från hela det politiska spektret hade sedan tidigare manat till en manifestation mot de antisemitiska hatbrotten, som förra året ökade med 78 procent i Frankrike. Totalt registrerades 541 hatbrott med antisemitiska förtecken – och under 2019 har trenden med allt fler hatbrott fortsatt.
Enbart de senaste veckorna har en rad porträtt av förintelseöverlevaren Simone Veil vandaliserats med hakkors, det tyska ordet ”Juden” har sprejats med gul färg på ett av bagerikedjan Bagelsteins fönster och i fredags greps ett par tonåringar sedan de avfyrat skott med ett luftgevär mot en synagoga i Parisförorten Sarcelles.
– Jag är här för att visa att vi är många fransmän som upprörs över detta, och att vi ser det som angrepp inte bara på judar, utan på själva

republiken. I den förort där jag är lärare upplever jag att hatet växer – och det sker till följd av ett möte mellan fördomarna som en del muslimer bär på och vänster- och högerextremister. För mig blev droppen angreppet på Alain Finkielkraut, det är därför jag är här i dag, säger den 56-årige filosofiläraren Eric Deschavanne.
Den kände judisk-franske filosofen Alain Finkielkraut klev i lördags ur en taxi i 14:e arrondissementet i Paris, när en av proteströrelsen Gula västarnas demonstrationer råkade passera.
Några män i gula västar kände igen honom.
– Smutsiga sionist! Smutsiga ras! Det här är vårt land! Gud kommer att straffa dig! Folket kommer att straffa dig! skrek en man, som en nu misstänkt för hatbrott.
Finkielkraut har tidigare sympatiserat med Gula västarna, men har nu tagit avstånd från rörelsen. Detta trots att många aktivister i rörelsen tagit avstånd från de verbala attackerna, och menar att det inte går att kontrollera vilka som drar på sig gula västar varje lördag.
– Jag kan känna sympati för att man protesterar mot ekonomiska orättvisor. Men den här utvecklingen oroar mig personligen. Det finns ett tusenårigt hat mot judar i det här landet, och efter allt det som hänt på senare tid känner jag mig inte längre trygg, säger den 29-åriga pedagogen Laurine Martin, som är av judisk familj.
Hon är uppväxt i en förort till Paris, och berättar för DN om en ständig kamp för att slippa ta ställning om staten Israel.
– När man säger att man är jude får man alltid svara för Israels handlande, oavsett om man sympatiserar eller inte med regeringen. Det är väldigt tröttsamt och fel, säger Laurine Martin.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

" Nathan Shachar: Så undvek Netanyahu att gå i den nye utrikesministerns fälla

DN ONSDAG 20 FEBRUARI 2019

Analys.
Det israeliska valet den 9 april och det väntade korruptionsåtalet mot Benjamin Netanyahu dikterade hans agerande under de senaste dagarnas bråk med Polen om Förintelsen. Den nye utrikesministern Israel Katz står på språng för att ta över Likud-partiet efter Netanyahu.

Israel Katz segrade i primärvalet häromdagen då listan med Likuds kandidater gjordes upp. Han är en erfaren och hänsynslös maktspelare och han förstod mycket väl att hans drastiska yttrande om polacker – ”de får i sig judehatet med modersmjölken” – skulle spoliera Netanyahus toppmöte.
Netanyahu kunde ha bett om ursäkt för Katz fadäs och bevekat polackerna att komma till Jerusalem. Det var det Katz hade hoppats på, så att Netanyahu framstått som eftergiven och vek, medan Katz profilerade sig som omutlig.
Det är inte första gången Katz gillrar en fälla för Netanyahu. Premiärministern undvek den rutinerat. Netanyahu, vars image och hela valstrategi kretsar kring hans historiska roll som det judiska folkets omutlige försvarare, kunde inte be om ursäkt för Katz sårande ord utan att motståndare inom och utanför Likud skulle använt det mot honom.
Grollet med polackerna, resonerar Netanyahu, kan redas upp efter valet, då ursäkter och kohandel inte betingar samma pris.

Netanyahus nyfunna vänskap med Visegrad-länderna – Ungern, Polen, Tjeckien och Slovakien – är en grundpelare i hans utrikespolitik och har visat sig mycket användbar. I förening med liknande överenskommelser med de baltiska staterna har Netanyahus allians med Visegrad-kvartetten lamslagit EU:s traditionella palestinapolitik. Sedan ett par år agerar EU inte längre i konflikten, vilket uppmuntrat flera israeliska nationalistpartier att kräva annektering av C-området – 61 procent av Västbanken.
Det USA-ledda toppmötet i Warzawa där uppträdet först bröt ut handlade om Iran, inte om Förintelsen. Det blev en stor framgång för Netanyahu – och ett svidande bakslag för USA. De viktiga EU-länderna krävde inför mötet att programmet skrevs om, så att de Iranfientliga punkterna formulerades i allmänna ordalag. Arrangörerna gick med på det, men Bryssel skickade ändå bara underordnade representanter till mötet.
Men Netanyahu satt sida vid sida med en rad arabledare som hittills alltid skött sina kontakter med Israel långt från strålkastarljuset. Dessa bilder är centrala för ett av Netanyahus viktigaste valbudskap: ”Jag har normaliserat relationerna till arabländerna utan att göra några eftergifter till palestinierna”.
Netanyahus kärnväljare applåderar honom i alla väder, men de gemytliga relationerna till Centraleuropas EU-länder har rönt hård kritik från opposition och experter. Nya Förintelse-monument och muséer i Polen och Ungern har planerats i samråd med Netanyahus representanter. Netanyahu har velat framställa detta som realpolitik, men kritiker, bland annat på Förintelsemuséet Yad Vashem i Jerusalem, har anklagat Israels regering för att ha givit tyst samtycke åt historieförvrängningar i flera EU-länder.
Judiska organisationer i Polen och Ungern har också protesterat mot vad de ser som en cynisk inblandning i deras affärer. De menar att det är de, inte Israel, som skall sätta betyg på de egna ländernas agerande förr och nu.
Netanyahu är son till en berömd historiker, men själv är han mer berömd för sina historiska klavertramp. Häromåret, under ett samtal med påven, sade Netanyahu att ”Jesus själv talade ju vårt språk, hebreiskan”. Franciscus rättade honom vänligt: ”Nej, Jesus talade arameiska”.
Häromåret gjorde premiärministern rubriker då han påstod att palestiniernas förste ledare, Amin al-Huseini, var den som övertalat Hitler att utrota judarna, ett påstående som genast sablades ned av kännare.
För Netanyahus del är uppträdet med polackerna en bagatell. Han gör sig redo för sitt livs strid. Mycket snart kommer den israeliska regeringens juridiske rådgivare Avishai Mendelblit, som också fungerar som en sorts riksåklagare, att meddela om åtal väcks mot premiärministern i tre stora mutaffärer.
Netanyahu har redan meddelat att han inte kommer att avgå även om han åtalas, och att misstankarna är en komplott iscensatt av ”pressen” och ”vänstern”. Under sin förtvivlade kamp mot vad som artar sig till mycket svåra åtal har Netanyahu tagit sig allt större friheter. Husfasader täcks av affischer på ledande åklagare och poliser, under rubriken ”Låt inte dem bestämma vem som styr lan det!”.
Alla utom ett par i Likud-partiets ledarskikt misstror och föraktar Netanyahu. Men de sluter mangrant upp bakom honom, eftersom han vinner val åt dem och eftersom de vet att partiets breda lager kommer att straffa den som överger skutan. Men om det skulle bli rättegång av, och om det börjar peka mot en fällande dom, så kommer hans rivaler en dag att frestas ta språnget och vända sig mot honom.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com "

" Nu lanseras Xi Jinpings lilla röda app

DN ONSDAG 20 FEBRUARI 2019

I likhet med Mao Zedong och hans lilla röda har president Xi Jinping lanserat en liten röd app som snabbt seglat upp som den mest populära i Kina. I appen får kineserna sätta sig in i ledarens tankar och följa honom på resor i landet.

Den röda appen, Xuexi, som lanserades av regeringen i början av året har på kort tid fått många användare, visar app Annie, som mäter aktiviteter på mobiltelefoner.
Men så har den också viss draghjälp. Direktiv har gått ut till alla medlemmar i kommunistpartiet att ladda ner appen. Samma uppmaning har gått till statsanställda, anställda vid statliga företag och lärare.
I appen kan användarna följa statliga nyheter, här finns en video-chat och den som vill kan sända pengar till vänner i röda kuvert.
Men det viktigaste, för regeringen, är kanske att användare får en inblick i hur Xi Jinping tänker. Här finns tävlingar där användarna får svara på frågor, om bland annat Xi Jinping. Användarna kan också titta på tv-serier, som om Kinas ”stora revolutionära historia” och följa Xi Jinping på resor i olika delar av landet. En video när han besöker provinsen Hubei visar till exempel studenter, arbetare, soldater och andra invånare som skriker: ”bara genom att studera (Xi) kan vi göra Kina starkt!”.
För en del användare har appen blivit nytt ett pressande moment i vardagen. Varje aktivitet i appen ger användarna ”studiepoäng”. Dessa granskas noga av vissa arbetsgivare som kräver att de ska ha ett visst antal poäng. En användare klagar på Weibo, Kinas motsvarighet till Twitter, att det tar två timmar om dagen för att nå de poäng som krävs av henne.
Lanseringen av appen kan ses som ett sätt att nå ut till yngre kineser. Men den är också helt i linje med kommunistpartiets beslut 2017 om att skriva in i konstitutionen man ska vara ”trogen Xi Jinpings tankar om socialism med kinesiska tecken för den nya eran”.
Xi Jinping betraktas som Kinas mest auktoritäre ledare sedan Mao Zedongs era. Under hans tid som Kinas president har tidsbegränsningen för hur länge en ledare för kommunistpartiet får sitta på sin post tagits bort och Xi Jinping är ordförande för alla landets viktigaste poster.
Att han nu lanserar en app med sina tankar för tankarna till Kinas kulturrevolution då det var mer eller mindre obligatoriskt att äga Maos lilla röda, där citat av Mao samlades. Xi Jinping tycks försöka något liknande i modern form.

Marianne Björklund "

" Trumps nödläge utmanas i domstol

DN ONSDAG 20 FEBRUARI 2019

Sexton delstater utmanar USA:s president Donald Trump i domstol för det nödläge han utlyst för att finansiera bygget av en gränsmur mot Mexiko.

Delstaterna, som leds av Kalifornien, hävdar att det är konstitutionsvidrigt av presidenten att flytta pengar från andra budgetposter till murbygget eftersom det är kongressen som fattar beslut om hur statliga pengar ska fördelas. Att utlysa nödläge för att runda detta och kunna driva igenom ett vallöfte är att överskrida sina maktbefogenheter, resonerar de.
– Han (Trump) vet att ingen gränskris pågår, han vet att nödläget är obefogat och han erkänner att han sannolikt kommer att förlora i domstol, säger Xavier Becerra, Kaliforniens juridiske chef, enligt USA Today.

TT "

"Huaweichefen: USA kommer inte kunna krossa oss

DN ONSDAG 20 FEBRUARI 2019

Huaweis grundare Ren Zhengfei avfärdar trycket från USA i en intervju med brittiska BBC. – Det finns inget sätt som USA kan krossa oss. Världen kan inte lämna oss för att vi är mer avancerade, säger han.

Även om USA övertygar fler länder att inte använda Huawei temporärt så kan bolaget då helt enkelt skala ner sin verksamhet, enligt Ren Zhengfei.
– Även om ljuset släcks i väst, så kommer östern fortfarande att skina. Och om det blir mörkt i norr, så har vi fortfarande syd. USA representerar inte världen. USA är bara en del av världen, säger Ren i BBC-intervjun.
Den kinesiska teknikgiganten, som steg för steg tagit marknadsandelar på mobilmarknaden och utbyggnaden av mobilnät, har den senaste tiden stött på patrull. Länder som Australien, USA och Nya Zeeland har stoppat Huawei från att delta i utbyggnaden av nästa generations mobilnät, 5g, till följd av en oro för bolagets kopplingar till den kinesiska staten.
Farhågorna rör att tekniken skulle kunna användas för spioneri, något som Ren fortsatt kraftigt avvisar. Han säger att så kallade bakdörrar saknas, och understryker att han inte skulle riskera kundernas avsky för något sådant. Han säger sig också ha fått regeringens försäkran i frågan.
Ytterligare ett problem för Huawei och för Ren personligen är att hans dotter, företagets finanschef Meng Wanzhou, hålls kvar i Kanada sedan

USA framfört misstankar om att hon bland annat varit delaktig i att bryta mot Iransanktioner.
– För det första så protesterar jag mot vad USA har gjort. Den här typen av politiskt motiverade handlingar är inte acceptabla, säger han, och tillägger att ärendet om dotterns eventuella utlämning till USA kommer att avgöras i domstol.

TT "

" Tua Forsström. ”Jag går till Akademien som en konfirmand”

DN ONSDAG 20 FEBRUARI 2019

"Tua Forsströms e-post kraschade när det blev offentligt att hon valts in i Svenska Akademien. Alla ville gratulera henne. Hon säger att hon går in i arbetet utan förutfattade meningar om interna maktstrider. – Jag ingår inte i någon inre krets, jag kommer ju från den finländska skogen, säger hon.

Helsingfors.
Tua Forsström har en tatuering på sin vänstra underarm. Hon skaffade den för ett par år sedan. Där står hennes barnbarns smeknamn.
– Jag gick länge och funderade på det här, googlade mig fram till en pålitlig tatueringsstudio och gick förbi där många gånger. Jag var rädd för att gå in, jag tänkte att de skulle skratta åt mig: en äldre tant som vill ha en tatuering. Till slut bestämde jag mig för att det fick räcka och öppnade dörren och klev in. ”Tatuerar ni så här gamla människor?” frågade jag.
Hon drar upp ärmen och visar.
– Killen frågade vems namn det var. Jag sa att det var mitt barnbarns. ”Hon blir säkert jätteglad”, sa han. ”Men hon dog”, sa jag.
Tua Forsström, 71, sitter i sin soffa i Helsingfors och berättar.
– Det fina var att han tog det alldeles lugnt. Han sa att många människor gör så när deras anhöriga dör. Vissa vill tydligen också ha en tatuering om de själva ska dö, säger Forsström.
Vanessa Ramadani dog i leukemi sommaren 2015. Hon var nio år gammal. Tua Forsström vill inte att vi ska ta en bild av tatueringen.

– Nej, det känns fel. Människor kommenterar den förresten aldrig, jag uppfattar det som finkänslighet. Det är en väldigt enkel och rak liten text, nästan som ett fångnummer, säger hon.
I och med att diktsamlingen ”Anteckningar” gavs ut fjol har Tua Forsström pratat mycket om Vanessas död.
– Hur det kändes, hur hemsk sorgen var, det vet alla med liknande erfarenheter. Jag kunde knappt tala, och skriva var uteslutet.
Efter ett tag började Forsström ändå anteckna i ett skrivhäfte.
– Jag skrev brev till henne. Banalt, som schlagertexter ungefär: ”Kom hit, jag längtar efter dig, håll mig i handen”, sådana saker. Jag skrev vad som helst, bara för att det var värre att inte skriva än att skriva, och det hade ingenting med något bokprojekt att göra. Men min förläggare Tapani Ritamäki började höra sig för, lika finkänsligt som envist, och jag började försiktigt arbeta. En vän och kollega hjälpte mig när mitt omdöme brast. Som de flesta författare hade jag varit rädd för det banala men nu struntade jag i det eftersom jag kände att just det banala kunde vara sant, kanske det mest sanna, säger hon.
Jag läser upp ett citat av Anna Hallberg, som höll ett anförande i december när Forsström fick Albert Bonniers stipendiefondspris. ”Har hon ingen skam i kroppen, Tua Forsström, tänker jag. Hur kan hon skriva så ogarderat enkelt.”
– Jo, men just det enkla blev kvar från de där första tafatta anteckningarna. Jag lärde mig att det inte finns något utslitet språk, så länge man kan ladda det och det bottnar i en själv, säger hon.
Tua Forsström bor i Majblomman, ett bostadshus i Helsingfors med seniorlägenheter avsedda för äldre konstnärer. Grannar är bland andra Märta Tikkanen och Christer Kihlman.
När jag ringer för att boka intervjun säger hon att hon är ”alive, just barely” efter de senaste dagarnas uppmärksamhet. Efter att hon fick erbjudandet om att komma och delta i arbetet i Svenska Akademien förra tisdagen har telefonen ringt i ett.
– Hela Svenskfinland verkar vara i extas. Det är ett lyckorus. Min e-post kraschade, och alla mejl kom in med fördröjning. Jag får gratulationer från kända och okända människor. Det är som om det funnits ett uppdämt behov av att såhär handfast bekräftas som en del av det svenska språkområdet, säger hon.
Också den finskspråkiga tidningen Helsingin Sanomat tog upp saken i en ledare i lördags, och skrev att valet visar på en ”känslomässig närhet” mellan länderna.
– En ganska underbar konsekvens av Akademiens gest! Speciellt roligt är det att också så många finskspråkiga varit glada.
Att tacka ja var enkelt, säger hon.
– Om man hade frågat mig i fjol, när det gick till som allra häftigast inom Akademin, då hade jag nog varit tveksam. Men jag menar att Akademien sedan har tyckts hantera läget efter bästa förmåga, man verkar ha idkat en hel del självrannsakan. Och man kommunicerar på ett annat sätt, öppnare än tidigare. Också kompletteringarna av stadgarna gör institutionen betydligt tidsenligare.
Är du inte rädd för att dras in i interna stridigheter?
– Jag kommer in i det här från sidan. Jag ingår inte i någon inre krets, jag kommer ju från den finländska skogen, säger hon.
Skogen – det är Tenala, cirka två timmar västerut från Helsingfors. Tua Forsström är uppvuxen där, på landet, nära skärgården, i ett hus som föräldrarna själva byggde. Nu tillbringar hon långa somrar i huset. En annan finlandssvensk författare, Monika Fagerholm, bor tio kilometer bort.
Det är i det landskapet som stora delar av diktsamlingen ”Anteckningar” utspelar sig. I tysta oktoberskogar, och ”björnmossans tusentals skimrande gröna små stjärnor”.
Men också i Helsingfors, där diktjaget ligger skadad av sorg och lyssnar på ljudet från Mannerheimvägen och räknar ”ambulanser och

får och gnistrande stjärnor och allt i världen som försvinner bort för att bli något annat”.
Tua Forsström får många brev från läsare som säger att diktsamlingen tröstat dem.
– Människor som varit med om något liknande, ofta barn som dött, säger att de upplevt boken som ljus. Och det är något som jag är väldigt glad för.
När man läser Forsströms produktion märker man att det finns en stilmässig konsekvens genom årtiondena. En klassisk dikt ur samlingen ”Snöleopard” (1983) börjar med raderna ”Man simmar aldrig ut i samma vatten. I ljuset väntar natten strax därunder.” Den kunde nästan vara hämtad ur den nya samlingen.
På det sättet påminner hon om en kompositör man vill återkomma till för att uppleva ett visst känsloregister.
– Jag har alltid tänkt att det inte bara är konstnärer som har en egen ton. Det låter på ett särskilt sätt inuti alla människor, säger hon.
Tua Forsström kommer officiellt att tillträda på stol nummer 18 i december i år, då Svenska Akademien håller sin högtidssammankomst. Men hur arbetet rent praktiskt ska gå till är ännu inte helt klart.
– Jag kommer att bo i Helsingfors. Jag hade knappast kunnat tacka ja om kravet skulle ha varit att jag deltog i sammanträden i Stockholm precis varje vecka. Men det här är saker vi diskuterar, säger hon.
Björn Wiman undrade i en kommentar i DN om du är tillräckligt hård. Hur skulle du reagera mot exempelvis vänskapskorruption?
– Jag tror att jag är ganska tuff när det kommer till kritan. Jag är noga. Jag har också fått frågor som ”På vems sida är du?” Som om jag drog ut i fält! Det är ju löjligt. Jag föreställer mig inte alls i det här skedet några ”sidor” att ta ställning till. Jag föreställer mig snarare en arbetsgemenskap med uppgifter som jag ser fram emot. Jag tänker gå dit med öppet sinne, som en… som en konfirmand, säger hon.
Philip Teir philip.teir@gmail.com "

"Tua Forsström.
Är född 1947 i Borgå, Finland, och uppvuxen i Tenala. Hon bor i Helsingfors.
Forsström har bland annat belönats med Nordiska rådets litteraturpris 1998, De nios stora pris 2007, Bellmanpriset 2003 och Pro Finlandia–medaljen 1991. 1992 nominerades hon till Augustpriset.
Hon kommer att efterträda Katarina Frostenson på stol nummer 18 i Svenska Akademien, officiellt den 20 december, på Akademiens högtidssammankomst.
Om sitt kommande arbete i Akademien: ”Jag tror optimistiskt att det ska gå att dela tiden mellan Akademien och mitt eget skrivande.” "

" Susanna Strömquist: En av världens verkliga lyxmakare är död

DN ONSDAG 20 FEBRUARI 2019

Karl Lagerfeld var ett unikum. Sedan han fick in en fot i Paris modevärld som ung på femtiotalet har han skapat fler kollektioner än någon annan – i ett rasande tempo. Som chefsdesigner för Fendi och Chanel, och för den egna kollektionen. Han kunde dessutom titulera sig fotograf, illustratör och filmmakare.

Karl Lagerfeld höll gärna i alla trådar själv och hans tempo var stenhårt in i det sista. Den ena visningen mer spektakulär än den andra. I dokumentärfilmen ”Le jour d’avant” från 2010 säger han med glimten i ögat att hans affärsstrategi alltid har varit att arbeta hårdare än alla andra – för att bevisa deras oduglighet.
Tävlingsinstinkten satt i även efter att han slagit igenom i en talangtävling 1954, samtidigt som generationskamraten Yves Saint Laurent. Först tävlade han med honom. På senare år konkurrerade han med modeskapare som kunde vara mer än ett halvt sekel yngre. Att vara i tiden och att vara först med det senaste var en av Karl - Lagerfelds främsta drivkrafter. Han var bland annat mycket nöjd med att han var den förste designern som vågade sig på ett samarbete med budgetmodekjedan H&M, 2004.
Det har länge varit uppenbart att den åldrade designern inte har haft för avsikt att dra sig tillbaka. Han arbetade in i det sista med Fendis höstkollektion, som är planerad att visas på catwalken i Milano på torsdag. Men det är framför allt positionen som chefsdesigner för Chanel han förknippas med.
Karl Lagerfeld föddes 1933 i Hamburg (eller 1935, eller 1938)... precis som Coco Chanel var han medvetet diffus när det gällde sin bakgrund.
Han tog över som designer på Chanel 1983, tolv år efter att grundaren hade gått bort. Det var då ett otidsenligt varumärke som Karl Lagerfeld lyckades blåsa nytt liv i och göra till ett av yuppieerans favoritnamn. Samtidigt skapade han en mall för återupplivandet av insomnade modehus, som sedan dess blivit standard i modevärlden.
I dag är Chanel ett av världens ledande lyxvarumärken, och under de dryga trettio år som Karl Lagerfeld höll i taktpinnen lyckades han ständigt förnya de få, men väl utmejslade designkoder som han gjorde synonyma med huset. Som Chaneldräkten, den lilla svarta, de tvåtonade skorna, den kviltade axelremsväskan.
Det han lyckades bättre med än någon annan var att odla myten om sin föregångare, samtidigt som han byggde sin egen stjärnstatus. Alltid lika elegant i kritvitt hår, hög vit skjortkrage, slank kavaj, svarta jeans och mörka solglasögon.
När den över 80 år gamla designern för första gången inte gick ärevarvet på den senaste haute couture-visningen för Chanel i slutet av januari var det ett tecken på att allt inte stod rätt till. Frågan om vem som kunde tänkas stå på tur för att ersätta honom, som pågått i åratal, aktualiserades. Under tisdagseftermiddagen meddelade Chanel att valet faller på hans högra hand sedan årtionden, Virginie Viard.
Hon kan glädja sig inte bara åt ett antal tydligt definierade huskoder utan också åt att Karl Lagerfeld redan på 80-talet insåg att haute couturens hantverkskunnande var på utdöende och på ett närmast heroiskt sätt såg till att Chanel investerade i några av de främsta ateljéerna, som i dag för hantverkstraditionen vidare.

Susanna Strömquist "

"Vatikanen anordnar toppmöte om övergreppen

DN TORSDAG 21 FEBRUARI 2019

För första gången arrangerar katolska kyrkan en konferens mot sexuella övergrepp. – Min förhoppning är att folk betraktar det här som en vändpunkt, sade Blase Cupich, Chicagos ärkebiskop, under en presskonerens i Vatikanen.

Rom.
Rader av pedofilskandaler har kommit fram inom katolska kyrkan det senaste decennierna. Inte minst i USA, där bland annat stiftet i Boston fått betala enorma skadestånd till offer. I förra veckan fråntog påven New Yorks tidigare kardinal Theodore McCarrick prästtiteln efter anklagelser om omfattande sexuella övergrepp.
Många övergrepp har rapprterats från Irland, liksom Australien, där kardinal George Pell står inför rätta för att ha begått övergrep och för att ha mörkat många fall genom betalning till offrens familjer.
Påve Franciskus som tidigare uppenbarligen underskattat fenomenet har nu vaknat upp. En av anledningarna är otaliga höga präster som begått övergrepp i Chile.
– Att pedofilskandalerna kommer i dagen nu kan ses som ett sundhetstecken. Äntligen kommer all smuts upp till ytan. Det är bra, säger en person som jobbar i Vatikanen och som vill vara anonym till DN.
I det katolska Italien har präster länge haft ett starkt beskydd. Inte minst kulturellt.
Många familjer vill inte anmäla. Och övergrepp som kommer fram i biktstolen kan inte anmälas utan vidare eftersom prästen är ålagd absolut tystnadsplikt beträffande vad som sägs under själavårdande samtal.
Få präster döms för pedofilbrott. Många brott hinner preskriberas, trots att preskriptionstiden höjts till 20 år.
Till mötet som inleds torsdag 21 februari och varar i fyra dagar kommer cirka 190 representanter från den katolska kyrkan och från 14 orientaliska kyrkor. Det är ordföranden för varje biskopskonferens som åker. Den nordiska biskopsonferensen, där Sverige ingår, representeras av den danske biskopen Czeslaw Kozon.
En utvald skara av omkring ett dussin brottsoffer kommer att vara med på konferensen.
Konferensen som påve Franciskus tagit initiativ till använder inte ordet pedofili. Mötet i Vatikanen går under det mer neutrala namnet: ”Att skydda våra barn”.
På lördag genomförs en demonstration mot de sexuella övergreppen inom Katolska kyrkan.

Peter Loewe
loewepeter@gmail.com "

" Thunberg demonstrerar i Bryssel och Paris

DN TORSDAG 21 FEBRUARI 2019

Klimataktivisten Greta Thunberg, 16, ansluter sig till belgiska skolelevers manifestationer på torsdag. Därefter fortsätter hon söderut och demonstrerar med franska elever i Paris på fredag. Bryssel.

De flamländska tonåringarna Anuna De Wever och Kyra Gantois inspirerades av Greta Thunberg när de i slutet av förra året uppmanade skolelever att varje torsdag strejka för klimatet. Redan vid första manifestationen deltog 3 000 elever.
Sedan dess har rörelsen, ”Youth for climate”, spridit sig till Vallonien, vuxit och fått allt större inflytande på beslutsfattare.
På torsdag förmiddag ska bland andra De Wever, Gantois och Thunberg framträda i Europaparlamentet. Greta Thunberg håller även tal vid parlamentets konferens om civilsamhällets roll inför EU-valet i maj. Efter henne på talarlistan står EU-kommissionens ordförande Jean- Claude Juncker. På eftermiddagen ska Greta Thunberg demonstrera med tusentals andra elever i centrala Bryssel och hålla tal. Efter Bryssel reser Greta Thunberg vidare till Paris för att delta i manifestationer med franska skolelever.

Pia Gripenberg "

" Juncker slår tillbaka mot Orbáns smutskastning

DN TORSDAG 21 FEBRUARI 2019

EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker är måltavla för en ny, statssponsrad kampanj i Ungern. Men nu slår Juncker tillbaka – och kräver att premiärminister Viktor Orbán utesluts ur det europeiska parti där de båda är medlemmar.

”Du har rätt att veta vad Bryssel planerar! De ger migranter bankkort laddade med pensionspengar!”
Så lyder rubrikerna på affischer och i helsidesannonser i ungersk regeringskontrollerad press i dag. Över budskapet syns två leende ansikten. Det ena tillhör George Soros, den ungerskfödde miljardären och filantropen som regeringen gjort till sin huvudfiende. Det andra tillhör EU-kommissionens avgående ordförande Jean-Claude Juncker.
Kampanjen är ett led i förberedelserna inför EU-valet i maj, då Viktor Orbáns högerpopulistiska regeringsparti Fidesz hoppas gå framåt rejält – vilket skulle kunna ge Orbán en informell ledarposition bland Europas nationalister.
Och budskapet är det vanliga, att ”Bryssel” daltar med flyktingar och vill tvinga på länder som Ungern hundratusentals muslimer från Mellanöstern. Denna ondskefulla ”plan” har länge kopplats till Soros, men nu framställs alltså Juncker som hans ”medbrottsling”.
Problemet är att Orbán och Juncker tillhör samma europeiska partigrupp, konservativa EPP, där också bland annat svenska moderater och kristdemokrater ingår.
Många, däribland Juncker själv och svenska moderater, har tidigare ifrågasatt att Orbáns parti hör till EPP. Men stödet från tyska CDU-

CSU har varit avgörande och han har fått stanna kvar. De flesta bedömare tror att Orbán själv vill behålla EPP som plattform i Bryssel, att det ger honom mer tyngd än om han tillhörde någon mer högerextrem, nationalistisk grupp.
I ett tal i Stuttgart på tisdagskvällen gick Juncker – själv kristdemokrat och EPP-medlem – till motangrepp mot Orbán. Den ungerska kampanjen avfärdade han som rena lögner.
– Ungerns konservativa representerar inte på något sätt kristdemokratiska värderingar. Jag anser inte att de passar i EPP.
– De röstade inte för mig i EU-parlamentet. Det gjorde inte yttersta högern heller. Jag minns Marine Le Pen. Hon sa: ”Jag röstar inte på er”. Jag svarade: ”Jag behöver inte era röster”. Vissa röster vill man helt enkelt inte ha, sa Juncker med hänvisning till Orbán.
För att Fidesz ska kunna sparkas ut ur EPP krävs att minst sju partier från fem olika medlemsstater ska sätta i gång en uteslutningsprocess. En sådan process kan nu närma sig. Joseph Daul, EPP:s franske ordförande som tidigare ofta avstått från att kritisera Orbán, kom på tisdagen med ett ovanligt skarpt uttalande på Facebook:
”Jag fördömer Ungerns attacker och grundlösa konspirationsteorier mot ordförande Juncker”.
Samtidigt har Orbán trogna vänner inom EPP, främst bland dem bayerska CSU, men också italienska Forza Italia – Silvio Berlusconis parti – och konservativa i länder som Kroatien och Slovenien.
Källor inom EPP uppger också för sajten EU Observer att Brexit kan vara en anledning att behålla Orbán ”inne i tältet”. De påpekar att förre brittiske premiärministern David Camerons beslut att ta sitt Toryparti ut ur EPP var början till den utveckling som ledde till folkomröstningen om ett EU-utträde.

Ingmar Nevéus "

" Han var nye prästens favorit – utsattes för sexuellt övergrepp

DN TORSDAG 21 FEBRUARI 2019

Alessandro Battaglia var 15 år och den nye prästens favorit. När ungdomsgruppen i församlingen skulle ha övernattning var det plötsligt bara han som var kvar – alla andra gick hem. – Sedan dess är mitt liv helt förändrat, säger han. Det Alessandro var med om är ett av över 800 registrerade fall i Italien där minderåriga har utsatts för sexuella övergrepp inom den katolska kyrkan.

Vi är i Milanos yttersta periferi, en matta av hus och kvarter, där man inte märker var en kommun slutar och nästa börjar.
Efter en dryg timme har vi hamnat i kommunen Rozzano med 40 000 invånare. Det första vi ser är den karaktäristiska gamla kyrkan Sant'Ambrogio med sitt höga klocktorn.
Det var i den kyrkan som den 15-årige Alessandro Battaglia blev offer för ett övergrepp av den nye prästen i församlingen.
I slutet av 2011 kretsade stora delar av Alessandros liv kring kyrkan när skolan var klar för dagen. Det var där han hade sina vänner och sedan någon månad tillbaka även sin flickvän. Gruppen sjöng i kör, läste Bibeln, hade andliga övningar och studerade kristen troslära. Det som kallas katekes.
Nu, sju år senare, träffar vi honom tillsammans med hans mamma, Cristina Balestrini.
Vi ses i mormor Sandras lägenhet, hon är också med vid träffen och visar oss gamla bilder där förre påven, Benedictus XVI, träffar familjen.
– Vi har alltid varit djupt religiösa i vår familj. Det som hänt har därför totalt förändrat livet för oss. Vi går inte längre i kyrkan, säger mamma Cristina.
Tonåringen Alessandro lyftes fram som ett föredöme av den nye prästen som var i 40-årsålden och nyligen utexaminerad. Pojken kom punktligt, var ordningsam och gick att lita på. Alessandro blev snabbt prästens favorit och fick ansvar för ungdomsgruppens aktiviteter.
Kort före julen 2011 fick Alessandro veta att hela ungdomsgruppen skulle sova över i kyrkans fristående lokaler. De skulle ha en retreat och en gemensam tidig morgonmässa. Alessandro berättade om övernattningen hemma och prästen frågade också föräldrarna om tillstånd.
Mamma Cristina har ingen anledning att fundera närmare på saken.
– Varför skulle jag ha sagt nej? Alessandro skulle ha blivit jättearg om vi sagt nej. Vi talar om en femtonåring som skall sova borta tillsammans med andra jämnåriga.
När kvällen kommer och ungdomsgruppen träffas i kyrkan så upptäcker Alessandro att han är den ende som har med sig packad ryggsäck i vilken han lagt allt han behöver för natten. Men han inser inte att prästen har gillrat en fälla.
– När jag upptäckte att jag skulle vara den ende som var kvar var jag närmast stolt över detta! Prästen tyckte att jag var viktigare än alla de andra…
Det slog dig aldrig att han kunde ha andra syften med detta?
– Nej aldrig.
Vad som exakt hände mellan prästen och Alessandro vet bara ett fåtal personer. Alessandro har vittnat i rättegången men endast som skyddat vittne inför en ensam domare. Det rör sig om ett sexuellt övergrepp.
Alessandro är spänd och vill inte eller orkar inte berätta för oss vad som hände den där natten.
Morgonen efter övergreppet följde prästen honom till skolan.

– Plötsligt fick jag ett telefonsamtal från skolan som sa att min son befann sig i ett djupt chocktillstånd, berättar mamma Cristina.
När hon fick möjlighet att prata med Alessandro frågade hon varför han inte hade försökt lämna prästens bostad. Svaret har etsat sig fast i hennes minne:
– Men mamma – jag hade ju lagt min själ i hans händer.
Familjen gjorde ingen polisanmälan.
– Vi var naiva. Vi gjorde en anmälan till församlingens kyrkoherde Carlo Mantegazza och trodde att det skulle räcka. Men utredningen kom aldrig igång. I dag förstår jag att det inte var en slump, säger Cristina som nu engagerat sig i flera organisationer mot övergrepp inom katolska kyrkan.
Lusten att leva varierar och är inte lika stark alla dagar, säger Alessandro som fortfarande går i terapi. Han bekänner att han inte hade den minsta lust att göra intervjun med DN när han vaknade denna morgon.
– Mitt liv är helt förändrat. Men viljan att hjälpa andra människor och få dem att förstå att man kan överleva en sådan här episod är viktigare.
Ett par år efter övergreppet reste Alessandro på weekendresa till Berlin med 250 personer som också utsatts för sexövergrepp. Den resan blev oerhört viktig för honom.
På en mur såg han en lista med 59 namn. Han förstod inte vad det betydde och frågade vilka de var. Han hade svårt att till sig svaret: ”Det är de som inte finns längre”.
I Berlin fick Alessandro den smärtsamma insikten att många av offren tar sig eget liv. Efter denna resa ser han sig själv som en överlevare.
– På min 18-årsdag, en födelsedag som är så viktig att fira i Italien – du är myndig och har fått ditt körkort – låg jag på sjukhus bunden vid sängen eftersom jag försökt ta mitt liv, säger Alessandro.
Polisen kom till sjukhuset för att reda ut vad som hänt. Då berättade Alessandro att han blivit våldtagen av en präst. Polisens besked var tydligt till familjen:
– Antingen gör ni en anmälan, eller så gör vi det.
Så blev övergreppet polisanmält, tre år efter att det inträffat. Församlingen hade inte agerat.
En italiensk präst omfattas inte fullt ut av den italienska statens lagstiftning och har bara en moralisk skyldighet att göra en polisanmälan. Detta regleras av Lateranfördraget, en uppgörelse mellan den italienska staten och Vatikanen från 1929. Den reglerar de två staternas inbördes relationer. Om prästen inte gör en polisanmälan så får han inte ens en reprimand. Däremot skall övergreppet rapporteras till Vatikanen.
I Italien finns över 800 fall registrerade där minderåriga har utsatts för sexuella övergrepp inom den katolska kyrkan.
Prästen som begick övergreppen mot Alessandro blev förflyttad från församlingen efter händelsen men fick istället ansvar för ungdomsverksamhet i hela fyra andra församlingar.
Francesco Zanardi, grundare av nätverket mot övergrepp, Rete Abuso, som stöttar och hjälper offer, har följt Alessandros fall noga.
– Slugt nog så anmälde församlingen inte fallet till Vatikanen vilket är ett allvarligt tjänstefel.
En prästkollega i församlingen mörkade dessutom hela händelseförloppet.
– Men tre år senare var han tvungen att redogöra för det inträffade på Milanos högsta poliskontor, säger Francesco Zanardi.
Påve Franciskus har tidigare betonat att den som saboterar utredningar om pedofilbrott inte ska få vara kvar på sin post. Men i detta fall upphöjde påven 2017 denne prästkollega – som mörkat övergreppet – till biskop.

I rättegången nekade den åtalade prästen till övergrepp, men han medgav lugnt att han delat säng med 15-årige Alessandro som om det skulle vara helt normalt för en präst.
I september ifjol föll domen och domstolen gick på Alessandros vittnesmål och dömde prästen till ett högt straff – fängelse i sex år och fyra månader.
Domen väckte Alessandro ur hans förlamning och den djupa depression som han hamnat i. Han har fortfarande svårt att berätta om vad som hänt utan att bli starkt berörd.
Han jobbar som grafiker och designar reklam. Företaget där han arbetar har ställt upp för honom. Om han en morgon känner sig dålig kan han vara hemma eller komma senare.
– Jag är rädd för att förlora förtroendet för andra människor. Rädd att inte klara av mitt liv. Men jag vill försöka, säger Alessandro.
Hela familjen kommer att åka till Rom i samband med en internationell konferens som inleds i dag torsdag och som är den första som tar upp övergreppen inom katolska kyrkan.
Kommer du att kunna gå vidare?
– Det viktiga har varit att förstå att jag inte är ensam. Att det finns andra som gått igenom samma sak. Det går att leva ett bra liv ändå.

Jacob Balzani "

"Europa splittrat om hur IS-återvändare ska tas emot

DN TORSDAG 21 FEBRUARI 2019

IS kalifat håller på att vittra sönder och europeiska länder står inför utmaningen att ta emot tusentals återvändare – som den brittiska kvinnan Shamina Begum, 19, och hennes barn.
Synen är splittrad på hur IS-anhängarna ska tas emot.

Islamska extremister som reser utomlands för att delta i krig och terror är inget nytt fenomen. Inte heller att de återvänder till sina hemländer. Hur frågan hanterats i närtid förskräcker. På 1980-talet var Afghanistan ockuperat av dåvarande Sovjetunionen. Unga radikala islamister från Mellanöstern och Nordafrika reste till det islamdominerade Afghanistan för att strida mot ”de gudlösa bolsjevikerna”.
När Röda armén drog sig tillbaka ur Afghanistan 1989 återvände många jihadistveteraner till sina hemländer. De tog sin våldstillvända övertygelse med sig. Saudiern Usama bin Ladin grundade al-Qaida. Abu Musab al-Zarqawi åkte hem till Jordanien och lade grunden till Islamiska staten.
När IS ”kalifat” i Syrien och Irak nu ligger i spillror riskerar mönstret att upprepas. Skillnaden den här gången är att de jihadister som frivilligt anslutit sig till IS inte bara kommer från Mellanöstern- och Nordafrikaregionen.
Av de frivilliga som anslöt sig till IS mellan 2013 och 2018 hörde nästan 6 000 hemma i Västeuropa, visar en rapport från det brittiska forskningsinstitutet International centre for the study of radicalisation

(ICSR). Drygt 1 900 av dem kom från Frankrike, 960 av de frivilliga reste från Tyskland, 850 från Storbritannien.
Cirka 300 av terrorresenärerna kommer från Sverige.
Uppskattningsvis 1 500 av IS-anhängarna är kvinnor eller barn. En EU-studie från 2016 hävdar att kvinnornas underordnade roll inom IS delvis är en myt. I ”kalifatets” självutropade huvudstad Raqqa fanns exempelvis en kvinnlig poliskår, al-Khansaa-brigaden, som handgripligen såg till att den av IS påbjudna moralen och klädkoden upprätthölls. Barn så unga som nio år har drillats i IS militära grundutbildning.
De europeiska länderna har brottats med återvändarproblemet i flera år. Men frågan ställdes ytterligare på sin spets av USA:s president Donald Trump häromdagen.
I ett meddelande via Twitter krävde Trump att Europa tar hand om de cirka 800 jihadister som tagits till fånga under slutstriden om IS-enklaven Baghouz vid den syrisk-irakiska gränsen. IS bekämpas av Syriska demokratiska styrkorna (SDF), en allians stödd av USA där syriska kurder dominerar.
De amerikanska stödtrupperna i Syrien – cirka 2 000 specialsoldater – ska inom några månader dras tillbaka, på order av Trump. Presidenten riktade ett ultimatum till de europeiska länderna: ta hand om IS-fångarna, annars släpper vi dem fria.
Hur en sådan åtgärd gynnar USA:s mångåriga ”krig mot terrorismen” är oklart. Men Trumps utspel på Twitter har hur som helst aktualiserat frågan om hur europeiska IS-återvändare ska behandlas.
Det går snabbt att konstatera att bemötandet av IS-terrorister, och deras eventuella familjer, skiljer sig markant mellan olika europeiska länder.
För en månad sedan meddelade den franske inrikesministern Christophe Castaner att ett 130-tal IS-terrorister i Syrien som är franska medborgare kommer att återföras till hemlandet för att förhöras av säkerhetspolisen och eventuellt ställas inför rätta. Än så länge har dock inget hänt.
Tyskland nöjer sig tills vidare med att ”noga följa” Frankrikes åtgärder. Det tyska utrikesministeriet säger sig ”granska alla alternativ” för hur tyska medborgare i IS-sold ska hanteras.
Storbritanniens inrikesminister Sajiv Javid har återkallat medborgarskapet för britter som vistats i ”kalifatet”. Ett uppmärksammat fall handlar om den 19-åriga brittiska kvinnan Shamima Begum som reste till Syrien som 15-åring för att ansluta sig till terrorrörelsen IS. Hon vill återvända till Storbritannien, men har vägrats inresetillstånd av myndigheterna.
Försvarsminister Gavin Williamson har tidigare sagt att det bästa vore om brittiska IS-krigare ”jagas och dödas på slagfältet”. Men trots ministrarnas oförsonliga inställning måste de ju ändå hantera de enskilda individerna och fallen.
Ett hundratal svenska IS-aktivister beräknas finnas kvar i konfliktområdet i Syrien. Den svenska regeringen har sagt att de inte kan räkna med konsulär hjälp och antytt att det bästa är om de döms på plats.
Det finns som synes ingen samordnad europeisk uppfattning om hur problemet med ”IS-resenärer” ska hanteras. Det finns inte ens någon gemensam svensk tolkning. Under hösten rapporterades det om att Stockholms stad inte haft någon som helst kontakt med det uppskattningsvis fyrtiotal IS-terrorister som återvänt till huvudstaden. Medan Göteborg däremot haft en aktiv uppsökande verksamhet som rör avradikalisering.
I den nu uppblossande debatten har det väckts förslag om att inrätta en internationell ”IS-tribunal” där anhängare till terrorsekten ska lagföras. En lika självklar som snillrik idé, kan tyckas. Men krass realpolitik kan mycket väl sätta käppar i hjulet.

För att få tyngd och trovärdighet för en sådan domstol behövs nämligen ett FN-mandat och ett beslut i säkerhetsrådet. Och det är inte alls säkert att exempelvis Syriens al-Assad-regim är intresserad av att en oberoende undersökningskommission kommer och snokar. Därför kan tribunalen mycket väl stranda på ett veto i säkerhetsrådet, inlagt av Syriens uppbackare Ryssland.

Erik Ohlsson "

" Putin: Ryska robotar kan riktas mot USA

DN TORSDAG 21 FEBRUARI 2019

Om USA placerar kärnvapenbestyckade robotar i Europa tvingas Ryssland svara med robotar vars mål är platser ”där beslut fattas” i USA, varnar Rysslands president Vladimir Putin.

Ryssland.
I sitt tal till nationen lovar den auktoritäre Putin även snabbt förbättrade levnadsvillkor för pressade ryssar.
– Ryssland kommer att svara på all utplacering av kärnvapenbestyckade medeldistansrobotar i Europa, inte enbart gentemot länderna de placeras i utan mot USA självt, dundrade Putin från parlamentets talarstol.
Putin sade även att Rysslands första drönarbestyckade ubåt kommer att vara redo i vår och att man fortsätter att utveckla nya vapen.
Men samtidigt hävdade presidenten att Ryssland inte vill ha konfrontation, att hans land inte ska ses som ett direkt hot mot USA utan som ett som söker vänskapliga relationer.
En stor det av det direktsända talet, presidentens femtonde inför parlamentets båda kamrar duman och federationsrådet, handlade dock om ekonomi. Putin lovade förbättrad sophantering, ett akut problem då många av landets tippar är överfulla, samt att investera ”enorma resurser” för att skapa förbättrade levnadsvillkor.
– Vi kan inte vänta... Det här året bör ryssar känna att saker och ting förändras till det bättre, sade han enligt nyhetsbyrån AFP.
I Ryssland har barnafödandet gått ner de senaste åren, något Putin vill vända med bland annat skattesänkningar, billigare lån och riktat stöd till just barnfamiljer. Ryska familjers inkomster kommer att stiga,

utlovade presidenten och lade till att den nya principen nu är ”ju fler barn desto mindre skatt”.
Putin underströk också vikten av att bekämpa fattigdom i allmänhet, han sade att 19 miljoner av Rysslands uppskattningsvis 147 miljoner invånare lever under fattigdomsgränsen som i Ryssland definieras som att klara sig på motsvarande 1 500 kronor i månaden.

TT "

" Skandalerna kan hänga samman med ryskt skattebrott

DN TORSDAG 21 FEBRUARI 2019

Penningtvättskandalerna avlöser varandra bland de nordiska bankerna i Baltikum. En efter en pekas ut och alla kan hänga ihop via en röd tråd av pengar från ett enormt ryskt skattebedrägeri.

Svenska och danska banker har varit etablerade i Baltikum ända sedan den stora privatiseringsvågen på 90-talet. Flera av dem har länge haft en dominerande ställning i området men de senaste åren har det börjat skaka runt dem.
Danske Bank tvingades så sent som i tisdags att stänga sin filial i Estland efter den enorma penningtvättskandalen som nystats upp runt banken.
Skandalen kring Danske Bank rullades upp när den danska tidningen Berlingske tillsammans med journalistnätverket OCCRP avslöjade att omfattande penningtvätt hade pågått i banken. Hundratals miljarder ska ha passerat genom banken tillsynes obemärkt och utan att någon kontroll av varken transaktioner, mottagare eller avsändare gjorts.
Penningtvätt handlar i grunden om att få in kriminellt intjänade pengar i banksystemet för att de sedan ska kunna användas utan att väcka misstanke. Ett sätt att göra det på är att genom transaktioner och påhittade affärshändelser i flera led få det att se ut som att pengarna hamnat på kontot på ett lagligt sätt. Det är där Danske Bank i Estland har blundat.
Mycket av pengarna som slussats genom Danmarks största bank kommer enligt anklagelserna från en stor skattekupp som genomfördes av ryska statstjänstemän och kriminella 2007. Samma kupp som

advokaten Sergej Magnitsky tros ha mördats för 2009 när han försökte avslöja personerna bakom den enorma förskingringen av skattepengar. Pengarna från skattekuppen löper som en röd tråd genom de senaste årens bankskandaler. När Nordea i höstas anklagades för att ha medverkat till att tvätta motsvarande 1,5 miljarder var det bland annat pengar från den ryska skattekuppen det talades om.
Bakom anklagelserna mot Nordea stod den brittisk-amerikanske affärsmannen Bill Browder. Det var han som en gång anlitade Magnitsky för att avslöja den ryska skattebluffen och ända sedan advokatens död har han följt pengarna.
När ”Uppdrag granskning” nu pekar ut Swedbank som en stor baltisk penningtvätt görs kopplingar till de ryska pengarna igen. 150 miljoner kronor från skattekuppen ska ha slussats till ett 50-tal Swedbankkonton, enligt SVT. Bill Browder beskriver det som ”blodspengar” och menar att det bara är toppen av vad som kommer komma fram.
– Det här är bara början av skandalen, säger han till DN.
Den andra svenska banken med stor närvaro i Baltikum är SEB. De har hittills undgått liknande anklagelser men Browder utesluter inte att även de dras in.
– Jag ska inte döma en bank jag inte har kunskap om. Men om tre av fyra nordiska banker som verkat i Estland sysslat med penningtvätt finns det förmodligen anledning att titta på den fjärde också, säger Bill Browder.
SEB har sedan frågan aktualiserats i och med bland annat Danske Bank tittat närmare på betalflödena hos sina kunder i Baltikum, enligt presschefen Frank Hojem.
– I den genomgången har vi inte hittat några röda flaggor eller någonting som tyder på att vi har utnyttjats, säger han.
Andreas Lindberg
andreas.lindberg@dn.se "

" Nya Zeeland skrotar BNP – nytt sätt att mäta tillväxt

DN TORSDAG 21 FEBRUARI 2019

Nya Zeeland skrotar BNP-måttet. Världens yngsta kvinnliga premiärminister tar i stället fram ett nytt sätt att mäta landets tillväxt. Statistik över barnfattigdom kommer att presenteras i varje budget.

Nya Zeeland slopar BNP-måttet, rapporterar Veckans Affärer. I stället har landets premiärminister, Jacinda Ardern, tagit fram ett nytt sätt att mäta landets sociala och ekonomiska tillväxt.
Från och med i år ska regeringen presentera en ”välmående-budget” som ska mäta hur långsiktiga politiska beslut påverkar människors liv.
”I Nya Zeeland har vi ungefär 3 procents tillväxt och 3,9 procents arbetslöshet. Med traditionella mått mätt hade folk tittat på oss och sagt ’det går bra för er’. Men vi har en svindlande hög andel hemlösa och bland den högsta självmordsstatistiken bland unga i OECD-länderna. Vår psykiska hälsa och vårt välbefinnande är inte vad det borde vara”, sade hon vid toppmötet i Davos, under januari.
Det nya mätningsverktyget heter ”the living standards framework” och politiker ska förhålla sig till verktyget när de fattar nya beslut. Fyra olika indikatorer på välmående mäts i det nya verktyget – socialt kapital, naturligt kapital, mänskligt kapital och finansiellt kapital. Svaret på hur Nya Zeelands välmående ser ut totalt kan endast besvaras om man kollar på dessa fyra indikatorer.
Bland annat innebär mätverktyget att statistik över barnfattigdom kommer att presenteras i varje budget. Likaså måste ministrar som ska spendera pengar visa hur beslutet gynnar flera generationer framåt.

”En del av det arbete vi gör nu kommer inte att ge resultat förrän om 20 år. Men om man tittar på politik genom en lins av vänlighet, empati och välbefinnande så spelar det egentligen ingen roll vad som händer över årtionden”, säger premiärminister Jacinda Ardern i samband med Davos, skriver Veckans Affärer.

Raffaella Lindström
raffaella.lindstrom@dn.se "

" Niklas Wahllöf: Med Karl Lagerfeld - försvinner drömmarna om det vackra livet

DN TORSDAG 21 FEBRUARI 2019

När ett liv i lyx allt mer framstår som något vulgärt och omoraliskt lär också fantasierna om flärd spricka i sömmarna. Nu är askesen det nya svarta.

Man kan väl inte med bästa vilja i världen påstå att den slog ned som en bomb, nyheten att Karl Lagerfeld dog häromdagen. Farbrorn blev ändå åttiofem år. Och man kan protestera mot radioinslag som att ”världen nåddes i dag av nyheten om”, att chock och sorg nu råder, att en ”heroisk ikon”, som någon sade, hade gått ur tiden.
Men att surmagar som jag har svårt att drabbas av bortgången av en gammal människa som vi inte haft en personlig relation till är snarare en form av latent bristsjukdom. Dit hör också att det första jag tänkte på var att han en gång klädde sig ganska förskräckligt, Karl, och att han omgavs av rykten om minst ett eller annat rejält osympatiskt drag. Som höga doser misogyni. I stället för att minnas det banbrytande kreativa och betydelsebärande för vår kultur som hans livslånga gärning innebar. Jag ber om ursäkt.
Karl Lagerfeld är inte den sista modeskapare av gammalt snitt som lämnar jordelivet, men snart tar de slut. Och med någon dags perspektiv drabbar faktiskt hans död fler än de särskilt intresserade. För det är så mycket som Lagerfeld som symbol tar med sig i graven. Man kan säga att dit hör in i vår tid kvardröjande gamla reflexer som att höja framgångsrika män till skyarna, kalla dem genier, heroiska och hjältar. Men framför allt tar Lagerfeld med sig drömmarna om det

vackra livet när han går. Drömmarna om lyxen. De mycket dyra drömmarna.
Mot mitten av 1980-talet blev Karl Lagerfeld konstnärlig ledare för modehuset Chanel, ungefär samtidigt började hans eget märke synas mer, som i allt fler fjuniga människors badrumsskåp. För många av oss var den första strykningen med deodoranten Lagerfeld också den första gången vi kände doften av lyx och elegans, en spännande drömvärld som vi bar med oss ända tills skiten började rinna vid lunchtid och anlägga lp-skivestora fläckar under ärmarna.
Detta sammanföll, helt utan Lagerfelds förskyllan, precis med den totala kursändring som det västerländska samhället just då skulle ta. Bort från, i svenskt fall, det socialdemokratiska gamla tråkiga oket som så tyngt de stackars medborgarna och snabbast möjliga flyg till rikedomen, bubblet, flärden. Ett förborgerligande av hela livet tog vid och så här tre decennier senare kan vi konstatera att det genomsyrar allt. Vår strävan efter det vackra, värdiga, gärna lite uppnästa livet som har lett till den komplett idiotiska pengajakten, som alla är mer eller mindre inbegripna i. Er krönikör är sannerligen inget undantag.
Men kanske ser vi en omläggning av kursen igen.
Att sia om framtida levnadsmönster brukar höra till talarindustrins mest provocerande föredragspunkter, men tar man sig friheten att i text gissa – och till en bråkdel av framtidssiares arvode – så dör inte lyxen i och med att Karl Lagerfeld dör. Inte heller regleringar och självsanering i klimatförändringarnas spår, eller ens nästa stora finanskris. Lyxen kommer säkert fortsätta att gnistra.
Men sannolikt blir den en angelägenhet för färre, för den överklass som sedan 1980-talet växt fram till allas vårt stilideal och livsmål. När lyx nu allt mer jämställs med något vulgärt och omoraliskt, kommer den lyximiterande massproduktionen att alltmer spricka i sömmarna. I stället träder idéer om en ny jordbunden enkelhet in i våra liv och askesen blir det nya idealet. Det blir sannolikt svårt för en ung modeskapare att nå Karl Lagerfelds framgångar. Och därför blir hans bortgång om inte en jättebomb så en liten form av implosion. Låt nu de gamla drömmarna dö.
Niklas Wahllöf niklas.wahllof@dn.se "

" Kulturprofilen anklagar hovrätten för ”grovt rättegångsfel”

DN TORSDAG 21 FEBRUARI 2019

På onsdagen tog Högsta domstolen upp målet kring kulturprofilen Jean-Claude Arnault. Men bara timmar tidigare anklagade mannen hovrätten för ”grovt rättegångsfel” och jäv. Högsta domstolen har nu beslutat att Svea hovrätt skyndsamt ska yttra sig i frågan.

Arnaults nya krav lades fram i en skrivelse från hans försvarare, Björn Hurtig, som skickades till HD på tisdagens eftermiddag. Han skriver att Arnault gör gällande att det förekommit ”grovt rättegångsfel” i Svea hovrätt och påstår att rätten ”varit jävig att döma i målet”.
Bakgrunden till kravet är att försvaret den 30 november (drygt två veckor efter att hovrättsförhandlingarna avslutats) inkom med ny bevisning i målet. I den skrivelsen presenterades uppgifter om hur tunnelbanetrafiken flöt natten mellan den 2 och 3 december 2011, en av de kvällar då en våldtäkt ägt rum.
Dessa nya uppgifter motsade, påstod försvaret, vittnesmål som den målsägande kvinnan lämnat, samtidigt som det styrkte Jean-Claude Arnaults version att han inte har begått våldtäkterna. Tre dagar efter att skrivelsen inkommit meddelade hovrätten dom i målet: Jean-Claude Arnault dömdes till två och ett halvt års fängelse för två våldtäkter.
Men nu, kort inpå att HD ska fatta beslut om huruvida Arnault ska beviljas prövning, väcks alltså misstankar om jäv. Enligt försvaret bör nämligen HD klarlägga om hovrätten redan innan den nya bevisningen lämnades in ”kommit så långt i överläggningarna att man bestämt sig

för att Jean-Claude Arnault skulle dömas eller i vart fall att det förelåg mer än sannolika skäl”.
För att klarlägga situationen begär därför försvaret att HD inhämtar ett yttrande från hovrätten. Enligt Arnault är ett sådant yttrande – om det visar sig att hovrätten redan innan den nya bevisningen inkommit i sina överläggningar ”kommit längre än sannolika skäl” – grund nog för att hovrätten ska anses ha varit jävig att döma i målet, och att rättegången därmed ska tas om.
– Jag menar det som står i skrivelsen. Jag gav in bevisning på fredagen (30 november, reds. anm), domen kom på måndagen och de tog ställning till den. Frågan är om de redan hade tagit ställning till dom, och det vill jag gärna veta, säger Björn Hurtig till DN.
Vad är det som skulle kunna vara jäv?
– Om det är så att de redan tagit ställning till om han är skyldig är de jäviga att fatta ett beslut. Det blir nästan som en fortsatt rättegång. Då ska de inte fatta beslutet utan lämna ifrån sig det.
På onsdagens eftermiddag beslutade också HD att Svea hovrätt ska yttra sig i frågan. I beslutet, som DN tagit del av, skriver HD att hovrättens svar ska ges ”skyndsamt”.

Hugo Lindkvist
hugo.lindkvist@dn.se "

”Sociala mediers ansvar att ha koll på fejkade konton”

DN TORSDAG 21 FEBRUARI 2019

"Popularitet och makt i sociala medier kan räknas i antalet följare och visningar. Men siffrorna går att blåsa upp genom att köpa fejkade användare. På flera håll försöker man nu rensa i den dolda marknaden.

Antalet följare, kommentarer, gillamarkeringar eller visningar ska visa vilken betydelse ett konto eller inlägg i sociala medier har. Men kan vi egentligen lita på dem?
Manipulationen av sociala medier är en industri som länge rört sig i gränslandet mellan legalt och illegalt. För några veckor sedan rapporterade CNN att den juridiska kampen dragit i gång. Letitia James, som har delstaten New Yorks högsta juridiska ämbete, var glasklar:
– Botar och andra fejkade konton har löpt amok på sociala medie-plattformar, ofta genom att stjäla riktiga personers identiteter för att genomföra bedrägerier, sa hon i en intervju.
Uttalandet kom efter att delstaten kommit överens om den första kända förlikningen med ett företag som skapat fejkade inlägg och kommentarer, och tjänat stora summor på att sälja aktiviteten vidare. För företaget hade miljonerna rullat in. Diskret hade man sålt fejkade följare, gillamarkeringar och visningar till konton på plattformar som Twitter och Youtube.
För 280 kronor fick kunden 100 nya prenumeranter på en Youtube-kanal. För 40 000 kronor utlovades 500 000 nya följare till ett Twitter-konto.

Bland köparna fanns skådespelare, musiker, politiker, idrottsstjärnor och företag. Med handeln såg de en möjlighet att öka attraktiviteten för sina konton.
Huruvida beskedet från New York får globala återverkningar återstår att se, men det har satt nytt ljus på en fråga där många har efterfrågat ansvarstagande.
Marknaden för fusk i sociala medier är transnationell, bestående av en komplex väv av aktörer, svårnavigerad även för experterna. Försök att kartlägga systemet görs på flera håll, bland annat på Natos kunskapscentrum för strategisk kommunikation, Stratcom.
Nyligen presenterade de en rapport efter att ha djupdykt i jakt på den europeiska marknadens producenter, distributörer, återförsäljare, köpare och offer. Sebastian Bay, svensk representant vid Stratcom, berättar att målet dels är att förstå systemets sårbarhet, dels granska vad sociala medieföretagen egentligen gör åt problemet.
För i slutändan är det plattformarna som måste ta ansvar, menar Bay.
– Mycket av det politiska samtalet kretsar i dag kring informationspåverkan och manipulation online, och det kan i huvudsak bara existera på grund av svagheterna i sociala medier. Det här är något vi måste jobba mycket hårdare med, säger Sebastian Bay.
Han ser marknaden som grå snarare än svart. Avancerade nätverk, inriktade på politiska påverkansoperationer, verkar ofta dolt. Samtidigt pågår en stor del av handeln öppet, möjlig för vem som helst att utnyttja.
Priserna för köpt manipulation varierar beroende på vad köparen är ute efter, berättar Sebastian Bay. Ju mer genuina och trovärdiga konton som blir nya följare eller skriver kommentarer, desto mindre är risken att sociala medier-bolagens filter rensar bort dem snabbt. Men högre kvalitet betyder högre kostnad.
Valmöjligheterna blir stora. Ska ny trafik komma från genuina, mänskliga konton eller räcker det med konstgjorda bot-konton? Ska nya kommentarer trigga debatt? Måste kontona till synes vara svenska? Vill du att en programvara ska identifiera och följa konton som med stor sannolikhet följer dig tillbaka?
Målet är ofta detsamma: Det handlar om att skapa intryck på nätet, dra nytta av plattformarnas algoritmer där populärt material premieras och blir synligt för fler.
– Genuinitet skapar större handlingsfrihet, säger Sebastian Bay och tar den ökända ryska trollfabriken Internet research agency som exempel:
– Hela anledningen till att deras operationer fungerat var att de kunde kontrollera många konton samtidigt som såg verkliga ut, verka i dolda grupper och bidra till spridning av innehåll.
En av de som kommit människorna i branschen nära är Johan Lindquist, professor i socialantropologi vid Stockholms universitet. Under fjolåret var han i Indonesien flera gånger och träffade ett trettiotal personer som arbetar med att sälja följare i sociala medier, framför allt i Jakarta.
De flesta Lindquist träffade är unga män, varav flera började sin närvaro på internet med att sälja konton på onlinerollspelet ”World of warcraft”. En del av personerna arbetar på egen hand, andra i grupper om upp till åtta, inte sällan med sina kompisgäng eller släktingar.
Säljarnas arbetsdag handlar mycket om att ”klippa och klistra”, som Lindquist uttrycker det – att manövrera programvara och maskininlärning för att få verksamheten att rulla dygnet runt.
– Jag träffade de som är nischade mot indonesiska kunder, framför allt på grund av bristande språkkunskaper, men kedjan av säljare och producenter är väldigt transnationell. De besitter en hög digital kompetens på en svår arbetsmarknad, och det här blir ett sätt att tjäna pengar, berättar Johan Lindquist.
Allteftersom säljarnas erfarenhet ökar kan de, berättar Lindquist, närma sig industrins råvara, det vill säga den plats där botkonton skapas eller de aktörer som kapar befintliga konton. Genom att

förkorta kedjan kan säljarna minska sina egna omkostnader och öka sina inkomster, något man kan känna igen från många andra industrier. Men branschen är svåröverskådlig även för säljarna själva, menar Lindquist.
– Ingen av dem vet var djupets botten finns. En vanlig konspirationsteori är att exempelvis Instagram själva är källan. Några jag träffade hade själva försökt att producera nya fejkkonton, men lade av för att man tjänar bättre i överföringsprocessen som återförsäljare. Men miljonärer blir de inte.
Johan Lindquist har samtidigt fått viss inblick i vilka som köper följare av säljarna i Indonesien. Det kan vara alltifrån startupbolag, myndigheter, sociala medier-strateger på stora företag, till politiker och ungdomar som vill ha fler gillamarkeringar.
Den manipulation som pågår i sociala medier är dock inte bara ett problem för de som vill veta sanningen om nätet eller motverka att anlitade klickarméer används i politiskt dunkla syften. Sveriges Radios Ekot, som i en serie inslag undersökt marknaden, rapporterade nyligen att allt fler annonsföretag vill granska huruvida kända influerarkonton i sociala medier är manipulerade.
Flera granskningar har uppmärksammat problemet. I december rapporterade Resumé Insikt, efter att ha kartlagt 300 kända influerare, att i snitt 25 procent av deras följare var fejkade. En studie från intresseorganisationen Sveriges Annonsörer gav också liknande resultat.
Rapporterna har kommit i en då allt fler annonsörer ser över möjligheterna till så kallad ”influencer marketing”, där man betalar personer med stor räckvidd i sociala medier för att bidra till marknadsföring eller påverka opinion, blivit alltmer populärt. Förutom att privata bolag använder strategin har det också satts i system av flera av landets större städer och kommuner, som DN rapporterade om i höstas.
Men att som privatperson eller företag klarlägga vad som är autentiskt i de sociala mediernas värld är svårt, berättar Sebastian Bay på Nato Stratcom.
På plattformar där mer bakgrundsinformation om användarna är dold kan det i princip vara omöjligt. Den okulärbesiktning som ofta rekommenderats – att exempelvis studera och granska namn eller profilbilder till konton, var de är baserade och hur kontona uttrycker sig i kommentarer – har dessutom blivit svårare.
– Botar har börjat bete sig mer som människor och människor mer som botar. Vi har fått en generation som konsumerar internet i lika stor utsträckning som pionjärerna i sociala medier – men de beter sig inte likadant, säger Sebastian Bay och fortsätter:
– Många unga skriver med stora bokstäver, har konstiga profilbilder, byter konton och har massa siffror efter sina namn. Det är saker som tidigare varit en tydlig indikator på att det är en bot, men så beter sig plötsligt många människor.
Utvecklingen går snabbt, menar Bay, som trots problemen ser ett hopp i att fler och fler vill närma sig industrins kärna. Nästa mål för honom är att djupare förstå hur sociala medier-plattformarna egentligen agerar för att motverka manipulationen.
– För man ställer sig verkligen frågan: Hur mycket kan vi lita på? Så mycket av vårt beteende utgår från rankning, olika typer av rekommendationer och kvantitativa indikationer. Och hur mycket som är manipulerat, det har vi i dag egentligen ingen aning om.

Hugo Lindkvist
hugo.lindkvist@dn.se "

" Skoningslöst om Kinas moraliska förfall

DN TORSDAG 21 FEBRUARI 2019

Yan Liankes ”Explosionskrönika” skildrar hur en by växer till en miljonstad tack vare en simpel kolstöld. Steve Sem-Sandberg läser en både halsbrytande och vacker satirisk roman.

Yan Lianke
”Explosionskrönika”
Övers: Anna Gustafsson Chen. Atlantis, 384 sidor

Det börjar i blygsam skala. När godstågen passerar byn Sprängrifte i Kinas Henanprovins måste de uppför en brant backe och saktar därför farten. Några driftiga bybor väntar tills loket börjar segdra, tar sig upp på vagnarna och skyfflar ner kol som de sedan gör sig en nätt förtjänst på. I det kommunistiska Kina är stöld av statlig egendom belagd med det strängaste straff. Men eftersom centralregeringen bestämt att varje by ska satsa på ett visst mått av privat företagande blir det ändå så att koltjuvarna premieras. Statens direktiv skall följas även om det bara gagnar dem som skor sig på statens egendom.
Koltjuvarna i byn Sprängrifte blir alltså de första i byn som får råd att byta ut sina halmtak mot riktigt taktegel och skaffa sig tv-apparater och annat åtråvärt som bara finns i de stora städerna.
En ny epok har börjat.
Till formen utger sig ”Explosionskrönika” för att vara en hävdakrönika som författaren Yan Lianke skrivit på uppdrag av Sprängriftes nuvarande stadsledning. Syftet är att dokumentera hur en bondhåla genom en enda familjs förnuftiga försorg växer till en av Kinas största och rikaste städer. Krönikören konstaterar emellertid redan i inledningen att allt som beskrivs förvisso är sant men att han ställt samman materialet efter eget huvud. Att skildringen knappast kommer att falla uppdragsgivarna i smaken fattar snart läsaren också.
Yan Lianke är Kinas internationellt mest kända författare i dag, flerfaldigt prisbelönt för sina satiriska skildringar av dagens Kina. Frågan är om han någonsin varit mer skoningslöst kritisk mot det moraliska sönderfallet i sitt hemland än han är här.
Lianke härstammar själv från en by i utkanten av staden Luoyang i Henan, en av många städer som under den av Deng Xiaping påbjudna socialistiska marknadsekonomin genomgår en omvandling liknande den som beskrivs i boken. Den ohämmade tillväxten har haft förödande skadeverkningar inte minst på miljön i en provins som är en av Kinas rikaste, också historiskt och kulturellt.
Allt detta spelar med i berättelsen om de fyra bröderna Kong som när tillfället att berika sig infinner sig inte tvekar att ta det. Andrebrodern Kong Mingliang låter sig först väljas till (det vill säga: han köper sig) posten som byäldste. Han avancerar sedan från sockenchef till häradshövding tills han mot slutet av karriären står som borgmästare i en miljonstad som samtidigt är sin egen provins.
Hans enda konkurrent om makten är Zhu Ying, dottern till familjen Kongs arvsfiende. De två beskrivs inte bara som rivaler, utan som motpoler och komplement i en närmast mytologisk envig. Om han är solen är hon månen. Om han är den otyglade kraften är hon den utstuderade listen. Om han inte drar sig för att använda vapenmakt för att nå sina mål grundar hon en yrkesskola för prostituerade som skickar tusentals ”hemhjälpar” till Peking för att förföra landets högsta makthavare, så att allt till sist ändå går hennes väg.
Det är ruttet rakt igenom. Inget mått av lögn eller förställning är för obetydligt att ta till för att skaffa sig ännu fler materiella fördelar. När Sprängrifte vuxit sig stort nog för att ta emot amerikanska storbolag förvandlar sig staden prompt till en vietnamesisk djungel, komplett

med attackhelikoptrar och napalmdoft, allt för att amerikanerna ska kunna känna sig hemma.
Yan Liankes satir är oftast av det slaget: en absurd komik som gränsar till det hysteriska. Ändå finns en rörande ömhet mitt i allt. Som när en annan av bröderna Kong övar flottkrig för att slå tillbaka mot Kinas fiender, det vill säga: USA, Japan, Sydkorea och resten av världen. Problemet är bara att det inte finns något hav i Henan. Alltså får Mingyaos flotta finna sig i att genomföra flottövningarna på en gräsplatå utanför staden. Vilket inte hindrar honom från att sjösätta allt som går att sjösätta: med pansarkryssare i formation och ubåtar som glider fram under gräset.
Makten må vara fullkomlig, så fullkomlig att den kan få själva verkligheten att ändra skepnad. Men det finns något som är mäktigare ändå: de drömmar och föreställningar som människor gör sig om sig själva. För att understryka den tanken låter Yan Lianke, precis som i folksagan, naturen spela med i de mänskliga mellanhavandena. När de två rivalerna Kong Mingliang och Zhu Ying grälar tappar alla fåglar fjädrarna. När de två återförenas mot slutet av boken bjuder skymningshimlarna över varandra i solnedgångsskimmer, stadsbornas kinder färgas röda och träden knoppas och slår ut i blom fastän det är mitt i vintern.
Kanske är det i detta stråk av vemod mitt i all grotesk satir som Yan Liankes särprägel finner sin tydligaste form. Det är på en gång halsbrytande och vackert.

Steve Sem-Sandberg"

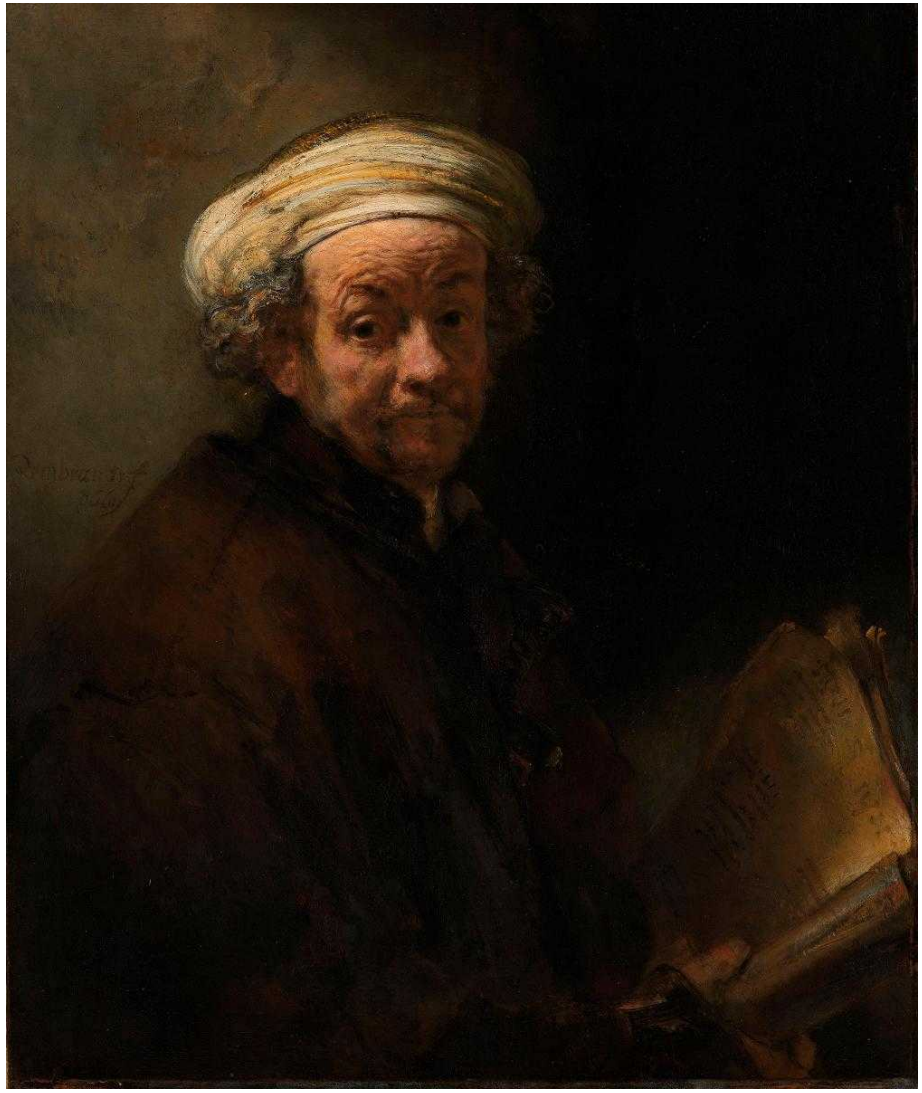

" Rebellen Rembrandt visar allt

DN TORSDAG 21 FEBRUARI 2019

Rembrandt van Rijn dog för 350 år sedan – vilket Rijksmuseum i Amsterdam högtidlighåller med att visa mästarens samtliga verk i samlingen. Birgitta Rubin kommer nära en skarpsynt rebell. Amsterdam.

”Alle Rembrandt” Rijksmuseum, Amsterdam Visas t o m 10/6

Uppspärrade ögon, en basker nedtryckt över det ostyriga håret och munnen formad till ett ”ohhhh”. Rembrandts skojfriska självporträtt från 1630 sitter på åtskilliga reklampelare i Amsterdam och hans stirriga blick följer mig fram till Rijksmuseum. Där är ett annat etsat självporträtt, med ett mer forskande uttryck, längre hårsvall och större hatt, uppblåst på fasaden.
Och väl inne i museets jubileumsutställning ”Alla Rembrandt” så möter man konstnärens uppenbarelse i alla möjliga storlekar, poser, hattar, frisyrer och ansiktsuttryck – skeptisk, skrämd, snopen, stolt, stöddig, skrattande, sorgsen. En bad hair-day såg han uppenbarligen som ett strålande studietillfälle och fångade hårrufset i vilda tuschvirvlar, med potatisnäsan som en stadig centralpunkt.
Rembrandt hade världsrekord i självporträtt en bra bit in på 1800-talet och första salens kavalkad sätter tonen. Här möter vi en spirituell konstnär med starkt självförtroende, men som också prövades hårt av livet. Utställningstiteln syftar på att vi får möta museets samtliga verk av mästaren, världens största Rembrandtsamling; 22 målningar, 60 teckningar och över 300 av hans finaste grafiska blad. Men vi får också se den holländske guldåldersmålarens ”alla” ansikten.
Jag fastnar framför det tidiga självporträttet i olja från 1628. Här är Rembrandt högst 22 år, men experimenterade redan djärvt med ljus- och skuggeffekter. Ansiktet i halvprofil är dolt i dunkel, man bara anar pepparkornen till ögon. Ljuset bakifrån landar på den ena, rosiga kinden och örsnibben är accentuerad med en rosaröd klutt. Och för att framhäva subtila skiftningar i det krusiga håret så har han rispat lockformer i den fint penslade färgen, så att ljusare underlager lyser igenom.
Mittemot hänger den gamle mästarens självporträtt med guldglänsande turban, melankolisk blick och fårad panna, i rollen som aposteln Paulus – möjligen för att framhäva ett släktskap med martyren. Detta storartade verk från 1661 är målat med tjockt pålagd färg i längre, svepande penseldrag och var ett av huvudnumren i utställningen ”Late Rembrandt” 2014–15.
Jag såg det i National gallerys mörka, underjordiska salar i London och drabbades av den makalösa kraften och känslan i Rembrandts sena verk, förstärkt av en dramatisk punktbelysning.
Rijksmuseum utställning rör mig inte lika djupt och här är oljemålningarna något färre, men i gengäld får man se långt fler verk och från hela hans karriär. Äldre konst på papper är extremt skör och ljuskänslig, så detta är ett extraordinärt tillfälle att få uppleva mästarens motiviska och tekniska bredd.
I nio salar kommer man nära Rembrandt som människa såväl som konstnär, och kan följa hur hans unika talang, teknik och skarpa observationsförmåga utvecklas. Rijksmuseum har också ett trumfkort i världsberömda ”Nattvakten”, med en fast placering i museets pampiga ”hedershall”. Här är mästaren för tillfället flankerad av två framgångsrika elever; Govert Flinck och Ferdinand Bol.
Senare under jubileumsåret väntar en restaurering av denna monumentalmålning – inför publik, i en glasbox på plats och direktsänt online. Rijksmuseum har dessutom satsat på en bok där

samlingens verk skrivs in i ett historiskt sammanhang: ”Rembrandt. En rebells biografi”. Just hans ställning som den ”förste konstkättaren”, som bröt mot allehanda konventioner, är precis vad dagens publik säger sig beundra mest.
På 200 sidor får man en god sammanfattning av konstnärens innovativa och provokativa sidor, samtidigt som författaren Jonathan Bikker understryker hur mycket som under- eller överdrivits, och fastslagits på lösan grund.
Jo visst var Rembrandt van Rijn son till en mjölnare i Leiden men hemmet var långt ifrån fattigt. Familjen tillhörde den reformerta kyrkan och en välmående medelklass, där föräldrarna var frisinnade nog att låta sitt mest begåvade barn hoppa av en akademisk karriär för att som 15-åring gå i lära hos en lokalt framgångsrik konstnär.
Ett rum på utställningen diskuterar användningen av familjemedlemmar som modeller för diverse rollfigurer, vilket i flera fall avskrivs. Exempelvis kan man lätt se att den förmodade fadern sannolikt är tre olika män, medan en kraftig kvinna med rak näsa något säkrare är modern. På henne övade han sig i att minutiöst återge rynkor och iscensätta nya moment i traditionella religiösa scener. Den stirriga blicken fick han förövrigt användning för i en scen från 1626, där en Rembrandtlik man storögt bevittnar hur den sovande Simson får håret kapat av Delila.
1632 flyttade den lovande unge konstnären Rembrandt van Rijn för gott till Amsterdam och förlovade sig året därpå med Saskia Uylenburgh, kusin till en affärspartner. Den blivande hustruns drag går igen i utställningens finstämda målning ”Ung kvinna i fantasikostym”. Och med giftermålet fick Rembrandt på köpet en färgstark släkt med högutbildade akademiker och handelsmän. Vid denna tid växte Amsterdam explosionsartat och blev under 1600-talet Europas rikaste stad, där handel- och sjöfart skapade enorma förmögenheter och en blomstrande konstmarknad.
Rembrandt reste aldrig utanför Holland men tog långa promenader i Amsterdam och dess omnejd. Här finns pricksäkra teckningar från både det stökiga gatulivet och den rofyllda landsbygden. Han observerade en sugga lika gärna som ett exotiskt lejon och runt en pannkaksförsäljerska svärmar sugna spekulanter, inklusive barn och hundar. I stadens vimmel syns också tiggare, luffare, kvacksalvare, gatumusikanter och en kulmagad gubbe, som struttar runt med händerna knäppta bakom ryggen.
Och jag tror knappt mina ögon vid upptäckten av en påstruken karl som kastar vatten, i en kraftfull stråle. Den hukande kvinnan intill lättar också på trycket, från båda hållen dessutom … I samma sal hänger även en frejdig sängkammarscen – en häpnadsväckande explicit samlagsskildring i ett djupt religiöst samhälle.
Rembrandt intresserade sig för det verkliga livet som knappast någon tidigare. Ett heroiserande historiemåleri och en idealiserande porträttkonst låg inte för honom. I en liten sal finns intima studier av kvinnliga nakenmodeller med valkar, hängbröst och celluliter. Han skildrade till och med hustrun Saskia i sängen, sjuk eller möjligen på väg att föda.
Men det var samhällets övre skikt som försörjde honom. Rembrandt blev en tid porträttmålaren på modet och utställningen innehåller en rad lysande exempel. I en närmast fotografisk etsning återger Rembrandt sin vän Jan Six, läsande i ljuset från ett fönster.
En fondvägg upptas av det praktfulla dubbelporträttet av Marten Soolmans och hans höggravida hustru Oopjen Coppit, målat 1634, ett år efter bröllopet. Här manifesteras en allians mellan nya och gamla pengar, i helfigur dessutom, vilket då var brukligt enbart för kungar och adel. Dessa målningar väckte sensation för några år sedan när Rijksmuseum gick ihop med Louvren för att mäkta med köpesumman på 160 miljoner euro.

Och nog är det ett spektakulärt förvärv. Jag har svårt att slita blicken från Rembrandts utsökta stoffmåleri i parets matchande kläder – det diskret mönstrade, blanksvarta sidentyget, de mjölkvita spetsarna och enorma skorosetterna, där Soolmans tar priset. Vilken sprätt! Ett levande porträtt av en stilig, självmedveten man, medan hon knappast kan kallas vacker men har en magnifik framtoning i sin långt framskridna graviditet.
Utställningens avslutande del lyfter Rembrandt som en sällsynt ”begåvad storyteller”, med vår tids lingo. Här ges åtskilliga exempel på hur han i sökandet efter en emotionell kärna omskapade kända bibliska motiv, så att själsliga kval, rädslor och passioner framträder tydligare.
Vackrast är Rembrandts ömsinta kärleksskildring ”Den judiska bruden”, en oöverträffad visualisering av Gamla testamentets berättelse om Isak och Rebecka. Denna målning är daterad cirka 1665–69, mästarens sista år i livet. Det är då han närmast skulpterar i färg och briljerar än mer med glänsande effekter i tyger och accessoarer.
Rembrandt var först med att använda palettkniven som målarredskap och nyligen upptäckte forskarna en tidigare okänd ingrediens i hans måleri, ”plumbonakrit”, som kan ha bidragit till att hålla den tjockt applicerade färgen på plats. Än i dag är hans hantverksskicklighet beundransvärd – men rebellen Rembrandt drabbades av det ena slaget efter det andra, som påverkade hans långa karriär.
Tre av fyra barn med Saskia avled redan i späd ålder, hustrun dog 1642, han stämdes för brutet äktenskapslöfte av en hushållerska och skandalen blev knappast mindre när hans nya, yngre hushållerska Hendrickje Stoffels födde deras dotter. Ändå levde Rembrandt på stor fot, köpte ett dyrt hus och jagades av lånehajar, samtidigt som hans stil blev omodern och ”Batavernas trohetsed” refuserades (för att efter en auktion hamna i Sverige).
Jag promenerar bort till Rembrandthuset, där han bodde under två decennier. Det är påtagligt stort och flott, med en inredning som återskapats efter en inventarielista från tiden. Rembrandt var en storsamlare av konst och naturalia, och här ser jag just den märkliga snäcka som är avtecknad i Rijksmuseums samling.
Efter en personlig konkurs tvingades han att flytta från sitt fina hus till enklare kvarter, där även sonen Titus och hans trofasta sambo dog. Men kanske är det just livets hårda skola som gjorde Rembrandt så insiktsfull och mänsklig. Som får konsten att beröra en världspublik 350 år efter hans död.

Birgitta Rubin
birgitta.rubin@dn.se "

"3 internationella konstjubileum.
Rembrandtåret firas över hela Nederländerna, se rembrandt-2019.nl. Förutom ”Alle Rembrandt” gör Rijksmuseum den jämförande utställningen ”Rembrandt–Velázquez”, som i sommar visas på Pradomuseet och 11/10 öppnar i Amsterdam. Rembrandts husmuseum har under våren en utställning om konstnärens sociala nätverk. Och 3/11 öppnar ”Den unge Rembrandt” på Museum de Lakenhal i Leiden.
Bauhaus 100 firar grundandet av den berömda skolan i Weimar 1919, där ett nytt museum öppnar i april. Tre stora jubileumsutställningar visas under året i Weimar, Dessau och Berlin. Se bahaus100.de.
Leonardo da Vinci dog för 500 år sedan vilket flera europeiska museer högtidlighåller. 144 av Royal collections mästarteckningar ställs ut i 12 olika utställningar i Storbritannien, se rct.uk. Louvren i Paris har den största samlingen målningar av Leonardo och öppnar sin utställning 24/10. Se louvre.fr/en/leonardo-da-vinci."

" Knausgård får pris av Svenska Akademien

DN TORSDAG 21 FEBRUARI 2019

Litteratur. Svenska Akademien har beslutat att tilldela Karl Ove Knausgård Nordiska priset på 400 000 kronor. Det är Svenska Akademiens näst största pris efter Nobelpriset och instiftades 1986 i samband med att Svenska Akademien firade 200 år. Knausgård tar emot priset i Börssalen den 3 april.

Karl Ove Knausgård är mest känd för sin sexdelade romansvit ”Min kamp”. Bland tidigare pristagare finns Inger Christensen, Willy Kyrklund och Sofi Oksanen. I fjol gick priset till Agneta Pleijel. "

" Ambassadören kallades hem direkt när mötet blev känt

DN FREDAG 22 FEBRUARI 2019

UD reagerade direkt när Angela Gui ringde för att berätta om det möte hon haft i Stockholm med ambassadör Anna Lindstedt och en kinesisk affärsman. Lindstedt, en mycket erfaren diplomat, kallades omedelbart hem till Stockholm. – Jag har aldrig varit med om något liknande, säger en källa med insyn till DN.

Under två dagar i januari deltog Angela Gui i flera långa möten arrangerade av Anna Lindstedt, som då var Sveriges ambassadör i Kina. Mötena som ägde rum på hotell Sheraton handlade om hennes far, den fängslade bokförläggaren Gui Minhai, som är svensk medborgare. Deltog gjorde bland andra den kinesiske affärsmannen Kevin Liu och hans lankesiske kollega, John Meweella. Angela Gui ska ha utsatts för påtryckningar om att tiga för att hennes far möjligen skulle släppas.
På söndagen efter mötena när Angela Gui ringer UD, där hon talar med en person som arbetar med ärendet kring hennes far. Reaktionen blev omedelbar.
Enligt DN:s källor tas Angela Guis berättelse på största allvar. Hon ombeds komma till Stockholm för att berätta i detalj om vad hon upplevt.
På måndag morgon kontaktas också Anna Lindstedt, som är tillbaka i Peking, och hon beordras att omedelbart komma till Stockholm.
På torsdagen den 31 januari inleds formella samtal med Anna Lindstedt på UD och en intern utredning tillsätts. Det anses vara en kraftfull åtgärd.
– Att Anna Lindstedt hade kallat till sig Angela Gui för möten den 24–26 januari på Sheraton var inte känt. Hade UD vetat om det hade det inte godkänts, säger DN:s källa, en person med god insyn i fallet.

Hela historien ansågs från start som mycket allvarlig.
– Jag har aldrig varit i närheten av något liknande, säger DN:s källa.
UD:s utredning hann pågå i åtta dagar innan åklagare den 8 februari inledde en förundersökning om händelserna. Då pausades UD:s egen utredning. Veckan därpå inleddes Säpos förundersökning.
För det fall att förundersökningen läggs ned kommer UD att återuppta den egna utredningen som, enligt DN:s källor, hann komma ganska långt.
Ingen person som arbetade med fallet Gui Minhai ska ha haft kännedom om mötena i Stockholm.
UD har skickat inspektörer till Peking, för att gå igenom arbetsrutiner och händelseförlopp. Andremannen på ambassaden har tagit över som myndighetschef.
På grund av förundersökningen tas händelserna inte för närvarande inte upp i kontakterna med den kinesiska ambassaden. Ambassaden har tidigare förnekat inblandning i förhandlingarna.
På ett numer raderat Twitterkonto som tillhörde John Meweella syns dock Kinas ambassadör Gui Congyo tillsammans med Kevin Lui och Anna Lindstedt.
Bilden tycks vara tagen under de dagar som de hemliga mötena ska ha ägt rum.

Sanna Torén Björling "

"Fakta.
Anna Lindstedt, en välmeriterad diplomat med gott renommé, tillträdde som ambassadör i Kina 2016. I mitten av januari, innan mötena på Sheraton, utnämndes hon till ny Agenda 2030-ambassadör. I avvaktan på att förundersökningen blir klar dröjer hennes tillträde. Utnämningen blev klar under övergångsregeringen, men var inte ett regeringsbeslut.
Enligt UD har oppositionen under tiden för övergångsregeringen hållits informerad om fallet Gui Minhai. "

" Spänt när USA vill få in hjälp i Venezuela

DN FREDAG 22 FEBRUARI 2019

Cúcuta. USA ska försöka få in sina hjälpsändningar i Venezuela. Regimens ledare Nicolás Maduro vägrar ta emot det humanitära biståndet och hotade på torsdagskvällen att stänga gränsen till Colombia och Brasilien.

Den nybyggda lagerlokalen står öde vid gränsen mellan Colombia och Venezuela. Den byggdes för några år sedan, men invigdes aldrig. Venezuelas president Nicolás Maduro har hållit gränsen stängd för att hindra sina landsmän att smuggla billig venezuelansk bensin till Colombia. Men nu vill Colombia öppna gränsen för att föra in det humanitära biståndet som USA sänt till Venezuela.
– Vi vill att Maduro tar bort sina containrar och tankbilar som blockerar deras del av gränsen, säger general Aladino, från det colombianska civilförsvaret.
Han öppnar en av säckarna som den amerikanska biståndsmyndigheten USAID skickat och plockar upp tonfiskkonserver, spagetti, kaffe, choklad och tandkräm – produkter som inte längre går att få tag på i Venezuela. På säcken står det ”Del pueblo de los Estados Unidos de América”, från det amerikanska folket.
– Behovet är enormt. Denna mat kommer att slukas snabbt, säger generalen.
I veckan har det amerikanska flygvapnet sänt tre C-17 transportplan som landat i den colombianska gränsstaden Cúcuta med 3 500 matpaket till undernärda barn och 25 000 hygienpaket till familjer. Tanken är att venezuelaner som flytt till Colombia ska bära in biståndet på lördag, men risken är stor för att Nicolás Maduros ber sina elittrupper att stoppa hjälpen.
– Hur han än gör kommer han att tappa ansiktet. Släpper han genom biståndet så medger regimen att den misslyckats med ekonomin i världens mest oljerika land. Släpper han inte genom hjälpen så framstår han som en ond person som låter sitt folk svälta, säger en av de colombianska lagerarbetarna.
USA:s president Donald Trump har sagt att de soldater som ställer sig på Maduros sida ”kommer att förlora allt”. Hans hot signalerar att USA överväger att bistå en militär operation i landet.
Upptrappningen kan bli ödesdiger eftersom Ryssland lovat att försvara Venezuela på grund av ryska intressen i landets olje- och gasproduktion. Enligt Maduro har Ryssland, tillsammans med Kina och Turkiet, skickat 300 ton humanitärt bistånd till landet, men ingen har sett röken av de sändningarna.
För att lätta upp den spända stämningen vid gränsen har den brittiske miljardären Richard Branson bjudit in några av världens största artister till en gratiskonsert i Cúcuta på fredag kväll. Den brittiske sångaren Peter Gabriel, den katalanske superstjärnan Manu Chao och det mexikanska bandet Maná är några av dem som kommer att uppträda på scenen som byggts upp på den breda motorvägen vid gränsen.
Välgörenhetsgalan kallas Venezuela Aid Life och är inspirerad av Live Aid i London som 1985 spelade in 1,5 miljarder kronor till svältkatastrofen i Etiopien. Målet med galan är att samla in en miljard kronor till de undernärda barnen i Venezuela.
”Jag hoppas att detta blir början på en humanitär karavan likt luftbron till Berlin”, skriver Francisco Santos, Colombias ambassadör i USA på Twitter.
Under tiden den venezuelanska kollapsen håller på att förvandlas till storpolitik fortsätter flödet med migranter över gångbron till gränsstaden Cúcuta i Colombia. Varje dag vandrar cirka 6 000

venezuelaner över denna bro för att köpa mat, göra läkarbesök eller föda barn. Bron har blivit venezuelanernas livlina. Många av de som flyr ska migrera till Colombia, Ecuador, Peru eller Chile. De som inte har råd med de dyra bussbiljetterna får stanna i gränsstaden några dagar för att äta upp sig innan de återvänder till Venezuela.
På en bakgata har Colombia skänkt en bit tomt till FN:s flyktingkommissariat UNHCR som byggt en modern läkarmottagning som drivs av spanska Röda korset, tyska Humanitäre Hilfe och norska Flyktninghjelpen. I en husvagn med luftkonditionering arbetar sjuksköterskan Geraldine Lopez.
– Åttio procent av alla barn som kommer hit är undernärda eller i riskzonen att bli undernärda, berättar hon.
Längst fram i kön står pappan Henrique Gomez från Venezuela. Han har med sig sina tre döttrar.
– Ibland har vi inte fått tag på mat på en hel dag. Då får vi lägga oss hungriga, berättar han.
Han har tappat åtta kilo sedan humanitära krisen i Venezuela tog fart.
– Det finns inte ens mjöl att baka bröd.
När sjuksköterskan väger hans fyraåriga dotter konstaterar hon att dottern väger flera kilo mindre än vad hon borde göra. Sjuksköterskan öppnar ett paket med en rosa näringslösning som hon sprutar in i munnen på henne.
– Du måste ge henne detta flera gånger om dagen. Annars kan hon bli undernärd, säger Geraldine Lopez till pappan.
Sedan klämmer hon ned innehållet ur ett ännu paket i flickans mun.
– Magen har vant sig med att inte få mat. Du måste få i gång systemet igen, säger sjuksköterskan till pappan.
Vad som förvärrar hälsosituationen är att dottern även har mask i magen. Rent vatten är numera svårt att få tag på för fattiga familjer i Venezuela.
– Vi var rädda att hon skulle torka ut så vi gav henne det vatten vi hade, säger pappan.
När pappan lämnar husvagnen får han även med sig en handfull paket med jordnötspasta som matersättningsmedel.
– Sjuksystern sa till mig att jag måste få i henne åtminstone tre paket om dagen.
Pappan lägger sin dotter i knäet och ber sin äldsta dotter att hålla henens lillasysters huvud stilla. Det funkar inte. Lillasystern skriker så att de glåmiga ögonen fylls av tårar.
– Jag vill inte! Jag vill inte! Jag vill inte! skriker hon.
Pappan slåss mellan sin fyraåriga dotters vilja och risken att hon ska bli undernärd. Han bestämmer sig. Ger en stadig blick åt sin 12-åriga dotter. Och tar ett fast grepp om dotterns mun. Den äldsta dottern håller sin lillasysters armar medan han klämmer in pastan i hennes mun och trycker upp hakan för att tvinga henne att svälja. Det lyckas.
Pappan väntar i fem minuter innan han tar paket nummer två. Det går inte lika bra. Fyraåriga Endri Gomez spyr upp innehållet.
– Jag vet inte vad jag ska ta mig till, säger pappan medan hans ögon vattnas av tårar.
För att splittra regimens motstånd till att ta emot hjälpen har USAID samlat 46 ton mat på fyra olika platser längs Venezuelas gräns. Mest mat finns det vid gränsen i Cucúta. De andra platserna är Pacaraima i Brasilien och på den självstyrande nederländska ön Curaçao i Karibien. Den fjärde platsen är än så länge hemlig. Maduro-regimen hävdar att det finns ekonomiska baktankar bakom det amerikanska biståndet: USA är intresserat av Venezuelas olja.
– Det är bättre att hjälpen går via UNHCR, säger Sofia Ollvid, chef för den svenska insamlingen till UNHCR i Venezuela.
I förra veckan var hon på plats vid gränsen i Cúcuta.
– Vårt problem är att solidariteten med Venezuelas folk är låg. Under insamlingen till Syrien skänkte folk mycket pengar, men till Venezuela

kommer nästan inget. Ändå är det en stor katastrof som redan genererat tre miljoner flyktingar, säger hon.

Henrik Brandão Jönsson "

"Fakta. Stängt gränsen
Venezuela har reagerat kraftigt på att Curação gått med på att hjälpa USA att få in matsändningarna i landet. Venezuela har stängt sin gräns mot Curação och överväger att avbryta diplomatiska kontakter med ön som är självstyrande men tillhör Nederländerna. "

" Nathan Shachar: Så vill Israels opposition stoppa Netanyahu

DN FREDAG 22 FEBRUARI 2019

De bägge största israeliska oppositionspartierna enades på torsdagen om att gå till val den 9 april på en gemensam lista. De hoppas därmed kunna sätta punkt för premiärminister Benjamin Netanyahus tioåriga styre.

Förre finansministern Yair Lapid och hans parti Yesh Atid ställer upp på samma lista som den förre överbefälhavaren Benny Gantz nya parti Hosen. Den nya grupperingen innehåller också två andra högt ansedda ex-militärer, förre försvarsministern Moshe Ya'alon och förre överbefälhavaren Gabi Ashkenazi. Enligt det avtal som Lapid och Gantz manglat fram under segdragna förhandlingar skall Lapid avlösa Gantz som premiärminister efter halva mandatperioden, förutsatt att oppositionen lyckas detronisera Benjamin Netanyahus Likud, som är landets i särklass största parti.
Samtidigt pågick febrila kontakter mellan det krympande israeliska arbetarpartiet och vänsterliberala Meretz om valsamarbete. Bägge partierna, på sin tid ledande aktörer i israelisk politik, har på sistone legat farligt nära treprocentsspärren, som är tröskeln för inträde i Knesset. Också extremnationalismens småpartier är nära en valunion. Netanyahu avfärdade den nya motståndarfronten som ett ”patetiskt försök” från ”extremister” och ”vänstern”, men han är uppenbarligen oroad över utvecklingen. Hans Likud har hittills legat före alla rivaler i mätningarna, men nya siffror tyder på att Lapids och Gantz nya formation hämtat in försprånget. Presidenten skall enligt lagen utse den politiker som har bredast stöd i parlamentet till regeringsbildare,

och som det ser ut i dag har Lapid och Gantz en sportslig chans att överraska den 9 april. Men Likud har fler naturliga koalitionspartner än mittenpartierna, främst de ultraortodoxa och extremnationalisterna, som drar sig för att gå i koalition med någon annan än Netanyahu. Valets stora stridsfråga torde bli korruptionsutredningarna mot Netanyahu. Om ett par dagar väntas besked om eventuellt åtal mot premiärministern. Likuds kärnväljare har inte stötts bort av misstankarna, men det är en utbredd uppfattning att de mutbrott som väntas utmynna i åtal kommer att leda till en fällande dom.
Netanyahu, som i regel agerar försiktigt under den invecklade konflikten i Syrien, har de senaste veckorna talat vitt och brett om israeliska luftangrepp mot iranska mål i Syrien. Israels policy har länge varit att tala tyst om sådana aktioner, för att inte tvinga Iran att replikera för att rädda ansiktet. Generalerna i det nya mittblocket anklagar Netanyahu för att spela hasard med landets säkerhet för att kunna profilera sig som handlingskraftig krigsherre inför nationalistväljarna.
Det israeliska rättssystemet har pressats hårt de senaste åren av Netanyahus justitieminister Ayelet Shaked, som vill bryta liberalers och fredsvänners påstådda dominans över Högsta domstolen och åklagarämbetet. Det senaste decenniet har en premiärminister, en president, en finansminister, en överrabbin och en rad andra dignitärer skickats i fängelse för mutbrott.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com "

"Rysslandsutredning kan snart vara klar

DN FREDAG 22 FEBRUARI 2019

Robert Muellers Rysslandsutredning kan vara klar nästa vecka, uppger flera amerikanska medier. Samtidigt ska presidentens tidigare advokat Michael Cohen förhöras i kongressen.
New York.

Enligt anonyma uppgifter till CNN och Washington Post kan den nye justitieministern William Barr så tidigt som nästa vecka få ta del av slutsatserna i Robert Muellers Rysslandsutredning.
Flera faktorer tyder på att Mueller närmar sig slutet på sin utredning: hans arbetslag har krympt och flera utredare har varit i kontakt med sina arbetsgivare om att få återgå till ordinarie uppgifter.
Exakt vad som händer efter att Barr får ta del av den hemligstämplade rapporten är oklart. Mueller är skyldig att informera Barr om bakgrunden till de åtal han gjort och Barr är i sin tur skyldig att informera kongressen. Men rapporten kan också rymma information som inte utgör grund för åtal men som ändå är politiskt problematisk för Trump. Hur Barr tänker hantera ett sådant underlag förblir oklart. Skulle han skicka vidare den hemligstämplade rapporten till kongressen lär den läcka till medierna. Det vill Demokraterna men inte Republikanerna.
Mueller-utredningen, som pågått sedan maj 2017, har hittills resulterat i 34 åtal. Sex tidigare Trump-medarbetare har erkänt sig skyldiga till brott. Det är inte säkert att rapporten rymmer någon bekräftelse på den misstanke som utlöste utredningen: att Trump konspirerat med Ryssland för att vinna presidentvalet 2016.

Vissa kommentatorer tror att den utredning som sker parallellt i New Yorks åklagarväsende, om möjlig ekonomisk korruption i Trump-organisationen, kan bli mer skadlig för presidenten och hans familj. Men det kan heller inte uteslutas att Muellers metodiska arbete rymmer uppgifter som skulle kunna utgöra underlag för riksrätt mot Trump.
På onsdag nästa vecka ska Michael Cohen, Trumps tidigare advokat, förhöras av tre kongressutskott. Cohen är dömd till fängelse för att ha brutit mot kampanjlagar och för att ha ljugit för kongressen om Trump-organisationens kontakter med Ryssland under valrörelsen.

Björn af Kleen
bjorn.afkleen@dn.se "

" Tiotusentals elever klimatstrejkar med Greta Thunberg

DN FREDAG 22 FEBRUARI 2019

Bryssel. Greta Thunberg är stora förebilden för klimatstrejkande skolelever i Europa. Hennes status kan liknas vid en rockstjärna. Jublet är öronbedövande när hon kliver ut på en scen i Bryssel för att hålla tal inför tusentals entusiaster.

”Greta, Greta, Greta” skanderar ropen från eleverna. De har rest in från olika håll i Belgien för att demonstrera. Denna torsdag, den sjunde i rad med manifestation i Bryssel, är speciell. Greta Thunberg är här, men även elevrepresentanter från klimatprotester i Nederländerna och Tyskland, där elever också samlas i tiotusental.
Men det är den svenska 16-åringen med flätor som är stjärnan. Hennes namn syns på skyltar: ”Greta4president” eller ”Make the world Greta again”.
När Greta Thunberg greppar mikrofonen, sist i raden av de utländska gästerna, måste hon göra paus efter varje mening. Så högljudda är reaktionerna.
– Vi kommer att vara en nagel i ögat (hon använder engelskans mustigare ”pain in the ass”) och fortsätta strejka till politikerna gör något, säger hon.
– Tro aldrig att du är för liten för att göra skillnad. Vi räddar världen, fortsätter Greta Thunberg.
15-åringarna Celine Dealure och Stien Loos har åkt från Antwerpen. De vet självfallet vem Greta Thunberg är och har kopierat hennes svenska skylt om skolstrejk för klimatet. Stien Loos håller dessutom i en skylt med budskapet ”Make the world Greta again”.

Precis som i andra länder får de emellanåt frågan från en del vuxna om varför de inte är i skolan i stället.
– Vi är här för klimatets skull. De flesta lärare stöder oss och har vi ett prov får vi göra det en annan dag. Våra föräldrar förstår också våra skäl, säger Stien Loos, som demonstrerar för femte torsdagen i rad.
Vad hoppas ni att politikerna gör?
– De måste förbättra de allmänna transportmedlen och så är det viktigt att de konkret gör något för klimatet, inte bara talar om det, säger Celine Dealure.
Tidigare på dagen talade Greta Thunberg på en konferens med höga EU-företrädare, bland dem kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker. Hon var tydlig med att EU måste skärpa sina miljömål.
– Vi skolstrejkar för att vi har gjort våra läxor. När man har gjort det förstår man att vi behöver en ny politik, en ny ekonomi. Vi behöver ett helt nytt sätt att tänka på, sade Thunberg i sitt tal.
Miljöprofessor Johan Rockström leder Institutet för forskning om klimatpåverkan (PIK) i Potsdam utanför Berlin. Han ser elevernas aktivism som kanske den viktigaste som världen någonsin haft.
– Ingenting slår så effektivt och så hårt som när unga människor går ut på gatan och protesterar. Anledningen till att de pekar på den punkt där vuxenvärlden har misslyckats som allra mest, säger han.
Rockström framhåller att det är intressant att berättelsen från de unga speglar den vetenskapliga berättelsen.
– De säger: ”Kära vuxenvärld, det här är en samhällsomvandling som ni måste ta ansvar för. Det räcker inte med att jag tar bussen till skolan eller blir vegan. Ni måste ta ansvar, ni måste stänga ner kolgruvorna, ni måste stoppa fortsatt exploatering av fossila energikällor, ni måste investera i omläggningen av hela vår produktionslogik”.
Lina Lund
lina.lund@dn.se
Pia Gripenberg "

" Tusentals barn till IS-terrorister fast i Syrien

DN FREDAG 22 FEBRUARI 2019

Syrien. Omkring 2 500 utländska barn från familjer som är eller tros vara anhängare till terrorgruppen Islamiska staten (IS) lever i tre flyktingläger i nordöstra Syrien.

Barnen bör betraktas som offer för extremisterna, enligt Rädda Barnen.
En del är bara några veckor gamla. Andra är flickor som rest till Syrien för att ansluta sig till IS, och som själva blivit mödrar.
Rädda Barnen uppmanar nu de drygt 30 länderna, som organisationen anser att barnen kommer från, att hjälpa barnen och deras familjer att komma hem igen. Barnrättsorganisationen understryker också att just barnen måste behandlas som offer i konflikten.

TT "

" Förnybar el i Afrika får stöd av Sida

DN FREDAG 22 FEBRUARI 2019

I dag, fredag, fattar Sida beslut om att ge en halv miljard kronor till utbyggnad av småskalig förnybar el i Afrika. Projektet heter Beyond the grid fund for Africa, och ska pågå i fem år. Totalt ska pengarna ge upp till 15 miljoner människor tillgång till elektricitet.

– Inget land i världen har lyckats ta sig ur fattigdom utan tillgång till el. Man kan se hur det påverkar människors liv, säger Anders Arvidson, energirådgivare på Sidas Afrikaavdelning, som projektleder insatsen.
Förutsättningarna blir bättre för studier och att människor kan starta små företag om de slipper köpa dyrare alternativ som fotogen och batterier, menar Anders Arvidson.
I dag saknar närmare 70 procent av befolkningen söder om Sahara elektricitet, enligt biståndsmyndigheten Sida.
I Zambia startades det Sidaledda projektet Beyond the grid fund for Zambia (BGFZ). Det är modell för Beyond the grid fund for Africa, som innefattar fyra länder: Zambia, Liberia, Burkina Faso och Moçambique.
– 2017 var det bara fyra länder som hade en aktiv marknad för distribuerad energi, Kenya, Tanzania, Uganda och Rwanda. Och sedan förra året har Zambia också en aktiv marknad, tack vare projektet. Och då ser vi hur fort det kan gå, säger Arvidson.
Projektet använder sig av en form av omvänd auktion, där företag bjuds in att lämna anbud för att nå så många elkunder som möjligt i Zambia, Liberia, Burkina Faso och Moçambique som en del att nå hållbarhetsmålen 2030.
– Ett av de globala målen som världen har antagit, är att alla ska få tillgång till moderna, rena och tillförlitliga energitjänster, säger Anders Arvidson.
Projektet finansieras av Sida men genomdrivs av det nordiska finansinstitutet NEFCO. Tidigare har Sida finansierat lokala statliga myndigheter. Men i det här fallet får de ingen finansiering, utan ett uppdrag att se till att regelverk och lagstiftning och myndigheter jobbar effektivt för att nå målen.
Vilka fördelar finns det med att göra på det här sättet?
– Fördelarna med det är att det går mycket fortare, det finns betydligt färre risker med pengaförskingring eller att det inte går effektivt till, säger han och tillägger:
– Det var faktiskt en anledning till att vi började göra så här i Zambia. Ambassaden där hade haft ett avtal med en statlig myndighet, men de kunde inte redovisa exakt vart alla pengarna tog vägen.

Annie Sääf "

" Experter efter jävsanklagelse: ”Framstår som anmärkningsvärt”

DN FREDAG 22 FEBRUARI 2019

"Misstanken om jäv kan ha varit kulturprofilen Jean-Claude Arnaults sista utväg för att få till stånd en prövning, anser experter DN talat med. Men frågan är om det ger resultat?
– Det framstår som anmärkningsvärt att en skrivelse med ny bevisning inkommer bara några dagar före dom, säger brottsmålsadvokaten Ingela Hessius.

Som DN rapporterat har kulturprofilen Jean-Claude Arnault, som dömts till fängelse för två våldtäkter, gjort gällande att förekommit ”grovt rättegångsfel” i Svea hovrätt eftersom rätten ”varit jävig att döma i målet”. Efter ett beslut i HD på onsdagen ska hovrätten skyndsamt lämna ett yttrande i frågan.
Bakgrunden till den uppkomna situationen är att Arnaults försvar – efter avslutad förhandling i hovrätten men innan dom meddelades – inkom med ny bevisning i målet. Den skrivelsen inkom fredagen den 30 november, och dom i målet föll måndagen den 3 december.
Försvaret ifrågasätter nu om hovrätten tagit hänsyn till de nya uppgifterna i sin bedömning. Man menar att rätten – om man redan innan den nya bevisningen inkommit i sina överläggningar ”kommit längre än sannolika skäl” – bör anses som jävig att döma i målet, samt att rättegången i sådana fall ska tas om. Brottsmålsadvokaten Ingela Hessius menar att det är svårt att bedöma huruvida misstanken om jäv kommer att få betydelse. Hon ifrågasätter försvarets agerande.
– Det framstår som anmärkningsvärt att en skrivelse med ny bevisning inkommer bara några dagar före dom. Det för tankarna till att det kanske är ett resultat man vill åstadkomma, att det anses som den enda möjligheten att få upp målet i HD, eftersom det inte finns någon annan grund, säger Ingela Hessius.
– Jag kan bara tolka det som en medveten handling från Arnaults sida, att man väntat till sista minuten för att ha större chans att hävda att hovrätten inte beaktat skrivelsen. Förhoppningsvis får vi nu ett tydligt yttrande från hovrätten där man förklarar om man överlagt kring den nya bevisningen, säger Ingela Hessius.
Roberth Nordh, docent i processrätt och tidigare domare, berättar att det finns bestämmelser om att en domstol på egen hand kan bestämma att återuppta en redan avslutad huvudförhandling. Ett skäl kan just vara att en part, i efterhand, åberopat ny bevisning. Men någon ovillkorlig rätt att den bevisningen ska anses så pass betydelsefull att huvudförhandlingen ska återupptas finns inte, berättar Roberth Nordh.
– Domstolen får göra en bedömning huruvida den nya bevisningen är av sådan art att den kan påverka värderingen av det som redan tagits upp. Generellt sett ska man ha en välvillig inställning, men nya uppgifter kan också vara så perifera att de inte anses ha någon betydelse för domen. Då finns det inget som säger att handläggningen ska sätta i gång igen, säger han.
Tidigare i veckan kom besked om att Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd för en fråga som bär vissa likheter med den nu uppkomna situationen i Kulturprofilen-målet. Det handlar då om en person som blivit dömd för våldtäkt i både tings- och hovrätt, men som menat att den andra instansen varit jävig i sin bedömning.
I det fallet överklagade försvaret hovrättens dom för att domstolen skulle ha varit jävig för att den tagit ställning i skuldfrågan genom att först låta den tilltalade vara fortsatt häktad och sedan låtit samma ledamöter döma honom fast ny bevisning lämnats in och beviljats.
Enligt Roberth Nordh finns det dock betydelsefulla skillnader mellan fallen.

– I det fallet har man nämligen, efter att ny bevisning inkommit, beslutat att den haft betydelse och sedan fortsatt med samma domare. Nu ska HD avgöra frågan om de kan ha ansetts vara jäviga i den situationen. Men för att hamna i den situationen måste man först ha beslutat att den nya bevisningen ska beviljas, säger Roberth Nordh.
Även Ingela Hessius pekar på skillnaderna mellan ärendena.
– Det finns ett slags tyst överenskommelse i de större domstolarna att den som dömer i huvudförhandlingen inte ska ha dömt i häktningsförhandlingen. På mindre orter är det ofta svårt. Men det här är en gammal diskussion som handlar om att man vill att domaren så långt det är möjligt ska vara opåverkad av tidigare beslut, säger Ingela Hessius.
Roberth Nordh, som har lång erfarenhet som domare i hovrätten, menar att han skulle bli förvånad om HD kommer fram till att hovrätten skulle ha varit jävig i sin bedömning av domen mot Jean-Claude Arnault.
– Jag skulle bli mycket förvånad om hovrätten anses jävig och huvudförhandlingen måste tas om från första början. Men efter att hovrätten yttrat sig kommer säkerligen HD, bland annat med bakgrund utifrån praxis i Europakonventionen utveckla sitt beslut närmare, säger Robert Nordh.

Hugo Lindkvist
hugo.lindkvist@dn.se "

" Miljardären som skulle få Gui Minhai fri

DN LÖRDAG 23 FEBRUARI 2019

Han bor på lyxhotell, bjuder på champagne och säger att han är miljardär. Men hans svenska bolag begärs i konkurs och anställda tvingas gå till domstol för att få ut sina löner. I Sverige har han ett kontaktnät med högt uppsatta svenska politiker och professorer. Han talar gärna om sitt intresse för nyckelharpor och om sina goda kontakter med kommunistpartiet i Kina. Här är berättelsen om den kinesiska affärsmannen Kevin Liu Wenxuan – mannen som Sveriges ambassadör i Peking hoppades skulle få den svenske bokförläggaren Gui Minhai fri.

Det är torsdag eftermiddag, den 24 januari i Stockholm. I ett låst rum på Sheraton hotels andra våning sitter Sveriges ambassadör i Peking Anna Lindstedt. Hon serverar vatten, hämtar mat och konverserar med det brokiga sällskap om åtta personer som befinner sig i rummet.
Anna Lindstedt har precis varit på lunch på kinesiska ambassaden på Djurgården. Bilder från samma tidpunkt visar henne tillsammans med ambassadören Congyou Gui och affärsmannen Kevin Liu Wenxuan. Nu deltar hon och affärsmannen båda i det möte som Säkerhetspolisen senare ska inleda en utredning om.
I en limegrön soffa sitter Angela Gui, dotter till den frihetsberövade bokförläggaren Gui Minhai. Hon har liksom de andra blivit inbjuden av Anna Lindstedt. De ska pröva ett nytt sätt att få hennes pappa fri, har ambassadören sagt till Angela Gui. Några affärsmän kanske kan hjälpa till, har hon fått veta.
Den sista tiden före mötet har Anna Lindstedt tät kontakt med den kinesiske affärsmannen Kevin Liu Wenxuan. De syns på bilder från en

födelsedagsfest iklädda partyhattar, på andra bilder äter de middag och skålar.
Det är denne Kevin Liu som ska lösa upp knutarna i det segdragna fall som länge har förpestat relationen mellan Sverige och Kina, hoppas ambassadören.
Inne på Sheraton skryter Kevin Liu, enligt DN:s källor, om sin förmögenhet som han ska ha gjort på fastigheter. Han säger sig vara god för en miljard och att han har tecknat 58 ”joint ventures”, samarbeten där företag går samman för att genomföra ett projekt, i Norden det senaste året. Sheraton är vant territorium. Här har han en stående svit och tillbringar tio dagar i månaden, enligt honom själv. Han föredrar Sheraton framför Grand hotel, berättar han för en av mötesdeltagarna, för att Sheraton har skönare sängar och bättre frukost.
Fallet Gui Minhai, som har suttit frihetsberövad i tre år, har förmörkat hela Anna Lindstedts period som ambassadör i Peking. Relationerna på officiell nivå har varit frusna och hon har haft svårt att utföra sitt arbete. Trots att hon snart ska sluta som ambassadör i Peking, i förtid, gör hon nu ett försök att lösa frågan.
– Jag tror att hon hade tänkt igenom det ganska noga. Sverige har historiskt sett haft en bra relation med Kina och hon var väldigt angelägen om att lösa frågan, säger Ramon Wyss till DN.
Ramon Wyss är tidigare vice rektor vid KTH och jobbar nära Kevin Liu. Han pratade med Anna Lindstedt om planerna på att få hjälp från Kevin Liu under ett besök i Kina i januari. Han uppfattade det som att hon tyckte det var värt ett försök. Om de kunde få honom frisläppt eller få till en rättegång skulle det vara väldigt bra för relationerna mellan länderna.
Kevin Liu har goda kontakter i kommunistpartiet, enligt Wyss, som känner honom väl.
– När vi var i Nanjing träffade vi partisekreteraren där, vi hade möten på ganska hög nivå. Och så visste väl Anna att Kevin dessutom hade en del bra kontakter i Peking som skulle kunna utnyttjas.
Att frågan med Gui Minhai var djupt bekymrande för Anna Lindstedt bekräftas av Kristina Persson, tidigare vice riksbankschef och socialdemokratisk minister. Hon träffade Lindstedt i Kina i januari.
– Jag noterade när jag var i Peking att hela den här frågan har varit ett stort hinder i alla officiella relationer, så det är klart att det finns en stark önskan. Det är väl det som har väglett Anna Lindstedt, att hon varit angelägen om att hitta en lösning. Men det är klart att det är olyckligt om hon inte hade någon förankring från UD för kontakten.
Kevin Liu beskrivs som världsvan och elegant av en av deltagarna inne på Sheraton. Och han har uppenbarligen många kontakter högt upp i det svenska samhället: Han syns på bilder med professorer vid svenska prestigefyllda universitet, med högt uppsatta politiker, landshövdingar och kulturpersonligheter. Ofta undertecknas någon form av avtal och skålas i champagne. Även i kultursfären är han aktiv. Han är intresserad av nyckelharpor och har kontakt med Kungliga Musikhögskolan om ett samarbete i Nanjing, huvudstad i provinsen Jiangsu.
Vad har väckt Kevin Lius intresse för Sverige och varför skulle han kunna bidra till att få Gui Minhai fri?
Flera personer som DN talat med beskriver att Kevin Lius kärlek till Sverige började när hans barn studerade vid Handelshögskolan i Jönköping. Under mötet på Sheraton återkommer Kevin Liu ständigt till en svensk affärsman, Niclas Adler, som han beskriver som ”sin man i Sverige”. Adler är professor i företagsekonomi och arbetade vid högskolan i Jönköping samtidigt som Kevin Lius barn studerade där. Niclas Adler finns på flera bilder med Kevin under åren och samma helg som mötet på Sheraton syns han med Anna Lindstedt och Kevin Lius kompanjon John Meewella.

På sätt och vis är Adler med under mötet med Angela Gui också, om än inte fysiskt.
– Plötsligt tog John Meewella ganska bryskt fram sin stora telefon. Jag såg att det stod Adler i displayen, så sa John till Anna: det är Niclas, han vill prata med dig, säger en källa till DN som reagerade på Meewellas sätt att tilltala Anna Lindstedt.
Senare ringer samme Meewella upp Niclas Adler i ett videosamtal där alla som var samlade på Sheraton visades upp i mobilen, inklusive Angela Gui, enligt DN:s källa.
Samme Niclas Adler är affärspartner med den tidigare statsministern Fredrik Reinfeldt. De båda är styrelseledamöter i Hongkongregistrerade Sino-Nordic, ett bolag som i sin tur ligger bakom investeringsfonden Nordic growth partners, NGT. En fond som enligt uppgifter i den kinesiska statliga tidningen Global Times är god för 10 miljarder yuan, 13 miljarder kronor.
Reinfeldt träffar Anna Lindstedt kvällen innan hon flyger till Sverige för mötet på Sheraton. Mötet handlar om ”life science”, uppger Fredrik Reinfeldt i en skriftlig kommentar till DN. Han säger sig inte känna Kevin Liu och uppger att han inte har något med förhandlingarna om Gui Minhai att göra.
”Fredrik Reinfeldt har inte vid något tillfälle diskuterat Gui Minhai. Han har inte heller träffat Kevin Liu. Han rådger NGT liksom ett antal andra bolag i helt andra affärsfrågor”, skriver en medarbetare till Reinfeldt till DN och hänvisar ytterligare frågor till Niclas Adler.
Inne på Sheraton åker champagnen fram i ishinkar. Två av mötesdeltagarna, Kinakännarna professor Torbjörn Lodén och professor Cecilia Lindqvist, bestämmer sig för att lämna. De är inbjudna för att diskutera frågor som ligger dem varmt om hjärtat, men tycker stämningen är märklig och obekväm. De blir förvånade när de ser att Angela Gui är där.
Delar av sällskapet går vidare för att äta middag på den kinesiska restaurangen Panda på Vasagatan. Det är ett enkelt ställe men, enligt uppgift, ett av Kevin Lius stamhak i Stockholm.
Under middagen, där Anna Lindstedt inte deltar, börjar Meewella bjuda in folk. En ung man från KTH dyker upp, liksom en kvinna från Sveriges Kommuner och landsting. Med är också en yngre kvinna som jobbar för Kevin Liu. Enligt DN:s källa är det samma person som kontaktar Angela Gui på lördag morgon, när hon är på väg tillbaka till London.
Hon vill försäkra sig om att Angela Gui håller tyst om mötet.
Under middagen berättar Angela Gui, enligt DN:s källa, att hon fått ett erbjudande om att få visum till Kina och jobba för Kevin Liu där. Hon tycker det är absurt – hon doktorerar vid Cambridge om modern kinesisk medicinsk vetenskapshistoria. Det har inte särskilt mycket med affärer att göra, konstaterar hon.
Frågan om Gui Minhai berörs endast indirekt under middagen.
– De säger att relationerna mellan Sverige och Kina skulle förbättras om medierna tystades. De nämner inte Gui Minhai vid namn, utan kallar honom ”your man” eller ”our case”. De försöker skapa samhörighet med mig genom att spela på min kurdiska bakgrund: ”Du är asiat, jag är asiat, vi förstår varandra”, säger samhällsdebattören Kurdo Baksi, som var med Angela Gui som ett stöd.
Morgonen därpå får Angela Gui, enligt vad hon själv berättat i ett blogginlägg, höra att Kevin Liu ska åka till kinesiska ambassaden i Stockholm och förhandla om hennes far. Att affärsmannen och den kinesiske ambassadören har träffats tidigare finns dokumenterat på bild. Angela Gui får höra att om hon lovar att sluta kampanja för sin pappa så kan han få en rättegång, eller släppas fri. Löftet ges på ett hotfullt sätt, skriver Angela Gui i blogginlägget.
Kevin Lius bevekelsegrunder för att delta i detta diplomatiska spel är än så länge oklara. Ramon Wyss beskriver honom som en Sverigevän

som är bekymrad över att relationerna mellan Sverige och Kina har försämrats.
Andra tycker att mycket pekar på att han arbetar åt den kinesiska staten.
Magnus Fiskesjö, tidigare kulturattaché i Peking och antropolog vid Cornelluniversitetet, skriver i ett mejl att det inte är möjligt för en kinesisk person med de kontaktytor som Kevin Liu har att inte ha nära band till den kinesiska säkerhetstjänsten. Man bör utgå från att Kevin Liu arbetar på order av den kinesiska regimen, enligt Fiskesjö.
Börje Ljunggren som var ambassadör i Kina 2002–2006 tvivlar inte på att Kevin Liu har nära band till ledningen i landet.
– Klart att affärsmannen har nära kontakter med den kinesiska ambassaden och med kinesiska myndigheter. Vi talar om en en-partistat. Han har skapat ett illusoriskt intryck av att kunna leverera.
I svenska bolagsregistret har Kevin Liu ett antal bolag registrerade i sitt kinesiska namn, Liu Wenxuan. Bland annat handlar det om ett sjukvårdsbolag i Uppsala som gick i konkurs. Enligt en tidigare anställd upphörde plötsligt finansieringen och de tvingades gå till tingsrätten för att få ut sina löner.
Bolaget Winnoc där Niclas Adler under en tid satt i styrelsen tillsammans med Kevin Liu, begärdes också i konkurs av en anställd som inte fick ut sin lön. Senare nåddes en förlikning.
Inte heller blev det mycket av den avsiktsförklaring som Svenska miljöinstitutet och Winnoc skrev under sommaren 2017, i närvaro av statsminister Stefan Löfven. Projektet lades ner kort efter ceremonin, enligt Svenska miljöinstitutets vd Tord Svedberg.
En person med lång erfarenhet av att göra affärer i Kina tycker det är häpnadsväckande att så många svenskar har varit involverade med Kevin Liu. Han varnar för affärsmannens skrytsamhet och ifrågasätter seriositeten.
– Ibland framställs det som att vissa kineser kan göra underverk, men man måste alltid, när man har med Kina att göra, vara mycket noggrann med sin bakgrundsundersökning: vem är detta?
DN har sökt Anna Lindstedt, Niclas Adler, Kevin Liu och Angela Gui.

Mattias Carlsson
mattias.carlsson@dn.se
Marianne Björklund
Sanna Torén Björling"

" Bakgrund. Gui Minhai fördes bort i Thailand
Bokförläggaren och svenske medborgaren Gui Minhai försvann från Pattaya i Thailand 17 oktober 2015 efter att ha setts lämna sin lägenhet tillsammans med en okänd man. Det visade sig senare att han hade gripits och förts till Kina.
I oktober 2017 uppgav kinesiska myndigheter att han hade släppts.
I januari 2018 greps han på ett tåg i sällskap med två svenska diplomater.
Sverige har under lång tid tryckt på för att han ska släppas fri.

Detta har hänt. Fallet Gui Minhai
22 januari träffas Anna Lindstedt och Fredrik Reinfeldt på restaurang JE Mansion i Peking.
23 januari flyger Anna Lindstedt till Stockholm. Det gör även även den kinesiska affärsmannen Kevin Liu och hans kompanjon John Meewella.
24 januari. Gui Minhais dotter Angela Gui flyger på Anna Lindstedts uppmaning från London till Stockholm.
Under dagen hålls ett möte på Sheraton hotel där ambassadör Lindstedt, de två affärsmännen och Angela Gui deltar. Viss tid av

mötet är även professor Torbjörn Lodén och professor Cecilia Lindqvist där.
Angela Gui har sällskap av samhällsdebattören Kurdo Baksi. Ytterligare en person är med på mötet.
Mötet övergår i en middag på restaurang Panda på Vasagatan i Stockholm. Anna Lindstedt deltar inte. Nu rings flera personer in, bland annat en kvinna från Sveriges Kommuner och landsting.
25 januari. Angela Gui får veta att affärsmännen ska åka till ambassaden och förhandla om hennes far. De har sagt att de kan få honom fri om hon slutar att nämna frågan offentligt.
På kvällen äts en middag på Wedholms fisk. Angela Gui och Anna Lindstedt deltar inte. Däremot hävdar Kevin Liu att flera diplomater deltar.
26 januari. Angela Gui kontaktas av en av Kevin Lius medarbetare som uppmanar henne att hålla tyst. UD förnekar att de känt till mötet.
28 januari. Ambassadör Anna Lindstedt kallas hem från Peking till Stockholm.
31 januari. UD inleder en utredning.
8 februari. Efter en brottsanmälan från Säkerhetspolisen inleder åklagare Hans Ihrman en förutredning för att se om en brottsutredning ska inledas.
13 februari. Angela Gui skriver om mötet på sin blogg. Hon berättar om en hotfull stämning.
14 februari. Säpo inleder en förundersökning med misstanke om egenmäktighet vid förhandling med främmande makt. UD avbryter sin utredning. "

" Hultqvist om det ryska planet: Provocerande

DN LÖRDAG 23 FEBRUARI 2019

Ett ryskt jaktplan flög i tisdags mindre än 20 meter från ett svenskt signalspaningsflygplan sedan det först flugit an mot det i överljudsfart. – Det måste i allra högsta grad anses vara en medveten handling från den ryska sidan. Det är en incident som kan leda till en olycka eller en katastrof, säger försvarsminister Peter Hultqvist (S).

Det var strax före lunch i tisdags som det svenska signalspaningsplanet skulle utföra en rutinflygning i internationellt luftrum över Östersjön. Plötsligt ser besättningen hur ett ryskt jaktplan av typen SU-27 flyger an mot signalspaningsplanet med mycket hög hastighet.
– Det ryska planet flög framför vårt flygplan i överljudshastighet innan det svängde och kom i lika hög hastighet bakifrån, säger flygstabschefen Anders Persson.
Sedan den ryske piloten gjort två förbiflygningar lade han sig mycket nära det svenska signalspaningsplanet.
– Det är en provocerande flygning, väldigt nära vårt flygplan, mindre än 20 meter. Det måste i allra högsta grad anses vara en medveten handling från den ryska sidan. Det är en incident som kan leda till en olycka eller en katastrof, säger försvarsminister Peter Hultqvist (S) som kallar den ryske pilotens uppförande för ”oprofessionellt” och ”ett hot mot flygsäkerheten”.
Såväl försvarsministern som flygstabschefen säger att det svenska planet befann sig i internationellt luftrum när händelsen ägde rum.

– Ingen tvekan. Vi hade stora marginaler. Hade vi inte varit i internationellt luftrum så hade han nog flugit på ett helt annat sätt. Och hela beteendet var annorlunda än vid de andra tillfällen liknande händelser har inträffat. De har varit nära då också men att komma i så hög fart framför oss, det är anmärkningsvärt, säger flygstabschefen Anders Persson.
Kan det ha varit en fara för besättningen?
– Ja, att flyga så nära utan att man har kontakt med mellan planen är olämpligt. Och man känner sig trängd när man sitter i ett så pass stort flygplan som ett Gulfstream när ett betydligt mindre kommer så nära. Då kan man inte svänga åt det håll man vill.
Vad gjorde den svenska besättningen?
– Man fullföljde sitt uppdrag och landade snart därefter.
Sådana här händelser när ryskt, robotbeväpnat stridsflyg flugit mycket nära de obeväpnade svenska signalspaningsplanen har inträffat flera gånger de senaste åren. Alla händelserna har skett i internationellt luftrum.
– Våren 2018 och hösten 2017 hade vi liknande beteende. Det förekommer upprepade gånger och det är inte bra, säger Hultqvist.
Försvarsministern ser ett mönster av ryska ”försök till dominanshandlingar” som inleddes med krigen i Georgien 2009, Ukraina 2014 och allt mer militär aktivitet i Sveriges närområde.
– De markerar mot vår fullt tillåtna verksamhet i internationellt luftrum. Det är ett försök från dem att visa att de dominerar det här området. Det är någonting som vi absolut inte kan acceptera, markerar försvarsministern.
– Det finns ingen anledning att rikta den här typen av aktivitet mot vårt flygplan. Vi har vår fulla rätt att vara där utan den här typen av närgånget agerande.
Mikael Holmström mikael.holmstrom@dn.se
Clas Svahn clas.svahn@dn.se "

"**Fakta.**
Försvarsmaktens flygplan S 102 B har som främsta uppgift att bedriva flygburen signalspaning åt Försvarets Radioanstalt, FRA.
Det som S 102 B utför är inte kommunikationsspaning av meddelanden utan så kallad teknisk signalspaning. Det innebär att man spanar efter signaler från radar, navigeringsutrustning och vapensystem.
Källa: Flygvapnet "

" Anna-Lena Laurén: Kunskapen som sitter mellan öronen gör oss bättre rustade mot nättroll

DN LÖRDAG 23 FEBRUARI 2019

För några år sedan bevakade jag den ryska oppositionsledaren Aleksej Navalnyjs valmöte i Tula. Medan han höll sitt tal ställde han en matematisk fråga till publiken, vars medelålder rörde sig mellan 16 och 20.

– Er guvernör här i Tula har en tjänstebostad i centrala Moskva som är 333 kvadratmeter stor. Som statlig tjänsteman har han visserligen rätt till en bostad – enligt lagen 18 kvadratmeter per familjemedlem. Hur många barn borde han ha för att den här bostaden ska motsvara normen?

Två sekunder senare ropade ungdomarna i publiken att guvernören borde ha ett tjugotal barn. (Det exakta svaret är 18,5.) De räknade genast ut det ungefärliga svaret i huvudet, utan att ta fram sina telefoner.

I Ryssland är kunskaperna i huvudräkning på en helt annan nivå än i de flesta nordeuropeiska länder. Man ser det i alla möjliga sammanhang.

Ett av mina favoritexempel är när man åker *marsjrutka*, det vill säga minibuss, på stan. Samtidigt som chauffören rattar den överfulla bussen tar han betalt av passagerarna. Någon ropar ”tre personer” och så vandrar pengarna ur hand i hand ända fram till chauffören, som tar emot dem, räknar ut summan, räknar ut växeln och lägger tillbaka rätt växelsumma i närmaste utsträckta hand. (Därefter vandrar summan ur hand i hand tillbaka till rätt passagerare.) Jag har ännu aldrig varit med om att någon klagar på fel växel.

Man behöver visserligen inte vara ett matematiskt geni för att räkna ut vad tre gånger fyrtiofem är. Men att dagligen göra hundratals räkneoperationer i huvudet samtidigt som man styr en minibuss i Moskvas rusningstrafik är inget som jag själv skulle ro i land med. (En marsjrutka-chaufför stannar bara för att ta upp passagerare, betalningen sker medan bilen är i rörelse.) Att de här chaufförerna klarar det beror på att de är tränade i huvudräkning sedan barnsben.

Det finns en orsak till att Ryssland fortfarande är bäst i världen när det gäller idrottsgrenar som konståkning och rytmisk sportgymnastik. Däremot inte i fotboll.

I Ryssland finns det en mycket större beredskap än hos oss att träna in saker tills de sitter i ryggraden – på ett sätt som frigör kreativiteten och konstnärligheten. Det resulterar inte bara i världens bästa konståkare och rytmiska gymnaster utan också i programmerare och matematiker av världsklass.

Kruxet är att dessa programmerare och matematiker flyttar utomlands så fort de får chansen. De har fått högklassig grundundervisning i naturvetenskaperna, men det ryska samhället saknar sinne för innovationer och spetsforskning. Det auktoritära arvet, kombinerat med ett genomkorrupt postsovjetiskt samhällssystem, lägger krokben för Nobelprisen och innovationerna. (Och, har jag en känsla av, fotbollsframgångarna.)

Att Ryssland har svårt att göra sig av med sitt auktoritära arv är inget nytt. Men en modern demokrati som Sverige borde vara kapabel att tänka om när det gäller utbildning – fast åt andra hållet.

Det ligger ingen motsättning i höga kunskapskrav på elever, samtidigt som man uppmuntrar dem till att tänka själva och ifrågasätta. Tvärtom. Att med hjälp av huvudräkning kunna bilda sig en uppfattning om storleksordningar eller inte behöva slå upp året för franska

revolutionen gör hjärnan sorterad. Kunskap som sitter mellan öronen stöder och ger stöd åt den information man hittar på nätet.
Allt löser man naturligtvis inte med kunskapskrav. I Ryssland finns parallellt med höga matematiska kunskaper en kraftig tendens att tro på konspirationsteorier och lögner som sprids på nätet. Det beror till stor del på att ryssar historiskt sett har fått lära sig att ingenting är som det ser ut att vara.
I kampen mot trollen krävs också en uppfattning om det rimliga. Och det kräver en tillit som ofta förutsätter en längre erfarenhet av demokrati.
Det finns med andra ord ingen som helst ursäkt för Sverige – eller för något annat nordiskt land – att inte ha världens bästa skola.

Anna-Lena Laurén "

" Gula västarna – rörelsen som skakar den franska republiken

DN LÖRDAG 23 FEBRUARI 2019

De kom från ingenstans, ockuperade rondeller på landsbygden och startade de värsta kravallerna i Paris sedan 1968. Nu vill en del av dem ta sig in i EU-parlamentet, men de vägrar foga sig efter den gamla höger-vänsterskalan. DN:s Erik de la Reguera berättar historien om de Gula västarna – rörelsen som skakar den franska republiken.

1. Caesar och de upproriska gallerna
President Macron anländer med helikopter – och det står poliser i varje gathörn. Maskingevär i händerna. Skottsäkra västar. Bistra miner. Staden Autun, med sina 13 500 invånare, ger intryck av att vara belägrad.
Det är första gången på nästan 40 år som en president besöker staden. Bakom avspärrningarna möter Emmanuel Macron några av regionens borgmästare. Besöket är en del av hans initiativ ”det stora nationella rådslaget” – Le Grand Débat National.
På torget i centrum står ett hundratal personer i gula västar och undrar varför de inte får vara med.
Några är berusade och lite skräniga, trots att det är tidigt på morgonen. Att just de vindruckna inte får träffa Macron är kanske inte så konstigt. Men de andra gula västarna på torget ser lugna ut, där de står och väntar i duggregnet.
Gruppen har enats om en kommuniké som avslutas med en fråga: ”Mitt under de brinnande Gallerkrigen kom romerske Julius Caesar hit för att förhandla öga mot öga med de galliska haeduerna. Ska

Emmanuel Macron, Jupiter-presidenten, våga möta de upproriska gallerna?”
Svaret tycks uppenbart i dag: kravallpolis kommer marscherande i täta led ned mot torget. De slår taktfast och högljutt på sköldarna, som om det faktiskt rörde sig om romerska legionärer. Ett papper delas ut till demonstranterna där det står att sammankomsten är olaglig och måste upplösas.
Burop och franska tillmälen följer. I Autun har inga kravaller ägt rum sedan Gula västarnas protester inleddes den 17 november förra året. Inte ett enda fönster har krossats.
Men på andra håll i landet har våldet blivit närmast en ritual. Kravallerna i Paris i december fick vissa att jämföra med 1968-revolten. Tårgasdimmorna och synen av brinnande bilar och byggnader längs paradavenyn Champs-Elysées har skakat om även de annars relativt luttrade fransmännen.
Nu tar polisen inga risker. Och Gula västarna ser varje skada orsakad av en av polisernas gummiprojektiler eller distraktionsgranater som en bekräftelse på att landets regering är lika hänsynslös som illegitim.
En av de som förstått denna dramaturgi är Aurelie Larue. Hon har varit med vid två av protesterna i Paris.
– Är det presidenten som kommer där borta? Kommer han för att prata med oss? Nej, det är bara fler poliser, ropar hon högt uppifrån en lyktstolpe.
En stund senare är hon inblandad i ett tumult vid avspärrningarna. Jag ser inte exakt vad som sker, men plötsligt ligger Aurelie Larue på marken, nedbrottad av poliser.
De andra demonstranterna protesterar upprört.
”Frige Aurelie!” ropar de, gång efter annan.
Någon minut senare får hon gå, och verkar då vid ganska gott mod. Men bara ett par timmar senare finns bilder på polisens ”övervåld” upplagda på Facebookgruppen ”Autun en Colère”, Det arga Autun. Bilder som snart får många indignerade kommentarer.

2. Virala västarna
Lokala grupper på Facebook, kallade ”Arga” , ”Colère”, har funnits i ett drygt år i Frankrike. Initiativtagaren, en portugisisk byggnadsarbetare i Dordogne vid namn Leandro Antonio Nogueira, skapade de första i protest mot att maxhastigheten sänktes till 80 kilometer i timmen på franska landsvägar.
Efterhand började grupper dyka upp även på andra platser, ofta med samma säregna blandning av lokala spörsmål och urspårade konspirationsteorier. Men detta embryo till Gula västarna fick inte någon ordentlig styrfart förrän i höstas.
Då hade en ändring av Facebooks algoritm börjat få genomslag. Ändringen gynnade lokalt material och inlägg från vänner och familj, framför allmänt nyhetsmaterial. Tanken var att minska risken för ”falska nyheter” och komma närmare Facebooks ursprungsidé. Men samtidigt tycktes de hundratals ”arga” grupperna få mer liv.
Ett upprop på sajten Change.org som en fransk kvinna vid namn Priscillia Ludosky lagt ut och som tidningen Le Parisien uppmärksammade i oktober, fick plötsligt hundratals delningar i dessa grupper. Ludosky manade i texten till uppror mot regeringens stegvisa höjning av bensin- och dieselskatten.
Därefter började en Facebookvideo av den 36-årige mekanikern Ghislain Coutard spridas. Coutard föreslog att man skulle börja protestera med de gula varselvästar som alla fransmän enligt lag måste ha i bilen.
När det blev dags för den första nationella protestdagen den 17 november gick fler än 280 000 ut på gator och torg. Rondeller ockuperades, trafiken stoppades på många håll, och Gula västarna blev över en natt en nationell maktfaktor.

Nya protester har sedan dess ägt rum varje lördag.
Men hur stor roll spelar egentligen det sociala nätverket?
– Facebook har varit viktigt, men framför allt i början. Nu försöker vi undvika att diskutera så mycket online. För vi vet att de övervakar oss, säger Aurelie Larue, när hon hämtat sig från dusten med poliserna.
Hon syftar inte bara på polisens underrättelseinhämtning – utan också på annan typ av ”övervakning”.
– Jag jobbar som kassörska i en stor matbutik, med tidsbegränsat kontrakt. När chefen upptäckte mitt engagemang på Facebook, då var det kört. Nu blir det ingen förlängning. Jag måste snart sluta…
Runt Aurelie Larue står en salig blandning av människor i gula västar. En medelålders man röker den sista centimetern av en hemmarullad cigg, efter att ha gett intervjuer till flera tv-team. Han är fackligt aktiv, medlem i vänsterpartiet Det okuvade Frankrike, och utsedd som talesperson av lokalgruppen i närliggande Le Magny.
Aurelie blänger lite surt mot honom.
– De får ju organisera sig som de vill. Men i vår grupp har vi ingen talesperson. Det är bra, tycker jag.
Hur fattar ni beslut?
– Vi har ett möte en gång i veckan i en bokhandel. Du kan komma dit i kväll, om du vill, säger Aurelie Larue.

3. Månadens slut
Det har klarnat upp och en tillstymmelse av vår finns i luften. Runt torget ligger bageri, slakteri, fiskhandlare, vin- och ostbutik vägg i vägg. Men idyllen är en chimär, bedyrar den 63-åriga Michelle Gentilhomme, som sålt torkad frukt och nötter här i mer än 20 år.
– Före krisen brukade folk köpa ett kilo torkade fikon eller dadlar till helgen. Nu köper de 200 gram. Många har inte längre råd att unna sig det där lilla extra, säger hon och skopar upp lite mandlar.
Finanskrisen slog hårt mot Frankrikes småstäder. Den disponibla årsinkomsten sjönk mellan 2008 och 2016 med i snitt mer än 4 000 kronor för varje hushåll, medan arbetslösheten steg till omkring 10 procent.
I Autun blev en konkret följd att nästan alla unga lämnade staden. Detta är avfolkningsbygd nu. Invånarantalet har minskat med mer än en tredjedel sedan 1980-talet. Tillsammans med försämrad offentlig service och slopade tågförbindelser har det lett till en växande vrede mot de etablerade partierna.
Extremhögerns Marine Le Pen och radikala vänsterpartier som Det okuvade Frankrike drar nytta av det. Men i presidentvalet 2017 var det en annan missnöjespolitiker som segrade: Emmanuel Macron.
Han fick 62 procent i andra omgången här i Autun, och 66 procent nationellt. Liberaler över hela Europa blickade hänfört mot Frankrike. En ny bred mittfåra tycktes ta form.
Men tiden har gått och i många franska småstäder har man inte märkt av någon större skillnad. Arbetslösheten har inte sjunkit märkbart. Och för de som bor på landet och måste ta bilen till jobbet som Michelle Gentilhomme, blev höjningen av bensin- och dieselskatten droppen som fick bägaren att rinna över.
Månadens slut ställdes mot världens slut, som fransmännen säger.
– Det är klart vi oroas av klimatförändringarna. Men vi på landet kan inte betala för allt, säger Michelle Gentilhomme.
Hon ler lite snett och lägger till:
– Macron har i alla fall lyckats med en sak: han har fått oss att ena oss emot honom.

4. ”Ni är framtiden”
Presidenten står i en liten kvadrat i gymnastiksalen, omgiven av tusen gymnasieelever som kommit hit, till en by några kilometer från Autun.

Han drar av sig den marinblå kavajen, kavlar upp skjortärmarna och säger:
– Hör på nu, detta är viktigt. Jag är här för att lyssna på er. Inte bara för att svara på frågor. Jag vill lyssna på er del av sanningen. För ni är det här landets framtid.
Tv-kamerorna registrerar varje rörelse, varje ord. Flera kanaler sänder direkt. Emmanuel Macron fördelar ordet mellan eleverna, och ber då och då en medföljande minister att kommentera något. Det hela påminner mig faktiskt lite om den hädangångne venezuelanske presidenten Hugo Chávez tv-show ”Alo Presidente” – både på grund av att dialogen pågår i flera timmar, och för att den ger intryck av att vara spontan, fast inte riktigt är det.
Eleverna har förberett frågorna i förväg, under sträng uppsyn av lärarna. Men ibland hettar det ändå till, som när Macron får en fråga om arbetslösheten och de ungas framtid.
– Om det är något jag avskyr så är det fatalism! Motivation och hårt arbete, det är det som ger frihet! utbrister presidenten, i en ton som en del fransmän börjar känna igen och finner rätt arrogant.
Inga gula västar syns till i lokalen. Merparten av åhörarna verkar nöjda.
– Det är bra att han gör så här. Det får en att känna sig sedd. Jag tror att det är en del av demokratin, säger 17-åriga Eloise Remy.
Besöket är en del av det ”nationella rådslag” som Macron initierade i december och som ska pågå i åtminstone en månad till. Presidenten insåg nämligen tidigt att det inte skulle räcka med att backa från höjningen av bensin- och dieselskatten, för att stilla de gula västarnas vrede. Han höjde också minimilönen med 100 euro per månad , 1 000 kronor, samtidigt som han tog initiativ till nya, kontroversiella lagar, som i praktiken gör det möjligt att belägga kända våldsverkare med tillfälligt demonstrationsförbud.
Sedan gav Macron sig ut på turné. Och de senaste veckorna har han fört långa debatter med grupper av borgmästare – och nu även med skolelever.
Strategin har slagit väl ut. Macrons popularitetssiffror har vänt uppåt, efter att ha varit i fritt fall i december. Hans motståndare stämplar redan ”rådslaget” som en förklädd start på kampanjen inför Europavalet i maj. Men på sikt riskerar det att leda till problem för Macron: vad sker om turnén inte leder till konkreta förändringar av den förda politiken?

5. Den gula identiteten
Hjulen har sjunkit ned i gyttjan.
Jag svär tyst och letar fram telefonen.
Vi lämnade Macrons maratondebatt för att hinna fram i tid till Gula västarnas möte i bokhandeln. Men polisavspärrningarna tvingade oss att ta en omväg – och nu står vi här i mörkret mitt ute på en leråker utanför Autun.
Bilen rör sig inte ur fläcken.
– Ta det lugnt. Vi aktiverar nätverket, svarar bokhandlaren Pierre-Henri Janin när han förstått situationen.
Han är gul väst, som de andra – och dessutom gammal officer. Ett par timmar senare är en traktor på plats. Ett par lantbrukare från trakten hjälper oss loss, och när vi stiger in i bokhandeln tas vi emot med applåder och glada tillrop.
Handlingskraften, förmågan att få saker gjorda, är utan tvekan en förklaring till Gula västarnas genomslag. Det är den som gjort att vi sitter här nu, med leriga skor och omgivna av ett tjugotal personer.
De har trevligt, dricker rödvin och delar på hämtpizza. Men så fort jag börjar ställa frågor om politik blir stämningen allvarlig. Någon nämner uttrycket ”gul identitet”, och jag frågar vad som menas med det.

– Vi kände inte varandra före allt det här. Men jag tycker att vi har hittat tillbaka till solidariteten, till det franska broderskapet. Här finns ingen som är ”höger” eller ”vänster”. Vi är bara medborgare. Det tror jag är det viktigaste, säger Aurelie Larue.
Förutom Aurelie, bokhandlaren Pierre-Henri Janin och fruktförsäljaren Michelle Gentilhomme, finns här en arbetslös småbarnsmamma, en kock, en ambulansförare, en jurist och några andra. Nästan alla säger att de aldrig tidigare engagerat sig politiskt.
– Vi talar över huvud taget aldrig om partipolitik. Jag kan ärligt säga att jag inte har den blekaste aning om vad någon här i rummet röstade på i förra valet, säger Aurelie Larue med ett skratt.
– För mig är ändå lönen det viktigaste. Man går upp varje morgon, jobbar varje dag, och i slutet av månaden har man ändå inget kvar när räkningarna och maten är betald, säger kocken Clement Guillot, som får ut mellan 10 000 och 12 000 kronor efter skatt.
Andra betonar en fördjupning av demokratin, att de vill ha större möjlighet att initiera folkomröstningar.
Vad de har gemensamt är inte alltid helt uppenbart. Någon typ av politisk gemenskap tycks ändå ha skapats här.
Frågan är om det skett i kontrast till någon särskild grupp – annat än kretsen kring presidenten.

6. Det gula hatet
”Smutsiga ras! Smutsiga sionist! Det här är vårt land! Gud kommer att straffa dig! Folket kommer att straffa dig!”
Orden vrålades av en man i gul väst till en av Frankrikes mest respekterade filosofer, Alain Finkielkraut i Paris för en vecka sedan. Mobbens verbala angrepp på Finkielkraut fångades på video, och har skakat hela Frankrike.
Det är inte första gången som antisemitiska slagord eller nazistiskt klotter förekommit i samband med Gula västarnas demonstrationer. Såväl högerextremister, som radikala vänstersympatisörer och personer med islamistiska åsikter har deltagit i Gula västarnas demonstrationer – ty allt som krävs är just att man drar på sig en gul väst.
Vid några tillfällen har detta lett till regelrätta gatuslagsmål mellan olika falanger, som i Lyon för ett par veckor sedan.
Så vad är Gula västarna egentligen? Radikal demokrati eller pöbelvälde? Rättfärdigt uppror – eller simpel vandalism och rasism?
I bokhandeln i Autun kommer svaret snabbt:
– Extremhögern försöker ta kontroll över rörelsen. Men det kommer inte att lyckas, säger Michelle Gentilhomme.
Har ni blivit kontaktade av några extrema grupper?
– Det enda politiska parti som kontaktat oss är Nationella fronten, eller Nationell samling som de heter nu, svarar Michelle Gentilhomme kort.
Att Marine Le Pen och vänsterledaren Jean-Luc Mélenchon flörtar öppet med Gula västarna är inte konstigt. Många av deras respektive väljare finns i rörelsen. Och de vill undvika att det skapas nytt parti, eftersom det skulle kunna slå mot både extremhögerns och den radikala vänsterns väljarstöd.

7. Maktens lockelse
”Förändringens vind har korsat Alperna”, skrev Femstjärnerörelsens ledare Luigi Di Maio – tillika Italiens vice premiärminister – på Facebook i början av februari. Han hade precis träffat en grupp ”gula västar” som ville ställa upp med en lista i Europavalet.
Frankrikes regering reagerade häftigt, och kallade hem landets ambassadör från Rom.
Men den diplomatiska krisen hann knappt brisera förrän listans tänkta toppnamn, den 31-åriga sjuksköterskan Ingrid Levavasseur, hoppade av. Hon hade inte informerats om mötet, förklarade hon, och ville i

stället lansera en ny lista. Resultatet: hat och trakasserier från andra gula västar.
– Ingen av de där har ju valts av oss. Jag förstår inte hur någon av dem kan kalla sig gula västar, säger Aurelie Larue frustrerat i bokhandeln.
Trots de tilltagande splittringarna i Gula västarna, har rörelsen fortfarande stöd av omkring hälften av fransmännen.
Men bristen på formella strukturer gör det påtagligt svårt att utse talespersoner. I Autun har man ju inte ens utsett en talesperson för lokalgruppen – och så ser det ut på många håll.
Bokhandlaren Pierre-Henri Janin menar att det är för tidigt att satsa på valet till Europaparlamentet.
– Kom ihåg att den här rörelsen bara har funnits i tre månader. Jag tror att nästa års lokalval är ett betydligt mer realistiskt mål, säger han tankfullt.
På kommunal nivå kan det vara enklare att enas kring en kandidat, menar Janin, eftersom det personliga mötet värdesätts så högt i rörelsen.
– En sak är säker. Vi har vänt blad. Det går inte att gå tillbaka till det gamla nu, konstaterar bokhandlaren.

Erik de la Reguera
erik@delareguera.se "

"Detta har hänt
4 december: Regeringen meddelar att höjningen av bränsleskatten skjuts upp. Senare slopas höjningen helt för år 2019.
10 december: President Macron höjer minimilönen med 100 euro per månad (1 000 kronor), och slopar skatt på övertidsersättning.
15 januari: Emmanuel Macron inleder det ”nationella rådslaget”, med en maratondebatt med borgmästare Normandie.
23 januari: Några gula västar säger sig vilja delta i Europavalet i maj och förstanamn på listan är sjuksköterskan Ingrid Levavasseur.
5 februari: Nationalförsamlingen röstar ja till en ny lag som ger polisen rätt att tillfälligt inskränka demonstrationsrätten för misstänkta våldsverkare. Initiativet möter hård kritik i rörelsen.
7 februari: Frankrike kallar hem sin ambassadör i Rom för överläggningar, sedan Italiens vice premiärminister Luigi Di Maio träffat några av de gula västar som vill lansera en lista i EU-valet.
13 februari: Ingrid Levavasseur hoppar av listan, men säger att hon kan tänka sig att lansera en annan lista för Gula västarna. Hon blir handgripligen bortkörd av aktivister från nästa demonstration.
16 februari: Filosofen Alain Finkielkraut utsätts för hatiska, antisemitiska glåpord av män klädda i gula västar i Paris. "

" Två civila sköts ihjäl vid gränsen mellan - Venezuela och Brasilien

DN LÖRDAG 23 FEBRUARI 2019

Två civila sköts på fredagen ihjäl av venezuelansk militär vid gränsen till Brasilien. Dödsskjutningarna ägde rum sedan en grupp människor försökt hålla gränsen öppen för humanitärt hjälp.

Den dödliga attacken mot civila är den första sedan Venezuelas president Nicolás Maduro pekat ut den nödhjälp som bland annat USA skickat till gränsen som ett försök att intervenera militärt i Venezuela. Maduro beordrade på torsdagen att stänga gränsen till Brasilien i ett försök att stoppa nödhjälpen.
Enligt Washington Post och brasilianska O Globo inträffade händelsen vid 6.30-tiden på fredagsmorgonen lokal tid då en militärkonvoj närmade sig en tillfällig gränskontroll som anordnats av en grupp invånare från byn Kumarakapay.
När byinvånarna försökte blockera konvojens framfart genom att ställa sig framför den öppnade två av soldaterna eld. En man och en kvinna dödades och minst tolv andra skadades. De skadade fördes till sjukhus i Braslien sedan venezuelanska vakter öppnat gränsen för ambulanserna.
Enligt oppositionen var det soldater ur nationalgardet som öppnade eld.
USA gick snabbt ut och fördömde dödsskjutningarna och Venezuelas oppositionsledare Juan Guaidó skrev i ett inlägg på Twitter ett meddelande direkt till militären:
”Till soldaterna: mellan i dag och i morgon kommer ni att bestämma hur nu vill bli ihågkomna. Vi vet att ni är med folket, det har ni gjort klart för oss. I morgon kan ni visa det.”
Ryssland anklagade på fredagen USA för att använda hjälpleveransen till Venezuela som en ursäkt för ett militärt ingripande mot president Nicolás Maduro. Enligt nyhetsbyrån AFP beskriver Moskva USA:s agerande som en ”farlig provokation” och regeringsvänliga Pravda skriver att USA försöker destabilisera världen.
För invånarna i Venezuela handlar det om mat för dagen. Även vid gränsen mot Colombia vittnar människor om bristen på mat, mediciner och andra förnödenheter.
I Cúcuta i Colombia, endast 300 meter från Venezuela, har den brittiske miljardären Richard Branson monterat en enorm scen där några av den spanskspråkiga världens främsta artister ska spela för att samla in pengar.
Redan på morgonen hade nästan hundratusen personer samlats framför kravallstaketen till välgörenhetsgalan Venezuela Aid Life. Många i publiken kommer från Venezuela
– Vi vill visa att vi vill ha in hjälpen från USA. Vi har ingen mat, inga mediciner. Maduro måste låta oss få ta del av hjälpsändningarna, säger 17-åriga Yuletzy Sarmiento.
Även Chile har skickat hjälpsändningar till gränsen, men det är osäkert om hjälpen går att bära in under lördagen.

Clas Svahn
clas.svahn@dn.se "

" Evakueringen från IS sista fäste snart klar

DN LÖRDAG 23 FEBRUARI 2019

Syrien USA-ledda styrkor har fortsatt evakueringen av civila från IS sista enklav i Syrien. Terrorsektens sista fäste finns i en liten del av staden Baghouz och är totalt knappt en halv kvadratkilometer stort.

Omkring 30 lastbilar har transporterat civila, framförallt kvinnor och barn, från området under dagen. I onsdags evakuerades omkring 3 000 personer, men under torsdagen var lastbilarna nästan tomma. Den USA-stödda kurdisk-arabiska SDF-alliansen hoppas bli klar med evakueringen på lördag, enligt talespersonen Mustefa Bali.

TT-AFP

" Omval i North Carolina efter fuskan-klagelser

DN LÖRDAG 23 FEBRUARI 2019

USA Valet till USA:s representanthus i ett av distrikten i North Carolina kommer att göras om efter anklagelser om valfusk, meddelar lokala myndigheter. Beslutet kommer efter det att den republikanske kandidaten Mark Harris, som tidigare har uppmanat kommissionen att godkänna valresultatet, ändrat åsikt. Harris fick cirka 900 röster mer än demokraten Dan McCready, men en av Harris medarbetare anklagas för att ha samlat in röstsedlar från folk som i själva verket inte röstat. Något datum för när valet ska hållas är inte satt.

TT-AFP "

" Erdogan beordrar nya massgripanden

DN LÖRDAG 23 FEBRUARI 2019

Turkiet Myndigheter i Turkiet har beordrat att 295 militärer ska gripas för misstänkt samröre med predikanten Fethullah Gülen, som anklagas för att ha legat bakom kuppförsöket 2016.

Över 77 000 personer har frihetsberövats i väntan på rättegång sedan kuppförsöket och 150 000 militärer och offentliganställda och har mist sina jobb.
Turkiets västliga allierade har kritiserat regeringens repressalier och vissa har anklagat president Erdogan för att använda den misslyckade kuppen som ett svepskäl för att stävja oppositionen.

TT-Reuters "

" Så blev en tonåring symbol för palestiniernas motstånd

DN LÖRDAG 23 FEBRUARI 2019

Den sextonåriga palestinskan Ahed Tamimi örfilade en israelisk soldat på Västbanken. Videon spreds via nätet. Hon dömdes till åtta månaders fängelse och händelsen gjorde Ahed känd över hela världen. DN:s Erik Ohlsson och Eva Tedesjö reste till hennes hemby Nabi Saleh och mötte en kontroversiell symbol för den palestinska saken.

Innan vi träffar Ahed Tamimi har vi sett hennes ansikte på så många ställen. På vykort och stortavlor, på t-tröjor och kaffemuggar som säljs i de palestinska områdena. Avbildad som en frihetsgudinna i mega-storlek på muren i Betlehem som skiljer palestinier från israeler.
Ahed Tamimi har hyllats av de spanska fotbollsstorheterna Real Madrid på ett fullsatt Santiago Bernabéu-stadion inför derbyt mot Atlético Madrid. Hon har intervjuats i direktsändning i fransk tv. Talat i Europaparlamentet i Strasbourg. Presenterats i internationella nyhetsmagasinet Time tillsammans med fredspristagaren Nadia Murad och Sveriges klimatkämpe Greta Thunberg, där de utnämndes till ”de mest inflytelserika tonåringarna under år 2018”.
Men den unga kvinna som sitter framför oss i finsoffan i familjen Tamimis hus i samhället Nabi Saleh på Västbanken ser minst av allt ut som en frejdig och förtröstansfull frihetskämpe. Ahed är trött och blek. Den patenterat ostyriga rödblonda frisyren har hon gömt i en hastigt hopfogad hårknut.

Det krävs inte någon överdriven inlevelseförmåga för att inse att Ahed Tamimi denna förmiddag skulle vilja vara någon annanstans än i en intervjusituation.
Men vi tar det från början. Den händelse som fick världens massmedier och den nyhetstillvända publiken att vilja veta allt om denna unga flicka från en avlägsen by på Västbanken inträffade den 15 december 2017, en fredag.
En stor del av invånarna i Nabi Saleh – där bor cirka sex hundra personer, de flesta tillhör den stora släkten Tamimi – hade gått ut för att demonstrera. Det brukar de göra på fredagarna. Då, i slutet av 2017, var de veckovisa protesterna inne på sitt åttonde år.
Byborna, stödda av tillresta aktivister, markerade att de ville ha tillträde till en vattentäkt som sedan sommaren 2009 kontrolleras av en närbelägen israelisk bosättning, Halamish. Bosättarna har den israeliska armén i ryggen.
Lika regelbundet har protesten stoppats av militären. Ibland har det blivit sammanstötningar mellan demonstranter och soldater. Oftast har det stannat vid stenkastning som mötts med tårgas, gummikulor eller så kallat skunkvatten – en illaluktande vätska som sprutas från vattenkanoner.
Men ibland har det urartat i öppet våld, skarpa skott, till och med dödsoffer.
I december 2017 var det spänt och oroligt i de palestinska områdena. När USA:s president Donald Trump deklarerade att den amerikanska Israelambassaden skulle flytta till Jerusalem bröt det ut kravaller över hela Västbanken, också i Nabi Saleh. En 15-årig pojke, kusin till Ahed Tamimi, sköts i huvudet med en gummimantlad gevärskula. Med brott på skallbenet fick tonåringen köras i ilfart till ett sjukhus i Ramallah.
Vid demonstrationerna den 15 december brändes bildäck och tårgaspatroner regnade in mot byn. Den israeliska militären, som oftast håller sig utanför Nabi Saleh, trängde in bland husen.
Det var då Ahed Tamimi, understödd av sin mamma och en ung kvinnlig släkting, attackerade två soldater fysiskt. På filmbilder ser man en arg och frustrerad Ahed knuffa och fäkta med sina armar. Hon träffar den ene av de unga soldaterna med ett slag på kinden. Han reagerar knappt på utfallen från den unga kvinnan, som når honom ungefär till nyckelbenen.
Men fyra dygn senare kom efterräkningarna för Ahed Tamimi. Vid fyratiden på morgonen den 19 december trängde en israelisk patrull in i familjens hus. De grep Ahed och förde bort henne i en jeep. På morgonen greps också hennes mamma Nariman när hon åkt till rannsakningshäktet Binyamin för att fråga efter sin dotter.
Ahed Tamimi fick tillbringa över två månader i häkte. Hon fyllde 17 år i cellen. I mars förra året föll domen: åtta månaders fängelse för misshandel och anstiftan till våld. Nariman Tamimi, som filmat och lagt ut dotterns konfrontation med militären på nätet, fick ett lika långt straff.
Händelsen skapade en het debatt i Israel. Militanta bosättare kallade de angripna soldaterna för fegisar och kritiserade dem för att inte slagit tillbaka när kvinnorna gick till attack. Den israeliska regeringens utbildningsminister Naftali Bennett krävde livstidsstraff för Ahed Tamimi.
Proisraeliska debattörer anklagar Ahed Tamimi för att mer eller mindre ha regisserat filmer som lagts ut på nätet, eller försökt provocera fram våldsamma reaktioner från soldater som filmas. Ben-Dror Yemini, politisk kommentator på Yedioth Ahronoth, Israels största tidning, kallar familjen Tamimi för ”en del av Pallywoods propagandamaskin” – där ”Pallywood” syftar på Palestina och USA:s filmcentrum Hollywood.
Den israeliske socialdemokraten och arméveteranen Nachman Shai konstaterade i en debattartikel i Jerusalem Post att Israels militär-domstolar genom att fokusera på Ahed Tamimi snarast bidragit till

hennes världsvida berömmelse och därmed stärkt stödet för den palestinska aktivismen.
På sensommaren förra året släpptes Ahed Tamimi ur fängelset i Hasharon norr om Tel Aviv. Hon återvände till sin hemby. Nu började hjulen snurra på allvar. Ahed Tamimi blev inbjuden att tala på möten och manifestationer för Palestina i flera länder i Europa, Mellanöstern och Nordafrika. Hennes pappa Bassem Tamimi fick i all hast iklä sig rollen som manager. Resplanerna innebar en tidsödande och energikrävande strid med israeliska myndigheter. De ville först inte ge Ahed Tamimi utresetillstånd, men ändrade sig till sist.
I september var hon huvudtalare på flera möten för Palestinas sak i Madrid, Paris, Aten och Tunis. Hon fick möta presidenter och professionella fotbollsspelare. Hon spontanhyllades på Paris paradgata Champs d'Elysées.
I dag har Ahed Tamimi medverkat i alla tänkbara medier, från modemagasinet Vogue till L'Humanité, det franska kommunistpartiets organ. Och intervjuförfrågningarna från journalister över hela världen fortsätter att strömma in.
Det är en märklig upplevelse att resa från Jerusalem till Nabi Saleh. Under den drygt timslånga bilfärden möter vi inte några palestinier och ser inga skyltar som visar vägen. Däremot finns det gott om stora blå skyltar som pekar ut riktningen mot Halamish, den judiska bosättningen som ligger en knapp kilometer från den palestinska byn. Den som aldrig sett en bosättning föreställer sig kanske något provisoriskt och smått primitivt. Det finns sådana utposter också, men majoriteten av de israeliska bosättningarna ser ut som Halamish: ett mönstersamhälle bebyggt av solida småhus med röda tak. Något i stil med Celesteville, den prudentliga lilla ort som barnbokselefanten Babar skapade. Men en tillfällig förbipasserande kan inte se något från vägen: vi talar om en "gated community" här.
Den palestinska grannbyn Nabi Saleh vaktas också den av israelisk militär som avkräver de inpasserande legitimation och frågar vad de har för ärende dit. "Hälsa Tamimi", säger soldaten som tittar på våra dokument. Det är omöjligt att avgöra om han är sarkastisk eller tillmötesgående.
Det var först efter ett antal ändringar och motstridiga besked som vi slutligen fick till en intervju med Ahed Tamimi. Hennes pappa Bassem tar emot oss och förklarar tidstrasslet:
– Ahed blev inbjuden till en FN-konferens i Amman (i grannlandet Jordanien, red:s anm.). Hon skulle bara vara borta i tre dagar men blev kvar i nästan tre veckor. Det var så många som ville träffa henne. Ahed kom hem i förrgår, och i går hade hennes väninnor ordnat en överraskningsfest – hon fyllde ju 18 under tiden hon var i Jordanien. Så ni får ursäkta om hon är lite trött, säger Bassem Tamimi.
Faktum är att jag har träffat både Bassem Tamimi och Ahed tidigare. För snart sex år sedan besökte DN-fotografen Paul Hansen och jag både Nabi Saleh och bosättningen Halamish. Jag minns att vi blev bjudna på en improviserad picknick av familjen Tamimi. Då var Ahed Tamimi en spinkig tolvåring som kickade boll på gårdsplanen och åt oliver direkt från de knotiga träden som växer på allmänningen bakom huset.
– Jag tänker ibland att Ahed och hennes syskon inte har fått någon riktig barndom, säger Bassem Tamimi när vi väntar på att dottern ska göra sig i ordning.
Han ska fylla 52 år, är jämnårig med sexdagarskriget 1967, då Israel slog till mot de arabiska grannstater som hade laddat upp vid landets gränser. Platsen där vi sitter nu erövrades av israeliska trupper från Jordanien.
Precis som sin dotter är Bassem Tamimi uppvuxen med kampen. Han är ekonom, utbildad vid det radikala Bir Zeit-universitetet, och har varit lokal administratör i styrande Fatahpartiets lokalavdelning.

Bassem Tamimi har ingenting emot att de egna barnen – han har tre förutom Ahed – deltar i protester. Jag frågar honom vad han tror ligger bakom den internationella uppmärksamheten kring dottern.
– Jag gillar inte att se Ahed utsättas för fara. Vilken förälder gör det? Men vi lever i en osäker och farlig miljö här, så jag måste ju försöka ge henne och hennes syskon redskap att skydda sig, att överleva, säger Bassem och fortsätter:
– Det är ju inte första gången som Ahed stått upp mot den israeliska militären. Det finns både filmklipp och bilder från när hon är liten. Men den här gången hände något mer. Jag tror att folk blivit trötta på att se vanliga människor, små människor som Ahed, enbart som offer. De tittar på filmen och ser en liten flicka som slår tillbaka mot sina översittare. Och det går inte att förneka att det har betydelse att hon är vit i hyn och har ljust hår. Ni i Europa kan titta på Ahed och jämföra med era egna barn.
Så öppnas dörren från köket och Ahed Tamimi träder in. Vi sitter i ett sådant där finrum där gäster tas emot, som man ofta råkar på i arabiska hem. Väggen bakom den pösiga soffan är dekorerad med souvenirer varav många har anknytning till Ahed. Men i det omedelbara blickfånget sitter en bild på hennes storebror Waed, 21 år, som just nu avtjänar ett fjorton månader långt fängelsestraff för att ha kastat sten mot israelisk militär.
Ahed hälsar flyktigt på oss. Hon har ovanligt små händer. Jag frågar hur hon mår i dag och hon svarar med ett propagandauttalande:
– Jag känner mig säker på att Palestina kommer att befrias. De (israelerna, anm.) försökte knäcka mig i fängelset, men i stället stärktes jag i min övertygelse om att sprida palestiniernas budskap.
Det är tydligt att Ahed Tamimi tar sin upphöjelse som språkrör för palestinierna på stort allvar. Kanske var det därför hon pressade in intervjun med oss, fast hon egentligen behövde vila. Tidigare spelade hon fotboll regelbundet. Nu finns inte tid för det längre.
– Jag har blivit inbjuden att tala i Belgien, men vi får se hur det blir. Det är verkligen svårt att resa ut ur Israel – de bestämmer över oss palestinier, vad vi får göra, vart vi kan resa.
Ett annat projekt är att bättra på engelskan. Ahed Tamimi talar en fullt acceptabel och förståelig engelska, men hon vill ändå gärna gå en fyramånaders intensivkurs på plats i Storbritannien.
– Fast då måste jag ha visum, förstås. Jag har lämnat in ansökan men inte fått något besked än, säger hon.
Men med berömmelsen och uppmärksamheten kommer också krav och förväntningar som kan vara svåra att hantera. På senare tid har Ahed Tamimi fått kritik för att hon ställt upp bakom kontroversiella figurer som exempelvis Hassan Nasrallah, ledare för den terrorstämplade islamiströrelsen Hizbollah.
– Jag tackar alla som stöder den palestinska självständighetskampen, särskilt de som inte nöjer sig med ord utan som backar upp oss i praktiken, säger hon själv.
Bassem Tamimi griper in i intervjun:
– Ibland förväntar sig journalisterna att Ahed ska ha koll på varje person och varje konflikt i hela världen. Man glömmer att hon är fokuserad på den palestinska saken.
I framtiden vill Ahed Tamimi gärna studera internationell rätt, ”så att jag kan hjälpa till att försvara mitt folk mot den israeliska aggressionen”.
– Eller så blir jag kanske martyr (den arabiska benämningen på att offra sitt liv i kampen). Annars kan jag tänka mig att engagera mig politiskt på riktigt, och ställa upp för att bli palestinsk president. Det finns så mycket att kämpa för här, inte bara mot Israel utan också mot korruptionen inom de palestinska myndigheterna.
När jag träffade Bassem Tamimi för sex år sedan minns jag att han pratade om att protestmarscherna till bosättningens brunn var fredliga.

En förebild var Mahatma Gandhi, som vapenlös ledde kampen för Indiens självständighet.
Jag frågar Ahed Tamimi hur hon ser på sin pappas icke-våldsprincip och hur det i så fall går ihop med hennes attacker på enskilda soldater. Ahed, som hittills svarat pliktskyldigt eller lojt tankspritt på mina frågor, blir plötsligt riktigt förbannad. De isblå ögonen mörknar och hon lutar sig framåt i soffan:
– För det första ägnar vi oss åt folklig motståndskamp, inte icke-våldsprotester. För det andra är vi är ockuperade av Israel. Enligt internationell rätt har den som drabbats av ockupation rätt att försvara sig mot inkräktaren. För det tredje: när vi kastar en sten eller slår en soldat stämplas det som våld, för det straffas vi med fängelse. Men när Israels krigsmakt dödar barn i Gaza döms det inte ut några straff. Varför? Därför att de har den starkares rätt, och de betraktar oss som svaga och försvarslösa, säger Ahed Tamimi och avslutar sin pepprade harang med:
– Du måste förstå att din fråga är djupt provocerande.
Pappa Bassem Tamimi träder in igen och försöker släta över:
– Ahed tillhör en annan generation än oss. De som är unga i dag nöjer sig inte med att sitta och nicka och hålla med, och hoppas att allt blir bra. Men inget blir ju bra av det. Vi blev lovade en egen stat för ett kvarts sekel sedan. Men vad är det för självständighet vi har fått? Vi har inte ens tillåtelse att åka till Jerusalem. En enda gång har vår familj varit vid havet, i Haifa, och då bröt jag mot reglerna och riskerade fängelsestraff.
Bassem Tamimi talar om det så kallade Osloavtalet, den överenskommelse mellan Israel och palestinska PLO som undertecknades 1993. Avtalet skapade det första palestinska självstyret och skulle 1999 ha mynnat ut i en konstruktion med en israelisk och en palestinsk stat sida vid sida. En tvåstatslösning.
Västbanken, till ytan obetydligt större än Gästrikland, delades in i A-, B-, och C-områden. Det var tillfälliga etiketter: allt skulle ju i sinom tid bli en palestinsk stat. Men när fredsdrömmen kraschade, med byggande av bosättningar och palestinskt uppror, blev C-området i praktiken en del av Israel, medan A och B styrs av palestinierna. Familjen Tamimi bor i C-området som utgör över 60 procent av Västbankens yta och som i dag har en kompakt befolkningsmajoritet av israeliska bosättare. Palestinierna i område C får inte borra en brunn eller bygga ut sitt hus utan tillstånd från de israeliska militärmyndigheterna. Den mur som Bassem Tamimi nyligen anlagt mot vägen och dalen har han fått order om att riva.
– Vi har tillgång till vatten tolv timmar i veckan. Men i bosättningen 500 meter bort strömmar det vatten ur kranarna hela tiden, utan hinder.
Ahed Tamimi bekräftar att hon inte tror på en tvåstatslösning. Men när hon pratar om ”sin” vision av en stat där både palestinier och israeler bor, då blir hon vag. Jag blir inte klar över om hon vill att Israel ska upphöra som stat.
– Jag vill ha en palestinsk stat där alla folkgrupper och religioner lever med samma rättigheter. Det ska inte finnas något herrefolk som sätter sig över de andra, svarar hon.
Intervjutiden går mot sitt slut och vi går ut på den lilla terrassen på husets baksida, den som vetter mot dalgången. Hustaken i bosättningen Halamish avtecknar sig i diset. Den steniga sluttningen är garnerad med olivlundar, mullbärsträd och enstaka vinrankor. Det är på en gång inbjudande och kargt avvisande. Och dödens tyst denna förmiddag.
Bassem Tamimi berättar att de veckovisa fredagsprotesterna upphört sedan en tid. Det kommer inte att bli något tioårsjubileum för demonstrationerna i Nabi Saleh, som pågått sedan 2009.
– Det blev för farligt.

Är tvekampen med bosättarna om brunnen därmed förlorad? Frågan blir hängande i luften. Bassem Tamimi säger att byn nu i stället satsar på punktvisa protester.
Jag frågar Ahed Tamimi om hon mött andra israeler än soldater och myndighetspersoner.
– Javisst, det finns ju israeler som stöder oss och som har deltagit i våra demonstrationer. Jag har inget emot judar, jag är inte alls antisemit. Det jag protesterar mot är de judar som tycker att de har en av Gud given rätt till land som tillhör palestinier.
Vi tar farväl ute på vägen. Ahed Tamimi har lovat att köra sin lillebror till en kompis i familjens nya fina Renault Kadjar. När hon sätter sig bakom ratten och åker i väg längs den gropiga vägen ser hon för första gången på hela dagen avspänd, nästan lycklig ut.

Erik Ohlsson "

" 700 slott i villastorlek som inte byggs färdigt, inflation på rekordnivå och en fabriksarbetare som måste sälja sin bil för att ha råd med mat till barnen. Här är Turkiets dolda kris.

DN LÖRDAG 23 FEBRUARI 2019

Det är fredag och klockan ovanför fabriksporten visar 17.53 när Mustafa Korkmaz rundar av arbetsveckan och stänger av sin slipmaskin. Mustafa har varit tvungen att sälja sin bil och hans fru är orolig för att de inte har råd att köpa de citrusfrukter de behöver för att barnen ska få tillräckligt med vitaminer.

– Om sju minuter kommer signalen, och då kan vi gå hem, säger han.
Klockan sex hörs en syntversion av ”Für Elise” från högtalaranläggningen och Mustafa Korkmaz börjar gå mot den kö som redan har bildats för att arbetarna ska stämpla ut.
Det gör de inte med ett kort, utan en efter en ställer de sig framför en skärm och får sina ansikten automatiskt skannade.
Utanför porten väntar företagets bussar som skjutsar hem de 170 arbetarna. Mustafa Korkmaz ser lättad ut. Snart är han hemma i sin lägenhet där hustrun Rabiya och de tre barnen väntar med middag.
Men de senaste åren har varit tunga. Medan lönen har stått stilla har prishöjningarna gnagt ner familjens ekonomi. Ändå har han inte förlorat ett uns av förtroendet för det styrande partiet AKP och landets auktoritära statschef, president Recep Tayyip Erdogan.

– Ärligt talat så älskar jag honom, det finns inget bättre alternativ, säger Mustafa Korkmaz om Erdogan.
Stödet för landets ledare delar han med majoriteten av invånarna i Konya. I denna djupt religiösa och konservativa stad har det islamiskt rotade AKP fått 60–70 procent av rösterna vid de senaste valen, högst i Turkiet. Kombinationen av konservatism och hög ekonomisk tillväxt – som visserligen nu har avlösts av nedgång – har hittills garanterat lojalitet med regeringen.
För ett halvt år sedan tvingades Mustafa Korkmaz sälja bilen för att ha råd med mat på bordet.
– Det är hårda tider och ekonomisk kris och vi måste föda tre barn, så att ha en bil blev en lyx, även om den var billig. Allt har blivit så dyrt, och nu måste jag betala barnens busskort så de kan ta sig till skolan.
I 16 år – ungefär lika länge som Erdogan har suttit vid makten – har Mustafa Korkmaz arbetat som slipare och förman på fabriken, som ligger i ett industriområde i utkanten av Konya. Här tillverkas olika komponenter till europeiska bilar och lastbilar för leverans till monteringen i Tyskland.
Liksom de andra anställda får han lagstadgad minimilön, för närvarande 1 900 lira (motsvarande ungefär 3 500 kronor). Han har 45-timmarsvecka.
Det är inte svårt att räkna ut varför Mercedes-Benz och andra fordonsjättar lägger ut tillverkningen i detta land: lönekostnaden är minst tio gånger lägre i Turkiet än i Tyskland. Dessutom bjuder den turkiska regeringen på förmånlig hyra och låga elpriser till företag som etablerar sig i de särskilda industriella zonerna.
För Mustafa Korkmaz och hans 170 arbetskamrater är det till synes en trygg tillvaro. Lokalerna är ljusa och luftiga, företagets bussar tar dem till och från fabriken varje dag. Fri lunch ingår och fabriken har en egen moské för de anställda att be i.
Men de häftiga prishöjningarna – inflationen är den högsta på 20 år – har gjort att tryggheten inte längre är lika självklar som för några år sedan.
Hemma hos familjen Korkmaz bjuds jag och DN:s fotograf Roger Turesson att sätta oss på golvet runt det låga bordet för den traditionella middagen. Rabiya Korkmaz och hennes mor Muradie dukar fram linssoppa, yoghurt, sallad och inlagd gurka.
– Det är tufft, och vi måste vända på slantarna. Minimilönen räcker inte längre till. Men jag tackar Gud för att vi slipper vara hungriga och att jag har jobbet kvar på fabriken och för att de alltid har betalat min lön i tid, säger Mustafa Korkmaz.
Hustrun Rabiya berättar att hon oroar sig för att barnen inte ska få nog med vitaminer i sig vintertid.
– Priset på citrusfrukter har gått upp, så det är svårt att klara. Och det blir allt dyrare att köpa i takt med att barnen växer. När jag tidigare gick till marknaden för att veckohandla kunde jag fylla en väska för 50 lira, nu kostar det 100 eller 150 lira, säger hon.
Det är främst två saker som har räddat familjens ekonomi. Det ena är att Mustafas far köpte lägenheten åt dem, så boendekostnaden inte blir alltför hög.
Det andra är att hans svärmor Muradie har ett jordbruk i en by utanför Konya, med tio kor, femtio får, några getter och hundra höns.
– Det gör att vi klarar oss. På somrarna får vi tomater, gurka och sallad och slipper köpa det. Den yoghurt som står framme på bordet är gjord av bondgårdens mjölk. Vi äter inte kött ofta, barnen gillar det inte så mycket, högst två gånger i veckan. Efter offerhögtiden Eid al Adha, då ett djur ska slaktas, får vi kött i frysen så att det räcker för flera månader, även om vi skänker bort en del av det till vänner och behövande, säger Rabiya.

Nästa morgon följer vi Mustafa och Rabiya till matmarknaden genom ett soligt lördagsstillsamt Konya. Innan de börjar inköpen går de runt bland olika stånd för att jämföra utbud och priser.
Det mesta har blivit mycket dyrare, särskilt basvaror som lök, tomater, ägg och potatis. Fisk är dyrt, och eftersom Konya ligger långt från havet, så är fisken inte alltid färsk, så den hoppar de över.
Till slut är den hjulförsedda shoppingväskan full. Dagens utgifter hamnade på 135 lira, mot de 50 som det kostade förr.
– En gång i månaden handlar vi basvaror online, sådant som tvättmedel och andra hygienartiklar. Vi gör av med ungefär 1 000 lira på mat och hushållsvaror varje månad, vilket är halva min lön. Resten ska räcka till allt annat, som hyra, el och transporter, säger Mustafa.
Rabiya, som sköter hemmet och inte har någon egen inkomst, framhåller att familjens mål är att lotsa barnen – dottern Aisha, 14, och sönerna Adem, 12, och Hasan, 7 – genom skolan.
– Det viktiga är att vi hjälper dem genom utbildningen, först därefter kan vi koppla av.
○ ○ ○
Redan när vi landstiger på Atatürkflygplatsen i Istanbul flashar det första tecknet på att det finns ett mått av ekonomisk desperation i Turkiet:
På stora ljusskyltar utlovas turkiskt medborgarskap för den som investerar 2,3 miljoner kronor – i fastigheter.
Det är alltså, sedan två år, betydligt enklare och smidigare att bli medborgare i Turkiet, men man måste fortfarande ha gott om pengar. Tidigare krävdes en investering på minst 7 miljoner kronor för medborgarskap, men har nu sänkts till en fjärdedel. Regeringens syfte med åtgärden är att fördubbla fastighetsinvesteringarna och ge en injektion på motsvarande 90 miljarder kronor i Turkiets ekonomi.
Bakgrunden är att president Erdogan har uppmuntrat byggande och skapat en byggboom under hela sin tid som landets starke man. Han ser stora infrastrukturprojekt, som skapar många arbetstillfällen, som motorn i landets ekonomiska utveckling.
Men varför är beloppet just 2,3 miljoner för medborgarskap, och varför är det betydelsefullt? Svaret får vi efter några dagar, när vi besöker ett stillastående bygge, mitt i ett alpliknande landskap i centrala Anatolien.
Mer om det strax.
Hur har då Turkiet, Levantens succéstory de senaste årtiondena, hamnat i ett så dåligt tillstånd?
Det är just Erdogans tro på byggande som en framgångsväg och motor för tillväxt som har skapat Turkiets ekonomiska kris, hävdar kritiska turkiska bedömare. En av dem är Erkin Sahinoz, en USA-utbildad ekonom som före kuppförsöket 2016, innan i stort sett alla medier hade blivit regeringskontrollerade, ofta framträdde som kommentator i turkisk tv.
– Nu släpps jag och andra kritiska ekonomer inte fram.
Han säger till DN att grundproblemet är att landets ledning sedan 17 år – alltså Erdogan – har valt en felaktig, lånebaserad tillväxtmodell. Den har visat sin svaghet efter den misslyckade statskuppen för drygt två år sedan.
– Krisen är självförvållad. Regeringen har satsat på byggverksamhet och infrastruktur med hjälp av krediter, ofta utländska, medan jordbruket och industrin har eftersatts. Byggbranschen stod för nästan hälften av landets ekonomi, vilket drev sysselsättningen, men nu har den kraschat, säger Erkin Sahinoz.
En talande siffra är att bostadsförsäljningen har fallit med 80 procent mot för ett år sedan.
Den turkiska liran har fallit med 40 procent mot dollarn. Det leder till inflation, inte bara för konsumenterna, utan det drabbar också industrin.

– Även produkter som exporteras medför en förlust, eftersom väldigt många av komponenterna av det som tillverkas är importerat och betalas med dollar eller euro, valutor som nu är betydligt dyrare.
Till den stora skuldsättningen kan fogas två pågående gigantiska skrytbyggen: Den nya flygplatsen i Istanbul, som ska bli världens största och har budgeterats till över 110 miljarder kronor, och en ny 45 kilometer lång kanal som ska binda samman Svarta havet med Marmarasjön och avlasta den hårt trafikerade Bosporen. Den nya vattenleden beräknas kosta minst 122 miljarder kronor.
Vi följer med Erkin Sahinoz till en vanlig livsmedelsaffär, där han snabbt konstaterar att prishöjningen ”på gatan” på de flesta varor är uppemot 45 procent på ett år. Det är betydligt högre än de officiella, friserade, inflationssiffrorna.
Han styr stegen mot grönsaksavdelningen och pekar på den mest populära varan – lök. Den ingår i praktiskt taget all turkisk matlagning, och har på ett år stigit i pris från 1,5 lira till 5. Det är en prishöjning på 300 procent på ett år.
Utöver kraftig inflation – och delvis som en följd av den – har arbetslösheten i Turkiet ökat till över 11 procent.
– Ett skäl är att de utländska investeringar som Turkiet brukade dra till sig, nu har minskat. Man litar helt enkelt inte på att våra siffror stämmer när informationen i medierna är så hårt styrd. En följd är att Turkiet, som tidigare var lika attraktivt att investera i som länder som Indien, Kina och Brasilien, nu har nedgraderats till Senegals och Elfenbenskustens nivå.
○ ○ ○
Den klassiska Stora basaren i Istanbul – som i århundraden varit ett kommersiellt nav i östra Medelhavsregionen – kan än i dag betraktas som en mätare för hur det går för Turkiets ekonomi.
Betyget just nu: Inte särskilt bra.
Aktiviteten i denna väldiga täckta marknadsplats för orientmattor, antikviteter, juveler, kryddor, pirattillverkade märkeskläder och souvenirer är lägre än på länge, säger handlare vi talar med. De måste fortfarande betala lokalhyran i dollar, men varorna säljs för lira, i ett läge när turisterna blivit färre på grund av terrordåd, oroligheter och väpnad konflikt i grannlandet Syrien.
– Alla konflikter kring Turkiet, inflationen och devalveringen av den turkiska liran har påverkat våra affärer, säger guldhandlaren Ismail Erdine, som inte ser glad ut framför sitt glittrande skylfönster.
Samtidigt har guldpriset stigit, och de som har ont om pengar för att klara sina vardagsutgifter kommer till basaren och säljer sitt guld.
– Men många vanliga människor som har sålt till oss ångrar sig efteråt. De vet att guldet är en säker besparing, men är så illa tvungna att sälja. De som köper guld är mest araber från gulfstaterna, säger Ismail Erdine.
Han sveper med armen över de andra butikerna på ”Guldgatan”, den stora marknadsgatan: förr såldes här i första hand just guld, diamanter och juveler. Nu är det mest sötsaker som turkish delight, nötter och kryddor som säljs här.
Uppför några vindlande trappor i marknadskomplexet hälsar vi på Hasan Firat, en man med en imposant mustasch som tar emot besökare bakom sitt väldiga skrivbord.
Han har den mäktiga posten som president för köpmannaföreningen på Stora basaren, som 3 600 butiksägare är medlemmar i.
Förklaringen till den minskade handeln ser han i att turkarnas köpkraft har minskat i takt med att ekonomin har backat.
– Nedgången började med kuppen 2016, då vår politik mot Europa ändrades. Många av de turister som fortfarande kommer, från Sydasien, Kina och Japan, hoppar över Istanbul av rädsla för terror och beger sig direkt till badorterna vid Medelhavskusten, säger Hasan Firat.

– Fast nu, när liran har fallit, har européerna så smått börjat återkomma. Du förstår, vi är helt och hållet beroende av de utländska turisterna. Förr hade vi också en del lokala kunder, men de föredrar numera att handla på shoppinggallerior.
Mitt under vårt samtal kommer det in en medelålders man i rummet och byter dämpat några ord med Hasan Firat, och går ut igen. Besökaren, får vi veta, var en svärson till en av maffialedarna i Istanbul.
– Förr var de mer etiska och respekterade, men nu ägnar de sig åt droger och prostituerade, suckar Hasan Firat.
När han blickar tillbaka på vad som hänt i Stora basaren, där han arbetat i över 30 år och varit köpmannaföreningens ordförande i 17 år, är det inte framsteg han ser.
– Nej, jag är inte lycklig över utvecklingen. Basaren är den äldsta täckta marknaden i världen och har funnits sedan 1461. Den försåg världen med hantverksprodukter och smycken. Nu är allt ändrat. Men vi kan inte vrida tiden tillbaka. Förtroendet är borta och ekonomin har rasat.
○ ○ ○
På avstånd skymtar vi de långa raderna av torn och tinnar på villor designade som små slott, till synes utslängda mitt i det böljande anatoliska landskapet. Ju mer vi närmar oss, desto mer slående är husens smaklöshet.
Men det väsentliga är inte att lyxhusen stilmässigt har betecknats som kitsch, eller som ur en Disneyfilm, utan att denna *gated community* är ett exempel på hur det turkiska ekonomiska undret har kört in i väggen.
Burj al Babas, som området har döpts till, ligger i en naturskön trakt, i närheten av den gamla osmanska bosättningen Mudurnu. Affärsidén var att locka utländska köpare, främst rika araber från Kuwait, Saudiarabien och andra länder vid Persiska viken, att investera i ett *chateau* i Turkiet. Det hela marknadsfördes som en säker placering, som samtidigt, liksom av en händelse, skulle ge köparen möjlighet att få turkiskt medborgarskap. Det är en särskilt lockande idé för köpare från Mellanöstern, där det politiska och ekonomiska läget är allt annat än stabilt. Dessutom är Turkiet kulturellt och religiöst inte så väsensskilt från det arabiska hemlandet.
Pengar saknas inte; enligt pressuppgifter köpte emiren av Qatar, Sheikh Tamim bin Hamad al-Thani, en historisk trävilla på 650 kvadratmeter i Istanbul, med utsikt över Bosporen, för motsvarande 1 miljard kronor.
Att prislappen på de här lantligt belägna husen börjar just på 2,3 miljoner kronor är knappast någon slump, eftersom det är exakt den summa som ger utlänningar rätt till medborgarskap.
Problemet var att när 400 av de 700 identiskt lika husen i Burj al Babas hade byggts förra året gick byggföretaget i konkurs, och projektet avbröts.
När vi hälsar på är det tyst och arbetet på bygget ligger nere. Endast en vakt syns till. Han vinkar in oss och visar ett typhus – alla är identiska trevåningshus, hopfogade av betongelement. Uppifrån takterrassen pekar han bort mot skogsbrynet, där det står några betongpelare som så småningom ska bli en shoppinggalleria, två simbassänger, turkiska bad och en konstgjord sjö. Även en moské ingår i området som enligt planen ska bli en komplett ministad.
– Det har varit uppehåll i bygget i snart ett år, men byggbolaget är på väg att rekonstrueras och enligt planen ska arbetet återupptas i vår, säger han.
Lokalbefolkningen i den närbelägna byn Mudurnu är inte det minsta road av Burj al Babas.
– Det är verkligen ingen bra idé, säger hotellägaren Ergün Karaaslan, när vi möter honom i restaurangens vackra innergård som ligger intill en moské från 1500-talet.

Området är kulturhistoriskt känsligt och staden är listad som kandidat för Unescos världsarv. Byggbolaget planerade först att bygga 2 500 identiska villor. För att möjliggöra det skövlades stora skogsområden i trakten, men till slut fick de tillstånd till att bygga 700 hus.
– De sade att bygget skulle ge jobb här, men bolaget tar hit sina egna arbetare. Vi är alla störda av projektet, och ingen väntar sig något gott av det, säger Ergün Karaaslan.
○ ○ ○
Fabriksarbetaren Mustafa Korkmaz i Konya vidhåller sitt stöd för president Erdogan. Detta trots den turkiska interventionen i kriget i Syrien, den väpnade kampanjen mot kurderna i östra Turkiet och den ekonomiska nedgången. Varken korruptionsskandalerna som involverar Erdogans familj, att alla oberoende medier har tagits över av regeringen eller att Erdogan av många i omvärlden betraktas som diktator har påverkat hans lojalitet med den nuvarande statsledningen.
– Ända sedan AKP bildades i början av 2000-talet har jag stött Erdogan. Allt har blivit bättre sedan han tog över. Och han pratar inte strunt när han säger att han ska utrota terrorismen, utan han gör faktiskt vad han säger.
Mitt i hyllningen till Turkiets ledare undslipper sig ändå Mustafa att han för första gången på 16 år inte fick ut sin lön i tid. Men han är övertygad om att det inte är Erdogans fel – utan amerikanernas.
– Det är USA som har attackerat oss genom ekonomiska sanktioner och genom att stärka dollarn, säger Mustafa Korkmaz, och hustrun Rabiya och svärmor Muradie nickar instämmande.
Även om tidningar och tv är hårt censurerade har inflationen inte gått att hålla hemlig för befolkningen – alla märker det in på bara skinnet. Det stressar Erdogan, som nu har gått till angrepp mot krafter ”som spelar ett spel mot Turkiet” med matprishöjningar och han jämförde dem med den terrorstämplade kurdiska rörelsen PKK. Erdogan förklarade att regeringen ska vidta åtgärder mot ”livsmedels-terroristerna”, genom att kommuner ska sälja frukt och grönsaker direkt till konsumenterna, utan mellanhänder.
– Låt vara att Erdogan kanske inte är perfekt, till exempel gör han för lite för den privata sektorn som jag sliter för från sju på morgonen till sju på kvällen, säger Mustafa Korkmaz.
– Men för sjukvården har han gjort rena underverket. När jag var ung tog det lång tid att få vård i Konya. Nu finns det inga köer, och det är gratis. Det är alltid något av barnen som insjuknar varje månad, så det har gjort livet lättare.

Michael Winiarski "

" Låt inte prinsen få sin bomb

DN SÖNDAG 24 FEBRUARI 2019

Kärnvapen i de iranska ayatollornas händer har aldrig varit en angenäm tanke. Poängen med det internationella kärnteknikavtalet från 2015 var att förhindra det så länge som möjligt. Därmed skulle också risken för spridning av atomvapen i Mellanöstern hållas på mattan.

Men Donald Trump har dragit ut USA ur avtalet, trots att det enligt FN och de amerikanska underrättelsetjänsterna har tjänat sitt syfte väl. Mot den bakgrunden är den rapport kongressens representanthus presenterade i veckan chockerande. Höga tjänstemän i Vita huset har samarbetat med privata företag och ex-generaler för att USA ska delta i bygget av kärnreaktorer i ett annat land: Saudiarabien. Där finns pengar att tjäna.
Saudierna har insisterat på att tillverka eget kärnbränsle, i stället för att importera. För den som kan anrika uran som duger i civila reaktorer kan på sikt förfina processen så att det går att stoppa in i en bomb.
Kronprins Mohammed bin Salman (MBS), Saudiarabiens verklige härskare, sa för ett år sedan att om Iran ”utvecklar kärnvapen kommer vi att följa efter så snart som möjligt”. MBS har också gjort sig känd som en synnerligen omdömeslös man som för ett brutalt krig i Jemen och skickar torpeder för att mörda journalister utomlands.
Michael Flynn, Trumps förste säkerhetspolitiske rådgivare, har varit djupt insyltad i projektet kring saudiska kärnkraftverk. Andra personer bakom planerna är gamla affärspartner till presidenten. Jurister inom administrationen försökte säga stopp på grund av lagliga och etiska betänkligheter, men förhandlingarna har aldrig avslutats.
Trump behandlar Iran som tidernas skurkstat, men blundar för Saudiarabiens excesser och repression. MBS har ju lovat att köpa mängder av vapen och investera miljarder i USA. Att de farliga förbindelserna inkluderar kärnteknik lugnar ingen.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

" Peter Wolodarski: Facebook svävar ovanför lagar och etik.

DN SÖNDAG 24 FEBRUARI 2019

På Facebook lyfts propaganda mot vacciner fram automatiskt. En naiv tro att massans kraft ska lyfta fram sanningen orsakar stor skada i våra samhällen.

För Facebook blev 2018 ett eländigt år. Bolaget fick massiv kritik för hur man missbrukat användarnas data och låtit sin globala plattform manipuleras politiskt. Mycket talar för att 2019 kan bli värre.
Flera aktuella händelser illustrerar de växande problemen för världens kanske mäktigaste företag – och Facebooks svårigheter att hantera situationen.
Adam Schiff, inflytelserik ordförande i den amerikanska kongressens underrättelseutskott, gjorde nyligen en sökning efter ”vaccin” på FB och publicerade i onsdags resultatet på sitt Twitterkonto. Det väckte berättigad uppståndelse.
Ty det som dyker upp är automatiska förslag från Facebooks ”smarta” system som föreslår läsning av grupper som ”föräldrar mot vaccin”, ”diskussion för vaccinomlärning” och ”nationella centret för vaccinformation” – en organisation vars namn låter som en myndighet, men i själva verket är en grupp som ägnar sig åt att sprida propaganda mot vaccin.
De senaste årens diskussioner om falska nyheter och påverkans-kampanjer i sociala medier har mest handlat om politik. Vad vaccin-exemplet visar är att problemet inte begränsar sig till den partipolitiska sfären. Desinformationen handlar även om attacker på vetenskap, fakta och beprövad erfarenhet.
Dessa angrepp har alltid förekommit och äger sin giltighet i ett demokratiskt samhälle. Det nya är att en plattform som Facebook inte bara garanterar yttrandefriheten åt dessa aktörer utan ger deras antivetenskapliga agenda masspridning – potentiellt till miljontals människor globalt.
Det kan lätt utveckla sig till ett verkligt påhopp på liv och hälsa, särskilt när det handlar om propaganda mot medicinska insatser.
Sociala medier har medfört stora demokratiska vinster, men det sätt på vilket Facebook hanterar sin växande makt är under all kritik.
Facebook tar som vanligt inget ansvar för vad bolaget sänder ut till sina 2,2 miljarder användare över hela världen. Man är blott en ”plattform” som låter det mest ”engagerande” materialet nå som många som möjligt.
Men man måste vara mer än lovligt naiv om man tror att engagemang är en garanti för kunskap och korrekt information, särskilt på det medicinska området. Som Guardian påpekat i en uppföljande artikel har forskare sällan tid eller lust att ge sig in i animerade diskussioner i sociala medier, de ägnar sig åt att forska och att publicera sig i seriösa sammanhang utan någon jakt på gillanden eller delningar. Därmed uppstår ett informationsvakuum, konstaterar tidningen.
Problemet för en techgigant som Facebook är att man svalt den vackra idén om att kollektiv kraft i sociala medier alltid kommer att lyfta fram sanningen, att propaganda alltid kommer att bemötas av fakta, att hat-mobbar kommer att drunkna i ett hav av vänliga kommentarer.
Det är onekligen en trevlig vision, men det gör den inte mer korrekt bara för att den är trevlig.
Vi har tidigare sett hur fel denna tanke lett Facebooks kusin i Silicon Valley, Google, när det gällt exempelvis vacciner, klimatförändring och Förintelsen. Den som sökt på dessa begrepp har fått material från förnekare och propagandister bland toppresultaten, ungefär som om denna desinformation var lika mycket värd som material från forskare

som fått sina artiklar kontinuerligt granskade och publicerade i de mest ansedda vetenskapliga tidskrifterna.
Allting har bottnat i samma naiva och i förlängningen farliga optimism: alla har rätt att komma till tals (sant) och kunskapen kommer att sorteras fram automatiskt online (inte nödvändigtvis sant).
Vad vi tvärtom ser är att de mäktiga techplattformarna som toppstyrs från Silicon Valley är öppna för omfattande påverkanskampanjer. Ibland riktar sig dessa mot vetenskap, ibland mot politik, ibland mot enskilda.
Exakt hur desinformationen sprids och hur många den når vet vi inte, därför att företag som Facebook inte är öppna för demokratisk insyn. De styrs i praktiken som afrikanska diktaturer, för att citera en känd amerikansk författare och journalist som sade detta halvt på skämt, halvt på allvar när jag träffade honom under Världsekonomiskt forum i Davos.
Under samma möte i Davos framträdde även Facebooks ledare Sheryl Sandberg, som är den viktigaste personen i bolaget efter grundaren Mark Zuckerberg.
Hon började med att konstatera att 2018 inte hade varit ett lätt år för Facebook. Hon verkade nästan be om publikens förståelse och medlidande.
Det finns inget skäl att tycka synd om vare sig Sandberg eller Facebook. Bolaget har misskött sig grovt och orsakat omfattande skador på samhällen runt om i världen. I de värsta fallen som Myanmar blev Facebook en plattform som underlättade folkmord.
I botten finns naturligtvis enorma pengar – i veckan avslöjade Los-Angeles Times att FB till och med säljer annonser som riktar sig särskilt mot nazistvurmare utifrån dessa personers sökhistorik. Facebook tillhandahåller därmed ett perfekt redskap för högerextrema grupperingar att hitta sympatisörer.
Trots upprepade varningar har vår tids fåtaliga techgiganter låtsas som om allt är frid och fröjd. Man har stått över rimliga frågor och demokratiskt ansvarsutkrävande. I samband med det svenska valet i höstas tillät Facebook anonyma aktörer att med hjälp av enkla tricks (läs manipulationer av Facebooks system) svämma över plattformen med hatiska budskap, som framför allt riktade sig mot invandrare och muslimer. När DN försökte ställa frågor om saken valde en av Facebooks svenska chefer att i stället försöka undergräva tilltron till den journalistiska granskningen. Några normala intervjuer med ansvariga går fortfarande inte att få.
I veckan bekräftade en omfattande rapport från det brittiska underhuset hur illa Facebook hanterat frågor om personlig integritet, dold påverkan och ren desinformation.
Det brittiska utskottet, som leds av en konservativ parlamentariker, gick så långt som att kalla bolaget för en ”digital gangster” som står över normala lagar och regler.
Facebook är ett extremt lönsamt bolag. I Davos möttes besökarna i bolagets specialuppförda hus av en anställd armé av leenden och gratis-kit med tandborstar/tandkräm på toaletterna, utrymmen som tycktes städas efter varje besök.
Det var betecknande. Men pr-resurserna borde i stället gå till att städa upp efter den oreda som bolaget fortsätter att orsaka över hela världen.

Peter Wolodarski
peter.wolodarski@dn.se "

" Gränsmurar fungerar aldrig

DN SÖNDAG 24 FEBRUARI 2019

Historien visar att gränsmurar aldrig kan fungera. En mur mot Mexiko skulle bara öka antalet illegala invandrare i USA.

Att bygga en mur mot Mexiko må vara ett sätt för Donald Trump att hålla sitt viktigaste vallöfte. Men den skulle inte stänga ute droger och illegala immigranter.
– En mur är en elegant idé i all sin enkelhet. Men dess syfte är ren fantasi. Gränsmurar fungerar inte, säger Dudley Poston, sociolog och demograf, och professor vid Texas A&M University.
På 1950-talet fanns det fem eller sex gränsmurar i världen. I dag finns det runt 70.
– Muren är den nya normen för internationella relationer.
Men att de inte fungerar har varit känt mycket länge, menar Dudley Poston, och citerar general George Patton:
– Fasta befästningar är ett monument över människans dumhet. Om bergskedjor och oceaner kan övervinnas kan även allt byggt av människor det.
Historien visar att han hade rätt. Donald Trump tycker om att hänvisa till kinesiska muren, The great wall of China, och har till och med sagt att muren han vill bygga längs gränsen mot Mexiko ska heta ”The great wall of Trump”.
Men kinesiska muren var ingen lyckad gränsförsvarsanläggning.
– Under sin storhetstid vaktades muren av fler än en miljon soldater, och mellan två och tre miljoner kineser dog under arbetet med att bygga den. Fungerade den? Nej, det gjorde den inte, säger Dudley Poston.
Muren byggdes för att skydda Kina från fiender norrifrån. Men år 1264 invaderade mongolerna ändå landet, och deras härskare Khubilai khan grundade Yuandynastin 1271, som regerade i nästan hundra år.
År 1644 kom en ny invasion från norr, när manchuerna tog makten och grundade Qingdynastin och behöll makten ända till 1912.
Under andra världskriget kan muren ha hejdat den japanska invasionen.
– Men japanerna hittade sätt att ta sig över, igenom och runt den, och ockuperade Shanghai 1937 och därefter stora delar av Kina.
Hadrianus mur, en 118 kilometer lång försvarsmur från kust till kust genom nuvarande norra England, började byggas år 122 på order av den romerske kejsaren Hadrianus för att skydda Romarrikets nordligaste gräns.
– Det var en mycket lyckad mur, eftersom där aldrig fanns några hot, säger Dudley Poston.
Detsamma går inte att säga om Maginotlinjen, befästningssystemet med underjordiska fort som Frankrike uppförde längs gränsen mot Tyskland mellan 1929 och 1934 för att skydda sig mot en invasion.
– Så vad gjorde Tyskland? Invaderade Belgien åt väster och tog sig in i Frankrike norrifrån. Frankrike hade satsat så mycket resurser på en värdelös mur att de kunde besegras på några veckor.
Koreas demilitariserade zon är en 250 kilometer lång och fyra kilometer bred landremsa som delar den koreanska halvön sedan 1953.
– Den kallas den demilitariserade zonen, och är den mest befästa och bestyckade internationella gränsen i världen, säger Dudley Poston.
Få tar sig över den, så den skulle kunna ses som en lyckad gränsmur.
– Den håller folk inne. Mycket få sydkoreaner, och mycket få människor över huvud taget, vill immigrera till Nordkorea.
Samma sak kan sägas om Berlinmuren och järnridån.

– Berlinmuren stängde inte människor ute från Östberlin, och järnridån höll kvar människor i Östeuropa snarare än att hindra folk från att ta sig dit, säger Dudley Poston.
Hans sista exempel på misslyckade historiska murar är Wall Street, som fått namn efter en mur längs norra gränsen av den nederländska kolonin Nya Amsterdam på södra Manhattan.
– Den byggdes för att skydda mot ursprungsamerikaner, pirater och britter. Och det fungerade verkligen inte. Britterna invaderade, tog över Manhattan och ändrade stadens namn till New York, säger han.
Gränsmurar fungerade alltså inte förr, och de fungerar inte heller i dag, menar Dudley Poston. En mur längs USA:s gräns mot Mexiko skulle få svåra ekologiska konsekvenser för djur och växter, som DN rapporterat om tidigare. Men den skulle inte hålla illegala immigranter ute, av flera anledningar.
– Människor som utvandrar från ett land till ett annat är vanligen de mest motiverade och begåvade, och smartare än de som stannar kvar. Det spelar ingen roll hur välbyggd och ogenomtränglig muren är. De kommer alltid att hitta vägar över, under eller igenom den.
Många av de runt 11 miljoner personer som i dag lever illegalt i USA har dessutom tagit sig in i landet helt lagligt. 4,5 miljoner människor, eller fler än 40 procent, har helt enkelt stannat kvar efter att deras visum har gått ut eller har på andra sätt brutit mot visumreglerna.
– De flög in ombord på flygplan. En mur kan aldrig bli tillräckligt hög för att stoppa det, säger Dudley Poston.
De som tog sig in i landet illegalt kom framför allt via gränsen mot Mexiko. Så kallad cirkulär migration, det vill säga att människor stannar och arbetar några år för att sedan återvända till sina hemländer, var vanligare tidigare.
– Men när gränsen blir hårdare bevakad stannar migranterna. Donald Trumps mur kommer att förstärka beteendet ännu mer. På ett eller annat sätt kommer de att ta sig in. Muren kommer bara att hålla dem kvar i landet.
Det finns många felaktiga uppfattningar om immigranterna, menar Dudley Poston, som att de tar jobb från amerikanska medborgare.
– Demografer har studerat detta noga, och sett att nästan alla illegala immigranter hamnar på jobb som andra amerikaner inte vill ha: smutsiga, svåra och farliga jobb, säger han.
Hälften av dem betalar dessutom skatt i USA, och de är inte heller överrepresenterade i brottsstatistiken.
– De allra flesta brott, inklusive mord och våldtäkt, begås av infödda amerikaner. Utförlig kriminologisk forskning har om och om igen visat att utlandsfödda har en avsevärt mycket lägre brottstatistik än infödda amerikaner.
”Muren kommer att stoppa drogerna från att välla in i landet och förgifta vår ungdom. Så vi behöver muren. Det är absolut nödvändigt”, sa Donald Trump vid en presskonferens i augusti 2017. Men inte heller det stämmer.
– En mur kommer inte att hålla drogerna ute. I princip inga droger alls kommer in i landet med personer som tar sig över gränsen illegalt. Det mesta tas in av mexikanska drogkarteller genom gränsövergångarna i lastbilar, personbilar eller långtradare, säger Dudley Poston.
– Min prognos är att om Trumps mur byggs klart, om tio år eller så, kommer det att finnas minst lika många illegala immigranter som i dag, och kanske några miljoner till, av vilka de flesta har bosatt sig här permanent. En investering på mer än 22 miljarder dollar, med syftet att stänga människor ute, kommer istället att hålla människor kvar här.

Maria Gunther
maria.gunther@dn.se "

"Fakta. Gränsmurar
På 1950-talet fanns fem eller sex gränsmurar i världen:
Koreas demilitariserade zon (DMZ), från cirka 1953.
Inomtyska gränsen mellan Öst- och Västtyskland, från cirka 1952 (Berlinmuren byggdes först på 1960-talet).
Mellan Guangdongprovinsen och Hongkong respektive Macao.
Tjeckoslovakiens gräns mot Västeuropa, främst Västtyskland och Österrike, efter 1951.
I Jerusalem, mellan områden kontrollerade av Jordanien och av Israel, tidigt 1950-tal.
Stängsel mellan Panama och området vid Panamakanalen, 1950-talet.
År 2015 fanns runt 70 gränsmurar. "

" Karin Bojs: Vi är trots allt unika på några områden

DN SÖNDAG 24 FEBRUARI 2019

Finns det något som är typiskt mänskligt? Som bara vi kan, men inte djuren eller ens andra tidigare människoformer? Svår fråga, men vi har just fått några nya svar.

Jag skulle kunna dra massor av historier om fåglar som kan prata, apor som kan tolka bokstäver, bin som räknar, schimpanser som förstår hur andra tänker och andra exempel på att det faktiskt inte är så lätt att ringa in vad som är unikt för oss människor.
Men låt mig gå rakt på frågan om vad som skiljer oss från våra närmaste släktingar.
För 80 000 år sedan fanns minst tre andra sorters människor på jorden: neandertalare, denisovamänniskor och dvärgmänniskorna Homo floresiensis i nuvarande Indonesien.
De andra dog ut. Vi är nu närmare 8 miljarder.
Vi ska verkligen inte underskatta neandertalarna, som levde i Europa och delar av Asien i hundratusentals år innan vi kom dit – genom flera istider. De var händiga på att göra verktyg, och på intet sätt några dumskallar.
Men vi verkar åtminstone ha varit bättre på musik och konst.
Från våra istidsgrottor, från tiden när vi först anlände till Europa, finns bevarade flöjter av fågelben och elfenben. Inga sådana flöjter finns bevarade från neandertalarna.
Och vi framställde grottmålningar och figuriner, avancerad föreställande konst med motiv av djur och människor. Den ”konst”

som säkert kan tillskrivas neandertalare är mycket mer rudimentär, mest i form av enkla geometriska figurer.
Vi var också bättre på att umgås med andra, hålla ihop stora grupper och undvika inavel.
I veckan kom en ny studie som visar hur folk rörde sig i Europa under den istidskultur som kallas aurignacien och varade från ungefär 43 000 till 33 000 år sedan.
På den tiden levde bara omkring 1 500 människor i centrala och västra Europa, enligt beräkningar som forskarna Isabell Schmidt och Andreas Zimmermann redovisar i tidskriften Plos One.
En del tidigare forskare har landat i liknande siffror, medan andra har hamnat lite högre. Väldigt glesbefolkat var det i alla fall.
Det verkligt intressanta i Schmidts och Zimmermanns studie är kartorna som visar hur folk rörde sig.
Det verkar ha varit vanligt att leva i grupper om något fyrtiotal personer. Men dessa smågrupper sammanstrålade årligen och levde för en tid tillsammans i stora gemensamma läger. Folk kunde gå tjugo mil till ett sådant möte, där de bytte smycken och råmaterial till stenverktyg och stundtals träffade någon att få barn med.
Ett lämpligt tillfälle att hålla dessa stora samlingsläger var när vandrande fiskar, exempelvis laxar, gick till. Då fanns det mat som räckte åt alla.
För vi åt nämligen fisk.
Det är högst tveksamt om neandertalare gjorde det. I veckans nummer av tidskriften PNAS redovisar en forskargrupp från Leipzig analyser av kväve- och kolisotoper från neandertalare. De slår fast att deras stapelföda var halvstora däggdjur, såsom renar och hästar. Inte stora mammutar. Och inte fisk.
Vi däremot, var inte bara duktiga på att jaga mammut och att fiska. Vi kunde fånga andra små snabba djur också, som ekorrar och småapor.
Det visar en annan studie, som publicerades i Nature Communications i veckan av en grupp forskare från Max Planck-institutet för vetenskaplig historia i Jena.
Forskargruppen hittar stöd för småviltsjakt på Sri Lanka så tidigt som för 45 000 år sedan.
Stora och långsamma djur var lättare att jaga, och ibland kunde sådana villebråd bli utrotade när människor anlände till en ny trakt. Då var det avgörande för vår överlevnad och framgång, skriver forskarna i Jena, att vi var flexibla och klarade att gå över till mer svårfångade djur.
Därmed har vi fått ihop en lista över några beteenden som – enligt de senaste handfasta beläggen – faktiskt skiljer oss moderna människor från våra föregångare.
Vi spelade instrument. Vi framställde föreställande konst. Vi kunde hålla ihop stora nätverk. Vi åt fisk och vi klarade av att jaga småvilt. Typiskt mänskligt och unikt för bara oss.

Karin Bojs
vetenskap@dn.se "

" Hjälptransporterna möts av tårgas från Maduro

DN SÖNDAG 24 FEBRUARI 2019

Kaotiska scener utspelades på gränsbroarna mellan Colombia och Venezuela. På lördagen lyckades tre lastbilar med hjälpsändningar ta sig in i Venezuela, men en av dem eldades strax därefter upp av den venezuelanska militären. – Regimen vägrar ta emot hjälpen, säger Joelsy Vargas, 28, en av de frivilliga.

Cúcuta.
Joelsy Vargas har bildat en mänsklig kedja med tusentals andra venezuelaner som bor i Colombia, och hon vill hjälpa sina landsmän. De har samlats på bron Simon Bolívar som förbinder länderna, men möts av tårgasgranater och gummikulor när de närmar sig sitt hemland.
De flesta är unga män, som flytt hungern i Venezuela och försöker få in hjälpen i landet.
– Vi kommer med mat och mediciner. Inte vapen, säger en av de frivilliga.
Han har knutit sin tröja över ansiktet för att skydda mot de venezuelanska säkerhetsstyrkornas tårgas. Gummikulorna går det inte att skydda sig mot. En tårgasgranat landar i närheten och han sparkar bort den från bron.
– De är inte kloka, säger han.
En av de tio lastbilarna som står på rad i början av bron tutar och möts av jubel från de frivilliga. Lastbilen kör några meter och stannar sedan. Chauffören vågar inte köra längre. Endast två hundra meter från lastbilen står de venezuelanska säkerhetsstyrkorna och skjuter in tårgas mot hjälpkonvojen. Ändå fortsätter de frivilliga att försöka forcera gränsen.
– Det är i dag det gäller. Vi måste få in hjälpen, säger han.
Plötsligt bryter panik ut på bron. En medlem hur Venezuelas fruktade insatsstyrka FAES har deserterat och tar sig över på den colombianska sidan. De frivilliga missförstår hans handling och attackerar honom. De colombianska soldaterna måste skingra folksamlingen för att undvika en lynchning. Hatet mot den venezuelanska insatsstyrkan är så stort att det tar ett tag innan den deserterade elitpolisen kan sättas i säkerhet. När han kommit bakom kravallstaketen till den colombianska migrationsmyndigheten pratar han med medierna.
– Jag heter William Camacho. Jag ingår i Venezuelas insatsstyrka, men har valt att hoppa av, säger han och möts av ett jubel.
– Du är en hjälte. Vi ska skydda dig, säger en ur personalen på - migrationsmyndigheten.
På en annan bro, som ligger fem kilometer bort, har tre lastbilar lyckats ta sig genom barrikaderna som bestod av ett femtiotal oljefat som fyllts med betong. Men en av lastbilarna eldades upp av den - venezuelanska militären.
I den venezuelanska gränsstaden Santa Elena de Uairén, nära Brasilien, har två personer dödats och ett 30-tal skadats i sammandrabbningar, rapporterar Reuters. En av de döda ska vara en 14-årig pojke, enligt uppgifter från den venezuelanska människorättsorganisationen Foro Penal, skriver AFP.
Nyhetsbyrån TT rapporterar om oroligheter i flera gränsstäder i Venezuela.
Den kaotiska stämningen på gränsbroarna började redan under natten till lördagen. Nicolás Maduro meddelade att Venezuela stänger sina gränser mot Brasilien, Karibien och Colombia för att stoppa hjälpsändningarna. Venezuelas regim motiverade stängningen med att deras grannländer inte ska lyda order från USA:s president Donald

Trump. Venezuelas president har tidigare sagt att hjälpsändningarna är ett försök att invadera Venezuela.
– Vi kräver att Colombias president upphör med sina fientliga handlingar och slutar att följa Trumps uppmaningar som skadar vår rättighet att leva i fred, säger Venezuelas vice president Delcy Rodríguez.
Problemet för regimen i Venezuela är att allt fler militärer väljer att hoppa av. Redan klockan 06:45 på lördagsmorgonen forcerade två venezuelanska pansarfordon barrikaderna som regimen satts upp på gränsbron till Colombia. Först trodde de colombianska militärerna att det var ett försök att invadera Colombia, men när soldaterna hoppade ur sina fordon bar de sina maskingevär över sina huvuden. De ville desertera. Efter att militärerna avväpnats togs de till det colombianska migrationskontoret och erbjöds uppehållstillstånd.
– Vi fattade ingenting när de kom körandes över bron. Det såg ut som en fientlig handling. Men så fort de sträckte sina händer över huvudet förstod vi att de var desertörer, säger en colombiansk soldat som blev ögonvittne.
Bland de avhoppade soldaterna finns en löjtnant och två sergeanter från det venezuelanska nationalgardet. DN var på plats när desertörerna placerades i en jeep och fördes bort till en säker plats vid gränsen i Colombia. Vid en annan bro i närheten valde en annan vaktsoldat att hoppa av. Totalt sett har 25 soldater och poliser deserterat under lördagen vid gränsbroarna till Colombia. Venezuelas självutnämnda interimspresident, Juan Guiadó, som befinner sig i Colombia, har uppmanat militärerna att ge upp och ställa sig på oppositionens sida. Det har fått Nicolás Maduro att bryta alla diplomatiska förbindelser med Colombia. Grannlandets diplomater har fått 24 timmar på sig att lämna landet.
Vid välgörenhetskonserten i den colombianska gränsstaden Cúcuta i fredags klev Juan Guaidó upp på scen tillsammans med Colombias president Iván Duque, Chiles president Sebastian Piñera och Paraguyas president Mario Abdo Benítez. De mottog jubel från över hundratusen åskådare som samlats på en åker där galan hölls.
I närheten av konsertområdet har de colombianska myndigheterna byggt ett läger för de venezuelaner som anmält sig frivilliga till att bära in den humanitära hjälpen. Många har sovit utomhus och fått mat och vatten av myndigheterna.
– Vi är inte rädda längre. Antingen dör vi i Venezuela eller här medan vi försöker störta Maduro, säger Andrés Escobar, 28.
Han står under gränsbron Simon Bolivar med ett gäng andra venezuelanska killar och tjejer. När regimen bestämde sig för att stänga gränsen under natten till lördagen invaderade gänget bron och kastade de venezuelanska stålstängslen över broräcket.
– De har ingen rätt att hindra oss för att ta oss hem, säger han.
Andrés Escobar var tidigare soldat i den venezuelanska armén. Nu släpar han bort stängslen som väger vardera 50 kilo.
– Jag ska sälja stålet på skroten, säger han och skrattar.
På den venezuelanska sidan har många samlats för att ta emot hjälpsändningarna, men regimens elitstyrkor har mött sina landsmän med gummikulor och tårgas. Flera har skadats.
Det finns också rapporter om skottlossningar på den venezuelanska sidan där regimen försöker hindra befolkningen från att ta del av hjälpsändningarna från USA.
– Vi kommer med humanitär hjälp. Inte vapen. Släpp in oss, vädjar Joelsy Vargas.
Hon har varit på välgörenhetsgalan som den brittiske miljardären Rickard Branson arrangerade i fredags för att samla in pengar till Venezuela. Hon sov över i Colombia och kan nu inte komma hem därför att landets diktator Nicolás Maduro stängt landets gränser.
– Jag är venezuelanska. Det är min rätt att korsa denna gräns, säger hon.

Den största faran för de frivilliga i den mänskliga kedjan är inte tårgasen som säkerhetsstyrkor skjuter utan Venezuelas paramilitära styrkor. De är civilklädda, kallas för Los Colectivos och har fria händer att skjuta de som försöker korsa bron.
– Vi är livrädda för Los Colectivos. Det är de som dödar demonstranterna, säger William Gaunas.
Han kommer från staden El Tigre i Venezuela och flydde till Colombia för ett år sedan för att få tag på mat.
– Maduro måste bort! Annars kommer många, många fler att dö.

Henrik Brandão Jönsson "

"Belgien kräver stopp för tyska ”Hitler-pensioner”

DN SÖNDAG 24 FEBRUARI 2019

De svor trohet till Nazityskland och utlovades en livslång pension av Adolf Hitler. Än i dag betalar Tyskland ut pensionspengar till belgare som samarbetade med nazistregimen under andra världskriget. Nu kräver Belgiens parlament att utbetalningarna stoppas omedelbart.

Berlin.
75 år efter andra världskriget rasar en politisk strid om tyska krigspensioner till invånare i Belgien. Det är en grupp belgiska parlamentariker som reagerat på uppgifterna om att personer som samarbetade med naziregimen tar emot pensionspengar från grannlandet.
Enligt en resolution som lagts fram i det belgiska parlamentets utrikesutskott rör det sig om knappt 30 belgare som varje månad kan dryga ut inkomsterna med ersättningar från Tyskland.
Bland mottagarna kan det även finnas personer som frivilligt anslutit sig till den paramilitära organisationen Waffen-SS, rapporterar flera medier.
Tidigare i veckan röstade utskottet för att ställa krav på förbundskansler Angela Merkels regering att landet omedelbart sätter stopp för utbetalningarna. De vill också att Tyskland ska namnge mottagarna, vars identiteter är okända för belgiska myndigheter.
”Pensionsutbetalningar till personer som samarbetat med en av historiens värsta mördarregimer står i strid med det europeiska projektets arbete för minne och fred”, skriver parlamentarikerna i ett inlägg som det tyska nyhetsbolaget Deutsche Welle citerar.
Utbetalningarna bygger på ett dekret som Adolf Hitler utfärdade 1941, rapporterar den brittiska tidningen The Guardian och flera andra medier. Det innebar att utländska medborgare som svor trohet och lydnad till Nazityskland lovades pensioner på samma villkor som tyska medborgare.
Men Tysklands social- och arbetsministerium ger en delvis annan bild av omfattningen och syftet med överföringarna.
– Det är en kompensation för personer som ådragit sig skador i samband med krigsinsatser – inte för att de har tillhört Wehrmacht (krigsmakten i Nazityskland red anm) eller Waffen-SS, skriver en - talesperson i ett mejl till DN.
Enligt ministeriet rör det sig om sammanlagt 18 belgare – inte 30 – som får sådana ”krigspensioner”, varav några kan vara tyska medborgare. Av dem ska ingen ha varit medlem av Waffen-SS och ingen har heller har dömts för brott mot mänskliga rättigheter begångna under nationalsocialismen, skriver ministeriet till DN.
Av hänsyn till bland annat persondataskyddet vill Tyskland inte lämna ut ytterligare uppgifter om mottagarna.
Det är inte första gången som de omdiskuterade pensionerna vållar strid mellan grannländerna. En grupp belgiska parlamentariker besökte 2017 Berlin för att förmå Tyskland att stoppa utbetalningarna, och irritationen över att de har fortsatt är stor.
Kritik kommer också från det tyska vänsterpartiet Die Linke som flera gånger anklagat Angela Merkels regering för att inte göra tillräckligt för att stoppa utbetalningarna.
– Det är oacceptabelt att nazi-kollaboratörer får pensionsutbetalningar i årtionden, medan nazismens offer måste kämpa för att få kompensation, säger Ulla Jelpke, ledamot för Die Linke i förbunds-dagen, till Deutsche Welle.
Enligt beräkningar från belgiska historikern Alvin de Coninck handlar det om mellan cirka 4 500 kronor och 13 000 kronor per person och månad.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

" Nya protester väntas efter besked om undantagstillstånd

DN SÖNDAG 24 FEBRUARI 2019

Efter att Sudans president Omar al-Bashir utlyst undantagstillstånd i landet manas det till fortsatt motstånd. Protesterna kommer att fortsätta tills dess att ”regimen har störtats”, låter det från proteströrelsen.

Efter två månaders protester i Sudan utlyste en alltmer pressad al-Bashir ett landsomfattande undantagstillstånd på fredagen, som ska gälla i ett års tid.
”Att införa ett undantagstillstånd visar regimens rädsla”, säger Alliance for freedom and change (AFC), en av de ledande organisationerna bakom protesterna, i ett uttalande.
”Vi kommer att fortsätta gå ut på gatorna tillsammans med vårt folk, i alla städer och byar, tills dess vårt krav har uppfyllts.”
I ett tv-sänt tal meddelade Omar al-Bashir också att regeringen skulle upplösas, både på federal och provinsiell nivå.
På lördagen förtydligades att försvars-, utrikes- och justitieministrarna får sitta kvar, samt att ytterligare två ministrar får behålla sina ansvarsområden. Guvernören Mohamed Tahir Ayala utses till ställföreträdande premiärminister.
Försvarsministern Awad Mohamed Ahmed Ibn Auf – en av de regeringsföreträdare som haft en mer försonande ton gentemot de protesterande – utses också till förste vice president. Han ersätter Bakri Hassan Saleh, som har varit en av Omar al-Bashirs närmast allierade sedan han var med i den militärkupp 1989 som förde presidenten till makten.
Personerna som ska ersätta alla landets guvernörer kommer alla från militären, enligt ett uttalande från presidentkansliet.
Protesterna i Sudan startade i mitten av december, då regeringen meddelade att priset på bröd skulle trefaldigas. 31 personer har dödats i protestrelaterade våldsamheter, enligt sudanesiska myndigheter. Enligt människorättsorganisationen Human rights watch rör det sig om minst 51.
75-årige Omar al-Bashir är sedan tidigare formellt efterlyst av den internationella brottsmålsdomstolen i Haag (ICC) under misstanke om bland annat folkmord i Darfurkonflikten.

TT AFP Reuters "

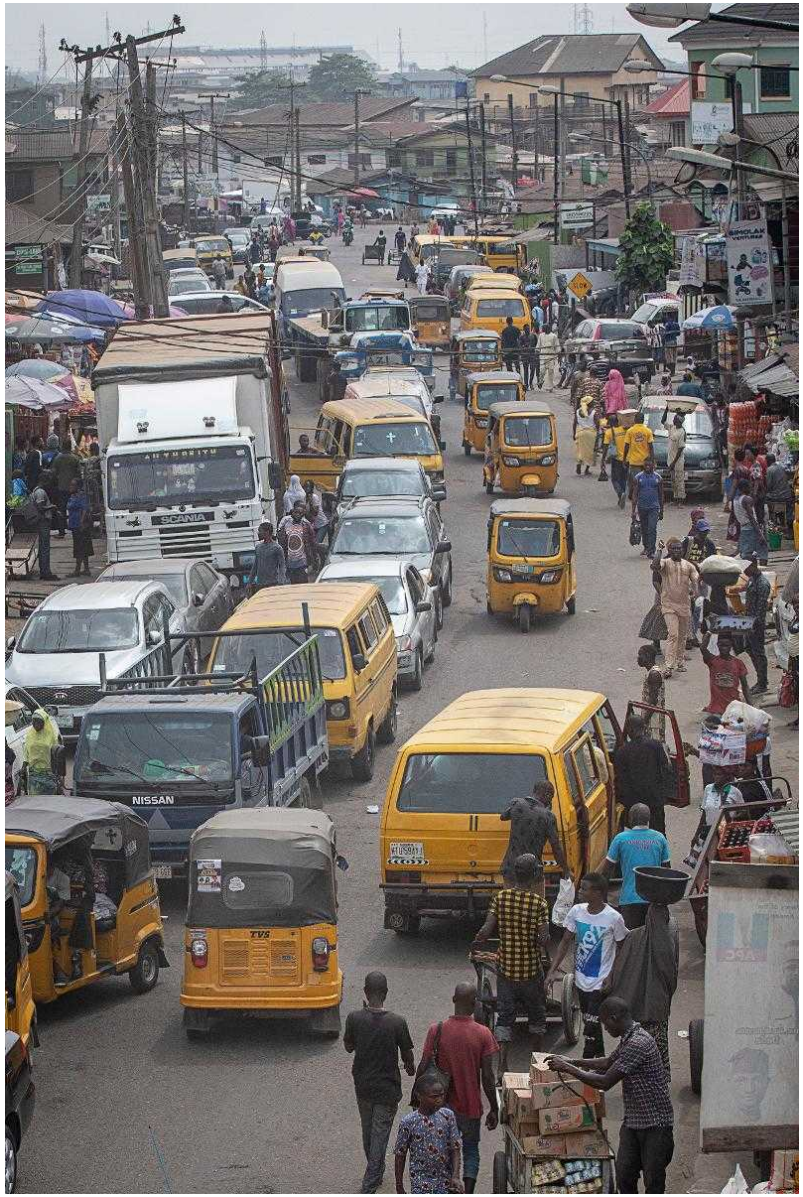

" Bilfri innerstad för Lagosbor när Nigeria väljer president

DN SÖNDAG 24 FEBRUARI 2019

Lagos. Över 20 miljoner människor befolkar Afrikas största stad, nigerianska metropolen Lagos. Varje dag rullar två miljoner fordon på stadens gator vilket har skapat en trafikinfarkt från helvetet.Men vart fjärde år är det val och då förbjuds all fordonstrafik i hela landet vilket skapar ett påtvingat andrum för stadens invånare – som i stället köar till vallokalerna.

Hold up, Go Slow, Bumper to Bumper – invånarna i Lagos tycks ha lika många ord för trafik som inuiterna sägs ha för snö. Plågsamma köer som tar många timmar att ta sig igenom får morgonrusningen på Essingeleden att blekna i jämförelse och de har varit en del av vardagen för stadens över 20 miljoner invånare under de senaste decennierna av våldsam urbanisering. Varje dag växer stadens invånarantal med 1 500 personer och i dag rullar runt två miljoner fordon på dess gator.
– Delstaten har börjat bygga ut den spår- och vattenbundna trafiken men fortfarande sker runt 90 procent av alla resor med motorfordon på vägarna. Då växer trafikstockningarna till höger och vänster. Det blir inte bättre av att två av landets största hamnterminaler ligger mitt i stan vilket innebär tusentals lastbilar som kör genom stadskärnan, säger Victor Oteri som är programchef på Lagos Traffic Radio.
Varje dag lyssnar uppskattningsvis tre miljoner pendlare på deras sändningar som uppdaterar trafikanterna om trafikläget. Han minns än i dag den värsta dagen i mannaminne.

– Vi sände live första gången den 29 maj 2012. Tre dagar senare krockade två lastbilar med en tankbil och 24 bilar fattade eld på motorvägen. Kranbilarna som skulle lyfta bort vraken kunde inte komma till och folk satt fast i flera dagar på vägen, berättar han.
Vart fjärde år får Lagosborna två dagars andrum med två veckors mellanrum, under de två lördagar då landet först väljer president och parlament och sedan lokala ledare. Presidentvalet hölls på lördagen. I staden Maiduguri i nordost hördes skottlossning och explosioner i gryningen men polisen hävdade att inga civila varit i skottlinjen utan att det var en del av en operation utförd av säkerhetstjänsterna. På sina håll uppstod bråk kring vallokaler som inte fått allt material men valdagen förflöt relativt lugnt i ett land som upplevt många kaotiska val.
I stället för att sitta fast på vägarna köade Lagosborna till vallokalerna. All fordonstrafik förbjuds över hela Nigeria på valdagen och dess 200 miljoner invånare måste stanna där de är, i kvarteret där de bor. Om de inte flyttat sedan de registrerade sig hos valmyndigheten.
– Jag har gått en halvtimme och har ytterligare ett par timmars promenad framför mig, jag är på väg till vallokalen i Obalende, säger Obalade Ifa som DN träffar ute på Third Mainland Bridge, den 12 kilometer långa bron över lagunen.
I rusningstid fylls hela sträckan av bilar fördelade på åtta körfält och det kan ta fyra timmar att korsa bron – denna valdag är han helt ensam på asfalten.
– Jag har aldrig testat att promenera sträckan förut, det känns märkligt, säger Ifa som glatt accepterar DN:s erbjudande om skjuts den resterande sträckan (observatörer, journalister och valarbetare undantas från förbudet).
Stadens färgskala ändras på valdagen. Vanligtvis färgsätts staden av den varma nyans av gult som används av runt 300 000 minibussar men när de står stilla går tonerna i asfaltgrått. Denna extrema tillämpning av begreppet ”bilfri innerstad” innebär dessutom att gatorna tas tillbaka av invånarna som uteslutande ägnar sig åt en enda verksamhet: fotboll. I vart och vartannat gathörn blir framrullade bildäck till målstolpar och spelet kan börja. Vid Apongbon-vägen som löper över de äldsta delarna av staden deltar hundratals barn i ett tiotal spontana matcher som inte bara spelas på motorleden utan även på sidogatorna.
– Tyvärr kan det inte alltid vara såhär, men vi njuter på valdagen, säger säkerhetsvakten Adebowale Shodeinde som njuter av en kall öl i skuggan av ett plåttak och tittar på fotbollen.
Längre upp längs samma motorled går makarna Oluyinka och Olu Adedeji hemåt från vallokalen. De har tagit med sig matsäck och dryck för promenaden som de aldrig gjort förut.
– Min man sade att ”vi promenerar” så jag packade väskan. Jag kan inte förstå hur fridfullt det är, det är så tyst och lugnt, säger Oluyinka Adedeji.
Men underbart är kort. Ett par regnmoln hopar sig under eftermiddagen och snart öppnar sig skyarna över megastaden och gatorna töms. DN svänger förbi radiostudion där Victor Oteri kört valbevakning under hela dagen i avsaknad av trafik. Han saknar syn på båda ögonen och hans upplevelse av valdagen är en annan. På lördagsmorgonen har intensivt fågelkvitter ersatt bilarnas tutande och motorernas frustande.
– Det låter som om jag är i en annan stad, säger han.
Borde det inte förbudet införas som en permanent företeelse, en gång om året?
– Folk förlorar mångmiljonbelopp på uteblivna affärer så det skulle inte vara möjligt. Men en gång för fem år sedan hade vi en tut-fri dag för att försöka få ner ljudnivån i staden. Det borde vi testa igen, säger han.
Rösterna räknas under lördagen och tidigast på måndag morgon väntas ett resultat stå klart.

Fakta. Två årtionden av demokrati
Det är i år 20 år sedan Olusegun Obasanjo vann de första demokratiska valen i Nigeria efter decennier av militärstyre.
I årets val ställer oppositionspartiet PDP:s kandidat *Atiku Abubakar*, som var vicepresident under Obasanjo, upp mot sittande presidenten *Muhammadu Buhari* från regeringspartiet APC. "

”Jag vill vittna om hur al-Assad behandlar fångar”

DN SÖNDAG 24 FEBRUARI 2019

Alaa al-Homsi torterades av förhörsledare och fångvakter inom Syriens säkerhetstjänst och utsattes för sexuellt våld.
Nu kan männen som är ansvariga för brotten ställas inför rätta och dömas i Sverige. Organisationen Civil Rights Defenders har polisanmält 25 av de ledande företrädarna för den syriska säkerhetsapparaten.

Vi möter Alaa al-Homsi i ett ljust och rymligt konferensrum på Civil Rights Defenders kontor i centrala Stockholm. Det slår mig att bordet som vi sitter vid är ungefär av samma storlek som golvytan i den fängelsecell i den syriska staden Homs, där Alaa satt instängd tillsammans med tolv andra kvinnor: två gånger en och en halv meter.
– Tre av oss kunde ligga och sova på golvet. De andra fick stå upp. Men ibland var vi så trötta att vi låg på varandra, i en hög. Vi fick inte duscha och bara gå på toaletten tre gånger om dagen, tre minuter åt gången. På natten tilläts inga toalettbesök.
Det 26-åriga Alaa al-Homsi beskriver är tillvaron i den militära underrättelsetjänstens häkte i Homs där hon tillbringade 37 dagar i december 2012.
För snart åtta år sedan, våren 2011, deltog Alaa i folkresningen mot Syriens envåldshärskare Bashar al-Assad. Hon var inte särskilt aktiv utan hängde med i utkanten. Alaa beskriver sitt artonåriga jag som ”en vanlig tjej som drömde om att bli inredningsarkitekt”.

Hon bodde i Homs på den tiden, men när våldet stegrades där flydde hon till huvudstaden Damaskus. Hon blev hon involverad i ett informellt nätverk som försökte hjälpa nyanlända internflyktingar.
I november 2012 greps hon av säkerhetstjänsten och fördes till den militära underrättelsetjänstens ökända sektion 215 i Damaskus. En knapp månad senare blev hon förflyttad till Homs.
Förhörsledarna anklagade Alaa al-Homsi för inblandning i två större bombdåd i Homs, riktade mot president Bashar al-Assads regim.
– Jag blev helt ställd när jag fick höra det. Det enda jag gjort var ju att försöka hjälpa människor som flytt från oroligheterna.
Men det svåraste var inte trångboddheten i cellen, bristen på dagsljus, smutsen och stanken eller den knappa syretillgången. Nej, det värsta förmår inte Alaa al-Homsi själv berätta om. Det får vi reda på i Civil Rights Defenders dossier om hennes fall.
Hur hon blir slagen med knytnävar eller olika tillhyggen. Hotad, trakasserad och förolämpad och också utsatt för olika former av sexuellt våld.
Men kanske inträffade en vändpunkt för Alaa al-Homsi den här veckan. I tisdags fick polishuset i Stockholm motta en anmälan mot 25 högt uppsatta personer inom den syriska säkerhetsapparaten.
Polisanmälan lämnades in av Civil Rights Defenders, European Center for constitutional and human rights (ECCHR), en människorättsorganisation baserad i Berlin, och tre syriska organisationer lämnade in en polisanmälan på polishuset i Kungsholmen
Anmälan gäller brott mot mänskligheten, brott mot krigets lagar och tortyrbrott. Aktionen är en del av en offensiv som just nu pågår i flera länder i Europa, där syftet är att förmå europeiska domstolar att inleda krigsbrottsutredningar mot medlemmar av säkerhetstjänsterna (det finns fyra stycken) i Syrien.
– De som gjort sig skyldiga till den typ av brott som Alaa utsatts för, de går fria. Vi tycker att det är dags att de ansvariga ställs inför rätta. Dels för att ge offren upprättelse, men också för att rättvisa är nödvändigt för att det i framtiden ska kunna bli en verklig fred i Syrien.
Det säger John Stauffer, chefsjurist på Civil Rights Defenders och medlem i det arbetslag som förberett anmälningarna.
Vad är då meningen med att ta upp brott som begåtts i Syrien i en svensk tingsrätt?
– Det kan tyckas mer naturligt om fallen tagits upp i den Internationella brottmålsdomstolen (ICC) i Haag. Men det är inte praktiskt möjligt i nuläget, svarar John Stauffer.
– Syrien har inte godkänt Romfördraget (ICC-domstolens grundläggande stadga). Det betyder att det krävs ett beslut av FN:s säkerhetsråd för att ICC ska ta upp fall från Syrien. Och i säkerhetsrådet stoppas frågan av Ryssland och Kina, den syriska regimens uppbackare, som lägger in sina veton.
Svenska domstolar har behörighet att döma över krigs- och människorättsbrott, oavsett gärningsmannens eller den drabbades nationalitet, så kallad universell jurisdiktion.
Alaa al-Homsi frigavs från sitt helvete i januari 2013, som en del av en fångutväxling. Kort därefter lämnade hon Syrien. Alaa al-Homsi lyckades muta sig över den syrisk-turkiska gränsen. Efter en tid i ovisshet i Turkiet och i Egypten tog hon sig till Sverige. Det var i december 2014. Hon hamnade i södra Sverige. Under flykten hade hon gift sig med en syrisk man.
Vistelsen i Sverige har dock tidvis varit besvärlig. Alaa al-Homsi plågas av minnena från övergreppen och hon har också fysiska men. Högra axeln bröts under en tortyrsession. Den har läkt dåligt och hon lider av värk och begränsad rörlighet.
Men det värsta är panikångesten.

– Jag får attacker då och då. Ibland måste jag åka in akut till sjukhus för att få hjälp.
Alaa ser polisanmälan av de syriska säkerhetsmännen som en del i helandeprocessen.
– Jag vill vittna om hur omänskligt al-Assad behandlar fångarna. Det betyder mycket för mig att omvärlden får veta det, säger hon.
Civil Rights Defenders har gott hopp om att anmälan ska ge resultat.
Tidigare denna vecka grep den tyska polisen en syrisk man som misstänks ha torterat fångar i ett av den allmänna underrättelsebyråns fängelser i Damaskus. Mannen uppehöll sig i Tyskland som flykting.
Fotnot: Alaa al-Homsi väljer att framträda under taget namn och hon vill inte specificera var i Sverige hon bor, av säkerhetsskäl.

Erik Ohlsson "

"Offer för sexövergrepp fick inte träffa påven

DN SÖNDAG 24 FEBRUARI 2019

Rom. På lördagen gick offren för katolska kyrkans pedofiler i ett demonstrationståg genom Roms centrum i riktning mot Vatikanen. Påven fick de inte träffa. Några av de 200 demonstranterna lyckades överlämna ett lakan med offrens namn till en kardinal.

– Det här är en marsch som på alla sätt vill betona att det måste råda nolltolerans för övergrepp, säger Francesco Zanardi grundare av organisationen Rete Abuso (Nätverk mot övergrepp).
Manifestationen, som genomfördes i samband med Vatikanens konferens mot sexuella övergrepp, var internationell med deltagare från Sydamerika, Polen och USA. De flesta som gick i tåget var offer eller överlevare som de kallar sig själva.
Ett av offren med god insikt i Vatikanen är Peter Saunders. 2014 ville påve Franciskus ha honom med i den nya påvliga kommission som då inrättades för att skydda minderåriga för övergrepp.
– Jag blev utesluten när jag påpekade att George Pell inte var lämplig som kardinal, säger Saunders till DN.
Han refererar till påven Franciskus superkardinal som hade ansvar för hela Vatikanens ekonomidepartement. Han har stått inför rätta i Australien för pedofilövergrepp på fem personer.
– Juryn har funnit honom skyldig på samtliga fem punkter, men hans straff har ännu inte fastställts. Definitiv dom kan komma redan nästa vecka, säger Saunders.
Timothy Lawhar har åkt från amerikanska Seattle för att vara med om konferensen.

– Vi hade hoppats att påven skulle göra starka markeringar. I de 21 programpunkter som han gett till deltagarna i den konferens som nu pågått finns inte ett ord om nolltolerans för övergrepp, säger Law som tillhör den nya organisationen ECA, som står för End Clergy Abuse. Han redogör för kyrkans strategi att utse syndabockar. Ett prakt-exempel är fallet Edgar McCarrick, tidigare kardinal som nyligen också blev av med sin prästtitel.
– McCarrick har funktionen av att vara en symbol som skall visa omvärlden att vi vill städa upp inom kyrkan. En kyrka som har känt till hans övergrepp i flera decennier, säger Timothy Law indignerat till DN.
På det stora torget piazza del Popolo möter vi Arturo Borrelli från Neapel som vid ett flertal tillfällen som minderårig blivit våldtagen av sin religionslärare som även är präst. Hans fall är omskrivet eftersom biskopsämbetet har gett den misstänkte prästen en helt ny identitet. Med nytt namn har prästen skickats iväg till en stad i Norditalien.
– En absurd historia, säger Arturo Borrelli.
Fallet är nu föremål för en italiensk förundersökning. Inte ens kyrkan har rätt att gömma sina präster under ett fullständigt nytt namn när det börjar brännas.

Peter Loewe
loewepeter@gmail.com "

" Två ex-ministrar gripna misstänkta för korruption

DN SÖNDAG 24 FEBRUARI 2019

Vietnam. Två tidigare ministrar i Vietnam har gripit misstänkta för att ha vanskött offentliga investeringar, skriver polisen på sin hemsida.
Det kommuniststyrda Vietnamn befinner sig mitt i en omfattande anti-korruptionskampanj där flera högt uppsatta politiker har åtalats och fängslats.

Nyheten om gripandena kommer samtidigt som världens blickar riktas mot Hanoi inför det stundande andra mötet mellan USA:s president Donald Trump och Nordkoreas diktator Kim Jong-Un, som ska hållas 27–28 februari. "

" Trump nominerar ny FN-ambassadör

DN SÖNDAG 24 FEBRUARI 2019

USA. President Donald Trump nominerar som väntat Kelly Craft, för närvarande ambassadör i Kanada, som landets nya FN-ambassadör. Nu väntar flera svåra utmaningar för Craft, som måste driva en tydlig linje i världsorganisationen. Craft kommer från Kentucky och hennes namn seglade på allvar upp på listan över kandidater efter att den republikanske majoritetsledaren i senaten, Mitch McConnell, rekommenderat henne tidigare i veckan.

Det är oklart om Craft liksom sin föregångare Nikki Haley kommer att sitta i Trumps kabinett tillsammans med statsråden. I vilket fall som helst måste hon först godkännas av senaten.

TT-Reuters"

" Favoriter på Iberiska halvön

DN SÖNDAG 24 FEBRUARI 2019

Konst och kultur, pampig arkitektur och varierande natur. I Spanien finns dessutom sol, varma bad och gastronomiska upplevelser.

Spanien är vårt mest omtyckta resmål och det avspeglar sig också i resestatistiken. Skälen är många.
Först och främst – här lyser solen. Kustregionerna i södra och östra delen av landet har över 300 soldagar per år. I södra Andalusien är vattnet badbart fram till början av november.
Sedan har Spanien en mängd intressanta och inspirerande destinationer. Här finns alltifrån världsstäder som Madrid och Barcelona, till klassiker som Mallorca och Costa del Sol. Därtill internationella Ibiza för nöjeslystna och otaliga, lite mindre, relativt oupptäckta orter.
Det är också ett land med stora geografiska variationer. I Spanien finner man öken, snöklädda berg, stora barrskogar, kullar med vin- och olivodlingar och kuster med tropisk hetta.
Kulturen bidrar likaså till svenskarnas välvilliga inställning till landet. I Spanien vet man hur man tar hand om sina gäster och här finns en stor portion livsbejakelse. Varje dag pågår det en mängd fiestor i olika delar av landet. Bara i Andalusien har man 3 000 lokala fester per år. Spansk kultur är även fotboll och flamenco, konst och arkitektur – och mat. Den goda maten och de goda vinerna finns alltid tillgängliga, från enkla tapas på närmaste bar till den främsta gastronomin.
Dessutom får man mycket för pengarna i Spanien. Den brittiska undersökningen Holiday Money Report 2018 visar att Costa del Sol

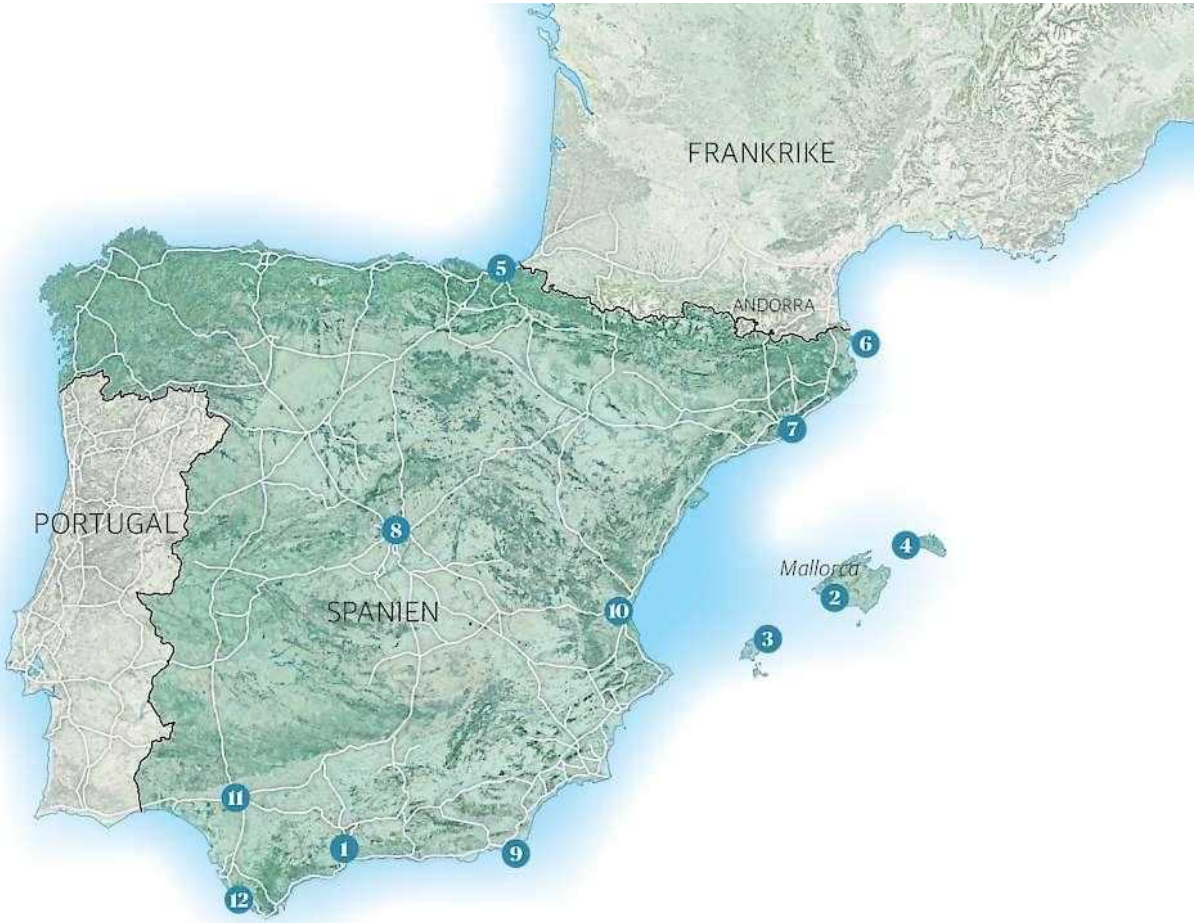
FRANKRIKE
ANDORRA
PORTUGAL
SPANIEN
Mallorca
5
6
7
8
4
2
3
10
11
1
9
12

hamnar på tredje plats över stora och prisvärda solsemesterorter i Europa.
Med alla dessa fördelar är det inte konstigt att Spanien har blivit ett så populärt land att besöka. Här är tolv förslag på inspirerande resmål.

1. Södra Spaniens nya huvudstad
Málaga
Sevilla får ursäkta, Málaga börjar alltmer kännas som södra Spaniens nya centrum. Tidigare sågs staden med viss rätt som ett lättviktigt resmål där man bytte transportmedel. I dag har Málaga genomgått en förvandling och utvecklats till en sydeuropeisk metropol för kultur, mat och livsnjutning. Man kan numera inte gå många meter utan att stöta på en nyöppnad konsthall eller ännu en förträfflig bar med gastrotapas. Inte konstigt att många väljer att bada vid stadens egna stränder och ta del av alla dessa nya möjligheter.
Samtidigt behåller förstås Málaga sitt strategiska läge. Costa del Sol börjar praktiskt taget där staden slutar och åt andra hållet tar alltmer populära Costa Tropical vid.
Ej att förglömma, det också nära till tre av Spaniens allra främsta utflyktsmål: staden Ronda (som ingen Spanien-resenär bör missa), det moriska palatset Alhambra i Granada (en av Europas stora sevärdheter) och leden Camino del Rey (en spektakulär vandring längs väggarna i El Chorro-ravinen).
Resa hit: Tåg Stockholm–Madrid, runt sex byten. Snabbtåg från Madrid, dessutom en populär kryssningshamn. Reguljärflyg, inrikesflyg och paketresor.
www.malagaspanien.se

2. Den eviga favoriten
Palma de Mallorca, Mallorca
Mallorca är den outslitliga klassikern. Tidvis har Mallorca förutspåtts att förlora i popularitet, så som äldre generationers val ibland gör. Det har blivit tvärtom. Till Mallorca åker i stället ung som gammal och ibland hela tjocka släkten.
Begripligt nog. För trots den stora turismen kvarstår Mallorca som en av Medelhavets mest inbjudande öar med sitt smörgåsbord av härliga stränder, lugna bergsbyar och ständigt skiftande landskap.
Öns trivsamma och allt trendigare huvudstad Palma är svår att tröttna på. Staden lämpar sig för långa promenader längs marinan, kring den mäktiga katedralen La Seu och området Es Jonquet med sina kulturskyddade väderkvarnar. Utbudet av riktigt bra restauranger och barer i Palma växer från år till år. Många besökare upptäcker att de trånga gränderna i La Lonja-distriktet rymmer några av stadens bästa krogar.
Resa hit: Tåg Stockholm–Barcelona, runt sex byten. Båt från Barcelona till Palma.
www.balearia.com. Kryssningshamn. Reguljärflyg, inrikesflyg och paketresor.
mallorcaguide.se

3. Fest och frid sida vid sida
Eivissa (Ibiza town), Ibiza
Att Ibiza blivit festens och livsbejakelsens ö är inte enbart en slump. Redan fenicierna, som grundade de första bosättningarna på ön år 654 före Kristus, kallade Ibiza för Iboshim, vilket betydde att ön tillägnades dansens gud Bes.
Ibizas världsledande ställning vad gäller fest och elektronisk dansmusik är hursomhelst oomtvistad. Varje år reser otaliga människor hit för att dansa natten igenom på öns legendariska klubbar.

Detta partyrykte kan skymma det faktum att staden Eivissa och ön Ibiza har mycket annat att erbjuda.
Eivissa domineras av ett mäktigt fort vars murar döljer Dalt Vila, ”Den övre staden”, en världsarvsklassad medeltida stadsmiljö med stupande gränder och hisnande vyer.
Trots sin blygsamma storlek har Ibiza nästan två mil sandstränder. Platges de Comte är en av de bästa stränderna, fler finns strax intill i naturreservatet Cala d’Hort med utsikt mot de två dramatiskt formade klippöarna Vedrà och Vedranell.
Resa hit: Färjor från Alicante, Barcelona och Valencia. Reguljärflyg, inrikesflyg och paketresor.
wikitravel.org/en/Ibiza

4. Mallorcas charmiga lillasyster
Ciutadella de Menorca, Menorca
Menorca är ett naturresmål utöver det vanliga i Medelhavsregionen. Halva ön har förklarats som ett biosfär-reservat av FN-organet Unesco, vilket betyder att alla växter och allt djurliv skyddas strängt av lagen. Det är de södra och västra kusterna på Menorca som lockar flest resenärer. Här finns badorter som Cala’n Bosch och Son Xoriguer och de vackraste av öns sammanlagt 120 stränder.
Två städer finns på Menorca. Maó saknar inte charm, men Ciutadella på västra änden av ön är en betydligt större sevärdhet. I den intressanta och välbevarade stadskärnan från 1500-talet skymtar spår från stadens förflutna som arabisk koloni.
På Ciutadellas restauranger bör man pröva hummer, om plånboken tillåter. Menorca är berömt för sina hummerrätter. Varje år åker den spanska kungen traditionsenligt över till byn Fornells och beställer byns berömda hummersoppa på restaurangen Es Pla.
Resa hit: Färjor från Barcelona och Valencia. Charter samt inrikesflyg från Barcelona via Mallorca.
www.spain.info

5. Gourmetstad i toppklass
San Sebastián, Baskien
San Sebastián ligger kring tre jättestränder, omges av höga berg och har under sina 100 år som semesterstad varit en plats där kungligheter, kändisar och aristokrater roat sig. Vid största stranden La Concha råder en stämning av klassisk gammaldags badort medan de yngre invånarna föredrar Zurriola, surfingstranden.
Den baskiska matlagningskonsten visas upp i all sin glans i San Sebastián. Michelin-guiden talar sitt tydliga språk. I San Sebastián med omnejd finns ett 20-tal restauranger som belönats med Michelin-stjärnor under 2018, fler per kvadratkilometer än någon annanstans i världen. Att San Sebastián kallats världens bästa matstad känns inte särskilt överdrivet.
Att göra en tapas-runda bland barerna i San Sebastiáns gamla stad Parte Vieja är en given höjdpunkt här. Välsmakande smårätter säljs för bara ett par euro styck. Ibland smakar det precis som på finkrogarna. Inte konstigt när barernas kockar ibland arbetat med de främsta i branschen.
Resa hit: Tåg Stockholm–Madrid, runt sex byten. Buss och tågförbindelser med Madrid, Barcelona och södra Frankrike. Närmaste större flygplats ligger vid sevärda grannstaden Bilbao.
www.sansebastianturismo.com/en

6. Gemytligt och naturskönt
Cadaques, Katalonien
Det är nästan omöjligt att peka ut den bästa platsen längs Costa Brava. Norra Kataloniens kust är ju så variationsrik. Den börjar strax norr om

Barcelona och slingrar sig upp till gränsen mot Frankrike. På vägen passeras både dramatiska kustberg och bördiga slätter. Stora badorter och små fiskelägen ligger om vartannat. Oavsett om du föredrar att bada i smala turkosa klippvikar, på breda palmprydda playor eller vid öde naturstränder så finner du dem lätt längs Costa Brava.
Samtidigt uppbådar ”Den vilda kusten” ett överflöd av gastronomi, historia, konst och naturupplevelser hela vägen. De som hittar ut till Cadaques på halvön Cap de Creus tillhör hursomhelst en lycklig skara. Det råder en alldeles särskild stämning i denna lilla stad där konstnärer och författare samlats i generationer. Maten, det lokala vinet, naturscenerierna och solnedgångsdrinkarna på stranden utanför casinot bidrar till upplevelsen.
Salvador Dalí-museet Casa Museu Dalí i grannbyn Port Lligat är spännande, glöm bara inte att boka in besöket på förhand via hemsidan www.salvador-dali.org
Resa hit: Tåg Stockholm-Barcelona, cirka sex byten. Flyg till Barcelona eller Girona. En rad bolag flyger dessa sträckor från flera nordiska städer. Därifrån hyrbil eller buss till Cadaques.
en.costabrava.org

7. Resmålet med extra allt
Barcelona
Kataloniens huvudstad är ett av världens populäraste resmål och en av de städer i Europa som verkligen tycks ha allt i toppklass: arkitektur, stränder, puls, krogscen, shopping, fotboll och kulturutbud.
Många menar att Barcelona håller på att älskas ihjäl. På somrarna har den enorma strömmen av besökare nått kaotiska mått.
Men det går inte att hålla Barcelona utanför de spanska resmålens topplista. Staden är för atmosfärsmättad, för mångbegåvad och helt enkelt för rolig för det. Det vore också svårt att förneka att vi besökare bidrar starkt till den kosmopolitiska och öppna stämning som är Barcelonas kännetecken.
Så varför inte åka hit i september när turistfloden flyter betydligt lugnare?
Resa hit: Tåg Stockholm-Barcelona, cirka sex byten. Många kryssningsfartyg gör ett stopp i Barcelonas hamn. Direktflyg från en rad orter i Skandinavien, även charter.
www.barcelonaturisme.com

8. Latinska världens mittpunkt
Madrid
Madrid må sakna stränder, havsutsikt och större höjdskillnader. Ändå finns det ingen tvekan om varför så många återvänder till den spanska huvudstaden gång på gång. För Madrid är inte bara hela den latinska kultursfärens storslagna metropol med världsberömda museer, historiska sevärdheter och grandiosa shoppingavenyer. Här hittar man också något annat, något som finns i själva luften. Genom Madrids bakgator med täta kvarter, små torg, boutiquer, kaféer och barer strömmar en livskänsla som är Madrids egen, omedelbar, äkta och vital. Dygnetrunt-festande Malasaña och charmiga Chueca är två stadsdelar man inte bör missa i det avseendet.
Inget besök i Madrid är för övrigt komplett utan en vilopaus i Retiroparken, en av de bästa platserna i staden för att ladda batterierna mellan inspirerande stadspromenader.
Resa hit: Tåg Stockholm–Madrid, runt sex byten. Direktflyg från en rad olika städer i Skandinavien.
www.esmadrid.com/en

9. Andalusiens bästa hemlighet
San José, Andalusien
Provinsen Almería är Spaniens soligaste hörn och rymmer Europas enda riktiga öken, Desierto de Tabernas. Det strama landskapet liknar så mycket en prärie att många vilda västernklassiker är inspelade här, som Clint Eastwoods första västernfilmer.
Almería har mer charm än vad som först syns. Exempelvis håller man hårt på den generösa traditionen med en gratis fritt vald tapas för varje beställd dryck.
Magnifika stränder löper längs orterna Roquetas del Mar och Mojácar. I naturreservatet Cabo de Gata-Níjar är stränderna ännu bättre och omges av klassiskt andalusiska landskap à la tjuren Ferdinand med åsnor, gamla kvarnar och kaktusar. Här spelades tv-programmet ”Mästarnas mästare” in 2016 och här ligger San José, nationalparkens lilla okända huvudort, en idyll med många små trevliga hotell och restauranger. Helt rätt plats om man verkligen vill komma bort från allt.
Resa hit: Tåg Stockholm–Madrid, runt sex byten. Snabbtåg Madrid-Málaga. Buss från Málaga. Solresor och Ving erbjuder charter till Costa del Almería. Även inrikesflyg till regionshuvudstaden Almería, alternativt buss från Málaga.
www.andalucia.org

10. Paella och futuristiska byggnader
Valencia
Den som ännu inte upptäckt Valencia, Spaniens tredje största stad, har något att se fram emot. Den äldsta stadskärnan visar upp idel praktbyggnader, som katedralen, klocktornet Miguelete och Centralmarknaden. De smala gränderna i Carmen-kvarteren ger vilsamma skuggor och ännu mer historisk insikt.
Genom staden ringlar Turia, fram till 1950-talet en bred flod men nu Europas största innerstadspark. Turia mynnar ut i Ciutat de les Arts i les Ciències, ett enormt komplex med djärvt futuristisk arkitektur av arkitekten Calatrava. Välkommen till framtiden!
Ute vid havet väntar utmärkta stränder på bägge sidor av staden. Den populäraste heter La Malvarosa, längre bort finns mer glesbefolkade stränder. Dessutom ligger Costa Blanca och Alicante på bekvämt avstånd.
I Valencia bör man förstås pröva en vällagad paella (rätten föddes här) och unna sig ett glas färskpressad juice på traktens berömda apelsiner i solgasset vid Plaza de la Reina.
Resa hit: Tåg Stockholm-Valencia, runt sju byten. Inga direktflyg från Sverige, men från många städer når man Valencia med en mellanlandning.
www.spain.info

11. Tapas och storslagen arkitektur
Sevilla
Andalusiens huvudstad Sevilla är en av Spaniens mest praktfulla städer i kraft av all sin storslagna arkitektur från medeltiden och framåt. I Sevilla finns världens tredje största katedral, flera imponerande arabiska palats, en väldig tjurfäktningsarena och mycket annat. Efter dagarnas sightseeing är det skymningen och natten man längtar efter i Spaniens varmaste stad. Sevilla är som allra bäst i ljummen kvällsluft när uteserveringarna börjar befolkas under doftande apelsinträd. Stadens alla tapasbarer och flamencoklubbar finns knappast till enbart för turisternas skull. Många menar att både tapas och flamenco har sitt ursprung just i Sevilla.
De senaste åren har staden fått ett nytt behagligt centrum för kvällslivet runt det avlånga torget Alameda de Hercules. Man bör inte

heller missa det nybyggda Metrosol Parasol, en gigantisk träskulptur som man kan promenera ovanpå.
Resa hit: Tåg Stockholm–Madrid, runt sex byten. Snabbtåg från Madrid. Reguljärflyg via Madrid från flera skandinaviska städer. Snabbtåg från Madrid och Málaga.
www.andalucia.org

12. Strandpromenader och tonfisk
Conil, Andalusien
Lilla staden Conil har flugit under radarn och är en måttligt upptäckt plats trots sitt fina läge på en kulle intill Costa de la Luz. Under lång tid levde Conil på sin tonfisksfångst. Numera väcker stadens suveräna badstrand Los Bateles mer uppmärksamhet.
Besökare omfamnas genast av stadens sköna och lågmälda stämning. Alla vita fyrkantiga hus ger känslan av att vara en myra i ett omkullvällt paket bitsocker. Tapasbarer och kaféer kantar de vindlande gränderna.
Conil är en strålande plats för långa strandpromenader, ett glas lokalt vin och färsk grillad tonfisk till middag. Om du vågar, pröva också specialiteten ortiguillas, friterade havsanemoner. Varje kväll kan man se solnedgångarna i havet från klintkusten utan extra kostnad.
Conil ligger ett par mil och bara en kortare bussresa från Cádiz, en av Andalusiens mest underskattade städer. Cadiz är västeuropas äldsta stad och har ett unikt historiskt museum.
Resa hit: Tåg Stockholm–Madrid, runt sex byten. Buss från Cásdiz, som kan nås med snabbtåg från Madrid. Alternativt hyrbil. Närmaste flygplats ligger i Jerez.
www.andalucia.org

Anders Pihl"

"Resa hit med tåg: Stockholm–Madrid, runt sex byten.
Resa hit med flyg: Iberia, Swiss, Lufthansa, Air France, KLM flyger från Stockholm till Madrid.
Koldioxidutsläpp: Flyg Stockholm-Madrid, ca 861 kg per person tur och retur, inklusive höghöjdseffekt. (För beräkningsmetod se www.klimatsmartsemester.se)
Klimat: Spanien har flera olika klimatzoner, från subtropiskt klimat i söder till det svala och regniga Atlantklimatet. Kustregionerna i södra och östra delen av landet har över 300 soldagar per år. I södra Andalusien är vattnet badbart fram till början av november.
Tidsskillnad: Ingen.
Valuta: Euro.
Språk: Spanska. "

"3 städer att upptäcka i öst

DN SÖNDAG 24 FEBRUARI 2019

Det finns många städer i östra Europa fulla av kultur, intressant historia och spännande arkitektur. Prag och Budapest känner de flesta redan till, vi väljer i stället att tipsa om tre andra platser värda ett besök.

1. Pittoresk miniatyrstad
Ljubljana, Slovenien
Sloveniens huvudstad är en storstad med småstadskänsla, utsedd till en av Europas mest idylliska platser av det amerikanska affärsmagasinet Forbes. Den är grön och bilfri och därmed en perfekt ort att cykla eller promenera i.
Gamla staden kantas av vinbarer, butiker och kaféer. Området Metelkova är ett kulturbohemiskt kvarter där gamla militärbaracker har förvandlats till konsertlokaler, kulturverkstäder och konsthallar. Moderna museet Msum riktar in sig på avantgardistisk östeuropeisk konst.
På Prešernov square står en staty som föreställer den slovenske nationalpoeten France Preseren. Från torget leder sex gator mot de tre broarna som ingår i gruppen Triple bridge över floden Ljubljanica som flyter genom staden.
Cankarjevo nabrezje är mest känt för loppmarknaden som hålls varje söndagförmiddag där det säljs hantverk och antikviteter.
Tivoliparken är Ljubljanas största park med hästkastanjer, blomsterrabatter, statyer och näckrosdammar.
Resa hit: Tåg från Stockholm med 2–5 byten, bland annat i Hamburg och Rosenheim. Flyg från Stockholm cirka 4–5 timmar.
Koldioxidutsläpp: Flyg Stockholm–Ljubljana, ca 513 kg per person tur och retur, inklusive höghöjdseffekt. (För beräkningsmetod se www.klimatsmartsemester.se)

2. Skönheten vid Donau
Bratislava, Slovakien
Bratislava slott ligger på en kulle, blickar ut över Donau och är lätt att känna igen med sina röda spiror. På kvällen badar byggnaden i ett gyllene ljus. Slottet har rötter från 800-talet, men dagens slott är från 1600-talet och restaurerades på 1900-talet. Det slovakiska nationalmuseet ligger här och visar olika utställningar. Den verkliga skatten är en 23 000 år gammal kvinnostaty i mammutelfenben, kallad Venus från Moravany.
Nästan nere vid Donau står den gotiska 1300-talsdomen Sankt Martin som är en populär turistattraktion med sitt 85 meter höga torn. Under den ligger katakomber som man kan besöka.
Barockpalatset Palffy är ett sevärt konstmuseum. Strax intill ligger det rosa Primciálny, ärkebiskoparnas palats. Från palatset leder en passage till det gamla rådhusets innergård och vidare ut till torget Hlavné namestie.
Nový Most är en 430 meter lång bro över floden vars torn ser ut som ett UFO. Man kan åka upp i hissen och få en vid utsikt över staden.
Resa hit: Tåg från Stockholm med 2–7 byten, bland annat i Hamburg och Wien. Flyg från Stockholm cirka 4–5 timmar.
Koldioxidutsläpp: Flyg Stockholm–Bratislava, ca 485 kg per person tur och retur, inklusive höghöjdseffekt. (För beräkningsmetod se www.klimatsmartsemester.se)

3. Balkans Berlin
Belgrad, Serbien
Mitt i centrum ligger den stora parken Kalemegdan med ett uråldrigt fort med utsikt över floderna Donau och Sava.
Nikola Tesla var en serbisk-amerikansk uppfinnare och forskare. Denne vetenskapsman är det närmaste man kan komma en serbisk nationalikon. Därför är det inte så konstigt att han fått ett museum uppkallat efter sig. Under den guidade visningen får man följa Tesla från ung till gammal och ta del av hans uppfinningar.
Trg Republike är Belgrads hjärta och runt om ligger flera sevärdheter som nationalteatern, nationalmuseet och statyn av prins Michael, prins i Serbien under 1800-talet.
I området Zeleni Venac ligger den äldsta marknaden som fortfarande är igång i Belgrad, öppen på söndagar.
Ada är en konstgjord sjö med sjuttiotalet barer och restauranger utmed stranden. Under varma sommardagar samlas tusentals människor för att njuta av solen, ta sig ett dopp och hoppa bungyjump, klättra på klättervägg och åka vattenskidor.
Resa hit: Tåg från Stockholm med 2–4 byten, bland annat i Hamburg och München. Flyg från Stockholm cirka 2–4 timmar.
Koldioxidutsläpp: Flyg Stockholm–Belgrad, ca 552 kg per person tur och retur, inklusive höghöjdseffekt. (För beräkningsmetod se www.klimatsmartsemester.se)

Colette van Luik "

" Ledare: I M:s och KD:s sällskap hör inte Orbán hemma

DN MÅNDAG 25 FEBRUARI 2019

Kanske har Viktor Orbán till slut passerat gränsen för vad EPP kan tåla. Den borgerliga partigruppen i Europaparlamentet, som Moderaterna och Kristdemokraterna tillhör, har hittills låtit den ungerska premiärministern hållas. Men nu kan hans Fideszparti vara på väg att sparkas ut.

Den omedelbara orsaken är dels Orbáns tal till nationen tidigare i månaden, där han angrep EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker. Dels en valaffisch som pryds av just Juncker och filantropen George Soros – med budskapet att Bryssel vill slösa pengar på bidrag till flyktingar.
De ständiga utfallen mot EPP-politikern Juncker verkar ha fått många av partigruppens medlemmar att tröttna. M och KD krävde i veckan att Fidesz utesluts. Det har också Juncker gjort. Tonen från tyska CDU/CSU och EPP:s kandidat till att efterträda Juncker som kommissionsordförande, Manfred Weber, har också hårdnat. I veckan ska partigruppen träffas, då kan Orbáns representanter kastas ut.
Det vore i så fall på tiden. Och inte främst på grund av vad Ungerns premiärminister säger och kommunicerar – hur gräsligt hans budskap än må vara. Värst är ändå vad han gör.
Under sina snart nio år vid makten har Viktor Orbán handgripligen gett sig på såväl den akademiska friheten som pressens frihet. Sedan 2017 har den ungerska regeringen genomfört en rad lagändringar med syfte att tvinga Centraleuropeiska universitetet (CEU) att slå igen. CEU, som grundades av George Soros efter kommunismens fall, är ett av

Ungerns mest välrenommerade lärosäten. Men det konservativa Fidesz gillar inte att det ges kurser i genusvetenskap och nationalismstudier, eller att universitetet öppnat dörrarna för flyktingar. Regeringens kampanj har haft effekt. I december meddelade CEU att man inte längre kan fortsätta sin verksamhet i Budapest; huvuddelen av dess aktivitet flyttas från och med nästa läsår till Wien.
Pressfriheten har Orbán haft i skottgluggen ännu längre. Strax efter sitt tillträde 2010 tog han ett fast grepp om public service, som sedan dess går lydigt i regeringens ledband.
Därefter har premiärministern systematiskt försökt stärka kontrollen av också de privata medierna. Genom bland annat fördelaktiga lån har han hjälpt regeringsvänliga affärsmän att skaffa sig kontroll över tidigare oberoende mediehus. I somras inordnades de i en ny organisation, med syftet att bättre koordinera kampanjer mot oppositionen och de medier som fortfarande är självständiga.
Det samlade resultatet av Orbáns år vid makten är skrämmande. När det välrespekterade demokratiinstitutet Freedom House för några veckor sedan publicerade sin årliga utvärdering av frihetens ställning i världen stod en sak ut: Ungern är inte längre en fullvärdig demokrati. Det är första gången ett EU-land inte är det.
EPP har hittills tvekat inför att slänga ut Orbán. Den förre amerikanske presidenten Lyndon B Johnsons bedömning av FBI-chefen J Edgar Hoover har fått råda: Det är bättre att ha honom inuti tältet, kissande ut än utanför tältet, kissande in. Förhoppningen har varit att medlemskapet skulle begränsa den ungerska premiärministern.
Det har inte fungerat alls. Och det må så vara att han knappast kommer att skärpa sig för att han sparkas ut. Viktor Orbán sticker inte under stol med att han vill förvandla sitt lands liberala demokrati till en ”illiberal” variant. Självklart har han inte i Moderaternas och Kristdemokraternas sällskap att göra.
DN 25/2 2019 "

"Nasa jublar över bilden på ”snögubben” bortom Pluto

DN MÅNDAG 25 FEBRUARI 2019

Upplösningen är blygsamma 33 meter per pixel, och fotona tog nästan två månader på sig att nå jorden. Men Nasa jublar ändå över de bästa bilderna vi lär få se på Ultima Thule, den mystiska ”snögubben” i solsystemets mörka utkanter.

Bilderna av ”det mest primitiva objekt en rymdsond någonsin stött på” togs när sonden New Horizons passerade som närmast den 1 januari i år, skriver USA:s rymdmyndighet Nasa.
Redan förbiflygningen beskrevs som en historisk bedrift, och Nasa jublar nu över att man dessutom lyckades ta bra bilder.
– Bullseye! utropar New Horizons-chefen Alan Stern enligt Nasas kommuniké.
– För att få dessa bilder var vi tvungna att veta precis var lilla Ultima och New Horizons befann sig – ögonblick för ögonblick – när de passerade varandra i en hastighet av över 50 000 kilometer i timmen i Kuiperbältets svaga ljus, miljarder kilometer bortom Pluto.
Att styra sonden i realtid går inte, eftersom det även med ljusets hastighet tar sex timmar för signalerna mellan sonden och jorden.
– Detta var mycket svårare än något vi försökte oss på vid passagen förbi Pluto 2015.
Ultima Thule ser ut lite som en snögubbe, där två klotliknande strukturer sitter ihop, den ena betydligt större än den andra. Totalt är den 31 kilometer lång, där den större (19 kilometer i diameter) kallas Ultima och den lite mindre (14 kilometer) kallas Thule.

Antagligen har den bildats vid en kollision i ganska låg fart i solsystemets gryning. Men Nasa-forskarna ska nu närstudera bilderna i jakt på fler ledtrådar.
– En del av de detaljer vi nu ser på Ultima Thules yta liknar inte något objekt vi någonsin studerat tidigare, säger Alan Stern.
New Horizons fortsätter nu ut i mörkret. Som framgår på sondens webbplats är nästa spännande objekt att titta på något som går under namnet ”2011 JX31”. Men vad det är för rymdbumling vet vi inte förrän ungefär i mitten av 2020.

TT "

" Flera frågetecken kring ambassadörens agerande

DN MÅNDAG 25 FEBRUARI 2019

Anna Lindstedt beskrivs som en duktig diplomat, och det är oklart varför hon arrangerade ett möte om ett känsligt ärende utan att det var förankrat med UD:s ledning. Regeringen hänvisar ofta till ”tyst diplomati” i känsliga ärenden. – Det här är inte ett exempel på tyst diplomati. Det är alldeles för många människor inblandade, säger Liselotte Lindahl, generalkonsul i Shanghai.

När Anna Lindstedt tillträdde som ambassadör i Peking i september 2016 hade hon en lång diplomatkarriär bakom sig. Anna Lindstedt hade varit ambassadör i Mexiko och i Vietnam, och för Sveriges del lett förhandlingarna inför klimatavtalet, som undertecknades i Paris 2015. Hon hade tjänstgjort vid ambassaderna i Indonesien och Pakistan. Innan hon började på UD arbetade hon flera år som journalist.
Klimatfrågan var en av de hon anses kunna ta med sig till Kina, som har klivit fram på området. Tiden i Peking kom dock att domineras av den svenske bokförläggaren Gui Minhai, som fängslats i oktober 2015. Kontakterna med kinesiska myndigheter var, menar diplomater med direkt erfarenhet av dem, redan från början frustrerande. Ofta var det svårt att ens komma i kontakt med dem.
Flera personer som DN talar med beskriver Anna Lindstedt som en intelligent, snabb, språkkunnig, skicklig och omdömesgill diplomat, om än yvig snarare än blyg.
Den tidigare Kinaambassadören Börje Ljunggren var Anna Lindstedts chef på UD:s Asienenhet i början av 2000-talet. Han säger att han

känner henne som ”socialt begåvad, intelligent och språkkunnig”. Han berömmer henne för vad hon uträttade som klimatambassadör, men fortsätter:
– Det här är ett helt annat läge. Fallet Gui Minhai är ett stenbrott. Det har tärt på alla berörda.
Han är förvånad över att det Anna Lindstedt har gjort, och menar att bristen på förankring hos UD är central.
– Jag tror att hon har handlat i god tro, men, av allt att döma, märkligt aningslöst. Det hela är tragiskt.
Samma bild ger flera andra som DN talar med.
– Det råder ingen tvekan om att Anna Lindstedt är extremt engagerad, men hon har brustit, och sprungit iväg utan att få instruktioner. Glöm inte att detta också är en mänsklig tragedi, ingen tror att Anna Lindstedt har velat något ont. Hon har varit på UD i 30 år, utan kända fall av tjänstefel, säger en person på UD.
Men det finns de som känner Anna Lindstedt och som håller det för osannolikt att hon har agerat helt på eget bevåg, utan någon form av förankring.
Kort innan de hemliga mötena med Angela Gui utnämns Anna Lindstedt till ny Agenda 2030-ambassadör. Om Anna Lindstedt sökte sig bort från Peking eller blev omplacerad mot sin vilja är oklart, men enligt en av DN:s källor ville hon gärna fortsätta med Kina.
Det är inte heller känt vad som fick henne att bjuda in bokförläggarens dotter Angela Gui till Stockholm för förhandlingarna med kinesiska affärsmän, sannolikt med kontakter inom kommunistpartiet, om ett eventuellt frisläppande, kort innan hon skulle lämna Peking.
Ambassaden i Peking sköts nu av dess chargé d’affaires, Karl-Olof Andersson. UD har skickat inspektörer dit. Sveriges generalkonsul i Shanghai, Lisette Lindahl, säger att Gui Minhais fall mest påverkade ambassaden i Peking. Hon är av den bestämda uppfattningen att UD togs på sängen av mötet i Stockholm.
Man talar ibland om ”tyst diplomati”. Kan det som hände i Stockholm beskrivas som ett exempel på hur det kan gå till?
– Om de berättelser som cirkulerar stämmer var många människor involverade under de här dagarna. Folk har kommit och gått, och i några fall själva berättat om det i tidningen. För mig representerar det inte tyst diplomati. Poängen inom diplomatvärlden är ju att tyst diplomati inte ska komma ut, säger Lisette Lindahl.
Om uppmärksamheten har påverkat Gui Minhais fall är okänt. Den tidigare kulturattachén i Peking Magnus Fiskesjö, just nu forskare vid Cornell University i New York, har pekat på att Kina inte har något emot en intern oreda i Sverige: att Säpo utreder UD hör definitivt dit.
– Det är mycket möjligt, men helst vill nog kineserna inte att något alls ska skrivas om det här. Ur den vinkeln kan de knappast glädjas nu, säger Lisette Lindahl.
Börje Ljunggren varnar för att glömma själva utgångspunkten:
– En svensk har kidnappats i tredje land. Kina säger att lagen ska följas, och rättegång hållas, men Gui Minhai kidnappades. Man talar ibland om ett land har ”soft power”, men det här - det är ”sharp power”. Man gör vad som ligger i ens intresse, utan att fråga efter lämpligt lagrum.
Utrikesminister Margot Wallström har sagt att UD nu försöker minimera skadan av händelserna, och att Säpos utredning måste inväntas. DN har sökt Anna Lindstedt.

Sanna Torén Björling"

" Bakgrund.
Den svenske förläggaren Gui Minhai drev bokförlaget Mighty Current och bokhandeln Causeway Bay Books i Hongkong. Förlaget gav ut känsliga böcker med frätande satir om det kinesiska ledarskiktet fram till dess att fem medarbetare försvann i slutet av 2015. Gui Minhai

försvann den 17 oktober 2015, då han lämnade sin semesterbostad i Pattaya i Thailand. I oktober uppgavs han ha släppts fri.
I januari 2016 sände den statskontrollerade kinesiska tv-kanalen CCTV en ”bekännelsevideo” med Gui Minhai i vilken han säger att han återvänt till Kina för att ta ansvar för en påstådd trafikolycka. I och med detta medgav kinesiska myndigheter också att Gui Minhai frihetsberövats.
Varken dottern Angela Gui eller någon annan i hans närhet hade innan det så kallade erkännandet hört talas om att Gui Minhai skulle ha varit inblandad i någon trafikolycka.
Han släpptes i oktober samma år efter att ha avtjänat straffet, enligt kinesiska myndigheter. Enligt dottern befann han sig efter det i en mildare form av husarrest i staden Ningbo, där poliser följt honom så fort han gått ut.
Den 20 januari förra året färdades Gui Minhai på tåg i sällskap av två svenska diplomater för att besöka läkare på svenska ambassaden sedan han uppvisat symptom för ALS. Under ett stopp klev tio civilklädda poliser ombord och förde bort honom, enligt dottern.
Sverige, EU och olika organisationer har kritiserat Kinas agerande mot Gui Minhai. "

" Arbetare på svenska fabriken i Bosnien lämnade i protest

DN MÅNDAG 25 FEBRUARI 2019

Den svenska skotillverkaren Kavat anklagas för att utnyttja sina arbetare på fabriken i Bosnien. Enligt uppgifter i bosnisk media har arbetare tvingats arbeta övertid utan att få betalt. Personer som klagat ska ha uppmanats att säga upp sig. Uppgifterna tillbakavisas helt av bolagets svenska vd Magnus Ericson.– Jag tror att det var en kommunikationsmiss och så brann det till. Man kanske har ett hetsigare humör där nere än vad vi har i Sverige.

Det svenska företaget Kavat är en känd skotillverkare, inte minst för sina barnskor. Det familjeägda bolaget har med sin satsning på miljömärkta skor växt internationellt och omsatte drygt 110 miljoner kronor under 2017.
I slutet av samma år slog bolaget upp portarna till sin nya skofabrik i den lilla orten Novi Travnik i centrala Bosnien-Hercegovina, nio mil från huvudstaden Sarajevo. Fabriken beskrevs som en stor satsning för både företaget och orten, och uppmärksammades av både svenska och bosniska medier. Av bolagets produktion på 400 000 skor årligen kommer de flesta från Bosnien.
”Skoföretaget Kavat bygger framtidsbroar med Bosnien”, skrev bolaget i ett pressmeddelande och beskrev invigningen under stor pompa och ståt med över 300 inbjudna gäster, däribland premiärministern Fadil Novalić. Tre ekar planterades under ceremonin för att symbolisera tro, hopp och kärlek.

Lite mer än ett år efter invigningen är stämningen på fabriksgolvet sämre. På morgonen den 14 februari lämnade cirka 150 av fabrikens 170 anställda sitt arbete under en dag, enligt uppgifter i bosnisk press. Enligt fabriksarbetare som talat med bosnisk media har de tvingats arbeta helgdagar och även två timmar övertid varje dag utan att få betalt. Till nyhetstjänsterna FENA och DAN har arbetare uppgett att de som klagat har uppmanats att sluta. Tre personer ska enligt uppgift ha slutat, eller tvingats att sluta, och av rädsla för repressalier har ingen arbetare trätt fram öppet.
Kavats svenska vd Magnus Ericson var på sportlov när arbetarna lämnade jobbet, men åkte i måndags till Bosnien för att hantera situationen. När DN nådde honom i fredags hade han nyss kommit hem. Han håller inte alls med om bilden som ges i bosnisk media.
– När jag var där nere här i veckan så var allting normalt. Det var kramar och high-fives. Det fanns en revanschkänsla att ”vi ska göra detta”. Jag tror att det var en kommunikationsmiss och så brann det till. Man kanske har ett hetsigare humör där nere än vad vi har i Sverige, säger han.
Enligt Magnus Ericson uppstod kravet på övertid på grund av en försenad leverans av skinn. Eftersom säsongen snart är slut var de tvungna att arbeta extra för att kunna leverera skor till återförsäljarna i tid.
– Vi sitter i avtal med stora kunder. Det går inte att ringa Zalando eller Polarn o pyret och säga att ”vår leverantör av skinn har missat, vi kommer att leverera tre veckor för sent”.
Han tillbakavisar helt uppgifterna om att arbetarna inte fått betalt, eller att kritiker uppmanats eller tvingats att sluta. Han bedömer själv stämningen som god på fabriken, även om han säger att fabrikschefen tagit mycket illa vid sig av kritiken.
– Vi följer alla skyldigheter och plikter som gäller enligt arbetsrätten där nere, plus lite till, vilket gjort att vi fått utmärkelser. Premiärministern var själv där och gratulerade när vi öppnade.
Hur mycket tjänar de som arbetar på er fabrik?
– Det beror på vilket arbete man gör, men man ligger runt 400 euro i månaden. Enligt uppgift som jag har fått är det något över snittet i Bosnien totalt. Och vi har tio minuter mer rast per dag än vad lagen säger. Vi har också helt nya lokaler, fräscha toaletter, omklädningsrum. Fan, jag är vd för Kavat, jag vill att vi ska vara bäst i världen.
Arbetarna ska inte ha varit fackligt anslutna, enligt bosniska medier. DN har sökt det bosniska fackförbund som organiserar arbetare i skoindustrin utan resultat. Till nyhetsbyrån Fena säger fackordföranden Ramiz Omanovic:
– Tyvärr finns det många sådana företag i Bosnien-Hercegovina där arbetarna inte vågat organisera sig. I sådana situationer är våra händer bundna och vi kan inte göra någonting för att hjälpa dem.
Vd Magnus Ericson bekräftar att det inte finns någon fackklubb på fabriken, men säger att det inte finns något hinder mot det.
– Jag tycker att det är enklare att prata med ett fack, det var det första jag reagerade på här, men kulturen som jag uppfattar det är inte sån där nere. Men jag är för dåligt insatt i just den frågan, säger han och fortsätter:
– Vi har inget att dölja, dörrarna står öppna, vem som helst får komma in. Vi är ett transparent företag och vill vara en god förebild.

Mikael Delin
mikael.delin@dn.se "

" Saudisk prinsessa ska tina upp relationer

DN MÅNDAG 25 FEBRUARI 2019

I helgen utsåg Saudiarabien sin första kvinnliga ambassadör i USA. Utnämningen ses som ett försök att reparera de dåliga relationerna mellan de båda länderna efter mordet på journalisten Jamal Khashoggi.

Den nyutnämnda ambassadören prinsessan Rima bint Bandar Al Saud är förespråkare för kvinnors rättigheter i Saudiarabien och har bland annat arbetat för att kvinnor ska tillåtas utöva sport och var med om att införa idrottsutbildning för kvinnor i de saudiska skolorna och möjligheten för kvinnor att delta i olika idrottstävlingar. Utnämningen kommer i ett läge där relationerna mellan Saudiarabien och USA är mycket ansträngda efter mordet på den i USA verksamme saudiske journalisten och regimkritikern Jamal Khashoggi i Istanbul den 2 oktober 2018.
– Utnämningen är ett försök från Riyad att återställa förbindelsen med Washington och att dra ett streck över Khashoggi-affären, hur osannolikt det än är, åtminstone med kongressen, säger Kristian Ulrichsen från tankesmedjan Baker Institute vid Riceuniversitetet i USA, till AFP.
Rima bint Bandar Al Saud är 43 år och har bott i USA mellan åren 1983 och 2005, då hennes far var ambassadör i landet, och tog examen vid George Washington-universitetet.
På sitt Twitterkonto återpublicerade den nyutnämnda ambassadören så sent som i veckan en reaktion från en kvinna som konstaterade att möjligheten att arbeta utanför hemmet ”har förändrat kvinnors liv” och ”gett dem ett visst oberoende”.
43-åringen är också egenföretagare och startade 2013 ett företag som tillverkar lyxhandväskor, hon är medlem i Världsbankens rådgivande församling och Internationella olympiska kommitténs råd för kvinnliga idrottare. Hon rankas som nummer 16 av Forbes på en lista över arabvärldens 200 mest inflytelserika kvinnor. skriver al-Arabija.
Rima Bandar Al Saud skriver på Twitter att hon ”med Guds tillåtelse” kommer att ”göra allt för att tjäna sitt land, dess ledare och alla dess barn”.
Prinsessan ersätter den tidigare USA-ambassadören prins Khalid bin Salman som på lördagen utsågs till vice försvarsminister. Prinsen kallades hem sex dagar efter mordet på Khashoggi.

Clas Svahn
clas.svahn@dn.se "

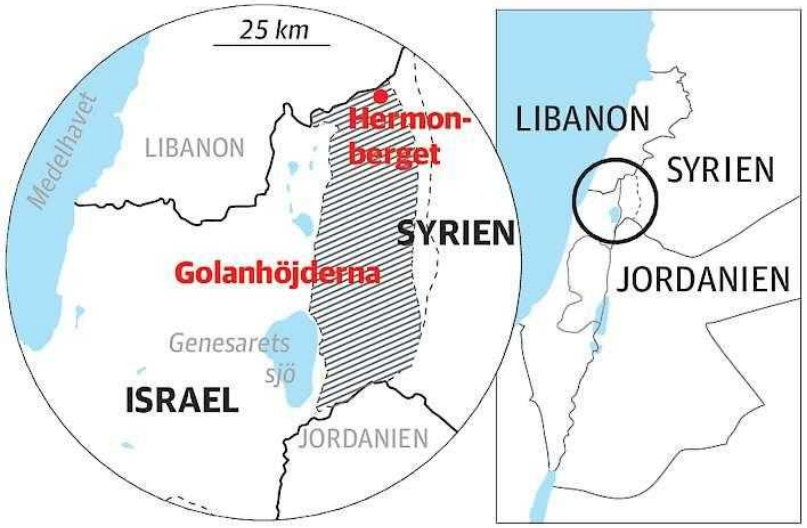

" Här kan skidåkarnas semester avbrytas – av missilregn

DN MÅNDAG 25 FEBRUARI 2019

Nyligen fick liftarna stoppas trots högsäsong i slalompisten på Hermonberget – en missil hade avfyrats från Damaskus i Syrien. Skidbackarna vid Golanhöjderna har hamnat i centrum av kraftmätningen mellan arvfienderna Israel och Iran.

Vid en första anblick ser Hermonberget ut som vilken skidort som helst. Det skulle kunna vara Åre, Sälen eller St Anton: folk i ständig rörelse, vissa med klunsiga pjäxor, andra på skidor. Liftarna rasslar och högtalarmusiken skräller. Barn i grällt färgade overaller kilar omkring. Men den som tittar lite närmare hittar detaljer som näppeligen återfinns i andra skidområden. Insmugna i turistskocken syns skidburna soldater i snövita uniformer och med kamouflagefärgade – det vill säga vita – M 16-karbiner dinglande över axeln. Vi ser också ”vanliga” grönklädda soldater, och i grannskapet, fast utom omedelbart synhåll, finns armébaser och stridsvagnar.

För drygt en månad sedan stod liftarna stilla. Skidbackarna var stängda och folktomma trots att högsäsongen precis dragit i gång. Anledningen till stoppet var den missil som avfyrades den 20 januari från en ramp utanför Damaskus i Syrien, av soldater från det iranska revolutionsgardet. Den syriska huvudstaden Damaskus ligger bara fyra mil norrut och är synlig med blotta ögat från topparna på Hermonberget.

Missilen, av typen Fateh (”erövraren”), med kapacitet att bära en stridsspets på upp till 650 kilo sprängmedel, hade siktet inställt på Hermonbergets välfyllda skidbackar. Det israeliska missilskyddet uppfattade hotet i tid och sköt ned den dödliga projektilen innan den nått sitt mål.

Inom ett dygn hade Israel svarat: en serie attacker med kryssningsmissiler riktade mot iranska specialstyrkors förläggningar nära Damaskus internationella flygplats. Minst elva personer dödades, enligt regionala medier.

Israels styrkedemonstration fick åtminstone tillfällig effekt. Efter påtryckningar från både Ryssland, den syriska regimens främsta allierade, och Syriens president Bashar al-Assad, gick Iran med på att flytta sina avskjutningsramper norrut, bort från Damaskus.

Händelserna är ett exempel på att Golanhöjderna dragits in i maktkampen mellan Iran och Israel, en kraftmätning där Syrien hittills varit den huvudsakliga spelplanen.

Iran, som stött Syriens president al-Assad under hela det syriska inbördeskriget med såväl krediter, vapen som militärrådgivare, vill nu

ha betalt för sin uppbackning. Priset som Syrien får betala är en robust iransk militär närvaro i landet – med udden riktad mot ärkefienden Israel.
Visserligen har Golanhöjderna, en högslätt som omfattar ungefär 1 800 kvadratkilometer (något större än Öland) en nog så blodig och våldsam nutidshistoria. Israel erövrade och ockuperade Golan från Syrien under sexdagarskriget 1967. Syrien försökte ta tillbaka området under oktoberkriget 1973 men misslyckades. I stället annekterades Golan med Israel, ett beslut som aldrig erkänts internationellt.
Men under flera decennier var den israelisk-syriska gränsen, övervakad av FN-styrkan Undof, ett av Israels lugnaste gränsavsnitt. Så är det inte längre. Under de senaste två åren har Israel attackerat över 200 mål inne i Syrien med anknytning till Iran eller Iranstödda miliser.
För israelerna själva är Golan något helt annat än de palestinska områdena Gaza och Västbanken. Golan är ett omtyckt utflyktsmål där man vandrar, terrängcyklar, åker jeep över vidderna eller skidor nedför backarna. Den första skidliften på Hermonberget byggdes 1971.
Vid toppstugan på Hermonberget träffar vi Haim Dihi.
Han bor i Beersheeba i Negeveöknen i södra Israel. Tillsammans med sina tre barn har Haim rest till Hermonberget för att bekanta sig med snö.
– Jag var tidvis förlagd hit när jag gjorde militärtjänsten, men det är ju länge sedan, säger Haim Dihi, som till vardags är professor i arameiska vid Ben Gurion-universitetet i Beersheeba.
Kylan biter i kinderna här uppe på över 2 000 meters höjd, men syskonen Dihi håller värmen med att kasta snöboll och dra varandra i den hyrda plastpulkan. Skidor vågar de sig inte på.
– Det verkar kul, men i så fall börjar jag i de mindre backarna, säger 20-åriga Lieba och spejar ner mot dalen där det myllrar av folk. Under högsäsongen, som pågår från mitten av januari till mitten av mars, besöks anläggningen av 10 000 människor per dag. Trots att inträde och liftkort är förhållandevis dyrt med tanke på liftstandarden, som är påver enligt svenska mått mätt.
Men de flesta besökarna är likt familjen Dihi glada och nöjda med att bara få trampa omkring i snö. Jag frågar om de inte är oroliga för nya försök av Iran att avfyra missiler mot området.
– Nej, vi är vana. Det händer ju att Hamas skjuter raketer från Gaza mot oss i Beersheeba, säger Haim Dihi leende.
– Och förresten skjuter vårt *kippat barzel* ner alla missiler, inflikar elvaårige sonen Li-ron lillgammalt.
Kippat barzel, ”järnkupolen”, är hörnstenen i Israels missilförsvar. Detta träffsäkra, tillförlitliga – och ofantligt dyra – system av radarspaning och missiler har i stort sett neutraliserat missilhotet från grannländerna.
Vi lämnar skidorten och förflyttar oss några mil västerut, mot gränsen till Libanon. Längs vägen passerar vi vingårdar och äppelodlingar. Grönskan varvas med svart lavasten. Mandel- och körsbärsträden är på väg att slå ut. Örnar och vråkar glider makligt fram i de klara luftlagren.
Men den blomstrande idyllen döljer nya hot. I Metulla, ett samhälle med tvåtusen själar som klänger alldeles intill Libanons gräns, upptäckte den israeliska krigsmakten IDF för några månader sedan ett tunnelsystem.
Bakom konstruktionen låg den Iranstödda libanesiska shiamilisen Hizbollah, som grävt sig fram under jorden, från Libanon in i Metullas kiwi- och äppelodlingar. IDF drog omedelbart igång en storskalig militäroperation för att förstöra tunnelbyggena. Nu är området noggrant avspärrat och bevakat. Vi spanar in över gränsen mot de låga sandstensfärgade husen i den libanesiska byn Kfar Kela.
En liten bit bort har Sam Alhadeff sin livsmedelsbutik. Han är i 50-årsåldern, en rödbrusig man med ett yvigt hårsvall. Alhadeffs affär är -

Metullas informella underrättelsecentrum, och ett givet samtalsämne för dagen är Hizbollahs tunnlar.
– Det var rejäla saker. De hade gått 15–20 meter ner i marken och stöttat upp gångarna med cement. Hizbollah ville verkligen rusa in här och skära av våra halsar, säger Sam Alhadeff.
– Deras plan var ju att isolera oss från huvudvägen och ta byborna som gisslan, fortsätter han.
Sam Alhadeff har bott i Metulla större delen av sitt liv. Närheten till fiendesidan bekymrar honom inte.
– Det här är Mellanöstern. Konflikter är oundvikliga, ibland blir de våldsamma. Knepen är att inte bekymra sig för mycket och att ta tillvara på de lugna stunderna.
När Golanhöjderna intogs av Israel år 1967 tvingades minst 100 000 syrier att fly. Enligt al-Marsab, en intressegrupp för araberna på Golanhöjderna, raserades 340 byar i samband med det israeliska intrånget. I stället upprättades israeliska bosättningar – det finns 34 stycken vid det här laget.
I dag bor det drygt 20 000 israeler i Golan, tillsammans med ungefär lika många druser, en etnisk minoritet vars tro har rötterna i shiaislam. Golans druser har erbjudits israeliskt medborgarskap men deras lokala ledare vägrar, och står fast vid sin trohet mot Syrien och dess president Bashar al-Assad.
Jag frågar Sam Alhadeff hur han ser på Golans nutidshistoria. Han levererar ett svar som jag hör från många andra israeler i området, i olika tappningar:
– Att gränser ändras efter ett krig är ett historiskt faktum. Om Syrien besegrat den israeliska armén 1967 hade staten Israel inte existerat.
Några av butikens kunder lyssnar på vårt samtal och vill bidra med synpunkter. Miriam ”Mirri” Weger tycker att roten till det onda är ”arabernas fanatism och krigshets”.
– Tänk om de använt all denna cement till att bygga skolor och sjukhus i stället, säger hon.
Granne med livsmedelsaffären står en fönsterlös betongkub, i storlek jämförbar med ett Attefallshus. Det är ett av de skyddsrum som står utplacerade i samhällena på Golanhöjderna.
– Det är inte alla israeler som har nerver att bo här uppe vid gränsen. Men Israel är ju så litet. Egentligen hänger hotet över oss var vi än är, inskjuter ”Mirris” väninna Ilona.
Sam Alhadeff rättar till en låda vindruvor och säger som i förbigående:
– Jag tror ändå vi alla inser att det blir krig med grannarna, förr eller senare. Fram till dess får vi försöka leva ett gott liv.

Erik Ohlsson "

"Fakta.
Golanhöjderna är en högslätt drygt tusen meter över havet som vilar på utslocknade vulkaner. I den svenska bibelöversättningen kallas området Haran.
År 1967 erövrades Golanhöjderna från Syrien av Israel. De flesta av områdets invånare, utom druserna, flydde – totalt cirka 100 000 människor.
I det så kallade oktoberkriget 1973 försökte Syrien återerövra Golan, men slogs tillbaka och en vapenvila proklamerades. FN:s säkerhetsråd tillsatte övervakningsstyrkan Undof 1974 för att övervaka att vapenvilan följdes.
År 1981 beslöt Israel att införliva Golan med sitt territorium, en annektering som inte erkänts av något land.
Golanhöjderna omfattar cirka 1 800 kvadratkilometer och har drygt 40 000 invånare, varav hälften är israeler och övriga druser samt en liten alawitisk minoritet.
Huvudnäringarna är turism samt frukt- och grönsaksodling. Golan anses vara Israels centrum för vinproduktion. "

" Maduro vann slaget om maten – konfliken går in i ny fas

DN MÅNDAG 25 FEBRUARI 2019

Cúcuta. Slaget är över. Maduro vann.
De amerikanska hjälpsändningarna nådde inte fram. De tre lastbilarna som tog sig över gränsen till Venezuelas sattes alla i brand av militären. Att bränna upp livsmedel och läkemedel i ett land där befolkningen flyr på grund av mat- och medicinbrist visar att Maduroregimen inte skyr några medel för att behålla makten.

Det venezuelanska dramat visar att det inte hjälper att omvärlden fördömer regimen i Caracas. Den kommer att sitta kvar på samma sätt som al-Assadregimen i Syrien. Vad som räddar regimerna är samma sak – stormaktspolitiken.
Flera republikanska ledare i USA, bland annat senatorn Marco Rubio, är öppen för en militäraktion i Venezuela, men om Donald Trump bestämmer sig för att störta Maduro kommer Ryssland, och eventuellt Kina, att försvara honom. Det kan leda till ett krig ingen är intresserad av. Vad som kvarstår för Venezuelas befolkning är detsamma som för familjerna i Syrien. De som har medel flyr. De som inte har medel stannar kvar.
Hjälpsändningarna var enligt oppositionen tänkta att ge befolkningen tillräckligt med energi för att våga störta Nicolás Maduro. Soldaterna är lika hungriga som befolkningen och inte längre lika villiga att skydda regimen. Bara under några timmar på gränsbron mellan Venezuela och Colombia valde 25 militärer och poliser att desertera. Sammanlagt har 104 militärer hoppat av till Colombia. Maduro vet att leden inte håller lika tätt längre och har därför valt att använda sig av de fruktade paramilitära grupperna som kallas Los Colectivos, kollektiven.
De är varken militärer eller poliser utan laglösa gäng som fått fria händer att attackera regimens motståndare. Vad som gör att de är mer lojala än soldaterna är att Maduro låter dem sköta den svarta marknaden av livsmedelsförsäljningen. De beväpnade medlemmarna har inga som helst tankar att överge sin ledare. De har fått väldigt mycket makt eftersom det är till Los Colectivos som befolkningen måste vända sig för att köpa maten och medicinerna som inte längre finns på den legala marknaden.
Under slaget på den främsta gränsbron mellan Colombia och Venezuela var det Los Colectivos som sköt mot de frivilliga som försökte öppna upp för lastbilarna att köra över. Det var även de grupperna som attackerade venezuelanerna som stod på andra sidan och väntade på maten. Gängen sköt skarpt och satte upp ståltråd i huvudhöjd mellan gatorna för att skada de som sprang undan tårgasen. Enligt människorättsorganisationer skadades 285 personer och på den brasilianska sidan av gränsen sköts åtta personer till döds.
Konflikten går nu in i ett nytt skede. Venezuelas självutnämnda interimspresident Juan Guaidó har flytt till Colombia där han tänker tillsätta en exilregering. Över 50 länder, däribland Sverige, har erkänt honom som Venezuelas legitime interimspresident och det internationella trycket lär öka. Juan Guaidó vill att FN:s ombud för mänskliga rättigheter, Chiles före detta president Michelle Bachelet, reser till Venezuela för att övertyga regimen om att sluta använda våld mot befolkningen, men ett sådant försök lär bli fruktlöst. Regimen tänker inte ge vika för internationella påtryckningarna.
Det enda oppositionen i Venezuela gläds över är bilderna som visar hur regimstyrkorna sätter fyr på hjälpsändningarna. De ställer Maduroregimen i dålig dager. Det finns också flera i oppositionen som

anklagar sig själva för att ha varit för naiva. Att skicka in fredliga hjälpsändningar till en regim som inte erkänner den humanitära krisen fungerar inte. Venezuela kommer att isoleras av världens demokratiska länder, men så länge Maduro har stöd av Ryssland, Kina, Iran och Turkiet kan han göra vad han vill. Något maktskifte är inte inom synhåll.
Hjälpsändningarna blev trots allt en propagandaseger för oppositionen, men även Maduroregimen har lärt sig hur man gör för att vinna stöd utomlands. När den brittiske miljardären Richard Branson arrangerade en framgångsrik välgörenhetsgala i Colombia med över hundratusen i publiken så svarade Nicolás Maduro med att arrangera en konsert på andra sidan gränsen. Regimen lockade besökarna med matpaket, men när publiken kom dit och insåg att det inte fanns någon mat gick de hem. Det enda band som spelade var ett lokalt rockband som ingen tidigare hört talas om. Ändå valde Pink Floyds grundare Roger Waters att stödja initiativet genom att spela in en version av ”We shall overcome” som han sände till Nicolás Maduro via Twitter.

Luis Bernardo Cano "

"Fakta. Sverige erkänner Guaidó
Den 23 januari i år utropade sig kongressens talman, den 35-årige Juan Guaidó till Venezuelas interimspresident med stöd av grundlagen. Han erkändes omedelbart av USA, Kanada, Brasilien och de flesta länderna i Latinamerika.
En vecka senare erkände Tyskland, Spanien, Sverige, Nederländerna, Storbritannien, Frankrike och en rad andra EU-länder honom.
För en vecka sedan valde USA, Puerto Rico och Chile att sända hjälpsändningar till Venezuela via Colombia. Tanken var att frivilliga från Colombia och Venezuela skulle öppna upp för biståndet och leverera maten till de behövande, men de frivilliga möttes av tårgas och gummikulor.
Oppositionen beräknar att ungefär 300 000 personer befinner sig i risk-zonen att dö på grund av mat- och medicinbristen i Venezuela. "

”Indien och Pakistan på randen till nytt krig”

DN MÅNDAG 25 FEBRUARI 2019

Terrorattentatet i Kashmir med mer än 40 döda är det värsta på flera årtionden. I väntan på en indisk hämndaktion stiger spänningen mellan kärnvapenmakterna Indien och Pakistan för varje dag. – Länderna balanserar ännu en gång på randen till ett krig i Kashmirfrågan, säger Sydasienkännaren Sten Widmalm.

Det var för tio dagar sedan som en lastbil med fylld med sprängmedel rände in i en buss tillhörande de indiska säkerhetsstyrkorna utanför Srinagar i den del av Kashmir som kontrolleras av Indien. 44 unga rekryter dog. Attentatet har väckt i vrede i Indien och offren har hedrats i manifestationer över hela landet.
Den Pakistanbaserade militanta islamistgruppen Jaish-e-Mohammad har tagit på sig dådet, men Indien lägger skulden på regeringen i Islamabad. Indiens premiärminister Narendra Modi har utlovat ett ”hårt och passande svar”. Enligt Pakistan finns det inga bevis mot landet och premiärminister Imran Khan säger att man kommer att svara på ett eventuellt militärt angrepp. Banden mellan Pakistan och den brokiga floran av militanta grupper som har sin bas i landet anses vara starkare än vad regeringen medger.
Den senaste veckan har Indien flyttat trupper till Kashmir och har nu enligt bedömare en halv miljon soldater i Kashmir. Modi har gett militären tillåtelse att fatta självständiga beslut om att agera. Indien har infört höga tullar på varor från Pakistan och ska vidta ”alla tänkbara diplomatiska åtgärder” för att ”totalt isolera” landet. Pakistan har

vädjat till FN om stöd sedan säkerhetssituationen i regionen dramatiskt har försämrats.
Enligt Sten Widmalm förstärks den farliga situationen av att Indien går till val i april. Hindunationalisten Narendra Modi siktar på att bli omvald och en militär attack mot ärkefienden Pakistan skulle signalera styrka och handlingskraft.
– Modi skulle kortsiktigt göra stora politiska vinster genom att låta militären utföra en aktion inne i Pakistan. Ett sådant anfall skulle dock lätt kunna eskalera och leda till ett nytt krig mellan kärnvapenmakterna Indien och Pakistan, säger Sten Widmalm, som är professor i statsvetenskap i Uppsala.
– En faktor som däremot kan bromsa upptrappningen är Pakistans starka band med Kina. En konflikt med Kina ligger inte i Indiens intresse. Indiens närmsta allierade är USA, så det kalla kriget skär rakt genom Kashmir.
Kashmir är delat mellan Indien och Pakistan och konflikten om det tidigare kungariket har pågått sedan delningen av Indien 1947 i samband med självständigheten från Storbritannien. Både Indien och den islamiska republiken Pakistan gör anspråk på hela Kashmir, som har en muslimsk befolkningsmajoritet, och länderna har utkämpat flera krig om territoriet.
Sedan 1989 har ett antal islamistiska grupper stridit mot Indien och gjort räder över stilleståndslinjen. De vill se ett enat Kashmir som en del av Pakistan eller som ett oberoende land. Konflikten har skördat tiotusentals liv.
– Situationen var som värst 2001 med tusentals döda. Mer en miljon soldater var utplacerade längs stilleståndslinjen och det var mycket nära ett krig, säger Sten Widmalm som har följt Kashmirkonflikten under många år.
Det senaste årtiondet har varit relativt lugnt, men det har aldrig gjorts några allvarliga försök att lösa konflikten. När Narenda Modi valdes till premiärminister i Indien för fem år sedan var det med löftet att förbättra relationerna med Pakistan. I praktiken har det blivit tvärt om med Modis antagonism mot muslimer. Samtidigt har också spänningarna mellan hinduer och muslimer trappats upp i Indien
Under 2018 ökade våldet i Kashmir på nytt. De senaste dygnen har indiska myndigheter gripit mer än 100 separatister i polisräder.
I fredags beslutade Högsta domstolen i New Delhi att förstärka skyddet för kashmirier, som utsätts för hämndaktioner efter en självmordsbombning i förra veckan. Lokala myndigheter och polischefer beordras att säkerställa att det inte sker några attacker, hot eller sociala bojkotter till följd av attentatet.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se "

" Våg av desinformation i Indien efter terrordådet i Kashmir

DN MÅNDAG 25 FEBRUARI 2019

Efter terroristattacken i Kashmir den 14 januari har indiska sociala medier och etablerade medier fyllts av falska bilder och påståenden. ”Aldrig har en enskild händelse lärt oss så mycket om nya typer av falska bilder”, skriver faktakollaren Jency Jacob på Twitter.

Fyra dagar efter attacken publicerar en rad indiska medier en bild som påstås visa den misstänkta terroristen Abdul Rashid Ghazi. På bilden syns en man i vad som ser ut att vara poliskläder. Senare samma dag kunde sajten Boom Live, som granskar falska och missvisande påstående, visa att bilden var falsk. Faktum var att det på internet fanns en stor mängd bilder – varav en föreställde sångaren Jon Bon Jovi – med samma kropp men med ett annat huvud. Senare kunde sajten Scroll.in visa att bilden med största sannolikhet var skapad med hjälp av en mobilapplikation med namnet ”Police suit photo frame maker”.
Det var bara en av flera bilder och påståenden som fick stor spridning i indiska sociala medier efter attacken som dödade mer än 40 soldater. Mindre än 24 timmar efter självmordsattentatet spreds bilder som påstod att Rahul Gandi, ledare för det största oppositionspartiet Kongresspartiet, ska ha haft nära samröre med gärningsmannen.
I vissa fall påstods det till och med att det var Kongresspartiet som låg bakom attacken. I ett annat fall påstods Priyanka Gandhi Vadra, syster till Rahul Gandhi och ledamot i Kongresspartiets partistyrelse, ha skrattat under en presskonferens om attacken. Samtidigt började ett gammalt kedjebrev om att donera pengar till den indiska armen sprids på nytt.
Totalt har Boom Live kunnat visa på åtminstone 25 olika falska påståenden som spridits i kölvattnet av terrorattacken. Det är inget ovanligt i samband med terrorattacker, men i det här fallet publicerades även falska bilder av etablerad press.
”Vi har faktakollat sedan november 2016. Aldrig förut har en enskild händelse lärt oss så mycket om nya typer av falska bilder”, skrev Boom-redaktören Jency Jacob på Twitter för knappt en vecka sedan.
När Indien, med sin växande skara internetanvändare, närmar sig parlamentsvalet i april är situationen som rör spridningen av propaganda och falska påståenden komplicerad.
I flera fall har spridningen av falsk information till en serie rena lynchningar, enligt en rapport från journalistorganisationen Factly. Propagandan sprids via till exempel Facebook, men framför allt genom stängda nätverk på bland annat Whatsapp, som också ägs av Facebook. Whatsapp har försökt minska spridningen av framför allt hatiskt material genom att begränsa antalet gånger ett meddelande kan vidarebefordras från 100 till fem.
Samtidigt föreslås nya lagar i Indien som skulle innebära att bland annat Whatsapp skulle behöva förhandsmoderera allt som publiceras på plattformen, någonting som i praktiken skulle innebära ett slut för appen i Indien.

Hugo Ewald
hugo.ewald@dn.se "

" Rekordmånga civila döda i Afghanistan

DN MÅNDAG 25 FEBRUARI 2019

Våldet mot civila i Afghanistan har nått en rekordhög nivå, visar nya siffror från FN. Under 2018 dödades 3 804 civila, en ökning med elva procent jämfört med året innan. Enligt FN skadades 7 189 i krigsrelaterat våld förra året.

Den dystra rapporten kommer bara dagar innan USA och företrädare för talibanrörelsen ska fortsätta sin trevande samtalsrunda i Qatars huvudstad Doha. Senast parterna träffades var i slutet av januari. Ökningen av civila offer beror enligt FN på att angriparna ”avsiktligt riktar in sig på civila”. Världsorganisationen rapporterar också att det är självmordsattacker genomförda av anhängare till talibanrörelsen och till terrorgruppen IS som ligger bakom flertalet dödliga dåd i det krigshärjade landet.
Men även antalet flygräder genomförda av den afghanska militären och av amerikanska styrkor har ökat. Mer än 500 civila föll offer för sådana räder 2018, enligt FN-rapporten.

TT "

”Övergrepp monstruöst problem”

DN MÅNDAG 25 FEBRUARI 2019

"Vatikanen De präster som har begått övergrepp mot barn är ”satans redskap”, slår påven fast i sitt avslutningsanförande av biskopskonferensen i om sexuella övergrepp inom katolska kyrkan.
Franciskus konstaterar att övergrepp visserligen är ett universellt problem men därför inte ”mindre monstruöst” inom kyrkan.

TT-AFP-Reuters "

"Honungsbiet – ingen bisak i kulturhistorien

DN MÅNDAG 25 FEBRUARI 2019

Långt innan människan tämjde hästar och får höll hon sig med bin. DN Kulturs egen biskötare Torbjörn Ivarsson träffar Lotte - Möller, aktuell med en ny bok om honungsbiets kulturhistoria.

– Vad kul att du har bin! Hur många kupor har du? Var står de? Vilka bin har du?

Vi har knappt hunnit hälsa på varandra innan vi är långt inne i en diskussion om mina tre bisamhällen och det är Lotte Möller och inte jag som är intervjuaren.
Det är länge sedan hon var anställd som journalist – bland annat på Tidningen Vi – men i en rad böcker har hon med den journalistiska nyfikenhetens metod gått på djupet i bland annat citronens, smultronets och begravningens kulturhistoria. Nu har hon skrivit boken ”Bin och människor” (Norstedts) om vår intima och samtidigt försiktiga relation till bina.
– Alla böcker jag skrivit är på något sätt kulturhistoria. Jag hittar ett nyckelhål, så kan jag se hela världen genom det, säger hon.
Hennes nyckelhål är placerat på universitetsbiblioteket i hemstaden Lund. Där har hon sökt sig fram genom århundraden av biodlare och bifilosofer. Aristoteles, Vergilius, Voltaire, Heliga Birgitta, Shakespeare och Selma Lagerlöf är bara några i den långa raden av författare som skrivit om bin.
Människan har älskat den härliga, aromrika, näringsrika sötman från honungen ända sedan vi i förhistorisk tid vandrade över savannen i Afrika. Grottmålningar där och i Asien och Europa visar hur människan riskerar livet högt upp i träd och på livsfarliga klippor för att komma åt honungsbiets gyllene droppar.
Det är omöjligt att säga när vi första gången placerade en bisvärm i en kupa för att ta hand om honungen och vaxet under mer ordnade former, men människan höll sig med bin långt innan vi tämjde hästar, får, kameler och ankor. Egyptierna var definitivt biodlare, de höll bina i cylindrar av lera och hade redan lärt sig att frakta samhällena på Nilen för att dra nytta av olika växters blomningstid.
I takt med att biodlingen genom århundradena spritt sig över världen kan släktet honungsbi också sägas ha dragit nytta av människan. Kanske inte om man ser till enskilda samhällen, för människan har inte alltid varit särskilt varsam med bina när man velat komma åt honungen. Ända fram till slutet av 1800-talet var det vanligt att röka ihjäl bisamhället med svavel för att skörda bekvämt. Men få, om något, djur finns så spritt över klotet i sådan mängd som bina, och det beror i hög grad på deras ”symbios” med människan.
Nyfikenhet och respekt, kärlek och skräck har avlöst varandra när vi lyft på locket till kuporna och närstuderat dem. När jag under de lite varmare dagar som snart ska komma sitter på huk framför flustret till mina bikupor är det inte bara för ros skull utan också för att försöka förstå mig på dem. Hur mår de just nu? De är så välordnat förutsägbara och samtidigt så outgrundliga. Vad styr dem? Nu lämnar de mig i fred trots att jag nästan sitter med näsan inne i kupan. Men nästa gång – om jag varit inne och rotat i samhället – kan de sniffa upp mig på 50 meters håll för att attackera.
Att bina har ett fantastiskt luktsinne är det ingen tvekan om, de sägs känna stressferomonerna från biskötaren om något går fel och rådet är att akta sig för tvål och parfym före besöket i bigården. Romarna varnade biodlaren för att dricka alkohol och menstruerande kvinnor gjorde bina sticklystna, sas det.
Romarnas råd upprepas under renässansen. Det är ofta präster som skriver då. Vad bina tyckte om deras kroppsdofter har vi inga uppgifter om. Den svenske biskopen Olaus Magnus skrev i alla fall i mitten på 1500-talet i sin ”Historia om de nordiska folken” att ”tjuvar, kopplare och kvinnor som ska ha sin månadsrensning ha ett högeligen menligt inflytande på bina, om de nalkas deras kupor. Förhållandet är detsamma med dem som plägar älskog...”
– Jämfört med detta är ju dagens biböcker jättetråkiga! Oavsett vilken tid man lever i applicerar man sin tids värderingar på bina. Det roligaste har varit att läsa böcker från 1600-, 1700- och 1800-talen, säger Lotte Möller.
En annan präst som sticker ut i den svenska bihistorien är Samuel Linnæus, elva år yngre bror till Carl von Linné (som förresten gav

honungsbiet dess latinska namn Apis mellifera). Efter att ha studerat bin i 30 år skrev Samuel en bok om biskötsel som fick stort genomslag: ”Kort men tillförlitelig bij-skjötsel”. Fortfarande läsvärd, tycker Lotte Möller.
Under några år på 80-talet var även hon biskötare – hon använder hellre den termen än biodlare. Hon blev en dag övertalad om att ta emot två kupor av en biodlargubbe som hon gjort ett reportage om när han fångade in en bisvärm.
– Ingen hade bin på den tiden mer än lite speciella, underfundiga gubbar på landet. Deras språk var så underbart; honungsdagg, drottningfälla, pollenbyxor, skattlåda och yngelrum. Så poetiskt!
Hon säger att hon själv aldrig blev någon bra biodlare. Hon reste för mycket och tyckte att honungen var svår att bärga när bina försvarade den.
I bisamhället tycks varje individ i varje stund helt klar över sina uppgifter. När ett arbetsbi krupit ut ur cellen där det kläckts börjar det ganska direkt städa ur den och fortsätter sedan under några dagar som putsbi. Under sin fem sex veckor långa levnad hinner det också vara ambi, som matar larverna, byggbi, som skapar vaxkakorna, vaktbi, som skyddar samhället och dragbi, som samlar in nektar (som blir honungen), pollen och vatten för samhällets överlevnad. Under högsommaren kan det vara en bra bit över 50 000 bin i kupan.
Bisamhället har också några hundra eller ett tusental drönare, vars främsta uppgift är att para sig med omgivningens eventuella ungdrottningar. Huvudrollen inne i kupan har drottningen, lite längre och slankare än de andra bina går hon metodiskt omkring på vaxkakorna och lägger ägg. Det kan bli ett par tusen per dag, mer än hennes egen vikt. För att klara detta omges hon av ett hov av bin som ständigt passar upp henne med proteinrik föda.
Inte att undra på att människan genom historien jämfört detta intrikata samhällsbygge med våra egna. Aristoteles konstaterade på 300-talet f Kr att bisamhället styrs av en kung. Att ett samhälle kunde styras av en kvinna var alltför svårt att tänka sig, så hans sanning höll sig i två tusen år.
”Varken Egyptens folk eller Lydiens väldiga rike vördar sin konung som de”, skrev romaren Vergilius och stoikern Seneca såg bisamhället som ett bevis på att monarkin var skapad av naturen. Shakespeare i sin tur konstaterade i ”Henrik V” att ”de lär oss hur en mänsklig stat bör ordnas”.
Bisamhället tycktes också passa den katolska kyrkans världsbild. Den helige Antonius skrev på 1200-talet: ”Kristus vår konung flög till oss från kupan, som är Faderns bröst. Honom bör vi följa som goda bin.”
Heliga Birgitta återkom flera gånger till bina i sina uppenbarelser: ”Jag är Gud, alltings skapare. Jag är binas ägare och herre. Ur min glödande kärlek och med mitt blod grundade jag min bikupa som är den heliga kyrkan. I den ska de kristna samlas och vistas i trons enighet och ömsesidig kärlek.
Statsvetenskapen i bikupan har fortsatt ända in i våra dagar. Länge har det hävdats att drottningen styrt sina arbetare med sina feromoner, men forskaren Thomas D Seeley hävdar i sin bok ”Honeybee democracy” att arbetsbina i hög grad utvärderar olika alternativ och tar kollektiva beslut.
På 1700-talet blev det alltmer uppenbart att visen, som drottningen också kallas, lade ägg. Men det var ändå svårt för många att svälja. Engelsmannen John Keys valde en klassisk manlig strategi - att nedvärdera drottningens status och utseende: ”En otymplig varelse inte olik en alltför lång kvinna i en alltför kort dräkt”, skrev han.
Oron för binas överlevnad har varit svår att undgå även för de mest ointresserade. Det har aldrig skrivits så mycket om våra käraste steklar som nu. När det 2006 började rapporteras om bisamhällen som kollapsade och bin som helt enkelt inte kom tillbaka till kupan spred sig paniken bland de amerikanska storodlarna. Även Europa har

drabbats. Sannolikt har stordriften av jordbruket med bekämpningsmedel, sterila monokulturer och kvalster till slut blivit för mycket för det 0,1 gram tunga arbetsbiet.
– Jag kan inte bedöma hur utsatt Sverige är, men det kan inte vara roligt att vara bi i områden med gigantiska rapsfält.
Det avslutande kapitlet i boken handlar om naturlig biodling. När bin får bygga som de vill vindlar deras vaxbyggen fram organiskt och oändligt vackert inne i, kanske, en ihålig trädstam. Men de senaste hundra åren har biodlarna tvingat in deras arkitektur i strikt rektangulära ramar, för biodlarens bekvämlighet och för de större honungsskördarna. De traditionella kuporna med ramar är fortfarande överlägset vanligare, men under de senaste decennierna har intresset för att låta bina bygga efter sin egen instinkt växt.
Har din känsla för bin förändrats under arbetet med boken?
– Ja, hade jag vetat allt detta när jag hade bin skulle jag nog låtit dem bygga fritt i större utsträckning och låtit dem behålla mer av sin honung i stället för att fodra dem med sockerlösning inför vintern, säger Lotte Möller.

Torbjörn Ivarsson
torbjorn.ivarsson@dn.se"

"Andra bitänkare i Lotte Möllers bok
”Att sköta bin är som att styra solstrålar.”
Henry David Thoreau
”Bisamhällena hjälpte mig ibland när all världens orättvisor störtade fram via teve och radio. Jag stängde av min plåga genom att gå ut till kuporna med binas riken.”
Birgitta Stenberg i ”Allt möjligt om bin”

Lotte Möllers bok och tre andra böcker med biroller "

" Svenska mobiloperatörer beroende av spionanklagade telekomjätten Huawei

DN TISDAG 26 FEBRUARI 2019

Flera länder har bojkottat den kinesiska telekomjätten Huawei efter anklagelser om spioneri. I Sverige är mobiloperatörerna i mycket hög utsträckning beroende av bolagets utrustning, enligt DN:s kartläggning. När 5g-nätet nu byggs ut i Sverige kan Huawei bli en storspelare. – Jag överväger om vi ska skaffa oss möjlighet att utesluta en enskild leverantör, säger energi- och digitaliserings-minister Anders Ygeman.

Det kinesiska bolaget Huawei är världens största tillverkare av utrustning för telekomnätverk. Flera länder har stoppat operatörer från att köpa in utrustning från företaget på grund av misstankar om spionage. Samtidigt har Huawei spelat en nyckelroll i konflikten mellan Kina och USA.
Även Norge har övervägt att stänga ute telekomjätten. Landets justitieminister Tor Mikkel Wara kommenterade nyligen situationen i en intervju med nyhetsbyrån Reuters:
– Vi delar samma farhågor som USA och Storbritannien, nämligen spionage mot privata och statliga aktörer i Norge, sade Tor Mikkel Wara.
Dagens Nyheters kartläggning visar att Huawei är en viktig aktör på den svenska marknaden. Mobiloperatörerna i Sverige är i mycket hög utsträckning beroende av Huaweis utrustning i sina nät. De fyra storspelarna – Telia, Tele2, Telenor och Tre – har emellertid i inga planer på att agera mot bolaget.

– I dagsläget så har vi inga sådana planer. Just nu pågår det en diskussion i media där många uttalar sig, men vi har inte fått några konkreta instruktioner eller önskemål från ansvariga myndigheter, säger Mårten Lundberg, kommunikationschef på Tre.
På Tele2 säger Viktor Wallström, kommunikationschef, att man följer debatten om Huawei. Men han framhåller samtidigt att det kinesiska bolaget ger ökad konkurrens på marknaden.
– Huawei har kommit in som en utmanare och kraftigt pressat priserna i marknaden för telekomutrustning, vilket i slutändan gynnar konsumenten, säger han.
Stefan Jäverbring, nätchef på Telenor som driver ett gemensamt nät med Tele2, bekräftar även han att Huawei används och hänvisar till att företaget "har som strategi att använda flera olika leverantörer".
– Just nu är det många spekulationer i omlopp och för oss är det viktigt att inte gå några händelser i förväg. Vi följer därför den pågående diskussionen i nära dialog med leverantörer, partners och berörda myndigheter.
Nästa stora kliv för telekomvärlden blir övergången till nästa generation mobilnät, 5g. Det kommer innebära att mängder med ny utrustning köps och installeras av de svenska mobiloperatörerna. Tre, Telenor och Tele2 ligger nu i startgroparna för att inleda en sådan upphandling och vill inte säga något om vilken aktör som har bäst chans. Däremot utesluter ingen av dem att Huawei kan få en roll att spela.
– När det handlar om utbyggnaden av 5g så har vi ännu inte valt leverantör för radionätet, säger Stefan Jäverbring på Telenor.
Telia vill inte heller kommentera vilka aktörer som kan vara aktuella för 5g-utbyggnaden, men pekar på "strategiska samarbeten" med Ericsson i Sverige och Nokia i Finland.
Vad är era framtidsplaner för relationen till Huawei?
– Vi kommenterar aldrig i förväg vilka investeringar vi har för avsikt att göra, säger Ralf Bagner på Telias presstjänst.
Energi- och digitaliseringsminister Anders Ygeman (S) vill inte kommentera svenska operatörers relation med specifikt Huawei. Men han säger att spionanklagelserna som haglat de senaste månaderna väcker frågor om huruvida Sverige bör förändra lagstiftningen.
– Jag överväger om vi ska skaffa oss möjlighet att utesluta en enskild leverantör från att vara med och bygga mobilnät. Jag tänker framför allt på 5g.
Har någon svensk myndighet – till exempel FRA eller Säpo – uttryckt oro över Huawei till regeringen?
– Inte som jag känner till. Den frågan bör dock främst riktas till inrikes- eller försvarsministern.
I januari 2019 presenterades en statlig utredning, "spektrumutredningen". Den föreslog att staten ska kunna neka ett företag att få använda en radiosändare om användningen kan antas vålla fara för rikets säkerhet. Anders Ygeman tycker att förslaget "låter rimligt". Han betonar dock att det, såvitt han känner till, ännu inte finns några konkreta bevis mot Huawei.
– Mig veterligt finns det inga konkreta bevis för att just det här bolaget har använt den tekniska utrustning de har installerat på ett otillbörligt sätt för att spionera eller skaffa sig information.
Förutom USA har även Nya Zeeland och Australien markerat mot Huawei och förbjudit företaget att bjuda på upphandlingar. Flera europeiska länder väntas fatta sina beslut om bolagets framtid inom kort, enligt nyhetsbyrån Direkt. Storbritannien är i slutfasen av en utredning men väntas, enligt uppgifter till Financial Times, gå emot amerikanska NSA:s hållning och förorda att Huawei tillåts bygga brittiska 5g-nät. Bland de som förespråkar en sådan hållning märks operatörerna Vodafone och British Telecom. Enligt företagen skulle ett förbud både ge Ericsson och Nokia en för dominerande ställning på

marknaden, och riskera att försena utbyggnaden av 5g. En talesperson för brittiska underrättelsetjänsten sade på måndagen att beslutet ännu inte var fattat, enligt Direkt.
Svenska säkerhetspolisen kommenterar inte frågan om Huawei specifikt, men ger en skriftlig kommentar på DN:s frågor:
”När det gäller främmande makt, och däribland Kina, ser Säkerhetspolisen fortsatt aktivt underrättelsearbete från dessa länder i Sverige”, säger Säpo och betonar att flyktingspionage hör till de vanligast förekommande formerna när det gäller många länder. ”När det gäller Kina ser vi också större intresse för andra frågor, främst inhämtning om teknik och vetenskap, men också politiskt beslutsfattande och hur Sverige kommer att ställa sig i olika frågor. Detta ligger i linje med Kinas strategi om att bli en tydligare global maktspelare.”
DN har varit i kontakt med FRA som avböjer att kommentera frågan.
Huawei slår kraftfullt tillbaka mot kritiken och anser att spionanklagelserna är politiskt motiverade.
– Att låta oss som enskild leverantör bli centrum för debatten på grund av ett pågående handelskrig är slöseri med energi och tid. Istället behöver såväl teleoperatörer, tillverkare och myndigheter lägga gemensam kraft på säkerhetsarbetet så Sverige inte tappar tempo i 5g-utbyggnaden. Det är viktigt för alla inblandade och för Sveriges konkurrenskraft, säger Kenneth Fredriksen, vd för Huawei i Sverige.

Linus Larsson
linus.larsson@dn.se
Kristoffer Örstadius
kristoffer.orstadius@dn.se"

"Fakta. Kinesiskt bolag
Redan 2014 förbjöds Huawei att bjuda på statliga upphandlingar i USA. Orsaken uppgavs vara rädsla för att företaget skulle bistå den kinesiska regimens spionage.
Sedan dess har amerikanska myndigheter fortsatt flagga för risker. I fjol varnade sex av USA:s underrättelsechefer för att använda Huaweis produkter.
Även ZTE, ett annat stort kinesiskt telekomföretag, har fått liknande kritik i USA.
Nyligen greps Huaweis finanschef, och grundarens dotter, Meng Wanzhou under en resa i Kanada. "

"Torbjörn Petersson: En bannlysning kommer med en saftig prislapp

DN TISDAG 26 FEBRUARI 2019

Beslut att bannlysa kinesiska Huawei från att bygga ut nya telekomnätverk kommer med en saftig prislapp – både för konsumenter och branschen. Ett nej svider i skinnet för vilken nation som helst, och skulle göra det också för Sverige. Det kinesiska bolaget har lämnat konkurrenterna långt efter sig och gjort låga priser till en dygd.

Nyttan av Huawei som kompetent och prispressande leverantör kan ställas mot risken av att låta ett företag från Kina sköta om en så potentiellt sett känslig installation.
Och då gäller det i första hand inte utrustning som den kinesiska staten skulle kunna tvinga bolaget att installera för att spionera på främmande makt. Huawei har kraftfullt förnekat att något sådant någonsin skett.
Nej, det handlar rätt och slätt om en lag i Kina som gör det till en plikt för varje medborgare och företag, oavsett var de befinner sig i världen, att delta i Kinas underrättelsearbete.
Varje organisation och medborgare ska enligt lagen stötta, erbjuda hjälp och samarbeta i arbetet med den nationella säkerheten samt skydda sekretessen i varje nationellt underrättelsearbete de känner till, heter det i en paragraf.
Det var denna Kinas nationella underrättelselag från 2015 som bidrog till att Australien förra sommaren fattade beslutet att stoppa Huawei från att bygga ut landets 5g-nät.
Edward Snowden då? Ja, den amerikanske visselblåsaren visade 2013 på storskalig, hemlig övervakning i regi av USA, som hade inneburit avlyssning av bland annat Tysklands förbundskansler Angela Merkel.
En avgörande skillnad är synen på nationell säkerhet mellan demokratier och det styrande kinesiska Kommunistpartiet. Partiets intresse går alltid före lagen i Kina. Domstolar är inte självständiga utan står till Kommunistpartiets tjänst.
Bolaget Huawei kommer från staden Shenzhen i södra Kina som blivit en utmanare till Silicon valley. Staden är ett sprudlande techinferno med tusentals företag, 150 000 ingenjörer och 120 000 designer, som beräknas tillverka 90 procent av världens elektroniska produkter, om både inhemska varor och sådana som skapats och säljs av utländska bolag räknas in.
Från början kopierade företagen de kända varumärkena från USA, Europa och Sydkorea. Utan den etappen hade Kina inte varit den växande makten den är 2019. Men i dag är den gyllene perioden för piratkopiering över i Shenzhen.
– Tiden har kommit för att dela och samarbeta. Vår plan är att hjälpa fattiga länder där folk inte har råd att köpa en Iphone att få tillgång till överflödet i världen, sa Robin Wu, en legendar i branschen, när jag träffade honom i höstas.
Mycket av utvecklingen väntas ta fart i Afrika.
Helt säkert uppfattas hans ord om att dela och samarbeta olika i södra Kina och i Silicon valley. Genierna i Shenzhen ger inte mycket för tanken att något längre är unikt i internetåldern.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

”Ta hand om era IS-terrorister – bördan på oss blir för tung”

DN TISDAG 26 FEBRUARI 2019

"Den svenska regeringen tar avstånd från de IS-terrorister och deras anhöriga som just nu befinner sig i terrorsektens sista fäste i östra Syrien. Samtidigt skickar de kurdiska SDF-styrkorna, som strider mot IS på slagfältet, ett nödrop till Sverige och omvärlden: ”Ni måste ta ert ansvar för terroristerna”.

På måndagen kom ett meddelande via Twitter från Syriska demokratiska styrkorna (SDF), de av kurder dominerade styrkor som nu håller på att krossa de sista resterna av IS ”kalifat” i Syrien:
”När tusentals utlänningar flyr från Daeshs (läs: IS) kalifat, blir den börda som hamnar på oss alltför tung. Det kommer att bli en övermäktig utmaning om inte regeringarna agerar och fullgör skyldigheterna till SINA MEDBORGARE.”
SDF:s milis, en väpnad styrka på uppskattningsvis 60 000 personer, har med stöd av en USA-ledd koalition och amerikanska elitstyrkor pressat tillbaka IS. Resterna av ”kalifatets” armé befinner sig nu i Baghouz, en liten fläck på kartan vid syrisk-irakiska gränsen.
De senaste veckorna har det kommit ständiga rapporter om att detta det sista IS-fästet fallit. Men nyhetstelegrammen att IS gett upp har visat sig felaktiga. Ännu på måndagen fanns det upp till 6 000 IS-terrorister samt civila i Bahgouz, enligt ett högt uppsatt SDF-befäl.
Samtidigt som slutstriderna i Baghouz pågår, ökar frustrationen inom SDF-leden över de IS-terrorister som befinner sig i lägret i al-Hawl och liknande uppsamlingsställen.
Enligt FN har närmare 45 000 personer strömmat till de tillfälliga läger som SDF upprättat sedan offensiven mot Baghouz inleddes för två veckor sedan. Exakt hur många av dem som är oskyldiga civila, och vilka som är IS-terrorister är oklart.
– Med vår nuvarande infrastruktur klarar vi inte att hantera den pågående tillströmningen (från Baghouz), säger Abdulkarim Omar, utrikespolitsk rådgivare inom SDF, till nyhetsbyrån AFP.
Även om lägren kontrolleras av Syriska demokratiska styrkorna, ligger de formellt på Syriens territorium. SDF har under lång tid och upprepade gånger krävt att respektive land tar ansvar för de medborgare som utövat terror i IS namn. Likaså för de kvinnor och barn som lockats till ”kalifatet” för att bygga den utopiska Gudsstat som i dag ligger i spillror.
Kravet understöddes härom veckan av USA:s president Donald Trump, via ett Twittermeddelande. Den amerikanske presidenten kräver att Europa tar hand om de jihadister som tagits till fånga under slutstriden om IS-enklaven Baghouz och som har medborgarskap i europeiska länder.
Men Europa har hittills bemött de amerikanska och kurdiska kraven vagt, eller kallsinnigt.
Den svenska regeringen har tydliggjort att de vill ha så lite som möjligt att göra med svenskarna som kan ha IS-anknytning.
Inrikesminister Mikael Damberg meddelande i förra veckan att Sverige inte kommer att ta hem IS-fångar. De bör dömas där de befinner sig, var Dambergs besked.
Statsminister Stefan Löfven klargjorde på söndagen att svenskar som tagit sig ned i IS-området i Syrien inte kan räkna med konsulär hjälp.
– Sverige och utrikesdepartementet har sedan 2011 avrått från att resa till den regionen, sade Löfven på plats vid EU:s och Arabförbundets toppmöte i egyptiska Sharm el-Sheikh.

Enligt Säpo har omkring 300 personer rest från Sverige till Syrien och Irak för att ansluta sig till våldstillvända islamistgrupper, främst IS. ”Terrorresandet” var som mest intensivt 2013 och 2014. I dag - beräknas omkring 150 av IS-sympatisörerna ha återvänt till Sverige. Ett fåtal av dem har lagförts för brott. Ett femtiotal har stupat eller saknas, och omkring hundra av IS-svenskarna tros vara kvar i Syrien/ Irak.
Frågan om tillfångatagna IS-anhängare med medborgarskap eller uppehållstillstånd i Sverige är långt ifrån ny.
För drygt ett år sedan befann sig Nasrin Abdullah, befälhavare i de syrienkurdiska styrkorna, på Stockholmsbesök. Abdullah avslöjade då att 41 ”svenska” IS-anhängare satt fängslade i den kurdiska delen av Syrien.
Även den gången avvisade den svenska regeringen begäran att hämta hem ”sina” medborgare.
– De (IS-fångarna) borde ställas inför rätta där de begått brotten, sade Sveriges dåvarande justitieminister Morgan Johansson.

Erik Ohlsson"

"Fakta. Återvändandet började mattas av 2016
Omkring 300 personer har sedan 2012 rest från Sverige till Syrien och Irak för att ansluta sig till våldsbejakande islamistiska grupper i regionen, främst IS. Cirka hälften av dem har återvänt.
Ett 50-tal av IS-anhängarna tros ha dödats. Runt 100 personer har bedömts finnas kvar i konfliktområdet.
Återvändandet började mattas av 2016. Det rör sig nu om ytterst få. Säpo har samtal med alla som återvänder. Finns det anledning att anta att brott har begåtts inleds en förundersökning.
Källa: Säpo "

"Kärnvapnen verkar hamna vid sidan av förhandlingsbordet

DN TISDAG 26 FEBRUARI 2019

Analys
När USA:s och Nordkoreas ledare möts i Vietnams huvudstad onsdag–torsdag är förväntningarna mer dämpade än i samband med fjolårets upphaussade möte.Ett fredsavtal kan komma upp på förhandlingsbordet – men kraven från parterna är motstridiga.

Hanoi.
Den nordkoreanske ledaren Kim Jong-Un anländer på tisdagen till Hanoi med sitt bepansrade tåg via Kina, en dag innan han ska ha sitt toppmöte med Donald Trump. Den tiden ska han ägna åt ett officiellt besök hos Vietnams kommunistpartichef Nguyen Phu Trong.
När Kim och Trump möttes i Singapore i juni 2018 betraktades det som historiskt. Men det konkreta utfallet av det otillräckligt förberedda toppmötet var en besvikelse. Trump hävdade ändå att mötet med nyfunne vännen Kim varit ”fantastiskt”; de hade i stort sett löst den kris mellan Nordkorea och USA som bara några månader tidigare såg ut att kunna urarta i ett förödande krig. Efter återkomsten till Vita huset twittrade Trump belåtet: ”Det finns inte längre något nukleärt hot från Nordkorea”.
Det fanns dock ett problem: Nordkorea hade lika många atombomber och långdistansrobotar som tidigare. Det fanns inte heller något i den vagt formulerade gemensamma deklarationen som fastställde att Nordkorea har gått med på att göra sig av med sina kärnvapen, och inte heller hur det i så fall skulle ske. Av de villkor som USA tidigare hade ställt för en uppgörelse, att Nordkoreas kärnvapenavrustning

skulle vara ”fullständig, verifierbar och oåterkallelig”, fanns inte ett spår.
Sedan dess har inte mycket hänt. Positivt är att Nordkorea sedan över ett år inte har provsprängt nya kärnladdningar eller testskjutit nya bärraketer. Det har minskat spänningen på den koreanska halvön. Men vad finns det för chanser att toppmötet i Hanoi ska bli ett verkligt steg framåt?
Något som inte ska underskattas är Trumps önskan att USA drar sig ur internationella engagemang, vilket han redan har gjort i klimatfrågan och frihandeln, är på väg att göra i Syrien och Afghanistan och har hotat att göra i förhållande till Europa och Nato.
Som någon ironiskt har påpekat: Hemligheten med Trumps lovord för Kim kanske i själva verket ligger i att båda är ense om slagordet: ”USA ut ur Sydkorea”.
Grundförutsättningarna har egentligen inte ändrats sedan Washington och Pyongyang började förhandla om kärnvapnen för årtionden sedan. I början av 2003 deklarerade Nordkorea att man hade en atombomb och landet har sedan dess gradvis byggt upp sin kärnvapen- och missilkapacitet.
I dag beräknas Nordkorea ha upp till 50 atombomber och ett okänt antal långdistansrobotar som sannolikt kan nå USA:s fastland. Inget av den kapaciteten har minskat för att testerna har pausat.
För Kim fungerar kärnvapnen som en livförsäkring, de gör att USA inte gärna försöker sig på ett anfall. Hans skräckexempel är vad som hände Libyens diktator Muammar Khaddafi när han skrotade sitt kärnvapenprogram; amerikanerna störtade honom och han mördades brutalt. Därför tänker Kim behålla kärnvapnen - så länge han inte får trovärdiga säkerhetsgarantier från USA.
En hel del talar ändå för att mötet i Vietnams huvudstad är bättre förberett än Singapore. USA:s sändebud i Koreafrågan Stephen Biegun har rest runt i regionen och lagt grunden för toppmötet under flera möten med sin nordkoreanske motpart Kim Hyok Chol.
Den svåra uppgiften att jämka ihop alla motstridiga krav:
Från Nordkoreas sida vill man få slut på Koreakriget, som hade sin väpnade fas 1950–1953, men formellt ännu pågår. Nästa steg är ett fredsavtal, som i så fall också måste godkännas av Sydkorea, Kina och FN (den formellt krigförande parten). Pyongyang vill också bli av med de ekonomiska sanktioner och dessutom få USA att trappa ner sin militära truppnärvaro i Sydkorea. Från USA:s sida handlar det officiellt fortfarande i första hand om kärnvapenavrustning. Men det är värt att notera att Trump i sitt tal om tillståndet i nationen den 6 februari inte nämnde ordet ”denuclearization”, utan i stället talade om ”fred på den koreanska halvön”.
Det tyder på att ett fredsavtal kan komma upp på förhandlingsbordet i Hanoi. En fluffig fredsdeklaration är en enklare lösning – och kan ge Trump fler välbehövliga inrikespolitiska poäng – än en verklig avrustning, som kräver tålmodig och långvarig övervakning för att kunna bli oåterkallelig. Det ligger i så fall i linje med att Trump i förra veckan sade att det ”inte alls är särskilt bråttom” med en kärnvapennedrustning.

Michael Winiarski"

"Fakta. USA–Nordkorea
Våren 2018 tinade relationen upp mellan Nordkorea och omvärlden, bland annat efter Nordkoreas deltagande i vinter-OS i Sydkorea. Den 27 april möttes ledarna för de två koreanska nationerna på gränsen mellan Nord och Syd och enades om att arbeta för ett fredsavtal och kärnvapennedrustning. Den 9 maj besökte USA:s utrikesminister Mike Pompeo Nordkorea och träffade Kim Jong-Un, vilket sågs som en förberedelse för ett toppmöte mellan Kim och USA:s president Donald Trump. Den 12 juni ägde det historiska toppmötet rum i Singapore. Ledarna sade sig ha fått mycket bra kontakt och skrev under ett avtal där Kim lovade att arbeta för en kärnvapenfri koreansk halvö och Trump lovade säkerhetsgarantier åt landet. "

" USA inför nya sanktioner

DN TISDAG 26 FEBRUARI 2019

Toppmötet i Colombia har enats i sitt försök att störta Nicolás Maduros regim. USA:s vice president Mike Pence deltog vid mötet och lovade att stödja kampen för ett fritt Venezuela. USA inför nya sanktioner mot fyra guvernörer i Venezuela och utesluter inte ett militärt ingripande – vilket EU avråder ifrån. – Vi kommer inte att backa, sa Mike Pence.

Länderna i den så kallade Limagruppen anser att en militärintervention för att lösa krisen i Venezuela inte är ett bra förslag. I stället vill USA störta Maduroregimen genom att blockera tillgångarna i Venezuelas statliga oljebolag PDVSA och överföra pengarna till den självutnämnda interimspresidenten Juan Guaidós övergångsregering.
– Vi hoppas på en fredlig övergång till demokrati, men fortsätter att hålla alla alternativ öppna, sa Mike Pence.
Han uppmanade Venezuelas militärer att ta Juan Guaidós erbjudande om amnesti om de väljer att desertera.
– Militärerna bör ta det generösa erbjudandet om amnesti och leva sitt liv i fred. Varken president Guaidó eller USA tänker hämnas, sa USA:s vice president.
Toppmötet arrangerades av Limagruppen som består av 14 länder i Latinamerika och Karibien som bildats för att lösa situationen i Venezuela. För första gången medverkade Venezuelas interimspresident Juan Guaidó och inledde sitt tal med att hålla en tyst minut för de personer som dödats och sårats av regimens säkerhetsstyrkor i helgen. Enligt borgmästaren i den venezuelanska gränsstaden Santa Elena de Uairén dödades 25 personer när de försökte upphäva Maduros blockad mot hjälpsändningarna.
– Maduroregimen firar blockaden mot hjälpsändningarna som en seger. De dansar på gravarna i Caracas, sa Juan Guaidó.
Hittills har 167 venezuelanska militärer deserterat och tagit sig till grannländerna Colombia och Brasilien. Enligt rapporter har flera av militärerna varit undernärda. Den venezuelanska människorättsorganisationen Defiende Venezuela, (Försvara Venezuela) menar att Nicolás Maduro använder hungern och rädslan som vapen.
– Venezuelanerna kan inte längre lösa situationen själva. Vi behöver hjälp utifrån, säger människorättsadvokaten Génesis Dávila till DN.
Hon menar att regimen struntar i mat- och medicinbristen som gör att upp mot 300 000 personer befinner sig i riskzonen för att dö.
– Det finns pengar till att köpa tårgas och gummikulor, men inte till mat och mediciner, säger hon.
Situationen i Venezuela är svår att lösa på ett fredligt sätt eftersom Maduroregimen satsat sina resurser på säkerhetsstyrkorna. I fem år har hundratusentals demonstranter trotsat rädslan och krävt nyval, men varje gång har protesterna slagits ned med dödligt våld.
– Vårt enda hopp är att omvärlden hjälper oss, säger hon.
Toppmötet avslutades med att Mike Pence besökte en katolsk församling i Colombias huvudstad Bogotá och träffade några av de hundratusentals venezuelanska flyktingarna som flytt undan matbristen och förtrycket i Venezuela.
USA har bett FN:s säkerhetsråd att samlas på onsdag för att hålla ett krismöte om Venezuela.
EU står bakom Juan Guaidó och fördömer Nicolás Maduros våldsanvändning. På måndagen uppmanade EU:s utrikeschef Federica Mogherini andra länder att avhålla sig från att ingripa militärt mot Venezuela.
– Vi måste undvika en militär intervention, säger en talesperson för Mogherini.

Tyskland vill se sanktioner som riktar sig direkt mot Maduro och hans närmaste krets, enligt ett uttalande från utrikesdepartementet på måndagen.
Spaniens utrikesminister Josep Borrell upprepade på måndagen kravet på ett nyval i Venezuela.

Henrik Brandão Jönsson
Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se "

" EU i möte med Arabförbundet

DN TISDAG 26 FEBRUARI 2019

Det historiska toppmötet mellan EU och Arabförbundet avslutades på måndagen med en högtidlig deklaration om att fortsätta samarbetet. Men ingenting nämndes om mänskliga rättigheter.

Trots att de två organisationerna har många decennier på nacken var det första gången de höll toppmöte.
Parterna tycktes nöjda med att mötet, som hölls i den egyptiska badorten Sharm el-Sheikh, över huvud taget blev av. Slutkommunikén som omfattande sjutton punkter betonade att stötta FN:s ansträngningar att bidra till fredssamtal i de pågående konflikterna i Libyen, Syrien och Jemen.
Israel-Palestinakonflikten fick en egen punkt där de närvarande ledarna ställde sig bakom tvåstatslösningen och ett fördömande av de israeliska bosättningarna på ockuperade palestinska områden.
Däremot sades ingenting om mänskliga rättigheter – ett ämne som blivit högaktuellt i värdlandet Egypten, där minst 25 journalister är fängslade för närvarande, enligt yrkesorganisationen Committe to Protect Journalists.

Erik Ohlsson "

" Torbjörn Petersson: Trump skakar om Kina genom att starta en handelskonflikt

DN TISDAG 26 FEBRUARI 2019

Donald Trump har skjutit fram tidsfristen för när tullarna på kinesiska importvaror ska höjas. Hans motiv är "avgörande framsteg" i förhandlingarna med Kina och det fick börsen i Shanghai att ta ett glädjesprång med 5,6 procent, den bästa dagen på över tre år. Men inget är klart förrän ett avtal är underskrivet – och inte ens då kommer allt att vara klart.

För USA, Kina och resten av världsekonomi är det ett framsteg att diskussionerna i Washington den gångna veckan, i stället för sammanbrott och fullskaligt handelskrig, lett till vidare samtal som nu ska ske i Peking.
Trump hoppas förhandlingarna snart ska föra hans kinesiske kollega Xi Jinping till hans lyxegendom Mar-a-Lago i Florida, kanske redan under första halvan av mars, så att de kan skriva under en överenskommelse.
USA:s president har sagt att parterna gjort några kompromisser som handlar om att amerikanska företag inte ska tvingas lämna över immateriella rättigheter och teknologi för att få tillträde till marknaden i Kina.
Ett annat område gäller kinesiska köp av amerikanska jordbruksprodukter. På den punkten är Kina inte svårflirtat. Kina har redan gjort avgörande inköp av sojabönor. Det är det minsta problemet i förhandlingarna. Kina köper gärna oerhört mycket sojabönor (och biff och gas och annat) i utbyte mot att släta över några av de mer strukturella tvistefrågorna.
Konfliktorsakerna har funnits där i tiotals år. Det handlar om att skydda amerikanska företags immateriella rättigheter och om att ge dem samma tillträde till marknaden i Kina som kinesiska bolag får i USA. Det handlar också om den kinesiska statens vana att ösa subventioner över sina statliga företag.
Resultaten av vad parterna hittills kommit fram till är i stort okända, utom det Donald Trump yppat på Twitter. Och trots den påstådda framgången har den kinesiska sidan inte skrivit under på något av de områden som Trump nämnt, uppger en källa för New York Times. Det verkar, enligt tidningen, inte heller som om parterna kommit överens om en mekanism som ska driva igenom avtalet.
Det finns högst troligt tusentals detaljer att fortsätta diskutera för att lösa mer än 30 år av skiljaktigheter. Detta låter sig knappast göras under några få möten under en månad.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

" Duktig och effektiv – men humorlös Oscarsgala

DN TISDAG 26 FEBRUARI 2019

Ludwig Göransson satte svensk guldkant på Oscarsgalan. Han gick hem med en statyett för filmmusiken till ”Black Panther” tidigt på måndagsmorgonen. ”Green book” vann priset för bästa film och förhandstippade ”Roma” fick endast tre priser på en värdlös gala där mångfalden blev den största vinnaren.

Svenske Ludwig Göransson fick en Oscar för filmmusiken till superhjältefilmen ”Black Panther”.
– Det kändes som en dröm. Jag gick upp där och alla sitter och kollar. Det är något som jag har drömt om sedan jag var liten, att stå där och ta emot det här extremt fina priset och att få vara med om ett så här extremt viktigt projekt, som är förevigat i filmhistorien. Det känns helt underbart, sa han till Sveriges Radio efter galan.
Under sitt tacktal på galan passade musikern på att tacka regissören för deras långa samarbete.
– Tack Ryan Coogler, att få jobba med dig är en otrolig ära. Jag minns när du satt och skrev utkastet till din första kortfilm. Nu är vi här tolv år senare för att fira en av de viktigaste milstolparna i filmhistorien.
Linköpingssonen fortsatte sitt tal med att tacka musikerna han arbetat med under arbetet med filmen.
– Jag vill också dela detta pris med afrikanska artister som vi har samarbetat med och klassiska musiker i London, sa Ludwig Göransson under slutet av sitt tal.
Ludwig Göransson firade redan triumfer vid årets amerikanska Grammygala, där han gick hem med tre priser för Childish Gambinos ”This is America”, bland annat för årets låt och årets skiva.
Favorittippade Alfonso Cuaróns ”Roma” tog hem tre tunga Oscarsstayetter, men snuvades på bästa film av ”Green book”.
– ”Green book” handlar om kärlek, att oavsett hur vi ser ut är vi samma människor. Den här filmen började med Viggo Mortensen och Mahershala Ali, sa Peter Farrelly som regisserat den antirasistiska feel good-filmen som utspelar sig i ett amerikanskt sextiotal präglat av stenhård segregation.
Om man ser till antalet statyetter vann ”Bohemian rhapsody” Oscarsslaget med Rami Malek (känd från tv-serien ”Mr Robot”) i spetsen för bästa manliga huvudroll. Om man räknar de tyngre statyetterna blev det dött lopp mellan ”Green book” och ”Roma” som fick tre vardera.
Medan ”Green book” tog hem bästa film, bästa originalmanus och bästa biroll (Mahershala Ali), gick Alfonso Cuarón hem med Oscar för bästa regi, bästa foto och bästa icke-engelskspråkiga film – den första mexikanska filmen någonsin som korats till bästa utländska film.
Den 91:a Oscarsgalan skriver in sig i filmhistorien som en duktig, -effektiv men förvånansvärt humorlös gala som led svårt av att sakna en sammanhållande kraft i form av en vass galavärd. Ändå präglades kvällen av ”peace, love and understanding” – tvärtemot det hätska politiska klimatet i ett segregerat USA. Galan blev en stark manifestation för mångfald.

Nicholas Wennö
nicholas.wenno@dn.se
Helena Lindblad
helena.lindblad@dn.se "

"Vinnare vid årets gala.
Bästa film: ”Green book”
Bästa regi: Alfonso Cuarón – ”Roma”
Bästa kvinnliga huvudroll: Olivia Colman – ”The favourite”
Bästa manliga huvudroll: Rami Malek – ”Bohemian rhapsody”
Bästa kvinnliga biroll: Regina King – ”If Beale Street could talk”
Bästa manliga biroll: Mahershala Ali – ”Green book”
Bästa originalmanus: Brian Currie & Peter Farrelly
Bästa manus efter förlaga: David Rabinowitz och Kevin Willmott & Spike Lee
Bästa icke-engelskspråkiga film: ”Roma”
Bästa filmfoto: ”Roma” – Alfonso Cuarón
Bästa filmmusik: ”Black Panther” – Ludwig Göransson
Bästa originalsång: ”Shallow” (”A star is born”)
Bästa kostym: ”Black Panther”
Bästa klippning: ”Bohemian rhapsody”
Bästa smink: ”Vice”
Bästa scenografi: ”Black Panther”
Bästa ljudklippning: ”Bohemian rhapsody”
Bästa ljudmixning: ”Bohemian rhapsody”
Bästa visuella effekter: ”First man”
Bästa långfilmsdokumentär: ”Free solo”
Bästa kortfilm: ”Skin”
Bästa animerade långfilm: ”Spider Man: Into the Spider-verse” "

" Donald Trump till attack mot Spike Lee efter tacktalet

DN TISDAG 26 FEBRUARI 2019

USA:s president Donald Trump angrep efter gårdagens Oscarsgala regissören Spike Lee, som hållit ett tal om valet mellan ”kärlek och hat” i valet 2020.

Det är i ett inlägg på Twitter, publicerat på måndagen, som Donald Trump uttrycker sin ilska över Spike Lees tal. Presidenten skriver att det ”vore trevligt” om Spike Lee hade läst sina anteckningar, och anklagar honom för att ha gjort ett ”rasistiskt påhopp”.
Utspelet kommer efter Spike Lees tal under Oscarsgalan, där han vann kategorin för bästa manus för filmen ”BlacKkKlansman”. Lee började tacktalet med en kort resumé av sin egen historia, och manade till politiskt motstånd.
– Presidentvalet 2020 är runt hörnet – vi måste göra det moraliska valet mellan kärlek och hat. Let’s do the right thing! sa Spike Lee.
Regissören har vid en rad tillfällen uttryckt sitt motstånd mot presidenten, vars namn han vägrat ta i sin mun. I en DN-intervju förra året berättade Spike Lee om slutscenen i ”BlacKkKlansman”, som visar Donald Trumps tal om att ”det fanns bra människor på båda sidor” efter den högerextrema marschen i Charlottesville.
– Det var ett sådant där avgörande ögonblick för vårt land där ”that motherfucker” kunde ha tagit tillfället i akt att föra oss samman genom att pratat om kärlek och försoning. I stället gav han hatgrupperna ett - erkännande och öppnade dörren till Vita huset. Detta kommer att definiera Trumps plats i historien, sa Spike Lee.
Hugo Lindkvist "

" Tomma tunnor i Hanoi

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

Att kalla dem kärlekspar är väl att ta i, men de älskar i alla fall att smickra varandra. På onsdagen träffas USA:s president Donald Trump och Nordkoreas diktator Kim Jong-Un igen, nu i Hanoi.

Mötet i Singapore i fjol slutade enligt Trump med att det nordkoreanska kärnvapenhotet eliminerades. Märkligt nog anser han inte längre att det är så bråttom med verkställandet. Även på den punkten kan i så fall enighet mellan de tu spåras.
I själva verket är det ytterst oklart vart resan till Hanoi ska leda. Det talas om en deklaration som gör slut på Koreakriget, 66 år efter att vapnen började vila, men ett formellt fredsavtal är det inte fråga om. Någon lista över vilka nukleära resurser Nordkorea förfogar över har ännu inte presenterats. Därmed är det svårt att avgöra hur de ska skrotas, liksom hur inspektörer skulle kunna kontrollera det, även om Kim hade för avsikt att avrusta.
Och så är naturligtvis inte fallet. Senast att göra den bedömningen var de samlade amerikanska underrättelsetjänsterna i sin rapport om globala hot. Dynastin Kim har under flera decennier lagt alltför mycket krut på att bygga upp sin livförsäkring, en garanti mot att ingen kommer och försöker välta kommunistregimen över ända.
Det är inte första gången Nordkorea bedriver ett spel för att byta diffusa utfästelser mot konkreta eftergifter från USA. Syftet är i första hand att bli av med de ekonomiska sanktionerna, därtill att få de 28 500 amerikanska soldaterna i Sydkorea att åka hem.
Vad Trump får ut av detta är en gåta, även om det finns åtskilliga problem på hemmaplan att ordna avledningsmanövrer från. Han brukar säga att Nordkorea har slutat testa kärnladdningar och missiler, men den enkla skälet kan vara att det inte behövs just nu.
President Trump tycker att han förtjänar Nobels fredspris. Det kan inte ens Kim Jong-Un hålla med om.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

" Marianne Björklund: Kim och Trump har olika mål med mötet

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

Kim Jong-Uns vaga löften till Donald Trump i Singapore förra året om att avveckla landets kärnvapenarsenal är än så länge bara ord. När de nu möts för andra gången i Hanoi är förväntningarna lågt ställda.

Efter mötet i Singapore var Donald Trump entusiastisk. Han förklarade att världen har blivit fredligare och att Nordkorea inte längre är ett kärnvapenhot mot USA.
Men när han nu åtta månader senare träffar Kim Jong-Un har inte särskilt mycket hänt. Nordkorea har fortfarande kärnvapen och USA:s försvarsdepartement har inte ändrat åsikt om att Nordkorea är ett stort hot.
Egentligen är det kanske inte så konstigt. Trots att Donald Trump kallade mötet i Singapore för fantastiskt innehöll slutdeklarationen ytterst vaga formuleringar om att ”arbeta för total avveckling av kärnvapen på den koreanska halvön”. Någon konkret tidsplan fanns inte. Inte heller någon gemensam definition på vad nedrustning innebär.
I grunden är problemet att de två ledarna, som säger sig tycka mycket om varandra, har olika mål med att mötas. Kim Jong-Un vill vinna respekt på världsarenan och med vaga löften få de ekonomiska sanktionerna mot landet att lätta. Det bästa för honom vore att Nordkorea blev en erkänd kärnvapenmakt.
Donald Trumps mål är att få Nordkorea att göra sig av med kärnvapen, även om han spelade ner förväntningarna för någon vecka sedan då han sa att det inte är någon brådska.
För att Trump ska komma någon vart kan det tänkas att han kommer att försöka locka med ekonomiska morötter. Trump har tidigare talat om Nordkoreas ”fantastiska” stränder och om vilket lyft det skulle vara om de byggde hotell där i stället för att använda dem som avskjutningsplats för att provspränga missiler.
Hans försvarsminister Mike Pompeo har lyft fram värdlandet Vietnam som en möjlig förebild för Nordkorea. Efter Vietnamkriget har landet lyft sig ekonomiskt och har numer nära band till sin forna fiende USA. Det kan hända även Nordkorea, förklarade Pompeo i Vietnam i juli.
Ekonomi är förstås intressant för Nordkorea som lidit kraftigt av de sanktioner som FN och USA införde 2006. Men ännu viktigare är kanske tillgången till kärnvapen. De ses inte bara som en livlina utan också som avgörande för familjen Kims makt över landet.
Att enas om något konkret kan alltså bli svårt. Men ett antal förslag ligger på bordet, enligt uppgifter som läckt ut på förhand. Det handlar bland annat om att Nordkorea ska börja avveckla en stor kärnanläggning, Youngbyon, mot att USA formellt förklarar Koreakriget som avslutat.
Det ryktas också att USA kommer att kräva inspektörer på plats i Nordkorea. Dessutom förekommer uppgifter om att de två länderna, som inte har någon diplomatisk relation, ska öppna kontaktkontor i respektive land.

Marianne Björklund "

" Symbolisk tyngd i valet av Hanoi som värdstad

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

Hanoi. Det är ingen slump att Hanoi är värdstad för toppmötet mellan USA:s och Nordkoreas ledare, som inleds i dag. Vietnam kan nämligen fungera som ett exempel på att en kommunistisk enpartistat vinner på att försonas med den kapitalistiska supermakten USA.

När solen sjunker över Hoan Kiem-sjön i centrala Hanoi ses de unga paren promenera längs strandkanten. Några ungdomar kopplar av med att jonglera med en fotboll, andra går en sväng med sina hundar. På barerna och kaféerna i de gamla franska kolonialbyggnaderna och på det kommunistiska Vietnams första McDonald's är det gott om folk, alltså ungefär som vanligt.
Det enda som antyder att något ovanligt är på gång är att lyktstolparna är smyckade med tre fanor: Socialistiska republiken Vietnams röda flagga med den gula stjärnan flankeras av Amerikas förenta staters stjärnbaner och Demokratiska Folkrepubliken Koreas – alltså Nordkoreas – blårödvita flagga.
Vietnams huvudstad står värd för ett två dagars toppmöte som har stor betydelse för östra Asiens utveckling: fredlig eller krigisk. USA:s Donald Trump och Nordkoreas Kim Jong-Un har kommit hit för att diskutera hur en förödande konflikt på den koreanska halvön ska kunna undvikas.
Det har snart gått 50 år sedan Hanoi var som värst utsatt för USA:s skoningslösa bombkrig, som pågick från 1964 till 1973. Under dessa nära tio år av krig fällde USA:s flygvapen tusentals miljoner ton bomber över norra och södra Vietnam och grannländerna Laos och Kambodja, vilket var mer än dubbelt så mycket som under Andra världskriget.
När vietnameserna 1975 slutligen hade besegrat amerikanerna låg deras land i ruiner och var till stora delar förgiftat av cancerframkallande växtbekämpningsmedel. Tre miljoner vietnameser hade förlorat livet – jämfört med 58 000 amerikaner – under USA:s dittills längsta krig i Asien.
Hur mycket bitterhet över aggressionen finns kvar? När jag dagarna före toppmötet i Hanoi söker få svar på frågan är det svårt att hitta en enda vietnames som visar motvilja mot att USA:s president besöker deras land.
Tvärtom vill de flesta förlåta, om än inte glömma. Och många framstår som mycket belåtna över uppmärksamheten för deras land, även om de flesta är realister nog att inse att Vietnam inte spelar en medlande roll mellan Washington och Pyongyang, utan är en lämplig plats för ett toppmöte.
– Nej, varför skulle vi vara emot mötet? Jag är så glad över att Trump kommer hit, för ett besök av USA:s president ger oss en bra möjlighet att visa upp oss för världen och demonstrera vår önskan om fred, säger teförsäljerskan Cao Thi Tam, som vi möter när hon sitter med sitt lilla barnbarn Truc och en systerdotter i gränden framför sitt hus.
Hon kunde verkligen ha anledning att avsky USA. En nära anhörig, hennes farbror, dödades i det amerikanska kriget – det vi kallar Vietnamkriget – när han var en 20-årig soldat. Hans stoft vilar på en begravningsplats i Quang Tri i dåvarande Sydvietnams nordligaste provins, där det 1969 stod ett blodigt slag mellan nordvietnamesiska styrkor och USA-stödda sydvietnameser.
Men Cao Thi Tam är inte hatisk. I stället välkomnar hon USA:s nuvarande ledare, som inte är den första presidenten som besöker

Vietnam: Trump var här redan 2017, och före honom var George W Bush och Barack Obama på officiella besök.
– Trump besöker oss som vår vän, ja som en familjemedlem, säger Cao Thi Tam.
Hon ser inte ut att skämta.
Den folkliga försoningsstämningen gentemot USA har en direkt motsvarighet hos landets styrande kommunistparti. Den tidigare officiella propagandan mot USA-imperialismen har i huvudsak upphört.
Det handlar i hög grad om geopolitik; med hjälp av ett närmande till den sentida angriparen USA kan Vietnam balansera den historiska arvfienden Kina, som agerar som en allt mer expansiv stormakt i östra Asien.
En hel del borde tala emot vänskapen. Inget land har tillfogat Vietnam lika mycket skada och lidande som USA och de två länderna har helt olika samhällssystem. Ändå är relationerna mellan länderna betydligt varmare än de är mellan Kina och Vietnam, som båda är kommunistiska diktaturer och teoretiskt sett borde ha mycket gemensamt. Men misstron mellan Hanoi och Peking ligger djupare än den formella ideologiska släktskapen. Tusen år av kinesisk dominans över Vietnam har inte gått att släta över i namn av 70 års socialistiska gemenskap, medan det har räckt med några årtionden för USA och Vietnam att läka såren efter ett brutalt krig.
Toppmötet i Hanoi sammanfaller också med ett dystert 40-årsminne. Det var i februari 1979 som Kina invaderade Vietnam i norr, ett anfall som den krigshärdade vietnamesiska armén slog tillbaka.
I Hanoi kommer Nordkoreas Kim Jong-Un att få chansen att med egna ögon se vad en försoning med en tidigare fiende kan ge för fördelar. De största optimisterna tror att Vietnam kan fungera som en förebild för Nordkorea.
Sedan Barack Obama hävde det sista vapenembargot 2016 har Vietnam fått köpa avancerade amerikanska vapensystem. Miljardinvesteringar från USA och västligt sinnade länder som Sydkorea strömmar in – vilket har bidragit till ett ekonomiskt under; landets årliga BNP-tillväxt ligger i snitt på över 6,2 procent de senaste 20 åren.
Varför skulle inte också nordkoreanerna på liknande sätt kunna försonas med ärkefienden USA och vinna politiskt och ekonomiskt på det?
Det finns i utgångsläget flera symboliskt laddade likheter och en delvis gemensam historia mellan Korea och Vietnam; båda delades i en kommunistisk nordlig och en kapitalistisk sydlig del under det kalla krigets höjdpunkt. Båda nordsidorna slogs mot USA:s militär, ibland tillsammans; till exempel flög nordkoreanska piloter i hemlighet stridsflygplan under Vietnamkriget.
Men medan Vietnam har öppnat upp sig ekonomiskt för kapitalistiskt och utländskt företagande, men behållit kommunistpartiets enväldiga politiska kontroll, har Nordkorea blivit allt mer isolerat och slutet, såväl politiskt som ekonomiskt. Det har fått katastrofala resultat. Så sent som i slutet på förra veckan meddelade FN att Nordkoreas regering har bett om hjälp från internationella humanitära organisationer för att få bukt med en svår brist på baslivsmedel som ris, vete, potatis och sojabönor.
Förra året försökte USA:s utrikesminister Mike Pompeo under ett besök i Hanoi använda Vietnams ekonomiska boom som ett lockbete för Nordkorea:
– Jag har ett budskap till ordförande Kim Jong-Un: president Trump tror att ditt land kan gå samma väg. Det är upp till er att gripa detta tillfälle. Det kan bli ert mirakel i Nordkorea också.
Vissa tecken tyder på att Nordkorea har studerat Vietnams marknadsreformer. Men skillnaderna mellan den ohöljt brutala

polisstaten Nordkorea och den inte lika järnhårda enpartistaten Vietnam är ännu för stora för att de inom överskådlig tid ska gå samma väg.
För Kim Jong-Uns regim är maktinnehavet det enda som räknas. Det gör att regimen inte utan vidare ger sig in i experiment som äventyrar diktaturens överlevnad. Som att öppna upp ekonomin eller ge upp vad den betraktar som en livförsäkring: kärnvapnen.

Fakta. Två dagars möte i Vietnam mellan Nordkorea och USA
27–28 februari träffas USA:s president Donald Trump och Nordkoreas ledare Kim Jong-Un i Vietnams huvudstad Hanoi.
Mötet sker åtta månader efter att de träffades i Singapore och skrev under ett avtal där Kim lovade att arbeta för en kärnvapenfri koreansk halvö och Trump lovade säkerhetsgarantier åt landet som i många år varit USA:s fiende.
På agendan i Hanoi står att få till mer konkreta mål om hur Nordkorea ska nedrusta. Från USA:s sida kan väntas någon typ av ekonomisk morot mot att Nordkorea arbetar för att bli kärnvapenfritt. "

" Maktkamp mellan västvänliga och ”hökar”

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

Irans utrikesminister Mohammad Javad Zarif vill avgå – men landets president bönar och ber att han ska stanna kvar. En maktkamp på hög nivå mellan västvänliga politiker och hårdfört USA-fördömande religiösa ledare och militärer är under uppsegling.

Javad Zarif lämnade överraskande in sin avskedsansökan på tisdagen. Enligt diplomatkällor är han utled på sitt jobb och frustrerad över att åka världen runt som en galjonsfigur för regimen i Iran.
Men Zarifs överordnade, president Hassan Rouhani, försöker frenetiskt övertala sin utrikesminister att stanna kvar. ”Han (Rouhani) står bakom Zarif”, säger presidentens stabschef Mohmoud Vaezi till Reuters.
På tisdagen undertecknade en majoritet av ledamöterna i Irans parlament ett öppet brev till presidenten där de uppmanade honom att behålla Javad Zarif. Zarif har varit utrikesminister sedan 2013. Tillsammans med president Rouhani förhandlade han år 2015 fram avtalet om Irans begränsning av kärnteknologi. Överenskommelsen innebär att de internationella sanktionerna mot Iran lättat.
Men detta avtal ligger Zarif i fatet. ”Hökarna” inom den iranska maktapparaten, där prästerskapet och militären är två starka faktorer, tycker att utrikesministern varit för eftergiven mot västländerna. Ett tecken på att Mohammad Javad Zarif hamnat i onåd syntes i måndags, då han inte blev inbjuden till ett möte i Teheran med den syriske presidenten Bashar al-Assad.

Däremot var generalen Qassem Soleimani på plats, mångårig och legendomsusad ledare för revolutionsgardets elitstyrka Quds. Många bedömare menar att Zarifs vacklande ställning – och presidentens försök att stötta honom – är en del i en maktkamp mellan en västtillvänd fraktion och mer hårdföra USA- och Israelmotståndare. Det är ingen tillfällighet att Zarif annonserade sin avgång på Instagram, där han har 655 000 följare, trots att sociala medier betraktas som halvillegalt av Irans lagstiftare.

Erik Ohlsson

" Nationalismen flödar efter konfliktens upptrappning

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

Analys
När Indien flygbombade mål i Pakistan innebar det en dramatisk upptrappning av konflikten mellan de två kärnvapenmakterna. Attacken ser ut att ha gett Indiens premiärminister Narendra Modi en rivstart i valrörelsen.

Indiska stridsplan flög på tisdagsmorgonen över pakistanskt territorium för första gången sedan 1971. Då var ärkefienderna i krig med varandra för tredje gången. Nu finns det en oro att den farliga situationen kan övergå i ett fjärde krig. Både Indien och Pakistan har stora kärnvapenarsenaler.
Flygbombningen var en hämnd för terrorattentatet i den indiska delen i Kashmir för snart två veckor sedan, där 46 rekryter dödades. Versionerna om vad som hände i Balakot i den pakistanska delen av Kashmir går i sär. Enligt Indien bombades en träningsanläggning för militanta islamister och mer än 300 personer dog. Pakistan säger att stridsplanen jagades bort och att inga människor kom till skada vid bombningen.
Nationalismen flödar i medier i båda länderna. Indiska tidningar hyllar ett ”fast och beslutsamt agerande i en nödvändig aktion för att stoppa terrorism”. I Pakistan hedras den egna militären som var ”beredd när det indiska angreppet kom och jagade bort förövarna”. I Indien beskrivs attacken som en styrkeuppvisning, i Pakistan som feghet. Ordväxlingarna och hoten lär fortsätta, men frågan är hur Pakistan kommer att svara på flygräden. Flera bedömare tror att det kan bli ett

nytt terrorattentat i den indiska delen av Kashmir. Banden mellan Pakistan och floran av militanta grupper som opererar i området är starkare än vad regeringen och säkerhetstjänsten i Islamabad medger.
BBC rapporterar att befolkningen på den indiska sidan har sett stora militära förflyttningar de senaste tre dagarna. Indien anses ha mer än en halv miljon soldater i Kashmir. En enad omvärld manade på tisdagen till återhållsamhet.
Både Indien och den islamiska republiken Pakistan gör anspråk på det delade Kashmir, som har en muslimsk befolkningsmajoritet.
Konflikten inleddes när delningen av Indien var ett faktum i samband med självständigheten från Storbritannien 1947.
Sedan 1989 har ett antal islamistiska grupper stridit mot Indien och gjort räder över stilleståndslinjen. De vill se ett enat Kashmir som en del av Pakistan eller som ett oberoende land. Konflikten har skördat tiotusentals liv.
Flera försök har gjorts genom åren för att lösa Kashmirfrågan, men i båda länderna har framför allt militären ett intresse av att konflikten består. I Pakistan är militären den i särklass starkaste maktfaktorn.
I Indien ser den hindunationalistiska premiärministern Narendra Modi ut att ha fått en strålande start i valrörelsen inför parlamentsvalet i april. Enligt Sydasienkännaren Sten Widmalm kan Modi kortsiktigt göra stora politiska vinster genom militära aktioner inne i Pakistan. På tisdagen möttes han av jubel när han sa ”jag står för den entusiasm och energi ni känner, i dag bugar vi för våra hjältar”.
Under Narendra Modis fem år vid makten har relationen till Pakistan försämrats. Samtidigt har spänningarna ökat mellan hinduer och den muslimska minoriteten i Indien.
Om konflikten mellan Indien och Pakistan trappas upp kan ytterligare två kärnvapenmakter dras in. Pakistan har nära band med Kina, som också kontrollerar en liten del av Kashmir. Indiens närmsta allierade är USA.
Det innebär att det nya kalla kriget skär rakt genom det natursköna Kashmir.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se "

"Fakta. Kashmir
Kashmir delades mellan Indien och Pakistan 1948, efter det första kriget mellan länderna. Kashmir har en muslimsk - befolkningsmajoritet, men styrdes av en hinduisk maharadja fram till självständigheten från Storbritannien.
Indien och Pakistan har utkämpat tre krig. Länderna har varit nära ett fjärde krig om Kashmir vid flera tillfällen, senast 2001–2002 då mer än en miljon soldater fanns utplacerade längs stilleståndslinjen. "

" Högt uppsatt kardinal döms för sexualbrott

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

Australien. George Pell, Australiens högst uppsatta katolik och före detta sexbrott mot två minderåriga pojkar i mitten av 1990-talet.

Redan i december fann juryn George Pell skyldig till sexövergrepp mot två trettonåriga pojkar i St Patricks katedral i Melbourne 1996 men först på tisdagen blev domen offentlig. Han döms för ett fall av samlag med minderårig och fyra fall av ”oanständiga handlingar” med, eller i närvaro av, barn under 16 år.
Straffet för Pell bestäms nästa vecka.

Tina Zenou "

"FN har nått fram till stort matlager

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

Jemen. FN-personal har lyckats nå fram till ett stort livsmedelslager som under en tid inte gått att nå på grund av strider och truppansamlingar nära hamnstaden al-Hudaydah (Hodeida) i Jemen. I lagret beräknas det finnas 51 000 ton spannmål som är tillräckligt för att föda 3,7 miljoner av landets invånare i en månad, enligt FN:s livsmedelsprogram WFP.

TT-AFP-Reuters "

" Målsäganden skulle skyddas – nu är namnen inte längre hemligstämplade

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

För att skydda vittnen och målsägande i Lundinfallet, hemligstämplades deras namn. Åklagarens beslut överklagades av Lundin Petroleum – som får rätt. Sekretessförbehållet har nu hävts.

I augusti avslöjade Dagens Nyheter uppgifter om att vittnen i utredningen som pågår mot det svenska oljebolaget Lundin Petroleum, har trakasserats av personer som sagt sig arbeta för oljebolaget. Flera personer i Sydsudan och dess grannländer har enligt källor till DN erbjudits pengar och möjlighet till skolgång för sina barn, mot att de skulle ta tillbaka sina vittnesmål. Vittnen har även blivit förföljda, hotade och utsatta för våld, uppger källorna. I december kom besked om att en ny förundersökning startats, parallellt med den utredning som pågår sedan 2010 om folkrättsbrott i dåvarande Sudan kring millennieskiftet. Där är bolagets ordförande Ian Lundin och vd Alex Schneiter misstänkta för medhjälp till grovt folkrättsbrott.
ANNONS:

Oljebolaget bekräftade för två veckor sedan att Schneiter och Lundin nu även delgivits misstanke om anstiftan till övergrepp i rättssak.
I november hölls ett slutförhör med Ian Lundin och Alex Schneiter. De misstänkta och deras försvarare anmodades att skriva på en sekretesshandling med förbehållet att de inte fick diskutera eller sprida namnen på de 46 målsägande personerna i målet. Anledningen till sekretessen ska ha varit att skydda målsägandena och vittnena från hot. Faran kunde enligt åklagaren komma från en utländsk stat, myndighet eller organisation.
När polisen senare budade över den färdiga förundersökningen till Lundins kontor i centrala Stockholm den 13 november fanns den sekretessbelagda namnlistan med – utan att namnen var maskade. Att namnen av misstag spridits är en av anledningarna till att en domare vid Stockholms tingsrätt under tisdagen beslutade att häva sekretessförbehållet.
Totalt sex jurister jobbar med försvaret av de misstänka Ian Lundin och Alex Schneiter. Advokat Thomas Olsson företräder Ian Lundin och säger till DN om dagens beslut:
– Det är ett bra beslut. Det är en förutsättning för att det ska finnas en rimlig balans mellan åklagarnas och försvararnas möjligheter att förbereda det här målet på ett bra sätt.
Vad har ni varit förhindrade att göra, med anledning av förbehållet?
– Vi har inte kunnat närmare granska de uppgifter – påståenden och anklagelser – som vissa personer har kommit med. Vi har till exempel inte kunnat konfrontera människor som pekats ut av vissa förhörspersoner, med de uppgifter som lämnats beträffande vissa företeelser som direkt eller indirekt skulle kunna ha med oljeverksamheten att göra.
Enligt Thomas Olsson har det primära problemet inte varit att försvaret inte kunnat kontakta målsägandena.
– Det har inte funnits någon ambition att prata med de här personerna i nuläget. Vi har fram till det att vi delgavs förundersökningsprotokollet inte känt till vilka de här personerna är.
Bedömningen om att lägga sekretessförbehåll gjordes, enligt uppgift till DN, för att skydda målsäganden och vittnen som alltså ska vara utsatta för hot och förföljelser.
– Åklagaren har aldrig redovisat de omständigheter som man lägger till grund för det, mer än i allmänna termer. Det har i vart fall inte

funnits någon anledning att ta ett sådant här beslut i relation till de misstänkta och i relation till försvaret, säger Thomas Olsson.
Vad säger du om att det nu pågår två parallella förundersökningar, i och med den nya som handlar om anstiftan till övergrepp i rättssak?
– Det är olyckligt eftersom det tar tid och fokus från den stora utredningen och arbetet med att förbereda försvaret kring den delen. Det har hållits förhör med min klient, och i det förhöret delgavs han en misstanke som var väldigt vag och otydlig. Det gick inte att utläsa när, hur, var, i relation till vem eller vad klienten skulle ha gjort, som skulle vara någon form av anstiftan. Det gick inte heller att utläsa vilka personer som skulle ha utsatts för en sådan här påverkan. Det var väldigt otydliga anklagelser som i den formen mer eller mindre saknade substans.
– Det finns ingenting i vårt interna arbete som i över huvud taget indikerar att något liknande skulle ha inträffat så ur vårat perspektiv är de här anklagelserna fullständigt grundlösa.
Thomas Ahlstrand, vice chefsåklagare vid Internationella åklagarkammaren i Göteborg som leder förundersökningen om övergrepp i rättssak, framhåller att beslutet om att häva sekretessförbehållet gällande namnen på målsägandena inte handlar om hans förundersökning.
– Jag kan bara konstatera att det här inte är mitt ärende. Jag hoppas, när det gäller mitt ärende, att det inte ska hända mer än det som redan skett och jag hoppas att det här inte får motsatt verkan. Jag vill att det inte ska ske någon påverkan på vittnen.
DN har sökt åklagare Henrik Attorps som leder förundersökningen om om misstänkt medhjälp till grovt folkrättsbrott mot Lundin Petroleum.

Lisa Röstlund
lisa.rostlund@dn.se "

" 102 miljoner på spel för Boliden efter gruvaffären i Chile på 80-talet

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

Frågan om hur mycket arsenik man kan ha i kroppen innan det ska anses farligt har varit central i rättegången mot Boliden Mineral. Företaget är stämt på 102 miljoner kronor och i dag, onsdag, börjar sista dagen i hovrätten.

Umeå.
Boliden betalade 1984 det chilenska gruvföretaget Promel i staden Arica för att ta emot gruvavfall från Skellefteå. Avfallet innehöll höga halter av ämnen som kvicksilver, bly och arsenik som skulle utvinnas. Men det blev ingen upparbetning, i stället blev folk svårt sjuka och många dog.
796 chilenare som bodde nära upplaget har organiserade sig i Arica Victims, pekat ut Boliden som ansvarigt och drivit tvisten. Nu avslutas rättegången.
– Boliden visse att det krävdes ett smältverk för att utvinna arseniken och de visste att det chilenska bolaget inte hade ett. Redan där går det snett, säger Göran Starkebo, företrädare för den chilenska sidan.
Boliden, å andra sidan, hävdar att det saknas samband mellan deras slam och skadorna. Dessutom betonar man att alla nödvändiga tillstånd fanns.
– Det finns inget vårdslöst agerande från Bolidens sida i affären, säger Robin Oldenstam, Bolidens advokat.
Närmare 40 dagar i tingsrätt och hovrätt har visat att det finns två versioner av allt kring affären.

De strider om det överhuvudtaget är Bolidens gamla rester som orsakat skadorna på de 796 chilenarna. Det fanns andra avfallshögar på området. De är faktiskt inte ens överens om att det finns en skada. Arsenik i urin är målets röda tråd men det finns inte två utan fyra måttstockar.
Det är 796 Aricabor som har uppmätt minst 30 mikrogram arsenik per liter i urinet som stämt Boliden.
Men Boliden har kallat ett expertvittne som säger att 100 mikrogram är den nivå som man ska förhålla sig till. Chilenska HD har slagit fast att allt över 19 är skadligt medan Chiles motsvarighet till Naturvårdsverket anammar 25.
När Arica Victims förlorade i Skellefteå tingsrätten ansåg rätten att man skulle utgå från chilenska lagar och praxis. Men i stället för att använda 19 mikrogram per liter, som alltså Chiles HD fastslog som skada, drogs gränsen vid 100. Bara ett fåtal Aricabor hade så höga nivåer.
– Tingsrätten har dragit en märklig slutsats när den bara delvis tillämpar den chilenska HD-domen. Det här är själva nyckelpusselbiten i målet, säger Johan Öberg, advokat för Arica Victims.

Anders Boström
riksnatverket@dn.se "

" Stockholm sjätte rikast i EU – London överlägsen etta

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

Det snart EU-lämnande London är fortsatt överlägset rikast i EU. Stockholm är på sjätte plats.

I Eurostats senaste sammanställning av regional BNP per capita för 2017 konstateras att tre fjärdedelar av EU:s medborgare lever i områden där den regionala BNP:n ligger över genomsnittet.
Allra rikast är som vanligt Londons innerstad och framför allt den västra delen med en BNP per capita på 209 900 euro, jämfört med ett snitt på 30 000 i hela EU.
Närmast efter London följer Luxemburg, södra Irland, Köpenhamn och Brysselregionen. Stockholm delar sjätte plats med tyska Hamburg.
Fattigast är det i Bulgarien, som ståtar med de fem fattigaste regionerna. I nordvästra Bulgarien är BNP per capita endast 4 600 euro, 15 procent av snittet i EU. Eurostat räknar samtidigt även i köpkraftsstandard (PPS) för att kunna ta hänsyn till nationella prisskillnader. På den listan faller Stockholm till 13:e plats, delat med Köpenhamn.
Även PPS-listan toppas klart av Londons innerstad före Luxemburg och södra Irland. I botten ansluter sig å andra sidan franska Mayotte i Indiska oceanen till de bulgariska fattigregionerna.
Samtliga åtta regioner som Sverige är uppdelat i ligger klart över snittet när det gäller BNP per capita. I köpkraftsstandard ligger sju av åtta över snittet, medan Norra Mellansverige landar strax under.

TT "

" Johan Hilton: Om detta är framtidens - makthavare har vi ingenting att frukta

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

Det är skrämmande att se det småskurna hånet och föraktet mot unga idealister som Greta Thunberg och de Parklandelever som engagerat sig för skärpta vapenlagar. Men hoppet som deras intelligenta entusiasm väcker är större.

En gång i tiden kunde vi inte få nog av barn som sade ifrån. Det var inte jättelänge sedan. Vi som växte upp under tidigt 80-tal tvångsmatades i princip med pedagogiska böcker om barn som gör uppror. ”Fredsboken”, till exempel, där en brådmogen unge fixar världsfred genom att få supermakterna att rusta ned.
Det är en genre som på ett par decenniers avstånd kan te sig outhärdligt beskäftig. Ändå har den två förlåtande drag: den framåtblickande idealismen och tilltron till barns förmåga att delta i det demokratiska samtalet.
Som jag minns det möttes böckernas unga rebeller alltid av förståelse från makthavarna i vuxenvärlden, en vilja till samtal. Jag kan till exempel inte minnas att någon enda vuxen kallade barnen för ”vänsterblivna”, ”syltryggar” eller ”godhetsknarkare”. Eller hotade dem.
Huruvida det beror på att internet inte fanns då eller att böckerna bara var sagor låter jag vara osagt. Men i dag räcker det med att följa vilken Greta Thunberg-tråd som helst på sociala medier för att få en skymt av vuxenvärldens gyttjigare sidor. Självfallet är vi en överväldigande majoritet som stödjer både henne och hennes klimataktivism – bland rösterna finns ändå fascinerande många som bara inte kan låta bli att hånflina, förolämpa och göra ned i skydd av ansiktslösa konton.
Detta tjafsiga och småskurna förakt mot unga aktivister dyker upp också i Dave Cullens reportage ”Parkland”. Det är en alldeles nyutkommen bok som följer några av eleverna på Marjory Stoneman Douglas High School i efterbörden av masskjutningen på Florida-skolan i februari 2018. Och i synnerhet deras politiska kamp.
Redan samma dag som skolskjutningen sker – 17 personer mördas – inleder ett par av eleverna ett kampanjarbete för skärpta vapenlagar. Det utmynnar i mars 2018 i massmanifestationen March for our lives samt en gräsrotsrörelse mot vapenvåld.
De politiska framgångarna får omgående rätt otäcka konsekvenser. Stoneman Douglas-ungdomarna – somliga av dem bara 16 år – drabbas i princip omedelbart av alt-rightrörelsens mobiliserade nätkrafter och dess främsta politiska verktyg: trakasserier, hat och hot. I det upphetsade läget tvingas rörelsens huvudkontor till och med under jorden.
Men i takt med att samtalstonen hårdnar faller även etablerade mediekändisar för frestelsen att hugga mot ungdomarna. Som Fox news-ankaret Laura Ingraham. I ett sällsynt vidrigt inslag i sitt tv-program hånar hon öppet den 17-årige David Hogg för att han fått avslag från de fyra högskolor han ansökt till. Om det hade hänt mig när jag var i Hoggs ålder är det inte helt säkert att jag hade vågat uttala mig offentligt igen.
Det intressanta med ”Parkland” är dock att den efter hand antar skepnaden av just de framtidsoptimistiska berättelser om motstånd som vi 70-talister matades med. Inte minst i hur rörelsen, hur hårt den än attackeras, ständigt befinner sig steget före sina belackare och på så sätt ritar om kartan för modern opinionsbildning. Visst är aktivisterna påverkade av hatet som riktas mot dem – men de befinner sig i framkant också när det gäller strategier för att bemöta det.

Kalla det ungdomlig intelligens – ett av kapitlen i Dave Cullens bok är en ren uppvisning i hur morgondagens halvdigitaliserade och extremt pr-medvetna folkrörelser kommer att triumfera. De kreativa Parklandungdomarna lagar helt enkelt efter läge, tillsätter arbetsgrupper för mem-tillverkning, utfärdar riktlinjer för samtalston och talepunkter, skapar författargrupper som gör nätsatir över hatet… Hela boken får mig bitvis att känna mig … hopplöst vuxen och gammal, liksom vilse i den moderna tidens politiska opinionslandskap. Och samtidigt full av beundran över entusiasmen och fantasin hos barnen från Parkland. Om det här är framtidens makthavare har vi som bekymrar oss över polariseringen inget att frukta – demokratins kreativa krafter kommer att övervinna den. Världsfred? Tja, allt tycks plötsligt möjligt.

Johan Hilton
johan.hilton@dn.se "

"Sara Danius lämnar sin stol – får avgångsvederlag och en ursäkt

DN ONSDAG 27 FEBRUARI 2019

Sara Danius lämnar Svenska Akademien efter en uppgörelse i miljonklassen. Danius uppger att hon erbjudit sig att återgå som ständig sekreterare – men fått nej. ”Det har aldrig inkommit något sådant erbjudande till Akademien”, skriver ständige sekreteraren Anders Olsson till DN.

Sara Danius uppger i en intervju med TT att uppgörelsen med Svenska Akademien innebär att hon får 21 månadslöner räknat från april förra året. Enligt DN:s uppgifter var hennes månadslön som sekreterare drygt 100 000 kronor i månaden: totalsumman skulle därmed bli över 2,1 miljoner kronor.
– Det är en acceptabel överenskommelse, säger Sara Danius i intervjun med TT.
Hon lämnade som ständig sekreterare förra våren och har sedan dess inte deltagit i Akademiens arbete. Hon utträder nu formellt, kort efter att hon öppnat för en återkomst.
”För ett par dagar sedan erbjöd jag mig att återvända till Akademien för att erbjuda mina tjänster på sekreterarstolen, ett uppdrag som Akademien avbröt plötsligt och i förtid. Den nuvarande sekreteraren slutar till sommaren av åldersskäl. Det blev nej tack. Jag beslöt mig då för att lämna Akademien även som passiv ledamot”, skriver Danius i ett uttalande.
– Jag tror att det hade varit en stor vinst för Akademiens del om de hade tagit tillbaka mig som ständig sekreterare. Men de hade förmodligen andra planer och det är bara att respektera det. Jag går

vidare i mitt liv och det är inget dåligt beslut det heller, säger Sara Danius till TT.
Men den nuvarande ständige sekreteraren, Anders Olsson, skriver i ett mejl till DN att Sara Danius uppgifter inte stämmer:
”Det har aldrig inkommit något sådant erbjudande till Akademien, och det har heller aldrig funnits något intresse att hon återvänder som sekreterare. Det är allt jag kan säga”, skriver Anders Olsson.
Hon tar i sitt uttalande även upp det faktum att antalet kvinnliga - ledamöter ökade under hennes tid på institutionens högsta post.
”Förvisso var det inte min förtjänst, utan hela Akademiens, men jag kände glädje över att ledamöterna hade förstått vikten av denna utveckling. Inte långt efter det att jag tvingades lämna min befattning sjönk antalet kvinnliga ledamöter till en (1). Må detta aldrig upprepas. Må Akademien också förstå att mångfald på alla vis, inte bara när det gäller förhållandet mellan män och kvinnor, är en god, ja, till och med nödvändig sak i en värld som vår”, skriver Sara Danius.
Beskedet att hon lämnar sin stol bekräftades på tisdagen av Svenska Akademien. Institutionen uppger att en överenskommelse ”som båda parter finner rimlig” träffats, utan att redovisa detaljer.
– Vi har kommit till en uppgörelse. Det är väldigt skönt att vi har kommit så här långt att vi har kunnat göra upp i godo, säger ständige sekreteraren Anders Olsson till TT.
Advokat Anders Elmér, som företrätt Sara Danius i förhandlingarna, beskriver för DN diskussionerna som långdragna. En orsak är enligt Elmér att det inte funnits tidigare riktlinjer eller praxis att förhålla sig till. Han förklarar uppgörelsen:
– För det första en uppsägningstid, med lön och pensionsavsättningar, som löper för själva anställningen, från april förra året till april i år. Den är avtalad fram och utöver det har hon fått ett avgångsvederlag på nio månader, säger Anders Elmér.
Hon får också en ursäkt från Akademien, är det något Danius begärt?
– Man kan fundera på etiketten ”begärt”. Det var en fråga som kom upp under förhandlingarna och parterna var överens att det skulle lösas på det sättet, att Akademien gjorde ett uttalande.
Som institutionens då högst ansvariga blev Sara Danius den som fick hantera konflikten mellan ledamöterna efter DN:s granskning av kulturprofilen Jean-Claude Arnault, som publicerades i november 2017. Konflikten eskalerade dock och den 12 april förra året lämnade Sara Danius posten som ständig sekreterare i Akademien. En majoritet av de då aktiva ledamöterna hade då uppmanat henne att avgå.
”De mått och steg jag föreslog beträffande Jean-Claude Arnault och för att modernisera Akademiens eget regelverk, och som då avvisades av Akademiens majoritet, har sedan dess i stora delar förverkligats. Ironin är påtaglig och priset för Akademiens del har varit högt. Jag beklagar det, samtidigt som det är glädjande att församlingen sent om sider är på rätt väg”, skriver Sara Danius.
I uttalandet från Svenska Akademien ber man om ursäkt:
”Svenska Akademien har bedömt att det funnits sakliga skäl att avsluta Sara Danius sekreterarskap i förtid. Detta har lett till affektladdad polemik och sammanblandning av olika frågor. Svenska Akademien ber Sara Danius om ursäkt för sin del i detta”, skriver institutionen.
Sara Danius, som är professor i litteraturvetenskap, valdes in i Svenska Akademien 2013. Två år senare blev hon den första kvinna på posten som ständig sekreterare. I intervjun med TT säger Anders Olsson att han är medveten om att Sara Danius slutgiltiga avgång också skulle kunna tolkas som ”patriarkatets seger över en stark kvinna”.
– Men jag vänder mig mot den bilden. Det är också en konflikt som har funnits mellan kvinnor, det är andra mönster som har varit av-görande här. Och vi är i färd med att välja in fler kvinnor i Akademien, det är vår vilja och det kommer vi att visa, säger Anders Olsson till TT.
Sara Danius har också, i och med uppdraget som ständig sekreterare, de senaste åren haft en plats i Nobelstiftelsens styrelse. Ordförande

Carl-Henrik Heldin uppger på tisdagen för DN att hennes mandat sträcker sig fram till april i år och att Danius ”om hon själv vill” kan vara kvar till dess.

Kristofer Ahlström
kristofer.ahlstrom@dn.se
Hugo Lindkvist
hugo.lindkvist@dn.se"

"Sara Danius.
Valdes in i Svenska Akademien 2013. 2015 blev hon Akademiens första kvinnliga ständiga sekreterare.
Under de första månaderna 2018 eskalerade krisen i Svenska Akademien efter DN:s avslöjande om Kulturprofilen Jean-Claude Arnault. Den 6 april lämnade tre ledamöter arbetet i Akademien.
Ledamoten Horace Engdahl gick den 10 april förra året till angrepp i Expressen att Sara Danius är ”den av alla sekreterare sedan 1786 som har lyckats sämst med sin uppgift”.
Efter ett möte den 12 april lämnade Sara Danius arbetet i Svenska Akademien med omedelbar verkan.
Danius fick ett massivt folkligt stöd som kulminerade i en knytblusaktion den 16 april.
Den 18 augusti Sommarpratade Sara Danius i P1 och riktade svidande kritik mot Horace Engdahl. "

"<u>När ledarna verkar galna minskar (kanske) risken för krig</u>

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

På måndagen genomförde indiskt stridsflyg ett bombanfall i Pakistan. Målet var ett träningsläger som tillhör terrororganisationen Jaish-e-Mohammad. Det handlade om en vedergällning för ett attentat tidigare i månaden och om ett försök att hindra gruppen från nya attacker. Nu är frågan om Pakistan ger igen – och om Indien i så fall slår till på nytt: Kommer konflikten att eskalera, väntar till och med ett storkrig mellan de två kärnvapenmakterna?

Inte om man ska tro MIT-professorn Vipin Narang, som är specialist på konflikten mellan Indien och Pakistan.
Skälet till det är inte att båda länderna har kärnvapen och att det i sig skulle avskräcka New Delhi och Islamabad från att ge sig in i en upptrappning som skulle riskera att förvandlas till en dödsdans. I stället handlar det om Pakistans *nuclear posture* – de specifika riktlinjer som styr när och hur landet kan tänka sig att använda sina atombomber.
De flesta länder med kärnvapen lovar att endast använda dem ifall någon annan tar till sina först. Inte Pakistan. Visar sig Indiens konventionella styrkor vara tillräckligt slagkraftiga är Islamabad berett att plocka fram arsenalens tyngsta tillhygge.
Och för att göra hotet trovärdigt är det inte civila politiker som har sista ordet. Militären bestämmer när missilramperna rullas ut. I en krigssituation kan det avgörande beslutet delegeras långt ner i hierarkin.
När fler än en stat har kärnvapen är det sällan rationellt att använda sina. Då är det också svårt att ha dem i avskräckande syfte om man inte framstår som en aning oberäknelig, helst lite galen, som bland annat den Nobelprisade ekonomen Thomas Schilling slagit fast.
Det lyckas Pakistan med, genom att hota med att använda bomben först och signalera att det är lite oklart vem det egentligen är som har fingret på knappen.
Pakistanierna är dock knappast de enda som lyckats bemästra förmågan att framstå som inte helt tillförlitliga. Faktum är att grenens mästare nog hittas i den nordkoreanska härskarfamiljen, vars nuvarande överhuvud Kim Jong-Un alltså befinner sig i Hanoi för att diskutera sina kärnvapen med president Donald Trump.
För nordkoreanerna kompliceras situationen ytterligare av att man inte bara vill ha sina bomber för att avskräcka amerikanerna från att göra något. Pyongyang vill helst få Washington att ändra sitt beteende – lätta på sanktionerna och flytta sitt kärnvapenparaply från Seoul. Att man skulle ge sig ut på ett självmordsuppdrag för att åstadkomma det är svårt att framställa som trovärdigt, om man inte verkar vara just lite galen.
Genom eldfängda hot mot omvärlden och rapporter om ett apart hovliv i Pyongyang har man dock lyckats framställa ledarskapet som mer än något labilt. Kim Jong-Uns företrädare, Kim Jong-Il, kultiverade en image som ”neddrogad porrknutte”, för att använda Göran Perssons ord. Sonen är en illustration så god som någon av att äpplet inte faller långt från trädet.
Att Nordkoreas dåvarande käre ledare ändå hade mer självkontroll än bilden antydde, konstaterade den dåvarande svenske statsministern efter att ha träffat Kim Jong-Il 2001. Liksom för den nuvarande tyrannen var det rationellt för honom att framställa sig som motsatsen.
Just svårigheten att utnyttja sina atombomber, utan att faktiskt göra det, är för övrigt ett problem som Donald Trump delar med sin middagspartner i Hanoi. Den amerikanske presidenten måste alltså få det att framstå som trovärdigt att om Kim Jong-Un inte gör sig av med sina kärnvapen så kan USA använda sina mot honom. Han verkar också ha dragit slutsatsen att han måste utstråla precis lika mycket galenskap som den nordkoreanske ledaren. Året innan deras första möte i Singapore verkade det stundtals som att precis alla alternativ låg på bordet när presidenten skulle handskas med ”den lille raketmannen”.
Nu verkar Trump och Kim i alla fall ha funnit varandra. Och även om vi inte ska hoppas för mycket på mötet i Hanoi, kanske storkrig blir mindre sannolikt när ledarna verkar galna nog att använda sina kärnvapen?
Den som lever får se.

Martin Liby Troein martin.liby-troein@dn.se "

"En av världens rikaste. Ryske oligarken pekas ut – ska ha tvättat miljarder kronor

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

Iskander Makhmudov är en av världens rikaste män med en förmögenhet på motsvarande drygt 60 miljarder kronor. Nu pekas han ut i SVT:s granskning för att ha slussat miljarder kronor genom Swedbank. Han har tidigare varit misstänkt för inblandning i penningtvätt men friats och är omskriven för kopplingar till ett av Rysslands äldsta kriminella nätverk.

Iskander Makhmudov föddes i Uzbekistan i dåvarande Sovjetunionen 1963. Han inledde sin karriär som tolk åt en grupp sovjetiska militärer i Libyen och Irak under tidigt 1980-tal. I dag äger han ett av Rysslands största gruvbolag, Ural mining and metallurgical company, UGMK, med bas i Jekaterinburg vid Uralbergen.
Gruvbolaget producerar koppar, guld och kol och är majoritetsägare i över 300 ryska bolag. Ett av hans bolag säljer kol till svenska kunder, bland annat Värtaverket, enligt SVT.
Iskander Makhmudov var en av de ryska oligarker som var med och finansierade OS i Sotji 2014. Enligt tidningen Forbes spenderade han uppemot en miljard på att bygga den olympiska skridskoarenan som sedan skänktes till ryska staten. OS i Sotji var ett av Vladimir Putins största prestigeprojekt och rika ryska affärsmän gick in och stöttade projektet.
I februari 2018 fick han medaljen ”Fäderneslandets förtjänstorden” av Vladimir Putin. Åsikterna om hur nära Iskander Makhmudov står den ryske presidenten går dock isär.
Enligt SVT Nyheters och ”Uppdrag gransknings” kartläggning, utifrån läckta interna dokument, har ett nätverk med bolag som är kopplade till Iskander Makhmudov omsatt 15 miljarder kronor på konton i Swedbank. Det rör sig enligt SVT om ett 20-tal konton som alla visar tydliga varningssignaler på misstänkt penningtvätt. En rad bolag företräds av målvakter i skatteparadisen Brittiska Jungfruöarna och Belize, i flera falls finns ingen synlig verksamhet i bolagen.
Iskander Makhmudov bor i Moskva men vistas ofta i Frankrike och vid Rivieran, just nu ligger hans 73 meter långa lyxyacht ”Predator” i en hamn strax utanför Marseille.
En av hans tidigare affärspartner är en annan rysk oligark, Oleg Deripaska, som i Sverige är mest känd för att han äger en stor del av Kubikenborg Aluminium i Sundsvall. Hela fabrikens existens hotades under en tid när Oleg Deripaska hamnade på amerikanska sanktionslistor för sina nära kopplingar till den ryske presidenten Vladimir Putin.
För tio år sedan misstänktes Oleg Deripaska tillsammans med Iskander Makhmudov av spansk polis för inblandning i omfattande penningtvätt. Fallet var omskrivet både i ryska och europeiska medier. Utredningen pågick under flera år och inleddes efter ett tillslag mot den ökände ryske gangsterledaren Gennady Petrov. Under husrannsakan hittade polisen dokument som visade att gangsterledaren använt ett bolag, Vera Metallurgica, för penningtvätt. Bolaget var registrerat i Alicante men ägdes av gruvbolaget UGMK.
Enligt spanska utredare var det Iskander Makhmudov och Oleg Deripaska som då ägde gruvkoncernen och var ansvariga för penningtvätten.
Misstanken var att det ökända Izmalovskij-gänget från Moskva, ett av Rysslands äldsta kriminella nätverk, använde bolaget för att tvätta pengar under loppet av flera år.

Efter år av utredningsarbete förde spansk polis över hela fallet till ryska myndigheter i december 2011.
Både Oleg Deripaska och Iskander Makhmudov har förnekat anklagelserna och utredningen mot dem lades senare ned av ryska inrikesministeriet.
SVT har talat med den spanska korruptionsåklagren José Grinda González som ledde utredningen. Han är i dag mycket kritisk till att Swedbank tillåtit oligarken att använda banken.
– Banken har ett enormt problem som släppt in den här typen av affärsmän. De måste göra rent i hela huset nu, säger José Grinda González till SVT.
Iskander Makhmudov är också en av huvudfigurerna i en växande skandal kring den franske presidenten Emmanuel Macron.
Presidentens tidigare livvakt och säkerhetsrådgivare Alexandre Benalla, som först avslöjades med att ha misshandlat två demonstranter, misstänks nu också för att ha haft dolda affärskontakter med Iskander Makhmudov.
Samtidigt som han arbetade åt den franske presidenten var Benalla inblandad i förhandlingar om ett kontrakt att förse Iskander Makhumdov med säkerhetstjänster och livvaktsskydd.
Avslöjandena om de hemliga kontakterna med den ryske oligarken har satt ytterligare press på Emmanuel Macron.

Mattias Carlsson
mattias.carlsson@dn.se "

"Säpo grep den misstänkte spionen inne på krogen

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

Säkerhetspolisen slog till mitt under en middag mellan den ryske underrättelseofficeren och den man som nu är anhållen misstänkt för att vara rysk spion. – Fem, sex storväxta killar stormade in genom dörren och ställde sig runt ett bord där två personer satt och åt, säger ett ögonvittne till DN.

DN kan visa unika bilder från gripandet på en restaurang på Kungsgatan i Stockholm.
Det var klockan 19.06 i tisdags kväll som en person anhölls misstänkt för olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige. Säkerhetspolisen bedriver förundersökningen, som leds av en åklagare vid Riksenheten för säkerhetsmål.
Enligt Säkerhetspolisen greps mannen under ett möte med en rysk underrättelseofficerare som varit aktiv i Sverige under diplomatiskt täckmantel från ryska ambassaden.
Gripandet kom efter en längre tids spaningsarbete från Säkerhetspolisen.
DN har en film från gripandet som skedde på en restaurang och nattklubb på Kungsgatan i centrala Stockholm.
Enligt DN:s vittne, som befann sig på restaurangen när polisen slog till, satt de två männen till bords för sig själva. En av de två hade ”östeuropeiskt utseende” och satt med ett anteckningsblock framme under middagen, enligt vittnet.
– Stället var knappt halvfullt. Vid 19-tiden stormade fem, sex storväxta killar in genom dörren och ställde sig runt ett bord där två personer satt

och åt. Det såg ut som att de just hade ätit klart och var på väg att gå, berättar vittnet.
Enligt Säkerhetspolisen arbetar den anhållne mannen inom ”svensk högteknologisk industri” och har tillgång till uppgifter som Säpo vet är av intresse för främmande makts underrättelseverksamhet.
– Jag kan bara säga att det är en man, mer än så går vi inte in på kring den här personen. Det är för tidigt i utredningen, säger Daniel Stenling, enhetschef för kontraspionage vid Säkerhetspolisen.
Enligt DN:s vittne såg det ut som de båda männen kände varandra väl. Den som greps var välklädd med mörk kavaj.
– De två personerna leddes in i bakre delen av restaurangen, vid toaletterna. Där var de nog cirka en halvtimme. Samtidigt tittade polis igenom de prylar som hade lämnats vid bordet, bland annat en väska, enligt vittnet.
Efter en halvtimme lämnade ”östeuropéen” restaurangen i full fart, enligt DN:s vittne.
– Han såg mycket besvärad och nervös ut.
Det var den ryska underrättelseofficeren som arbetat under diplomatisk täckmantel i Sverige. Han släpptes med hänvisning till diplomatisk immunitet, enligt Säpo. Utrikesdepartementet uppger att de i nuläget inte vill kommentera eventuella diplomatiska åtgärder med anledning av gripandet. Enligt tidningen Expressen lämnade mannen landet under onsdagen.
Förundersökningen leds av kammaråklagare Mats Ljungqvist vid riksenheten för säkerhetsmål. Den misstänktes advokat Anna Björklund, vill inte kommentera sin klients inställning till misstankarna eller om hon träffat klienten.
– Jag kan inget säga eftersom jag har fått yppandeförbud, det jag kan säga är att jag vidtagit sedvanligt advokatarbete, säger hon.
Enligt Säpo beräknas en tredjedel av de ackrediterade ryska diplomaterna i Sverige i själva verket vara underrättelseofficerare. Ryssland har för närvarande 33 diplomater ackrediterade och ett tiotal av dem skulle, om Säpo har rätt, ägna sig åt spionage.
De ryska underrättelseofficerarna i Sverige arbetar för antingen den militära underrättelsetjänsten GRU eller den civila motsvarigheten SVR.
SVR är den ryska federationens yttre, civila, underrättelsetjänst (verksamheten ingick tidigare i KGB). SVR arbetar bland annat med teknisk och vetenskaplig underrättelsetjänst.
Trots modernt cyberspionage och it-angrepp har traditionellt spionage hela tiden, även efter det kalla krigets slut, pågått i Sverige. Det innefattar även underrättelseofficerare som kartlägger vilka som kan värvas som agenter, enligt Säpo.

Mikael Holmström
mikael.holmstrom@dn.se
Mattias Carlsson
mattias.carlsson@dn.se
Ossi Carp
ossi.carp@dn.se "

”Trump är en bedragare, en skurk och en rasist”

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

"Analys. I ett explosivt anförande i USA:s kongress beskrev advokaten Michael Cohen, en av Donald Trumps mest långvariga medarbetare, presidenten som en skurk, bedragare och maffia-boss. Om vittnesmålet påverkar Trumps juridiska omständigheter återstår att se.

New York.
Efter att demokraterna vann mellanårsvalet i november lovade de omedelbart att det skulle bli nya tongångar i kongressens utredningar. På onsdagen fick vi se ett levande exempel på detta. Förhöret av Michael Cohen var ett häpnadsväckande ögonblick i historien om Donald Trump, hans skandalomsusade kampanj och de lagbrott som ägde rum inför presidentvalet. Förhöret av Cohen, som under tio år var Trumps advokat och en av hans närmaste medarbetare, blev ett sällsynt tillfälle att få höra berättelser inifrån Vita huset och från Trumps valkampanj.
Under ett inledande anförande som pågick i mer än 25 minuter beskrev Michael Cohen USA:s president som en skurk, bedragare och rasist. Hans affärsmetoder jämfördes med en maffiaboss.
Vi har inte sett något liknande i den amerikanska kongressen sedan 1973, då John Dean, Richard Nixons rådgivare, vände sig emot presidenten under den pågående Watergate-skandalen.
Men när det gäller Trumps personlighet är det egentligen inte mycket som kan överraska vid det här laget. Det väsentliga med Cohens förhör är snarare de detaljer som kan ställa till med juridiska problem med för Trump och hans familj.
Där fanns det gott om sensationella påståenden i Cohens förhör. Mest sprängkraft kan det vara i Cohens påstående att Roger Stone, långvarig strateg och medarbetare till Trump, ska ha berättat direkt för Trump på högtalartelefon om Julian Assange och Wikileaks planer på att sprida den skadliga informationen från hackerattacken mot Hillary Clinton. Samtalet ska ha ägt rum strax före Republikanernas partikonvent i juli 2016. Stone ska ha sagt att han precis pratat på telefon med Assange, vilket tyder på att de hade direktkontakt.
Cohens vittnesmål verkar även bevisa att Trump personligen instruerade honom att ljuga under ed om affärerna kring projektet att bygga Trump Tower i Moskva. Nya detaljer kom även fram om oegentligheter och möjligt bedrägeri när det gäller Donald Trumps stiftelse och Trumpföretagens lån från Deutsche Bank. Där hävdade Cohen att Trump medvetet ljugit om företagets affärsverksamhet i en låneansökan.
Cohens presenterade även en check där Donald Trump, som sittande president, signerat en överföring av pengar till Cohen för de utlägg han gjorde i samband med överenskommelsen med den tidigare porrskådespelaren Stormy Daniels, som fick 130 000 dollar av Trumps företag för att hålla tyst om sin relation med Trump inför presidentvalet. Denna överföring bröt mot lagarna för kampanjfinanser i USA. Utbetalningen till Cohen ska även ha skett efter att Trump, som president, avsvurit sig allt ansvar för ledarskapet över det privata företaget.
På en direkt fråga om huruvida Trump ägnade sig åt direkt samröre med Ryssland under valkampanjen svarade Cohen undvikande. Donald Trump och Vita huset kommer sannolikt att lyfta fram detta som ett tecken på att det saknar bevis för Trumps skuld i dessa

anklagelser, men samtidigt går det att peka på mängder av detaljer i förhöret som faktiskt pekar på samröre.
Cohen lade själv till att han har ”misstankar” om samröre. Dussintals medarbetare i Trumps stab redan har dömts för brott som rör direkt eller indirekt samröre med Ryssland. Det är Trump själv som nu försöker flytta målstolparna i diskussionen genom att enbart tala om att han personligen skulle ha ägnat sig åt samröre.
Cohen visade även brev där Trump bett honom hota sina tidigare universitet och skolor med stämning och juridiska konsekvenser, samt ”potentiell stopp för federala bidrag”, om de offentliggjorde någon information om Trumps tid på skolorna.
Med tanke på tyngden i Cohens avslöjanden var det anmärkningsvärt att republikanerna i förhöret mest ägnade sina utfrågningar åt att försöka misstänkliggöra Cohens vittnesmål. Det följer ett tydligt mönster där republikanerna i kongressen anammat Donald Trumps egen taktik att attackera alla som kritiserar dem, oavsett om de själva är livslånga republikaner. De ställde inga frågor alls om de avslöjanden som Cohen kommit med, utan ägnade sig i stället åt en enad attack på Cohens trovärdighet som vittne. Det är samma taktik de använt när det gäller förhören med andra nyckelpersoner i särskilda åklagaren Robert Muellers utredning, som Andrew McCabe, Rod Rosenstein och James Comey, samt inte minst Mueller. Det är värt att minnas att alla dessa män själva är republikaner.
Cohen verkade i alla fall vara förberedd på dessa attacker och svarade lugnt:
– Ni behöver inte lita på mitt ord. Det är just därför jag rotat fram alla de dokument jag har med mig i dag.
När en republikansk kongressledamot sade till Cohen att ”du är en patologisk lögnare, du kan inte skilja på sanning och lögn” svarade Cohen:
– Ursäkta mig, men talar du om mig eller om presidenten?
Martin Gelin "

" **Presidenten: Cohen ljuger för att korta sitt straff**

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

Innan Michael Cohens framträdande inför kongressen tog Donald Trump till Twitter för att på nytt attackera sin förre advokats trovärdighet. ”Han ljuger för att förkorta sitt fängelsestraff”, skriver presidenten.

Medan Michael Cohen läste upp sitt vittnesmål inför kommittén i kongressen twittrade Donald Trump om sitt möte med Nordkoreas diktator Kim Jong-Un, som han är i Vietnam för att träffa. En dryg timme senare retweetade han dock ett inlägg han skrivit några timmar tidigare, efter att Cohens öppningsanförande blivit känt via medier.
”Michael Cohen var en av många advokater som representerade mig (tyvärr). Han hade andra klienter också. Han blev nyss fråntagen sin licens av Högsta domstolen på grund av lögner och bedrägeri. Han gjorde dåliga saker som inte är relaterat till Trump”, skrev han bland annat i inlägget.
Cohens trovärdighet är en central fråga när det kommer till hur hans uppgifter ska hanteras. När han dömdes till tre års fängelse i december var det bland annat för att ha ljugit inför kongressen, vilket han själv menar var enligt Trumps önskan.
Senare under kvällen släppte Trumps kampanj ett uttalande där Cohen kallades för ”en brottsling, en avstängd advokat och en dömd lögnare”. ”Nu lägger han fram vad han säger är bevis, men det enda stöd han har för det är hans egna vittnesmål, som tidigare har bevisats varit värdelöst”, står det i uttalandet.

Trumps nuvarande advokat Rudy Giuliani säger till Washington Post att den som tror på Cohen är ”en dåre”, och Republikanernas partiordförande Ronna McDaniel kallar vittnesmålet i kongressen för ”en föreställning tänkt att distrahera från presidentens framgångar utomlands”.
Även Donald Trumps söner tog till Twitter för att kritisera Cohen och hans vittnesmål.
”Cohen vill bara bli känd. Han har alltid velat ha sin egen tv-show och stå i rampljuset, och när han inte kunde få det på ett sätt blev han tvungen att prova ett annat”, skriver Donald Trump jr.
Eric Trump skriver bland annat ”Ha så kul i fängelset”, och länkar till videoklipp från förr där Cohen talar gott om Trump.

Fredrik Tano "

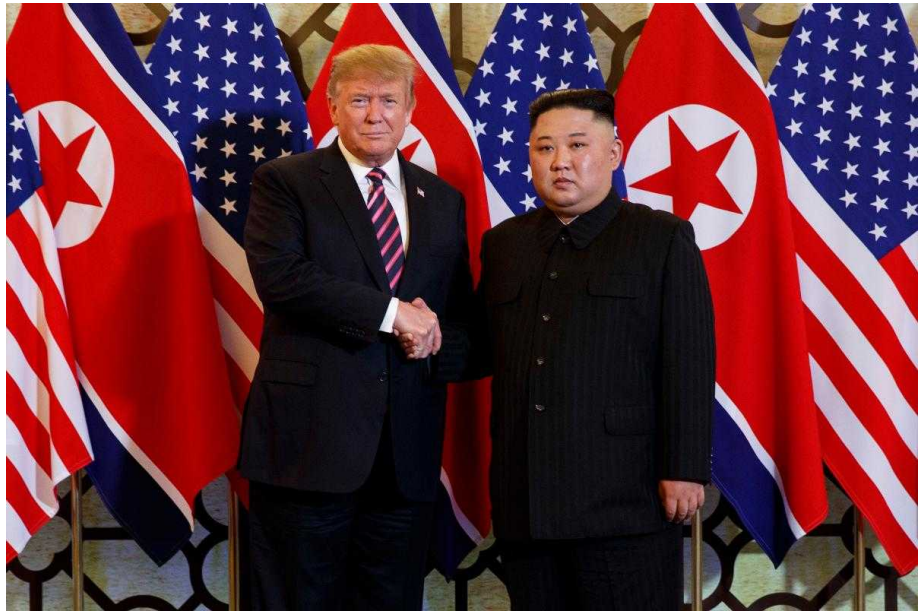

" Trump till diktatorn: ”Du är en stor ledare”

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

"USA:s president Donald Trump hyllade Nordkoreas brutale diktator Kim Jong-Un som ”min vän” och kallade honom för ”en stor ledare” vid upptakten till toppmötet i Vietnams huvudstad. Även om stämningen var god är det högst osäkert om smicker får Kim att skrota sin kärnvapenarsenal.

Hanoi.
De två statsledarna inledde sitt toppmöte med att på tu man hand dryfta hur de båda länderna ska komma överens om en kärnvapenfri koreansk halvö. När de möttes uttryckte sig Trump mycket varmt om Kim.
Det enskilda samtalet mellan Trump och Kim varade i omkring 20 minuter. Det fortsatte senare under kvällen under en middag, då några av de två ledarnas rådgivare hade anslutit sig.
Det sätt på vilket Trump vid mötets inledning överträffade sig själv i sin hyllning av den nordkoreanske diktatorn fick många ögonbryn att höjas. Vid det inledande fototillfället för massmedierna förklarade Trump att Nordkorea har enorma möjligheter med Kim som landets ”store ledare”.
– Jag tror att ditt land har en enorm ekonomisk potential. Du har en fantastisk framtid i ditt land, du är en stor ledare. Och vi kommer att hjälpa till så att det händer, sade Trump.
Han sade sig hoppas på att detta toppmöte blir ”lika framgångsrikt” som fjolårets möte i Singapore.
– Det viktigaste som vi uppnådde då var att vi skapade verkligt goda relationer, sade Trump, en formulering som kan tolkas som ett tillbakavisande av den kritik som gick ut på att Singapore inte gav några konkreta resultat.
Kim Jong-Un kvitterade vänligheten med att säga att detta andra toppmöte med USA-presidenten kunde ske tack vare ”ett modigt politiskt beslut” av Trump.
Kim sade också att det förekommit ”mycket tänkande, ansträngningar och tålamod” sedan de bådas möte i juni förra året, fram till i dag.
Medan Trump uttalade sina beundrade ord till Kim såg han sammanbiten ut. Kanske befann sig hans tankar i en annan tidszon. Hemma i Washington var hans förre advokat Michael Cohen just i färd med att inför ett kongressutskott, under ed, avslöja obehagliga saker om presidenten i samband med Rysslandsutredningen; Cohen anklagade Trump för rasism, lurendrejeri, för att ha ljugit och att ha försökt störa rättvisans gång.
Sådana problem har knappast Kim Jong-Un, som tycks ha ett fast grepp om makten i sitt isolerade hemland. Om kroppsspråk har någon betydelse kunde man notera att Kim såg mer samlad och avspänd ut än USA-presidenten.
I det hårda förhandlingsspel som pågår bakom kulisserna här i Hanoi har det betydelse för Trumps position hur illa han ligger till på hemmaplan, vilket Kim knappast kan vara omedveten om.
Mötet i Hanoi är de två ledarnas andra möte på åtta månader. Det första resulterade i få konkreta utfästelser, men desto mer luftiga avsiktsförklaringar.
Ingenting hade vid denna upplagas pressläggning kommit fram om vad som utspelade sig under middagen. Eftersom Trump inte var ensam med Kim, utan hade med sig två rådgivare, utrikesminister Mike Pompeo och Nordkoreaförhandlaren Stephen Biegun, vid middagsbordet, kan möjligen något läcka ut snart. Måltiden ägde rum på det legendariska hotellet Metropole i Hanoi, den plats där författaren Graham Greene ska ha skrivit boken ”Den stillsamme amerikanen”, om Frankrikes krig i Indokina (Laos, Vietnam och Kambodja) i början av 1950-talet. Det är ingen titel som passar Trump, som inte ens under ett viktigt utlandsbesök kunde låta bli att twittra om sina inrikespolitiska bekymmer och gå till nya rasande angrepp på sin tidigare advokat Cohen.
På torsdagen ska de formella förhandlingarna fortsätta och de avslutas då med en presskonferens.
Bedömarna kan inte annat än att spekulera om vad det amerikansk-nordkoreanska toppmötet kan få för resultat. Ska man tro på att Nordkoreas ledare verkligen är redo att avskaffa sina kärnvapen? Om inte, vad är alternativet?

Trump hade redan uttryckt sig optimistiskt på Twitter inför mötet och hänvisade till det kommunistiska värdlandets ekonomiska framgångar: ”Vietnam blomstrar som få platser på jorden. Nordkorea kan bli likadant, och mycket snabbt, om det avrustar sina kärnvapen. Potentialen är STORSLAGEN, en stor möjlighet, som nästan aldrig tidigare i historien, för min vän Kim Jong-Un. Vi får veta ganska snart.”

Michael Winiarski "

"Aktivister i husarrest under mötet

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

Vietnamesiska aktivister säger att polisen har barrikaderat deras hus och hindrar dem från att röra sig fritt. Det sker samtidigt som Hanoi står värd för mötet mellan USA:s president Donald Trump och Nordkoreas ledare Kim Jong-Un.

– De följer mig överallt, och de har varnat mig för att jag kommer att gripas om jag tar mig in i centrum, säger klimat-, och människorättsaktivisten och bloggaren Nguyen Chi Tuyen.
Han är en av flera aktivister som vittnar om att deras rörelsefrihet har begränsats under toppmötet, som pågår under onsdagen och torsdagen i Vietnams huvudstad.
Läraren Dao Thu Hue, känd för att delta i protester mot kommunismen, uppger att hon övervakas av polis sedan i tisdags.
– De säger inte varför de har blockerat mitt hus, de säger bara att de ”följer order”, säger hon.
Bui Hang, en aktivist från staden Vung Tau i södra Vietnam, uppger att någon har limmat fast hennes ytterdörr utifrån.
Vietnam klassas som ett av Asiens mest auktoritära länder.
Inga andra partier utöver det styrande kommunistpartiet tillåts.
Regimen kontrollerar noggrant landets medier och fängslar rutinmässigt aktivister, bloggare och advokater som framför kritik.
Inför toppmötet har Vietnams premiärminister Nguyen Xuan Phuc sagt att säkerheten är av ”högsta prioritet”.

TT-Reuters "

" Konflikten har stor likhet med inledningen av ett krig

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

Analys. Varken Indien eller Pakistan är egentligen ute efter ett krig men de två kärnvapennationerna har startat en kedja av händelser som kan bli svår att stoppa.

De senaste dagarnas utveckling har stora likheter med inledningen på ett krig. Indiska plan bombar mål i den pakistanska delen av Kashmir. Pakistan svarar med samma mynt. Landet stänger sitt luftrum för kommersiellt flyg. Indien stoppar flygtrafiken över delar av landet och stänger ett antal flygplatser.
Den snabba upptrappningen har tagit alla bedömare på sängen. Att Indien skulle svara på terrorattacken mot en militärkonvoj för två veckor var väntat, men flygräden på pakistanskt territorium kom som en överraskning. När Pakistan på onsdagen sköt ned två indiska stridsplan nådde Kashmirkonflikten en ny, mycket farlig nivå.
Inte sedan 1971, då ärkefienderna Indien och Pakistan utkämpade sitt tredje fullskaliga krig, har anfall skett över stilleståndslinjen i det delade Kashmir. Sedan dess har båda länderna skaffat sig stora kärnvapenarsenaler. 1998 genomförde länderna en serie kärnvapenprov som fick hela världen att hålla andan.
De nationalistiska känslorna flödar i både Indien och Pakistan, men inget av länderna är ute efter ett nytt fjärde krig. Nu är det viktigt att hitta ett sätt att lugna ned situationen. Indiens premiärminister Narendra Modi har tidigare gett militären fria händer att agera och den mycket spända och nervösa stämningen kan leda till att konflikten börjar leva sitt eget liv. Indien har mer än en halv miljon soldater i området.
Både USA och Kina, som har nära band till Indien respektive Pakistan har uppmanat länderna att sansa sig. Sannolikt kommer det internationella trycket nu att öka.
Hindunationalisten Narendra Modi har behov av att visa styrka och handlingskraft inför parlamentsvalet senare i vår. På kort sikt kan han göra politiska vinster på hemmaplan, men samtidigt har Indien mycket att förlora på om konflikten övergår i krig. Indien försöker bli en stormakt på den internationella arenan och kämpar för en permanent plats i FN:s säkerhetsråd. Ett krig skulle inte gagna dessa strävanden.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se "

" Slitningen mellan de två kärnvapen-länderna hårdnar

" TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

Den våldsamma upptrappningen mellan kärnvapenländerna Indien och Pakistan om Kashmir är den mest dramatiska på årtionden, enligt experter. – Tyvärr måste vi förvänta oss att det här kan bli värre, säger statsvetare Sten Widmalm.

Indien och Pakistan fortsätter att angripa varandra i omstridda Kashmir. På onsdagen uppgav Pakistan att landet skjutit ned två indiska stridsflyg och tagit en indisk pilot till fånga. Indien bekräftar bara att de saknar ett av sina flygplan.
Dagen före genomförde Indien bombningar på pakistanskt område och hävdade att man dödat ett ”stort antal” medlemmar i den islamistiska terroristorganisationen Jaish-e-Mohammed, vilket Pakistan förnekar. De motstridiga uppgifterna gör det svårt att veta exakt vad som har hänt. Men tydligt är att konflikten är inne i ett värre läge än på mycket länge. När Indien i tisdags bombade det pakistanska terrorlägret var det första gången sedan 1971 som det indiska flygvapnet gick över kontrollgränsen. Att händelseutvecklingen dessutom trappades upp på onsdagen skapar en oro.
– Efter onsdagens händelser ser vi en upptrappning som går utöver det mesta vi har sett i det här området, säger Sten Widmalm, professor i statskunskap vid Uppsala universitet.
Han ser en risk för att upptrappningen fortsätter.
– I tisdags trodde väldigt få att det skulle trappas upp ytterligare. I dag har det gjort det. Så vi måste tyvärr förvänta oss att det här kan bli värre. Exakt hur det slutar är förstås bara något man kan spekulera i.

Båda nationenerna företräds av ledare som rationellt sett inte vill att det sprider sig. Men när man skickar upp stridsflyg över gränsen får konflikten en egen dynamik.
Eftersom båda länderna har kärnvapen är det riskfyllt när de kränker varandras luftterritorium, något som den pakistanska premiärministern Imran Khan antydde i ett tv-sänt tal där han efterlyste en dialog för att undvika ytterligare attacker.
– Med de vapen ni har och de vapen vi har, har vi råd att kalkylera fel? Borde vi inte tänka på vad det här leder till om det här eskalerar, sade Khan.
Liknande tongångar hörs från Indiens utrikesminister Sushma Swaraj.
– Indien vill inte att den här situationen trappas upp ytterligare, sade hon, enligt BBC.
Samtidigt har konflikten eldat på de nationella känslorna i Indien som står inför ett parlamentsval i april. För hindunationalistiska premiärministern Narendra Modi finns poänger att plocka på det spända läget.
– Inför ett val hettas stämningarna upp och nu har det ju nästan blivit nationalistisk yra i Indien. Indien ska minsann visa var skåpet ska stå och att man inte tolererar några överträdelser från Pakistan. Så det här kan hindunationalisterna utnyttja i valrörelsen, säger Sten Widmalm.
USA:s försvarsminister Mike Pompeo har uppmanat båda länderna att avhålla sig från att svara på varandras militära intrång. Sten Widmalm tror att ett tydligt ingripande från USA och Kina, som gjort stora satsningar i Pakistan i samband med den nya sidenvägen, är nödvändigt för att lugna ner stämningarna.
– Kina och USA behöver samtala med varandra och tillsammans gå in och sätta ner foten. Kina kan ställa ultimatum på Pakistan genom att hota med att ställa in lån och satsningar på den nya sidenvägen i landet. USA kan säga till Indien att om de fortsätter med gränsöverträdelser så drar man in vapenexporten till landet.
Konflikten om Kashmir går ända tillbaka till 1947 när Indien i samband med självständigheten från Storbritannien delades.
Upprinnelsen till den senaste tidens ökade spänningarna kom 14 februari när 40 indiska militärpoliser dödades i en terrorattack i Kashmir.
Den upptrappade konflikten har fått Pakistan att ställa in alla civilflyg, även i norra Indien har flera flyplatser stängts. Samtidigt uppmanas människor som bor i gränsområdena att lämna sina hem.

Marianne Björklund "

"Fakta. Kashmirkonflikten
Konflikten om Kashmir har pågått sedan Indien 1947 blev självständigt från Storbritannien och delades upp i Indien och den muslimska staten Pakistan.
Både Indien och Pakistan anser sig ha rätt till det tidigare kungadömet Kashmir. Landet har en muslimsk befolkningsmajoritet men styrdes av en hinduisk maharadja före självständigheten.
Två av de tre krig som länderna har utkämpat har handlat om Kashmir. Indien och Pakistan har i dag stora kärnvapenarsenaler.
Det första kriget avslutades 1949 med en FN-stödd vapenvila där Kashmir delades mellan Indien (som fick den största delen), Pakistan och Kina (som kontrollerar ett litet otillgängligt bergsmassiv). "

" Linus Larsson: Därför vållar EU:s upphovsrätt en infekterad strid

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

Frågan om EU:s nya upphovsrätt har blivit en infekterad fråga, med förslag som kallas ”länkskatt” och ”internetfilter” av kritikerna. Linus Larsson förklarar varför frågan är så omstridd.

Europaparlamentets rättsliga utskott röstade i veckan för förslaget till EU:s nya upphovsrätt, ett viktigt steg mot att göra den till verklighet. I mars eller april väntas slutgiltig omröstning. Om dagens resultat är någon fingervisning lutar det kraftigt åt seger för lagens förespråkare. Det är en lag som har fått massiv kritik från såväl de största techbolagen som från internetaktivister – men försvaras inte minst av medieföretag. Så räkna inte med att debatten dör ut. Att tonläget är högt borde faktiskt inte förvåna någon, oavsett vad man tycker om förslagen i sak.
Det som står på spel är nämligen grundläggande principer för internet. Att utan inskränkning kunna hänvisa till information – ja, att länka – samt nättjänsters möjlighet att låta sina användare ladda upp material fritt.
Två delar har rört upp mest damm: Artikel 11 och 13.
Nummer 11 är den som ibland kallas ”länkskatt”. Egentligen handlar det om hur länkning tillsammans med utdrag från den länkade artikeln eller webbsidan. Du har nog sett hur rubriker och annat förhandsvisas när man postar en länk på sociala medier, en av de där konventionerna som har vuxit fram på nätet utan detaljreglering.
I den föreslagna lagen står visserligen uttryckligen att länkandet i sig inte omfattas (”shall not apply to acts of hyperlinking”) och att ”enskilda ord eller väldigt korta utdrag” inte kräver betalning till upphovsrättsinnehavaren. Men de som är emot lagen har inte låtit sig lugnas utan ser det som otillräckligt.
Artikel 13 går också rakt på en känslig fråga: Ska man få erbjuda en tjänst där folk kan ladda upp material utan förhandsgranskning? Tänk Youtube eller Wikipedia utan en sådan möjlighet. Att manuellt kontrollera varje informationsbit som läggs upp, för att säkerställa att det inte bryter mot någon lag, skulle vara ohanterligt. (Att i efterhand på begäran radera exempelvis piratkopior är en annan sak.)
Därför har vissa, som Youtube, skaffat automatiska funktioner som skannar av uppladdade filmer efter upphovsrättsskyddat material.
Artikel 13 beskrivs ibland som att det blir obligatoriskt för alla sajter att införa ett sådant filter. Det är inte riktigt sant, men lagen ska göra att den som inte gör det tvingas bära ansvaret för sina användares eventuella piratkopior.
Resultatet? Potentiellt enorma skadestånd för den som omfattas av lagen men inte filtrerar. Filter är svåra och dyra att utveckla. Därför blir det svårare att starta och driva nättjänster om man inte har jättelika resurser, som Youtube. Och filtren riskerar att hellre fria än fälla, för att vara på den säkra sidan. Så lyder kritiken mot artikel 13.
Men det där med att ”omfattas” är centralt. För här finns undantag som ska befria ideella sidor som Wikipedia från kraven och ge lösare tyglar för startup-bolag.
Inte heller det har stillat kritiken från motståndarna. Och det är egentligen inte så märkligt om debatten bullrar på in i det sista, för det är oerhört viktiga frågor om internets framtid som hanteras.

Linus Larsson
linus.larsson@dn.se "

" Bara en föryngring kan ge revansch för oppositionen

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

Analys. President Muhammadu Buhari vinner valet i Nigeria. Hans regeringsparti APC befäster en position som kan leda till en lång era av dominans i politiken. Ska oppositionspartiet PDP ha en chans att återta makten måste det göra inbrytningar i landets norra delar – men för att lyckas måste partiet föryngra sig. Lagos.

Med 56 procent av rösterna kunde sittande presidenten Muhammadu Buhari under tidig onsdagsmorgon utropas till segrare.
Oppositionskandidaten Atiku Abubakar fick bara 41 procent av rösterna och har sagt att han ska överklaga resultatet i domstol, då han anser att det beror på fusk. Men detta grepp har snarast blivit praxis bland afrikanska oppositionspartier på senare år. Man kan ha många invändningar mot valets genomförande. Men Abubakar hade inte siffrorna som krävdes.
Oppositionspartiet PDP lanserade Abubakar, en 72-årig muslim från landets norra delar, för att göra inbrytningar i regeringspartiet APC:s kärnområde men resultatet blev kontraproduktivt. De misslyckades med att dela det nordliga muslimska väljarblocket samtidigt som entusiasmen bland de traditionellt kristna kärnväljarna i söder sjönk. Därför kunde Abubakar, eller Atiku som han allmänt kallas, inte upprepa Buharis bedrift från 2015 då ett oppositionsparti för första gången i landets historia tog över makten på demokratisk väg.
Vad vi nu ser är en konsolidering av APC:s maktinnehav som kan sträcka sig över mycket lång tid eftersom befolkningsökningen är så mycket större i de nordliga, fattigare delarna av landet där de har starkast stöd.
Nigeria har under bara 20 år av demokrati lyckats etablera ett fungerande tvåpartisystem där de två huvudmotståndarna har tydliga ideologiska profiler. Det vore olyckligt om APC blir alltför dominanta och tränger ut den opposition som bland annat borgat för en mycket stor pressfrihet i Nigeria.
Vägen framåt för PDP är föryngring. Hälften av landets invånare saknar rösträtt för att de är under 18 års ålder men de blir självklart äldre och hälften av de registrerade väljarna är mellan 18 och 35 år gamla.
Medan åldern på de två huvudmotståndarna i årets val var 76 respektive 72 år. De tillhör en generation politiker som klamrat sig fast i politiken under decennier. Buhari styrde Nigeria som juntaledare redan under tidigt 1980-tal och Abubakar var landets vicepresident under de första åtta åren av demokrati, mellan 1999 och 2007. Det är dags för dem att släppa taget.
I stort sett varje väljare jag talat med under de senaste veckorna har efterlyst en yngre kandidat som kan skaka om det politiska etablissemanget.
Så fort domstolen gett avslag på PDP:s överklagan borde partistrategerna bege sig ut på gatorna i motståndarsidans urbana fästen – storstäderna Lagos, Kano och Maiduguri – och bygga upp en gräsrotsorganisation som kan hitta den unga kvinna eller man som ska leda partiet och landet från 2023 till 2027. En ung ledare skulle kunna bryta den känsla av politisk apati som många ungdomar ger uttryck för genom att inte rösta. Och rösterna skulle kunna komma både från söder och från norr.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

"Fakta. Lågt valdeltagande
Årets val, det sjätte sedan 1990- talets demokratisering, skulle ha hållits den 16 februari men sköts upp en vecka på grund av tidsbrist hos valkommissionen Inec. På onsdagsmorgonen utropades sittande presidenten Muhammadu Buhari till segrare med 57 procent av rösterna mot oppositionsledaren Atiku Abubakas 41 procent. Regeringspartiet APC fick 15 miljoner röster mot PDP:s 11 miljoner. Valdeltagandet var mycket lågt, bara 33 procent. "

" Svensk skuldsättning oroar EU

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

Höga svenska bostadspriser och hushållens stora skuldsättning fortsätter att oroa EU-kommissionen.

”Även om banksektorn verkar ha tillräcklig kapitaltäckning kan en oordnad reaktion få negativ effekt på finanssektorn, med tanke på den stora delen hushållslån”, konstateras bland annat i kommissionens årliga landrapport.
Sverige är därmed i vanlig ordning ett av i år 13 medlemsländer där ”makroekonomiska obalanser” konstateras. Dagens rapport ska nu följas av samtal med länderna, varpå kommissionen riktar sina årliga, icke-bindande rekommendationer senare i vår.

TT "

" Världsberömde dirigenten anklagas för kränkningar

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

Han är ansedd som en av världens främsta dirigenter och firad för sina insatser för fred och mänskliga rättigheter. Men nu gungar marken under Daniel Barenboim, som anklagas för maktmissbruk och för att systematiskt kränka sina musiker.

Berlin.
Okontrollerade raseriutbrott inför publik, förödmjukande behandling av sina medarbetare och en auktoritär ledarstil. Anklagelserna mot Daniel Barenboim – en av de starkast lysande stjärnorna på den klassiska musikhimlen – är allvarliga och kommer från flera håll.
Det började med att den tyska nättidningen Van lät ett dussintal musiker vittna anonymt om hur de utsatts för systematiska kränkningar och orättvis kritik. En före detta medarbetare berättar om hur Barenboim – inför publik – ska ha knuffat undan en musiker som ville överräcka en blombukett efter en avslutad konsert. En annan berättar om hur hans auktoritära ledarstil spridit skräck bland orkester-medlemmarna.
– Han är praktiskt taget oantastlig eftersom ingen vill göra honom besviken, säger en tredje musiker till tidningen.
Vid 76 års ålder och med en lång karriär bakom sig har Daniel Barenboim nått en position som de flesta musiker bara kan drömma om. Sedan 2000 är han chefsdirigent – på livstid – för Berlins ansedda statsopera. Han har grundat en egen orkester och konsertlokal, spelat in 500 skivor och har ofta prisats för sina insatser för fred och mänskliga rättigheter.
Men våren 2019 har hans rykte grumlats. ”Hans livsverk står på spel”, kommenterar dagstidningen Der Tagesspiegel efter att ytterligare namnkunniga musiker trätt fram och berättat om sina erfarenheter av att jobba under Barenboim. Bland annat berättar trumslagaren Willi Hilgers för radiokanalen Bayerischer Rundfunk att han drabbats av ångest, högt blodtryck och depressioner efter att ha utsatts för upprepade kränkningar.
Kulturministern i delstaten Berlin har uppmanat operan, som till stor del finansieras av skattemedel, att låta en utomstående part utreda problemen på den anrika institutionen.
Orkesterledningen har ställt sig bakom Barenboim, som själv tar avstånd från anklagelserna.
– Som dirigent må jag vara en diktator då jag styr över ljudet och hastigheten. Men när vi talar om att möta människor så är jag en annan person, säger han till tidningen.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

”Transparens är första steget mot förbättring”

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

Siobhan Cumminskeys uppgift kan karaktäriseras som omöjlig. Hon ska hålla Facebook anständigt och rent från hat och trakasserier. Företaget som länge ville undvika ansvar för sitt innehåll har på senare år tvingats hantera den ena skandalen efter den andra.

I ett konferensrum med bländvitt lysrörsljus och kala betongväggar på Facebooks Stockholmskontor sitter Siobhan Cummiskey. Hon är innehållsansvarig på företaget. Det betyder att hon avgör vilka inlägg som ska få synas på sajten och i vilken utsträckning, men även vilka som ska tas bort om de anses innehålla hatspråk, trakasserier eller stötande bilder.

Det är det närmaste man kommer ett redaktörskap från en plattform som hela tiden avsvurit sig allt utgivaransvar för det som hamnar på sajten.

Totalt jobbar 15 000 personer på Facebook med att granska miljontals inlägg varje vecka. Bara mellan juli och september förra året tog man bort tre miljoner inlägg med hatspråk, 750 miljoner falska konton, nio miljoner inlägg med sexuellt eller naket innehåll på barn. Även terroristpropaganda är vanligt: mellan april och juni tog man bort 9,4 miljoner inlägg innehållande det.

Med en kombination av automatiserad teknik och mänsklig handpåläggning försöker man på förhand hitta innehåll innan det visas på sajten.

– 99 procent av terroristinnehållet letas upp av AI:n och tas bort innan någon hunnit anmäla det till oss. Den automatiseringen är mindre effektiv vid tillfällen som kräver närmare kännedom om sammanhanget de läggs upp i, som hatspråk och trakasserier, där är siffrorna runt 52 procent innan de anmälts, säger Cummiskey.

Men det är inte alltid man agerar snabbt nog. I Sverige låg en mans livesändning på Facebook uppe i tio timmar, där han berättade hur mördat sina två barn och skulle ta sitt liv. Och i Myanmar kunde militärpersonal förvandla det sociala nätverket till ett verktyg för etniska rensningar, där den postade propagandan hetsade till mord, våldtäkter och de största tvångsförflyttningarna i modern tid, vilket New York Times rapporterade om.

– Vi lärde oss mycket av den erfarenheten. Vi var inte snabba nog att agera på innehållet på vår plattform. Men för några månader sedan var det bara 13 procent av innehållet i Myanmar som togs bort på förhand, medan den siffran nu är 67 procent för hatspråk där, så vi har gjort framsteg.

– Folk anmälde heller inte så mycket av innehållet i Myanmar, vilket ibland sker i länder där det av olika anledningar finns en kultur av att inte anmäla innehåll. Vi har även anställt fler burmesisktalande personer på granskningsavdelningen och förbättrat hur anmälningar sker eftersom vi såg att en del rapporter inte granskades ordentligt. Så vi har gjort flera förbättringar, men inser att vi borde ha agerat snabbare.

Även kulturinnehåll har lett till märkliga bedömningar på Facebook. Bland annat har verk av konstnären Anders Zorn tagits bort två gånger: en bild på ”Flickan på loftet” togs ner 2011, och 2015 plockades bilder bort från en kommande utställning på Fotografiska, ”Zorn och kameran”. I båda fallen hänvisades till policyn för nakenhet.

– Jag känner inte till det fallet. Men vi anställer folk från lokala länder så att de kan känna igen kulturella uttryck, slangspråk, och den

politiska kontext för vad som publicerats för att tolka det och ta rätt beslut.
De policyer som Facebook upprättar gäller för alla länder där plattformen finns, säger hon. Men hur sätter man en global standard, med tanke på kulturskillnader länder emellan?
– Vi förstår att en policy inte kan göra alla glada, så vi försöker vara rättvisa och tydliga. I en del länder är nakenhet acceptabelt medan i vissa delar av världen är ett foto av en kvinna i bikini inte gångbart.
– Det finns också delar av världen där du, om du är kvinna och kopplas till en plattform som innehåller nakenhet, kan hamna i en farlig situation. Det kan innebära att kvinnor blir rädda för att synas på den plattformen och vi vill att vår plattform ska vara öppen för alla. Vi samarbetar med internationella experter inom områden som terrorism och barnsäkerhet, så att vi inte vi sätter gränser efter eget tycke – utan med hjälp av dem.
Ett mer uppmärksammat fall är den världskända bilden från Vietnamkriget där nioåriga flickan Phan Thi Kim Phuc springer naken och napalmskadad genom en by efter amerikanska bombräder. Även den bilden togs ner med hänvisning till nakenhetspolicyn, vilket kändes klumpigt och kontextlöst.
– Krigsfotot var ett intressant ögonblick för vår policy som säger att du inte får lägga upp nakenbilder på barn. De flesta skulle hålla med om att det är en bra policy för en internetplattform. Men det här var en ikonisk bild som förändrade världen på sin tid. Så vi tog tillbaka bilden och tillät den. Jag minns inte om den togs bort av en människa eller skedde automatiskt, men jag gissar att det var en människa.
På Facebook premieras innehåll som ger många interaktioner, vilket innebär att inlägg som provocerar eller sprider osämja också syns - oftare och tydligare i flödet. Det sägs ha haft stor påverkan i exempelvis valkampanjer. Jag frågar vad hon anser om det.
– Mark Zuckerberg pratade nyligen om innehåll som är uppviglande och på gränsen, men som inte bryter mot vår policy. Vi ser nu till att de inläggen nedvärderas på en rankningsskala så de inte får så många visningar och inte lyfts fram som tidigare. Vi håller på att utveckla system för det nu. Precis som i verkliga världen kan det som är sensationellt få mer engagemang än annat.
I april förra året offentliggjorde Facebook sina egna riktlinjer för vilket innehåll som anses opassande. Kritiker menar att det gav ett facit för den som vill utöva förtryck men samtidigt hålla sig inom företagets råmärken för det acceptabla.
– Vi har alltid strävat efter mer transparens, så det är viktigt att folk ser vilka våra regler är, för att kunna utmana dem. Om man berättar för folk som har bestämt sig för att vara oförskämda på vår plattform vilka reglerna är så finns alltid en risk att de vet hur de ska bete sig och komma undan med det. Det var vår enda tvekan inför det. Men vi beslutade oss för att gå ut med det, och folk var glada att se det. Transparens är alltid första steget mot förbättring.
Språk är någonting som ständigt utvecklas, inte minst hatspråk där uttryck och symboler ständigt får nya innebörder, till exempel hur emojier används för att håna politiska motståndare. Jag frågar hur de håller sig à jour med hatspråkets lingvistik.
– Vi samarbetar med många experter, till exempel en professor som jobbar med emojier. Han förser oss med information som vi lägger in i policyer för våra granskare. Vi bjuder in föreläsare som håller föredrag om hatspråk och terrorismbekämpning som pratar om trender så att vi ska hålla oss uppdaterade inom de ämnena.

Kristofer Ahlström
kristofer.ahlstrom@dn.se "

" Tysk expressionism både överraskar och fascinerar

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

I Millesgården vårutställning visas 150 verk av de främsta tyska expressionisterna från 1905–1938, med tillägg om hur de drabbades av nazisterna. Fantastiskt att få följa deras arbete, tycker Jessica Kempe. ”Tillbaka till paradiset. Expressionistiska mästerverk” Millesgården, Lidingö Visas t o m 9/6

Olga och Carl Milles antimodernism och livslånga stöd för Hitler och den tyska nationalsocialismen går som en underström genom Millesgården. Nu visar museet den tyska expressionism som ingav paret Milles skräck och som nazismen ansåg evolutionärt urartad (entartete), sjuk och genetiskt rasförstörande och som därför måste rensas bort.

I en utställningsmonter kan besökaren läsa Carl Milles brev till Olga den 12 september 1937, där han berättar hur han under sitt besök i München besökt nazismens avskräckande propagandautställning ”Entartete kunst”. Milles skriver: ”Vi ha i dag sett 2 stora utställningar. Modern konst i ett underbart nytt konstpalats sånt som nya regimen tillåter, och sen vad de ej tillåta. Jag måste säga, när jag såg vad de ej tillåta – mitt hjärta fröjdades.”

Sällan har Millesgården så tydligt lyft fram Carl Milles politiska konstsyn. Utställningens konst kommer från Häuptlisamlingen vid Aargauer Kunsthaus i Schweiz och Osthaus-Museum Hagens samling i Tyskland, och består av runt 150 verk av 38 av de mest framstående tyska expressionisterna från tiden 1905–1938. Däribland Emil Nolde, Max Pechstein, Ludvig Kirchner, Franz Marc och som enda kvinna Gabriele Münter. På golvet vid varje konstnärskap löper ett mäktigt memorandum där det i svarta bokstäver mot vit botten anges hur var och en drabbades av nazismens utrensningar.

”Hoppas jag inte blir besviken”, utbrister en vän på utställningen. Jag tänker samma sak. Det är inte längre lätt att med hänvisning till aningslösa tidstankar avfärda expressionismens romantiska drömmar om oförstörda vildar, ursprunglig natur och tänkta folksjälars medfödda form- och färgklanger.

2000-talets publik tror inte att den gula färgen står i förbund med triangeln, som står i förbund med andlig förmåga. Och delar varken tron på en värld byggd av gudomlig geometri eller på konstnärens profetiska uppdrag att uppenbara den. Helst på visuella bergstoppar.

”Samtiden står på tröskeln till den stora andliga epoken” förkunnande konstnären Wassily Kandinsky när den tyska expressionistgruppen ”Der blaue reiter” bildades i München 1912 – och målade sig själv som riddare på en framrusande häst. Omvälvningen krävde sin strid och sin apokalyps.

Är det just därför som Millesgårdens utställning har något dystopiskt dunkelt över sig? De dova blandfärgerna överraskar. Som vore jag betingad av den franska, ryska och skandinaviska expressionismens klara färger och optimistiska framåtrörelse. Långsamt påminns jag om hur den tyska expressionismen snarare sökte sig bakåt, mot medeltiden, mot Goethe och mysticismen. Och träsnittet.

Ändå höjer sig den konstnärliga ivern, övertygelsen och innerligheten högt över det överspelade tankegodset. Trots mängden av urhem, exotiserade folktyper, melankoliska dandys, fallna män och poserande kvinnor är det fantastiskt att följa hur de tyska expressionisterna bryter ner inte bara akademismens heroiska kroppsideal – utan även dess krav på teckningens beskrivande och kontrollerande makt över det oförutsägbara färgmåleriet.

Det är knappast en klassicistiskt kroppsbyggd man som i Otto Muellers målning ”Badande” (1920) tanig och naken stegar ut i vattnet till den väntande kvinnan. Även kvinnorna tappar formen och förses med strutformade hängbröst och hår under armarna. I Erich Heckels porträtt ”Vännen” (1917) lägger sig den tärda själen utanpå kroppen, vars kraft tycks sippra ut genom de långa fingrarna. Expressionism som inifrånhändelse.
Det går inte heller att motstå Emil Noldes målning (1920) av det lystna småprat som får ögon att lysa och kinder att blossa. I hans akvarell av mamman och barnet flyter känslorna rakt genom papperet. Över Noldes vatten tornar orosmolnen upp sig som kroppsliga gudsinkarnationer.
Och vad har hänt Max Pechsteins liggande flicka i målningen med samma titel? Den smetigt illröda munnen kunde vara lika belåten som skadad. Ja, vad har orsakat de dubbelbottnat rodnande fläckarna under hennes ögon?
Kanske är det dock Gabriele Münters målning ”Landskap med vit mur” från 1910 som bäst förenar den tyska expressionismens urbilder: trädens och bergets blågröna trianglar inskrivna i murens vita cirkel. Vid ingången vaktar kuben – hemmet och huset. Urstarkt.

Jessica Kempe
kultur@dn.se "

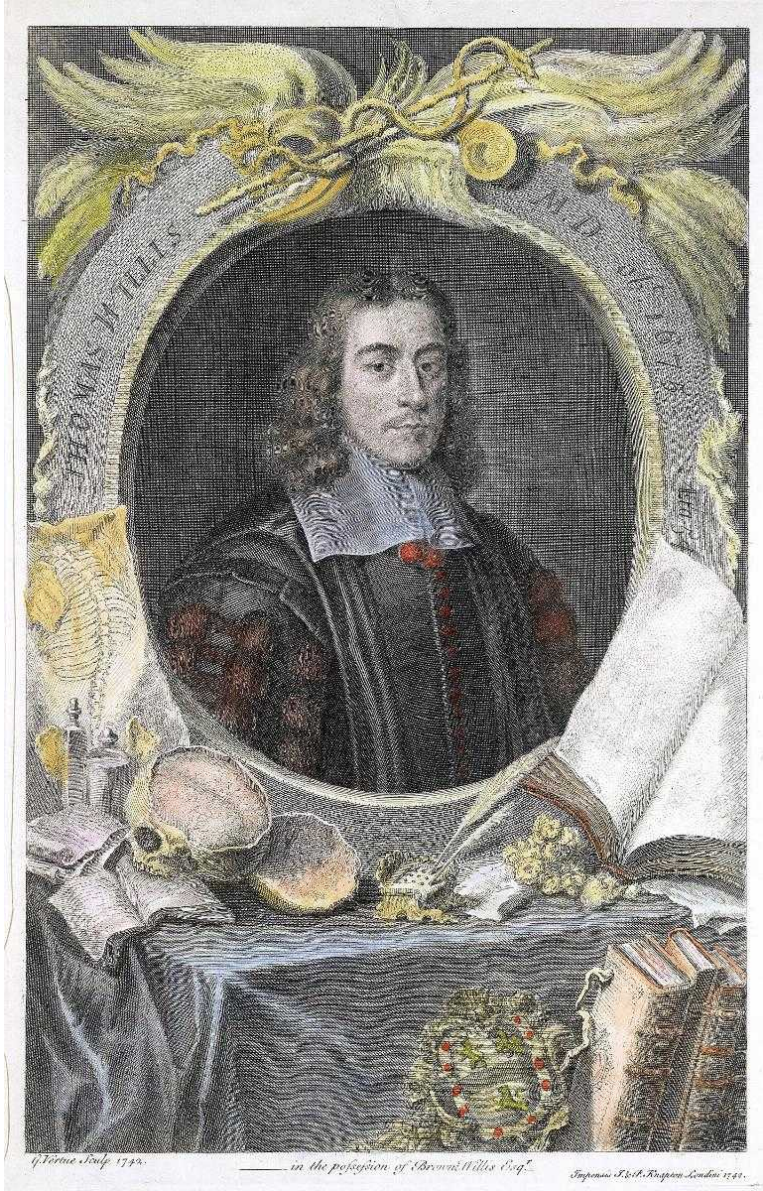

" Så hamnade den mänskliga själen i huvudet

DN TORSDAG 28 FEBRUARI 2019

Var befinner sig själen vintern 2019? Och hur hamnade den där? Hugo Lagercrantz följer medvetandets vindlande historia från Bibelns odödliga själ via ett blodigt stopp i 1600-talets London och fram till dagens hjärnavbildningsmetoder där man kan se dagdrömmar växa fram.

En radiolyssnare ställde nyligen en fråga om själen i programmet ”Allvarligt talat”. Författaren Martina Montelius gav ett bra svar om hur vi känner av våra närmastes själstillstånd, hur vi ser det på deras hållning och rörelser, sättet att stöka i köket eller stänga en dörr. Förutom av vad vi ser och hör påverkas vårt själstillstånd av lukter och smaker. Den eviga frågan om själen torde vara särskilt aktuell i vår tid med introduktion av robotar i alltfler verksamheter, såsom senast inom social- och äldrevård. Man kan också undra hur det är med den själsliga kontakten, när man numera mest kommunicerar via e-post, sms, Facebook och Twitter.

Frågan är om det är möjligt att konstruera själen artificiellt? Var i den mänskliga hjärnan är den lokaliserad – eller är det inte i hjärnan? Det var ungefär för 250 år sedan som den moderna sekulära uppfattningen om själen uppstod. I den populärvetenskapliga klassikern ”Soul made flesh” beskriver Carl Zimmer ”den andra Coperniska revolutionen”.

I Bibeln är själen synonym med liv. Det hebreiska ordet Nefesh betyder en varelse som andas och som dör med kroppen. Det var Augustinus, som på 300-talet införde den hellenistiska uppfattningen om själens odödlighet till den kristna tron. Själen är också en del av jaget och förenat med detta till medvetandet. Frågan om själens uppkomst hör till de tre stora mysterierna, vid sidan av universums uppkomst och livets tillblivelse, som Thomas Mann formulerade det.

I vår upplysta tid talar vi hellre om ”the mind” på engelska eller ”ésprit” på franska. Något motsvarande ord finns inte på svenska men man kan kanske säga att en persons själ motsvarar det medvetna jaget. Men även medvetandet och jaget är svårt att definiera och lokalisera. Enligt lexikonen är medvetandet varseblivningen av ens kropp, ens jag och omvärlden. Den amerikanske filosofen John Searle har definierat det som ett tillstånd som börjar när vi vaknar på morgonen efter en drömlös sömn tills vi somnar igen, faller i koma eller dör. Huruvida man är medveten eller ej när man drömmer kan diskuteras, men man saknar då tidsdimensionen och kan inte planera, vilket är viktigt för medvetandet.

Aristoteles förlade själen till hjärtat, medan hjärnan var mest till för att kyla ”hjärtats passioner”. Den hellenistiske läkaren Galenos, som levde under 100-talet efter Kristi födelse, ansåg att själen är lokaliserad i hjärnans hålrum, som han tänkte sig innehöll livsanden – spiritus eller pneuma. Det dröjde länge innan det kunde fastslås att hjärnan och särskilt hjärnbarken är sätet för tänkandet och medvetandet eller själen. Ett framsteg skedde under renässansen omkring 1550, då den flamländske anatomen Andreas Vesalius publicerade ”De humani corporis fabrica”, som innehöll skickliga och detaljerade teckningar av kroppen och dess organ inklusive hjärnan baserade på hans dissektioner i anatomiska teatern i Padua. Bokens titel tyder på ett paradigmskifte. Människokroppen var inte längre en avbild av Gud, utan en verkstad (=fabrica).

Det var också en tid då det skedde stora vetenskapliga genombrott. Copernicus och Galileo hade introducerat den helicocentriska världsbilden. William Harvey publicerade sin bok ”De Motu Cordis” 1628 med experimentella bevis för att blodet cirkulerar i ett kretslopp

– faktiskt en lika stor upptäckt som att jorden snurrar runt solen. Den engelska vetenskapsakademien Royal society grundlades år 1660. Men det var oroligt i England med strider mellan parlamentet och dess procurator Oliver Cromwell och kungen Charles II. Den senare var välvilligt inställd till vetenskapen och var delvis förankrad i Oxford med sina trupper.

Det var där, under denna oroliga tid, som det sommaren år 1662 sattes ned en milstolpe i människans historia. Bullret och stanken vid High Street måste ha varit överväldigande vid det hus där några män samlades kring ett färskt lik från en avrättad person. En av åskådarna var den sedermera berömde arkitekten av Sankt Paulskatedralen Christopher Wren, som var där för att göra de anatomiska teckningarna. I centrum stod en liten stammande rödhårig läkare vid namn Thomas Willis. Han hade först utbildat sig till präst, men sedan slagit om till medicin. Det var han som bjudit in männen och genomförde dissektionen. Försiktigt öppnade han skallen och skar av blodkärl och hinnor för att få fram hjärnan, som han slutligen lyfte upp för beskådning. Huruvida han mumlade: ”Mina herrar här ser ni sätet för tankarna, minnen, känslor och jaget” vet vi inte, men det var den första moderna undersökningen av människans hjärna.

Thomas Willis obducerade ett stort antal personer, som lidit av neuropsykiatriska sjukdomar och myntade ordet neurologi. Han förlade själen till den grå substansen till hjärnbarken, med dess många fåror och vindlingar. Willis upptäckte också att den vita substansen består av nerver, som kopplar ihop hjärnhalvorna och står i förbindelse med kroppen. Han skrev flera böcker om sina fynd, den mest revolutionära var ”The soul of brutes” (den brutala människans själ, eftersom det var fråga om en avrättad person), i vilken han fastställde att själen i första hand är en biologisk entitet, som dör samtidigt med kroppen. Men att utforska hjärnans mysterier särskilt som säte för själen var kontroversiellt. Ärkebiskopen i Canterbury fördömde denna hädiska idé. Willis kunde därför inte helt avfärda förekomsten av en odödlig själ, som han tänkte sig stod i förbindelse med den strimmiga kroppen. Den är lokaliserad lite längre ner i hjärnan än tallkottkörteln, där Descartes ansåg att kropp och själ förenades.

Vi får inte glömma vår egen Emanuel Swedenborg som proklamerade omkring 1730: ”Det måste tas som en allmän princip att den kortikala hjärnsubstansen… vidarebefordrar livet, det vill säga förnimmelsen, förståelsen och viljan, och genomför rörelser som uttryck för naturens vilja”.

Thomas Willis läroböcker om hjärnan med dess teckningar användes fram till slutet av 1800-talet. Alla medicinare bör känna till circulus wiliisi, den kärlring på hjärnans undersida, varifrån blodförsörjningen utgår.

En annan viktig händelse i utforskandet av hjärnans själsliga aktivitet skedde 1929. Då upptäckte den österrikiske läkaren Hans Berger en spontan aktivitet i hjärnan. Det var grunden till utvecklandet av encefalografin EEG, som fortfarande används för att utforska det mänskliga medvetandet. Genom att visa bilder av ansikten under mycket kort tid, kan man genom att registrera hjärnans elektriska aktivitet se var och när man blir medveten om vad man ser.

Cirka femtio år senare upptäcktes att det pågår en spontan aktivitet i hjärnan även när man vilar, varför den kallas för resting state activity. Denna upptäckt möjliggjordes av att de nya hjärnavbildingsteknikerna framförallt med magnetkamera. En av upptäckarna Marcus Raichle i St Louis i USA kallade det för hjärnans mörka energi med anspelning på det kosmiska fenomenet. Vad man analyserar är egentligen blodets syrenivåer i olika delar av hjärnan, som är magnetiskt och visat sig korrelera väl till hjärncellernas aktivitet.

Hjärnbarken är alltså mycket aktiv även när man inte tänker på något särskilt och kanske bara dagdrömmer. I själva verket aktiveras fler delar av hjärnan än när man exempelvis löser att matematiskt problem.

Detta autoläge (på engelska default mode network) är utbrett över stora delar av hjärnbarken och involverar nervkretsar där vi lagrar våra minnen. Nervnätverket har föreslagits vara säte för medvetandet genom att det som en dirigent pekar ut vilket syn-, hörsel- eller känselintryck man skall varsebli.
Men hur är det med själen då, det subjektiva jaget som känner av känslor och stämningslägen? Jo, det har man testat genom att visa kort med olika adjektiv. Om försökspersonen tyckte att de uttryckte deras karaktär tryckte de på en knapp, medan om de beskrev en annan person (president George W Bush Jr) tryckte de på en annan knapp. Samtidigt studerades hjärnan med magnetkamerateknik. Det visade sig att de delar av hjärnan som aktiverades av de passande adjektiven överlappade med hjärnans autoläge.
Med olika hjärnavbildningsmetoder kan man hos en vilande vuxen person se hur sinnesintryck bearbetas, minnena återkallas, dagdrömmar och inre monologer alstras. Medvetandet gör att vi når en nivå ovanför den omedvetna zombien eller datorn. Dess funktion är också att söka efter det njutbara och att undvika smärta. Det lilla barnet njuter när föräldern kelar, pratar och sjunger med det, på motsvarande sätt som den vuxne kan njuta av att svischa ner för en slalombacke, se en vacker tavla eller utsikt eller äta en god måltid. Just detta medieras till stor del av den strimmiga kroppen, dit Willis delvis förlade själen. Inte helt fel då den ingår i hjärnans dopamininnehållande hedonistiska system. Med magnetkamera kan vi se att den är aktiv redan hos det nyfödda barnet.

Hugo Lagercrantz professor emeritus vid Karolinska institutet och författare till ett flertal böcker. "

" Niklas Orrenius: De svenska IS-terroristerna rekryterades inte i Syrien – utan i Sverige

DN FREDAG 1 MARS 2019

Svenska IS-terrorister uppstod inte i Syrien. De radikaliserades och rekryterades i svenska städer. Deras idéer finns kvar här – och det gör även grogrunden för dem.

En fredag i juni 2015 stegade två anhängare av terrorgruppen Islamiska staten in på den tjocka heltäckningsmattan i Årbymoskén i Eskilstuna, mitt under fredagsbönen. En imam höll en predikan mot extremism och fanatism.
De båda IS-männen ogillade budskapet. Abd al Haqq Kielan, som fanns bland de bedjande i moskén, såg dem gå fram till imamen.
– De sa att de såg honom som icke-muslim. Därför kunde de inte be bakom honom, för att han hade predikat mot IS. De sa att han var tvungen att be hela församlingen om ursäkt.
Abd al Haqq Kielan är en av Sveriges mest kända muslimska företrädare. Han hette tidigare Leif Karlsson. Sitt nya namn tog han i samband med att han konverterade till islam på 80-talet.
Att anklaga en muslim för att inte vara muslim kallas med en islamisk term för *takfir*.
– I praktiken är en sådan här anklagelse en dödsdom, i våldsbejakande extremisters ögon, sa Abd al Haqq Kielan när jag våren 2016 intervjuade honom om IS-hoten i Eskilstunamoskén.
Då var IS långt ifrån besegrat i Syrien. Och i svenska städer som Eskilstuna fanns det terrorsympatisörer som inte skämdes. När Abd al

Haqq Kielan och andra i moskén konfronterade IS-anhängarna, så gjorde de ingen hemlighet av att de uppskattade terrorgruppens metoder.
– Den ene menade att det är helt okej att bränna folk i burar. Islam säger att man ska terrorisera folk, menade han.
De båda IS-männen kom enligt Abd al Haqq Kielan från al-Rahmanmoskén, en annan moské i Eskilstuna. Där fanns då en ungdomsledare som öppet hyllade terrorism. På ungdomsledarens Youtubekanal såg jag färska filmer från IS propagandacentral, med krigare som höjde sina automatvapen och budskap om att aldrig visa svaghet. Den IS-gillande ungdomsledaren satt även i styrelsen för en lokal fotbollsklubb.
Det är en märkligt yrvaken svensk debatt som nu har utbrutit om hur vi som samhälle ska hantera IS-terroristerna. Det är ju inte som om vi inte under flera år har känt till att Sverige är ett av Europas mest jihadisttäta länder. Att runt 300 kvinnor och män lämnat Sverige för att ansluta sig till terrorgrupper i Irak och Syrien är en extremt hög siffra, hur man än räknar.
Många tycks se IS som något främmande som mest finns i Syrien och Irak, och inte i Sverige. Men enligt Säpo finns runt 2 000 våldsbejakande islamistiska extremister i Sverige. Terrorgruppen IS och dess ideologiska släktingar har funnits och verkat i svenska städer under flera års tid.
Rekryteringen har skett här, i svenska samlingslokaler, i svenska föreningar och på svenska fik. Ibland har även svenska skattepengar använts för att bekosta terrorverksamhet.
Outtröttliga Sofie Löwenmark från islamismgranskande stiftelsen Doku har uppmärksammat hur IS-terroristen Michael Skråmo från Göteborg skrutit på sitt Twitterkonto: ”Svenska staten betalade min glock och min kallash :)”. Kanske var det svenska barnbidrag eller andra skattemedel som finansierade sjubarnspappan Michael Skråmos Glock-pistol och kalasjnikov-vapen.
Skråmo anslöt sig till IS 2014, reste till Syrien med sin fru och sina då fyra barn. I flera propagandafilmer har han sedan dess försökt locka svenska muslimer in i terrorsekten. Från Syrien har han även uppmanat folk att begå terrordåd i Sverige: ”Börja göra bomber från simpla grejer från Ica och Coop”, skrev han på Facebook.
Michael Skråmos fru har, enligt uppgifter till Doku, dödats. Själv är Skråmo kvar i Syrien, vilket Expressen nyligen rapporterat om. Det är oklart om hans sju barn evakuerats.
Innan Michael Skråmo reste till Syrien föreläste han i en liten moské i stadsdelen Lövgärdet i Göteborg. Grundaren av moskén var öppen IS-anhängare, visade SVT:s Uppdrag Granskning redan år 2015.
Rekryteringen till terrorsekten blev extra framgångsrik i just Lövgärdet. Av de runt 300 svenskar som anslöt sig till terrorgrupper i Irak och Syrien kom ett tiotal från kretsen kring den lilla moskén.
När jag under 2015 och 2016 besökte Eskilstuna och Örebro för att skriva om IS och den radikala islamismen fick jag höra flera berättelser om hur och var rekryteringen till terrorgrupper i Syrien skedde. En restaurang pekades särskilt ut. En fotbollsklubb i Eskilstuna hade också väckt polisens intresse. Av klubbens sex styrelsemedlemmar var hälften öppna terrorsympatisörer. Två av dem hade rest till Syrien – för att ansluta sig till terrorgrupper, enligt polisen.
En av dem var en 21-årig man, son till al-Rahmanmoskéns församlingsordförande. Tillsammans med en kompis hade han lämnat Eskilstuna för att resa till Turkiet, och vidare in i Syrien. Polisen kunde spåra deras inköp inför resan: ökenkängor, fälthandskar, ryggsäckar och annan utrustning.
al-Rahmanmoskéns ordförande sa att sonen rest till Syrien för att arbeta i flyktingläger. Sonen var ”en ängel” som lämnat det trygga livet i Sverige för att hjälpa fattiga och krigsoffer. När jag frågade om

IS ville han inte säga så mycket annat än att ”de är muslimer”. Ryssar, amerikaner och shiamuslimer var ”en miljon gånger värre” än IS, sa pappan.
Några månader senare kom budet att den 21-årige Eskilstunabon dödats i strider i Syrien.
När jag under våren 2016 träffade lokalpolitikern Abshir Osman (M) var det svårt för honom att röra sig fritt på Eskilstunas gator. Hoten mot honom var för många. De kom efter att Abshir Osman i lokalradion uttryckt sin oro för att ungdomar i staden skulle lockas in i extremism. På nätet publicerades ständigt nya påminnelser om att Abshir Osman var att betrakta som en avfälling.
– I Eskilstuna är det värre att som muslim offentligt säga att man är emot IS än att säga att man är för IS, sa han då, 2016.
Nu är styrkeförhållandena annorlunda. IS har förlorat kriget i Irak och Syrien. I Sverige håller sympatisörerna lägre profil. De skryter inte på nätet, och när jag nu ringer Abshir Osman säger han att hoten mot honom och hans familj upphört. Ändå är han fortfarande orolig.
– Segregationen i Sverige finns kvar. IS utnyttjade segregationen och människors känsla av att inte höra till det svenska samhället. Radikala krafter kan utnyttja den igen.
Så är det. Och jag tror dessutom att segregationen i vårt land även är en anledning till att den radikala islamismen kunnat segla under radarn i alltför hög utsträckning. För trots att det sannerligen inte saknats vittnesmål och journalistik om antidemokratiska krafter i muslimsk skrud, så är det som om berättelserna inte riktigt har fått fäste i den svenska debatten. Det har känts som om svenska makthavare inte tyckt att detta är ett problem som riktigt angår dem.
Kanske känns IS-rekrytering som något främmande, något som utspelar sig i en okänd värld. Kanske är tjänstemän och politiker rädda att gå in i moskéer och föreningslokaler och ställa jobbiga frågor. Och kanske blir det då, som i Årbymoskén i Eskilstuna den där junidagen 2015, i stället terrorsympatisörer som klampar in där.
Passiviteten lämnar fältet fritt. Dels för muslimhatare som använder terroristers brott i sin propaganda mot alla muslimer, dels för den radikala islamismens predikanter. Hatmånglarna som sprider kvinnoförtryck och förakt mot demokrati finns kvar i Eskilstuna, Göteborg, Stockholm, Malmö, Örebro och andra svenska städer. De underblåser segregationen med sin sekterism och sina budskap om att vända sig bort från demokratin.
Dessa predikanter säger sig ofta vara emot IS och andra terrorgrupper. I praktiken röjer de genom sina antidemokratiska budskap vägen för terrorns rekryterare.

Niklas Orrenius
niklas.orrenius@dn.se "

" Samröre med terroristgrupp ska leda till fängelsestraff

DN FREDAG 1 MARS 2019

Den som deltar i eller har samröre med en terrororganisation ska kunna straffas för det. Det vill regeringen som nu tar ytterligare ett steg mot att skärpa svensk terrorlagstiftning. – Det är den största förändringen på 20 år, säger justitieminister Morgan Johansson (S).

Den lagrådsremiss som regeringen fattade beslut om under torsdagen föreslår en kriminalisering av deltagande i terrororganisationer samt samröre med desamma.
Deltagande eller samöre ska kunna ge fängelse i högst två år – för grovt brott, till exempel deltagande i IS eller al-Qaida, upp till sex års fängelse.
Utredningen ”Ett särskilt straffansvar för deltagande i en terrorist-organisation” lämnades till justitiedepartementet i slutet av 2017 och Morgan Johansson sade då att han ville se ny lagstiftning på plats före valet 2018.
Den här lagstiftningen har dragit ut närmare ett år på tiden. Vad beror det på?
– Det beror framför allt på att vi också var tvungna att ändra signalspaningslagen. Den gamla lagstiftningen som Alliansen en gång tog fram hade inbyggt ett moment 22 vilket innebar att ju fler åtal du väckte, desto blindare blev du eftersom du inte kunde hämta in signalspaningsinformation, säger Morgan Johansson.
Debatten om IS-resenärerna är knappast ny. År 2013 skrev Säkerhetspolisen i sin årsberättelse att de bedömde att ”minst 75 personer totalt rest från Sverige till Syrien och anslutit sig till al-Qaidainspirerade grupper”. Från 2012 har enligt Säpo omkring 300 personer rest till konfliktområden för att ansluta sig till våldsbejakande islamistiska grupper, 150 beräknas ha återvänt till Sverige.
– Jag ska återigen säga att ingen regering vidtagit fler åtgärder mot terrorism än vad den här regeringen gjort. Vi har kriminaliserat att ta emot utbildning, vi har kriminaliserat finansieringsbrottet och vi har stärkt lagstiftningen på en rad olika sätt, säger Johansson.
Johan Forssell, Moderaternas rättspolitiska talesperson, är kritisk:
– I realiteten kommer det med regeringens förslag ofta handla om att man får en villkorlig dom eller skyddstillsyn. Det är en löjeväckande mild påföljd som inte alls speglar brottets allvarliga natur, säger han.

Hanna Jakobson
hanna.jakobson@dn.se "

" Trump lär få ta smällen för fiaskot i Hanoi

DN FREDAG 1 MARS 2019

Toppmötet mellan USA:s president och Nordkoreas diktator slutade lika abrupt som resultatlöst. Donald Trump tvingades lämna toppmötet med Kim Jong-Un helt tomhänt. Det lär bli den självutnämnde mästerförhandlaren Donald Trump som nu får skulden för fiaskot i Hanoi. Kärnvapennedrustningen på Koreahalvön får vänta.

Hanoi.
Det har varit amatörernas afton i Vietnams huvudstad, där ingenting gick som deltagarna i den upphaussade tillställningen hade räknat med.
Det hjälper inte särskilt mycket att Trump och utrikesminister Mike Pompeo vid presskonferensen efter att toppmötet avbröts i förtid bedyrade att förhandlingarna i Hanoi var ”mycket produktiva”. Att det faktiskt handlade om ett sammanbrott och ett svårt bakslag för USA:s president gick inte att ta miste på för den som betraktade hans dystra ansikte.
Något nytt möte mellan Trump och Kim finns inte på dagordningen, vilket innebär att den avspänningsprocess som tycktes vara på gång nu bromsas upp. USA och Nordkorea får ta nya tag, men när det kan ske är det ännu ingen som vet.
Det var uppenbart att detta toppmöte var i stort sett lika dåligt förberett som fjolårets möte i Singapore. Det var en viktig förklaring till att det inte blev någon överenskommelse eller gemensam deklaration mellan Kim och Trump.
Själv förklarade Trump sammanbrottet i förhandlingarna med att det rådde ”grundläggande oenighet” om sanktionerna mot Nordkorea – som Kim Jong-Un ville avskaffa i sin helhet – och vilka nukleära anläggningar han i gengäld var redo att skrota.
Frågan inställer sig förstås varför dessa helt kritiska frågor i så fall inte hade manglats färdigt, så att de var lösta till toppmötet. Men någon sådan fråga fick aldrig Trump på presskonferensen.
Det troliga svaret är att Trumps förhandlingsmetod inte går ut på att förhandlingarna är grundligt förberedda med hjälp av sakkunniga personer. I stället berömmer han sig av att lita på sin magkänsla, och att han gillar att överraska för att därmed få motparten ur balans. Och, som han sade i Hanoi: Om det inte fungerar måste man alltid vara beredd att promenera i väg från förhandlingsbordet.
Trumps förhoppningar om att smicker – han sade på den första toppmötesdagen att ”Kim är en stor ledare” – skulle få Nordkoreas brutale diktator att mjukna, visade sig vara grundlösa. Men i och med det kollapsade Koreafrågan, hans främsta utrikespolitiska projekt, där ett av målen sannolikt var att dra ner antalet USA-trupper i Sydkorea.
Trumps förhandlingsposition var kraftigt försvagad enligt egen förskyllan. Uppenbarligen ville Trump till varje pris få till ett avtal; han ansåg sig behöva inkassera en utrikespolitisk vinst i ett läge när han är illa utsatt med skandalartade kongressförhör på hemmaplan.
Det fick honom att kasta all försiktighet överbord, och för varje uttalande och tweet dagarna inför mötet i Hanoi sänkte han steg för steg tröskeln för vad USA kunde acceptera. Den förhandlingstaktiken försvagade ytterligare USA:s ställning inför toppmötet.
Några dagar före mötet förklarade Trump att han inte hade särskilt ”bråttom” med en nordkoreansk avrustning. Sedan sade han att det viktiga är att Nordkorea har slutat med sina provsprängningar och missiltester.
Strax innan förhandlingarna skulle avslutas på torsdagen läckte det ut uppgifter om att USA-presidenten var på väg att lägga sig platt för sin motpart från Nordkorea.

I det utkast till slutdeklaration som fanns på bordet, färdigt att signeras av Trump och Kim på torsdagen, som i vietnamesiska medier kallades för ”Hanoi-deklarationen”, skulle de två statsledarna bekräfta vad de kommit överens om under fjolårets toppmöte i Singapore. Där bestämde de att målet är kärnvapenavrustning (”denuclearization”), dock i mycket vaga och allmänna ordalag.
Enligt tv-kanalen NBC hade USA:s förhandlare släppt kravet på att Nordkorea fullt ut måste redogöra för sitt innehav av kärnvapen och långdistansmissiler.
I förslaget till deklarationstext saknades det ursprungliga amerikanska kravet på en ”fullständig, verifierbar och oåterkallelig” nukleär avrustning. Det hade alltid tidigare betraktats som en förutsättning för en överenskommelse som skulle kunna få USA att lätta på sanktionerna mot Nordkorea.
Under förhandlingarna framgick det att Nordkorea kunde tänka sig att ta bort några av sina kärnvapen, till exempel skrota sin kärnanläggning Yongbyon, där vapenplutonium tillverkas, och plocka ned några missilramper. Däremot gick Nordkorea inte med på att tillåta inspektioner av alla sina hemliga nukleära anläggningar och missilramper.
Det är sannolikt på den punkten som det blev för mycket för Trumps förhandlingsteam i Hanoi. Att gå med denna eftergift skulle så tydligt innebära att USA accepterar att Nordkorea är en kärnvapenmakt. En sådan total kapitulation skulle inte bara se illa ut, den skulle vara politiskt dyrköpt för Trump.
Koreafrågan är därmed tillbaka på ruta ett. Men utgången i Hanoi var inte helt överraskande, eftersom ingen initierad bedömare någonsin hade trott att Nordkoreas regim var beredd att göra sig av med hela sin kärnvapenkapacitet. Klyftorna mellan USA och Nordkorea är än så länge för djupa. Därmed kommer de hårda sanktionerna att kvarstå, och det fattiga Nordkorea får vänta ytterligare på den ljusa blomstrande framtid som Trump utlovade om Kim bara gick honom till mötes.
Om Trump framstår som förloraren i Hanoi är Kim en klar vinnare. Den nordkoreanske diktatorn har inte behövt ge upp något väsentligt, även om han inte heller slapp några sanktioner. Men han har fått ökad legitimitet på världsscenen genom att framstå som Trumps like, och kan åka hem i sitt tåg som en starkare ledare.
En positiv sak kan ändå noteras från Hanoi: Enligt Trump har Kim lovat att inte fortsätta testskjutningar av missiler och provsprängningar av kärnvapen. Det innebär att spänningen och krigsrisken på Koreahalvön är betydligt lägre än de var vid tiden före toppmötena mellan Trump och Kim.

Michael Winiarski "

" Resultatlöst möte ett bakslag för Sydkorea

DN FREDAG 1 MARS 2019

Sydkorea är en av de största förlorarna på det resultatlösa mötet mellan Donald Trump och Kim Jong-Un i Hanoi. Aktiekurserna föll kraftigt och den sydkoreanska wonen tappade i värde.

syntes världen runt efter de uteblivna resultaten av förhandlingarna mellan Nordkorea och USA.
Börskurserna i hela Asien föll. Allra mest negativt reagerade Sydkorea. Pilarna på den koreanska börsen pekade rakt ned efter att det stod klart att mötet avslutats i förtid utan något avtal. När handeln stängde hade kurserna fallit med 1,8 procent. Också den koreanska wonen vände tvärt nedåt och tappade med 0,5 procent i värde.
Sydkorea hade stora förhoppningar på den amerikanske presidentens andra möte med Nordkoreas diktator. Framsteg i förhandlingarna mellan USA och Nordkorea är avgörande för att Sydkorea ska komma vidare i sitt närmande mot grannen i norr. Något som Sydkoreas president Moon Jae-in har arbetat hårt för. På mindre än ett år har han träffat Kim Jong-Un tre gånger. Framsteg har gjorts och de två länderna har bland annat meddelat att de tänker ansöka om att arrangera sommar-OS tillsammans.
Men för att länderna ska få ett genombrott i relationen behövs bland annat att de tuffa sanktionerna mot Nordkorea lättar. Då skulle länderna kunna börja handla med varandra och öppna upp för investeringar. Dessutom krävs en tidsplan för att nedrustning av kärnvapen.
Nu blev det inget av det, vilket den sydkoreanska regeringen beklagade direkt efter mötets slut, med tillägget att man hoppas på framsteg framöver. En diplomat säger till The Guardian att mötets abrupta slut kom som en ”chock”. Samtidigt uttrycker den sydkoreanska nyhetsbyrån oro och skriver att säkerhetsklockan nu är tillbakavriden till noll.
Frågan är nu hur det blir med Moons planer på att efter mötet i Hanoi träffa Kim Jong-Un en fjärde gång. Enligt uppgift hade Moon långtgående planer på att föreslå närmare ekonomiskt samarbete och friare gränser. Planen var också att betona båda ländernas vilja att vara kärnvapenfria i framtiden. Utsikterna för ett sådant möte ser mörkare ut nu.

Marianne Björklund "

" Netanyahu slår tillbaka efter beslutet om åtal

DN FREDAG 1 MARS 2019

Åtal kommer att väckas mot Israels premiärminister Benjamin Netanyahu i tre olika korruptionsmål. Det allvarligaste gäller mutbrott och de bägge andra bedrägeri och trolöshet i ämbetsutövning.

Jerusalem.
Regeringens juridiske rådgivare Avishai Mendelblit, som fattade det slutgiltiga beslutet, skrädde inte orden i sin 54 sidor långa anklagelseakt:
– Du har skadat allmänhetens tillit till förvaltningen. Du agerade i frågor trots intressekonflikter, du missbrukade din auktoritet och gav förtur åt dina personliga intressen och din familjs intressen. Du korrumperade ämbetsmän som lydde under dig.
I ett känsloladdat tv-tal attackerade premiärministern Mendelblit – som Netanyahu själv utnämnt – och anklagade honom för att ha manipulerats av ”vänstern” och ”pressen”:
– Ingen i världshistorien har åtalats för positiva tidningsskriverier! Hela syftet är att besegra vårt parti Likud i domstolarna eftersom de inte kan göra det via valurnorna! Jag kommer att regera många år till, om ni ger mig förtroendet!
Netanyahu framhävde i talet sina nära relationer till Vladimir Putin och Donald Trump och sin ställning som storpolitiker.
Premiärministerns parti Likud gjorde in i det sista febrila ansträngningar att blockera kungörelsen om åtalen, bland annat med en besvärsskrift till Högsta domstolen. Där hävdades att Avishai Mendelblit blandar sig i politiken när han åtalar Netanyahu före valet. HD underkände protesten och Mendelblit kunde offentliggöra sitt beslut.
Om Netanyahu, som han lovar, sitter kvar trots misstankarna om grova brott, så uppstår en situation som är unik i landets, och troligtvis i alla demokratiska länders historia. Höga ämbetsmän har rannsakats och dömts i Israel – en president, en premiärminister, en inrikesminister, en finansminister och en överrabbin – men efter att de avgått.
De tre utredningarna mot Netanyahu går i polisprotokollen under namnen ”1 000”, ”2 000” och ”3 000”.
Den första rör lyxgåvor från miljardärer till herr och fru Netanyahu, huvudsakligen i form av rosa champagne, Havannacigarrer, smycken och skräddarsydda kostymer.
”Pärm 2000” utgår från samtal mellan Netanyahu och Arnon Moses, ägaren till landets största tidning Yediot Ahronot, om favörer i utbyte mot smeksam rapportering. Dessa samtal finns inspelade. Moses kommer att åtalas för mutbrott.
Det tredje målet, det som rubriceras som mutbrott för Netanyahus del, gäller de intima relationerna mellan Netanyahu och ägaren till Israels viktigaste nätsajt Walla. I utbyte mot smicker i bevakningen av Netanyahu fick Wallas ägare Shaul Elovitch tillstånd av premiärministern att sälja ett nästan värdelöst satellit-tv-bolag för kopiöst överpris i en invecklad transaktion, som kostade skattebetalarna två och en halv miljard kronor.
Två av Netanyahus närmaste män kommer att vittna mot honom i detta mål. Dessa vittnen har givit rika prov på de tvivelaktiga relationerna mellan Elovitch och Netanyahu, inklusive flera sms-dialoger där Elovitch ger sina redaktörer order att ”Ta bort den där nyheten, annars går min affär åt pipan!”.

Innan rättegången inleds kommer Netanyahus advokater att ges tillfälle att övertyga åklagarna att dra tillbaka åtalet. Detta kommer inte att ske före valet den 9 april, och möjligtvis inte förrän nästa år.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com "

"Fakta. Advokat-kostnaden
Netanyahus stjärnadvokater står inför en otacksam uppgift, eftersom de mest graverande bevisen i de två allvarligaste affärerna består av inspelningar som gjorts av hans egna nära medarbetare.
Rika vänner i USA har donerat stora pengar till Netanyahu att betala försvaret med, men åklagarämbetet har givit honom order att returnera gåvorna och betala advokaterna ur egen ficka. "

" Högerpopulister kan få nyckelroll i Estland efter söndagens val

DN FREDAG 1 MARS 2019

Om några dagar kan ett främlingsfientligt, högerpopulistiskt parti för första gången få en nyckelroll i estnisk politik. Konservativa Ekre, som hämtar sin inspiration från Viktor Orbáns Ungern, har blivit Estlands tredje största parti inför valdagen på söndag.

Valet inleddes redan förra torsdagen när online-röstningen öppnade i ett land som gjort sig känt som Europas mest uppkopplade. Uppemot en tredjedel av Estlands väljare väntas använda möjligheten att rösta på nätet i valet till Riigikogu, parlamentet i Tallinn.
På ytan ser allt ut som vanligt med strid in på mållinjen mellan två allmänborgerliga partier – ekonomiskt liberala Reformartiet och socialliberala Centerpartiet som nu sitter i regeringsställning. Dessa två turas om att leda i opinionsmätningarna med runt 25 procent vardera.
Men bakom dem har Ekre, ett parti som kan rita om spelplanen för estnisk politik, seglat upp som klar trea. Partiet ligger runt 17–18 procent i opinionsmätningarna. Håller den siffran i sig innebär det mer än en fördubbling av partiets mandat – och gör att de stora partierna kan tvingas in i koalitionsförhandlingar med Ekre.
Konservativa partier finns redan i Estland, men det nya med Ekre är dess öppet populistiska plattform, med ständiga hänvisningar till en ”liberal elit” som prackar på landet flyktingar, homopartnerskap och annat som strider mot folkets ”verkliga intresse”.
Ekres ledare Mart Helme, som styr partiet tillsammans med sin son Martin Helme, är en mångsysslare med ett förflutet som sångare,

bonde och estnisk ambassadör i Moskva under några år på 1990-talet. Han bildade Ekre – en förkortning av Estlands konservativa folkparti – 2012.
Helme vill inte att Estland ska gå ur EU, i alla fall inte nu, därtill är medlemskapet alltför populärt. Men han är ytterst kritisk mot ”Bryssel” och vill att landet ska ”följa samma kurs som Ungern och Polen”, två länder som kritiseras skarpt av EU för att montera ner demokratiska institutioner.
– De vill stärka sina nationer, verkar för sina folks välmående. Sedan Estland gick med i EU gör vi inte det längre. Landet är i förfall, vi har avsagt oss vårt självbestämmande, korruptionen breder ut sig, säger Helme i en intervju med tidningen Postimees.
Estland, med bara 1,3 miljoner invånare, har mycket få flyktingar. Under flyktingkrisen 2015 gick landet med på att ta emot ett par hundra asylsökande som en del i EU:s omfördelningsprogram. Men trots ett välorganiserat mottagande lämnade de flesta flyktingarna landet inom ett år.
Ändå såg Ekre – precis som Ungerns Viktor Orbán och Polens Jaroslaw Kaczynski – till att utnyttja kraften i flyktingfrågan. Partiet fick en skjuts i opinionen när Helme talade om IS-terrorism. Ännu ett lyft kom i höstas när FN:s migrationsavtal debatterades och Ekre ordnade offentliga möten.
Martin Helme, partiledarens son, har gjort sig känd för rasistiska uttalanden. I en tv-debatt kring kravallerna i svenska Husby 2013 sa han följande:
– Om du är svart – åk tillbaka. Jag vill att Estland ska vara ett vitt land.
Fadern Mart har talat om ”negrers huvuden” som ”tomma träbitar”.
När Postimees bad honom förklara det uttalandet sa han att det handlade om utländska studenter:
– Det gäller inte bara dem. Det gäller också araber eller studenter från annat håll som praktiskt taget är analfabeter. De kan inte ens engelska – hur de har kommit in på våra universitet är obegripligt för mig.
Statsvetaren Kristi Raik, som är chef för Estlands Utrikespolitiska institut, menar att flyktingfrågan spelade en större roll för Ekre för några år sedan.
– De vet att många är emot flyktingar, men eftersom vi knappt har några i landet så har de gått vidare till andra frågor, säger hon.
I årets valrörelse betonar det populistiska partiet i stället ekonomiska frågor. Det lovar höjda pensioner, sänkta skatter och samtidigt ökad satsning på militären – löften som många ekonomer tror blir svåra att infria samtidigt.
– Men partiets stora tillgång är väljare som känner sig alienerade, som inte litar på några politiker. Mycket tyder på att de lyckas mobilisera många som annars inte skulle rösta, säger Kristi Raik.
Den koalition som i dag har regeringsmakten i Estland består av Centerpartiet med statsminister Jüri Ratas och två mindre partier, Socialdemokraterna och nationalistiska Fäderneslandet.
Men liberala Reformpartiet – som suttit i alla regeringar mellan 1999 och 2016 – ligger också bra till för att bli störst.
Hur det än slutar kommer något av de två stora partierna att behöva ett eller flera partier att samarbeta med för att bilda regering.
De kommer att ställas inför samma tuffa val som de etablerade partierna i grannländerna Finland och Sverige: ska man bojkotta ett stort populistparti eller tvärtom tvinga det att ta ansvar för regeringspolitiken?
I Finland bjöds Sannfinländarna in i värmen – vilket ledde till att partiet splittrades. I Sverige blev frågan om att tala eller inte tala med Sverigedemokraterna i stället orsaken till en splittring av det borgerliga blocket.

Hur blir det i Estland – följer man den finska eller den svenska modellen? Kommer Centern och Reformpartiet att förhandla med Ekre?
– De har båda sagt att de inte vill förhandla med dem, men allt är fortfarande oklart. Det enda parti som absolut inte kan sitta i regering med högerpopulisterna är Socialdemokraterna, säger Kristi Raik.
– Men å andra sidan kommer det att finnas många tänkbara koalitioner. Det kan bli så att vi får sju partier i Riigikogu, det ger väldigt många tänkbara kombinationsmöjligheter.

Ingmar Nevéus "

"Fakta. Medlem i Nato och EU
Estland har 1,3 miljoner invånare. Landet var självständigt från Ryssland under mellankrigstiden men ockuperades efter kriget av sovjetiska styrkor och blev en Sovjetrepublik fram till självständigheten i augusti 1991.
Landet är sedan 2004 medlem i såväl Nato som EU. Euron är valuta sedan 1 januari 2011.
I det estniska parlamentet Riigikogu finns 101 mandat. Landet styrs för närvarande av en koalitionsregering ledd av Centerpartiets Jüri Ratas, tillsammans med Socialdemokraterna och nationalistiska Fäderneslandet (Isamaa).
Valdagen är söndagen den 3 mars. Röstning online inleddes redan i förra veckan."

" Public service-jätte anklagas för hjärntvätt

DN FREDAG 1 MARS 2019

”Hjärntvätt”, ”en dumhet” och ”orwellskt nyspråk”. Kritiken mot den manual som ett tyskt public service-bolag tagit fram för att förbättra sin image är inte nådig. Strategin, som har kostat licensbetalarna motsvarande 1,3 miljoner kronor, hånas brett.

Berlin.
Den just nu mest omdebatterade skriften i Tyskland är en 89-sidig manual som skulle hjälpa public service-bolaget ARD att förbättra sin image. I manualen listas argument, ord och sloganer som anställda uppmanas att använda för att försvara medieföretaget mot kritik, och övertyga allmänheten om nyttan med licensfinansierade medier.
Strategin togs fram i hemlighet och var endast avsedd för internt bruk. Sedan dokumentet läckts har kritiken inte låtit vänta på sig.
Det är framför allt uppmaningen till de anställda om att använda känslomässiga och moraliska argument som irriterat kritiker. Bolaget ska lyftas fram som en ”moralisk nödvändighet för ett samhälle som håller samman”, står det i skriften.
Andra har reagerat över lingot som manualen föreslår: ”ARD – medborgarnas förlängda arm”, ”gemensamma medier i stället för informationsanarki” och ”demokrati i stället för ideologiskt monopol”.
Språkbruket har fått kritiker att dra paralleller till ”nyspråket” i den brittiske författaren George Orwells roman ”1984”, om en diktatur där regeringen kontrollerar medborgarnas tankar. Flera debattörer från de stora tidningarna går ännu längre och liknar manualen vid ”hjärntvätt”.

Ytterligare reaktioner handlar om att guiden delar in det tyska medielandskapet i onda och goda aktörer. Privata företag anklagas för att vara ”profitfixerade” och kallas för ”mediekapitalistiska gräshoppor” – ett begrepp som framför allt används av grupper på den yttersta höger- och vänsterkanten.
Klagomål hörs också inifrån bolaget. Dokumentet är ”en dumhet” som har ”skadat ryktet”, anser styrelsen för Westdeutscher Rundfunk som är en del av ARD.
Skriften försvaras av författaren, språkvetaren Elisabeth Wehling.
– Dokumentet används för att skapa en politisk skandal. Det var inte avsett för att hamna i offentligheten, innehållet har tagits ur sin kontext. Av de 90 sidorna har endast tre eller fyra formuleringar debatterats. Då uppstår naturligtvis missförstånd, säger hon till Die Zeit.
Även ARD:s chef Susanne Pfab tar skriften i försvar och betonar att den var avsedd som ett diskussionsunderlag för internt bruk, men medger samtidigt att det var olyckligt att kalla det för en ”manual”.
ARD har fler än 20 000 anställda och är ett av Europas största public service-bolag.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

" Ocasio-Cortez kan tvinga fram Trumps skattepapper

DN FREDAG 1 MARS 2019

Pressen på Donald Trump att redovisa sina skattedeklarationer ökar efter utfrågningen av presidentens ex-advokat Michael Cohen. Med ledande frågor fick demokraten Alexandria Ocasio-Cortez vittnet Cohen att uppmana kongressen att kräva in dokumenten.

New York.
Förhöret av Michael Cohen var ett häpnadsväckande ögonblick i kongressen, där Cohen beskrev USA:s president som en skurk, bedragare och rasist.
Men kongressledamöternas utfrågning var stundtals frustrerande. Flera demokrater ställde amatörmässiga, diffusa och lite sömniga frågor, medan republikanerna konsekvent ägnade sig åt att försöka smutskasta Cohen och ifrågasätta hans trovärdighet som vittne.
Demokraten Alexandria Ocasio-Cortez, som bara suttit i kongressen i knappt två månader, ställde frågor som rörde Trumps företag, skattepapper och möjligt bedrägeri. Cohen uppgav att Trumps företag varit involverat i vad som kan vara försäkringsbedrägeri och skattebedrägeri.
Som svar på Ocasio-Cortez frågor sade Cohen bland anat att kongressen borde undersöka Trumps personliga skattedeklaration.
Trump är den första presidenten i USA:s moderna historia som inte offentliggjort sin skattedeklaration men med Ocasio-Cortez utfrågning tog Demokraterna ett rejält kliv närmare målet att kräva att få se dessa dokument.

Medan flera demokrater ägnade förhöret åt diffusa spekulationer eller detaljer kring skandaler som redan avslöjats, var Ocasio-Cortez utfrågning mer rakt på sak. Hon ville tydligt få Cohen att under ed säga att kongressen behöver få bättre inblick i Trumps företag och privata ekonomi – och det lyckades hon med.
– Skulle det hjälpa oss om vi fick se federala skattepapper och delstatsdeklarationer från presidenten och hans företag? frågade hon Cohen.
– Det tror jag, svarade han.
Om den särskilda åklagaren Robert Muellers utredning visar sig sakna information som direkt utpekar Donald Trump för något brottsligt så kan Demokraterna, delvis med hjälp av Ocasio-Cortez förhör, nu ha en väg framåt för nya utredningar.
Den 52-årige Michael Cohen erkände förra året flera brott med kopplingar till sitt tidigare arbete för Donald Trump, däribland skatte-smitning.
Han dömdes i december till tre års fängelse.

Martin Gelin "

" Kritik mot rekordkort flygsträcka

DN FREDAG 1 MARS 2019

Är det rimligt att ta flyget 15 mil fågelvägen? Ja, anser den tyska flygjätten Lufthansa som försvarar sin allra kortaste inrikesresa mellan München och Nürnberg. Nej, anser kritiker som kallar den för en ”ekologisk” absurditet.

Berlin.
I svenska debatten om flygvanornas konsekvenser för klimatet är det ofta långresorna till Thailand som pekas ut som den stora miljöboven. I Tyskland har i stället en betydligt kortare flygning vållat debatt. Det handlar om flygbolaget Lufthansas inrikesflygning mellan städerna Nürnberg och München i södra Tyskland, som ligger på 15 mils avstånd fågelvägen. Sträckan är kortare än mellan Stockholm och Norrköping. Den trafikeras fyra gånger dagligen i vardera riktningen. Under den knappt 40 minuter korta flygningen hinner planet knappt nå marschhöjd innan det är dags att gå ner för landning.
Linjen möter häftig kritik från miljöaktivister och politiker från miljöpartiet De gröna.
– Det är en ekologisk och ekonomisk absurditet och skulle helst stängas redan i dag, säger ledaren för De gröna i Bayern, Eike Hallitzky, i ett uttalande.
Lufthansa försvarar den korta flygningen med att den framför allt är avsedd för resenärer som ska med anslutande flyg från München, som är en av Tysklands största flygplatser och trafikerar många internationella destinationer. Sträckan är alltså inte tänkt för Nürnbergbor som vill resa till München för att shoppa, betonar en talesperson enligt tidningen Die Welt.

De dåligt utbyggda järnvägskommunikationerna är den främsta anledningen till att det tidsmässigt lönar sig att ta flyget i stället för tåget från Nürnberg till Münchens flygplats. Eftersom flygplatsen inte är ansluten till järnvägsnätet för fjärrtåg måste tågresenärer byta till pendeltåg vid centralstationen och får räkna med minst två timmars resa. Enbart pendeltågsresan tar 45 minuter – vilket är längre tid än flygresan.
Men det argumentet biter inte på Eike Hallitzky från De gröna.
– Det borde vara värt ett par extra minuters restid med tåget för att bidra till de internationella klimatmålen, säger han och vill se ökade satsningar på den spårbundna trafiken.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

" EU-ilskan växer över Ungern

DN FREDAG 1 MARS 2019

Den ungerska regeringens kampanjande mot EU-kommissionen skapar allt större irritation i Bryssel.

I en egen kampanj går kommissionen nu i svaromål mot Ungerns anklagelser om att EU bland annat försöker försvaga medlemsländernas gränser och införa obligatoriska kvoter för kvotflyktingar.
– Vi beklagar att vi måste göra det här, men folk förtjänar verkligen att veta sanningen, säger kommissionstaleskvinnan Mina Andreeva på en pressbriefing i Bryssel.
Ungern står dock på sig.
– De ljuger, säger utrikesminister Peter Szijjarto till brittiska BBC.
Den ungerska kampanjen sker inför EU-valet och består bland annat av affischer där kommissionsordförande Jean-Claude Juncker syns på bild med den oppositionelle ungersk-amerikanske affärsmannen George Soros.
”Påståendena från den ungerska regeringen är som sämst faktamässigt inkorrekta eller som bäst missledande. Och ingenting har något med George Soros att göra”, heter det i EU-kommissionens svar.

TT "

" Anna-Lena Laurén: Janukovytj och hans gelikar behöver sådana som Swedbank

DN FREDAG 1 MARS 2019

Analys. Korrupta, postsovjetiska ledare förenas av sin svaghet för smaklösa palats. Men deras största intresse är alltid att gömma undan pengar på ett säkert ställe. Och det gör man via bankkonton i väst.

Det är ingen som vet exakt hur rik han är – Ukrainas före detta president Viktor Janukovytj. Högst sannolikt är de 34 miljoner kronor som han har slussat via Swebank bara en del av hans förmögenhet. Enligt ukrainska åklagare har Janukovytj förskingrat över 200 miljarder kronor ur landets statskassa.
Janukovytj är långt ifrån unik. I själva verket är han mycket typisk – en majoritet av ledarna i postsovjetiska länder betraktar politiska utnämningar som ett sätt att skaffa sig en personlig förmögenhet.
Att Janukovytj är så känd beror på att han störtades i Majdan-revolutionen 2014 och fick sitt palats utanför Kiev omvandlat till korruptionsmuseum. I motsats till irakier och libyer var ukrainarna noga med att inte förstöra en enda detalj i ledarens personliga lyxvilla, Mezjyhirja.
Museet besöks i dag av tusentals ukrainare årligen. Köerna var långa när jag åkte ut och tittade på Mezjyhirja för några år sedan. Området är 137 hektar stort och innehåller bland annat en helikopter-landningsplats, en privat djurpark, ett slakteri, ett mejeri och en egen spasalong, utöver den jättelika villan med sexton träslag och flera - meter höga Swarovski-kristallkronor hängande i taket.
Allt detta har kostat miljoner. Men större delen av Viktor Janukovytjs genom korruption hoptjänade förmögenhet finns inte här. Den har stoppats undan på säkra ställen i väst. Det är via etablerade, västerländska banker postsovjetiska ledare sköter sina affärer. Det är därför ingen överraskning att till exempel Swedbank, enligt SVT:s uppgifter, i praktiken har godkänt Janukovytj som kund. Han är garanterat inte den enda korrupta ledare som via olika intrikata - arrangemang har lyckats få västliga institutioner att acceptera hans pengar.
Men Janukovytj är den mest symboliska. Under hans fyra år som ukrainsk president 2010–2014 byggde han målmedvetet vidare på det korrupta system han hade tagit över. Han maximerade sin egen vinst. Även hans söner blev på kort tid stormrika. När regimen störtades efter månader av demonstrationer i Kiev 2013–2014 dog minst 105 personer och över 850 skadades.
Viktor Janukovytj betraktas i dag som en av Europas blodigaste ex-presidenter, efter att så många dog under Euromajdan-demonstrationerna. Men faktum är att Janukovytj inte var särskilt våldsam eller konfliktsökande som president. Det enda han ville var att hålla fast vid sina privilegier. Utan Euromajdan och den ryska inbladningen hade han troligen lyckats.
Utan västerländska institutioner som accepterar den här sortens pengar skulle det vara mycket svårare att slussa dem vidare. I den postsovjetiska världen är många av den cyniska åsikten att också i det demokratiska väst går allt att lösa om man har tillräckligt mycket pengar.
Hittills har västerländska banker och finansinstitutioner gång på gång gett cynikerna rätt.

Anna-Lena Laurén "

”Aniara” för vår tid. Harry Martinson skulle nog ha gillat realismen

DN FREDAG 1 MARS 2019

Med ”Aniara” sände Harry Martinson en sond – inte främst ut i universum även om han hade djupa insikter om förhållandena i yttre rymden – utan in i vår kultur i vid mening. Då är det instruktivt att studera kulturens reaktioner vid sonderingen.

Detta gäller inte minst reaktionerna på den nya ”Aniara”-filmen. Medan filmkritikerna i stor utsträckning reagerat positivt på Pella Kågermans och Hugo Liljas film så har andra skribenter varit mer återhållsamma och ibland öppet kritiska.
Kritiken har särskilt gällt en viktig aspekt. I filmen har själva texten, dikten, fått spela en mycket undanskymd roll, medan själva handlingen, vad som händer ombord på det väldiga rymdskeppet, ”goldondern”, berättas. Inte heller tar rymden utanför skeppet längre den viktiga plats den har i Martinsons dikt. Nej, det är livet ombord som står i fokus.
Att filmen måste vara bilder, inte främst text, är klart. Men man kan säga att filmen också ”tagit ner Aniara på marken”, ja bokstavligt talat in i en finlandsfärja och ett köpcentrum. In i vår värld, vår tid.
Jenny Teleman i kulturradion (P1, 1 februari) som tidigare ”badat i dikterna och hisnat” blir ”lite ledsen” av att ”alla mår jättedåligt, har sexkult, och super” ombord på rymdskeppet. Kristofer Ahlström frågar i DN:s podd Kulturkommissionen om man mitt i ”denna ångesttårta som vi lever med, där allt är kört, behöver en film som visar att hoppet är fåfängt”.
Erik Helmerson skrev den 1 februari på denna tidnings ledarsida, att språket varit det viktigaste för honom, som ”nu körts på svenskt manusproduktions mest standardiserade löpande band och förvandlats till Maria Wern i rymden”. Göran Sommardal (Aftonbladet 7 februari) är inne på liknande tankegångar: Filmens ”moderniserade tolkning når inte längre än till en av tidsandan välsignad naturlighet: upprörda köbildningar, igenkännbara ångestattacker, relationsterapi”.
Man frågar sig förstås vad Martinson själv skulle ha sagt. I diktsviten finner man hur han orienterar sig från bävan inför kosmos och en fascination av teknikens möjligheter, över lättsamma eller ironiska kommenterar till samtidens kulturyttringar, vidare mot en allt bittrare syn på makthavare och deras (och vårt) samhälle, med längtansfulla tillbakablickar mot det liv nära den jordiska naturen som en gång var möjligt. Medan den kosmiska naturen med dess fenomen blir allt mer främmande. Ja, själva rumtiden förvandlas successivt från det dynamiska ”Guds andes glas” till ”likstel rymd”.
Men även om Martinsons verk är präglat av civilisationskritik och sorg över våra förluster, har det också sina ljusare stunder: i den häpna anblicken av märkliga himlafenomenen och vurmen för naturvetenskapen (trots dess dödsbringande bidrag med kärnvapnen, ”geniets slaktmask”), och än mer i kärleken till kvinnorna ombord och särskilt till Isagel, piloten och matematikern, och i de levande minnena av naturen i Karelen och visionen i psalmen om solen och dess goda verkan på jordiska sommarängar. Man kan undra om dessa dikter ligger där som tröst för oss eller för femtiotalsläsaren, eller för att författaren själv inte skulle förlora sig alldeles i den förfärande rymden.
I filmen har dessa ljusare stunder tonats ner, även om de skymtar i mimarobens mimaförmedlade bad i en skogstjärn och hennes kärleksmöten med Isagel. Vi möter ändå en mindre upphöjd värld än Martinsons, mimaroben sliter i vårdsvängen, också med att få mer

resurser för terapistunderna med Mima, den ödmjuke astronomen har blivit en mer realistisk (och levande) cyniker, Isagel föder inte en vacker matematisk teori som i boken utan ett riktigt barn, ett barn som får dela hennes tragiska öde.
Men frågan man kan ställa sig är om inte Martinson egentligen hade gillat just detta: att ”Aniara” skulle bli så realistisk att man tog hans varningsrop på fullt allvar, genom att berättelsen hamnade mer mitt i vår egen värld, inte i en obestämd framtid med längtansfulla tillbakablickar. Kanske var det nödvändigt för den uppburne naturlyrikern att göra också skräckvisionen vacker. Kanske behöver vi i dag ett rakare tilltal för att reagera och agera?

Bengt Gustafsson "

”Kapernaum” raserar bioväggarna och leder oss rakt ut i kaoset i Beirut

DN FREDAG 1 MARS 2019

Oscarsnominerade ”Kapernaum” utspelar sig i Beiruts slum. Den har ett sug och ett djup som öppnar upp mot världen. En stor film med svindelkänsla, skriver Filmfredags Kerstin Gezelius. ”Kapernaum” Manus, regi: Nadine Labaki I rollerna: Zain Al Rafeea, Yordanos Shiferaw, Boluwatife Treasure Bankole. Längd: 2 tim 1 min (från 11 år). Språk: arabiska. Betyg: 4

Ibland får man höra om Vittorio De Sicas ”Cykeltjuven”, den film som kanske är starkast förknippad med italiensk neorealism, att den är sentimental; inte bättre än tavlor av gråtande barn. Det slags film som ska lindra vårt dåliga samvetes klåda en stund, påminna oss om att det finns utsatta människor i världen så att vi sen lugnt kan fortsätta att inte göra ett skit åt saken.
Ibland tror jag det själv. Då ser jag om den, och blir överbevisad. Den är skarp som en kniv och skär rakt igenom våra försvar till den övertygelse de flesta barn har men som vi gång på gång låter slagga igen: De sociala orättvisorna är vårt ansvar.
Att vi sedan sällan handlar därefter kan man ju knappast lasta De Sica för. Att odla en dubbelmoral är dessutom ljusår bättre än att inte odla någon moral alls. Dubbelmoralen är samvetets lilla bågfil som går fram och tillbaka genom muren mellan oss och världen och som någon gång kanske kan få den att rämna.
Den libanesiska regissören Nadine Labaki använder varken kniv eller bågfil när hon ska ta sig igenom försvarsmurarna. Hon slår upp dem med murbräcka. Hon frågar inte om vi vill veta hur det känns att heta Zain, vara tolv år, papperslös och dra omkring i slummen i Beirut med en liten tillfälligt adopterad bebis på armen och leta mat.
Hon bara ställer oss där.
Det finns inget i hennes tidigare filmer – ”Caramel”, eller ”Vad gör vi nu?”, båda visserligen charmiga filmer som definitivt andas politisk medvetenhet och engagemang – som förvarnar för ”Kapernaums” storhet.
Då menar jag inte storhet i någon metaforisk medalj-bemärkelse – stor regissör, stor konst, etcetera – sådana utnämningar framstår som museala i sammanhanget. ”Kapernaum” är stor därför att världen är stor och Labaki får bioväggarna att rasa och filmduken att försvinna så att du plötsligt bara står där i gatudammet, stadsbruset, kaoset och smärtan.
Den ger nytt liv åt begreppet katharsis, som ska betyda rening men ofta bara är en laddad, stormig scen placerad exakt vid andra aktens vändpunkt och som tredje akten ser till att vi glömmer ganska snabbt. I ”Kapernaum” pågår katharsis från första minuten till den sista tills det känns som om man har rengjorts med flaskborste och blivit alldeles genomskinlig.
Det är imponerande att komma så nära och berätta en så pass uttänkt historia med bara amatörer, med ett spädbarn i en av huvudrollerna och en tolvårig gatpojke som inte kunde skriva sitt eget namn i den andra.
Av intervjuer med regissören framgår att de filmade i månader och hade oändligt mycket material som klipptes ner, först till tolv timmar film och sen till dryga två. Ingen ovanlig hantering inom dokumentärfilmen, men i spelfilm brukar det i bästa fall leda till en grov förenkling av en komplex historia, i sämsta fall till en obegriplig röra.
Labaki har på något sätt lyckats skapa en lager-på-lager-effekt av det rika materialet som ger ”Kapernaum” ett svindlande djup, ett sug rakt in i en plats som i sin tur öppnar sig mot resten av världen.
I en talande scen ringer en etiopisk städerska hem till sin mamma, förtvivlad över att hon inte kan skicka hem några pengar, vilket, öppnar en dörr ut i en ännu större fattigdom och blixtbelyser hela folkvandringshelvetet utan att vi ens ser mamman.
Mitt i allt tillåter sig Labaki att leka, som när Zain, på rymmen från sin brutala familj, träffar Kackerlacksmannen, en mycket mager man med glasögon och superhjältedräkt, som leder Zain in i ett ödsligt tivoli där han en kort stund verkar kunna andas lite friare.
Den kritik filmen har fått har säkert något med den sagotonen att göra och med den lite konstruerade men effektiva rättegångsinramningen. Att Zain är sällsamt söt och dessutom får ansvar för ett bedårande litet

barn, kan säkert också reta galla på en och annan cyniker och dra i gång det gamla tjatet om ”gråtande barn”-tavlor.
Men om det krävs tivolin och två vackra barn för att vi i åtminstone två timmar ska orka ta in hur det står till i världen; är det Nadine Labakis fel eller vårt? Det enda intressanta här är att hon lyckas. Allt man behöver göra för att övertyga sig om att ”Kapernaum” är sann, inte sentimental, är att se den.
Se mer. Tre andra filmer av kvinnliga, arabiskspråkiga regissörer: Haifa Al-Mansours ”Den gröna cykeln” (2012), Deniz Gamze Ergüvens ”Mustang” (2015), Kaouther Ben Hanias ”Skönheten och odjuren” (2017).

Kerstin Gezelius
kultur@dn.se "

"15 i Sverige får ”Hitlerpension” varje månad

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Berlin. De så kallade ”Hitler-pensionerna” – ersättningar som Tyskland betalar ut bland annat till personer som har skadats när de stridit för Nazityskland – har skapat debatt i flera europeiska länder. DN kan nu avslöja att även svenskar finns bland mottagarna. 15 personer som är bosatta i Sverige får varje månad ”krigspension” från Tyskland, tre av dem är änkor.

Omkring 200 svenska frivilliga anslöt sig till den tyska krigsmakten under andra världskriget. De svor trohet och lydnad till Adolf Hitler och utlovades livslånga pensioner på samma villkor som tyska medborgare.
Än i dag – snart 75 år efter andra världskrigets slut – betalar Tyskland ut ersättningar till personer i utlandet som skadats när de bland annat stridit för Nazityskland. De omstridda utbetalningarna sker inom ramen för en tysk lag (”Bundesversorgungsgesetz”) från 1950.
Bland mottagarna finns soldater som tillhört Wehrmacht, krigsmakten i Nazityskland, men även civila som ådragit sig skador i samband med granatbeskjutning eller bombanfall.
DN kan nu berätta att 15 personer som är bosatta i Sverige får sådana krigspensioner varje månad. Det uppger socialministeriet i den nordtyska delstaten Schleswig-Holstein som ansvarar för utbetalningarna till Sverige.
– Av vad vi kan se i akterna har sex av dem svenskt medborgarskap, säger presstalespersonen Christian Kohl till DN.
De svenska mottagarna är mellan 82 och 101 år gamla och får motsvarande mellan 1 500 kronor och 10 000 kronor varje månad. Tre av dem är kvinnor som ärvt pensionen – som tekniskt sett är en sorts livränta – efter att deras makar gått bort. På vilka grunder som svenskarna tar emot de månatliga kompensationerna vill de tyska myndigheterna inte svara på.
I flera andra europeiska länder har de så kallade ”Hitler-pensionerna”, som utbetalningarna kallas i tyska och internationella medier, vållat politisk strid. Kritiken mot att Tyskland hemlighåller uppgifter om utbetalningarna och skyddar mottagarnas identiteter är stor. I Belgien, där minst 18 personer får krigspensioner från grannlandet, röstade parlamentets utrikesutskott i förra veckan för att kräva att Tyskland ska stoppa utbetalningarna och namnge mottagarna, som är okända för de belgiska myndigheterna.
Det är framför allt uppgifterna om att även personer som frivilligt anslutit sig till nazisternas stridsgrupp Waffen-SS kan finnas bland mottagarna som har väckt upprördhet i grannlandet.
”Pensionsutbetalningar till personer som samarbetat med en av historiens värsta mördarregimer står i strid med det europeiska projektets arbete för minne och fred”, skrev en grupp belgiska parlamentariker i ett uppmärksammat inlägg.
Även i Storbritannien, Österrike och Schweiz orsakar pengaflödet från Tyskland debatt.
– Jag är överraskad och chockerad över att vi 2019 fortfarande måste prata om pensioner som betalas ut till människor som stridit för nazisterna eller till och med varit delaktiga i massakrer, säger Johanne Gurfinkiel, generalsekreterare för den schweiziska organisationen CICAD som arbetar mot antisemitism till public service-bolaget RTS.
Men för DN betonar tyska myndigheter att inga tidigare medlemmar av Waffen-SS finns bland mottagarna, och inte heller personer som har dömts för brott mot mänskliga rättigheter.
– Det här är en kompensation för personer som ådragit sig skador i samband med krigsinsatser – inte för att de har tillhört Wehrmacht (krigsmakten i Nazityskland red anm) eller Waffen-SS, skriver en talesperson för Tysklands social- och arbetsministerium i ett mejl till DN.
I Belgien och Storbritannien är det inte bara utbetalningarna till nazi-kollaboratörer som väckt känslor, utan också uppgifterna om att mottagarna får pengarna skattefritt. På DN:s fråga om de svenska mottagarna betalar skatt i Sverige eller Tyskland svarar de tyska myndigheterna att man inte vet. Inte heller tyska ambassaden i Stockholm har någon information om utbetalningarna.
Under hela efterkrigstiden har frågan om hur Tyskland hanterat ersättningarna till nazismens offer – och förbrytare – stötts och blötts. Och det är inte första gången som de omstridda utbetalningarna skapar

rubriker. Redan samma år som lagen stiftades, 1950, ansökte änkorna efter flera ledande nazister om att få motta livränta efter sina avlidna makar.
En av dem var Margarete Himmler – änka efter Hitlers inrikesminister och den fruktade SS-chefen Heinrich Himmler, som begick självmord efter att Tyskland kapitulerat.
Även änkan efter Reinhard Heydrich, den ledande SS-officeren som var en av Förintelsens organisatörer, ansökte om ersättning. Ett par år senare fick kvinnorna avslag med argumentet att deras män inte varit soldater utan statsanställda.
I slutet av 1990-talet skrevs lagen om ersättningar till personer som skadats i krig om efter en högljudd debatt. Bakgrunden var ett tyskt tv-program som avslöjat att 128 lettiska legosoldater som frivilligt anslutit sig till Waffen-SS i åratal hade inkasserat generösa bidrag från Tyskland. Några av männen hade deltagit i massavrättningar.
Avslöjandet satte i gång en debatt som rasade i flera år och som ledde fram till att lagen ändrades 1998. Sedan dess kan personer som i nazismens namn begått brott mot mänskliga rättigheter nekas utbetalningar.
Hittills har 99 personer blivit av med ersättningen på de grunderna, uppger Tysklands social- och arbetsministerium för DN. Vilka nationaliteter som personerna som fått bidragen indragna har är dock inte känt.
– Men vi har inga uppgifter om att svenskar finns bland dem, säger Christian Kohl vid socialministeriet i Schleswig-Holstein.
I februari mottog sammanlagt 2 033 personer bosatta i ett femtiotal länder ersättningar enligt lagen, skriver ministeriet i ett mejl till DN.
Hur många av dem som har samarbetat med eller stridit för Nazityskland är inte känt. Summan för utbetalningarna i februari månad motsvarar ungefär åtta miljoner kronor.
De omkring 200 svenskarna som frivilligt anslöt sig till krigsmakten i Nazityskland utlovades pengar och inflytande. Av dem deltog drygt hundra i strid. Eftersom det inte fanns några värvningskontor i Sverige fick svenskarna ta sig illegalt till Norge eller Danmark för att skriva in sig hos den tyska krigsmakten.
– De allra flesta kom från en svensk arbetarklass från mindre orter på landsbygden. De var unga, tyckte att det var trist i Sverige och drevs av en ideologisk övertygelse, säger Mats Deland, universitetslektor i historia vid Mittuniversitetet som har forskat om svenskarna som stred för Hitler.
– Men det fanns också adelsmän, höga tjänstemän och officerare bland de som anslöt sig till Tyskland, säger han och hänvisar till historikerna Bosse Schön och Lennart Westberg som också kartlagt svenskarna som stridit för Nazityskland.
Efter att Tyskland förlorat kriget återvände de flesta hem. Några ställdes inför rätta, andra rekryterades av den svenska försvarsmakten.
– Vissa användes som agenter och andra blev bärande delar av det man kallar ”stay behind”, försvarsstabens hemliga armé. Vid den här tidpunkten fanns det inte så många svenskar som hade stridserfarenhet, och dessutom erfarenhet av att ha stridit mot Sovjetunionen, säger han.
Om några av dem finns bland de som än i dag mottar krigspensioner från Tyskland är inte känt.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

"Fakta. Lagen om ersättning
Den tyska lagen Bundesversorgungsgesetz reglerar ersättningar till personer som skadats i samband med andra världskriget. Lagen instiftades 1950 i dåvarande Västtyskland och har ändrats flera gånger sedan dess.

De statliga ersättningarna utbetalas till före detta soldater som skadats i samband med strid eller i krigsfångenskap, och i vissa fall deras efterlevande. Även civila som ådragit sig skador i samband med exempelvis bombanfall och granatattacker under kriget kan få ersättning.
Ansvaret ligger hos det federala arbets- och socialministeriet i Berlin, medan delstaterna sköter utbetalningarna. Socialministeriet i Schleswig-Holstein administrerar pengarna till bland annat Sverige, Danmark, Norge, Finland och Island.
Oklart om skatten i Sverige
I Sverige är personer som får skadestånd från Tyskland på grund av den nazistiska förföljelsen befriade från skatt på pengarna. Hur det förhåller sig med de svenskar som skadats när de stridit för Nazityskland är däremot oklart. Skatteverket vill inte kommentera huruvida personer bosatta i Sverige beskattas för att ha mottagit krigspensionerna från Tyskland.
Myndighetens rättsliga expert Britt-Marie Hallberg Eriksson säger att det generellt sett skulle vara möjligt. ”Skulle det vara så att den här pensionären enbart har ett svenskt medborgarskap så får Sverige beskatta den. Är det däremot ett dubbelt medborgarskap, eller enbart tyskt medborgarskap, så är det Tyskland som ska beskatta.” "

" Teknisk konsult misstänks ha spionerat för Ryssland

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Mannen som på tisdagen greps misstänkt för att vara rysk spion har i dag häktats. Mannen är 45 år, flerbarnspappa och svensk medborgare. Han är forskare och teknisk konsult med eget företag. Mannen ska ha värvats av en rysk underrättelseofficer med diplomatisk täckmantel.

Säpo har sedan 2017 spanat på den misstänkte som ska ha värvats av en officer från rysk säkerhetstjänst förklädd till diplomat. De uppges ha träffats regelbundet. Mannen anhölls klockan 19.06 på tisdagskvällen och häktades nu tre dagar senare med beslut att åtal ska vara väckt senaste den 15 mars. Han nekar till brott.
Mannen är 45 år, är gift och har flera barn. Han är enligt Skatteverket född i Sverige och är svensk medborgare men har tidigare haft ett utländskt medborgarskap. Han misstänks ha värvats som agent av en rysk underrättelseofficer men han kommer själv inte från Ryssland. Det gör däremot hans hustru, som även hon har svenskt medborgarskap.
Den misstänkte mannen har ett eget bolag som sysslar med teknik, på företagets hemsida beskrivs en rad projekt bland annat inom trafiksimulering, programmering av mobiltelefoner och simuleringar av virus.
Den senaste årsredovisningen visar dock inte på någon omsättning i bolaget. Han har även en enskild firma, och har för 2017 deklarerat en inkomst från näringsverksamhet på närmare 300 000 kronor.

Efter gripandet uppgavs att mannen arbetar inom en högteknologisk industri med ”uppgifter som Säkerhetspolisen vet är av intresse för främmande makts underrättelseverksamhet”.
Enligt mannens egna uppgifter på Linkedin har han varit knuten till ett av Sveriges största företag. Mannen har också forskat och publicerat sig i vetenskapliga tidskrifter vid flertal tillfällen. Han var verksam som forskare vid en svensk högskola fram till 2012. Enligt högskolan är de kunskaper han fått där generella och finns på flera platser. Alla data publicerades också efter att projekten avslutats.
– Vi är övertygade om att brottsmisstankarna måste vara helt orelaterade till det som han gjorde hos oss, säger presschefen på högskolan.
Efter att han slutade har han sökt kontakt och velat fortsätta forskningen vilket inte varit möjligt av resursskäl, enligt högskolan.
DN har varit i kontakt med det bolag som mannen ska ha arbetat för. Företaget hänvisar till sina riktlinjer att man varken bekräftar eller dementerar vilka personer som har eller haft uppdrag där. Bolaget vill inte heller kommentera om man hjälper Säkerhetspolisen i utredningen.
Ett konto på Youtube som är registrerat i mannens namn med hans foto som profilbild innehåller ett stort antal klipp som sprider konspirationsteorier och vissa som hyllar Vladimir Putin. Kontot skapades för flera år sedan och har varit aktivt fram till helt nyligen.
Gripandet gjordes av Säpo i samarbete med polisen på en restaurang i centrala Stockholm. Vid konfrontationen var den misstänkte med sin ryska kontakt, men denne kunde omedelbart hänvisa till sin diplomatiska immunitet och greps därför aldrig.
Mannen har tidigare åtalats för misshandel och dömdes i tingsrätten till villkorlig dom med samhällstjänst.

Mikael Delin
mikael.delin@dn.se
Linus Larsson
linus.larsson@dn.se
Mattias Carlsson
mattias.carlsson@dn.se
Ossi Carp
ossi.carp@dn.se"

"Fakta. Misstänks för olovlig underrättelseverksamhet
Brottet som den anhållne mannen misstänks för är olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige.
Så här definieras det enligt brottsbalken: Den som, för att gå främmande makt tillhanda, hemligen eller med användande av svikliga medel antingen bedriver verksamhet vars syfte är anskaffande av uppgifter om förhållanden vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet eller medverkar till sådan verksamhet mer än tillfälligt, döms för olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige till fängelse i högst två år.
Är brottet grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Källa: Sveriges lag "

Antal mässlingsfall 2018

Källa: WHO

- Under 1 000
- 1 000–2 900
- 3 000–6 900
- 7 000–29 900
- Mer än 30 000
- Inga fall eller ingen data

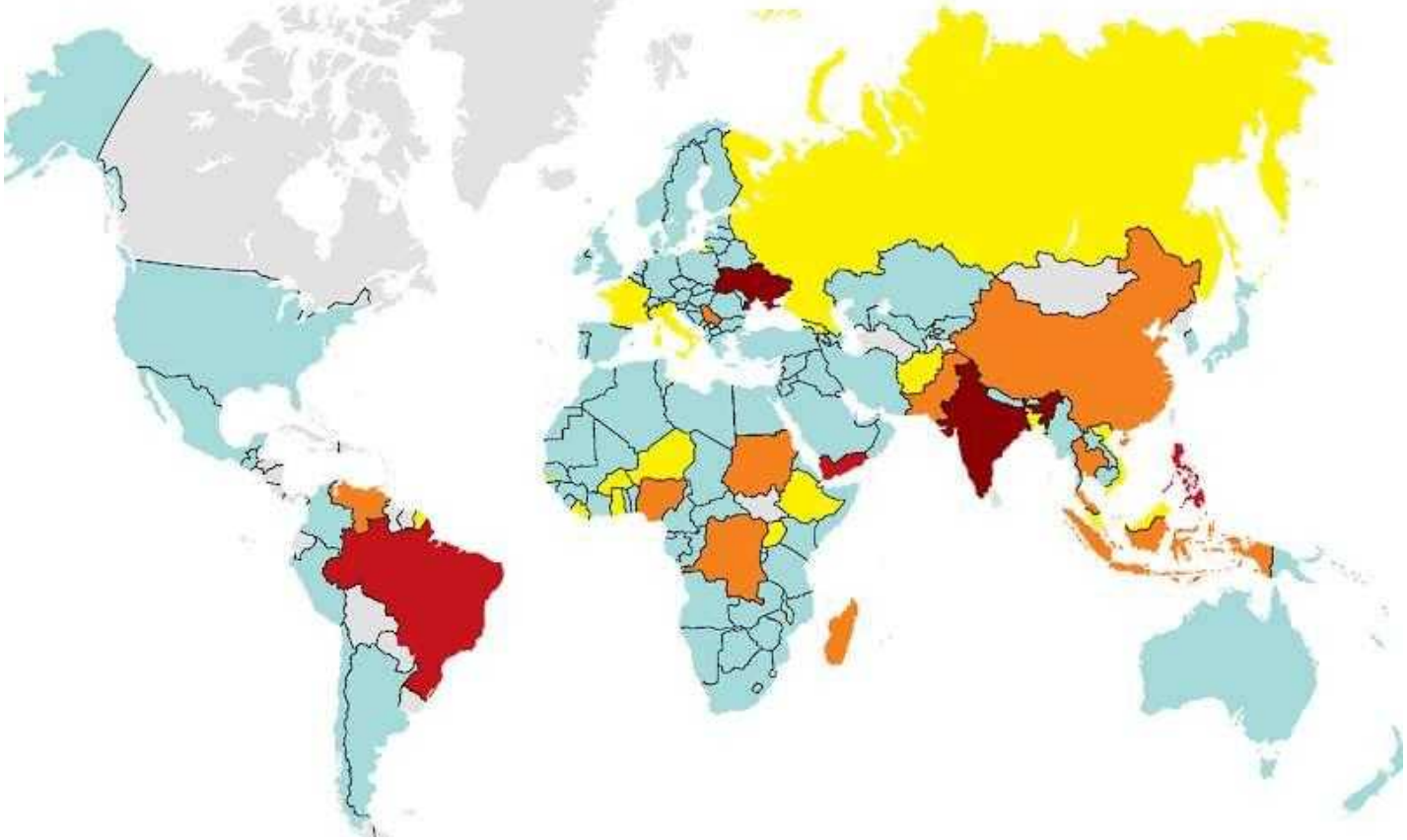

" Rekordstor ökning av mässlingfall förra året

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Förra året rapporterade 98 länder fler fall av mässling jämfört med 2017. Nu larmar Unicef om att antalet smittade barn har nått rekordnivåer: Tio länder står för mer än 74 procent av den totala ökningen och i flera andra länder som tidigare förklarats mässlingfria har sjukdomen åter dykt upp.

– Det här är en väckarklocka. Dessa fall har inte inträffat över en natt och bristen på handling i dag kommer att få katastrofala följder för barn i morgon, säger Henrietta H Fore, Unicefs verkställande direktör.
Mässling är en mycket smittsam och potentiellt dödlig virussjukdom som sprids genom luften. De som ligger i riskzonen är främst ovaccinerade personer och nyfödda barn med nedsatt immunförsvar. Det finns inget botemedel mot sjukdomen när man har insjuknat, men den går att förebygga med vaccinering.
Trots vaccin har sjukdomen tagit ny fart de senaste åren och sprider sig i en oroväckande takt över världen, visar en färsk rapport från Unicef.
– Vi har ett säkert, effektivt och billigt vaccin mot en mycket smittsam sjukdom, ett vaccin som har sparat nästan en miljon liv varje år under de senaste två decennierna, säger Henrietta H. Fore.
Varför de nya epidemierna utbrutit har olika förklaringar som bland annat beror på väpnade konflikter och att vaccinationspersonal har svårt att nå ut till befolkningen. Där finns länder som Kongo-Kinshasa, Nigeria, Pakistan, Afghanistan och Jemen.
I Europa och Nord- och Sydamerika är det mestadels vaccinskepsis som gör att mässlingfallen ökar. Ett av de tio värst drabbade länderna av mässlingsfall förra året är Frankrike, vilket tros vara kopplat till vaccinationsmotstånd. Landet har ett av världen lägsta förtroende för vaccinationer, skriver The Guardian och hänvisar till en forskningsstudie.
Allvaret i frågan visar sig även hos Världshälsoorganisationen WHO som för första gången förde upp vaccinationsmotstånd på listan över de tio största globala hälsoriskerna 2019 i sin rapport. För att försöka vända trenden kommer WHO att trappa upp arbetet med vaccinering mot smittsamma sjukdomar de kommande åren.
Den största ökningen av mässlingsfall från 2017 till 2018 skedde i Ukraina, Filippinerna och Brasilien, enligt Unicef. I Ukraina fanns 35 120 fall av mässling år 2018. Enligt regeringen har ytterligare 24 042 personer smittats bara under årets två första månader 2019.
I Filippinerna har hittills i år rapporterats 12 736 mässlingfall och 203 dödsfall till följd av sjukdomen, jämfört med 15 599 fall under hela 2018.
I Sverige rapporterades 38 fall av mässling förra året, men ingen avled. Under vintern 2017–2018 drabbades Göteborg av det största mässlingsutbrottet i Sverige sedan millennieskiftet. 28 personer smittades men ingen blev allvarligt sjuk. I början av februari i år konstaterades ännu ett mässlingsfall, denna gång i Stockholm.
I Europa dog 72 barn och vuxna i mässlingen förra året. Antalet insjuknade var det högsta på tio år och tre gånger större än året innan. Enligt Henrietta H Fore hade nästan alla dessa fall gått att förebygga. Rutinmässig vaccinering av småbarn och övervakning är viktiga faktorer i kampen mot sjukdomen. Därför har Unicef tillsammans med hälsomyndigheterna i flera länder genomfört vaccinationskampanjer de senaste två åren. Arbetet fortsätter i år i bland annat Filippinerna där man planerar att vaccinera nio miljoner barn mot mässlingen.
Katarina Lagerwall
katarina.lagerwall@dn.se "

"Fakta. Länder med flest fall av mässling
Av totalt 82 596 rapporterade mässlingfall 2018 var 75 848 (92 procent) från dessa tio länder, som även hade störst ökning från 2017 och 2018:
Ukraina 30 338
Filippinerna 13 192
Brasilien 10 262
Jemen 6 641
Venezuela 4 916
Serbien 4 355
Madagaskar 4 307
Sudan 3 496
Thailand 2 758
Frankrike 2 269
Länder som förut varit mässlingsfria där sjukdomen åter inrapporterades 2018:
Brasilien 10 262
Moldavien 312
Montenegro 203
Colombia 188
Timor 50
Peru 38
Chile 23
Uzbekistan 17
I Sverige vaccineras 96 procent av alla barn innan de fyllt två år. Det gör mässling ovanligt. Källa: Unicef, WHO "

”Han har hela tiden sin kamera med sig”

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

"Den man som gripits för misstänkt flyktingspionage har nu häktats. Enligt bekanta till mannen har han arbetat som personlig assistent och varit aktiv som medborgarjournalist. – Han har hela tiden sin kamera med sig och går hit och dit, säger en bekant.

Mannen greps i onsdags efter att ha varit anhållen i sin frånvaro sedan den 25 februari. Han misstänks för flyktingspionage, brottet ska ha pågått från den 10 april till den 30 september 2018 i Stockholmsområdet. På fredagsförmiddagen häktades han.
Mannen är 45 år, gift och folkbokförd i Täby norr om Stockholm. Han är svensk medborgare, kommer från södra Irak och har de senaste två åren varit skriven på olika håll runt Stockholm. Men i villan där han är folkbokförd bor han inte.
– Han fick folkbokföra sig där för vi ville hjälpa honom. Han behövde en adress för att kunna ansöka om uppehållstillstånd för sin fru, säger ägaren till huset.
Mannen ska ha varit utomlands för att söka upphållstillstånd åt sin hustru. I onsdags skulle han ha kommit tillbaka till Stockholm. Vänner stod och väntade på Arlanda men mannen kom aldrig ut, enligt en bekant som också är från Irak.
– Jag tror att han greps när han klev av planet.
Den bekante säger att han blev mycket chockad när Säkerhetspolisen kontaktade honom efter att mannen gripits.
– Det låter väldigt märkligt, jag har svårt att tro det. Vem ska han ha spionerat på?
I Sverige har mannen tidigare arbetat inom hemtjänsten och som personlig assistent. Han ska också ha varit engagerad som

medborgarjournalist för en sajt för arabiskspråkiga i Sverige, enligt personen som känner honom.
– Han är ingen riktig journalist, men med internet och Facebook är vi alla som journalister.
Enligt den bekante sprang han ofta runt med sin kamera och gjorde olika intervjuer och filmer.
Mannen invandrade till Sverige i maj 2010 och kom då från Iran. Han har ett svenskt medborgarskap, men har tidigare varit irakisk medborgare enligt Skatteverket. När mannen förhördes under torsdagen behövdes en arabiskspråkig tolk. Enligt en bekant är han från södra Irak.
Den nu häktade mannen fick alldeles nyligen ett så kallat strafföreläggande för ringa narkotikabrott, eftersom han tagits av polisen med cannabis i september förra året.
Åklagaren begärde mannen häktad på sannolika skäl misstänkt för olovlig underrättelseverksamhet mot person, grovt brott.
Säkerhetspolisens presschef Karl Melin sa att det rörde sig om så kallat flyktingspionage. Det är inte känt mot vem spionaget ska ha riktat sig.
Mannens advokat Hanna Lindblom säger att han nekar till misstankarna. DN har sökt åklagaren.

Mikael Delin
mikael.delin@dn.se
Mattias Carlsson
mattias.carlsson@dn.se "

"Fakta. Flyktingspionage
Så kallat flyktingspionage, som juridiskt rubriceras som olovlig underrättelseverksamhet, riktas mot till exempel oppositionella, regimkritiker och andra som lever i exil.
Syftet med spionaget kan vara att hindra regimkritik genom påtryckningar mot flyktingarna själva, eller genom påtryckningar mot anhöriga som finns kvar i hemlandet.
Det händer också att personer med svenskt ursprung, som stöttar flyktingarna, utsätts för spionage.
Stater som bedriver flyktingspionage lägger ofta ner stora resurser för att hindra individer och grupper från att bedriva regimkritisk verksamhet.
Straffet är upp till fyra års fängelse. Om agenterna är diplomater kan de inte åtalas. Regeringen kan då förklara dem persona non grata (ovälkomna) och utvisa dem.
Källa: Säkerhetspolisen "

" Protester mot sjuke presidentens omval

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

För andra fredagen i rad hölls omfattande gatuprotester i Algeriets huvudstad Alger. Polisen sköt tårgas och spärrade av gator för att hindra de tiotusentals demonstranterna att nå presidentpalatset.

Demonstrationerna som är de största i landet sedan den så kallade arabiska våren 2011 riktas mot Abdelaziz Bouteflika, den 82-årige presidenten som styrt Algeriet i snart 20 år.
Sedan Bouteflika drabbades av en allvarlig stroke för sex år sedan har han suttit i rullstol och ytterst sällan visat sig offentligt – enligt ryktet är han i princip oförmögen att fatta beslut. Inte desto mindre tycks presidenten beredd att ställa upp för en femte mandatperiod i valet som hålls om drygt sex veckor, den 18 april. Trots att en sådan kandidatur saknar stöd i grundlagen.
Utsikterna att få dras med den slagrörde presidenten i ytterligare fem år har fått det unga Algeriet att gå på gatorna, även om det formellt råder demonstrationsförbud.
Enligt ögonvittnen som DN varit i kontakt med hade fredagens protestmarsch vuxit betydligt i omfattning jämfört med veckan innan. Även i andra algeriska städer, som Oran, Contantine och Setif hölls protester, enligt nyhetsbyrån Reuters.
Bakom protesterna ligger löst sammansatta nätverk av ungdomar som håller kontakten via sociala medier. Demonstranterna uppmanar varandra att inte använda våld och skanderar slagorden ”Fredligt, fredligt” och ”Farväl Bouteflika”.
På gatorna i Alger hörs också den ramsa som kom att bli upprorsmakarnas hejarop under den så kallade arabiska våren för åtta år sedan: ”Ash-sha’b yourid isqat al-nithaam” – ” Folket vill att regimen faller”.
Trots icke-våldsprofilen förekom stenkastning vid fredagens protester i Alger, något som möttes med tårgas av utkommenderad kravallpolis. Enligt nyhetsbyråernas rapportering inträffade dock inga allvarligare tillbud eller personskador.
Folkupproren i Nordafrika och Mellanöstern år 2011 nådde aldrig Algeriet. Den gången lyckades president Bouteflika blidka missnöjet med en blandning av lämpor och hot. Priserna på basvaror sänktes och det två decennier långa undantagstillståndet slopades.
Samtidigt stärkte säkerhetstjänsten sitt grepp om landet, och massmedierna hålls i fortsatt strypkoppel. I det senaste pressfrihetsindexet från Reporter utan gränser ligger Algeriet på plats 136 av 180 länder.
Under senare år har missnöjet med landets ledning skenat. Den unga befolkningen – hälften de 41 miljoner invånarna är under 30 – är frustrerad över den utbredda korruptionen och den höga arbetslösheten. Algeriet är extremt beroende av exporten av olja och naturgas, och de senaste årens sjunkande världsmarknadspris på olja har drabbat ekonomin hårt.
Det finns en oro både bland maktapparaten och inom den sekulära storstadsbefolkningen att islamismen ska få nytt fäste i Algeriet. Mellan 1992 och 2002 rasade ett blodigt inbördeskrig i landet där regimen lyckades kväsa den militanta islamistiska rörelsen GIA (Väpnade islamiska gruppen). Men priset för underkuvandet var högt: över 200 000 människor dödades under de tio år kriget pågick.

Erik Ohlsson
AFP"

"Fakta. Algeriet
Algeriet har drygt 41 miljoner invånare. Med en yta på 2 381 000 kvadratkilometer (drygt fem gånger större än Sverige är det Afrikas största land).
Olja och gas står för 95 procent av landets exportintäkter. Den statliga energimedelsjätten Sonatrach står för 60 procent av statsinkomsterna.
Algeriet var en fransk koloni från 1830 men blev självständigt 1962 efter ett nästan åtta år långt, blodigt befrielsekrig.
Landet styrs sedan 1999 av Abdelaziz Bouteflika, en veteran från självständighetskampen. Bouteflika har stöd från armén och från maktpartiet FLN.
CIA Factbook "

" Allt lättare för dansk polis att jaga misstänkta terrorister

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Danmark har skärpt sin terrorlagstiftning vid flera tillfällen de senaste åren. Här har polisen fått allt större befogenheter att spana efter misstänkt terrorsamröre på internet och via teletrafik. Köpenhamn.

I Danmark är det – precis som i Sverige – olagligt att finansiera terrorverksamhet, värva medlemmar till terrorgrupper, att träna i terrorsyfte, eller att åka på terrorresor utomlands. Men här är det även straffbart att bara var en del av eller att på olika sätt främja en terrorgrupp.
–Enligt dansk straffrätt är det på alla tänkbara sätt straffbart att främja eller låta sig värvas till terrorism. I praktiken har det visserligen inte fokuserats på just medlemskap, men även det är uttryckligen kriminaliserat i dansk lag, säger Jørn Vestergaard, professor i straffrätt vid Köpenhamns universitet.Efter terrorattackerna mot USA den 11 september 2001, lanserade den dåvarande danska regeringen en ny antiterrorlag, ”antiterrorpakke”. Den innehöll bland annat en paragraf om terrorism som fastslår att den som gör sig skyldig till terrorbrott kan dömas till livstids fängelse.
Efter terrorattacken i London 2005 beslutade man att utvidga lagen och 2006 kom ”terrorpakken” som framför allt utökade polisens befogenheter att efterforska misstänkt terrorverksamhet på internet, via teletrafik och genom kameraövervakning.
Åtstramningarna har skapat flera uppmärksammade fall i Danmark. Bland annat dömdes sex personer från tröjföretaget ”Fighters +

Lovers” 2008 för att ha stöttat terrorverksamhet efter att ha tryckt upp t-tröjor och skänkt överskottet till colombianska Farc och palestinska PFLP som båda har terrorstämplats av EU och USA.
– I dag kan du inte på något vis uttrycka sympati för en terrororganisation, det kan räcka att man glorifierar terrorism via en smiley på Facebook för att det ska leda till åtal. Det är ett problem i förhållande till yttrandefriheten och i det avseendet kan jag tycka att det har gått för långt, säger Jacob Mchangama, jurist och grundare av den danska tankesmedjan Justitia.
Just nu pågår diskussioner även bland de danska politikerna om hur långt man kan gå i åtstramningarna inom terrorlagstiftningen utan att samtidigt göra långtgående inskränkningar i grundläggande värderingar som yttrande- och mötesfrihet.
– Vi tycker att man ska få gå långt. Den danska yttrandefrihetslagen är otidsenlig, den stiftades i en tid då begrepp som ”hatpredikant” eller ”burka” inte ens existerade. I Danmark ska man ha rätt att yttra sig men det måste ske med respekt för andra, säger Trine Bramsen, rättspolitisk talesperson i oppositionspartiet Socialdemokratiet.
Enligt henne handlar det om att våga ställa värderingar mot varandra.
– Vad är viktigast? Rätten att få vara öppet homosexuell utan att behöva frukta för sitt liv eller rätten att få uttrycka sin mening? Avvägningen pågår hela tiden. För oss handlar det om kärnan i våra värderingar, om likhet och jämställdhet, och de måste få gå före yttrandefriheten, säger hon.
Socialdemokratiet vill utöka polisens befogenheter ytterligare när det gäller möjligheten att eftersöka misstänkta terroristverksamhet på internet. Den högerliberala minoritetsregeringen är inne på samma spår. Så sent som i november förra året lät justitieminister Søren Pape Poulsen meddela att han vill bekämpa radikalisering via internet genom gemensam EU-lagstiftning (en gemensam EU-förordning som ska bekämpa spridning av terrorisminnehåll på internet väntas träda kraft senare i år).
Peter Kofod, rättspolitisk talesperson för högerpopulistiska Dansk Folkeparti, tycker att Sverige är sent ute med att göra det straffbart att delta i en terroristorganisations verksamhet.
– När Jimmie Åkesson berättade det för mig trodde jag att jag missförstod honom på grund av språkförbistring, det gjorde mig mycket överraskad, men också bekymrad. Går något galet i Sverige kommer det att påverka Danmark också.

Hanna Grosshög
riksnatverket@dn.se "

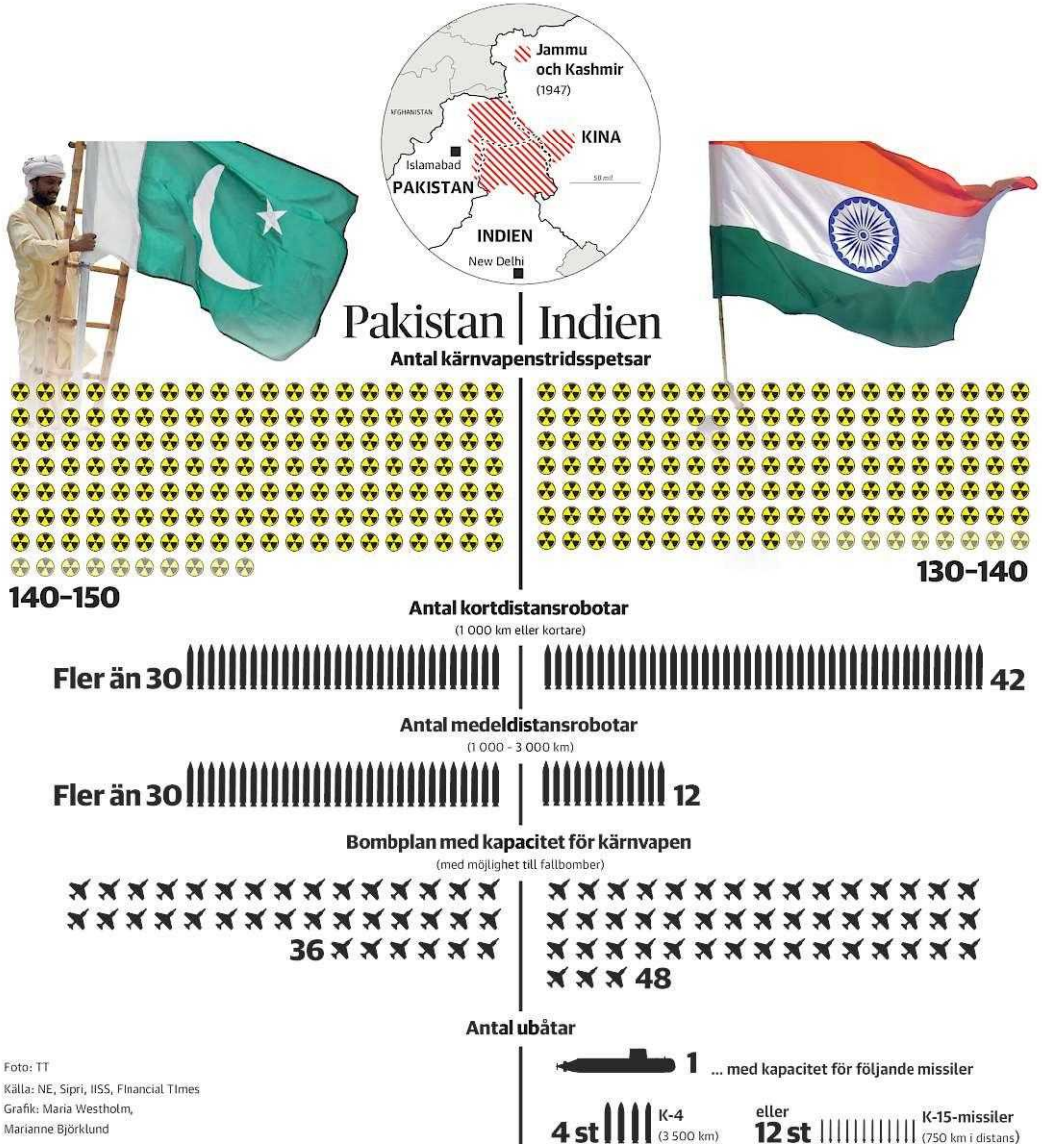

Foto: TT
Källa: NE, Sipri, IISS, Financial Times
Grafik: Maria Westholm,
Marianne Björklund

" Ingen vill backa trots tre krig och kärnvapenhot

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

och Pakistans konflikt om Kashmir har under de senaste veckorna lett till en tilltagande våldsspiral. Pakistans premiärminister Imran Khan varnar för att felbedömningar skulle kunna utlösa ett kärnvapenkrig. Efter 72 år är det omöjligt för någon av ärkefienderna att ge upp kravet på hela området, när tiotusentals offrat sina liv i konflikten.

Indien och Pakistan har utkämpat tre fullskaliga krig om det delade Kashmir för att få kontroll över hela området. Alla försök till fredsförhandlingar har misslyckats. De senaste dagarnas utveckling med flygräder, nedskjutna plan och stängda luftrum har och fördömts av omvärlden. Frågan om varför denna 72-åriga konflikt är så infekterad och svårlöst har på nytt hamnat i fokus.
Sten Widmalm, professor i statskunskap vid Uppsala universitet, har följt utvecklingen i Kashmir sedan slutet av 1980-talet. Han jämför den spända situationen i Kashmir med läget i Europa inför första världskriget 1914.
– Ingen ville ha krig men felaktig information och lögner gjorde att parterna målade in sig i hörn. Ingen kunde backa och därför blev skotten i Sarajevo en utlösande faktor. Nu kan samma sak vara på väg att hända i Kashmir. Varken Indien eller Pakistan vill ha krig, men händelser som inte är förutsägbara eller rationella kan leda till att konflikten lever sitt eget liv, säger Sten Widmalm.
Kashmirfrågan och den laddade stämningen mellan länderna utnyttjas av politiker på båda sidorna om gränsen. Det är bekvämt att ta till en gemensam yttre fiende för att släta över inhemskt missnöje. För Indiens hindunationalistiska premiärminister Narendra Modi innebär det en flygande start på valrörelsen inför parlamentsvalet i april.
För militären i både Indien och Pakistan är Kashmirkonflikten en garant för höga anslag. 1998 gjorde först Indien och sedan Pakistan en serie kärnvapenprovsprängningar under två dagar. Inget av länderna har undertecknat icke-spridningsavtalet och FN:s säkerhetsråd har fördömt kapprustningen. Indien förmodas i dag ha 130–140 stridsspetsar i sin kärnvapenarsenal, Pakistan 140–150.
Bara några timmar efter att Pakistans flygvapen skjutit ned två indiska stridsflygplan och tillfångatagit en pilot höll Pakistanss premiärminister ett tal i tv. Han uppmanade till samtal med Indien och varnade för att felbedömningar skulle kunna utlösa ett kärnvapenkrig. Sannolikt var avsikten i första hand att visa styrka inför hemma opinionen, men oron för ett kärnvapenkrig finns alltid i regionen. De flesta bedömare anser dock att det är många steg kvar innan länderna överväger att använda kärnvapen.
Kashmirkonflikten inleddes omedelbart när den brittiska kolonin Indien 1947 delades i de två självständiga staterna Indien och Pakistan. I Indien var en majoritet av befolkningen hinduer och i Pakistan var de flesta muslimer.
Kashmir var speciellt. Området hade en muslimsk befolkningsmajoritet men styrdes av den hinduiska maharadjan Hari Singh. När maharadjan, som tvekade in i det längsta, valde att göra Kashmir till en del av Indien utmynnade det i det första kriget mellan Indien och Pakistan.
Kriget avslutades 1949 med en FN-stödd vapenvila där Kashmir delades mellan Indien (som fick den största delen), Pakistan och Kina (som kontrollerar ett mindre och otillgängligt bergsmassiv). Avsikten var att låta en folkomröstning avgöra om Kashmir skulle ingå i Indien

eller Pakistan, men den genomfördes aldrig. Indien annekterade sin del och sedan dess har stilleståndslinjen fungerat som gräns.
Efter det tredje kriget mellan Indien och Pakistan, som ledde till att den självständiga staten Bangladesh bildades, följde en lugn period i Kashmir under 1970-talet. På 1980-talet ökade spänningarna och missnöjet sedan Indien riggat flera regionala val.
1989 ändrade konflikten karaktär. Då började militanta islamistiska gerillagrupper baserade i Pakistan att utföra attentat i den indiska delen av Kashmir. Sedan dess har mellan 50 000 och 100 000 människor fått sätta livet till. Situationen var som värst i början på 2000-talet då mer än tusen personer dödades varje månad. Vid några tillfällen skedde upptrappningar lik den vi nu kan se. 2001–2002 var Indien och Pakistan mycket nära ett krig, då mer än än miljon soldater stod utplacerade längs stilleståndslinjen.
Terrordåden, som i första hand riktas mot militärer och säkerhetsstyrkor i den indiska delen av Kashmir följer nästan alltid samma mönster:
Någon av de militanta separatistgrupper som är baserade i Pakistan tar på sig attentatet. I landet finns en brokig flora av jihadister som också verkar i Afghanistan.
Indien lägger skulden på regimen i Islamabad och hävdar att Pakistan kontrollerar jihadistgrupperna. Indien kräver att Pakistan stoppar terrorismen.
Pakistan säger att det inte finns några bevis för att landet är inblandat. Enligt utomstående bedömare kan de islamistiska grupperna verka relativt ostört i Pakistan. Flera grupper har nära band till den pakistanska säkerhetstjänsten ISI.
– Pakistan ser mellan fingrarna när militanterna rör sig över stilleståndslinjen i Kashmir. Om Pakistan täpper till gränsen skulle grupperna i stället rikta sitt missnöje mot ledarna i Islamabad, säger Sten Widmalm.
Den enda realistiska lösningen på Kashmirkonflikten är att stilleståndslinjen fortsätter att fungera som gräns, enligt Sten Widmalm. Han säger att den bästa chansen till normalisering är att göra själva gränsen mindre viktig. Om människor tillåts att handla med varandra eller ta bussen för att besöka släktingar på andra sidan skapas ett fungerande vardagsliv.
Det finns dock faror med ökad öppenhet.
– När människor får chansen att leva ett vanligt liv marginaliseras extremistgrupperna. Samtidigt blir det lättare för jihadisterna att föra vapen över gränsen och trappa upp attackerna. Och om terrorattentaten möts med övervåld från Indien kan situationen snabbt eskalera, säger Sten Widmalm.
Pakistan har nära band med Kina och Indien är allierad med USA. Det betyder att det kalla kriget skär rakt genom Kashmir, men stormakterna har också goda möjligheter att kyla ned konflikten.
– Om USA och Kina gemensamt ställer krav på Indien och Pakistan skulle det ge resultat.
Just nu pågår en evakuering av människor på båda sidor om stilleståndslinjen. Vid ett tidigare besök i huvudstaden Srinagar var det många universitetsstudenter som sa till DN att valet mellan Indien eller Pakistan inte var den viktigaste frågan i deras liv. De skulle gärna se ett självständigt Kashmir, men framför allt ett liv utan utegångsförbud, avspärrade gator och med möjlighet att få känna framtidstro.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se"

"Fakta. Tre krig mellan Indien och Pakistan
Kashmirkonflikten är en av världens mest långvariga konflikter och en av de mest dödliga. Antalet döda är mellan 50000 och 100000.
Indien och Pakistan gör båda anspråk på det tidigare kungadömet, som har 16 miljoner invånare.
Kampen om Kashmir inleddes 1947 när Indien delades i samband med självständigheten från Storbritannien. Indien och Pakistan har utkämpat tre krig mot varandra.
Huvudort i den indiska delen av Kashmir är Srinagar. I den del som kontrolleras av Pakistan är Muzaffarabad den största staden. "

" Stridspilot friges som en ”fredsgest”

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Veckans drama mellan de två kärnvapenmakterna Indien och Pakistan i Kashmir ser ut gå mot sitt slut. På fredagen släpptes den tillfångatagne indiske piloten och Pakistans luftrum öppnades igen. – Som en fredsgest och för att dämpa tonläget, sade utrikesminister Shah Mahmood Quresh när han informerade Pakistans parlament om beslutet.

Stora folkmassor samlades vid gränsen när den i Pakistan tillfångatagna piloten Abhinandan Varthaman släpptes. Folk viftade med den indiska flaggan och välkomnade honom tillbaka.
Piloten tillfångatogs efter att Pakistan skjutit ner ett indiskt stridsflygplan som flugit över den så kallade kontrollgränsen. Nu förklarade Pakistans premiärminister Imran Khan att han släpptes som en ”fredsgest” och bjöd samtidigt in till samtal med Indien för att kyla ner stämningarna.
Därmed ser spänningarna ut att lätta. Ytterligare ett tecken på det är att Pakistan på fredagen åter öppnade luftrummet för kommersiell trafik.
Men konflikten mellan kärnvapenmakterna kan lätt blossa upp igen. Indien är till exempel inte nöjt med att Pakistan, enligt landets mening, låter terrororganisationer verka i landet. Det var efter den fundamentala islamistiska terrorrörelsen Jaish-e-Mohammed tagit på sig ett självmordsdåd som dödade 40 indiska paramilitärer som en upptrappning inleddes. Pakistan å sin sida hävdar att man inte har några terrorgrupper på sin mark.
Barkat Hussain, som är ordförande för den svenska Kashmirkommittén och uppvuxen i den pakistanska delen av Kashmir, är säker på att konflikten kommer att blossa upp på nytt.

– Det kan hända att den akuta krisen lugnar ner sig nu. Men det är bara för stunden.
Ett mer permanent lugn kräver att den resolution som FN antog 1948 genomförs, anser han. Resolutionen innebär att en folkomröstning avgör regionens framtid, något som Indien har motsatt sig.
– Om inte FN-resolutionen genomförs kommer vi att få se fortsatt lidande för befolkningen, fortsatt oro och risk för ett kärnvapenkrig, säger Barkat Hussain.

Marianne Björklund "

" Trump bakom svärsonens säkerhets-klassning

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Donald Trump beordrade sin förra stabschef John Kelly att bevilja högsta säkerhetsklass för svärsonen och topprådgivaren Jared Kushner, uppger flera källor för New York Times. Kelly såväl som presidentens juridiska rådgivare, Don McGahn, skrev anteckningar om sina invändningar till ordern.

Kushners och hans familjs miljardaffärer med utländska bolag är en anledning till varför många ifrågasatt att han ska ha tillgång till topphemligt material. Han var också med på det nedtystade mötet med ryska företrädare i Trump Tower sommaren 2016 – ett fokus för den pågående Rysslandsutredningen – och när han fyllde i sin ansökan utelämnades över hundra kontakter som han haft med utländska aktörer.
Kushners säkerhetsklassning var inledningsvis tillfällig och togs bort i februari 2018, men Trump och Vita husets politiska ledning har förnekat att man haft något att göra med beslutet att ge honom en permanent säkerhetsklassning tre månader senare. Kushners advokat Abbe Lowell hävdade då att det var fråga om en standardprocess och den uppgiften inskärptes nyligen av Jared Kushners fru Ivanka Trump, presidentens dotter och rådgivare.
Fyra källor ger nu en annan bild i New York Times. Presidenten gav Kelly att godkänna Kushners ansökan i trots mot rekommendationer från bland andra FBI och CIA. Kelly ska då ha blivit så upprörd att han noterade saken i en intern anteckning, en synnerligen ovanlig

åtgärd i sammanhanget. Även presidentens juridiska rådgivare Don McGahn vidtog samma sällsynta åtgärd.
Representanthuset konstitutionsutskott inledde den 23 januari en utredning om hur Vita huset har agerat i sina beviljanden. Ordförande Elijah Cummings sade på torsdagen att Vita huset inte överlämnat ett enda dokument eller bokat in någon intervju eller förhör.
– Vi kommenterar inte säkerhetsklassningar, sade Vita husets pressekreterare Sarah Huckabee Sanders.

Ossi Carp
ossi.carp@dn.se "

" Kim Jong-Un hyllas på hemmaplan

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

I Nordkorea hyllas ledaren Kim Jong-Un efter de strandade förhandlingarna i Hanoi. Inget nämns om att han och Trump lämnade Vietnam utan ett avtal. Inte heller får nordkoreanerna veta att de två ledarna har olika versioner av varför förhandlingarna misslyckades.

Medan Trump anklagas för att ha varit en dålig förhandlare efter det resultatlösa mötet i Hanoi firas inte oväntat den nordkoreanska ledaren Kim Jong-Un i inhemsk press. Att de båda ledarna inte nådde fram till något avtal får invånarna i diktaturen inte veta.
I stället lyfter den officiella nyhetsbyrån KCNA fram att de båda länderna har fördjupat sin ”ömsesidiga respekt och förtroende” för varandra i ett toppmöte av ”stor betydelse” där ”betydande framsteg” gjorts.
Men utanför Nordkorea har ett ordkrig inletts om vad som egentligen ledde fram till misslyckandet. Under en oväntad, och ovanlig, presskonferens med Nordkoreas utrikesminister Ri Young-ho i Hanoi förnekade han Donald Trumps påstående att landet krävt en fullständig lättnad av de ekonomiska sanktionerna mot landet.
– Vi efterlyste delvisa lättnader i sanktionerna, inte helt. I detalj ville vi att fem av de elva sanktioner som infördes 2016 och 2017 skulle avskaffas Det skulle påverka vanliga människors ekonomi och liv, sade Ri Young-ho.
I utbyte ska landet ha lovat att avveckla kärnvapenanläggningen Yongbyon. Han meddelade också att Nordkorea gett ett löfte om att avsluta provsprängningar av långdistansrobotar.

Medan Trump åkte hem med förhoppningar om ett nytt möte är tongångarna från Nordkorea mindre optimistiska. Ri Young-ho hade svårt att se framför sig att den möjlighet som Hanoi-mötet utgjorde skulle komma igen.
I grunden speglar de olika versionerna ländernas skilda utgångspunkter. För Nordkoreas del handlade mötet om att få en lättnad i sanktionerna men ändå behålla sina kärnvapen. För USA var målet ett löfte om att Nordkorea går mot att bli kärnvapenfritt.
I dagsläget signalerar Nordkorea inte att man är redo att erbjuda så mycket mer.
– Våra principer är oförändrade och våra förslag kommer aldrig att ändra sig, även om USA föreslår nya förhandlingar i framtiden, sade Ri Young-ho, enligt BBC.

Marianne Björklund "

" Här tränas valar till cirkusdjur – nu dras företagen inför rätta

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

kallas valfängelset – tio trånga containrar i en hamn i Primore där åttiosju vitvalar och tio späckhuggare lever som sardiner i en burk. Både ryssar och Hollywood-skådespelare upprörs över djurplågeriet. Nu är valarnas öde ovisst.

Att fånga in levande vitvalar och späckhuggare för vidareförsäljning till Kina är ytterst lönsam business i ryska Fjärran Östern. Enligt oberoende Novaja Gazetas undersökningar betalar kinesiska delfinarier i dag kring en miljon dollar för en späckhuggare.
Jakten har pågått i flera år. Djuren fångas med hjälp av jättelika nät, som dras mellan två katamaraner. Företagen, som på det här sättet täljer guld, får tillstånd av de ryska myndigheterna genom att kalla jakten vetenskaplig.
Ryska miljöaktivister har i flera år protesterat mot verksamheten, men det är först nu som frågan har kommit upp på riksnivå – efter att ett hundratal vitvalar och späckhuggare hittades instängda i tio trånga containrar i havsviken Srednjaja utanför Nachodka. Området ligger i Primore-distriktet i Fjärran Östern, ungefär mittemot Sapporo i Japan på andra sidan Japanska sjön.
Djuraktivister slog larm om de fångade valarna i höstas. Filmer tagna med drönare visar hur vitvalarna och späckhuggarna har placerats i containrar så trånga att djuren knappt kan röra sig. Under vintern har containrarna blivit täckta med is som måste brytas upp, vilket orsakar ytterligare stress för djuren.

När även statliga tv-kanaler rapporterade om skandalen reagerade ryska myndigheter. Nu är alla de fyra företagen som har organiserat jakten och fortfarande håller valarna fångna dragna inför rätta. Företagen heter Afalina, Belyj Kit, Okeanarium DV och Sotjinskij Delfinarij.
Enligt polismyndigheterna har de brutit mot flera regler – dels att valarna ska vara vuxna individer, dels att de bör hållas fångna under humana förhållanden. Också underrättelsetjänsten FSB är involverade i förundersökningarna.
En veterinär som har besökt hamnen säger till Novaja Gazeta att späckhuggarnas hud är täckt av ett tjockt lager sjukdomsalstrande bakterier. Ryska myndigheter lovar att valarna ska släppas fria och president Vladimir Putin har själv gett myndigheterna tid till den 1 mars för att hitta en lösning på problemet. Hans pressekreterare Dmitrij Peskov understryker att det är bråttom.
– Det har redan tagit för lång tid och djuren lider, säger Peskov.
Han påminde också om att Putin, som profilerar sig i offentligheten som en stor djurvän, ofta har engagerat sig i arbetet för utrotningshotade arter.
Samtidigt pågår en internationell kampanj för att valarna ska släppas fria. I spetsen för kampanjen står Hollywoodstjärnorna Leonardo DiCaprio och Pamela Anderson.
Sedan skandalen rullades upp har tre vitvalar och en späckhuggare försvunnit. Företagen säger att de lyckades rymma. Miljöaktivister är övertygade om att de har förts bort i hemlighet och sålts.
Men medan myndigheterna undersöker fallet fortsätter så kallade tränare att vänja valarna vid människor. När journalister i går för första gången släpptes in i hamnen sade tränarna öppet att de håller på att förbereda valarna för ett liv som cirkusdjur i delfinarier. Detta trots att det enligt experterna blir svårare för valarna att återvända till friheten ju mer de tillåts vänja sig vid människor.
Intrycket är att företagen, samtidigt som de blir dragna inför rätta, försöker rädda sin investering genom att ställa myndigheterna inför fullbordat faktum: Valarna är redan vana vid människor och klarar sig inte längre i naturen.

Anna-Lena Laurén"

"Fakta. Upp till åtta meter lång
Späckhuggare är en art i tandvalsfamiljen delfiner. Den är oftast 5–8 meter lång; ryggfenan kan bli 1,8 m hög. Arten är karakteristiskt tecknad i svart och vitt.
Vitvalen är 3–5 meter lång och enfärgat gräddvit. Den lever normalt i arktiska hav utan tjockt sammanhängande istäcke.
Källa: NE.se "

"USA betalar en miljon dollar för bin Ladins son

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Amerikanska myndigheter pekar ut Usama bin Ladins son Hamza bin Ladin som ny ledare för terrorrörelsen al-Qaida. Nu erbjuder de en miljon dollar i belöning till den som har information om var sonen befinner sig. Den i dag 30-åriga sonen tros ha tagit på sig en ledande roll i gruppen som Usama bin Ladin var med och grundade.
På fredagen meddelade Saudiarabien att man har dragit in Hamza bin Ladins medborgarskap.

" Oljetanker från Vietnam observerad i Nordkorea

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Dagen innan toppmötet i Hanoi mellan USA:s president Donald Trump och Nordkoreas ledare Kim Jong-Un, anlände en oljetanker registrerad i Vietnam till Nordkoreas största oljehamn på landets västkust.

Det skedde när Trump tacksamt hyllade sina vietnamesiska värdar för att arrangera toppmötet. Och sedan han lyft fram Vietnam som ett ekonomiskt föredöme för Nordkorea att följa.
Uppgiften om oljetankern kommer från NK News, en oberoende, privatägd webbsida specialiserad på nyheter om Nordkorea, och den amerikanska tankesmedjan Center for Advanced Defence.
Organisationerna har analyserat data om fartygets rutt och jämfört med satellitbilder tagna i flera hamnar – innan Viet Tin 01 angjorde den nordkoreanska hamnen i Nampo i tisdags kväll.
Om tankern lossade en last av olja i den nordkoreanska hamnen bryter det av allt att döma mot FN:s sanktioner, som begränsar den handeln.
USA har sett sanktionerna som helt avgörande för att försöka tvinga Nordkorea att avveckla sina kärnvapen. Vita huset har därför arbetat hårt för att få länderna i regionen, särskilt Kina med sin över 140 mil långa gräns till Nordkorea, att efterleva FN:s sanktioner.
Olika oljeprodukter står på listan över varor som inte får säljas fritt till Nordkorea. Nordkorea är i sin tur förbjudet att exportera kol och järn till utlandet.
Tidigare har utländska fartyg misstänkts förse Nordkorea med olja genom att tappa över den på internationellt vatten till skepp från Nordkorea. Däremot har det varit ovanligt med utländska fartyg på nordkoreanskt vatten.
Systemet att spåra fartygtill havs har sina brister och informationen kan ibland vara missvisande och förfalskad, men i det här fallet har pusselbitar lagts till varandra, som enligt NK News, visar att det var den vietnamesiska tankern som låg vid kajen.
Huruvida olja i tisdags verkligen levererades blir svårt att bevisa, men misstankarna att så skedde är stora. Och oregelbundenheterna i fartygets redovisade rutt uppvisar många av de drag som smugglare, enligt en FN-rapport från förra året, brukar använda sig av.
Enligt satellitbilder syntes oljetankern nära en oljedepå i Singapore den 31 januari. Redan innan fartyget lämnade Singapores vatten den 2 februari uppgavs dess destination vara Nampo i Nordkorea. Uppgiften ändrades en timme och 40 minuter senare till Kaoshiung, en stad på södra Taiwan.
Ett knappt dygn senare ändrades uppgiften på nytt, den här gången till Daesan, en hamn i Sydkorea.
Medan den nordkoreanske ledaren Kim Jong-Un satt på sitt tåg på väg söderut genom Kina till toppmötet i Hanoi, stävade oljetankern norrut längs med Koreahalvöns västkust. Den stannade inte långt från den nordkoreanska västkusten, men försvann då, enligt NK News, från spårningssystemet.
Ungefär två dygn senare dök fartyget för en kort stund upp igen med en position som visade att det låg vid oljeterminalen i Nampo.
Troligen för att systemet varit inaktiverat, men kopplats på igen i Nordkorea. Från kajen i Nampo finns också satellitbilder som visar ett fartyg med samma mått som Viet Tin 01.
Vad NK News återkommande även funnit under de senaste månaderna är att fartyg – som har nära förbindelser med företag som står på FN:s sanktionslista eller misstänks tillhöra ett nätverk av nordkoreanska smugglare – rört sig till eller från vietnamesiska hamnar.

Inget av fartygen har varit svartlistade och därmed inte varit förbjudna att anlöpa hamnarna. Men deras nära samband med företag på sanktionslistan borde ha fått varningsklockorna att ringa både i Vita huset och hos det Kommunistiska partiet i Hanoi.
Det leder också till frågan hur intresserat det av Trump hyllade Vietnam varit av att upprätthålla sanktionerna.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

”Putin har byggt en stat där ingen vill investera”

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

"Medan den amerikanska senaten förbereder nya sanktioner mot Ryssland har den ryska ekonomin sakta börjat växa. Men Putins regim är ett permanent hinder för tillväxt, säger den ryska ekonomen Sergej Aleksasjenko. Han har nyligen kommit ut med boken ”Putin’s counterrevolution”.

Moskva
– Putin är ingen stor strateg. Om han har någon plan heter den ”Ryssland är mäktigt” – men det är ingen strategi, det är ett valspråk, säger den ryska ekonomen Sergej Aleksasjenko.
För Aleksasjenko är Putin inte det onda geniet. Han är en ledare som styr på det sätt han kan, en byråkrat som egentligen saknar uppfattning om ett hurdant Ryssland han vill ha.
– Jag tror inte att dagens Ryssland var Putins plan från början. Han fattade många enskilda beslut som ledde till dagens situation. Det är som när en svampplockare börjar gå runt, runt. Vi älskar att gå i skogen och plocka svamp i Ryssland, men har man ingen kompass eller uppfattning om var man är börjar man ofta gå i cirklar, säger Aleksasjenko.
Sedan 2013 är Aleksasjenko bosatt i USA och jag intervjuar honom via Skype. Aleksasjenko är bara en av ett flertal liberala ryska ekonomer som under de senaste åren har lämnat hemlandet. Några andra exempel är Sergej Guriev, i dag chefsekonom på European Bank for Construction and Development, och Konstantin Sonin, professor vid University of Chicago.

Guriev, Sonin och Aleksasjenko har alla lämnat Ryssland efter att de fått tydliga signaler om att varken deras kunskap eller närvaro är önskad.
– Vi stör makthavarna eftersom vi försöker tala om hur ekonomin ser ut i verkligheten, säger Aleksasjenko.
På 1990-talet var Sergej Aleksasjenko en av Rysslands mest inflytelserika ekonomer. Mellan 1993 och 1995 var han vice finansminister, därefter vice direktör för Centralbanken 1995–1998. Efter att Putin kom till makten år 2000 knuffades Aleksasjenko ut i marginalerna. Han behöll dock vissa styrelseposter i stora företag, bland annat Sberbank och Aeroflot.
År 2013 lämnade han Ryssland, efter att ha blivit utmanövrerad ur Aeroflots styrelse. I dag är han bosatt i Washington och samarbetar bland annat med tankesmedjan Brookings Institution.
I Ryssland anklagades han i fjol för att ha försökt smuggla ut sovjetiska medaljer olagligt, vid en tidpunkt då han inte ens befann sig i landet.
– Jag skulle kunna resa till Ryssland, men har fått klara signaler att jag blir gripen om jag gör det. En dag hoppas jag att det sker en förändring. Men jag vet inte hur eller när, säger han.
I sin nya bok ”Putin’s counterrevolution”, som kom ut i höstas på både ryska och engelska, beskriver Aleksasjenko den ryska ekonomiska utvecklingen som ett exempel på förlorade möjligheter. Hans skildring går stick i stäv med den bild som Putin själv brukar lansera. Putin har många gånger upprepat hur han år 2000 tog över ett land i kaos och förtvivlan, ett samhälle som ”gick på knäna”, och drog upp det på fötter. Aleksasjenko säger att det var tvärtom.
– När Putin kom till makten år 2000 hade alla de svåra reformerna redan gjorts. Hans föregångare, Boris Jeltsin, begick vissa misstag, men han hade ett övergripande mål: Att reformera Ryssland enligt västlig modell. Och han hade verkligen fått landet i rätt riktning. Dessutom var år 2000 ett år av enorma möjligheter – vi hade nästan tio år av stabil tillväxt framför oss och det fanns möjligheter att göra vad som helst, säger Aleksasjenko och fortsätter:
– Rubeln hade devalverats fyra gånger under krisen 1998, vilket var bra för exportföretagen. Det låga oljepriset tvingade ryska företag att arbeta effektivare. Sedan steg oljepriserna och det lyfte ekonomin. Hade Putin fortsätt med de politiska reformerna hade den ryska ekonomin utvecklats på ett helt annat sätt, anser Aleksasjenko.
– I stället torpederade Putin alla politiska reformer som Jeltsin hade gjort. Bland de viktigaste var ett oberoende parlament och pressfrihet. Putin nedmonterade allt detta, inte på en gång utan med hjälp av många små beslut. Han var en byråkrat som hade blivit president av misstag, och rådgivarna sade till honom att Ryssland var en svag stat. För Putin betydde det att presidenten hade för lite makt.
Enligt Aleksasjenko är det omöjligt att utveckla ekonomin utan demokrati och ett fungerande rättssamhälle.
– Så länge det finns en opposition kan makthavare inte sopa problem under mattan, eftersom oppositionen ser till att man talar om dem. Fria medier reagerar när makthavare bryter mot lagen. Oberoende rättssystem garanterar investerare rätten till deras egendom. När Putin avskaffade de här institutionerna gjorde han Ryssland ointressant för investerare. Ingen vill investera i ett land där det inte finns några garantier för att man själv får behålla vinsten, säger Aleksasjenko.
Kina är heller inte någon demokrati. Ändå har den ekonomiska tillväxten i Kina hela tiden varit större än i Ryssland.
Enligt honom har Putin skadat den ryska ekonomin grundligt.
– Den skada Putin åstadkommit kommer att hämma den ekonomiska tillväxten länge. Då Ryssland en dag beslutar sig för att gå i västlig riktning har man ett enormt arbete framför sig. Om vi får se ett ryskt ekonomiskt mirakel på nytt sker det tidigast om tjugo, trettio år.

Samtidigt har den ryska ekonomin visat sig förvånansvärt tålig. Trots sanktioner, låg tillväxt och så gott som obefintliga utländska investeringar har den inte kraschat.
– Det är ytterst sällan ekonomier kraschar. De gör det inte ens i krig. I Venezuela har vi en krasch eftersom regeringen frös priserna. Om man på samma sätt försöker göra Ryssland till en planekonomi – då blir det krasch. Men det gör inte Putin. Ryssland har fri prissättning och en flytande rubelkurs. Putin rör inte marknadsekonomin.

Anna-Lena Laurén "

"Fakta. Sergej Aleksasjenko
Ålder: 59
Bakgrund: Föddes i Likino-Duljovo utanför Moskva. Bägge föräldrarna var flygplansingenjörer, ett mycket prestigefyllt jobb på sovjettiden. Aleksasjenko studerade ekonomi på Moskva statliga universitet (MGU) och blev en av landets ledande liberala ekonomer på 1990-talet.
1990–1991: Ledande expert i Statliga kommissionen för ekonomiska reformer, deltog i författandet av Javlinskijs rapport ”500 dagar”, som föreslog hur Ryssland skulle bli en marknadsekonomi på 500 dagar.
1993–1995: Vice finansminister.
1995–1998: Vice direktör för Ryska centralbanken.
2000–2008: Uppdrag på investerings- och finansbolagen Interros, Antanta-Kapital och Merrill Lynch.
2008–2014: Undervisade på Högre ekonomiska skolan i Moskva. "

" Huawei går ut med ovanlig annons i USA

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Den kinesiska telekomjätten Huawei, som stoppats i USA, Australien och Nya Zeeland från att bygga ut 5 g-näten, går i en helsidesannons i tidningen Wall Street Journal ut med en öppen inbjudan till amerikanska medier att besöka företaget för att rätta till vad som beskrivs som missförstånd.

Annonsen både börjar och slutar med orden: ”Tro inte på allt du hör”. Och är undertecknad av bolagets styrelsemedlem Catherine Chen.
USA har de senaste månaderna pressat allierade att bojkotta Huawei, som är världens största bolag för telekomnätverk, med hänvisning till att deras system innebär risk för spionage från Kina. I förlängningen betyder det enligt kritiken att nationer utsätts för säkerhetsrisker.
Huawei har kraftigt dementerat att den kinesiska staten kan beordra bolaget att installera så kallade bakdörrar och avlyssningsapparatur i systemen. Men den amerikanska kampanjen och debatten i väst har tvingat Huawei på defensiven.
Med den ovanliga helsidesannonsen går den kinesiska techjätten nu på offensiven.
”Jag skriver till er med förhoppningen att vi ska kunna förstå varandra bättre. Under de senaste åren har USA:s regering odlat några missförstånd om oss”, säger Catherine Chen i det öppna brevet.
Hon bjuder in amerikanska medier till företaget för att möta deras anställda. Och hoppas att de ska förmedla en ny bild.
”Vi vill att den amerikanska allmänheten lär känna oss bättre”.
Nyligen gjorde USA:s president Donald Trump kommentarer som antyder att han intagit en mindre hård hållning till Huawei, utan att

nämna bolaget vid namn. Trump sa då att han vill att USA tar täten inom teknologi genom konkurrens och inte genom att blockera andra. Vad som sällan framkommer i debatten om den kinesiska teknikjätten är att den kinesiska lagen gör det till en plikt för varje medborgare och företag att delta i landets säkerhetsarbete. Om staten kräver det måste de bidra med de kunskaper om främmande makt som de har.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

" Därför ska Sverige känna stolthet över relationen med Vietnam

DN LÖRDAG 2 MARS 2019

Toppmötet mellan USA och Nordkorea har gjort att världens ögon riktats mot Vietnam i veckan. Det har gått 50 år sedan Sverige som första västland upprättade diplomatiska förbindelser med landet. Tidigare ambassadören Börje Ljunggren berättar historien om det svenska stödet – och om Vietnams stora utmaning.

President Donald Trump har just avslutat sitt andra besök i Vietnam, värdlandet för det andra toppmötet med kärnvapennationen Nordkoreas Kim Jong-un.
För Vietnam var det en stor framgång att stå värd för ett sådant möte. Landet hamnade i världens rampljus. I nyhetsrapporteringen har de ekonomiska framgångarna varit ett huvudtema. Cyberlagar och politisk ofrihet har knappast nämnts. I sina möten med de vietnamesiska ledarna förklarade Trump att Vietnam, som ”blomstrade som få platser på jorden”, kunde vara en modell för Nordkorea.
Säkerhetspolitiskt stärks Vietnams utsatta position. Arvfienden Kinas växande roll har gjort det allt viktigare för Vietnam att återförsäkra sig, och i dag är USA den naturliga motvikten. Tiderna förändras!
Hur har då Sveriges relationer till Vietnam utvecklats? Femtio år har gått sedan Sverige i januari 1969, som första västland, upprättade diplomatiska förbindelser med den Demokratiska Republiken Vietnam (DRV). Året innan hade dåvarande utbildningsministern Olof Palme vandrat sida vid sida med Nordvietnams Moskvaambassadör i en demonstration mot Vietnamkriget.

Kriget skulle fortsätta i ytterligare sex år, men planeringen av återuppbyggnadssamarbetet inleddes och i samtal i Stockholm 1971 förklarade man från vietnamesisk sida att ett pappersbruk hade högsta prioritet. Ett något omtumlande besked, under pågående krig, som dock ledde till att planeringen av Bai Bang, Sveriges mest omfattande biståndsprojekt, inleddes.
Projektet kom att omfatta skogsplanteringar, kraftförsörjning, flodhamn, yrkesskola och därtill en Scandinavian management model med en för vietnameserna helt ny syn på företagande. Totalt bodde under åren närmare fem tusen svenskar, inklusive familjer, på Bai Bang-campen. Bruket är i full gång. I förlängning växte ett regionalt utvecklingsprogram fram.
På samma sätt växte ett långsiktigt primärhälsovårdsprojekt fram ur de båda svenska sjukhusbyggena.
Decenniet efter kriget blev på flera sätt betydligt svårare än det vietnamesiska folket kunnat förvänta sig. Landets återförening skedde på den nordvietnamesiska modellens villkor. Stora flyktingströmmar sargade landet. Ett vänskapsavtal med Sovjetunionen fördjupade de ansträngda relationerna till Kina. Och då vietnamesiska trupper i december 1978, efter år av gränsstrider, gick in i Kambodja och drev bort de röda khmerna anföll Kina de nordliga gränsprovinserna. Relationerna bottenfrystes i ett decennium, USA, Kina och ASEAN förenades i en ohelig allians bakom prins Sihanouk, och Pol Pot, och det skulle ta 12 år innan Vietnam, genom 1991-års Parisavtal, kunde lägga Kambodja-äventyret bakom sig. Landet isolerades.
För Sveriges del innebar denna utveckling en påfrestning av relationerna till Vietnam, men inte att vi drog oss ur samarbetet.
Bai Bang invigdes 1982, barnsjukhuset i Hanoi, som Sverige byggde efter ”julbombningarna” 1972 av Hanoi, utvecklades och nya projekt inleddes.
1986 kom en vändpunkt i och med Vietnams lansering, i ett kritiskt ekonomiskt läge, av ”doi moi”: början till reformeringen av den vietnamesiska ekonomin. Sveriges fick en allt viktigare roll i den vietnamesiska reformprocessen.
Ett brett samarbete växte fram. Relationen mellan våra samhällen fördjupades, inte minst på kulturens område.
Själv minns jag ett möte 1990 med reformisten Vo Van Kiet, vid den tiden vice premiärminister och senare premiärminister, där vi slog fast att hela det svenska biståndet skulle inriktas på att stödja reformprocessen. I ett brev till kollegerna i politbyrån uppmanade han dem att ”inte vara rädda för framtiden”, en uppmaning som förblivit angelägen.
Under de senaste decennierna har stora förändringar skett. Landets utrikespolitik har varit framgångsrik och stora framsteg har gjorts ekonomiskt och socialt, men trots samhällsförändringarna har Vietnam förblivit en partistat, med kommunistpartiets ledande roll och försvarsmaktens skyldighet att försvara Partiet inskrivna i grundlagen.
Två kontrasterande bilder avtecknar sig, en av landets snabba utveckling och integration i den globala ekonomin, en annan av Partiets ambitioner att i en era dominerad av sociala medier befästa sin ställning. En motsägelsefull realitet med klara paralleller till Kina.
Ekonomin har vuxit med 6–7 procent per år och landet är i dag ett medelinkomstland. Andelen som lever under fattigdomsgränsen har minskat radikalt och utgör i dag mindre än 10 procent av befolkningen. Samtidigt har klyftorna vuxit, utan att bli extrema. De sociala indikatorerna är goda, med en läskunnighet på cirka 95 procent och en förväntad livslängd på 76 år.
En dramatisk utveckling är utrikeshandelns och, inte minst, utländska investeringars roll. Den samlade utrikeshandeln uppgår i dag till osannolika drygt 200 procent av landets BNP. Endast Singapore kan uppvisa liknande siffror. De mycket stora utländska investeringarna är

huvudförklaringen. Samsung, som svarar för närmare en fjärdedel av landets export, är praktexemplet.
Bidraget till landets BNP, förädlingsvärdet, är dock lågt, primärt löner. Länkarna in i den vietnamesiska ekonomin är svaga och Vietnam befinner sig förhållandevis långt ned på värdekedjan. Landet har prioriterat utländska investeringar, och statsföretag, men inte inhemska små och medelstora företag, och det är ingen hållbar strategi.
Av stor betydelse för framtiden är de frihandelsavtal som Vietnam ingått eller är på väg in i. Vietnam var ett av länderna i Obama-administrationens Transpacific Parnership (TPP), punkterat av Trump, men fullföljt av de återstående elva länderna, med Japan i spetsen. 2016 slutförhandlade Vietnam också ett avtal med EU, som dock ännu inte godkänts av EU:s parlament och knappast kommer att godkännas före vårens EU-val. Kritikerna pekar på Vietnams bristande respekt för mänskliga rättigheter. Samtidigt innehåller båda avtalen, viktiga klausuler om fackliga rättigheter. Avtalen kan spela en pådrivande roll i fördjupningen av Vietnams politiska reformer.
Uppenbart är att Partiet inte är på väg av att ge upp sitt maktmonopol. Till bilden hör att den sittande partisekreteraren, 75-årige Nguyen Phu Trong, som också är ordförande i militärkommissionen och i fjol blev landets president, är en partibyggare snarare än reformist. Han vill stärka Partiet och med dess metoder bekämpa den, mycket utbredda, korruptionen. Såväl en före detta politbyråmedlem som oligarker har dömts till långa fängelsestraff.
Trong, som byggt upp en starkare ställning än någon annan ledare sedan ”doi moi” lanserades för drygt 30 år sedan, har inga kultambitioner à la Kinas Xi Jinping, men han har onekligen tagit intryck av kontrollstatens metoder. Ett steg, som sommaren 2018 ledde till omfattande protester, är den cyberlag som trädde i kraft vid årsskiftet.
Till skillnad från i Kina är både Facebook och Google tillåtna i Vietnam. Över 50 miljoner har sociala medier-konton varav 38 miljoner med Facebook. Nu vill Partiet strama åt. Men anden är redan ute ur flaskan! Partiet går en riskabel balansakt, akterseglat av samhällsutvecklingen.
Sverige har en unik historia i landet. Hur har vi då tillvaratagit vår roll i denna på många sätt dynamiska utveckling? Det senaste decenniet har onekligen inneburit en devalvering av relationen. Det var naturligt mot bakgrund av landets utveckling att avsluta det omfattande biståndet, men olyckligt att inte med en liten budget fortsätta ett reform- och partnerskapsinriktat samarbete, och närmast ofattbart att Alliansregeringen 2011, i en inrikes budgetstrid, beslutade att stänga den svenska ambassaden.
En chock för vietnameserna. Hur kunde Sverige, som under 1980-talet var nästan den enda västlandet av betydelse, fatta ett sådant beslut, då alla andra länder ville bygga ut sina relationer? Stängningen blev, lyckligtvis aldrig av, men något hade raserats.
Det skulle naturligtvis ha varit mycket bättre om Vietnam i dag vore en demokrati och inte en partistat men det förändrar inte grundbedömningen att Sverige har anledning att vara stolt över det beslut om diplomatiska förbindelser som togs för 50 år sedan, mitt under brinnande krig, och de omfattande relationer som byggdes upp.
Vietnams framtida vägval är inte givna, men Vietnam behöver kritiska dialogpartners som Sverige. Vi måste vilja något utöver de senaste årens lovvärda kommersiella ambitioner, och kan driva på utvecklingen i landet inom centrala områden som rättsutveckling, klimat och antibiotikaresistens.
Vietnams stora utmaning är att våga gå en öppnare väg än Kina. Veckans toppmöte i Hanoi är en stor framgång för landet och Partiet, som med rätta kan slå sig för bröstet, men bör också ses som en uppmaning att ”inte vara rädda för framtiden”.

Hållbar utveckling förutsätter fördjupade reformer, och Sverige kan bidra.

Börje Ljunggren var Sveriges ambassadör i Vietnam 1994–1997 och i Kina 2002–2006. Har skrivit ”Den kinesiska drömmen – Xi, makten och utmaningarna” (2017) och är redaktör för en kommande bok om Vietnams utveckling. "

" Karin Bojs: Även det gamla Europa hade sina tecken

DN SÖNDAG 3 MARS 2019

Mesopotamien hade sin kilskrift, Egypten hade hieroglyferna. I Europa skrev vi tecken långt tidigare. Nyss höll jag de mest berömda föremålen med denna okända skrift i min egen hand.

Det var inte så lätt att komma fram till Tartaria-tavlorna.
Från Budapest var det åtta timmars tågresa till Cluj-Napoca i Rumänien, varav två timmar gick åt till kontroller vid gränsen.
På museet för Transsylvaniens historia fick jag fylla i en bunt med papper, ta på mig vita plasthandskar och vänta en lång stund tills en tjänsteman kom upp från magasinet, andaktsfullt bärande på en pappkartong. Museet är till stora delar stängt för renovering och har varit det i åratal, och Tartaria-tavlorna är inte längre utställda för allmänheten.
Som följeslagare hade jag en pensionerad arkeologiprofessor, Gheorghe Lazarovici, före detta chef på museet och fortfarande en av de främsta specialisterna på lertavlorna och den kultur, Vinča, som de tillskrivs.
Sedan plattorna hittades år 1961 har de varit ifrågasatta. Delvis på grund av olyckliga omständigheter och klantiga förfaranden i samband med själva upptäckten. Men också – som så ofta inom arkeologin – till följd av strider som egentligen handlar om personkemi, ideologiska motsättningar och klyftor mellan regioner och länder.
De tre plattorna hittades 1961 vid en utgrävning i byn Tartaria. Upptäckten gjordes sent den sista dagen av en assisterande tonårspojke från byn. Pojken la fynden i ett paket tillsammans med ett papper med

noteringar, enligt de anvisningar han hade fått av arkeologen Nicolae Vlassa som ledde utgrävningen.
Vlassa lämnade in hela paketet, utan att titta på innehållet, till museets laboratorium. Ett par dagar senare påpekade en kemist från laboratoriet för Vlassa att paketet innehöll anmärkningsvärda föremål: tre små tavlor med märkliga tecken på.
Sedan dess har anklagelser och påståenden haglat. Som att plattorna är en förfalskning av Vlassa själv. Eller att de är äkta, men mycket senare och inspirerade av sumerisk kilskrift.
Men i samma lager låg föremål som är typiska för Vinčakulturen. Och Gheorghe Lazarovici har låtit datera ben från samma grop med kol-14-metoden, och de är omkring 7300 år gamla, vilket stämmer utmärkt med Vinčatid.
Liknande tecken och bilder förekommer på en rad föremål som har hittats i Vinča och besläktade bondekulturer, i ett stort område på Balkan, ner till Grekland och upp till Tyskland.
Det innebär att plattorna med stor sannolikhet är cirka 2000 år äldre än Mesopotamiens kilskrift och Egyptens hieroglyfer. Och det betyder i sin tur att Europas tidiga bönder på egen hand utvecklade någon sorts föregångare till skriftspråk.
Till skillnad från kilskrift, hieroglyfer och den ålderdomliga form av grekisk skrift som kallas Linear B, har ingen hittills kunnat dechiffrera den så kallade Vinčaskriften.
Men Gheorghe Lazarovici och andra forskare har försökt tolka tecknen.
De tror att plattorna användes i religiösa sammanhang. Att Europas första bönder tillbad en gudinna, som vi kan kalla för Moder Jord. Hon var förknippad med fertilitet, men också med död, återfödelse och tidens gång.
Enligt forskarnas tolkning var kvinnans ställning i bondekulturen – både i samhället och i religionen – mycket starkare än i den efterföljande indoeuropeiska kultur som vi fortfarande lever i.
De tror att en prästinna ledde ceremonier med en platta i handen och två plattor hängande runt halsen.
Vad prästinnan sa? Det får ni själva grubbla över.
Men på plattorna syns bland annat månar i olika faser, streck som kan vara markeringar för antal, något som kan vara en stiliserad gravidmage, bilder av en tron och av två altare med brinnande eld.

Karin Bojs
vetenskap@dn.se "

Periodiska systemet

DN.

I det periodiska systemet är alla grundämnen ordnade efter sitt atomnummer, alltså antalet protoner i atomkärnan, och hur elektronerna är arrangerade i atomens yttersta elektronskal.

Grafik: Johan Andersson Fakta: Maria Gunther

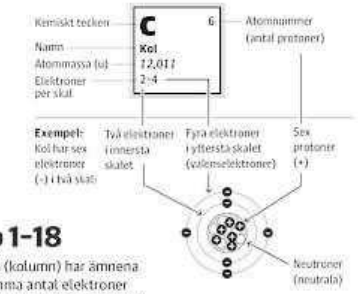

Metaller
- Alkalimetaller
- Alkaliska jordartsmetaller
- Övergångsmetaller
- Övriga metaller
- Lantanoider
- Aktinoider
- Okända egenskaper

Halvmetaller
- Halvmetaller

Ickemetaller
- Övriga Ickemetaller
- Halogener
- Ädelgaser

Tillstånd
- Fast
- Flytande
- Gas

Övrigt
- Upptäckt i Sverige
- Radioaktivt
- Syntetiskt

Grupp 1-18

I varje grupp (kolumn) har ämnena vanligen samma antal elektroner i yttersta skalet (valenselektroner).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	H 1 Väte 1,008 1																	He 2 Helium 4,003 2
2	Li 3 Litium 6,941 2-1	Be 4 Beryllium 9,01218 2-2											B 5 Bor 10,811 2-3	C 6 Kol 12,011 2-4	N 7 Kväve 14,007 2-5	O 8 Syre 15,999 2-6	F 9 Fluor 18,998 2-7	Ne 10 Neon 20,180 2-8
3	Na 11 Natrium 22,9898 2-8-1	Mg 12 Magnesium 24,3050 2-8-2											Al 13 Aluminium 26,982 2-8-3	Si 14 Kisel 28,085 2-8-4	P 15 Fosfor 30,974 2-8-5	S 16 Svavel 32,065 2-8-6	Cl 17 Klor 35,451 2-8-7	Ar 18 Argon 39,948 2-8-8
4	K 19 Kalium 39,0983 2-8-8-1	Ca 20 Kalcium 40,078 2-8-8-2	Sc 21 Skandium 44,956 2-8-9-2	Ti 22 Titan 47,867 2-8-10-2	V 23 Vanadin 50,942 2-8-11-2	Cr 24 Krom 51,996 2-8-13-1	Mn 25 Mangan 54,938 2-8-13-2	Fe 26 Järn 55,845 2-8-14-2	Co 27 Kobolt 58,933 2-8-15-2	Ni 28 Nickel 58,693 2-8-16-2	Cu 29 Koppar 63,546 2-8-18-1	Zn 30 Zink 65,409 2-8-18-2	Ga 31 Gallium 69,723 2-8-18-3	Ge 32 Germanium 72,6 2-8-18-4	As 33 Arsenik 74,922 2-8-18-5	Se 34 Selen 78,96 2-8-18-6	Br 35 Brom 79,904 2-8-18-7	Kr 36 Krypton 83,798 2-8-18-8
5	Rb 37 Rubidium 85,4678 2-8-18-8-1	Sr 38 Strontium 87,62 2-8-18-8-2	Y 39 Yttrium 88,906 2-8-18-9-2	Zr 40 Zirkonium 91,224 2-8-18-10-2	Nb 41 Niob 92,906 2-8-18-12-1	Mo 42 Molybden 95,94 2-8-18-13-1	Tc 43 Teknetium 98,906 2-8-18-14-1	Ru 44 Rutenium 101,07 2-8-18-15-1	Rh 45 Rodium 102,906 2-8-18-16-1	Pd 46 Palladium 106,42 2-8-18-18-0	Ag 47 Silver 107,868 2-8-18-18-1	Cd 48 Kadmium 112,411 2-8-18-18-2	In 49 Indium 114,818 2-8-18-18-3	Sn 50 Tenn 118,710 2-8-18-18-4	Sb 51 Antimon 121,76 2-8-18-18-5	Te 52 Tellur 127,60 2-8-18-18-6	I 53 Jod 126,904 2-8-18-18-7	Xe 54 Xenon 131,293 2-8-18-18-8
6	Cs 55 Cesium 132,9054 2-8-18-18-8-1	Ba 56 Barium 137,327 2-8-18-18-8-2	Lu-Lu	Hf 72 Hafnium 178,49 2-8-18-32-10-2	Ta 73 Tantal 180,948 2-8-18-32-11-2	W 74 Volfram 183,84 2-8-18-32-12-2	Re 75 Rhenium 186,207 2-8-18-32-13-2	Os 76 Osmium 190,23 2-8-18-32-14-2	Ir 77 Iridium 192,217 2-8-18-32-15-2	Pt 78 Platina 195,078 2-8-18-32-17-1	Au 79 Guld 196,9665 2-8-18-32-18-1	Hg 80 Kvicksilver 200,59 2-8-18-32-18-2	Tl 81 Tallium 204,383 2-8-18-32-18-3	Pb 82 Bly 207,2 2-8-18-32-18-4	Bi 83 Vismut 208,980 2-8-18-32-18-5	Po 84 Polonium 209 2-8-18-32-18-6	At 85 Astat 210 2-8-18-32-18-7	Rn 86 Radon 222 2-8-18-32-18-8
7	Fr 87 Francium 223 2-8-18-32-18-8-1	Ra 88 Radium 226,025 2-8-18-32-18-8-2	Ac-Lr Ac-Ac	Rf 104 Rutherfordium 261 2-8-18-32-32-10-2	Db 105 Dubnium 262 2-8-18-32-32-11-2	Sg 106 Seaborgium 266 2-8-18-32-32-12-2	Bh 107 Bohrium 264 2-8-18-32-32-13-2	Hs 108 Hassium 269 2-8-18-32-32-14-2	Mt 109 Meitnerium 268 2-8-18-32-32-15-2	Ds 110 Darmstadtium 281 2-8-18-32-32-17-1	Rg 111 Röntgenium 272 2-8-18-32-32-18-1	Cn 112 Copernicium 277 2-8-18-32-32-18-2	Nh 113 Nihonium 284 2-8-18-32-32-18-3	Fl 114 Flerovium 289 2-8-18-32-32-18-4	Mc 115 Moskovium 288 2-8-18-32-32-18-5	Lv 116 Livermorium 292 2-8-18-32-32-18-6	Ts 117 Tenness 293 2-8-18-32-32-18-7	Og 118 Oganesson 294 2-8-18-32-32-18-8

La 57 Lantan 138,906 2-8-18-18-9-2	Ce 58 Cerium 140,116 2-8-18-19-9-2	Pr 59 Praseodym 140,908 2-8-18-21-8-2	Nd 60 Neodym 144,24 2-8-18-22-8-2	Pm 61 Prometium 146,915 2-8-18-23-8-2	Sm 62 Samarium 150,36 2-8-18-24-8-2	Eu 63 Europium 151,964 2-8-18-25-8-2	Gd 64 Gadolinium 157,25 2-8-18-25-9-2	Tb 65 Terbium 158,925 2-8-18-27-8-2	Dy 66 Dysprosium 162,50 2-8-18-28-8-2	Ho 67 Holmium 164,93 2-8-18-29-8-2	Er 68 Erbium 167,26 2-8-18-30-8-2	Tm 69 Tulium 168,934 2-8-18-31-8-2	Yb 70 Ytterbium 173,04 2-8-18-32-8-2	Lu 71 Lutetium 174,967 2-8-18-32-9-2
Ac 89 Aktinium 227,028 2-8-18-32-18-9-2	Th 90 Torium 232,038 2-8-18-32-18-10-2	Pa 91 Protaktinium 231,036 2-8-18-32-20-9-2	U 92 Uran 238,029 2-8-18-32-21-9-2	Np 93 Neptunium 237,048 2-8-18-32-22-9-2	Pu 94 Plutonium 244,064 2-8-18-32-24-8-2	Am 95 Americium 243 2-8-18-32-25-8-2	Cm 96 Curium 247,070 2-8-18-32-25-9-2	Bk 97 Berkelium 247 2-8-18-32-27-8-2	Cf 98 Californium 251 2-8-18-32-28-8-2	Es 99 Einsteinium 252,090 2-8-18-32-29-8-2	Fm 100 Fermium 257,095 2-8-18-32-30-8-2	Md 101 Mendelevium 258,099 2-8-18-32-31-8-2	No 102 Nobelium 259 2-8-18-32-32-8-2	Lr 103 Lawrencium 262 2-8-18-32-32-9-2

Period 1-7

I varje period (rad) har atomerna samma antal elektronskal (enligt Böhrs atommodell).

Dmitrij Mendelejevs periodiska system från 1869

När Dmitrij Mendelejev presenterade det första periodiska systemet i mars 1869 var varken protonen, elektronen eller kvantmekaniken upptäckt. Han baserade systemet på ämnenas atommassa och egenskaper.

? = Ännu ej upptäckta grundämnen. Upptäckten av gallium, skandium och germanium bekräftade Mendelejevs förutsägelser.

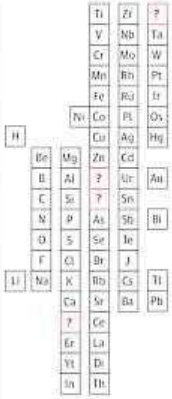

J är jod (nu I), Ur är uran (nu U) och Di är didymium som visade sig vara en förening mellan neodym och praseodym.

Några trender i periodiska systemet

Atommassa – Atommassa (eller atomvikt) är ett mått på hur mycket en atom av ett ämne väger (u).

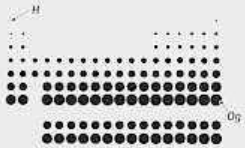

H: 1,008 Og: 294

Atomradie – Minskar med ökande atomnummer inom varje period eftersom fler protoner i kärnan ökar kraften på elektronerna (picometer, pm).

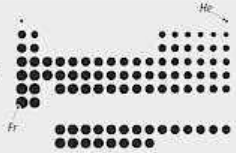

He: 28 Fr: 260

Densitet – Hur mycket en viss volym av ett ämne väger (g/dm³). Omöjligt att mäta i de ämnen där bara enstaka atomer skapats.

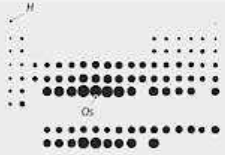

H: 0,0899 Os: 22,57

Joniseringsenergi – Den energi som krävs för att avlägsna en elektron (kJ/mol).

Cs: 376 He: 2 372

Klipp ut och spara

"Franska felet ledde till en rysk klassiker

DN SÖNDAG 3 MARS 2019

Den 6 mars 1869 presenterade Dmitrij Mendelejev ett sätt att organisera grundämnen för det Ryska kemistsamfundet. För att fira 150-årsjubileet har FN:s generalförsamling och Unesco utsett 2019 till det internationella året för det periodiska systemet.

När den franske kemisten Paul-Émile Lecoq de Boisbaudran år 1875 undersökte mineral från Pyrenéerna upptäckte han ett nytt grundämne, en metall som han gav namnet gallium, efter Gallien, det romerska namnet för Frankrike. Han presenterade sin upptäckt, men fick snart ett brev som uppmanade honom att undersöka ämnets densitet igen eftersom han troligen hade mätt fel. Paul-Émile Lecoq de Boisbaudran gjorde så, och fann att brevets avsändare, den ryske kemisten Dmitrij Mendelejev, hade rätt. Densiteten var inte 4,7 gram per kubikcentimeter – som han först hade fått fram – utan 5,9 gram per kubikcentimeter, nästan precis det värde som Mendelejev hade förutspått.

– Det var det som gjorde Mendelejevs tabell mer allmänt känd, säger Michael Gordin, professor i modern och samtida historia vid Princeton Univeristy och författare till boken ”A Well-Ordered Thing: Dmitrii Mendeleev and the Shadow of the Periodic Table”.

Allt började i Sankt Petersburg, i februari 1869. Dmitrij Mendelejev höll på att skriva en lärobok i kemi i två band. Del ett var redan klar. Bokens 500 första sidor handlar om fyra grundämnen: kol, syre, väte och kväve. I det sista kapitlet beskriver Mendelejev de så kallade halogenerna – fluor, klor, brom och jod – en grupp ämnen med mycket likartade egenskaper. De reagerar till exempel lätt med metaller och bildar salter, som natriumklorid, alltså vanligt bordssalt.

Band två skulle bli lika tjockt. Men av de 63 kända grundämnena hade han bara gått igenom åtta i den första delen.
– Han hade 55 ämnen som skulle få plats i volym två, på samma utrymme. Så han försöker hitta på ett sätt att ordna dem så att han kan beskriva dem så ekonomiskt som möjligt, säger Michael Gordin.
Dmitrij Mendelejev börjar med att tänka på alkalimetallerna: litium, natrium, kalium och rubidium. Alla är mjuka och lätta metaller, som reagerar kraftigt med vatten och ger basiska lösningar, alltså lösningar med högt pH-värde. När han jämför deras atomvikt eller atommassa, som är ett mått på hur mycket en atom av ett ämne väger, upptäcker han att skillnaden mellan två alkalimetaller är mycket lik skillnaden mellan två halogener.
– Han börjar tro att det kanske finns något naturligt system som förklarar varför det är så här, säger Michael Gordin.
Det finns flera spridda myter om hur Dmitrij Mendelejev kom fram till det periodiska systemet, som att han hade en kortlek med grundämnenas egenskaper på korten, och att han fick den avgörande insikten i en dröm. Men det stämmer inte, enligt Michael Gordin. I Mendelejevs kvarlämnade papper syns i stället tydligt hur han steg för steg bygger upp en tabell, där han utgår från halogenerna och alkalimetallerna och sedan försöker få alla andra grundämnen att passa in på rätt ställe.
Till slut känner han sig klar, och renskriver ett manuskript att skicka till tryckeriet. Det är daterat den 17 februari 1869, vilket betyder den 1 mars 1869, eftersom Ryssland ännu inte hade gått över till den gregorianska kalendern. Dmitrij Mendelejev skriver en rubrik på ryska och franska: ”Ett försök till klassificering av grundämnena, baserat på deras atomvikt och kemiska affinitet” (ungefär deras benägenhet att reagera med andra ämnen). Sedan ändrar han sig, och stryker över klassificering och skriver system i stället, men missar att ändra den franska artikeln från ”une” för classification (feminint) till ”un” för système (maskulint).
– Så det är ett stavfel på den allra första tryckta versionen av det periodiska systemet, säger Michael Gordin.
Dmitrij Mendelejevs första tabell var inte så lik de periodiska system som nu hänger på väggen i varje kemiklassrum i hela världen. Men hans tanke var riktig och genombrottet var så betydande att FN:s generalförsamling och Unesco har utsett 2019 till det internationella året för det periodiska systemet för att fira 150-årsjubileet.
Allra mest anmärkningsvärt är att Mendelejev inte kunde känna till grunderna till att tabellen ser ut som den gör. Ämnena är ordnade efter sitt atomnummer, alltså antalet protoner i atomkärnan. Men den betäckningen skapades av den brittiske fysikern Henry Moseley år 1913, sex år efter Mendelejevs död. I vilken kolumn ett ämne hamnar avgörs av hur elektronerna är arrangerade i atomens yttersta elektronskal, men elektronen upptäcktes först 1897, av J.J. Thomson, en annan brittisk fysiker.
– Mendelejev var mycket misstänksam mot elektroner, och var inte säker på att han trodde på dem. Och han visste garanterat ingenting om kvantmekanik. Niels Bohrs formulering av det periodiska systemet i termer av kvantorbitaler kom 1923, säger Michael Gordin.
Redan från början insåg Dmitrij Mendelejev att det fattades åtminstone tre ämnen i hans tabell. När han är 1871 publicerade en förbättrad version hade han gett dem namn: eka-bor, eka-aluminium och eka-kisel, där eka är ”ett” på sanskrit. Han gav också mycket detaljerad förutsägelser om deras egenskaper och hur de skulle kunna upptäckas. Det var därför han var så säker på att de Boisbaudran hade mätt galliums densitet fel, eftersom alla de övriga egenskaperna stämde med eka-aluminium. Sedan upptäcktes skandium 1879 och germanium 1886.
– Framför allt germanium stämde oerhört väl med eka-kisel. När det upptäcktes var det en lysande framgång för systemet, och det gjorde Mendelejev världsberömd, säger Michael Gordin.

Maria Gunther maria.gunther@dn.se "

" Per Svensson: IS fanns också på 1500-talet

DN SÖNDAG 3 MARS 2019

Halshuggningar, terror, apokalyptisk fanatism. Den tyska staden Münster var 1500-talets Raqqa.

Ekonomi, religion och maktlystnad är historiens drivkrafter. Kan man rangordna dem?
Man kan i alla fall slå fast att i Sverige var det under lång tid regel att gravt underskatta religionens betydelse. Det ingick i upprätthållandet av myten om Sverige som antiseptiskt modernt, Men i själva verket kan man inte begripa sig på välfärdsstaten och ”statsindividualismen” om man inte är medveten om hur djupt den lutherska statskyrkan präglat samhällsutvecklingen i Sverige.
Religionens roll krymper inte när perspektivet vidgas i tid och rum. ”Den moderna politiken är ett kapitel i religionshistorien”, hävdar den brittiske idéhistorikern John Gray i ”Black Mass. Apocalyptic Religion and the Death of Utopia”. I den 2007 utgivna boken ägnar sig Gray åt att ringa in den kanske farligaste frestelse en av religion formad människa kan ställas inför: den apokalyptiska utopin.
Ordet apokalyps kommer från grekiskan och har i grunden betydelsen: avslöjande, blottläggande, uppenbarelse. Det har sedan kommit att bli beteckna föreställningen att historien rör sig mot en förutbestämt slut där den nuvarande ofullkomliga världen går under och ersätts av ett rättfärdighetens rike.
En av det apokalyptiska tänkandets viktigaste källor är Uppenbarelseboken i Bibeln med dess febriga visioner av slutakterna i världsdramat. Det goda segrar över det onda i en stor strid. Djävulen fängslas. Kristus upprättar ett tusenårsrike av fred och frid. Djävulen slipper lös från sitt fängelse, men besegras på nytt och kastas i en sjö av eld och svavel. Döden och ondskan finns inte mer.
”Och jag såg en ängel komma ner från himmelen; han hade nyckeln till avgrunden och hade en stor kedja i sin hand. Och han grep draken, den gamle ormen, det är Djävulen och Satan, och fängslade honom för tusen år.”
Fantasin om ett ”tusenårsrike” har givit upphov till begreppen kiliasm och millennarism efter grekiskans respektive latinets ord för tusen. Den millennaristiska idén om en ideal värld född ur en apokalyps, är som Gray framhåller, inte förbehållen tydligt religiösa rörelse. Tron på våldets renande kraft, förvissningen om att världen måste vändas ut och in i en dramatisk slutstrid, var central också i 1900-talets två stora katastrofala politiska ideologier: kommunismen och nazismen.
Det apokalyptiska tänkandet är fixerat vid en övertro på en enskild handling, och en enskild aktörs, makt att i ett slag förändra hela världen. Gud eller Ledaren, kyrkan eller Partiet, kommer att göra världen ny. Terrorismen finns därför i de apokalyptiska ideologiernas DNA.
Mördarsekten som nu ringats in i den syriska byn Baghouz, är ett fasaväckande bevis för arvets livskraft. IS och dess ”kalifat” har ibland beskrivits som ”medeltida”. Det är en både missvisande och träffande karaktäristik. Missvisande därför att IS, och extremistisk islamism överlag, bör förstås som avtagare till moderna totalitära rörelser som fascism och kommunism. Träffande därför att parallellerna med medeltidens kristna apokalyptiska extremister är tydliga.
John Gray lutar sig i sin bok mot en klassiker från 1957; ”The Pursuit of the Millennium. Revolutionary Millenarians and Mystical Anarchists of the Middle Ages” av historikern Norman Cohn. Här möter man en parad av apokalyptiska svärmare och sekterister från tidig medeltid till reformationens 1500-tal: Taboriter, adamiter, flagellanter, lollarder...

En bredare, mer heterogen, rörelse på reformationens radikala flygel var anabaptisterna, föregångare till dagens frikyrkor. De var misstänksamma mot världslig överhet, centrerade sin religiositet kring Bibeln, predikade broderskärlek, förföljdes hårt, men var själva över lag fridsamma. På 1530-talet tog dock en allt mer radikaliserad och extrem grupp anabaptister över staden Münster i nordvästra Tyskland. Här etablerade de en terroristisk teokrati. Münster blev ett Raqqa i 1500-talsversion.

Katoliker och lutheraner drevs ut ur staden. I gengäld flockades rättrogna från när och fjärran i ”det nya Jerusalem”, där såväl gator som veckodagar döptes om. Världen skulle renas, göras ny. Pengarna avskaffades. Alla böcker, utom Bibeln, brändes. En holländsk skräddare, Jan Bockelson, utropade sig inte till kalif men väl till kung, Månggifte infördes, det vill säga alla män gavs rätt att ta sig flera fruar. Kvinnor förbjöds i gengäld att vara ogifta. Den som gjorde sig skyldig till moraliska avvikelser straffades skoningslöst, gärna med halshuggning.

Kung Jan och hans undersåtar levde i övertygelsen att det fått ett gudomligt uppdrag att med rättfärdighetens svärd i hand erövra och rena hela världen som en förberedelse för Kristus snara återkomst. Det globala kriget mot de otrogna kom dock av sig. I stället blev kung Jans stadsrike belägrat av en koalition av tyska furstar. Förhållandena i Münster blev successivt allt värre. Invånarna tvingades äta råttor, gräs, kalk från husväggarna, till sist (sägs det) också människokött.

I juni 1535 föll staden. Jan Bockelson och två av hans närmaste förtrogna torterades ett halvår senare till döds med glödande järn, varefter kropparna stuvades in i burar och hissades upp i ett kyrktorn. Meniga extremister dödades under mindre spektakulära former.

Redan innan Münster föll hade ett relativt stort antal invånare lyckats lämna ”det nya Jerusalem”. Belägrarna vägrade dock släppa igenom dem eftersom man var rädd för att de skulle sprida sitt anabaptistiska gift i världen. Vapenföra män avrättades därför, medan kvinnor, barn och gamlingar lämnades att svälta ihjäl i ingenmansland till dess belägrarna till sist förbarmade sig över dem och förvisade de överlevande.

Och idag? I dag bör vi insistera på att ”svårt” inte är en synonym för ”omöjligt”. Det är svårt att få IS-terroristerna lagförda och dömda. Men det kan inte vara omöjligt. Liknande processer har genomförts förr. Och till skillnad från apokalyptikerna har vi som tror på demokratin och rättsstaten tålamod.

Per Svensson
per.svensson@dn.se "

" I Amazonas mörka hjärta växer fruktan

DN SÖNDAG 3 MARS 2019

Inget annat landområde på jorden är så viktigt för klimatet som Amazonas regnskog. Ändå har Brasiliens nya president Jair Bolsonaro har öppnat för mer skövling. På bara ett år har över en miljard träd sågats ned. Och den som försvarar skogen lever farligt.DN:s *Henrik Brandão Jönsson* och *Lotta Härdelin* har rest in i hjärtat av Amazonas.

Kulhålen i betongmuren till det gröna trähuset är färska. Ingen har hunnit mura igen dem.
– Klockan var runt åtta på morgonen. Jag stod i köket när två män på motorcykel stannade utanför. De ropade på min man som gick ut till grinden för att öppna. Jag tror han var borta i 15 sekunder.
Sandra Temponi hörde hur det small till och trodde det var transformatorn i lyktstolpen utanför huset som kortslutits. Det hade hänt förr.
– Min man stängde järngrinden, stapplade in i hallen och ställde sig här framför bokhyllan, berättar Sandra Temponi och pekar.
– Han sträckte ut sina armar och kramade mig. ”Hjärtat, de fick mig. Ta hand om barnen.”
Sandra lyckades föra sin man några steg närmare bordet i vardagsrummet. Där föll han samman. Parets fem barn vaknade av skotten och ställde sig över honom på golvet. Det var deras yngste sons födelsedag. Han skulle fylla tio år.
Barnen ropade ”pappa, pappa, pappa”. Sandra sätter ansiktet i händerna.
– Han tittade på vart och ett av barnen. Som om han tog adjö. Och så dog han.

Sedan det brasilianska köttet erövrade världen har över tusen personer mördats i vad som kopplas till markkonflikter. Enligt den katolska kyrkans organisation för landsbygden, CPT, dödades 1 904 personer mellan år 1985 och 2017.
De flesta morden anses ha utförts av personer som lejts av boskapsuppfödare för att röja undan småbönder som står i vägen för expansionen. Endast 8 procent av morden har gått till rättegång. Den främsta orsaken till markkonflikterna är den billiga brasilianska biffen. Oxarna får inte djurfoder utan göds genom att beta på planterat gräs. En enda oxe behöver cirka ett hektar skövlad mark för sig själv. Boskapsuppfödarna är i behov av mycket mark.
Sandra Temponis man, den 43-årige småbrukaren Gilson Maria Temponi, hade anmält fyra boskapsuppfödare i regionen för att ha skövlat allmän mark. Uppfödarna fick reda på att det var han som anmält dem och hotade honom till livet. Det var då han och Sandra bestämde sig för att flytta till staden Rurópolis, en av knutpunkterna i regnskogen. Här möts riksväg BR-163 med Transamazônica – de två största vägarna som skär genom Amazonas. Vägarna anlades av militärdiktaturen under 1970-talet och öppnade för skövlingen av regnskogen.
Familjen Temponi hyrde ett trähus i utkanten av samhället med 15 000 invånare och uppskattade att huset hade en två meter hög betongmur ut mot gatan. Den skulle skydda familjen.
– Vi bodde här i över ett år. Jag tror vi började slappna av, säger änkan.
Hennes man blev det första dödsoffret för markkonflikterna i Amazonas sedan Jair Bolsonaro valdes till Brasiliens president i höstas. Gilson Maria sköts den 18 december förra året.
– Jag har inte ens orkat gå till graven, säger Sandra.
○ ○ ○
När Jair Bolsonaro tillträdde som Brasiliens president den 1 januari gjorde han klart att det var slut på tiden när miljöorganisationerna dikterade villkoren i Amazonas.
Tereza Cristina, tidigare ledare för jordbrukslobbyn i kongressen, blev jordbruksminister. Ansvarig för markfrågan i Amazonas blev Nabhan Garcia, ordförande för den högerradikala organisationen UDR som företräder boskapsuppfödarna. Signalen kunde inte bli tydligare. Det var fritt fram att skövla. Ändå röstade Sandra Temponi på Jair Bolsonaro.
– Jag sökte en förändring. Något nytt. Jag var trött på de gamla partierna. Jag tänkte att han var bra. Bolsonaro är ju också kristen, säger hon.
Rurópolis ligger mitt i Amazonasbäckenet som är världens största flodsystem med en femtedel av jordens sötvatten. Regnskogen sträcker sig över nästan sju miljoner kvadratkilometer mark och utgör 5 procent av planetens markyta.
Över en fjärdedel av jordens flora och fauna växer och lever här. Regnskogens främsta tjänst till planeten är att den binder koldioxiden från mänsklighetens konsumtion. Det är Amazonas som tvättar våra synder. Problemet är att tvättmaskinen blivit trött. Regnskogen orkar inte binda lika mycket koldioxid som förr. Forskning visar att mängden kol som tas upp av Amazonas har minskat med nästan en tredjedel det senaste decenniet.
Sedan Bolsonaro inledde sin valkampanj har avverkningarna stigit med runt 14 procent, enligt Amazonas rymdforskningsinstitut, INPE, som gör regelbundna mätningar. På ett år har en yta nästan lika stort som Södermanland avverkats. Över en miljard träd har sågats ned. Vad som kommer att öka skövlingen ännu mer är Bolsonaros vallöfte om att fullfölja det arbete som militärdiktaturen inte hann med. Han har lovat att asfaltera riksväg BR-163 som inte är farbar under

regnperioden. När det arbetet är klart kommer skövlingstakten att öka eftersom boskapsuppfödarna då kan få ut sina djur till slakten året om.
– Så fort regnperioden är över fortsätter asfalteringen, säger en man som tagit in på ett hotell i Rurópolis.
Han väntar på en djurtransport med oxar.
– Transporten skulle ha kommit i går, men lastbilen har väl kört fast i leran. Det öste ned i går kväll, säger han.
Han är en av de tiotusentals boskapsfarmare som gjort Brasilien till världens största exportör av nötkött. Enbart i Amazonas finns 84 miljoner nötkreatur som betar på avverkad regnskog eller savann, enligt dokumentären ”Sob a Pata do Boi” (”Under kossans klövar”) som kartlägger köttdjurens utbredning i regnskogen. Den vita Neloreoxen, som importerats från Indien, har blivit ett av de vanligaste djuren i regnskogen.
– Oxarna har anpassat sig till klimatet. De trivs i Amazonas, säger boskapsfarmaren.
Att skövlingen av regnskogen påverkar klimatet tror han inte på.
– Jag har bott i Amazonas i 30 år. Jag har inte lagt märke till någon större förändring.
Det är han ganska ensam om. De senaste åren har torrperioden blivit intensivare, vilket torkat ut flera biflöden till Amazonasfloden. Floderna är viktiga transportleder genom regnskogen och när de torkar ut isoleras byarna. Under regnperioden har regnet också varit intensivare, vilket lett till omfattande översvämningar.
Boskapsfarmarens åsikter står i samklang med den nya regeringens. Utrikesminister Ernesto Araújo menar att klimatförändringarna är ett påhitt av ”marxistiska ideologer som försöker kriminalisera olja och köttätande”.
Utrikesministern uppmanar även brasilianarna att sluta läsa New York Times. Brasiliens miljöminister Ricardo Salles är inne på samma linje. ”Om det finns eller inte finns klimatförändringar är något som kommer i andra hand”, säger han och menar att Naturskyddsverkets skövlingsböter är ”ideologiska”.

○ ○ ○

Sojabönan är den andra starka drivkraften bakom skövlingen i Amazonas. Sedan den så kallade galna ko-sjukan bröt ut i Europa i slutet av 1990-talet, då malda ben från döda djur hade använts som djurfoder, har bönan blivit världens mest populära djurfoder. Få länder är lika lämpade för sojaodlingar som Brasilien. Marken är plan, det är sol året runt och växtgifter som är förbjudna i andra länder är tillåtna. Det har gjort Brasilien till världens största sojaproducent. Varje år importerar svenska djuruppfödare 300 000 ton sojabönor, uppger det norska dotterbolaget till det brasilianska sojabolaget Amaggi som grundades av den före detta jordbruksministern Blairo Maggi. Hälften av de svenska sojabönorna kommer från Braslien.
För 13 år sedan tilldelades Blairo Maggi ”den gyllene motorsågen” för sin omfattande skövling i delstaten Mato Grosso som ligger i södra Amazonas.
Norr om samhället Rurópolis, där vi träffade änkan Sandra Temponi, är riksväg BR-163 redan asfalterad. Boskapstransporterna och sojalastbilarna, med dubbla släp, glider fram utan problem.
Vägen kantas av regnskog. Ingen har skövlat den.
– Nej, det är bara en korridor som sparats. Bakom breder sojafälten ut sig, berättar chauffören som kör oss.
Om man tittar noga ser man hur ljusstrimmor tar sig genom grönskan från andra sidan. Korridoren är bara en kuliss. Längre fram har en oblyg sojabonde skövlat ända ut till vägen. Själv sitter ägaren i sin sprillans nya New Holland-traktor. Den ser ut som om man monterat ett enmotorigt flygplan på fyra hjul. Baktill har han kopplat på två enorma armar som besprutar plantorna.
Det utbredda användandet av växtskyddsmedlet glyfosat i de brasilianska sojafälten har fått Ryssland att överväga att införa

handelsstopp. Jag blir nyfiken på vilket växtgift han använder och ber chauffören att stanna bilen. Jag går mot traktorn som stannar. Föraren tar av sig hörselskydden och öppnar dörren. Jag presenterar mig.
– Stick härifrån! Ni saboterar för det brasilianska jordbruket. Lämna mina marker nu! Annars ringer jag polisen!
Det går inte att prata med sojabonden. Han stirrar argt på mig och tar fram sin mobil.
– Jag ska ta reda på vem du är. Stick härifrån, skriker han och filmar mig.
– Vad har du i dessa tankar? undrar jag och pekar på hans besprutningsutrustning.
– Det ska du ta och skita i, svarar sojabonden.
När jag hoppar in i vår hyrda jeep vänder sig chauffören bak till mig.
– Vad var det jag sa. Det går inte att stanna till på vägen och prata med dem.
Vi kör längre norrut och kommer till byn Belterra som ligger längs den väldiga Tapajósfloden, ett av Amazonflodens största tillflöden. Byn grundades 1934 av den amerikanske biltillverkaren Henry Ford som misslyckats med sin gummiplantage i Fordlândia, tio mil söderut. Han hade låtit plantera gummiträd i långa rader för att effektivare producera råvaran till sina bildäck. Men gummiträdet, som växer naturligt i Amazonas, lämpade sig inte för industrijordbruk. Det slogs ut av sjukdomar.
Då valde Henry Ford att i stället plantera gummiträden i regnskogen kring Belterra. De gamla gummiträden syns fortfarande från vägen, men de flesta har torkat ut. Mossa täcker de tunna stammarna. Lite längre fram står en sojabonde lutad mot sin svarta pickup med en Bolsonarodekal. Han följer sitt manskap som planterar nya sojabönor. Vi chansar på ett samtal och stiger av. Sojabonden ler och sträcker ut sin hand.
– Årets första skörd är just avslutad. Nu är det dags för nästa, säger Cláudio Gonçalves.
Han är inte rädd för journalister.
Cláudio Gonçalves är en sojabonde som i grunden är agronom. De senaste tre decennierna har han ägnat åt att resa runt i Amazonas och hjälpa sojabönder att omvandla regnskog till jordbruksmark. Nu är han 55 år och har dragit sig tillbaka. Han har köpt mark utanför Belterra som anses ha Amazonas mest näringsrika mark. Jorden kallas terra preta de índio, urfolkets svarta jord, och har höga halter av träkol som binder och håller kvar näringsämnena i marken.
– Är vädret på vår sida kan jag ha två sojaskördar och en majsskörd om året.
Cláudio Gonçalves äger 600 hektar mark som han köpt av en man som skövlade regnskogen för tio år sedan. Cláudio funderar på att köpa mer regnskog, men tycker att det är för dyrt.
– Vad folk inte förstår är att det är väldigt kostsamt att skövla. Det är inte bara att såga ned träden. Titta på den skogen här, säger han och pekar på yppig regnskog som gränsar till hans sojafält.
– Om jag ska göra den skogen till jordbruksmark måste jag hyra två bulldozrar som kör på var sin sida med en enorm kätting mellan sig. Vet du vad det kostar att hyra sådana maskiner? Flera tusen kronor om dagen. Sånt fattar inte folk!
Att köpa en hektar mark i regnskogen utanför Belterra kostar omkring 25 000 kronor. Att hyra in maskiner för att skövla och förbereda marken kostar ytterligare 45 000 kronor. I Sverige ligger det genomsnittliga åkermarkspriset på ungefär 125 000 kronor per hektar. I Belterra går det att omvandla ett hektar regnskog till brukbar mark för 70 000 kronor.
Att skövlingen skulle påverka klimatet är inget agronomen Cláudio Gonçalves lägger någon större vikt vid.

– Jag är så trött på dessa miljönissar. Vet du hur många miljöorganisationer det finns här i regionen? 112! De förstår inte att skogen måste brukas.
Traktorn med hans tre anställda kör ett varv till och sår fröna som ska bli till sojabönor om några månader.
– Ni i Europa gnäller mycket på skövlingarna, men är själva orsaken till det. Om ni inte hade matat era djur med benmjöl från avlidna djur så hade ni inte fått galna ko-sjukan. Då hade ni inte behövt importera våra sojabönor, triumferar Cláudio Gonçalves.
När Brasiliens president Jair Bolsonaro var i Davos fick han äran att invigningstala på Världsekonomiskt forum. Han hade 45 minuter till sitt förfogande, men använde endast sex. Under de minuterna framställde han Brasilien som världsmästare i skogsvård. Han berättade att de flesta länder i Europa har skövlat all sin urskog. I Sverige finns bara 0,5 procent av urskogen kvar.
I Brasilien är runt 70 procent av urskogen kvar, enligt EBC, Brasiliens motsvarighet till SVT. Det argumentet använder Bolsonaro när EU-länderna kritiserar hans klimatpolitik.
Amazonas bär också på ett arv från militärdiktaturen i Brasilien på 1970-talet. De konspiratoriska militärerna fick för sig att Amazonas höll på att invaderas av främmande makt och startade en jordreform för att befolka regnskogen. Miljontals familjer lämnade det torra och fattiga nordöstra Brasilien för att bosätta sig i regnskogen.
Den massflytten har i dag lett till att 21 miljoner av landets befolkning på 210 miljoner bor i Amazonas. Och fortfarande får människor mark genom jordreformen.
○ ○ ○
Maria och Maildo da Silva är ett av de par som fått en tomt av myndigheterna. De kom till Amazonas som barn till nybyggare och planerar nu att bygga sig ett eget hus bredvid riksvägen.
– Vi har hunnit röja undan ett hektar, säger Maria da Silva och sparkar under en gren i den brända marken.
Varje dag gräver familjen upp brända stubbar från de fällda träden för att skapa sig en åkerplätt att överleva på. Än så länge sover paret i hängmattor under en presenning uppspänd mellan några pålar. De lagar sin mat över öppen eld.
– En sojabonde här bakom har hotat oss. Han vill ta vår mark för att utvidga sitt sojafält, men vi tänker inte ge med oss.
Paret da Silva har fått fem hektar av staten och tänker odla kassavarötter på en femtedel av marken. Resten ska de inte skövla.
– Vi behöver bara ett hektar för att överleva. Resten låter vi stå. Vi är inte som soja- och köttbönderna som bara vill ha mer och mer mark, säger Maildo da Silva.
Paret är frireligiöst och har döpt sin åkerplätt till Sionberget.
– Med Guds hjälp kommer vi att klara oss, säger Maildo da Silva.
○ ○ ○
I en sliten trevåningsbyggnad i staden Santarém, en de största städerna som breder ut sig längs Amazonfloden, finns huvudkontoret för radiokanalen Rede de Notícias da Amazônia (Amazonas nyhetsnätverk). Eftersom brasilianska medier inte har daglig bevakning av Amazonas har nätverket blivit avgörande för att sprida nyheter i regionen. Tretton lokala radiostationer är lokaliserade i sex av Amazonas nio delstater. I dag är toppnyheten att rättsväsendet bestämt sig för att utreda ett av morden på en markaktivist i regnskogen. Enligt misstänkarna har boskapsuppfödare samlat pengar för att leja en revolverman till att döda honom.
– För myndigheterna är Amazonas ”ett grönt helvete”. De tar sig sällan hit för att utreda något. Därför är jag så glad att de tar tag i detta fall, säger Edilberto Sena.
Han är präst och ställföreträdande chef på radiostationen.
– Kyrkans uppgift är att skydda människan och naturen, menar han.

Prästens övertygelse har gjort att det satts ett pris på hans huvud. Efter att han vid ett internationellt möte pekat ut boskapsuppfödarna i Amazonas för att ligga bakom morden i regnskogen har han tagit emot flera anonyma mordhot.
– Det finns starka intressen i Amazonas. Vi som vill försvara regnskogen måste vara försiktiga.
På vägen tillbaka till hotellet följer vi riksväg BR-163 till sitt slutmål vid Amazonfloden. En vaktkur med bom hindrar oss för att nå ända fram. Riksvägen tar slut i en privat hamn som ägs av det amerikanska jordbruksbolaget Cargill. De har byggt en egen hamn som skeppar ut sojabönorna till europeiska och kinesiska hamnar.
Ett fartyg ligger på redden och håller på att lastas med 60 000 ton sojabönor. Det är varmt och fuktigt. Tunga regnmoln hänger över fartyget.
Mitt i den hotfulla tystnaden minns jag prästen och radiomannen Edilberto Senas ord: ”De försöker skrämma mig till tystnad, men där har de fel”, sa han och pekade på radiokanalens mixerbord. ”Varje dag sänder vi ut nyheter till hundratusentals lyssnare!”
I familjen Temponis betongmur syns fortfarande kulhålen från skotten som dödade pappan i familjen, Gilson Maria Temponi.
En hund nosar runt vid graven där Gilson Maria Temponi ligger. Han sköts ihjäl den 18 december.

Henrik Brandão Jönsson"

"Fakta. Amazonas regnskog
Mäter sju miljoner kvadratkilometer och är till ytan nästan lika så stort som Australien.
Den största delen av regnskogen ligger i Brasilien, men den sträcker sig in i Bolivia, Peru, Ecuador, Colombia, Venezuela, Guyana, Surinam och Franska Guyana.
Amazonfloden är världens största flod.

Brasiliens produktion av soja
På femton år har Brasilien mer än fördubblat sin skörd av sojabönor, från 52 miljoner ton till 119 miljoner ton per år, enligt den brasilianska företagarorganisationen för vegetabiliska oljor, Abiove.
Största kunden är Kina som köper nästan hela sitt sojabehov av Brasilien efter att Donald Trump infört handelstullar mot Kina.

Brasiliens produktion av kött
Förra året slog Brasiliens köttexport rekord då mer än 1,62 miljoner ton kött såldes till utlandet. Det är en ökning med 10 procent jämfört med 2017, enligt Brasiliens företagarorganisation för köttexport, ABIEC.

Största kund är Kina som stod för 44 procent av importen. I år beräknar den brasilianska köttbranschen sälja 1,8 miljoner ton kött till utlandet.

Bolsonaros politik för Amazonas
Bolsonaro vill öppna Amazonas för mer jordbruk och gruvdrift.
Han vill minska urfolkens mark i regnskogen och kallar organisationen för jordlösa bönder för terrorister.
Han har flyttat över ansvaret för urfolkens reservat till jordbruksdepartementet. "

" Jannike Kihlberg: Sverige utgör en del av hotet

DN. SÖNDAG 3 MARS 2019

Sverige och andra länders efterfrågan på sojabönor och kött är det stora hotet mot regnskogen i Amazonas.

Amazonas smaragdgröna skogar tillsammans med isarna kring polerna är för många symbolbilder för hotet från klimatförändringen. Och regnskogen är extremt viktig för jordens klimat. Inte som jordens lunga, haven är mer betydelsefulla för syresättningen. Men Amazonas har en avgörande betydelse som motor för planetens vädersystem. Världens stora väderströmmar regleras av de stora regnen som faller i området, vätan förångas upp i molnen och sätter snurr på systemen. Regnen måste komma i viss periodicitet för att snurran ska hållas i gång. Om för många träd huggs ned kan maskineriet sättas ur spel och det blir en systemkollaps som påverkar hela planeten.
Drygt halva Amazonas ligger i Brasilien och landets nye president Jair Bolsonaro håller på sätt och vis hela planeten i sin hand.
Bolsonaro och hans ministrars planer på att hugga ned stora delar av regnskogen för att skapa mer utrymme för sojaodling och biffkor kan få förödande effekter för hela världen.
Skogars betydelse för klimatet kan inte underskattas. De är som ett lager av kol, att hugga ned träd orsakar utsläpp av växthusgaser som är jämförbart med att elda fossila bränslen. Globalt står skogsskövling för drygt en femtedel av utsläppen av växthusgaser.
Omvänt kan skogar som växer fungera som en ”kolsänka”, det vill säga att de absorberar växthusgaser ut atmosfären.
Enligt alla scenarier för klimatförändringen och hur målen från Parisavtalet ska nås räknar experterna med kolsänkor eller någon annan form av infångning av koldioxid. De är nödvändiga för att världen ska klara av att hejda den globala uppvärmningen.
I dagsläget finns inga tillräckliga fungerande tekniker för koldioxidfångst. Vad som fungerar är växande träd, som därför är extra värdefulla.
Brasilien är världens femte största utsläppsland. Landet är också världens största exportör av livsmedel. Och det är just livsmedelsproduktionen som är landets i särklass största källa till utsläpp av växthusgaser, cirka 70–80 procent.
Att hugga ned stora mängder träd för att i stället odla livsmedel på marken slår extra hårt mot klimatet. Det är lätt att fördöma Bolsonaro och hans regering, men ironiskt nog så är det länder i omvärlden, däribland Sverige, som är drivande i en utveckling där skogen huggs ned.
Det är världens efterfrågan på kött och djurfoder som är orsak till att Brasiliens nya ledning vill komma åt mer jordbruksmark. En president vill hålla sina väljare och anhängare nöjda, däri ingår att värna landets ekonomiska välstånd.
För Brasilien är en ökad livsmedelsproduktion en av de mer självklara och enkla vägarna till mer inkomster. Åtminstone så länge som den övriga världen ökar sin efterfrågan på brasilianska sojabönor och brasilianskt kött.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se "

"Minst åtta döda efter nya stridigheter i Kashmir

DN SÖNDAG 3 MARS 2019

Minst åtta personer dödades natten till lördagen när strider i Kashmir blossade upp på nytt mellan indiska och pakistanska styrkor. För att försöka minska spänningarna mellan kärnvapen-makterna skickar Kina och Saudiarabien i veckan delegationer till de båda länderna.

Pakistans överlämnande av den tillfångatagna indiska piloten tycks inte ha lett till den nedtrappning i konflikten som det fanns förhoppningar om. Natten mot lördag lokal tid återupptogs stridigheterna.
Pakistans militär uppger att två av dess soldater dödades i skottväxling med indiska styrkor vid gränsen, och regeringstjänstemannen Umar Azam säger enligt nyhetsbyrån AP att en pojke dog och tre andra personer skadades när indiska soldater sköt ”mot bybor utan urskillning”.
Indisk polis uppger att två barn och deras mamma dog i en pakistansk granatattack som förstörde familjens hem nära gränsen, och allvarligt skadade barnens pappa. Efter ett uppehåll på några timmar inträffade sedan nya stridigheter där ytterliga två civila miste livet, hävdar den pakistanska militären.
Stormakterna Kina och USA har manat till återhållsamhet för att undvika en eskalering av konflikten mellan de båda ärkefienderna, som utkämpat tre krig mot varandra sedan de blev självständiga 1947 och har 130–150 kärnvapenstridsspetsar vardera, enligt uppskattningar från Stockholms internationella fredsforskningsinstitut.

Pakistans utrikesminister Shah Mahmood Qureshi sade under lördagen att Ryssland har erbjudit sig att medla i konflikten, ett erbjudande Pakistan var redo att acceptera.
Han sade också att en toppdiplomat från Saudiarabien ska besöka både Pakistan och Indien. Även Kina ska skicka en delegation till båda länderna i veckan, enligt AP.
Tusentals personer i Kashmir, både i den del som kontrolleras av Indien och i den som kontrolleras av Pakistan, har flytt sina hem mot säkrare marker.
– De här striderna utkämpas i våra hem och på våra fält. Vi är helt i händerna på soldaterna, säger Mohammed Akram, boende i den Indienkontrollerade delen av Kashmir, till AP.
Många familjer på flykt på den pakistanska sidan vädjar till internationella samfundet att ingripa för att lösa konflikten.
– Jag bryr mig inte om den indiska piloten är borta eller inte, jag bryr mig inte om vem som släppte honom och varför. Jag vill bara veta om vi kommer få fred igen efter att han återvänt till Indien, säger Mohammad Sadiq, en pakistansk butiksägare till AP.
Det var under fredagskvällen lokal tid som piloten Abhinandan Varthaman lämnades tillbaka till Indien under uppmärksammade former.
Pakistans premiärminister Imran Khan kallade överlämningen ”en fredsgest”, och regeringen släppte även en video där Varthaman ”erkänner” att han letade efter ett attackmål när han sköts ner och säger att den ”väldigt professionella” pakistanska militären räddade honom från den arga folkmassan vid nedslagsplatsen.
I Indien anses dock uttalandet ha gjorts under tvång, vilket också regeringstjänstmän hävdar i tidningen Times of India.

Fredrik Tano "

" **Fakta. Konflikten**
Både Indien och Pakistan gör anspråk på Kashmir, som i dag delas mellan länderna. Konflikten har pågått i över 70 år men trappades upp efter ett terrordåd mot indiska säkerhetsstyrkor den 14 februari. Därefter har de första luftstriderna på 48 år inträffat och skottlossning och granatattacker kring gränsen har krävt liv på båda sidor. Under fredagen rapporterades minst elva dödsoffer. "

" Våldsamma protester i Algeriet

DN SÖNDAG 3 MARS 2019

183 personer skadades i sammandrabbningar med polis i protester mot Algeriets åldrande president Abdelaziz Bouteflika i fredags. En person dog av en hjärtattack.

Demonstrationerna är de största i landet sedan den arabiska våren 2011. Protesterna har i huvudsak varit fredliga men under fredagskvällen bröt konfrontationer ut mellan demonstranter och polis i närheten av presidentpalatset i huvudstaden Alger, och stenkastning möttes med tårgas från kravallpolisen.
Enligt den nationella nyhetsbyrån APS, som citerar Algeriets hälsodepartement, skadades totalt 183 personer.
Demonstrationer hölls även för en vecka sedan, men fredagens uppslutning var den största hittills och marscher genomfördes i andra stora städer som Oran och Constantine.
De tiotusentals demonstranterna samlas för att protestera mot landets 82-årige president Abdelaziz Bouteflika, som styrt landet i 20 år och uppges vilja ställa upp i valet för en femte mandatperiod, trots att det skulle sakna stöd i grundlagen.
Bouteflika har inte bekräftat att han kandiderar, men indikationer har kommit från hans representanter. Han har också utsett en kampanjchef.
Presidenten har till söndagen på sig att ansöka om en kandidatur till valet, som ska hållas den 18 april.
Sedan en stroke 2013 har han bara gjort ett fåtal offentliga framträdanden och har heller inte adresserat protesterna mot honom.
Myndigheterna har tidigare i veckan uppgett att presidenten skulle resa till Schweiz för att genomgå en hälsokontroll, och schweiziska medier rapporterade att han befann sig på Genèves universitetssjukhus under fredagen, skriver Reuters.
Många algerier har länge undvikit politiska aktioner och tolererat en regim med lite utrymme för meningsskiljaktigheter, i utbyte mot fred och stabilitet, skriver Reuters. Ett sjunkande världsmarknadspris på olja har dock drabbat ekonomin hårt och under senare år har landets många unga invånare frustrerats av utbredd korruption och hög arbetslöshet.

Fredrik Tano "

" Estlands nationalistiska parti växer sig allt starkare

DN SÖNDAG 3 MARS 2019

Invånarna i de baltiska staterna tillhör de allra mest EU-vänliga. Trots det har estniska partiet Ekre, som vill ha en folkomröstning om medlemskapet, kunnat växa sig starkare. Vid valet i dag ser det högernationalistiska partiet ut att bli landets tredje största parti.

Tallinn.
Estlands parlament Riigikogu huserar i ett sockersött vackert rosa hus i Tallinns gamla stadsdel. Inne i byggnaden hänger landets blåvitsvarta flagga bredvid EU:s.
– När jag sitter i regeringen ska EU-flaggan bort! Estland är ett eget land, inte en provins i EU, säger Mart Helme bestämt, när han blir fotograferad i en av de stora salarna.
Han är parlamentsledamot och partiledare för Ekre, förkortning för Estlands konservativa folkparti. Partiet bildades 2012, fick 8 procent i parlamentsvalet 2015 och ser ut att åtminstone dubbla den andelen i årets val. Migrationskrisen 2015–2016 gav partiet ett lyft i opinionen.
– Vi har talat öppet om saker som andra partier har sopat under mattan, säger Mart Helme som förklaring till uppgången.
Han vill ha ett Estland för etniska ester. Inte för belarusier, ukrainare eller nigerianer, som är några exempel han nämner. Därför ska det bli svårare att bli medborgare i Estland.
Han vill ta tillbaka makt från EU i frågor som just migration, men även på säkerhetsområdet.
– Vi kan inte stödja ett EU som koncentrerar makten till kommissionen.
Vill du att Estland lämnar EU?
– Nej, det är en lögn. Men fortsätter utvecklingen inom Europeiska unionen och medlemsstaterna får allt mindre att säga till om måste vi fråga estnisk folket en gång till. Svarar folket ja, då vi måste lämna, säger Mart Helme.
Folkomröstningar ska generellt bli viktigare och vanligare om Ekre hamnar i regeringsställning och kan ändra konstitutionen, upplyser Helme. Men när en omröstning om EU-medlemskapet skulle kunna bli av, vill han inte spekulera i.
Enligt senaste Eurobarometern, från december i fjol, vill få ester lämna EU. I Eurobarometern framgår att Estland, tillsammans med övriga Baltikum och Irland, är de enda medlemsstaterna där färre än 10 procent av invånarna har en negativ syn på EU.
För Estlands del har 45 procent en positiv bild, 45 procent har en neutral bild, 9 procent är negativa och 1 procent vet inte. För svensk del är siffrorna 53, 33, 14 och 0 procent.
För statsministerkandidaten Kaja Kallas, ledare för liberala Reformpartiet och tidigare Europaparlamentariker, är Ekre det enda parti hon utesluter att samarbeta med.
– Vi delar inte deras värderingar. Deras program bygger på hat och populism. De underblåser en avsky mot estniska staten och dessutom vill de lämna Europeiska unionen, säger hon.
Kaja Kallas pekar på den politiska röran och spänningarna som är runt Storbritanniens utträde.
– Då är det ändå ett mycket större land och har bättre grannar än vad vi har, säger hon.
Tror du att Estland är på väg att röra sig mer åt Polens och Ungerns håll inom EU?

– Jag hoppas verkligen inte det. Vi arbetar hårt för att det inte ska ske, men de högerkonservativa kopierar tydligt vad som sker i Polen, säger Kaja Kallas.
Hon framhåller att hennes Reformparti försöker lyssna till människors oro, särskilt i invandringsfrågan som Kaja Kallas säger att främst landsbygdsbefolkningen är bekymrad över. Då hänvisar partiet bland annat till att företagen behöver arbetskraft utifrån för att kunna utvecklas.
– Men vi ska veta vilka det är som kommer hit, de ska betala skatt och när anställningen är slut ska de åka hem, säger Kaja Kallas.
Ekres uppgång, kombinerat med att de traditionella samarbetspartierna socialdemokrater och konservativa tappar, gör att det lär bli komplicerat att bilda regering. Det kan öppna för en koalition mellan de två största: Reformpartiet och Centerpartiet.
I EU-parlamentet ingår båda i den liberala partigruppen Alde. På hemmaplan skiljer de sig åt i skattefrågor, i synen på medborgarskap och när det gäller skolsystemet. Kallas Reformparti vill enbart ha estniskspråkiga förskolor och skolor.
Centerpartiet, med en betydande ryskspråkig väljarbas, vill inte det. Man vill ha kvar ryska skolor vid sidan av de estniska.
– Men kan vi överkomma dessa skiljaktigheter tror jag vi kan samarbeta, säger Kaja Kallas.
Just i språkfrågan enas förövrigt Reformpartiet med högernationalisterna.
Vice ordförande i Ekre är Martin Helme, son till Mart Helme. Han och några partimedlemmar, alla män, delar ut broschyrer i snålblåsten vid en busshållplats i stadsdelen Mustamäe. En valkrets där de hoppas få många röster.
Maire, som inte vill säga sitt efternamn, är en av dem.
– Jag kommer rösta på Ekre. Det gjorde jag förra valet också. Partiet är bra. Det lovar inte så mycket som de andra gör, säger hon.
Georgi, som inte heller vill uppge sitt efternamn, fyller 18 år precis på valdagen. Han gillar inte Ekre, utan funderar på att rösta på Centerpartiet som han tycker gjort bra insatser i en annan stadsdel där han bor.
Varför tror du Ekre har så pass stor framgång?
– Antagligen för att de är mer patriotiska för ester, säger Georgi.
Vid Ekres partibord är suget efter gratis godis, tändsticksaskar och nyckelringar större än efter politiska broschyrer. Precis som det brukar vara hos alla partier.
Flera, mest äldre damer, växlar några ord med Martin Helme och de andra partiföreträdarna. En kvinna struntar i godiset och går fram till männen för att säga sitt hjärtas mening om partiet. Den är inte positiv, förstår man av reaktionerna.
Det finns ytterligare en Helme som kandiderar för Ekre i valet. Helle-Moonika Helme är gift med ordförande Mart Helme.
– Vi är en dynasti. Vi är inte bara en familj. Mina döttrar från första äktenskap är också väldigt aktiva, en i partiet och en är konservativ kolumnist, säger Mart Helme.
Det påminner om familjen Le Pen i Frankrike. Jämför du dig med den?
– Nej, vi har inga kopplingar till Le Pen eller Salvini (ledare för italienska Lega). De vi har samarbeten med är partier i Lettland och i Finland.
Ekre har redan en lokalavdelning i Finland och planerar en i Sverige. Den tror Mart Helme kommer att vilja samarbete med vad han kallar ”alternativa politiska krafter” i Sverige.
Sedan berättar han att ungerska ambassaden hjälpt till med att ordna en resa till Ungern i sommar.
– Jag hoppas få träffa ledare för Fidesz, men om det blir Viktor Orbán vet jag inte, säger han.

Pia Gripenberg "

" **Fakta. Valet i Estland**
I dagsläget är Jüri Ratas, Centerpartiet, premiärminister och styr en koalitionsregering med socialdemokrater och konservativa.
I opinionsmätningarna ligger Centern och liberala Reformpartiet sida vid sida med runt 25 procent av rösterna.
Högernationalistiska Ekre har 17–18 procent medan socialdemokraterna och de konservativa ligger runt 10–11 procent.
Flera partier ligger strax under 5 procent. Det är gränsen för att kunna väljas in i Riigikogu, Estlands parlament.
Cirka 900 000 är berättigade att rösta. 40 procent har redan förhands- eller e-röstat.
Ett första valresultat väntas cirka klockan 23 svensk tid i kväll.
Estniska parlamentet, valmyndigheten samt pollofpolls.eu "

" Så får du jobb utomlands inom hjälporganisationer

DN SÖNDAG 3 MARS 2019

arbeta utomlands är för många svenskar en dröm. Men vägen till drömjobbet kan kännas snårigt. DN listar de bästa tipsen för att skapa en utlandskarriär inom hjälporganisationer.

Vägen till ett utlandsjobb inom hjälporganisationer kan kännas lång. Framför allt om du är intresserad att jobba inom FN. Svår terminologi, olika tjänstenivåer och strikta titlar i jobbansökningarna skrämmer bort en del arbetssökande. Trots det söker sig många svenskar till en utlandskarriär.
I utlandet är det framför allt män som söker jobb inom hjälporganisationer. Men i Sverige är det fler kvinnor än män som söker tjänsterna. Det är långt ifrån ovanligt att kvinnorna har arbetat i flera års tid på ett vanligt företag.
– I stället för att fortsätta i samma ekorrhjul vill de bryta sig loss och arbeta för en organisation eller ett företag som gör något bra för världen, säger Henrik Rydén, grundare av karriärplattformen Impactpool, som samlar jobbannonser från över 300 sociala företag och organisationer på ett och samma ställe.
Efter att ha jobbat åtta år inom FN är han medveten om hur svårt det kan vara att få ett jobb. Oftast ställs det höga krav på tidigare arbetserfarenhet, olika meriter samt språkkunskaper. Med andra ord räcker det inte med att endast vilja göra världen bättre.
– På jobbintervjuer är en vanlig fråga varför personen vill jobba på organisationen, alltför ofta är de dåliga på att förklara varför de har

sökt sig till den specifika organisationen i stället för till en annan, säger Henrik Rydén.
Grundläggande för att lista ut vilken organisation som är rätt för dig är att fundera över hur du vill att dit liv ser ut i framtiden. Med andra ord att välja den organisation du vill jobba för efter vilken typ av människa du är. Är det i ett krigsdrabbat område eller på ett huvudkvarter i New York du vill arbeta?
– Generellt är det större konkurrens på huvudkvarteren i exempelvis New York eller London. I regel är det enklare att få jobb i krigsdrabbade områden, men att jobba i konfliktområde efter konfliktområde påverkar också möjligheterna till ett normalt och närvarande familjeliv. Så när du väljer din karriärväg, kan det vara smart att planera långt framåt i tiden, säger Henrik Rydén.
Efter nästan tio år ute på fältet i bland annat Nicaragua, Honduras och Belize parkerade Caroline Bach sig till sist på UNHCR:s kontor i Stockholm. I dag arbetar hon som kommunikationschef och talesperson på UNHCR:s regionala representation för Nordeuropa.
– Det kan vara ett ensamt jobb ute på fältet om man satsar allt på karriären, till slut inser man att det finns andra prioriteringar man behöver ta tag i, jag kände mig helt enkelt redo att komma hem igen, säger hon.
I många annonser har arbetsgivaren listat krav på arbetserfarenhet, meriter eller språkkunskaper som den sökande ska uppfylla. Alltför ofta underskattar man kraven och tror att det är möjligt att få jobbet trots att ett av kraven saknas.
– Eftersom organisationerna får in så många ansökningar gör de inget undantag om du har fyra års arbetserfarenhet i stället för fem år som det stod i kraven. Om du måste ha en magisterexamen ska du ha en magisterexamen, säger Henrik Rydén.
För den som planerar en utlandskarriär är det ovärderligt att kunna flera språk. Enligt Henrik Rydén är det framför allt arabiska, spanska och franska som är högt eftertraktat på dagens arbetsmarknad. Orsaken är att det råder konflikter och spänningar i länder där invånare talar språken. Exempelvis är spanska intressant med tanke på krisen i Venezuela.
Likaså kan det vara klokt att hitta en nisch. Att arbeta inom krigsdrabbade områden må låta helt annorlunda än vardagens jobb. Men egentligen arbetar flertal med samma uppgifter som här hemma – men i krigsdrabbade områden.
– En bristprofil är arkitekter och stadsplanerare, sedan behövs VA-ingenjörer som lagar avloppssystem, men också jurister eller lärare sökes till flyktingläger. Ett flyktingläger kräver också alla de olika samhällsfunktioner ett samhälle behöver, säger Henrik Rydén.

Raffaella Lindström
raffaella.lindstrom@dn.se "

"5 tips inför en utlandskarriär.
1 Studera sektorn och lär dig hur olika organisationer är uppbyggda.
2 Fundera på vilket liv du vill leva i framtiden, helst redan innan du skickar in jobbansökningar.
3 Hitta din egen nisch. Vi kan alla påverka på vårt eget sätt. Läs på inom vilka arbetsgrupper det råder brist.
4 Förbered dig ordentligt innan arbetsintervjun. Oftast får du inte mer än några minuter på dig att svara på frågorna.
5 Ge inte upp. Det kan ta lång tid innan du hittar en tjänst som passar dig, eller får den tjänst du drömmer om. Kämpa hela vägen ut.
Källa: Henrik Rydén "

" La Graciosa – den nya Kanarieön

DN SÖNDAG 3 MARS 2019

Mitt i ett marint naturreservat utanför Lanzarote gömmer sig Kanarieöarnas nordligaste bebodda ö, nyligen formellt utsedd till den åttonde kanarieön. Här finns inga asfalterade vägar. Inga stora betongkomplex. Däremot en ocean av lugn och vackra vyer.

Med knappt 700 bofasta och ett isolerat läge i stormande hav bortom branta klippor är La Graciosa (den behagliga) som gjord för sagor. Inte konstigt att det finns de som hävdar att den klassiska äventyrsboken ”Skattkammarön” är baserad på en händelse som utspelade sig här på 1760-talet.
På den tiden passerade många fartyg genom sundet mellan La Graciosa och Lanzarote på väg till Västindien. Ett av dem ska ha varit ett brittiskt fartyg lastat med plundrade skatter från ett sjöslag. Det kastade ankar i sundet men blev överraskat av pirater. Besättningen flydde i land med roddbåtar och tog skatten med sig, men piraterna följde efter och slog ihjäl dem. Endast en skeppspojke undkom. Skatten hittades aldrig. I Robert Louis Stevensons bok har skeppspojken blivit en enbent kock, Long John Silver. Senare har forskare kommit underfund med att ett sjöslag faktiskt ägde rum utanför Lanzarote på 1760-talet, så några korn sanning finns kanske i berättelsen.
Sant eller falskt så är det detta historiska sund du korsar på väg till La Graciosa, resan hit är ett litet äventyr i sig. Du tar dig först till Lanzarote, därefter längst upp till öns nordligaste by Órzola, en vacker tur. Här hoppar du på en liten färja som fortsätter norrut längs enorma lodräta klippor (håll utkik efter skärmflygare och hängflygare som njuter av uppvindarna) och rundar så Lanzarotes absoluta nordspets Punta Fariones. Nu dyker La Graciosa upp i blickfånget, tillsammans med flera andra öar i den naturskyddsklassade ögruppen Chinijo.
Efter 30 minuter kan du kliva av i Caleta del Sebo, den lilla lågmälda ”huvudstaden” på La Graciosa. Här finns en hamn och några kaféer och restauranger samt en liten sandstrand. Det är också här du hittar uthyrning av cyklar och kajaker samt de som ordnar utflykter med jeep eller båt. Byn ligger på södra delen av ön (som är åtta kilometer lång och fyra kilometer bred). Här är det relativt platt, torrt och sandigt. Längre norrut reser sig flera berg, det högsta till 266 meter över havet. Det finns inget vatten på ön så man pumpar avsaltat havsvatten i rör från Lanzarote.
Det som först slår oss när vi kliver av är stillheten. Det är tyst. Lugnt. När vi vandrar i sanden mellan de låga husen för att hitta vårt boende får vi en tydlig känsla av att vara på en isolerad utpost. De enstaka bilar som står parkerade i sanden är nästan alla gamla Land Rovers (med specialtillstånd, ön är i grunden bilfri), vilket bidrar till Tintinkänslan.
Vi hittar vår lägenhet och tillbringar kvällen med att beundra den imponerande stjärnhimlen från terrassen – här finns nästan inga ljus som stör så Vintergatan framträder i all sin prakt. Sedan följer dagar av total avkoppling och stillhet, varvat med vandringar och utflykter på mountainbike. På kvällarna går vi ner till hamnen och äter middag, enkel lokal mat med goda viner från grannön Lanzarote. Vi börjar snabbt känna igen varandra här på ön och hälsa.
Vår favoritstrand, Playa de las Conchas, hittar vi längst upp i nordväst dit vi cyklat en dag. Vi är mestadels ensamma här tills ett annat par dyker upp. Sanden är mjuk, utanför dånar hela Atlanten in med kraftfulla, ståtliga vågor. Det är ett smått hypnotiserande skådespel att sitta och ta in vågornas ljud och rörelser.
Till höger sticker flera obebodda klippöar upp längs horisonten, viskandes förföriskt om ännu mer äventyr och hemliga stränder.

Närmast syns Montaña Clara, en liten ö som till största delen består av en 256 meter hög slocknad vulkan med en stor sjöfågelkoloni.
Dit ut får vi åka nästa gång tänker vi, allra helst med det lokala dykcentret. Dykningen här ska vara riktigt bra, vilket kan stämma bra, vi har dykt på flera platser på Kanarieöarna och handlar det om klippiga områden med fritt vatten är djurlivet oftast prunkande färgrikt.
Det blir nästa gång. Har man väl tagit sig hit återvänder man gärna. För stillheten, naturen och den sällsamma känslan av att vara isolerad på en liten ö ute i Atlanten. Något vi fått bekräftat av många lokalbor runtom på Kanarieöarna som skiner upp när vi berättar att vi varit på La Graciosa. ”Ah, så fint – min favoritö!”, brukar de säga.

Anna W Thorbjörnsson och Marko T Wramén"

"Resa hit med tåg: Tåg till Cadiz i södra Spanien, färja Cadiz-Lanzarote, www.trasmediterranea.es.
Resa hit med flyg: Det går direktflyg med charter till Lanzarote från till exempel Malmö, Köpenhamn, Göteborg och Stockholm. Pris varierar kraftigt över säsong.
Färja från Lanzarote: Sista biten tar du färja från Órzola på norra Lanzarote till La Graciosa. Resan tar cirka 30 minuter, du behöver inte boka i förväg. Mer info finns hos rederiet Líneas Romero, www.lineasromero.com
Koldioxidutsläpp: Flyg Stockholm-Lanzarote ca 1336 kg per person, tur och retur, inklusive höghöjdseffekt. (För beräkningsmetod se www.klimatsmartsemester.se)
Bästa tiden: Spanjorerna åker hit på sommaren när det är varmare i vattnet och luften. Vi nordbor är ju oftast här på vintern då det med lokala mått är mycket svalare.
Tidsskillnad: -1 timme
Språk: Spanska och lite engelska.
Valuta: euro.
Prisnivå: Billigare än i Sverige. En kopp kaffe eller en öl kostar cirka 10–20 kronor.
Ta dig runt: Man går till allt i byn, vandra, cykla eller jeep på resten av ön.
Bra att veta: Det här är Kanarieöarnas nordligaste ö. Det kan vara svalt och blåsigt emellanåt. Ta med tröja och vindjacka!
Boende: Det finns ett antal lägenheter att hyra. Boka i god tid till exempel via Airbnb, google eller på booking.com.
Läs mer: www.turismolanzarote.com/en/la-graciosa-island

Sju tips till den åttonde Kanarieön

1. Njut av lugnet
La Graciosas största tillgång är stillheten och det isolerade läget. Här kan du koppla av och varva ner på riktigt om du vill. Sätt dig på någon av uteserveringarna vid hamnen och slappna av! I förgrunden glittrar solen i hav och båtar, i bakgrunden reser sig de mäktiga Famaraklipporna på Lanzarote.

2. Stillsamma stränder
Det finns en liten strand i hamnen, men bada helst inte här. Promenera i stället söderut, först når du Playa del Salado. Fortsätter du tre km från byn når du fina Playa la Francesa. Fem kilometer från byn ligger kända Playa La Cocina nedanför det gula berget Montaña Amarilla. Hit går båttaxi ibland.
I norr finns mycket vackra Playa de Las Conchas. Här går det dock sällan att bada på grund av vågor och ström.

3. Vandra med vackra vyer

Det storslagna landskapet med vyer över hav och berg passar bra till vandring. Och endast några enstaka jeepar kör på sandvägarna, så du kan vandra i lugn och ro. Du kan också ta en tur söderut till stränderna eller norrut till den andra pyttelilla byn Pedro Barba på ostkusten eller vackra Playa de Las Conchas i nordväst. Ta med vatten och något att äta.
4. Cykelutflykter på mountainbike
Avstånden på La Graciosa är perfekta för cykelutflykter och du kan hyra mountainbike på flera ställen. Det finns barnsadel och hjälm om du frågar. Alla vägar är grus eller sand så ta det försiktigt. Glöm inte vatten och lite picknick!

5. Kajak, båtar och vattensport
5Det går att hyra plastkajak, SUP (stand up paddle board) och andra roliga vattengrejer att leka med i det klara vattnet. Det finns till och med små gummibåtar med motor att hyra. Som alltid på La Graciosa är det enklaste att gå ner till hamnen och fråga, men du kan prova att kontakta La Graciosa Water Experience via Facebook eller ING boat Experience om du vill hyra motorbåt.
Graciosa Water Experience
Facebook: lagraciosawaterexperience
ING boat Experience
www.ingboats.com

6. Snorkling och dykning
Tack vare sitt läge mitt ute i Atlanten och det skyddande natur-reservatet finns det riktigt bra snorkling och dykning kring La Graciosa. Var försiktig med strömmar, tidvatten och vågor, det gäller även när du badar, inte bara snorklar och dyker.
I hamnen finns dykcentret Buceo La Graciosa. Ta gärna kontakt innan du reser hit, det är inte alltid de är på plats.
Buceo La Graciosa
Hamnen Caleta del Sebo
www.buceolagraciosa.com

7. Utflykter till de obebodda öarna
La Graciosa är den enda bebodda ön i Parque Natural del Archipiélago Chinijo, ett naturreservat på över 90 kvadratkilometer. Det finns ytterligare fyra öar; Montaña Clara, Alegranza, Roque del Este och Roque del Oeste. Ibland anordnas båtutflykter från Caleta del Sebo på La Graciosa eller från hamnen Órzola på Lanzarote. Håll utkik efter de stora sjöfågelkolonierna på klipporna och delfiner och flygfiskar i havet!
Hör dig för i hamnen på La Graciosa så får du hjälp. "

" Möt Monets näckrosor i Paris

DNSÖNDAG 3 MARS 2019

Säg ”Claude Monet” och många tänker på näckrosor i Giverny eller på stilla skymningar. Men den största samlingen av impressionistens originalverk finns i Paris, ett par kvarter ifrån Bois de Boulogne.

”Jag är en parisare från Paris”, skrev Claude Monet år 1900 i tidningen Le Temps, i en lång artikel om sitt liv. Han föddes här år 1840 och tillbringade en stor del av sin ungdom i Paris. Desillusionerad av det traditionella akademiska måleriet som lärdes ut vid universitet gick Monet 1862 med i Charles Gleyres studio i Paris och det var där han mötte Pierre-Auguste Renoir som delade hans nya synsätt på måleri, den konststil som senare blev känd som impressionismen. Monets målning ”Impression: soleil levant” (”Uppstigande sol”) från 1872 gav konströrelsen sitt namn.
I Paris finns också Musée Marmottan med världens största samling med Claude Monets målningar. 300 mästerverk av Monet från ”Uppstigande sol” till den kanske ännu mer berömda ”Näckrosor” hänger här, liksom en mängd konstverk som Monet köpte av sina konstnärsvänner som Gauguin, Renoir, Degas, Manet med flera. Museet har både en permanent Monetutställning och temporära som regelbundet byts ut.
Monet förknippas kanske mest med hemmet med näckrosdammarna i Giverny, men vill man se hans originalmålningar är det alltså till Paris man ska bege sig, ett måste för alla som älskar hans näckrosor!
Colette van Luik

Land: Frankrike, Paris.
Adress: 2 rue Louis-Boilly.Entré: Cirka 120 kr, barn under sju år gratis inträde. Audioguide på engelska/franska 30 kronor. Hemsida: www.marmottan.fr.Övrig info: Stängt på måndagar.

" Ledare: USA och EU ska inte kapitulera för Kina

DN MÅNDAG 4 MARS 2019

Det är i Mar-a-Lago det händer. USA:s president Donald Trump har bjudit sin kinesiska kollega Xi Jinping till sin sommarstuga i Florida i slutet av mars för att skriva på ett handelsavtal, självklart det största i världshistorien.

Mer sannolikt är att det inte blir så märkvärdigt. Trumps skryt om att tvinga Kina på knä kan reduceras till en pyspunka av samma typ som mötena med Nordkoreas diktator Kim Jong-Un.
Trump har alltid avskytt frihandel och pekat ut det som skurken bakom USA:s underskott. Idén om balans i handeln med alla enskilda länder är en av hans minst begåvade. Däremot har han rätt i kritiken att Kina snedvrider världen med väldiga statliga subventioner, begränsad tillgång till hemmamarknaden och stöld av patenträttigheter.
I fjol införde USA 10-procentiga tullar på hälften av importen från Kina, och hotade med att höja och utöka dem. Det har Trump nu skjutit på framtiden, eftersom förhandlingarna påstås gå strålande. Kina har lovat att köpa mer amerikanska sojabönor. Kanske går Peking med på en bred skrotning av tullar på jordbruksprodukter. Vita husets chefsförhandlare Robert Lighthizer insisterar på att det inte räcker: strukturreformerna av den kinesiska statskapitalismen är det avgörande.
Men Trump verkar ha tappat intressen för det senare. Väljargruppen amerikanska bönder, som drabbats av kinesiska motåtgärder, måste däremot lugnas. Inte bara Lighthizer skulle bli missnöjd om Trump

undertecknar ett mjukisavtal. Republikanska Kinahökar låter förvirrade, och Demokraterna vädrar en ny politisk angreppspunkt.
På många sätt är det bra om konflikten mellan USA och Kina kyls ned. Handelskrig är livsfarliga för den globala ekonomin, särskilt när de förs av en amerikansk president som har rudimentär förståelse för frågorna och skott från höften som strategi.
Men det finns också verkliga problem med Kina, som i åratal lovat runt och hållit tunt om reformer av sin modell. Under president Xi har statens kontroll över ekonomin skärpts.
Europa har i grunden samma klagomål på Kina som USA. Det vettiga vore att USA, EU och Japan samarbetade för att pressa Kina. TPP, frihandelsavtalet mellan ett dussintal Stillahavsländer, var ett klokt steg på vägen. Trump sa upp det för USA:s räkning.
Han fortsätter i stället sitt privata handelskrig mot EU. Handelsdepartementet har utrett om importen av bilar är ett ”nationellt säkerhetshot”, vilket är lika mycket nonsens som när det gällde stål och aluminium. Men biltullar mot allierade länder är ett överhängande hot.
Vita huset driver samtidigt en kampanj för att utestänga telekomjätten Huawei från bygget av de nya 5g-nätverken. Här är hotet om kinesiskt spioneri verkligt. Trump tycks ändå mest behandla frågan som en bricka i förhandlingarna för att få Kina att öka importen från USA. I så fall framstår talet om säkerhetsriskerna som en ren skenmanöver.
Samma sak gäller kritiken mot Kinas dubiösa handelsmetoder. Om allt bara är en charad för Trump blir det svårare för framtida, seriösa förhandlare. Nästa gång kommer Kina dessutom att vara starkare.
Kina är inte vilket land som helst, utan en kommunistdiktatur som tystar och låser in sina medborgare. Storföretag har laglig skyldighet att hjälpa Xi Jinping med vad han behöver, inklusive att dominera världsmarknader och därigenom nå även politiskt inflytande.
Världens demokratier måste stå upp på flera plan. Även det ekonomiska.
DN 4/3 2019 "

" Sverige i världstoppen för lika rättigheter i yrkeslivet

DN MÅNDAG 4 MARS 2019

Endast sex länder i världen ger kvinnor och män lika rättigheter i yrkeslivet. Sverige är ett av dem. Det visar en ny rapport från Världsbanken som har rankat 187 länder.

”Om kvinnor hade lika möjligheter att nå sin fulla potential hade världen inte bara varit mer rättvis utan den skulle vara mer framgångsrik”, skriver Kristalina Georgieva, chef för Världsbanken.
Världsbanken har undersökt hinder som kvinnor möter i arbetslivet, bland annat i vilken utsträckning kvinnor och män har tillgång till arbetsmarknaden och till vilken grad kvinnor kan styra över sina ekonomiska tillgångar. Resultatet visar att kvinnor i världen bara har drygt 75 procent av mäns ekonomiska rättigheter och möjligheter.
Studien ”Women, Business and the Law 2019: A Decade of Reform”, har samlat data under en tioårsperiod från 187 länder och det visar att framsteg har gjorts.
Bland annat har 35 länder infört lagar mot sexuella trakasserier på arbetsplatser och 22 länder har tagit bort restriktioner som hindrar kvinnor i arbetslivet. Men det finns fortfarande gott om lagar i världen som hindrar kvinnor att ge sig in på arbetsmarknaden.
Sverige är ett av sex länder som får full poäng på Världsbankens jämställdhetsskala, vilket inget land fick för tio år sedan.
I södra Asien visade resultaten på förbättringar medan Mellanöstern och Nordafrika hamnar långt efter i jämställdhetsskalan. Där har kvinnor i genomsnitt 47 procent av mäns ekonomiska rättigheter och möjligheter, vilket gör de länderna till de mest ojämlika i världen.

Katarina Lagerwall
katarina.lagerwall@dn.se"

"Fakta. Länder i topp

Sex länder fick full poäng – 100 – vilket innebär att kvinnor har samma juridiska rättigheter som män inom de åtta kriterierna.
Länderna är:
Sverige
Belgien
Danmark
Frankrike
Lettland
Luxembourg
Längst ned på listan är Saudiarabien, följt av Förenade arabemiraten, Sudan, Iran, Qatar och Syrien.

" Rött ljus utmed gatorna ska hjälpa Flanderns fladdermöss

DN MÅNDAG 4 MARS 2019

I Aalter i västra Flandern i Belgien har myndigheterna bytt ut den vanliga gatubelysningen mot röda led-lampor. Syftet är att lugna fladdermöss och andra djur.

Vid skymningen kör vi på en slingrande väg som närmar sig sjön Kraenepoel. Det gulvita gatljuset, bländande billyktor samt ett och annat cykellyse skär genom det tilltagande mörkret.
Vid själva sjön försvinner gatljuset och i stället badar den våta asfalten i ett rött sken. Den röda vägsträckan, cirka 500 meter lång, fungerar som ett slags övergångsställe för fladdermöss och fåglar. Här kan de passera utan att navigeringen störs av ljus.
Just detta område är en del av ett naturreservat och extra känsligt eftersom det finns vatten på ena sidan vägen och skog på den andra i det annars inte särskilt trädtäta Belgien.
Själva vägsträckan är unik. Den blev förra året en av de första i Europa där traditionell belysning ersattes av röda led-lampor.
– Första gången jag såg ljuset var när jag var ute och sprang med mina vänner. Jag tänkte: Vad är detta? Vi förstod inte alls vad det var och tyckte det var bisarrt, berättar Joke Persyn, som bor i området.
Aalters borgmästare Patrick Hoste känner igen reaktionen.
– På sociala medier var det rätt mycket skämt de första veckorna om ”red light” i Aalter och en del har varit oroliga för att vi ska associeras med sådana områden (prostitutionsstråk, red. anm.). Fast de flesta tycker ljuset är okej när de förstår varför det finns där. De är till och med stolta över vad vi gör, säger han.
Lampbytet hör ihop med att sjön Kraenepoel har renats och att området är biologiskt värdefullt. Därför krävde Flanderns naturvårdande myndighet, som är huvudman för en del av sjön, att vägbelysningen måste ändras för att inte störa fåglar och djur. Fladdermöss pekades särskilt ut.
– Allra bäst är om det inte finns något ljus alls. Det var inget alternativ för oss eftersom många människor promenerar eller joggar här på kvällen samtidigt som det är mycket trafik. Det här är en bra kompromiss. Det stör naturen så lite som möjligt, men är tillräckligt med ljus för oss, säger Patrick Hoste.
Joke Persyn håller med. Hon uppskattar att fåglar och fladdermöss värnas.
– Sedan de röda lamporna installerades har bilisterna dessutom sänkt hastigheten på den här sträckan. Det har blivit behagligare att springa, säger hon.
Bilförare har dock klagat på att nya belysningen bländar dem. Det beror enligt borgmästare Hoste inte på färgen, utan på att de led-lampor som används har ett mer direkt ljus.
För Stijn Vanderheiden, som bor i området, blev ljusbytet en glad överraskning. Han är amatörastronom, ett intresse som är svårt att utöva i Flandern.
– Man kan inte se många stjärnor här på grund av all belysning. Vanligen brukar man säga att Paris är ljusets stad. Vi benämner Nederländerna och Flandern som ljusets region, säger Stijn Vanderheiden.
Han kallar sig därför ljusaktivist och arbetar för att det ska vara såväl mindre belysning som smartare.
– När jag talar med olika kommuner och myndigheter använder jag detta som exempel och hoppas att även de kan ändra belysningen i områden nära sina naturreservat.

Stijn Vanderheiden hänvisar till studier som gjordes häromåret i Nederländerna om vilka ljus och färger som orsakar problem för olika djur. Han nämner hur flyttfåglar, som navigerar efter månen och stjärnorna, störs av oljeplattformar på Nordsjön.
– För att fåglarna inte skulle tappa orienteringen och sluta flyga söderut byttes den vita belysningen på oljeriggarna ut mot gröna. Fåglarna hade inget problem med det ljuset, men å andra sidan blev det problem för människorna på oljeriggarna. Så belysningen byttes tillbaka igen, säger han.
En studie, som 2014 publicerats av Society of Petroleum Engineers, konstaterar att det enda säkerhetsproblemet som inte gick att lösa var för helikoptrar som skulle landa på oljeplattformarna.

Pia Gripenberg !

"Fakta. Fladdermöss
Flera arter av fladdermöss står på EU:s lista över utrotningshotade arter.
I Sverige är fladdermöss fridlysta sedan 1986, vilket innebär att man varken får fånga, döda eller ens störa dem utan särskilt tillstånd. I Sverige finns 17 regelbundet förekommande fladdermusarter. Av dessa är fyra uppsatta på den senaste rödlistan.
EU, Naturhistoriska riksmuseet
Fakta. Aalter

Aalter är huvudort i kommunen med samma namn i östra Flandern, mellan Brygge och Gent. Kommunen består av flera mindre samhällen som tillsammans har cirka 20 000 invånare. "

"Hon tar upp kampen mot Orbán

DN MÅNDAG 4 MARS 2019

Hennes farfar fängslades för sin medverkan i Ungernrevolten 1956. Nu tar Anna Donáth, 31, vice ordförande för unga partiet Momentum, upp kampen mot premiärminister Viktor Orbán. Hon ser 2019 som motståndets år. – Just nu finns inget annat val än att slåss mot systemet, säger hon.

Bryssel.
Anna Donáth var en av tusentals ungrare som i december protesterade på Budapests gator. De demonstrerade mot den ”slaverilag” som Orbáns regering var på väg att införa. Lagen ger arbetsgivare rätt att kräva 400 timmars övertid per år för en anställd och betala ut ersättningen först efter tre år.
Anna Donáth greps av polis och fick sitta en natt i häktet. Det är ingenting jämfört med farfar Ferenc Donáth, som under sin levnad dömdes till flera års fängelse för sina politiska aktiviteter av tre olika regimer. Sista gången var efter Ungernrevolten 1956.
Politiken ligger i blodet. Anna Donáths pappa har varit lokalpolitiker. Själv hade hon inte tänkt engagera sig.
– När man växer upp i en poltitisk familj vet man hur mycket som krävs, hur prioriteringarna ändras, säger hon.
Vändpunkten för henne kom när Viktor Orbáns parti Fidesz valdes om för en andra omgång 2014 och sedan började ge sig på frivilligorganisationer som arbetade med flyktingar. Anna Donáth hade då återvänt efter sju år i Nederländerna och arbetade i en organisation som just hjälpte asylsökande.
Hon anslöt sig till Momentum, en motståndsrörelse mot Orbáns politik som 2017 ombildades till ett politiskt parti. Flera av grundarna är unga

och välutbildade som återvänt från utlandet till Ungern. Anna Donáth är vice partiordförande.
– Vi kände att vi måste ge tillbala till samhället. Vi är de privilegierade som har friheten att välja och kan agera. Andra kan inte det i dagens Ungern. Och om vi inte försöker, hur ska vi då kunna se oss själva i spegeln? Just nu finns inget annat val än att slåss mot systemet, säger hon.
Det unika med de senaste månadernas protester är att oppositionen enat sig gentemot regeringen. För liberala Momentum betyder det att man stått sida vid sida med till exempel högernationalistiska Jobbik. Anna Donáth kallar det för ett tekniskt samarbete. Ett samarbete som behövs för att nå det högre målet om att först få bort Orbán, sedan få tillräcklig majoritet i parlamentet för att ändra lagarna som styr valsystemet och medierna.
– Du behöver inte tappa bort din identitet. Du vet att jag röstar på ett parti, du på ett annat. De partier som sitter i parlamentet har sina verktyg, vi som inte gör det har våra. Efter ett par dagar på gatorna blev vi som en enda rörelse där det inte spelade någon roll vad det stod på flaggorna runt omkring, säger hon.
Anna Donáth kandiderar till Europaparlamentet vid valet i maj och därför är hon på besök i Bryssel. Utan omsvep medger hon att ungerska lokalvalen i oktober är viktigare. Men EU-valet betyder mycket symboliskt.
Hur ska Momentum, med runt fyra procent i nationella opinionsmätningar, kunna hävda sig mot Fidesz, som har 50?
– I Ungern, likt andra länder, anses EU-valet inte lika viktigt som det nationella valet och folk stannar hemma. Då blir det avgörande vilka som lyckas mobilisera bäst. För vår väljarbas är EU-frågan viktig och därmed är folk lättare att mobilisera.
Och om ni beskylls för att vara lierade med George Soros?
– Vi får inte ett öre av Soros, svarar hon bestämt.
Anna Donáth är säker på att Momentum får in åtminstone en ledamot i EU-parlamentet.
Den politiska utvecklingen som varit i Ungern under Viktor Orbáns tid, med inskränkningar i exempelvis domstolarnas oberoende och akademiska friheten, har lett till konfrontationer med EU:s institutioner och övriga medlemsstater. Orbán har också backat på flera punkter, till exempel om domstolarna, men nya bråk har blossat upp. Senaste handlar det om en smutskastningskampanj riktad mot kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker.
Hur ska övriga EU agera mot Ungern?
– Det inte finns någon enkel lösning som slår mot regeringen utan att drabba civilbefolkningen, säger Anna Donáth.
Hon understryker att det är viktigt för omvärlden att komma ihåg att bara för att Fidesz har två tredjedelar av ledamöterna i ungerska parlamentet, har partiet inte stöd av två tredjedelar av befolkningen. Valsystemets konstruktion ger den effekten.
Anna Donáth hoppas därför på ökat stöd för oppositionen från EU-håll.
– Men förändringen måste komma inifrån Ungern, säger Donáth.

Pia Gripenberg"

"Fakta. Rörelse mot Orbáns regim
Momentum startade 2105 som en rörelse mot Viktor Orbáns regim. Man nådde stor framgång när man krävde en folkomröstning för att stoppa regeringens planer att söka sommar-OS 2024. Rörelsen fick in betydligt fler namnunderskrifter än väntat och landet drog tillbala sin OS-ansökan.
Framgången ledde till att Momentum 2017 omvandlades till ett politiskt parti. I parlamentsvalet 2018 fick man tre procent av rösterna, vilket inte räckte ända fram eftersom Ungern har en spärr på fem procent.
Partiet samarbetar med liknande rörelser i Polen, Slovakien, Rumänien och Österrike. På EU-nivå har Momentum anslutit sig till Europaparlamentets liberala grupp Alde. "

" Bernie Sanders blir personlig för att locka väljare

DN MÅNDAG 4 MARS 2019

DN i New York. Tusentals anhängare trotsade snöstormen när Bernie Sanders på lördagen lanserade sin presidentvalskampanj i Brooklyn. Den självutnämnde demokratiske socialisten är fast besluten om att ta sig till Vita huset. För att locka väljare ska 77-åringen bli mer personlig. Men strategin är riskabel.

Tre saker stack ut när Bernie Sanders för andra gången lanserade en presidentkampanj i Brooklyn i helgen.
1 Hans attacker på Donald Trump var tydligare och hårdare än i det förra presidentvalet.
2Det blev tydligt att han siktar på att bredda sin väljarbas, genom att förbättra sitt stöd bland i synnerhet etniska minoriteter, som svarta och spansktalande.
3Men framför allt tänker han prata mer om sig själv den här gången.
Bernie Sanders har länge försökt undvika att lyfta fram självbiografiska detaljer under sina framträdanden som kampanjpolitiker. Men inför den nya kampanjlanseringen har han rekryterat en ny stab av rådgivare och konsulter, som övertygat honom om vikten av att presentera en mer personlig berättelse.
I presidentvalet 2020 ska vi inte bara lära oss om Sanders outtröttliga och konsekventa engagemang för en rad sakpolitiska frågor, utan även lära känna Sanders som person.
Valet av Brooklyn College som plats för att lansera kampanjen var symboliskt. Sanders växte upp runt hörnet och studerade här i ett år. Det gav honom en ursäkt att tala om sin egen uppväxt och familj, såväl om sin tid som ung aktivist för medborgarrättsrörelsen.
– Ni förtjänar att veta mer om varifrån jag kommer, för familjebakgrund spelar stor roll i att skapa de värderingar vi har som vuxna, sade Sanders.
Han beskrev sedan hur pappans judiska släkt utplånats i Förintelsen, en del av hans släkthistoria han sällan berört tidigare.
Trots påtryckningar från rådgivare att lyfta fram personliga berättelser var det ändå tydligt att hans hjärta fortfarande klappar hårdast för de sakpolitiska detaljerna. Till slut övergav han det ”jag” som stod i det förberedda manuset för talet och började i stället tala om ett ”vi” som ska åstadkomma politisk förändring. På kampanjens affischer för evenemanget stod parollen: ”Not me. Us.”
Kontrasten kunde knappast vara tydligare med Donald Trump, vars presidentkampanj präglades av tal där han förklarade att ”bara jag kan fixa detta”. Bernie Sanders lät som mest uppjagad när han betade av sin välbekanta lista på sakpolitiska löften.
Sjukvård för alla, genom en expansion av statliga sjukförsäkringssystemet Medicare. Avgiftsfria college och reformer av studielånen, vilket möttes av högljudda jubel av alla de collegestudenter och unga som utgjorde en majoritet av publiken.
Radikala förändringar i klimatpolitiken. Ett stopp för kriget i Jemen.
Bland de besökare som DN talade med var det framför allt sjukvården och klimatpolitiken som prioriterades.
– Jag tror att många demokrater kände efter Obama att det inte räcker med långsam, gradvis förändring. Trump framställer sig som stark, men han är en svag president. Så om vi någonsin haft en chans att få en riktigt progressiv president så är det nu, sade Richard Wolff, en ung cancerforskare.
En annan ung Sanders-anhängare, Julia Pyatetskaya, som studerar på Brooklyn College, berättade för DN om vikten av en ny politik för

college och studielån, som i dag ofta utgör en enorm skuldbörda för unga amerikaner, då studiekostnaderna har skenat iväg i USA. 44 miljoner amerikaner har i dag studieskulder på totalt 1 500 miljarder dollar.
Trots att vädret knappast kunde vara sämre, efter att en oväntad snöstorm drog in över New York i helgen, var det tusentals som trotsat snöslasket för att lyssna på Sanders. I väntan på att han dök upp på scenen höll småbarnsfamiljer sig varma genom att rulla snögubbar och sedan fästa kvistar i glasögonform på huvudet, så att de såg ut som en populär karikatyr av Sanders själv.
Evenemanget präglades ofta av välbekanta inslag från Bernie Sanders förra valkampanj, 2016. Simon & Garfunkels folksång ”America” dånade över högtalarsystemet. Men i ett anmärkningsvärt skifte från Sanders förra valkampanj gick han till helhjärtad attack på Donald Trump, som han beskrev som ”den farligaste presidenten i vår livstid”. Han skapade en kontrast med Trumps välbärgade uppväxt i Queens, New York, och Sanders anspråkslösa uppväxt här i Brooklyn.
– Jag hade inte en pappa som gav mig miljontals dollar för att bygga lyxiga skyskrapor, casinon och golfbanor. Jag hade något mer värdefullt. En pappa som var en förebild, då han haft det ofattbara modet att korsa en ocean, utan några pengar, för att starta ett nytt liv här i USA, sade Sanders.
Att kampanjledningen insisterat på den här personliga strategin har redan skapat interna stridigheter i Sanders organisation. Flera av hans ledande mediestrateger sade upp sig i veckan, efter att Sanders vägrat använda en påkostad reklamfilm de producerat för att lansera kampanjen. Sanders tyckte inte att den kändes autentisk, utan spelade i stället in en egen, mer anspråkslös film som delades på sociala medier. Hans egna instinkter verkar dock ha fungerat. Under den första veckan av kampanjen har han fått in tio miljoner dollar i kampanjdonationer, enbart från individuella bidrag, vilket är en ovanligt stark siffra.
Samtidigt för den mer personliga strategin med sig uppenbara risker. Bernie Sanders liv har präglats av händelser som många amerikaner kan uppfatta som kontroversiella, som en smekmånadsresa till dåvarande Sovjetunionen. Republikanerna och Trump har gjort det klart att de kommer att attackera Demokraterna som socialister i nästa presidentval. Det gjorde de visserligen även när Barack Obama kandiderade, men nu är skillnaden att Sanders själv kallar sig för demokratisk socialist.
Evenemanget i Brooklyn var även en påminnelse om de stora utmaningar som väntar Sanders. Trots att vi befann oss i hjärtat av det karibiska Brooklyn, där två av tre invånare är svarta eller latinamerikaner, var en klar majoritet av besökarna vita.
Så var det på Sanders kampanjevenemang även 2016, men skillnaden den här gången är att Sanders redan nu i början av kampanjen gör tydliga försök att expandera sin väljarbas. Han introduceras på scenen av tre svarta politiker och en ung aktivist från Black Lives Matter-rörelsen.
– Han har även rekryterat en kampanjstab som präglas av betydligt mer mångfald än i förra valet, så det är tydligt att han tar kraven att skapa en mer inkluderande kampanj på allvar, säger Andres Bernal, som arbetade för Bernie Sanders kampanj 2016 och nu är rådgivare till kongressledamoten Alexandria Ocasio-Cortez.
En av relativt få svarta besökare, Adrian Richardson, student på Brooklyn College, sade att han följt Sanders sedan förra presidentvalet.
– Om det finns en splittring bland Demokraterna i dag så handlar den om att den ena sidan är beroende av pengar och donationer från storföretagen och den andra sidan, som Sanders tillhör, vill ha en annan politik som lyssnar på folkets vilja i stället. Så jag tycker inte att det är Bernie Sanders ansvar att överbygga den klyftan, säger han.

Efter det första kampanjevenemanget i Brooklyn fortsatte Bernie Sanders i helgen till Selma, Alabama för att hedra medborgarrättsrörelsen och sedan vidare till Chicago, där han planerade att prata om sin egen tid i staden som ung aktivist för svartas rättigheter. Att han inleder sin kampanj med just dessa geografiska och politiska val tyder på ett markant strategiskt skifte från 2016. Då var han ute efter att bygga en landsomfattande vänsterrörelse. Nu är han ute efter att vinna Vita huset.

Delar ledning med Biden

Bernard Sanders föddes 1941 i Brooklyn, New York. Tillhör formellt inte Demokraterna utan är oberoende, men röstar nästan alltid med Demokraterna i senaten. Inför presidentvalet 2016 gick han med i Demokraterna, men lämnade partiet efter valet. Inför detta val ansluter han sig åter till Demokraterna för att söka nomineringen som presidentkandidat.
I primärvalet 2016 vann Sanders i 23 delstater. I opinionsmätningarna inför primärvalet 2020 delar Sanders ledning med den tidigare vicepresidenten Joe Biden. "

" Reformpartiet vinnare i Estland

DN MÅNDAG 4 MARS 2019

Reformpartiet blev den stora vinnaren i söndagens parlamentsval i Estland. De blev klart större än tidigare styrande Centerpartiet, men framgångar för högerpopulistiska Ekre gör att de båda ärkerivalerna ändå kan komma att bilda regering tillsammans.

Förhandsanalyserna spådde ett jämnt val, men enligt den preliminära rösträkningen blir Reformpartiet klart störst med drygt 29 procent av rösterna, jämfört med Centerpartiets knappa 23 procent.
Högerpopulistiska Ekre gjorde ett starkt val med en ökning från 8 till knappt 18 procent, men kan ändå komma att bli utan inflytande.
I en intervju med den statliga tv-kanalen ETV innan resultatet var helt klart sade Reformpartiets partiledare Kaja Kallas att de såg två alternativ till regering: Samarbete med de mindre partierna Socialdemokraterna och konservativa IRL eller en koalition med Centerpartiet.

Fredrik Tano "

1 Mottagaren kontaktar finansiären i Sverige och ber om 500 US-dollar.

2 Finansiären går till hawalaagenten i Sverige och överlämnar svenska kontanter motsvarande 500 dollar plus 20 dollar i provision (4 procent). Dessutom överlämnas mottagarens telefonnummer.

3 Hawalaagenten i Sverige kontaktar ett internationellt hawalaföretag och förmedlar att hawalaagenten i Somalia ska betala till en mottagare som har ett visst telefonnummer.

4 Det internationella hawalaföretaget skickar vidare samma information till hawalaagenten i Somalia.

5 Mottagaren går till hawalaagenten, uppger sitt telefonnummer och hämtar ut 500 dollar i kontanter. Inga pengar har överförts digitalt och allt kan vara klart på någon timme.

6 Hawalaagenterna i Sverige och Somalia gör i efterhand upp räkningen med det internationella hawalaföretaget. Olika transaktioner "klumpas ihop" och den enskilda överföringen kan inte spåras när skulderna väl regleras via det reguljära banksystemet eller kontant. Provisionen delas lika.

Hawala – ett växande informellt banksystem

I Sverige finns det flera hawalaföretag som är godkända av Finansinspektionen. Men många av bolagen har nu fått sina bankkonton nedstängda på grund av otillräcklig kundkännedom.

Grafik: Johan Andersson, Jenny Alvén
Fakta: Lasse Wierup, Joakim Lundberg

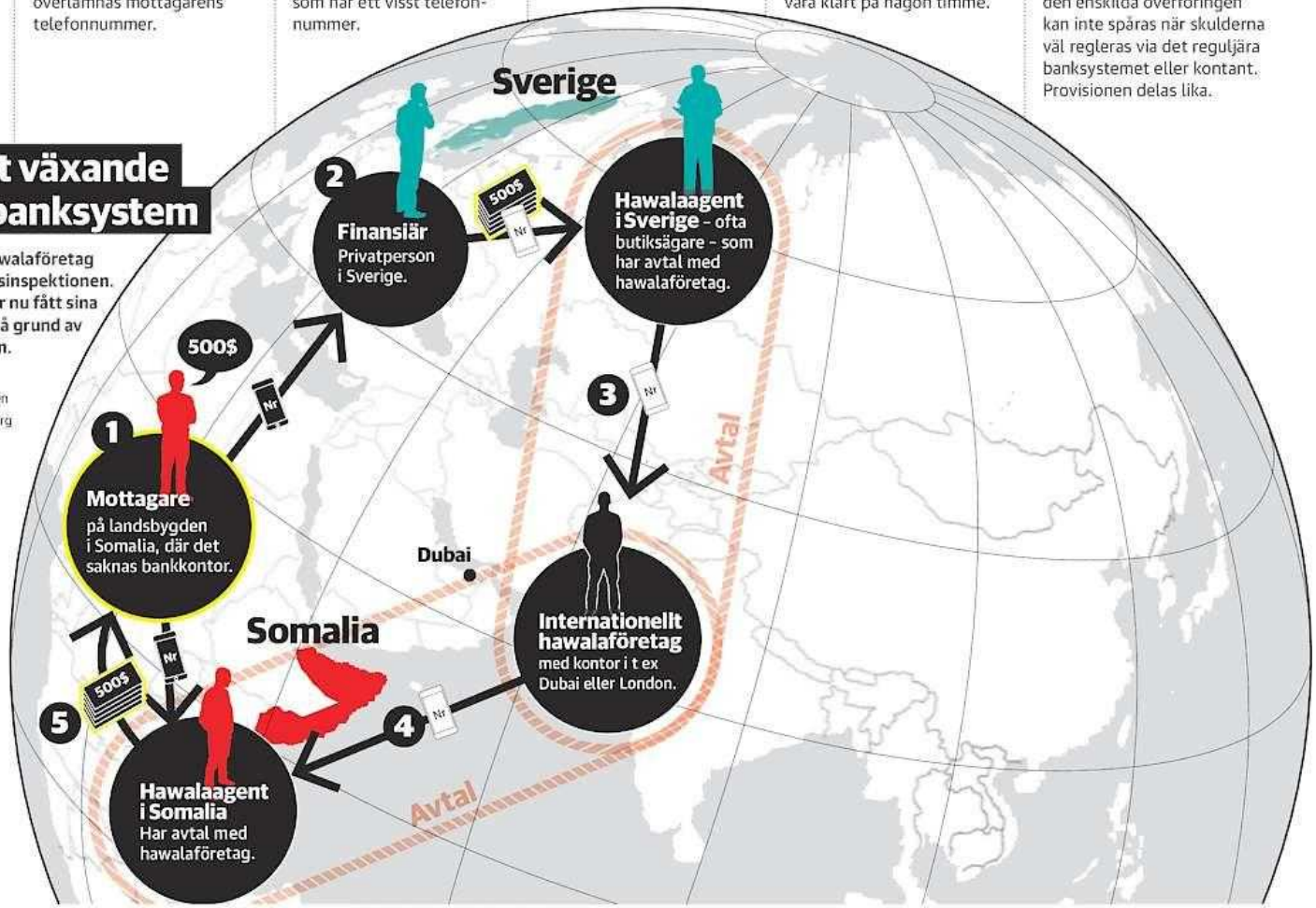

"Kurirer flyger ut miljoner efter skärpta bankkrav

DN MÅNDAG 4 MARS 2019

Svenska banker har stängt flera konton kopplade till det inofficiella banksystemet hawala. Många svensk-somalier använder nätverket för att skicka pengar till släktingar i hemlandet. Nu finns en oro för att de skärpta reglerna kan drabba de anhöriga.

Hawalaföretag är verksamma i länder utan fungerande bankväsende. I Sverige finns det flera företag som är godkända av Finansinspektionen. Men många av bolagens bankkonton har nu stängts ner på grund av otillräcklig kundkännedom.
Den skärpta penningtvättslagen från 2017 innebär att bankerna måste ha en särskild kundkännedom för att tillförsäkra att det inte sker penningtvätt eller terrorfinansiering. Bankerna menar att företagen brister här.
Ekot rapporterar att det rör sig om sex konton hos Swedbank och två hos Nordea.
Finanspolisen uppger att det har skett en ökning av försök att föra ut pengar fysiskt via flyg sedan årsskiftet. Polisen utreder just nu om dessa försök är olagliga eller inte.
Enligt kammaråklagare Ashraf Ahmed är dessa individer kopplade till företag som bedriver hawalaverksamhet.
– Det rör sig om 50 till 100 miljoner kronor som förts ut ur Sverige på det här sättet under de senaste månaderna, säger han.
Swedbank vill inte kommentera det inträffade. Man uppger att man är medvetna om de utmaningar som finns och har dialog med bland annat Somaliska föreningen.
Svensk-somalier är oroliga att de skärpta reglarna ska göra det svårare att skicka pengar till Somalia.
Abukar Omarsson är svensk-somalisk nationalekonom och har arbetat på finansdepartementet i Mogadishu och den somaliska centralbanken. Han menar att många människor riskerar att inte ha tillgång till mat för dagen eller avgifter till skolan.
– Hawala är en livlina för väldigt många människor i Somalia. Pengarna som skickas dit från diasporan betyder mer än biståndet. Människor kommer lida, säger han.
Under sin tid i Somalia har Abukar Omarsson deltagit i möten med Världsbanken och Internationella valutafonden där man diskuterat dessa frågor.
– Bankväsendet i landet har förbättrats mycket under de senaste åren. Dialogen har präglats av hur man ska gå till väga för att skapa ett regelsystem som säkerställer att pengarna som skickas inte hamnar i orätta händer.
Han är inte förvånad över att de skärpta reglerna för hawalaföretagen lett till att människor försökt föra ut miljontals kronor i kontanter ur Sverige.
– Människor i desperata situationer försöker alltid hitta andra vägar för att ta sig förbi. Det här handlar om familjer och barn – och om överlevnad, säger Abukar Omarsson.
Barni Noor är styrelsemedlem i Socialdemokraterna på Östermalm-Gärdet. Även hon betonar betydelsen av den svensk-somaliska diasporans bidrag till sitt gamla hemland.
– I ett konfliktdrabbat land som Somalia är remitteringar väldigt viktiga. De kan användas till humanitär hjälp, men även till mat, utbildning, sjukvård och satsningar inom jordbruk, säger hon.
Hon berättar att hon har många vänner och bekanta som skickar pengar varje månad via hawalasystemet.

– Enligt Världsbanken är det remitteringar som har bidragit mest till Somalias ekonomiska tillväxt. De har fått en allt viktigare roll i utvecklingsländer, och bidrar till många människors vardag, säger hon.
Det har förekommit att Hawala-bolag använts till exempelvis penningtvätt och terrorfinansiering. Abukar Omarsson understryker Somalias ansvar i denna fråga.
– Regeringen och andra finansiella institutioner jobbar hårt för att åstadkomma så att dessa regelverk kommer på plats för att identifitera och följa upp vart pengarnas tar vägen. Landets institutioner måste se till att dessa lagar efterlevs, säger han.
Enligt Magnus Ranstorp, terrorforskare på Försvarshögskolan, är problemet med hawalasystemet att det inte går att se vad pengarna går till.
– Det är ett välutvecklat system som livnär många människor i dessa länder. Det är inget konstigt med det, men det finns de som använt systemet för att finansisera terrorgrupper som Al-Shabab. Det har upptäckts i Kenya, där det finns en stor somalisk diaspora. Och när vi skrev en rapport till Finansinspektionen upptäckte vi att det fanns hawalaverksamheter som förde ner till pengar till IS i Syrien, säger han.

Joakim Lundberg
joakim.lundberg@dn.se"

"Fakta. Hawalasystemet
Hawala betyder ”överföring” på arabiska och vilar på en islamsk tradition för överföringar vid sidan av banksystemen. Systemet används i länder utan fungerande baksystem.
I själva verket sker det ingen transferering i egentlig mening. I stället betalar en person till ett kontor i Sverige, och sedan betalar ett kontor ut pengarna direkt till mottagaren. Därefter regleras skulden genom transaktioner, vanligtvis till Dubai eller Qatar.
DN

Fakta. Remitteringar
Enligt Världsbanken är remitteringar – pengar skickade från utvandrade anhöriga – den största biståndskällan i världen. Under 2018 beräknades drygt 528 miljarder dollar (cirka 4 900 miljarder svenska kronor) slussas till låg- och medelinkomstländer på detta sätt. Siffran för svensk del uppskattas till drygt 30 miljarder kronor årligen. Hur stor del av detta som skickas via hawala är okänt, men enbart Somalia beräknas enligt Världsbanken på detta sätt ta emot cirka 500 miljoner kronor från Sverige årligen.
Världsbanken. "

" Nathan Shachar: Därför är kvinnornas aktion mot Ikea ett intressant symtom

DN MÅNDAG 4 MARS 2019

Jerusalem. Ikeas israeliska filial stäms på motsvarande tiotals miljoner kronor för könsdiskriminering, har den israeliska tidningen Haaretz rapporterat, efter att kvinnor uteslutits ur företagets katalog.

Men katalogen, som välkomnades i ultraortodoxa kretsar, har spritts inom denna målgrupp också efter Ikeas ursäkt. Kvinnorörelsen ”Din röst” har nu tagit ärendet till Jerusalems tingsrätt i en så kallad grupptalan, en metod som ofta anlitas av israeliska människorätts- och konsumentaktivister. ”Din röst” består av kvinnor som själva tillhör den ultraortodoxa gruppen, och deras aktion mot Ikea är ett intressant symtom på en begynnande proteströrelse inom den mansdominerade minoriteten.
De ortodoxas krav på kvinnofria bilder leder med jämna mellanrum till politiska och rättsliga strider i Israel. Tidigare har Jerusalems stad, vars fullmäktige har ortodox majoritet, stämts för att reklamen på stadens bussar censurerat bort kvinnor och flickor.
En annan, besläktad tvistefråga rör kvinnors rätt att sätta sig var de vill på bussar. En ortodox jude sätter sig inte bredvid en kvinna, och de strängaste kräver att kvinnor sätter sig längst bak i bussen, för att undvika all tänkbar beröring och ögonkontakt.
Försvaret är en annan arena för sådana konflikter. Vissa ultrareligiösa soldater, om inte alla, kräver att slippa se och höra kvinnor under sin tjänstgöring. Detta inkluderar militära orkestrar och körer, som uppträder flitigt vid ceremonier. Strider och debatter bryter regelbundet ut då befälhavare ger vika för påtryckningarna och inställer konserter med kvinnlig medverkan. Det finns ett talesätt bland de mest fanatiskt renläriga, ”Kvinnans röst är som könsorganet” – det vill säga lika förbjuden och syndig. Exakt samma talesätt finns på arabiska och uttrycker vissa muslimers attityd.
Israeliska Ikea ägs av ett brokigt konsortium, under bland annat den kanadensiska whiskyfamiljen Bronfman. En annan ägare är den ultraortodoxe israeliske finansiären Scholem Fischer, som uppges ha varit en av initiativtagarna till den kontroversiella katalogen.
Det finns fyra Ikeabutiker i Israel; i Haifa, Netanya, Rishon le-Zion och Beersheba. En femte filial, i Eshtaol utanför Jerusalem, kommer att invigas nästa år.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com "

" Oppositionen sätter press på Netanyahu

DN TISDAG 5 MARS 2019

Nya opinionsmätningar har givit den israeliska oppositionen nytt mod inför valet i april. I flera mätningar leder oppositionsfronten ”Blåvitt” över premiärminister Netanyahus parti Likud.

Två av de tre tv-kanalerna har i sina opinionsundersökningar ett klart övertag för ”Blåvitt” över Netanyahus Likud. Blåvitt – efter det gängse namnet på Israels flagga – kom till för tio dagar sedan då Ya’ir Lapids parti Yesh Atid gick samman med förre överbefälhavaren Benny Gantz parti Hosen.
Den nya formationen får 36 eller 33 mandat i nästa knesset, enligt mätningarna, klart fler än Likuds 30. Samma data ger vid handen att Likud och dess koalition av nationalistiska och religiösa partier inte längre kan vara säkert på att ta hem de 61 knesset-mandat som krävs för att ge Netanyahu hans fjärde raka regering.
I ett krismöte på söndagen beordrade Netanyahu Likuds ministrar att ”ge allt” och gå ut och försvara honom i alla upptänkliga medier. Ministrarna, också de som misstror honom och tvivlar på hans oskuld, offrar sig lojalt. De vet att partiet inte har någon ersättare med jämförbart väljartycke. Det är han som skall få in dem alla i nästa parlament.
General Gantz goda resultat i opinionsundersökningarna har skrämt Netanyahu, som inte bara slåss för att sitta kvar, utan för att krångla sig undan ett allt troligare fängelsestraff för korruption – i förra veckan åtalades han.
Premiärministerns mest hängivna vapendragare, kulturminister Miri Regev, tillkännagav häromdagen att hon funnit en kvinna i New York som var redo att vittna mot Gantz om att denne blottat sig för henne under deras skoltid. Gantz har stämt henne för ärekränkning.
En annan projektil som slungats mot Gantz under den allt vildare pajkastningen är Netanyahus uppgift om sin forne ÖB att denne skulle ha ”deltagit i en minnesstund för döda Hamas-terrorister”. Om detta verkligen skett hade Gantz fått ta farväl av politiken.
Sanningen har också visat sig mindre spektakulär: 2015 bevistade Gantz en konsert i södra Israel med judiska och palestinska artister intill gränsen till Gaza. Åhörare och musiker från Gazaremsan skulle också ha deltagit, men de fick inte tillstånd av Hamas.
Trots opinionssiffrorna förblir Netanyahu loppets favorit. Han lyckas behålla sina mandat från den ena opinionsundersökningen till den andra. Oppositionens framryckning är mer statistisk än verklig: Två, kanske tre, nationalistpartier ser ut att hamna under tre-procentströskeln. Om de skulle kravla sig över den kan Netanyahu bilda regering.
Oppositionens och Gantz akilleshäl är denna: Om han lyckas blockera Netanayhu och Likud och säkra 61 mandat åt oppositionen, så kommer det att ske med hjälp av de arabiska partiernas cirka 14 mandat. Enligt Netanyahu och andra nationalistledare är det alldeles illegitimt att regera med hjälp av arabiska partier.
Men araberna behöver vara med och regera för att skicka Likud i opposition. Det räcker om de hjälper en Gantz-regering att inte falla. Även om det skulle gå att pussla ihop ett sådant arrangemang skulle det mötas av en storm av fördömelser från nationalistlägret, och det är osäkert om Gantz har kurage att pröva en sådan lösning.
En koalition vars stomme utgörs av Gantz front och Likud är därför trolig. En sådan skulle dock aldrig ge Netanayhu det han drömmer om: En lag som fredar sittande regeringschefer från åtal.
Nathan Shachar
naranjal@gmail.com "

"Fakta. Val den 9 april
Den 25 januari överraskade Benjamin Netanyahu med att utlysa val den 9 april. Han hoppades på så vis hinna gå till val innan åklagarämbetet fattat beslut om åtal mot honom i tre korruptionsmål. Men i veckan meddelade huvudåklagaren att han kommer att åtalas för bland annat bedrägeri och mutbrott. Enligt Netanyahu är detta ett försök att störta honom med ”juridiska medel”. "

" Guaidó har återvänt hem

DN TISDAG 5 MARS 2019

Oppositionsledaren Juan Guaidó har återvänt till Venezuela. Han tilläts lämna flygplatsen och möttes av tiotusentals anhängare som hade samlats i centrala Caracas för att protestera mot president Nicolás Maduro.

– Vi är här i Venezuela och kommer att fortsätta framåt, sade Juan Guaidó på flygplatsen, enligt Reuters.
Tv-bilder visar hur den självutnämnde interimspresidenten tas emot av diplomater från Europa och USA och en stor skara anhängare som ropar ”Guaidó, Guaidó”.
Han landade i hemlandet vid 17-tiden på måndagen svensk tid, han kom enligt uppgift med en reguljär flight från Colombias huvudstad Bogotá.
När Juan Guaidó lämnade Venezuela trotsade han det reseförbud som utfärdats av Högsta domstolen. Det var därför oklart om han skulle tillåtas lämna flygplatsen i Caracas vid ankomsten, men efter bara en timme kom Guaidó till centrala Caracas. Där möttes han av tiotusentals anhängare som samlats i en ny jätteprotest mot Maduroregimen efter en uppmaning på Twitter från Guaidó tidigare på dagen.
Guaidó uppmanar venezuelanerna att stå enade för att tvinga bort president Maduro från makten. Han vädjar på nytt till militären att byta sida. Han säger att oppositionen har stora planer för landet och uppmanar människor att känna hopp och inte hat.
Samtidigt varnar USA:s vice president Mike Pence för att eventuella hot mot Juan Guaidó kommer att få omgående konsekvenser,

rapporterar AFP. President Maduro har tidigare sagt att Guaidó ska ställas inför domstol i Venezuela.
Juan Guaidó har de senaste veckorna besökt flera länder i Sydamerika för att samla stöd för en övergångsregering i Venezuela. Bland annat medverkade han vid Lima-gruppens möte i Bogotá förra måndagen. Han medverkade vid en stor konsert förra helgen och var också delaktig i de misslyckade försöken att få in lastbilar med humanitär hjälp till Venezuela. Oroligheter utbröt vid gränsövergångarna och hundratals personer skadades när venezuelansk militär sköt tårgas.
Juan Guaidó utropade sig till tillfällig president i Venezuela den 23 januari med syfte att utlysa nyval. Han erkänns av ett 50-tal länder, däribland Sverige. USA står bakom Guaidó och har i flera omgångar infört sanktioner mot Venezuela. President Maduro har stöd av bland annat Ryssland och Kina.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se "

"Populisternas position svagare än SD:s

DN TISDAG 5 MARS 2019

Samtal inleds nu i Estland om att bilda en ny regering ledd av Reformpartiets Kaja Kallas efter söndagens val. Enda chansen för högerpopulistiska Ekre att hamna i regeringen är att de förhandlingarna bryter samman.

Valmatematiken gör att liberala Reformpartiet – som blev störst i parlamentet med 34 av 101 mandat – måste söka samarbete för att kunna bilda regering.
Partiledaren Kaja Kalla har två huvudalternativ: antingen bildar hon koalition med två mindre partier, Socialdemokraterna och Fäderneslandet, eller också söker hon samarbete med det andra stora partiet Centern och avgående statsministern Jüri Ratas.
– Vi startar inte förhandlingar än, snarare handlar det om att få en känsla för gemensamma nämnare, sa Kallas på en presskonferens på måndagen.
Redan på söndagskvällen uteslöt hon samarbete med Ekre, det högerpopulistiska partiet som gjorde en stark framryckning i valet, från sju till 19 mandat. Martin Helme, Ekres vice partiledare, slog ändå dagen efter valet fast att målet är att vara med i en koalitionsregering, om än inte ”till vilket pris som helst”.
Situationen i Estland liknar i viss mån den som uppstod i Sverige efter höstens val, med ett främlingsfientligt parti i potentiell vågmästarroll. Även i det baltiska landet har de traditionella partierna i olika grad tagit avstånd från högerpopulisterna.
Men Ekres position är inte på långt när lika stark som Sverigedemokraternas var. Medan samarbete mellan S och M i praktiken var

uteslutet i Sverige kan de två stora ärkerivalerna Reformpartiet och Centern tänka sig att gå i koalition här.
Detta gör att det estniska partisystemet kan slippa de chockvågor som det svenska valet gav upphov till, och som gjorde att den borgerliga alliansen till sist sprack.
Centerledaren Ratas säger till och med att han vill ”göra sitt yttersta” för att sitta med i en ny regering under Reformpartiets ledning.
För en utomstående betraktare verkar klyftan mellan Estlands två stora partier inte oöverstiglig. Exempelvis tillhör båda Alde, den liberala partigruppen i EU. Reformpartiet är mer marknadsliberalt, medan Centerpartiet av tradition har betraktats som den ryskspråkiga minoritetens parti och är motståndare till att göra hela skolsystemet estniskspråkigt.
Men detta är skillnader som går att kompromissa om."

" Hon kan bli Estlands första kvinnliga statsminister

DN TISDAG 5 MARS 2019

Som ledare för valvinnaren Reformpartiet är Kaja Kallas storfavorit att bli Estlands statsminister och därmed landets första kvinna på posten. Att förändra skatterna och skolsystemet står högst på hennes dagordning.

Med stora bilder på Kaja Kallas och parollen ”Parem tulevik” (bättre framtid) gick liberala Reformpartiet till val. Det gick hem hos väljarna. Det som på förhand var utmålat som en jämn kamp med nuvarande statsministern, Centerpartiets Jüri Ratas, visade sig bli en klar seger för Kaja Kallas och Reformpartiet.
Hon fick dessutom flest personröster av alla. Över 20 000 stycken. Därmed var hon valets överlägsna röstmagnet.
När DN träffade Kaja Kallas under valspurten i partihögkvarteret i Tallinn var hon tydlig med vilka frågor hon direkt vill ta itu med som statsminister: skatterna och skolsystemet. På skatteområdet handlar det bland annat om att höja inkomstgränsen för när en invånare ska betala skatt. Skolfrågan handlar om att införa ett ensidigt estnisktspråkigt skolsystem och avskaffa dagens parallella ryska system.
– Redan från förskolan ska det vara estniska som gäller. I dag får de som inte talar estniska sämre utbildning, sämre jobb och lever i en helt annan informationssfär, säger Kaja Kallas.
Hon blev partiledare i april förra året och lämnade då sin plats i Europaparlamentet, där hon suttit sedan 2014. Kaja Kallas är 41 år, jurist och har tidigare suttit i parlamentet i Tallinn. I Estland är namnet

Kallas välkänt i politiken. Hennes pappa Siim Kallas har varit statsminister och EU-kommissionär.
2016 ville Siim Kallas bli president, men misslyckades. I stället valdes Kersti Kaljulaid. Om storfavoriten Kaja Kallas verkligen blir statsminister får landet därmed en kvinnlig duo i toppen.
Detta är inte representativt för Estlands traditionellt mansdominerade politik. I EU-parlamentet är fem av sex ledamöter män. Och till Europavalet i maj toppar tre män Reformpartiets lista.
– När vi började senaste mandatperioden i EU-parlamentet var det helt jämställt, tre män och tre kvinnor, försvarar sig Kaja Kallas.
Men när hon och en annan kvinnlig ledamot lämnade parlamentet ersattes de av män.
Varför har ni tre män som toppas listan inför kommande EU-val?
– Två av dem är tidigare statsministrar. Om de vill kandidera i valet går det inte att flytta ner dem på listan. Den tredje kandidaten är tidigare utrikesminister och i dag EU-parlamentariker. Att flytta ner dem skulle sända fel signaler inom partiet. De här kandidaterna har gjort mycket bra för Estland, säger Kaja Kallas.
– Men jag är inte stolt över sammansättningen, tillägger hon.

Pia Gripenberg "

"Fakta. Valet i Estland
Preliminära mandatfördelningen i det 101 ledamöter stora parlamentet Riigikogu är:
Reformpartiet: 34 mandat
Centerpartiet: 26 mandat
Ekre: 19 mandat
Fäderneslandet: 12 mandat
Socialdemokraterna: 10 mandat
I en valkrets håller rösterna på att räknas om, vilket kan innebära att Ekre tappar ett mandat till antingen C eller S
29 platser innehas av kvinnor, högsta nivån sedan valet 1992.
Valdeltagandet var preliminärt 63,1 procent, en liten nedgång jämfört med 2015. Källa: valmyndigheten Valimised "

" Khashoggis kvarlevor blev uppeldade i ugn

DN TISDAG 5 MARS 2019

Kvarlevorna av den mördade journalisten Jamal Khashoggi brändes med största sannolikhet upp i en stor ugn i den saudiske generalkonsulns bostad i Istanbul.

Uppgifterna förmedlas i en dokumentär om det uppmärksammade mordfallet som sändes i den Qatarbaserade tv-kanalen al-Jaziras arabiska sändningar på söndagen.
I programmet intervjuades en hantverkare som ska ha konstruerat ugnen efter generalkonsulns anvisningar. Kravet var att ugnen skulle tåla en temperatur på över 1000 grader Celsius. Den placerades i trädgården till diplomatens bostad.
Enligt anonyma källor kopplade till utredningen ska ugnen efter kremeringen ha använts till att tillreda kött, för att dölja spåren efter kremeringen av Khashoggis kropp.
Den frispråkige saudiske journalisten Jamal Khashoggi försvann den 3 oktober i fjol efter ett besök på Saudiarabiens konsulat i Istanbul. Efter att först ha avvisat all kännedom om Khashoggis öde erkände det officiella Saudiarabien i slutet av oktober att journalisten mördats och styckats inne på konsulatet.
För en dryg månad sedan tillsatte FN en särskild utredning av mordet, under ledning av den erfarna franska juristen Agnès Callamard.

Erik Ohlsson "

”Magiskt vapen” sprider kommunism

DN TISDAG 5 MARS 2019

Kina har en myndighet med tiotusentals anställda som jobbar för att få västerlänningar och utlandskineser att stödja landet.
För president Xi Jinping är myndigheten ett ”magiskt vapen” som ska sprida kommunistpartiets inflytande i världen.

– Den är väldigt hemlighetsfull, ingen vet hur stor den är. Jag tror åtminstone 70 000 jobbar för dem.
Manyan Ng, tidigare bland annat vice chef för marknadsföring och försäljning vid ABB, talar om den centrala avdelningen för enhetsfronten som är en egen myndighet i Kina. Uppgiften är att bedriva påverkansarbete.
– De vill värva personer som vid lämpligt tillfälle kan hoppa fram och göra något som gynnar kommunistpartiet. Jag associerade till enhetsfronten när jag läste om den svenska ambassadörens möte på Sheraton. Jag har inga bevis, men kan tänka mig att det är detta ambassadören är utsatt för, säger han.
Enhetsfronten är uppdelad i många olika avdelningar. Det finns en för utlandskineser och en för icke-kineser. Målet är att få den kinesiska diasporan och inflytelserika utlänningar att tala sig varma för Pekings agenda.
– Det sitter specialister som studerar och följer utvecklingen i Sverige. De identifierar alla inflytelserika personer som de vill värva, berättar Manyan Ng.
Manyan Ng, som flyttade från Hongkong till Sverige när han var 18 år, fick själv känna på hur enhetsfronten arbetar när han som hög chef på ABB reste mycket till Kina. Det började med att han vid sina besök i landet ofta stötte på personer med samma intressen som honom.
– De visste att jag är intresserad av historia och meditation och såg till att jag vid olika tillfällen träffade personer med samma intresse. Personerna han råkade på var vänliga och generösa. Det tog flera år innan det stod klart att de ville något mer. Enhetsfrontens arbete är långsiktigt, konstaterar han.
– Det var när de kom till mitt hotell och i flera timmar försökte övertyga mig om att det kinesiska kommunistpartiet inte alls är så dåligt. Eftersom jag levde i Sverige och Tyskland ville de att jag skulle påverka antikinesisk propaganda.
Förutom ABB har Manyan jobbat med mänskliga rättigheter och suttit i styrelsen för International Society for Human Rights. Han har hållit tal i riksdagen och EU-parlamentet. Särskilt uppmärksammat blev hans föredrag om att den kinesiska staten utövat organstöld från människor som inte gett sitt medgivande.
– De hatar det jag gör och ville att jag i stället skulle börja tala om hur bra den kinesiska regeringen är.
När han sa nej försökte de muta honom, när han fortsatte att vägra blev de hotfulla, säger han.
– De sa: om du inte samarbetar med oss ska du veta att du och din familj kommer att få problem.
Sedan dess har Manyan på inrådan av europeiska säkerhetsmyndigheter inte besökt Kina och lever med skydd.
Under president Xi Jinping verkar enhetsfronten ha växt. Han har, liksom Mao, beskrivit den som ett magiskt vapen. Alla kinesiska ambassader i utlandet har numera anställda med uppdrag att arbeta för enhetsfronten, enligt Financial Times.
– De tar reda på om personen är gift, skild, relationen till personens partner, barnen, chefen, vad hen är intresserad av, problem – allt. Sedan gör de en framryckning. Det kan vara en ambassadör vars son är dålig i skolan och inte kommer in på universitetet. Då kan de erbjuda sonen att läsa på det bästa universitetet i Kina.

Den typen av erbjudanden väcker tacksamhetsskuld och sympati, menar Manyan.
Manyan är övertygad om att affärsmannen som deltog i mötet på Sheraton, där Angela Gui fick höra att hennes far skulle kunna släppas fri mot att hon höll tyst, har starka band till kommunistpartiet.
– De måste ha starka kontakter med partiet om de säger sig kunna hjälpa till att få Gui Minhai fri.
På senare tid har flera fall av misstänkt kinesiskt påverkansarbete i utlandet uppmärksammats. För någon månad sedan fick Kanadas Kinaambassadör John McCallum gå sedan han sagt att Kanada bör släppa Huaweis frihetsberövade finanschef Meng Wanzhou.
Senare avslöjades att McCallum tagit emot bjudresor till Kina värda över 700 000 kronor från Kina.
I Nya Zeeland har forskaren Anne-Marie Brady utsatts för trakasserier efter att hon beskrivit enhetsfrontens arbete, enligt bland annat the Guardian.
DN har kontaktat Kinas utrikesdepartement men inte fått något svar.

Marianne Björklund "

" Svag ekonomi utmaning för folkkongress

DN TISDAG 5 MARS 2019

Utmaningarna är större än på länge när Kina på tisdagen inleder sin årliga nationella folkkongress. Ekonomin går sämre och utlandet visar ökad misstänksamhet.

Förra årets nationella folkkongress blev en maktuppvisning för kommunistpartiets ledare Xi Jinping. Tidsgränsen för hur länge en ledare får sitta på sin post togs bort och Xi Jinping blev kallad den mäktigaste ledaren i Kina sedan Mao Zedong.
I år står Xi Jinping inför ett mer utmanande läge. Handelskonflikten med USA har tärt på ekonomin, fler är arbetslösa och omvärlden har riktat misstänksamhet mot kinesiska företag som telekomjätten Huawei.
Nu måste Xi Jinping visa att han har kontroll på läget, försäkra fortsatta framgångar och bibehålla stabilitet i landet med 1,4 miljarder invånare.
Flera reformer lär stå på agendan när Xi Jinping ska försöka elda på självförtroendet i provinserna som har tvingats skära i sina budgetar i år. Tillväxttakten är nere på sin lägsta nivå på nästan 30 år. Outbildad arbetskraft har drabbats när fabriker stängt till följd av att USA höjt tullarna på kinesiska varor.
Nu tycks USA och Kina närma sig en lösning i handelskriget, vilket också ger avtryck på folkkongressen där ett beslut väntas tas om att myndigheter inte längre ska kunna kräva tekniköverföring från utländska bolag i Kina. Det är en direkt eftergift till USA.
Den nationella folkkongressen samlar nästan 3 000 delegater från Kinas 31 provinser. Den är en lagstiftande församling på papperet. Men lagarna som röstas igenom, nästan alltid med överväldigande

majoritet, är nästan alltid bestämda av ledarna i kommunistpartiet i förväg.
Parallellt möts det kinesiska folkets rådgivande konferens med drygt 2 000 ledamöter. Här sitter bland annat näringslivstoppar och filmstjärnor som Jackie Chan. Kända namn som väntas ge intervjuer där de visar sitt stöd för regeringen och Xi.

Marianne Björklund "

"Här finns bland annat en avdelning med ansvar för minoriteter och religion. Uppgiften är att undvika separatism.
En annan avdelning jobbar med Hongkong, Macau och Taiwan.
En avdelning är avsatt till intellektuella och andra inflytelserika som inte är kopplade till partiet.
En avdelning jobbar med att bekämpa självständighetsgrupper i Tibet, en annan i Xijiang där muslimer är i majoritet. "

”Rekryterare gripen i Syrien”

DN ONSDAG 6 MARS 2019

"Den kände IS-rekryteraren Michael Skråmo har gripits av kurdiska styrkor i Syrien, uppger en källa inom den kurdiska YPG-milisen för DN. – Att han är gripen levande betyder mycket. Han är en av dem som stridit in i det sista, och han sitter på mycket information. Nu kommer han att förhöras, säger källan inom YPG.

Michael Skråmo ska ha gripits under strider i terroristsekten IS sista syriska fäste al-Baghouz, vilket SVT Nyheter och Expressen var först att rapportera. Även den svenske YPG-soldaten Jesper Söder twittrar att Michael Skråmo har gripits. Uppgifterna har inte bekräftats officiellt av den kurdiska YPG-milisen.
På måndagen rapporterade oppositionsgruppen Syriska människorättsobservatoriet, SOHR, att 150 stridande IS-medlemmar i al-Baghouz gett upp.
– Michael Skråmo är gripen, och det skedde i går, måndag, säger en källa inom YPG till DN.
Skråmo anslöt sig till terrororganisationen 2014 och reste till Syrien tillsammans med sin fru och parets då fyra barn. Paret har sedan dess fått ytterligare tre barn. Nyligen rapporterade den islamismgranskande stiftelsen Doku att Skråmos fru har dödats.
– Hans barn är också omhändertagna. Han hade sju barn med sig. Deras mamma dog för några veckor sedan. En annan kvinna från IS har tagit hand om dem så länge. Nu tar vi hand om barnen. Vi har redan flera andra svenska barn från terrorister som vi tagit hand om, säger DN:s källa inom YPG. Magnus Ranstorp, terrorforskare vid Försvarshögskolan, har själv följt Michael Skråmo via Telegram.

– Han är en person som uppmanat till terror. Han har varit väldigt publik eftersom han lagt upp väldigt mycket propaganda, säger Magnus Ranstorp, terrorforskare vid Försvarshögskolan.
Michael Skråmo är norsk medborgare och Magnus Ranstorp tror att det finns möjligheter för både svenska och norska myndigheter att åtala Skråmo.
Magnus Ranstorp lyfter vikten av att sociala myndigheter engagerar sig i situationen för Michael Skråmos sju barn.
– De är väldigt utsatta, mamman är död, de är under tio år och oskyldiga.
Han menar att de svenska sociala myndigheterna inte har varit tillräckligt förberedda på att situationen för barn till dem som anslutit sig till IS.
DN har sökt kurdiska YPG.

Agnes Laurell
agnes.laurell@dn.se
Niklas Orrenius
niklas.orrenius@dn.se "

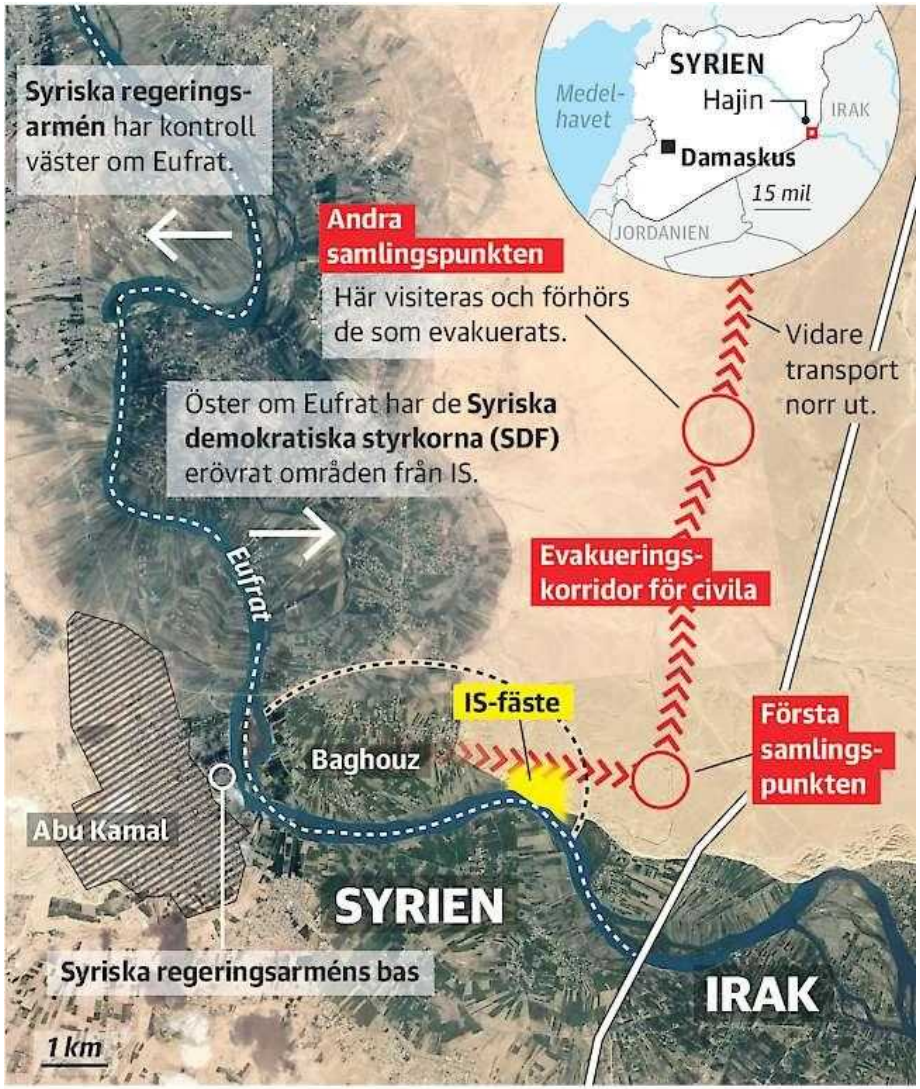

Grafik: Johan Andersson Källa: Channel NewsAsia

" Slutoffensiven mot IS svårare än väntat

DN ONSDAG 6 MARS 2019

Slutstriden mot terrororganisationen IS i Syrien har blivit betydligt mer långdragen och oförutsägbar än vad de angripande kurdiska SDF-styrkorna räknat med. På tisdagen syntes även tecken på att IS etablerat nya motståndsnästen i Syrien.

De Syriska demokratiska styrkorna (SDF) inledde i november förra året en offensiv mot IS sista kvarvarande territorium i Syrien. Området bestod då av en landtunga strax öster om floden Eufrat fem, sex mil ned mot gränsen till Irak.
Inledningsvis gick allt bra. Den 14 december drevs IS ut från distriktshuvudstaden Hajin. Den 9 februari i år började den kurddominerade SDF-milisen, med stöd av amerikanskt flyg och amerikanska specialstyrkor, angreppet mot Baghouz, strax intill den irakiska gränsen.
Enligt Mustafa Bali, chef för SDF:s presscenter, hade SDF-styrkorna evakuerat 20 000 civila från området kring Baghouz inför offensiven.
– Omkring 600 IS-terrorister befinner sig på ett område som är fem, sex kvadratkilometer stort, sade Bali till tv-kanalen al-Jazira.
Uttalandet gjordes för snart fyra veckor sedan. Sedan dess har Mustafa Bali haft anledning att ändra sina utsagor åtskilliga gånger.
Visserligen rapporterades redan den 16 februari att Baghouz fallit. Men uppgiften visade sig vara fel. Ungefär samtidigt påstod USA:s president Donald Trump att IS besegrats i Syrien och att USA därmed drar tillbaka sina trupper.
Tre dagar senare uppgav Mustafa Bali att IS-terroristerna ringats in i en del av Baghouz som inte mäter mer än en halv kvadratkilometer. Samtidigt sades att evakueringen av civila från området fortsätter.
En dryg vecka senare sade Bali till Sveriges Radios utsände att han var ”förvånad” över antalet civila som finns kvar i Baghouz. Skattningen över antalet kvarvarande IS-terrorister har också ändrats – det rör sig om ”1 000–1 500 man”, enligt Bali.
Det senaste twittermeddelandet från Bali, publicerat natten till tisdagen, talar om att offensiven mot Baghouz ”saktats ned” och att ytterligare 3 000 civila förts i säkerhet.
Samtidigt som förvirringen är stor kring hur många civila som finns kvar i Baghouz, liksom antalet IS-terrorister, kommer det rapporter från andra delar av Syrien om strider mellan IS-styrkor och syriska regeringsarmén.
Floden Eufrat utgör gränsen mellan det ”självstyrande” kurdiska området i Syrien och det territorium som behärskas av president Bashar al-Assad. Öster om Eufrat ligger den del som SDF-styrkorna erövrat från IS. Självstyret har dock inte erkänts av någon utomstående.
Väster om Eufrat styr den syriska regeringsarmén, och det är därifrån som stridigheterna rapporterats. Enligt den regimvänliga tidningen al-Watan bombade syriskt stridsflyg på måndagen flera enheter av vad som misstänks vara IS-terrorister nära al-Sukhna. En stad som ligger några mil öster om historiska Palmyra, som IS höll från våren 2015 fram till december 2016.

Erik Ohlsson"

"Fakta. IS i Syrien
2014 tog IS kontroll över staden Raqqa. 2017 togs staden av SDF-styrkor. Då hade amerikanskt stridsflyg bombat Raqqa till oigenkännlighet.
2015 erövrade IS staden Palmyra och belägrade Deir Ez-zor, centrum för Syriens oljeindustri i nordost.
2015 retirerade IS styrkor från den kurddominerade staden Kobane vid den syrisk-turkiska gränsen.
I dag har IS kontroll över en landremsa längs floden Eufrat vid Syriens gräns mot Irak. Men terrororganisationen har också gerillaenheter och celler som rör sig i de glesbefolkade områdena i nordöstra Syrien. "

" Orbáns parti kan uteslutas efter affischkampanjen

DN ONSDAG 6 MARS 2019

Landau. Efter Viktor Orbáns utskällda affischkampanj mot EU höjs allt fler röster för att kasta ut den ungerska premiärministerns parti ur Europaparlamentets största partigrupp, EPP. En tysk kristdemokrat från Bayern spelar nyckelrollen när beslutet ska fattas. – De närmaste veckorna blir avgörande, säger EPP-toppen Manfred Weber.

Iklädd en grå kostym utan slips kliver Manfred Weber in i ett värdshus på den sydtyska landsbygden, med hjorthorn och öl som serveras i enlitersglas. Han befinner sig på hemmaplan, den 46-årige fysikern från Bayern som sadlade om till Europapolitiker och nu har tagit sikte på att bli EU:s näste toppchef.
Som Spitzenkandidat – toppkandidat – för den största gruppen i Europaparlamentet, EPP (se faktaruta), har tysken hyfsade chanser att ta över efter Jean-Claude Juncker som senare i år pensioneras från posten som kommissionsordförande. Hela vårvintern har Manfred Weber därför turnerat Europa runt för att ”lyssna in” vilket EU som européerna önskar sig och vinna stöd för sin kandidatur.
Men det är inte främst hans lyssnade egenskaper som kommer att avgöra utsikterna att nå EU:s högsta toppost, utan hur han hanterar provokatören Viktor Orbán och hans riktade attacker mot EU-projektet.
– De senaste veckorna och månaderna har Viktor Orbán återigen överskridit röda linjer, säger Manfred Weber.
Det är inte första gången som den ungerske premiärministern skapar osämja bland de mitten-konservativa partierna i EPP, men efter att hans parti Fidesz låtit tapetsera ungerska städer med en utskälld anti-EU-kampanj anser många att han gått över gränsen. Att kritisera EU är en sak, men att sätta upp porträtt av bland andra Jean-Claude Juncker – som dessutom tillhör samma partigrupp – och peka ut honom som en fiende är något helt annat.
– Han har orsakat mycket skada för många av våra medlemmar, framför allt de som befinner sig i nationella valrörelser. Vi har nu en ny situation i EPP, säger han.
De senaste veckorna har allt fler kritiska röster höjts inom EPP för klippa banden med Viktor Orbán. Ett dussintal partier, däribland svenska Moderaterna och Kristdemokraterna, driver på för att kasta ut Fidesz ur gemenskapen. Ett avgörande kan komma om två veckor, den 20 mars, då partigruppen ska rösta om saken.
Men nyckelpersonen Manfred Weber dröjer med svaret om vilken linje han själv företräder.
– Alla möjligheter ligger på bordet, allting är uppe för diskussion. Även uteslutning, säger han.
– Det är nu upp till Viktor Orbán att visa att han respekterar våra värden.
För Weber är frågan om Fidesz plats i Europaparlamentet känslig och innebär en svår balansgång. Hans eget parti, Kristdemokraterna CSU i Bayern, har under många år odlat en nära relation till sitt ungerska systerparti. Flera gånger har Viktor Orbán bjudits in som hedersgäst till CSU:s partikongresser, senast i januari 2018, och han har ofta omtalats i positiva ordalag. Efter den senaste tidens turer är tonläget dock betydligt kärvare.
Samtidigt är Manfred Weber beroende av Fidesz stöd för att öka chanserna att bli vald till nästa ordförande i EU-kommissionen. Om Orbáns parti kastas ut ur EPP går ett dussintal röster förlorade, med

följden att partigrupper längre ut på högerkanten kan bli starka nog att blockera valet av honom.
I förra veckan reste två av Orbáns förtrogna till Berlin för ett hemligt möte med Annegret Kramp-Karrenbauer, som nyligen tog över som ledare för CDU efter att Angela Merkel tackat för sig. Mötet, som läckt ut till pressen, ses som ett sätt att försöka övertala den ungerska regeringen att tona ner påhoppen på EU och därmed öka chanserna att få stanna kvar i EPP.
Men i helgen trissades tonläget upp ytterligare när Orbán svarade på kritiken från sina europeiska systerpartier genom att kalla dem för ”vänsterns nyttiga idioter”, i en uppmärksammad intervju i den tyska tidningen Die Welt. Särskilt pekade han ut de ”skandinaviska” partierna i EPP.
– Jag hyser ingen sympati för våra skandinaviska EPP-medlemmar, men jag skulle aldrig föreslå att de ska uteslutas. Det skulle bara ge vänstern mer vatten på sin kvarn, och lägga grunden för ett maktövertagande från vänster i Europa, säger han till tidningen.
Utspelet ökade inte direkt Fidesz chanser att förbli en del av gemenskapen.
– De kommande två veckorna blir avgörande, säger Manfred Weber.

Lina Lund
lina.lund@dn.se"

"Fakta. EPP.
Europaparlamentets största partigrupp som har 212 av 751 platser i parlamentet.
I gruppen sitter framför allt kristdemokratiska och liberalkonservativa partier, däribland svenska Moderaterna och Kristdemokraterna.
Kommissionens nuvarande ordförande, luxemburgaren Jean-Claude Juncker, tillhör EPP. Tysken Manfred Weber har lett gruppen sedan 2014 och valdes 2019 till EPP:s ”spitzenkandidat” inför EU-valet i maj. Namnet EPP står för de europeiska folkpartierna.

" Kan bli partikamrat med SD

DN ONSDAG 6 MARS 2019

Analys. När allt fler ur det borgerliga EU-partiet EPP vill sparka ut Viktor Orbán öppnar ett parti längre ut på högerkanten famnen för den ungerske premiärministern och hans parti Fidesz. Svenska SD hör till dem som kan bli partikamrater med Orbán i gruppen ECR – som också kan värva italienska Lega och franska Nationell samling.

Ungerns smutskastningskampanj mot EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker fortsätter att skapa ringar på vattnet i europeisk politik. Den traditionella högern är splittrad i frågan om Orbán. Men det EU-skeptiska, främlingsfientliga lägret ser en chans att locka över honom.
På onsdagen kommer frågan om Fidesz och Orbán upp på ett möte med parlamentariker från EPP, den partigrupp där bland annat svenska M och KD ingår. De svenska partierna hör till dem som kräver att ungrarna sparkas ut. Sammanlagt har tolv medlemspartier, från grekiska Ny Demokrati till irländska Fine Gael, anslutit sig till den linjen.
Frågan avgörs slutligen den 20 mars, och alla väntar nu på att tyska CDU/CSU ska sätta ner foten. Orbán själv säger att han vill vara kvar i EPP.
– Vi är i EPP och vi stannar. Det finns ingen plan B, sa han häromdagen i en intervju för tyska Die Welt.
Många misstänker att det ändå finns en sådan plan, och att den går ut på att ansluta sig till ECR, den grupp där bland andra polska regeringspartiet PIS och svenska Sverigedemokraterna sitter. Här

skulle Fidesz kunna fylla luckan efter brittiska Tories som försvinner i och med Brexit.
I en intervju för Financial Times talar Ryszard Legutko, en av två ordförande i ECR, entusiastiskt om att värva den Orbán.
– Att vara med i EPP var ett sätt för honom att försvara sig mot vänsterns ondsinta attacker, och det fungerade till en viss gräns, säger Legutko.
– Jag tror att när ECR blir starkare så kommer Orbán att överväga medlemskap. Men det är hans beslut.
DN har sökt SD:s partiledning för besked om hur partiet ställer sig till Orbáns medlemskap i ECR, men inte fått svar. Jimmie Åkesson har dock tidigare uttalat sig uppskattande om den ungerske ledaren.
ECR har i dag 73 av EU-parlamentets 751 mandat, men hoppas gå framåt kraftigt i valet i maj. Bland drömvärvningarna finns förutom Fidesz även Lega, Matteo Salvinis högerpopulistiska parti som sitter i Italiens regering. Man för dessutom samtal med Vox, det nya spanska, främlingsfientliga partiet och utesluter inte heller samarbete med franska Nationell Samling, Marine Le Pens parti, och tyska AfD.
Lyckas strategin kan ett starkt nationalistiskt block bli verklighet i Bryssel – som får inflytande över kommissionens sammansättning och den gemensamma politiken i nyckelfrågor som invandring.
Viktor Orbán kan bli en självskriven ledare för ett sådant block.

Ingmar Nevéus "

" Khan vann propagandakriget när tillfångatagen pilot frigavs

DN ONSDAG 6 MARS 2019

Analys. Den farliga upptrappningen mellan Indien och Pakistan ser ut att vara över för den här gången. Pakistans premiärminister Imran Khan vann propagandakriget mellan kärnvapenmakternas ledare när han när han snabbt frigav den tillfångatagne indiske stridspiloten som en ”fredsgest”.

Den senaste veckan har patriotismen svallat i både Indien och Pakistan. Indiens premiärminister Narendra Modi hyllas för att slagit till hårt med flygbombning på pakistansk mark efter terrorattacken för tre veckor sedan som dödade 46 indiska soldater. Så kraftfullt är det länge sedan en indisk premiärminister agerade, enligt hemma-opinionen.
Hindunationalisten Modi har försäkrat ”att nationen är i goda händer” och att alla indier ska känna sig stolta. Modi har sannolikt stärkt sina positioner inför parlamentsvalet i april.
Samtidigt kritiseras premiärministern av oppositionen, som för en gångs skull är enig, för att hålla valmöten och lansera en app när Indien befinner sig i den värsta säkerhetskrisen på mer än ett årtionde.
Det finns också en del frågetecken om hur framgångsrik den indiska militära insatsen var. Indien säger sig ha bombat ett träningsläger för jihadister och dödat hundratals terrorister. Det finns dock inga bevis för att de indiska bomberna träffade målet, tvärt om kan flera internationella bedömare som jämfört satellitbilder inte se någon förödelse.

En bonde på den pakistanska sidan om stilleståndslinjen i Kashmir säger till The Guardian att bomberna lämnade efter sig fyra stora hål i marken och att två dörrar på hans hus blåstes ut av tryckvågen.
Pakistans version av händelsen är att det egna flygvapnet jagade iväg de indiska planen, som släppte sina bomber över ett fält i all hast innan de flög tillbaka över gränsen.
När Pakistan dagen därpå sköt ned ett indiskt stridsplan tog det alla på sängen, inklusive den indiska militären. Det är inte smickrande för Indien att Pakistan lyckas skjuta ned ett stridsflygplan i fullt dagsljus. Det har också väckts frågor kvaliteten på Indiens underrättelseinformation när jihadister kunde slå till mot en indisk militärkonvoj.
När Pakistans premiärminister Imran Khan varnade för ett kärn-vapenkrig efter den indiska flygattacken var det säkert mest för att visa styrka inför hemmapubliken.
Sedan dess har Imran Kahn vädjat om ett mer dämpat tonläge. När han beslutade att frige den tillfångatagna indiska stridspiloten som en fredsgest tog han många poäng i ordkriget mellan Indien och Pakistan.
Imran Khan, som är premiärminister i Pakistan sedan drygt ett halvår, anses ha varit en av de bästa cricketspelarna genom tiderna. Under den senaste veckan har internationella medier använt termer från cricketplanen för att beskriva Khans agerande i slika situationer.
När premiärministern anhängare startade en kampanj i sociala medier för att ge honom Nobels fredspris svarade Imran Khan att det bara är den som lyckas lösa konflikten om Kashmir som bör belönas.
De senaste veckornas dramatik har väckt nya krav – både från Indien och från omvärlden – på Pakistan om att på allvar bekämpa de militanta islamistiska grupper som kan röra sig relativt ostört i landet.
På tisdagen kom uppgifter om att Pakistan har gripit 44 misstänkta efter självmordsattacken mot den indiska militärkonvojen.
Om den militära upptrappningen leder till nya fredssamtal mellan Indien och Pakistan är för tidigt att säga. Förbindelserna mellan länderna har försämrats under ”höken” Modis fem år vid makten.
Både Indien och Pakistan gör anspråk på det delade Kashmir. Konflikten har pågått sedan 1947 när Indien delades i samband med självständigheten från kolonialmakten Storbritannien. Länderna har utkämpat tre fullskaliga krig om området och tiotusentals människor har förlorat livet. Därför är det svårt att se hur något av länderna kan backa från kravet på hela Kashmir.

Mia Holmgren
mia.holmgren@dn.se "

" Kanadensare anklagas för spioneri i Kina – konflikten trappas upp

DN ONSDAG 6 MARS 2019

Kinesiska myndigheter anklagar två kanadensiska medborgare för att tillsammans ha spionerat och stulit statshemligheter i Kina. Anklagelserna kommer bara två dagar efter att Kanada beslutat inleda förhör med den kinesiska telekomjätten Huaweis finanschef som därmed riskerar utlämning till USA.

Spionanklagelserna mot de båda kanadensarna – den före detta diplomaten Michael Kovrig och affärsmannen Michael Spavor – framförs inte formellt, utan på webbsidan till myndigheterna som administrerar legala ärenden i Kina.
Däremot ser det ut som en varning till Kanada vad följderna blir om landet går med på att utlämna Huaweichefen Meng Wanzhou till USA. Meng greps på flygplatsen i Vancouver den 1 december på begäran av amerikanska myndigheter, misstänkt för att bland annat ha brutit mot USA:s tidigare sanktioner mot Iran.
Kort senare greps de två kanadensarna i Kina, vilket ledde till att kritiska röster i väst talade om en situation med gisslan-diplomati. Tidigare kanadensiska diplomater och utländska experter på Kina har sedan dess uttryckt misstankar att Kina lät gripa kanadensarna för att kunna utöva inflytande över utvecklingen av fallet Meng Wanzhou.
Den senaste händelsen riskerar att ytterligare försämra relationen mellan länderna. Den sker när Kina försökt pressa Kanada att försätta Meng Wanzhou på fri fot så att hon inte kan ställas inför rätta i USA.
På den kinesiska webbsidan beskrivs hur utredningen av Michael Kovrig visar att han ”stulit och spionerat för att komma över hemligheter och underrättelser”. Den före detta diplomaten anklagas för att ha rest till Kina på affärsvisum och där använt sina kontakter för att stjäla och komma över känslig information.
På senare tid har Michael Kovrig arbetat som rådgivare till organisationen International Crisis Group och var expert på bland Nordkorea. Han utpekas som huvudman, medan den andre kanadensaren Michael Spavor beskrivs som en av hans medhjälpare.
– De använder beskyllningarna om stulna statshemligheter som en allt-i-allo-anklagelse. De kan besluta att vad som helst är oegentligt. En konversation som var okej i går är en statshemlighet i dag, säger David Mulroney, Kanadas tidigare ambassadör i Kina, till New York Times.
Sedan gripandet har de båda kanadensarna, enligt tidningen, hållits på okänd plats, utan möjlighet att ta emot besök från nära och advokater. Däremot har kanadensiska diplomater tillåtits ett besök i månaden.
Huaweis finanschef Meng Wanzhou släpptes mot borgen och har tillbringat en stor del av tiden med fotboja i sin bostad i Vancouver. I fredags lämnade hon in en stämningsansökan mot kanadensiska myndigheter, där hon påstår att hon i strid med lagen hölls inlåst och förhördes innan hon formellt anhölls.
På onsdag inleds förhören med Meng i en domstol i British Colombia som kan leda till att hon utlämnas till USA.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

" Besjälade träd sågas ned i Rom

DN ONSDAG 6 MARS 2019

Roms höga pinjeträd är en av stadens finaste symboler. Men många är så höga och gamla att de kan innebära en livsfara för promenerande romare och turister. Nu ska de farliga träden sågas ned. Miljöaktivister och trädkramare är upprörda.

En sen kväll i höstas gick jag förbi Colosseum. På nära avstånd från den ovan intilliggande kullen Colle Oppio hördes plötsligt ett skarpt skärande ljud som följdes av ett väldigt brak. Ett 30 meter högt pinjeträd hade fallit ner från kullen, rivit staketet och hamnat mitt på gatan som råkade vara tom.
Klimatförändringarna gör att det i dag blåser mer i Rom. Vinden får fritt lopp, inte minst i mitt eget kvarter som ligger precis intill stadens högsta kulle Esquilinen. Ett kvarter där gatorna är breda och där vinden nått stormstyrka mitt i stan under åtskilliga vinterdagar i år. Stormbyar har rivit ner träd, tegelpannor och vält omkull de kraftiga papperskorgarna i gjuten metall. Sådana dagar gör man klokt i att även titta upp i skyn då och då, samtidigt som man måste ha koll på den intensiva trafiken.
Rom har cirka 330 000 träd. Det är de stora träden som är farligast. Utmed floden Tibern växer enorma plataner som är ett lövträd. De liksom stadens många pinjer är planterade under fascismens epok, vilket betyder att de är mellan 80 och 90 år gamla.
Pinjerna är stadens symbol, där träden verkar kunna suga upp hur mycket avgaser som helst utan att deras djupgröna barrmantel bleknar. Besjälade träd, säger romarna. Så till den grad att kompositören Ottorino Respighi 1924 skrev en symfonisk dikt kallad Roms pinjer. Ett verk som fortfarande uppförs regelbundet.
Idag kämpar miljövännerna för trädens överlevnad. Men efter några tragiska olyckor har Roms borgmästare Virginia Raggi, som tillhör den populistiska Femstjärnerörelsen, beslutat om noggranna kontroller. Träd efter träd har inspekterats. Rötter kontrollerats och stickprov har gjorts för att utesluta röta. Hittills har 2 000 träd sågats ner, säger borgmästaren i en presskommuniké. Och kontrollerna fortsätter. Ytterligare 1 600 träd som kontrollerats skall fällas och forslas bort. Något som kostar kommunen 40 miljoner kronor.
Med sorg tänker man på vad som kommer att hända om stadens antika lämningar inte längre kantas av dessa träd. Kullen Palatinen är otänkbar utan sina pinjer liksom den jättelika parken Villa Borghese. Samtidigt planteras nya träd. Problemet är ju att det kommer att ta ett helt liv innan dessa träd skänker romarna samma grönska och breda skugga.

Peter Loewe
loewepeter@gmail.com "

" Trumps exadvokat frågas ut på nytt

DN ONSDAG 6 MARS 2019

USA. President Donald Trumps aktiviteter i Ryssland står i fokus när hans tidigare advokat Michael Cohen återvänder till kongressen. Detta efter att Cohen vid förra veckans utfrågning hävdat att presidenten är en bedragare som beordrat honom att begå brott och ljuga. Fokus ligger nu främst på rysk påverkan på valrörelsen 2016 och kopplingar mellan Moskva och Donald Trumps medarbetare, enligt amerikanska medier. Underrättelseutskottet håller på med en egen sådan granskning, parallellt med den så kallade Rysslandsutredning som leds av den särskilde utredaren Robert Mueller.

Onsdagens utfrågning sker en vecka efter det mycket uppmärksammade, direktsända förhöret med Cohen inför representanthusets utredningsutskott. Vid det anklagade Cohen presidenten för att vara rasist och hävdade att Trump personligen kände till att Wikileaks skulle publicera stora mängder mejl som stulits från Demokratiska partiet – något som bland andra den tidigare Trumpmedarbetaren Roger Stone förnekat.
USA:s president har inte varit sen att slå tillbaka.
”Nytt lågvattenmärke i amerikansk politik”, skriver presidenten om Demokraternas beslut att genomföra utfrågningen när han var i Vietnam.

TT "

" USA slopar tullfrihet för Indien och Turkiet

DN ONSDAG 6 MARS 2019

USA tänker slopa de handelprivilegier som Indien och Turkiet har haft inom handelsprogrammet Generalized system of preferences, GSP.

Indien har tullfritt fått exportera varor till USA till ett värde av motsvarande 52 miljarder kronor om året. ”Indien har inte övertygat oss om att landet kommer att ge USA rättvis och skälig tillgång till den indiska marknaden”, motiverar Donald Trump sitt beslut i ett brev. Turkiet fråntas sin status eftersom landet anses vara ”tillräckligt ekonomiskt utvecklat”, enligt handelsmyndigheten USTR. 2017 stod programmet för 17,7 procent av all turkisk export till USA, till ett värde av 15 miljarder kronor.
120 utvecklingsländer deltar i GSP.

TT-AFP-Reuters "

" Horace Engdahl får inte delta när två pristagare tas fram

DN ONSDAG 6 MARS 2019

Två Nobelpris i litteratur 2019 och utökad makt till Nobelkommittén. Det var beskedet efter Nobelstiftelsens avgörande möte på tisdagen. Men Akademiledamoten Horace Engdahl hålls framöver utanför arbetet med att föreslå pristagarna.

Styrelsemötet med Nobelstiftelsen hade pågått i nästan två timmar när Svenska Akademiens ständige sekreterare Anders Olsson gick ut på gatan i centrala Stockholm.
– Mötet har varit bra. Vi kommer att ha Nobelpriset, i alla fall, sa - Anders Olsson, och fortsatte:
– Det blir två Nobelpris, som vi hade hoppats på, det blir det reserverade priset också.
Nästan tio månader efter det historiska beskedet att litteraturpriset ställdes in, som en direkt följd av Akademiens djupa kris, fick institutionen beskedet man ville ha: I oktober ska två pristagare tillkännages.
När Nobelstiftelsen senare under dagen bekräftade beskedet framfördes att de åtgärder som Svenska Akademien vidtagit och avser att vidta ”skapar goda möjligheter att återupprätta Akademiens förtroende”.
Nobelstiftelsen lyfte särskilt fram den nya Nobelkommitté som inrättats där fem externa ledamöter i dag ingår. Anders Olsson bekräftade att man ger den nya Nobelkommittén större makt.
– Den kommittén kommer att ha mer makt än tidigare. Vi kommer att anknyta bakåt till den traditionella formen där kommittén helt enkelt föreslår en pristagare till den övriga Akademien.
Den ständige sekreteraren tvekade dock på frågan om stiftelsen varit enig.
– Ja … eller eniga; det har varit olika meningar, men det är väldigt bra att vi har kommit till ett resultat efter den här långa tiden. Nu kan vi arbeta i lugn och ro för priset, sa Anders Olsson.
En av frågorna som har stötts under förhandlingarna handlade om vilka personer som ska vara direkt involverade i prisarbetet. På tisdagen kom beskedet att inga ledamöter som varit förknippade med det gångna årets händelser längre ska ingå i Nobelkommittén.
Personen i centrum för denna fråga har varit ledamoten Horace Engdahl, som så sent som i höstas presenterades som en del av den nyutformade kommittén. Nu lämnar han uppdraget.
– Anders Olsson har sagt att han själv har fått besked av Horace Engdahl att han är beredd att träda tillbaka om det skulle gagna Nobelprisarbetet, och det anser vi i Nobelstiftelsen att det skulle göra, säger Nobelstiftelsens vd, Lars Heikensten, till DN.
Är det Horace Engdahls offentliga uttalanden och kritiken mot honom som ligger bakom hans utträde ur Nobelkommittén?
– Jag vill inte gå in på det, utan jag bara konstaterar att jag tror det är bra för Akademien om de personer som har varit mest involverade i de här problemen vi har haft inte är inblandade i Nobelprisarbetet. Jag tror det är bra både för Akademien och för Nobelprisets trovärdighet, säger Lars Heikensten.
Enligt ett pressmeddelande från Svenska Akademien lämnar Horace Engdahl Nobelkommittén ”på eget initiativ” för ”att inte äventyra litteraturprisets framtid genom att försvåra samarbetet mellan Svenska Akademien och Nobelstiftelsen”.

Horace Engdahl själv vill inte kommentera sitt utträde ytterligare: ”Det får räcka med de ord som jag dikterade för Svenska Akademiens pressmeddelande. Jag betraktar formuleringen som tillräckligt innehållsrik”, skriver han till DN i ett mejl.
Det var i början av maj förra året som Svenska Akademien meddelade att 2018 års litteraturpris ställdes in. Man förklarade att beslutet togs mot bakgrund av en ”numerärt försvagad Akademi och av ett minskat förtroende för Akademien i omvärlden”. Målet var i stället att följande år parallellt presentera två pristagare.
Beslutet att ställa in priset hade, som DN senare kunde berätta, tagits efter påtryckningar från Nobelstiftelsen, den paraplyorganisation som ansvarar för Nobelpriserna. Lars Heikensten har vid flera tillfällen tidigare sagt att det inte var säkert att priset kunde delas ut under 2019, och stiftelsen har också synat juridiska vägar för att hantera situationen om Akademien inte skulle lyckas återvinna sitt förtroende.
Nu har Nobelstiftelsen vänt i frågan.
– Jag tycker sammantaget att det under hösten gått åt rätt håll. Det är ett antal steg som har tagits, och vi känner oss trygga med att det här är rätt beslut, säger Lars Heikensten.
I Akademien diskuteras också möjligheten att införa tidsbegränsade ledamotskap. Varför anser ni i Nobelstiftelsen att det skulle vara bra?
– En Nobelprisutdelande institution mår bra av att ha omsättning på folk. Naturligtvis inte för mycket, men ändå en rimlig omsättning. För Akademien har det kanske varit ett större problem än för de andra institutionerna. Vi tror att det här kan bidra till att Nobelpriset blir bättre framöver.
Du har tidigare sagt att flera ledamöter i Akademien bör överväga att lämna institutionen. Hur ser du på det i dag?
– Jag har egentligen inga synpunkter på det. Jag tycker att vi har nått så pass långt att det går att gå vidare, säger Lars Heikensten.
Är det här slutet på krisen?
– Det hoppas jag verkligen.
Hugo Lindkvist hugo.lindkvist@dn.se "

" Björn Wiman: Nobelstiftelsen har bokstavligen brottat ner den anrika institutionen i brygga

DN ONSDAG 6 MARS 2019

Det var inte Kulturprofilen som solkade Nobelpriset, utan Akademiens oförmåga att korrekt och taktfullt hantera hans påstådda brott när de offentliggjordes. Vem skulle vilja ta emot årets Nobelpris i litteratur från en reducerad, sargad och djupt vanryktad grupp?”

Så skrev den inflytelserike litteraturkritikern James Wood i DN i april förra året. Det var bara ett exempel. Den negativa publiciteten kring Svenska Akademien överträffade redan på ett tidigt stadium den kring Macchiariniskandalen på Karolinska institutet.
Jag skulle tro att många i Sverige underskattar hur skadat Svenska Akademiens anseende alltjämt är utomlands – och därmed även Nobelprisets. Det senaste året har Svenska Akademien tagit en rad steg i rätt riktning, men nya stadgar, en knippe nya ledamöter och en ny extern Nobelpriskommitté är ingenting som har imponerat i någon större utsträckning utanför Sveriges gränser. Internationellt befinner sig förtroendet för Svenska Akademien och dess litteraturpris på en ytterst låg nivå.
För bokbranschen och den läsande allmänheten är det givetvis ett glädjebesked att både 2018 och 2019 års Nobelpris kommer att delas ut i höst. Frågan är om det blir ett glädjebesked även för de tilltänkta pristagarna. Framför allt 2018 års Nobelpris i litteratur kommer att gå till historien som ”Kulturprofilenpriset” – till nesa för både Svenska

Akademien, Nobelstiftelsen och inte minst för den författare som tilldelas det.
I samband med beslutet står också en annan sak klar. Svenska Akademien fick sitt pris men förlorade sin själ – eller åtminstone sin självständighet. För att få sin vilja igenom har Nobelstiftelsen bokstavligen brottat ner den anrika institutionen i brygga. Därtill var den tvungen, eftersom stiftelsen har bekymmer även med de skrotade planerna på den omstridda nya byggnaden på Blasieholmen. Nobelstiftelsen hade inte råd att förlora både sitt fina hus och sitt fina pris samtidigt.
För den tidigare så stolta Svenska Akademien blev det slutliga offret att Horace Engdahl – den enskilda ledamot som under det senaste året gjort institutionen störst skada – under förnedrande former får lämna arbetet i Nobelkommittén och därmed i praktiken kopplas loss från det pris som ger hela institutionen dess glans. För den som har följt Horace Engdahls tidigare uttalanden kring Akademiens okränkbara självständighet är det otänkbart att han, som han nu hävdar, ”på eget initiativ” skulle ha stigit åt sidan. Svenska Akademien är i dag i praktiken en lydstat åt Nobelstiftelsen.
I samband med tillkännagivandet av de två Nobelpriserna i höst kommer det dock att finnas gott om tillfällen att påminna om vad denna historia hela tiden har handlat om: Matilda Gustavssons avslöjande i DN om Svenska Akademiens oförmåga att hantera allvarliga anklagelser om sexuella trakasserier och övergrepp från kulturprofilen Jean-Claude Arnault. De ledde fram till en fällande dom för våldtäkt och till ett irreparabelt ärr i både Svenska Akademiens och Nobelprisets historia. Det hade varit stilfullt att låta det synas som ett tomrum i historieböckerna – om inte annat av respekt gentemot de drabbade kvinnorna.
Björn Wiman
bjorn.wiman@dn.se "

" Ett fritt fall

DN ONSDAG 6 MARS 2019

Europas liberaler har glömt bort vad det var som gjorde att de segrade över både kommunism och nazism. Jasenko Selimovic utfärdar en varning för liberal självtillräcklighet i populismens tidevarv.

7 februari, 2019. Demonstranter från den franska proteströrelsen de gula västarna demolerar Paris butiker och vandaliserar Triumfbågen. Den italienske vice premiärministern, Luigi Di Maio, från populistiska Femstjärnerörelsen, strör ytterligare salt i de franska såren och tar emot de gula västarnas ledare. Efteråt twittrar han om ett ”vackert möte” som utlovar ”förändringens vind”. Som om det inte räckte kräver den italienske vice premiärministern den franske presidentens Macrons avgång. Dagarna innan har Frankrike återkallat sin ambassadör i Rom.
11 februari, 2019. Europaparlamentets talman, en italienare, håller ett valtal under en kontroversiell minnesceremoni i Basovizza, nära den slovenska gränsen. Talmannen, från Berlusconis ”Forza Italia”, avslutar sitt tal med en hyllning till ”italienska Istrien och italienska Dalmatien”, två regioner som ligger i Kroatien och som tidigare varit av intresse för Mussolini. EU:s högste folkvalde representant gör alltså irredentiska anspråk på ett annat lands territorium.
20 februari, 2019. Efter flera maratondebatter i det brittiska underhuset hävdar premiärminister Theresa May att ett nytt, bättre avtal om landets utträde ur EU är inom räckhåll. Övriga EU-länders ledare konstaterar åter uppgivet att det avtal som förhandlats fram är det som gäller. Ett utträde utan avtal – hård Brexit – som förvandlar Storbritannien och EU till laglösa grannar, rycker allt närmare. På

Nordirland har redan två attentat genomförts i protest mot att gränsen mot Irland kan komma att stängas.
Detta är tre ögonblick från februari – Europavalåret 2019.
Hur hamnade vi här? Är detta Europa resultatet av de drömmar vi drömde när Berlinmuren föll? Hur urartade världen som såg så klok ut 1989 i denna främlingsfientlighet och dessa våldsamma protester? Hur kunde våra torg, nyss fulla av demonstranter som krävde Baltikums frihet och Honeckers avgång, i stället fyllas av nationalister, populister och identitetspolitiker som tävlar om diskrimineringsprivilegiet?
Hur kan människor som stod på barrikaderna för EU och den liberala ordningen, personer som Joschka Fischer och Javier Solana, utan att protestera stå ut med att höra EU:s enfant terrible Viktor Orban fastslå att ”eran av liberala demokratier är över”? Hur kom vi dit att en tredjedel av det europeiska parlamentet efter valet kan komma att befolkas av samma människor som befolkade nyhetsflödet under februari?
Svaren på frågorna är komplicerade, men kan kokas ner till följande: att liberaler antingen glömde bort eller inte förstod vad det var som gjorde att de vann den där natten den nionde november 1989.
I och med bilderna av gaskamrarna förlorade nazismen och fascismen sin dragningskraft – ingen anständig människa kunde längre lyssna på dessa ideologiers lockrop. Kommunismen insjuknade i åderförkalkning. Av den levde bara den förtvinade svansen vidare på några universitet.
Men liberaler som haft turen att vinna denna avgörande ideologiska kamp tycktes efter 1989 tro att liberalismen är någon sorts uråldrig kraft, en naturlag. Historien hade tagit slut, konflikterna upphört och nu skulle hela den förnuftiga världen bli liberal. Icke-liberalerna skulle isoleras och förkastas, de spred ju irrläror och förtryck.
Därför en erinran: liberalismen vann inte på grund av att den är en naturlag. Inte heller för att vi liberaler är klokare, mer humana och upplysta än andra. Liberalismen vann därför att den hade förmågan att överbygga avståndet mellan ideologi och verklighet på ett bättre sätt än andra ideologier – den var helt enkelt stryktåligare i mötet med verkligheten. Socialister föll om och om igen ned i gapet mellan socialismens krav på materiell jämlikhet och en motvilja att själva underordna sig det kravet. Rasister avslöjades, trots sina försäkringar om alla kulturers lika värde, hela tiden av Janne Josefssons dolda kameror.
Liberalismen var däremot inte renlärig som kommunismen, inte rigid eller föraktfull som fascismen. Den kunde omfamna motstridiga synpunkter. Krävde lika rättigheter men kunde samtidigt tolerera materiella olikheter. Uppmuntrade medborgare att organisera sig kollektivt samtidigt som den försvarade individualismen. Den underströk vikten av ett samhälleligt kitt samtidigt som den försvarade pluralism av olika kulturer och uppfattningar. Liberalismen var mer komplex, mindre politiskt korrekt, och mindre sträng än andra ideologier. Därför var heller inte gapet mellan liberal ideologi och verkligheten lika stort.
Men något hände efter murens fall. Liberaler uppfattade 1989 som en seger för en lära mer sann än andra. Det uppmuntrade till ett förfinande av ideologin, till renlärighet. Lösningen på samfälliga problem skulle inte längre bestå i att konfrontera verkligheten utan genom att hålla fast vid den rätta sortens liberalism.
”Det är den sanna liberalismen” blev därför den viktigaste mening i en liberal partiledares tal och antogs bevisa för partimedlemmar att ledaren hörde till den rätta sorten. Ledarskribenter skrev spaltmeter om hur liberaler bör tänka och agera och förkastade därmed indirekt alla, som inte tänkte på detta sätt, som icke-liberaler. Folk som nyss hade skrattat åt kommunismens politiska korrekthet började med samma rigiditet avfärda varje avvikare från den trånga trossatsen som kättare, överlöpare.

Nu för tiden måste varje liberal ledare omfamna alla dogmerna och upprepa dem offentligt, nästan som en besvärjelse. Frågan är då varifrån förnyelsen ska komma? Hur kan man bredda de liberala partierna och få dem att växa till 10–15 procent, om nu allt färre människor kan betraktas som liberaler?

När gapet mellan ideologi och verklighet började få konkreta uttryck i fenomen som Trump, Orban, Salvini, Åkesson, gula västar, Podemos, Syriza försökte inte liberaler minska avståndet eller tala till de människorna som inte länge rymdes i den liberala mallen. I stället utfärdade de en varning mot verkligheten, avskärmade sig, gömde sig bakom föraktet mot det okunniga folket.

Det är där vi är nu. Europavalen den 23–26 maj blir en kraftmätning mellan nationalister och populister mot oss, ”det liberala etablissemanget”. Dessa krafter kommer att utmana och förlöjliga. Hävda att EU är en byråkratisk Leviathan som slukar den nationella suveräniteten och leds av eliter avskärmade från verkligheten.

Men det är kvaliteten i vårt svar som avgör om de vinner och om jag skulle få ge ett råd vore det följande: svara inte instinktivt. Jag förstår att varje cell av era kroppar vill skrika: ”EU är inte så som ni framställer det. Det är tack vare EU som vi har säkrat fred på denna kontinent.” Jag har själv vissa erfarenheter som gör att jag vet något om den specifika vikten av fred och krig. Ändå. Gör inte det. Rättare sagt: gör inte bara det.

För alla reformer har naturligtvis en baksida. Den gemensamma valutan accentuerade de ekonomiska klyftorna i Europa. Löntagare i vissa länder fick se sina inkomster, sin status och värdighet devalveras. Hela branscher och regioner har slagits ut när varor på den globaliserade marknaden kan köpas för mindre än vad portot för att få dem hemskickade kostar. Den kortsiktiga migrations- och integrationspolitiken har lett till främlingsfientlighet i breda grupper. Den har också lett till tusentals drunknade i Medelhavets vågor och gett upphov till en dold underklass av papperslösa migranter.

Visst har globalisering skapat välstånd för många, men också lett till de kippande andetagen från en döende vit arbetarklass och utklassning av från början överskuldsatta ungdomar. Den har nästan gjort det underliggande samfälliga kittet bankrutt, raserat tillhörighetskänslan och fått människor att försvara föroreningar och klimatförändringar.

Missförstå inte. Jag är för euron. Jag ser stora fördelar med en gemensam valuta, är för globaliseringen och ser dess möjlighet att driva fram en global miljöpolitik. Jag är för migration och flyktingars rätt till anständiga liv.

Däremot är jag emot den arroganta dumdryghet som präglat de senaste decennierna. För det är väl självklart att många människor i gamla förfallna och inte längre lönsamma industrier helt enkelt har missgynnats av globaliseringen? Varför skulle de annars rösta på Trump, Orban, Le Pen, Podemos eller protestera i gula västar? Och självklart kan inte Sverige och ytterligare några få EU-länder ta emot alla flyktingar som kommer till Europa. Det är också alldeles uppenbart att euron saknade det underliggande regelverk som borde funnits på plats redan från början.

Men när Sverigedemokraterna här, Ukip i Storbritannien, Ungerns Fidesz och vänsterextrema Podemos i Spanien eller Syriza i Grekland framhöll globaliseringens baksidor för sina egna dunkla politiska syftens skull reagerade vi inte med att erkänna problemet och presentera lösningen. I stället klistrade vi etiketter på dem. Därmed förlorade vi en hel del legitimitet, började uppfattas som avskärmade eliter som ropar: ”har folket inget bröd, får de äta kakor”. Och eftersom alla dessa problematiska baksidor fortfarande inte åtgärdats – eller ens diskuterats – förblir vi kvar på samma fläck.

Därför: sluta blunda. Erkänn misstagen. Och framför allt, presentera en plan för hur det kan åtgärdas. En plan för förnyelse. Åtgärder för att

komma tillbaka. Det är dags att bli samtalsföra, även utanför den krympande skaran av rättrogna. Att vara liberala, pragmatiska, toleranta, erbjuda lösningar på problem som bekymrar människor och skapar tilltro till en bättre framtid.
Minska avståndet mellan ideologi och verklighet. Gör åter liberalismen till den breda kyrka som befinner sig i verkligheten, tolererar kontradiktioner och människor som de är och bryr sig om dem. Kom ihåg: det var därför vi vann 1989.
Min mormor, som tillbringade sin ålderdom nära en av de dalmatiska städerna som Europaparlamentets talman nyligen gjorde anspråk på, brukade varna oss barn för att inte göra läxor. Hon tyckte nästan att alla olyckor kommer från oviljan att göra sina läxor i tid. Jag tyckte att mormors oro var ogrundad, det var sommar, lek, det fanns tid. Men efter denna februari är jag beredd att ändra åsikt.

Jasenko Selimovic "

" HD skjuter på beslut om jäv kring Kulturprofilen

DN ONSDAG 6 MARS 2019

Det är inte uteslutet att kulturprofilen Jean-Claude Arnaults anklagelse om jäv kan få effekt.

Högsta domstolen meddelar nu att man avvaktar med sitt beslut kring om mannen, som överklagat våldtäktsdomen, ska beviljas prövning. Domstolen ska nämligen först pröva ett annat ärende där omständigheterna bär vissa likheter med Kulturprofilens mål. I ett pressmeddelande skriver HD att man inväntar beslut i detta ärende innan man avgör om Arnault ska beviljas prövning.
Bakgrunden till den aktuella situationen är att Arnault gjort gällande att det förekommit ”grovt rättegångsfel” i Svea hovrätt och att rätten ”varit jävig” i situationen när man dömde honom till två och ett halvt års fängelse för två våldtäkter.
Anledningen är, enligt försvaret, att man efter avslutad förhandling i hovrätten (men innan dom meddelades) inkom med ny bevisning. Enligt Arnault skulle rätten anses jävig om man i det läget i sina överläggningar ”kommit längre än sannolika skäl”.
Jean-Claude Arnault dömdes i Svea hovrätt till två och ett halvt års fängelse för två våldtäkter. Beslut från HD väntas under april.

Hugo Lindkvist "

" Ledare: Kommunismens spöken kväver all frihet

DN TORSDAG 7 MARS 2019

Nationella folkkongressen är varken en kongress eller till för folket. Inte heller handlar det om Kinas lagstiftande församling, som författningen påstår, utan om ett låtsasparlament. Uppgiften för de 3 000 delegater som denna vecka samlats i Peking är att applådera ledarnas långa tal och dunka igenom de beslut det härskande Kommunistpartiet redan har fattat.

Självklart blir det ingen debatt om det hårdnande förtrycket och den allestädes närvarande övervakningsstaten. Inte ett ljud kommer att höras om Gui Minhai, den svenske bokförläggaren som kidnappades i Thailand för tre år sedan och hålls inspärrad i Kina utan rättegång.
President Xi Jinping, ordförande för allt, sitter säkert. På förra årets event skrotade han tidsgränsen för sitt eget mandat. Helt lugn är han ändå inte. I februari höll han ett tal inför partibyråkratin där han varnade för att stora faror tornar upp sig på olika fronter.
På folkkongressen skruvades tillväxtmålet ned till 6–6,5 procent. Det är visserligen en aktningsvärd siffra, om man trotsar förnuftet och tror på friserad kinesisk statistik. Men ekonomin har problem.
Skuldbergen växer på grund av de infrastrukturinvesteringar som fortfarande används som motor, eftersom ombalanseringen till konsumtion och tjänster går trögt. Statliga jättar kväver de privata företagen. Utländska investerare slåss mot förbud och teknikstölder.
Donald Trumps handelskrig har stört ritningarna, liksom att världen i övrigt blivit alltmer skeptisk till Kinas affärsmetoder.
Kommunistpartiet är besatt av risken för att en dämpad ekonomi utlöser social oro. Därför måste tumskruvarna på befolkningen dras åt.
Polisstaten är redan monstruös. Skådeprocesser, tortyr och försvunna dissidenter är bara en del. En miljon muslimska uigurer i Xinjiang har satts i indoktrineringsläger. Med tidens moderna elektroniska hjälpmedel flätas en tvångströja åt kineserna. Medborgarna bevakas via sina mobiltelefoner, dna-register och 400 miljoner övervakningskameror. Censuren är överallt. Xi Jinping hoppas att artificiell intelligens ska fullborda hans totalitära drömmar.
Tentaklerna skickas ut över världen. De ”affärsmän” i Stockholm som skulle övertyga Gui Minhais dotter, Angela Gui, om att sluta tala illa om Kina har med all säkerhet Peking som arbetsgivare. Vilket bistånd de fick av svenska diplomater är fortfarande en ouppklarad historia.
DN berättade i veckan (5/3) om ”enhetsfronten”, den kinesiska myndighet med tiotusentals anställda som försöker påverka både västerlänningar och exilkineser om att ställa upp för Kommunistpartiets goda sak. Den som inte samarbetar frivilligt kan mötas av mutor, trakasserier och hot.
Gui Minhai är svensk medborgare och, som dottern påpekar, endast svensk medborgare. Regimen i Kina betraktar honom ändå som sin ägodel, som kan behandlas hur som helst.
Michael Kovrig och Michael Spavor är däremot kanadensare. De fängslades i Kina i december som vedergällning för att den kinesiska telekomjätten Huaweis finansdirektör begärts utlämnad av USA och därför gripits i Vancouver. Nu anklagas Kovrig och Spavor för ”spioneri” och ”stöld av statshemligheter”, men är i praktiken Pekings gisslan.
Kina vill bli behandlat med högaktning i världen, som en blomstrande ekonomi och fredlig stormakt. Men en aggressiv kommunistregim utan minsta respekt för mänskliga fri- och rättigheter förtjänar avsky.
Stalin lärde Mao allt han kunde. Xi Jinping är deras arvtagare.
DN 7/3 2019 "

" Barn döms i summariska rättegångar

DN TORSDAG 7 MARS 2019

På onsdagen kom Human Rights Watch med en rapport om övergrepp som begåtts mot hundratals barn till IS-jihadister som tagits till fånga inne i krigsområdena.

Irakiska och kurdiska myndigheter ska i tvivelaktiga och orättvisa rättegångar ha dömt hundratals barn för delaktighet i IS-terror. Rättegångarna har varit summariska och barnen ska ha torterats för att erkänna brott, skriver människorättsorganisationen.
– Barn som anklagas för samröre med IS fängslas, torteras ofta och åtalas, oavsett grad av delaktighet i terrorgruppen. Det här svepande och straffande tillvägagångssättet är inte rättvisa, och det kommer att få livslånga negativa konsekvenser för många av barnen, säger Jo Becker, barnrättsadvokat på HRW.
Även barn som gripits och släppts får stora problem eftersom de blir märkta som IS-terrorister. I slutet av förra året fanns omkring 1 500 barn som gripits av myndigheterna för samröre med IS, enligt HRW.

Juan Flores
juan.flores@dn.se "

" Köttskandalen lamslår lukrativ industri i Polen

DN TORSDAG 7 MARS 2019

Skarszewy. Skandalen med sjuka kor på ett polskt slakteri fick människor i hela Europa att sätta sina hamburgare i halsen. Den drabbar också en mångmiljardindustri i Polen, där bönder över hela landet nu plötsligt står på ruinens brant.

Ett par tre mil från Östersjökusten och storstaden Gdansk driver bonden Marian Cieslinski sin gård i tredje generationen. Själv började han 1980 med tio hektar, som i dag har vuxit till 150 hektar. 28-årige sonen Adam är beredd att ta över. I många år har den stora familjen levt relativt väl på sina köttkor.
Men inte längre. När tv-programmet Superwizjer i slutet av januari avslöjade svåra missförhållanden på ett polskt slakteri vände marknaden över en natt.
– När tv-reportaget sändes hade jag tio tjurar som var färdiga för försäljning, men köparen kom inte och slutade svara i telefon, berättar Marian Cieslinski.
– När han till sist svarade sa han att han inte kunde köpa mina djur för att han själv inte kunde sälja det kött han hade. Kanske först när det har lugnat ner sig.
Från finrummet på gården, prytt med pokaler till prisbelönta kor, går vi ut till ladugården ett stenkast bort. De tio slaktfärdiga tjurarna står kvar och bökar i sina fållor.
Alla familjens cirka 200 nötkreatur är av den franska köttrasen limousin, och längst in i ladugården huserar en 1 300 kilo tung importerad avelstjur kallad ”Fransosen”.
Marian Cieslinski pekar på att de sjuka kor som slaktades i tv-programmet var uttjänta mjölkkor av en helt annan ras.
– Programmet borde aldrig ha sänts, säger han och får nästan gråten i halsen.
– Själv orkade jag inte titta, jag stängde av teven. När jag såg början av programmet, hur de här människorna, riktiga brottslingar … hur de behandlar djur. Det skar i hjärtat.
Det lokala slakteriet här i småstaden Skarszewy är strikt seriöst, försäkrar Marian Cieslinski.
– På 20 år har jag bara haft ett enda sjukt kreatur. Då skickade vi efter en veterinär från slakteriet som inspekterade kon här på plats. Sedan avgjorde han om köttet var tjänligt eller inte.
De förhållanden bonden beskriver liknar inte alls slakteriet i centrala Polen som hängdes ut i kanalen TVN:s reportage. I Warszawa träffar vi den undersökande reportern Patryk Szczepaniak, en av journalisterna bakom reportaget.
– Det var det tuffaste jobb jag har haft, säger Patryk Szczepaniak som lät sig anställas på slakteriet efter att redaktionen hade fått in ett tips. Han bytte frisyr, klädstil och till och med dialekt för att bli mer trovärdig som slakteriarbetare.
– Det värsta var nog lukten, jag var nära att spy flera gånger. Jag tvingades också äta kött från slakteriet på rasterna, annars hade det verkat misstänkt inför arbetskamraterna.
De kanske mest uppmärksammade bilderna visar hur uppenbart sjuka kor släpas in uppbundna i fötter, horn eller andra kroppsdelar. Rent djurplågeri alltså.
I andra klipp visas kött från redan slaktade kreatur i olika stadier av förruttnelse, med gröna, svarta eller röda fläckar. Det handlar bland annat om tumörer och liggsår.

En av Patryk Szczepaniaks arbetsuppgifter var att skära bort dessa tecken på vanvård och sjukdom. På hans smygtagna tv-klipp hörs en arbetsledare beordra honom att se till att det ”ser snyggt ut”.
En annan uppgift var att stämpla veterinärintyg som garanterade att köttet var friskt. Detta ombads alltså en ung arbetare med tre dagars erfarenhet att göra.
Fanns det några veterinärer på plats?
– Nej, inga alls. Under nattskiften såg jag aldrig veterinären, han var aldrig där. Han kom på morgnarna för att kolla huvudena på de kor som hade slaktats.
– Han fyllde i blanketter om att de var friska, men tittade aldrig på kadavren som var i kylrummet.
Polackerna äter inte särskilt mycket nötkött. De allra flesta klassiska polska maträtterna bygger i stället på fläsk – till exempel de rökta korvarna kielbasa, fläskläggen golonka eller fyllningen i pierogi, de allestädes närvarande polska pastaknytena.
Ändå är nötkött en mångmiljardindustri här, och hela 80 procent går på export. 2017 var Polen världens sjunde största exportör av nötkött till ett värde av drygt 11 miljarder kronor, enligt FN-sajten UN Comtrade.
Nu hotas hela denna landsomfattande industri. Inom Polen har köttpriset sjunkit med cirka 20 procent. Myndigheter och uppköpare från Litauen och Slovakien till Sverige och Frankrike har slagit larm och försökt stoppa allt polskt nötkött för att lugna oroliga konsumenter.
I Stockholm visade sig 26 skolor ha serverat det okontrollerade köttet till elever.
Den polska regeringens krishantering har inte hjälpt. När TVN:s reportage sändes valde jordbruksministern Jan Krzystof Ardanowski först att ifrågasätta vad journalisterna bakom programmet hade för motiv. Och inte förrän två veckor efter polisanmälan anmäldes det inträffade till EU.
Att Polens chefsveterinär Pawel Niemczuk deklarerade att det utpekade sjuka köttet nu var testat och visat sig ”säkert för mänsklig hälsa” räckte inte till för att få bort smaken av äckel i europeiska konsumenters munnar.
Så småningom släpptes EU-inspektörer in, men det var troligen för sent för att återupprätta förtroendet för det polska nötköttet.
Det tv-programmet visade var inte att köttet nödvändigtvis var farligt att äta, utan att det kunde vara det eftersom det var okontrollerat.
Den brittiske veterinären Paul Roger varnar för att behandlingen i sig kan leda till sjukdomar och smittor som i sin tur kan drabba människor.
– Utan tillräcklig översyn kan en mängd sjukdomar som salmonella, e-coli och mul- och klövsjuka spridas. Hela poängen med att ha certifierat kött är att identifiera dessa risker och stoppa dem från spridning, säger han till The Guardian.
Regeringen och företrädare för den polska köttbranschen har påpekat att det rör sig om ett enda slakteri, om ett rötägg som förstör för alla andra seriösa aktörer. Det aktuella slakteriet har stängts och brottsutredning pågår mot ägaren och andra ansvariga.
De nämner inte lika ofta två andra aktuella fall med oseriös slakt – ett där en slakteriägare utanför Lodz i centrala Polen dömdes till fängelse i december, och ett annat i östra Polen där utredning pågår.
Journalisten Patryk Szczepaniak menar att det handlar om toppen på ett isberg.
– Vi hittade ju också hundratals annonser på nätet där folk erbjöd sig att köpa sjuka kor för en billig penning. Bara under en dag i november hittade vi nästan 600 sådana annonser. Men nu har de flesta raderats.
Han menar att många bönder inte har råd att betala för nödslakt av sjuka djur. Då ser de mellan fingrarna och säljer dem – fast de vet att de inte duger som kött.
I ladugården bökar de osålda tjurarna vidare, lyckligt ovetande om undersökande tv-program och världsmarknadspriser på nötkött.

Marian Cieslinski funderar på hur han ska få ekonomin att gå ihop.
– Jag har sex barn och flera barnbarn, inte vet jag hur vi ska kunna försörja alla.
Ett alternativ är att gå över till mjölkproduktion, men det kräver dyrbara investeringar. Sonen Adam funderar på om man ändå inte ska satsa på export av levande djur – gården skeppar redan en del tjurar till Turkiet och Arabvärlden, på lastbilar via Kroatien.
Och en del kan gå att sälja lokalt. I somras ställde man upp en food truck i småstaden Skarszewy där kunderna var beredda att betala tredubbelt för gårdens ekologiska kött jämfört med kebabhaken och hamburgerkedjorna i Gdansk.
Bara man nämner det uppmärksammade tv-reportaget blir Marian Cieslinski upprörd.
– Det är så orättvist. Vi har inte gjort något fel och ändå tar de levebrödet ifrån oss. Det är som ett gammalt polskt ordspråk: ”Smeden var den skyldige, men zigenaren hängdes.”

Ingmar Nevéus"

"Fakta. Så blev det obesiktigade köttet skolmat
I början av januari svartslaktades ett stort antal sjuka djur på ett polskt slakteri. När köttvarningen gick ut den 31 januari i hela EU var det för sent. Tusentals Stockholmselever hade redan ätit kallops och Bœuf bourguignon lagad på köttet.
Den 10–14 januari slaktades ett antal kor i smyg utan veterinärkontroll vid det polska slakteriet.
Den 14 januari styckades köttet.
Den 18 januari skickades 297 kilo av köttet till tre importörer i Stockholm.
Den 24 och 29 januari serverades maten till elever på 26 skolor, efter att 87 kilo av köttet som strimlats i ett större parti hamnat hos skolköksföretaget Kleins Kitchen.
100 fall av misstänkta livsmedelsbedrägerier upptäcks i Sverige varje år, enligt Louise Nyholm, statsinspektör på Livsmedelsverket. "

" Försvunnen nyckelperson i Teliahärvan vid liv

DN TORSDAG 7 MARS 2019

Moskva. Fram till år 2013 hade hon allt – pengar, inflytande, hundratusentals följare på Twitter. Nu har hon suttit inlåst i sex år och många har trott att hon är död.Igår kom de första trovärdiga uppgifterna på att Gulnara Karimova lever, diktatorsdottern som är nyckelperson i muthärvan kring Telias affärer i Uzbekistan.

Det finns fortfarande inga nytagna bilder på henne. Inga uppdateringar på Twitter eller Instagram.
Men av allt att döma lever hon – Gulnara Karimova, äldsta dotter till den avlidna uzbekiska diktatorn Islam Karimov.
I går rapporterade hennes dotter Iman Karimova på Instagram att hennes mamma hade förts iväg av polis- och åklagarmyndigheter.
Gulnara Karimova dömdes till tio års fängelse för förskingring och skattefusk år 2017, en dom som senare ändrades till fem år i husarrest.
När domen kom hade hon redan varit försvunnen i fyra år. Inte ens hennes son, som studerar i London, visste var hon befann sig. Sedan slutet av 2013 är det oklart var Karimova hålls fången. När jag själv besökte Tasjkent i september var många övertygade om att hon är död.
Nu har det alltså visat sig att hon har suttit av sin husarrest i en bostad i Tasjkent, hemma hos sin dotter Iman. Enligt en uppdatering på Instagram av Iman trängde sig åklagarmyndigheterna in i lägenheten vid sjutiden på kvällen igår tisdag och förde iväg hennes mamma.
Uppdateringen är nu avlägsnad, men hann dessförinnan plockas upp av en mängd medier i både Uzbekistan och Ryssland.

Det mest avgörande är att de uzbekiska åklagarmyndigheterna själva bekräftar på sin sajt att Karimova är vid liv – och att hon har förflyttats från sin husarrest till ett vanligt fängelse.
– G.Karimova har upprepade gånger överskridit de begränsningar som husarresten ålägger henne. Den 22 november 2018 lämnade hon sitt hem och fick därefter en varning. Hon har dessutom använt sig av internet, trots att det är förbjudet, skriver åklagarmyndigheterna.
Enligt pressmeddelandet har alltså Karimova överförts till ett fängelse på grund av ständiga regelbrott. Till vilket Karimova har förts avslöjar myndigheterna inte.
Fram till år 2013 levde Gulnara Karimova, äldsta dotter till Uzbekistans president Islam Karimov, i sus och dus. Hon var dotter till en av Centralasiens mest skrupelfria diktatorer och utnyttjade sin position för att slå sig fram dels i mode- och musikvärlden, dels som politiker. Hon ägde flera tv-kanaler, representerade Uzbekistan i FN och jobbade hårt för att putsa på diktaturens skamfilade rykte internationellt.
Gulnara Karimova stod i centrum i den svenska mututredningen mot flera Teliachefer, eftersom det var hennes företag som tjänade miljardbelopp på affärer med telekombolaget kring bland annat licenser. En stor del av mutorna som Telia betalade för att komma in på den uzbekiska marknaden gick därmed i Gulnaras ficka.
Stockholms tingsrätt har nyligen friat cheferna från mutbrott.
Mycket tydde på att hennes far betraktade henne som sin tronföljare. Men Karimova blev för självsäker och oförsiktig, framför allt i sina uppseendeväckande tweetar. Efter att hon försvann i slutet av 2013 har de uzbekiska myndigheterna lagt locket på så effektivt att många har trott att hon mördades av regimen.
Sedan Karimov avled för tre år sedan har en gradvis upptining skett i Uzbekistan. Den nya presidenten Sjavkat Mirzijojev har gjort försiktiga reformer för att öppna upp landet. Uzbekistan förblir dock den hårdaste diktaturen i Centralasien.

Anna-Lena Laurén"

"Fakta. Uzbekistanaffären
Dåvarande Telia Sonera (nu Telia Company), till 37,3 procent ägt av svenska staten, gick in i Uzbekistan 2007 tillsammans med en lokal partner, Takilant. Brevlådeföretaget ägdes av diktatorsdottern Gulnara Karimova, som tjänade cirka tre miljarder kronor på affärerna 2007—2010.
I utbyte fick Telia bland annat 3G- och 4G-licenser.
Även rysk-norska Vimpelcom och ryska MTS, båda tele-komoperatörer, anklagas för att ha mutat Karimova.
Telia enades 2017 med myndigheter i USA och Nederländerna om att betala 7,7 miljarder kronor i böter och förverkad vinst för mutor, och medgav brott mot amerikansk lag. USA:s mutlag är mycket vittgående och kan tillämpas på transaktioner i amerikansk valuta eller om mejl passerat servrar i USA.
Målet i Stockholms tingsrätt har däremot gällt de tre inblandade chefernas personliga ansvar enligt svensk lag. Cheferna friades häromveckan. TT"

" Trump kopierar Sanders succétaktik inför nästa val

DN TORSDAG 7 MARS 2019

Många små bidrag från miljontals vanliga amerikaner – det lyfte Bernie Sanders från ingenstans till en hårfin förlust mot Hillary Clinton i primärvalen 2016. Nu siktar han på presidentvalet 2020. Men den här gången kopierar alla Sanders taktik. Vem som lyckas bäst? Donald Trump.

Det var en förändrad Bernie Sanders som häromdagen kastade sig in i ännu en maratonkampanj med sikte på att bli USA:s president.
Vid ett välbesökt möte i Brooklyn förvånade den 77-årige ”demokratiske socialisten” publiken genom att tala om sig själv, sin uppväxt och bakgrunden som son till judiska invandrare. Han gick också till hård attack mot president Trump – i stället för att som ofta tidigare undvika att nämna honom.
Det är trängre på vänsterkanten i amerikansk politik nu jämfört med 2016, och många av de andra demokratiska kandidaterna har i dag liknande ståndpunkter som Sanders: offentligt finansierad hälsovård för alla, höjda skatter och bidrag. Därför måste han förnya sig.
Men trots en delvis ny retorik är grunden densamma för Sanders. Han siktar även denna gång på att bygga upp en stark gräsrotsrörelse, bland annat enligt metoder som under förra valrörelsen kallades en ”digital insamlingsrevolution” och som kom att symboliseras av stridsropet ”27 dollar!” – som var genomsnittsbidraget till kampanjen.
– De ropen kommer vi att få höra igen, definitivt. Det står ännu mer klart i dag att den enda långsiktiga vägen till framgång i politiska kampanjer går via att engagera många små donatorer online.
Det säger Michael Whitney, mannen som betraktas som hjärnan bakom den digitala insamlingsstrategi som var så framgångsrik för Sanders 2016.
Whitney är fortfarande anhängare till Sanders, men har i dag bytt jobb och kan betrakta kampanjen utifrån. Han konstaterar att många i det rekordstora demokratiska startfältet – runt 15 kandidater, beroende på hur man räknar – har kopierat de metoder han använde för tre år sedan.
För metoden verkar fungera även i dag. Under de första 24 timmarna efter att Sanders hade annonserat sin kandidatur samlade han in 5,9 miljoner dollar från cirka 223 000 individuella donatorer, enligt kampanjen.
Genomsnittet: knappt 27 dollar.
Demokratiska medtävlare som Kamala Harris och Amy Klobuchar samlade också in miljonbelopp i smådonationer under de första dygnen efter att deras kampanjer hade lanserats.
För demokrater – särskilt de som står till vänster som Sanders – är det dessutom ideologiskt viktigt att kunna peka på att småfolket, snarare än storfinansen, står för pengarna.
”Mäktiga särintressen kanske har pengarna, men vi har folket. Anhängare från alla 50 delstater har donerat till vår gräsrotskampanj. Var med du också!” twittrade Sanders den 19 februari.
Barack Obamas första presidentvalskampanj anses ha revolutionerat användandet av internet för politiska syften. Precis som John F Kennedy såg televisionens kraft i valet 1960 drog Obama fördel av nätet 2008.
Det Michael Whitney och hans medarbetare såg 2016 var att donationer – kanske särskilt små donationer – är en väg till politisk aktivism.
– Det handlar mycket om engagemanget, nästan mer än om pengarna i sig. Visst är pengarna viktiga, men det handlar lika mycket om att få

vanliga människor att se sig i rollen som bidragsgivare, säger Michael Whitney.
I sitt dagliga arbete sysslade de digitala kampanjmakarna mest med att formulera e-brev som sändes ut till runt en miljon adresser. Ibland testades olika formuleringar till olika undergrupper – allt för att se vad som gav mest i antal donatorer.
– De mejl vi skrev var säkert helt fel ur ren reklamsynpunkt – alldeles för långa, för seriösa. Men det fungerade. Det är sådant folk förväntar sig av Bernie. Folk vill bli behandlade som vuxna.
Nästa presidentval är den 3 november 2020, men pengainsamlingarna och kampanjerna har redan börjat i båda de stora partierna. Och vinnaren hittills i Bernie Sanders gamla paradgren är en politiker på andra sidan: Donald Trump.
– Ja, smådonationer är inte en vänstergrej tyvärr, säger Michael Whitney och konstaterar att presidenten hittills har samlat in 100 miljoner dollar från vanliga amerikaner.
– Han lärde sig det av oss. Men nu är Trump faktiskt på god väg att bli historiens största insamlare av småbidrag. Det gör honom väldigt farlig.

Ingmar Nevéus"

" Fakta. Trångt i Demokraternas startfält
Runt 15 kandidater väntas ställa upp i Demokraternas primärval inför det amerikanska presidentvalet 2020. På den republikanska sidan räknar alla med att kandidaten heter Donald Trump.
I opinionsmätningar – där även kandidater som inte annonserat sitt deltagande ingår – leder Joe Biden, Barack Obamas vicepresident, med 29,3 procent enligt sajten Real clear politics vägda genomsnitt. Tvåa ligger Bernie Sanders med 19,8 procent, följd av Kamala Harris, senator från Kalifornien, med 11,8 procent. "

" Privata Einsteinbrev ställs ut

DN TORSDAG 7 MARS 2019

110 dokument handskrivna av Albert Einstein ställs ut på Hebreiska universitetet i Jerusalem i Israel. Merparten av skrifterna har aldrig tidigare visats för allmänheten.

Bland dokumenten finns 84 matematiska uträkningar skrivna mellan 1944 och 1948, bland annat ett appendix som universitetet trodde gått förlorat. Pappret ifråga ska vara den sista pusselbiten till Einsteins arbete kring storförenad teori, en teori som fysikern och Nobelpristagaren arbetade på under de sista 30 åren av sitt liv.
– De är sammanfattningar av hans anteckningar; när han slogs av något – en ny idé – satte han sig genast ned och klottrade ner det, sökte efter tankens konsekvens, säger professor Hanoch Gutfreund vid Hebreiska universitetet.
Dessutom rymmer den nya samlingen ett flertal personliga brev, skrivna av Einstein till bästa vännen Michele Besso och till sonen Hans Albert i Schweiz. I ett brev till sonen daterat 1935 beskriver Einstein sin oro inför det stundande kriget i Europa:
”Jag läser med onda aningar att det är en stor rörelse i Schweiz nu, framdriven av tyska banditer.”
De nya dokumenten var en donation till Hebreiska universitetet från en stiftelse i Chicago, USA, som i sin tur köpt dem från en privat samlare. Albert Einstein var av judisk börd och testamenterade vid sin bortgång 1955 flera av sina privata skrifter till universitetet, vilket han även var med och grundade. Hebreiska universitetets Einsteinsamling består av över 80 000 föremål.

TT AFP Reuters"

"Fakta. Albert Einstein
Albert Einstein föddes 1879 i Ulm i Tyskland och dog 1955 i New Jersey, USA. Han betraktas som en av de mest framträdande nydanarna inom modern fysik.
1905 publicerade Einstein sin berömda relativitetsteori. 1921 tilldelades han Nobelpriset i fysik.
Einstein var av judisk börd och tvingades lämna Tyskland när nazisterna tog makten 1933. Han bodde i USA resten av livet."

" Frågan om Orbán i EPP skjuts upp

DN TORSDAG 7 MARS 2019

Belgien. När Europaparlamentets EPP-grupp (där moderater och kristdemokrater ingår) sammanträdde på onsdagen sköts den heta frågan runt Viktor Orbáns parti Fidesz medlemskap upp en vecka. Anledningen är att EPP-gruppens ledare, tysken Manfred Weber, var frånvarande på grund av en valkampanj för att bli kommissionens ordförande. Gunnar Hökmark, M, tycker det är bra att en eventuell uteslutning av Fidesz äntligen kommit upp på dagordningen.

”På dagens möte konstaterade jag att vi nu har en process för att hantera Fidesz som en formell punkt på nästa veckas gruppmöte samt i EPP-partiets styrande funktion Political Assembly. Därmed är bollen i rullning” skriver Gunnar Hökmark i ett mejl till DN.

Pia Gripenberg "

" Ny rysk lag mot ”falska nyheter”

DN TORSDAG 7 MARS 2019

"Ryssland. Medier som sprider nyheter som ryska myndigheter anser vara falska kan framöver stoppas eller rent av straffas. Underhuset i det ryska parlamentet röstade igenom ett lagförslag om detta på onsdagen.

I och med den nya lagen blir medierna ännu mer övervakade av statsmakten och åklagare får avgöra vad som är falska och sanna nyheter. Sajter som inte lever upp till de nya kraven kommer att blockeras och kan få böter.

TT-AFP "

" USA:s handelsunderskott på rekordnivå

DN TORSDAG 7 MARS 2019

Underskottet i USA:s handelsbalans ökade med 18,8 procent till 59,8 miljarder dollar, motsvarande knappt 560 miljarder kronor, under december, enligt statistik från handelsdepartementet. Månaden före uppgick underskottet till 50,3 miljarder dollar, enligt reviderade siffror.

Analytiker hade i genomsnitt väntat sig ett underskott på 57,9 miljarder dollar i december, enligt en Reutersenkät.
Totalt uppgick handelsunderskottet under 2018 till 621 miljarder dollar. Det är den högsta siffran för underskottet som noterats på över tio år och kan jämföras med 552 miljarder dollar året före.
Utvecklingen förklaras främst av underskottet i handeln med Kina som nådde en rekordnivå i fjol, trots försök från president Donald Trump att minska gapet genom att införa tullar på vissa importerade varor.
Underskottet i handeln med Kina ökade med 11,6 procent under 2018 till 419,2 miljarder dollar.
Statistiken försenades på grund av den partiella nedstängningen av USA:s statsapparat som pågick under 35 dagar.

TT-Reuters "

" Hanna Fahl: Internet har ett latrinproblem, och någon måste sköta renhållningen så att vi andra slipper

DN TORSDAG 7 MARS 2019

De är internets osynliga renhållningsarbetare – moderatorerna som rensar bort våld, hot, rasism och rena olagligheter från Facebook och andra sajter. Ofta offrar de sin egen psykiska hälsa på köpet, och vi kanske borde ägna dem mer uppmärksamhet.

Fram till i mitten av 1800-talet sågs sopor, avfall och latrin som ett främst estetiskt problem. Det såg helt enkelt otrevligt ut när stan var full av bajs. Luktade gjorde det också. Enligt en artikel i Populär Historia ska det i en historik från Stockholms renhållningsverk finnas uppgifter om att ”en utländsk diplomat på promenad ska ha svimmat av stanken”. Men inte förrän koleran dök upp blev renhållning något verkligt nödvändigt, och då ordnades också organiserad latrintömning. Detta, och på dem som fick i uppdrag att samla upp folks avskräde från gatorna, tänker jag på när jag läser två aktuella skildringar av att vara samtida latrinhanterare, det vill säga att moderera kommentarer på internet. The Verge har publicerat ett långt och fascinerande reportage om människorna som jobbar med att moderera innehållet på Facebook – reportern har pratat med ett dussin (anonyma) nuvarande och tidigare anställda hos en av de underleverantörer som sköter skitgörat, som avgör om inläggen som användarna postar på Facebook ska få vara kvar eller tas bort.
Som Chloe, som under sin moderatorutbildning får en panikattack när hon ombeds bedöma ett Facebookinlägg som innehåller en video med en man som knivhuggs till döds långsamt medan han skriker. Eller Miguel, som är bra på sitt jobb, högst 30 sekunder behöver han för att avgöra om ett inlägg bryter mot reglerna eller ej, som berättar hur de anställda har exakt nio minuters ”wellness time” per arbetsdag som ska användas om de ”känner sig traumatiserade och behöver lämna skrivbordet”.
Alla anställda har skrivit på tystnadsavtal. Många av dem dricker eller röker på för att hantera jobbet. De flesta blir avtrubbade av att varje dag, hela dagen, hantera mänsklighetens mörkaste sida. ”Vi gjorde något som svärtade ned våra själar”, som ex-moderatorn Li uttrycker det.
I New York Times skriver en före detta moderator för en icke namngiven konservativ amerikansk nyhetssajt själv om sin upplevelse: varje morgon en evig ström av antisemitism, spam och rasism att vada genom i kommentarerna till artiklarna. Han har också förändrats. ”Efter ett tag på jobbet var jag inte liberal längre. Jag var definitivt inte konservativ. Jag föraktade bara alla med åsikter och en internetuppkoppling”, skriver Adam Sokol.
Man kan fråga sig vilken funktion dessa internets sophanterare fyller – vi andra behöver i alla fall inte se den allra värsta skiten. Vi hade knappast stått ut med ett Facebook (ännu mer) fullt av grov rasism, hot, våld, filmer på människor som mördas, vi hade kanske likt den utländske diplomaten så att säga ”svimmat av stanken”.
Så det estetiska problemet tas omhand, åtminstone. Men vi har ännu inte kommit till punkten där samhället inser att denna, ska vi säga *mentala latrin*, kanske är mer än så. Kanske i själva verket är en grogrund för, ska vi säga *mental kolera*.
På det sättet är moderatorerna, de lågavlönade ofta timanställda arbetarna hos underleverantörerna till nätjättarna, intressanta och kanske värda mer uppmärksamhet. De är föregångarna. De är, för att

tillfälligt byta sophämtarmetaforen mot en annan, kanske undulaterna i gruvan, ett första varningssystem av kött och blod.
Randy, en av Facebookmoderatorerna i Vergeartikeln, säger att hans världsbild förändrats. Han har sett så många konspirationsvideor att han numera själv inte tror att 11 september var en terrorattack. Han sover med en pistol bredvid sängen. Han har diagnostiserats med posttraumatiskt stresssyndrom och ångestsyndrom.
Jag vet inte exakt vad lösningen är här, men jag har en känsla av att vi har ett och annat att lära av dem som står och skyfflar upp skiten för att vi andra ska slippa, av hur de mår, vad som sker med dem. Kanske säger det mer om de moderna samhällsmekanismerna och infrastrukturerna än vi egentligen vill veta.

Hanna Fahl
hanna.fahl@dn.se "

"Digidöden drabbar medier när Facebook byter spelregler

DN TORSDAG 7 MARS 2019

Under några år var Facebook stället där digitala medier skulle nå sina läsare. Men sedan några år har företaget gradvis ändrat spelreglerna och gjort det svårare att synas. Nu har ”digidöden” börjat skörda sina offer bland medierna – även i Sverige.

Man sa så här: digitaliseringen är en flodvåg som sköljer över samhället och den som inte lär sig surfa kommer att dränkas. Särskilt utfärdades katastrofvarning för den traditionella mediebranschen, som var trög med att möta digitaliseringens utmaningar.
Samtidigt dök nämligen en annan sorts aktörer upp, rena digitala nyhetsmedier som visste att navigera i onlinelandskapet och publicera artiklar som fick stor spridning. De kallades för sociala medier-medier eftersom de var så framgångsrika med att få läsning via Facebook och Twitter; det var sajter som Buzzfeed, Vox, Huffington Post, Vice och Mashable – alla pekade de ut ett nytt sätt att nå läsarna i en fragmentarisk medievärld med uppvridet tempo.
Men den senaste tiden har nykomlingarnas pigga framåtrörelse förbytts i kräftgång.
Fler än 1 000 anställda fick gå från Buzzfeed, Yahoo och Huffington Post, medan Vice avskedade 250 anställda och lade ner sin svenska sajt. Mashable, en av de mest omtalade nyhetssajterna, värderades till 2,5 miljarder kronor för två år sedan – men efter att ha misslyckats med att nå tillväxt för att matcha värderingen såldes företaget till en konkurrent för en femtedel av summan. Mic, en sajt riktad mot yngre läsare, sparkade de flesta av sina anställda och sålde av företaget till

Amerikanska räckviddsmedier ökar medan de svenska minskar

Reaktioner, kommentarer och delningar per månad för räckviddsmedier.

Grafik: DN Källa: Crowdtangle

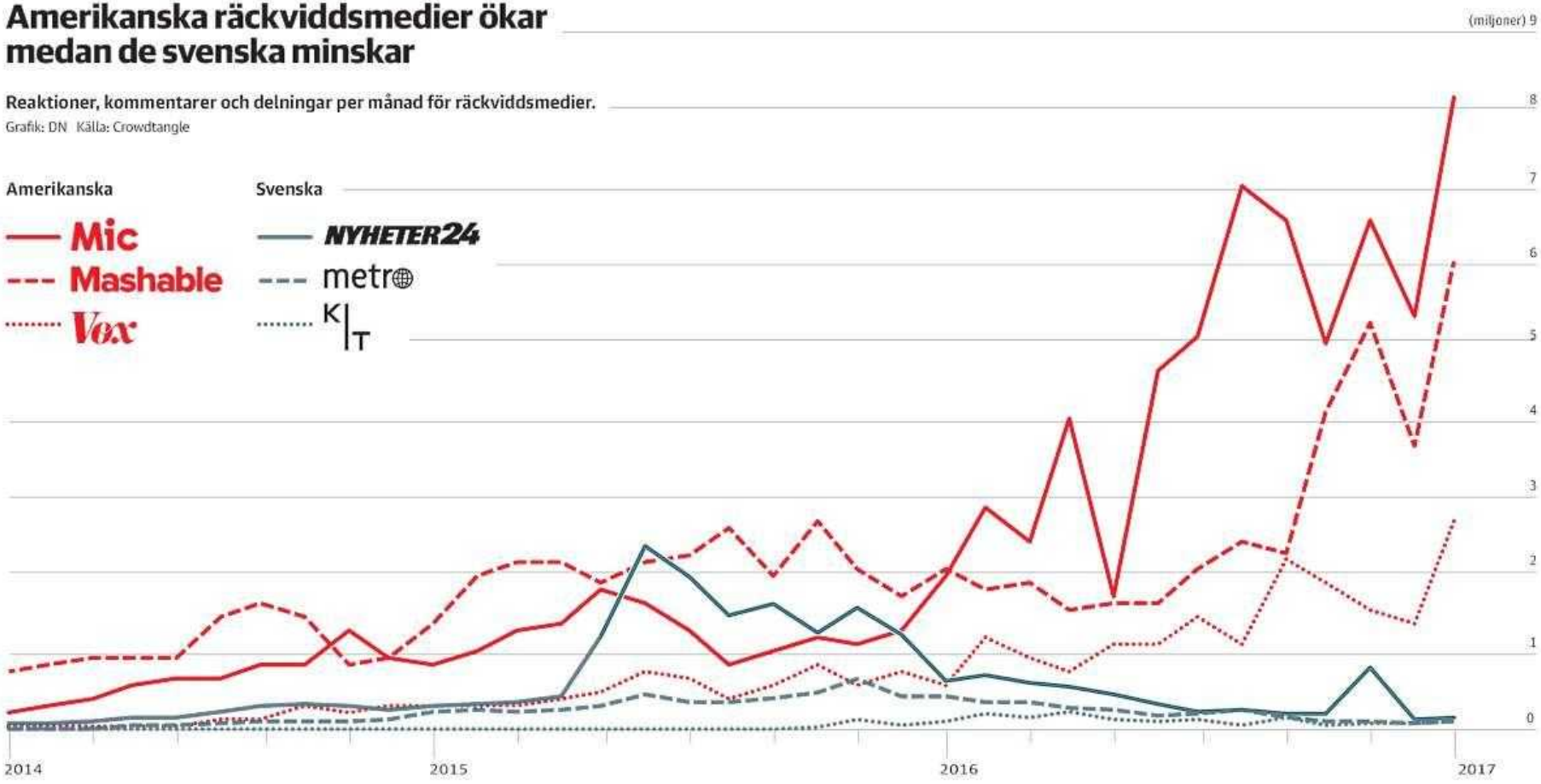

reapris. Nyhetssajten Vox, som förvisso nu går med vinst, meddelade att man skär ner med femtio anställda, företrädesvis personal som jobbar med att skapa videoinnehåll för sociala medier. Den digitala mediekrisen har getts namnet ”digidöden”.
Så vad är anledningen? Det finns flera svar på frågan, bland annat investerare som vill se snabbare avkastning på sitt kapital, men den gemensamma nämnaren och banemannen verkar enligt analytikerna vara Facebook.
Facebook var en allierad till nyhetsmedierna, en välbesökt plattform att använda som länktorg för att distribuera nyheter och artiklar till nätverkets miljardpublik, som i sin tur kunde sprida texterna vidare. Medierna gjorde sig därmed kraftigt beroende av sociala medier för att bedriva sin verksamhet. Vissa företag byggde hela sin affärsidé på det.
– Mediebranschen betraktade Facebook som räddningen och såg hur de fick artiklar och nyheter att flyga i väg viralt. Men Facebook bryr sig mer om sina användare än om medieföretagen och när användarna tröttnade minskade Facebook artiklarnas exponering. Det är en sorglig fas i den digitala mediehistorien, men förhoppningsvis en parentes, säger medieanalytikern Olle Lidbom och beskriver det som att medieföretagen ”fått sig en näsknäpp”.§Vad som hände var att Facebook förra vintern valde att prioritera ner länkar så att de inte skulle synas lika mycket i flödet. I stället var det kommunikationen mellan användarna, kort sagt vanliga statusuppdateringar och bilder, som premierades.
Det innebar ett hårt slag mot de sajter som förlitat sig på Facebook. Klicksiffrorna sjönk, och därmed incitamentet för tidningarna att kunna ta betalt för annonser efter en utlovad räckvidd, det vill säga hur många läsare man når ut till.
– Den kvardröjande insikten, som blev dyrköpt för många, är att du själv måste äga relationen med din publik. Om du inte vill bli ett produktionsbolag åt aktörer som Facebook, vill säga, säger Erik - Wisterberg, reporter på Breakit, en nyhetssajt för techbolag och startups.
En sajt som byggde sin existens på sociala medier-draghjälp var svenska Kit. De hade inte ens en startsajt, utan publicerade sina länkade artiklar direkt i flödet på Facebook och Twitter med förhoppningen att historierna skulle bli virala och hitta fram till intresserade läsare.
När Facebook sedan justerade sin algoritm för vad som visas blev det mycket svårare för läsare att hitta till Kit. Breakit tog fram siffror som pekade på en kraftigt krympt räckvidd: Kit hade tappat hälften av sin publik.
– Vår devis är att vara där våra läsare och tittare finns. Med tanke på Facebooks genomslagskraft i Sverige har det varit ett naturligt val för oss att fokusera på. Men vår publik finns inte bara på Facebook, och i det avseendet har nog Kit och andra medier haft lite för stort fokus på just Facebook och därmed nedprioriterat andra viktiga plattformar, säger Kits Linda Öhrn Lernström.
Hon tillträdde som ny vd för företaget förra året och fick inleda sin tid som vd med att skära ner betydligt på redaktionen. Men eftersom Kits kommersiella idé inte varit att nå ut brett påverkade Facebooks förändringar dem inte intäktsmässigt, säger hon.
– Däremot har vi varit tvungna att styra om bolaget av andra anledningar – vi måste helt enkelt bli lönsamma, säger hon och berättar att man i dag satsar på att vara en byrå för rörligt innehåll på sociala medier genom att experimentera med berättartekniker och distributionsstrategier.
Krisen för räckviddsmediernas intäkter sker på två fronter. Dels minskar räckvidden när artiklarna inte når ut i sociala medier i samma utsträckning (om man inte betalar Facebook för att inlägget ska synas tydligare i flödet, vilket innebär ytterligare kostnader). Därtill måste man med dessa lägre besökssiffror tävla på en annonsmarknad där de

utomnordiska teknikföretagen, främst Google och Facebook, tagit två tredjedelar av den digitala reklamförsäljningen i Sverige. Den resterande summan ska alltså delas mellan resterande digitala medier, och det räcker inte för att skapa stabila medieföretag.
– De flesta mediechefer förstår att banners inte kommer att bära deras produkter långsiktigt. Då blir räckviddsjakten plötsligt inte lika intressant. Om fem år tror jag att bannerintäkter står för en väldigt liten del av nyhetsmediernas intäkter, säger Erik Wisterberg.
Även om Aftonbladet inte har gjort sig beroende av Facebook på samma sätt, så är det tidningen som framgångsrikast använt modellen att samla en massiv publik kring gratis innehåll och att tjäna pengar via annonsering. Men i en granskning ser Wisterberg något oroande i deras resultatrapport, något som han i en artikel beskriver som att ”räckviddsmediernas död nu manifesteras”.
– Det är primärt inte resultatet som jag har tittat på, utan en oroande trend på översta raden – alltså intäkterna. De krymper snabbt för Aftonbladet. Och det stora trendskiftet är onlineintäkterna. Sedan Aftonbladet började särredovisa dem har de alltid växt, ofta med tvåsiffriga tal. Nu backar de för första gången. Samtidigt kollapsar intäkterna från den tryckta tidningen.
– Tidningen står inför en brytpunkt, där de kommande fem åren blir betydligt tuffare än de senaste fem åren. Om intäkterna fortsätter att krympa har tidningen inget val, då måste även den krympa, säger han och fortsätter:
– Vid en första anblick kan det kännas som ett moment 22: De som inte följer med i digitaliseringens flodvågor kommer att dränkas. Men de som försöker surfa på den drunknar också.
Många har trott att digitaliseringen skulle vara lösningen på alla publicisters problem, säger Linda Öhrn Lernström.
– Men det går inte att luta sig tillbaka, göra som alla andra och tro att allt ska lösa sig. Man måste vara extremt agil i en digital värld, något som stora mediehus har svårt att vara. Sedan finns det en stor tilltro till de digitala intäkterna. De har inte ökat riktigt så snabbt som jag och många andra hade hoppas och trott på. Men det kommer.
I internets gryning formulerades en slogan som blivit bärande för nästan all digital kulturkonsumtion: ”Information wants to be free”, information ska vara gratis. Men det är en sanning som nu börjat omvärderas.
– Mer än tjugo år efter internets genombrott i Sverige börjar man nu på bred front tänka att det kanske är en smart idé att ta betalt direkt av sina kunder, alltså läsarna, för den produkt man faktiskt skapar, alltså journalistiken, säger Erik Wisterberg.
– Det är bra för alla som gillar bra journalistik, eftersom det är helt omöjligt att ta betalt för dåligt innehåll. Medierna förstår att det är unika storyer, reportage och analyser som läsarna är beredda att betala för.
Den starkaste trenden i mediebranschen i dag är att gå mot en ökad satsning på läsarintäkter och en lojal, betalande publik, snarare än på annonsering och maximering av räckvidden, säger Martin Jönsson, redaktionell utvecklingschef på Dagens Nyheter.
– Därmed blir de egna plattformarna allt viktigare: en hög andel direkttrafik, med inloggade användare som återkommer ofta och läser mycket blir oändligt viktigare än att nå många på Facebook och andra sociala plattformar.
Facebook är fortfarande är viktigt för medierna, säger han. Men i första hand som en marknadsföringsplattform. Som mediekanal har de gjort sig själva irrelevanta.
– Antalet läsare som kommer från Facebook är försvinnande litet i dag. Vi får betydligt mer trafik från exempelvis våra egna nyhetsbrev och länkar där andra sajter citerar oss än vad vi får för Facebook. Som trafikmotor är Facebook helt marginaliserad i dag.
Kristofer Ahlström kristofer.ahlstrom@dn.se "

"Digitala medier med problem.

Buzzfeed. Medieföretag som värderas till 17 miljarder kr men efter att ha missat de finansiella målen fick låta 220 anställda gå som följd av nedskärningar.

Mashable. Mediesajten värderades till 2,5 miljarder kr sent i 2016. Men efter kraftiga nedgångar såldes det i december för 500 miljoner till medietechförlaget Ziff Davis.

Vice. Företaget startade som tidskrift, värderades som högst till 57 miljarder kr. Men missade sina intäktsmål med en miljard kr för 2017 och har genomfört nedskärningar, bland annat genom att lägga ned sin svenska sajt.

Kit. Enligt en undersökning på Breakit gick Kit från 195 000 reaktioner på Facebook under en tvåmånadersperiod 2017 till 80 000 för samma period 2018. Kit har sedan dess riktat om sin verksamhet från nyhetsmedia till byrå för rörligt innehåll på sociala medier.

Mic. Så sent som 2015 värderades sajten till en miljard kronor men såldes för mindre än 50 miljoner till medieföretaget Bustle i slutet av november 2018."

"Det ska nog bli bra."

DN TORSDAG 7 MARS 2019

"**Kung Carl XVI Gustaf kommenterar för DN:s utsända det faktum att två Nobelpris i litteratur ska delas ut i år. Uttalandet kom i samband med att kungen och drottningen gör ett studiebesök på EU:s institutioner i Bryssel. Kungen sade även att beslutet var förankrat hos honom och att han under hela perioden haft underhandskontakter med Svenska Akademien.** "

" Ledare: Fortfarande smusslas det med det allra kvinnligaste

DN FREDAG 8 MARS 2019

Det är ont blod som rinner ut. Så säger de gamla kvinnorna på den indiska landsbygden till de unga, när de undrar över sina månatliga blödningar.

Där är mens det största tabut av alla. Kvinnor är bannlysta från templen under ”den tiden av månaden”. De äldste säger att gudarna inte hör en menstruerande kvinnas böner, hur högt hon än ropar. Även resten av samhället delar denna oreflekterat vidskepliga syn på obefruktade ägg som stöts ut. Mens betraktas som något skamligt, något sjukligt.

Bindor säljs under disk, och byltas in i tidningspapper, som om det gällde något förbjudet. Och de är dyra. Därför använder de allra flesta smutsiga gamla trasor i stället. Dessa tvättas sedan av så gott det går, smusslas undan och grävs ned.

På samma sätt var det för Arunachalam Murugananthams hustru. Han var 29 år när de gifte sig, och han hade aldrig reflekterat över mens. Själv var han son till en fattig vävare och hoppade av skolan i ung ålder. Men nu lade han ned veckor, månader och år på att hitta en lösning på problemet med dyra bindor: billiga bindor. Tillverkade på enklast möjliga sätt, i en maskin som vem som helst kan använda efter en kort genomgång.

Vilken veritabel revolution dessa maskiner har inneburit illustreras i ”Period. End of sentence” som häromveckan belönades med en Oscar för bästa kortfilmsdokumentär.

Filmen följer några kvinnor i Hapurdistriktet i den indiska delstaten Uttar Pradesh. En av dem drömmer om att bli polis i storstaden Delhi. Men vägen dit kommer att bli lång. Hon gick själv aldrig klart grundskolan, på grund av sin mens. Det var för henne som många andra: Hon var tvungen att smussla med sina trasor, och när helst hon gick undan för att byta dem följde män efter henne, stirrade. Något utrymme eller någon förståelse fanns inte för hennes predikament. Situationen blev ohållbar i längden.

Nu trycker hon och några andra kvinnor i byn bindor på löpande band i sin maskin, för försäljning i omkringliggande byar i distriktet. En förbipasserande farbror får veta att det är bebisblöjor de tillverkar, det är bäst så. Han verkar skeptisk. Den första dagen möts de av tvekan även från kvinnorna de träffar. De förevisar stammande bindans funktion för en dam vid gatukanten, medan en annan kikar ned på dem genom gardinerna i ett fönster en trappa upp, lyssnar. De vill till sist båda två köpa var sitt paket.

Det är samma sak överallt: Efter en inledande försiktighet blir efterfrågan snart enorm.

Indien är ett land som ofta framhålls för sina särskilda attitydproblem med mens. Samma fientlighet, som i grund och botten förstås handlar om fientlighet mot kvinnor, finns över hela världen. Även i de länder där kvinnor officiellt är jämställda med män på alla områden i livet, smusslas det och hymlas med det kvinnligaste kvinnliga. Arunachalam Murugananthams insats är enastående.

Men framtiden tillhör inte bindorna, som trots allt kräver väldiga resurser och dessutom är dåliga för miljön. Det bästa mensskyddet stavas i stället menskopp: en liten kopp i naturgummi, som töms och tvättas och kokas, och kan användas i många år. Resurssnålt och billigt, och mer skonsamt för slemhinnorna. ”Slemhinnorna”. Vissa kommer att rygga inför ordet. Är det verkligen nödvändigt att skriva en hel ledare om detta? Har inte kvinnokampen gått för långt?

Den internationella kvinnodagen 8 mars 2019 är svaret fortfarande nej.

DN 8/3 2019 "

" Rent spel bristvara i Ukraina

DN FREDAG 8 MARS 2019

Förräderi, säger en del. Ihor Hladkovskyj ska ha smugglat militära reservdelar från Ryssland och sålt dem svindyrt till ukrainska försvarsindustrier. Hans far var biträdande chef för Ukrainas nationella säkerhet, med uppgift att övervaka dessa företag, men har nu fått sparken.Hladkovskyjs pappa är dessutom gammal partner till Petro Porosjenko, som den 31 mars ska försöka bli omvald som Ukrainas president.

Landet befinner sig som bekant i ett lågintensivt krig med Ryssland, efter att den stora grannen för fem år sedan annekterade Krim och skickade in trupper för att starta ett ”separatistuppror”. Runt 13 000 människor har dödats, enligt FN.
Ukrainarna är visserligen vana vid korrupta politiker och företagare. Ränderna från Sovjettiden har aldrig gått ur. Att högsta domstolen nyligen ogiltigförklarade en lag som förbjöd ”illegitimt berikande” orsakade mer resignation än förvåning. Missnöjet med både mutkulturen och den stapplande ekonomin är gränslöst.
Porosjenko går till val på patriotism: armén, språket, tron, där det sistnämnda handlar om skilsmässan mellan den ukrainska och ryska ortodoxa kyrkan. Men han ligger bara tvåa i mätningarna, efter komikern Volodymyr Zelenskyj. Trea är förra premiärministern Julia Tymosjenko.
Även om presidentens namn nu återigen dyker upp i samband med en skandal, har medtävlarna också allvarliga defekter. Zelenskyj är politisk novis och bulvan för en mäktig oligark. Populisten Tymosjenko lovar att skrota impopulära men nödvändiga reformer, och har egna tvivelaktiga affärer i bagaget.
Nog har det hänt bra saker i Ukraina sedan Majdanupproret, tack vare press från EU och USA. Men det finns ännu mer att städa upp. Putins krig gör det svårare att resa sig.
Korruptionens gissel måste bort. Dessvärre är det ytterst tveksamt om nästa president har viljan och verktygen för det.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

" Rekordmånga kvinnor ställer upp i USA-valet

DN FREDAG 8 MARS 2019

Demokraternas kvinnor har redan skapat historia inför nästa presidentval. Fyra kvinnliga senatorer strider nu om nomineringen för att bli Demokraternas presidentkandidat. Så många har aldrig tidigare ställt upp samtidigt för ett stort parti.

En välbekant trio av män ligger bra till i Demokraternas tidiga opinionsmätningar inför nästa presidentval: tidigare vicepresidenten Joe Biden, senatorn Bernie Sanders och Texasdemokraten Beto O'Rourke.
Men om de ska ha en chans att vinna primärvalet måste de först besegra en historisk mängd erfarna, kvinnliga kandidater: de fyra senatorerna Kamala Harris, Elizabeth Warren, Kirsten Gillibrand och Amy Klobuchar. Aldrig tidigare har fyra kvinnliga politiker ställt upp för ett stort parti samtidigt. Hillary Clintons två valkampanjer till Vita huset nådde inte ändra fram, men de lyckades normalisera idén om en kvinnlig presidentkandidat.
Vågen av kvinnliga kandidater är en väntad och logisk fortsättning på den politiska energi som bidrog till kvinnliga demokraters historiska segrar i mellanårsvalet i november, då 102 kvinnor vann val till representanthuset. Men den viktigaste faktorn för vågen av kvinnliga demokrater är förmodligen Donald Trump själv, vars öppet kvinnofientliga retorik under valkampanjen 2016 har ackompanjerats av en inrikespolitisk agenda i Vita huset som präglats av sakpolitiska initiativ som slår särskilt hårt mot kvinnliga låginkomsttagare.
Det gäller inte minst de kraftiga nedskärningarna i statliga bidrag till Planned parenthood, som på stora delar av den amerikanska landsbygden är kvinnors enda chans att få tillgång till sjukvård, preventivmedel, sexuell rådgivning och abort.
De fyra kvinnliga senatorerna i Demokraternas primärval står dock långt ifrån varandra ideologiskt. Längst till vänster är Elizabeth Warren, som redan innan hon blev senator var känd för sina brandtal om ekonomiska klyftor och medelklassens utsatthet. En av nyckelfrågorna i hennes valkampanj är ett krav på att USA ska införa allmänna daghem.
I partiets mittfåra står Kamala Harris och Kristen Gillibrand, även om de båda har närmat sig mer progressiva vänsterbudskap under valkampanjerna. Amy Klobuchar är den enda av de fyra kandidaterna som inte verkar det minsta oroad över partiets energiska vänsterflank, i stället positionerar hon sig strax till höger om Hillary Clinton och Barack Obama.
Tillsammans utgör de ett digert startfält som i princip garanterar att det kommer att vara åtminstone en kvinna i Demokraternas kandidatur till Vita huset 2020, antingen som presidentkandidat eller vicepresidentkandidat. Samtidigt lär de alla fyra få utstå samma trösklar som hindrat andra kvinnor från att komma framåt i amerikansk politik.
Efter presidentvalet 2016 konstaterade en rapport från Center for American women and politics på Rutgers university att amerikanska väljare ställer högre krav på hederlighet, anständighet och artighet bland kvinnliga kandidater, vilket innebär att de lättare anklagas för skandaler.
Det märktes inte minst 2016, då varje snedsteg av Clinton skapade rubriker, medan Trump kom undan med grova kontroverser och uttalanden. Det återstår att se om medier och politiska tyckare har lärt sig något av den valkampanjen.

Redan under lanseringen av Elizabeth Warrens kampanj i januari dominerades mediebevakningen av huruvida det verkligen gick att ”tycka om henne”, trots att hon envist försökte fokusera på sakfrågorna. Kirsten Gillibrand och Amy Klobuchar har mött kritik för utseende, frisyrer och tonläge, medan Kamala Harris kärleksrelationer har ifrågasatts.
– En av de stora lärdomarna av Clintons kampanj var att sexism fortsätter att spela en stor roll i amerikansk offentlighet, i synnerhet i medier, säger tv-ankaret Katie Couric i en färsk intervju med The Guardian.

Martin Gelin "

"Amy Klobuchar
Populär senator från Minnesota som går hem bland landsbygdens vita medelklass, i rostbältet och mellanvästern, där Demokraterna har potential att vinna tillbaka väljare som är besvikna på Trump. En erfaren demokrat som också finns på många listor över en bra vicepresident.

Kirsten Gillibrand
Senator från New York som länge har förknippats med partiets pragmatiska mittfåra, med en bakgrund på den relativt konservativa landsbygden i delstaten New Yorks norra del. Men de senaste åren har hon tydligt rört sig åt vänster och är relativt populär bland partiets kärnväljare.

Elizabeth Warren
Progressiv senator från Massachusetts och en av de mest omtyckta demokraterna. Hon har en sällsynt trovärdighet när det gäller ekonomiska rättvisefrågor, konsumentskydd och hårdare tag mot korruption. Av samma anledning kan hon få problem med mer välbärgade väljargrupper.

Kamala Harris
Tidigare justitieminister i Kalifornien och sedan 2016 delstatens första svarta kvinna i senaten. Harris har en stark profil med utspel mot Trump. Att hon kommer från Kalifornien kan hjälpa henne, då det är USA:s största delstat och primärval kommer att ske tidigare än vanligt 2020.

Fakta. Fler kandidater

Utöver de fyra senatorerna har ytterligare två kvinnor lanserat kampanjer i Demokraternas primärval: Marianne Williamson, andlig rådgivare till Oprah Winfrey, och Tulsi Gabbard, en vänsterdemokrat som står nära Bernie Sanders men också hamnat i blåsväder för en rad kontroversiella uttalanden och stöd för diktatorer. "

" Berlin tar helg på kvinnodagen

DN FREDAG 8 MARS 2019

Ett sätt att hedra kvinnokampen – eller ett politiserat jippo på näringslivets bekostnad? För första gången är den internationella kvinnodagen, 8 mars, en arbetsfri helgdag i delstaten Berlin. Och det väcker debatt.

Det väntar en annorlunda fredag i den tyska huvudstaden. Skolor och butiker håller stängt, och de allra flesta kan räkna med att få stanna hemma från jobbet. För första gången är nämligen den internationella kvinnodagen en arbetsfri helgdag i delstaten Berlin, som har knappt fyra miljoner invånare.
Det var i slutet av januari som Berlins delstatsparlament röstade igenom förslaget att färga 8 mars röd i almanackan. Beslutet fattades efter månader av intensiva diskussioner och fick stor uppmärksamhet i Tyskland.
– Det här är ett tecken på att vi är på väg mot att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män, jublade Derya Caglar, jämställdhetspolitisk talesperson för de regerande Socialdemokraterna SPD när rösträkningen var klar.
87 ledamöter röstade för förslaget som drevs fram av den rödgröna regeringen, medan 60 röstade emot. Förespråkarna lyfter fram den nya helgdagen som ett sätt att hedra kvinnokampen och lyfta arbetet för jämställdhet. Under fredagen hålls flera manifestationer för kvinnors rättigheter runt om i Berlin och politiker från regeringspartierna har flaggat för att de ska dela ut rosor till kvinnor på stan.
Men beslutet att göra 8 mars till en helgdag är inte okontroversiellt. Företrädare för oppositionen och näringslivet varnar för att ytterligare en helgdag skadar tillväxten i den tyska huvudstaden.
Kristdemokraterna CDU hade hellre sett att en dag med kristen prägel färgats röd.
Bakgrunden till beslutet att införa en ny helgdag i Berlin är att antalet röda dagar skiljer sig åt mellan de tyska delstaterna. Medan invånarna i Bayern har 13 röda dagar per år, har Berlinborna hittills fått nöja sig med blott nio.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

"Internationella kvinnodagen instiftades av den tyska aktivisten Clara Zetkin på en konferens i Köpenhamn 1910. Ett 20-tal länder har gjort 8 mars till en helgdag, bland annat Angola, Georgien, Vietnam, Ryssland, Serbien, och Madagaskar. I Tyskland är det endast i Berlin som 8 mars är en röd dag. "

" Marianne Björklund: Upplösta partiet hotade militärens makt

DN FREDAG 8 MARS 2019

Loei. Thailands författningsdomstol har beslutat upplösa partiet Thai Raksa Chart sedan partiet försökte lansera prinsessan Ubolratana som premiärministerkandidat. DN:s Marianne Björklund svarar på tre frågor om vad det betyder för valet i Thailand 24 mars – det första sedan militären tog över landet 2015.

Kommentar. DN:s korrespondent
1Varför har myndigheterna beslutat att upplösa partiet Thai Raksa Chart?
– Det formella skälet är att partiet hade nominerat prinsessan Ubolratana till att bli premiärminister. Det var fientligt mot monarkin, menar författningsdomstolen.
– En annan trolig förklaring, som många thailändare misstänker, är att militären, som har styrt landet sedan 2014, vill göra sig av med en motståndare som hotar deras fortsatta makt.
– Militären ställer upp med ett eget parti i valet med juntaledaren Prayut Chan-o-cha som premiärministerkandidat.
– Thai Raksa var ett av de partier som stöds av tidigare premiärministern Thaksin Shinawatra och sågs som en huvudspelare och ett hot mot militären. Visserligen lever Shinawatra numera i exil. Men han är fortfarande populär och spelar en stor roll bakom kulisserna i thailändsk politik. Partier understödda av honom har vunnit alla val i Thailand sedan början av 2000-talet.
2 Vad betyder beslutet för valet 24 mars?
– Beslutet lär säkerligen förarga de thailändare som sett fram emot att äntligen få välja vilka som ska styra landet. Nu har de ett parti mindre att rösta på. En möjlig effekt kan bli att fler nu sluter upp bakom de partier som är kritiska mot militären. Bland annat kan stödet för Pheu Thai, som också stöds av Thaksin Shinawatra, öka efter torsdagens beslut.
– Samtidigt spricker Shinawatras strategi att ta makten genom att ställa upp med flera små partier. Sedan militären tog över har konstitutionen ändrats på ett sätt som gynnar mindre partier. Planen var att komma runt det med flera partier som står för liknande saker.
3 Vad är den troligaste utgången i valet?
– Valet står mellan partier som är för eller mot militären. Men oavsett resultat kommer militärens inflytande över Thailand att vara fortsatt stort. Den nya konstitutionen ger militären rätt att välja kandidater till överhuset som består av 250 platser. Det gör att det räcker för Prayut Cha-o-chas parti att vinna 126 av totalt 500 mandat i valet till underhuset för att få en total majoritet. Ytterligare ett parti som är på uppgång, Framtidspartiet, är också under utredning. Skulle man besluta att upplösa även det lär ilskan bli stor och protester kan uppstå.

Marianne Björklund "

"Fakta.
Ubolratana Rajakanya är den första medlemmen i kungahuset som försökt ge sig in i politiken på 85 år. Efter kungens protester drog partiet Thai Raksa Chart tillbaka nomineringen, men nu har landets författningsdomstol beslutat att partiet ska upplösas. "

" Guaidó vill se skärpta sanktioner

DN FREDAG 8 MARS 2019

Venezuela. Venezuelas oppositionsledare Juan Guaidó uppmanar europeiska länder att fördöma president Nicolás Maduros beslut att sparka ut Tysklands ambassadör. EU hoppas att beslutet omprövas.

President Maduro har sagt att Tysklands ambassadör måste lämna Venezuela, eftersom landet stödjer Guaidó som utmanar honom om makten. Den tyske ambassadören Daniel Kriener var en av de diplomater som välkomnade Guaidó när denne kom tillbaka till Venezuela för två dagar sedan.
Nu uttalar sig även EU i frågan. På torsdagen sade Maja Kocijancic, talesperson för EU:s utrikeschef Federica Mogherini, att EU hoppas att Venezuela tänker om i frågan då man vill kunna fortsätta kommunicera med båda sidor i konflikten.

TT-AFP "

" Orbán manas gå ihop med EU-nationalister

DN FREDAG 8 MARS 2019

Ungerns styrande parti Fidesz bör lämna EU-partiet EPP och ansluta sig till nationalistpartier längre åt höger. Det skriver tidningen Magyar Nemzet – betraktad som ett språkrör för premiärminister Viktor Orbán – på torsdagen.

För många av EPP:s medlemspartier – bland dem svenska M och KD – blev den ungerska smutskastningskampanjen mot EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker droppen. Ett dussin partier kräver nu att Fidesz sparkas ut ur det stora borgerliga EPP.
Ett beslut om ungrarna kommer att fattas på ett EPP-möte den 20 mars. Inför det mötet har partiets toppkandidat, tysken Manfred Weber, ställt villkor för Fidesz.
Bland annat ska partiet be Juncker om ursäkt och stoppa sina anti-EU-kampanjer.
Orbán själv har hittills sagt att han vill stanna inom EPP. Men när nu den regimtrogna Magyar Nemzet skriver att det är dags att lämna skeppet tolkar de flesta bedömare det som att han kommer att göra just det.
Tidningens ledarartikel är i själva verket en attack mot EPP, ett parti som ”inte längre går att skilja från socialister och liberaler” och som i samarbete med finansmannen George Soros verkar för att öka invandringen till Europa.
Samtidigt kom motsatta signaler vid en presskonferens i Budapest: affischerna med Juncker ska tas ner och ersättas med en kampanj om

familjepolitik. En åtgärd som kan tolkas som att Orbán delvis böjer sig för åtminstone ett av Webers krav.
Spekulationerna om Fidesz framtid lär fortsätta, men Magyar Nemzet ser en väg framåt:
”Det är att forma en ny allians. Viktor Orbán och Fidesz kan lämna EPP och alliera sig med Matteo Salvini, österrikiska Frihetspartiet och det polska regeringspartiet. I dag är detta i Ungerns och Europas intresse.”
Partierna tidningen nämner – italienska Lega, österrikiska FPÖ och polska PIS – är i dag splittrade mellan olika nationalistiska och högerpopulistiska grupper i EU-parlamentet, bland dem ECR där svenska SD ingår. Många inom nationalistlägret hoppas att den brokiga samlingen kan enas efter EU-valet i maj – gärna med Orbán som ledarfigur.
Magyar Nemzet skriver om den tänkta nya alliansen:
”Bara på det sättet går det att föra kampen mot invandring, skydda nationernas Europa och Ungern. Vår premiärminister måste leda den kampen.”

Ingmar Nevéus "

" Rykten: Prinsen förberedde kupp mot sin pappa kungen

DN FREDAG 8 MARS 2019

Förbereder Saudiarabiens kronprins Mohammed bin Salman en palatskupp mot sin egen far, kung Salman? Uppgifterna, som publiceras i den brittiska tidningen The Guardian, har vållat stor uppståndelse både i Saudiarabien och i omvärlden.

Den 82-årige Salman bin Abdulaziz har varit kung i Saudiarabien i drygt fyra år nu. Redan när Salman tillträdde förekom uppgifter från flera olika håll att han led av något slags demenssjukdom.
Ryktena fick extra näring av att kung Salman tämligen omgående gav sin favoritson, Mohammed bin Salman, extraordinära befogenheter. Kungen själv har hållit låg profil och sällan visat sig i offentligheten. Men för knappt två veckor sedan, den 24–25 februari, klev kung Salman fram i rampljuset då han reste till den egyptiska badorten Sharm el-Sheikh för att delta i toppmötet mellan EU:s stats- och regeringschefer och deras motsvarigheter inom Arabförbundet.
Det är efterspelet till denna resa som startat spekulationerna om att kronprinsen förbereder onda anslag mot sin far. Enligt The Guardian fick kung Salmans närmaste krets information om att delar av kungens egen säkerhetsdetalj planerade att sätta kungen åt sidan.
Kungens följe tog uppgifterna på största allvar. Säkerhetsmännen togs omedelbart ur tjänst och en ny styrka – enligt Guardian handlade det om 30 man – flögs in från Saudiarabien till Egypten.
Kungens vistelse i Sharm el-Sheikh fortsatte utan missöden, bland annat hade han ett möte på tu man hand med Sveriges statsminister Stefan Löfven. Den svenske statsministern har varit sparsam med

detaljer om mötet – de två herrarna ska ha talat om kriget i Jemen och om mänskliga rättigheter, mycket mer än så har inte avslöjats.
När kung Salman återvände till Saudiarabiens huvudstad Riyad möttes han inte, som protokollet föreskriver, av den ställföreträdande kungen, det vill säga kronprins Mohammed bin Salman. Varför bin Salman uteblev har det inte gått att få klarhet i.
Under de knappt två dygn kung Salman var borta från sina verkställande plikter hann Mohammed bin Salman fatta två strategiskt viktiga beslut, bägge utan att att konsultera sin far, kungen.
Den 33-årige Mohammed bin Salman utsåg sin yngre bror, Khalid bin Salman, 31, till ny biträdande försvarsminister. Khalid, tidigare stridspilot, kom närmast från posten som USA-ambassadör. Hans efterträdare på ambassadörsposten blev prinsessan Rima bint Bandar bin Sultan, en av Saudiarabiens fåtaliga kvinnliga diplomater.
Det väckte stort uppseende när kung Salman i början av 2015 lämnade över så pass mycket ansvar för regerandet av Saudiarabien på sin oerfarne och outbildade son Mohammed bin Salman.
Sedan dess har kronprins ”MBS”, som han kallas, fattat en rad till synes impulsiva beslut som fått stora konsekvenser.
Han beslutade att trappa upp Saudiarabiens krig i grannlandet Jemen. Något som väckt omfattande internationell kritik för den stora andelen civila som drabbats.
Han inledde en kampanj för att isolera ett annat grannland, emiratet Qatar. Beslutet innebar att Gulfländernas samarbetsorgan GCC i praktiken upphörde att existera.
Han har låtit fängsla en rad affärsmän i en kampanj mot korruption, något som kritikerna menar mer handlar mer om att kronprinsen vill stärka sin maktposition än om omsorg om rättvisan.
Och, inte minst, har kronprins Mohammed bin Salman kopplats ihop med det brutala mordet på den kritiske journalisten Jamal Khashoggi.
Den USA-baserade saudiern Khashoggi mördades och styckades efter att han trätt in på Saudiarabiens konsulat i Istanbul den 2 oktober i fjol. Trots att den saudiska regimen upprepade gånger förnekat kännedom om planerna på att mörda Khashoggi, har kronprinsen mött omfattande fördömanden från omvärlden om fallet Khashoggi. Inte minst från Saudiarabiens nära allierade USA.
I ett förhör i senatens utrikesutskott på onsdagen kallades Mohammed bin Salman för ”en fullfjädrad gangster” av Floridas republikanske senator Marco Rubio. Utskottsordföranden Jim Risch, också han republikan, framhöll att Saudiarabien ”medverkat i handlingar som helt enkelt inte kan accepteras”.
USA:s president Donald Trump har dock varit mer fördragsam mot det styrande saudiska kungahuset än vad hans republikanska partikamrater är. Hittills har Trumps kritik mot kronprinsen och Saudiarabien varit mild och inlindad.
Enligt bedömare är det den massiva kritiken mot Saudiarabien på människorättsområdet som fått kung Salman att försöka stävja sonens/kronprinsens inflytande. En falang av hovets rådgivare försöker förmå kungen att ta större och mer aktiv del i beslutsfattandet, enligt vad Guardian rapporterar.
– Det är sällan raka linjer i beslutsfattandet i Saudiarabien och kanske är det för tidigt att slå fast att det handlar om en maktkamp inom hovet. Men det är inget tvivel om att mordet på Khashoggi skakat om Saudiarabien både externt och internt, säger en västdiplomat i Saudiarabien som DN varit i kontakt med.

Erik Ohlsson "

"Fakta. Saudiarabien
Saudiarabien är närmare fem gånger större än Sverige till ytan och har cirka 29 miljoner invånare.
Landets statsreligion är wahhabismen, en extremt strikt tolkning av sunniislam.
Landet är en absolut monarki vilket betyder att all makt är koncentrerad till kungahuset. Statschef är kung Salman bin Abdulaziz, men den 82-årige monarken har i praktiken lämnat över mycket av makten till sin son, den 33-årige kronprinsen Muhammad bin Salman.
Närmare 90 procent av Saudiarabiens inkomster kommer från oljan. Men med ett ökat utbud på olja till följd av nya utvinningsmetoder, parat med minskad efterfrågan, har oljeinkomsterna blivit mindre stabila.
Källa: DN "

" Kardinal döms till fängelse

DN FREDAG 8 MARS 2019

Frankrike. Kardinal Philippe Barbarin döms till sex månaders villkorligt fängelse för att ha mörkat sexuella övergrepp på minderåriga. Han kommer nu att lämna in en avskedsansökan till påven. Kardinalen stod åtalad för att ha underlåtit att rapportera en präst som utsatte pojkscouter för sexuella övergrepp på 1980- och 1990-talen.

Övergreppen avslöjades 2015, när en tidigare pojkscout berättade att en präst förgripit sig på honom för 25 år sedan. Mannen sade då också att Philippe Barbarin känt till övergreppen, men inte agerat.

TT-AFP-Reuters "

" Torbjörn Petersson: Polisens insats mot feministerna hjälpte dem att sprida sitt budskap

DN FREDAG 8 MARS 2019

Tidpunkten var vald med omsorg i samband med Internationella kvinnodagen. Syftet var att uppmärksamma sexuella trakasserier på bussar och tunnelbanor i Kina. De fem feministerna hade tänkt dela ut dekaler där det stod: stoppa sexuella trakasserier, vi vill känna oss trygga!

De greps av polisen innan de hann skrida till verket.
Det var den 6 mars 2015 och hade de bara fått fortsätta med sina planer hade aktiviteterna troligen passerat utan att ha blivit särskilt uppmärksammade. I en aktion några år tidigare hade kvinnorna ockuperat ett antal herrtoaletter för att tvinga fram fler offentliga damtoaletter. Då hade statskontrollerade medier skrivit uppskattande om dem.
Nu gick kinesiska myndigheter i stället bryskt fram, men effekten blev en annan än den förväntade. I stället för att ett exempel statuerades som skulle skrämma efterföljare skapade den kinesiska polisen med gripandet en symbol för feminism som inte funnits tidigare. Händelsen lade grunden för Kinas metoo-rörelse.
Det skeva styrkeförhållandet blev känt i hela världen.
På ena sidan stod Li Tingting, Wei Tingting, Zheng Churan, Wu Rongrong och Wang Man, fem kvinnor i åldern 25 till 32 år – som inte ens hunnit iscensätta sina planer.
På andra sidan stod världens mäktigaste parti med 88 miljoner medlemmar, det auktoritära, patriarkala kinesiska Kommunistpartiet.
Protesterna tog fart på hög nivå i USA och EU och en månad senare släpptes feministerna, som tackade för det internationella stödet. ”Det här har redan påverkat andra feminister”, sa Wang Man, en av de fem kvinnorna till DN då.
Och på den punkten fick hon rätt. Ett exempel var att Kina 2016 instiftade sin första lag mot våld i hemmet. Men händelsen ökade också Kommunistpartiets misstänksamhet. I Kina kommer alltid partiets intresse först, långt före feministiska ideal, och varje gruppering som misstänks kunna inskränka partiets makt ses som en fiende. Staten började slå ned hårdare mot feminister.
Ändå spreds metoo-rörelsen i Kina. En våg av ilska startade på landets universitet när fall avslöjades med lärare som sexuellt trakasserat elever. Vreden räckte för att krossa den hårda censuren.
En universitetslärare i Peking sparkades som biträdande rektor sedan en utredning fastslagit att han förgripit sig på flera studenter. Metoo blev snabbt ett hett ämne på kinesiska mikrobloggar. När censuren slog till kringgicks den påhittigt genom att symboler för en skål ris (mi) och en kanin (tu) publicerades.
Metoo har inneburit förändringar i Kina, men rörelsen har också begränsat sig själv medvetet för att inte väcka en kraftig motreaktion från Kommunistpartiet. Feminister anpassar sig efter det politiska klimatet och arrangerar därför inga stora gatuprotester – om de ens skulle hinna starta någon innan de grips. De utmanar inte staten och föreslår heller inga nya lagar mot sexuella trakasserier. Däremot använder de sig på ett smart sätt av sociala medier för att sprida sitt budskap.

Torbjörn Petersson
torbjorn.petersson@dn.se "

" ECB-besked goda nyheter för låntagare

DN FREDAG 8 MARS 2019

Europeiska centralbanken skjuter på kommande räntehöjning. Det är goda nyheter för svenska bolånetagare.

Europeiska centralbanken (ECB) kommer att vänta med en ränteförändring, åtminstone till slutet av året alternativt ännu längre än så, meddelade banken i samband med sitt räntebesked. Orsaken är förväntad lägre tillväxt och lägre inflation än man tidigare trott under året och nästa år.
Tidigare har ECB sagt att räntan kommer att vara oförändrad till och med slutet av sommaren.
ECB-beskedet innebär att även Riksbanken kan komma att höja sin styrränta senare än vad den flaggat för hittills, någon gång andra halvåret i år. Redan innan var många bedömare tveksamma till om Riksbanken verkligen kommer att följa sin egen prognos.
– Det finns inga inhemska skäl att höja, säger Nordeas chefsanalytiker Torbjörn Isaksson och pekar på att inflationen och tillväxten bedöms vara på väg ner.
Och nu faller ett internationellt skäl delvis också ifrån. Riksbanken har ofta anfört beroendet av vad omvärlden, med den viktiga Europeiska centralbanken i spetsen, hittar på med sin penningpolitik. Nordeas ekonomer spådde innan torsdagens ECB-besked att nästa räntehöjning kommer mot slutet av året, men det är nu mer osäkert, enligt Isaksson.
– ECB är ännu mjukare än väntat, det ökar sannolikheten för att räntehöjningen väntas senare än så, säger Torbjörn Isaksson.
Även aktörerna på ränte- och valutamarknaderna verkar vara inne på samma linje. Kronan försvagades betänkligt samtidigt som marknadsräntorna föll. **TT** "

" Ledare: Putins taktik innebär censur hemma, lögn utomlands

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

För ett år sedan kämpade den ryska före detta spionen Sergej Skripal och hans dotter Julia för livet på ett brittiskt sjukhus. De två hade förgiftats av Novitjok, ett nervgift utvecklat av Sovjetunionen. Far och dotter Skripal överlevde attacken. Två skyldiga kunde identifieras: ryska agenter.

Det gick snabbt för president Vladimir Putins propagandamaskineri att ta sig an Novitjokattacken i Storbritannien. Man kan utan överdrift tala om en sorts bärsärkagång. EU:s särskilda organisation som bevakar Kremls propaganda har hittat fler än 150 olika ryska versioner som pumpats ut till både en inhemsk publik och omvärlden.
Häng med nu:
Sergej och Julia Skripal tog en överdos av droger. Förgiftningen var en provokation av USA. Georgien låg bakom. Väst ville förstöra sommarens fotbolls-VM i Ryssland. Storbritannien låg bakom. Det handlade om russofobi. Skripals hade kidnappats av britterna. Julia Skripal var våldtagen och gravid, och förresten är båda Skripals döda. Britterna ville dra uppmärksamheten från Brexit. Och så vidare.
Det är så här det brukar se ut. Putins propagandamakare har hittat en strategi och håller sig till den. Sanningen dränks i en flod av information, ofta direkt självmotsägande. Målet är att mottagarna ska bli förvirrade och sjunka in i faktanihilism: ”Det finns så många versioner av det där och båda sidor hittar på, vem vet egentligen vad som hände?”
Men bara en version är sann.

I fallet Skripal har Kreml gjort bort sig ordentligt. Även många ryssar skrattar åt regimens taffliga försök till bortförklaringar, åt hur presidenten försöker sopa undan skandalen men varken har kvast eller matta.
Som om det inte skulle räcka har Putin andra problem. Hans popularitetssiffror ligger fortfarande över 60 procent men har länge sjunkit.
När han i slutet av februari höll sitt årliga tv-tal var det inför blott 6,3 procent av ryssarna, den lägsta siffran sedan 2013. Och det är signifikativt. Allt färre ryssar får sina nyheter via det tv-medium som presidenten blivit så skicklig på att kontrollera och använda för egna syften.
I stället tar internet över, vilket gynnar oppositionen. Det är föga förvånande att Kreml nu griper efter möjligheter att styra även där. I veckan antogs två nya lagar på området. Åklagare ska kunna stoppa ”falska nyheter” bland annat om de stör den ”samhälleliga ordningen”. Staten ska också kunna blockera sajter som ”brister i respekt mot samhället och staten”.
Det finns också långt gångna planer på att skapa ett ”självständigt internet”, oberoende av utländska servrar. Det kan ses som en ambition att skydda Ryssland från attacker – men också som en digital järnridå, en parallell till ”den kinesiska nätmuren” som garanterar Kommunistpartiets kontroll över nätet i Kina.
Regimen Putin agerar som de ryska oligarker som berikar sig med hjälp av lagstiftningen hemma men sedan lever livets glada dagar i väst. Kreml utnyttjar friheten på nätet utomlands för sina propagandasyften, men stramar åt i Ryssland.
Det är goda nyheter för Putins propagandatroll men mycket dåliga för landets oppositionella. Och det lär knappast sluta här. Västliga internetjättar som Facebook och Google måste stå starka mot alla försök från Moskva att utnyttja internet för informationskrig och förtryck. Hittills är tyvärr deras meriter på området inte imponerande.
DN 9/3 2019 "

" Kina är på väg mot samma återvänds-gränd som Sovjetunionen

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

När Kina nu förlorar fart förklaras det med konjunktur. I praktiken beror inbromsningen på att det självklara inte längre går att väja för: det går inte att kombinera planekonomi med frihet.

Alla är rädda för Kina.
Mittens Rike är på väg att återta sin plats som världens mäktigaste stat. Ekonomiskt, politiskt och militärt går det redan att föreställa sig, fastän kanske inte kulturellt. Men helt säkra ska vi inte vara; Kina är ändå världens äldsta, fortfarande existerande högkultur.
Vår rädsla för Kina är av det molande slaget. Vi började känna av den när den store reformatorn Deng Xiaoping besökte Amerika för 40 år sedan och bävan har sedan stadigt vuxit tills den i dag kan diagnostiseras som kronisk. Till en början var det ingen självklarhet. När jag för 25 år sedan bodde i USA förvånades jag över hur landet redan då höll på att översvämmas av kinesiska varor. Det räckte att läsa på lappen, på kartongen eller vända på koppen – *Made in China*. Samtidigt älskade amerikanerna att tala om *The American way of life* och berömde sig av att ha besegrat kommunismen. Men hade det skett för att de skulle göra sin vardag alltmer kinesisk?
Nikita Chrusjtjov lovade på sin tid att ekonomiskt överträffa och begrava kapitalismen med USA i spetsen. Säker på sin sak försåg han oss med en tidtabell när det skulle ske. Vi trodde honom inte för ett ögonblick. Vi fick rätt. Några decennier senare var det Sovjetunionen som begravdes. Fast vad Sovjetunionen gick bet på fruktar vi att Kina

kanske klarar av så att detta århundrade blir kinesiskt som det förra var amerikanskt. Det skrämmer oss. Och vår rädsla går i dagen som ett amalgam av just fakta, känslor och fördomar som väl säger minst lika mycket om oss som om Kina.
Först Donald Trump har bestämt sig för att sätta kineserna på plats. I hemlighet är också vi – halvt skuldmedvetna – tacksamma mot den amerikanske presidenten för det, klara över att vi européer är alltför söndrade, för små och svaga, för att själva kunna göra något åt saken.
Kineserna framstår som vår raka motsats: dessa myriader av människor, alla som stöpta i en och samma form, besjälade av en känsla av kulturell och rasistisk överlägsenhet samt önskan att ta revansch för alla de historiska förödmjukelser västvärlden skulle ha utsatt dem för.
Men hur farligt är Kina egentligen?
Under den kinesiska folkkongressen denna vecka fick vi veta att landets ekonomi växer med 6 procent, den lägsta tillväxten sedan 1990. Det skulle saknas ”effektiva investeringar” och ”självständiga innovationer”. Ty till dem kan knappast räknas investeringar i bostäder och infrastruktur, till inte ringa del onödig och oanvänd, finansierad genom en gigantisk skuldsättning; landets skuldkvot är officiellt över 300 procent av bnp. Så hålls åtminstone sysselsättningen uppe.
Samtidigt har länder som Vietnam eller Bangladesh tagit över en växande del av den inkomstbringande billigexport som jag för 25 år sedan förvånades över i USA, då ett exklusivt kinesiskt monopol.
Kommunistpartiet oroar sig för att många företag – statliga och privata – redan balanserar på randen till konkurs och att en omfattande arbetslöshet är en snar framtida möjlighet.
Alltsammans konjunktur, säger optimisterna. Varje ekonomi går upp och ner, det handlar bara om en tillfällig svacka. Det tror jag nu inte. I stället att Kina nu närmar sig det klassiska – och i den meningen banala – dilemmat för varje stat som försöker förena plan med marknad, diktatur med demokrati. Och ett överväldigande historiskt material, främst från Östeuropa, visar att detta inte är möjligt.
Inte i längden, bör tilläggas. Det var Deng Xiaoping som proklamerade att det inte spelar någon roll om katten är vit eller svart så länge som den fångar möss, och så sanktionerade inslag av marknad och ”friheter” i ett i övrigt oförändrat diktatoriskt system.
I några decennier har det givit imponerande (ekonomiska) resultat i Kina som en gång i Östeuropa, där i blygsammare skala och under långt kortare tid. Men snart gick allt i stå. Kina närmar sig nu den oundvikliga zoologiska insikt som det kommunistiska Östeuropa gjorde för nästan ett halvt sekel sedan: parar man två hundar får man valpar, två katter föder små kissemissar, men parar man en hund med en katt blir det ingenting.
I decennier brottades man i Östeuropa med detta zoologiska faktum, försökte övervinna det genom försiktiga ekonomiska reformer, varje gång med samma resultat.
Det blir ingenting. Det går inte. Plan och marknad låter sig inte harmoniskt förenas. Och varje gång var det planen (diktaturen) som blev kvar och marknaden (demokratin) som avvecklades och sopades ut.
En diktatur av kinesiskt slag låter sig inte genom reformer förvandlas till en demokrati. Ändå ville många i väst länge inbilla sig just det, trots att Historien inte känner till några sådana förvandlingsnummer.
Diktaturer störtas eller kollapsar. Det vet förstås även Xi Jinping, vars svar på vikande ekonomisk tillväxt och krav på diverse modesta friheter är mer av förljuget skryt, mer av plan, övervakning, censur och repression. Med demokrati har det inget att göra. Samtidigt vet han att ständiga materiella framsteg är regimens enda legitimitet.
Och Gud nåde det kinesiska kommunistparti som inte levererar.
Richard Swartz är journalist, författare och fristående kolumnist i Dagens Nyheter.
Richard Swartz
richard.swartz@chello.at "

" Medlemmar av Waffen-SS får ”Hitler-pension” i Sverige

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

Berlin. Uppgifterna om att Tyskland varje månad betalar ut ersättningar till personer som samarbetat med Nazityskland har väckt starka reaktioner i Sverige och omvärlden. DN kan nu avslöja att två av mottagarna som är bosatta i Sverige och får så kallade Hitler-pensioner har varit medlemmar i nazisternas elitförband Waffen-SS.

I förra veckan berättade DN om den kritik som riktats mot Tyskland efter uppgifter om att landet än i dag, 75 år efter andra världskrigets slut, betalar ut ersättningar till personer i utlandet som samarbetet med Nazityskland.
De omstridda utbetalningarna sker inom ramen för en tysk lag (”Bundesversorgungsgesetz”) från 1950 som reglerar ersättningar till personer som skadats i samband med andra världskriget. Bland mottagarna finns främst soldater som tillhört Wehrmacht, krigsmakten i Nazityskland, men även civila som skadats i samband med granatbeskjutning eller bombanfall.
DN kunde också avslöja att 15 personer som är bosatta i Sverige får sådana utbetalningar varje månad, enligt uppgifter från socialministeriet i den nordtyska delstaten Schleswig-Holstein som ansvarar för utbetalningarna till Sverige. Men på närmare frågor om på vilka grunder som svenskarna tar emot de månatliga ersättningarna fick vi inget svar från de tyska myndigheterna.
I flera europeiska länder har de så kallade Hitler-pensionerna, som utbetalningarna kallas av tysk och internationell press, lett till en

upprörd debatt. I Belgien var det framförallt obekräftade uppgifter om att även tidigare medlemmar av nazisternas elitförband Waffen-SS kan finnas bland mottagarna som väckt starkast reaktioner.
Tyska myndigheter har dock betonat att ingen av 18 belgare som varje månad mottar utbetalningar från Tyskland har varit medlem av Waffen-SS. Men på DN:s fråga om det bland de 15 svenska mottagarna finns exmedlemmar i Waffen–SS blir svaret ett annat.
En vecka efter att vi skickat in våra frågor kommer beskedet om att så är fallet.
– Två av de som får ersättningar tillhörde Waffen-SS, skriver en talesperson för socialministeriet i Schleswig-Holstein i ett mejl till DN.
– Enligt deras egna uppgifter ska de ha anslutit sig allt eftersom kriget pågått.
Waffen-SS var från början en styrka av frivilligt rekryterade soldater med uppgift att skydda Adolf Hitler. De skolades i en nazistisk ideologi och tränades till elitsoldater. De kom senare att strida på både öst- och västfronten, och i Nürnbergrättegångarna som följde efter kriget stämplades Waffen-SS som en kriminell organisation på grund av de många krigsbrotten som begåtts i dess namn.
Vilken roll som de två tidigare Waffen-SS-medlemmarna som är bosatta i Sverige och som varje månad får pension från Tyskland haft är inte känt. Deras identiteter är skyddade med hänvisning till bland annat det tyska persondataskyddet.
– Men utifrån innehållet i akterna finns inga uppgifter om att de anslutit sig frivilligt (till Waffen-SS, red anm), heter det i mejlet från myndigheten.
1998 skrevs lagen som reglerar ersättningar till de som skadats i samband med andra världskriget om så att personer som begått brott mot mänskligheten kan nekas utbetalningar. Bakgrunden var ett avslöjande i tysk tv om att 128 lettiska legosoldater som frivilligt anslutit sig till Waffen-SS i åratal hade inkasserat generösa bidrag från Tyskland. Några av männen hade deltagit i massavrättningar.
Efter det gjorde tyska myndigheter en prövning av mottagarna som är bosatta i Sverige. Statsarkivet i Berlin och myndigheten i Ludwigsburg som undersöker brott begångna under nazismen (*Zentrale Stelle der Landesjustizverwaltungen zur Aufklärung nationalsozialistischer Verbrechen*) fick i uppdrag att söka igenom de personakter och dokument som finns sparade.
– Det undersöktes om huruvida det fanns kännedom om mottagarna begått brott mot mänskligheten eller rättsstaten. Efter att båda institutionerna meddelat sina resultat fanns det inte uppgifter som kunde ligga till grund för att utbetalningarna drogs in, skriver myndigheten.
Sammanlagt har hittills 99 personer fått utbetalningarna indragna då de begått brott mot mänskliga rättigheter, men det har inte rört personer bosatta i Sverige.

Lina Lund
lina.lund@dn.se "

" Fakta. Lag om pension
Den tyska lagen Bundesversorgungsgesetz reglerar ersättningar till personer som skadats i samband med andra världskriget. Lagen instiftades 1950 i dåvarande Västtyskland och har ändrats flera gånger sedan dess.
De statliga ersättningarna utbetalas till före detta soldater som skadats i samband med strid eller i krigsfångenskap, och i vissa fall deras efterlevande. Även civila som ådragit sig skador i samband med exempelvis bombanfall och granatattacker under kriget kan få ersättning.
I februari mottog sammanlagt 2 033 personer bosatta i ett femtiotal länder ersättningar enligt lagen. Hur många av dem som har samarbetat med eller stridit för Nazityskland är okänt. Summan för utbetalningarna i februari månad motsvarar ungefär 8 miljoner kronor."

" Anna-Lena Laurén: Nu när det inte blev någon global gudsstat vill Emma gärna återvända

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

Jag undrar ofta om hon lever, Munisas mamma. Tyvärr är det inte sannolikt. Året var 2014 när hennes man, som jobbade i Turkiet, krävde att hon skulle flytta ned till honom. Han behövde någon som lagade mat och städade. Det spelade ingen roll att hon var höggravid.

Från Turkiet tog han henne till Syrien och gjorde henne till IS-hustru. Hon heter Bartjynai och är uzbekiska från Osj. Hon har tjockt svart hår och ett litet födelsemärke under vänstra ögat. Om hon längre finns.
Fotografen Roger Turesson och jag träffade hennes dotter Munisa och mamma Sarvarchan för snart två år sedan. Det var i Osj i södra Kirgizistan. Roger fotograferade dem under valnötsträd på familjens vackra innergård.
Bartjynai åkte inte frivilligt till Syrien. Men det gjorde ett antal svenska medborgare. Inte bara frivilligt, utan av övertygelse.
Två år efter mötet med Munisa lyssnar jag på Cecilia Uddéns intervju med svenska Hoda. Hon är IS- hustru som nu har kommit på andra tankar och vill hem.
– Jag har inte gjort nånting, jag har inte dödat, typ, säger Hoda.
En annan svenska, som kallas Emma, intervjuas av SVT. Hon vill tillbaka till Sverige, sätta barnen i simskola och lägga tiden i IS bakom sig.
– Vi vill inget illa. Vi vill bara komma hem och leva som ni gör, gråter hon.
Simskolor för flickor och pojkar är kvintessensen av det västerländska samhälle som Emma själv ville utplåna – medan IS var starkt. Nu när det visade sig att det inte blev någon global gudsstat vill Emma gärna återvända till Sverige.
Jag läste en gång om ett judiskt par som lyckades överleva Förintelsen. Många år efter krigsslutet, på besök i Tyskland, träffade de sina gamla vänner, som de hade haft ett tätt umgänge med före kriget.
Förintelsen nämndes inte med ett ord. Men om det judiska paret hade tagit upp folkmordet hade deras vänner antagligen svarat på samma sätt som svenska Hoda.
– Jag har inte gjort nånting, jag har inte dödat, typ.
Intellektuell slöhet är brottslingars bästa vän. Ett instrument man aldrig ska underskatta när det gäller att underlätta sin egen tillvaro.
I länder som har varit i krig, eller har en auktoritär historia bakom sig, stöter man på den hela tiden. Jag vet inte hur många gånger jag har hört meningar som:
– Stalin hade inget val.
– Det var andra tider då.
– Han lyfte faktiskt landet.
Mekanismen som får människor att resonera så kring en av världshistoriens värsta diktatorer är densamma som får IS-anhängare att betrakta sin egen roll som medlem i ens terrororganisationen som oskyldig.
I all korthet handlar det om inkonsekvens. Det är mycket lättare att hantera saker om man låta bli att tänka tankar till slut. Denna reflex är mänsklig och inte alls förvånande.
Det är just därför som IS-avhoppares utsagor om att de inte såg, hörde eller förstod något kan avfärdas på en gång. Och det är också därför

varenda en av dem borde bli föremål för en grundlig polisundersökning så fort de återvänder.
De ska utredas så länge det behövs för att slå fast deras verkliga roll i sekten. Det borde inte spela någon roll hur mycket det kostar eller hur lång tid det tar.
I debatten om IS-återvändarna talas det mycket om hur vanskligt det är att bevisa brott. Personligen har jag lite svårt att förstå detta fokus.
Om frivilliga på medborgarorganisationen Bellingcat har lyckats fastslå identiteten på två ryska GRU-agenter kan det inte vara omöjligt att ta reda på vad åtminstone en del av återvändande IS-anhängare har sysslat med i Syrien. Svårt, men inte omöjligt. Nätet är fullt med öppna källor för den som vet hur man letar.
Naturligtvis kommer en del skyldiga att undgå straff. Allt går inte att bevisa. Men en hel del går att gräva fram. Det vet IS-avhopparna, men de hoppas att myndigheterna ska låta bli. Eftersom det är – svårt.
Mycket som är viktigt är svårt. Nu gäller bara en sak: Ta reda på vad de har gjort.

Anna-Lena Laurén "

" De tondöva hemulerna får nu slicka sina sår i Mumindalens utkanter

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

Kommentar. Det var länge sedan någonting gjorde mig så upphetsad som finländska regeringens fall. Finländska politiker avgår nästan aldrig. Men nu skedde det, skriver DN:s Moskvakorrespondent Anna-Lena Laurén.

På morgonen visste hela Finland: Någonting kanske händer.
Själv trodde jag inte på det. Det hade varit nära förut, men aldrig skett. Finländska regeringar avgår nämligen aldrig.
Våra ministrar håller sig fast vid sina stolar tills knogarna vitnar.
Också i denna situation, när en fullständigt bakvänt hopsnickrad vård- och landskapsreform såg ut att gå i stöpet eftersom tiden rinner ut, trodde jag inte att de skulle avgå.
Jag tänkte: De hittar på något sätt att sitta kvar. Jag får inte speja efter nyheter på nätet. Jag måste bli klar med reportage och rek inför en resa.
Ståndaktigt skriver jag på min text hemma vid vardagsrumsbordet i Moskva, ända tills min finska korrespondentkollega Jussi Niemeläinen på Helsingin Sanomat ringer.
– Har du hört? Regeringen har fallit.
Jag ringer mina föräldrar i Finland.
– Tyst! ropade de, vi lyssnar på radio! Förresten, var kan man hitta direktsändningarna på nätet?
På Facebook exploderar mitt flöde i en salig blandning av jubelrop och sardoniska skämt om det egentliga syftet med att avgå en månad före valet. Att statsminister Sipilä försöker rädda valet åt sitt centerparti,

som har fallit som en sten i de senaste opinionsmätningarna, framstår som uppenbart.
Men uppenbart är också att regeringen var tvungen att ta skeden i vacker hand. Social- och hälsovårdsreformen går inte att genomföra enligt deras ukaser. Jag skriver ukaser (det ryska ordet för påbud), eftersom regeringens metoder när det gäller att driva igenom reformen ställvis har varit närmast tsaristiska.
Man har viftat undan grundlagsexperter. Man har klubbat igenom beslut när folk har gått ut. Man har inte brytt sig om att kontrollera med EU att denna mycket omfattande privatiseringsreform inte strider mot EU:s konkurrenslagstiftning.
Man har kopplat ihop en hälsovårdsreform, som borgerliga samlingspartiet vill ha, med en landskapsreform, som centern vill ha. Samlingspartiet vill öppna vårdmarknaden för privatiseringar, centern vill bygga nya maktcentra åt sig själv genom att införa en ny administrationsnivå över hela Finland.
Som finländsk väljare har jag haft känslan av att makthavarna helt enkelt utväxlar tjänster över mitt huvud. Det har gjort mig rasande. Finland är en nordisk demokrati där man inte löser frågor av yttersta vikt genom kohandel.
Det fick Sipiläs regering nu äntligen lära sig – att processer i en demokrati tar tid därför att de måste förankras. I en regering kommer det alltid att finnas politiska intressen och en tendens att dra hemåt. Det är normalt.
Men att försöka runda grundlagen i smyg är inte normalt. Riksdagens grundlagsutskott var omutligt. Det vek sig inte.
Hemma i mitt vardagsrum dansar jag kring bordet som Filifjonkan efter att tromben for iväg med hennes hus. Äntligen förändring! Äntligen rivs det för att få luft och ljus! De tondöva hemulerna sprang med huvudet före rakt in i grundlagen och nu får de slicka sina sår i utkanterna av Mumindalen. "

" Anna-Lena Laurén
Kostsam vårdreform fällde regeringen

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

En kostsam hälsovårdsreform blev regeringen Sipiläs fall. När Finland valt ny riksdag i april får nästa regering gå tillbaka till ritbordet.– Jag tar mitt ansvar för misslyckandet och har lämnat in min avskedsansökan, sade statsminister Juha Sipilä på en presskonferens.

Helsingfors
Finlands avgående statsminister Juha Sipilä har under hela sin regeringsperiod påmint om en frustrerad klasslärare som försöker få eleverna att ta av sig sina mössor. Ingen har lyssnat, medan Sipiläs ansikte blivit allt rödare.
Eller kanske är det fel jämförelse. Kanske har han mera påmint om en handelsresande som försöker torgföra en väldigt invecklad produkt som ingen riktigt förstår poängen med. Till slut säljer han den med våld, försöker trycka ner den i händerna på en skeptisk massa.
Under sin presskonferens på fredag såg Sipilä i varje fall besegrad ut.
– Det här är en stor besvikelse, sade statsminister Juha Sipilä på en presskonferens.
Inom Samlingspartiet var man inte förberedd på Sipiläs besked.
– Jag grämer mig över de tusentals människor som har jobbat med reformen i flera år, sade partiets ordförande Petteri Orpo i riksdagen.
Den omfattande social- och landskapsreformen, som varit regeringen Sipiläs stora projekt, har varit för krånglig för att gå igenom men också för diffus för att möta starkt motstånd bland väljarna. Därför har Sipilä, som är Centerns partiledare och i grunden företagare, inte velat

ge upp. Så sent som för en vecka sedan hävdade han att det fanns en möjlighet för reformen att röstas igenom innan nästa regeringsperiod, trots att grundlagsutskottet krävt flera justeringar i förslaget och riksdagsvalet ligger bara några veckor fram i tiden.
Idén var att avreglera social- och hälsovården för att göra det lättare för privata aktörer att komma in i den offentliga sektorn och samtidigt öka på patienternas valfrihet. Detta har framför allt varit Samlingspartiets linje.
Samtidigt ville Centern dela in Finland i 18 så kallade ”landskap”, vilket skulle – som Sipilä själv sålt in det – minska på byråkratin i Finland. De nya landskapen skulle ta över många av kommunernas nuvarande funktioner.
Tillsammans har alltså regeringspartierna enats om ett reformpaket enligt principen ”två flugor i en smäll”.
De grönas riksdagsledamot Outi Alanko-Kahila liknade häromdagen paketet vid en dåligt hopsatt Ikeamöbel. ”Det är som om någon misslyckats med att sätta ihop en stol från Ikea och sagt att det här blir nog ännu en Billnässtol (finskt möbelföretag, red. anm.). Det blir det inte. Den kan ramla ihop om man sitter på den.”
Sipilä och hans ministerkolleger har sneglat mycket mot Sverige när det gäller dessa förnyelser.
Nyligen avreglerades taxiverksamheten i Finland. Över en natt blev det lika svårt att välja taxi i Helsingfors som i Stockholm.
Trafikminister Anne Berner från Centern ville också privatisera järnvägarna, men har inte fått gehör. Häromveckan kom beskedet att Berner kliver ner som politiker efter nästa val och blir styrelsemedlem i Skandinaviska Enskilda Banken (SEB), med huvudkontor i Stockholm.
Att en minister meddelar om ett nytt styrelseuppdrag i en bank bara en dryg månad innan nästa riksdagsval var så skamlöst att till och med Finlands normalt ganska förlåtande ledarsidor kokade över. Många undrade om inte Berner borde avgå efter en sådan karriärmanöver. Centerns egen riksdagsgrupp kom fram till att det inte fanns några intressekonflikter.
Sipiläs taktik har ofta varit detta: slut på diskussionen, här föreligger inga problem, nu går vi vidare.
Det är en stil som länge fungerat i Finland.
Men kanske blev skandalrubrikerna kring den privata vården för mycket. Bara de senaste veckorna har flera kommuner i Finland fått ta över verksamheten på äldreboenden där man hittat stora brister. Även om Sipilä personligen inte varit ansvarig för bristerna har nyheterna kommit väldigt olägligt för honom, just när regeringen håller på att driva igenom en reform som ger mera utrymme just för privata vinstintressen inom vården.
Nu får han alltså packa ihop. Detta bara någon dag efter att utrikesminister Timo Soni (Blå framtid) gett besked om att han inte ställer upp i nästa riksdagsval. Soini var länge en av Finlands mest högljudda och populära politiker, men efter att Sannfinländarna splittrades för två år sedan har han mer eller mindre tystnat.
Många vänder därför blickarna mot Socialdemokraternas partiordförande Antti Rinne, som enligt en färsk undersökning från Yle leder opinionsmätningarna inför valet den 14 april. Centern har halkat ner till tredje plats, vilket ger ungefär samma siffror som De gröna.
Sipiläs plan var att hälsovårdsreformen skulle röstas igenom och förverkligas under nästa regeringsperiod. Men de ministrar som tillträder efter valet får nu gå tillbaka till ritbordet.

Philip Teir
philip.teir@gmail.com "

"Fakta. Regeringen Sipilä
Juha Sipiläs regering tillträdde den 29 maj 2015. I regeringen ingick partierna Centern, Sannfinländarna och Samlingspartiet.
Sannfinländarna splittrades 2017 och var nära att fälla regeringen, men ministrarna från partiet bildade en ny riksdagsgrupp, Blå Framtid, som kunde stanna i regeringen.
I går avgick regeringen. Under perioden fram till nästa regeringsbildning kommer Sipilä och hans ministrar att fortsätta som en övergångsregering. "

" Förbud mot prinsessans parti väcker besvikelse

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

Förbudet mot partiet Thai Raksa Chart att delta i det thailändska valet väcker upprörda känslor. De som hoppas på att demokratiska krafter tar över från militären är besvikna.

Väldigt sorgligt och deprimerande. Så kommenterade prinsessan Ubolratana författningsdomstolens beslut att förbjuda partiet Thai Raksa Chart från att ställa upp i det första fria valet i Thailand sedan militären tog makten 2014.
Prinsessan, som avsade sig sin kungliga titel när hon gifte sig i USA, chockade Thailand när hon meddelade att hon ställer upp som Thai Raksa Charts premiärministerkandidat. En kandidatur hon snabbt fick dra tillbaka efter att hennes bror kungen sagt att de kungliga står över politiken.
Hade hon fått ställa upp lär hon ha blivit en röstmagnet. Ubolratana är populär i Thailand. Hon är mer folklig än andra kungliga i landet. Exempelvis har hon gett ut en skiva, agerat i en tvålopera och haft en roll i en actionfilm.
Men planerna på att ställa upp fick alltså ett snabbt slut och nu förbjuds partiet att ens ställa upp i valet. Det är inte bara ett bakslag för prinsessan utan också för hennes vän, den förre premiärministern Thaksin Shinawatra. Han lever numera i exil men har fortfarande stort inflytande i thailändsk politik och åtnjuter stort stöd, inte minst ute på den thailändska landsbygden.
Genom att nominera prinsessan kunde Thaksin ha slutit den klyfta som finns mellan eliten i Thailand och den mindre bemedlade

befolkningen. Men det som kunde ha varit ett genidrag slutade i sämre förutsättningar för Thaksintrogna partier att ta makten. Och de thailändare som är mot militären är besvikna.
– Det är inte rättvist. Genom beslutet i författningsdomstolen får vi färre möjligheter att välja fritt i valet. De som hade tänkt rösta på dem kan inte längre göra det, säger Mae Mai, som representerar ett nytt parti, ”De vanliga”, i provinsen Loei, nordöstra Thailand.
Mae Pop, som kandiderar för samma parti, tror dock att andra partier som är mot militären kan vinna på förbudet. Hon nämner ett annat parti kopplat till Thaksin Shinawatra, Pheu Thai, och den nya uppstickaren, Framtidspartiet. Det senare är också under granskning av valkommissionen misstänkta för att ha brutit mot landets internetlagar.
– Det skulle vara ett slag i ansiktet om även Framtidspartiet tvingas upplösas. Då tror jag folk reser sig och protesterar, det kan bli våldsamt, säger Mae Pop.
Människorättsorganisationen Amnesty International anser att beslutet att förbjuda Thai Raksa Chart visar hur thailändska myndigheter missbrukar rättssystemet genom att förbjuda fredliga organisationer och oppositionens yttrandefrihet.

Marianne Björklund "

" Rumänien vill stoppa egen åklagare från toppjobb i EU

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

Europaparlamentet vill att den rumänska korruptionsåklagaren Laura Codruta Kövesi blir chef för EU:s nya åklagarmyndighet. Samtidigt försöker Rumäniens regering stoppa henne. Senaste nytt är att regeringen anklagar henne för mutbrott, tjänstefel och falskt vittnesmål.

Bryssel
Europaparlamentet har röstat för att Laura Codruta Kövesi ska bli chef för nya åklagarmyndigheten Eppo, som ska utreda ekonomiska brott mot EU. Det handlar till exempel om bedrägerier med EU-bidrag.
Men Laura Codruta Kövesi är kontroversiell i Rumänien. Samtidigt som europaparlamentarikerna röstade om henne på torsdagen satt hon i en fyra timmar lång utfrågning hos en nybildad specialenhet inom antikorruptionsbyrå DNA. Enheten utreder domare och har börjat sitt arbete utifrån en ny lagstiftning som Rumäniens socialdemokratiska regering drivit igenom.
Laura Codruta Kövesi anklagas för mutbrott, tjänstefel och falskt vittnesmål, rapporterar nyhetssajten Balkan Insight.
– Jag anklagas för att inifrån antikorruptionsbyrån ha varit ledare för organiserad brottslighet, sade Laura Codruta Kövesi, till journalister efter utfrågningen.
Fram till juli förra året var Laura Codruta Kövesi nämligen själv chef för DNA. Under hennes fem år på posten åtalades hundratals politiker och tjänstemän, inklusive dåvarande socialdemokratiska premiärministern Liviu Dragnea.

Många invånare i Rumänien ser därför Laura Codruta Kövesi som en person som vågar utmana landets politiska ledning och det har varit stora folkliga manifestationer för henne.
När hon fick sparken anklagade justitieministern henne för ”överdrivet auktoritärt beteende”.
Även om Europaparlamentet vill ha Laura Codruta Kövesi är det inte säkert hon blir chef för åklagarmyndigheten Eppo. EU:s medlemsstater ska också besluta. De har visserligen haft henne som en av toppkandidaterna, men har bestämt sig för fransmannen Jean-François Bohnert.
Nu börjar förhandlingarna mellan parlamentet och ministerrådet om vem som ska få jobbet för myndigheten, som väntas vara på plats i slutet av 2020.
Sverige har tillsammans med Danmark, Irland, Polen, Storbritannien och Ungern hittills stått utanför Eppo. Men en förändring kan vara på gång sedan Moderater och Kristdemokrater anslutit sig till Liberalernas syn att Sverige ska ingå i samarbetet.
Inrikesminister Mikael Damberg säger till sajten Europaportalen att regeringen är redo att ompröva sin inställning.

Pia Gripenberg "

" Fakta. Korruption
Rumänien ligger på plats 61 av 180 länder som organisationen Transparency International rankar utifrån korruption. Av EU-länderna har Ungern, Grekland och Bulgarien sämre placering.
Minst korrupt anses Danmark vara, följt av Nya Zeeland och med Finland, Schweiz, Singapore och Sverige på delad tredje plats. "

" Ordkrig om polisinsats vid ebolautbrott

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

Hjälporganisationen Läkare utan gränser (MSF) larmar om att bekämpningen av ebolasmittan är på väg i fel riktning i Kongo och kritiserar regeringen för användandet av poliser för att tvinga folk till vård. Regeringens talesperson Jessica Ilunga säger till DN att kritiken är felaktig.

Sedan ebolautbrottet i juni förra året i östra delarna av Demokratiska republiken Kongo har 913 fall bekräftats i det drabbade området. Det gör utbrottet till det näst största någonsin och med råge det största i Kongos historia. Av de smittade personerna har 574 dött, vilket ger en dödlighet på 62 procent.
Dödligheten är därmed dubbelt så hög som i det västafrikanska utbrottet 2014, trots att läkarkåren har en arsenal av nya metoder för att bekämpa sjukdomen – från vaccinering av människor i riskzonen till behandling av insjuknade.
Anledningen till den höga dödligheten är, enligt hjälporganisationen MSF, att människor fortsätter att vårda sina anhöriga i hemmen i stället för att söka vård på någon av de specialiserade inrättningarna.
Vid en presskonferens i Bryssel på torsdagen riktade organisationen kritik mot de kongolesiska myndigheterna som beter sig ”kontraproduktivt” genom att använda polis och militär för att tygla utbrottet.
– Användandet av polis och väpnade styrkor för att tvinga folk att lyda hälsobestämmelser leder till ökad alienering av de lokala samfunden […]. Att tvinga folk till aktiviteter som säkra begravningar, kontaktspårning och inläggning vid behandlingscenter avskräcker folk

från att träda fram och tvingar dem att gömma sig, säger MSF:s chef Joanne Liu i sitt uttalande.
Jessica Ilunga, talesperson för Kongos hälsodepartement, slår ifrån sig kritiken som hon menar är direkt felaktig. Polis har endast använts för att skydda personal vid de attacker som utförts av civilbefolkningen mot flera av områdets behandlingscenter.
– Vi måste använda polis för att skydda personalen. Men vi är ytterst försiktiga vid insatserna och inte en enda person har skadats av några poliser, säger hon till DN.
– Alla aktiviteter är helt frivilliga att delta i men folk litar inte på vården i behandlingscenter som drivs av utländska organisationer. Nu tar våra myndigheter över driften av två center och vi kommer om några veckor se om det leder till en förbättring av läget, säger Ilunga till DN.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

" Hundratals regimkritiker gripna efter demonstrationer i Khartoum

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

Kvinnorna har tagit en alltmer central position i protesterna mot Sudans pressade ledare Omar al-Bashir, som inte visar några tecken på att vilja lämna makten. Under de senaste dagarna har hundratals kvinnor och män gripits under de nya undantagslagar som ger säkerhetstjänsten ökat handlingsutrymme.

Inför internationella kvinnodagen fylldes gatorna i Sudans huvudstad Khartoum av kvinnor som protesterade mot den impopuläre ledaren Omar al Bashir.
Videoklipp i sociala medier visar unga kvinnor i sammandrabbningar med kravallutrustad polis och hundratals av kvinnorna ska ha gripits under de senaste två dagarna. Enligt en människorättsgrupp, som citeras av Washington Post, ska minst 35 kvinnor fortfarande sitta fängslade.
Det är den största utmaningen i modern tid för al-Bashir som i slutet av juni kan fira 30 år på tronen i det väldiga landet. Om han lyckas rida ut stormen.
Protesterna har skakat Sudan sedan i december då regeringen slopade subventionerna av livsmedel vilket fick priset på en limpa bröd att trefaldigas. De inledande missnöjesyttringarna fortplantades till att gälla hela al-Bashirs styre. Jämte de demonstrerande kvinnorna står fackförbundet SPA som varit tongivande i det annars ledarlösa upproret. Protesterna har blivit dagligt förekommande inte bara i Khartoum utan även i mindre städer.

I mitten av februari hoppades många att presidenten skulle använda ett planerat tv-framträdande för att avisera sin avgång. I stället utlyste han undantagstillstånd – och införde en uppsättning lagar som kraftigt ökar befogenheterna för landets säkerhetstjänster. al-Bashir talar nu om allmänna val under nästa år som enda lösning på krisen och har lämnat ordförandeposten i regeringspartiet. Men liknande kort har han spelat så många gånger i det förflutna att löften om reformer i dag saknar trovärdighet.

Omar al-Bashir är en mycket rutinerad ledare som har en stark säkerhetstjänst vid sin sida och han kan välja att sätta hårt mot hårt. Men redan har uppemot 60 personer dödats av polis och militär och en högre dödssiffra skulle öka pressen från omvärlden på al-Bashir.

EU kräver, i ett uttalande från den 28 februari, att regeringen släpper alla fängslade aktivister och journalister och startar en genuin dialog. Uttalandet avslutas med ett förtäckt hot om att situationen kan påverka Sudans relation med EU.

Det är här skon klämmer. Den där brödlimpan som utlöste protesterna steg i pris just på grund av de förnyade förhandlingarna om lån från Bretton Woods-institutionerna (som förutsatte en finansiell åtstramning). Samtalen signalerade tydligt att al-Bashir var på väg in i värmen efter decennier av isolering.

Han hyste al-Qaida-ledaren Usama bin Ladin under flera år på 1990-talet, han har släppt lös paramilitära styrkor mot civilbefolkningen i Darfur och är före detta efterlyst av brottsmålsdomstolen ICC i Haag. Men i ett läge där migrationen till Europa är den överordnade frågan har EU varit redo att samtala med al-Bashir, en geopolitisk portvakt som kontrollerar området mellan Libyen och Afrikas horn. Det är dessa samtal och hoppet om att undslippa den internationella rättvisan som fått al-Bashir att vara – med egna mått – återhållen i sin reaktion mot protesterna.

Det är inte lätt för EU att betrakta vad som händer på gatorna i Sudans storstäder. Men går man ut för hårt mot al-Bashir kan han se sina förhoppningar spricka. Det skulle sannolikt locka fram hans gamla jag. Och det är en betydligt mer våldsam figur.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

"Fakta. Omar al-Bashir

Omar al-Bashir, 75, är Sudans president. Den tidigare översten och militärattachén har lett landet sedan han 1989 tog makten i en militärkupp. Han har genom sin inblandning i krigen i Sydsudan och Darfur, samt kopplingarna till internationell terrorism, gjort sig själv till paria i Västvärlden. Men trots en stående internationell efterlysning för folkrättsbrott i Darfur (sedan 2008) har han lyckats slippa undan domstolen ICC i Haag. Han har relativt obehindrat kunnat resa i Afrika även om hans besök inte sällan vållat stor diskussion i de länder där han vistats.

Senast landet skakades av protester i större skala var 2012. "

”Allt ska förbjudas” – för att kunna klämma åt vem som helst

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

Analys. Moskva. Det blir snart olagligt att ”förolämpa” den ryska staten. Duman godkände i veckan ett lagpaket, som förbjuder så kallade falska nyheter, men också att man smädar statssymboler.

För några år sedan myntade ryska medier uttrycket ”den galna printern” (”besjenyj printer”) om duman. Det ryska parlamentet stiftar ofta lagar i rasande fart, som i nio fall av tio handlar om förbud. I veckan beslöt duman att godkänna ett nytt lagpaket, som innebär att det blir förbjudet att sprida falska nyheter, samt att ”förolämpa” myndigheter, statliga symboler och det ryska samhället.
Hur man ska definiera det sistnämnda brottet är mycket oklart. Det är också meningen. Den här sortens lagar handlar inte om att stoppa konkreta brott, utan om få ett instrument som man vid behov kan använda för att klämma åt oberoende medier. Eller klämma åt vem som helst, för den delen – det gäller att ha en stor verktygslåda.
Lagen ska ännu godkännas av överhuset och signeras av presidenten Vladimir Putin.
Under de senaste åren har duman stiftat lagar som förbjuder att man sårar de religiösas känslor, att man smädar Röda armén och att man ger uttryck för extremism. Dessa lagar är mycket förvirrande. Hur det ska gå att utöva seriös historisk forskning om det är förbjudet att tala om en armés mindre smickrande sidor är svårt att föreställa sig. Att granska myndigheter kritiskt om det samtidigt är förbjudet att ”förolämpa” dem är också omöjligt.
Men framför allt när det gäller spridningen av falska nyheter ger lagen ett stort tolkningsutrymme. Det är lätt att föreställa sig vem det är som ska skyddas.
I fjol hamnade dumaledamoten Leonid Slutskij i trångmål då metoo nådde Ryssland. Slutskij anklagades av flera kvinnliga journalister för att ha tafsat på dem. Han friades omedelbart av dumans egen kommitté utan att uppgifterna ens undersöktes, men hans rykte led skada. Den nya lagen är ett instrument för att stoppa den här sortens avslöjanden
Nyligen gick jag på Tagankateatern och tittade på pjäsen ”Springa, Alisa, spring”, regisserad av Maksim Didenko. Det är en satirisk omtolkning av ”Alice i Underlandet”. Drottningen, som i boken vill hugga huvudet av alla misshagliga, innehar en av huvudrollerna även i pjäsen. I andra akten ger hon påbudet:
– Allt ska förbjudas!
Därefter:
– Hitta på allt som ska förbjudas!
Publiken gapskrattade. Vilket inte var förvånande.
Den ryska duman fungerar på ungefär samma sätt.

Anna-Lena Laurén "

" Martin Gelin: Överraskande lindrigt straff för Paul Manafort

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

New York. Den särskilde åklagaren Robert Mueller rekommenderade 24 års fängelsestraff för Paul Manafort, Donald Trumps tidigare kampanjchef. I stället dömdes han till bara fyra år, ett förvånansvärt lindrigt straff. Samtidigt är domen ett ytterligare bevis för att presidenten Donald Trump omgivit sig med kriminella medarbetare.

Den 78-årige domaren TS Ellis mötte svidande kritik efter det lindriga straffet för Paul Manafort, som var Donald Trumps kampanjchef under presidentvalet 2016. Trots att riktlinjerna för de brott Manafort dömts för pekade mot ett fängelsestraff på mellan 19 och 24 år, vilket även den särskilde åklagaren Robert Mueller rekommenderade, dömdes Manafort bara till 47 månaders fängelse, knappt fyra år.
– Det är ett överraskande lindrigt straff med tanke på omfattningen av Manaforts brott. Jag tror att straffet säger betydligt mer om domaren Ellis än det säger om Manafort, sade John Brennan, tidigare chef för CIA.
Juridiska experter beskrev straffet som ett exempel på diskriminerande rättsystem, där de rika och mäktiga alltid klarar sig bättre än samhällets mer utsatta grupper. Advokater över hela USA delade med sig av exempel på hur sämre bemedlade klienter fått betydligt hårdare straff för förhållandevis obetydliga brott:
– Som en tidigare federal åklagare är jag generad över detta. Som amerikan är jag upprörd. Jag är besviken på domaren Ellis. Det här är skamligt och visar bristande respekt för det amerikanska folket, sade Glenn Kirschner, en tidigare federal åklagare, till nyhetskanalen NBC efter domen.
Domaren Ellis verkade personligen sympatiskt inställd till Manafort, trots att han dömts för finansbrott, skattebrott, falska vittnesmål och försök att förhindra en rättsprocess. Manafort erkände skuld i samtliga av de 18 åtalspunkterna, men dömdes bara för åtta av dem, då en enskild jurymedlem inte ansåg att han var skyldig i de övriga fallen.
Domaren Ellis beskrev Manaforts karriär och livsgärningar i mestadels positiva ordalag, vilket överraskade många som följde fallet. Manafort var redan på 1980-talet en mytomspunnen lobbyist i Washington, som var känd för att jobba för alla klienter som betalade bra. Enligt Center for Public Integrity, en organisation som granskar korruption i USA, arbetade Manaforts lobbyistfirma bland annat för Mobutu Sese Seko, tidigare diktator i Demokratiska republiken Kongo, den filippinska diktatorn Ferdinand Marcos, samt auktoritära regimer i Angola, Nigeria, Kenya, Somalia och Dominikanska republiken.
Organisationen kallade Manaforts firma ”lobbyister för tortyr”. Han har även arbetat för ryska klienter med kopplingar till organiserad brottslighet, och för proryska intressen i Ukraina, där han hjälpte Viktor Janukovytj att bli president.
Men även om straffet blev relativt lindrigt är Manaforts öde ett ytterligare bevis för att Donald Trump omgivit sig med kriminella medarbetare under en lång period. Nio av hans närmaste medarbetare har redan dömts för brott. Robert Muellers omfattande utredning ska snart offentliggöras och tre andra undersökningar pågår även om misstänkta brott i Trumps företag.
Rättsprocessen mot Manafort väckte högljudda processer för den orimliga mängden av hemligstämplade dokument och bristen på transparens. Washington Post formulerade i veckan ett formellt krav till det federala rättsväsendet att offentliggöra dokumenten, med argumentet att det ligger i nationens intresse att få veta alla detaljer om Manaforts brott.

Martin Gelin "

" Tesla bygger fabrik i Kina

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

Tesla har säkrat tillräckligt med lån för att bygga sin första fabrik i Kina. Fyra kinesiska storbanker har gett det amerikanska bolaget sammanlagt 520 miljoner dollar, motsvarande 4 920 miljoner kronor, i lån.

Fabriken, som är företagets första utanför USA, ska byggas nära Shanghai och ska användas för tillverkning av Model 3. På sikt ska 500 000 bilar rulla ut ur fabriken årligen. Produktionen är tänkt att kunna inledas under slutet av året.
Kina är världens största marknad för elektriska bilar och Tesla har under flera år förhandlat med landets regering om att kunna bygga en fabrik där.

TT-AFP "

" El i fokus i Genève

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

Genève. Det handlar så mycket om el. Och alla vill vara med, så gott det går – om det så bara handlar om en stöttande motor på runt 15 hästar. Den som inte är med behåller nog det inom sig. DN var på plats när bilsalongen i Genève öppnade i veckan.

En genomsnittlig bilägare med vilja att bidra till minskande utsläpp har alltjämt ett stort problem; att få fram pengarna till en renodlad elbil i någon slags mellanklass. De är inte billiga, möjligen förhållandevis billiga i jämförelse med exempelvis en Tesla. Det räcker inte långt. Mässans utställare kan inte lösa den knuten nu. Utvecklingen går dock vidare, vilket är påtagligt i Genève. El, el, el. Plus laddhybrider och mildhybrider. Och jakt på låga utsläppsvärden för koldioxid och kväveoxider.
Polestar, Volvogruppens prestandamärke med numer enbart el som drivkälla, visar upp sig i den av snötäckta alptoppar omringade staden. Och en slags kyla, fast nordisk, präglar även den nakna hall i vilken två Polestar 2 visas upp. Kala vitmålade väggar och en vit och en grå bil. Kontrast mot det som finns utanför detta nästan sakrala.
Daimlers blivande koncernchef, svensken Ola Källenius, förklarar för oss journalister att det är el som gäller för Mercedes-Benz. Vid förra årets salong här vurmade han för dieseln. Det svänger.
Mercedes visar förstås upp nya elbilen EQC, en suv som ska ha en räckvidd på uppemot 45 mil.
Japanska Subaru, inte känt för att gå före i något avseende förutom fyrhjulsdrift, rullar ut nya Forester. En elmotor på 16 hästkrafter intill växellådan ska ge extra kraft och spara lite bensin. Leveranser av mildhybriden till Sverige framåt hösten.

– Vi håller förstås fast vid boxermotorn, som nu blir en e-boxermotor, säger Thomas Possling, presschef för Subaru i Sverige.
När övriga Subarumodeller får elassistans vågar inte Possling uttala sig om. En ny plattform ger i alla fall förutsättningar för att få det nya drivpaketet på plats.
Kia satsar på sin renodlat elektriska e-Niro, en bil som är i full produktion, provkörd i december förra året av DN Motor. Med förhållandevis mer folklig produktionsinriktning har den sydkoreanska tillverkaren tillsammans med koncernsyskonet Hyundai visat att elbilen inte måste vara en lyxprodukt, i spåren av exempelvis Nissan Leaf.
Okej, ingen lyx direkt. Ändå visar prislappen på e-Niro att det kostar på: från 430 000 kronor.
Supersportbilar, varav somliga märken inte direkt känns igen så där direkt, finns samtidigt med i stort antal. Välkända brittiska McLaren är bara ett, dessutom med eldrift i vardande.
Volvo är inte på plats (Polestar ska inte betraktas som en Volvo, bara att förlika sig med). I göteborgarnas frånvaro är skånska Koenigsegg desto mer närvarande. I en stor monter, centralt placerad i hall 1, blev trycket mycket hårt när Christian von Koenigsegg skulle avtäcka nya supersportbilen Jesko, uppkallad efter grundarens far Jesko von Koenigsegg.
En mycket stolt von Koenigsegg säger till DN:
– Vi höll namnet hemligt för pappa in i det sista, kallade den i stället för Dominera. ”Det är väl inget namn” sade han i avfärdande ton, berättar sonen.
Med E85 i tanken får monstret 1 600 hästkrafter att röra sig med.
Försäljningen går enligt von Koenigsegg bra – en lång rad bokningar ligger klara, trots ett pris för en Jesko på runt 28 miljoner kronor:
– Men vi vet ju först när pengar finns på kontot om det blir affär, säger han lite illmarigt. "

" Efter skandalen: Han ska leda VW rätt

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

Med mobilitet följer alltid utsläpp. Ralf Pfitzner slår fast detta grundläggande förhållande, något som bilindustrin bara har att förhålla sig till. Han leder arbetet med hållbarhet hos den skandaldrabbade Volkswagenkoncernen.

I lugn och ro, i ett sammanträdesrum en bit bort från Genèvemässan, beskriver han den situation som VW hamnade i när manipulerandet med dieselmotorernas utsläpp avslöjades hösten 2015. Det ska understrykas att Pfitzner vid den tiden inte hade någon anknytning till Volkswagen.
– Jag arbetade då sedan dryga decenniet tillbaka hos Siemens, med just hållbarhetsfrågor. Såg det hela utifrån, säger den 50-årige hållbarhetsexperten och ingenjören i miljöteknik.
Nu, efter drygt ett år hos VW, har han fått intryck även från insidan.
– Jag har förstått att många inom VW-koncernen verkligen led svårt när skandalen briserade.
Att fuskandet krävde en omstart hos VW säger sig självt. Att Pfitzner skulle leda det arbetet – som handlar om Volkswagen AG globalt – var inte alls självklart.
– När jag i fjol erbjöds jobbet tänkte jag noga efter. Jag ställde mig frågan om det verkligen var rätt tillfälle för mig att gå över till fordonsindustrin. Till slut kom jag fram till ett ”ja”, säger Pfitzner.
Den kanske viktigaste uppgiften för honom nu är att få till en attitydförändring inom hela koncernen, VW talar om ett paradigmskifte på alla nivåer. Ralf Pfitzner ska se till att det blir verklighet.
Kalle Holmberg kalle.holmberg@dn.se "

" Ny studie berättar om varför Angkor gick under

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

På 1400-talet övergavs den en gång så välmående staden Angkor i norra Kambodja och slukades av djungeln. Vad var det egentligen som hände?

Runt om på jorden finns övergivna städer, som vittnar om en gång mäktiga samhällen som förfallit. På senare år har intresset för att undersöka sådana vuxit, mot bakgrund av dagens snabba klimatförändringar som väcker frågan om det globala samhället är på väg mot en liknande kollaps. Kan man dra slutsatser av tidigare civilisationers undergång, som till och med kan hjälpa oss i dag?
En alldeles färsk studie, utförd i norra Kambodja av arkeologer från universitet i Sydney, har tittat närmare på ett av de mest omdebatterade historiska fallen – vad hände egentligen när staden Angkor, under flera århundraden centrum för det mäktiga Angkorriket, övergavs? I dag är ruinområdet berömt för tempelstaden Angkor Vat som lockar miljontals besökare varje år, men då var tempelkomplexet bara en del av ett vidsträckt stadsområde.
Angkorriket, eller Khemeriket, uppstod redan på 800-talet och dominerade när det var som störst stora delar av dagens Kambodja, Thailand, Laos och Burma. Ett avancerat jordbrukssystem utvecklades, som kunde försörja en stor befolkning. Men med tiden försvagades riket och på 1400-talet övergavs Angkor, bland annat efter långvariga strider med ett angränsande kungadöme i dagens Thailand. Exakt vad som skedde är dock oklart, eftersom det finns få skriftliga källor bevarade.
Tidigare forskare har framförallt lyft fram det faktum att staden plundrades 1431 som det som gjorde att de som levde i området flyttade söderut till trakten kring Phnom Penh, huvudstad i dagens Kambodja. Sett på det sättet skulle alltså Angkorrikets sammanbrott ha varit en direkt följd av ett förlorat krig. Men på senare år har studier pekat på andra faktorer. Särskilt har man betonat klimatförändringar, i form av en långvarig torka, vilket med tiden tänks ha lett till en ekologisk katastrof. Enligt den teorin övergavs området enkelt för att människor inte längre kunde leva där.
Den nya studien om Angkors öde, publicerad i tidskriften Proceedings of the National Academy of the Sciences, nyanserar både dessa tolkningar. Till att börja med konstateras att Angkor inte gick under som en följd av en enstaka händelse. Redan hundra år innan staden plundrades det där ödesdigra året 1431 hade framförallt Angkors elit börjat lämna området. I viss mån kan detta ha orsakats av torka, men framförallt betonas att stadsborna flyttade till områden söderut, närmare kusten, eftersom handeln på det sydkinesiska havet hade blivit viktigare.
På så vis ansluter den nya studien till flera andra som tittat närmare på klimatförändringarnas effekt i historien – det handlar om komplexa samband, där hur människor reagerar på förändringarna i miljön spelar en viktig roll.

Magnus Västerbro "

" Kulan missar henne precis, men helvetet har bara börjat

DN LÖRDAG 9 MARS 2019

En kvinna lämnar sina barn och sin familj för att få det bättre. Hon har hört varningarna, men tror att hon kommer hitta en bättre väg. DN:s Erik Esbjörnsson berättar historien om Happiness Ehinem – en av alla de som lämnar Nigeria för ett - bättre liv i Europa.

Luften dallrar. Ökensolen steker så hett att marken bränner under fotsulorna men Happiness Ehinem och hennes vänner har inget val. De uniformerade männen har redan piskat kvinnornas ryggar och skjutit flera män i sällskapet. Kvinnorna står blickstilla som de beordrats och tittar mot den klarblå himlen. Där och då börjar övergreppen. Männen turas om att våldta en kvinna längre bort i ledet, inför allas åsyn. När de är klara med den första kvinnan går de till nästa. De vill ha pengar men pengarna är slut. Övergreppen fortsätter, den ena kvinnan efter den andra, tills gruppen inser att männen inte kommer att sluta förrän de våldtagit samtliga.
Hellre dör hon än utsätts för den behandlingen, tänker Happiness Ehinem som tillsammans med ett par andra kvinnor börjar springa rakt ut i Saharas karga öken, mot ingenstans. Skotten från automatkarbinerna är det enda ljud som fyller den tomma ökenluften, och ljudet av fotsulor mot den kokande marken. Snabba steg. Nu viner kulorna i luften och en av dem stryker längs den högra sidan av Happiness Ehinems huvud, precis ovanför örat, och bränner bort hennes hår innan den når sitt mål och träffar en framförvarande kvinna i ryggen. Hon faller död till marken.
Happiness, Mercy och Favour fortsätter att springa för livet tills skotten inte längre ekar och de tre kvinnorna förstår att de lyckats ta sig i säkerhet – för stunden.
Platsen de nu befinner sig på är så farlig att bara två av de tre kommer att överleva.
Lugnet sänker sig över sällskapet och Happiness första tanke faller på döttrarna. Minstingen Success, tre månader, och storasyster Favour, tre år. De är 200 mil söderut, i hemstaden, och har ingen aning om vad som hänt deras mamma. Sedan kommer nästa tanke: ”Hur hamnade jag här?”
Efter att hon slutat skolan hade hon gärna fortsatt att plugga för att bli sjuksköterska, men pengarna räckte inte till.
Med stöd från en moster har hon i stället startat en liten butik där hon designar kläder och syr upp efter beställning, peruker och hårflätor är en sidoverksamhet.
Inspirationen för årets trender får hon genom att googla i mobilen. Det är viktigt att hela tiden ligga på topp i hopp om att bli en av stadens mest anlitade designers.
– Har du ett litet ställe så är det knappt du klarar dig. Du bönar om uppdrag. Men om folk ser dig som en av de största i stan kan du tjäna lite mer. Varje år kommer nya kläder, nya stilar, nya frisyrer. Så du uppgraderar dig själv med hjälp av telefonen. Du kollar runt på Google, ser de senaste stilarna. Det är så du lär dig. Via Google.
Smällen kommer i mitten av 2016, när hon får sin andra dotter i samma veva som modern går bort. Happiness Ehinem, med sina 24 år äldst i sin syskonskara, förväntas plötsligt ta hand om tre småsyskon, en sjuklig pappa och två egna barn vars fader är frånvarande. Det finns inte en chans att pengarna ska räcka till.
– Det är en bekant som berättar att jag kan tjäna mycket mer pengar på att göra samma jobb i Europa. Hennes syster har tidigare rest till Frankrike och lyckats och hon säger till mig att om jag tar mig till

TYSKLAND
ITALIEN
Medelhavet
9.
10.
8.
7.
LIBYEN
6.
5.
SAHARA
4.
3.
NIGER
2.
NIGERIA
11.
1.

Italien kan jag sedan resa vidare till Tyskland. Det är det som är målet. Jag tänker att jag ska resa till Tyskland och kanske arbeta som frisör, berättar Happiness Ehinem.
Att få ett lån till en näringsverksamhet är stört omöjligt i hennes hemstad Benin City, en mångmiljonstad i delstaten Edo i södra Nigeria. Men den som vill ge sig av norrut har helt andra kanaler tillgängliga och kreditvärdigheten höjs, baserat på framtida inkomster från Europa. Hennes moster går till en grupp vänner och skramlar ihop 400 000 naira, motsvarande 10 000 kronor, som ska betalas till en ”boga”, en människosmugglare i staden. I framtiden ska Happiness återbetala det dubbla beloppet med inkomsterna från Tyskland.
– Jag vill skapa ett bättre liv för mig och mina barn. Det är drömmen, att arbeta två, tre år med de färdigheter jag har, nog för att säkra en tryggare tillvaro.
Åtta av tio migranter från Nigeria som landat på italienska kusten under de senaste åren kommer från området. Hela hennes hemstad är full av bevis på att många av migranterna genom åren har lyckats etablera sig i Europa. Nätverken mellan staden och nigerianer i exil sträcker sig tillbaka till 1950-talet. Området är inte lika fattigt som norra Nigeria, det är politiskt stabilt och människor överlever till den nivå där de bygger drömmar om framtiden. Men utsikterna, och jobben, saknas.
Så kallade ”four flats”, hyreshus med fyra lägenheter i två våningar, har byggts i vart och vartannat gathörn med hemskickade pengar. I de sydvästra förorterna reser sig betydligt högre palatsliknande byggnader som bekostats av pengar från människosmugglingen.
Det är utanför en sådan tomt hon står när hon fattat beslutet – att lämna landet.
– Jag kommer in och frågar vem som är den boga som ska ta mig till Europa. Det visar sig att han är i Libyen men hans bror börjar tala med mig. Han säger att om jag betalar 20 000 naira (500 kronor) direkt till honom och ligger med honom ska jag få särskild behandling och få åka i framsätet i bilen genom Sahara. Det kan jag ju bara inte göra.
En kvinna kallar henne till sig. Det visar sig vara hustrun till största chefen för nätverket, som ber Happiness lägga pengarna på bordet. Sedan varnar hon henne. Hon berättar att det är viktigt att hålla en så låg profil som möjligt på resan, inte sticka ut, inte konversera med männen längs rutten. För de våldtar kvinnor som de fattar tycke för.
– Jag blir ju rädd. Men jag har redan gett henne pengarna och det är för sent. Samtidigt är jag ju väldigt upprymd över att resan mot ett nytt liv ska starta, berättar Happiness Ehinem.
Två dagar senare stiger hon ombord på bussen som tar henne norrut mot storstaden Kano i norra Nigeria. Hon har vid ett tårfyllt ögonblick lämnat över barnen Success och Favour till lillasyster Angela. Salongen i stan är såld och hon har pengar på fickan för utgifter under resan.
– Sista kvällen innan avfärd kan jag inte sova. Jag är bara upprymd. Nu lämnar jag det här landet för att skapa ett annat liv. Äntligen kan jag säga till min pappa att ”ta de här pengarna för din hälsa”, jag kan säga till min syster ”ta de här pengarna, du kan gå tillbaka till skolan”, jag kan säga till min bror att ”du kan gå tillbaka till skolan”. Jag är så upprymd. Det är bara barnen jag lämnar bakom mig, det är otroligt jobbigt.
Stämningen på bussen är uppsluppen. Resenärerna – samtliga har samma syfte med resan och är på väg mot samma mål – har klätt upp sig och fixat håret och är redo för det nya livet på andra sidan Medelhavet. Men först ska ett sandfyllt innanhav korsas: Sahara, världens största sandöken.
– Jag har en gnagande känsla av olust som följt med mig sedan den där kvinnans varnande ord, men jag viftar bort det hela. Vid ett tillfälle alldeles i början av vår resa stannar chauffören för att plocka upp två barn som inte är mer än tolv år gamla, som på egen hand ska följa

med. Men jag tänker inte på vart de är på väg och vad som gör att de är med oss.
– Det är först när vi korsar gränsen till Niger under en natt, på enkla motorcyklar, som jag undrar om det verkligen är så här vi ska resa till Europa?
Två dagar tar resan till Agadez i norra Niger, en stad som i århundraden varit ett nav för handel med både varor och människor i Afrikas inland. Därefter kliver de upp på flaket till en Toyota-pickup och lämnar civilisationen. Hon visar på Googles karttjänst i min mobil hur färden måste ha gått åt nordost.
– De där klipporna passerar vi fort. Sedan är det bara sand i alla riktningar. Då får bilen problem och föraren lämnar oss i tre dagar mitt i öknen för att hämta en ny bil. Det är den nya bilen vi reser med när vi kommer till Libyens gräns.
Vid gränsen tvingas de ner på marken och soldaterna kräver pengar. Varje person måste betala 20 dinarer var – motsvarande 130 kronor. Annars kommer de att ”piska skiten ur dem”. Men det är pengar som de flesta saknar så här långt in på resan, när bedragare lurat dem med falska växelkurser vid tidigare gränskorsningar.
– Jag har lite pengar kvar men de ligger i min väska. Jag vet inte vad piskan är gjord av men när jag håller upp min hand i värn slits mitt finger ur led av rappet. Hela handen svullnar upp av slaget och ryggen svider.
De kör vidare mot nästa uppsättning av säkerhetsfolk som innan de inleder övergreppen tvingar ner alla från flaket. Några alltför saktfärdiga män skjuts på fläcken. Kulor viner över deras huvuden.
Den libyska gränspolisen och kustbevakningen har blivit helt instrumentell i Europas arbete för att stävja den västafrikanska migrationen över Medelhavet. På senare år har styrkorna blivit alltmer effektiva och flödet av migranter från Libyen till Italien har nästan helt avstannat. Tusentals ankomster i januari i fjol har blivit till några hundratal under årets första månad. Det innebär inte att flödet söderifrån till Libyen har gjort detsamma, även om smugglarna i Agadez, den sista utposten i Niger innan resan norrut över Sahara, vittnat i medier om att kommersen inte är lika blomstrande som förut.
Som belöning har den libyska staten fått minst tre miljarder kronor i direkta anslag av EU, vid sidan av regionalt stöd som sänds via samarbetsprojekt med Afrikanska unionen.
Två tredjedelar av pengarna har öronmärkts för ”integrerad gräns- och migrationsstyrning”, ”blandad migrationsstyrning” samt budgetstöd till den libyska staten.
Hur många kvinnor som våldtas och hur många män som dödas den där dagen, i den brännande öknen, vet inte Happiness Ehinem. Hon befinner sig nu tillsammans med sina två följeslagare Favour och gravida Mercy. De två flickorna som sent stigit på bussen i Benin City ska hon senare återse på Medelhavet men andra i sällskapet är för alltid försvunna.
– Vi tre irrar runt i öknen och har varken mat eller vatten. Det är verkligen bara sand, sand, i alla riktningar. Mercy är törstigare än oss andra. Till slut är vi så uttorkade att vi inte längre kan kissa så att hon kan dricka vår urin. På den tredje dagen ger hennes kropp upp och hon dör. Vi måste lämna henne som hon ligger och vi börjar förlora fattningen, berättar hon.
De ser några färska hjulspår i sanden och sätter sig för att vänta. Ett drygt dygn senare räddas de av en förbipasserande pickup full av människor.
– Jag tackar gud för att han skickade den bilen i vår riktning den dagen, säger Happiness Ehinem och torkar bort en tår som vällt upp i hennes öga, innan den hinner falla.
Hon utelämnar delar av berättelsen som är för jobbiga att återuppleva. Grymheten i det hon väljer att dela med sig av får en att undra vad som kunde vara värre.

Fyra månader i ett ghetto i staden Brak i södra Libyen. En boga som försöker förgripa sig på henne tills hon klöser honom i ansiktet med naglarna. En räd av konkurrerande människosmugglare som försöker röva bort migranter och tvingar dem att fly mot en ny ökenvandring. Resan till havet, där de väntar i ytterligare två månader och överlever, liksom i ghettot, på en handfull ris om dagen och ett par skopor vatten som smakar salt.
Så kommer dagen då de ska bege sig ut. Det är nu mars 2017.
– Jag har ju varit i Lagos och sett Atlanten. Havet jag sett är ingenting mot detta. Här ser du bara vågor, det är dödligt. Och när vi ska ut i båten, mitt i natten, först då förstår jag att vi är fler än 250 personer som ska vara ombord.
Tre dagar tillbringar sällskapet till sjöss, utan mat eller vatten. De två tolvåriga flickorna som var med på samma buss dör båda av utmattning i båten. Den ena har Happiness Ehinem glömt namnet på, Endurance hette den andra.
– Först ser vi bara ljusen från fartyget och hoppas att det är en räddningsbåt från FN. Någon talar om italiensk eller tysk sjöräddning och alla är lyckliga och jublar. Tills vi förstår att det är den libyska kustbevakningen.
En kustbevakning som ägnar sig åt ”integrerad gräns- och migrationsstyrning”. De överlevande på båten förs till ett fängelse på fastlandet som ska bli en mardröm för Happiness Ehinem. Hon tittar ner och lägger fingret på sin arm.
– De libyska männen gillar ljusare hy, som min. Jag förstår inte hur gud skapade dessa människor. Jag vet inte, säger hon och tystnar sedan.
De äter där de uträttar sina behov och när de sporadiskt får chansen att duscha omges de av män som betraktar kvinnorna för att sedan välja ut sina våldtäktsoffer. Vid det här laget har allt Happiness motstånd kollapsat och hon fokuserar bara på att försöka överleva. Vakterna kommer ständigt och knackar henne på axeln och säger att hon ska följa med. ”Ta’ali” – ”kom med” – är ett av orden hon fort lär sig på arabiska.
När hon en dag gör motstånd släpar en man henne över golvet ut ur rummet, hon blir slagen så hårt av en träpåk att handleden bryts och sedan dess har den läkt illa. Smärtan som uppstår varje gång hon bär något tungt med vänsterhanden påminner henne om just det övergreppet.
Det tycks inte finnas något slut.
En äldre vakt, herr Anas, talar engelska och han blir Happiness Ehinems enda hopp i fängelset. Han är själv livrädd för de andra kollegerna och försöker efter egen förmåga hjälpa kvinnorna när tillfälle ges. En dag efter tre månader sträcker han sin telefon till Happiness Ehinem som får slå numret till sin lillebror Destiny. Det är ett kort samtal, men hon hinner få fram det viktigaste.
– Jag säger till min bror att ”jag är i Libyen och vi är i en svår situation och jag vet inte om de kommer att döda mig. Men ta hand om mina barn för jag vet inte vad som händer härnäst”.
Ibland tittar hon mot det höga stängslet och undrar om hon kan lyckas dö om hon klättrar upp och hoppar ned på andra sidan.
Besked om att deras frigivning är närstående blir gång på gång till svikna förhoppningar. Väder och byråkrati sätter stopp för evakueringsflighterna som chartrats av FN:s migrationsorgan IOM.
Men så drar det ihop sig. Anas lovar att om inte Happiness Ehinem är ute ur landet följande måndag ska han själv ta henne ut. På måndagen står IOM-flighten där och väntar på att ta henne tillbaka till Nigeria.
– Jag skriver en liten lapp som jag lämnar till honom, det står att han är den enda trevliga person jag träffat sedan jag kom till Libyen. Och min mejladress. Han skickade sedan ett mejl till mig och frågade om jag trivdes med att vara tillbaka i mitt hemland. Dessvärre försvann

lösenordet till den mejlen med en telefon jag tappade bort och jag har inte kunnat ta kontakt med honom igen.
Svaret på frågan, om hon trivs med att vara tillbaka i hemlandet, är komplicerat.
Så här i efterhand konstaterar hon att det var ett självmordsuppdrag hon gav sig ut på och hon säger att hon aldrig i livet skulle ge sig ut på en liknande resa igen.
Happiness Ehinem har börjat engagera sig i ett nätverk för återvändande migranter och hon har fått en symaskin från FN:s migrationsorgan som gjort att hon så smått börjat försörja sig och familjen igen.
– Det finns återvändare som vill göra resan igen och jag klandrar inte någon som vill ge sig av, för situationen i det här landet är inte något att skriva hem om. Det är väldigt tufft för alla utom dem med pengar och kontakter. Det finns inga jobb. Situationen i Nigeria pressar folk att lämna.
Genom nätverket talar hon i lokala kyrkor, på marknader och i skolor och försöker förklara riskerna det innebär att migrera ”irreguljärt”. Vid ett tillfälle hörde hon i en butik två flickor som talade om att lämna landet.
– Jag kallade en av dem till mig och frågade vad de talade om. De berättade om sina planer, jag frågade mer. ”Du vill resa?” ”Till Europa.” ”Hur?” ”Via Libyen.” Detta var bara två månader efter att jag kom tillbaka. ”Åk inte”, sade jag. ”Så här är det”, sade jag och berättade vad som hänt mig. Det är en erfarenhet som jag inte önskar min värsta fiende.
– Samtidigt säger de nigerianska myndigheterna, FN och EU att ”om du ska resa så måste du gå den lagliga vägen”. Men om du inte känner någon, vad gör du då? Om du inte kommer in på något universitet, vad gör du då? Den lagliga vägen existerar inte längre.

Vägen över Libyen börjar stängas. Tror du att migrationen kommer minska?

Happiness Ehinem ler för första gången under intervjun. Hon skrattar lätt åt frågeställningen.
– Med våra ledare, hur ska vi skapa fler jobb för våra unga? Som det är i dag, även om Libyen-rutten stänger så kommer en annan att öppna. Så länge det inte finns jobb och bara låga inkomster, och så länge lidandet fortsätter, så kommer migrationen att fortsätta. Min största skräck är att någon ska lura min lillasyster och berätta för henne att gräset är grönare på andra sidan, säga ”vi gör detta, vi drar”. Så jag vill alltid ha henne nära mig och jag berättar hela tiden min historia, om hur jag led.
Nigerianska förnamn är laddade av positiva värden. Mercy, Favour, Success är några som nämnts i detta reportage. Namnen speglar traditionellt inte aspirationerna för barnen utan föräldrarnas sinnesstämning när de får nyheten om graviditeten.
Tolvåriga Endurance hade inte uthålligheten som krävdes för att överleva färden över havet. Om att hitta lyckan säger Happiness Ehinem att den bara kan komma genom barnen. De är hennes mål i livet.
Hon ville ge dem det hennes föräldrar inte kunde ge henne: en bra miljö och en god utbildning som kunde ge dem valfrihet att hitta ett yrke som kunde förändra deras livssituation.
– Ibland, när jag tittar på dem, så gråter jag. Detta är inte livet jag vill att de ska ha. Jag vill ge dem ett bättre liv men jag kan inte.
Det handlade aldrig om dyra hus eller bilar utan om att skapa en livssituation för barnen som var så trygg och stabil att de själva aldrig skulle överväga att fatta samma ödesdigra beslut som hon själv gjorde.
– Planen var ju att spara ihop pengar och kunna betala för mina syskons utbildning, kanske bygga ett litet hus och starta en okej

business som jag sedan skulle kunna leva på. För jag kunde ju inte lämna mina barn permanent. Kan jag ta min far till Europa? Min bror, min syster, mina barn? Nej. Jag kan inte leva utan dem runtomkring mig så jag ville bara skapa ett gott liv. Då skulle vi alla vara lyckliga. Det var planen.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

”Gotland” hörnsten i rysk penningtvätt

DN SÖNDAG 10 MARS 2019

En ny stor dataläcka skakar bankvärlden. Ett upplägg med banker och skalbolag har använts för att tvätta flera miljarder kronor och flytta ut dem ur Ryssland. I centrum för upplägget finns ett mystiskt bolag – ”Gotland Industrial Inc”.

I början av mars avslöjade det finska tv-bolaget Yle att konton på banken Nordea använts för att tvätta pengar. Uppgifterna kommer från en stor dataläcka som avslöjar information om hur miljarder kronor flyttats mellan flera olika banker och företag runt om i världen. Det misstänks vara ett upplägg för omfattande penningtvätt med kopplingar till Rysslands maktelit.
Förutom Nordea har även det brittiska kungahuset dragits in i härvan där det finns spår av transaktioner till prins Charles välgörenhetsstiftelse.
DN har tagit del av delar av läckan från den internationella journalistorganisationen OCCRP som specialiserat sig på att granska ekonomisk brottslighet.
I läckan framgår att tre bolag varit hörnstenar i det internationella penningtvättsupplägget. Ett av bolagen har ett svenskklingande namn – ”Gotland Industrial”.
Bolaget är ett talande exempel för hur världen med penningtvätt och skalbolag ser ut. Bolaget som kallas för Gotland är skrivet på Brittiska Jungfruöarna, registrerat från Irland av ett bolag på Bahamas – och har sina konton i en bank i Litauen.
Vem som står bakom bolaget och varför det heter som den svenska ön är okänt. Bolaget har registrerats av ett särskilt servicebolag som sätter upp offshoreföretag. Samma dag som Gotland Industrial skapades i

februari 2006 registrerades ytterligare 23 nya företag av samma servicebolag.
Tillsammans med två andra bolag utgör Gotland Industrial grunden i det upplägg som enligt OCCRP använts av det som tidigare var Rysslands största investeringsbank Troika Dialog för att föra ut pengar ur landet.
Trots att bolagen av allt att döma bara var pappersprodukter har de under åren genomfört transaktioner med extremt höga belopp. Som exempel gjorde det nybildade Gotland Industrial sex överföringar under en vecka i november 2006. Transaktionerna uppgick till ett sammanlagt värde av 72 miljoner dollar, drygt en halv miljard kronor med dåvarande växelkurs. Vad som var syftet med överföringarna, eller var pengarna tog vägen, har inte gått att utläsa ur det underlag som DN tagit del av.
Bland bolagen som Gotland Industrial fört över pengar till finns Kentway S.A, ett bolag som även det var registrerat på Brittiska Jungfruöarna. Det bolaget användes i sin tur till att skicka pengar till ett företag som kopplas till den ryske cellisten Sergei Roldugin, en av Vladimir Putins äldsta vänner, enligt OCCRP.
Bland stora mångmiljonsöverföringar i materialet från Gotland Industrial finns också spår efter mindre utgifter direkt kopplade till privatpersoner. Där finns hotellrum på Liebe Sonne i österrikiska alperna, läkarkostnader i Tyskland och medlemskap på en yachtklubb på Sardinien. Nästan uteslutande ryska namn anges som referenser till utgifterna, Dagens Nyheter har hittills inte kunnat identifiera personerna.
Journalistnätverkets avslöjanden bygger på en stor läcka av bankuppgifter från två litauiska banker, Ukio och Snoras. Båda bankerna är sedan tidigare stängda av de litauiska myndigheterna. Snoras tidigare ägare Vladimir Antonov blev känd för den svenska allmänheten när han försökte köpa biltillverkaren Saab, något som stoppades av myndigheterna.

Mikael Delin
mikael.delin@dn.se
Mattias Carlsson
mattias.carlsson@dn.se"

"Fakta. OCCRP och penningtvätten
OCCRP (Organized Crime and Corruption Reporting Project) grundades 2006 och är en icke-kommersiell journalistorganisation. OCCRP och dess nätverk av anslutna redaktioner har tidigare legat bakom några av de senaste årens största avslöjanden om internationell korruption och ekonomisk brottslighet. Bland sponsorerna finns svenska Sida.
Den nya läckan – kallad Troika Laundromat – bygger på uppgifter från Rysslands tidigare största investmenbank Troika Dialog och de två litauiska bankerna Ukio och Snoras. Uppgifterna läckte till den litauiska nyhetssajten 15min.lt och OCCRP och kallas för en av de största läckorna av bankinformation någonsin. Det handlar om uppgifter om 1,3 miljoner transaktioner från 238 000 företag. Enligt OCCRP avslöjar datan ett avancerat upplägg för att tvätta och föra ut pengar ur Ryssland. "

" Så gick det till när Danmark experimenterade med grönländska barn

DN SÖNDAG 10 MARS 2019

År 1951 tog danska staten 22 grönländska barn från deras familjer. Experimentet har beskrivits som ett välmenande försök att modernisera Grönland. Men mottagaren av det första Kim Wall-stipendiet, *Anne Kirstine Hermann*, kan avslöja nya uppgifter om hur övergreppet kunde ske. Barnen blev en bricka i ett geopolitiskt spel, som skulle säkra Danmarks herravälde över den arktiska kolonin.

Kort efter att Helene Thiesens far hade dött i tuberkulos kom två kolonialherrar tillsammans med en tolk på besök till det lilla vita huset i Godthåb där familjen bodde. Generat släppte mamman Magdalene in de fina herrarna i huset med Morsø-spis, fotogenlampor och vattentunna i köket. Sexåriga Helene och hennes två syskon skickades ut för att leka vid älven framför huset, där deras mor brukade tvätta lakan och påslakan.
När kolonialherrarna på våren 1951 en tredje gång besökte familjen böjde sig Magdalene ner över Helene och berättade att hon skulle till Danmark. Det hade de två männen sagt.
– Vad är Danmark? frågade Helene, och mamman förklarade att det var ett land med träd och doftande blommor, så Helene skulle inte vara ledsen.
Senare samma vår kastade fartyget M/S Disko ankar i den gamla kolonialhamnen. Ombord fanns redan några barn, som hämtats längre norrut längs den grönländska västkusten. Magdalene följde Helene ner till en roddbåt i hamnen, som gungande förde henne ut till skeppet.
Hennes armar kändes så tunga att hon knappt kunde vinka till sin mor, som blev mindre och mindre i horisonten.
Helene skulle bara vara borta ett år.
Men hon kom aldrig hem till sin mamma igen.
Hon var nämligen utvald att bli en liten bricka i ett stort geopolitiskt spel som varken hon eller hennes mamma hade fantasi nog att föreställa sig.
FN-stadgan, som undertecknades 1945, förkastade internationell kolonialism. Nästan en tredjedel av världens befolkning levde ännu i områden utan självstyre, underställda kolonialmakter. I den nya FN-stadgan fastslogs i kapitel 11 uttryckligen att medlemsländer som hade kolonier nu skulle hjälpa dem att utveckla självstyre. Med andra ord förpliktade sig kolonialländerna att ge kolonierna självständighet.
Till en början förnekade Danmark att Grönland var en koloni. Ön hade blivit dansk 1721 sedan prästen Hans Egede under den dansk-norske kungen Frederik IV hade rest dit för att omvända de så kallade nordborna som under Erik den Röde seglat till Grönland från Island omkring 700 år tidigare. Egede ville göra de gamla vikingarna till goda protestanter. Men på Grönland hittade han inga nordbor. I stället mötte han ett främmande och i europeiska ögon vilt folkslag. Grönland hade sedan förhistorisk tid varit hemort för olika eskimåiska kulturer. Men de inuiter Egede stötte på var ättlingar till Thulefolket, som kommit till Grönland från Alaska omkring år 1300. Egede ansåg att inuiterna var underlägsna och primitiva och bestämde sig för att civilisera och kristna dem.
Efter påtryckningar från de övriga FN-länderna tvingades Danmark 1946 erkänna att Grönland var en koloni som nu hade rätt till oberoende. Men den danska regeringen hade inga planer på att ge upp Grönland. Hermod Lannung, som var Danmarks representant i FN:s fjärde kommitté där kolonialländerna systematiskt skulle dokumentera

avkolonialiseringen, tänkte därför ut en plan i två delar. Den blev avstampet för historien om en kamouflerad koloni.
Planen gick i sin ena del ut på att ändra tolkningen av ordet ”självständighet” i FN-stadgan, så att ett införlivande i moderlandet kunde ersätta kravet på oavhängighet. I den andra delen skulle Danmark i ett rasande tempo utveckla Grönland för att därpå stöpa om kolonin till en del av Danmark.
Sambandet mellan Danmarks politik i FN och utvecklingen av Grönland har inte belysts tidigare, men efter många månaders forskning i sju olika arkiv i Danmark och FN kan vi nu visa hur de danska reformerna i kolonin utformades med målet att behålla den enorma arktiska ön. Planen förde med sig två fenomen som sedan blivit synonyma med det mörkaste kapitlet i Grönlands historia: ”assimileringspolitiken” och ”koncentrationspolitiken”.
I dag kan man fråga sig varför det var så viktigt för Danmark att hålla kvar sitt arktiska territorium. Grönland, som fortfarande är en del av Danmark, tar i dag emot över tre miljarder kronor årligen i grundbidrag från Danmark. Men så var det inte på 1940-talet. Då täcktes både omkostnader och underskott av intäkterna från kryolitgruvan i Ivittuut på Sydgrönland. Kryoliten var inte den enda råvara som lockade under kolonins jord. De danska myndigheterna hade länge kartlagt både uran- och mineralförekomsterna på Grönland och hoppades fortfarande hitta en källa till nationell rikedom.
Ett annat och kanske ännu starkare skäl till att hålla fast vid Grönland var säkerhetspolitiskt. Med kalla kriget fick ön en viktig strategisk betydelse, och amerikanerna som under den tyska ockupationen av Danmark hade upprättat militärbaser på Grönland ville stanna kvar i landet. Med bombplanen B-47 förfogade nämligen USA över vapen som kunde nå vitala mål i Sovjetunionen – förutsatt att det amerikanska flygvapnet hade framskjutna baser som Thulebasen på det nordligaste Grönland. Som motbud kunde Danmark därför kräva att amerikanerna stödde det danska försvaret.
Till det kom att Danmark under flera århundraden krympt och var ett litet land. 1916 hade USA köpt de danska Västindiska öarna. Under kriget hade Island slitit sig loss från Danmark, och i maj 1946 höll Färöarna folkomröstning om full självständighet. Danska politiker var därför inte lockade av tanken att släppa ännu ett väldigt stycke av riket.
Det framgår också tydligt av ett tal som den danske statsministern Hans Hedtoft höll kort efter att han hade besökt Grönland 1948.
– Danmark är ett litet land, och vi har haft svårt att behålla de besittningar vi haft genom tiderna. Men en, Grönland, har vi ännu kvar, sa Hedtoft i sitt tal, som sändes från den danska radions stora konsertsal i Köpenhamn och som citerades flitigt i tidningarna de följande dagarna.
– Militärt kommer Danmark att ha svårt att försvara denna stora besittning, men vi har alla en moralisk förpliktelse att genom vårt exempel visa världens andra nationer hur vi på ett humant sätt förstår att föra grönländarna från det mer primitiva stadiet upp till den nivå där vi själva befinner oss. Inför världen är det vår bevekelsegrund för att inneha Grönland, sa Hedtoft.
Tillvaron på Grönland var emellertid mycket annorlunda än i moderlandet Danmark. Redaktören för lokaltidningen Horsens Social-Demokrat, Truels Abelsen, som besökte Grönland sommaren 1948, liknade danskarnas behandling av grönländarna med hur svarta amerikaner inte tilläts dela buss med vita i sydstaterna. Han berättade hur grönländarna fick sitta på däck och inte komma in i de varma hytterna på statens fartyg. Och hur grönländska telegrafister fick 211 kronor i månaden för samma arbete som de danska telegrafisterna i kolonin fick 1 100 kronor för.

Det skulle alltså krävas stora reformer för att Grönland skulle kunna införlivas i Danmark. Därför tillsatte statsminister Hedtoft 1948 den så kallade Grönlandskommissionen. Kommissionen, som bara hade elva grönländska medlemmar av totalt 150, skulle föreslå hur Grönland skulle kunna bli danskt ekonomiskt, kulturellt och juridiskt. Efter två års arbete föreslog kommissionen således åtta nya Grönlandslagar, som kom att vända upp och ner på livet i kolonin.
De nya lagarna skulle på bara några år omvandla Grönland från ett fiskar- och jägarsamhälle till ett industrialiserat land. Kommissionen ansåg inte att det grönländska levnadssättet, där man fångade sin egen mat och byggde sina egna hus, var hållbart.
I stället skulle ursprungsbefolkningen samlas i större städer, där man kunde bygga upp en modern fiskeindustri. Kommissionen föreslog att tre av distrikten på Grönlands västkust skulle avfolkas helt och att omkring 2 000 människor – en tiondel av Västgrönlands befolkning – skulle flyttas till större städer som Frederikshåb, Godthåb, Sukkertoppen och Holsteinsborg – dagens Paamiut, Nuuk, Maniitsoq och Sisimiut.
Men kommissionen visste att många grönländare inte ville flytta. ”Av förkärlek till det invanda och otrygghet inför det okända känner en stor del av befolkningen en viss motvilja mot att flytta”, skrev den. Därför gick flyttningarna i praktiken till så att myndigheterna beslutade att lägga ner en boplats. Därefter drog de i gång en upplysningskampanj som framhöll fördelarna med att bo i större städer. Tjänstemän och politiker besökte de bygder som skulle stängas för att främja idén, och samtidigt lovade de befolkningen ekonomiskt stöd för att flytta. Vid några tillfällen blev det lokala fångstrådet (som bestod av bygdens jägare) inkallat till möte, varefter tjänstemännen besökte varje enskild familj. Därmed fick de en uppfattning om vem som skulle ”övertalas”. Övertalningen upplevdes av många grönländare som tvång.

Den andra delen av moderniseringen handlade om att grönländarna skulle ”undervisas” i dansk kultur. I stället för att integrera två olika kulturer i en ny, gemensam sfär skulle grönländarna lära sig att bli danska. På 1950-talet blev därför grönländska barn ett effektivt redskap i de danska myndigheternas kamp för att omvända befolkningen till dansk kultur och danskt språk. Vid slutet av 1940-talet talade bara 3 till 5 procent av grönländarna danska. Däremot hade de flesta ända sedan mitten av 1800-talet kunnat läsa och skriva grönländska. Nu skulle skolan vara en kopia av den danska skolan, och barnen delas upp i ett A- och ett B-lag. De duktigaste eleverna skulle nu undervisas på danska. Logiken var att man genom att förbättra ”de bäst lämpade” kunde låta danskkunskaperna ”gradvis breda ut sig” till resten av samhället.
Och det är här Helene Thiesen och de 21 andra barnen som skeppades till Danmark våren 1951 kommer in i bilden. De danska myndigheterna kallade projektet ”ett experiment”. Den ursprungliga planen var att skicka omkring 20 elitelever i sex–sju-årsåldern till Danmark i ett år – först till Rädda Barnens sommarlovskoloni på Själland, sedan i omvårdnad hos privata danska familjer. Under tiden skulle de omvändas till dansk kultur, så att de kunde återvända som dansktalande förebilder i de nya tvåspråkiga skolorna. Genom att fördanska dessa barn skulle alltså danskheten sprida sig till resten av Grönland. Den grönländska landshövdingen P H Lundsteen, som var en dansk ämbetsman utsedd av regeringen i Köpenhamn och ordförande i det grönländska landsrådet, lovade de grönländska representanterna att det uteslutande skulle handla om fattiga, föräldralösa barn. Lundsteen försäkrade också landsrådet att experimentet inte skulle förstöra barnens modersmål. Förslaget antogs med 18 röster för och fyra emot.
Det visade sig dock vara omöjligt att hitta 20 föräldralösa elitelever mellan sex och sju år. Därför föreslog landshövdingen i ett telegram

till statsministeriet att kriterierna skulle justeras så att barn ner till fem och upp till åtta år kunde komma i fråga. Dessutom föreslog han att kravet på att barnen skulle vara föräldralösa skulle modereras så att moderlösa barn skulle kunna delta – trots att de alltså hade en far, syskon och övrig familj. När det ändå blev svårt att hitta 20 barn valde man också ut sex från Nuuk som alla hade en mor – däribland Helene Thiesen.
När barnen kom till Danmark inkvarterades de på Fedgården nära Fakse, som drevs av Rädda Barnen. Kolonin hade en tomt med gräsmattor och träd, där Helene och de andra barnen samlade sniglar som de lekte med. Gården låg nära stranden, dit barnen ofta fick gå och plaska i vattnet. Men på kvällen, när Helene låg i den stora sovsalen med våningssängar, hörde hon hur de andra en efter en började snyfta under täcket. Även Helene grät sig till sömns varje natt. Hon funderade på när hon skulle få komma hem.
Efter omkring fyra månader på sommarkolonin blev barnen var för sig ivägskickade till danska fosterfamiljer. Helene hade fått eksem i knävecken, så hon placerades hos en läkarfamilj. Men läkaren såg hon inte mycket till, och hennes fostermor låg för det mesta i sängen.
– Hon har ätit spik, förklarade hennes fostersyster, och Helene undrade mycket varför någon skulle vilja äta något sådant. Hon tyckte inte om att bo hos familjen och vägrade helt att tala med de vuxna. Därför flyttades den lilla flickan till en annan familj, som kunde hantera ett ”besvärligt barn”. Hos den nya fosterfamiljen skämdes Helene bort med en glasdocka och en ljusblå flickcykel. Men även om Helene hade det bra började hon oroa sig för att hon aldrig skulle få komma hem.
Det gick också ett och ett halvt år innan Helene och de andra barnen satte kurs tillbaka mot Grönland. De skulle nu hem och bilda förtrupp i de nya skolorna landet över. Men skolorna som skulle utgöra ramen kring de nya eliteleverna var inte klara.
Därför tog experimentet en ny vändning.
En rad fosterfamiljer hade under tiden förälskat sig i de små svarthåriga barnen och ansökte om adoption. Trots att några av barnen ännu hade föräldrar hemma på Grönland lyckades sex fosterfamiljer överta förmyndarskapet över barnen. Mycket tyder på att adoptionerna var ofrivilliga och att de grönländska familjerna fick armen omvriden. Mamman till en av pojkarna, Sara Lennert, förstod till exempel inte varför hennes son Henrik inte kom hem. Trots att hon enligt handlingarna i målet gav samtycke till adoption 1953 framgår det av hennes brev till Grönlandsdepartementet i Danmark att hon inte förstod var pojken var. I slutet av 1950-talet försökte hon utan framgång få tillbaka honom igen.
När fartyget Umanak den 25 september 1952 lade ut från Köpenhamn med kurs mot Grönland med 16 av de 22 försöksbarnen ombord hade de danska myndigheterna beslutat att överlämna de resterande barnen till Röda Korset för dansk uppfostran på ett barnhem i Godthåb.
Inte heller de skulle alltså hem till sina familjer.
Ombord var den nu åttaåriga Helene Thiesen, som var nära att spricka av förväntan inför att få återse sin mor. När fartyget kastade ankar i den gamla kolonihamnen fick hon syn på sin mamma Magdalene på kajen. Medan de omfamnade varandra strömmade orden ur Helene. Hon berättade om sina upplevelser och om hur förfärligt mycket hon hade saknat sin mamma. Men Magdalene bara log mot sin dotter, som talade på ett främmande språk. Helene pratade inte längre grönländska, utan danska. Efter några minuter av återseendets glädje måste de ta avsked igen, när Helene och de andra barnen skulle med buss till det nya barnhemmet.
Magdalene måste gå tomhänt hem.
På barnhemmet inkvarterades de 16 barnen i våningssängar. De skulle nu gå i den danska skolan, och grönländska blev strängt förbjudet. Kivfakkerna – de grönländska tjänsteflickorna – på barnhemmet fick stränga order om att inte lära ut barnens modersmål. I stället fick

barnen lära sig att vänta med att äta tills det sades ”varsågoda”, att tugga maten 32 gånger, hålla gaffeln i vänster hand och med knäppta händer sjunga ”tack för maten” efter middagen. På natten kröp Helene ofta in under täcket och drog knäna tätt intill magen medan hon grät sig till sömns.
Trots att hon levde nära sitt barndomshem fick mamman bara besöka henne en gång i kvartalet, och mor och dotter tilläts aldrig vara ensamma.
– Förhållandet till min mamma blev aldrig bra igen. Jag visste att hon var min mor och att vi hörde till samma familj, men vi kunde aldrig tala fritt med varandra, för jag kunde bara danska och det var hon inte så bra på, berättar Helene Thiesen i dag.
– Jag kunde inte förlåta henne. Även om hon inte rådde för det så sitter bitterheten där.
Tvångsförflyttningarna, fördanskningen och experimentet med de 22 barnen anses av historiker vara den värsta delen av den danska kolonialhistorien på Grönland. Den postkoloniala forskaren Lars Jensen skriver: ”Den danska kolonisationen av Grönland var faktiskt mest omfattande efter att den formella kolonialperioden avslutades 1953…”
Paradoxalt nog genomfördes alltså den värsta koloniala politiken medan Grönland enligt den danska regeringen fick ”oavhängighet”.
På ett möte i september 1952 fick det grönländska landsrådet två dagar på sig att bestämma sig för om Grönland skulle införlivas med Danmark. Den danska regeringen lade inte fram några alternativ, trots att Grönland enligt FN-stadgan hade rätt till full självständighet.
Likväl rådde skepsis bland ledamöterna i landsrådet. Särskilt ledamoten Frederik Lynge var bekymrad för att grönländarna skulle förlora sin identitet som folk. Ett par år dessförinnan hade han i en tidningsartikel gjort klart att han inte ville se Grönland uppslukat av Danmark.
”Vi grönländare, vi vet, om vi satt oss in i saken, att vi aldrig kan bli danska och heller inte bör önska oss att bli det”, skrev han. På mötet 1952 bad han därför tillsammans med andra landsrådsledamöter om mer tid för att undersöka befolkningens inställning i frågan. Det avvisades dock av landshövdingen, och på ett ”slutet möte” dagen efter fattades plötsligt ett enhälligt beslut om att införliva Grönland med Danmark. Det finns inget protokoll från mötet, och därför är det omöjligt att säga hur det kom sig att Frederik Lynge och andra skeptiska politiker i landsrådet plötsligt ändrat åsikt.
Medan det i Danmark på våren 1953 hölls en folkomröstning om den nya grundlagen som skulle införliva Grönland som del av riket blev den grönländska befolkningen inte tillfrågad. Detta faktum väckte ett visst uppseende när den danska representanten i FN:s fjärde kommitté, Hermod Lannung, 1954 skulle övertyga församlingen om att grönländarna frivilligt hade avsagt sig rätten till oberoende.
– Eftersom den dåvarande grundlagen inte omfattade Grönland krävdes inte en folkomröstning på Grönland, och det ansågs som överflödigt i ljuset av den enighet som gång på gång kom till uttryck bland de valda representanterna utan att en enda röst höjdes i opposition, ljög Lannung då han lade fram saken i FN.
Därför lyckades Danmark, trots stor skepsis från bland andra Grekland, Jugoslavien och Uruguay, övertyga FN om att Grönland frivilligt hade beslutat att bli en del av Danmark. Den 22 november 1954 röstade FN:s generalförsamling om en resolution som avlägsnade Grönland från listan över internationella kolonier.
Grönlandsresolutionen antogs med 45 röster för, 1 emot och 11 blankröster.
Ingen av de politiker och ämbetsmän som ansvarade för den danska planen lever i dag, och de kan därför inte heller ställas till svars för det sätt på vilket Danmark avkoloniserade Grönland. Statsminister Hedtoft

dog några år senare i Stockholm under ett möte med Nordiska rådet. Hermod Lannung, som tänkte ut planen, dog 1996 – 100 år gammal. Först som 48-åring blev Helene själv medveten om att hon hade varit del av ett experiment. Det skedde när hon blev uppsökt av den kända danska socialarbetaren Tine Bryld, som hade grävt fram historien på Riksarkivet.
– Jag kan inte förstå hur man kunde skilja oss från vårt land, vår kultur och våra föräldrar. Det har skapat en klyfta och gjort oss till danskar. Vi har alla varit olyckliga. När vi träffas fäller vi en tår, säger Helene Thiesen i dag.
Sedan 1997 har Helene tillsammans med flera av de andra ”försöksbarnen” som ännu lever förgäves försökt få en officiell ursäkt från den danska staten. Den danska regeringen har tills vidare avböjt, medan Rädda Barnen officiellt har bett om ursäkt för sin del i tragedin. Den danske statsministern Lars Løkke Rasmussen kom dock nyligen överens med sin grönländske kollega Kim Kielsen om att starta en historisk utredning kring experimentet med de 22 barnen.

Anne Kirstine Hermann "

"Så gjordes reportaget
Anne Kirstine Hermann har arbetat med historien om Danmarks kamouflerade koloni i ett drygt år. Hon har bland annat grävt i sju olika arkiv i USA och Danmark, som FN:s arkiv och det danska riksarkivet, för att kunna ge en överblick över det politiska händelseförloppet, som låg till grund för de övergrepp som skedde i Grönland på 1950-talet.
För att få kontakt med vittnen, barnen som upplevde tvångsförflyttningarna och övergreppen som var ett led i den danska politiken på Grönland, fick hon hjälp av en grönländsk kollega, Oline Inuusuttog Olsen, och från Arktisk institut i Köpenhamn. Dessutom efterlyste hon genom grönländska medier människor som hade upplevelser de ville dela. Under maj och juni 2018 reste hon runt på Grönland och intervjuade människor i Nuuk, Aasiaat, Niaqornarsuk, Ilulissat och Qaanaaq.

Kim Walls minnesfond
Fonden instiftades av familj och vänner till den 30-åriga svenska journalisten Kim Wall, som i augusti 2017 mördades ombord på en ubåt i Danmark, medan hon var på reportageresa.
Fonden stöttar kvinnliga journalister som arbetar i Kim Walls anda. Den administreras av den amerikanske organisationen International Women in media foundation (IWMF).
Det första stipendiet på 5 000 dollar (cirka 45 000 kronor) tilldelades den danska journalisten Anne Kirstine Hermann, som skriver en bok om den danska kampen för att bevara kontrollen över Grönland på 1950-talet. Hon är utbildad journalist och antropolog.
Nästa Kim Wall-stipendium delas ut lördagen den 23 mars i New York.

Grönland – en dansk koloni under täckmantel

1945
5 maj: Danmarks befrielse. Danmark och Grönland har kontakt efter fem år utan förbindelse.
26 juni: FN-stadgan undertecknas i San Fransisco. Av kapitel 11 framgår det att medlemsländer som har kolonier ska hjälpa till att utveckla självstyre och bilda fria politiska institutioner. Tills kolonin får självstyre, ska moderlandet skicka in årliga rapporter till FN om utvecklingen mot självstyre.

1946
29 juni: FN skickar ett brev till Danmark med frågan om landet har några kolonier. Ministeriet avvisar att Grönland är en koloni.
Okt-nov: FN:s första generalförsamling. Efter press från bland andra USA, medger Danmark att Grönland är en koloni enligt FN-stadgan.

1947
13 nov: Socialdemokraten Hans Hedtoft blir statsminister efter Knud Kristensen från partiet Venstre. Pressen ökar på FN:s kolonimakter.

1948
Aug: Hans Hedtoft reser till Grönland för att undersöka de så kallade landsrådens syn på moderniseringen av Grönland.
14 sept: Animerade diskussioner i specialutskottet under den fjärde kommittén i FN, som går igenom kolonialmakternas information. Stora strider uppstår mellan koloniländer och länder som motsätter sig kolonier.
Nov: Hans Hedtoft etablerar Grönlandskommissionen och säger att det är ”vår rätt att besitta Grönland” i ett radiosänt tal.

1949
FN tillsätter ett specialutskott som ska undersöka kriterierna för när ett land kan anses självständigt, det vill säga föreslå en tolkning av begreppet självständighet. Danske Hermod Lannung får plats i utskottet.

1950
28 feb: Grönlandskommissionen kommer med sin rapport.
27 maj: Åtta nya lagar om Grönland antas i den danska riksdagen. De ändrar bland annat skolsystemet och uppmanar till att samhällen ska läggas ner. Samtidigt ges danska fiskare tillgång till grönländska farvatten.
30 okt: Erik Eriksen från partiet Venstre blir statsminister. Hans Hedtoft tillträder i riksdagens Grönlandsutskott.
Grönlandsutskottet diskuterar nya fynd av bly och zink vid Mestervig i Grönland, som kan ändra Danmarks samhällsekonomi radikalt.

1951
29 juli: Det första demokratiska valet till landsrådet på Grönland hålls.
28 okt: Vid ett nattligt möte i FN lyckas Danmark, Belgien och Storbritannien utvidga tolkningen av begreppet självständighet i FN-stadgan så att den nu även betyder tre saker: självständighet, ”fri association” med moderlandet eller full inkorporering i moderlandet.

1952
17 juni: Juridikprofessor Alf Ross lämnar in ett juridiskt svar till statsministeriet. Ross anser att Danmark är förpliktigat att ”genomföra en utveckling som leder till fullständig självständighet” för Grönland. Grönlandsdepartementet och Utrikesdepartementet avråder ifrån att Ross förslag skrivs in i den danska grundlagen eftersom den strider mot linjen som hittills gällt i FN.
8 sept: Grönlands landsråd får två dagar på sig att besluta om Grönland ska inlemmas i Danmark – beslutet fattas på ett hemligt möte. Några andra alternativ nämns inte.

1953
28 maj: Danskarna röstar om den nya grundlagen som bland annat avskaffar landstinget, sänker rösträttsåldern till 23 år, ändrar tronföljden – och gör Grönland till en del av Danmark. Det hålls ingen folkomröstning i Grönland om frågan.
5 juni: Den nya grundlagen träder i kraft.

30 sept: Hans Hedtoft blir åter statsminister.

1954
10–12 nov: Debatt i FN om att stryka Grönland från listan över kolonier.
22 nov: Generalförsamlingen antar en resolution om Grönlands statusändring med 45 röster för, 1 emot och 11 blanka röster. "

" Tre frågor till Kim Wall-stipendiaten Anne Kirstine Hermann

DN SÖNDAG 10 MARS 2019

1. Varför valde du att berätta historien om experimentet på de grönländska barnen?
– När jag som nyutexaminerad journalist år 2009 flyttade till Grönland för att arbeta på Radioavisen fick jag ett slags kulturchock. Det hade faktiskt inte slagit mig tidigare att Danmark hade varit en kolonialmakt, och det var överväldigande att möta den misstro som på goda grunder finns mot danskar på Grönland. Jag tror att många danskar, precis som jag, vet väldigt lite om vår historia på Grönland.
– När jag bodde i Nuuk hörde jag historien om experimentet. I Danmark är det betraktat som ett försök, som var beklagligt, men genomfört ”i bästa välmening”. Det var först senare, när jag läste vidare till antropolog och specialiserade mig på dansk kolonialism, som det gick upp för mig att experimentet var en bricka i en mycket större historia om Danmarks politik på Grönland.

2. Vad berörde dig starkast i ditt arbete?
– Det var skakande att upptäcka att de mörkaste åren i Grönlands kolonihistoria faktiskt var, när Grönland officiellt av FN blev ansett avkoloniserat. Det är en stor paradox.

3. Hur har det präglat ditt arbete att vara Kim Wall-stipendiat?
– Jag känner ett stort ansvar mot mina källor att berätta deras historia. Och den ansvarskänslan blir självfallet större när jag samtidigt ska försöka att föra Kim Walls arv vidare. "

" Niklas Wahllöf: Det var John Lundviks kväll – från början till slut

DN SÖNDAG 10 MARS 2019

”Det här är kvällen”, sade John Lundvik i den inspelade artistpresentationen innan han gick ut på scenen för att framföra sin ”Too late for love”. Det hade han ju alldeles rätt i, det här var hans kväll. Från början till slut.

För egentligen stod det väl klart redan innan dess, han var utsedd som absolut största förhandsfavorit, den som koncentrerade sig på jublet såväl före som efter hans finalframförande kunde höra vartåt det barkade.

När sedan samtliga internationella jurygrupper gav ”Too late for love” sina fulla douze points så stod det väl i princip klart. De svenska rösterna blev närmast en defilering. Det blir alltså John Lundvik som tillsammans med gospelkören The Mamas representerar Sverige på Eurovision i Tel Aviv i maj.
Var det rätt låt som vann? Ja och nja. Mohombis stompiga refräng i ”Hello” var ju rätt bra. Och Lina Hedlunds kitschiga superdiva-framträdande med ”Victorious”. Och ... nej.
Och är det här rätt upplägg? Det dividerades till höger och vänster om deltävlingar och Andra chansen och hela det moderna Melodifestivalkonceptet redan när det brukade finnas sladd till telefonerna, innan knorrandet om plastig kommersialism satte på sig en glittrig guldhatt och slutligen bestämde sig för att allt bara var härligt.
Diskussionen är väl stendöd i dag. Men finalen känns faktiskt som den enda Melodifestival-kväll vi behöver. Vi hade då förvisso inte haft 28 bidrag att genomlida under sex veckors tid, men till finalen skulle ju ändå de halvt om halvt-plojiga bidragen sorteras bort, gamlingarna gå hem och de glada se hur långt det räcker – artisterna fått just se, och lära.
I finalen fick programledarna – Kodjo Akolor, Marika Carlsson, Eric Saade och Sarah Dawn Finer – koncentrera sig på att faktiskt leda programmet och showen – som blev en show. Och som mellanakt sjunga (inte skojdansa) ”Snart är ljuset släckt” (”Always remember us”) med text av Calle Norlén.
För skojandet stod i stället en inklippt ”Linda Woodruff” som var ”EBU-representant”. Det räckte gott så.

Niklas Wahllöf
niklas.wahllof@dn.se "

" Favoriten krossade motståndet

DN SÖNDAG 10 MARS 2019

Det blev storkross för John Lundvik i Melodifestivalen med gospelpoplåten "Too late for love". Nu blir han historisk i Eurovision song contest – där han tävlar mot sig själv. – Jag blev helt mållös, sade John Lundvik direkt efter segern.

Han var storfavoriten till segern hela veckan fram till finalen. Etta på Spotify, lägst odds, favorit i publikundersökningen och hos schlagerexperterna. Och John Lundvik höll för trycket – det blev en riktig jordskredsseger för gospelpoplåten "Too late for love".
John Lundvik fick samtliga jurygruppers tolvpoängare, vilket aldrig tidigare hänt sedan den internationella juryn infördes 2010. John Lundvik fick dessutom de svenska tittarnas högsta poäng – 85, mot tittartvåan Bisharas 69. Totalt fick John Lundvik 181 poäng.
– Jag trodde inte det var sant när vi fick alla jurygruppernas tolvor. Först kom en, och sedan fortsatte de bara komma. Jag blev helt mållös. Sedan såg jag artisterna runtomkring mig ge tummen upp, sade en överväldigad, glad och mycket ödmjuk John Lundvik som mötte pressen 20 minuter efter att han återigen fått sjunga sin vinnarlåt på scenen.
Under tävlingen drabbades Lundvik av ett missöde – hörsnäckan med medhörning åkte ut ur örat. Men det stoppade honom inte.
– Jag tror att det var det bästa som kunde hända. Plötsligt hörde jag publiken. Det gav mig ny energi, sade John Lundvik.
Vinnarlåten är skriven av Lundvik själv tillsammans med Anderz Wrethov och Andreas "Stone" Johansson. Gospelkören på scenen består av Paris Renita, Loulou Lamotte, Ashley Haynes och Dinah Yonas Manna.
– Vi har jobbat i sex månader för detta. Jag har varit så mycket borta från familjen. Nu ska jag bara krama dem.
Det blev jämnt i resultatlistan – Bishara och Hanna Ferm & Liamoo hamnade på 107 poäng, och eftersom tittarrösterna då avgör var det Bishara som knep silvermedaljen.
Nu kommer John Lundvik att representera Sverige i Eurovision song contest i Tel Aviv, Israel, i maj. Där blir han också historisk – han kommer nämligen att tävla mot sig själv.
John Lundvik har även vunnit Storbritanniens uttagning till Eurovision som låtskrivare.
Han ligger bakom låten "Bigger than us" tillsammans med Laurell Barker, Anna-Klara Folin och Jonas Thander, en låt som först var inskickad till den svenska Melodifestivalen. Där fick den inte vara med, men i Storbritannien vann låten, framförd av Michael Rice.
Det blir första gången någonsin som en person är med i Eurovision som både låtskrivare och artist åt två olika bidrag.
Den 14 och 16 maj är det dags för semifinaler i Eurovision song contest, och Sverige tävlar i den andra av dem. Finalen hålls den 18 maj.

Hanna Fahl
hanna.fahl@dn.se
Clas Svahn
clas.svahn@dn.se "

"Fakta. Så gick det i finalen
1. John Lundvik 181 p
2. Bishara 107 p
3. Hanna Ferm & Liamoo 107 p
4. Jon Henrik Fjällgren 74 p
5. Mohombi 74 p

6. Arvingarna 64 p
7. Wiktoria 64 p
8. Nano 64 p
9. Lisa Ajax 62 p
10. Anna Bergendahl 56 p
11. Lina Hedlund 40 p
12. Malou Prytz 19 p "

" I rymden kan ingen höra dig gräla

DN SÖNDAG 10 MARS 2019

Att få sociala relationer och samarbete ombord att fungera under tre års isolering är en av de största utmaningarna för en bemannad resa till Mars. Erfarenheter från polarstationer, forskningsbunkrar och Amundsens Sydpolsexpedition visar att humor kan vara livsviktigt.

Tänk dig att du sitter inspärrad i en låda av metall, med störd dygnsrytm och enformig mat, kompakt mörker utanför fönstren. Du är utsatt för orimligt hög strålning, dålig luft, och en märklig och varierande gravitationskraft. Du har ingen möjlighet att ta dig ut, du vet ingenting om vad som väntar när du kommer fram, och är inte det minsta säker på att ta dig levande härifrån. På tre år kan du inte träffa eller ens prata med vänner, familj eller någon annan än de tre andra personer som sitter härinne tillsammans med dig. Ni kommer däremot att vara tillsammans konstant, under sömn och vakenhet, på den här lilla ytan utan möjlighet till ensamhet eller det minsta privatliv. Och hela er överlevnad hänger på att ni fyra kan hålla sams och samarbeta. Låter det som en mardröm? Trots det råder det ingen brist på människor som skulle göra nästan vad som helst för att få vara med ombord på en farkost på väg till Mars.
I sommar är det 50 år sedan Apollo 11 landade på månen och Neil Armstrong tog sitt stora kliv för mänskligheten. Två år senare lyckades Nasa få hem månsonden Apollo 13 med hela besättningen välbehållen, trots att en syretank ombord hade exploderat, tack vare ett enastående samarbete mellan hundratals personer som kunde felsöka, planera och styra operationen på distans från jorden.

– Det var månen. Mars ligger 200 gånger längre bort, under optimala förhållanden. Och det är en miljon gånger svårare vad gäller komplexitet. När vi åker till Mars kommer det inte att finnas hundratals smarta hjärnor som sköter allt från jorden. All felsökning av problem som vi vet kan inträffa och problem vi aldrig hade kunnat föreställa oss måste skötas ombord, säger Leslie DeChurch, professor i kommunikationsvetenskap vid Northwesternuniversitetet i Evanston.
Resan till Mars tar nio månader, och besättningen måste stanna på planeten i ungefär ett år innan de kan påbörja resan hem igen, som också tar nio månader. De fyra eller sex personerna ombord kommer alltså att vara borta i tre år, utan möjlighet att lämna uppdraget, samtidigt som kommunikationen hem kommer att vara fördröjd med upp till 24 minuter eftersom det tar tid för radiosignaler att ta sig mellan jorden och Mars.
En expedition till Mars kan bara lyckas om besättningen har rätt egenskaper för att klara en så lång tid av isolering och hög stress, och dessutom fungerar som grupp. Samarbetet ombord får absolut inte haverera.
– Att teamet inte fungerar är en av de 32 olika risker vi har identifierat för bemannade rymdexpeditioner, och vi ser det som en hög risk. Det betyder att vi måste ha någon form av motåtgärd, någon typ av förebyggande strategi, på plats innan vi kan ge oss in på långa resor, säger Tom Williams, ansvarig för forskningen om mänskligt beteende vid Nasas Johnson space center i Houston.
Bunkern Hera på Johnson space center är ungefär lika stor som en bemannad rymdsond. Det är en av flera forskningsanläggningar där försökspersoner frivilligt blir inlåsta under några månader för att simulera en längre rymdresa. För att få förhållanden som så nära som möjligt liknar en verklig expedition till Mars är även deras kommunikation med omvärlden tidvis fördröjd.
– Ett lyckat team ska kunna ta beslut, utföra uppgifter, kunna förhandla och lösa konflikter, och de måste kunna skapa och frambringa nya idéer och lösningar, säger Leslie DeChurch.
Av de nio grupper på fyra personer som hon och hennes kollegor har studerat visade alla prov på denna typ av kollektiv intelligens. Men den avtog med tiden, ju längre de suttit isolerade i Hera.
– Och det är främst då som våra framtida modiga upptäcktsresande måste klara av kreativt tänkande och beslutsfattande med ingen eller minimal hjälp från jorden. Den kollektiva intelligensen måste vara med ombord, säger Leslie DeChurch.
Allra sämst presterade grupperna efter ungefär tre fjärdedelar av tiden, när den hypotetiska hemresan närmade sig.
– Det är den största riskzonen, där vi ser att förmågan till problemlösning och till att fatta goda beslut avtar. Så vi måste vara särskilt uppmärksamma på det när vi planerar expeditionerna och rekryterar besättningen, säger Leslie DeChurch.
Andra personliga egenskaper än de man först tänker på kan vara avgörande för expeditionens framgång. ”Han har försett de norska polarexpeditionerna med större och mer värdefulla tjänster än någon annan man”, skrev den norske polarforskaren Roald Amundsen i sin dagbok 1911 om skeppskocken Adolf Lindstrøm. Och då var det inte bara Lindstrøms goda matlagningskonst han syftade på.
– Lindstrøm var en ganska satt man som alltid skrattade, han var jovialisk, alltid på gott humör, och opartisk. När det var problem ombord, och konflikter och spänningar, var det han som löste dem med sin humor och sin stora sociala intelligens, säger Jeffrey Johnson, professor i antropologi vid Floridauniversitetet i Gainesville.
Jeffrey Johnson har studerat gruppdynamiken vid olika polarstationer på Antarktis där människor övervintrar tillsammans med mycket lite kontakt med omvärlden. Han har sett att den rollen, clownen eller

historieberättaren, kan vara avgörande för hur väl en grupp fungerar i ett utsatt och isolerat läge.
I en av de mest lyckade grupper han tittade på var det stationens snickare och rörmokare som, precis som Adolf Lindstrøm, med humor och social förmåga blev den mest centrala personen som överbryggade motsättningar mellan olika grupperingar.
– Men om det saknas historieberättare eller andra typer av informella sociala sammanhållande roller slutar grupperna helt att fungera, säger Jeffrey Johnson.
Det är också viktigt att gruppens formella och informella ledarskap överlappar.
– När den formella chefen även ses som den informella ledaren fungerar gruppen bäst, säger Jeffrey Johnson.
Om du och dina reskamrater i Marssonden ändå börjar irritera er på varandras egenheter så pass att ni inte längre kan arbeta ihop finns det en viss möjlighet för ledningen på jorden att ta kontakt och försöka medla.
– Då är det avgörande att vi ingriper vid rätt tidpunkt. Vi har ju valt ut en högt fungerande och kompetent besättning som vi har förtroende för. Det sista vi vill göra är att försöka tvinga något på dem när de inte behöver det. Att ta reda på när det är exakt rätt tid för en motåtgärd är en del av den här forskningen, säger

Tom Williams på Nasa. "

"Karin Bojs: Hos yppiga Venus och dansande Fanny

DN SÖNDAG 10 MARS 2019

Inne i hjärtat av centrala Wien ligger två gigantiska museer. Ett för konst och ett för naturvetenskap. Mitt emot varandra som två tvillingar.

De båda monumentala husen är ett arv från kejsar Frans Josef I, som lät bygga dem i slutet av 1800-talet.
Största affischnamnet för hela Naturhistoriska museet är Venus från Willendorf. I veckan besökte jag henne, tillsammans med institutionens största expert Frau Doktor (som de säger här i Österrike) Walpurga Antl.
Från Europas jägarstenålder finns något hundratal kvinnofigurer bevarade, en hel del djurfigurer och ett litet antal mansfigurer eller sådana med obestämbart kön. Venus från Willendorf har kommit att bli den allra mest berömda figuren. Inte för att hon är äldst, utan för att hon är så välbevarad och fint utförd. Yppig och grann, bland de mest fetlagda av alla kända stenåldersfiguriner. Jättestora bröst, tydligt utmejslad frisyr. Eller om det är en mössa, arkeologerna tvistar om den saken. ”Om det vore så kallt att hon måste ha mössa borde hon väl ha kläder på resten av kroppen också”, som Walpurga Antl påpekar.
Figuren från Willendorf är ungefär 29 500 år gammal, från kulturen gravettien som är den andra stora istidskulturen i Europa. Det fanns en tidigare kultur, som kom hit för ungefär 43 000 år sedan och kallas aurignacien. De tillverkade också kvinnofiguriner. Den äldsta kända kallas Venus från Hohle Fels och hittades i en grotta i Schwaben i södra Tyskland. Hon är omkring 40 000 år.

På Naturhistoriska museet i Wien, i montern bredvid Venus från Willendorf, finns en från aurignacien som kallas för Fanny från Galgenberg och är cirka 36 000 år. Namnet Fanny har hon fått efter en känd österrikisk ballerina. Forskarna på museet tror nämligen att Fanny är avbildad när hon dansar, med ena bröstet i profil och en arm höjd över huvudet. På en skärm intill montern finns en animerad film där de visar hur dansen kan ha gått till.
Walpurga Antl är i övrigt mycket försiktig med att uttala sig om hur jägarstenålderns människor använde sina kvinnofiguriner.
Desto mer utförliga är andra arkeologer som jag träffade ett par dagar tidigare, i Rumänien. Men så har de också många fler fynd att gå på. Vår jägarstenålder i Europa varade i ungefär 35 000 år, och från alla dessa årtusenden finns som sagt något hundratal kvinnofiguriner bevarade.
För drygt 8 000 år sedan kom stenåldersbönderna. De dominerade i drygt 3 000 år. Trots att deras tid är så mycket kortare finns hundratusentals kvinnofiguriner bevarade från dem.
Inte minst från Cucuteni (i Ukraina kallad Trypillja). Det var en högt utvecklad kultur, så långt som stenåldersbönderna hann komma innan de slogs ut. De levde i stora samhällen med tiotusentals invånare, ofta i tvåvåningshus, och tillverkade keramik på en artistisk nivå som mycket länge förblev oöverträffad.
Tillsammans med Magda Mantu, en av världens ledande experter på Cucuteni-Trypillja, besöker jag den lilla staden Piatra Neamt i östra Karpaterna. Där finns föremål från perioden utställda på två museer, ett mer allmänt historiskt museum och ett som specifikt är tillägnat Cucuteni.
Bland annat ser vi en uppbyggd modell av ett tempel, där Cucutenimänniskorna hedrade sin gudinna. Enligt vad arkeologerna här tror. Jag har tidigare varit skeptisk, men när jag ser det rekonstruerade templet och alla de utställda föremålen känns teorierna om gudinnan fullt rimliga.
Indoeuropéerna, som senare dominerade, höll sig mest med manliga gudar.
Men från Cucutenis tid är det nästan bara kvinnofigurer som har bevarats. Några är uppställda med ryggarna utåt inuti stora lerkrukor, och det finns en genombruten kruka vars väggar består av sex kvinnor i ring, alla med baken putande utåt.
De ser faktiskt ut att ägna sig åt dans. Precis som Fanny i Wien.

Karin Bojs
vetenskap@dn.se "

" Minst en patient död vid landsomfattande elavbrott

DN SÖNDAG 10 MARS 2019

Stora delar av Venezuela, inklusive huvudstaden Caracas, har varit lamslagna av ett omfattande elavbrott de senaste dygnen. Skolor och arbetsplatser tvingades stänga under fredagen, minst en patient ska ha dött när respiratorn inte fungerade.

”Sabotage” hävdar president Nicolás Maduro ligger bakom det massiva elavbrottet som drabbade större delen av Venezuela sedan vattenkraftverket Guri slutat fungera normalt på torsdagens eftermiddag. Han och andra regeringsföreträdare skyller det på ”imperialistiska” krafter, men har inte gett några närmare detaljer.
Regimkritiska venezuelaner demonstrerade på lördagen i huvudstaden Caracas. Oppositionsledaren Juan Guaidó hade uppmanat folket att protestera mot ”den inkräktande, korrupta och odugliga regim som har sänkt vårt land i mörker”. Tusentals väntades delta i demonstrationerna runt om i landet, men omfattningen var inte känd vid denna upplagas pressläggning. Även anhängare till regeringen Maduro skulle ge sig ut på gatorna. Extra säkerhetsstyrkor kommenderades ut , vid tidigare sådana tillfällen har ett 60-tal personer dödats och omkring tusen gripits.
Tunnelbanan i Caracas fungerar inte som den ska, vilket gör att ovanligt många människor rör sig på gatorna. Telefonin är också svårt drabbad av strömavbrottet som uppskattas beröra över 70 procent av landet. Nyheten att arbetsplatser och skolor stängt, helt eller delvis, nådde inte alla eftersom inte heller tv-apparater fungerar.
En 25-årig kvinnlig infektionspatient på Hospital Clínico Universitario i Caracas uppges ha dött på fredagsmorgonen för att den respirator hon var kopplad till inte hade strömförsörjning.
– Läkarna försökte hjälpa henne genom att pumpa manuellt, de gjorde allt de kunde, men vad kan de göra utan elektricitet. De förde henne till bottenvåningen där det fanns el och kopplade in apparaten, men på grund av förflyttningen och väntandet och allt tynade hon bort, säger kvinnans farbror till AFP.
Spekulationerna om vad som har hänt i Guri varierar, men den verkliga orsaken kan vara teknisk. Venezuelas infrastruktur är på många sätt kraftigt eftersatt och landet drabbas ofta av större elavbrott, om än inte så stora som detta, på grund av brist på reservdelar och dåligt underhåll.
Drygt 3 miljoner människor, omkring 10 procent av Venezuelas befolkning, har flytt landet sedan 2014 på grund av allmänt usla förhållanden som försämrades ytterligare med prisraset för olja och amerikanska sanktioner. Mänskliga rättigheter, livsmedel, medicin, bostäder och pengar är några av bristvarorna som får människor att söka sig bort – på fredagen meddelade grannlandet Colombia att venezuelaner är välkomna över gränsen även med utgångna pass.
Den humanitära krisen blev politisk i januari när oppositionsledaren Juan Guaidó utropade sig till interimspresident och erkänts som sådan av USA, Sverige, Storbritannien, Tyskland, Spanien, Frankrike och ett dussintal andra länder.
Nicolás Maduro ser sin rival som USA:s marionett i ambitionen att ta landets oljerikedomar i beslag.

Ossi Carp
ossi.carp@dn.se "

" Sektledare misstänks ha hållit sig med slavar

DN SÖNDAG 10 MARS 2019

Rio de Janeiro. Brasilianska myndigheter har upptäckt slavarbetare vid en kristen sekt i utkanten av huvudstaden Brasília. Mot löfte om frälsning misstänks en 64-årig kvinna ha tvingat 95 sektmedlemmar att betala för att arbeta åt henne.

Avslöjandet kommer efter att en 18-årig sektmedlem rymt och berättat för sina vänner vad hon varit med om. I flera månader var offret fånge hos den 64-åriga kvinnan som menade att 18-åringen var besatt av demoner. Offret tvingades läsa Bibeln varje dag och fick inte lämna sitt rum. För två dagar sedan gjorde polisen en razzia i sektens lokaler i satellitstaden Gama utanför Brasilia.
– Under löften om att säkerställa de troendes frälsning och inträde i himmelriket har 64-åringen och några av hennes kompanjoner tvingat offren att arbeta utan att få något betalt, säger åklagarmyndigheten.
Polisen har beslagtagit sektledarens bokföring som visar att medlemmarna tvingades sy kläder och baka bröd som de sålde i Gama. De bodde på sektens tomt, i bussar och omgjorda lastbilar, och även i en lagerlokal där det förvarades växtgifter. För att få bo på området och vara med i sekten krävde ledaren 750 kronor i månaden av varje medlem. Sekten kallas Igreja Adventista Remanescente de Laodicea (Adventkyrkan Laodiceas återuppståndelse) och har 300 medlemmar. En man vittnar om att hans 49-åriga syster dog efter att ha tvingats sy kläder dag och natt.
Sektledaren kommer att ställas inför rätta misstänkt för att ha hållit personer i slavliknande förhållanden.

Henrik Brandão Jönsson "

" I Benin City får drömmen om Europa näring i varje gathörn

DN SÖNDAG 10 MARS 2019

De flesta nigerianer som utvandrar till Europa kommer från en mångmiljonstad i södra Nigeria. – Får jag en chans till att resa så tar jag den. Det här är inget liv att tala om, säger Andrew Owas, 29, en av många som gör allt för att ta sig till Europa. DN har besökt Benin City.

Benin City

Ett bättre liv. Tre ord sammanfattar drivkraften hos varje migrant som DN talat med i mångmiljonstaden Benin City, ett samtidens Duvemåla som är hemort för åtta av tio nigerianer som nått Italiens hamnar.

I varje gathörn får drömmarna näring.

Gigantiska stortavlor från stadens tusentals kyrkor sänder ut löften om en bättre tillvaro som nås via Guds hus.

Jämte dem annonseras språktesten – Jamb, TOEFL, IELTS med flera – som är det första nödvändiga steget på vägen till Europa. Godkända kunskaper i engelska är ett minimikrav för den som hoppas på ett åtråvärt arbetsvisum.

Andrew Owas, 29, tvingades lära sig italienska. Han hade ingen möjlighet att få ett legalt visum och tog den långa vägen över Libyen och Medelhavet innan han nådde slutmålet Italien.

– Det här är mitt ”soggiorno”, ett papper man måste ha på sig för att resa runt, och det här visitkortet är från min ”avvocato”. Det är de enda två sakerna jag har kvar från Italien, berättar han.

Han fick se den vackra Comosjön, från insidan av ett migrantläger där han levde i ett drygt år. Sedan sålde han paraplyer till turister på piazzan i Florens innan han en dag greps av polis och deporterades via ett plan från Rom till Lagos, den största staden i Nigeria. Tillbaka på ruta ett, utan kassava-farmen och bilen som han sålt för att finansiera resan till Europa, men med drömmarna kvar.

– Får jag en chans till att resa så tar jag den. Det här är inget liv att tala om, säger han.

Det kan verka förvånande att de flesta nigerianska migranter kommer från landets södra, relativt rikare delar. Delstaten Edo State, vars slogan ”Nationens hjärtslag” syns på varje registreringsskylt i Benin Citys stökiga trafik, hamnade på tredje plats av 36 delstater i fjolårets nationella prov. Men det är just dessa positiva faktorer som ligger bakom de höga migranttalen, i kombination med en historia av företagsamhet och handel som skapat länkar till omvärlden sedan det förkoloniala Benin-kungadömets dagar.

– På 1960-talet flyttade folk härifrån till Europa för att utbilda sig och de kom sedan hem, berättar Jennifer Ero som arbetar med att återintegrera migranter som deporterats från Europa och evakuerats från Libyen.

– När vår ekonomi kraschade på 1980-talet så var det många som återvände till Europa och sedan dess finns det starka kopplingar mellan olika europeiska städer och Benin City.

Jennifer Ero säger att det svårt att motivera folk att stanna.

– Det är en folkrörelse. En dröm är väldigt svår att släcka.

Den enskilt viktigaste ”push-faktorn”, som det kallas på fackspråk, är enligt Ero den nigerianska nairans växelkurs som försvagats kraftigt sedan oljepriset kollapsade 2014.

Växelkursen innebär att alla jobb utanför Nigeria per automatik ger en högre utdelning när pengarna skickas hem.

Det andra som är nytt på senare år, en ”pull-faktor” från Europa, är sociala medier som har haft en enormt stor påverkan.

– Facebook och Instagram gör att folk kan se fantastiska bilder från kompisar som lever ett gott liv i Europa, åtminstone är det så det ser ut på ytan, säger Jennifer Ero.
Nigeria har i dag drygt 200 miljoner invånare. Befolkningen kommer enligt alla prognoser att åtminstone tredubblas under detta sekel och invånarna kommer stadigt att bli rikare, vilket ytterligare driver på migrationen. Först vid inkomstnivåer som ligger minst fem gånger över dagens i Nigeria väntas viljan att flytta på sig avta.
– I Europa tror de att de kan stoppa folk vid Medelhavet. De som reser vet ofta om riskerna, flera har dessutom gjort resan tidigare men beger sig ändå av, säger Jennifer Ero.
– De kommer att hitta en väg att ta sig ut, oavsett om ni européer vill det eller ej.
När upphör migrationen?
– I dag kan vanliga människor inte få ett banklån. Det finns inget socialt skyddsnät. Unga vill inte fortsätta i samma spår som sina jordbrukande föräldrar för de ser inte hur deras livssituation kan utvecklas längs den banan. Det är ett systemfel som först måste rättas till innan folk väljer att stanna.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

" Fakta. En tredjedel kvinnor
2016 stod nigerianer för 16 procent av alla ankomster till Italien över Medelhavet, en andel som är nästan dubbelt så hög som något annat lands. 2016 korsade 40 000 nigerianer Medelhavet men siffran har sjunkit dramatiskt efter att EU inlett ett samarbete med den libyska regeringen om att stoppa migrationen. Nu förmodas ett stort antal människor sitta fast i läger i Libyen och FN har genom migrationsorganet IOM evakuerat 11 500 personer. Runt en tredjedel av alla nigerianska migranter är kvinnor.

Fakta. Duvemåla
Småländska Duvemåla är kanske mest känd från Utvandrarserien av Vilhelm Moberg. Romansviten skildrar upptakten till den stora emigrationen från Sverige till Nordamerika från mitten av 1800-talet och framåt.
Källa: NE, IOM, BBC

Fakta. Nigerianer gick till delstatsval
För andra gången på kort tid gick nigerianerna till valurnorna, den här gången för att välja guvernörer och delstatsparlament. President- och parlamentsvalet i februari blev våldsamt med ett 50-tal döda, och stämningen inför lördagens delstatsval har varit spänd.
Delstatsguvernörer i Nigeria innehar viktiga poster med ansvar för nyckelområden som utbildning och hälso- och sjukvård. President Muhammadu Buharis parti APC väntas segra även i lördagens val. APC styr i dag 22 delstater medan det största oppositionspartiet PDP styr i 13 delstater. Partialliansen APGA styr i en delstat.
PDP har fått tillstånd att granska hur valet i februari gick till, efter anklagelser om valfusk. Enligt det officiella resultatet vann Buhari med 56 procent mot oppositionsledaren Atiku Abubakars 41.
TT "

" Här gäller tre valutor: Israels shekel, Jordaniens dinar – och prima olivolja

DN SÖNDAG 10 MARS 2019

Jorden runt. – Kom och hälsa på, det skall bli fint väder i helgen, säger olivbonden Kanaan i telefon från byn Asirah på Västbanken.Han menar därmed ösregn och kyla, allra helst snö.

Kylan dödar två av olivodlarens mest fruktade antagonister: dels olivflugan, som lägger sina ägg under bladen och lindar in dem i något som liknar spindelväv; dels Abu Kaduh, cikadan, som borrar hål i trädet och lägger sina ägg. Bägge kan decimera en skörd.
Men dessa snyltare är inte det värsta hotet. Just i dessa dagar klipper man ned trädes grenverk och bladen inspekteras noga efter spår av vad palestinierna kallar ”påfågelsögon”, den svartfläckiga svampen spilocea oleaginea. Hittar man spår av den bränns de angripna grenarna upp på stället för att undvika spridning. När den grasserar som värst måste alla träd tuktas ned till bara stammen för att överleva.
I det palestinska samhället gäller tre valutor: Israels shekel, Jordaniens dinar – och prima olivolja. Efter flera magra år är förväntningarna på topp. För första gången på sex år har det kommit ordentligt med regn, och för första gången någonsin hör vi Kanaan be om uppehållsväder:
– Gräs och blommor skjuter upp med väldig fart efter regnen. Vi måste plöja upp dem, annars stjäl de trädens vatten och näring. Men det har regnat så mycket att vi inte kan plöja. Både åsnor och traktorer sjunker ned som i ett kärr.
Olivodlarens lott i livet är kronisk oro. I förra veckan var stora gräshoppssvärmar på väg in från Saudiarabien och det såg mörkt ut. Men vinden vände i sista stund. 1917 åt gräshopporna upp varje grässtrå i landet. Andra plågor är tjuvar, som kommer om natten under skördetiden, och vildsvinen som förökar sig lika explosionsartat här som i Europa. I fjol dödade de en 80-åring när han arbetade ensam i olivlunden.
Men det svartaste molnet på olivodlarens himmel är hamsin, den heta ökenvinden som drar in från Arabien vårar och höstar. Det gäller att den inte slår till i april, under blomningen, med 45-gradiga vindar som torkar ut de späda blomstren på ett par dagar.
– Allt annat kan man värja sig mot. Men ökenvinden är som ödet, den väljer sin väg och du kan inget göra.

Nathan Shachar
naranjal@gmail.com "

" Jenner tjänar miljarder på sitt kändisskap

DN SÖNDAG 10 MARS 2019

Facebooks grundare Mark Zuckerberg stod för det största fallet på Forbes Magazines årliga lista över världens dollarmiljardärer, efter att flera skandaler skakat den sociala plattformen. Men Kylie Jenner har nu blivit den yngsta ”self-made” dollarmiljardären i världen. Kändisdottern har byggt sitt eget imperium efter att ha blivit känd i tv-serien ”Keeping up with the Kardashians”.

Tronen för yngsta person att ”skapa” en egen förmögenhet – utan att ärva den – som uppgår till minst en miljard dollar har passerat från Mark Zuckerberg till Kylie Jenner. Det var dock inte den enda smällen som Facebookgrundaren fick ta emot på årets lista över världens dollarmiljardärer, som presenteras av Forbes Magazine.
Efter att flera skandaler har briserat kring Facebook de senaste åren bedöms Zuckerbergs förmögenhet ha minskat med nio miljarder dollar (nästan 84 miljarder kronor), något som dock inte bör påverka hans levnadsstandard nämnvärt – värdet av hans tillgångar fortfarande bedöms uppgå till 62,3 miljarder dollar (drygt 579 miljarder kronor).
Kylie Jenners tillgångar ökade däremot avsevärt under 2018 och bedöms nu uppgå till nästan exakt en miljard dollar (knappt 9,3 miljarder kronor). Från att deltagit i tv-serien ”Keeping up with the Kardashians”, som följer medlemmarna i en rik familj i amerikanska Los Angeles, har hon blivit känd på sociala medier och lanserat ett varumärke för skönhetsprodukter.
Det är hennes företag som tagit henne upp på listan över världens rikaste människor, det beräknas nu vara värt omkring 900 miljoner dollar (drygt 8,3 miljarder kronor).
Världens rikaste person är även fortsatt den amerikanska nätjätten Amazons grundare Jeff Bezos, hans förmögenhet ökade med 19 miljarder dollar (176 miljarder kronor) under 2018 och bedöms nu uppgå till 131 miljarder dollar totalt (drygt 1,2 biljoner kronor).
Årets lista innehåller 2 153 personer som äger tillgångar värda minst en miljard dollar var, deras totala tillgångar bedöms uppgå till 8,7 biljoner dollar (drygt 80 biljoner kronor).
Det totala antalet dollarmiljardärer har dock minskat i världen jämfört med 2017. Då bedömdes 2208 personer nå gränsen medan deras totala förmögenheter bedömdes uppgå till 9,1 biljoner dollar.
Enligt Forbes Magazine tar 33 svenskar plats på årets lista, det totala värdet på deras tillgångar bedöms uppgå till 124,2 miljarder dollar.

Ivan Solander
ivan.solander@dn.se "

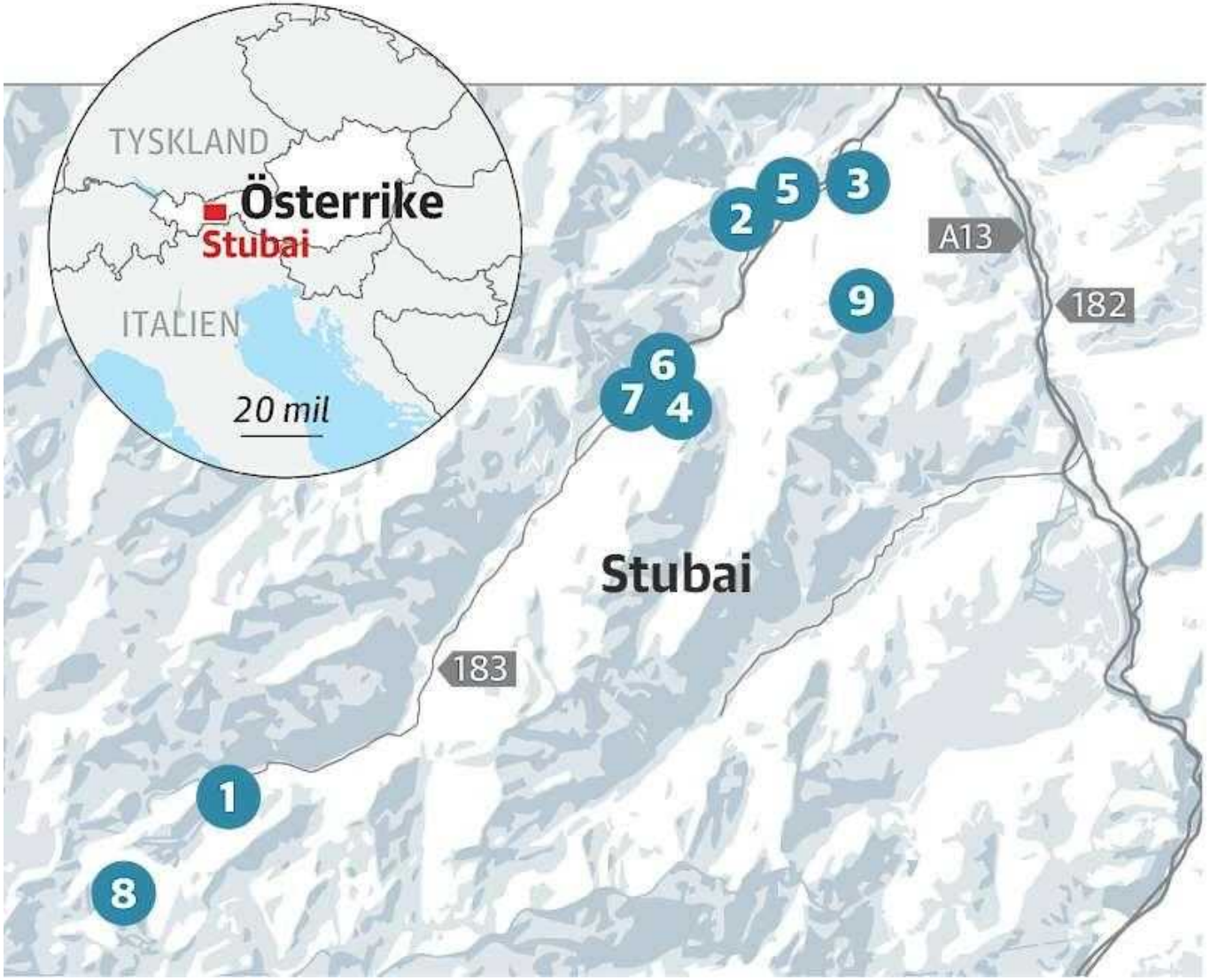
TYSKLAND
Österrike
Stubai
ITALIEN
20 mil
Stubai
A13
182
183
1
2
3
4
5
6
7
8
9

"Upplev Alperna till fots

DN SÖNDAG 10 MARS 2019

Alperna handlar inte bara om utförsåkning – här finns också välpreparerade vintervandringsleder med bergskänsla. DN Resor varvar vandring med skidåkning i österrikiska Stubai och får till den optimala alpresan.

Under min alpvecka träffar jag alla kategorier. Någon skadade ledbandet för ett par år sedan och har lagt skidorna på hyllan. Någon har kommit på att hon inte alls går ner i varv i liftar och pister, utan vill ha det mer rofyllt under semestern. Någon älskar skidåkning, men tycker att det räcker med tre dagar på skidor under en vecka. Någon vill ha bättre kondis och delar upp dagarna – han nöjer sig med att åka skidor på förmiddagarna när pisterna är som bäst.
Men vad gör de då i Alperna?
Jo, de vandrar.
– Jag njuter av frisk luft och långa vandringar – med broddar om så behövs. Jag har haft mycket kul på skidor, men sedan jag opererat armen är det över för min del. Men jag vill ändå njuta av bergen. Att vandra passar mig perfekt. Ibland sammanstrålar jag med resten av familjen – som fortfarande åker skidor – för en lunch i backen. Ibland är jag ute på en heldagsvandring på annat håll, och äter lunch med dem jag vandrar med. Då träffar jag familjen på kvällen i stället. Vi går till hotellets spa och äter middag på någon av byns restauranger. Hela familjen har alltså en aktiv alpsemester – oavsett om man vandrar eller åker skidor, säger Ingrid Johansson, som numera är pensionär.
I Alperna är vintervandring mer utbrett och populärt jämfört med svenska fjällen. I Sverige får man ofta hålla till godo med en isig landsväg om man vill ta en rejäl promenad. På många håll i Alperna, däremot, betraktas vandring som ett utmärkt alternativ, eller komplement, till skidåkning.
Under min senaste alpresa testade jag vintervandring på allvar. Vi – familjen – åkte till Stubai i Österrike på sportlov. Ett resmål som möttes av nollställda ansikten i bekantskapskretsen. Stubai?! Så känt i Österrike, så okänt i Sverige, till och med i skidåkarkretsar. Främst tyskar, polacker, tjecker, och österrikarna själva, åker till Stubai. Men dalen förtjänar uppmärksamhet också i Sverige. Jag rankar Stubai till en av de bättre alporter jag har varit på. De få svenskar jag trots allt möter under veckan är eniga med mig: ”Skriv inte om det här, det är för bra för att dela med sig av.”
Stubaidalen, i österrikiska Tyrolen, på gränsen till Italien, är omringad av 80 glaciärer och 109 bergstoppar. Glaciärerna gör säsongen lång, dessutom påverkar de snökvaliteten positivt, och det är sparsamt med konstsnö. Stubaidalen är Österrikes största glaciärskidområde, som marknadsförs hårt mot familjer, men som också lockar proffsåkare. Här värmde svenska freeskiinglandslaget upp förra säsongen. Glaciären i Stubai öppnar redan i oktober, och man skulle alltså kunna tillbringa höstlovet här, vilket alpina träningsgrupper från olika delar av Europa förstås har upptäckt.
Men också det praktiska talar för Stubai. Här finns lättillgängliga offpistområden, och ett pålitligt liftsystem. För ett par år sedan öppnade nya ”3S Eisgrat”, som sägs vara Alpernas största och längsta gondollift. Man åker nästan en halv mil, och om den elva minuter långa färden blir trist finns det gratis wifi ombord.
Dalen levererar alltså när det kommer till skidåkning. Men här finns dessutom 80 kilometer preparerad och markerad vintervandringsled, fördelad på 27 olika leder – alltifrån lugna promenader där man kan njuta av stillheten, till mer avancerade högalpina vandringar.
Under min vintervecka varvar jag skidåkning med vandringar. När tonårssönerna drar i väg på avancerade offpistturer snörar jag på mig

vandringskängorna. Ärligt talat – jag har tröttnat lite på skidåkning. Att åka upp och ner i skidliften varje dag roar mig inte lika mycket längre. Jag vill röra på mig, och jag älskar att vandra. Njuta av stillhet och ro.
Vi bor i staden Neustift, nedanför berget Elfer, som mest är känt för toboggan, som innebär att susa ner för berget på en tyrolsk kälke. Neustift är en bra utgångspunkt. Skidområdena i Stubaidalen är på tyrolskt vis utspridda och man måste åka buss eller bil mellan dem. Det kan kännas lite segt att börja dagen med att trängas på en buss i en halvtimme, men det är så det ser ut. Bussarna är gratis, men i rusningstid ganska fulla.
Stubai Glacier är områdets huvudort, och dessutom Österrikes största glaciärskidort. Schlick 2000 är också ett stort, familjevänligt system, men på andra sidan dalen. Elfer bjuder på naturnära känsla, utsikt, och ett antal nedfarter är reserverade för rodelåkarna. Serles är en liten pärla.
På den vanliga liftkartan över Stubaidalen finns också flera vintervandringsleder utmärkta. Poängen med att vintervandra i Alperna är att lederna är dragna uppe i bergen, så man får samma alpkänsla och höghöjdskänsla som när man åker skidor. Det handlar alltså inte om att trava runt nere i någon regnig by och vänta på att skidgänget ska vara nöjt för dagen och återvända till hotellet. Nej, här i Stubai har vintervandring hög status, och både leder och vandrare behandlas därefter. Lederna är välpreparerade. Lika genomarbetade som pisterna. Snöslungor och pistmaskiner har gjort sitt. Det är välskyltat och vandringarna marknadsförs väl.
Ute på en av mina turer möter jag ett gäng italienskor som har åkt hit enbart för att vandra. Under veckan kommer de inte ens att försöka dra på sig ett par skidpjäxor. Nä, det är lederna som har lockat dem till Stubai. Varje dag, i en veckas tid, gör de olika vandringar. De är utrustade med vandringsstavar, inköpta på plats, och tillverkade av det berömda Stubaistålet.
Det vanliga är dock att man kombinerar vandring med skidor. Antingen att familjemedlemmarna delar upp sig sinsemellan, och några vandrar och några åker skidor. Eller att man själv åker skidor vissa dagar och vandrar andra. Väder, vind och humör får helt enkelt styra dagens aktivitet.
– I dag är det både blåsigt och kallt, då är det perfekt att vandra i skogen, konstaterar en pappa, med två barn i mellanstadieåldern, som jag möter på leden.
I Stubai är det inte bara skidrädda pensionärer som vintervandrar. Vandringslederna kryllar av unga par och barnfamiljer som aktivt har valt att hoppa över skidorna en dag.
När resten av familjen har åkt till glaciären hoppar jag på bussen till Serles. Jag tar gondolen upp till toppstationen Koppeneck på 1 700 meter. Härifrån startar många vandringar. En av de mest populära lederna i området är att gå till klostret Maria Waldrast. Det är en lätt vandring på hyfsat hög höjd – och det märks på andningen. Det går inte att jogga fram i leden, jag måste dra ner lite på takten.
Inte för inte gjorde Edmund Hillary sin vinterträning inför Mount Everest-bestigningen just i Stubaidalen.
Jag vandrar med vanliga kängor. Möjligtvis kan broddar vara bra att ha, särskilt under den isiga tiden på året. Vissa har stavar för att också träna överkroppen och för att få bättre balans. Mer avancerat än så är det inte.
Den som föredrar terräng framför preparerade leder tar sig fram på snöskor. I Sverige betraktas ofta snöskor med skepsis. Det anses vara lite småtöntigt, ämnat för den som inte klarar av att åka skidor typ. I Alperna, inte minst i Frankrike, är det däremot en populär, och urgammal, vinteraktivitet. Varje söndag arrangeras snöskovandring i Serles. Man kan också hyra snöskor och gå på egen hand. Det är ett

härligt och enkelt sätt att komma nära naturen. Man kan gå där det är orört. Man är smidigare och friare än med långa längdskidor. Man kan följa översnöade vandringsleder, och gå mitt i skogen.
Jag äter en sen lunch på Ochsenhütte, där alltifrån knödel till snaps är tillverkat av ägarfamiljen. Den ligger mitt i backen, och här samlas både skidåkare och vandrare. Jag beställer en tallrik med charkuterier – korvar, ostar, skinkor och mörkt bröd, efter det en stor tallrik knödel och en ”radler” – öl blandat med lemonad.
Bästa mattipset är att satsa på klassisk, österrikisk husmanskost. Knödel, wienerschnitzel, och förstås ”kaiserschmarrn” – den kejserliga pannkakan – är matmåsten. I just den här delen av Österrike spelar Italien stor roll, och de österrikiska och italienska köken går in i varandra. Världens högst belägna pastafabrik förser bergs-restaurangerna med färsk pasta. Pasta och knödel är alltså ett hett mattips här. En bergskrog sticker ut: en av världens högst belägna gourmetkrogar Schaufelspitz Gourmet, på 2 900 meters höjd. Den har två utmärkelser i Gault Millau, en Guide Michelin-liknande matguide.
Några dagar viker jag dock åt skidåkning. Mina favoritområden är Stubai Glacier, som är stort och mäktigt och när det är soligt är det så väldigt soligt. Men jag tycker också mycket om glaciärens raka motsats – lilla Serles.
– Serles är perfekt för nybörjare, och ny-nybörjare. De som är alldeles nya på skidor, och de som inte har åkt på några år, men som vill börja åka på nytt, konstaterar Michael Gstrein, som arbetar på Stubai Tyrol turistinformation.
Tonåringarna gillar Schlick 2000 i Fulpmes. Här finns dalens längsta nedfart på tre kilometer. I en av backarna kan man mäta hur fort man kör, kanske inte så pedagogiskt om man vill undvika att hetsa redan adrenalinstinna tonåringar, men också ganska kul.
Tillbaka på hotellet. Jag träffar på ägaren som håller en plåt nybakad apfelstrudel i handen.
– Det är viktigt att få i sig ordentligt med kalorier när man sysslar med vintersport, säger han allvarligt.
– Och du vet väl att veteöl är bra när man har sportat? Många multisportare dricker veteöl efter ett pass, fortsätter han.
Hotellet är en liten oas, och oftast är det här vi tillbringar eftermiddagar och kvällar. Här finns en liten pool och ett spa, där kvinnor och män bastar tillsammans. Det råder en viss oklarhet vad gäller klädkoden. Italienarna bastar med bikinin och badbyxorna på, tyskarna och österrikarna är däremot nakna. Enligt österrikisk sed ska man ta av sig badkläderna i bastun, allt annat anses ohygieniskt, däremot behöver man inte stirra ut sina nakna bastukamrater.
Men ibland hoppar vi hotellets middagar och beger oss till Hoferwirt, byns naturliga samlingsplats. Här är maten vällagad och stämningen hög. Jag äter forell från den egna fiskdammen, och vi avslutar på österrikiskt vis – med husets egentillverkade snaps.

Anna Wahlgren "

"Stubai.
Resa hit med tåg: Från Stockholm till München med byten i bland annat Hamburg. Sedan buss cirka två timmar. Till Innsbruck även då byte i bland annat Hamburg, därefter buss runt 30 minuter till Stubai.
Resa hit med flyg: Från Stockholm till München alternativt Innsbruck. Längre och något dyrare transfer från München (cirka två timmar i minibuss) jämfört med Innsbruck (cirka en halvtimme i minibuss).
Koldioxidutsläpp: Flyg Stockholm–München cirka 493 kg per person, tur och retur, inklusive höghöjdseffekt. Tåg 99 kg per person, tur och retur. Flyg Stockholm–Innsbruck cirka 504 kg per person, tur och retur, inklusive höghöjdseffekt. Tåg 109 kg per person, tur och retur (För beräkningsmetod se www.klimatsmartsemester.se)

Bästa tiden: Stubaiglaciären är Österrikes största glaciärregion med skidmöjligheter från oktober till juni.
Språk: Tyska, men många pratar engelska.
Valuta: Euro. Många bergsrestauranger tar bara kontanter.
Ta dig runt: Stubai består av fyra skidområden: Stubai Glacier, Schlick 2000, Serles och Elfer. Mellan de olika skidorterna går bussar. Gott om taxibilar.
Liftkort: Med Stubai super ski pass får man tillgång till samtliga system, samt till bussarna mellan systemen. Ett veckokort för vuxen kostar cirka 2 000 kronor. Barn under 10 åker gratis i sällskap av betalande vuxen, veckokort för 10-14 år cirka 1 000 kronor, och 15-18 år cirka 1 400 kronor. Den som bara ska vandra kan köpa speciellt vintervandringskort som gäller i vissa liftar. Ett veckokort kostar cirka 950 kronor. Det är också möjligt att lösa biljett för enskilda resor, cirka 120 kronor för resa upp och ner till en mellanstation.
Läs mer: www.stubai.at, www.stubaier-gletscher.com/en

Nio tips till Stubai.

Se och göra
1. Fruset nöje
Ice Grotto
En isgrotta som drivs som kombinerat forskningsprojekt och turist-attraktion. Promenera genom grottan, läs på skyltar och uppgradera dina iskunskaper.
Pris: 60 kronor, vuxen, 30 kronor, ungdom, gratis för barn.
Eisgrat bergsstation, Stubai Glacier.
www.stubaier-gletscher.com/en/activities/ice-grotto

2. Åk kälke på riktigt
Toboggan i Elfer
Att åka kälke, eller toboggan som det kallas i trakten, är ett äkta tyrolskt äventyr. Man tar liften upp och åker kälke ner för de kilometerlånga backarna. Extra spektakulärt är att åka på kvällen – när det är mörkt. Flera upplysta nedfarter har kvällsöppet. Kälke finns att hyra vid skiduthyrningen och direkt vid vissa liftar.
Elferbahnen, Neustift.
www.elfer.at

3. Vattenkul med bergsutsikt
Stuba
Fem tusen kvadratmeter stort spaområde med flera sorters bastu, ångbad och uppvärmda pooler, både inomhus och utomhus. Saltvattenpoolen håller behagliga 33 grader. Det är en speciell känsla att ligga i en pool och blicka ut över höga, snöklädda berg.
Pris: 100 kronor för vuxna för två timmar. Familjepass, två timmar, 260 kronor.
Telfer Landesstrasse 111, Telfes.
www.stubay.at

4. Åka offpist med proffs
Alpin Schischule
I Stubai är det lätt att komma åt bra offpist. I kartor (som kan laddas ner på gps) finns 15 föreslagna nedfarter. Men mest lössnökänsla får man genom att åka med guide. Vi tillbringar en förmiddag med Peter Salchner, från Alpine Schischule. Han guidar oss till områdets bästa lössnöområden och lär oss säkerhet – vi får bland annat träna på att söka efter föremål under snön.
Bergstation Gamsgarten.
www.alpin-schischule.com

Bo

5. Familjeägt spahotell

Stubaierhof Neustift

Har ägts av samma familj i generationer. Ambitiösa middagar, bra spa och fräscha rum. Här månas om detaljerna. Varje eftermiddag bjuds gästerna på apfelstrudel och matigt mellanmål. Personalen har stor kunskap om såväl skidåkning som vandring och delar gärna med sig av tips.

Pris: Dubbelrum från 1 200 kronor per natt, inklusive spa och transport till skidbackar.

Stubaitalstrasse 64, Neustift.

www.der-stubaierhof.com

6. Känn dig som hemma

Hoferwirt, Neustift

Hjärtlig stämning och rustik frukost. Dessutom bor man vid restaurangen som serverar områdets bästa tyrolska mat. Krogen håller öppet varje dag, året runt, och har legat på samma plats sedan 1674.

Pris: Dubbelrum från 700 kronor per natt.

Dorf 12, Neustift.

www.hoferwirt.at/en

Äta och dricka

7. En höjdpunkt för gourmeter

Schaufelspitz Restaurant

2900 meter över havet ligger Schaufelspitz Restaurant som tilldelats två toques Gault Millau – en fransk restaurangguide i klass med Guide Michelin. Kökschef David Kostner har ett förflutet från Guide Michelin-krogar i London, men hämtar helst inspiration från mormors gamla recept. Han satsar på tyrolska klassiker som dumplings, men i ny tappning. Stort ölsortiment. Vacker arkitektur och stilren öppen spis. Solig terrass med lurviga fårskinn. Trots hypen har restaurangen ingen egen hemsida.

Eisgrat bergsstation, Stubai Glacier.

8. Typiskt tyrolskt

Hoferwirt

Pålitliga kockar, bra vinkällare och gott rykte. Ett gasthaus som har funnits i familjens ägo i generationer. Traditionellt och hemlagat, typiska tyrolska rätter. Här åt jag veckans godaste wienerschnitzel. Forellen från den egna fiskdammen rekommenderas också.

Dorf 12, Neustift.

www.hoferwirt.at/en

9. Hemlagat – mitt i backen

Ochsenhütte Mieders

Vällagad mat, bra ölsortiment och soligaste läget med utsikt över pisten. Trångt, rustikt och gemytligt. All mat lagas från grunden, till och med knödeln. Här passerar flera vintervandringsstigar. En perfekt lunchkrog och mötesplats för vandrare och slalomåkare som vill sammanstråla för mat eller afterski.

Vid liften Ochsen, Serles. "

"7 höjdare i London

DN SÖNDAG 10 MARS 2019

Till London åker vi för att ta del av kultur, nöjesliv, shopping, fotboll och publiv. Men det finns fler höjdarupplevelser att upptäcka i Storbritanniens huvudstad.

1. Linbana bland höghusen
Östra London
Emirates Airline Cable Car stod färdig alldeles innan OS i London invigdes 2012. Tanken var väl att den skulle bli ytterligare ett alternativ för pendlare, men så har det inte riktigt blivit. Linbanan trafikeras främst av turister som låter sig imponeras av häftiga vyer i östra London. Här ser du citys skyskrapor och finanskvarteren i Canary Wharf på samma gång. Och att se o2 Arena ur ett fågelperspektiv är också ganska häftigt. Resan över Themsen tar mellan fem och tio minuter beroende på trafik.
På- och avstigning sker på de båda stationerna Emirates Greenwich Peninsula terminal och Emirates Royal Docks terminal.
tfl.gov.uk/modes/emirates-air-line/

2. Sky Garden, gratisnöje!
City of London
Skyskraporna växer som svampar ur marken i London. The Walkie Talkie har flera gånger utsetts till en av Englands fulaste byggnader och kanske är det en charmoffensiv när du bjuds att gratis ta hissen upp till Sky Garden som ligger på 150 meters höjd. Här möts du av en utsikt över stora delar av London. Miljön är luftig och du hittar hela tiden nya detaljer ute i staden nedanför dig. I byggnaden finns fem olika barer och restauranger. Men glöm inte att boka ditt gratisbesök i förväg via hemsidan.
https://skygarden.london/ sky-garden
20 Fenchurch Street.

3. En skruvad höjdare
Queen Elisabeth Olympic Park
The Orbit vann en tävling om att bli Storbritanniens högsta konstverk och du hittar den på OS-området från 2012. Den är verkligen spektakulär och kostade 190 miljoner kronor att bygga. Affärsmannen Lakhsi Mittal tog fram 160 av dem och fick ge namn åt det som nu officiellt nu heter ArcelorMittal Orbit. Utsikten är milsvid då du har fri sikt åt alla håll.
Vill man vara med om en spännande färd nedåt går det att ta en rutschbana som skruvar sig 12 gånger runt skulpturen under de cirka 40 sekunder som rutschen tar.
http://arcelormittalorbit.com/
Queen Elisabeth Olympic Park med Stratford som rekommenderad t-banestation eller Overground.

4. Picknick uppe på höjden
Norr om Regents Park
Om det engelska vädret tillåter kan det vara en höjdare att ta med en picknick korg till Primrose Hill. Kullen ligger alldeles norr om Regents Park. Det är inte högsta punkten i London som många tror, men däremot en riktigt fin och lugn utsiktsplats i parkmiljö. Här möter du turister som tar selfies men också ambitiösa Londonmotionärer som gör sin backträning. Skulle du tycka att du känner igen dig beror det säkert på att platsen ofta används som miljö i filmer och tv-serier. Är det en klar dag har du utsikt över stora delar av innerstaden.

Lämpligaste tunnelbanestationerna för att ta sig hit är Chalk Farm eller Swiss Cottage.
https://www.royalparks.org.uk/parks/the-regents-park/things-to-see-and-do/primrose-hill

5. Vandra bland trädtopparna
The Royal Botanic Garden Kew i västra London
I Kew Gardens söder om Themsen hittar du en höghöjdsbana uppe bland träden. Nja, det är inte så farligt som det låter. Det är rejäla staket som omger dig när du kliver runt bland trädtopparna. Banan kallas The Treetop Walkway och här är höjden beskedliga 18 meter, men du får ändå känslan av att vara en fågel inne i ett nytt ekosystem.
www.kew.org
Ingång från Kew Road några hundra meters promenad från t-banestationen Kew Gardens.

6. Zippa lite i parken
Zip Now London, Archbishops Park
Den som besöker London före 16 september kan ta del av denna mobila attraktion. Du tar på dig hjälm och en utrustning som liknar en klättrares. Framför dig har du då 225 meter i hög fart utmed en kraftig stålvajer. Anläggningen påstås vara den längsta i en stad. Man åker tre personer i varje omgång och skratten och de ilande tjuten är nästan obligatoriska.
https://zip-now.co/
Archbishops Park 10 minuters promenad söderut från Waterloo Station.
Kvällsbio på taket

7. Rooftop Film Club, Peckham
Har du lust att äta popcorn, hålla handen på kärestan och se på en nostalgisk film? Ja, då är Rooftop Film Club rätta stället. Här visas klassiker som ”Tillbaka till framtiden” och ”Dirty Dancing”. Och tröttnar du på filmen har du en bra utsikt över Londons mer centrala delar.
Enklaste sättet att ta sig till Peckham är nog att ta tåget. Från Victoria Station tar det dryga kvarten till den trendiga stadsdelen. Det är ganska trixigt att hitta till biografen. Leta efter adressen 133 Rye Lane som är en mycket smal liten gränd alldels söder om tågspåren som går på de vanliga valvbågarna i London.
https://rooftopfilmclub.com/london/ venue/bussey-building/

Jörgen Cardell

Res hit med tåg: Tåg till London från Stockholm, cirka åtta byten.
Resa hit med flyg: Flyg från många svenska städer. Det innebär också att du kan landa på flera flygplatser i London, som till exempel Heathrow, Gatwick och Stansted.
Koldioxidutsläpp: Flyg Stockholm–London ca 506 kg per person, tur och retur, inklusive höghöjdseffekt. (För beräkningsmetod se www.klimatsmartsemester.se)
Bästa tiden: London är en stad som har något för varje årstid.
Tidsskillnad: London ligger en timme efter svensk tid.
Språk: Engelska.
Valuta: Pund.
Prisnivå: Generellt något högre än i Sverige.
Ta dig runt: Ett enormt nät av tåg, bussar och tunnelbanor gör det lätt att ta sig fram i London. Undvik dock rusningstiderna på morgon och eftermiddag. Billigast är att köpa ett Oyster Card, ett slags värdekort med maxbelopp per dag.
Bra att veta: London är en storstad. Det går inte att se allt på en vecka. Välj ut dina attraktioner och områden och beta av dem utifrån geografi och transporter.
Läs mer: www.visitlondon.com "

" Ledare: Så kan IS-förbrytare ställas inför rätta

DN MÅNDAG 11 MARS 2019

En FN-domstol för Syrien borde vara en självklarhet. Brotten mot folkrätten och krigets lagar är oräkneliga och outhärdliga, och de har begåtts inte bara av IS-terroristerna i det så kallade ”kalifatet” utan också av diktatorn Assad och hans regim.

Men inga syriska massmördare och torterare kommer att rannsakas och dömas under FN:s tak. Ryssland, Assads skyddsmakt, skulle lägga in veto mot varje försök att etablera en Syrien-tribunal eller förlägga rättegångar till den Internationella brottmålsdomstolen, ICC. Skurkar vet värdet av ömsesidig solidaritet.
För den demokratiska världen återstår då att visa tålamod. Förr eller senare måste rättvisan hinna ikapp också Bashar al-Assad. Att inte alla brottslingar kan ställas inför rätta för ögonblicket är otillfredsställande, men inget argument för att inte lagföra de förbrytare som faktiskt kan lagföras. IS drivs ut ur de sista patetiska kvarlevorna av sitt ”kalifat”. Slaktarna lämnar slakthuset. Rättvisan måste göra sig redo att ta emot dem.
Många kommentatorer slår nu fast att det kommer att vara nästan omöjligt att ställa IS-anhängarna inför rätta. Det handlar inte bara om Ryssland och dess veto utan också om resursbrist och svårigheter att samla bevis. Argumenten bygger delvis, mer eller mindre implicit, på antagandet att syftet med en lagföring är att snabbt få alla IS-medlemmarna bakom lås och bom så att de inte längre utgör något akut mot vår säkerhet. Men den tickande bomb som de återvändande IS-förbrytarna utgör desarmeras inte självklart med hjälp av fängelsestraff. Det måste i stället bli en prioriterad uppgift för säkerhetspolisen.
Att rannsaka, döma och låsa in IS-brottslingar är inte en säkerhetsoperation. Det är att värna det demokratiska samhällets grundpelare. Rättsstaten och demokratin förutsätter varandra. Det är därför det är helt nödvändigt att ställa ”kalifatets” förbrytare inför rätta. Det kommer att blir ett långvarigt och mödosamt arbete. Men just genom tålamod visar rättssamhället sin styrka.
Den tribunal för krigsförbrytelser i det forna Jugoslavien som FN 1993 upprättade i Haag är ett belysande exempel. Det tog tribunalen nästan två och ett halvt decennium att rannsaka drygt 160 misstänkta. Men så småningom satt de ändå där på de anklagades bänk, krigets och terrorns gudfäder; Mladic, Karadzic, Milosevic.
Den svenska regeringen driver nu ivrigt att EU ska skapa en IS-tribunal. Utspelet har fått visst stöd från andra EU-länder, mest kanske för att det är tillräckligt ogenomtänkt och diffust för att vara till intet förpliktigande. Egentligen finns det dock inget som hindrar att krigsförbrytare ställs still svars i nationella domstolar i länder som tillämpar så kallad universell jurisdiktion, exempelvis Sverige. Men då måste det vara möjligt att bygga hållbara åtal.
Krister Thelin, erfaren domare som i fem år tjänstgjort vid Jugoslavientribunalen, kritiserar i en intervju i Sydsvenskan idén om en EU-tribunal. I stället föreslår han att EU-länderna samordnar sina utredningsresurser och på plats i Syrien samlar bevismaterial som sedan kan ligga till grund för rättegångar vid ordinarie domstolar i ett eller flera europeiska länder.
Själv tror han det bästa vore att koncentrera processerna till ett enda land, förslagsvis Belgien. Det säger sig själv att man med den modellen bara skulle kunna ställa en bråkdel av alla som begått brott i ”kalifatet” inför rätta. Men en väl utbyggd utredningsapparat skulle i bästa fall lyckas sålla fram bevis mot de grövsta förbrytarna. Och med det skulle mycket vara vunnet.

DN 11/3 2019 "

" Erik Esbjörnsson: Boeing har mer att förklara än flygbolaget

DN MÅNDAG 11 MARS 2019

Flygbolaget Ethiopian Airlines är marknadsledande på kontinenten och anses ha ett gott facit när det gäller säkerhet. Den första tanken efter kraschen i söndags är snarare att tillverkaren Boeing bör ha något att förklara.

Ethiopian Airlines flight 302 från Addis Abeba till Nairobi är en av de mest använda på kontinenten. Den binder samman de två största naven för den kontinentala flygtrafiken och städerna råkar dessutom vara två av de politiskt och ekonomiskt viktigaste i regionen.
I Addis Abeba har Afrikanska unionen sitt säte och den etiopiska huvudstaden är ett ”Afrikas Genève” medan Kenyas huvudstad Nairobi hyser många internationella bolags regionkontor.
Totalt befann sig 157 personer ombord på flighten – åtta av dessa var besättning – och samtliga omkom, rapporterar det statliga etiopiska mediebolaget. Ombord fanns passagerare från 33 länder, däribland fyra svenskar, enligt flygbolaget.
För Ethiopian Airlines är det en tragedi som kommer i ett läge när den etiopiska regimen funderar på att släppa in privat ägande i delar av bolaget som är det största i Afrika.
Ethiopian Airlines har ett relativt starkt facit när det gäller säkerhet – dagens olycka är den fjärde större i bolagets mer än 70-åriga historia. Bolagets flotta har moderniserats kraftigt under de senaste årens expansion.
Den omedelbara tanken är snarare att tillverkaren Boeing har något att förklara. Flygplanet, som var av typen 737 MAX 8, levererades för bara fyra månader sedan. Modellen är en av de färskaste i Boeings uppsättning.
Så sent som i oktober i fjol störtade ett identiskt plan tillhörande Lion Air utanför Indonesien, minuter efter starten i Jakarta, vilket är ett händelseförlopp som verkar snarlikt dagens olycka i Etiopien.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

" Omstridd president tillbaka i Alger efter sjukhusvistelse

DN MÅNDAG 11 MARS 2019

Algeriets president Abdelaziz Bouteflika återvände på söndagen till huvudstaden Alger efter att ha tillbringat två veckor på ett sjukhus i Schweiz. På hemmaplan väntar landsomfattande protester mot att statschefen ska kandidera till posten en femte gång.

Under de senaste veckorna har tiotusentals algerier demonstrerat mot 82-åringens beslut att ställa upp i valet i april. Vad presidenten vårdats för har från regeringshåll inte kommenterats mer är ”rutin-undersökning” och sjukhuset HUG har inte svarat på frågor.
I Alger stod på söndagen säkerhetsstyrkor längs vägen mellan flygplatsen och presidentens residens i Medelhavsorten Zeralda. En indikation på att militären kanske står på demonstranternas sida kom med ett uttalande från högsta chefen general Ahmed Gaid Salah. ”Militären och folket har en gemensam syn på framtiden”, sade han, förvisso utan att nämna demonstranterna.
Demonstrationerna mot Bouteflika är de största sedan arabiska våren 2011 och har pågått sedan mitten av februari då han meddelat att han avser att kandidera i presidentvalet den 18 april. I fredagens stora protester grep säkerhetsstyrkorna 195 personer i huvudstaden Alger. Efter det varnade presidenten från Genève att demonstrationerna kan försätta Algeriet i kaos och därmed hota den viktiga olje- och naturgasindustrin. Han har tidigare mildrat sitt kandidaturbesked till att han vid en valseger skulle förkorta sin mandatperiod och ändra ”systemet”.
82-årige krigsveteranen Abdelaziz Bouteflika har suttit vid makten sedan 1999, men efter en stroke 2013 har hans publika framträdanden varit mycket sällsynta. Han har varit inlagd på sjukhus flera gånger och många har ifrågasatt hans duglighet att leda landet.
Den här gången har även många från Bouteflikas eget parti FLN tagit avstånd från honom och uttryckt stöd till demonstranterna som nu kommer från alla samhällsklasser. Ett avgörande datum är den 13 mars då Algeriets konstitutionsutskott ska bedöma de omkring tjugo presidentkandidaternas legitimitet.
I centrum för protesterna står studenter – sådana som inte upplevt det tioåriga inbördeskriget som rasade till 2002 – och på söndagen samlades tusentals av dessa för fler demonstrationer sedan myndigheter på lördagen stängt landets universitet tio dagar för ett våruppehåll till den 4 april för att förhindra möjligheter till mobilisering. ”Bouteflika, det blir ingen femte mandatperiod”, skanderade demonstranterna.
Inledningsvis var protesterna mer lokala och spontana till sin karaktär, men sedan den 22 februari har demonstrationerna blivit mer omfattande och organiserade.
En ambition för arrangörer och deltagare har varit att agera lugnt, och många reagerade med bestörtning över att polisen senast på lördagen använt tårgas för att skingra folkmassorna.

Ossi Carp
ossi.carp@dn.se "

" Nya biljonhål väntas i USA:s statsbudget

DN MÅNDAG 11 MARS 2019

När USA:s president Donald Trump i morgon, måndag, lägger fram sin statsbudget är det en månad för sent och sannolikt med nya biljonhål som måste fyllas med lån. Ändå väntas siffrorna tas emot med en axelryckning.

Enligt expertisen väntas kongressen rösta nej till presidentens budget för 2020, och sedan även misslyckas med att enas om ett eget alternativ. Åtminstone fram tills budgetåret 2019 löper ut i månadsskiftet september–oktober, då en uppgörelse måste slutas under bilan om inte statsapparaten ska stängas ned igen.
– Det vi har nu är i praktiken regerande på autopilot, och det är inte hälsosamt, säger Stephen Moore vid den konservativa tankesmedjan Heritage Foundation till nyhetsbyrån Reuters.
Under tiden har USA:s statsskuld tickat förbi 22-biljonersstrecket. I dollar alltså, vilket motsvarar över 200 000 miljarder kronor. Hade skulden varit jämnt fördelad över jorden hade USA därmed varit skyldigt varenda levande människa 25 000 kronor. Och skulden galopperar bara vidare. 2019 års budgetunderskott väntas landa på 900 miljarder dollar, och ingenting tyder på bättre finanser nästa budgetår.

TT "

" Carl Johan von Seth: Blaskig grogg på eurons 20-årskalas

DN MÅNDAG 11 MARS 2019

Eurons stora jubileum artar sig till en dyster tillställning. Tillväxten i Tyskland sjunker snabbt. Italiens ekonomi krymper. Europas politiker behöver göra sig redo för stimulanser.

Den europeiska centralbanken ECB firar i år två decennier med den gemensamma valutan. Men feststämningen har hittills inte kommit till Frankfurt.
I stället deppar finansmarknaderna, särskilt efter torsdagens besked. Ordförande Mario Draghi meddelade då att den första höjningen av räntan sedan 2011 – tänkt att genomföras i december – nu skjuts upp med hänsyn till den senaste tidens veka ekonomiska utveckling. Dessutom ska ECB skicka ett nytt stimulanspaket till bankerna. Det borde kanske ha höjt humöret. Men en känsla av tomhet och besvikelse verkar i stället ha övermannat marknaderna.
Bakgrunden är eneuropeisk tillväxt som ser ut att avta snabbare än många bedömare har trott. När samarbetsorganisationen OECD tidigare i veckan presenterade sin globala prognosuppdatering trimmades euroområdets siffror ned till en kort stubb.
Tyskland beräknas halvera sin bnp-tillväxt till 0,7 procent. Italiens ekonomi krymper. Eurozonen som helhet väntas växa med ynkliga 1 procent. Att jämföra med USA:s tillväxt, som i år spås bli 2,6 procent. Europa sticker ut. En förklaring är att ekonomin har blivit alltmer beroende av världshandeln. Det tydligaste exemplet är Tyskland, som drabbas hårt när Kina inte längre har en lika glupande aptit på fordon och industrimaskiner. Men problemet gäller egentligen hela

kontinenten. Den inhemska efterfrågan är medioker. Ekonomin hackar så fort omvärldens exportbeställningar blir färre.
Att skjuta upp årets räntehöjning var helt nödvändigt. Åtstramningen hade varit usel tajmning. Men om ECB tror att inflationen hamnar långt under 2 procent och att tillväxten dyker – vilket är vad banken tror – varför gör den inte mer?
Trots att även ECB skruvade ner sina egna prognoser på torsdagen finns det vissa inom centralbanken som tror att förväntningarna på jubileumsåret är alltför optimistiska.
Alternativen är dessvärre få. Styrräntan är redan superlåg. Juridiska hinder ligger samtidigt i vägen för ytterligare köpoffensiver på obligationsmarknaden, det som brukar kallas kvantitativa lättnader.
Kanske har Europa lite tur. Brexit måste inte bli domedagen. Theresa Mays mardröm kanske får ett lyckligt slut. De ekonomiska spänningar som kretsar kring Italien har hittills hållits i schack, och så kan det nog fortsätta. Det är också mycket möjligt att Donald Trumps muller om ett upptrappat handelskrig klingar ut.
I så fall kan europeisk ekonomi mycket väl repa sig senare i år.
Men med lite mindre tur kan nedgången i stället fördjupas. OECD manar i veckans rapport de europeiska länder som kan att göra sig redo för finanspolitiska stimulanser, alltså att spendera mer och sänka skatterna.
I klartext betyder det att framför allt Tyskland behöver lossa livremmen. Vilket är lättare sagt än gjort i ett land där sparsamhet är en paragraf i grundlagen. Ändå finns vissa tecken på att tyskarna inte längre tror benhårt på sina överskott.
Ett sådant attitydskifte skulle bli avgörande om konjunkturen försämras.
Fedchefen William McChesney Martin, aktiv decennierna efter andra världskriget, gjorde en berömd liknelse av centralbankens uppgift: Jobbet går ut på att gömma undan fruktbålen precis när festen kommit i gång.
Men ett av Europas problem sedan finanskrisen har varit att politiker och centralbankschefer blandat en alltför vattnig grogg. Sedan har man hotat med sista beställningen långt innan gästerna börjat släppa loss.
ECB har i många år pratat om räntehöjningar, som inte blivit av.
Att 20-årskalaset riskerar att bli hemskt tråkigt beror delvis på det.

Carl Johan von Seth
carljohan.vonseth@dn.se "

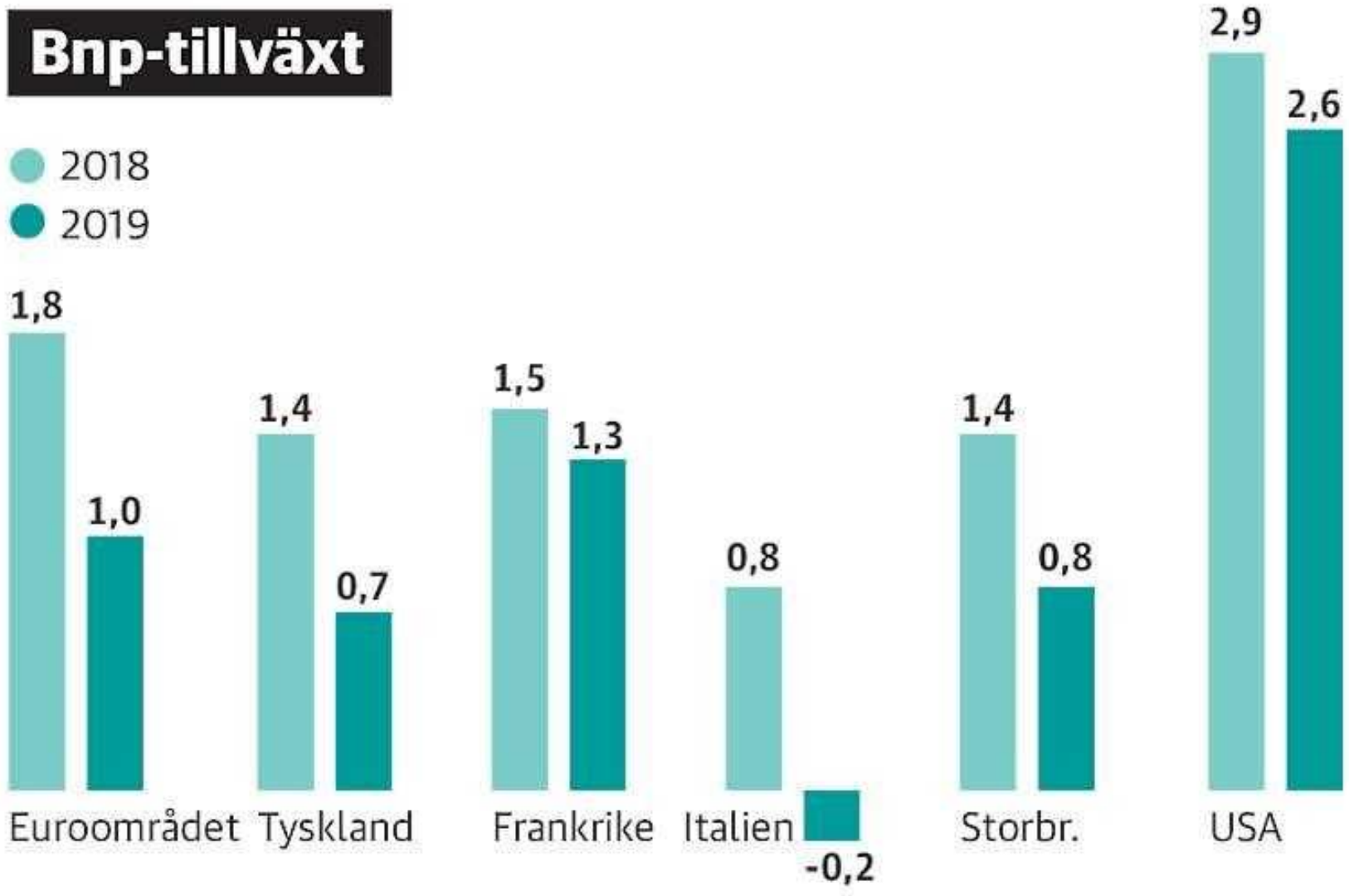
Bnp-tillväxt
2018
2019
1,8
1,0
1,4
0,7
1,5
1,3
0,8
-0,2
1,4
0,8
2,9
2,6
Euroområdet
Tyskland
Frankrike
Italien
Storbr.
USA

" Klassisk skyskrapa i New York till salu

DN MÅNDAG 11 MARS 2019

Chrysler Building i New York, USA:s sjätte högsta skyskrapa, ska säljas. Det beräknade utgångspriset är 150 miljoner dollar, motsvarande 1,4 miljarder kronor. Det innebär en enorm förlust för investeringsfirman Mubadala som betalade 800 miljoner dollar när bolaget köpte Chrysler Building 2008.

När skyskrapan byggdes 1930 var den världens högsta byggnad med sina 319 meter. Elva månader senare fick den dock se sig passerad av Empire State Building i New York. Byggnaden var ett personligt projekt för Walter Chrysler, känd som skaparen av bilmärket Chrysler.

TT-AFP "

" USA varnar Italien för den nya sidenvägen

DN MÅNDAG 11 MARS 2019

USA varnar Italien för att hoppa på Kinas gigantiska infrastrukturprojekt kallat den nya sidenvägen. Premiärminister Giuseppe Conte säger att han överväger att sluta ett avtal med Kinas president Xi Jinping, trots rapporter om att Washington oroas av att en viktig allierad hoppar på projektet.

TT-Reuters "

" Generaler stoppar inte våren

DN TISDAG 12 MARS 2019

Den arabiska våren kom aldrig till Algeriet. Medan de folkliga revolterna 2011 pågick runt omkring var det relativt lugnt i landet. Oljan och gasen betalade en del matprissänkningar. Dessutom fanns det blodiga, tioåriga inbördeskriget mellan regimen och islamistiska extremister på 90-talet i minnet.

Sedan en månad är det slut på friden. Tiotusentals människor demonstrerar mot Algeriets auktoritära styrande klick. Den utlösande faktorn var budet om att president Abdelaziz Bouteflika skulle ställa upp för en femte mandatperiod vid valet i april.
Bouteflika må vara veteran från kolonialkriget mot fransmännen. Men 82-åringen är mer död än levande efter en stroke 2013, och har inte talat offentligt sedan dess. Han är regimens fasad och valet en charad. Och tänka sig, folket ser Bouteflikas kandidatur som en förolämpning.
Makten i Algeriet vilar på armén och resterna av befrielserörelsen FLN. Staten råder över ekonomin, men ett kotteri av affärsmän är med och delar på kakan via offentliga kontrakt. Systemet är som gjort för att bli ett korrupt träsk, och det är precis vad det är. Företagare som är illojala mot regimen möts av trakasserier och förbud.
Alla element från den arabiska våren finns egentligen även i Algeriet. Medelåldern är bara 28 år, och de unga är allt annat än nöjda. Arbetslösheten är hög, inte heller utbildning ger några säkra jobb. Efter kollapsen för världsmarknadspriset på olja 2014 finns inte längre utrymmet för ekonomiska eftergifter.
En del säger att kriget i Syrien visade att det inte går att anförtro Mellanöstern någon demokrati. Militären i Egypten har med samma resonemang skruvat ihop en ännu värre diktatur än Mubaraks.
Massprotesterna i Algeriet säger något annat. Tyranner som förnekar människor deras politiska rättigheter och ekonomiska möjligheter skapar faktiskt ingen evig stabilitet.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

" Ledare: Skyll inte svensk aningslöshet på Bryssel

DN TISDAG 12 MARS 2019

Det mest anmärkningsvärda med avslöjandet att Cecilia Wikström (L) har välbetalda styrelseuppdrag för två börsbolag samtidigt som hon sitter i Europaparlamentet var på sätt och vis hennes reaktion. Hon slog fast att posterna endast var något att vara stolt över – och hon ville över huvud taget inte kännas vid att det kan uppstå en konflikt när en person på samma gång ska främja aktieägarnas och väljarnas olika intressen.

Att Wikströms reaktion är anmärkningsvärd betyder dock inte att den är särskilt förvånande. Sedan flera år är det tydligt att det finns en naivitet i Sverige inför förhållandet pengar, påverkan och politik.
Efter EU-inträdet var det vanligt att hötta med fingret mot Bryssel. Där fattades beslut i trånga korridorer och mörka rum – lobbyisterna hade fältet fritt och politikerna stoppade de egna fickorna fulla. Här i Sverige var i stället dörrarna gjorda av glas. Hederligheten belönades med att Transparency International årligen rankade Sverige som ett av världens absolut mest korruptionsfria länder.
Bilden var inte helt upp och ner. Jämfört med framför allt Syd- och Östeuropa är Sverige en transparensens högborg. Och den avsaknad av öppenhet som kännetecknar vissa av unionens medlemmar har satt sin prägel på Bryssel.
Ett utmärkt exempel är de bidrag på en bit över 40 000 kronor i månaden som EU-parlamentarikerna får – utöver lön och pengar för att anställa tjänstemän. Tillskottet kan de spendera hur de vill, utan att de behöver visa upp kvitton för någon. Ett sådant system vore otänkbart i riksdagen.
Samtidigt är det alldeles uppenbart att känsla för transparens och potentiella intressekonflikter inte heller är något som kommer med den svenska modersmjölken. Det finns till exempel ingenting som hindrar våra Europaparlamentariker att frivilligt redovisa hur de spenderar sina extrabidrag. Men trots upprepade påstötningar från SvD:s Teresa Küchler och Negra Efendić vägrar de flesta fortfarande att lämna ut några kvitton.
I fallet med Cecilia Wikström kan man tycka att EU borde ha hårdare regler kring vilka uppdrag och inkomster en parlamentariker kan ha vid sidan om. Men det har vi faktiskt inte heller i riksdagen. Och transparensen i Bryssel var det den här gången inga fel på: Wikström hade registrerat sina styrelseposter hos parlamentet och uppgifterna går att hitta med en sökning på internet.
Bristerna fanns på den svenska sidan: Hos Wikström, som över huvud taget inte ser att de dubbla rollerna kan vara problematiska. Och hos Liberalernas partiledning som, när den informerades, ska ha gett Wikström ett grattis och en klapp på axeln.
Slutsatsen ligger nära till hands att just för att vi inte har en historia av korruption är svenska politiker särskilt aningslösa inför de gränser som måste finnas mellan olika roller och samhällssfärer. Det är talande att just Transparency International också ständigt riktar kritik mot avsaknaden av ett tydligt regelverk kring lobbyism och övergångar mellan politik och näringsliv.
Sådana regleringar medför svåra avvägningar. Dörrarna in och ut ur politiken får inte bli för snäva – då blir bara broilrarna kvar. Och det är eftersträvansvärt med förtroendevalda som har ett ben kvar utanför politikerbubblan.
Men för att just sådant ska vara möjligt krävs ett tydligt reglemente och ett välartikulerat normsystem. Det är uppenbart att det brister i båda ändarna.

DN 12/3 2019 "

" Wikströms arvoden bland de högsta i EU-parlamentet

DN TISDAG 12 MARS 2019

Cecilia Wikström tjänar i särklass mest på sidouppdrag av de svenska EU-parlamentarikerna, visar DN:s genomgång. Hennes sidointäkter placerar henne på plats 13 av samtliga 751 ledamöter. – Jag skäms inte ett ögonblick, säger L-politikern som har petats från partiets EU-lista.

Liberalerna är ett parti som just nu skakas av flera kriser på samma gång. En av dem handlar om EU-parlamentarikern Cecilia Wikström som i helgen petades från partiets lista inför vårens EU-val. Bakgrunden är styrelseuppdrag som hon har i två bolag.
Partiledningen befarar att den debatt som brutit ut kring uppdragen och arvodenas storlek skulle ha överskuggat valkampanjen.
DN har gått igenom samtliga 751 EU-parlamentariker och deras sidouppdrag. Genomgången visar att Cecilia Wikström hör till dem med högst sidointäkter, även om det finns några som ligger betydligt högre. Med drygt 800 000 kronor om året från styrelseuppdragen hamnar hon på plats 13 av 751. Utöver det tjänar hon cirka 80 000 kronor i månaden som EU-parlamentariker.
Cecilia Wikström själv ser ingen målkonflikt mellan sin politikerroll och de höga sidoinkomsterna.
– För mig har det aldrig varit fult att tjäna pengar. Jag har ägnat mitt politiska liv åt att bekämpa fattigdom och orättvisor men jag har aldrig bekämpat att människor ska få lön för sitt arbete. Sådan är liberalismen. Min ideologi är vattentätt säker i det här, säger Cecilia Wikström.
– Jag menar att det är oerhört viktigt att politiker orkar kliva ut ur politikerbubblan. Därför gör jag också mycket volontärarbete.
DN:s genomgång visar också att Cecilia Wikström tjänar i särklass mest av de svenska ledamöterna i EU-parlamentet. EU-parlamentariker deklarerar inte sina sidoinkomster i absoluta siffror utan inom intervall, och utifrån de intervallen får den genomsnittlige svenska EU-parlamentarikern mellan 90 000 och 180 000 kronor extra om året. Summan av L-politikerns arvoden är alltså flera gånger större.
Majoriteten av de svenska EU-parlamentarikerna saknar dessutom inkomster från sidouppdrag, faktum är att bara sju av 20 har deklarerat sådana.
– Jag skäms inte för det ett ögonblick. Det kan ju bero på att de inte har fått någon sådan förfrågan, säger Cecilia Wikström.
Hon har sina bolagsuppdrag i Elekta som sysslar med medicinsk teknik samt industriföretaget Beijer Alma. I det senare fallet ligger personliga kontakter bakom styrelseuppdraget.
– Beijer Almas ägarfamilj har jag känt i många många år. Det är ett Uppsalabaserat, börsnoterat företag med mycket högt anseende i staden och jag är från Uppsala, säger Cecilia Wikström.
Hon är även aktieägare i Beijer Alma, med ett innehav som med måndagens kurs var värt cirka 135000 kronor.
Påverkar det risken för målkonflikter i ditt uppdrag som politiker?
– Inte ett dugg. Jag kommer också att skaffa mig aktier i Elekta. Det är ett sätt att visa att man tror på bolaget.
När DN träffar Cecilia Wikström på måndagen har det gått två dygn sedan beskedet att hon petas från EU-listan där hon var tänkt som etta och partiets affischnamn. Hon är fortfarande mycket upprörd över partiledningens agerande.
– Det har varit ryggradslöst. När paniken tilltog klarade de inte att se klart. De har målat upp spöken med helt orealistiska proportioner.

Ser du ingen risk för att debatten om dina uppdrag och arvoden skulle ha skadat partiets EU-valkampanj?
– Jag har respekt för det argumentet, men jag menar att det inte skulle behöva bli så. Det är en mycket större risk att låta någon annan ta min roll och tro att den personen ska kunna bedriva en kampanj utan att det här debaclet förföljer den arma människan, säger Wikström.
Partiledningens bud till henne var att hon måste avsäga sig sina styrelseuppdrag om hon ville fortsätta som EU-kandidat. För henne var det aldrig aktuellt.
– Det här handlar om min egen trovärdighet. Jag gjorde bedömningen att jag klarar att leda Liberalerna till valframgång samtidigt som jag sitter i två bolagsstyrelser. Jag vann en övertygande majoritet av rösterna i vårt provval och sedan valde ett enhälligt partiråd mig. Dessförinnan hade jag pratat med valberedningen om de här styrelseuppdragen som följer regelverket, säger Cecilia Wikström.
Du har lett parlamentets arbete med att ta fram ett förslag om en gemensam flyktingpolitik. Nu kommer du inte att kunna ta det i mål. Var styrelseuppdragen viktigare?
– Jag valdes av bolagsstämmorna till dess att det hålls en ny men man lämnar inte mitt i. Det hade varit fullständigt respektlöst.
– Men det där med asylpolitiken är en sorg, jag är övertygad om att i den stund jag vandrar ut ur parlamentet så faller överenskommelsen. Jag har personligen hållit i det och fått en majoritet med mig. Det är mycket personberoende, säger Cecilia Wikström.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se
Hugo Ewald
hugo.ewald@dn.se "

"Fakta. De tjänar mest på bisysslor
EU-parlamentarikernas fem i topp, inkomst per år:
1 Antanas Guoga, Litauen. Minst 792 048 euro från 17 bisysslor.
2 Nigel Farage, Storbritannien. Mellan 372 000 och 420 000 euro från två bisysslor.
3 Renato Soru, Italien. 360 000 euro från fyra bisysslor.
4 Jean-Luc Schaffhauser, Frankrike. 258 012 euro från fem bisysslor.
5 Jörg Meuthen, Tyskland. 209 952 euro från tre bisysslor.
Källa: Ledamöternas förklaringar om ekonomiska intressen "

" Kvinnorna som skakar Trump – och it-jättarna

DN TISDAG 12 MARS 2019

Det är kvinnorna som dominerar den stora festivalen South by Southwest, SXSW, i Texas – inte minst inom politiken. Flera av Demokraternas största profiler, inklusive flera presidentkandidater, är på plats och gör utspel som ger eko, med krav på reglering och splittring av jättar som Facebook, Google och Amazon.

Politik är inget nytt inslag på South By Southwest, framtidsfestivalen som varje år lockar hundratusentals besökare för att ta del av nyheter och trender inom digital utveckling, film, spel och musik. För tre år sedan var president Barack Obama på plats, i fjol var Vermont-senatorn Bernie Sanders ett av dragplåstren, för att bara ta två exempel.

2019 är dock exceptionellt, både för mängden politiker och presidentkandidater på plats – och för att det i första hand är de kvinnliga namnen som dominerar. De demokratiska senatorerna Elizabeth Warren och Amy Klobuchar är båda huvudpunkter i det officiella programmet, liksom kongressledamoten Alexandria Ocasio-Cortez och nyligen utropade presidentkandidater som förre Colorado-guvernören John Hickenlooper, Marylands John Delaney, Indianas Pete Buttigieg, tänkbare oberoende kandidaten och Starbucks-vd:n Howard Schultz och ytterligare en handfull namn.

Utöver dem ”råkade” ett antal andra tunga politiker dyka upp under helgen, från Kalifornien-senatorn Kamala Harris till Texas egen Beto O’Rourke, som närvarade på premiärvisningen av dokumentärfilmen ”Running with Beto”, men som fortsatte svara undvikande – om än allt mindre övertygande – om huruvida han själv tänker kandidera i presidentvalet.

Det finns flera förklaringar till att just Austin lockar så mycket, just nu. Dels de demokratiska framgångarna i mellanårsvalet i Texas, även om det inte räckte hela vägen för Beto O’Rourke, dels det faktum att Texas är en av de nyckelstater som håller primärval på ”Super-tisdagen” i mars nästa år – och ingen vill riskera att bli bortglömd inför det.

Men den tekniktunga och socialt medieaktiva publiken på SXSW är i sig också högintressant för samtliga presidentkandidater, inte bara för att den mestadels är tydligt liberal och lutar åt vänster, utan för att teknologijättarnas ansvar blivit en så stor politisk sakfråga, efter skandalerna kring bolag som Facebook och Google och striden om placeringen av Amazons nya huvudkontor.

Den som tydligast har tagit tillfället i akt att skaka om teknologibranschen var Massachusetts-senatorn Elizabeth Warren, som lanserade sin presidentkandidatur för en månad sedan.

I ett blogginlägg i fredags på sajten Medium, slår hon fast att hennes administration, om hon blir vald, kommer att bryta isär jättarna Google, Facebook och Amazon. ”De har för mycket makt över vår ekonomi, vårt samhälle och vår demokrati – och de kör över all annan konkurrens med bulldozer. Det skadar företagandet och möjligheterna till innovation”, skriver Warren.

Warrens lösning är en mycket hårdare reglering och antimonopol-lagstiftning, som gör det omöjligt att både äga de stora plattformarna och driva verksamhet på dem. Google skulle tvingas sälja av sin sökmotorverksamhet och Amazon skulle behöva delas upp i flera olika bolag, för att ta två exempel.

Ett annat av förslagen från Warren handlar om att undersöka möjligheten att bryta upp många av de köp och sammanslagningar

som skapat den starka marknadsdominansen, till exempel Facebooks köp av både Whatsapp och Instagram och Amazons köp av Whole Foods.
Mottagandet av hennes förslag har varit blandat. Missnöjet med ett bolag som Facebook är starkt utbrett även inom branschen, men även om många ser någon form av reglering som nödvändig är det få som vill gå så långt som Warren.
EU:s kommissionär i konkurrensfrågor, Margrethe Vestager, som även hon är på plats i Austin, beskrev Warrens tankar på att bryta upp bolagen som ”en sista åtgärd”.
– I första hand vill vi använda den befintliga konkurrenslagstiftningen och se till att den inte missbrukas. Att bryta upp bolag är ett väldigt stor ingrepp i privata egendomar, då måste man ha väldigt bra på fötterna, säger Vestager.
Warrens frontalengrepp på teknologijättarna påminner om hur hon attackerade bankerna och Wall Street efter finanskrisen 2008 – och går hem i vissa läger av ungefär samma skäl. På scenen på Moody’s Theater i Austin, normalt hem för musikprogrammet Austin City Limits, utvecklade hon tankarna ytterligare:
– En marknad måste ha fungerande regler och den måste ha någon som kan garantera att reglerna efterlevs och straffa dem som bryter mot dem. Det har vi inte i dag, sade Warren.
När samtalsledaren Anand Giridharadas påpekade att Warrens förslag skulle leda till kraftigt minskade vinster för de utpekade bolagen var Warrens svar kort och kyligt:
– Buhuu.
Amy Klobuchar, senator från Minnesota som inte är lika långt ut på demokraternas vänsterflank som Warren, var inte lika hård i sina förslag, när hon några timmar tidigare stod på Moody’s scen. Men även hon vill slå mot Facebook, Google, Amazon och övriga på ett sätt som känns ekonomiskt.
– Om bolagen gör affärer med dina personliga uppgifter och säljer data vidare till andra, bör de beskattas för det. För mig är den personliga integriteten den viktigaste frågan. De har missbrukat friheten på internet. Men om de tjänar pengar på mig ska de betala för det, sade Klobuchar.
Hon kräver inte att bolagen ska tvingas att delas upp, som Warren vill, men öppnar ändå för förslag i den riktningen, genom att begära att Konkurrens- och handelsmyndigheten FTC ska utreda om det föreligger en så stark monopolsituation att det kan bli nödvändigt.
Amy Klobuchar kungjorde sin presidentkandidatur i en snöstorm i Minnesota för en månad sedan. Hon ligger i mittfåran i partiet, eller möjligen strax till höger om den, och profilerar sig som den som vill fokusera på sakfrågor och konstruktiva kompromisser. Men i Austin dras hon ändå med i den radikala vågen, just när det gäller marknadsdominansen inom teknologibranschen.
I Austin överglänses både Klobuchar och Warren dock, både när det gäller medieintresse och publiktryck, av kongressledamoten Alexandria Ocasio-Cortez från New York. Trots en jämn ström av filmstjärnor, regissörer, teknik-vd:ar och musikartister var det Ocasio-Cortez som väckte störst uppmärksamhet under helgen. När hon skulle intervjuas i den största salen, av sajten Intercepts Briahna Grey, ringlade sig köerna från fjärde våningen till bottenplanet och tusentals intresserade kom inte ens in i lokalen.
Ocasio-Cortez höll sig borta från frågor om Googles och Facebooks makt och utnyttjade i stället scenen till att hålla ett brandtal om behovet av radikalism och stort politiskt och personligt mod:
– Mod driver fram ännu mer mod. Om du inte står ut med att vi är en nation som lever i ängslan och oro måste vi stå upp och driva bort all vår rädsla. Vi kan inte lösa nationens problem i små steg.
I frågestunden som följde klev två unga kvinnor fram och frågade hur man ska göra för att ta sig in och påverka i politiken.

– Sluta försöka navigera i de system som har makten. Börja i stället bygga din egen makt, svarade Ocasio-Cortez.
Jublet och applåderna från de tusentals i publiken var öronbedövande. Några kvarter bort, på Moody's Theatre, intervjuades samtidigt den förre republikanske guvernören Bill Weld, en av få som sagt att han öppet utmanar Donald Trump. Hans publik var lätträknad: exakt 30 personer.

Martin Jönsson
martin.jonsson@dn.se"

" Fakta. Var en musikfestival i början
South By Southwest, eller SXSW, började som enbart musikfestival 1987 i Austin, men har sedan vuxit till en av de största branschfestivalerna inom musik, film och interaktiv media, med seminarier och evenemang under tio dagar.
Länge var den interaktiva festivalen i första hand en plats för att lansera nya digitala tjänster, som Twitter och Foursquare, men de senaste åren har det framför allt blivit ett forum för debatt om de stora samhällsfrågorna kring teknologisk utveckling, som artificiell intelligens, automatisering och personlig integritet.
Politiken har år för år blivit en allt större del av festivalen, men aldrig dominerat så starkt som 2019. "

" Erik Esbjörnsson: Listan över alla föro-lyckade påminner oss om hur liten världen har blivit

DN TISDAG 12 MARS 2019

Kenya drabbades hårdast av helgens flygkrasch i Etiopien, sett till antalet omkomna passagerare. Väldigt många i huvudstaden Nairobi känner någon som antingen dött eller som har någon bekant som dött. Samtidigt påminner listorna över offren om hur mycket mindre vår värld har blivit – mycket tack vare ett flygbolag som Ethiopian Airlines.

Söndagsmorgon, kaffet kokar när det plingar till i mobilen:
”Ett Ethiopian Airlines-plan har gått ner med 149 passagerare ombord”.
”Ser det nu. Hoppas ingen vi känner var på den flighten”.
”Det är skräcken”.
Den samtida djungeltrumman heter Whatsapp. Händelseförloppet påminner om det vid ett terrordåd. Omedelbart underrättas man om vad som hänt när nätverken aktiveras för att kolla om alla är säkra. Sedan skrivs lugnande meddelanden på Facebook, där fler kan nås med en uppdatering:
”Förkrossad över nyheten om kraschen. Jag landade i går med 11:20-flighten, och vill tacka alla för era samtal och meddelanden”, skriver en kompis som varit hemma i Etiopien och hälsat på vänner och familj.
Vännen som skickade det första sms:et berättar senare att hans chef var inbokad på den ödesdigra flighten, och nu lever för att han tvingades boka om biljetten i sista stund.
Men alla är inte säkra. En vän skickar bilder från en grillning. Kollegan som leende håller i stekgaffeln finns inte längre.
Kenya förlorade flest medborgare i olyckan. Tidningarna skriver om de 32 kenyanska offren som hade vitt skilda bakgrunder. Men totalt fanns 30 olika nationaliteter ombord. I likhet med terrorattackerna så påminns vi när vi ser listorna över offer om hur liten världen har blivit. Ett terrordrabbat köpcenter i Nairobi eller ett passagerarflygplan som kraschar – en stor del av världen finns i dag representerad på en given plats vid en given tidpunkt.
Ethiopian Airlines roll i denna utveckling kan inte överskattas. Bolaget har med god service och modesta priser öppnat upp världen för Afrika, och har mer än något annat knutit samman kontinentens ändar. Det krävdes ett flygbolag från ett ej koloniserat land för att östafrikanska resenärer skulle slippa åka upp över Europa och söderut igen för att nå varje stad i Västafrika.
Skillnaden mellan ett terrordåd och en flygolycka är givetvis att det inte finns någon gärningsman att rikta ilskan mot. På sociala medier väcks frågor om standarden på Boeings flygplan som varit inblandat i två snarlika olyckor inom loppet av fem månader.
Profilbilder har tillfälligt bytts ut mot Ethiopian Airlines solfjäderformade logga där de traditionella färgerna grönt, gult och rött har ersatts av vitt, mot svart bakgrund.

Erik Esbjörnsson
erikesbjornsson@gmail.com "

" Dödsoffren hedrades vid FN-möte

DN TISDAG 12 MARS 2019

Nästan 160 människor miste livet när ett passagerarplan kraschade i söndags i Etiopien. Fyra av de döda var svenskar och Sida bekräftar att en av de omkomna var anställd hos biståndsorganet. Dödsoffren hedrades på måndagen vid ett FN-möte i Nairobi.

Världslivsmedelsprogrammet, Flyktingkommissariatet och Världsbanken i Nairobi hör till de FN-kopplade organisationer som förlorade medarbetare i söndagens flygolycka.
De flesta av dem var på väg till ett klimattoppmöte på miljöorganet UNEP:s huvudkontor. Mötet började på måndagen med att hedra offren med bland annat en tyst minut och flaggor på halv stång.
Ett av de svenska dödsoffren är en 50-årig kvinna som jobbade med miljöfrågor på Sida. Biståndsmyndighetens generaldirektör Carin Jämtin skriver med sorg och smärta att ”alla våra tankar finns nu hos vår kollegas anhöriga, och hos våra kollegor i Sverige och i de länder där vi arbetar. Vi stöttar vår kollegas nära och vänner och kollegor på myndigheten”.
En annan svensk som förlorade livet i olyckan är 30-åriga Josefin Ekermann på människorättsorganisationen Civil Rights Defenders Stockholmskontor, som var på arbetsresa för att träffa kenyanska samarbetspartner.
”Josefin var en mycket uppskattad och respekterad kollega, och vi kommer alla att sakna henne djupt”, skriver organisationens chef Anders L Pettersson.
Svenske Jonathan Seex, 45, fanns bland de omkomna. Han utvandrade till Nairobi för tio år sedan och var vd för Tamarind som driver hotell, restauranger och andra turistverksamheter i Östafrika.
”Det är med kolossal chock och sorg vi informerar er om den tragiska nyheten att Tamarinds vd Jonathan Seex var ombord på det olycksdrabbade Ethiopian Airlines-flyget. Våra tankar går till hans familj, vänner, Tamarind och alla andra som lidit outgrundliga förluster”, skriver Tamarind Group på Facebook.
Den fjärde omkomna svensken är en 55-årig man hemmahörande i Svealand. Utöver svenskarna fanns passagerare och personal från ytterligare minst 34 länder ombord, varav Kenya och Kanada hade överlägset flest med 32 respektive 18 medborgare vardera. Piloten Yared Getachew var en etiopiskfödd kenyan med 8 000 flygtimmar utan anmärkningar.
Medan många av kenyanerna var på väg hem från olika arbetsresor var de flesta från Kanada, liksom många andra passagerare, på väg till antingen FN:s klimattoppmöte eller för att träffa olika samarbetsorganisationer på exempelvis bistånds- eller utvecklingssidan.

Ossi Carp
ossi.carp@dn.se "

" Erik Ohlsson: Glädje när Bouteflika drar sig ur valet – men framtiden är oviss

DN TISDAG 12 MARS 2019

Att president Abdelaziz Bouteflika drar sig ur presidentvalet i Algeriet är en seger för de hundratusentals algerier som protesterat mot honom de senaste veckorna. Men frågan är vad och vem som ska fylla det maktvakuum som den mångårige presidenten lämnar efter sig.

Algeriet är ett land med många bekymmer. 30 procent av ungdomarna saknar arbete. Korruptionen är utbredd och demokratin satt på undantag.
Men de drygt 41 miljoner algerierna slipper i varje fall se ett kommande presidentval förvandlat till en eländig fars.
Så hade nämligen blivit fallet om den nu 82-årige sittande presidenten Abdelaziz Bouteflika kandiderat för en ny mandatperiod. Länge såg det ut som den svårt sjukdomsmärkte presidenten skulle slå dövörat till mot de massiva protesterna som pågått i drygt en månad runt om i Algeriet.
Ständigt växande folkmassor sjöng ut mot Bouteflikas ambitioner att fortsätta på sin post trots sin uppenbara olämplighet, tyngd av år och sjukdom som han är.
Men på måndagskvällen kom Bouteflikas beslut att dra sig ur presidentvalet och skjuta presidentvalet på framtiden.
Frågan är vad som händer nu. Algeriet har två exempel i sitt närområde där folkliga protester förmått mångåriga och maktfullkomliga presidenter att avgå.
Exemplet Tunisien, där Zine Abidine Ben Ali i januari 2011 flydde till Saudiarabien är det mer hoppfulla scenariot. Tunisien har stora ekonomiska och strukturella problem, men har slagit in på en demokratisk väg och sluppit mer omfattande inbördes oroligheter.
Exemplet Egypten, där Hosni Mubarak klev av presidentposten i februari 2011, är mer betänkligt. Där har militärens makt stärkts samtidigt som demokratiska fri- och rättigheter försvunnit. Terrorgruppen IS har fäste i landet och ekonomin haltar.
På måndagskvällen jublades det på gatorna i huvudstaden Alger. Men glädjen över att president Bouteflika lyssnat till folkets protester kan inte dölja att framtiden är oviss. Frågorna är många: vilken roll har militären tänkt sig i Algeriet efter Bouteflika? Kan oppositionen, som gått i strypkoppel de senaste åren, handskas med det maktvakuum som presidenten lämnar efter sig efter tjugo år vid makten? Vädrar den militanta islamismen morgonluft, den rörelse som för 25 år sedan höll Algeriet gisslan i ett inbördeskrigsliknande tillstånd?
Den nationella dialog som Abdelaziz Bouteflika uppmanat till kan förhoppningsvis ge en första fingervisning om vilken väg Algeriet kommer att slå in på – Tunisiens eller Egyptens.

Erik Ohlsson "

"Fakta. Tre viktiga omröstningar i veckan
Tisdag 12 mars: Underhuset får en ny chans att rösta om det omstridda skilsmässoavtalet med EU. Omröstningen sker vid 20-tiden.
Onsdag 13 mars: Om det blir ett nej till Theresa Mays avtal får parlamentet rösta om att lämna EU helt utan avtal.
Torsdag 14 mars: Blir det ett nej även till detta, kommer parlamentet enligt planen att få rösta om en begäran att senarelägga Brexit. Blir det ett ja, skulle Brexit möjligen kunna senareläggas till slutet av juni. "

" Partiledare till attack mot homosexuella

DN TISDAG 12 MARS 2019

Pressade av dåliga opinionssiffror går Polens regerande höger-populister till angrepp mot homosexuella. Partiledaren Jaroslaw Kaczynski slår tillbaka mot en deklaration om hbtq-rättigheter som han kallar en ”attack mot familjen”.

Ända sedan Kaczynskis parti Lag och Rättvisa, PIS, vann valet 2015 har dess viktigaste budskap varit motstånd mot invandrare och muslimer.
– Migranterna har redan fört kolera och dysenteri till Europa, de bär med sig alla sorters parasiter och organismer, förklarade partiledaren i ett tal.
Nu stundar nya allmänna val i Polen – först EU-valet i maj och därefter nya parlamentsval i oktober. Och PIS är inte säkert på att få behålla makten. I flera opinionsmätningar halkar partiet efter.
I detta läge väljer Kaczynski att försöka ena den nationalkonservativa väljarkåren mot en ny fiende: sexuella minoriteter.
Bakgrunden är att Warszawas nyvalde borgmästare Rafal Trzaskowski – en liberal medlem av PO – nyligen skrev på en deklaration i tolv punkter om hbtq-rättigheter. Deklarationen är i linje med världshälsoorganisationen WHO:s riktlinjer. Det handlar bland annat om att införa skolundervisning om tolerans och att stödja barn som kastas ut av homofobiska föräldrar.
På söndagen kallade Kaczynski deklarationen ”farlig”:
– Det farliga är att detta är en attack mot familjen, och en attack som utförs på farligast möjliga sätt, eftersom den i grunden är en attack mot barn.

På måndagen fick partiledaren understöd av en organisation för katolska läkare i ett öppet brev där läkarna kräver ett omedelbart stopp för hbtq-deklarationen som de ser som ”ett hot mot barns hälsa och liv”:
”Denna typ av ’pedagogik’ förvränger sanningen om människans sexualitet”, skriver läkarna.
Krystyna Pawłowicz, en känd ultrakonservativ parlamentsledamot, twittrar att ”detta kulturkrig MÅSTE vi vinna”.
Det är ingen slump att PIS fokuserar på homosexuellas rättigheter, eftersom oppositionen är delad i denna fråga.
Samtidigt visar opinionsundersökningar att polackernas inställning i frågan förändras relativt snabbt i riktning mot ökad tolerans. En mätning från februari visar att 56 procent stöder partnerskap och av dem är 41 procent för homoäktenskap.

Ingmar Nevéus"

" USA-militär: ”Vi har konsekvent haft fel om IS”

DN TISDAG 12 MARS 2019

"De syriska demokratiska styrkorna (SDF) som anfaller terrororganisationen IS sista fäste i Syrien stöter på hårt motstånd.

På tisdagen har den militära offensiven mot Baghuz där IS-terroristerna finns pågått i precis en månad. Vad som först såg ut att vara en snabb insats har visat sig bli ett långdraget utmattningskrig.
Beräkningarna om hur många väpnade IS-män och civila som uppehåller sig i Baghuz har varit bristfälliga och oriktiga.
SDF:s soldater får stöd på marken av amerikanska specialstyrkor och från luften av en USA-koalition.
Men mängden civila i Baghuz har försvårat för stridsflygplanen. Och markoffensiven mot det IS-hållna samhället har gått långsammare än planerat. Främst på grund av omfattande minering från IS sida.
En självkritisk amerikansk militär utttalar sig om offensiven mot Bahguz för Voice of America, USA:s officiella radiostation:
– Vi har konsekvent haft fel om hur stort detta är, säger militären, som framträder anonymt.

Erik Ohlsson "

" Pengatvätt på menyn när EU:s finansministrar möts

DN TISDAG 12 MARS 2019

Misstankarna om att Nordea och Swedbank tvättat mångmiljardbelopp blir ett hett samtalsämne under en arbetsmiddag med finansministrar i EU. Magdalena Andersson (S) vill öka samarbetet mot penningtvätt, men nobbar i nuläget en gemensam EU-myndighet. En idé som Finansinspektionen för fram.

Bryssel.
Swedbank ska ha tvättat minst 40 miljarder kronor under tio år, enligt SVT:s ”Uppdrag granskning”. För Nordea ska det handla om 7 miljarder kronor, enligt finska Yle.
De misstänkta penningtvättshärvorna i Danske bank, Nordea och Swedbank, med kopplingar till Ryssland och andra länder i öst, har fått aktiekurserna att rasa, lett till brottsanmälningar och visat att myndigheter inte klarar att hålla full koll på bankerna.
Erik Thedéen, generaldirektör för Finansinspektionen, tror att en ny EU-myndighet skulle kunna stärka samarbetet mot penningtvätt.
– Vi måste ha mycket mer europeisk koordinering, säger han i en intervju med TT.
Tillsynsarbetet mot penningtvätt samordnas på EU-nivå av Europeiska bankmyndigheten (EBA). Därifrån utgår riktlinjerna och i höstas fick myndigheten ökade resurser för att hantera penningtvättsfrågan.
– Jag utesluter inte att det också skulle kunna behövas en mer tydlig europeisk struktur, till exempel i en myndighet, säger Erik Thedéen till TT.
Finansminister Magdalena Andersson är tveksam till det.
Hon är i Bryssel för möten med övriga finansministrar inom EU. Magdalena Andersson räknar med att det blir en diskussion om just arbetet mot penningtvätt och om det ska centraliseras mer på EU-nivå. Eller om det ska räcka med ökade samarbeten på nationell nivå.
– Det finns för- och nackdelar med de olika systemen. Det finns en poäng att ha tillsyn på central nivå eftersom det handlar om gränsöverskridande aktiviteter. Nackdelen är att de nationella myndigheterna ofta har en bra samverkan med andra nationella myndigheter som åklagare, finanspolis, skatteverk och annat, säger hon.

Vad lutar du själv åt?
– Vi är i inledningsfasen på en diskussion och då är det viktigt att lyssna på de olika aspekterna, svarar Magdalena Andersson.
Svenska finansinspektionen har begärt tio miljoner extra för att kunna öka granskningen av misstänkt penningtvätt. Kommer den att få det?
– Finansinspektionen har precis fått ytterligare resurser för det. Resurser utöver det får vi ta ställning till i ordinarie budgetarbetet i höst.
Direkt efter avslöjanden runt Swedbank sade finansministern till DN att banken skulle diskuteras på EU-nivå.
Nu preciserar hon att de första samtalen om penningtvätt blir under en arbetsmiddag på måndagskvällen med bland andra nordiska och baltiska ministrar.

Vad ska du säga som inlägg i diskussionen?
– Jag kommer att lyfta behovet av att vi har ett nära samarbete mellan finansinspektionerna i Europa. I just de här fallen handlar det om att samarbeta mellan svenska och baltiska finansinspektioner, säger Magdalena Andersson.

Hon framhåller att samarbetena verkar fungera, men poängterar att det är viktigt att även ländernas finansministrar har samsyn om penningtvätt.

Pia Gripenberg "

" Fakta. Misstänkta penningtvätt-transaktioner
Storbankerna Danske Bank, Nordea och Swedbank har hamnat i blåsväder sedan det uppdagats att konton i de tre bankerna används för transaktioner som misstänks handla om penningtvätt. Det rör sig sammantaget om gigantiska belopp.
Misstankarna mot Swedbank avslöjades av SVT:s ”Uppdrag granskning” i februari och utreds av Finansinspektionen i Sverige och Estland.
I oktober anmäldes också Nordea av finansmannen Bill Browder och Hermitage Capital Management Nordea för misstänkt penningtvätt med kopplingar till den så kallade Magnitskij-härvan.
Anmälan gick till myndigheter i Sverige, Danmark, Norge och Finland och åklagare i både Danmark och Finland utreder affärerna.
Även Swedbank har sedan dess anmälts för att konton i banken ska ha använts på samma sätt som Nordea-kontona av bolag och personer insyltade i Magnitskij-härvan.
I fjol avslöjades dessutom att Danske Banks filial i Tallinn hanterat misstänkta penningtvätt-transaktioner för 200 miljarder euro 2007–2015. Denna härva utreds av bland annat Danmark, Lettland och USA.
TT "

" Federalism à la France är ett stickspår för Europa

DN FREDAG 15 MARS 2019

Trump skäller på USA:s allierade. Kina tornar upp sig vid östra horisonten. Ryssland, tja, ligger där det ligger. Brexit kan sluta hur som helst. EU-valet i maj närmar sig och det finns alla möjliga skäl för unionen att fundera över sin framtid.

Länge var det ett axiom att inget blir av i Europa om inte den tysk-franska motorn spinner harmoniskt. Alltså borde det vara fara å färde när Berlin och Paris så tydligt och offentligt inte delar vision. Fast är det så illa?

President Emmanuel Macron har tidigare lagt ut texten om hur eurosamarbetet ska knytas tätare: finanspolitisk union, egen finansminister, gemensam budget motsvarande flera procent av bnp.

Tysklands reaktion var att återgå till surkålen: nej till en transferunion där länderna (och särskilt tyskarna) tar ansvar för allas skulder. Och den där grandiosa överstatliga budgeten kan ni också glömma.

Förra veckan var Macron i gång igen. Stora reformer med staten i täten måste ske bums, en djupare europeisk union födas som skyddar folk, fä och företag – på det att nationalisternas och populisternas anstormning hejdas.

Svaret kom från Annegret Kramp-Karrenbauer (AKK), kristdemokratiska CDU:s färska ordförande och Angela Merkels tänkta efterträdare som förbundskansler. Med försonlig stämma sågade hon det mesta av Macrons påfund, ty europeisk centralism och statlig styrning av ekonomin är en väg ned i diket. Och om fransmännen vill vara lite radikala kan de börja med att släppa EU-parlamentets onödiga andrasäte i Strasbourg.

Båda förtjänar sina gliringar. Macron vill i traditionell fransk stil göra EU till ett projekt som tillgodoser franska presidenters intressen. AKK vill inte göra mycket alls med Europa, eftersom status quo tjänar Tyskland väl.

Onekligen har Macron gjort en del vettigt i Frankrike, som att luckra upp den stela arbetsmarknaden. Men det är ett underligt slags liberalism som ska rädda Europa. Det mesta doftar protektionism och preferens för staten över det privata näringslivet. Köp europeiskt, lyder parollen, och starta ett gäng nya EU-myndigheter.

Europeisk minimilön och gränsöverskridande välfärdssystem, vill Macron ha. Ånej, säger AKK, och Stefan Löfven hade inte kunnat formulera det bättre.

Att EU ska värna den yttre gränsen, det tycker både Macron och AKK. Presidenten vill därutöver, i senkommen entusiasm över gemensam asylpolitik, stänga Schengenunionen för flyktingvägrande länder som Ungern. AKK gillar ett europeiskt migrationssystem, men tycker att ungrarna kan bidra positivt till EU på andra sätt (oklart vilka).

Det typiska för AKK:s linje är att den är så diffus. Inte ens på hemmaplan har hon någon tanke om hur nödvändiga investeringar i infrastruktur och försvar ska komma till stånd. Ett europeiskt hangarfartyg låter konkret, men är snarast verklighetsfrämmande. Hon

är en förlängning av Merkel, mästarinnan i att undvika att lägga fast en kurs.

Macrons federalism är hur som helst missriktad. Europas väljare är inte överdrivet överstatligt lagda. Även om medborgarna i EU just nu är ganska tillfreds med sin union tyder inget på att de vill skicka mer makt till Bryssel (eller Paris) på nationalstaternas bekostnad. Risken finns att makten upplevs bli mer avlägsen och att det tvärtemot Macrons intentioner späder på nationalism och populism.

EU är bra att ha till mycket men inte allt. Att få den inre marknaden att fungera bättre, så att mer tillväxt och fler jobb skapas, är en klok prioritering.

Norr och söder i EU tycker ofta olika, liksom väst och öst. Däremot är det alarmism att skrämmas med tysk-fransk splittring. Det är bra att länderna diskuterar, och att det sker öppet så att alla får en chans att lyssna. Den gamla tandemcykeln är ändå inte längre det självklara fordonet för att skjutsa EU:s drygt två dussin medlemsländer på. Det gäller även den som varken gillar Italiens eller Polens regeringar.

Gunnar Jonsson
gunnar.jonsson@dn.se "

" Ledare: Problemet med Kina är kommunistdiktaturen

DN FREDAG 15 MARS 2019

Det finns ett par nyckelformuleringar i den debattartikel Kinas Sverigeambassadör Gui Congyou publicerade i torsdagens DN. En är en försäkran, om att Kinas storlek inte innebär att ”landet kommer att försöka dominera och hota andra länder när det blivit tillräckligt starkt”. En annan är en uppmaning till Sverige att inte fastna ”i gamla ideologiska fördomar” och bara se världen ”i svart och vitt”.

Styckena säger en hel del om Kinas självbild. Och om hur regimen ser på kritiken som riktas mot den. För Peking handlar det i första hand om att andra länder är nervösa för att en ny stormakt är på väg att beträda scenen. Samtidigt som deras framhärdande i att göra skillnad på demokrati och diktatur förpestar relationerna.

Men problemet är inte att Kina är stort och starkt – eller den snabba ekonomiska utvecklingen, som gjort att landet blivit det. Det faktum att hundratals miljoner kineser lyfts ur fattigdom tillhör mänsklighetens allra största framsteg de senaste 30 åren.

Så har också omvärlden bejakat den process som gjort Kinas tillväxt möjlig. Välstånd har skapats genom att marknadskrafterna släppts lös där planekonomin tidigare orsakade förödelse, och för att kommunistregimen accepterat den inbjudan till den globala ekonomin som den fria världen sträckt ut.

Problemet är inte heller att Kina i takt med att landet blir rikare och starkare vill spela en större roll på den internationella scenen. För att upprätthålla en regelbaserad ordning krävs engagerade och ansvarstagande stormakter.

I stället är problemet detta: ekonomiska liberaliseringar har, tvärtemot vad många hoppades, inte lett till politisk frihet i Kina. Under de senaste åren har i stället tumskruvarna dragits åt ytterligare flera varv. Peking stärker stadigt sitt grepp om Hongkong – som lovades självstyre och individuella rättigheter när britterna lämnade.
På fastlandet sätts dissidenter bakom lås och bom eller skickas i exil – som i fallen med konstnären Ai Weiwei och poeten Yang Lian, som i dagarna besökt Sverige.

I Xinjiangprovinsen har polisstaten brutaliserats. Enligt Amnesty har en miljon medlemmar av minoritetsgruppen uigurer satts i så kallade omskolningsläger. Det är en ofattbar siffra.

Med andra ord: problemet är att Kina är en diktatur, och en ovanligt repressiv sådan. Det handlar inte om ”ideologiska fördomar”, utan om att kalla en spade för en spade. I Kina har staten ett helt annat förhållande till sina medborgare är vad som är fallet i demokratier. Den befaller över och förtrycker dem. Den styrs inte av dem. Dessutom beter sig inte Kina som en ansvarsfull och engagerad stormakt.

I Sydkinesiska havet bygger man, stick i stäv mot internationell rätt, artificiella öar – och befäster dem med luftvärn och soldater.
I FN:s säkerhetsråd håller man ljusskygga regimer, som de i Damaskus och Caracas, om ryggen.

Mest talande är ändå inte vad Pekings man i Stockholm skriver i sin debattartikel, utan vad han inte nämner: Sedan drygt tre år sitter en svensk medborgare fängslad, utan rättegång, i Kina. Förläggaren Gui Minhai kidnappades av kinesiska agenter under en vistelse i Thailand. Han har inte fått träffa sin familj och har tvingats till förödmjukande ”erkännanden” av sina brott i tv.

Problemet är alltså inte att Kina är stort och starkt – utan att regimen är en fullblodsdiktatur och att den allt oftare beter sig som en skurkstat i den internationella politiken.

DN 15/3 2019 "